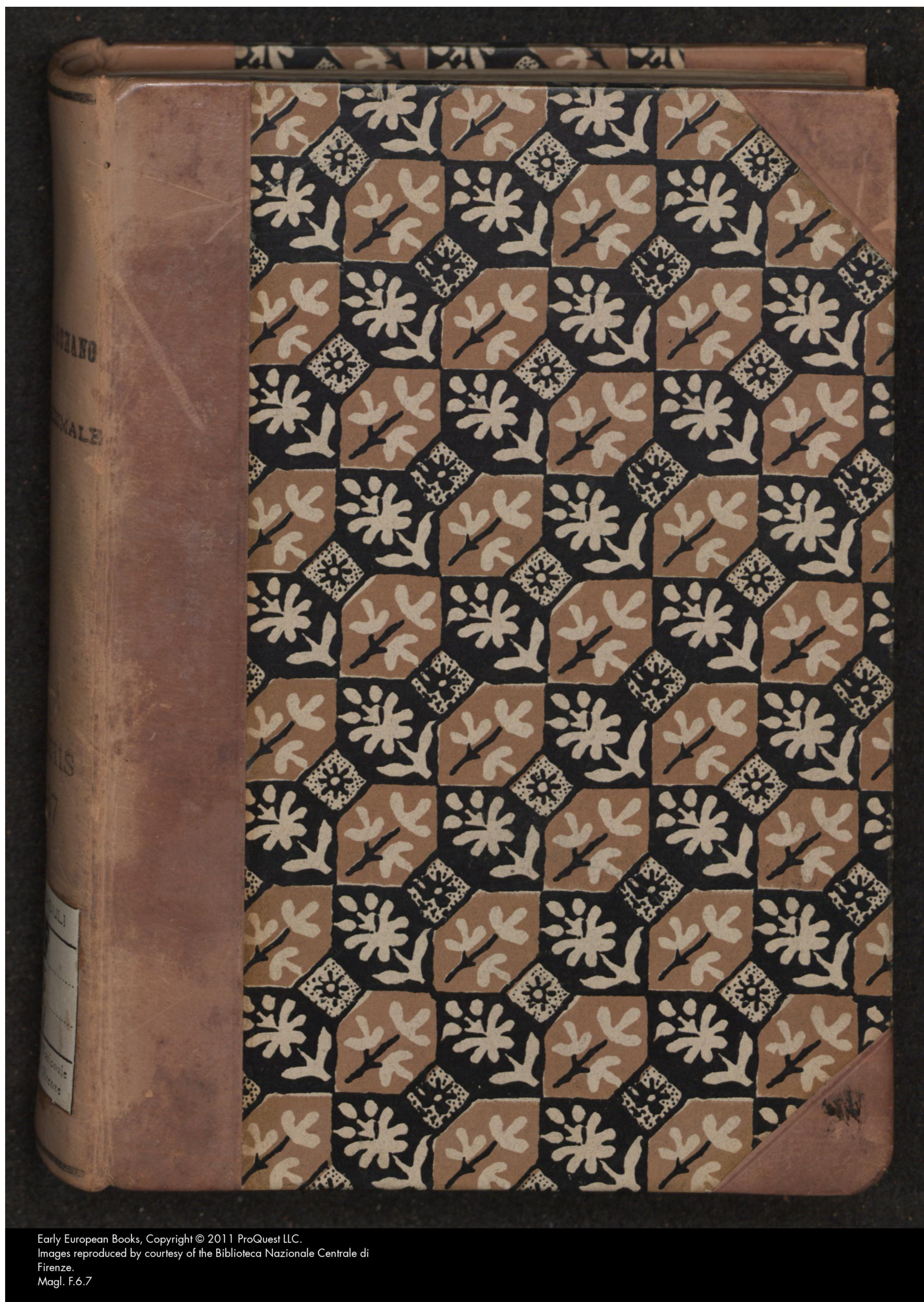

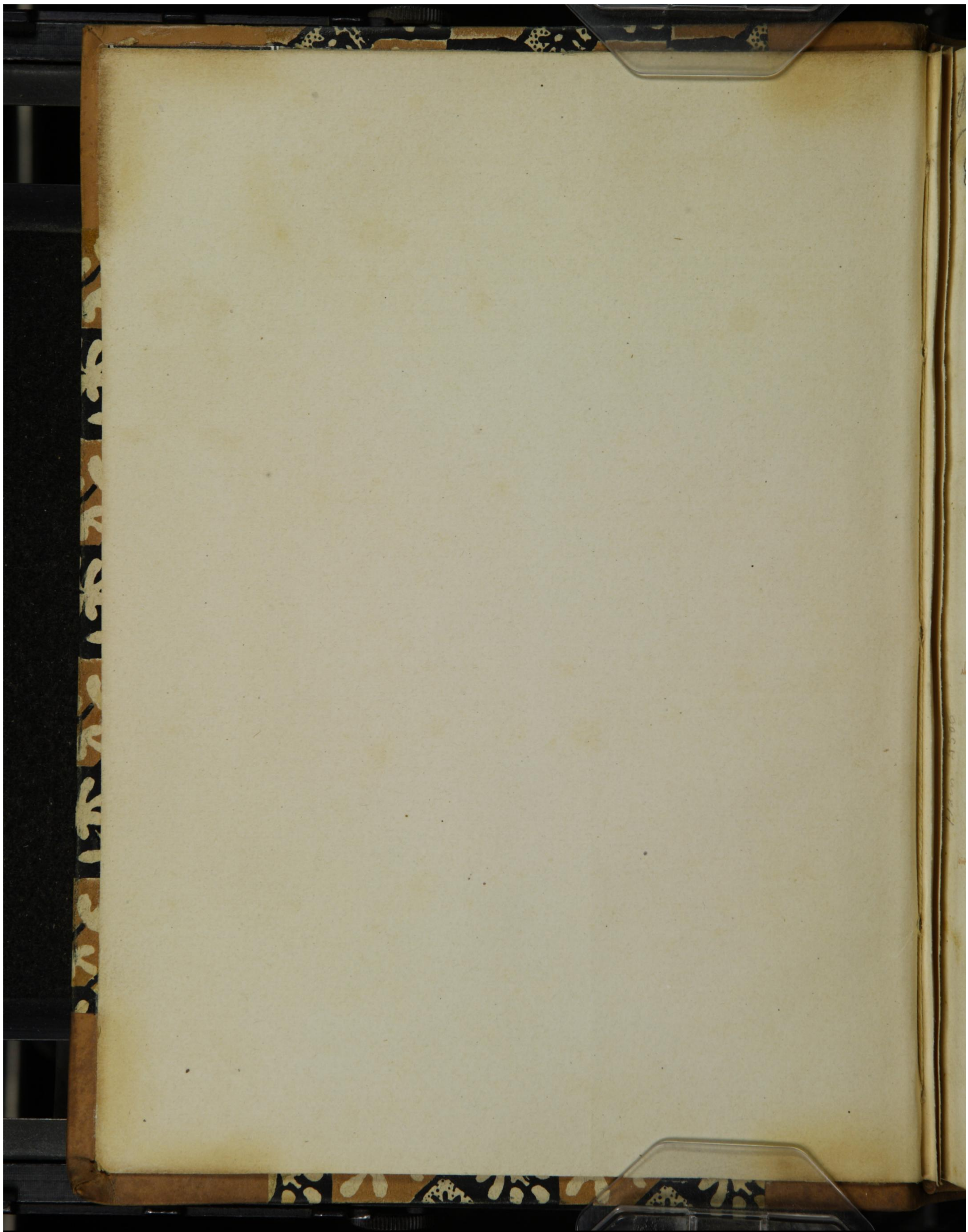

MICH. DE CARCHANO
QVADRAGESIMALE
VENETIIS
1487
INCUNABULI
F
6
7
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

nec stare poterat p se: nec p̄cepta adimplere
Promissa vero p̄parata sūt ei in glia. Ista
cōfirmat Hugo. di. Lex scripta tria ptinet
p̄cepta. s. sacra ꝛ pmissa: In p̄ceptis ē meri-
tū: In pmissis ē pmiū: In sacris adiutoriū
p p̄cepta eūdū fuerat ad pmissa: ꝫ qꝛ hō per
se infirm⁹ erat venerūt sacra inter precepta
ꝛ pmissa media q̄ illum adiuuarēt ꝛ ad p̄ce-
pta pficiēda: ꝛ ad pmissa obtinēda. Ex qb⁹
oib⁹ patet ꝙ sacrm pnie nō ē ante pctm̄: sed
post institutū. Qd̄ si ꝯtradicat̄: qꝛ videt̄ ꝙ
ante pctm̄ debuit institui sacrm pnie ne. s. pec
catū cōmissū eēt cā desperatiōis: vt igit̄ esset
remediū: ne existēte pctō: pctōr desperaret de
buit institui pnia: siue pnie remediū. Rñdet̄
ꝙ hoc eēt magis ꝯtra bonitatē dinā: qꝛ da
respem h⁹mōi eēt qōdāmō p̄dicere homini
casū suū qd̄ eēt ꝯtra donū pietatis. Et etiā
sic p̄staret hoi audaciā peccādi. s. si instituis-
set remediū añ pctm̄. Et ideo nō fuit conue-
niēs: imo ꝯueniēti⁹ fuit ei cōminari ne pecca
ret Et sic pꝫ p̄ma ꝯclusio ꝛ p̄ma ps h⁹ s̄mōis

Pars scd̄a in qua ponit̄ ista ꝯclusio ꝙ sa-
cramentū penitentie nō ē institutū p⁹ pecca-
tū in lege nature nec scripture.

Secūdo in isto sermone fūdat̄ alia
ꝯclusio: Qd̄. s. sacrm pnie nō debuit
institui post pctm̄ in lege nāe: nec in
lege scripture. ¶ Primo dico ꝙ nō debuit
institui post pctm̄ i lege nāe qd̄ pbat̄ sic s̄m
Alex. vbi. s̄. dixi. ꝙ ea que sūt ex institōe an
nexa sūt legi positiue: et q̄ sunt legis positiue
nō sūt legis nāe: igit̄ institutio pnie cū sit le-
gis positiue nō debuit fieri cōcurrēte lege na
ture. Cōclude ergo ꝙ sacrm pnie nō fuit in
stitutū in lege nāe: ante eni ꝯstitutionē circū
cisiōis vbi incipiebāt instituta legis scripte
nullū fuit institutū sacrm: nihilomin⁹ erāt
q̄dā signa que gerebāt tūc penitētes insignū
pnie q̄ habebāt instinctu nature: sic patet ex
exemplis eorū que nō habebāt legē scriptā.
Unde legit̄ Jone. 3. Peruenit v̄bū ad regē
Niniue ꝛ surrexit de solio suo ꝛ abiecit vesti
mētū suū ꝛ indutus ē sacco ꝛ sedit in cinere.
Ubi dicit glo. Qui offenderūt deū luxuria
ꝛ ambitiōe eorū cōdēnatione placāt per que
prius offenderant. hec ibi. Et hoc ex inspira
tione faciebāt: cōgruebat eni ad executionē
eorū que dictat lex nature interior inspira-
tio: siue instinct⁹ naturalis. Ad quorū nunc

executionē docet lex positiua p̄cepto siue in-
stituto. vnde Hugo ait: Sacramenta legis
naturalis nō ex p̄cepto inducta vident̄: ꝫ ex
cōsilio ad votū ꝓposita. Sacramenta vero
legis scripte ꝛ gratie necessitatē quandā exe
cutionis inducūt: Et sic patet ꝙ nō ē insti-
tutū pnie sacrm i lege nature. Qd̄ si ꝯtradi-
cat̄ sic Hugo i li. de sacris ait: Si qs querat
tēp⁹ institutiōis sacrorꝫ: sciat ꝙ q̄diu mor-
bus ē: temp⁹ medicine ē: presens igit̄ vita a
p̄ncipio seculi vsqꝫ in finē per mortalitatē
currēs: temp⁹ est morbi ꝛ tēpus ē remedij.
hec ille. Si ergo morb⁹ fuit in lege nature:
ergo ꝛ in ipsa debuit institui sacrm pnie qd̄
est ei⁹ remediū. Cōfirmat̄ hoc sic. Peniten
tia sacralis magis attendit̄ in cōfessiōe pec-
catoris q̄ꝫ in iniūctione penitētie. Sed ꝯstat
ꝙ adā confessus ē peccatū suum di. Gen. 3.
Mulier quā dedisti mihi sociā: dedit m̄ de
ligno vite ꝛ comedi: ꝛ licꝫ aliquo mō se excu
sauerit nihilomin⁹ fuit sacralis ꝯfessio sua.
Et etiā dñs qui habuit ptātē influxit sibi pe-
nā p peccato suo: vnde sequit̄ ibidē. Quia
audiuisti vocem vxoris tue ꝛ comedisti de li
gno de quo preceperā tibi ne comederes ma-
ledicta terra. ꝛc̄. q. d. ꝓpter hanc culpā susti
nebis hanc penā. Cū igit̄ penes hec duo at-
tendat̄ penitētia sacralis videt̄ ꝙ tunc: vbi
currebāt hec duo instituta fuit pnia: sed hoc
fuit in lege nature. ergo ꝛc̄. Rñdet̄ ad p̄mū
ꝙ ē verū ꝙ semp fuit remediū existēte mor
bo: sed illud remediū nō fuit sacrm peniten-
tie: sed fuit gr̄a: siue penitētie virt⁹. Ad secū
dū dicas ꝙ illa nō fuit cōfessio: sed poti⁹ ac-
cusatio dei ꝛ excusatio sua: vnde glo. ibi di-
cit. Mulier quā dedisti mihi. ꝛc̄. nō humili
ter cōfitēs: sed supbe excusans. i. in auctorē
mulieris culpā retorquēs. Preterea si dicē-
da ē cōfessio poti⁹ fuit canonica q̄ꝫ sacralis
vnde vocat⁹ corā iudice ꝛ ꝯuict⁹ de trāsgres
sione cōfitebat̄ culpā suā. Uocauit. n. eū do
min⁹ cū diceret. Adam vbi es. conuicit eū
reum criminis euidēter ei⁹ manifestās nudi-
tatē. vnde Gen. 3. dr̄. Quis indicauit tibi
ꝙ nudus esses: nisi ꝙ ex ligno de quo tibi
preceperā ne comederes comedisti. Et sic cō
uictus cōfessus est dicēs: Mulier quā dedi
sti m̄. ꝛc̄. Deinde q̄si cōuict⁹ in iudicio dam
natus est pena que sequit̄. ¶ Secūdo dico
ꝙ nō debuit institui sacramētū penitentie

De l Conuento del Ponta Sieue

post peccatũ in lege scripture qȯ ꝓbaẗ sic ẜm
Alex. vbi. ŝ. di. ꝙ penitẽtia est sacramentũ
necessitatis. Sacr̃a aũt veteris legis ⁊ scri/
pture nõ sũt necessitatis nec effectiua: ſʒ solũ
significatiua. Sacramẽta autē noue legis
sũt necessitatis nõ solũ significatiua: ẜ effe/
ctiua: vnde glo. suꝑ illud ad Heb. 8. Nõne
aũt meli⁹ sortitus misteriũ ait. Nõ sũt eadẽ
sacramẽta in vtraqꝫ lege: nec eadẽ promissa
eadẽ tñ pluraqꝫ p̃cepta moralia ĩ vtraqꝫ ea/
dem cerimonialia nõ sacr̃a: q2 illa solum ꝓ/
mittebãt: hãc aũt salutẽ dant. Cõfirmat il
lud Hugo di. Oĩa sacramẽta illa prioris tẽ/
poris sub lege naturali: siue sub lege scripta:
signa quedã fuerũt ⁊ figure eoꝝ: que nũc sub
gratia exhibita sũt sacramẽtorũ. Ex quib⁹
oĩbus cõcludiẗ ꝙ si penitẽtia ẽ sacramentũ
necessitatis ⁊ effectiuũ salutis: ꝙ nõ ẽ insti/
tutũ in lege veteri: sed solũ in lege noua. De
si obijciẗ ꝙ in lege scripta videẗ penitẽtia in
stituta ꝓpter illud qȯ diciẗ ꝓuerb. 28. Qui
abscondit scelera sua nõ dirigeẗ: qui aũt con
fessus fuerit ⁊ reliquerit ea miãm cõsequeẗ
vbi demõstraẗ ꝯfessionẽ eẽ necessariã saluti
Rñdeẗ ꝙ ꝯfessio illa nõ fuit sacr̃alis: q2 illa
sola ẽ sacramẽtalis q̃ fit sacerdoti ecclesiasti
co habẽti ptãtẽ clauiũ in spe remissiõis pctĩ
vt dictũ ẽ. ŝ. In lege enĩ veteri fiebãt quedã
oblationes ꝓ peccato. vt dictum est in qui/
bus ostendebaẗ gen⁹ peccati. ſ. vel ꝙ erat ex
ignorãtia vel malicia: ⁊ quedã circũstantia
scilicȝ ꝙ erat peccatũ p̃ncipis: vel sacerdotꝭ
Sȝ huiusmõi oblatio licȝ iudicaret peccatũ
nõ tñ fuit sacr̃alis: q2 sacr̃m nõ diciẗ solũmõ
q2 signat: sed etiã q2 aliq̇d efficit maxĩe de sa
cramẽtis necessitatis: sed oblatio facta scȯm
ritũ legis veteris nihil efficiebat inquãtũ sa
cramẽtũ dico: q2 ⁊ si offerentes merebãẗ ex
obediẽtia legis: tñ nõ rõne: qua sacramentũ
erat siue signũ: qȯ bene fit nũc in sacris noue
legis: virtute passiõis christi: vt. ŝ. tactũ est
Et sic pȝ scȯa ꝯclusio ⁊ ꝑs scȯa h⁹ ẜmonis.

Pars tertia in qua poniẗ ista conclusio ꝙ
sacr̃m pniẽ institutũ ẽ in lege grẽ ꝓpter tria

Tertio in hoc sermone fũdaẗ alia cõ/
clusio. ſ. ꝙ sacramẽtũ penitẽtie insti
tutũ ĩ lege gratie ẽ: vt dictũ ẽ in ser/
mone precedenti maxime propter tria. Pri
mo ꝓpter aĩe reformationem. Secundo ꝓ/
pter diuinã recõciliationem. Tertio ꝓpter
bonorũ ꝑticipationẽ. ¶ Primo dico ꝙ pe/
nitẽtia instituta ẽ ꝓpter aĩe reformationẽ.
Cũ enĩ aĩa ad imaginẽ dei facta: pctõ fit de
formata: et hoc est ẜm Tho. in p̃ma parte.
q. 93. ar. 4. quãtũ ad deformationẽ recreati
onis: q2 ⁊ si peccator habeat imaginẽ nãlem
scilicet creatiõis: tñ nõ habet imaginẽ gra/
tuitã. ſ. recreatiõis. Nã ⁊ si habeat aptitudi
nẽ cognoscẽdi ⁊ amãdi deũ: tamẽ nõ actu co
gnoscit nec intelligit: q2 per pctm̃ cecidit in
infirmitatẽ cecitatẽ ⁊ imũdiciã. vnde Ber.
ait: Btã illa trinitas pater filius ⁊ spũs. ſ.
vnus de⁹ sũma potẽtia: sũma sapiẽtia: sũma
benignitas creauit quãdã trinitatẽ in aĩam
rõnalẽ: que in eo prefert vestigiũ qȯdã tri/
nitatis: qȯ ex mera rõne ⁊ volũtate cõsistit:
sed hec trinitas creata cecidit ꝑ suggestionẽ
delectatõʒ ⁊ ꝯsensũ ab illa sũma trinitate po
tẽtia sapiã ⁊ puritatẽ ĩ quãdã ꝯtrariã trini/
tatẽ ⁊ fedam. ſ. ĩfirmitatẽ cecitatẽ ⁊ imũdi/
ciã. Memoria enĩ facta impotẽs ⁊ infirma.
Rõ imprudẽs ⁊ tenebrosa: volũtas aũt ĩ pu
ra. hec ille. Sȝ ad istã reformationẽ vt pre/
missum ẽ necessaria ẽ penitẽtia que excludit
istam trinitatẽ malã ⁊ inducat pulchrã ⁊ for
mosam: vñ Aug⁹. de fide ad Petrũ ait: Tẽ
pus acq̇rẽdi vitã eternã in ista tm̃ vita deus
hoib⁹ tradidit: vbi etiã penitẽtiã voluit eẽ
fructuosã: ideo aũt hec penitẽtia fructuosa ẽ
q2 põt hic homo deposita malicia bñ viuere
⁊ mutata voluntate: simul iniusta qꝫ opera
mutare. hec ille. ¶ Secũdo ĩstituta ẽ peni/
tẽtia ꝓpter diuinã reconciliationẽ. Nã pecca
tũ tollit amiciciã dei introducẽdo guerram
inter hoĩes ⁊ deũ. Iuxta illud ps̃. 4. Odisti
oẽs qui operãẗ iniquitatē. sed penitẽtia in/
troducit amiciciã ⁊ recõciliationẽ inter pec/
catorẽ ⁊ deũ: Exẽplũ patet ĩ magdalena q̃
post pctã: ꝓpter penitentiã in tantã christi
amiciciã venit vt videreẗ eã preferre aposto
lis p̃mit⁹ sibi post resurrectionẽ suã in signũ
precipue dilectionis apparendo Matth.
16. Item patet in exemplũ in Mattheo qui
fuerat pri⁹ alienorũ raptor ⁊ ꝓpter penitẽ/
tiã: factus est apostol⁹ ⁊ euãgelista Matth.
9. Itẽ patet exemplū in latrone. Luc. 23.
cui per penitentiã statim ꝓmissa est paradi
sus. Confirmanẗ oĩa ista per illud pulchrũ
Chryso. in lib. de lapsu. Quod habeẗ de pe.
di 3. §. talis. vbi diciẗ. Talis mihi crede: ta/

lis est erga homies pietas dei: ꝙ nunq̄ sper nit penitentiā si ei sincere: ⁊ simpliciter offeratur: etiā si ad sūmū quis peruenerit malorū: ⁊ inde velit reuerti ad salutis viam suscipit libenter ⁊ amplectit̄: ⁊ facit oīa quatenꝰ eum ad pristinū reuocet statū Q̊d q̄ adhuc etiā prestātiꝰ est: etiā si nō potuerit q̊s exple re omnē satisfaciendi ordinē: quātulācūq̄ tamē: ⁊ quātūlibet breui tēpore gestaꝫ nō respuit penitentiā: sed suscipit ipsam nec patit̄ q̄uis exigue cōuersionis perire mercedē. hec ille. ¶ Tertio instituta ē penitētia: propter bonorū participationē. Nā per peccatū homo abscidit̄ a gremio ecclesie ꝓpter perditionē vinculi charitatis: sed per penitentiam ei cōiungit̄: ⁊ fit particeps omniū bonorū eiꝰ. iuxta illud ps. 118. Particeps ego sū omniū timentiū te. Augꝰ. in li. de pen. de pe. di. 6. .c. qui vult. ait: Credendū ē ⁊ pietas fidei expostulat credere ꝙ oēs elemosyne totiꝰ ecclesie ⁊ orationes ⁊ opera iusticie ⁊ mīe succurrant recognoscēti mortē suā ad cōuersionē. Et ideo Jo. chrysostomus: sic comēdat penitētiā dī. O. penitētia q̄ pctā deo miserāte remittis: ⁊ paradisū reseras: ꝯtritū sanas omnē tristē exhylaras: vitā de interitu reuocas: fiduciā reformas: grāꝫ abūdantiorē re fundis: oīa ligata tu soluis: oīa soluta tu custodis: oīa aduersa tu mitigas: oīa infirma tu sanas atq̄ cōtrita: oīa confusa tu lucidas oīa desperata tu aīas: ꝑ te o penitentia Dauid afflictus vel cōtritus factꝰ est sanus: per te filiꝰ ꝓdigus paternū amplexū meruit: per te Petrꝰ postq̄ ter negauit christū indulgentiam reperit: ꝑ te o penitētia latronē subito christus ad regnum rapuit. Ad q̊d idē iesus christus per penitentiā nos perducat. Qui vi. ⁊ reg. deus cū patre ⁊ spiritu scō i sempiterna secula. Amen.

Feria q̄nta post primā dn̄icā de aduentu. De ꝑmitate penitētie. quō. s. est prima ꝟtus in anima pctōris. Sermo quintus.

Biciamus ergo opa tenebrarū ⁊ induamur arma lucꝭ. Jtem vbi. s. A multis dubitari solet frēs charissimi. que virtus sit ꝑncipalior ⁊ in anima vtilior. Nam aliqui dixerūt esse fidem. i. iuxta illud apostoli ad Heb. xi. Sine fide impossibile est placere deo. Nonnuli ꝓ iusticiā que est omniū regina et dn̄a virtutū: vt dicit Tullius in. 2°. de officijs. Ceteri vero dixerūt perseuerantiā. iuxta illud Matth. x. Qui perseuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit. Uerū saluo meliori iudicio Melior ⁊ necessarior omniū virtutū ē charitas q̄ qui habuerit ⁊ tenuerit: etiā si ceteris carebit oīno saluabit̄ Et qui ea caruerit etiā si cetera habere videbit̄ ꝓculdubio damnabitur: vnde apostolꝰ ꝑme ad chorī. 13. Si linguis hominū loquar. ⁊c̄. Sed aduertēdū est ꝙ in aīa peccatoris: nō pōt esse charitas: nec cōsequēter alia virtꝰ: quia peccatū ⁊ charitas ꝯtraria sūt nec simul eidē subiecto ineē possūt. Quare necesse ē priꝰ penitentiā eē in anima pctōris quā charitatē ⁊ aliam virtutem. Jdcirco postq̄ in superioribꝰ tractauimus de diffinitiōe ⁊ institutione pnīe in isto sermone aliquid breuiter tractabimꝰ de eiꝰ primitate. Quō. s. nulla virtꝰ priꝰ est in aīa peccatoris q̄ penitētia. Abijciamꝰ ergo opera tenebrarū. i. peccatorū per penitētiā ⁊ cōsequēter indu. ar. lu. i. charitatis cū alijs virtutibꝰ. Circa q̄ primitatē pnīe tria cōsiderabimus. Prima erit fūdata cōclusio. Secunda euidens oppositio. Tertia lucida declaratio.

Pars prima in qua ponit̄ ista cōclusio ꝙ penitētia quātū ad vsum est ꝑma virtus in anima peccatoris.

Primo i isto s̄mōe ponit̄ ista ꝯclusio Q̊d in aīa peccatoris ꝑma virtus ē pn̄ia que declarat̄ sic scd̄ꝫ Alex. de al. in. 4. ꝑte sūme sue in tractatu de penitentia in generali. Et eius discipulū. d. Bo. in 4. di. 14. ar. 2. q. 3. d i Q̊d dupliciter d̄r aliquid prius alio. Aut scd̄m substantiā: ⁊ sic omnes virtutes simul sunt: quia simul infundunt̄. Aut scd̄m vsuꝫ. Et sic vna virtus est prior alia virtute: quia priꝰ ea anima vtitur potest ergo dici ꝙ sicut motus penitentie prior est in preparatione ipsius peccatoris penitentis ad gratiam proprie loquendo de ꝑparatiōe meritoria de ꝯgruo: sic ꝟtꝰ pnīe ꝓpe loquēd o ꝑorē in tollēdo pctī cōmissū Q̊r autem motus pnīe. s. dolor siue attritio

efficacius ꝑpararet ꝙ motus aliarū ꝟtutū
patet: quātūcūq; eni q̇s cognoscat penas de
bitas pct̄is ⁊ cōsideret instinctu fidei: nunꝙ
tn̄ ex cōsideratione vel cognitiōe tali prepa-
raꝛ meritorie de cōgruo ad gratiā. Immo
vbi aliud sequaꝛ magis fit culpabilis: vnde
efficitur remotior a grā. Preterea posito ꝙ
ex instinctu fidei cognoscat se debitorē pene
⁊ ex hoc incutiaꝛ sibi timor quantūcūq; affi
ciaꝛ timore: si ibi ꝑmaneat: nec vltra ꝓgre-
diaꝛ: nō ex hoc magis ꝑparaꝛ ad grām. De-
sperati eni maxime timēt: sed timor iste nul-
laten⁹ est preparatori⁹ gratie. sed qn̄ atteri-
tur aīa preparaꝛ ad grām. Sic igitur vt di
ctū est motus penitētie ꝓprie ⁊ per se dispo-
nit ad gratiā: q2 ante nō est ꝑparatio ꝯgrua
ad susceptionē grē: ⁊ sic virt⁹ penitētie q̄ da-
ta ē ad remissionē culpe prior dici pōt in re-
leuatiōe a lapsu: siue a pctō hinc est ꝙ cōue-
niēter distinguiꝛ ꝓprietas in virtutib⁹ etiā
ꝙtū ad vsum: q2 aut notaꝛ prioritas virtutū
ꝙtū ad imaginis iformationē: ⁊ sic nō ē peni
tētia prior: sed poti⁹ fides aut charitas. Aut
scd̄m imaginis reformationē siue reparatio
nē ⁊ sic penitētia ē ꝑma. Fundaꝛ aūt ista cō
clusio tribus rōnibus. Primo sic: glo. super
illud Matth. 3. Penitentiā agite ⁊c̄. ait ꝑ-
ma virt⁹ ē per penitentiā punire veterē ho-
minem ⁊ vitia odire: ergo ⁊c̄. Secundo sic
pri⁹ est declinare a malo qđ fit per penitētiā
ꝙ facere bonū qđ fit per alias virtutes: ergo
⁊c̄. Tertio sic egressus vitij opatur ingres-
sū ꝟtutis: q2 per exclusionē vni⁹ ꝯtrarij itro
duciꝛ aliud: sed penitētie ē peccata expellere
ergo ipsa est prior alijs virtutib⁹.

Pars scđa in qua poniꝛ euidēs oppositio
Contra predictā cōclusionē.

Secūdo in isto sermone euidēter op-
s ponit trib⁹ vijs cōtra predictā con-
clusionē. Nā aliquib⁹ satis rationa-
biliter visū fuit: ꝙ fides semꝑ sit ꝑma virt⁹
in aīa qđ probaꝛ sic: Fides est fundamentū
virtutū. ad Heb. xj. vbi diciꝛ. Fides est sub
stantia sperandarū rerū ⁊c. glosa .i. funda-
mentū bonorū omniū igiꝛ cum fundamen-
tum sit prius alijs: ergo ⁊c. Preterea fides
est causa timoris: q2 ex hoc maior. Qui ma
la egerūt ibunt in ignē eternū: incutiꝛ timor
malis: igitur fides prior est timore: ergo et
penitentia: quia penitētie virt⁹ timore con-
cipitur vt dictū est supra: ergo ⁊c. ¶ Aliq̄-
bus alijs videꝛ: ꝙ spes sit prima virtus qđ
probāt sic: Nisi quis haberet spem cōsequen
di veniā: nunꝙ penitentiā ageret: siue peni-
teret: igiꝛ actus spei precedit actū siue volun
tatē penitendi: igiꝛ spes penitentiā: ergo ⁊c.
Aliquibus alijs videtur ꝙ prima virt⁹ sit
charitas qđ probant sic: Nulli displicet of-
fensa alicui⁹: nisi qui diligit illū. Si eni odi
ret eū placeret eius offensa ergo diligere deū
natura precedit odiū peccati: sꝫ primū ē op⁹
charitatis. scd̄m ꝟo penitētia: ergo ⁊c.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua poni-
tur euidens dictorū in parte precedenti de-
claratio.

Tertio in isto sermone euidēter ⁊ cla
t re predicta in secūda parte lucidanꝛ
⁊ declarantur. Primo enī illis qui
dicunt ꝙ fides est prima virtus in aīa. Re-
spondēdū est ꝙ fides est fundamētū omniū
bonorū in quātū perficit cognitiuā: quia sub
sterniꝛ alijs virtutib⁹ que perficiunt effecti
uam ⁊ operatiuā. Cognitio eni fidei intel
lectiua precedit inclinationē ad bonū effecti
ua executionē operationis. Non igiꝛ fides
diciꝛ fundamentū omniū bonorū: quia ꝑor
sit alijs in anima: quasi suꝑ ipsam alie fūdē
tur: sed q2 habet modū fundamēti: quantū
ad hoc ꝙ actus illi⁹: quasi actibus aliarum
substerniꝛ. Et quādo diciꝛ ꝙ fides est causa
timoris. Dicas scd̄m Hugonē: ꝙ in affectu
est substātia fidei: in cognitione ꝟo materia
Cum ergo fides informis efficiꝛ formata:
hoc nō est ratione illi⁹ quod erat in cognitio-
ne: sed eius quod erat in affectu: sed ratione
illius nō fuit causa timoris: ⁊ ita nec causa
penitentie: sed solū ratione ei⁹ qđ erit in co-
gnitione: ꝓpter hoc non sequiꝛ si motus fi-
dei quantū ad hoc precessit motū penitentie
ꝙ habit⁹ fidei debeat precedere habitū pe-
nitentie. Loquendo de habitu gratuito ab
aspectu cuius fides est substantialiter siue
formaliter: q2 fides nō est formata sine mo-
tu penitentie: vnde bene diciꝛ Jacobi. 2. Fi-
des sine operib⁹ mortua est. Qđ habeꝛ pri-
ma. q. i. c. Fertur. ⁊ §. opponiꝛ. ⁊ de pe. di.
2. c. Si enim. ⁊ di. 3. §. illud. Et de sacra vn
ctiōe. c. vnico. §. Quia vero. Idcirco. ⁊ apo
stolus ad Gall. 5. ait: Fides per dilectionē
operaꝛ quod habeꝛ. 28. q. i. c. Uxor. Et de

ꝑe.dis.2.c.potest.ea.dis.2.c. charitas est.c.
quicunq̃.c.firmum.et.c.circuncisio. et dis.
4.c.Si ex bono. Et in predicto.§. Quia ve-
ro. Fides ergo debet esse operosa ⁊ merito-
ria quod nō potest eē: dū est peccato cōiun-
cta: ergo penitētia debet precedere vt aufe-
rat peccatū: ⁊ faciat fidē operosam ⁊ merito
riam. Et ideo bene dicit. Joh.6. Qui cre-
dit in me habet vitam eternā.qđ habetur de
pe.dis.2.c.charitas est.et dis.4.§.similiter
nō eni dixit dñs me: nec mihi: sed in me: Ait
enim Aug⁹.super illud Joh.p. his qui cre-
dunt in noīe eius: ⁊ est trāssumptū a Magi
stro sententiarū in.3.di.23. Qđ aliud ē cre
dere deo: aliud credere deū: aliud credere in
deū. Credere deo est credere vera esse: que
loquit qđ ⁊ mali faciūt. Credere deum est
credere ꝙ ipse sit de⁹: qđ ⁊ mali faciūt. Cre
dere in deum est credēdo deū amare: creden
do in eum ire: credēdo ei adherere ⁊ ei⁹ mem
bris incorporari: ⁊ ꝑ hanc fidē iustificatur
impius. Hec ille. Ex quib⁹ omnib⁹ patz ꝙ ꝑ
nitentia est prior in aīa peccatoris: quā fides
vera operosa et meritoria. ❡ Scđo in ista
parte. Rñdet illis qui dicūt spem esse ꝑmaz
virtutē in anima peccatoris: qđ verū est de
spe informi nō aūt de spe formata: vñ si q̄ra
tur vtrum ꝑccator possit recte sperare beati
tudinē. Rñdet scđm Bon.in.3.dis.26.ar.
p.q.4. in responsiōe primi argumēti ꝙ ali-
q̇s pōt exire in actuz spei tripliciter. Primo
habendo merita in ꝓposito: ⁊ in effectu sicͤ
homo iustus: qui diu deo seruiuit ⁊ iste est
actus spei formate ⁊ exercitate. Secūdo ha-
bendo merita in proposito: sed nō in effectu
sicut ille qui ē peccator: ⁊ ꝓponit tamē mul-
ta bona facere per illa q̃ȝ saluari: ⁊ iste ē act⁹
spei informis. Tertio non habendo merita
nec in proposito: nec in effectu sicut ille qui
semꝑ faciendo mala: ⁊ in malis proponens
perseuerare per solam diuinā misericordiā
se credit assecuturū gloriā: ⁊ iste est actus ꝑ-
sumptionis: vnde ꝓuerb.x. dicit. Expecta-
tio iustorū leticia: spes impiorū peribit. Et
iterum ꝓuerb.xj. habet. Mortuo homine
impio nulla erit vltra spes. Et.14.c.iterum
legit. Sperat aūt iustus in morte sua. Sed
vt ibidem habet: nō habēt spem futurorum
impij. Dicas ad argumentuz. Quod mot⁹
spei informis: precedit motū doloris infor-
mis siue attritionis. Sed econuerso est de
spe formata: ⁊ penitētia etiam formata: et
hoc dico quantū ad ordinē nature: quia licz
simul infundat virtus spei ⁊ virtus peniten
tie: tamē habit⁹ quo tollunt peccata scilicet
virtus ꝑnitētie: precedit illū habitū: ex quo
expectant bona futura. Ex meritis eni gra-
tie: vel virtutis: qđ est cū quis est sine culpa
mortali: quod fit per penitentiā est ratio ex-
pectatōis futurorū bonorum: vnde glosa
Matth.3.ait: Penitētia p̄cedit: sequit pro
missio regni. Qui vere ꝑnitet in se preteri-
tos errores: hic erigit animam ad celeste re-
gnum: sed erectio est actus ꝑnitētie ⁊ non
spei: vnde patet ꝙ sequit ipsam virtutem ꝑ
nitentie. Dicendū igitur ꝙ in via releuatio-
nis a lapsu semꝑ prius est quo fit releuatio
quā quo fit progressus releuati: propter hoc
in reparatione ipsius penitētis: que repara-
tio fit ꝑ releuationez a lapsu: prior est vir
tus ꝑnitentie qua fit releuatio quā alie vir
tutes quibus fit cōiunctio cum summo bo-
no: vnde virt⁹ penitētie prior est in hac via
quā fides ⁊ spes. ❡ Tertio in ista parte Re
spondet illis qui dicunt primā virtutem eē
charitatez in anima ꝑccatoris: ꝙ hoc est im
possibile ꝙ ꝑccatū ⁊ charitas sint simul in
anima ꝑccatoris. Cum enim sint cōtraria
non possunt simul inesse eidem subiecto: sed
mutuo se exꝑellunt sicut albū expellit nigrū
⁊ econtra dulce amarum: frigidum calidūz
⁊ econuerso. Quādiu ergo homo est in pec-
cato non poterit esse in charitate: sed pecca-
tum nō exꝑellitur vt patebit in sequentibus
nisi ꝑ virtutem ꝑnitētie: ergo expresse pa-
tet ꝑnitentiā in anima ꝑccatoris precedere
charitatem sicut precedit remouēs id quod
prohibet ingredi per illud: precedit eni aꝑ-
tio fenestre illuminationē camere: tanq̄ȝ pro
hibens remouens prohibitionē illi⁹ illumi-
nationis. Dicas ergo ad argumentū ꝙ non
est necesse precedere dilectionem ipsam di-
splicētiam: sed sufficit ꝙ cōcomitet in ha-
bitu. Ex quibus omnib⁹ concludit ꝙ prima
virtus reformans animā peccatoris ⁊ alijs
virtutibus adituz faciens est ipsa ꝑnitentia
Unde Cyprianus ad donatū ait: Nam et
ipse quā plurimis vite prioris erroribus im
plicatus tenebar: quibus exui me posse non
crederem sic vitijs adherendtibus obsecun-

dans eraz ⁊ desperatiōe melioris malis meis velut iaz ꝓprijs ac vernaculis fruebar. Sz postꝙ̄ vnde genitalis auxilio superioris cui labe detersa in expiatum pectus expurum de super se lumen infundat. Postꝙ̄ celitus spiritu bausto in nouū inde hominē natans secunda reparauit mirum in modū protinus sensi confirmare se dubia: patere clausa: lucere tenebrosa: facultatem dare quod prius difficile videbaẜ geri posse quod impossibile putabatur: vt etiaz se agnosceret terrenū fuisse: quod primū carnaliter natū delictis obnoxiū viueret: dei iam esse cepisse: quod spūs sanct⁹ animaret. Hec ille. ¶ Que oīa etiam confirmat Hieronym⁹ in epistola de obiurgatione susanne dicens: Deinde lugubris tibi accipienda est vestis: ⁊ mens ac mēbra singula digna castigatione punienda. Amputentur come que per vanā gloriam luxurie occasionem prestiterunt: defluant oculi lachrymis qui masculum non simpliciter aspexerūt. Pallescat facies: que quondam rubuit impudice. Totū deniꝗ corpus incuria ⁊ ieiunijs macereẜ cinere aspersum ⁊ opertum cilicio et perhorrescat: quia sibi male de turpitudine placuit. Cor vero sit liquescens tanquā cera: ieiunijs inquietans seipsum: ⁊ cogitationib⁹ ventilans quasi sit ab iniquo submersū. Sensus etiā crucietur quia in membra corporis cū haberet dominationē malum gessit imperiū. Talis vita talis actio penitentie si fuerit perseuerans: audebit sperare: ⁊ si non gloriā: certe pene vacuationē. Dicit eniz domin⁹ cōuertimini ad me: ⁊ ego conuertar ad vos. Conuertimini in toto corde vestro in ieiunijs fletu ⁊ planctu: disrumpite corda vestra: ⁊ non vestimēta vestra: quoniam pius est ⁊ misericors. Sic conuersus magnus ille Dauid iustificatus: sic niniue peccatrix illa ciuitas incūbentē sibi euasit interitum. Hec ille. Ante ergo omnia sumenda est penitentia: quā alie virtutes sequunẜ: per quas premia eterna acquiruntur. Ad que ille nos perducat. qui viuit ⁊ regnat deus cum patre ⁊ spiritu sancto in secula seculorū. Amen.

Feria sexta post primā dominicā De aduentu. De originali processione penitentie. a q̇b⁹ scilicet oriẜ vt in pluribus. Sermo. 6.

a **Bijciamus** ergo opera tenebrarū: et induamur arma lucis. ite rum vbi supra. Uidimus fratres charissimi in sermone precedenti: quomō in anima peccatoris nulla alia virt⁹ potest habere efficaciaz: ante susceptā ⁊ peractam penitentiā. In p̄sentiaruz vero est tractandū ex quib⁹ considerationib⁹ cogitationib⁹ ve ac meditationib⁹ in anima ipsius peccatoris delictis obnoxij ⁊ alligati penitētia ipsa concipiatur atꝗ oriatur. Nam cū scd̄m omnes doctores ⁊ scripture sacre tractatores duabus vijs omnipotēs deus animas conducere ad se studeat: ⁊ conẜ. scilicet blandicijs ꝓponens ea que alliciunt ad amorē: atꝗ terrorib⁹: proponens ea que inducūt ad timorem. In isto sermone tractandū est: ex qua via istarum duarū magis anima peccatoris ad penitentiā manuducaẜ. Abijciamus ergo opera tenebrarum. ⁊c̄. considerando ea que nos ad penitentiā que sola ipsa opera tenebrarū: peccata videlicet abijcere potest inducere valent: Que vt clarius videanẜ tria breuiter consideremus. Prima erit aperta declaratio. Secūda rationabilis dubitatio Tertia consequens cōclusio.

Pars prima huius sermonis in qua declaratur quomō penitētia oritur ex timore ⁊ amore magis tamen et in pluribus ex timore.

p Rimo igiẜ in isto sermone: quia dicit Magister sententiarū in. 4. dis. 14. Qō penitentia vt in plurib⁹ oritur ex timore: in paucis ex amore. Et quod accidit in pluribus: ⁊ maxime moralib⁹ illud tenenduz est scd̄m Aristo. in p̄mo ethicorū. c. 2. Declaraẜ per tres solēnes doctores quorū prim⁹ est Alexan. de ales. vbi supra. Secūdus dn̄s Bo. in. 4. dis. 14. ar. 2. q. 2. Tertius Ricar. de media uilla ibidem arti. 4. q. 2. predictū dictū Magistri. vnde dicūt ꝙ duplex est causa penitētie nostre. vna effectiua. s. deus: nisi eni deus ad penitentiā cor peccatoris moueret: null⁹ de pctō pniaz ageret: vnde ait ipse dn̄s Joh. 14. Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eum. Et

ideo ibidem etiã inquit. Sine me nihil pote
ſtis facere. Patet hoc clarius in tractatu de
clemẽtia dei: ⁊ etiam inferiꝰ patebit: cũ age-
tur de ordinata iuſtificatione impij per pe-
nitentiã facta. Alia eſt diſpoſitiua: ⁊ hec ẽ
a nobis: quia qui creauit nos ſine nobis ſm
Augu. non iuſtificat nos ſine nobis. Cum
igitur penitentia ſit reuerſio: vel reuocatio
hominis in peccato exiſtẽtis ad deum vt ait
Damaſcenus oportet ad penitentiã facien-
dam aliquid in nobis precedere: vt illumi-
nans: vt inclinans. et vt reuocans. ¶ Pri-
mo igitur cauſa penitẽtie eſt aliquid in no-
bis: vt illuminãs ad cognitionẽ peccati no-
ſtri: ⁊ ipſius dei. Et ſic penitentia concipit
in intellectu a fide: cū fides illuminet intel
lectum: ⁊ dictat deũ eſſe iuſtum ⁊ puniturũ
peccatores: niſi ſe ipſos per penitentiam pu-
niant ex qua cõſideratione concipitur in mẽ
te propoſitũ penitẽtie. ¶ Secũdo cauſa pe
nitentie eſt aliquid in nobis: vt inclinans ad
honorẽ dei: ⁊ ſic penitentia concipit in men-
te ab ipſa ſpe hoc modo. Quia ex conſidera-
tione diuine miſericordie qua deus paratꝰ
eſt remittere penitenti peccata generat ſpes
remiſſionis ⁊ voluntas penitẽdi. ¶ Tertio
cauſa penitentie eſt aliquid in nobis: vt re-
uocans ⁊ ſeperãs ab amore delectabili ipſiꝰ
peccati: ⁊ hoc eſt timor pene qui ſequitur
peccatum. Cognoſcit enim peccator ſe ꝓ-
pter peccata ſua ad penã eternam ex diuina
iuſticia obligatũ. Et ideo ex ꝯſideratiõe di-
uine iuſticie que nulla peccata impunita re-
linquit ⁊ que nullius potentiã veretur: nul-
lius ſapientia decipitur: nulla pecunia corrũ
pitur: ⁊ nullius fletibus deflectitur: genera
tur in peccatore timor: quo penitentia conci
pitur: Unde timore diuine iuſticie et pene:
hominẽ penitet de peccato in mente: ⁊ exte-
rius opere penitentiam facit. Dicendũ eſt ꝙ
vt frequentius ⁊ in pluribus: verum eſt qd
dicit Magiſter. Qd penitentia oritur ex ti-
more: ⁊ in paucis ex amore. Cuius rationẽ
aſſignat Alexan. vbi ſupra di. Qd etſi bo-
nitas dei ⁊ gloria paradiſi magis nata ſunt
reuocare vel retrahere a peccato. Attamẽ
animal homo: ⁊ precipue exiſtens in pecca-
to mortali neq cognoſcit: neq deguſtat dul
cedinem vite eterne: vt eius amore peniten-
tiam faciat. Quia cum vita eterna pluribꝰ
incognita ſit: quia nec eam oculus vidit: nec
auris audiuit. ⁊c. Eſaie. 44. Et prime ad
chor. 2. precipue tamẽ exiſtentibꝰ in pecca-
to mortali incognita ẽ: Unde Hieremie. 31.
dicitur. Omnis homo qui comedit vuam
acerbam obſtupeſcent dẽtes eius: Idcirco
pauci peccatores prouocant ad penitentiam
amore vite eterne: ſed plures timore gehen-
ne: tum quia ſtatus peccatoris valde ſimilis
eſt inferno propter remorſionẽ conſcientie
⁊ alia plura. de quo Apoc. 6. dicitur. In-
fernus ſequebat eum. Tum quia i inferno
erit priuatio omniũ delectabiliũ que ſunt in
iſto mundo. iuxta illud Job. 27. Diues cum
dormierit nihil ſecum afferet peccator aũt
cognoſcit delectabilia vite huius: ideo et
horũ priuationẽ ⁊ ſic infernũ aliquo modo
noſcere poteſt: quia priuatio cognoſcit p ha-
bitũ. Confirmat predicta cõcluſio. ſ. ꝙ pe-
nitẽtia oritur ex timore per auctoritates ſcri
pture ſacre. Nã ſapiẽtia ꝓuerb. p. dicit Ini
tium ſapiẽtie eſt timor dñi. Et ꝓuerb. 8. ſcri
bitur. Timor dñi odit malũ arrogantiã et
ſuperbiã ⁊ viam prauã. Et iterũ ꝓuerb. 13.
dicit. Timor domini honꝰ eſt: qui autem ti
met deũ in pace verſabit. Et. 14. legit Sa-
piens timet ⁊ declinauit a malo. Idem. 15.
c. In timore dñi declinat omnis a malo. et
16. c. eiuſdem dicit. Miſericordia ⁊ veritate
redimit iniquitas: ⁊ in timore dñi expellit
peccatũ: nam qui ſine timore eſt: nõ poterit
iuſtificari. Et Eccleſiaſti. 2. Qui timent do
minũ preparabunt corda ſua: ⁊ in cõſpectu
illius ſanctificabunt animas ſuas. Et iterũ
ibidem. Qui timent dominum cuſtodiunt
mãda atillius: ⁊ patientiã habebũt vſq ad
inſpectionẽ illius. Et Eccleſiaſti. 21. Qui ti
met dominũ conuertitur ad cor ſuũ. Item
Eſaie. 26. ſcribitur. A facie tua id eſt a ti-
more tuo quaſi concepimus ⁊ parturimus ſpi-
ritum ſalutis. Ex quibus omnibꝰ concludi-
tur ꝙ ſalus noſtra oriatur ex timore. Sed
cum ſalus reperiri nõ habeat a peccatoribꝰ
ſine penitẽtia ſequit penitentiã oriri ex timo
re. Aduertendũ tamẽ eſt ꝙ vtilius eſt ⁊ ma
gis meritoriũ declinare a malo ex amore vi
te eterne: quam ex timore gehenne. In cuiꝰ
ſignũ Job. ⁊ Chriſtꝰ predicauerũt pniam

vtiliorē cum dixerunt: Matth. 3. ⁊ 4. Pe-
nitētiā agite. app. e. re. celoꝝ vbi notaꝛ amor
vite eterne. Non aūt dixerūt penitentiā agi
te ⁊ fugiet pena gehēne: ex qua ꝯsurgit timor
⁊ sic patet q̇d dō de ꝑma parte hui⁹ ſmonis.

Pars scda huius sermonis i q̄ ponitꝛ ⁊ sol
uitꝛ rōnalis dubitatio circa ꝑdicta i ꝑma pte

Ecūdo in isto sermone sunt aliq̄ du-
s bia circa ꝑdicta in ꝑma parte decla-
rata ⁊ soluēda: ad clariorē ipsoꝝ no-
titiā. ꝑmo eni videtꝛ ꝙ penitētia oriatꝛ ex fide
arguendo sic: Penitētia ordinatꝛ ad purifi-
candū cor: ergo eius origo ⁊ conceptio maxi
me debet attribui. ꝑ ꝑncipio purificationis:
ſ istud nō ē timor sed fides: iuxta illud act.
15. Fide purificans corda eoꝝ. ergo videtꝛ ꝙ
penitētia non concipiatꝛ ex timore sed ex fi-
de. Ad hoc. R. ꝙ fides purificat cor ꝑ mo-
dum ostendentis timēda: nec nō ⁊ amanda
Timor aūt inꝙtum ab ipso inchoatꝛ motus
voluntatis recedētis a peccato ⁊ tendentꝭ ad
deū. Penitētia ꝟo inꝙtum impetrat chari-
tatem ꝑ quā formaliter purificatꝛ cor. Et iō
quāuis penitētia ꝯcipiatꝛ ex fide: nō tamē se-
quitꝛ q̇n etiā concipiatꝛ ex timore magis ꝙ̄ ex
fide: q2 est dispositio magis ꝓpinqua. Ex fi-
de eni nō ꝯcipitꝛ penitētia: nisi inquātū fides
ostendit timēda vel amanda: q̇ꝺ solū ꝯsistit
in intellectu. Ex timore aūt iā fit motus vo-
lūtatis recedētꝭ a pctō quod consistit in affe-
ctu: ⁊ est eētiale penitentie. ¶ 2° ꝯtra predi-
cta dubitatꝛ ꝙ pnia nō oriatꝛ ex timore argu-
endo sic: Idem nō cōcipitꝛ ex seipso: iuxta il
lud Aug. ꝑ. de trini. c. i. Nulla res est que se
ipsā gignat vt sit: sed idē est timor ⁊ peniten-
tia q2 est idē subiectū vtriusq3: ⁊ sub eadem
rōne. s. pctm̄ inquātū est dei offensiuū: ⁊ etiā
vtriusq3 est idē act⁹. s. refugere pctm̄: supra-
dicta rōne: ergo pnia nō concipitꝛ ex timore.
Ad hoc dicas ꝙ nō est idē timor ⁊ penitētia
nec vtriusq3 idē est formale obiectū. Timo-
ris eni seruilis obiectū ē pctm̄ inquātū me-
retꝛ arduū malū pene: ⁊ timoris initialis siue
filialis inquātū ē malū arduū ꝯtrariū diui-
ne reuerētie: pnie aūt inquātū est ꝯtrariū iu
sticie diuine: ⁊ legi ei⁹: ⁊ expiabile ꝑ actū pe-
nitētis: nec tātū respicit pniaꝫ quātū pctm̄
inquātū ē pctm̄: sed etiā ex ꝯsequēti inquātū
est futurū. ¶ 3° ad idem arguitꝛ sic: Si pe-
nitētia oritur ex timore: aut seruili: aut ini-
tiali: aut filiali. Nō seruili: quia cū illo ma-
net volūtas peccandi: sed cum pnia nō ē volū
tas peccandi: et etiaꝫ cū timore seruili nō est
charitas ⁊ charitas ē cū pnia: ergo. ⁊c̄. Non
etiā initiali aut filiali: q2 cū homo habeat ti-
morē initialē aut filialē: necesse ē ꝙ de pecca
to peniteat Cui⁹ rō est: q2 timor initialis est
cū gratia gratū faciente: quā cōcomitantꝛ ce
tere virtutes: ergo ⁊c̄. Ad hoc dicas ꝙ pnia
oritur ex timore seruili: ⁊ tūc ad argumētuꝫ
dicitꝛ: ꝙ ⁊ si non habeatꝛ pnia cum timore ser
uili: nihilomin⁹ cōcipitꝛ ab eodē: nec oportet
ꝙ timor seruilis ⁊ pnia sint simꝉ: quia timor
seruilis nō est causa esse ipsius pnie: sed qua-
si generatiōis eius. Sicut sūptio medicine ē
causa sanitatis: nō tñ sunt simul. Nā aliud ē
dicere pniam cōcipi: aliud pniam haberi. Pe
nitentiā aūt i penitente ꝯcipi: est dolere siue
attritione affici: ⁊ ad grām penitētie seipsū
ꝑparari. Vñ qñ instinctu timoris aliq̄s do-
lendo siue atterendo: ꝑparat se ad suscipiēdā
gratiā siue virtutē penitentie: tūc dicitꝛ peni-
tētia cōcipi. Unde istud ꝯcipere magis dicit
ꝓpositū siue ꝑparationē ꝙ̄ actualē penitētiā
Idcirco dicitur penitentiā cōcipi timore ser
uili non initiali vel filiali. Et hoc sufficit quā
tum ad secundā partē huius sermonis.

Pars tertia hui⁹ ſmonis in q̄ ponitꝛ ex iā
dictis consequens cōclusio: videlicet ꝙ peni
tentia a timore concipitur.

Ertio in isto sermone fundatꝛ illa cō-
t clusio ꝯñs ex dictis ſm Alex. vbi. s.
⁊ Tho. in. 4. di. 14. ar. i. q. i. ꝙ lꝫ no
bilior actus sit generatio ꝙ̄ conceptio: nō ta
men dicitur ꝙ penitētia generatur a timo-
re sed concipitur: cuius ratio tripliciter est.
¶ Primo quia sicut fetus in quadā rudita-
te ⁊ deformitate concipitꝛ ⁊ post sollicitudi-
nem nature diu ⁊ mulptiliciter operātis ma
gis distinctionē recipit quousq3 consūmatꝛ i
debita forma ⁊ specie. Ita etiā quandoq3 pec
cator motu timoris dolet ⁊ atteritur d̄ pecca
tis: ⁊ ꝓponit penitere ⁊ preparat se ad peni-
tendū: qui quidem dolor siue attritio vel ꝓ-
positū penitendi est quasi conceptū rude ⁊ i
forme in prima excitatione timoris: sed ſm
ꝙ peccator magis preparatur magis acce-
dit ad formā siue ad penitentiā formalē per

infusionẽ gratie. ¶ Secundo illud quod generatur habet causam efficientẽ per se ⁊ perfectũ: quod autẽ concipiť non habet respectum ad causam efficientẽ per se primo: sꝫ q̄dãmodo cooperantẽ. Unde quia timor non est efficiens per se sed remote cooperans: iō nō debuit dici penitentia generari a timore ꝫ solum cōcipi. Nam causa perfecta ⁊ per se penitentia est ex infusione diuine gratie: vt dictum est. ¶ Tertio quia conceptio ꝓprie dicitur alicuius intra vterũ. Cum igiť primũ esse penitentie fit in corde: postea ṽo ꝓdaťexterius per confessionẽ ⁊ satisfactionẽ conuenienter dicitur: ꝙ penitentia concipiť ex timore. Unde Aug. in li. de pe. sic dicit: Primũ esse penitentie est in corde per contritionẽ: q̄ exercens se in ore fit confessio: ⁊ in opere fit satisfactio. Et ibidẽ ait: sicut dolor cordis ẽ comes penitẽtie: ita lachryme ⁊ cōfessio oris ⁊ satisfactio operis testes sunt doloris ⁊ cōtritionis cordis. hec ille. Consideremꝰ ergo diligenter ⁊ crebro illa que ad timorẽ inducũt horã. s. mortis: penã inferni: nec non ⁊ horribilẽ diem iudicij. Non enim inmerito sancta mater ecclesia in ꝑncipio aduentus ⁊ quadragesime facit memoriã de iudicio: qr maxime istis tẽporibus conať aĩas ad penitẽtiã inducere per incussionẽ timoris. Solẽt eniꝫ tres effectus assignari ipsius iudicij considerationis. Primꝰ eni diciť diuini timoris occasio. Nam cum diuinus timor sit initiũ sapientie: vt dictũ est supra: meliori modo haberi non potest quã continua memoria iudicij: vnde ꝓpheta ait: Scd̄m iudiciũ tuũ viuifica me. quẽ euenisse Hieronymo ipsemet testatur di. Quotiẽs diem illũ considero toto corde contremisco. Secundus effectus diciť diuinoꝝ preceptoꝝ obseruatio. Nam postq̄ habuit quisq; domini timorẽ per cōtinuã iudicij memoriã totis viribꝰ diuina ꝑcepta custodit: iustitieq; vias minime derelinq̄t Hinc Dauid in psal. dicit: Oĩa iudicia eiꝰ in cōspectu meo semper: ⁊ iustitias eiꝰ nō repuli a me Tertiꝰ effectus dicitur peccatoꝝ contritio ⁊ maloꝝ supportatio. Naꝫ vt legiť in vitis patrum: Cuidã fratri superiorẽ suũ interrogãti qualiter cum feruore de peccatis suis penitẽtiã facere posset: diuinaq; ꝑcepta de cetero custodire valeret. Responsũ fuit. Finale premeditare iudiciũ. Et ideo ex opposito nemo iusticias dei sequitur: nisi ab eo finale iudiciũ premeditetur. Hinc de peccatore ꝓpheta ꝓloquitur: Inquinate sunt vie illius in omni tẽpore. ⁊ reddit causam dicens. Auferunť iudicia tua a facie eius. Est etiã cōsideratio iudicij maloꝝ supportatio. Quis eni ñ erit sobriꝰ in letitia? Quis nō tolerabit aduersa? Quis non minus amore dñi faciet grauia: si in eo erit finalis iudicij firma memoria? Et ꝓpterea beatꝰ Gre. dicit: Diẽ illũ charissimi añ oculos ponite ⁊ quicquid modo graue cernitur in eius cōparatiōe leuigať. Sed vt dicit idem Greg. suꝑ Matth. In maiestate visuri sunt: quẽ in humilitate videre nolunt: vt tanto districtius virtutẽ eius sentiant quanto ceruicẽ cordis ad eius penitentiã non inclinant. Et ideo vt etiã dicit ipse Gregoriꝰ ꝑsentis temporis: ita agenda est letitia: vt nunq̄ amaritudo sequẽtis iudicij recedat a memoria quã habere ꝯtinuã ille nobis concedat: q̄ iudicaturus est viuos ⁊ mortuos ⁊ redditurus est vere penitentibus requiẽ sempiternã in secula seculorum: Amen.

Sabbato post primã dñicam de aduentu in festo videlicet conceptionis virginis Marie in quo poniť ipsam fuisse ꝯceptã sine pctō originali tribꝰ ꝑclarissimis vijs. Sermo. 7.

Absit rẽ istã facere vt inferamꝰ crimẽ glorie nostre. Scribunť hec ṽba primi Mach. 9. c. Quãuis fratres charissimi ꝑncipalis nostra intẽtio in hoc opere verseť circa mysteriũ penitẽtie. Attamẽ solẽnitates occurrentes: vacue non sunt ꝑtereunde quin de ipsis aliqua memoria fiat. Et quia in illo sacro aduentu occurrit festum cōceptionis gloriose virginis Marie nō est silentio ꝑtereundũ. Nam sanctissima dei genitrix gloria est omniũ christianoꝝ vt ꝑfiguratũ est ꝑ Judith cui dictũ ẽ a principe sacerdotũ Judith. 15. Tu gloria. hierl'm. tu letitia Israel: tu honorificentia populi nr̃i. Idcirco qui eã a crimine originalis culpe excusare conanť aliquo mō verbũ ꝓpositũ satis ꝯueniẽter assumẽ possunt di. Absit rẽ istaꝫ facere: vt nos deuoti virginis

Marie inferamus crimē ipsi Marie glorie nostre dicit ipsam hodie in peccato originali conceptā esse. Sȝ quia vsq̄ in hodiernum diē agitat̄ inter doctores ⁊ deuotos vir. Marie: an btā virgo ꝯcepta sit in peccato originali: vel nō: quoꝝ opinionē donec eccl'a aliud decreuerit nulla falsa reputat̄. Ex quo igit̄ absq̄ aliquo ꝑiculo possumꝰ hoc ꝓuilegiū attribuere gloriose virgini sequēdo opinionē totiꝰ ordinis nostri nō ex affectionis passione ſꝫ ex mentis deuotione adherēdo opinioni deuote: conabor in illo sermone ſm paruitatē ingenij mei ex dictis doctoꝝ defendere gloriosā virginē a cōtractione ꝓrsus peccati originalis: ⁊ ꝙ ꝯcepta fuit sine peccato originali ardent̄ ꝓbare decertabo. Ad quod exequendū ꝓ fundamēto huiꝰ materie vidēdum est q̇d sit: ⁊ a quo ꝯtrahit̄ peccatū originale. Sȝ q2 hoc longū esset enarrare: ⁊ satis euidenter in oꝑe de peccatis in tractatu ꝺ peccato originali patet: sufficiat hic tm̄ inuestigare quid sit ꝯceptio. deinde ad ꝓpositum transeamus. Est enim ꝯceptio ſm Pe. aureoli in tractatu de ꝯceptione virgi. idē quod simul vnio: a con. qꝺ est simul: ⁊ capio. i. simꝉ capio. vn̄ notandū ꝙ duplex est vnio. Una ē vnio seminū qn̄. s. virile semē ⁊ femellū simꝉ miscent̄ ⁊ vniunt̄ Talis ḡ vnio istoꝝ seminū dicit̄ ꝯceptio. Qn̄ igit̄ dicit̄ talis est hodie cōceptus: sensus huius ꝓpositionis est iste. Semen maternū ⁊ paternū istiꝰ ꝓlis simul mixta sūt: ⁊ quia talis cōmixtio seminū sine copula carnali fieri nō pōt: cōmuniter i tali copula raro fit aut nunq̄: quin peccatū saltē veniale interueniat: ıō Dauid in psal. dicit: Ecce enim ī iniquitatibꝰ conceptus sum ⁊ in peccatis ꝯcepit me mater mea. Alia conceptio seu vnio est naturaꝝ: quādo. s. vniunt̄ aīa ⁊ corpꝰ: que quidē vnio ſm Aug. fit post quadraginta sex dies in masculo. ⁊ octoginta in femina: lȝ ſm phicos quadraginta in feminis: ⁊ octoginta in masculis: vt no. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. Quando ergo dicit̄ talis est hodie ꝯceptus: sic intelligit̄ ꝙ hodie completa ē liniatio siue dispositio ⁊ organiçatio corporis Petri vel Pauli qua ꝑfecta deus trinitas descendit ⁊ creat aīam ⁊ creando illi corpori organiçato infūdit. Talis ḡ infusio aīe ī corpꝰ dicit̄ ꝯceptio naturaꝝ. i. vnio nature spūalis q̄ ē aīa: ⁊ corporalis q̄ est corpꝰ Quādo ḡ dicit̄ talis est hodie ꝯceptꝰ i peccato originali nihil aliud est dicere nisi q2 aīa Petri vel pauli hodie creata est ⁊ infusa corpori suo: in qua infusione ꝯtraxit pctm̄ originale. i. obligationē ad penaȝ dāni que est carentia visionis diuine. Et si in tali statu sine aliquo remedio decederet visione diuina ꝑpetuo careret. hinc Job. 13. dicit̄. Quis pōt facē mundū ꝺ immūdo cōceptū semine? Nōne tu q̇ solus es? Quasi velit dicē: ꝙ qn̄ aīa munda vnit̄ corpori immūdo: nisi diuina adiuuetur gratia efficit̄ inmunda. Et igit̄ gloriosa virgo Maria cōcepta sit ex semine parentū: quia tamen diuina gratia reseruata fuit lex cōis in ipsa fuit suspensa: qꝺ ꝓbat̄ tribꝰ vijs in p̄nti ſmone: rōne. s. auc̄te ⁊ exēplo

Pars ꝓma huius sermonis. in q̄ ꝓbat̄ ſm q̄tuor famosissimos doc. virginē Mariā eē ꝯceptā sine pctō originali q̄tuor fundamētis

P Rimo igit̄ in isto sermone ꝓbat̄ beatam virginē esse conceptā sine peccato originali ꝑ q̄tuor doctores ꝓbatissimos. In ore enī duoꝝ vel triū cōstat omne verbū Math. 18. ⁊ Deutro. 19. 2. ad Chorinthi. 13. ⁊ 2. q. 4. c. i. 35. q. 6. c. ab isto die. 2. etiā extra de testi. c. lȝ vniuersis. s. ꝑ Clarum magistrū Scoti i tertio sententiaꝝ. di. 3. qui dicit. ꝙ si debet errare vult errare potius in abundantia laudis vir. Marie q̄ in diminutione. et ꝑ Scotū doctorē subtilē i. 3. sententiaꝝ. di. 3. q̇ adeo fuit deuotus ꝯceptionis virginis Marie ꝙ existens parisiꝰ ⁊ ꝓposita qōne p̄dicta corā vniuersitate cū ꝓ maiori parte oēs virgi. eē conceptā cū peccato originali concluderēt. audiēs talia ipse Scotus gladio spūs sancti oīa dicta eoꝝ recitauit et ꝯfutauit: addēs īnumrabiles rōnes ꝯcludētes virgi. conceptā fuisse sine pctō originali: quaꝓpter voluerūt oēs vt de cetero doctor subtilis vocaret̄. Et etiā ꝑ doctorē illuminatum Franciscū de maironis in. 3. sniaꝝ. di. 3. ⁊ in plerisq̄ alijs tractatibꝰ. Postremo ꝑ Petꝝ aureoli in suo particulari tractatu quē facit de conceptione beate vir. quē oculata fide vidi. Et q̄ plurimis eoꝝ rōnibꝰ: sed causa breuitatis tm̄ quatuor adducamꝰ: quaruȝ ꝓma dicitur ratio punitionis. secunda ratio oditionis. tertia ratio puritatis. quarta ratio re

dēptionis. ¶ Primo ergo probaꝉ beatā vir-
ginē fuiſſe conceptā sine pctō originali rō-
ne punitionis: arguēdo sic: Si ipſa beata vir
go fuit concepta in peccato originali fuit ma
gis punita ꝓ illo tēpore ſiue inſtanti q̄ oēs
creature que fuerūt in mundo quod eſt cru-
dele ⁊ ipiiſſimū dicere: quia alij peccauerūt
actualiter: ⁊ ꝯſequenter grauiꝰ puniri debe-
bant. Et probatur p̄dicta ꝯcluſio arguendo
sic: Illud quod plus ꝑdit pro aliquo tempo-
re plus punitur: ſed virgo Maria ſi contra-
xit peccatū originale: plus ſola perdidit pro il
lo tempore quo fuit in peccato q̄ omnes alij
dānati: quoniā ſi omnes homines huius mū
di fuiſſent predeſtinati: nō attigiſſent ad vir
ginis meritū ⁊ premiū: ergo cum in peccato
mortali priuetur aīa omnibꝰ ſpiritualibꝰ bo-
nis cum ſit ſub poteſtate diaboli: ſequiꝉ ꝙ be-
ata virgo ī peccato originali ſiue mortali exi
ſtens plus ꝑdidit quia gratias ad quas erat
diſpoſita ꝓ illo tēpore habere non potuit: ꝙ
ſi dicatur vt pleriq̄ aſſerūt: ſi virgo nō fuit
concepta in peccato originali: multū deroga
tur priuilegio ꝯceptionis chriſti quia. ſ. non
habuit ſpecialē modū ꝯceptionis cū ⁊ idem
habuit beata virgo ſi ſine peccato originali
concepta eſt: quod abſurdū videꝉ valde: cū
ipſa fuerit creatura pura: Chriſtus ꝟo crea
tor: ipſa ſimplex femina: Chriſtꝰ aūt deus ⁊
hō: ipſa redēpta: Chriſtus redēptor. Ad hoc
rn̄deꝉ negando ꝯſequentiā: q2 dato ꝙ Chri
ſtus nō fuiſſet cōceptus in pctō originali nec
virgo Maria ſimiliter: nō ſequiꝉ q̄n Chri
ſtus habuiſſ3 ſingularē modū ī ſua ꝯceptōe
quia ipſe conceptus eſt de femina ſine virili
ſemine: virgo aūt Maria de ſemine viri ⁊ fe
mine. Preterea nō tolliꝉ modꝰ ſingularis ꝓ-
pter hoc cōceptionis Chriſti: q2 cū Chriſtꝰ
non ſit cōceptꝰ in culpa originali: iſte fuit ſin
gularis modꝰ cōꝑtēs ei ſolū iure: rōne: ⁊ ne
ceſſario. Virgo autē ſi nō ē cōcepta ī peccato
hoc fuit ex gratia ⁊ ꝑuilegio. Non eni3 ipſa
fuit in ꝑmo inſtanti ꝯceptionis ſue ſicut aīa
Chriſti coniuncta perſone diuine. Quāuis
igiꝉ beata Maria concepta fuerit ex ſemine
maris ⁊ femine: non tamen concepta fuit in
peccato originali: quia in ipſa ſuſpenſū fuit
ſtatutū dei ex priuilegio ſingulari: vt digna
efficeretur mater dei: nec vnq̄ ſub poteſtate
eſſet diaboli ex qua debellās diabolū debebat
concipi. ¶ Secundo idē probaꝉ rōne oditio
nis arguendo ſic. Si beata virgo concepta
fuit in peccato originali: ſequitur ꝙ ipſa fuit
plus odita a deo ꝓ illo tēpore q̄ Caym: Iu
das vel quicūq̄ alius damnatꝰ: quod eſt im-
pium ⁊ nepharium dicere: ꝙ. ſ. illa que a deo
fuit dilecta vt mr̄ dei fuerit electa: pro aliq̄
tēpore tantū fuerit odita. Et probaꝉ predi-
cta concluſio ſic: Pena includens culpā quan
to maior ⁊ grauior eſt culpa: tanto talis pec-
cator a deo magis oditur: ſed pena virginis
fuiſſet maior quia plura bona perdidiſſet: et
non perdidiſſet: niſi quia deus eam in pecca-
to concipi voluiſſet. Igiꝉ illo tēpore deus ea3
odio habuit. Non eſt aliud odiū dei niſi ſub
tractio gratie: ſicut dilectio ipſius dei erga
creaturas nihil aliud eſt q̄ gratie cōmunica
tio. Unde dicunt doctores noſtri Ricar. de
mediauilla ⁊ dominꝰ Bonauētura in. 3. ſen
tentiaꝝ. di 32. ꝙ deus nō diligit creaturas
dilectione affectionis: ſed amore cōmunicati
onis: ⁊ ꝙ duplex eſt cōmunicatio. ſ. noſtre et
gratie: ꝫ dilectione cōicationis gratie nō di-
ligit peccatores: ꝫ potiꝰ odit talē cōicationē
eis ſubtrahendo. Si igiꝉ btā virgo Maria
in peccato originali fuit ꝯcepta: fuit p̄dicto
modo odita: quia in peccato originali exiſtēs
cōicationē graꝝ ad q̄s diſpoſita erat nullate
nus hr̄e potuit. ꝙ ſi ꝯ̄ arguiꝉ ſic: Pena corre
ſpōdet culpe: ꝫ pena ītroducta eſt ꝓ culpa ori
ginali: Maria hūit mortē: ḡ ⁊ culpā origia
lē: q̄ aliter iniuſtū eēt: ⁊ ſic hn̄ a deo odiata
fuiſſet. R. ad ꝫ diſtinguendo: ꝙ duplex ē pe
na. ſ. pena inflicta: ⁊ pena ꝯ̄cta: q̄ eſt etiā du-
plex. Pena ꝯ̄cta ē culpa aliena: ⁊ pena ꝯ̄cta ē
culpa ꝓpa. Nā ꝯ̄hē penā pōt eē dupl'r. Uno
mō ex cāli rōne culpe original' aliene. ſ. ipſius
ade: q2 niſi pctm̄ ade fuiſſ3: nō fuiſſ3 pena in
troducta ī gn̄e hūano: q̄ p3: q2 talē nā3 pctā
ſ. in vir. Ma. detulerāt ꝫ nō culpā: q2 deꝰ no-
luit. Patet ꝫ exēplū de purgatꝭ a pctō origia
li ꝑ baptiſmū: tn̄ moriūꝉ ⁊ hn̄t alias penas.
¶ 3º idē ꝓbaꝉ rōne puritatꝭ ſic: Virgo inꝉ
puras creaturas ꝑ ſe ſbſiſtētes debuit tenē ḡ
dū maiorꝭ puritatꝭ pꝰ deū: puritas aūt ē ꝑ re
motōe3 pcti: ⁊ defectꝰ culpabil': vn̄ ille dr̄ pu
rus q̄ ē ſine pctō: alr̄ ipſe Chriſtꝰ nō diceret
puriſſimꝰ ⁊ ipſi angeli. Si igiꝉ beata virgo

debuit eẽ purissima sub deo: vt dignuz vas
esset filij dei: nõ potuit habere peccatũ origi
nale. Nã tres sũt gradus puritatis possibi
les creature. Prim⁹ ẽ posse peccare: ⁊ peccare
⁊ per gratiã releuari. Secũdus est posse pec
care ⁊ nõ peccare: sed per gratiam reseruari.
Tertius ẽ nec posse peccare: nec peccare. Pri
mus gradus cõpetit cõmuniter omnibus fi
delibus mũdi. Secũdus beate virgini. Ter
tius soli aĩe christi. Ille ergo secundus gra
dus puritatis fuit virgini cõcessus: quia ma
ter dei: quia dña angelorũ: qꝛ regina celi et
terre: qꝛ mater misericordie ⁊ vltimũ pecca
torũ refugiũ. Qꝺ si cõtradicat sic: Januaz
paradisi nõ clausit nisi peccatũ originale: ſ
si virgo fuisset mortua ante passionẽ christi
nõ introisset in paradisũ: ⁊ hoc nõ nisi ꝑ pec
catũ originale: ergo fuit cõcepta in pctõ ori
ginali. ¶ Ad hoc respondẽdũ scd̃m aliq̃s
ꝙ q̃uis virgo nõ fuerit corrupta q̃tum ad
personalẽ maculã: fuit tamẽ q̃tuz ad reatũ
quo tota natura erat obligata ad penaz: a q̃
nõ fuit liberata. Sed aliter respondet scd̃m
Franciscũ de maironis: ꝙ iste casus nõ fuis
set admittẽd⁹: qꝛ nõ erat determinatũ a deo
ꝙ si determinasset: sicut p̃seruauit a peccato
originali: p̃seruasset a pena: ⁊ si ei dedisset
nõ ex culpa ꝓpria sed aliena: vt patet de pur
gatis peccato originali ꝑ sanctificationẽ in
vtero matris: ⁊ ꝑ sacrificia qui mortui sunt
ante christi ascensionẽ. ¶ Quarto ⁊ vltimo
idẽ ꝓbatur rõne redẽptionis sic arguendo si
beata virgo nõ fuit p̃seruata a pctõ origina
li: christ⁹ non fuit ꝑfectissim⁹ redẽptor qꝛ nõ
habuit gradus oẽs possibiles redemptionis
qꝺ ẽ impijssimũ dicere. Et ꝓbatur cõsequẽ
tia: quia. s. modus p̃seruationis ẽ perfectior
omnib⁹ alijs. Tum qꝛ ex parte p̃seruati seq̇
tur abũdantior gratia: qꝛ amplior puritas
⁊ amplior imo tota malorũ remotio. Tum
quia ex parte p̃seruantis arguit maior per
fectio ⁊ liberalitas: qꝛ donat gradum perfe
ctissime puritatis. s. non cadere: quod nõ fe
cit alijs qui ceciderũt: quia ꝑfectius ẽ nunq̃
fuisse sub odio. Unde no scd̃m Pe. aureoli.
ꝙ ad hoc ꝙ christus sit ꝑfectissimus et vni
uersalis redẽptor: necesse fuit vt aliquẽ rele
uaret a peccato actuali mortali: vt fecit oẽs
peccatores adultos. Et aliquẽ p̃seruaret a
peccato actuali mortali: vt fecit angelos et
multos sanctos. Item ꝙ aliquẽ releuaret a
peccato actuali veniali: vt etiã fecit in q̃plu
rib⁹ sanctis qui nũq̃ peccauerũt mortaliter
sed bene venialiter. Et aliquos p̃seruaret a
peccato veniali: vt credit fuisse Joh. bap.
⁊ saltez fecit in ꝑuulis innocentib⁹ sine aliq̃
peccato actuali decedẽtibus. Item necesse
fuit vt aliquẽ releuaret a peccato originali
vt fecit cum peccato originali nascẽtes. Et
aliquẽ p̃seruaret a peccato originali: qꝺ tm̃
pie creditur fecisse in gloriosa virgine. Qꝺ
si dicatur vt sepe dicunt aduersarij hui⁹ con
clusionis. Si virgo nõ fuit cõcepta in pecca
to originali: ꝓuata fuit ꝓuilegio redẽptiõis
christi. Respondet ꝙ equiuocat de redẽptio
ne: quia nõ solum redimere dicit a peccato
purgare: sed etiam p̃seruare. Nã nos sum⁹
redẽpti a morte eterna: ⁊ tamẽ non fuimus
actualiter ⁊ eternaliter mortui. Et Isidor⁹
dicit. Abrahaz redẽptũ a deo de vr. caldeo
rũ: ⁊ tamẽ nõ cecidit: vnde Aug. sup illud
ps. Redime me a cal. hominũ. dicit. i. dato
spiritu: fac ne false impositiones hominũ ter
roribus me vincant: ⁊ ne a mãdatis tuis ad
sua malefacta percurrant. Et Nicholaus de
lira ibidem ait: vt nõ impediant a quiete cõ
templatiõis animã meã. ¶ Preterea ange
li vtiq̃ redempti sũt: qui tamẽ redẽpti non
peccauerũt: hinc ẽ ꝙ ait Beda. omel. z. in
canticis canticorum exponens illud Pauli:
Christ⁹ est redẽptio nostra. Nũquid ⁊ an
gelos redemit sicut ⁊ hoĩes? Dico ꝙ ⁊ ange
los illos p̃seruãdo: homines purgãdo. Et
sic patet ꝓma pars huius sermonis in qua ꝓ
batum est ṽginẽ Mariã cõceptã eẽ sine pec
cato originali quatuor rõnibus.

Pars secũda huius sermonis in qua ꝓba
tur quadruplicibus euidentissimis auctori
tatibus virginẽ gloriosaz esse conceptam si
ne peccato originali.

s Ecũdo i isto ſmõe ꝓbat bea. ṽgi. eẽ
ꝯceptã sine pctõ originali auc̃te mul
tiplici: ⁊ breuitati studẽdo: ⁊ ordinẽ
incohoatũ sequẽdo ꝑ q̃tuor auctoritates scri
pture sacre: ⁊ q̃tuor scõs doctores hoc idem
ꝓbabim⁹. ¶ Primo igit i ista pte ꝑ q̃tuor
auc̃tes scripture sacre ꝓdictã ꝯclusionẽ ꝓba
bim⁹ q̃ꝝ pria ẽ. Tota pulchra es amica mea
⁊ macula nõ est in te. Canti. 4. c. Ille do
ctor famosus Alex. de ales in fine vite sue

expoſuit ad honorẽ ꝯceptionis hãc auctorita
tem: Tota pulchra es amica mea ⁊ macula
non eſt in te. ſ. originalis: actualis: venialiſqȝ
peccati. Et hoc dicens deuotus ſe cõmendãs
virgini glīoſe aĩam ſuã emiſit. ¶ Scd̃a au
ctoritas eſt Eſa. i8. Sicut lux meridiana cla
ra eſt: q2 ſic cũ luce nl̃la cõmiſcet̃ obſcuritas
ita cũ virgis puritate bñdicta nõ fuit cõmi
xta originalis peccati macula vel obſcuritas
¶ Tertia auctoritas eſt illi⁹ nũcij benedi
cti angeli Gabriel dicẽtꝭ ad virginem. Aue
qð dicit̃ ab. a. quod eſt ſine: ⁊ ue qð ẽ pecca
to. vñ ſine peccato ſimilit̃ es tu: ⁊ ꝑ ꝯñs ple
na gr̃a. Crede igit̃ firmiter verbũ meũ: ꝙ
nullũ verbũ ẽ ĩmpoſſibile apud deũ. Lu. ꝑ.
¶ Quarta auctoritas eſt illi⁹ ſapiẽtis Sa
lomonis in perſona. ꝓ. di. ꝓuer. i8. Ab eter
no ordinata ſum: Et nõ ĩmerito: q2 Salomõ
vidit eã in lumine ſapiẽtie qð a deo accepat:
⁊ idõ ita excellent̃ exaltauit eã. ¶ Secũdo in
iſta parte ꝓbat̃ dicta ꝯcluſio ꝑ quatuor ſan
ctos doctores: quoꝝ ꝓmus eſt Aug. q̇ in li. ð
natura ⁊ gratia inqt: Cũ de peccatis agit̃:
de Maria virgĩe ꝓpter honorẽ dñi: nullã
facere volo queſtionẽ: Sibi enĩȝ datũ eſt ad
vincendũ ex oĩ parte peccatũ. Et ſequit̃ hac
igit̃ virgine excepta ſi oẽs ſanctos ⁊ ſanctas
cũ ad hoc ꝯgregare poſſem⁹: interrogarem.
vtrũ eſſent ſine peccato: vna voce clamarẽt
Si dixerim⁹ q2 peccatũ nõ habem⁹ ipſi nos
ſeducim⁹: ⁊ veritas in nobis nõ eſt. Nec itel
ligit̃ de peccatis actualib⁹ vt quidã dixerũt
q2 ipſe dicit oẽs ſcõs peccaſſe excepta virgĩe
Quod ſi intelligeret de actuali falſũ diceret q2
ĩnocentes ⁊ paruuli decedẽtes nõ peccauerũt
peccato actuali: ḡ intelligit originali. Prete
rea ipſe facit iſtã exceptionẽ ꝓpter honorȝ
dñi: ſȝ maior honor dñi eſt dicere ꝙ nõ pec
cauit virgo originalit̃ ꝗ̃ actualit̃. Tamẽ q2
originalis eſt maioris malitie cũ totã natu
ram maculet: actuale ꝟo nõ. Tum q2 origi
nale eſt radix actualiũ: ⁊ nõ ecõuerſo: q2 nul
lus paccauit actualiter niſi q2 peccauit origi
naliter. Tum quia peccatũ originale eſt q̃ſi
neceſſariũ: quia nullus poteſt id ex ſe vitare:
actuale aũt ſtat in libertate nr̃a. ¶ Secũd⁹
eſt Ambroſi⁹ qui ĩ ſermone ad gabaonitas
loquẽs de virgine figurata in virga. Eſa. xj
c. Egredietur virga de radice ieſſe ⁊c̃. ſic in
quit: Hec enĩ virga in qua nec nodus origi
nalis: nec cortex venialis culpe fuit. hec ille.
Cuius dictũ ꝯfirmat beat⁹ Tho. in expoſiti
one de euãgelica ſalutatõe di. ſic de btã vir
gine: Ipſa enĩȝ puriſſima fuit ꝗ̃tum ad cul
pã: q2 nec originale nec veniale nec mortale
peccatũ incurrit. ¶ Terti⁹ eſt beat⁹ Hiero.
qui in ſermone de aſſũptõe btẽ virg. ad Pau
lam ⁊ Euſtochiũ ſic ait: Vis gratie que eſt
in chriſto: in mariã venit plenitudo quãꝗ̃ȝ ali
ter ⁊ aliter: quia. ſ. chriſtus de iure neceſſario
maria ꝟo grãm habuit ex ꝓuilegio Itẽ ibidẽ
ſic ait: Ceteris per partes marie ꝟo tota ſe ĩ
fudit gratie plenitudo. Et iterũ. Quicq̇d hu
manis dici põt verbis: min⁹ eſt a laude vir. ſȝ
poſſumus vere intelligere ⁊ dicere ipſã non
peccaſſe. ḡ nõ ſolũ eſt vex ſed ampliori laude
digna. ¶ Quart⁹ ⁊ vltim⁹ eſt deuotus vir.
Marie ſanct⁹ Anſelm⁹: q̇ in libro de conce
ptu virginali ſic inquit: Decebat vt illius ho
minis conceptio de matre puriſſima fieret:
que ea puritate niteret qua maior ſub deo ne
quit intelligi. Sed non poteſt maior eſſe pu
ritas ſub deo: niſi vbi non eſt aliqua macu
la. Et ideo beatus Tho. in. ꝑ. diſti. 44. In
qõne vtrũ deus potuerit res facere meliores
in rñſione tertij argumenti ſuꝑ dictũ illud
Anſelmi inquit: ꝙ aliqð creatũ põt purifica
ri quo nihil puri⁹ eſſe põt in reb⁹ creatꝭ ſine
vlla cõtagione peccati: ⁊ talis fuit puritas be
ate virgis q̃ a peccato originali ⁊ actuali im
munis fuit: tamẽ illa puritas fuit ſub deo: q2
erat in ea potẽtia ad peccandũ. Et ſic patet ꝓ
dictis auc̃tib⁹ beatã virginem ſine originali
peccato fuiſſe conceptam.

Pars tertia hui⁹ ſermonis ĩ qua ꝓbatur
quadruplici miraculoſo exẽplo bea. vir. Ma
riam eſſe conceptã ſine originali peccato.

t Ertio in iſto ſermone ꝓbat̃ btãȝ vir
ginẽ fuiſſe ꝯceptã ſine peccato origi
nali quadruplici exẽplo miraculoſo
⁊ quadruplici exẽplo naturali. Primo ergo
in hac parte ꝓbat̃ dicta cõcluſio quadrupli
ci exẽplo miraculoſo quoꝝ. ¶ Primũ ẽ ſan
cti Guidaſalui capellani btẽ virgi. archiepi
toloſani: de quo legit̃: ꝙ quotienſcũqȝ cele
brabat aderat illi btã virgo bñdicta: ⁊ tantã
familiaritatẽ hũit ſecũ: ꝙ ipſa dedit ſibi pla
netam vnam ad celebrandũ dicens: Scias
Guidiſalue me fuiſſe conceptã ſine origina
li macula: celebrabis igitur feſtũ ad honorȝ

mee conceptionis. Archieps ꝟo nõ surd⁹ auditor factus: cõposuit vnũ tractatũ pulchrũ de ꝯceptione ⁊ ordinauit ꝑ totã hyspaniã festum conceptionis solẽniçari: ⁊ sic toto tẽpore vite sue annuatĩ publice ꝑdicauit. ¶ Secundũ exemplũ est bti Ber. qui post mortẽ suam in abbatia de claraualle cuidã monacho totus lucidus apparuit: excepto pectore: in quo apparebat quedã macula: ⁊ cum quesiuisset monachus vnde haberet ꝑdictã maculã. Rñdit doctor. Ber. cũ tali macula volui tibi apparere: quia dũ vixi btã virginẽ ꝯtraxisse maculã originalẽ dixi. Et qd nõ retractaui viuẽdo: volo nũc retractare mortu⁹ mũdo. Dicas ergo q̃ audisti ⁊ in me vidisti. ¶ Tertiũ exemplũ est beate Brigide de q̃ in suis reuelationib⁹ habet ꝙ quidã capellanus eius magister in theologia Matthias noĩe ordinis ꝑdicatoꝝ: interrogãs eã dixit Te depcor filia: si virgo bñdicta est cõcepta in originali macula. Et dixit illa: Semel interrogaui ꝟginẽ pijssimã vt mihi diceret modum sue sanctissime ꝯceptõis. Cui virgo benedicta dixit: Cõcepta fui ex Joachim ⁊ anna sine originali macula. Hec oĩa reuelauit scã Brigida suo capellano sicut audiuerat. Statim ꝑfatus magister capellan⁹ isti⁹ sanctã Brigide celebrauit ⁊ ꝑdicauit annuatim festũ cõceptionis. ¶ Quartũ exemplũ ẽ doctoris irrefragabilis Alex. de ales q̃ dũ actu legeret in vniuersitate parisiensi nolens solẽniçare ꝯceptionẽ btẽ vir. accidit ꝙ dum legeret corã vniuersitate: tot ĩfirmitates arripuerunt eũ in die ꝯceptionis: vt ab oĩbus veluti mortu⁹ videret: stans ergo in eodẽ ꝓposito ꝑ aliqua tꝑa annuatĩ frequẽtatis vicibus in eodẽ festo in eandẽ infirmitatẽ cadebat. Admonitus ergo a suis discipulis ne deberet vilipẽdere tante vir. cõceptionẽ: ꝑdictus Alex. audiẽs talia ꝟba: reũsus ad se ipsũ existens in infirmitate ꝑfata: deuote vt potuit deuote ac gloriose virgini vouit: ꝙ si eum liberaret a tali morbo: ad honorẽ sue conceptõis vnũ librũ cõponeret: qui vocaret liber beate virginis. Factoq; voto reductus est ad ꝑces vir. ad ꝑstinã sanitatẽ. Cuius liberatiõe gauisũ fuit totũ studiũ parisiense. Ipse ꝟo nõ ingratus de tanto bñficio: reddidit qd vouerat: cõposuitq; librũ vnũ pulchrũ vbi cõtinẽtur oĩa facta istius melliflue ꝯceptionis vir.

qui diuidit in sex libros: ⁊ in fine tertij libri c. penul. Querit vtrũ virgo benedicta sit in originali peccato cõcepta ⁊ in corpore qõnis ponit totũ illud miraculũ factũ a virgine ĩ se ipso. Et ideo determinauit virginẽ fuisse cõceptã sine peccato originali: docet: ⁊ predicat eius conceptionẽ colendã: reuocatq; ⁊ retractat quicqd in. 3. sniaꝝ dixerat. ¶ Secũdo in ista parte ꝑdicta ꝯclusio ꝓbat quatuor exẽplis naturalib⁹ quoꝝ primũ est illud. Sicut radij solares descendũt supra lutũ: ⁊ tamen nõ deturpant a luto: sed potius illuminant lutũ: sic ⁊ anima vir. descendit super lutum humane nature: ⁊ tñ nõ fuit deturpata a luto originalis culpe: sed potius totã naturam humanã illuminauit. ¶ Secundũ exẽplum est ꝙ sicut aurũ in viscerib⁹ terre non corrũpitur sed perficit: sic ⁊ virgo benedicta in viscerib⁹ matris nõ fuit corrupta aliqua macula: sed potius a spiritu sancto sanctificata. ¶ Tertiũ exemplũ est sicut ram⁹ ꝓueniens ab vna arbore: ⁊ insertus in malã arborem: non inficit ab ea: sed potius ꝑficit eã: sic ⁊ aĩa btẽ virg. ꝓueniens a deo ⁊ inserta in corp⁹ btẽ vir. abscisũ a massa corrupta adẽ nõ inficit ab ipso: sed potius perficit ipsum. ¶ Quartũ exemplũ est ꝙ sicut rosa ꝓducit ex virga spinosa: tamen in se nõ habet aliq̃ spinã: ita aĩa vir. quãuis a massa spinosa. i. corrupta fuerit ꝓducta: tamẽ in ipsa aĩa bñdicta non fuit peccati aliq̃ spina. Absit ergo rem istã facere ⁊c̃. Cuius ꝑcibus ⁊ meritis tribuat nobis oĩpotens deus vt ad illã gloriam peruenire mereamur: vbi ipsa cũ filio suo vnigenito exaltata super angelos gl'iosa ⁊ splendidissima exultat ⁊ regnat in secula seculorum: Amen.

Dñica secũda de aduentu. De obligatione ac necessitate pnĩe. Sermo. 8.

Q

Uecũq; scripta sũt: ad nrã doctrinã scripta sũt vt ꝑ patiẽtiã ⁊ ꝯsolationẽ scripturaꝝ spẽ hẽam⁹. Scribũt ad Ro. 15. ⁊ ĩ epl'a occurrẽti dñice Inĩ cetera. Frẽs charissimi q̃ nos scriptura sacra docet: permaxime instruit neminẽ peccatorẽ posse saluari sine sacramento penitẽtie. Nam vt dictũ est in ꝓhemio huius operis.

Penitentia est secunda tabula post naufra
gium peccati mortalis. Jdcirco apl's Paulꝰ
in verbis p̄allegatis hoc expresse manifestat
dicēs: Quecūq₃ scripta sunt. s. de virtute pe
nitentie ad nostrā doctrinā scripta sunt: vt
per patiētiā ⁊ ꝯsolationē scripturaꝝ: dignos
fructus de peccatis nostris penitētie faciēdo:
spem remissionis ipsoꝝ habeamus. Determi
natis igit̄ in hebdomada p̄cedenti. Diffiniti
one: institutione: primitate: ⁊ originali ꝓces
sione penitētie: in ista dn̄ica benedicta super
dicta verba apl'i: tractabimꝰ de eius necessi
tate ⁊ obligatione. De qua ordinē inchoatū
ꝓsequendo tres cōsiderationes faciemꝰ qua
rum prima dicetur obligatiōis penitētie de
claratio. Secūda declaratiōis penitētie eui
dens oppositio. Tertia obligationis peniten
tie fundamentalis roboratio.

Pars p̄ma huiꝰ s̄monis: in qua declarat̄
q̄liter q̄libet peccator tenet̄ facere penitentiā.

p Rimo igit̄ in ista parte declarat̄ s̄m
Franciscū de maironis ⁊ s̄m Scotū
in. 4. di. 14. q̄liter quilibet peccator
obligatur facere penitentiā: qui i hac declara
tione facit tria. Primo declarat q̇d remanet
in peccatore post actū peccati. Secundo ꝙ il
lud delet̄ ⁊ potest deleri: ⁊ ad hoc requiritur
aliqua punitio. Tertio ꝙ non quecūq₃: sed
solum punitio penitentialis. ¶ Quantū ad
primū sciendū ꝙ in peccato considerant̄ tria
scil₃ actus: habitus: ⁊ reatus: Primū ē actu
alis culpa qua peccat̄: de q̄ dicit̄ Ja. p̄. Cō
cupiscentia parit peccatū. peccatū aute₃ cum
cōsūmatū fuerit generat mortē: ⁊ quantu₃
ad hoc non requirit̄ penitētia. Secundū est
actualis culpa derelicta ex actu peccati incli
nans ad malū ꝓpter frequentatioē₃: iuxta il
lud philosophi. 2. Eth. Ex frequētatis acti
bus generatur habitꝰ de difficili mobilis: de
qua culpa habituali dicit̄ Jo. 8. Qui facit
peccatū seruus est peccati: quia. s. seruit malo
habitui ipsum ad malū inclinanti: nec hoc ex
pellitur totaliter ꝑ penitentiā nisi loquamur
de illa penitentia que est perfecta ⁊ continua
ta: de qua dictū est. s̄. in diffinitione: sed ma
gis expellit̄ ꝑ habitū virtuosum contrariu₃
actui peccati: quia sicut ex frequentatis acti
bus malis generatur habitus malus: ita ex
frequentatis actibꝰ bonis generatur habitꝰ
bonus qui expellit malu₃. Tertio est obliga
tio ad penā: aut eternalē: aut temporalem.
Eterna expellitur per penitentiā interiore₃
⁊ essentialē: que cōsistit in displicentia pecca
ti cum ratione ⁊ voluntate. Temporalis ꝟo
expellitur per penitentiā exteriorem ⁊ accidē
tale₃: que ꝯsistit in dolore sensibili: siue i acti
bus exterioribus. Et hoc sufficit quantū ad
primam particulam huius declarationis.
¶ Quantū ad secundum sciendum est ꝙ vl
timū potest deleri: ⁊ deletur in hac vita: iu
xta illud simboli: Remissionē peccatorū: hoc
est: deus est remissiuus peccatoꝝ in hac vita
Patet hoc per exemplū de Petro Dauid: et
Paulo qui ante fuerunt in peccato: ⁊ postea
fuerunt beatificati: sed nullus beatificat̄ re
manens obligatus ad penam eternā soluen
dam ⁊c̄. Sed aduertendū est ꝙ sine pena eq̇
ualente non admittitur peccatoꝝ absolutio.
Cuius ratio est: quia cum deus velit vindi
care ⁊ punire peccatorē pro peccato cōmisso
s̄m ordinatā iusticiā ad hoc ꝙ non faciat: re
quiritur ꝙ homo preueniat ipsa₃ aliqua pu
nitione debita. Et hoc sufficit quantū ad se
cundum. ¶ Quantū ad tertium sciendū est
ꝙ predicta punitio nō potest cōuenientiꝰ fie
ri q̄ꝫ per actum voluntatis: quia s̄m senten
tiam Chriso. de regu. iu. li. 6. Omnis res
per quas causas nascitur per easde₃ ⁊ dissol
uitur. ⁊. ff. de reg. iur. l. nihil habetur. Nihil
tam naturale est q̄ꝫ vnūquodq₃ eo genere dis
soluere quo colligatū est. Cum igitur pecca
tum oriat̄ in anima per actū voluntatis vo
lendo hoc: vel illud cum delectatione ⁊ libidi
ne: requiritur ꝙ ꝑ actum voluntatis expellat
nolendo illud quod voluit cum displicen
tia ⁊ dolore: ⁊ hoc nihil aliud est quā peni
tentia: ergo penitentia necessaria est ad illud
expellendum quod remanet in peccato: ⁊ sic
patet q̇d dicēdū sit i p̄ma parte huiꝰ s̄monis

Pars scd̄a huiꝰ sermonis in qua ponit̄ de
clarationis p̄nie euidens oppositio.

s Ecūdo in isto sermone ponit̄ obliga
tionis penitentie euidens oppositio:
probando triplici ratione nullū esse
obligatū ad penitentiā ⁊ easdē met soluendo
ꝓ maiori declaratiōe. ¶ Primo ꝓbat̄ rōne
trimēbri. i. hn̄te tria mēbra cuius rōnis est h
fundamentum. Tria sunt bona inter alia:

que sine penitētia sufficiunt ad remissionem culpe: ⁊ consecutionē vite eterne. s. bona volūtas: charitas ⁊ ꝯuersio ad deum: ergo ⁊c. ¶ Quantū ad primū membrū ꝓ quo capit primū bonū. s. bona volūtas arguit sic. Bona volūtas sine penitētia sufficit peccatori ad ꝯsequendā remissionē peccatoꝝ suoꝝ: iuxta glo. sup illud ps. di. Qui seminat in lachrymis. Noli esse tristis si adsit tibi bona voluntas: vñ metit pax. ergo videt qꝫ sufficiat habere bonā voluntatē ad pacem eternā acquirendam sine dolore penitētie vel sine actuali consideratione peccatoꝝ suoꝝ preteritorum: ergo ⁊c. ¶ Quantū ad secundū membrū: ꝓ quo capit secundū bonū ꝓ fundamēto. s. charitas arguit sic: Charitas sine penitētia sufficit ad remissionē peccatoꝝ: iuxta glo. super illud Luce. 7. Dimissa sunt ei peccata multa di. Ardor charitatis in ea rubiginē peccatoꝝ suoꝝ consūpsit: ergo charitate sine penitentia delent peccata. ¶ Quantū ad tertiū mēbrū ꝓ quo ponit tertium bonum. s. Conuersio ad deū arguit sic. Conuersio ad deū pōt esse sine animi dolore ⁊ penitētie: quia sic se habet auersio a deo ad dānationē: ita conuersio ad deum in salutē: sed auersio a deo pōt esse sine delectatione: vt patet in peccatis spiritualibus: ⁊ sic pōt etiā esse causa dānatiōis ergo conuersio ad deum sine omni dolore penitentie potest eē cā salutis: ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respōdet qꝫtum ad oia mēbra: ⁊ primo ad primū mēbrum primi argumēti sm Alex. de ales vbi. s. qꝫ illa glo. loquitur de bona volūtate faciēdi opa misericordie nō suppetēte facultate. Unde glosa precedens ait: opa misericordie seminant: atqꝫ sufficit bona volūtas si deficit facultas. Et ideo postea subdit. Noli esse tristis si est tibi bona volūtas. ¶ Ad secundum dicas sm eundē vbi. s. qꝫ illa rubigo est quidam defectus ex cōsuetudine peccati contractus. s. abusio quedā ex parte intellectus: ⁊ libido ex parte affectus. Unde sicut ferrū consūmit in rubigine: ita in istis defectibus virtus in dictis potentijs est diminuta: qui defectus: virtute charitatis optie reparat. Attamē charitas sine pnia nō sufficit ad remissionē pctoꝝ qꝫtū ad culpā: qꝛ sicut inter hoies nō restituit amicitia post offensā nisi p dolorē aliquē d offensa: ita nec charitas post pctm̄ nisi ꝓpt pniam. ¶ Ad tertiū mēbrū dicas sm Tho. in. 4. di. 14. qꝫ sicut auersio a deo semp hꝫ quādā cōplacentiā volūtatis: ita ꝯuersio ad deū debet habere displicentiā: et hic dolor displicētie dicit pnie. Uel dicas qꝫ velle auerti a deo sine oi ꝯuersione ad aliqđ delectabile sufficit ad pctm̄ ꝓpter inordinationē volūtatis: sed velle ꝯuerti ad deū sine dolore pnie nō sufficit ad meritū ¶ Scđo opponit ꝯ obligationē pnie rōne simplici sic arguendo: hō offensus pōt remittere offensā absqꝫ hoc qꝫ offendentē peniteat: ergo a fortiori multo magis deus qui est sūme misericors et essentialit ⁊ ꝓnior ad miserandū qꝫ dānādū pōt remittere offensā sine pnia. Qđ si pōt: etiā dꝫ: qꝛ maior est misericordia remittere sine pnia ⁊ satisfactōe qꝫ ecōuerso: ergo ⁊c. ¶ Ad hoc R. sm Alex. de ales: vbi. s. qꝫ cum in oi ope dei reluceat misericordia ⁊ iustitia: iux illud ps. Uniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas si sola misericordia pctm̄ remittet sine pnia nihil esset de iustitia. Et iō requirit pnia vt seruet ordo iustitie p aliquā punitionē pcti: vt in hoc ope remissionis reperiat iustitia ex parte penitētis: ⁊ mīa ex pte dei remittētis: vñ glo. sup illud ps. Justitia añ eū ābulabit: ait: pma hois iustitia est vt puniat i se malū ⁊ faciat se bonū. Et sic pꝫ ad scđm arg. ¶ Tertio opponit ꝯ obligationē pnie: p locū ab impossibili sic arguendo: Impossibiliū nulla est obligatio. ff. de reg. iu. l. impossibilium. sed impossibile est p pniam deleri pctm̄ ergo ⁊c. Minor probat sic. Deutro. 25. Scđm mensurā peccati erit ⁊ plagarū modus: sed penitētia est minus bonū qꝫ peccatū mortale sit malū: quia penitētia est finitū bonum peccatū aūt infinitū malū. Quod pꝫ p illud Anselmi. 2. Cur deus hō. c. 7. Tantū malū est peccatū: quātus est q offendit: sed ille est infinitus. s. deus. ergo peccatū ē infinitū. Et finiti ad infinitū nulla est ꝓportio: ergo cū penitētia sit finita ⁊ pctm̄ infinitū: ⁊ ꝓportio debeat eē pnie ad culpā: vt dcm̄ est: impossibile est qꝫ aliqs pniam faciat sufficiētē: ergo ⁊c. ¶ Ad hoc. R. dupliciter. pmo ad argumētū. scđo ad formā argumēti. Primo R. ad argumētū. qꝫ qđlibꝫ magnū pctm̄ p pniam pōt deleri: qđ ꝓbo tribus rōnibus. pmo rōne iniūctiōs. scđo rōne afflictōis. tertio rōne miseratōis. Primo dico rōne iniūctionis: qꝛ q dixerit deū pcepisse ipossibile anathema sit: ait Hiero. Sed facere pniam ⁊ deo

satiſfacere eſt in p̄cepto: vt dictū eſt. ꝫ. ḡ ⁊c̄.
Confirmat hoc Hiero. in ep̄la ad Ruſticū
dicēs. Sic locuti eſtis di. Errores nr̄i ⁊ ini-
quitates nr̄e ſup nos crūt: ⁊ in ipſis contabe-
ſcim⁹: ⁊ quō ſalui eē poterim⁹ dic eis. Uiuo
ego dicit dn̄s: nolo mortē impij: ſ3 vt cōuer-
tat̄ ⁊ viuat: quare moramini dicit dn̄s. Ni-
hil ita offendit deū q̄ꝫ deſꝑatione maloꝝ he-
rere prioribus: l3 ⁊ ipſa deſꝑatio icredulita-
tis indiciū ſit. Qꝛ ſi metueret vtiꝫ bōis opi-
bus ſe iudici prepararet. Audiam⁹ ꝑ Hieremi
am loquētē dn̄m. Conuerte pedē tuū a via
aſꝑa: ⁊ guttur tuū a ſiti. Et iteꝝ. Et q̄ cadit
nō reſurget: ⁊ qui auerſus ē nō reuertet̄. Et
ꝑ Eſaiā. Qn̄ cōuerſus ingemueris: tūc ſalu⁹
eris: ⁊ ſcies vbi fueris. Scire nō poſſumus
egrotatiōis mala: niſi cū fuerit ſanitas cōſe-
cuta: ⁊ quātū virt⁹ habeat vitia demōſtrāt
clariuſꝫ fit lumē compatione tenebrarum:
¶ 2° idē probat̄ rōne afflictionis: qꝛ cōſide
ratio vitiorū ⁊ ſuppliciorū debita ſatiſfactō
eſt: cū pena adequat̄ culpe: ſ3 cōtingit pena3
aſſumere equalē delectationi q̄ fuit in pecca̅
do. ḡ poſſibile eſt pnia3 facere ⁊ deo ſatiſface
re de q̄libet pctō. Un̄ Hiero. vbi. ſ. ait. To-
ta3 pnia3 pctōꝝ oñdit ps̄. q̄nquageſim⁹: qn̄
igreſſus ē Dauid ad Berſabee vxorē Urie
⁊ Nathan ꝓphetante rn̄dit dicēs. Peccaui:
Statiꝫ meruit audire: Dn̄s q̄ꝫ tranſtulit a
te pctm̄ tuū: adulterio eni iūxerat homici-
diū: ⁊ tn̄ ꝯuerſus ad lachrymas veniā ꝯſecu
tus ē. ¶ 3° hoc ide3 probat̄ rōne diuine mi-
ſeratōis: qꝛ maior eſt diuina mīa q̄3 ſit oīu3
peccatorū miſeria: vt ait Aug. Cū ḡ ſit de⁹
pronior ad miſerandū q̄ꝫ ad puniendū quā-
tūcūꝫ pctm̄ ſit graue: ſi peniteat n̄ negabit̄
ei veīa. Un̄ Hiero. vbi. ſ. ait. Quāte aūt ſit
miſericordie: ⁊ quāte vt ita loquar nimie in
effabiliſꝫ ſit clemētie Oſee: nos doceat per
quē loq̄t̄ de⁹. Quid tibi faciā effraym? quō
te protegā iſrl̄? quid inꝗ̄ tibi faciā? ſicut ada
mantē ponā te: ⁊ ſicut Soboyn cōuerſu3 eſt
cor: i me ꝯuerſa ē penitudo mea: nequaq̄ꝫ fa
ciā ſ3m irā furoris mei. Hec ille. ¶ 2° vt il-
la clari⁹ itelligant̄ ⁊ ad formā argumēti cla
rius rn̄deat̄: Tria notāda ſūt ſ3m Tho. in
4. di. 15. ar. 2. Primū eſt qꝛ in argumēto de
clarat̄ q̄ pnia ē ifinita ⁊ pctm̄ infinitū: ḡ ⁊c̄.
Qō ſicut offenſa dei vel culpa quā in deū cō
mittimus ē infinita: eo q̄ offendit̄ de⁹ qui ē
infinitus: Ita pnia ⁊ ſatiſfactio quā facim⁹
deo pro pctis cōmiſſis eſt infinita: eo q̄ mīa
⁊ grā dei. ꝑ quā eſt deo acceptū oē illud qō
homo deo reddere ⁊ facere pōt eſt infinita:
ita q̄ pnia ⁊ ſatiſfactio pro peccatis ex ifini
tate diuine mīe acceptantis infinita dicitur
¶ Secūdū ē ſ3 eūdē ⁊ etiā Ri. i. 4. di. eadē
ar. ꝑ. q. 2. Qō facē aliq̄d acceptū deo duob⁹
mōis pōt itelligi. Aut. ſ. virtute ꝓpria: aut
virtute alterius. Prio mō null⁹ pōt ꝯdignā
pniam facere ⁊ deo ſatiſfacere pro pctis i de
um cōmiſſis. ⁊ ſic intelligit̄ iſta rō. Secūdo
mō. ſ. adiutorio chriſti ⁊ virtute paſſionis
eius quilibet quātūcūꝫ pctōr magn⁹ pn̄itēs
de pctis ſuis: deo ſatiſfacere pōt: eo q̄ meri-
tū chriſti eſt infinitū: ſufficiētia: efficacia: et
dolore. ¶ Tertiū eſt q̄ aliud eſt facere eq̄-
ualens: aliud ē facere poſſibile: ſ3 de⁹ nō exi-
git a penitēte eq̄ualēs: quia hoc ē ipoſſibile.
Unde Ariſto. 8. Ethico. ait. In his hono-
ribus q̄ ſūt ad deū ⁊ ad parētes nō tenet̄ hō
ad equiualens ſed ad poſſibile. vnde tenet̄ pe
nitentiā agere ſ3 poſſibilitatē ſuā. Et ſic pa-
tet oppoſitō obligatōis pnie cū ſuis ſolōnib⁹

Pars tertia huius ſermonis in qua ꝓbat̄
pctōres ad pnia3 obligari triplici lege.

t Ertio in iſto ſermone ponitur obli-
gatiōis pnie fūdata roboratio. Nā
oēs pctōres obligari ad pnia3 ꝑagē
dā ad ſalutē conſequendā ꝓbat̄ triplici lege
ſ. nāli: ſcripture: ⁊ gratie. ¶ Primo robo-
rat̄ pnie obligatio lege nature ſic. Gen̄. 3.
dicit ſcriptura. Adā vbi es. vbi glo. Uox ē
vocantis: ⁊ ad pniam reducētis: ſed tunc nul
la erat lex niſi nature: ḡ ⁊c̄. Preterea ſi de iu
re nāli tenet̄ quis nō inutilit̄ negligere vitā
corpis: ſed ſalubrit̄ vitare mortē. Ait enim
Tulli⁹ lib. de officijs. c. ꝑ. Prio generi aīan
tiū oī eſt a natura tributū vt ſe: vitā: corp⁹
q̄ꝫ tueat̄: declinetq̄ꝫ ea q̄ nocitura videt̄: oīa
quecūq̄ꝫ ſunt ad viuendū neceſſaria inq̄rat
⁊ paret. Hec ille. Incōꝑabilit̄ magis tenet̄
ad vitā aīe ⁊ eius mortē vitare. ſed hoc fie
ri non pōt niſi per penitētia3: ḡ ⁊c̄. Nam per
peccatū priuatur q̄s gratia: ſed per peniten-
tiam gratia infundit̄ ⁊ peccatū excludit̄: vt
patebit. ī. ergo peccatori ad remiſſionē cul-
pe: ⁊ ad conſecutionē glorie eſt neceſſaria pe

nitētia tanꝙ̄ infirmo medicina. Item iure
nature tenetur se quilibet reddere innocētē:
et absqꝫ iniquitate: quia tenet̄ quilibet dili-
gere seipm̄ recte: ſ; reꝰ ſ; nō pōt facere: nisi
aut faciendo ꝙ nūꝙ̄ nocuerit qđ est sibi im
possibile. Aut puniēdo id qđ nocuit: qđ fit
per penitētiaȝ. Unde Aug. Omel. iz. Tu
fecisti: tu reus es: tu dole: tibi ignoscit: ſ; nisi
tibi displiceas peccator: placere nō potes iu-
stis: ſ; ⁊c. ⁊ sic patet per legē nature nos obli
gari ad ipsaȝ pniam. ¶ Secūdo ideȝ ꝓbat̄
per legeȝ scripture: auctoritatibꝰ ꝓpheticis:
per scripturā discurrēdo tali mō. Sanctifi-
camini ⁊ sancti estote: qꝛ ⁊ ego scūs sū. Leui
ti. zo. Cū quesieris dn̄m deū tuū inuenies
eū: si cū toto corde quesieris: ⁊ cū tota tribu
latione aīe tue. Deut. 4. Si populꝰ agēs pe-
nitentiā ⁊ cōfitens noī tuo venerit ⁊ adora-
uerit: ⁊ deprecati fuerint in domo hac: exau-
di in celo ⁊ dimitte populo pctm̄. 3. Reg. 8.
Si quesieritis dn̄m inuenietis: si aūt dereli
quetis eū: derelinquet ⁊ vos. z. Paralipo.
i5. Postqꝫ coangustatꝰ ē Manasses egit pe
nitentiā. z. Paralipo. 33. Lauit corpꝰ suū
⁊ vnxit se myrrha optia. s. pnia. Judith. io.
Pellē pro pelle: ⁊ cūcta que habet hō dabit
pro aīa sua. Job. z. Si iniq̇tatē q̄ in manu
tua ē abstuleris a te ⁊ nō ꝑmanserit iusticia
in tabernaculo tuo: tūc leuare poteris faciē
tuā absqꝫ macl'a. Job. xi. Dedit illi dominꝰ
locum penitentie: et ille abutitur eo in super
biam. Job. z4. Apprehendite disciplinaȝ
nequando irascatur dominus ⁊ pe. ⁊c. ps. z.
Querite dn̄ȝ ⁊ viuet aīa vestra. ps. 68. Le
tetur cor querētiū dn̄m. ps. i4. Feci iudiciū
⁊ iusticiā puniēs: ne tradas me calūnianti-
bus me. ps. ii8. In simplicitate cordis q̄rite
illū. Sapie. p. Inueniat̄ sapia ab his q̇ q̄rūt
illā. Sapie. 6. Dabas locū pnie: nō ignorās
ꝙ nequā natio eorū. Sapie. iz. Qui timent
dn̄m: preparabūt corda sua. Ecclesiasti. z.
Altissimꝰ odio habet peccatores: ⁊ misere
tur penitētibꝰ. Ecclesiasti. iz. Altissimꝰ cre
auit medicinā. i. penitētiā: ⁊ vir prudēs nō
abhorrebit eā. Ecclesiasti. 38. Uulnus ⁊ li-
uor ⁊ plaga tumēs n̄ ē circūligata: nec cura-
tā medicamine. s. pnie: nec fota oleo. s. mie.
Esa. p. Uenit mane ⁊ nox: si q̄ritis querite.
i. si queritis i aduersitate: q̄rite in aduersita
te. Esa. zi. Et vocauit dn̄s in die illa ad fle
tū ⁊ plāctū: ⁊ ecce gaudiū ⁊ leticia. Esa. zz
Querite dn̄m dū inueniri pōt. Esa. 55. Ex
primo die quo posuisti cor tuū ad intelligē-
dū vt te affligeres: in cōspectu dei tui exau-
dita sūt verba tua. Dan. io. Et sic patet nos
obligari ad penitētiaȝ lege scripture. ¶ 3°
idē probat̄ gratie lege discurrēdo sic. Aper
tis thesauris suis obtu. ei mune. aurū: thus:
⁊ myrrhā. i. penitentiā. Math. z. Per aliā
viā reuersi sūt. s. penitentie. Ibideȝ. Facite
dignos fructus penitētie. Math. 3. Penitē
tiā agite. appro. regnū cel. Math. 4. Qȝ an
gusta ⁊ arcta est via que ducit ad vitā ⁊c. s.
penitētie. Ma. 7. Qui n̄ accipit crucē. i. pe-
nitentie. ⁊ non sequit̄ me: nō est me dignus.
Math. io. Qui vult venire pꝰ me tollat cru
cē suā. s. penitentie. Luc. xi. Uiri Niniuite
surgēt in iudicio cū generatiōe hac: ⁊ cōdem
nabunt eam: quia penitētiā egerūt in p̄dica
tione Jone. Luc. xi. Contēdite intrare per
angustā portā. Ibidē. Gaudiū est angelis
dei super vno pctōre penitētiā agente. Lu.
i5. Si spū facta carnis mortificaueritis: vi-
uetis. Ro. 8. Obsecro vos ꝑ misericordiam
dei fratres: vt exhibeatis corpa vr̄a hostiā
scām: deo placentē: rōnabile obsequiū vr̄m
Ad Ro. iz. Abijciamꝰ opera tenebrarū ⁊
indua. ar. lu. s. pen. Ro. i3. Uerbū crucis. s.
penitētie: pereuntibus stulticia ē: his aūt q̇
salui fiunt: virtus dei ē. j. Chor. j. Semper
mortificationē Jesu in corpe vestro circū-
ferētes. z. ad Chor. 4. Qui aūt christi sūt
carnē suaȝ crucifixerūt cū vitijs ⁊ concupi-
scentijs. ad Gal. 4. Renouamini in spū mē
tis vestre: ⁊ induite nouū hominēȝ: qui ſm
deū creatus est. Ad Ephe. 4. Induite vos
armaturā dei: vt possitis stare aduersus isi-
dias diaboli. i. penitentiam. Ephe. 6. Con-
figuratus suȝ morti christi. Phil. 3. Chri-
sto in carne passo: ⁊ vos eadeȝ cogitatiōe ar
mamini. j. Pe. 4. Dedi ei tempus vt penitē-
tiam ageret ⁊ non vult penitere a fornicati-
one sua. Apoc. z. Memēto vnde excideris:
⁊ age penitentiaȝ ⁊ prima opera fac. Ibidē
Emulare ergo ⁊ penitētiaȝ age. Apoca. 3.
¶ Confirmātur predicta auctoritatibus
sanctoruȝ. Et primo auctoritate Gregorij.
in quadaȝ Omel. sic di. Cuȝ in graui pecca

to miser homo labitur: suadet ei diabolus:
ne peniteat: ne cõfiteatur: peccatũ leue 7 mo
dicũ affirmat: predicat misericordiã. lõgin
quũ vite spatiũ promittit: permanere in pec
cato suggerit: 7 sic in cõtẽptũ dei 7 desperati
onẽ sui inducat 7 ꝑdat. Hec ille. Itẽ auctori
tate Aug]. sup ps. 50. di. Sũt multi q̃s pec
care nõ pudet: agere penitẽtiaꝫ pudet. O in
credibilis insania: de vulnere ipso nõ erube
scis: de ligatura vulneris erubescis. Nonne
vulnꝰ fedĩꝰ 7 putridiꝰ est? Cõfu ge ergo ad
medicũ 7 age penitentiã. Dic iniquitatẽ me
am agnosco 7 peccatũ meũ cõtra me est sp.
Tibi soli peccaui: quia tu solus sine peccato
Hec ibi. Et in li. Enchiridion. c. 69. ait. Sꝫ
neqꝫ de ipsis criminibus magnis 7 remittẽ
dis in ecclesia dei misericordia desperãda ẽ
agentibus penitẽtiaꝫ ꝫm modũ cuiuscunqꝫ
peccati. In actione autẽ penitentie vbi tale
cõmissuꝫ est vt is qui cõmisit etiã a corpore
christi sepetur: nõ tamẽ consideranda ẽ mẽ
sura tẽporis q̃ꝫ doloris. Cor eniꝫ contrituꝫ
7 humiliatũ deus nõ spernit. Hec ibi. Et in
li. de penitẽtia idẽ ait. Ceterorũ hominũ q̇
nõ sunt paruuli: nullus trãsit ad christũ: vt
incipiat esse quod nõ erat: nisi peniteat eum
fuisse qđ erat. Et alibi ideꝫ ait. Quis dubi
tet in quacũqꝫ tẽporali felicitate versemur:
penitere tamẽ nos debere huius vite: vt ad
illaꝫ incorruptionẽ tota auiditate curramꝰ
Inde ẽ eni quod etiã apostolꝰ ait. Quãdiu
simul ꝑegrinamur a dño: per fidẽ eni ambu
lamꝰ nõ per spẽꝫ. Hec ibi. Et in li. de distin
ctionibus fidei idẽ ait. Venia peccatoribꝰ sa
lubriter ꝓsumatur ab illo qui ñ vult mortẽ
peccatoris a ꝑditione penitẽdo 7 saluet mi
seratione dñi. Si q̇s alit̃ de iustissima pieta
te dñi sentit ñ christianꝰ ꝫ nouatianꝰ ẽ. Hec
ille. Itẽ auctoritate Ambro. in. 2. lib. de pe.
sic di. Tanta ẽ penitentie medicina vt muta
re videatur suaꝫ deus sentẽtiã. In te ergo ẽ
vt euadas: vult rogari dñs: vult de se spe
rari: vult sibi supplicari: homo es 7 vis ro
gari vt ignoscas: 7 putas deũ tibi nõ rogãti
ignoscere. Hec ille. Itẽ auctoritate Chris.
in li. de cõpunctiõe cordis sic di. Velocius 7
vehementius oportet satisfacere: 7 penitu
dinẽ gerere cõmissi: 7 cito recedẽ ab his acti

bus quibus offendit̃ deus. Neqꝫ eniꝫ rectas
7 ingenuas mentes ita offendit: quãuis gra
uissimi iniuria delicti: vt cõtẽptus satisfaci
endi. Peccare nãqꝫ hũanũ est: permanere
autẽ in peccatis diabolicũ est. Itẽ auctori
tate Hiero. in epistola ad Occeanũ de mor
te Fabiole sic dic. O felix penitentia que dei
ad se traxit oculos: que furentẽ sentẽtiaꝫ do
mini ꝯfesso errore mutauit. Hoc idẽ 7 Ma
nasses in Paralipomenõ. Hoc 7 Niniue fe
cisse legimꝰ in propheta: publicanos quoqꝫ
in euãgelio e quibus ꝓmus nõ soluꝫ indulgẽ
tiaꝫ sed 7 regnũ accipere meruit. Alius iam
pendentẽ dei fregit iraꝫ. Tertius pectꝰ ver
berans pugnis: oculos nõ leuabat ad celum:
7 multo iustificatior recessit publicanꝰ hũilĩ
confessiõe vitiorũ q̃ꝫ phariseus suꝑba iacta
tiõe virtutũ. Hec ibi. Et idẽ i epistola de ob
iurgatiõe Susanne sic ait. Non est dubiuꝫ
leuius esse crimẽ vbi peccatũ suũ homo vl
tro confitetur 7 penitet: at vbi celans mala
sua 7 inuitus detegitur 7 nolens publicatur
illud grauius scelꝰ ẽ 7c̃. Sed tu que iaꝫ in
gressa es agonẽ pñie insiste misera: fortit̃ in
here: tanq̃ꝫ naufragio tabule: sperãs ꝑ ipsaꝫ
te posse de profũdo criminis liberari. Inhe
re penitentie vsqꝫ ad exituꝫ vite: nec tibi pre
sumas ab humano die posse veniaꝫ dari: q2
decipit te quicunqꝫ hoc tibi voluerit police
ri. Que enim proprie in dominuꝫ peccasti:
ab ipso solo in die iudicij conuenit remediũ
querere. Hec ibi. Et in epistola ad Sabia
num sic ait ibidem. Samuel quondaꝫ luge
bat Saulem 7c̃. Item ibidem: idem Hiero
nymus inquit. Liber ille quem propheta
deuorat: omnis series scripturarum est: in
quibus et penitens plangit: 7 iustus canit:
et maledicitur desperanti. Nihil ita repug
nat deo q̃ꝫ cor impenitens. Solum crimen
est quod veniam cõsequi non potest. Si igi
tur ignoscitur post peccatum qui peccare de
sistit: 7 ille flectit iudicem qui rogat. Impe
nitens autem omnis ad iracundiam prouo
cat iudicantem. Solum desperationis cri
men est quod mederi nequeat. Porro vt sci
as quotidie dominum peccatores ad peni
tentiam prouocare: qui si rigidi prostite
rint de clemente: eum seuerum: et trucem

faciēt. Audi Esa. verba di. Inuitauit inqt dñs sabbaoth in illa die ad fletū ⁊ planctuꝫ ⁊ decaluationē ⁊ accictionē cilitiorū: ipi ꝟo fecerūt leticiā ⁊ exultationē: mactātes vitulos ⁊ imolantes oues vt comederēt carnes ⁊ biberēt vinū dicētes. Mādūcemꝰ ⁊ bibamꝰ cras eni moriemur. Post q̄s voces ⁊ ꝑdite mētis audaciā scripturā cōmemorat di. Et reuelata sūt hec i aurib' dñi sabbaoth: Nō dimittet vobis pctm̄ hoc donec moriamini Si eni pctō mortui fuerit quō tūc eis dimittitur peccatū: ꝙ q̄diu in pctō vixerint nō dimittit. Parce q̄so aie tue: crede dei filiuꝫ futurū esse iudicē. Hec ille. Si igit volumꝰ seruari ac saluari agamꝰ pniam: ꝑ quam eternā mereamur gloriā in sclorū scla: Amen.

Feria secūda post pmā dñicā de aduentu de quātitate pnie   Sermo nonus.

Uecūqꝫ scripta sūt: ad nr̄aꝫ doc. scri. sūt. Iteruꝫ vbi. s. q2 sm eundē aplm Paul. Frēs charissimi scribentem ad Thio. i. 2. epla. c. 3. Ois scriptura diuinitꝰ inspirata vtilis ē ad docēdū: arguendū: corripiēdū ⁊ erudiēdū in iusticia. Postq̄ docuimꝰ ex scripturis sacris in sermone pcedēti: Oēs peccatores obligari ad pniam ꝑagendā: Restat in pn̄tiarū vt doceamus quāta pnia sit necessaria: ad h vt delere possit cōmissa: ⁊ ad pmia ꝑducere etna. Et hoc idē in scripturis instruamꝰ: q2 vt dixit thema nr̄m. Quecūq3 scripta sunt: ad no. do. scri. sūt Et q2 de quātitate penitētie plures sunt spēs. Quantitas .s. intensa: quātitas continua: ⁊ quātitas discreta. De quātitate igit intensa in isto sermone tm̄ cā breuitatis tractādo tria solū cōsiderabimꝰ siue cōsiderationes tres faciemꝰ: quaꝝ Prima dicet dubij declaratio. Secūda duorꝫ maloꝝ pelectio. Tertia quātitatis determiatio

Pars prima huiꝰ sermonis. Querit vtꝝ sit necesse plus dolere de vno peccato q̄ de aliquo temporali.

P Rimo igit in isto sermōe mouetur vnū dubiū. Si ad h ꝙ pnia sit sufficiēs necesse sit plus dolere de aliquo pctō q̄ de aliquo tpali. Ad quod respōdet sm Ri. in. 4. di. 17. ar. p. q. 5. in rn̄sione tertij argumēti. Et Bona. in. 4. di. 16. ar. 2. q. j. distinguētes duplicē dolorē. Primus pōt dici displicētia rōnis. Secūdus passio resultans in sensibilitate. i. dolor sensibilis. Prio mō dolor ē displicētia pcti q̄ si sit informis ē attritio: si formata ē contritio. sed nō formatur de lege coi nisi sit maxima in cōparatione aliorū dolorū. quia quāto magis aliq̄d debet placere: tāto eius oppositū debet displicere. Sūmū aūt bonū a quo sepatur homo per peccatū mortale magis debet placere q̄ oia alia bona: g̊ ⁊c̄. Preterea animꝰ intus plus deo vnit q̄ sibi ꝑ amorē: sed de eo cui magis vnit magis dolet cū sepat. ergo magis dolet de pctō q̄ de morte ꝓximi ⁊ corporis proprij. Itē dolor penitentie ē a gratia ⁊ libero arbitrio: sed alius dolor de re tpali ē solū a culpa ⁊ libero arbitrio: sed grā plꝰ roborat i bono q̄ culpa incliner ad malū: ergo motus pnie fortior ē: g̊ ⁊c̄. Itē dolor fundatur in amore sm Augu. sed amor dei dꝫ esse maior oiuꝫ rerū creatarū: g̊ dolor ex amissione dei. Hoc idē probat ab auctoritate Augusti. 2i. de ci. dei. c. 26. dicētis. In amissione rerū necesse ē vt tātū vrat dolor: quātuꝫ inheserat amor: tūc sic sūmū bonū qō ꝑ peccatū amittit maxime ē diligendū: g̊ de eius amissione maxime ē dolendū: g̊ ⁊c̄. Confirmat hoc ꝑ illud Hiere. 6. Filia populi mei accingere cilitio: ⁊ cōspergere cinere luctum vnigeniti: fac tibi planctū amaruꝫ: q2 glosa ibidē ait. Propheta docet penitētē q̄d facere debeat: nihil enim dolētiꝰ vnigeniti morte. Ex quo patet ꝙ oportet ꝙ dolor pcti sit maximus in cōparatione oiuꝫ dolorū. Et oia illa hn̄t intelligi de dolore displicētie rōnis siue volūtatis. Unde Bonauē. dicit. ꝙ i casu quo oportet peligere vel ꝯsentire in pctm̄ siue cōplacentiā peccati vel tolerantiā pene: quilibet tenet peligere siue magis eligere penā q̄ velle peccare siue peccasse. Secundo aūt modo capiendo dolorē pro passione sensualitatis causata ex displicētia pcti: ⁊ hūc dolorē non oportet esse maximū: nec minorem multis doloribus causatis ex amissione aliquarū reruꝫ tēporalium nō multū etiā magnarū. Cuius ratio est: quia vires inferiores magis mouētur de lege cōmuni ex apphensione suoruꝫ obiectoruꝫ q̄ ex redūdātia superiorū viriuꝫ. vnde talis dolor nō semꝑ

eſt in poteſtate hominis: ⁊ ideo nō requirit
ad penitentie neceſſitatē ſed ad eius ꝑfectio-
nē. Q̄ō ſi ꝯtradicat̄. ſ. ꝙ nō oporteat eē ma
iorē dolorē de peccato quocūq; modo acci-
piat̄ q̄ꝫ de aliquo tēporali: quia quātūcūq;
parua gratia delet omnē culpā. ergo ſimilit̄
ex parte doloris quātūcūq; ſit paruus ſi eſt
gratia īformatꝰ delebit oēꝫ culpā: ergo nō
oportet ꝙ ſit maior omni alio. ℞. ad hoc ꝙ
dolor quātūcunq; ſit paruꝰ ſufficit ſi ſit grā
informatus. Sed nota ꝙ nūquā illū gratia
informat niſi prius vindicet ſibi in corde do
miniū ⁊ exceſſuꝫ omniū dolorꝫ quo ad actū
vel motū volūtatis ſaltē rōnalis. Itē ſi di
catur cōtra illā partē cōclusionis. ſ. ꝙ nō suf
ficit penitētia niſi etiā ſit dolor ſenſibilis ma
ior omniū dolorū: ꝑ rōneꝫ ⁊ auctoritatem.
Per rōnē ſic. Dolorē pro filio ꝑdito q̄ꝫtūcū
q; magnū: pōt volūtas exercē ꝑ ſe ſine grā:
dolorē ꝟo ſufficientē pro pctō mortali nō po
teſt quis exercere ex ſe ſine adiutorio gratie:
que ē virtutis infinite. Si igit̄ actiones ſūt
proportionate virtutibus a q̄bus exercētur
voluntas cū gratia nō in infinitū potentior ē
q̄ꝫ volūtas ſola: ſequit̄ ꝙ dolor qui cauſat̄
a volūtate cū gratia: erit infinite maior q̄ꝫ
dolor cauſatꝰ a volūtate ſola: ergo ⁊c̄. Per
auctoritatē Aug. de pe. di. 3. §. ſūt plures.
ideꝫ concludit̄. ait enim ſic. Satis duriꝰ eſt
cuius mētis dolorē oculi carnis nequeūt de
clarare: ſed ſciat ſe culpabiliter durū qui de-
flet dāna tēporis vel mortē amici ⁊ dolorē
peccati non oſtēdit lachrymis. Hec ille. ℞.
primo ad rationē: ꝙ hoc bene ſequeret̄ ſi vo
lūtas cū gratia exerceret ſꝑ ex ſe tantū actū
quantū poſſet: ergo. In via aūt non eſt ſic.
nō enim tenemur hic exercere actū excellen-
tiſſime charitatis. Ad auctoritatē Augu.
Alex. ait ꝙ ſic intelligit̄: ſciat ſe culpabilit̄
durū. i. debet culpare duriciā ſuaꝫ. quia nō
eſt ſine aliqua culpa ſaltē veniali. ⁊ hoc ꝓpt̄
negligentiā eius: quia ſi feruēs eſſet vtiq; ꝓ
peccato ſicut pro dāno temporali ploraret.
Sunt nanq; nōnulli qui nullo mō flere pñt
⁊ hoc forte ex capitis ſiccitate: ⁊ iſtis nō opor
tet multū timere ſi pro peccato non plorant.
Alij ſunt qui quaſi pro oībus proni ſunt ad
fletū. Et iſti modo ꝓdicto ſciant ſe culpabili
ter duri ſi pro pctō non plorant. Et ſic patet
quid dicenduꝫ pro ꝑma parte huiꝰ ſermōis

Pars ſecunda huius ſermonis in qua de-
claratur ꝙ de duobꝰ malis minꝰ ſit ꝑeligēdū.

Secundo in iſto ſermone declarādū
eſt ſm̄ Alex. de ales. alibi. ſ. Q̄ō ſi
queratur an ꝑeligenda ſit ſuſtinen-
tia pene inferni offenſe dei ſine peccato mor-
tali. Hec queſtio nulla eſt de ſe: quia vbi nō
debet eſſe electio: nec etiam ꝑelectio. Illud
autē ſub electione non cadit quo homo ſepa
tur a deo. Q̄ō patet quia pena inferni illata
includit patiendi iraꝫ. ſ. peccatū. Si a ſit qua
dam abuſione electionis ſupponeret̄ inter ꝑ
dicta poſſe fieri electionē. dico ꝙ ꝑeligenda
eſſet ꝑpetratio peccati ipſi pene inferni. Cu
ius ratio: quia vnū maluꝫ ꝑeligendū ē duo
bus: ſed pēa eterna īportat duo mala. ſ. cru-
ciatum inferni vehentiſſimuꝫ ⁊ debitum il-
lius cruciati. ſ. peccatuꝫ quo anima eternali
ter ſeparatur a deo ⁊ crucia t̄ in inferno: ita
ꝙ inflictio illius pene ſeparationis perpetue
a deo duplex malū importat. ſ. culpe ⁊ pene
perpetratio peccati vnū ſoluꝫ maluꝫ impor-
tat. ſ. maluꝫ culpe. Si autē poneretur inter
predicta. ſ. inter perpetrationeꝫ peccati ⁊ ſuf
ferētiā pene īferni poſſe fieri electionē i quā
tū pena inferni eſt: tm̄ pena inferni ſine pec
cato inflicta: tunc dico ꝙ talis electio pene
nulla ē: quia non poſſet fieri ſine derogatio
ne bonitatis diuine: cuius miſericordia ſuꝑ
exaltat iudiciuꝫ. Iaco. 2. Propter q̄ō dcm̄
eſt talis pena nō eſt ꝑeligenda duplici rōne.
Prima eſt: quia taleꝫ penam. ſ. inferni infli
gere ſine culpa derogat bonitati diuine: vt
dictum eſt. Secūda ratio quia eſt magis de
teſtandū a ſingulis aliquid fieri a deo in ſue
bonitatis derogationeꝫ q̄ꝫ aliquid fieri con-
tra legeꝫ: ſicut eniꝫ mihi ꝑeligendum eſt me
non eſſe q̄ꝫ ipſuꝫ deuꝫ non eſſe. Ita preeligē-
dum eſt me aliquid iniuſte facere q̄ꝫ deum.
Sed quia Anſelmꝰ in li. de ſimilitudinibꝰ:
videtur ſentire oppoſituꝫ. De hoc multum
dubitat̄: ait eniꝫ ſic. Si hinc peccati pudorē
⁊ illinc cernerē inferni horrorē: ⁊ neceſſario
haberē vni eoruꝫ īmergi: prius me in infer
nuꝫ īmergereꝫ q̄ꝫ peccatuꝫ in me īmitterem
Mallem eniꝫ purus a peccato ⁊ innocens in
gehennaꝫ intrare: q̄ꝫ peccati ſorde pollutus
regna celoruꝫ tenere: cum conſtet ſolos ma-

los in inferno torqueri: ⁊ solos bonos in ce-
lesti beatitudine foueri. Hec ille. Ideo dicẽ
duʒ ꝰm Alex. de ales. Qz si pena iferni pos-
set infligi alicui insonti sine derogatione di-
uine bonitatis sustinẽtia illius esset ꝑeligen-
da perpetrationi peccati mortalis: ⁊ sic intel
ligitur dictuʒ Anselmi. Si ergo querit̃ vtrꝫ
contritus de peccato ꝑterito: tenetur magis
velle se fuisse deiectuʒ in penaʒ infernalẽ ꝙꝫ
peccasse: pŏt dici ꝙ nullus positus est in ne-
cessitate illius electionis. Si autẽ posit⁹ eẽt
quis in necessitate hui⁹ ꝑelectionis circun
scripta inclusione reatus quaʒ importat su-
stinẽtia pene infernalis: ⁊ circũscripta dero
gatione diuine bonitatis: debet ꝑeligere se
fuisse detrusuʒ in infernũ ꝙꝫ deuʒ offendisse
quia nullaʒ penam puraʒ tantũ refugit cha
ritas quam offendere vel offendisse deum.
Et ideo detestatio nŏ solũ est futurorũ ma-
lorũ vt dicunt quidã: sed etiaʒ preteritoruʒ
⁊ eorũ que fuerũt in potestate nostra lʒ mŏ
nŏ sint. Et sic patet ista dubitatio bene decla
rata ꝰm doctorẽ irrefragabilẽ Alex. ð ales
Et quid dicendũ sit in secunda parte huius
sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua deter
minatur quãtitas pnie ad salutẽ necessaria

Tertio in isto sermone pro euidẽti de
terminatiŏe quãtitatis penitẽtie ad
salutez necessarie. Aduertendũ ꝰm
theologos: ꝙ triplex ẽ gradus penitentie. s.
sufficiẽs: eminẽs: ⁊ supabũdas. Prim⁹ qui-
dẽ dicitur sufficiens: quia ẽ vera displicẽtia
ratiŏis: ⁊ ista talis penitẽtia dicit̃ esse neces
saria ad salutez. Cuius ratio est: quia sicut
habet̃ extra de regu. iur. c. i. ⁊ est text⁹ Jo.
chriso. Omnis res ꝑ quascũqꝫ causas nasci
tur per easdẽ dissoluitur. Simile habet̃. ff.
de regu. iu. l. nihil. vbi dicit̃. Nihil tam na-
turale est ꝙꝫ eo genere quodcũqꝫ dissoluere:
quo colligatũ est. Si ergo peccatũ habet cŏ
trahi in aĩa per consensuʒ rŏnis ⁊ cŏplacen-
tiaʒ volũtatis habeat etiam displicẽtiaʒ ra
tiŏis ⁊ volũtatis. ⁊ hec ẽ sufficiẽs ⁊ necessa-
ria penitẽtia: que ꝰm Alex. posset esse insuf-
ficiẽs ⁊ nimis parua si. s. alicui displiceret ꝙ
offendisset deũ per peccatũ: ⁊ illa displicen-
tia nŏ excederet displicentiã amissionis rei
tẽporalis. qŏ patet ex ꝑdictis i ꝑma. q. Nul
lũ est eniʒ dubiũ quin illa displicẽtia insuffi
ciẽs eẽt ad hoc ꝙ esset dolor penitẽtie: sicut
etiã amor posset eẽ ita remissus ꝙ nŏ suffice
ret ad rationẽ charitatis. Et nota ꝰm Ric.
vbi. s. q. 8. ⁊ etiã Bonauẽ. vbi. s. ar. 2. q. 2.
ꝙ hec displicẽtia non pŏt eẽ nimis magna:
quia hec displicentia directe causat̃ ex chari
tatiua dei dilectione: q̃ nimis intendi nŏ pŏt
Q. ð si cŏtra h̾ oppŏat̃: ꝙ dolor quantũcũqꝫ
paruus sufficit ad rationẽ penitẽtie ⁊ ꝑ cŏse-
quens ad salutez tali ratione: amissio boni
cũ difficultate recupandi illud est cã magni
doloris: ergo per oppositũ amissio boni cuʒ
facilitate recupandi illud nŏ ẽ causa magni
doloris: nŏ eni iuste deberet aliq̃s affligi: lʒ
incurrisset dãnũ maximũ: si illud facilit̃ re-
cupari posset: sed illa que amittũtur ꝑ gra-
tiam. s. deus ⁊ gratia ⁊ cŏsequẽter gloria de
facili recupari pñt: quia non req̃ritur nisi ꝙ
ille qui amisit faciat quod in se est: vt illa re
cuperet: ergo parua pñitẽtia sufficit. R. tri
bus modis. ¶ Primo mŏ ꝙ hec ẽ falsa: de-
us et gratia de facili recuperari possunt: qꝛ
nŏ est in hominis potestate redire ad statuʒ
gratie post peccatũ. Est eniʒ spũs vadens ⁊
non rediens. Unde peccare in ista spe ẽ stul-
ta presumptio: ⁊ maxime cuʒ nesciat peccãs
qua morte preueniatur. ¶ Secundo qꝛ id
quod supponitur est falsuʒ. s. ꝙ existẽs in pec
cato potest facere quod in se est vt recuperet
gratiam. Cuius ratio est quia facere quod
in se est: est consentire gratie preueniẽti: hoc
autem nŏ potest peccator ð se facere: cũ gra
tia preueniens non sit in sua potestate. ¶ 3°
dico ꝙ non pŏt constare alicui ꝙ fecit quod
in se est: quia ⁊ si multuʒ doleat de multis
peccatis ⁊ diu: adhuc nescit si sufficienter fe
cerit quod in se ẽ. Cŏclude ergo ꝰm Alex.
ꝙ penitentia duo nominat. s. gratiam ⁊ do-
lorem. Penitentia igitur ex parte gratie non
potest esse nimis parua: ⁊ sicut minima gra-
tia gratũ faciens: et minima charitas suffi-
cit ad quodlibet peccatuʒ dolendum: sic pe-
nitentia quantũcũqꝫ minima ex illa parte q̃
est informata ex illa gratia gratum faciente
sufficit ad dolendum omne peccatũ morta-
le quantũcunqꝫ magnuʒ. Penitentia ꝟo ex
parte displicentie potest esse nimis parua:
vt si alicui peccatuʒ displiceat non eo modo
quo debet: puta si aliquis doleat de peccato
nŏ propter dei offensaʒ: sed ꝓpter sui penaʒ

⁊ ſi modicum doleat in cõparatiõe ad alios dolores. Secundus gradus penitentie dicitur eminens qui eſt paſſio affectionis in ſenſualitate reſultans: ⁊ hic eſt perfectionis nõ neceſſitatis: vbi ſciendum ꝙ cum dominus Math. 26. dicat. Spiritus quidem promptus eſt: caro autẽ infirma. Et apoſtolꝰ ad Gal. 5. inferat. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritũ. Quãto ergo magis caro ſpiritui dominatur ſicut in hominibus carnalibꝰ ⁊ laſciuis tanto talis gradus difficilior eſt atqꝫ remiſſior. Idcirco omnes theologi ↄcludũt ꝙ dolor ſenſibilis ⁊ paſſibilis qui non eſt in poteſtate noſtra: non eſt neceſſarius ad contritionem vel penitentiaꝫ: iſte quideꝫ neceſſitatis: ille ṽo perfectõnis. ¶ Vltimus gradus penitẽtie dicitur exuberãs vel ſupereminens aut ſuperabũdans qui prouenit taꝫ ex ratione ꝙ̃ ex ſenſualitatis affectione ⁊ paſſione: qui doloris gradus in tãtũ põt augmẽtari ꝙ omnis pena plenarie ei remitteret: vt patebit infra. Quod eſt donuꝫ profecto maximũ paucis quidẽ conceſſuꝫ de iſto dolore querũt doc. vtrum poſſit eſſe nimis magnus: quia de paruitate nõ eſt queſtio: cum non ſit neceſſarius. Et diſtinguit Ri. vbi. s. ꝙ quãdoqꝫ talis dolor cauſat ex cõſideratione amiſſionis cuiuſdaꝫ honeſtatis ſeu glorie accidentalis per peccatum ſicut eſt dolor quãdoqꝫ ĩ mulieribꝰ ex hoc ꝙ amiſerũt corporis ſui itegritateꝫ: ⁊ talis dolor poſſet eẽ nimis magnus. Quãdoqꝫ cauſat directe ꝑ quandaꝫ redundantiã ex diſplicentia volũtatis: quia ſibi diſplicet peccatum inquãtuꝫ eſt legis diuine trãſgreſſio. Et ſic dicũt quidam ꝙ talis dolor poſſet eſſe nimis magnꝰ quia penitentia eſt virtus moralis: ⁊ actus virtutis moralis corrumpi poteſt per ſuper abũdantiaꝫ ⁊ defectũ. Alijs videtur ꝙ hic dolor non poſſet eẽ nimis magnus: quia nõ poſſet eẽ exceſſus in cauſa nec in effectu. Huius auteꝫ doloris cauſa eſt diſplicẽtia ſupra dicta de qua conceſſuꝫ eſt ꝙ non poteſt eſſe nimis magna. Si igitur pẽitẽs ex vehemtiſſimo dei amore: tam vehemẽter doleret de ſuo peccato: ꝙ ex hoc cauſaretur ĩ appetitu ſenſitiuo tam vehemẽs dolor ꝙ corrũperet armoniam corporis neceſſariaꝫ ad vitaꝫ nõ eſſet exceſſiuus in genere moris nec ꝑfectõni penitentie derogans ſed concordãs niſi forte omnis voluntas directe ex intentioe ferretur ad procurãdũ talẽ paſſionẽ ad hoc ꝙ ipſe moreref. Et ſic credo ꝙ intelligant illi qui dicunt ꝙ in dolore qui eſt ĩ appetitu ſenſitiuo: põt eẽ exceſſus. Hec Ri. Hoc dolore fleuit Petrꝰ de quo dicitur di. 50. in. c. ponderet. Beatus quoqꝫ Petrus amariſſimas lachrymas fudit quãdo deũ negaſſe pẽituit Ad hunc doloreꝫ hortatur Hiero. di. O lachryma humilis tua eſt potẽtia tuũ regnuꝫ tribunal iudicis nõ vereris: amicorũ tuorũ accuſationibus ſilentiũ imponis. Non eſt q̃ te accedere vetet: ſi ſola intras vacua non redibis: magis crucias diabolum ꝙ̃ pena ĩfernalis. Quid plura. Vincis ĩuincibilẽ: ligas omnipotentẽ inclinas filiũ virginis. Hec ille. Ploremus ergo peccata nr̃a fratres chariſſimi: vt ſic aĩas noſtras a maculis peccatorũ abluamus ⁊ ablutas in hoc mũdo diuinis gratijs impleamꝰ: quibꝰ ad gaudia eterna peruenire mereamur vbi dominꝰ noſter Jeſus chriſtꝰ q̃ ꝓ nobis ĩ cruce fleuit ⁊c. ⁊c̃.

Feria tertia poſt ſecundaꝫ dominicaꝫ de aduentu: De quantitate penitentie cõtinua: ſiue extenſiua Sermo decimus.

Quecũqꝫ ſcripta ſunt ad no. doct. ſcri. ſunt. Iterũ vbi. s. Determinauimꝰ fratres chariſſimi ĩ ſermone ꝑcedẽti ex ſcripturꝭ ſacris veras ſentẽtias elucidãdo quãta debeat eẽ penitentia in intẽſiõe ſua ad hoc ꝙ delere poſſit cõmiſſa. In p̄nti ṽo ſermõe ex ꝯſeq̃nti ordine tractandũ eſt de quãtitate pñie in ſua extẽſiõe ⁊ ↄtinuatione. ⁊ hoc idẽ a ſcripturꝭ diuinis diciẽdo: q2 vt dicit thẽa aſſũptũ. Quecũqꝫ ſcripta ſũt ⁊c̃. De quãtitate ꝗ pñie ↄtinua ſiue extẽſiua tractãdo quãto. ſ. tp̃e debeat durare ad hoc ꝙ poſſit peccata de anima delere tria tm̃ more noſtro annotabimus: quorũ Primũ dicitur euidens dubitatio. Secũdũ correlaria ↄcluſio. Tertiũ inutil' dilatio.

Pars pͥma huiꝰ ſermõis ĩ q̃ põit euidens dubitatio vtꝝ vꝫ pnia debeat eẽ ↄtinua.

Primo igitur in iſta parte mouetur vnũ dubiũ. Si pnia dꝫ eſſe ↄtinua. Videt. n. ꝙ ſic: ꝑ ꝑ auctẽ Auguſti in li. de penitẽtia di. Quedaꝫ eſt penitentia

cuius actio per totaz istaz vitaz qua in car-
ne mortali degimus perpetua supplicationis
subeũda est humilitate. Preterea de pe. di.
4. §. j. dicitur ꝺ peccatore. Semper doleat
⁊ de dolore gaudeat. Item probatur idem
ratione sic: Ubi culpa est infinita penitẽtia
debet esse infinita: sed culpa vel offensa ĩ de-
um est infinita. ergo ad condignã emendati
onez requiritur penitẽtia infinita: ergo sal-
tem penitentia debet esse continua saltem ꝑ
totũ tẽpus huius vite: ergo ⁊c̃. Preterea pe-
nitens nunq̃ potest esse certus de culpa sibi
remissa. Iuxta illud Ecclesiasti. 10. Nẽo scit
vtrũ dignus sit odio vel amore: ergo semꝑ
debet agere penitentiaz per quã remittitur
culpa si forte non esset remissa. ¶ Sed ꝯtra
opponitur sic: Hiere. 31. dicit̃ penitentibus.
Quiescat vox tua ploratu: ⁊ oculi tui a la-
chrymis quoniã ẽ merces operi tuo sed hoc
nõ posset esse si penitentia cõtinuaret̃: q̃ con
sistit in ploratu ⁊ lachrymis: ergo penitẽtia
non debet eẽ continua. Preterea post repa
tionẽ sanitatis: non debet homo vti medici-
na curatiua sed sanitatis cõseruatiua. Sz pe-
nitentia ẽ medicina curatiua: ergo nõ tenet̃
homo penitere de pctõ post remissionẽ illi⁹.
Cũ igitur peccata remittãtur ꝑ displicẽtiã
volũtatis: patet ꝙ penitẽtia non debet esse
cõtinua. Item vera pnĩa reddit hominẽ in-
nocentẽ: sed innocẽs penitere nõ tenet̃: ergo
homo post remissionẽ peccatorũ de illis peni
tere nõ tenetur: ergo ⁊c̃. ¶ Ad hanc q̃õnẽ
rñdẽt plures theologi. s. btũs Tho. i. 3. pte
q. 84. ar. 9. Et Ri. in. 4. di. 14. ar. 9. q. j. Et
Pe. de tarã. in. 4. di. 14. ar. 6. q. 2. dicentes
ꝙ duplex est penitẽtia. s. interior ⁊ exterior.
Pnĩa aũt exterior cõsistit in ieiunio: oratõe
⁊ elemosyna: ⁊ hanc nõ oportet esse cõtinuã
q2 ꝫm statũ vite pñtis esset ĩpossibile cuz sit
necessariũ homini circa multa alia intẽdere
Pnĩa aũt interior cõsistit in ꝯtritiõe cordis
⁊ hoc tribus modis põt cõsiderari. s. vel ꝫm
actũ: vel ꝫm propositũ: vel ꝫm tẽpus certũ
⁊ determinatũ. ¶ Primo igit̃ accipiẽdo pe
nitentiã pro dolore cordis ꝫm actũ: dico ꝙ
penitẽs nõ tenetur semꝑ dolere. Qꝺ sic pro
bo. Confessio ⁊ satisfactio sunt ꝑtes pnĩe si
cut cõtritio: sed nõ oportet semper confiteri
⁊ satisfacere: ergo nec semper cõteri. ¶ Se
cundo modo accipiendo penitentiã pro do-
lore cordis ꝫm propositũz dico ꝙ penitẽtia
debet eẽ perpetua. quod probo sic. Sicut se
habet vera innocentia ⁊ ꝑseuerãs ad pecca-
tum de futuro: ita penitẽtia cõtra peccatuz
de preterito: sed penitẽtia ꝑseuerans semper
refugit peccatuz ne fiat: ergo etiã penitentia
semper dete stat̃ peccatuz factũ ⁊ semꝑ dolet
de ipso. Preterea sicut culpa est velle pecca
re: ita penitentia ẽ nolle peccasse: sed homo
tenetur semꝑ nolle peccare: ergo tenet̃ etiaz
semper nolle peccasse: quod semꝑ intelligas
in habitu ⁊ in proposito. Itez hoc idem ꝓba
tur auctoritate Augu. in li. de pe. sic di. Ubi
dolor finit̃ deficit ⁊ pẽitẽtia. Si ꝓo deficit
penitentia: quid ergo relinquit̃ de venia: q.
d. nihil. Ad hoc facit dictuz Hugo. 2. li. de
sacramentis. parte. 14. c. 2. Cuz dicis neces
se habes semper penitere: satisfacere potes:
nimis facere non potes: meli⁹ est vt plus fa-
cias q̃ꝫ minus. Simili modo intelligẽde sũt
due auctoritates ad primaz partez allegate
Preterea hoc idez probat̃ similitudie Gre
go. di. Anchora mentis est põdus timoris:
sed mens sicut nauis nũq̃ꝫ debet esse sine an
chora: ⁊ ita nũq̃ꝫ sine dolore ⁊ timore. ¶ 3º
modo accipiendo penitẽtiaz pro dolore cor
dis ꝫm tẽpus determinatuz ⁊ certuz: tũc di
co ꝙ penitens non tenetur semꝑ penitere ꝫ
ad semꝑ. i. pro loco ⁊ tẽpore: ⁊ sic habet cõti-
nuã materiã doloris q̃tuor respectib⁹. Pri
mo ratione recordatõnis criminis: q2 quan
docũq̃ꝫ est memor peccatorũ q̃ fecit tenet̃ pe
nitere ⁊ dolere de eis. Et hoc est verum ꝫm
Ricar. vbi. s̃. quando ex peccato suo ex deli
beratione recogitat: tunc enim illud detesta
ri tenetur. Non eniz fideliter seruat repara
tum fedus diuine amicicie: cui actu non dis
plicet quando considerat illud quod int̃ ipz
⁊ deum causa fuit inimicicie. Secũdo rõne
amissiõis tẽporis: quia quãdocũq̃ꝫ recorda
tur ꝺ tẽpore amisso dolere tenet̃. Tertõ ra-
tione expoliationis gratiarũ ⁊ vulneratio-
nis naturaliũ. Qñ eni recolit bona mentis
⁊ corporis q̃ ex peccato amisit ⁊ mala q̃ icur
rit: materiã habet dolorꝭ. Quarto rõne dã-
nationis: q2 qñ recordat̃ in q̃ dãnatiõe fuit
pro pctĩs: ⁊ in q̃ iustificatione fuisset si ñ pec
casset dolẽ tenet̃. Uñ si Adaz ꝑ mille milia
annoꝝ vixisset nunq̃ꝫ tãtũ iustificat⁹ fuisset
ꝙ redisset ad statũ in quo erat aũ pctm̃. Et

sic patet qliter pnia dz esse ptinua 7 qliter non. ¶ Dicas ergo ad auctoritates ad pmā ptez adductas: q̄ habent intelligi de penitentia sm ppositū: 7 sic verū dicunt. Ad pmū argumentū ad pmā ptem dicas q̄ sicut culpa nō est infinita duratione sed reatu: sic pnia nō debet esse actu infinita duratione: s virtute meriti christi 7 diuine misericordie penitentiā acceptātis. Ad aliud dicas q̄ non exigit certitudo sciētie: sed sufficit certitudo pbabilis cōiecture: quando fecit homo pbabiliter quod erat ex pte sua. s. dolendo: cōfitendo 7 satisfaciendo: ac cauendo: ppter qd penitētia in actu nō debet esse cōtinua: sed solum sm ppositū. Ad argumēta ad aliā ptē dicas: q̄ verū concludūt q̄ pnia non debet esse cōtinua capiendo penitētiā p dolore cordis sm actū. Et sic patet quid dicēdū i pma pte huius sermonis.

Pars secūda hui⁹ sermonis in qua adducit ex pdictis correlaria quedā cōclusio.

Secundo in isto sermone ponēda est vna cōclusio psequens ex pcedētib⁹ q̄ frequēter recordari de peccatis ē vtile: 7 de ipsis dolere est multū vtile 7 fructuosum: que sm Alex. sic declarat. Si dolere de pctis cōmissis est bonū: g̃ frequentius dolere est magis bonum: 7 sp dolere adhuc magis. ¶ Cōfirmat ista rō sic: Dolere de peccatis suis btm reddit penitētem. s. in via. iuxta illud Math. 5. Bti q̄ lugēt. vbi glo. ait: Luctus p pctō vel p desiderio celesti cōsolationē meret: ergo ex frequētiori dolore maior cōsolatio acquirit: ergo cōclusio vera. ¶ Qd̄ si ptradicat p illud Pau. ad phil' 4. Gaudete in dn̄o semp: iterū dico gaudete. ergo si expedit cōtinue gaudere: i possibile est simul 7 dolere. ¶ Ad hoc dicendū ē q̄ gaudiū seculi. i. mūdi impedit dolorē contritionis: q2 quāto plus diligit mūdū: tāto minus de pctō cōmisso dolet: sed gaudiū dei facit dolorē cōtritionis. qd̄ patet: quia quanto plus gaudet de deo: tāto magis dolet 7 cōterit de pctō cōmisso: q2 gaudiū qd̄ est o deo habet p mā ipsum dolorē p peccato cōmisso. Patet ergo q̄ apostol⁹ nō intēdit excludere tristiciā de peccato: sed tristiciā seculi. Et sic habet intelligi illud Eccle. 30. Tristiciā longe expelle a te. Et post subdit multos occidit tristicia. Et illud Eccle. 38. A tristicia festinat mors. Et sic patet conclusio huius particule.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua declaratur q̄ post hanc vitā nulla pōt eē pnia.

Tertio in isto sermone tractādū ē q̄ post hāc vitā nullo mō pōt esse pnia. Et ideo frustra laborāt qui p⁹ mortē credūt se posse verā pniam pagere: 7 i o decipiunt. Que conclusio declarat sic sm Tho. vbi. s. ar. 4. q. 3. Et Alex. de al. vbi. s sub titu. 4. Utrū aie conterant in purgatorio: in argumētis ptra di. Jn cōtritione sūt tria. s. essentia: forma 7 efficacia. ¶ Primo in cōtritione est eēntia. s. dolor de peccatis. 7 sic aie que sūt post hāc vitā i patria pniaz habere nō pnt: q2 dolore carēt ppt plenitudinē gaudij di. christo Jo. 16. Gaudiū vestrū plenū sit. ¶ 2° in penitētia est forma. s. grā informās dolorē: 7 sic aie que sunt in inferno carent pnia: quia 7 si dolorē habēt p peccatis suis ppter penas quas sustinēt: deficit tn̄ in eis grā dolorē informans: 7 ideo pniam que est dolor gratia informatus habere nō possunt. ¶ 3° in pnia est efficacia et dolor meritorius 7 satisfactori⁹. Et ideo aie que sūt in purgatorio quāuis habeāt de suis peccatis dolorē grā informatū: nō tamē habent dolorē meritoriū: co q̄ nō sunt in statu merendi sed soluendi: igit penitentiā habere nō possunt. Nam si esset ibi status merendi: possent tātū cōteri aie in purgatorio: 7 tāta posset esse cōtritio earū q̄ sufficeret non solū ad deletionē culpe: sed etiam pene. Et sic purgarent a pena ignis: qd̄ videt esse inconueniens: cū status ille nō sit status merendi sed soluendi penam sm merita in carne. Jn hac igit vita pdicta tria inueniri possunt: 7 ideo solū tēpus psens est tēpus penitentie. Unde Aug. in li° de penitentia ait: Studeat q̄sq sic delicta sua corrigere: vt post mortē nō oporteat penā tolerare. Et o pe. di. 7. c. tempus. di. Tempus penitentie est vsq in vltimum articulum vite. Agamus: ergo penitentiā dum tempus habemus: vt ad illam gloriā peruenire mereamur: vbi penitentie non erit opus: sed tantū exultationis tempus in secula seculorū Amen.

Feria quarta post secundā dn̄icaz de aduentu domini: iterū de quantitate penitentie. Sermo vndecimus.

Uecūq; scri
pta sūt ad nostrā doctri.
q scrip. sūt. iterū vbi. s̄. Nō
solū frēs charissimi ꝑm
doctrinā sacrarū scriptu
rarū docuim⁹ quāta debē
at esse pnīa in sua extensione ⁊ cōtinuatione
sed etiā quō post hanc vitā nō sit loc⁹ pnīe: ꝟ
etiā restat vt instruam⁹ quātitatē penitentie
in sua discreta numeratiōe: sꝫ. s. sit numerus
determinatus releuatiōis pnīe: vel indeter-
minatus. Et hoc idē ad maiorē fidē exhibē-
dā: ne incredibile videaꝛ ꝙ quotiēscūq; pec-
cauerit hō: totiens possit ꝑ penitētiā renoua
ri: ex ipsismet scripturis sacris doceam⁹: qꝛ
vt dicūt verba ꝑassūpta. Quecūq; scripta
sūt. ⁊c̄ De quātitate igiꝛ pnīe tranctando:
more solito tres cōsideratiōes faciem⁹: qua-
rū Prima diceꝛ singulariꝰ cōclusio. Secūda
dicetur numeri indeterminatio. Tertia di-
ceꝛ oppositionis rn̄sio.

Prima pars hui⁹ sermonis in qua decla
raꝛ ꝙ contingit pnīam reiterare sicut ꝯtin-
git a vera penitentia cadere.

Rimo igiꝛ in isto sermōe fundatur
p ista cōclusio ꝑm Alex. de al. vbi. s̄.
Qꝺ sicut ꝯtingit peccatorē a vera pe
nitētia cadere: ita cōtingit penitētiā iterare
Que cōclusio habet duas ꝑtes: quaꝝ ꝑma
est ꝙ cōtingit peccatorē a vera pnīa cadere:
que sic declaraꝛ. Ueritas pnīe dupliciꝛ acci
pitur: sicut etiā cui⁹libet ꝟtutis. Unomodo
diciꝛ ꝟtus vera que habet verū ꝟtutis op⁹
vel nata ē habere quātū de se: ⁊ hec veritas
est de essentia ꝟtutis. Aliomō diciꝛ virtus
vera que ꝑducit in finē: ⁊ hec veritas non ē
essentialis ꝟtutis: sꝫ dicit ꝟtutis statū siue
ꝯtinuationē: ⁊ ꝑm hoc dicēdū: ꝙ si ꝑmo mō
dicaꝛ pnīa vera que veꝝ ꝟtutis habet actū
sic de veritate pnīe ē detestari malū cōmissū
⁊ ꝑ alio tēpore nullū cōmittere. Si aūt di-
catur vera qꝛ ꝑducit in finē: vt ipsa que est
finalis ⁊ cōtinuata: ab hac nō cōtingit cade
re: sed hanc non ē dicere hominē habere nisi
finaliꝛ ꝑseueret. Sed ꝑmo mō accipiēdo pe
nitētiā dico ꝙ ab ipsa cōtingit pctōrē cade-
re. Cui⁹ rō est: qꝛ pnīa habet esse i libero ar
bitrio nōdū cōfirmato: sed tale est ꝟtibile:
ergo pōt cadere a statu grē iusticie: ꝗ ⁊ pnīe

patet hoc ꝑ exemplū Dauid q̇ de pctō morꞇ
vrie penitens cui⁹ etiā pnīam dn̄s acceptauit
.2. Reg. 12. ⁊ tn̄ cecidit ab ista pnīa peccādo
postea i numerādo ppl'm. 2. Reg. penul. pa-
tet ꝑ auctoritatē Jo. 5. vbi dixit dn̄s para-
lytico: Noli ampli⁹ peccare. ⁊c̄. Sꝫ nō fuis-
set cōminatus malū nisi posset cadere: ꝗ. ⁊c̄.
¶ 2ª pars cōclusionis est: ꝙ siꝯliter cōtingit
pnīam iterare in hac vita: sed post hāc vitā
nō pōt. Et rō quare pnīa possit iterari pꝫ sic
Esto ꝙ aliquis diu fuit in pnīa ꝑpter aliqꝺ
pctm̄ postea lapsus ē in culpā: sed ꝯstat ꝙ pe
ioris eēt cōditiōis: si nō egisset pnīam. Sed
si ꝑclusa eēt sibi via resurgēdi ꝑ pnīam dete-
rioris eēt ꝯditiōis ꝙ̄ si nō fecisset pnīaꝫ. Sꝫ
cōstat ꝙ hoc nō est verū: ꝗ nō est ꝑclusa tali
via ista. Patet hoc ꝑ auctoritatē Ezechie.
18. vbi dꝛ: Si ipi⁹ egerit pnīaꝫ ab oīb⁹ pctis
suis: oīuꝫ iniq̇tatū ei⁹ q̄s opat⁹ ē nō recorda
bor. Sꝫ nō distinguit pctōrē q̇ recidiuauit:
ab eo q̇ nō recidiuauit imo simpliciꝛ loq̇ꝛ: ꝗ
veꝝ ē de eo q̇ recidiuauit: qꝛ tribun⁹ i ꝯditio
nali i auctoritate positus teneꝛ vniuersaliꝛ:
ergo. ⁊c̄. ¶ Nō si ꝯtra hoc opponereꝛ: quia
baptisma nō iteraꝛ: ergo pari rōne nec pnīa
Rn̄det Alex. de al. ⁊ Bo. in. 4. dis. 14. ⁊ bea
tus Tho. ibidē: ꝙ pnīa pōt iterari ⁊ baptis-
mus nō: ꝑpter tria. Primo qꝛ in baptismo
imꝑmiꝛ character q̄ est indelibilis: in penitē
tia aūt nō. Secūdo qꝛ baptism⁹ ē ꝯ morbuꝫ
nō iterabilē: qualis est morb⁹ pcti originalꝭ:
sed pnīa est cōtra morbū iterabilē qualis est
morb⁹ pcti actualis. Tertio qꝛ baptismus
habet totā vim a passione: pnīa aūt nō: sed
ab actu nr̄e volūtatis. et. iō baptism⁹ nō ite-
raꝛ: sicut nec passio christi: pnīa autē iteraꝛ
ꝑm ꝙ volūtas nr̄a cōuertiꝛ ⁊ reuertiꝛ. In-
de est ꝙ in pabtismo oīs pena remittiꝛ: in pe
nitentia ꝟo nō. Et sic patet quid dicendū de
ꝑma ꝑte huius sermonis.

Pars secūda hui⁹ sermonis in qua decla
raꝛ ꝙ pctōr q̇tiens vult habet ad pnīam re-
uerti habilitatem.

s Ecundo in isto sermone cū dictū sit
superi⁹ ꝙ cōtingit pctōrē pnīam ite
rare: in isto sermone determinaꝛ ꝑm sacros
theologos. s. Alex. vbi. s̄. Rica. in. 4. di. 14.
ar. 9. q. 2. ⁊ Bona. eadē dis. ꝑte 2ª ar. ꝑ. q.
2. Et btm̄ Tho. in. 3ª. ꝑte. q. 84. ar. 10. Et
in. 4 sen. dis. 14. ar. 4. q. 3. Qꝺ quotiēscūq;

ꝑccatoꝛ vult reuerti ꝑ penitentiā totiēs ha-
bet habilitatē: nec est aliquis numerus de-
terminatus. Et hoc ꝓbatur tripliciter. s. ra-
tione: auctoꝛitate: ⁊ exemplo. ¶ Primo ꝓ-
batur rōne sic: Q̄diu homo est in hac vita:
vertibilis est ad bonū ⁊ ad malū ꝑ liberi ar
bitrij facultatez: q̄diu igiꝛ homo viuit: pōt
facere ꝙ in se est: vt sibi deꝛ a deo vera peni-
tentia sed omni faciēti quod in se est de⁹ dat
ꝑnitentiā veram. Alsenim nō pulsaret ho
minē: vt se ꝑpararet. Juxta illud Apoc. 8.
Ego sto ad hostiū ⁊ pulso: sed vera ꝑniten-
tia nūq̄ caret remissione peccatoꝝ quod ꝓ
batur de pe. dis. 3. §. iter quod frequenꝛ. vbi
diciꝛ: Constat ei multū peccatū displicere:
q̇ sꝑ ꝑsto ē ea destruere. Sz si vera pnia ali-
q̄n careret peccati remissione: de⁹ nō cēt sꝑ
ꝑsto pctā destruere: ḡ. ⁊c̄. Preterea maioꝛē
mīam exhibet de⁹ q̄ hoī ꝑcipiat: qꝛ magna
ē mīa ei⁹ ſm magnitudinē eius. iuxta illud
Eccle. 2. Scdm magnitudinē eius sic ⁊ mi-
sericoꝛdia ipsius cū ipso est. Sz p̄cipit ho-
mini quasi infinities remittere Math. 18.
di. Dico tibi vsq̄ septuagies septies: vbi ſm
Hiero. ⁊ Nicho. de lira poniꝛ numerus fini
tus ꝓ infinito: ergo cuz misericoꝛdia dei sit
infinita remittiꝛ infinities. Preterea domi
nus iesus suꝑ ceteros homīes etiā ſm natu
ram misericoꝛs est: qꝛ filius est pr̄is miseri-
coꝛdiarū. de quo diciꝛ ꝑ ad Choꝛ. Bn̄di-
ctus de⁹ ⁊ pater dn̄i nr̄i iesu chꝛisti. Ubi nō
ꝙ dicit misericoꝛdiarū in plurali: quia non
tm̄ remittit in ꝑma penitētia ⁊ secunda: sed
in tertia: ⁊ deinceps ergo. ⁊c̄. ¶ 2º hoc idez
ꝓbaꝛ auctoꝛitate sic Aug. in ꝑ libꝛo retra
ctationū. c. 18. sic ait: De quocūq̄ pessimo i
hac vita ꝯstituto nō ē desperādū. tūc sic. Si
ꝑ penitentiā nō potest homo resurgere quo-
tienscūq̄ vellet: de peccante moꝛtaliter post
penitentiā esset desperandū: ergo per penitē
tiā potest peccatoꝛ resurgere plus q̄ semel:
imo quotienscūq̄ penituerit. Jtem Aug⁹
in libꝛo de verbis domini sic ait: Coꝛ impe
nitens q̄diu in hac carne viuit iudicari nō
pōt de nullo eni desperandū est q̄diu patiē
tia dei ad penitentiā illū adducit: ergo. ⁊c̄.
Et Ezech. 33. diciꝛ: Jmpietas impij nō no
cebit ei: in quacūq̄ die conuersus fuerit ab
impietate sua: vt dicit Alex. ꝙ hic ostendi
tur. Q̄ꝺ quotienscunq̄ penitens penitet to
tiens reperit indulgentiaz. ¶ Tertio idem
pꝛobatur exemploꝛ: quia sicut quantūcunq̄
homo deo seruierit si cadit in peccato deus
obliuiscitur bonoꝝ: sic a simili quotiēscūq̄
penitet de malo remittit malū ⁊ eius obliui-
scitur. Jtem exemplū habeꝛ ꝺ infirmantib⁹
in hac vita: quos sepe recidiuantes in infir-
mitate videmus liberari: ad denotādū mul
to magis liberari animā recidiuantē in pec
cato. Unde Aug⁹. in libꝛo de penitētia ait:
Uidemus quotidie in ecclesia sepe febꝛicitā
tes: sepe languidos: sepe passionibus captos
sepe liberari vt appareat totiens opus libe-
rātis vel miserātis q̄tiēs ꝯfessio fit penitēt.
Quomodo eni coꝛpus quod vilius est ⁊ ab
ipso dissimili⁹ sepe sanaret ⁊ animā dignio-
rē ⁊ redemptaz nō totiens liberaret? Medi-
cū se vocat: ⁊ non sanis sed male habentibus
oppoꝛtunū. Sed qualis esset medic⁹ qui ma
lum iteratū nesciret curare? Medicoꝝ eni
est centies infirmū centies curare. Hec ille.
Et sic patet rationibus auctoꝛitatibus ⁊ ex-
emplis verā esse istam conclusionē. Q̄ꝺ quo
tienscūqz peccatoꝛ ad deum per penitentiā
accurrit totiēs peccatoꝝ soꝛdes absterguꝛ.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ponunꝛ
ac soluūꝛ quedā dubia.

Ertio in isto sermone ad maioꝛē de-
claratōnē ꝑdictoꝝ circa ꝑdicta ponē
da sūt aliq̄ dubiola ⁊ oio soluenda.
¶ Primo eni opponiꝛ ꝑ Hiero. di. i ꝓlogo
Amos ꝓphe suꝑ illud qꝺ habeꝛ. c. ꝑ. Suꝑ
trib⁹ scelerib⁹ ⁊ suꝑ q̄rtū non cōuertā eū di.
3º pctoꝝ indulgentiā deum dare posse si q̄t
quē q̄rto cadē pctā admittentib⁹ nec indul-
gentiā nec pniam daturū enūciat. Hec ille.
Jn quib⁹ verbis ostēdiꝛ ꝙ sic determinatur
vsqz ad quot vices peccāti debeat idulgeri.
Rn̄deꝛ ſm Alex. vbi. s. ad hoc dictū dupli
citer. Primo qꝛ dici pōt ꝙ q̄rtū pctm̄ sit in
pnia finalis: ⁊ sic intelligēdū ē illud dictum
Hiero. Unde alia glo. suꝑ illud idē ait. Pri
mū peccatū est mala cogitare. Secūdū ꝯsen
tire. Tertiū oꝑari. Quartū finaliter nō pe-
nitere. Qui in trib⁹ ꝑoꝛibus peccat: si peni-
tet cōuertit ad eū deus vultū clementie sue:
si vero non penitet auertiꝛ ab eo vultus cle-
mentie sue. ¶ 2º pōt dici ꝙ loq̄tur ibi de con
uersione quantū ad reuocationē ꝑne tꝑalis
quātū eni ad istam nō semꝑ inuenit locum

ꝑnitentie eo ꝙ nō expedit: vel ipsis quos pe
nitet: vel etiā alijs qui exemplo eorū corri
guntur. Vñ post verba illa Hiero. in prolo
go sequit᷑. Nam ꝑ ignis similitudinē quē in
p̄dictas gentes īmittendū p̄dixit grauē atq̃
irreuocabilē irā dei ad euersionem earundē
ciuitatum ꝓcessuram voluit demonstrare.
Item si opponat᷑ ꝑ illud dictū Isido. in sino
nomis quod habet᷑ de pe. di. 3. §. i. Inanis ē
penitentia: quā sequens culpa coinquinat.
¶ Rñdetur ſm Ricar. ꝙ penitentia quā se
quens culpa coinquinat inanis nō dicitur:
quia nō fuerit vera: siest sufficienter facta.
sed dicit᷑ inanis quia insufficiens ad vitam
eternā obtinendā: vel carens fructu illi⁹ pe
nitentie: quā nō sequit᷑ culpa: cuius fructus
est vitatio gehēne ⁊ adeptio glorie. Et sic ex
ponit glo. ibidē. Preterea si opponat᷑ ꝑ illaꝫ
regulā Greg. que habet᷑ dis. 28. c. quia sūt
dis. 45. c. sed illud. di. 50. de lapsis. dis. 93. c.
peruenit ad nos. i. q. vlti. c. exigunt. 21. q. 2.
c. placuit. 23. q. 4. §. est iniusta 35. q. 9. c. loci.
de vita ⁊ hone. cle c. vt clericorū mores. §.
ne vero. vbi dicit᷑. Ne vero facilitas venie
incentiuū tribuat delinquēdi: sic arguendo.
Deus nō debet dare alicui occasionē peccan
di: sed facilitas venie incētiuū tribuit delin
quendi vt dictū est: ergo nō debet dari licē
tia iterandi ꝑnitentiā. ¶ Respōdet᷑ ad hoc
duobus modis. Primo ſm Alex. de al. ꝙ
licꝫ ex hoc quidā sumant occasionē peccandi
tamē remittit ꝑnitentib⁹ quotienscūq̃ ꝑni
tent: ne ecōuerso sumerent occasionē despe
rādi qꝺ graui⁹ esset. ¶ 2° modo rñdet᷑ ſm
Alex. ⁊ meli⁹. ꝙ facilitas venie quātū ad re
missionē pene satisfactorie incētiuū tribuit
delinquēdi. Sed sic pctōr nō cōsequit᷑ facili
ter veniā: qꝛ de lege coi de⁹ semꝑ exigit pro
pctō ꝑnā satisfactoriā. Sed facilitas venie
quātū ad remissionē culpe incentiuū nō tri
buit delinquendi: sed magis peccatū cauēdi
ex dei amore ⁊ cōsideratiōe diue clementie
Caueam⁹ ḡ a pctis frēs charissimi. Et si in
pctm̄ inciderimus: p⁹ verā pniaꝫ nō in ipsis
ꝑsistam⁹: sed ꝑ eandē pniaꝫ cito resurgam⁹
quia semꝑ deus misericors est: qꝛ misericor
dia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timentib⁹ eū. i.
pniam agētib⁹ ⁊ manet i scl'a scl'oꝝ. Amen.

Feria quinta post secundā dominicā de
aduentu: quꝺ deus mutat sniam iam factā
ꝓpter ꝑnitentiā. Sermo. 12.

Uecūqꝫ scri
pta sūt: ad nr̄am doctri
nā scripta sunt. iterū vbi
s̄. In supioribus fratres
charissimi ꝑ tres p̄ceden
tes sermones sufficienter
tractandū est de quātitate ꝑnitētie ſm oēs
suas partes quantitate. s. intensiua extensi
ua ⁊ discreta. In calce vero precedentis ser
monis descripsimus: quꝺ ꝑ ꝑnitentiā deus
semꝑ parcit culpā ⁊ si non ꝑnā. Ex quo vi
det᷑ ꝙ deus ꝑ penitentiā nostrā mutet᷑: quia
sententiā pene eterne mutat in sententiā pe
ne temporalis. Unde bñ dicit Aug⁹. de pe.
dis. 3. c. nouit. Nouit deus mutare sentētiā:
si tu noueris mutare delictū. Idcirco in pre
senti sermone: qualiter de⁹ qui oīno dicitur
imutabilis ꝑ ꝑnitentiā nostrā mutet᷑: decla
rare ⁊ dilucidare conabimus: adducēdo ad
hoc fundamēta scripture sacre: que vt dicit
thema nostrū: quecūq̃ scripta sunt. ⁊c̄. De
mutatione igit᷑ diuine sententie ꝑ ꝑnitentiā
facte tres cōsiderationes ānotabim⁹. quarū
Prima dicet᷑ fundata scripture conclusio.
Secunda dicet᷑ lucida scripture declaratio.
Tertia dicet᷑ apta scripture exēplificatio.

Prima pars hui⁹ sermonis in qua decla
rat᷑ deū eē etiam in se ⁊ in sua voluntate im
mutabilem.

Rimo igit᷑ in isto sermone adducūt᷑
scripture sacre q̄ ońdūt deū in se ⁊ i
voluntate sua esse imutabilē. Ait enim ipse
Moyses Nume. 23. Non est deus quasi hō
vt mentiat᷑: neq̃ vt filius hominis vt mu
tetur. Item ait ipse deus Malach. 3. Ego
deus ⁊ nō mutabor. Que confirmat Iaco.
apl's. p̄. c. sue canonice di. Omne datū opti
mū: ⁊ omne donū ꝑfectū de sursum est de
scendens a patre luminū: apud quē non est
trāsmutatio nec vicissitudinis obumbratio
Unde ⁊ Boetius inq̄t de deo. Immobilisq̃
manens dat cuncta moueri. Que etiā cōfir
mat Aug⁹. in li. de natura boni di. Solus
deus imutabilis est. Et in libro de quanti
tate anime inquit: Dico deū omniū rerum
que sunt creatorem: ex quo oia: ꝑ quē oia in
q̄ omnia. i. incōmutabilē eternitatem: incō
mutabilem veritatem vnum deum verum

deū atq̃ ꝑfectū. Ex quibꝰ oibꝰ eliciunt̃ due ꝯclusiones: quarū prima est: ꝙ deus in se ē imutabilis: que ꝓbat̃ ẜm Tho. in ꝑma pte q. 9. ar. ꝑ. Primo sic: Quia ẜm oēs theologos ⁊ etiā Aristo. in. x°. methaphi. ⁊. 8. phisicoꝝ. Est deuenire ad aliqđ primū imobile qđ sit cā alioꝝ motiuū: q2 nihil mouet̃ a se ipso: ⁊ nō est ꝓcessus in infinitū: vt dicit̃. 3°. phisicoꝝ. Et ē deuenire ad aliqđ ens primū quod deū dicimꝰ: ⁊ hꝰmōi primū ens oportet eē purū actū absq̃ ꝑmixtione alicuiꝰ potētie: eo ꝙ potētia simplicit̃ ē posterior actu. Oē aūt qđ mutat̃ quocūq̃ mō mutet̃: ē aliquo mō in potētia. Ex quo patet ꝙ ipossibile est deū aliq̄ modo mutari. ¶ 2°. q2 oē ꝙ mouet̃ quātū ad aliq̄d manet: ⁊ quantū ad aliq̄d trāsit: sicut ꝙ mouet̃ de albedine i nigredinē: manet ẜm substātiā. Et sic in oē eo qđ mouet̃ attēdit̃ aliqua cōpositio. Ostensū est aūt supra ꝙ i deo nulla est cōpositio. s. in ꝑma pte. q. 3. ar. 7. sed deꝰ est oīo simplex Uñ manifestū ē ꝙ deꝰ moueri nō pōt. ¶ 3°. q2 oē ꝙ mouet̃ suo motu aliq̄d acquirit ⁊ ꝑtingit ad aliq̄d ad quod priꝰ nō ꝑtingebat: deꝰ aūt cū sit infinitꝰ cōꝑhēdens in se omnē plenitudinē ꝑfectiōis totiꝰ eē nō pōt aliq̄d acquirere nec extēdere se ad aliq̄d ad quod ꝑus nō ꝑtingebat. Uñ nullo mō sibi cōꝑtit motꝰ. Et inde est ꝙ quidā ātiquoꝝ quasi ab ipsa veritate coacti posuerūt ꝑmū pricipiū eē imobile. ¶ 2ª ꝯclusio in hac parte est ꝙ etiā voluntas dei est imutabilis: q̄ ꝓbat̃ sic ẜm Tho. in ꝑma pte. q. 19. ar. 7. qđ. s. considerandum est: ꝙ aliud est mutare voluntatē: aliud est velle aliquarū rerū mutationē: pōt eni aliq̄s eadē volūtate imobilit̃ ꝑmanente velle ꝙ nunc fiat hoc: ⁊ postea fiat ꝯtrariū: sed tūc volūtas mutaret̃ si aliquid inciꝑeret velle qđ ꝑus noluit: vel desineret velle quod ꝑus voluit: qđ quidē accidere nō pōt nisi ꝑsupposita mutatiōe ex parte cognitionis: vł ꝯtra dispositionē ipsiꝰ substātie volētis. Cū eni volūtas sit boni: aliq̄s de nouo dici pōt icipe aliq̄d velle. Uno mō si icipiat de nouo sibi illud esse bonū quod nō ē absq̃ mutatiōe eiꝰ: sicut adueniēte frigore icipiat bonū esse ad ignē sedere: quod ꝑus nō erat. Alio mō si de nouo cognoscat illud eē sibi bonū: cū ꝑus h̄ ignorasset. Ad hoc āt vt sciamus quid nobis sit bonū oportet mutari de ignorātia in sciam: dictū est aūt in ꝑma cōclusione: ꝙ tā substā dei q̄ eiꝰ scia est oīo imutabilis: vñ oportet volūtatē eiꝰ imutabilez esse. Et sic p3 ꝑma pars huiꝰ sermōis. s. fundamēta scripture cōclusio.

Pars secūda huiꝰ sermonis in qua declarant̃ quedā scripture que ꝑdictis videntur esse contrarie.

Secundo in isto sermōe declarāt̃ q̄dā scripture q̄ vident̃ ꝑdictis i ꝑma pte eē ꝯtrarie. ¶ Primo eni dr̃ Hiere. 18. i ꝑsona dei. Repēte loq̄r aduersus gētes: ⁊ aduersus regnū: vt eradicē ⁊ destruā ⁊ disꝑdā illud. Sed si pniam egerit gens ista: agam ⁊ ego pniam sup malū qđ locutꝰ fuerā vt facerē eis. Huiꝰ sił́e habet̃ Ezechieł́. 33. vbi dr̃ Si dixero ipio morte morieris ⁊ egerit penitētiā a pctō suo: feceritq̃ iudiciū ⁊ iusticiā pignusq̃ restituerit ille ipius: rapināq̃ reddiderit: in mādatis vite ambulauerit: nec fecerit quicq̄ iiustū: vita viuet ⁊ nō moriẽt: oia pctā eiꝰ que peccauit nō iputabūt̃ ei. hec ibi. ¶ Ad hoc rñdet̃ ẜm Alex. in. 4. in tractatu de orone: q2 mutata cōditione dicit̃ ⁊ ipse mutari: ẜ nō mutat sniā3 quā dedit simpliciter ⁊ absolute sine cōdtiōe. Determinauit eni deꝰ ꝙ terra ꝓducat granū. s. cū cōditiōe tacita: si aret̃ ⁊ cultiuet̃: quo deficiēte nihil oīno fiet: ⁊ tñ deꝰ nō erit mutabilis: ꝓpter quod Gregꝰ dicit: Qđ deꝰ imutat sententiā ⁊ nō imutat cōsiliū. s. voluntatis sue. Qđ g̊ dicit: pniā3 agā ego: intelligit̃ methaphorice dictū. Nā hoies qui nō iplēt quod cōminati sūt ꝑnitere vident̃: ꝙ etiam dicit morte morieris intelligit̃. s. si in pctō ꝑmanserit: si aūt a peccato resurrexerit: vita viuet ⁊ nō moriet̃. ¶ 2°. videt̃ ꝯtraria illa scriptura Geñ. 6. vbi dr̄: Uidēs aūt deꝰ ꝙ multa malicia hoiu3 esset in terra ⁊ cūcta co. cor. inte. es. ad malū oi tp̃e: ꝑnituit eū ꝙ hoiem fecisset i terra. Et infra: ꝑnitet eni me fecisse eos. ¶ Ad hoc rñdet̃ ẜm Tho. in ꝑma pte. q. 19. ar. 7. in rñsione ꝑmi argu. Qđ verbū illud dñi etiā methaphorice intelligēdū est ẜm siłitudinē nr̃am. Uñ ⁊ Nicho. de lira ibidē dicit: ꝑnituit. i. ad modū ꝑnitētꝭ se habuit. Cū eni nos ꝑnitet destruimꝰ qđ fecimus: q̄uis hoc possit eē absq̃ mutatiōe volūtatis: cū etiā aliq̄s hō absq3 mutatōe volūtatis interdū velit aliq̄d facē: sił́ intēdēs

postea illud destruere: sicut igit̃ penituisse dicit̃ deũ ꝫm similitudinẽ nostrã seu operatõnis nostre inquãt ĩ hoiez quẽ fecerat p diluuiũ a facie terre deleuit. ¶ 3º est alia scriptura que etiã videt̃ predicte ꝯclusioni ꝯtraria esse. s. Esa. 38. de Ezechia rege cui petẽti dixit de⁹ Audiui orõnẽ tuã: ⁊ vidi lachrymas tuas. Ecce adijciã sup dies tuos ãnos. 15. ⁊ de manu regis assyrioꝝ: eruã te ⁊ ciuitatẽ istã ⁊ ꝓtegam eam. Ad hoc rñdetur ꝫm Tho. vbi s. i rñsione. 2. argu. Q̃d voluntas dei cũ sit cã ꝑma ⁊ vniuersalis: nõ excludit cãs medias in quaꝝ ꝟtute ẽ vt aliq̃ effect⁹ ꝓducãtur sed q2 oẽs cãe medie nõ adequãt virtutẽ cãe ꝑme: multa sũt in scia ⁊ virtute ⁊ volũtate diua q̃ nõ cõtinẽt̃ sub ordine causaꝝ inferiorũ sicut resuscitatio Lazari. vñ aliq̃s respiciẽs ad cãs inferiores dicere pot̃at. Lazarus nõ resurgit. Respiciẽs ꝟo ad cãm diuã ꝑmã pot̃at dicẽ: Lazar⁹ resurget: ⁊ vtrũq̃ coꝝ de⁹ vult. s. q̃ aliq̃n aliq̃d nõ sit futuꝝ ꝫm cãs inferiores q̃d tñ futuꝝ sit ꝫm cãm supiorẽ vel ecõuerso. Et sic igit̃ dicẽdũ ẽ q̃ aliq̃n de⁹ ꝓnũciat aliq̃d futurũ ꝫm ordinẽ causarũ inferiorũ: puta ꝫm dispositionẽ nature vel meritoꝝ q̃d tñ nõ fit: q2 alit̃ est in cã supiori diua. Et iõ cũ ꝑdixit Ezechie: Dispone domui tue: q2 morieris tu ⁊ nõ viues: nõ tñ ita euenit q2 alit̃ ab eterno fuit ĩ scia ⁊ volũtate diua q̃ imutabilis ẽ. Agam⁹ ẽ pniaz frẽs charissimi: vt ꝯuertam⁹ ad nos miam dei q̃ sola pnia de celo trahit̃. Propt̃ea Cyprianus de pe. dis. i. c. miror. dicit: Miror autẽ q̃sdã sic obstinatos esse vt dãdã nõ putẽt lapsis pniam: aut penitẽtib⁹ existimẽt veniam denegãdã: cũ scriptũ sit: Memor esto vnde excideris ⁊ age pniam: ⁊ ꝑma opera fac. Et Hiero. eadez di. c. q2 diuinitatis. dicit: Quia diuinitatis nã clemẽs est ⁊ pia: magisq̃ ad indulgẽtiã q̃ ad vindictã ꝓna: que nõ vult mortẽ pctõris sed vt cõuertat̃ ⁊ viuat: si q̃s p⁹ lapsũ pctõꝝ ad pniam se cõuerterit: cito a vero misericordie iudice veniã ĩpetrabit. Hec ille. Et hec dicta sufficiant quantuz ad secũdã partẽ huius sermonis que dicit̃ scripture declaratio.

Pars tertia huius sermonis in qua ponitur ad predictarũ confirmationẽ scripture exemplificatio.

Tertio in isto sermone ad ꝯfirmationẽ ꝑdictorũ ponenda est scripture sacre exemplificatio. s. Jone ꝓphete: qui cuz nollet ire ad ꝑdicandũ subuersionẽ niniue proiectus est in mare: ⁊ deglutit⁹ est a pisce grandi tribus dieb⁹ ⁊ tribus noctib⁹: timebat enĩ eis ꝑdicare displicibilia: ⁊ tales cõminationes horribiles. Dicunt enĩ aliqui q̃ ideo noluit ire: quia sciebat deũ esse misericordẽ qui de facili eis parceret: si conuersi fuissent: ⁊ ipse falsus propheta reputat⁹ fuisset: postq̃ vero piscis euomuit eũ in aridã Jone. Secundo factũ est vt scribit̃ Jone. 3 verbũ domini ad Jonã secũdo dicẽs: Surge ⁊ vade in niniuẽ ciuitatẽ magnã ⁊ predica in ea predicationẽ quã ego loquor ad te. Et surrexit Jonas ⁊ abijt in niniuẽ iuxta verbũ domini: nõ enĩ voluit denuo contradicere: quia iã manuz domini expertus fuerat. Sequit̃. Et niniue erat ciuitas magna itinere dierũ triũ: ⁊ cepit Jonas introire in ciuitatez itinere diei vnius ⁊ clamauit ⁊ dixit: Adhuc quadraginta dies ⁊ niniue subuertet̃: ⁊ ceperũt omnes timere: ⁊ tota ciuitas cõmota est ⁊ dicebant ad alterutꝝ: Nũquid hoc est verũ? Nũquid hoc peccata nostra merent̃? Nũquid iste est verus ꝓphetas? Nũquid clamor peccatoꝝ nostroꝝ ascẽdit ad aures dei sabaoth? Nũquid ẽ ampli⁹ operũ nostrorũ aliquod remediũ? Nunq̃d iniq̃tates nostre adeo sũt mltiplicate: q̃ amplius veniã reperire nequeãt? Certe de⁹ misericors est ⁊ prestabilis super malicia: qui nõ vult mortẽ peccatoris: sed vt magis conuertat̃ ⁊ viuat. Conuertamur ergo ⁊ agamus penitentiã: clamemus in celũ ⁊ cognoscam⁹ omnipotẽtẽ ⁊ misericordẽ deũ. Ideo sequit̃. Et crediderũt viri niniuite in domino: ⁊ predicauerũt ieiuniũ: ⁊ vestiti sũt saccisa maiore vsq̃ ad minorẽ: vbi dicit Alex de ales. q̃ peccata niniue erãt luxuria ⁊ põparũ superbia: vnde inspirati a deo ꝓ luxuria predicauerunt ieiuniũ: ⁊ ꝓ superbia vestiti sunt saccisa maiore vsq̃ ad minimũ. Ideo sequitur: Et peruenit verbũ ad regẽ niniue: ⁊ surrexit de solio suo: ⁊ abiecit vestimẽtũ suũ a se: ⁊ indutus est sacco: ⁊ sedit in cinere: ⁊ clamauit ⁊ dixit: in niniue ex ore regis ⁊ principũ eius di. Homines ⁊ iumen

ta ⁊ boues ⁊ pecora nõ gustẽt quicq̄: nec pa
scant: ⁊ aquã non bibant: ⁊ operiant saccis
homines ⁊ iumenta: ⁊ clament ad dominũ
in fortitudine: ⁊ cõuertant a via sua mala:
⁊ ab iniquitate que est in manib⁹ eorꝝ. Quis
scit si conuertat ⁊ ignoscat deus: ⁊ conuerta
tur a furore ire sue ⁊ non peribimus. Et vi-
dit deus opera eorũ: quia conuersi sunt de
via sua mala: e misertus est deus super ma-
liciã quã locutus fuerat vt faceret eis ⁊ non
fecit. Sic faciam⁹ ⁊ nos fratres charissimi
⁊ deus miserebit nostri: ⁊ dabit gratiã no-
bis in presenti: ⁊ gloriã in futuro in secula
seculorum Amen.

Feria 6ª post secundã dominicã de aduẽ
tu: de qualificatione penitentie. s. quomodo
debebat esse integra: ⁊ recta intentione fa-
cta. Sermo. 13⁹.

q Uecũq3 scri
pta sunt ad nostrã doctri
nam scripta sunt. Iteruz
vbi. s. Non sufficit frẽs
charissimi circa expediti-
onẽ vni⁹ negocij scire q̇d
facere debeamus ⁊ quãtũ nisi modũ quoq3
expeditionis cognoscamus. Idcirco postq̄
in superioribus quidditatẽ penitentie: insti
tutionẽ: originẽ: necessitatẽ: necnõ ⁊ quanti
tatẽ descripsimus. Restat ut modũ quoq3 ⁊
cõditionẽ eiusdem penitentie describamus:
Et hoc quidẽ vtiq3 ex fundamento scriptu-
rarũ doceam⁹: qualiter. s. penitẽtia nostra
debeat esse circũstantiata ad hoc q̄ sit fructi
fera: peccatorũ remissiua: gratie ĩpetratiua
⁊ deo grata: quia vt dicit thema assumptũ
Quecũq3 scripta sũt. ⁊c̃. De qualificatione
igit penitẽtie tractantes tres cõsideratiões
annotabim⁹: quarũ Prima dicet integrita
tis cõclusio. Secũda dicet integritat̃ defen-
sio. Tertia dicet intẽtionis rectificatio.

Pars ꝑma huius sermonis in qua decla-
rat q̄ penitentia ad hoc q̄ sit vera debet eẽ
de omnibus peccatis integra.

p Rimo igit in ista ꝑte ponit illa con-
clusio sacrorꝝ theologorꝝ. s. bti Tho.
in. 4. dis. 15. ar. 3. q. 3. Et in. 3ª ꝑte. q. 86. ar.
3. Et Bona. in. 4. dis. 15. ar. ꝑ. q. 2. Et Ric.
ibidẽ. q. 6. Et Alex. in. 4. ꝑte sũ. sue ĩ tracta
tu de pnia in generali. s. q̄ ad hoc q̄ peniten
tia sit vera: necesse est q̄ sit integra de oibus
peccatis nemine remanẽte: que ꝯclusio ꝓba
tur trib⁹ modis: Rõnib⁹. s. auctoritatibus:
⁊ cõueniẽtijs. ¶ Primo ergo ꝓbat rõnib⁹
sic. Nõ põt deo satisfieri nisi ꝑ opus deo acce
ptũ: sed opus ĩ pctõ mortali factũ nõ est deo
acceptũ. iuxta illud Esaie. 58. Ieiuniũ eorũ
q̇ ad cõtẽtiões ⁊ lites ieiunabãt: deo acceptũ
nõ erat: ergo ⁊c̃. Preterea pnia vel satisfactio
ẽ medicina curãs pctã ꝑterita ⁊ a futuris ꝑ-
seruãs: s3 pctã sine grã curari nõ pñt. Cũ g̃
q̇lĩbet pctm̃ mortale grãm auferat: ⁊ gra-
tie ꝯtrariet: sequit q̄ de vno nõ põt fieri pe
nitẽtia vel satisfactio sine alio. Preterea pe-
nitẽtia debet eẽ talis ut offensã tollat ⁊ ami
ciciã restituat: sed q̇lĩbet pctm̃ mortale nõ
tollit amiciciã sed impedit: ergo. ⁊c̃. Itẽ dei
perfecta sunt oꝑa Deutro. 2. sed ꝑfectu3 est
cui nihil deest. 2º phisicorꝝ. Cũ igit remissio
pctõrũ sit opus misericordie dei ad ꝑfectio-
nẽ ei⁹ req̇rit q̄ oia siml' remittat: vñ Aug.
in liº de pnia ait: Quedã ĩpietas infidelita-
tis est: ab illo qui iustus ⁊ iusticia ẽ: dimidiã
sꝑare veniã. ¶ 2º hoc idẽ ꝓbat auctoritati
bus. Ait eni Aug⁹. in li. de pnia: q̇d etiã ha
bet in. 4. sen. dis. 15. ⁊ de pe. dis. 3. c. sunt plu-
res. sic. Sunt plures quos penitet peccasse:
sed nõ oio reseruãtes sibi quedã in quib⁹ de
lectant: nõ aduertẽtes dñm simul mutum ⁊
surdum a demonio liberasse: ꝑ q̇d decet nos
nũq̄ nisi de oibus sanari. Si enĩ vellet pctã
ex ꝑte reseruari: habẽtẽ septẽ demonia ꝑfice
re potuit sex expulsis. Expulit aũt septe3 vt
oia crimina sil' eijciẽda doceret. Legionem
ꝗ̄o demonũ ab alio eijciẽs nullũ reliq̇t de oi-
bus: q̇ liberatũ possideret: oñdẽs q̄ si etiam
pctã sint mille oportet de oib⁹ penitere. Hec
ibi: vt p3. Hoc idẽ ꝓbat auctoritate Greg.
de pe. dis. 3. c. pniam. vbi sic ait: Qui sic alia
deplorat: vt iterũ alia cõmittat: pniam ad-
huc agẽ aut igñrat: aut dissilat: q̇d eni ꝓdest
si pctã q̇s luxurie defleat: ⁊ tñ adhuc aua-
ricie estib⁹ hanelat: q. d. nihil. Itẽ auc̃tate
Isido. ibidẽ. §. irrisor. sic di. Irrisor est non
penitẽs: q̇ adhuc agit q̇d peniteat: nec videt
deũ poscere subditus: sed subsãnare suꝑbus
Canis reuersus ad vomitum: est penitens
reuersus ad peccatũ. Multi lachrymas in-
desinenter fundunt. ⁊ peccare non desinunt.
Quosdã accipere lachrymas ad penitentiã

erno:⁊ effectũ pnie non habere: quia incon-
stantia mẽtis in recordatõe pcti lachrymas
fundũt: necnõ reuiuiscẽte vsu ea q̃ plorauerũt iterãdo cõmittunt. hec ibi. Itẽ ꝓbaꝛ au
ctoritate mgr̃i in. 4. di. 15. c. penul. ⁊ etiã ha
beꝛ de pe. di. 5. c. vlti. vbi sic dꝛ: Falsã pniaꝫ
cõstat esse cũ spretis pluribꝰ de vno solo pe
nitẽtia agiꝛ: aut cũ sic agiꝛ de vno: vt tamẽ
nõ discedat ab alio. hec ille. Itẽ auctoritate
Chrysosto. de cõpũctiõe cordis sic di. Qui
praue viuẽdo pniam agit: ĩ mortis periculo
sicut eiꝰ dãnatio ĩcerta est: sic ⁊ remissio du-
bia. Qui ḡ cupit certꝰ esse in morte de ĩdul-
gẽtia: sanꝰ peniteat: sanusq; oĩa ꝑpetrata fa-
cinora defleat. hec ille. ¶ Confirmãꝛ ista
ꝑ legẽ canonicã extra d̃ baptismo. in. c. ma-
iores. vbi dꝛ: Dñs totũ hoĩem sanũ fecit in
sabbo. glo. nihil reputaꝛ actuꝫ: dũ aliquid
supest ad agendũ. 7. q. i. nihil. 38. di. q̃ ĩ ipis
argu. qꝛ snia ex pte nõ põt valere ⁊ ex pte sic
ff. familie hercis. l. in hoc iudicio. C. de repu
tationibꝰ q̃ fi. ĩ iudi. l. vna. de conse. dis. 2. c.
cõꝑimus. Ad hoc de cõuer. cõiu. c. placet. ĩ
glo. Argumẽtũ etiã qꝛ nõ valet ꝓ pte aliq̃d
fieri: nisi id totũ fiat. ff. de ꝓcuratoribꝰ. l. in
cãe. ff. ꝓ derelicto. l. 3. ff. de trãsactõibꝰ. l. cũ
hi. nec liberaꝛ pignꝰ: si de pte sit satisfactum
debiti. C. de distractiõe pignoꝝ. l. ꝙdiu. Et
qui aliquid debet facere nõ liberaꝛ faciẽdo
ꝓ pte. ff. de vboꝝ obligatiõibꝰ. l. in executio
nibꝰ. §. plura. extra de penis. c. sũma. Et iõ
pctm̃ nõ ex pte: sed ex toto dimittiꝛ. Et de
pe. dis. 3. §. his auctoritatibꝰ. dꝛ: his auctori
tatibꝰ illoꝝ snia destruiꝛ: q̃ cũ quis pluribꝰ
irretitus fuerit: asseriꝛ vniꝰ delicti pnia eius
dẽ veniã a dño ꝯsequi: sine pnia criminis al-
teriꝰ. hec ibi. Et sic patet ex p̃dictis auctori-
tatibꝰ: qualiter nõ põt pctõr facere pniaꝫ de
vno pctõ sine alio: ⁊ qualiꝛ pnia nõ valet de
p̃teritis sine dispositione cauendi a futuris.
¶ 3º hoc idẽ ꝓbaꝛ pluribꝰ inconuenientijs.
Si eni hõ de vno pctõ sine alio posset penitẽ
⁊ deo satisfacere q̃tuor incõueniẽtia seq̃renꝛ
Primũ ẽ ꝙ hõ siŀ placaret deũ ⁊ siŀ irasci fa
ceret: exemplo hoĩs q̃ altero hoĩ se ꝓstraret
ꝓ alapa sibi data ⁊ eidẽ aliã siŀ daret. Secũ
dũ ꝙ cũ aĩa sit simplex ĩ pte esset cõuersa ad
deũ: ⁊ ĩ pte auersa: qd̃ est ĩpossibile. Tertiũ
qꝛ tũc eẽt restitutio pene sine restitutiõe ami
cicie: ita qd̃ siŀ esset amicꝰ ⁊ inimicꝰ dei: qd̃ ẽ
ĩpossibile: qꝛ duo ꝯtraria nõ pñt siŀ esse ĩ eo-
dẽ subiecto: ꝑm phꝫ. x. methaphi. Quartũ
ẽ ꝙ simul eẽt in grã ⁊ sine grã: qd̃ ꝑ siŀe ẽ im
possibile. ¶ Vltra p̃dicta ponit Augꝰ ꝙ hõ
non põt de vno pctõ penitere: ⁊ deo satisface
re sine alio ꝓpter tria incõueniẽtia q̃ seque-
renꝛ. Primũ ẽ qꝛ ꝙdiu hõ est ĩ pctõ: ẽ inimi-
cus dei: ꝓpꝛ qd̃ deꝰ nullã põt infundere gra
tiã: ex quo sequereꝛ ꝙ grã cũ pctõ siŀ possent
cõmanere: quod est ĩpossibile. Scdm ẽ qꝛ iã
sequereꝛ ꝙ homo sine amore dei. i. sine cha
ritate perueniret ad regnum. Tertiũ est ꝙ
hõ sine vera penitentia reconciliareꝛ deo: qꝛ
ille q̇ est in pctõ mortali nõ ẽ capax veritatꝭ
nec vere pnie: ꝓpter q̃ oĩa tenẽdaẽ ista ꝯclu
sio: ꝙ pnia debet esse integra: de oĩbꝰ. s. pec-
catis cũ dispositõe cauendi a futuris: ⁊ hec
dicta sufficiãt quãtũ ad p̃mã ptẽ hꝰ ꝑmõis.

Pars secũda huiꝰ sermonis in qua defen
saꝛ p̃dicta conclusio ab euidẽtibꝰ ꝯrietatibꝰ

Secũdo in isto sermõe defendenda ẽ
p̃dicta ꝯclusio ab euidẽtibꝰ ꝯtradi-
ctionibꝰ: ꝑ earuꝫ solutionẽ. ¶ Pri
mo eni p̃dicte ꝯclusioni ꝯtradiciꝛ rõnibꝰ cñ
Eorũ q̃ nõ ẽ necesse esse siŀ: vnũ põt auferri
sine alio: sed pctã nõ sũt ꝯnexa: qꝛ vnũ põt eẽ
sine alio: ḡ vnũ eorũ põt remitti ꝑ pniaꝫ sine
alio. Preterea pctã sunt debita q̃ nobis re-
laxari petimꝰ cũ dicimꝰ in orõne dñica: Di-
mitte nobis debita nr̃a: sed hõ q̃ñq; dimittit
debitũ vnũ sine alio. ḡ etiã dñs ꝑ pniaꝫ põt
dimittere vnũ pctm̃ sine alio. Item ꝑ dile-
ctionẽ dei relaxãꝛ hoĩbꝰ pctã ꝑꝫ illud Hiere.
31. In charitate ꝑpetua dilexi te: ꝟ nihil ꝓhi
bet qn deꝰ diligat hoĩeꝫ ꝙtũ ad vnũ: ⁊ odiat
quãtũ ad alterũ: sic pctõrẽ diligit quãtũ ad
nãm: odit aũt quãtũ ad culpã: ḡ videꝛ possi
bile ꝙ deꝰ remittat vnũ peccatum sine alio
¶ 2º idẽ ꝓbaꝛ auctoritatibꝰ sic. Gregꝰ. su
per illud Amos. 4. Pluit suꝑ vnã ciuitatẽ
⁊ suꝑ alterã nõ pluit. in quadaꝫ omeŀ. super
Ezech. sic ait: Cũ ille q̇ ꝓximũ odit ab alijs
vitijs se corrigit: vna ⁊ eadẽ ciuitas ex pte
ꝯpluiꝛ. ⁊ ex pte arida manet. qꝛ sũt nõnulli q̇
cũ quedã vitia resecant: in alijs grauiꝛ per
durãt: ḡ põt vnũ pctm̃ remitti sine altero ꝑ
pniam. Et Ambro. nr̃ suꝑ Bti ĩmaculati
sic ait: Prima cõsolatio est: qꝛ nõ obliuisciꝛ
misereri deꝰ. Secũda ꝓ punitõe: vbi ⁊ si fi-
des desit: pena satisfacit ⁊ releuat. hec ibi.

Potest ergo aliquis relevari ab aliquo pec-
cato manente pctõ infidelitatis. ¶ Tertio
idẽ ꝓbaƚ Exemplis sic: homo põt satisface-
re de vno pctõ veniali sine alio: ergo a simili
de vno peccato mortali sine alio. Et sic i in-
firmitatib⁹ corporalib⁹ sanaƚ vnũ membrũ
sine alio: ⁊ vna infirmitas expelliƚ sine alia
sic videƚ vnũ peccatũ posse remitti sine alio
Ad primũ horum dicas ꝙ peccata q̄uis nõ
sint annexa quantũ ad cõuersionẽ ad bonũ
cõmutabile: q͛ avaricia cõuertiƚ ad bonum
tẽporale: Luxuria ꝟo ad bonũ corpale: sũt
tñ annexa quãtũ ad auersionẽ a bono incõ-
mutabili in qua cõueniũt oĩa peccata mor-
talia ⁊ hac ex parte habent rõnẽ offense. Ad
scõm dicas ꝙ debitũ exterioris rei: puta pe-
cunie nõ cõtrariaƚ amicicie ex qua debitum
remittiƚ: ⁊ ideo põt remitti vnũ sine alio: ʒ
debitũ culpe contrariaƚ amicicie. ⁊ ideo vna
culpa nõ remittiƚ sine alia. Ridiculũ eni vi-
deƚ ꝙ q̄s ab hoĩe veniã petat de vna offen-
sa ⁊ nõ de alia. Ad ɫtiũ aũt dico ꝙ dilectio
qua de⁹ diligit oẽs naturaliter: nõ ordinaƚ
ad bonũ gratie ⁊ glorie: a qua impediƚ homo
per qd̾libet pctm̃ mortale: ʒ dilectio grẽ per
quã fit remissio peccati mortalis ordinat ho-
minẽ ad vitã eternã: Juxta illud ad Ro. 6.
Gratia dei vita eterna: qua ꝓpter nõ est si-
milis rõ. Ad auctoritatem Greg. dicas ꝙ
nõ est intelligenda quãtũ ad remissionẽ cul-
pe: sed quãtũ ad cessationẽ ab actu: q͛ inter-
dũ ille qui plura peccata ꝯsueuit cõmittere
desinit vnũ nõ tamẽ aliud: qđ quidẽ fit auxi-
lio diuino: sed ex hoc nõ pertingit vsq͵ ad re-
missionẽ culpe ⁊ ad requisitionẽ gratie: nisi
oĩa peccata simul desinãt: ⁊ a vitijs abstine-
re disponat. Et ad auctoritatẽ Ambro. dĩ
ꝙ ibi nõ accipiƚ fides ꝓut crediƚ in christũ:
vt sit sensus: ⁊ si fides desit. i. peccatũ infide-
litatis adsit: pena satisfacit ⁊ releuat: sed ac-
cipiƚ fides ꝓ cõsciẽtia vt sit sensus: ⁊ si fides
desit. i. peccati cõsciẽtia: tñ pena satisfacit ⁊ re-
leuat: q͛ interdũ ꝑ penas q̄s q̄s patiẽter su-
stinet: cõseqƚ remissionẽ pctĩ cui⁹ ꝯsciam nõ
habet. Ad illã similitudinẽ de pctõ veniali
diciƚ ꝙ nõ ẽ simile: q͛ nullũ peccatũ morta-
le põt se pati cũ charitate: vt patet ex supra-
dictis: veniale aũt simul compatiƚ se cũ cha-
ritate: ⁊ ideo põt acceptari pnĩa de vno: sine
pnĩa de alio. Et ad istud exẽplũ de ifirmita-
tib⁹ corpalib⁹ dĩ: ꝙ nõ ita se habet infirmi-
tas corpalis sicut spũalis eo ꝙ vna infirmi-
tas corpalis sine alia põt curari: nõ aũt spi-
ritualis. Cui⁹ rõ est: q͛ infirmitates corpo-
rales hñt tolli ꝑ diuersa remedia ⁊ nõ ꝑ vnũ
oẽs aũt infirmitates spũales. s. pctã oĩa ha-
bent remoueri per vnum. s. per grãm. Et sic
patet secũda pars ꝓncipalis hui⁹ sermonis

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua poniƚ.
alia penitentie conditio. scilicet ꝙ ad hoc ꝙ
sit vera debet esse recta.

t Ertio in isto sermone poniƚ ista cõ-
clusio. Qz ad h̾ ꝙ penitẽtia sit vera
debet eẽ recta intẽtiõe facta. dic̾ eni
Alex. vbi. s. Qz dupliciter põt eẽ penitẽtia
de pctõ cõmisso. Aut ex lesione nãe: ⁊ istam
pniam põt q̄s habere ex sola natura sine ali-
qua grã. Aut ex offensiõe maiestatis diue
⁊ ꝑuaricatiõe iusticie: ⁊ ista nõ ẽ sine gratia
gratũ faciẽte vel gratis data. ⁊ ista ẽ penitẽ-
tia vera ⁊ optima ⁊ satisfactoria. Agamus
ergo pniam nõ ex timore solũ: ʒ etiã ex amo-
re: vt nõ solũ penã fugiam⁹: ʒ etiã grãm ac-
quiram⁹. Intentio eni scõm Ambro. li. de
offi. imponit nomẽ operi. Cõfirmat h̾ phus
in li. 2. de aĩa dĩ. Oĩa iuste denoĩanƚ a fine
Si ergo finis bon⁹ est ꝓpter quẽ aliqđ faci-
mus: ipsũ quoq͵ op⁹ bonũ erit. Sed si mal⁹
est finis: malũ erit op⁹. Patet hoc ꝑ plura
exempla. Nã legiƚ Geñ. 17. ⁊ 18. abraam ⁊
sarrã risisse: ⁊ tñ abraam laudari: ⁊ sarram
repħendi. Et vnde hoc nisi ex diuersitate
intẽtionis: q͛ act⁹ exterior idẽ fuit: ʒ abraã
risit ex ꝓmissionis leticia: Sarra ꝟo ex impe-
trationis diffidẽtia: q̄ stans post hostium ta-
bernaculi oculte risit dĩ. postq͂ cõsenui ⁊ do-
min⁹ meus vetul⁹ est: voluptati operã dabo
q̄si diceret ridiculũ hoc est. Preterea Luc.
21. c. Pretulit dñs munera vidue munerib⁹
diuitũ ex diuersitate affectiõis. Jtẽ herodes
voluit videre iesũ. Luc. 23. nec tñ laudaba-
tur: q͛ videriteũ: nec aliqđ verbũ ab eo au-
diuit: q͛ ex curiositate tm̃ hoc habebat desi-
deriũ. Zache⁹ aũt laudaƚ. Luc. 19. quia ex
deuotione cõcupiuit eũ videre: ⁊ vidit ⁊ ga-
uisus ẽ. Preterea Geñ. 4. Caym occidit
abel ex inuidia ⁊ vituperaƚ ⁊ reprehendiƚ:
Dauid occidit goliad ex iusticia ⁊ laudatur
ꝑmi. R. 14. Et vt ad ꝓpositũ nr̃m redeam⁹
Pharao penituit dĩ. peccaui. Exo. 9. solũ

ꝓpter timorē flagellorū. Sicut Anthiochꝰ 2. Mach. 9. penituit ꝓpter lesionē nature quā incurrerat: nō ꝓpter diuinā offensā vt refert Bo. in. 4. di. 14. Quapropter nullꝰ eorꝫ veniā meruit. Sꝫ Dauid ꝓpter dei offensā penituit di. peccaui. 2. R. 12. vn̄ statim meruit audire ꝑ ꝓphetā Nathan: Dn̄s quoqꝫ trāstulit pctm̄ a te. Cōfirmāt ista ꝑ auctoritatē Ambrosij in lib. de officijs. ⁊ habetur 86. di. c. nō satis. vbi dicit. Nō satis ē bene velle nisi sit etiā benefacere: nec satis ē bn̄ facere nisi hoc ex bono fonte. i. ex bona voluntate ꝓficiscat. Hec ille. Agamꝰ ergo penitētiā cū ꝑdictis circūstātijs. s. integritate ⁊ vera intentione. ⁊ sic indulgentiā pctōꝝ impetrabimꝰ ⁊ p̄mia eterna conseq̄mur: ad q̄ ille nos perducat qui cū patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat deus donās peccata ꝑ penitētiā in secula seculorū. Amen.

Sabbato post secūdā dn̄icā de aduētu de humilitate ꝟginis gloriose. Sermo. 14.

q Uia respexit hūilitatē ācille sue: ecce. n. ex hoc btām me dicent oēs generatiōes. Gloriose virginis Marie ꝟba sūt ista q̄ Luc. i. c. scribūt. Quia fratres charissimi dies sabbati est dies deputatꝰ deuotioni ꝟginis Marie q̄ dedicatꝰ est ꝓpterea: quia tota fides in sabbato mortuo christo i gl'iosa ꝟgine remāsit. Idcirco cōmunitatē christianorū cōsiderās gloriose virgini affectā esse q2 ipsa ē mater pia peccatorū ⁊ aduocata ⁊ omniū gratiarū impetratrix. Ait eni Anselmꝰ in libro orationū. O maria dulcissima sempꝫ beatissima: sicut oīs peccator a te auersus ⁊ a te despectꝰ necesse est vt intereat: Ita omnis peccator ad te cōuersus. ⁊ a te respectus necesse est vt viuat. Hec ille. Existimaui pro satisfactiōe deuotionis illorū in isto sacro aduētu: oī die sabbati mēoriā facere de gloriosa virgine maria. Et quia in sabbato precedēti predicauimus de excellētia cōceptionis eius. In p̄senti tractabimus de efficacia meriti sui ⁊ eius ꝓfunda humilitate: que ipsiꝰ meriti fundamentum fuit ⁊ causa. Quapropter ait ipsa in verbis preallegatis. Quia respexit humilitatē ancille. ⁊c. De qua tractātes tres cōsideratiōes ānotabimꝰ. quaꝝ Prima dicet meriti dubitatio. Secūda dicet magnitatꝭ declaratio. Tertia dicet ꝓfūda hūiliatio.

Pars prima huiꝰ sermonis in qua declaratur efficacia seu excellentia meriti virginis gloriose.

t Rimo igitur in isto sermone: vt videat excellentia meriti beate virginis orit vnū dubiū mltū singulare Si beata virgo maria meruit: vt filius dei in ipsa incarnaret. ¶ Ad cuius dubij declarationē mouet aliud dubiū. Si vnqꝫ aliquis fuit tante sanctitatis et excellentie: ꝙ meruerit incarnationē filij dei: videt enim ꝙ sic: quia sentētia est omniū theologorꝫ maxime Bona. in. 3. di. 4. ⁊ Ricar. ibidem articu. 3. q. 2. Et in. 4. dis. 15. articu. 4. q. 7. Et beati Tho. scđa scđe. q. 83. articu. 16. ꝙ ille qui habet istas cōditiones in sua oratione meret exaudiri. scilicet ꝙ pie. id est humiliter ⁊ reuerenter. Fideliter id est cum fide. Perseuerāter. Et ad salutē necessaria petat vt patebit infra in tractatu de oratione: vn̄ Matth. 7. Omnis qui petit accipit: ⁊ qui querit inuenit: ⁊ pulsanti aperiet. Sed sancti patres qui fuerunt ante aduentū christi sic petierunt filij dei incarnationē: in quorū persona dicitur. Exodi. 4. Obsecro domine: mitte quē missurus es. et psalmo. 16. Emitte agnū domine dn̄atorem terre. Et psalmo. 41. Rorate celi desuper: ⁊ nubes pluant iustum. Et psalmo. 84. Ostēde nobis domine misericordiā tuā: ⁊ salutare tuū da nobis. ⁊ Esa. 64. Utinā disrumperes celos: ⁊ descenderes: ergo videtur ꝙ sancti patres qui precesserūt incarnationē ipsi eā meruerint. ¶ Contrariū tamen videt per apostolū qui ad Titum tertio ait: Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei: non ex operibus iusticie que fecimus nos: sed scđm suam misericordiā saluos nos fecit. Et ad Romanos. xj. Si gratia dei inquit iam nō ex operibus: alioquin iam non ex gratia: sed scđm Augusti. 13. de trinitate c. 19. In rebus per tempus ortis illa sūma gratia est: ꝙ homo in vnitate persone cōiunctus est deo: ergo videtur ꝙ nō alicuiꝰ merito sit incarnatus: sed ex mera gratia: ergo ⁊c. ¶ Ad istam questionē Respondet Ricar. in. 3. distinc. 4. articu. 3. q. 1. dicens

Q̄d incarnatio dei potest cōsiderari dupliciter. quantū ad essentiā: ⁊ quantū ad circunstantiā. Primo modo dico ꝙ nullus vnq̄ potuit mereri incarnationē filij dei tribus rationibꝰ. Primo quia fundamentū meriti nō potest cadere sub merito: sed incarnatio filij dei semper fuit fundamentū omnis meriti: post lapsū humane nature: inquantum sine fide eius implicita: vel explicita vnq̄ potuit quis mereri vitam eternā: vnde Augusti. in libro Ench. c. penultimo dicit: Nec antiquorū quicunq̄ iustorum preter fidem christi salutem potuit inuenire. ⁊c. Secundo quia incarnatio filij dei fuit infinita inquantū fuit ad reparandū naturā humanam que q̄uis non habuerit infinitatem indiuiduā in actu: habuit tamen in potentia Quia nisi deus prefixisset numerum: erat apta nata cōicari in infinitum: ergo meritum nullius hōis puri etiā omniū hominū simul sufficere poterat ad impetrandum filij dei incarnationē per quam humana natura esset reparanda. Tertio quia nullꝰ deo non reconciliatus. potest mereri de cōdigno aliquod donū: sed ante christi incarnationem nullus erat deo reconciliatus: quia scđm ordinationē diuinam reconciliatio presupponebat filij dei incarnationē: ergo nullus poterat mereri illud quo erat recōciliandus: quia satisfacere nō poterat pro delicto: scđm Anselmū libro 2º. Cur deus homo. ¶ Si autem loquamur de predicta incarnatione. secūdo modo scilicet quantū ad circunstantiam hoc potest esse dupliciter. aut quantū ad circunstantiā temporis. aut quantum ad circunstantiā persone in qua debebat incarnari. Primo modo potest dici ꝙ sancti patres meruerunt ꝙ filius dei naturā humanam assumeret eo tempore quo eam assumpsit: ipsi enim flagrantissimis desiderijs vt dictū est presupposita filij dei incarnatione futura meruerunt eius accellerationē. Secūdo modo quantū ad personā Respondet distinguēdo scđm theologos. Ricar. ⁊ Bona. vbi supra. ⁊ etiā in 2º sententiarum di. 27. arti. 2. q. 2. Q̄d duplex est meritū: meritum cōdigni: ⁊ meritū congrui. Meritū condigni est illud in quo reperit perfecte ⁊ complete ratio merendi: quādo. scilicet est quedam adequatio meriti ad premiū: sicuti exēpli causa. Ille qui laborauit per totū diem meret de condigno habere vnum carlinum: Meritū congrui est illud in quo nō perfecte ratio merendi reperit tamē congruū est vt habeat aliquod premiū: sicut qui laborauit partē diei meret nō de codigno: sed de congruo etiam habere carlinū. Modo ad propositum nostrū. si loquamur de primo merito: dicūt theologi ꝙ nulla persona meruit ꝙ filius dei incarnaret: quia nulla adequatio est ⁊ mensuratio. Si autem secundo modo dicūt theologi ꝙ sic: quia scilicet btā virgo Maria propter sanctitatē: humilitatē: ⁊ innocentiam presupposita futuritiōe incarnationis filij dei meruit: vt in ipsa conciperet: quia scđm Anselmū in libro de conceptu virginali. Decebat vt illius cōceptio fieret de matre purissima. ⁊c. Et iō de ipsa cantat ecclesia Btā viscera Marie ꝟginis que meruerūt portare eterni patris filium. Et hoc sufficiat quantū ad primā partem huius sermonis.

Pars secunda huius sermonis in qua declaratur. ꝙ virgo Maria tante fuit dignitatis vt meruerit dici mater christi.

Ecūdo in isto sermone ad cōmendationē bea. virg. ponit ista conclusio scđm Ric. in. 3. di. 4. ar. 2. Q̄d vir. ē tāte dignitatis ꝙ vere pōt dici mr̄ dei. Ad cuiꝰ ꝯclusionis ꝓbationē p̄supponūt duo de inde infert ꝯclusio. ¶ Primo p̄supponitur scđm eūdē doc. ea. di. ꝙ ꝟ. ma. vere fuit mr̄ nālis corꝑis christi: qr q̄cq̄d req̄rit ad rōnē maternitat; fuit in ꝟgine respectu iesu christi: ꝑ ꝟtutē gn̄atiuā: humorē sanguineū i mēbris digestū in semē ꝯuertit eo mō quo semē ē in mlieribꝰ: ⁊ illud semē cecidit sine q̄cūq̄ trās mutatiōe: ⁊ deordinatiōe ⁊ ad locū debitum trāsmisit. ⁊ in nutritiōe ⁊ cōseruatiōe pueri cooꝑta fuit ꝑfectiꝰ ⁊ excellentiꝰ q̄ alie mulieres. plura aūt nō req̄rūt. Sed hic posset argui ꝙ si ꝟgo ē mr̄ nālis christi ⁊ vera: ꝙ nō potuit seruare ꝟginitatē: qr mā nāe hūane cōstat ex semine viri ⁊ femine. aut ergo nō fuit verum corpus humanū: aut fuit ex vtroq̄ semine: et ista ambo sunt maxima inconuenientia. Respondit beatꝰ Tho. in tertia parte. q. 28. arti. i. in respōsione vltimi argumēti: qr scđm phm in li. de gn̄atiōe aīaliū. Semē maris nō est sicut mā in cōpositiōe ꝓlis:

ſed ſolũ ſicut agens: vnde ꝑ hoc ꝙ ſemẽ ma-
ris defuit in cõceptione corporis chriſti: nõ
ſequit ꝙ defuit ei ꝓpria materia debita ⁊ ſic
fuit verũ corp⁹ humanũ: virtutẽ aũt actiuã
que requirebat ex parte viri ſuppleuit ſpũs
ſanct⁹ ſine aliqua inordinatiõe vt ſeruaret
virginitas. ❡ Scõm qδ ꝓſupponendũ ẽ ſm
eũ. Ricar. in. 3. di. 4. in queſtiõib⁹ circa litte
ram. Qδ multis modis dicit filiatio. Pri-
mo mõ dicit filiatio creatiõis ⁊ ſic angeli et
oĩa creata ſũt filij dei creatiõe. Scõo modo
dicit filiatio nãlis. ſ. qñ gignit ſibi ſilẽ in ſpẽ
de ſubſtantia ſua: et ſic chriſt⁹ ſm ꝙ homo
dicit fili⁹ virg. naturalis. Tertio mõ dr̃ fi-
liatio adoptiõis ⁊ ſic oẽs ſum⁹ filij adopti
ui ipſi⁹ dei. ſ. iuſti ⁊ angeli. Quarto mõ dr̃ fi
liatio imitatiõis: ⁊ ſic mali ſũt filij diaboli
q͛ imitant ipſũ de quib⁹ dicit Joh. 8. Uos
ex pr̃e diabolo eſtis. Et ecõuerſo. ſ. boni ſũt
filij chriſti. de quib⁹ dicit Joh. ꝓ. Dedit eis
poteſtatẽ filios dei fieri. Quinto dicit filia
tio cõiũctionis ⁊ ſic oẽs religioſi ſci Franci-
ſci dicũt fratres ⁊ filij ei⁹: ⁊ etiã dicunt frẽs
qui iurauerũt in ſimul fraternitatẽ. ❡ Ter
tio his ꝓſuppoſitis infert concluſio. ſ. ꝙ vir-
go Maria nõ ẽ: nec dicit mater dei rõne ꝓ-
marũ quatuor filiationũ: vt patet intuenti
ſed ſolũ rõne cõiũctionis. Nã vt dicet ifra
deo dante in die natiuitatis dñi: fuit cõiun
cta ꝑſona diña filij dei: cũ carne formata de
puris ſanguinib⁹ glõſe virgi. ⁊ etiã cũ aĩa
ipſius: ⁊ ſic factũ ẽ illud aggregatũ filij dei
aĩe ⁊ corporis chriſti: ⁊ notanter dico aggre
gatũ nõ cõpoſitũ: q͛ nõ eſt facta alteratio i
vtroq3 extremoꝝ: qδ q̇dẽ aggregatũ nũq3 ẽ
ſeꝑatũ: q͛ qδ ſemel aſſumpſit nũq3 dimiſit
ſcilicet corp⁹ nec aĩam: non enĩ intelligit de
humanitate: q͛ chriſt⁹ nõ fuit homo in tri-
duo poſito: ergo ꝙ ꝟgo dicat vere mr̃ iſtius
aggregati rõne iſeꝑabilis cõiũctõis: vocabi
tur cõſequẽter mater dei. Cui⁹ rõ eſt: quia
ſcõꝫ pħm qδlibet cõpoſitũ noiat a nobiliori
forma ipſius. Uocat enĩ hõ aĩa in ſcriptura
ſacra: qñ in fine. Gen. dr̃. Septuaginta aĩe
intrauerũt in egyptũ. Cũ igit in iſto aggre
gato dicto: nobilior ſit ꝑſona diña. ſi veꝝ ẽ
dicere: demõſtrãdo chriſtũ: Maria ẽ mat
iſti⁹: ⁊ in iſto ẽ ꝑſona diña: cũ qδlibet noiet
a nobiliori: ſequit ꝙ ẽ verũ dicere. Maria
ẽ mater dei. Jdeo cãtat eccl̃ia. Scã dei geni-

trix intercede ꝓ nobis. Sunt ⁊ alie rõnes q̃
cã breuitatis omitto. Sꝫ ad cõfirmationẽ ꝓ
dictorũ i iſta ꝑte ⁊ ꝓcedẽti. Textũ nr̃i Am
broſ. adduco: q̇ i. 2. li. de ꝟginitate ait Quid
nobilius mr̃e? Quid ſplẽdidi⁹ ea quã ſplẽ-
dor elegit? Quid caſti⁹ ea q̃ ſine corꝑis cõta
giõe gnãuit? Et vt õ ceteris taceã ꝟgo erat
nõ ſolũ corꝑe: ſꝫ ⁊ mẽte: hũilis corde. verbis
grauis: aĩo pudẽs: nõ i incerto diuitiaꝝ: ſed
in ꝓce pauperũ ſpũi reponẽs: intẽta opi: ſer
mone verecũda: arbitrio mẽtis nõ hoiem:
ſꝫ deũ q̃rẽs. Jnſuꝑ volens nullũ offendere:
oĩb⁹ bñ velle: maiorib⁹ aſſurgere: eq̄lib⁹ nõ
inuidere: iactãtiã fugere: rõnẽ ſeq̇ ꝟtutẽ ama
re. Qñ iſta faſtidiuit iopẽ: riſit debilẽ: vitã
uit pauꝑẽ? Nihil i oculis toruũ: nihil i ver
bis ꝓcax: nihil in actu verecũdũ: nõ inceſſus
fractior: nõ geſt⁹ ſolutior: nõ vox petulãtior
ita vt ipſi ſpẽs corꝑis ſimulachrũ fieret mẽ-
tis. Talẽ hãc euãgeliſta mõſtrauit: talẽ an
gelus reperit. Taleꝫ ſpiritus ſanct⁹ elegit.
quid in ſingulis moretur. Hec ille. Et ſic pa
tet ſecũda pars iſti⁹ ſermonis.

Pars tertia hui⁹ ſermonis in q̃ declarat ꝙ cauſa tante dignitatꝭ in ꝟgine maria fuit ſua ꝓfunda humiliatio.

t Ertio in iſto ſmõe tractãdũ ẽ: quõ
cã tãte excellẽtie ⁊ dignitatꝭ ĩ b. vir.
fuit ſua ꝓfũda hũiliatio. ❡ Ad c⁹
euidẽtiã notãdũ ẽ ꝙ q̃to vna ꝟt⁹ oꝑat cuꝫ
maiori difficultate: tãto ẽ magis meritoria
Nã magis meret caſtitatẽ ſeruãs carne ten
tat⁹: quã nõ: et habẽs patiẽtiã in aduerſis ꝫ
iuſticia: quã iuſte patiẽs ⁊ hũilis int põpas
⁊ dignitates ⁊ facultates q3 ignobilis ⁊ pau
per ⁊ miſer: ſꝫ ꝟgo Maria fuit nobiliſſima
⁊ pulcherrima corꝑe inter oẽs dñas mundi
vt dicet in ſabbato ſequẽti. Fuit etiã abun
dãs in facultatib⁹: vt patꝫ in adoratiõe ma
gorũ vbi fuerũt ei data mũera ꝓcioſa. Fuit
etiã grãdium ꝟtutum ⁊ magne fame: que
inter bona tꝑalia cõnumerãt. Fuit vtiq3 ꝓ-
eminẽs dignitatib⁹: q͛ regina celi ⁊ ẽre: mr̃
dei: ⁊ tñ humilima. O virgo glõſa. O vir
ginitatꝭ alabaſtrum. O ſuauitatꝭ odor. Tu
ꝟgo alta generoſitate: altiſſima pulchritu-
dine: ⁊ tñ ifima hũilitate. Tu ſublimis abũ
dãti facultate: ⁊ tñ ꝓfũda humilitate. Tu
glorioſa dignitate: ⁊ tamẽ i hoc mũdo miſe-
ra hũilitate. Fuit enĩ virgo maria humilis

ante partū: in partu: 7 post partū. Ante partū fuit humilis in annunciatione angelica. Luc. j. vbi dicit. Que turbata ē in sermōe eius: 7 cogitabat qualis esset illa salutatio virgo gloriosa. Alterata est virgo ex celsitudine inaudite laudis. Et in fine euangelij sequit. Ecce ancilla dñi fiat mihi scd̄m verbū tuū. vbi demonstrat ꝙ nō est elata in tāta salutatiōe: sed potius humiliata. Deinde humilis fuit in visitatiōe helysabeth: ita vt veniret dña ad ancillam: 7 mater dñi ad matrem serui. de qua dicit Luc. j. Exurgens maria abijt in montana cū festinatione: et salutauit helysabeth. in partu etiā fuit humilis: quia filiū suū peperit non in palatijs laureatis: nec in lectis eburneis: non in pannis pompaticis: sed reclinauit eum in presepio: quia nō erit ei loc⁹ in diuersorio. Luc. z. c. Post partū etiā fuit humilis: qd̄ maxime patet in presentatiōe sua 7 oblatione pro filio in templo facta post temp⁹ purgationis eius: vt patet Luc. z. Obediendo legi moysi ad quā nō erat obligata: vt videbitur infra in die purgatiōis sue. Ecce ergo quanta humilitas bea. vir. que tanta fuit: vt propter ipsā digna efficeret mater dei. Quod cōfirmat Augu. sermone. z. de eius natiuitate dicēs: Dic mihi iā queso: iam sancti sanctorū mater. quēadmodū materni ordinis liliū niuei coloris conuallīū: sine succo humane ꝓpaginis 7 sine hymbre carnalis seminis in sinu ecclesie germinasti Dic mihi queso vnica mater: quibus manib⁹: vel quo deitatis articulo in vtero tuo format⁹ est dei filius: cuius de⁹ solus est pater. Dic obsecro te per eum qui talē te fecit: vt ipse fieret in te. Dic inquā mihi quid boni egisti: quantū premiū obtulisti: per quas potestates ambisti: quos patronos adhibuisti: que suffragia premisisti: quo sensu: vel qua cogitatiōe: ad hoc vt acciperes peruenisti: vt virtus 7 sapientia patris que attingit a fine vsq̧ ad finē fortiter: 7 oīa disponit suauiter: totus vbiq̧ manens: 7 sine vlla sui mutabilitate in vterum tuū veniens: ita castellū castum tui ventris incoleret: vt ingrediēs non lederet: 7 exiēs incolumē custodiret. Dic mihi queso quemadmodū ad hoc peruenisti. Et illa: Quis a me qd̄ obtulerim mun⁹. 7 vnde mater efficerer creatoris. Oblatio mea est ṽginitatis promissio: nō a me mihi data: sed ab ipso mihi auctore bonorū omniū concessa. Qm̄ ē enim datū optimū. 7c. Oblatio mea ē humilitas mea: 7 ideo Magnificat anima mea dñm 7c. Non auro eleuatam tunicā meā: non pomposo cultu radiātis auri ornamentum ceruicis mee: aut pomposorū lapidū margaritarū dependentiū aspexit in aurib⁹ meis: aut gēmarū ruborē attendit: nec succo mendaci colorē: sed respexit humilitatē ancille sue. Hec ille. Rogemus ergo omnipotentē deū humiliter: vt per humilitatē bea. vir. cōcedat nobis gratiā in p̄senti 7 gloriā ī futuro in secula seculorū. Amen.

Dñica tertia de aduētu. De periculis que incurrāt tardātes de pctīs penitentiā agere vsq̧ in finē. Sermo. 15.

Gaudete ī domino semper: Iterū dico gaudete: modestia vestra nota sit omnib⁹ hominib⁹. Scribūt hec verba ad Colloq. 4. c. ¶ Ad maiorē penitentie conditionis declarationē post tot dicta de ipsa ad extirpandū vnū errorē valde periculosū multorū: penitentiā tardantiū vsq̧ in finem vite: 7 sic existimantiū se posse saluari: cogitaui in presenti sermone tractare ꝙ sit periculosa vsq̧ in finē penitentie dilatio: vnde de talib⁹ sic penitentiā differentib⁹ loquit propheta in ꝑsona eorū dicens: Circūdederunt me dolores mortis: 7 pericula inferni inuenerūt me. Nam dei iudicio fit: vt qui penitentiā dum sani sunt agere nolunt: in periculis grauib⁹ incurrāt: ex quibus difficilimū 7 quasi impossibile est animā euadere cū salute. Quade re si quis ea recta cōsideratione considerare velit: citius ad ipsam in vita dū sanus erit veniet assumendā. Idcirco ait apostol⁹ in verbis preallegatis. Gaudete in dño semper penitentiā agendo de peccatis que gaudiū spirituale confert: Iterū dico gaudete: modestia vestra per penitentiā nota sit omnib⁹ hominib⁹. ¶ De periculis ergo tardātium penitētiā vsq̧ in finē tractantes nouē rationes assignabimus quib⁹ ꝙ periculosa sit penitentie dilatio vsq̧ in finem apertissime demonstrabim⁹: quarū. Prima dicetur

passionū occupatio. Secūda dicitur circun-
stantiarū priuatio. Tertia dicitur peccatorū
habituatio. Quarta seruilis cōditio. Quin
ta demonū impugnatio. Sexta tēporalium
intricatio. Septima gratiarū consumptio.
Octaua ab omnibus derelictio. Nona 7 vlti
ma tēporis ablatio. De quibus hoc ordine p-
cedemus: quia de primis tribus in prima parte
De alijs tribus in secunda. De vltimis vero tri
bus in tertia parte huius sermonis tracta-
bimus.

Pars prima de tribus primis periculis
que incurrūt hi qui vsq in finē tardāt peni
tentiā agere.

p Rimo igitur in isto sermone tribus ra-
tionibus probabimus periculosū eē pe-
nitentie dilationē. ¶ Primo rōne
occupatiōis passionū. Adeo enim in infirmi-
tate peccator dolore atq cruciatu intensissi
mo 7 timore quādoq seperatim: quandoq
cōiunctim impeditur: vt vsus liberi arbitrij: 7
ratiōis: 7 volūtatis qui ad dignā susceptio
sacramēti penitētie requiritur: ita sit impedi-
tus: quod nequeat ad ipsam assumendā se exer-
cere: nec mirū: quia scđm Augu. li. 83. questio
nū. q. 36. passiōes causate a tristabilibus plus
mouēt: quam passiones causate a delectabilibus.
Et nihilominus delectatiōis passio vehemēs
vt ait Augu. in li. de ciui. dei. quādoq im-
pedit totaliter vel fere: vsū rationis huma
ne. Quanto igitur alterabūt amplius trista-
biles passiones doloris vel timoris vsū ra-
tionis qui vt diximus ad verā penitentiā as-
sumendā requiritur liber: Si vero dicas quod do
lor vel timor qui mēti hoīs inest nō totali-
ter impedit intellectū vel voluntatē: hoc ve
rum eē fateor: tamen multū impedit: 7 per con-
sequens remissius 7 imperfectius vsus intelle-
ctus 7 voluntatis: tunc potest haberi: quod vix
sufficit ad displicentiā requisitā ad peniten-
tiā vera: hoc periculū tangit. Augu. in lib.
de pe. dicēs: Difficile ē vt tunc sit vera peni
tentia: quādo tā sera venit: quādo cruciatus
mēbra ligat. 7 dolor sensū opprimit: vt vix
homo aliquid cogitare valeat. Et ibidē: idē
Augu. ait: vt notatur per Magistrū senten-
tiarū in. 4. di. 20. Et de pe. di. 7. c. nullus sic
Nullus expectet penitere: quādo peccare nō
pōt: arbitrij querat libertatē: vt delere pos-
sit cōmissa: nō necessitatē qui prius itaq a pec
catis relinquitur quam ipsa relinquat: nō ea libe-
re: sed quasi necessitate cōdemnat. Hec ille.
Tātus nēpe quādoq sensitiuus dolor oppri
mit: 7 cruciatus mēbra coarctat: quod vix hō
aliquid cogitare valet: vnde Greg. inquit
Tanta ē ibi vis doloris: quod alibi nō pōt fieri
vis cogitatiōis. Pateat etiā per exēplū. Si-
cut qui habeat dilectissimū filium preoculis
ad mortē horribilē preparatū. vicinūq infir
mū habeat de cuius incomodo nihil vel modi
cū cogitat: nec etiā ante oculos suos habet:
quid mirū si dilectum filium quē ante oculos
habet: tenet: cogitat: 7 infirmi obliuiscitur.
quē nō videt nec diligit multū. Sic in pro-
posito sensualis appetitus 7 carnalis amor suus
filius dilectus ē quē peccator cruciatū in tor
mētis ante oculos suos habet. Absens vici
nus modicū quidē dilectus est ipse deus seu
proprius spiritus cuius peccator obliuiscitur: cū
angustia doloris 7 timoris cōprimitur. Si aūt
vicinū spiritum suū intelligere volumus cuius etiā
tunc obliuiscitur testimonium ab Augustino
habemus in sermone innocētiū dicente. Per
cutitur hac animaduersione peccator vt mo-
riens obliuiscatur sui: qui dū viueret oblitus
est dei. Et hec ē ratio Scoti in. 4. sentētiarum
di. 20. q. 2. ¶ Secūdo idē probatur ratione
priuationis circūstantiarū. Ad hoc enim quod
penitentia sit deo grata: 7 peccatorum re-
missiua: debet esse debitis circūstantijs cir-
cūstātiata. Circūstantia scilicet principij: vt
fiat volūtarie non coacte. Iuxta illud prophe
te. psalmo. 53. Voluntarie tibi sacrificabo.
Quod habetur. 20. q. 3. c. presens clericus.
Quod etiam confirmat apostolus secūde ad
Chori. 9. c. 23. q. 6. §. ex his dicens. Nō ex
tristicia aut ex necessitate: hylarē. n. datorē
diligit deus. Circūstantia vtiq finis. s. vt
nō tamen fiat ex timore: sed etiā ex amore. vnde
Augu. in predicto. c. nullus inquit. Scri-
ptū ē: neminē sine charitate saluū esse. Nō
vtiq in solo timore viuit homo. Quē ergo
sero penitet oportet nō solū deū timere iu-
dicē: sed iustū diligere: non vt tamen penam ti-
meat: sed etiā anxietur pro gloria. Ex verbis
igitur Augu. patet hoc quod licet homo timeat
penā: timori tamen preponere debet charitatem
diuinā. Sed difficile est in tali extremitate
habere hūc actū: hac principali circūstantia
intentionatū 7 regulatū. Et hoc maxime pro

pter duo. Primo q꞉ timet infernũ. Nã qui vsq̃ nũc fuit ipenitens non videt tũc extorquere a seipso disciplinã nouam peccatorũ suorũ nisi timore iminẽtis pene nõ charitatis diuine: presumit eniꝫ ꝙ si remot⁹ a pena esset sicut pri⁹ nõ extorqueret a se displicentiã illã: sic etiã nec pri⁹. Scdo q꞉ timet mortem. Nã saltẽ aliquid simpliciter inuolũtariũ videt causa istius displicentie scilicet expectatio illa mortis propinqua. Mors enĩ illa inuoluntaria est: ⁊ qđ nõ fit nisi ex presuppositione cuiusdã inuolũtarij: nõ simpliciter dici potest voluntariũ. Que cõfirmãtur ꝑ auctoritatẽ Cypriani ad Anthoniũ: de cornelio ⁊ ei⁹ laudib⁹: ⁊ fortitudine: ⁊ cõtra nouatianũ ⁊ scismaticos di. Dñs in euãgelio beatos dicit plangentes: q꞉ qui plãgit misericordiã prouocat: qui ꝑuicax ⁊ superb⁹ ẽ iram sibi ⁊ penã iudicij veniẽtis exaggerat. Et idcirco fratres charissimi penitentiam non agẽtes nec dolorẽ delictorũ suoꝝ toto corde ⁊ manifestata lamentatiõe sue ꝓfessionis testantes: prohibẽdos oĩno censuimus a spe cõmunicatiõis ⁊ pacis: si infirmitate aut periculo ceperint deprecari: quia rogare illos nõ delicti penitentia: sed mortis vrgentis admonitio compellit nec dignus est in morte accipere solatiũ: qui se nõ cogitauit moriturũ. Hec ille. Quod etiã patere potest per Exemplũ. Non eni oĩno voluntarie proijciet quis merces suas in mare: nisi ex suppositione cuiusdã periclitatiõis quam tollit. Quod aũt fit nisi sit voluntariũ: nõ est multũ acceptabile illi cui fit: q꞉ nõ videt ꝓpter eius amorẽ fieri. Ex defectiõe igitur istarũ circũstantiarũ patet ꝙ difficile sit penitentiã fructuosam peragere. Et hec ẽ etiã ratio Scoti. vbi supra. ¶ Tertio ⁊ vltio in ista parte ꝓbatur idẽ ratiõe habituationis peccatoꝝ: Ait enĩ philosophus in. 2° Ethicoꝝ. Ex frequẽtatis actib⁹ generatur habit⁹ de difficili mobilis. Et ideo peccator in tali hora existens habituat⁹ vsq̃ tunc in peccatis ꝓpter illũ habitũ cõtractũ: multũ retrahit ab actu penitẽtie. Ampla est via per quam piscis natat in nassam: letusq̃ comedit inuentã escam: sed postea quãdo vult inde exire nõ potest. Sic euenit peccatori q̃ habitũ peccatorũ induit: ꝓpterea clamans David dicebat. Saluũ me fac de⁹: quoniã intrauerũt aque vsq̃ ad animã meã. Infixus sum in limo profũdi: ⁊ nõ est substãtia. In horũ aũt figurã popul⁹ israel. qui diu in captiuitate steterat sub pharaonica seruitute ab eo difficiliter liberat⁹ est: sicut patet in Exodo. Ex quib⁹ omnib⁹ patet: ꝙ penitentia est festinãda non autem tardãda. ¶ Ad quorũ confirmationẽ tria adducunt exẽpla ciuilia. Primũ est sicut cũ debet fructus alicui vie vel itineris per aliquã domũ: si edificio alteri⁹ impediatur via illa poterit illũ prohibere per interdictũ noui operis. ff. de noui operis nũciatione. l. si seruus iudicet. §. si fecerit. Quod verũ est si opus est nouũ l. i. §. hoc interdũ. ff. de noui operis nũciatione. Sic omnes christiani habẽtes ius eundi per viam mãdatorũ dei versus celũ: si per malam cõsuetudinẽ ⁊ obstinationẽ vult eos impedire diabol⁹ edificando domũ vitiorũ iuxta illud ps̃. In via hac qua ambulabam abscõderũt superbi laqueũ mihi. ꝓhibendus est per noui operis nũciationẽ. id est per penitẽtie festinationẽ: quia aliter diabol⁹ posset allegare ꝙ opus illud est antiquũ: ⁊ ideo destrui nõ debet. Et ideo ꝓuerb. 22. dicit. Adolescens iuxta viã suam cũ senuerit non recedet ab ea. Et hoc ẽ q꞉ cõsuetudo inducit seruitiũ. Extra de foro competẽti. c. cũ contingat. Secũdũ exemplũ: q꞉ cũ seruitus alicui debebat luminis: ⁊ aliquid fit quo impeditur: potest illud impedire per noui operis nũciationẽ. ff. de seruitutib⁹ vrbanorũ prediorũ. l. inter seruitutes. Sic peccator impedire debet per penitentiã hostes anime: qui nitunt ab eo excludere lumen gratie ⁊ glorie: dicẽtes illud psal. Vsq̃ in eternũ non videbit lumen. Et hoc debet cito facere: quia peccata tanto sunt grauiora: quanto diuti⁹ animã detinent infeliciter alligatã. Extra de consuetudine. c. cum tanto. Et consuetudo peruersa ex diuturnitate non leuigat crimen: sed auget. 24. q. i. c. scisma. Et ex̃ de simonia. c. satis. vñ male excusat q̃ dic ꝙ ꝯsuetudo mala facit se iurare: blasfemare: inebriari. ⁊ cetera. Tertiũ ẽ quia sicut ille qui habet ius ducendi aquam oportet ꝙ vtatur iure suo: quia si posset ostendi: ꝙ duabus estatibus non sit vsus: tunc amitteret

ius suū. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. i. Sic petōꝛ
habēs ius vtēdi pnia si tardet ea vti ꝑdit ius
suū: sicut perdiderūt virgines ille. Matth.
25. Et sic patet ꝙ ꝓpter periculū ꝯsuetudis
pnia est festinanda. Et sic tribꝰ rōnibꝰ patet
ꝙꝙ sit periculosū tardare pniam vsqꝫ in finē.

Pars secūda huius sermonis in q̄ ponunt
tria alia pericula q̄ incurrūt hi qui vsqꝫ in fi
nem tardāt penitentiā agere.

Secundo in ista parte ꝙꝙ sit ꝑiculo
s sa tardatio pnie vsqꝫ in finem tribus
aliis rōnibus est ꝓbandū. ❡ Prio
rōne seruilis ꝯditionis: etiā ſm Sco. vbi. s̄
qui dicit sic: ꝙ quāto aliq̄s minus est dominꝰ
sui actus in corpore: tanto requirit intensior
displicētia mētis ad hoc ꝙ sit dispositio suf-
ficiens ad deletionē cōmisse culpe: peccator
aūt in extremis agens minꝰ est dominꝰ actꝰ
exterioris ad peccandū: requirit igit ſm re-
ctam iustitiā dei displicentie intēsior motꝰ
ad iustificationē eiꝰ ꝙꝙ ad iustificationē sa-
ni: cū tn̄ vix possit habere eque intēsū: g̃ ⁊c̄.
Quā rōnē tangere videt Aug. in li. de pe.
⁊ in li. de lapsu mūdi. sermone. 24. qd̄ habet
trāssūptiue in. 4. di. 20. ⁊ de pe. di. 7. §. ꝙꝙ
vbi dicit: si q̇s positus in vltima extremita-
te sue egritudinis voluerit accipe pniā ⁊ ac-
cipit: ⁊ mox recōciliabit ⁊ hinc vadit: fateor
vobis. Nō illi negamꝰ qd̄ petit: sꝫ dicere non
p̄sumimꝰ qꝛ bene hinc exeat. Si securus hinc
exierit: ego nescio: pniam dare possumꝰ: se
curitatē dare nō possumꝰ. Nunq̇d dico dā-
nabitur sꝫ nec dico saluabit. Uis g̃ a dubio
liberari: vis qd̄ incertū est euadere. Age pe
nitentiā dum sanus es: qꝛ si sic egeris: dico ti
bi quia securꝰ es qꝛ pniam egisti eo tp̄e q̄ pec
care potuisti. Si aūt vis agere pniam qn̄ pec
care nō potes: pctā te dimiserūt non tu illa.
Itē Aug. ibidē: Bapticatus ad horā securꝰ
hinc exit. fidelis bn̄ viuēs securꝰ hinc exit:
agēs pniam ⁊ recōciliatus dū sanus est ⁊ po-
stea bn̄ viuēs securꝰ hinc exit: agēs pniam ⁊
recōciliatus ad vltimū: securꝰ hinc exit: ego
nō sum securꝰ vn̄ qꝛ securꝰ nō sū: pniam da-
re possum. hec ille. Sed dices forte tūc pctm̄
dimittit etiam pctōri. R. Aug. vbi. s. Due
sunt res: aut ignoscit tibi aut nō ignoscitur
q̇d hoꝝ tibi futuꝝ sit nescio: g̃ tene certū: ⁊ di
mitte incertū. Multi tn̄ suscipiūt exemplū

a latrōe cuiꝰ ⁊ si fuerit sera pnia: nō tn̄ fuit se
ra indulgētia: nec tales aduertūt ꝙ nec sile
de aliq̄ alio legit i scriptura sacra: positusqꝫ
sit in sūmitate mortis misericordie dei in fi-
gura humani generis latrocinātꝫ: ⁊ sola dei
misericordia liberati. insuꝑ vt testat Mg̃r.
in. 4. sententiaꝝ. di. 20. in fi. c. i. licet latro i
fine veniā meruissꝫ de oī crimine: n̄ tn̄ dedit
baptisatis peccādi ⁊ ꝑseuerādi auctēꝫ ❡ Se
cūdo idē ꝓbat rōne impugnationis demo-
nū: ſm enī Greg. diabolꝰ grauiores tētatio
nes suggerit quāto magis peccatorē appro-
pinquare fini cōspicit: insidiat enī in abscon
dito quasi leo in spelūca sua. Insidiat vt ra-
piat pauꝑē: rapere pauꝑē dū attrahit eū
in laq̄o suo humiliabit eum: vnde sicut mu-
rigula ad foramina insidiat muri: ita dia-
bolus in fine vite ⁊ ꝓpe exitū aīe insidiat pec
catori: vn̄ tali peccatori. Salomō ecclīastici
xi. canit dicēs: Attende tibi a pestifero vene-
no. i. a diabolo. Fabricat enim mala. s. culpe
in vita: ne forte. s. in hora mortis inducat su-
per te subsannationē in ꝑpetuū. Si igit pctōꝛ
nō potuit impias tētatiōes tolerare quin ca-
deret qn̄ erat sanus: quomodo grauiores to
lerabit quando erit infirmus? Deridendus
vtiqꝫ foret qui dum viuēs ⁊ sanꝰ est ⁊ fortis
dicit se pugnare nō posse: demū cum factꝰ est
ita debilis ⁊ infirmꝰ ꝙ se mouere nō potest pe
tit campū certaminis igredi: armaqꝫ sibi po
stulat dari. Maior itaqꝫ derisio ꝯuenit huiꝰ
modi peccatori qui tēpore tam periculoso et
arcto debilis ⁊ infirmꝰ cōtra insidias versu-
tias ⁊ violētias demonū pugnare querit. cū
sicut ait apostolꝰ ad Ephe. 4. Non est nobis
colluctatio maxie tēpore isto aduersus car-
nem ⁊ sanguinē: sed aduersus principes ⁊ po
testates aduersus mundi rectores tenebraꝝ
harum: contra spiritualia nequitie in celesti
bus. Item apostolus Petrus p̄me. 4. c. Ui-
gilate ait: quia aduersariꝰ vester diabolꝰ tāq̄
leo rugiens circuit querens quē deuoret: cui
resistite fortes in fide. i. in fideli obseruatio
ne mandatorū dei in vita. ❡ Tertio idem
probatur ratione intricationis tēporalium.
Occupatur enim intellectus hic in tali ho-
ra a cogitatione reꝝ tēporaliū quas in vita
dilexit: vt recte illud psal. dicere possit: Cor
meū conturbatū est in me: dereliquit me vir

tus mea: ⁊ lumen oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipsum non
est mecū: quia cogitationes adeo cor eiꝰ op-
primūt: ꝙ in eo illud Job. zo. verificatur.
Cogitationes mee varie succedunt sibi: et
mens mea in diuersa rapit. Tunc enim expe
rit talis illud ecclesiastici. 41. O mors quã
amara ē memoria tua. Ecce talis peccator
de quo propheta inquit: Quorum filij sicut
nouelle plantationes in iuuentute sua: filie
eorum composite: circūornate vt similitudo
templi. Promptuaria eorum plena: eructã-
tia ex hoc in illud ⁊c. in tanto periculo consti
tutus quid aliud cogitat? quid aliud dispo-
nit? quid deniq̃ in eius mente versatur? quid
aliud nisi ad quod afficitur? hoc exēplarit vi
sum est semel in mercatore quodam quem
dum sui ad penitentiã quo ad poterant in-
uitarent: ipse sic eos interrogabat. Quanti
precij est nunc libra pyperis? quomodo lana
venditur ⁊ his verbis vitam finiuit: vt in eo
compleret quod Matth. 6. scribitur. Ubi
est thesaurus tuus ibi ⁊ cor tuum erit. Et sic
patet tribus alijs rationibus ꝙ̃ piculosa sit
dilatio penitētie vsq̃ in finem.

Pars tertia huius sermonis in qua ponū
tur tria alia pericula que incurrunt hi qui
tardant de peccatis agere pniã vsq̃ in finē

Ertio in ista parte probat trib⁹ alijs
t rationib⁹ dilationē penitentie vsq̃
in finem esse periculosã. ¶ Primo
ratione consumptionis gratiarū. Duo nem
pe sunt genera gratiarū. Unum est gratie
gratificantis quod est charitas que solum
perditur per peccatū mortale. Aliud est gra
tie gratis date que ⁊ si non perdatur ꝑ pec
catum mortale tamen in extremis agēti ma
xime peccatori auferuntur: ⁊ hoc ex euiden-
tissima diuine misericordie ⁊ iustitie dispē-
satione sapientissime ordinat. Unde eccl'ia-
stici. 1z. c. dicit: Memento creatoris tui in
die iuuentutis tue anteꝙ̃. s. in extremis tene
brescat sol: ⁊ lumen. ⁊ stelle: ⁊ luna: ⁊ reuer-
tatur nubes post pluuiã. Uaria enim sunt ge
nera gratiaꝝ gratis datarū: quedam menta
lis. s. intellectus bonus ⁊ clarus: voluntas li-
bera: ⁊ memoria firma: hec sunt velut sol lu-
cens in intellectu: calens in voluntate: ⁊ vi-
gens in memorie facultate: de quo sole cum
homo est iuuenis ⁊ sanus dicitur. Eccl'iasti-
ci. 4z. c. Sol illuminans per oia respexit: lu
men est cōscientie scītilla. de quo ꝓpheta inq̃t
Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe
dedisti letitiã i corde meo. Stelle sūt sensus
nostri: tam spirituales ꝙ̃ corporales: de qui
bus Baruth. 3. dicit. Stelle dederūt lumē
in custodijs suis: luna cor nostrũ denotat:
siue appetitū nostrū carnalē mutabilē velut
luna de quo ecclesiastici. 27. dicit: Stultus
vt luna mutabitur: que oia in vltima infir-
mitate obtenebrescunt: diuinoq̃ iudicio fit
vt tanto maior in mente contēptoris fiat ce
citas: quanto maior precedentiū gratiarum
fuit prius in mente humana claritas: que ce
citas in nube denotat. Et ideo ait apostolus
z. ad Cho. 6. c. hortamur vos ne i vacuū gra
tiam dei recipiatis. Timendū ē ergo ne pec
cator nimis tarde aiam suam manumittat:
vt sit in casu illi⁹ qui manumittit seruū suū
causa mortis. sub illa conditione ꝙ si conua
luerit liber esse desinat. Qui quidem modus
manumittēdi lꝫ valeat apud leges ciuiles vt
patet. ff. de manumissionib⁹. l. mortis causa
tamē ꝙ sic quis aiã suã manumittat apud
deum non valet. Timendū est eniꝫ ne talis
moriens sit in casu legis que habet. ff. arbo-
rum furtim cesaꝝ. l. si plures. in qua lege iu-
dicium dat: ꝙ arbor sit illius in cuius horto
viuit ⁊ radices habet: ⁊ nō illius in cui⁹ ter-
ra declinat qñ scindit. Sic est de illo qui vi-
uens vult esse in dñio diaboli: ⁊ moriēs vult
caput suū declinare ad deū quod erit diffici
le. ¶ Secūdo idē probat rōne derelictiōis
omniū. In tali enim extremitate degēti: ma
xime si diues fuerit ⁊ magnatus: adsunt pa-
rentes ⁊ amici: nō nisi ad tēporalia pretendē
tes ⁊ nihil de spirituali salute aie sue sollici
tãtes quoꝝ alter. s. vxor vel filij capsas clau
dit: alter ei sigillũ apponit: alt' q2 ei aliquid
nō dimisit, turbat⁹ recedit: alter aliq̃d aspor-
tare festinat: alter vestimēta dilaniat: alter
linteamina habere procurat: ⁊ null⁹ ē q̃ de
proximo moriendo crucē ostendat: dei mise
ricordiã per quã pro nobis mortuus est ei ꝓ
ponat: vnde dicere de eis ipse potest: diuise-
runt sibi vestimenta mea ⁊ sup vestem meã
miserunt sortē. Quod quanti periculi sit: ꝓ
mo medicis de propria ⁊ infirmoꝝ aiã nō cu
rantibus ostendit decretalis. extra de peni.

⁊ re. cũ infirmitas. vbi dicitur. Cũ infirmitas corporalis nõ nunꝙ̃ ex peccato ꝓueniat dicente dño languido quẽ sanauerat: vade ⁊ ampliꝰ noli peccare ne deteriꝰ aliquid tibi contingat: ꝑsenti decreto statuimꝰ ⁊ districte ꝑcipimus medicis corpoꝝ: cũ eos ad ĩfirmos vocari cõtigerit: ipsos sup̱ oĩa moueãt ⁊ inducant vt medicos aduocent animaruꝫ vt postꝙ̃ fuerit infirmo de spirituali salute prouisum: ad corporalis medicine remediũ salubrius procedat. Cũ causa cessante cessꝫ effectus: hoc quidẽ inter alia huic causam dedit edicto: ꝙ quidã in egritudinis lecto iacẽtes cũ eis a medicis suadet vt de animarum salute disponant: in desperationis baratruꝫ ruũt: vnde faciliꝰ periculũ mortis incurrũt Si quis aũt medicoꝝ huiꝰ nr̃e cõstitutionis postꝙ̃ per ꝑlatos locorum fuerit publicata transgressor extiterit: tãdiu ab ecclesie ĩgressu arceat: donec pro trangressione huiusmodi satisfecerit cõpetenter. Ceteꝝ cũ aĩa multo sit ꝑciosior corpore: sub ĩterminatõe anathematis ꝓhibemꝰ ne quis medicoꝝ ꝓ corporali salute aliq̃d egro suadeat: quod in periculũ aĩe conuertat. hec ibi: Si autẽ medici hoc decreto tanta seueritate ad ꝑdicta cogũtur: quanto magis parentes: fratres: filij: vxores: ceteriꝙ̃ consanguinei ⁊ ꝓpinqui ad ꝑtacta arctant: cũ ceteri etiã ꝓximi ꝓ loco ⁊ tẽpore ⁊ instante necessitate ad hoc ex diuino ꝑcepto obligati sint: dicente Matth. 22. Diliges ꝓximũ tuũ sicut te ipsũ. Solẽt nẽpe tales ⁊ maxie vxores dĩe recordantibꝰ de confessione ⁊ cõione infirmo: nonduꝫ est tẽpus. cui dicto facienda est glosa. Non est tẽpus vere ꝙ diabolus super infirmũ tantã habeat potestatẽ: sed vtiꝙ̃ tẽpus est ꝙ igrossetur lingua deficiat memoria ⁊ nolit: vel nõ possit aĩo confiteri scelera sua nec cõdere testamenta: de quibꝰ dicit glosa. in. §. sepe aũt ⁊ est tex. instituta quibꝰ non est permissũ facere testamentũ. Sepe aũt litterati homies ⁊ eruditi varijs casibꝰ loquendi ⁊ audiẽdi facultatẽ amittũt: vbi glo. amittũt ⁊ maxime impij aduocati. ¶ Tertio ⁊ vltimo idẽ ꝓbatur rõne absolutõis tpis. Multi eni sperant ĩ mortis articulo penitere: sed heu miseri nõ considerant: ꝙ de futuris contingentibꝰ nõ ẽ veritas certa: vt ait phus ꝑ periermenias

lꝫ humana vita sit breuis. Juxta illud Job 14. Homo natꝰ de muliere breui viuens tempore: repletꝰ multis miserijs: qui quasi flos egredit ⁊c̃. Et licet quotidie moriamur: vt ait Seneca. 24. epl̃a ad lucillũ sic di. Quotidie morimur: quotidie demit aliqua pars vite: ⁊ tunc quoꝙ̃ cum crescimꝰ vita decrescit ĩfantiã amisimꝰ: deinde pueritiã vsꝙ̃ ad extremũ quicq̃d tẽporis transit perit: nũc ipsũ quẽ agimꝰ diẽ cum morte diuidimꝰ: tamen dum in extremis quisꝙ̃ laborat tẽpus aliq̃d nõ expectat ĩ quo bonũ agat: ideo dicit dñs Matth. 24. Uigilate quia nescitꝪ qua hora dñs vester venturꝰ sit: ⁊ apocali. 3. dicitur. Esto ergo vigilãs. ⁊ subdit. Si ergo nõ euigilaueris veniã ad te tanꝙ̃ fur in nocte. Et ideo cãtat ecclesia: Emendemꝰ in meliꝰ que ignoranter peccauimꝰ: ne forte preoccupati die mortis querämꝰ spatiũ penitẽtie ⁊ inueniri non possimꝰ: ⁊ apl̃s ad gal. 6. ait Operemur bonũ dũ tẽpꝰ habemꝰ. Et. 2. ad Tho. 6. idem inquit: Tẽpore accepto exaudiui te: ⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nunc tẽpꝰ acceptabile: ecce nunc dies salutis. ꝓpter oĩa ꝑ dicta exclamãs. Aug. ait. O vita ꝑsens ꝙ̃ multos decipis: que dũ cognosceris nihil es cum videris vmbra es: cũ exaltaris fumꝰ es insipientibus dulcis es: sapientibus amara es: qui te querunt non te cognoscunt: ⁊ q̇ te cognoscunt nõ te querunt: qui te fugiũt ipsi te intelligunt: vera non est via quã ostẽdis. Figura es velut sõniũ: alijs ostendis te longã vt in fine ꝑdas: alijs breuẽ vt dum penitere volunt non permittas: alijs largã vt faciant quecũꝙ̃ volunt: alijs angustã vt nõ faciant bonũ: alijs tristẽ vt non consolẽtur de bono. hec ille. ¶ Agamꝰ ergo penitentiã velociter ⁊ non tardemꝰ ne in eternũ pereamꝰ: sed gratiã dei percipientes: ⁊ in ipsa vsꝙ̃ in finem perseuerantes semper bonũ facientes: ⁊ diuinis ꝑceptis attendẽtes ad eternã gloriã peruenire valeamꝰ vbi oĩpotens deus viuit ⁊ regnat vnus ⁊ trinus pater ⁊ filiꝰ ⁊ spiritus sc̃ũs cũ oĩbus angelis ⁊ sanctis suis in seculoꝝ secula: Amen.

Feria secunda post tertiã dominicã de aduentu. De iustificatione impij que fit per penitentiã: Sermo. 16.

Gaudete in domino semper. Iterũ dico gaudete: modestia vr̃a nota sit oĩbus hoĩbꝰ. Iterum vbi.s̃. Post dicta de penitentia fratres charissimi congruũ est ⁊ conuenientissimũ: vt de iustificatione impij que fit per penitentiam aliq̃d breuiter disseramus. Et quia ex hoc letari valde debemus: ꝙ ꝓpter penitentiaꝫ iustificationis gratiaꝫ acquiramus. Idciro ꝓba tibicine apl'i iterũ assũpsi dicẽtia. Gaudete in domino semper ⁊c̃. Cum enim penitentia sit causa nostre iustificationis: que iustificatio fit per criminis remissionẽ: peccatoris vocationẽ: mentis renouationẽ: cordis sanationẽ: muneris infusionẽ. De tali iustistificatione per penitentiã facta ⁊ hoꝝ ad iustificationẽ concurrentie iustificatione conueniẽter est tractandũ. Nam ꝙ iustificatio fiat per criminis remissionẽ: patet per glo. super illo verbo ad Ro. 8. Quos vocauit hos ⁊ iustificauit: dicentẽ. s. remissionẽ peccatoꝝ. Item ꝙ fiat per peccatoris vocationẽ patet quia sicut ille qui vocat̃ distat ab eo qui vocat ita ille qui iustificat̃ quantũ ad terminũ a q̊ s. quo ad peccatũ: est distans ab eo. s. deo iuxta illud psal. Longe a peccatoribus salus. Preterea quod idem fiat per mentis renouationẽ patet: quia sicut culpa est causa turpitudinis: debilitatis: ⁊ corruptionis: ita iustificatio est causa virtutis integritatis ⁊ decoris in aĩa ⁊ in potẽtijs. Itẽ q̇ fiat ꝑ mẽtꝭ sanationẽ patet: quia sicut sanitas corporis fit ꝑ debitã cõmẽsurationẽ humoꝝ: ita iustificatio ipij per rectitudinẽ mentis ad deum. Itẽ ꝙ fiat per munerꝭ infusionẽ patet: quia iustificari idẽ est q̇ gratificari: sꝫ gratificatio a gr̃a dei efficit̃: ⁊ ad gr̃am ordinat̃ in p̃senti ⁊ ad ꝑfectionẽ gl'e ĩ futuro. ¶ Ex q̇bꝰ oĩbꝰ iustificatio sic diffinit̃ ẜm gl. ad Ro. 8. Iustificatio ẽ remissio pctõꝝ ⁊ ꝯsũmatio bonorũ operũ. Et sanctꝰ Tho. sic eaꝫ diffinit. Iustificatio est trãsmutatio de statu culpe ad statũ gr̃e. In q̇bꝰ ꝟbis tangit̃ recessus a termino a q̊ cũ dr̃: Iustificatio ẽ trãsmutatio de statu culpe: vl' iustificatio est remissio pctõꝝ: ⁊ etiã tãgit̃ recessus ad terminuꝫ ad quẽ cui subdit̃. Iustificatio est trãsmutatio ad statũ iustitie vel ꝯsũmatio bonoꝝ opeꝝ.

Que vt clariꝰ vide ant̃ ⁊ q̃li ordie pctõr per pniam iustificet̃. Sciendũ ꝙ ad iustificationẽ impij tria ꝯcurrũt quoꝝ. Primũ dr̃ liberi arbitrij cõmotio. Scõm dr̃ culpe detestatio. Tertiũ dicit̃ per gr̃e infusionẽ culpe deletio. ¶ Ad quoꝝ declarationẽ aduertendum ẜm Ricar. in. 4. di. 17. ar. 4. q. 2. ꝙ sic̃ ad hoc vt ex vno elemẽto fiat aliud concurrunt quatuor. Vnius forme corruptio ⁊ alterius generatio: ⁊ dispositio ad corruptionẽ vniꝰ: ⁊ dispositio ad generationẽ alterius: sic cum de impio fit iustꝰ requirunt̃ quatuor s. impietatis destructio que ẽ culpe remissio: ⁊ gratie infusio: ⁊ dispositio ad destructionem impietatis que est culpe detestatio: et dispositio ad susceptionẽ gratie que est liberi arbitrij ad deũ conuersio.

Pars ꝑma huiꝰ sermonis in qua declaratur ꝙ ad iustificationẽ ipij ꝯcurrit liberi arbitrij cõmotio.

Primo igit̃ in isto sermone de iustificatiõe impij tractãtes sciendũ ꝙ primũ necessariũ ad hoc ꝙ ipsa iustificatio impij sequat̃ est liberi arbitrij cõmotio: Quis eni aĩa in pcõ iacens ꝑ se nõ possit a peccato resurgere nisi diuina gratia incitetur: ⁊ inuitet̃: ꝓueniat̃: quia ait Augu. in li. de ecclesiasticis dogmatibꝰ: Manet ad q̃rendam salutẽ libertas arbitrij ẜ admonẽte priꝰ deo vel inuitãte ad salutẽ: ⁊ in li. de natura ⁊ gratia idẽ ait: Nemo dicat sic hominem factũ eẽ: vt de iustitia quidẽ possit ĩ peccatũ ire: ⁊ de pctõ ad iustitiã ire nõ possit: ẜ vt in pctm̃ iret sufficit liberũ arbitriũ q̊ seuitiauit. Vt aũt redeat ad iustitiã opꝰ hꝫ medico: qm̃ sanꝰ nõ ẽ: opꝰ hꝫ iustificatiõe: quia mortuꝰ ẽ. Itẽ in eodẽ li. idẽ ait: Naturã hominis dignis laudibꝰ honoremꝰ: easqꝫ laudes ad creatoris gloriã referamꝰ. Sꝫ quia nos creauit ita sumus grati: vt non simus: quia sanat ingrati. Vitia sane nostra que sanat nõ diuino opi: sꝫ humane volũtati iustitieqꝫ illiꝰ ⁊ vindicte tribuamꝰ: ẜ ⁊ ĩ nr̃a ptã te fuisse vt nõ accederẽt ꝯfitemur: ita vt sanemur in illiꝰ magꝭ q̃ꝫ ĩ nr̃a eẽ ptãte fateamur ẜ ille. hoc idẽ affirmat Ber. sup cant̃. omel̃. 33. di. Sciant hostes gratie nec ad bonum cogitandum per se sufficere cor humanũ. Et in li. de libero arbitrio. caplo. 17. idem ait. Conatus liberi arbitrij ad bonũ cassi sũt: si a gratia dei nõ adiuuent̃: ⁊ nulli si non exci

tant̄. Que ē etiā sentētia omniū theologoꝝ maxime beati Tho. ꝑma scđe. q. 109. ar. 7. Et beati Bo. in. 2. dis. 28. arti. ꝑ. 7 in. q. 1. ¶ Attamē scđm sententiā oīuz theologorū Gratia nō pōt: quia non vult posse cogere arbitriū nostrū. Et ideo ad iustificationem impij requirit̄ preparatio ⁊ cōsensus anime vt. s. infusione diuine gratie incitātis ⁊ inuitātis acquiescat. Qđ probat̄ tripliciter. s. Rōne: auctoritate: ⁊ silitudine. primo ꝓbo ratione: quia nisi aīa acquiescat per consensum: affectū vel desideriū ⁊ conatū nūq̄ infundit̄ gratia: eo ꝙ talis tanq̄ inuitus ⁊ inuolūtariꝰ est indispositꝰ: nec deꝰ cogit liberꝝ arbitriū sed solū excitat. Tria eni requirūtur ad bonū meritoriuz. s. inuitatio gratie: cōsensus liberi arbitrij: operatio bona: que fundatur in gratia ⁊ libero arbitrio consentiente. Inuitatio grē dei nūq̄ deficit: ſ; aīa cū libero arbitrio non consentit: ⁊ ideo sepe nō se ad bonū disponit: nec a peccato resurgit: vnde si aliq̇s velit attēdere ordinē liberi arbitrij ⁊ grē dīne. audiat Aug. in li. de diuinis dogmatibꝰ dicētē: Initiū salut̄ nr̄e deo miserāte habemꝰ: vt acquiescamꝰ salutari inspiratiōi nostre ptātis est. ¶ Secundo hoc idē ꝓbo solū auctoritate Ber. dicēt̄ Donū dīne gratie: tā absq̧ cōsensu recipientis esse nō pōt: q̄ absq̧ grā dantis. Hec ille ¶ Tertio hoc idē ꝓbo silitudine: q2 sic ille qui habet vel tenet oculū clausum lumē naturale vel sensibile nō pōt recipere: ita ille q̇ nō se preparat vl' disponit faciēdo qđ in se ē nō pōt lumē spūale. s. diuine grē recipere: ⁊ ideo nō potest iustificari. Et cōfirmant be. Tho. ⁊ Ricar. vbi. s̄. Et sic patet ꝑmū qđ ꝓpositū est. s. ꝙ ad iustificationē impij est necessarius ipse cōsensus liberi arbitrij.

Pars secūda huiꝰ sermonis in q̄ declarat̄ ꝙ ad impij iustificationez requiritur culpe detestatio.

Ecūdo in isto sermōe dico ꝙ ad iustificationē impij req̇rit̄ detestatio ꝑ ꝯtritionē ⁊ displicētiā q̄ ꝓbo tripliciter: rōne: auc̄te: ⁊ silitudine. ¶ Primo ꝓbo rōne sic: Sic se hȝ in trāsmutatiōe locali ita se hȝ in ꝯuersiōe mētali: ſ; in trāsmutatione locali: ita ē ꝙ corpus nō pōt accedere ad t̄minū ad quē: nisi ꝑus deserat t̄minū a quo: Sic ⁊ in iustificatiōe oportet ꝙ sit recessus a pctō sic̄ a termio a q̄: ⁊ sit accessus ad iusticiā: sicut ad t̄minū ad quē: vt pȝ per diffinitionē iustificatiōis: vbi. s̄. nō pōt peccator iustificari: nisi ꝑus pctā cōmissa sibi displiceāt. ¶ Scđo hoc idē ꝓbo silitudine sic. Uidemꝰ ad sensū ꝙ ī aere obscuro nō pōt solis claritas introduci nisi ꝑus obscuritas separet̄: sic a sili ē de obscuritate culpe ⁊ claritate dīne grē. Nā claritas dīne grē ītroduci nō pōt nisi culpe obscuritas excludat̄. Itē sicut ad hoc ꝙ corpꝰ format̄ ꝑ aīaz inesse nature. oportet ꝙ corpꝰ ꝑ naturā disponat̄ ꝑꝰ ordine nāe quā infundat̄ aīa a creatore: sic ad hoc ꝙ aīa impij informet̄ ꝑ iustificationē ī esse grē: oportȝ p̄cedere ꝯuersionē volūtatis ad deuz ꝑ detestationē culpe. ¶ Tertio hoc idē ꝓbo auctoritate psalmiste dicēt̄ Sacrificiū deo spūs ꝯtribulatꝰ ⁊ ꝯtritꝰ ē sacrificiū q̄ pctā soluūt̄: ꝫ ⁊c. Ista ꝯfirmat. b. Tho. in. 4. di. 17. ar. 3. Et ꝑma scđe. q. 113. ar. 2. Et sic patet scđm in iusticatione impij necessarium.

Pars tertia huiꝰ sermonis in qua declaratur ꝙ ad impij iustificationem concurrit gratie infusio.

Ertio ⁊ vltio ī isto s̄mōe tractādū ē đ t̄tio ꝯcurrēte ad iustificationē īpij qđ dr̄ remissio culpe ꝑ īfusionē grē. Nā postq̄ pctōr detestatꝰ ē culpā ꝑ actū attritiōis ⁊ displicētie: necessariū ē ad deletionē culpe: ꝑus ordine ꝙ nāe fiat infusio grē dīne: qđ ꝓbo t̄plicit̄. s. Rōe: silidie: ⁊ auc̄te ¶ Primo rōe īfinitat̄ sic: Nulla v̄tꝰ finita hȝ potētiā īfinitā: ſ; offensa dei vl' culpa qua deꝰ offēdit̄ ē malū īfinitū eo ꝙ culpa vl' offēsa ē cōmissa ꝯ deū q̇ ē bonū īfinitū ⁊ iđ ad remissionē culpe hūana nā ꝑ se nō sufficit, ꝓpt̄ qđ ad eiꝰ remissionē oȝ ꝙ grā dinitꝰ infundat̄: sic̄ ēt ad merēdū vitā et̄nā. ¶ Scđo h̄ idē ꝓbo silitudine. Quia sic̄ apud nos videmꝰ ꝙ possibile ē ꝙ vnꝰ hō: aliquē aliū hoīez nec diligat: nec odiat: ſ; si eū offendit nō pōt ꝯtingē ꝙ ei dimittat offensā sine spāli beniuolētia: ita ēt apud deū ē: lȝ. n. anq̄ hō peccasset ī statu. s. inocētie posset eē sine culpa ⁊ sine grā tn̄ postq̄ peccauit nō poterat eē sine culpa nisi dimitteretur ei offensa ex speciali dei beniuolentia: specialis autē dei beniuolētia ad hominē sine gratia reparari non potest: ergo ⁊c̄. ¶ Tertio hoc idē probo auc̄te

apl'i ad Ro. 3. di. Iustificati gratis per grãz
ipsi⁹. Ista ꝯfirmat beat⁹ Tho. in. 4. dis. 14.
ar. 3. Quã infusionẽ grẽ sequit̃ remissio cul
pe. qđ ꝓbat̃ tripliciẽ. s. rõne: auctẽ: ⁊ exẽplo
Primo rõne sic: Iustificatio est quedã trãs
mutatio de statu culpe ad statum iustitie. In
motu aũt requirunt̃ tria. Primũ est motio
mouẽtis. Scõm est motio mobilis. Tertiũ
est ꝯsecutio finis: ꝑbi grã. Naz qñ aer illu-
minat̃ sunt ibi tria. Primo est ibi influẽtia
lucis. Secũdo est ibi influentia aeris. Ter-
tio ẽ ibi absentia obscuritatis: ex quib⁹ oib⁹
sequit̃ claritas ⁊ aeris illuminatio. Et sic a
simili in iustificatione impij sũt ista tria. ꝑ
est ibi infusio grẽ. secũdo assẽsus aie. tertio
cõtritio vel cõpunctio culpe ex quib⁹ sequit̃
remissio culpe. Ubi sciendũ ꝙ ĩfusio grẽ ac
cidentaliẽ se habet ad remissionez culpe: sicͭ
fuit in statu inocẽtie ⁊ in christo hoie ꝗ̃tum
ad ꝑmũ instãs sue conceptionis: vñ infusio
grẽ includit remissionẽ culpe ex parte stat⁹:
qñ. s. hõ est in statu peccati: ⁊ tũc ad iustifica
tionẽ impij ẽ necessaria remissio culpe: ⁊ añ
remissionẽ culpe est necessaria infusio grẽ si
ne qua nõ põt fieri remissio culpe. ¶ Secun
do hoc idẽ ꝓbo similitudine tali: q̃2 sicut ĩ na
turalib⁹ gñatio vni⁹ est corruptio alterius:
qđ patet sic: q̃2 aduẽtus lucis in aere est ab-
scessus obscuritatis cã: ita a siĺi infusio grẽ ẽ
cã remissionis culpe in eo q̇ iustificat̃. Ter-
tio hoc idẽ ꝓbo auctẽ Esa. ꝓphete. 27. c. sic
di. Ois iste fruct⁹ iustitie ẽ vt auferat̃ pctm̃
Ista ꝯfirmat beat⁹ Tho. vbi. s. ⁊ ꝑma. 2. q.
iij. ar. 6. ꝑ totũ. Quã culpe deletionẽ ꝯcedat
nobis dñs ꝑ grãm in pñti ⁊ in futuro gl'iam
in secula seculorum: Amen.

Feria tertia post tertiã dñicam de aduen-
tu. Iterũ de iustificatione impij per peniten
tiam. Sermo decimusseptimus.

G Audete ĩ domino semp: iterũ dico gau
de. mo. v. n. sit oib⁹ homi
nib⁹. Iterum vbi. s. ꝗ̃uis
fratres charissimi in ꝓmo
ne ꝑcedẽti m'lta dixerim⁹
de iustificatiõe impij determinãdo quot. vi
delicet ad eius integrationẽ concurrũt. Ni
hilomin⁹ ad maiorẽ iustificationis impij ex-
plicationẽ: ⁊ ipsi⁹ dignã ꝯmẽdationẽ. restat
vt aliq̃ alia de ipsa satis ꝯgrue tractem⁹: vt
s. itelligam⁹ q̃lẽ ordinẽ ꝑdicta in se habeãt
⁊ quãte dignitatis ⁊ excellẽtie sit ipsi⁹ iustifi
cationis opus ꝑ pñiam facte. Et ideo vt ait
apl's in verbis ꝑassumptis: Gaudete ĩ dño
semp. s. pñiam agẽtes: iterũ dico gaudete: q̃2
ꝑ pñiam vestraz a deo iustificabimini: q̃2 iu
stificatione nihil mai⁹ fieri põt. De q̃ vltra ꝑ
dicta: tria sunt notãda: quoꝝ Primũ dicet̃
iustificationis ordinatio. Secundũ dicet̃ iu
stificationis miraculosa oꝑatio. Tertiũ di-
cet̃ iustificationis dignificatio.

Pars ꝑma hui⁹ sermonis: in q̃ declarat̃
ñ impij iustificatio sit miraculosa ⁊ qñ nõ

P Rimo igit̃ ĩ isto sermone tractandũ
est q̃liter dicta ĩ ꝑcedẽti sermone in
uicẽ ordinant̃. Ad qđ efficiẽdũ tres
ꝯclusiones annotant̃: quaꝝ Prima est iusti
ficatio impij est actio instãtanea. Secũda ẽ
infusio grẽ in hac iustificatione est ꝑmaria.
Tertia est ꝙ impij iustificatio essentiali⁹ re
spicit grẽ infusionẽ ꝗ̃ peccatoꝝ remissionez.
Prima cõclusio sic declarat̃ ꝺm Ricar. in. 4
di. 17. ar. 4. q. 6. di ꝙ iustificatio impij ꝯsi-
derari põt: vel ꝗ̃tuz ad motus disponentes
ad eam: qui sũt detestatio culpe ⁊ conuersio
volũtatis ad deum. Uel quantum informes
⁊ sic iustificatio non fit in instãti: quia ista
duo nõ semꝑ sũt in instãti vno nec inter se:
nec cũ iustificationis essentia. Uel ꝗ̃tũ ad
grẽ infusionẽ ⁊ ꝑdictoꝝ motuũ formationẽ:
⁊ culpe remissionẽ in quib⁹ ꝯsistit iustificati
onis essentia: ⁊ sic iustificatio impij fit in eo
dem instanti: qđ ꝓbo sic. Iustificatio origi-
naliter ꝓcedit ex infusione grẽ spũs sancti: ꝫ
infusio spũs sc̃i fit in instãti: g̃ ⁊c̃. vnde glo.
suꝑ illud act̃. 2. Factus est repente de celo
sonus ait: Nescit tarda molimina spiritus
sancti grã: patet hoc ꝑ exemplũ. Efficatior ẽ
virtus diuina ad agendũ ꝗ̃ virt⁹ nature: sz
virtute nature illuminatio aeris ⁊ exclusio
obscuritatis fit in instãti: g̃ multo magis iu
stificatio peccatoris q̃ ꝯsistit ĩ remissione cul
pe ⁊ infusione grẽ. Ista ꝯfirmat beat⁹ Tho.
in. 4. di. 17. ar. 5. q. 3. Et ꝑma. 2. q. iij. ar. 7
ꝑ totũ. ꝙ si ꝯtradicat̃ sic: intellect⁹ nõ potest
plura itelligẽ simul vt dicit phs. 2. topicoꝝ
non potest ergo simul fieri ad considerandũ
peccatũ ⁊ deũ: sed ad iustificationẽ impij re
quirunt̃ detestatio peccati ⁊ tendẽtia ĩ deũ

que includūt cognitionē peccati ⁊ dei: ergo iusti
ficatio impij nō est in instanti. Ad hoc. R.
ꝙ vt dicūt oēs theologi: intellect⁹ pōt plura
simul intelligere: ⁊ volūtas velle qn̄ vnū ordi
nat̄ ad aliud: sic aūt est in ꝓposito: cōsidera
tio eni culpe ⁊ detestatio ei⁹ ordinant̄ ad cōsi
deratione dei ⁊ ꝯuersatione volūtatis ad deū
⁊ sic patet ꝑma ꝯclusio. ¶ Secūda ꝯclusio
sic declarat̄ ꝫm Alex. de ales vbi. s. Cū ad
iustificationem impij q̄tuor requirant̄ vt di
ctū est. s. q̄ ordine temporis sunt simul vt di
ctum est. s. ꝓxi. Aduertendū tn̄ ꝙ ordie na
ture ex parte iustificati pctōris pri⁹ ē remis
sio culpe q̄ȝ infusio gr̄e. Ex parte ꝟo iustifi
cantis est ecōtra: q2 pri⁹ est infusio gr̄e q̄ȝ re
missio culpe: qd̄ ꝓbo sic: Infusio gr̄e est cau
sa remissionis culpe: cā aūt est ꝑor effectu: er
go ⁊c̄. Nam illuminatio aeris dupliciť pōt
ꝯsiderari. Primo ex parte aeris illuminati:
⁊ tūc prior est purgatio a tenebris q̄ȝ assecu
tio luminis. Secūdo ex parte solis illuminā
tis: ⁊ sic pri⁹ est illuminatio q̄ȝ tenebrarū ex
clusio vel remotio: ergo ⁊c̄. Ista ꝯfirmat bea
tus Tho. in. 4. dis. 14. ar. 4. q. i. ⁊. i. 2. q. iij.
ar. 9. ꝑ totū. ꝙ si dicat̄ prior est ordine natu
re dispositio q̄ȝ habitus: sed remissio culpe dis
positio est ad infusionē gr̄e: ergo ordine nature
prior est. Ad hoc. R. ꝙ minor est falsa quā
uis remissio culpe sit dispositio ad esse gr̄e i
aīa: differt eni infusio gr̄e ⁊ ipsā esse in aīa si
cut fieri ⁊ factū. ¶ Tertia cōclusio sic decla
ratur ꝫm Ricar. in. 4. di. 17. arti. 4. q. 7. di.
ꝙ essentia iustificationis impij est gratie in
fusio ⁊ culpe remissio: essentiali⁹ tn̄ respicit
gratie infusionē q̄ȝ culpe remissionē: qd̄ ꝓbo
sic: Qn̄ de rōne alicui⁹ toti⁹ sunt due partes
quaꝝ vna est alteri⁹ cā: illa q̄ est principalior
cā in illo toto est essentialior q̄ȝ ista que est
effectus: sed vt visū est superi⁹: infusio gr̄e est
cā remissionis culpe: ergo ꝑncipalior est in
iustificatione impij ⁊ ipsi essentialior q̄ȝ re
motio culpe. ꝙ si dicat̄: si posset esse culpe re
missio sine gratie infusione: hō sine gratie in
fusione iustificaret̄: sed si posset eē gr̄e infu
sio sine peccati remissione nō ꝓpter hoc hō iu
stificaret̄: ergo essentiali⁹ depēdet ipij iustifi
catio a culpe remissione q̄ȝ a gratie infusiōe
Ad hoc rn̄det̄ ꝙ si eēt culpe remissio sine gr̄e
infusione hō desineret esse iniustus: sed nō es
set iustus q2 nō haberet formā iustitie: ⁊ si
posset eē gratie infusio sine culpe remissione
simul posset eē hō iustus ⁊ iniustus: q2 ꝓpt̄
ꝑsentiā gratie esset iustus ⁊ ꝓpter ꝑsentiam
culpe iniustus. Unde positio nō tm̄ est impos
sibilis sꝫ etiā icōpossibilis. Et hec dicta suffi
ciant q̄ȝtū ad primā partē sermonis.

Pars scd̄a h⁹ sermonis in q̄ declarat̄ qn̄
impij iustificatio sit miraculosa ⁊ qn̄ non.

Secundo in isto sermone declarandū
est an iustificatio impij sit miraculo
sa. Ait enim Ricar. in. 4. di. 17. ar.
4. q. 9. ꝙ q̄ȝuis iustificatio impij sit supnatu
ralis: nō tn̄ est miraculosa: quia vt di. Aug.
10. de ci. dei. c. 12. Quicq̄d mirabile fit i hoc mū
do ꝑfecto min⁹ ē q̄ȝ tot⁹ hic mūdus: sꝫ quā
uis creatio mūdi fuerit supnaturalis: nō tn̄
dicit̄ fuisse miraculosa: ergo iustificatio impij:
quāuis sit supnaturalis nō tn̄ ē miraculosa.
¶ Ad cui⁹ declarationē notandū ē ꝙ d̄ rōne
miraculi ꝓprie sūpti: tria sunt. Unū ē ꝙ
fiat ꝑ actiuā potentiā supnaturalis agētis:
quod enim ope nature fit ⁊ si qn̄q̄ȝ sit mira
bile eo ꝙ ignoret̄ causa ꝫm Aug. 21. de ciui.
dei. c. 4. tn̄ miraculū nō est. Aliud ē ꝙ i ma
teria nō sit aliq̄ dispositio nisi solū pura po
tētia obediētie ad hoc ꝙ ipsa vel de ipsa fiat il
lud opus qd̄ ē miraculū. Tertiū est vt sit ꝑ
modū incōsuetū: vn̄ dicit Aug. ꝑ li. retracta
tionū. c. 13. ꝙ si solita eēnt: mira non essent:
q̄ȝuis aūt nō oē miꝝ vel mirabile sit miracu
lū tn̄ oē miraculū ē mirabile ⁊ ē miꝝ. Et ꝓ
pter ista tria dr̄ ꝙ miraculū ē op⁹ arduū pre
ter spem nature ⁊ insolitū cū ergo iustifica
tio impij nō sit insolita: ⁊ lege cōi requirat̄
aliqua dispositio in adulto qui iustificat̄: iu
stificatio impij que fit de lege cōi nō ē mira
culosa: quāuis effectiua fiat ꝑ potentiā sup
naturalis agētis: iustificatio aūt impij pre
ter legē cōem que fit si deus iustificat adul
tum aliquē qui pri⁹ se nō disponit miraculo
sa ē: quia in tali iustificatione sunt oīa illa
tria que ad miraculū requirunt̄. ¶ Qd̄ si
dicat̄ nō ē min⁹ resuscitare mortuū spiritua
liter q̄ȝ resuscitare mortuū corporaliter: sed
resuscitatio corporalis mortui ē miraculo
sa: ergo resuscitatio impij cū sit resuscitatio
spiritualis ē miraculosa. Ad hoc. R. ꝙ quā
uis vnū nō sit minoris potētie q̄ȝ aliud: quia
neutrū eoꝝ fieri pōt nisi ꝑ diuinā potētiā: tn̄
duo alia que requirunt̄ ad miraculū inueni

antur in resuscitatione corporaliter mortui que non inueniuntur in resuscitatione mortui spiritualiter: loquēdo de illa que fit de lege cōmuni. Et sic patet qd habendū de secūda parte huius sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua declaratur dignitas iustificationis impij.

Tertio in isto sermone de dignificatione iustificationis impij tractantes Aduertendū ē ꝭm T bo. in. 4. di. 17 ar. 5. q. 1. 7 di. 46. ar. 1. q. 3. 7 prima. 2. q. 113. ar. 9. in corpore questionis. in fine. 7 Ricar. in. 4. di. 17. ar. 4. q. 9. in parte affirmatiua: 7 respōsiōe pmi argumēti ꝙ iustificatio impij est operatio dei maxima: vnde in psal. dicitur: Justificationes eius super oia opera eius. ¶ Unde nota ꝙ tria sūt que diuersis respectib⁹ sunt maxima opera dei. s. creatio: iustificatio: 7 glorificatio. Primo inter omnia opera dei. creatio est maximū op us dei: 7 hoc ex parte modi agendi: cuius ratio ē: qr in creatione nihil presupponitur cum sit productio alicuius ex nihilo: in iustificatōe aūt 7 glorificatione iustorū voluntas 7 gratia ꝑsupponūtur. Secūdo dico ꝙ iustificatio peccatoris ē mai⁹ op⁹ dei ꝙ̄ creatio ex parte facti: quod probo duplici ratione. Prima est quia in iustificatione peccatoris datur 7 acquiritur nobilius esse ꝙ̄ in creatione: quod patet quia in creatione datur 7 acquirit̄ eē nature: in iustificatione autē acquirit̄ esse gratie: esse autē gratie est nobilius esse nature. Secūda ratio est quia in iustificatōe peccatoris repugnat deo iustificāti inordinata peccatoris voluntas: in creatione aūt nihil repugnat volūtati creātis: vnde Aug. exponens illud verbū Jo. 18. Maiora horum faciet is sic ait: Mai⁹ op⁹ est vt ex impio iust⁹ fiat ꝙ̄ creare celum 7 terrā. ¶ Tertio iustificatio impij est mai⁹ op⁹ ꝙ̄ sit glificatio iusti ex parte meriti. Cui⁹ rō est: qr mai⁹ donū est ꝯcedere gratiā impio qui erat dignus pena ꝙ̄ beatificare iustū qui est dignus gloria sed ex parte doni glorificatio iusti est maius opus dei ꝙ̄ sit iustificatio peccatoris: eo ꝙ maius est donum glorie beatificantis: ꝙ̄ iustificantis: vel maius donū 7 nobili⁹ est gloria ꝙ̄ sit gratia: vnde Aug. vbi. s̄. ait: Judicet q pōt. vtrū mai⁹ sit iustos angelos ꝗ creare vel premiare ꝙ̄ impios iustificare. Certe si vtrūꝗ est equalis potētie: hoc maioris est mīe. Quod nobis mereri concedat ille ipiorꝫ iustificator Jesus chrīst⁹ dñs nr̄: qui cū pr̄e 7 spiritu scō viuit 7 regn̄t i secula sclor̄: Amē

Feria quarta post tertiā dñicā de aduētu De trib⁹ primis pnie fructib⁹. Sermo. 18

Gaudete i domino semp: iterꝫ dico gaudete mo. ve. no. sit. o. bo. Jterū vbi. s̄. Pretermissis iam in predictis sermonibus fratres charissimi varijs 7 diuersis considerationib⁹ penitētie congruū est valde ad maiorē in cordib⁹ fidelium ipsius impressione vt aliqua tractem⁹ de ipsius vtilitate 7 fructificatione: de qua loquitur Aug. in li. 50. omeliarū omel. 29. di. Tēpus est nunc misericordie vt corrigamur: nondū venit tēpus iudicij: loc⁹ ē: spatiū est: peccauim⁹: corrigamur: nōdū finita ē vita: nondū clausus est dies: nōdū expiratum est: non desperet aliqs ꝙ peior est: quoniā ꝑpter ipsa peccata humana 7 tolerabilia: 7 tāto crebriora quāto minora. Cōstituit deus in ecclesia tēpus prerogantie misericordie q̄tidianā medicinā: vt dicam⁹: Dimitte nob debita nostra: sicut 7 nos dimittim⁹ debitoribus nr̄is: vt his verbis leta facie ad altare accedam⁹. 7 his verbis leta facie corpori 7 sanguini cōmunicem⁹. hec ille: Quapropter bene dic̄ apostol⁹: Gaudete in dño semp penitentiā agētes: iterū dico gaudete: qr ex ipsa mirabiles fructus pcipietis: de quib⁹ causa breuitatis in isto sermone tres tm̄ ānotabimus: quia de reliquis in sequentib⁹ sermonibus discribemus: quorꝫ Prim⁹ dicit̄ fruct⁹ restitutiuus. Secūdus dicetur reuiuificatiuus. Tertius dicere incboatiuus.

Pars prima huius sermonis in qua vn⁹ ponit̄ pnie fruct⁹ qui dicit̄ restitutiuus.

Primo igit̄ in ista parte tractandū ē quō ꝑ pniaꝫ virtutes theologice. s. fides: spes: 7 charitas aū pctm̄ infuse: 7 post peccatum perdite: nobis restituātur. ꝙ enim per peccatum perdant̄ patet discurrendo per singulas. Naꝫ fides sine meritis 7 bonis operibus mortua est. Jacobi. 2. Similiter 7 spes ꝭm Bernar. sine meritis non est spes: sed presūptio debet dici. Charitas

autest cõtraria pctõ: ⁊ ideo nõ põt esse simul
cũ peccato: qꝛ ꝯtraria simul ⁊ semel eidẽ ĩbo
in eẽ nõ pñt. Ecce ğ qꝛ ꝑ pctm̃ iste virtutes
amittunt: q̃ tñ ꝑ pniam restituunt. Quod
ꝓbat ꝑ Ricar. in. 4. di. 14. ar. 8. q. 1. ⁊ beatũ
Tho. ibidẽ rõne: auc̃te: ⁊ exẽplo. ¶ Primo
rõne sic ẜm rõnez oium theologoꝝ: in. 3. dis.
27. Charitas nõ põt esse in aia cũ carentia
alicuiꝰ virtutis necessarie ad rectitudinẽ vi-
te spũalis: ẜ vt videbit. j. remittunt oia pec
cata ꝑ pniam quibꝰ remissis habet charitas
igit ꝑ pniam restituit virtus charitatꝫ. Ex
quo sequit ꝙ etiã oẽs virtutes amisse neces-
sarie ad rectitudinẽ vite spũalis vt exp̃mis-
sis patet. Preterea ꝑ pniam infundit gr̃a et
restituit ⁊ culpa remittit: sꝫ cũ gratia simul
infundunt oẽs virtutes: ğ ⁊c̃. Itẽ ꝑ pniam
fit iustificatio: ẜ generalis iustitia q̃ aliq̃s di
cit iustificari comprehẽdit oẽs virtutes ẜm
glo. sup illud ps̃. Feci iudiciũ ⁊ iusticiã. ğ ꝑ
pniam oẽs virtutes amisse restituunt: ⁊ hoc
intellige de virtutibꝰ q̃ habent ꝑ infusionez
s. fide: spe. ⁊ charitate. ¶ Secũdo hoc idem
ꝓbat auc̃te sic. ꝑ glo. sup illud Esa. 52. nõ
adijciet vltra ⁊c̃. ait. Aia si ꝑ pniam p̃stinũ
robur accepit vocabit habitaculũ spũs san
cti: ⁊ fiet tẽpluz dei. hec ibi. Et q̇d ꝑ p̃stinuz
robur: nisi virtutes amisse intelligit: qꝛ ro-
bur aie in virtute consistit. Item glo. sup il-
lud Esaie. 52. Solue vincl'a colli tui ⁊c̃. ait
vt graui onere liberata ⁊ recipiẽs ornamen
ta p̃stina cesset eẽ captiua. Et q̇d ꝑ ornamẽ
ta: nisi virtutes intelligunt: ğ ⁊c̃. ¶ Tertio
hoc idẽ ꝓbat exẽplo sic. Sicut enim ventus au
ferens nubẽ nobis lumẽ solis restituit: ita pe
nitẽtia tanꝙ̃ remouẽs culpã: gr̃am gratum
facientẽ ⁊ oẽs virtutes nobis restituit. Et iõ
de vtilitate pnie inq̇t. Ambro. li. sup bti im-
maculati. lr̃a quarta. v̾su. 7. sic. Nõ ğ ꝯfun-
ditur quẽ mũdi huiꝰ illecebrosa nõ ceperunt
nõ confundit ⁊ si erubescẽda cõmiserit q̇ ve
niam delictoꝝ poscit a christo. Et ideo rñdet
ei: Dimissa sũt tibi peccata tua: vade i pace:
sꝫ ita nõ ꝯfundit si fuerit in eo operata pec-
catoꝝ remissio vt nõ solũ pctã: sꝫ etiã peccan
di affectũ auferat iustitia. Remittat iniq̇ta-
tes fortitudo timoris: tẽperãtia impuritatẽ:
vt nõ solũ tpalis sꝫ etiã ꝑpetua fiat remissio
peccatoꝝ. Intret i aiaz tuã christus: habitet
in tuis iesus mẽbris: vt in tabernaculo virtu

tis pctõ locus esse nõ possit. hec ille. Et sic pꝫ
ẜmꝰ pnie fructꝰ in isto sermone tractandus.

Pars secũda in qua ponit aliꝰ pnie fructꝰ
qui dicitur reuiuificatiuus

Secundo in isto sermone tractandꝰ
est scõs pnie fructus q̇ dr̃ reuiuifica
tiuus: ꝓ quo ponit ista conclusio. ꝙ
bona opa ꝑ pctm̃ mortificata ꝑ pniaz i aia
reuiuificant. ¶ Ad cuiꝰ ꝯclusionis declara
tionẽ aduertendũ est ẜm Ricar. vbi. s̃. q. 2.
⁊ Bonauẽ. ibidẽ parte. 2. ar. 2. q. 3. ⁊ Alex.
vbi. s̃. ⁊ beatũ Tho. in. 3. parte. q. 89. ar. 5.
⁊. 6. ⁊ in. 4. di. 14. ar. 3. q. 3. ꝙ quedã sũt opa
q̃ dicunt mortificata ꝑ se. s. qñ fiunt existen
te pctõ mortali: ⁊ ista ꝑ pniam nõ pñt viui-
ficari: qõ ꝓbat sic. A nõ viuo nõ generatur
aliquod viuũ nec habẽs potentiã ad vitã: sꝫ
hõ sine charitate non põt facere aliqõ spũale
opus viuũ: sꝫ opus factũ in pctõ mortali est
mortuũ nõ hñs potentiã ad vitã. Et iõ nõ ẽ
viuificabile: patet hoc ꝑ exemplũ: qꝛ hõ oino
mortuus ꝑ nullam medicinã viuificari põt
ampliꝰ. Quedã sũt q̃ dicunt mortificata per
accidẽs: que aliqñ fuerũt viua qꝛ in charita
te ⁊ ex charitate facta: ẜ postea adueniẽte pec
cato sunt mortificata: qꝛ nõ sũt digna remu
neratione ꝓpter indignitatẽ ipsiꝰ qui lapsus
est: ⁊ ista ꝑ pniam reuiuificant: qõ ꝓbat sic
Plus põt gr̃a pnie ꝙ̃ culpa: sꝫ culpa mortifi-
cat opa viua: ğ gr̃a pnie viuificat mortua.
Preterea opa bona priꝰ facta digna erãt re
muneratione eterna: sꝫ ꝙ nũc nõ remunerẽ
tur: hoc est solũ qꝛ iste nõ ꝑseuerat in gr̃a: ğ
si resurgat ⁊ ꝑseueret in gr̃a ista opa remu-
nerabunt: ğ ⁊c̃. Itẽ opa in charitate facta:
⁊ ꝑ ꝯsequẽs pctm̃ mortale mortificata ꝙ̃tũ
est ex parte ipsoꝝ efficaciaz hñt eo ꝙ in cha-
ritate sunt facta: ꝙ aũt nõ hẽant efficaciã ẜ
est ꝑ accñs. s. ex in dispositione pctõris. Et
iõ remota a pctõre indispositione ꝑ peniten
tiam: opa ista effectũ suũ hr̃e incipiũt. Pa-
tet ẜ ꝑ exẽplũ. Nã quidã vulneratus ⁊ semi
mortuꝰ adhibitꝭ vnguẽtis incipit reuiuiscẽ:
patet hoc ꝑ auc̃tez gl. sup illud Joel. 2. Red
dã vobis agnos q̃s comedit locusta: que ait:
Nõ patiar ꝑire vbertatẽ quã cũ ꝑturbationi
bꝰ animi amisistis: ꝑ quã vbertatẽ ẜm Alex.
intelligit multitudo bonoꝝ operũ q̃ erãt per
dita ꝑturbationibꝰ peccatoꝝ: ⁊ nũc ꝑ pniaz
restituunt. ꝙ si opponat sic: Oẽ qõ viuifi

catur aliquo mȯ est: sed qȯ oīno p̄terijt nul
lo mȯ ē: qualia sūt bona opa prius in chari
tate facta postea p peccatū mortale mortifi
cata. Itē Ezechiel. 18. dicit. Si auerterit
se iustus a iusticia sua. Sequit. Oēs iusticie
eius quas fecerat nō recordabunt: sed si p se
quentē pniam viuificarent recordarent: ḡ
7c. Ad rationē dicas ꝫm Tho. vbi. s. in so/
lutione tertij argumēti. ꝙ bona opa in cha/
ritate facta quāuis nō maneāt actu: manēt
tñ merito in diuina acceptatione: sic peccata
transeūt actu 7 remanent reatu: manēt etiā
in dei memoria vel ad remunerandū: si p pe
nitentiā reuertatur ipse peccator: vel ad pu/
niendū si nō reuertatur ꝓpter igratitudinē
ipsius recidiuātis: vel manent in eis q̇ sūt in
corpe mystico ad merēdū: quia quod ē mor
tuū vni vel respectu vnius ꝓpter indisposi
tionē eius pōt esse viuū respectu alteri⁹ pro
pter dispositionez ipsius: sicut oculis egris
lux est odiosa: que tñ puris ē amabilis. Ad
auctoritatē ꝫm Ric. dicas: ꝙ ē intelligenda
de illis qui nō reuertūtur per pniam. Et sic
patet qualiter pnia est bonorū peccatorū vi
uificatiua ꝫm distinctionē p̄dictā: que habe
tur i his ꝟsib⁹. Sepe reuiuiscūt q̄ mortifica
ta fuerūt: Viuere nō possūt q̄ mortua nata
fuerūt. Hoc idem dicit Ray. sub titulo d̄ pe/
nitentia 7 re. §. item circa idē queritur.

Pars tertia huius sermonis in qua tra/
ctat de alio penitētie fructu q̇ dr̄ icboatiu⁹.

t Ertio in isto sermone tractādū ē de
alio fructu pnie qui dr̄ incboatiuus
pro quo ponit ista cōclusio. Qȯ pe
nitētia ē futurorū bonorū incboatiua 7 vi/
uificatiua. Qȯ probo sic. Existēs i peccato
mortali nullū op⁹ viuū 7 meritoriuz facere
pōt: qȯ ꝓbo sic ꝫm Tho. in. 4. di. 14. ar. 3. q
2. di. ꝙ illa ꝓprie dicūt mortua q̄ ꝓpria ope
ratiōe 7 motu carēt: sicut illa aqua dr̄ mor/
tua q̄ nec motū nec ptātē nec virtutē mouen
di se h3: s̄ opa in pctō mortali facta nec ꝟtu/
tē merēdi: nec ꝟtutē attingēdi ad btitudinē
q̄ ē vltim⁹ finis bñt: ḡ 7c. Cū igit p pniaz
pctm̄ expellat: 7 in penitēte vita itroducat
per quā pōt mereri 7 bñ opari: sequit pniaz
eē ipsorū operū 7 meritorū viuificatiuā. Id
circo qui vult bene opari 7 i ꝯspectu dei me/
reri: p̄ latebras cordis q̄rat: 7 si aliqȯ pctm̄
inueniat. Primo de ipo peniteat vt sic oīa bo/
na que p ipsū faciēda sūt deo sint accepta 7 i
libro vite scripta: q2 ꝫm Aug. in li. de pnia
Nemo sue volūtatis arbiter cōstitut⁹ pōt
nouā vitaz incboare nisi cū veteris vite pe/
niteat: hic qȯ ait phūs i. 2. Phisico. Nō po
test itroduci forma noua nisi pri⁹ destruat
antiqua. Nō eni pōt fieri de cathedra scānū
nisi prius forma cathedre sit destructa. Ita
īpossibile est introducere in aīam nr̄az for/
maz gratie 7 virtutis: nisi prius corrupta de
formitate vitij: hinc ē ꝙ pnia assimilat oli/
ue que h3 radicē amarā 7 fructum dulcissi/
mū: sic 7 pnia in principio habet amaritudi
nē doloris: i fine dulcedinē gratie 7 ꝟtutis
Ex quibus oībus apparet quāta sit dānifica
tio in pctō diutissime pseuerare: q2 oīa bona
que facit pdita sūt: necnō 7 alia beneficia q̄
in ecclesia fiūt: de q̇bus particeps eēt si cito
a peccato resurgeret. Nā exñs in pctō de bo/
nis opib⁹ suis 7 bñficijs dei 7 ecclesie suffra
gijs nil pcipit: sicut cū quis ē excoicat⁹ nihil
pcipit de prouētibus suorū beneficioruz: vt
habet extra de appel. c. pastoralis. in fi. vbi
sic dr̄. Illi prouētus ecclesiastici merito sub
trahunt: cui ecclesie coio denegat. Hec ibi.
Qȯ sicut excoicatus sniam excoicatiōis pōt
multiplicit contēnere 7 pctm̄ suū aggraua/
re: ꝫm Hosti. 7 glo. extra de sen. ex. in nouel
la Innocētij sup. c. dilecto filio. §. qñ nititur
culpā culpis cumulare: vel qñ intrat ecclesi
am etiā si dicant diuina. j. q. j. nō liceat. nisi
forte cā p̄dicationis: qua audita statī exeat.
extra de sen. ex. c. rñso nr̄o. Vel excoicatiōi
aliorū se ingerit: extra de cleri. excoi. c. illud
vel qñ nimis dormit. i. expectat sic ligatus.
Sic pctōr tardans pniam contēnit excoica/
tionē dei aggrauās pctm̄ suū oīb⁹ istis mo/
dis: quia peccatū pctō cumulat: 7 sacra eccle
sie indign⁹ sine pnia suscipit: ꝓpter qȯ maio
rez dānationē incurrit: 7 aliorū coicationi
se ingerit eis prebens malū exēplū: 7 nimis
in pctō dormit taz longo tpe pseuerās. De
quo 7 alijs similibus. Ezechielis. 5. dr̄. Iu/
dicia mea proiecerūt 7 in preceptis meis nō
ambulauerūt. Que oīa cōfirmat Ambro.
in. 2. li. de pe. dicēs. Agenda ē eni pnia non
solū sollicite sed etiā mature. ne forte euāge
licus ille pater familias qui arborē fici plan
tauit in vinea sua veniat 7 querēs fructū in
ea: si nō inuenerit dicat cultori vinee: Suc

cide illā: vt quid etiā terrā occupat. Et nisi
cultor vinee interueniat di. Dñe dimitte illā
⁊ hoc anno vsqꝫ dū fodiā circa illā ⁊ mittā
cophinū stercoris: sed quo minus excidat fi-
culnea: stercoremꝰ agricolas quos n̄ pudet
fimo pingui satiare terrā ⁊ in mūdo itinere
stercora spargere: vt vberiores fructꝰ colli-
gāt. Et quēadmodū stercoremꝰ docet apl's
di. Existio oia vt stercora vt christū lucri-
faciā q̄ ꝑ ifamiā ⁊ bonā famā meruit christū
Legerat eni quō Abrahā dū se stercꝰ ⁊ ci-
nerē fatet: sūma hūilitate iuenit dei grām.
Legerat ꝙ Job in stercore residēs: oia que
amiserat: recuꝑauit. Legerat ꝓphetantem
Dauid. ꝙ deus de terra suscitat inopē ⁊ ster
core erigit pauperē. Hec ille. Agamꝰ ḡ peni
tentiā frēs charissimi festināter ⁊ nō tarde
vt fructū boni operis nr̄i percipiētes ad illā
eternā gloriā ꝑuenire mereamur: vbi viuit
⁊ re. oipotens deus: pater ⁊ filius ⁊ spūs san
ctus in secula seculorū: Amen.

Feria q̇nta post tertiā dñicā de aduentu
in q̄ ponunt tres aliȷ̄ pnie fructꝰ Sermo. i9

Audete ī domino spr̄: iterū dico gaude-
te ⁊c̄. Iterū vbi. s̄. Etsi.
frēs charissimi ī supiori
sermone satis dictū sit de
fructificatiōe pnie: tn̄ sūt
⁊ alie fructificatiōes tractāde ex ipsa penitē
tia ꝓcedētes: quapropt̄ pnia sūmope ē astri
genda: quia vt ait Aug. in Omel. de pnia.
Quisquis pnie recusat: hūilitatē deo appro-
pinquare nō cogitat. Aliud eni ē leuare ad
deū. aliud leuare se contra deū qui añ illū se
proiȷ̄cit ab illo erigit: q̄ aduersus illū se eri
git ab illo proiȷ̄cit. Alia est soliditas magni
tudinis: alia inanitas inflatōis: qui foris tu
mescit: intus rubescit. Hec ille. Et iō vt inq̇t
apl's in verbis assūptis: Gaudete in dño sꝑ
pniam agētes. Iterū dico gaudete: propter
multas fructificatiōes inde sequētes: de qui-
bus in p̄nti sermone tres tm̄ fructꝰ ānotabi-
mꝰ: quorū Primꝰ dr̄ delectatiuꝰ. Secūdꝰ
dr̄ pacificatiuꝰ. Tertiꝰ gratificatiuus.

Pars p̄ma huiꝰ sermōis in q̄ ponit alius
pnie fructus qui dr̄ delectatiuus.

p Rimo igit in isto sermōe tractādus
est aliꝰ pnie fructꝰ qui dr̄ delectati-
uus. Est eni pnia miro mō aie delectatiua.
Cū eni aia ꝭm theologos nō possit stare si-
ne aliqua delectatione de sui natura: ⁊ agēs
pniā priuet oi gaudio tꝑali: carnali: ⁊ mū
diali: sequit ipsam repleri oi gaudio spūali:
hinc est q̄ ait Gregꝰ. li. i8. Mora. Si ꝓo
pōt a quibusdā hac carne corruptibili intuē
tibꝰ: sed tn̄ ineffabili virtute crescētibꝰ quo
dā cōtēplationis acumie claritas diuina vi
deri: hoc quoqꝫ a btī Job snīa nō oberrat q̇
ait. Abscōdita sunt hec ab oculis oiū viuē
tiū: qm̄ quisquis sapiā q̄ deꝰ ē videt: hinc
vite funditꝰ morit ne iā eius amore teneat
Nullus quippe eā videt qui adhuc carnalit̄
viuit: q2 nemo pōt amplecti deū simul ⁊ sc̄lm
Hec ille. Ex q̇bus patet ꝙ agētes pniā desi
stentes carnalit̄ viuere diuina dulcedine de
lectant. patet exēplū de abbate Sysoi quem
sic diuina meditatio absorbebat: ꝙ qn̄ frat̄
illi seruiēs cibū afferebat: diuina cōsolatiōe
refectus dicebat. Nūquid nō comedimꝰ ho
die fili? Cui ille nō pater: ⁊ ipse rn̄debat. Si
nō comedimꝰ comedamꝰ. Quō eni p̄res illi
sancti pati loca deserta potuissent? Quō vi-
tā solitariā amauissent? Quō ieiunia tā cōti
nua ⁊ cibaria aspa ⁊ tā modica: sufferre po-
tuissent: nisi intꝰ refecti ⁊ pigues diuina cō-
solatiōe pasti fuissent? Nā spūs ipinguescit
dū corpus atterit. Vn̄ Greg. xi. li. Mora.
ait. Spūs deficit vbi caro requiescit: vt eni ca
ro mollibus: sic aia aspis nutrit: illā blāda
refouēt: hāc aspa exercēt: illa delectatiōibꝰ
pascit: hec amaritudinibꝰ vegetatur: ⁊ sicut
carnē dura sauciāt: sic mollia spm̄ necāt: ⁊ si
cut illā laboriosa interimūt: sic istā delecta
bilia extiguūt. Et idē i. 3i. Mora. ait. Quo
plus caro p̄mitur: eo de celesti spe animꝰ se-
curiꝰ letat: tāto eni melius mens ad sup̄ma
appetēda cōponit: quāto ab illicitis corpus
arctiꝰ edomat. Hec ille. Est igit pnia sicut
hortꝰ oibꝰ delitiȷ̄s plenꝰ ⁊ arboribꝰ delecta
bilibꝰ ꝯsitꝰ: rosis ⁊ floribꝰ ornatꝰ ꝫ foris pū
gētibꝰ spinis septꝰ. Sic ⁊ pnia vr̄ exteriꝰ spi
nis plēa: ⁊ viris mūdanis vr̄ amara: ꝫ intꝰ
in aia ē dulcissima: ⁊ aquis grārū irrigua: ⁊
magnis cōsolatiōibus plena. Que oia ꝯfir-
mat Ambro. sup ps̄. Cū ipse accusator tuꝰ
ee debeas: ⁊ coaceruare flagitia: teqꝫ ip̄m of
ferre supplicio: quō negare obiecta deside-
ras? Pnia patiētiā q̄rit: patiā mitigat deli-

cta magna? Quõ irasceris alijs tue ipse re⁹
cõscie? Quõ cõmoueris cũ debeas eẽ misera
bilis? Qui arguit: ⁊ ꝙ ampli⁹ a semetipõ
curare debet vulnera sua: nõ alterũ vulnera
re: nemo alienũ vulnerãdo se sanat. Medi/
ce cura teipm: si medicus quanto magis re⁹
ꝑus curare se debet? Cõfiteris pctm̃ tuũ: et
medicũ ꝓfiteris alienũ: ⁊ si veritatis est qõ
retorq̃s: tpis non ẽ. Pctõri enim dixit deus
Quare tu enarras iusticias meas? vsurpa/
sti tibi vt õ lege arguas q̃ ꝯ legẽ ipse stetisti
Quid lachrymarũ tẽp⁹ amittis q̃ ꝯcertãdo
vanos sermones aut audis aut loq̃ris? Hec
ille. Et sic patet ꝑma ꝑs ꝑncipal' b⁹ sermõis

Pars secũda huius sermonis in q̃ ponit'
ali⁹ pnie fruct⁹ q̃ dicitur pacificatiuus

Secũdo in isto sermone tractãdũ est
de alio fructu pnie q̃ dr̃ pacificatiu⁹
qr. s. ꝑ pniaꝫ aĩa multiplicẽ pacẽ ac/
quirit. Pro q̃ notãdũ ẽ ꝙ pnia ẽ multiplid
guerre euitatiua: multiplicis aduersitatꝫ fu
gatiua: ⁊ multiplicis pacis acq̃sitiua. ¶ ꝑ
dico ꝙ pnia ẽ multiplicis guerre euitatiua.
Unde sciendũ ꝙ q̃tuor gñia guerrarũ sũt i
illis q̃ in pctõ ꝑsistũt. Primũ ẽ cũ deo inspi/
rante qñ. s. pctõr resistit diuinis inspirationi
bus: q̃bus de⁹ pctõres ad pniaꝫ cõuertere q̃/
rit. Apoc. 3. Ego sto ad ostiũ ⁊c. Uñ pctõr
propriã volũtatẽ rebellẽ diuinis inspiratio
nibus opponit: tanq̃ clipeũ ad defendẽdũ se
in pctĩs suis. Secũda ẽ cũ ãgelo custodiẽte
qui impijs pctõrũ affectiõibus resistere non
cessat: ne de malo in peius labant'. Tertia ẽ
cũ ꝓpria cõscia stimulante q̃ peccatorẽ mise
rũ in peccatis obrutũ facit ꝙ non possit ita
ꝑfecte voluptatibus vt optat delectari. vñ
Aug⁹ de hoc scribit: vt habet'. 23. q. j. c. pa/
tus. vbi dicitur. Nihil est infelicius infelici/
tate peccantiũ: qua penalis nutritur impuni
tas: ⁊ mala volũtas velut iterior hostis ro
boratur. Item idẽ Aug⁹ i li. de vera inno/
centia ait. Nulle sũt maiores seu grauiores
cruces in vita ista q̃ mala cõscia. Quarta ẽ
cũ diabolo insequẽte cui ptõr tanq̃ ab eo li/
gatus lꝫ se ponat ad resistenduꝫ in nõnullis
peccatis ei resistere non valet: vnde fit vt
vi ifelicissimi hoies ad mlta scelera q̃ nunq̃
sese facturos putassent trahant'. Addi põt
⁊ q̃nta guerra quã scelerati homines patiũ/
tur a proximo ꝑsequẽte. Nã plerũq̃ diui
no iudicio fit vt hõ hominẽ ꝓsequat' ne pec/
cata vtriusq̃ cõmissa ipũita remaneãt. vex
eni huiusmõi guerras facilime quisq̃ euita
re poterit si pniaꝫ ꝓ pctĩs egerit: qr vt dicit
Ambro. de pe. di. j. c. nouit. Nouit deus mu
tare sen. si tu noueris mu. delictũ. ¶ 2º. di/
co ꝙ pnia ẽ multiplicis infirmitatis fugati
ua. Quatuor eni sũt gñia aduersitatũ. Pria
q̃dẽ fortuna hoib⁹ i bõis tpalib⁹. s. diuitijs
honorib⁹: mgr̃atib⁹: dignitatib⁹: imperijs:
vel aduersari vl' aspirare dr̃. Aspirare nãq̃
dr̃ fortuna cũ h⁹mõi bona mutuat. Aduer
sat' ꝗ͂o cũ mutuata tollit. Uñ Salusti. Pro
fecto fortuna in oi re dñat': eas res cunctas
ex libidine magis q̃ ⁊ verũ celebrat obscu/
ratq̃. Et Boe. li. 2. de ꝯsolatione ꝓsa. 2.
vbi introducit fortunã sic loquenteꝫ. O pes
honores cetere taliũ mei iuris sũt: dñaꝫ fa/
mule cognoscũt: mecũ veniũt: me abeunte
discedũt. Secũdo mũdus tanq̃ in maligno
positus atq̃ oibus diuitijs plen⁹: vt dr̃ ꝑme
Jo. 2. Quia oẽ qõ est i mũdo ⁊c. virtuti: ꝓ/
bitati: religioni: bonitatiq̃ oi aduersat'. Jõ
semꝑ bonos odio habuit ⁊ hꝫ: vt dñs dicit
Jo. 15. Nolite mirari si mũdus vos odit: qr
me priorẽ vo. o. ha. Tertio caro bonis gra/
tuitis aduersat': Ideo ad Gal. 5. Caro con
cupiscit aduersus spũm ⁊c. Hec enim sibi in
uicẽ aduersantur: vt nõ quecũq̃ vultis illa
faciatis. Quarto diabolus bonis gratificã
tibus. s. diuine gratie ⁊ charitati aduersat'.
j. Pe. 5. Frẽs sobrij estote ⁊c. Sꝫ q̃ vere pe/
nitentiã agit ⁊ in charitate ꝑseuerat nec for
tuna nec mũd⁹ nec caro nec diabol⁹ tantum
pñt aduersari: q̃n oẽs aduersitates in bonũ
eius ꝓueniãt: qr vt apl's ad Ro. 8. c. ait. Di/
ligẽtib⁹ deũ oia cooꝑant' i bonũ: his q̃ ꝑꝫ ꝓ
positũ. s. pnie ꝑagẽde vocati sũt sci: qr null⁹
tã magn⁹ pctõr ẽ q̃ ꝑ pniaꝫ ⁊ sctificari ⁊ san
ctus vocari ñ possit. ¶ Tertio dico ꝙ pnia
ẽ multiplicis pacis acquisitiua. Nẽo pniam
digne sine charitate agere põt: vt nõ. de pe.
di. 2. ꝑ totũ. Sꝫ q̃ charitatẽ hꝫ sine pace eẽ nõ
põt: iuxta illud ꝓpheticũ. Pax multa dili.
le. tuam: imo qui penitentiam agit ipse sibi
multiplicem pacem acquirit. Primo paceꝫ
dei: quia per gratiam per penitentiaꝫ acce/
ptaꝫ in dei filium adoptat': atq̃ ita homini
pacẽ diuinã penitẽtia acq̃rit: vt Hiere. 14. c.
dñs ait. Si pniaꝫ egẽit gẽs a malo suo. ⁊c.

Secūdo pacē angeli. Nā angelus ex q̄ verā pniā agit bō: affectiōibus eius vltra nō adversat: sed potius in oibus bonis assentit. iō angeli in natiuitate dn̄i. Luc. 2. cātādo: hominib⁹ bone volūtatis pacē annūciauerūt di. Glr̄ia in excelsis deo ꝛ i t. pax ho. bo. vo. Tertio pacē sui. Nā conscie stimulis vltra nō impetit atq₃ sagittat sed potius in sue ꝯscie trāq̇llitate gloriat. iō. 2. ad Chor. j. p. Gloria nr̄a hec est testi. ꝯscie nostre. Quarto pacē proximi: dū eni aliena reddūtur: ꝛ illate iniurie vicissim remittūt: ꝛ bona fama quoad fieri pōt restituit: veniaq₃ ad inuicē erogat ꝛ dat: que oia sunt necessaria penitentibus: pax inter homines fit: custodit atq₃ seruat. Et sic patet secūda pars principalis huius sermonis.

Pars tertia in qua ponit alius pnie fructus: qui dicitur gratificatiuus.

t Ertio in isto sermone tractādū ē de alio fructu pnie qui dr̄ gratificatiu⁹ Nā penitentia ē meritoꝝ participatiua: iusticie sacrificatiua: dei gratificatiua ¶ Primo dico q̄ pnia ē meritorū participatiua. Quatuor nāq₃ sūt genera meritorū quorū quisq₃ penitēs particeps efficit. Prima sūt merita christi. Secūda sūt merita bte ate virginis: ꝛ aliorū scōrū. Et hec sūt ecclesie thesauri ex q̇bus indulgentie oēs emanāt Tertia sūt merita iustorū viuentiū. Quarta sūt merita propria: atq₃ ita vnusq̇sq₃ pēitens recte illud ps. decātare pōt. Particeps ego sū oiū ti. te. Sed de hoc satis dictū ē supra sermone. 4. in fine: cū ageret de institutione pnie: iō hic breuit trāseam⁹. ¶ Secundo dico q̄ pnia ē iusticie sacrificatiua: si q̇dē per pniam q̄tuor iusticie sacrificia sacrificant. Primū ē sacrificatio deo: de q̄ dicit glo. ordiaria sup illud ps. Sacrificate sacrificiū iusticie: vt in. 4. di. 14. ar. 2. q. 2. p Richo. allegat. Quid eni iusti⁹ q̄ vt quis suis pctis poti⁹ q̄ alienis irascat: seq₃ puniēs per pniam sacrificiū deo offerat p satisfactionē Secūdū ē recōciliatio ecclesie: de quo dicit Aug. i li. de pnia. Et de pe. di. j. nō pōt. vbi dr̄. Agite pniā q̄lis agit in ecclesia: vt oret pro vobis ecclia. Tertiū ē restitutio pximo de q̄ idē Aug. dicit ad Macedoniū. 14. q. 6 c. j. Si res p quā pctm̄ ē reddi pōt ꝛ nō reddit: pnia nō agit: s simulat Si aūt veracit agit: nō remittit pctm̄ nisi restituat ablatū si vt dixi restitui possit. Quartū ē iustificatio sui: de q̄ dicit Ric. in. 4. di. 14. ar. 2. q. 2. Pnia ē quedā iusticia: q̄ ē in volūtate: s q̄ sit in aliq̄ potētia vr̄: q2 virt⁹ nō opat nisi vbi ē: s pnia opat ꝯ quālibet penā: q2 quālibet purgat a culpa: q̄ ē in q̄libet potētia. Idcirco pphēta exultās ꝛ gaudēs: oēs pctōres ad offerēda ista q̄tuor sacrificia p pniā hortatur dicēs. Sacrificate sacrifi. iu. ꝛ sp. i dn̄o multi di. q̇s ostē. no. bo. Signatū ē sup nos lu. vul. t. d. de. le. in cor. me. s. dū pniā ago. ¶ 3° dico q̄ pnia ē dei gratificatiua. Nā p pniā oia deo gratificant: ꝛ pcipue q̄tuor sūt q̄ p pniā deo gratificāt seu g̅ta efficiūt Prio cogitatōib⁹ d q̇b⁹. pu. 8. Ego erudiq₃ intersū cogitatiōib⁹. Scd̄o sermōib⁹: de q̇b⁹ dicit ps. Docebo iniq̄s vias tuas ꝛc. Tertio opatiōib⁹ de q̇b⁹ dr̄ Ezechie. 18. vbi dicit de ꝯuerso ꝛ pniā agēte. Si aūt ipi⁹ ꝛc. In iusticia sua quā opat⁹ ē viuet. Quarto affectionib⁹ satisfaciēdi: nulli eni dubiū eē dz q̇n affectōes satisfaciēdi si desit facultas deo grate sint. Vn̄ Aug. sup illō ps. Cōfitebor ꝛc. expauit di. de pe. di. j. in pn. Magna pietas dei: vt ad solā pmissionē pctā dimittat. Nā dū pnūciat ore ꝛ de⁹ iā audit i corde: q2 ipā dicē q̄si quoddā pnūciare ē. votū eni p ope reputat. Que oia ꝯfirmat Aug. sermōe de pe. Nō erubescat pniā agē q̇ nō erubuit penitēda cōmittere: s cito i se bonis opib⁹ ꝯtendat dei imaginē repare vt int filios agnosci videat a prē: ne ab illa btitudine exclusus a ꝯuiuio nuptiali piect⁹: ꝛ ligatis manib⁹ ꝛ pedib⁹ pijciat in tenebras exteriores: vbi erit flet⁹ ꝛ stridor dētiū. Sz maġs medicamēto pnie: hūilitatis: cōpūctōis ad sanitatē pstinā reuocat⁹ ꝛ bonoꝝ opeꝝ margaritis ornat⁹: audire mereat. Euge serue bōe ꝛ fidel' intra in gaudiū dn̄i tui. Hec ille. Agam⁹ g̃ pniam frēs cha. p quā vberrimos fruct⁹ recipiam⁹ ꝛ ad illā supnā glr̄iā pueniam⁹ vbi sine dolore s cū pleno gaudio cū angel' gaudebim⁹ in secula seculorum: Amen.

Feria sexta p⁹ tertiā dn̄icā d aduētu: de trib⁹ alijs vltimis pnie fructib⁹ sermo. 20.

g Audete in domino sp: iterū dico gaudete ꝛc. Iterū vbi. s. Non obstan

tibus frēs charissimi iā dictis in duob⁹ ser-
monib⁹ de vtilitate pnie. Ad maiorē eius
explanationē: iterū in isto sermōe de ipa vti
litate pnie tractabim⁹: de q̄ loq̇t Aug⁹ in ꝓ
logo libri ꝺ vera ⁊ falsa pnia di. Quā sit ap
ꝑtēda pnie grā oīs clamat auctoritas: oīs
bonorū vita conat̄ ondere. Lāguores eniꝫ
sanat: leprosos curat: mortuos suscitat: sa-
nitatē auget atq̄ cōseruat: claudis gressuꝫ:
aridis copiā: cecꝭ restituit visū: vitia fugat:
acq̇rit ꝟtutes: mētē munit ⁊ roborat: oīa sa
nat: oīa reitegrat: ꝯstrigit ipꝫt⁹: moderat̄
gressus: ignorās se ꝑ hāc se inuenit. Hec ibi
Et iō gaudete in dn̄o sp̄: pniaꝫ agētes: iteꝝ
dico gaudete ꝓpter mirabiles fruct⁹ inde se
quentes. De q̇bus vltra p̄dictos tres alios
annotabimus: quorū Prim⁹ dicet̄ satisfa-
ctiuus. Secundus dignificatiu⁹. Tertius
glorificatiuus.

Prima pars hui⁹ sermōis in q̄ ponit̄ ali⁹
pnie fruct⁹ qui dr̄ satisfactiuus.

P Rimo igit̄ in isto sermōe tractādū
est ꝺ alio pnie fructu q̇ dr̄ satisfacti-
uus. Pro q̄ sciēdū ē: ꝙ pnia ē oīum
pctōrū purgatiua ⁊ oīuꝫ ꝑnaꝝ satisfactiua
Nullū ē eni adeo pctm̄ magnū qꝺ ꝑ pniam
nō remittat̄. ¶ Ad cui⁹ declarationem ad
uertendū ē ꝭm Ric. in. 4. di. 14. ar. 7. q. j. ꝙ
pnia pōt accipi pro pnia iformi: ⁊ sic n̄ remit
tit̄ aliqꝺ pctm̄ ꝑ ipaꝫ nisi dispositiue inq̄tū
ꝑ ipsaꝫ disponit̄ hō ad suscipiēdū grāꝫ dei ꝑ
quā formalit̄ remittit̄ pctm̄. Aut pōt acci-
pi ꝓ pnia formata: ⁊ sic nullū est pctm̄ adeo
graue q̇n ꝑ pniaꝫ remittat̄: q2 maior ē mīa
dei q̄ꝫ oīum pctā sit. Vn̄ Cassiodor⁹ sup
ps. 16. ait. Facili⁹ ē ꝯtinere irā q̄ ab ei⁹ tran-
q̇llitate cognoscit̄ aliena q̄ꝫ mīaꝫ q̄ nūq̄ꝫ ab
ei⁹ maiestate diuidit̄. Hec ille. Et glo. Esa.
28. ait. Op⁹ dei ꝓpriū ē misereri: parcere ⁊
donare: opus aūt nō suū ⁊ alienum ē irasci.
Hec ibi. De hoc hēt̄ tex. Greg. i decret. di.
50. c. tua scitas. vbi sic dr̄. P⁹ dignā vtiq̄ꝫ
satisfactionē credim⁹ posse redire ad honorē
ad fontē mīe recurrētes euāgelicā ꝓferam⁹
snīaꝫ. Gaudiū inq̇t ē sup vno pctōre pniaꝫ
agēte: q̄ꝫ sup nonagitanouē iustis q̇ nō indi-
gēt pnia. Et ouē ꝑditā nonagitanouē n̄ er-
rantib⁹ relictis: humeri pii pastoris ad oui-
le reportādā: dn̄s ipse testat̄. Si ouis ꝑdita
errās post inuētionē ad ouile hūero reporta-
tur: p̄dictis nonagitanouē nō errātib⁹ in de
serto relictis: Cur p⁹ pniaꝫ ad ecclesie mi-
nisteriū lapsus nō reuocet̄. Sicut in A pcd.
dr̄ de ministerio ecclesie. Memēto vnde ex-
cideris ⁊ age pniaꝫ: ⁊ p̄ma opa fac. Quid ē
eni grau⁹ q̄ꝫ aut carnale delictū admittere:
sine q̄ pauci inueniūt̄: aut filiū dei iureiurā
do negare? In quo verbo hūc ipm btm̄ Pe
trū aplorū p̄ncipē ad cui⁹ sacꝝ corp⁹ idigni
sedemus: lapsuꝫ eē cognouim⁹. sed post ne-
gationem pnia secuta ē: ⁊ post pniam mīa
data: q2 ab apostolatu eū nō distulit q̇ ante
ipm se negare p̄dixit. Hec ibi. Ex his ḡ con-
cludit̄ ꝙ ꝑ pniaꝫ q̄dlꝫ magnū pctm̄ rēittit̄
De spū scō etiā q̄lit̄ sit remissibile hēt̄ suffi
cient̄ in tractatu de clemētia dei. ꝙ si ꝯ argu
atur de pctō in spūm scm̄: ꝑ illud Math. 12
Qui peccauerit in spm̄: nō remittet̄ ei neq̄ꝫ i
hoc seculo neq̄ꝫ in futuro. Ad hoc rn̄det̄ ꝙ
pctm̄ in spūm scm̄ dicit̄ irremissibile. i. diffi
cile ad remittendū: q2 oē peccatū in spiritū
scm̄ hꝫ ꝯriā dispositionē ad remittendū: q̇a
hꝫ ānexā ipenitētiā sine q̄ pnia nullo mō pōt
remitti: tn̄ remissibile ē pctm̄ i spūm scm̄: tū
rōne diuine potētie remittētis: tū q2 hō pōt
de isto ꝑnitere. Sed vt ista clari⁹ itelligan-
tur aduertēdū ē ꝭm Bona. i. 2. di. 43. ar.
2. q. 2. Cū sit ꝙ oē peccatū in spūm scm̄ vel
ē ipenitētia: vel hꝫ ipenitētiā ānexā: duplici
ter dr̄ irremissibile: vt vno modo dicat̄ irre
missibile. i. ipossibile ad rēittēduꝫ ⁊ alio mō
inconsuetū remitti. i. difficile ꝓpt̄ dispositi
onē ꝯriā. ¶ Ad quoꝝ declaratōnē notādū
est: ꝙ ipnia duob⁹ modis dicit̄. Vno modo
ad ꝓpositū nō ꝑnitēdi. Alio mō ꝯtinua per
manētia in malo vsq̄ꝫ ad diē extremū inclu-
siue. Et ꝭꝫ istū modū peccatū in spiritū scm̄
qꝺ claudit in se ipniaꝫ duplicit̄ potest dici.
Vno mō ꝓut claudit in se ipniaꝫ q̄ q̇dē ē fi-
nalis ꝑsistētia in malo: ⁊ sic dr̄ irremissibile:
q2 nullaten⁹ pōt remitti: q2 nō cadit sub pe-
nitētia. Sepata eniꝫ aīa a corpe nō ē āplius
loc⁹ pnie. Alio mō dr̄ pctm̄ in spūꝫ scm̄ ꝓut
claudit in se ipniaꝫ. i. ꝓpositū nō penitendi.
Hoc mō dr̄ irremissibile. i. incōsuetū remit-
ti: nō tn̄ ꝙ sit ipossibile: q2 tale ꝓpositū mu-
tari pōt: ⁊ sic cadit sub pnia. ¶ Cōfirmāt̄
ista ꝑ quādā glo. sup illo ꝟbo Gen̄. 4. Ma
ior ē iniq̇tas mea ⁊c̄. di. Mētiris chaym: q2
maior ē mīa dei q̄ꝫ oīuꝫ hoīuꝫ miseria. Et iō

ait Amb. noster sup̄ Bti imaculati: de p̄di
cta fructificatōe pnie sic. Bon⁹ ē dn̄s susti-
nētib⁹ eū aīe q̄ q̄rit eū: bonū ē sustinere ⁊ spe
rare in salutare dei. Bonū ē viro cū porta-
uerit iugū a iuuētute sua: sedebit singl'arit ⁊
silebit: q2 tulit iugū graue: Hec vtiq3 q̇d ali
ud astruūt nisi bone exclusiōis hāc int̄p̄reta-
tionē videri? Quis eni sustinet dn̄m nisi stu
dio charitatis? Quis ē qui sp̄at nisi q̇ id qd̄
sperat ⁊ optat ⁊ diligit? Qd̄ eni sp̄am⁹ p̄ pa
tiētiā expectam⁹. Ergo q̇ sp̄at sustinet: q̇ su-
stinet: ip̄atiētie q̇dē excludit effectū. Quis ē
qui iugū optat a iuuētute sua: v3 gl'ie nisi q̇
delitijs renūciat a iuuētute sua: ⁊ luxuriam
fugit? Quis est qui singularit̄ sedit nisi q̇ sin
gularib⁹ voluptatib⁹ abdicatis molestiarū
oīu3 excludit tumult⁹? Iste ergo timere ni-
hil poterit: q2 charitatis gl'ia vi3 timoris ab
sorbuit. Et .j. Qui aūt cōpūgunt̄ vtiq3 dele-
ctationē excludūt erroris: ⁊ qui agit pniam
excludit pudorē: seq̄strat verecūdiā flagitij
cōfitēdi vt recup̄ande spē salutis inueniat.
Meritoq3 ⁊ ipse Dauid vbi agnouit errorē
Peccaui inq̄t dn̄o: tātus rex: tātus ꝓpheta:
nō erubuit peccatū suū cōfiteri. Et id̄ dictū
est ei: Et dn̄s abstulit pctm̄ tuum. Hec ille.
¶ Secūdo dico q̄ pnia ē penarū satisfacti-
ua: q2 sm̄ Ric. vbi .s̄. q. z. Tāta pōt eē pnia
interior ⁊ exterior q̄ posset remitti tota pena
simul pctō debita: vel vt melius dicā exolui.
Patet exēplū in Magdalēa vt patet Luc.
7. cui dictu3 ē. Remittūtur tibi peccata tua
quia si tūc mortua fuisset stati3 euolasset ad
celū. Hinc ē q̄ vt ait Aug⁹. in li. Enchiri. c
70. De quibusda3 t̄p̄alib⁹ penis que in hac
vita peccantibus irrogant̄ eis quorū pecca-
ta delentur: ait apostolus. q̄ si nosmetipsos
iudicaremus: nō vtiq3 a a domino iudicare
mur: cū autē iudicamur a dn̄o corripimur:
ne cū hoc mūdo dānemur. Agamus ergo
penitentiā interiorē ⁊ exteriorē: ne solu3 pe
nam eternā fugiam⁹ sed etiē pena3 purgato
rij deuitemus. Confirmat̄ hoc per exēplū
ciuitatis Niniue: que per penitētiā satisfecit
⁊ penā quā dominus p̄ Ionā cōminat⁹ fue-
rat. Ione. 3. euasit. de qua loquit̄ Augusti.
20. de ciui. dei. c. 24. di. Niniuite quippe in
hac vita egerūt penitentiā: ⁊ ideo fructuo-
sa3 velut in agro seminātes i quo voluit de⁹
eu3 lachrymis seminari: quod postea cu3 le
ticia meteretur. Et tn̄ quis negabit qd̄ dn̄s
predixit in eis fuisse cōpletu3 nō parū aduer
tat q̄ ad deū peccatores deus non solu3 ira-
tus sed etiā miseratus euertat. Euertuntur
eni peccatores duobus modis. Aut sicut so
domite vt pro peccatis suis ipsi homines pu
niāt̄. Aut sicut Niniuite vt ipsa peccata ho
minū destruant̄. Factū est ergo quod predi-
xit deus: Euersa est Niniue q̄ mala erat: et
bona edificata que nō erat: stantibus eni me
nijs atq3 domibus euersa ē charitas ipedit̄
moribus: ac sic quāuis ꝓpheta fuerit contri
stat⁹: quia nō ē factū qd̄ illi homines timue
rūt illo prophetāte venturū: factū est tn̄ qd̄
fuerat deo p̄sciente predictu3 quoniā n̄ erat
que predixit q̄ in melius esset iplendū. Hec
ille. Et sic patet pars prima huius sermōis.

Pars secūda huius sermonis in qua poni
tur alius penitentie fruct⁹ qui dicitur digni
ficatiuus.

Secūdo in isto sermone tractandū ē
de alio fructu pnie qui dicit̄ dignifi
catiu⁹. Nā pnia ē aīe sanatiua ⁊ no
bilitatiua. ¶ Primo dico q̄ penitentia est
aīe sanatiua: quia dū pnialis gratia aīe ad-
uenit a morbis oībus sanā reddit: nō eni ex
pellitur vnū ꝯriū nisi per aduentū alterius
q2 natura oppositorū imediatoꝝ est vt sil' eē
nō possint. Nō eni possunt simul esse visus
⁊ cecitas. Cu3 igitur culpa ⁊ gratia sint int̄
se imediate opposita semp̄ necessario alterū
est in aīa. Et dū simul eē nō pn̄t: necesse est
vt dū gratie penitētialis īducit̄ culpa illi op
posita repellatur. Penitētia ergo du3 p̄ gra-
tia3 animā sana3 reddit: oē3 culpa3 inficien
te3 excludit. Unde Aug⁹ de vera ⁊ falsa pe
nitētia in ꝯpologo sic inquit. Hec est que ho
mines ad angelos ducit: ⁊ creatura3 reddit
creatori. Ista ouē perditā mōstrauit querē-
ti: ⁊ decima3 dragma3 obtulit anxianti: hec
dissipatore3 filiū ad patrē reduxit: ⁊ vulne
ratu3 a latronibus custodi curādū tradidit.
In hac oē bonū inuenitur: per hāc oē bonū
conseruat̄: fugat tenebras: inducit in lucem
excoquit oīa: ipsa est ignis consumēs. Hec il
le. ¶ Secūdo dico q̄ penitētia ē anime no-
bilitatiua: quod patet sic. Omnis virtus q̄
mouet ad aliquid inter duo opposita: tanto
probatur esse nobilior quāto magis a vilio
ri opposito separat ⁊ digniori approximat.

Quia q̄ũto est aliquid similius digniori ⁊
dissimilius viliori: tanto credit̃ esse nobili⁹
Exēpli gratia: In cōtradictorie oppositis si
cut in affirmatione ⁊ negatione: quorũ affir
matio semꝑ aliquid ponit: negatō tollit ⁊ di
strabit. Et lʒ i bis talibus nō possit dici pro
prie alterũ altero nobilius: quia inter aliq̄d
⁊ nihil cōparatō nulla cadit. Pōt tñ dici ꝙ
vnũ est simplicit̃ nobile. s. affirmatio: ⁊ alte-
rũ ignobile simpliciter. s. negatio. Exēpluʒ
etiaʒ habetur in priuatiue oppositis: vt i vi-
su ⁊ cecitate: quia visus corpus nobilitat: ce
citas dehonestat. Itē exēplũ habetur in cō-
trarijs: sicut de albedine: nigredine: dulcedi
ne ⁊ amaritudine: quorũ tñ vtrũq̄ȝ aliquid
ponat: tñ vnuʒ nobilitateʒ: alterũ vilitateʒ
sonat. Unde sancti angeli nunq̄ȝ apparent
hominibus in nigris sed semꝑ in albis. Exē-
pluʒ vtiq̄ȝ apertissimũ omniũ istorũ est in
relatiue oppositis sicut in dñatione ⁊ serui-
tute: quoruʒ vnuʒ sonat aperte nobilitateʒ
sed alterũ vilitatē. Itaq̄ȝ quando aliq̄ virt⁹
mouet aliquid a vilitate in nobilitateʒ: vt si
moueat a cecitate in visionē: ab amaritudi-
ne in dulcedineʒ: a seruitute in dñationē vel
a loco infimo ad superioreʒ: tanto est virt⁹
illa nobilior: q̄ũto a maiori vilitate ad ma
ioreʒ dignitatē promouet: sed sũma omniũ
vilitatuʒ absq̄ȝ dubio ē peccatũ cũ homineʒ
faciat ignobilē. Cũ enī eũ seruũ eius quod
nihil est efficiat: ⁊ a sũme nobili homineʒ di
uidat: ergo penitētia que homineʒ remouet
a culpa ⁊ a vilissima seruitute: ⁊ ducit ad fi
liationē diuinaʒ est virtus dignissima: sum
me nobilitans nos in via ⁊ tandē perducēs
nos ad patriaʒ. Et sic patet secũda pars ꝓin-
cipalis huius sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua poni
tur vltimus penitentie fructus qui dicitur
glorificatiuus.

Tertio in isto sermone tractãduʒ est
de alio ⁊ vltio fructu. penitētie: qui
dicitur glorificatiu⁹. Pro quo ē no
tandũ ꝙ pnīa est in pñti ꝓsperatiua ⁊ in fu-
turo eleuatiua in celũ. ¶ Primo dico ꝙ pe
nitētia ē i pñti prosꝑatiua: q꞉ ꝑ penitēs pro
sperat̃ in bōis aīe ⁊ nature: vt patet exēplo.
Sicut enī Nabuchodonosor ex homine i be
stiã ꝓpter pctm̄ est mutat⁹: vt legit̃ Daniel̃
4. Et nota. 17. q. 4. c. miror. vbi Aug⁹. ait
Si de ꝑtãte presumitur Nabuchodonosor
regē intende: qui causa suꝑbie ex homine in
bouē ē cōmutatus. Ita ꝑ pnīaʒ multi ex be-
stialibus in hoīes cōmutari: ⁊ de ꝟtute i vir
tutē que sunt aīe bōa prosꝑando ambulare
vident̃. Preterea sicut stulti hoīes letantur
cũ malefecerint ⁊ exultãt in rebus pessimis.
Prouer. 2. c. Ita nulli dubiũ q̄n gaudēdũ
sit his q̄ bonũ oꝑant̃ ⁊ agũt pnīaʒ q꞉ vt scri
ptũ est Ecclesiasti. 3. Nō ē melius q̄ȝ letari: ⁊
facē bonũ. Et Prouer. 21. Gaudiũ iusto
est facere iudiciũ. i. q̄ꝺ ee̅rō iudicat. Secun-
do prosꝑatur penitēs in bono gratie. Nam
his qui pnīaʒ agũt diuina gratia suꝑabun-
dat. Unñ ad Ro. 5. Ubi suꝑabũdauit peccatũ
suꝑabũdat ⁊ gratia. s. dũ veraʒ penitentiam
ꝑseueranter agũt peccatores. Patet i Ma-
gdalena peccatrice: in Matheo publicano:
in Paulo ecclesie persecutore. iō de pe. di. j. §
non pōt. dicitur. Non pōt quisq̄ȝ gratiaʒ ac
cipere nisi purgatus fuerit ab oī sorde pecca
ti per penitētie cōfessionē: ꝑ donũ baptismi
salutaris. Tertio prosꝑatur penitēs ⁊ gau-
det tētationes deuincēdo. Maxīe enī solēt
homines gaudere: ac oī qua possunt leticia
exultando plaudere: si difficiles variasq̄ȝ vi
ctorias de aduersarijs reportarēt: ⁊ ꝑ milia
reruʒ discrimina suis cũ hostibus certando
triũphauerit. Hinc apostolus Jacob. ꝓ. c.
Omne inquit gaudiũ existimate fratres cũ
in tētationes varias incideretis: sciētes ꝙ ꝓ
batio fidei nostre patientiã oꝑatur: patiētia
aũt ꝑfectũ op⁹ habet: vt sitis ꝑfecti ⁊ itegri
in nullo deficiētes. Et. j. Pe. 4. Cōmunicã
tes christi passionibus gaudete. Gaudet in
super penitens vitã emendasse: quo nihil le-
tius atq̄ȝ iocũdius q̄ȝ. s. relictis assuetis ma-
lis: deuictisq̄ȝ salutis nostre hostibus vitaʒ
in melius emendasse. Unde Deutrono. 33. c
Letare in exitu tuo scilʒ quia a periculis re-
cessisti. Et. j. Paralipo. 2. Dedit illi domi-
nus gaudium cum inimicis suis ⁊c̄. ¶ Se-
cundo dico ꝙ penitentia est in futuro in ce-
lum eleuatiua: ⁊ sic imortalitatis perpetue
donatiua. Est enim scala illa quaʒ vidit Ja
cob. s. Gene. 28. Per quam ascendunt ange-
li ⁊ descendunt: eo ꝙ ad visitandos nos ve-
niunt: et deo nostras orationes ferunt. Ui-
dit autem dominum innixum scale quasi pa
ratũ ad auxiliandũ: ⁊ post ꝯpletã pnīam ad

suscipiendũ filios penitentes. Vñ hiero. ad
Julianũ ait. Noli aspicere Judã negantez
sed Paulũ respice ꝯfitentẽ. Jacob ditissimi
patris fili⁹ ꝛ nud⁹ ꝛ solus in baculo suo ꝑgit
mesopotaniã: iacet lassus in itinere: ꝛ q̇ deli-
catissime a rebecca matre fuerat educatus:
lapide ad caput vtit̃ ꝓ puluillo: vidit scalaz
de terra vsq3 ad celũ: ꝛ ascẽdentes ꝑ eã ange-
los ꝛ descẽdẽtes: ꝛ desuꝑ initẽtẽ dñz: vt las-
sis manũ porrigeret: vt ascẽdẽtes suo ad la-
borẽ ꝓuocaret aspcũ: vnde vocat̃ locus ille
bethel. i. dom⁹ dei in qua quotidie ascẽdit̃ ꝛ
descẽdit̃. Sci eni corruũt si fuerit negligen-
tes ꝛ pctõres p̃stinũ recipiũt gradũ si sordes
fletibus lauerit. Hoc iõ dico vt te nõ terre-
ant descẽdẽtes ꝫ vt ꝓuocẽt ascẽdẽtes. Nũq̃
exẽplũ a malis sumit̃: etiã in seculi reb⁹: sꝑ a
meliori parte incitamẽta ꝟtutis sũt. Hec il-
le. Verũ q̄ hec scala q̃ dicta ẽ pnia ducat in
celũ ꝛ introducat in regnũ ꝛ auctas certa do-
cet ꝛ rõ ꝑsuadet. Nõne Math. 4. dr̃. Peni-
tẽtiã agite ꝛc̃. ꝛ ẽ sensus. Pnia ẽ ꝟtus q̃ duc̃
ad regnũ celoꝝ. Suꝑ q̃ dicit Chriso. O ex-
actio q̃ nõ facit paupes ꝫ diuites. Nã cũ q̇s
debitũ iusticie reddiderit deo nihil ei p̃stat: ꝫ
sibi lucrũ salutis acq̇rit. Et subdit. Pnia eni
cor mũdat: sensus illuminat: aias scificat: ꝛ
ad susceptõnẽ christi p̃parat hũana p̃cordia
Preterea hoc idẽ rõ ꝑsuadet. Nã iux̃ phicũ
documẽtũ. O ẽ remouẽs ꝓhibẽs obstaculũ
q̃ moueri sibi ad locũ nãliter debitũ nõ põt
mouere dr̃ illud ad locũ desideratũ. Exem-
plũ d̃ lapide nãlit̃ ad terrã descẽdẽte ꝛ ad cẽ-
trũ vi sui põderis se mouẽte: cui si in sui de-
scensu occurrat obstaculũ ꝓhibẽs ei⁹ motũ
ne tẽdat ad locũ nãlit̃ desideratũ: remouẽs
illud ꝓhibẽs siue ipedimentũ dr̃ quodãmõ
motor lapidis ad locũ suũ. Exẽplũ etiã põt
dari de aliq̃ eunte Romã: q̇ capt⁹ si in carce-
re poneret̃ ille q̇ eũ a vinculis absolueret: et
ad eundũ expeditũ redderet: diceret̃ mitte-
re eũ Romã. Jsta tñ intelligi debẽt eẽ vera
ꝑ accidẽs ꝛ nõ ꝑ se. Cr aũt aia nãlit̃ tẽdat i
deũ: tanq̃ in sue btitudinis locũ ꝯstat ex ver-
bis Bernardi i li. de ꝟbis dñi di. Aia rõnal̃
ad imaginẽ dei facta ceteris oibus occupari
põt: repleri oĩno nõ põt. Capacez dei q̇cq̇d
deo min⁹ ẽ nõ iplebit. Hec ille. Cũ igit̃ loc⁹
aie de⁹ sit ꝛ pctm̃ sit illud obstaculũ q̃ ipedi-
tur ꝑuenire ad ipm deũ ꝛ pnia vt ostensũ est
ẽ. sit huius obstaculi remotiua: seq̇tur q̄ pe-
nitẽtia ẽ aie i celũ eleuatiua. Ad qd̃ nos cõ-
ducat oĩps ꝛ etern⁹ deus q̇ viuit ꝛ regnat in
secula seculorũ: Amen.

Sabbato añ q̃rtã dñicã de aduẽtu: de tri-
plici pulchritudie gloriose virginis Marie
Sermo vigesimusprimus.

Tota pulchra

es amica mea: ꝛ macula nõ
ẽ in te. Scribunt̃ hec verba
Canti. 4. c. Seq̄ntes ordi-
nẽ nr̃m frẽs charissimi ho-
die memoria faciẽda ẽ de gloriosissima vir-
gine Maria matre dei q̃ fuit suꝑ oẽs alios
nobilissima: dignissima ꝛ formosissima. q̇a
vt dicit Hiero. Nil ẽ cãdoris: nihil ẽ splẽdo-
ris qd̃ nõ resplẽdeat in Maria ꝟgine. Hec
ille. Quaꝓpt̃ bñdicta vocat̃ int̃ oẽs muli-
eres. Vñ Aug⁹ in li. ꝯ q̇nq3 gña hostiũ ait.
Solus ad ꝟginẽ fabricator ꝛ dñs venit: ve-
stẽ quã nõ habuit iduit: eã sicut inuenit clau-
saz reliq̇t: sicut ille nat⁹ solus int̃ mortuos li-
ber: sic ꝛ isti⁹ ex qua nat⁹ ẽ matris pudor: so-
lus ẽ integer. Eua inobediẽs meruit penã
Maria obediẽs ꝯsecuta ẽ grãz: illa gustan-
do ꝓhibita: maledicta ẽ: hec credẽdo angelo
bñdicta: illa nobis mortẽ cõtulit: hec vitam
peperit. Hec ille. ¶ De nobilitate igit̃ ꝛ di-
gnitate atq3 formositate btẽ ꝟginis tracta-
re itẽdẽtes ꝯuenĩẽter ꝟba p̃dicta assũpsim⁹
s. Tota pulchra es amica mea. s. i aia ꝛ cor-
pore. ꝛ macula nõ ẽ in te. s. spũalis neq3 cor-
poralis. De q̃ pulchritudie i btã ꝟgine tres
differẽtias describem⁹: quarũ Prima dicet̃
pulchritudo nobilitatis. Secũda dicet̃ pul-
chritudo dignitatis. Tertia dicet̃ pulchri-
tudo formositatis.

Pars prima huius sermonis in qua poni-
tur q̄dã beatissime ꝟginis Marie pulchri-
tudo que dicitur nobilitatis.

Primo in isto sermone tractãdum ẽ
de pulchritudine nobilitatis ꝟginis
Marie. Fuit eni btã ꝟgo nobilius
indiuiduũ seu nobilior creatura oib⁹ idiui-
duis seu creaturis q̃ in hũana nã fuerũt: sint
aut possint: aut poterũt gñari. Eq̇dẽ Mat.
p̃. c. sui euãgelij describit eã fuisse natã d̃. 14
p̃triarchis. d̃. 14. regib⁹. d̃. 14. ducib⁹ ꝯz q̄ di-
stiguũt ꝛ enũerãt q̇dã. Lu. q̈. 3. c. d̃scribẽs

nobilitatem originis sue exordiens ab adã ⁊
eua vsq; ad xp̄m deũ genealogiã suã protra
xit. habem⁹ nãq; ꝙ dñs iesus christ⁹ q̇ sine
matre fuit in celis: ⁊ sine pr̄e ĩ terris: totã a
mr̄e ꝟgine hũanitatẽ accepit: ⁊ dignitates
q̄ ad hũanitatẽ sequũť. s. cognatiõis vt di-
cereť fili⁹ Dauid: ⁊ ꝯsãguinitatis vt diceretur habere fr̄es ex nobili ꝑentela: totũ hoc a
bñdicta sua mr̄e suscepit. Q̄ð esset etiã vltimus dux: vltim⁹ rex: vltim⁹ pr̄iarcha toti⁹
ꝑpl̄i isrl̄: vñ hoc habuit nisi a virgine gl̄iosa?
vt ex hoc manifeste clarescat ꝙ oĩs nobilitas
corꝑalis cõcessa hũano generi ĩ Adã a deo
principaliter data ẽ: vt descẽderet ꝑ multas
gn̄ationes ⁊ ꝑ virginẽ matrẽ terminareť ĩ
xp̄m: hinc tãtã mũdiciã ad litterã ꝑcipiebat
de⁹ in lege sua: nõ tm̄ in hũanis corporib⁹ sed
etiã in vasis: in domib⁹: ĩ castris: ⁊ in cũctis
q̄ erãt in ꝑpl̄o dei: vt. s. ꝑpl̄s ꝓpter xp̄m illã
nobilitatẽ ⁊ mũdiciã cõseruare deberet. Cũ
ãt venit xp̄s exhausta mãifeste apparet oĩs
mũdicia ⁊ nobilitas iudeoꝝ q̇ nõ crediderũt
in eũ: ita ꝙ vbi gens iudaica mũdissima et
nobilissima fuerat añ xp̄m: nũc vilissima et
abiectissima appareat vltra oẽs alias natoẽs
hoc etiã manifesta expiẽtia mõstrat: ꝙ post
xp̄m nũq; habuerũt aliquẽ pr̄iarchã vel re
gẽ vel etiã ducem sicut in ꝑmis. Et etiã ipsi
met publice attestãť: vt verificeť q̄ð ipse de
se Apoc̄. 2. c. ait. Hec dicit ꝑm⁹ ⁊ nouissim⁹
ꝑm⁹. s. quẽ de⁹ in ꝑpl̄o ꝑticipare intendebat.
Et nouissim⁹. s. pr̄iarcha rex ⁊ dux in ꝑpl̄o
illo. Totã g̊ nobilitatẽ xp̄s ꝺm carnẽ traxit
de hã vir. ex cui⁹ nobilitate ꝯsequenter tota
creatura nobilitata ẽ. s. corꝑalis: rõnalis ⁊ ĩ
tellectualis: insensata: vegetatiua: sensitiua
⁊ intellectiua. Et hec est vna rõnũ quã as-
signat Scotus in. 3. sen. Q̄ð si etiã Adã nõ
peccasset: xp̄s incarnat⁹ fuisset: nõ tñ passus
vt. s. in ipsa hũanitate xp̄i tota creatura no
bilitareť: ⁊ oĩs ĩ ipsa bonitate dei ꝑticiparet
Cui⁹ rõnis fũdamẽtũ ẽ. ꝙ bonũ ĩq̈tũ bonũ
ꝺm Dionysiũ de ãgelica hierarchia: est sui
ipsi⁹ coĩcatiuũ. Et q̈to magis bonũ ẽ tanto
magis debet eẽ coĩcatiuũ. Cũ igiť deus sit
sũma bonitas ĩ abstracto: debet eẽ sũme coĩ-
catiua: ⁊ si creatura tãte esset capacitatis vt
totã bonitatem dei cõprehẽdere posset ⁊ ꝑti
cipare: cũ sit infinita bonitas dei: infinite cõ
municari deberet. Sed cũ ita sit ꝙ creatura
nõ est capax tãte cõmunicationis: saltem in
tãtũ debuit cõmunicari: quãtũ ipsa creatu-
ra apta nata est ꝑticipari: sed q2 ꝺm Aug̃.
13. de trini. c. 19. In reb⁹ ꝑ tẽpus ortis nulla
maior grã est: q̈ʒ vt hõ cõiunct⁹ sit deo ĩ vni
tate ꝑsone. Maior eñi coĩcatio dĩne bonita
tis est seipsã coĩcari creature btifice ⁊ essen-
tiali vnione q̈ʒ btifice tm̄. Q̄ð factũ ẽ ĩ ĩcar-
natõe ⁊ assũptõe nãe hũane ĩ q̄ coĩcata ẽ bo
nitas diuina oĩ creature. Si enim cõiuncta
fuisset ꝑsona dĩna lapidib⁹ tm̄ vł elemẽtꝭ nõ
nisi creaturis eẽntiã tm̄ habentibus bonitas
diuina tm̄ coĩcata fuisset. Si ꝟo coniuncta
fuisset plãtis ⁊ arbustis: nõ nisi potẽtie vege
tatiue etiam bonitas dei coĩcata fuisset. Si
aĩalibus irrõnabilibus siue pecorib⁹ nõ nisi
creature sensitiue. Si ãgelis nõ nisi creatu-
re intellectiue: sed q2 hõ ꝑticipat cũ oĩb⁹ cre
aturis: habet eñi ꝺm Aug̃. 5. de ciui. dei. c.
xj. essentiã cũ lapidib⁹: vitã seminabilẽ cuʒ
arboribus: vitã sensualẽ cũ pecoribus: vitã
intellectiuã cũ solis ãgelis: ⁊ ideo habet ali
quid cõe cũ oĩbus hõ. Vnde ⁊ Gre. ĩ omeł.
Ascensionis suꝑ illud Math. vlti. Predi-
cate euãgeliũ oĩ creature sic inquit. Oĩs cre
ature noĩe intelligiť hõ. Sunt nãq; lapides
sed nõ viuũt: arbusta sũt viuũt sꝫ nõ sentiũt
aĩalia sunt viuũt sentiunt sed nõ discernũt:
ãgeli ꝟo sunt viuũt sentiũt ⁊ intelligũt: hõ
ꝟo est viuit sentit ĩtelligit ⁊ discernit: habet
g̊ aliquid cõe cũ oĩbus hõ. Idcirco cõiungẽ
do se ꝑsona diuina cũ hoĩe: siue cũ humana
natura coĩcauit bonitatẽ suã oĩ creature et
oẽm creaturã sublimauit ad quãdã equali-
tatẽ dei in ipsa ei⁹ eẽntiali cõiũctiõe ⁊ subli-
miter nobilitauit. Quã quidẽ nobilitatem
traxit de puris sanguinib⁹ hea. vir. Qua ꝓ
pter oĩs nobilitas que fuit in xp̄o ꝺm carnẽ
⁊ cõsequẽter redũdauit in oẽs alias creatu-
ras ꝓcessit a nobilitate virginis marie. Et
ideo oĩs creatura ei est obligata: qm̄ ipsa fuit
nobilissima quem nobilitatẽ oĩb⁹ coĩcauit.
Et sic patet ꝑma pars hui⁹ sermonis.

Pars secunda huius sermonis in qua po-
nitur alia beate virginis Marie pulchritudo
. s. dignitatis.

s Ecũdo in isto sermone tractãdũ ẽ ð
alia pulchritudine gl̄iose ꝟginis ma
rie q̄ dr̄ pulchritudo dignitatis ⁊ regalita-
tis: q2 fuit regina celi ⁊ t̄re quã meruit ĩ cõ-

ceptiõe filij. ¶ Ad cui⁹ declarationẽ sciendũ ꝙ sicut diune ꝑfectiões oĩ itellectui incõpꝑhensibiles sũt: sic ꝑfectiones grãrũ quas virgo accepit in susceptione filij dei solo intellectui diuino ⁊ xp̃o cõpꝑhensibiles fuerũt ⁊ sibi. Equidẽ ꝙ de⁹ generaret deũ nulla reqrebatur in deo dispositio cũ ei ex nã cõueniret: et ꝑ viã nature intellect⁹ verbũ ꝓduceret per oĩa sibi equale imo ipossibile ẽ ꝙ nõ generaret deũ ꝓpter suã fecũditatẽ. Sʒ ꝙ femina cõcipet ⁊ pareret deũ: est ⁊ fuit miraculum miraculoꝝ. Oportuit eni vt sic dicã feminã eleuari ad quãdã equalitatẽ diuinã: ꝑ quãdã q̃si infinitatẽ ꝑfectionũ ⁊ grãrũ: quã equalitatẽ nunq̃ creatura expta est. vñ credo ꝙ ad illã abyssuʒ ipscrutabilẽ oĩuʒ charismatũ spũs sci que in btãʒ ꝟginẽ deuenerũt i hora cõceptionis intellect⁹ hũan⁹ vel ãgelicus nũq̃ potuerit attingere. Qḋ declarãs ãgel⁹ gabriel Lu. p̃. cũ ab eo q̃reret btã ꝟ. ⁊ dicẽt Quõ fiet istud qm̃ vi. nõ. co. Rñdẽs ãt angel⁹ se tãtũ mysteriũ ignorare di. Spũs sanctus supueniet in te. ⁊c̃. q. d. Qḋ a me q̃ris ignoro: ꝫ eterne sapie doctor q̇ sibi soli hoc altissimũ mysteriũ reseruauit: ⁊ te ꝑ illuminatissimã expientiã docebit. Meruit enim gl̃iosa ꝟgo i vno suo cõsensu. s. cõceptiõis filij dei p̃matũ orbis dñiũ mũdi: sup oẽs creaturas sceptrũ regni: plenitudinẽ oĩuʒ grãꝝ oĩuʒ ꝟtutũ: oĩuʒ donoꝝ: oĩuʒ btitudinem: oĩuʒ fructuũ spũs: oĩuʒ sciarũ ⁊ maxime altissime theologie iterp̃tatiõis sermonũ: spirit⁹ ꝓphetie: discretiõis spirituũ: opationis virtutũ: grẽ sanitatũ: meruit fecũditatẽ in virginitate maꝛnitatẽ filij dei. Qḋ sit stella maris: porta celi: ⁊ sup oĩa ꝙ diue mĩe sit regina. Et ꝙ regina mĩe noĩeꝛ multipliciꝛ ꝓbari põt. Primo eni pl⁹ cõuenit ei hoc nomẽ: q̃ si dicaꝛ ipatrix. Nã ipatrix ẽ nomẽ magni timoris ⁊ rigoris. Regina aũt pl⁹ est nomẽ ꝓuidẽtie ⁊ eq̃tatis: ꝓpterea nõ credo i tota scriptura sacra deũ expresse noĩari ipatorẽ sed regem: hoc nãq̃ nomẽ est maiestatis. Et etiã diciꝛ magis ꝓprie regina misericordie: q̃ dñã dñarũ ⁊ regina reginarum: vel dea dearũ: hec eni noĩa iportãt dignitatẽ vl' excellentiã respectu maiorũ ⁊ minorũ. Si eni diceretꝛ dea dearũ nõ videreꝛ esse dea vel regina peccatorũ vel demonũ. Siĩliter nec ꝓprie diciꝛ regina pacis vel dilectionis: qm̃ nec hoc ẽ velle oĩbus sui regni. Tertio etiã meli⁹ diciꝛ regina misericordie q̃ vel potẽtie vel sapie. In sapiã eni intelligiꝛ potẽtia sed nõ cõuertiꝛ. In mĩa ꝟo intelligiꝛ ⁊ sapientia ⁊ potẽtia: ⁊ nõ ecõuerso. vnde misericordia claudit ista tria oĩa in se: ꝓpterea regina mĩe ẽ regina potẽtie ⁊ sapie ⁊ nõ econuerso. Quarto eni nõ põt ꝓprie dici regina gl̃ie: seu regina grẽ: seu regina iusticie. Naʒ gl̃ia grã ⁊ iusticia ꝑ se tm̃ dicũt collationeʒ boni ⁊ ablationẽ mali: ꝑ se eni plus comprehendit: ⁊ in ampli⁹ se extendit regnũ mĩe q̃ gl̃ie vel grẽ vel iusticie: ꝫ ab ampliori ⁊ maiori potẽtia dignitas ⁊ denoĩatio maior est. g̊ btã virgo maria a sũma dignitate regina mĩe dici debet. Quinto ad idẽ gl̃ia ẽ tm̃ i celo ⁊ nõ in terra: nõ in inferno: nõ in purgatorio sed mĩa in quolibet horũ est: g̊ maximũ regnũ est mĩa: merito g̊ maxima regina: regina mĩe est dicẽda: Sexto insup regina mĩe debet dici. Nã quicq̇d est supi⁹ superiore est supius inferiore: sed mĩa ẽ sup oĩa opa dei: ⁊ regnũ mĩe sup mĩa: g̊ regina mĩe determinat potentiã sup oĩa. Sed ista cõuenit ꝓprijssime virgini marie: g̊ ꝓprie mĩe ẽ regina. Septimo etiã ipa supra primoniũ ⁊ ꝓprietatẽ filij sui est regina: sed hoc est mĩe: ꝓpriũ ẽ eni dei misereri sp ⁊ ꝑcere. ergo btã ꝟgo ꝓp̃e mĩe ẽ regina. Octauo insup ꝓbari põt Esa. i8. dicit dñs. Ego aũt cõsiderabo i loco meo. glo. Qui loc⁹ est mĩa: sed ꝓpri⁹ locus regis est regnũ. ergo mĩa est regnũ reg ⁊ regina: sed ꝓprie diciꝛ rex ⁊ regina ei⁹: qḋ est ipsi⁹ regnũ: sicut rex ⁊ regina frãcie diciꝛ cui⁹ est regnũ francie: ꝓpterea btissima virgo ꝓprie diciꝛ regina mĩe: cui⁹ mĩe regnuʒ est. Et sic patet pars secũda hui⁹ sermonis: quõ. s. virgo gl̃iosa habuit pulchritudinẽ dignitatis ⁊ regalitatis quia fuit regina mĩe.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua tractatur de corporali seu exteriori pulchritudine virginis marie.

t Ertio in isto sermõe tractãdũ est de pulchritudine formositatꝫ gl̃iose ꝟginis marie. s. pulchritudinis extioris ⁊ corporalis: ꝓ qua poniꝛ ista cõclusio ꝑ Bona. i 3. dis. 3. Qḋ in scripturis iudeorũ inuenit. s. ꝙ virgo maria erat corpe pulcherrima: ⁊ tñ nũq̃ fuit homo tã carnalis: tã libidinosus q̇ ipsaʒ potuerit desiderare. Et ꝫ ꝫm Ber.

fuit ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter impressionē & irradiationē: q2 nō apparebat cōcupiscibilis: sicut mulier maritata nō apparet concupiscibilis viro suo. Nā ex facie virgis procedebāt quasi radij solis: quos null⁹ carnalis poterat sustinere aspicere: vnde in glo. sup Luc. dicit de Joseph: q facie ad faciē ipsā respicere nō poterat. ¶ Secundo ꝓpter honestā cōuersationē: q2 gestus ita honestos & mores & verba ita cōposita: vt nullus posset ipsā ꝯcupiscere: sed poti⁹ cōpungebāt. ¶ 3° propter occultationem. Nam cum honestis vestimentis se occultabat: in domo sera stabat. O femina lassiua. O laqueū demonis. O femina petulans. O speculū diabolicū. Come nō te confundi a delectarti tanto de essere bella: e pdi nella tua vanitade quelli li quali christo ha redēpti cū el suo sangue: nō cōsideri che sei inimica de christo e della vgine gloriosa: e seruitrice del diauolo. Considera honestatē virginis: specula te in isto speculo. Nam dicit Ambro. sup Luc. Discite virgines nō circūcursare p alienas edes: nō morari in plateis: nō aliquos i publicū miscere sermones. Maria i domo sera: festinat in publico: māsit apud cognatā suā trib⁹ mēsibus: & q̄ ꝓpter officiū venerat inherebat officio. Māsit trib⁹ mensib⁹: nō q2 eā dom⁹ delectaret aliena: sed q2 videri in publico frequenti⁹ displicebat. Hec ille. Rogemus ergo oipotentē deū vt p gloriosam virginem mariā dignet nobis ꝯcedere pulchritudinē aīe & corpis simul i p̄senti p grā3 & i futuro p gloriā in secula seculorū Amen.

Dñica quarta de aduentu de generali vocatione omniū ad pniam: quoniā clamāt celestia: terrestria & infernalia. Sermo. 22⁹

Vox clamantis in deserto parate viā3 dñi rectas facite semitas eius. Scribūt hec verba Luc. 3. & in euāgelio occurrētis dñice. Scd3 sententiā oratorū frēs charissimi siue artis rhetorice: officiu3 oratoris est: docere: flectere: & delectare. Qua ꝓpter congruū videtur & vtile valde: post q̄ in superiorib⁹ plaborauimus multū insistendo ad docendū. Quid ē penitentia: qualiter debeat fieri penitentia: quanta debeat esse penitentia: q̄ fructuosa sit penitentia vt in presentiarū insistam⁹ ad manuducēdū: nec nō & flectendū dura corda peccantiū ad penitentiā suscipiendā: proponendo illa ante eorū oculos que inducāt & inclinent: moueant & quodāmodo necessitent ipsorū peccatorū mētes ad ipsa3 pnia3 non tm̄ peragendam: sed stricte & cordetenus amplectandā. Jdcirco in isto nostro ꝓposito verba sancti euangelij hodierni preassumpta: poptime accomodāt dicētia: Vox clamantis in deserto. s. in isto mundo ꝓpter peccata grā deserto: parate viā domini: rectas facite vias eius penitentiā agēdo. Que verba q̄ verissime hunc sensū habeant ostendit ibidē ex verbis precedentibus vbi dicit Factū est verbū domini super Joannē çacharie filiū in deserto: & venit in oēm regionem iordanis predicans baptismū penitētie in remissionē peccatorū. Jta hodiernis temporibus factū est verbū domini super nos p̄dicatores vt eam⁹ per mundū clamantes penitentiā agite: q2 hoc idē clamant pmo celestia 2° terrestria. 3° infernalia.

Pars prima hui⁹ sermonis in qua ponūt tres voces celestiales pnia3 agite clamātes.

Primo igit i isto sermōe ponūt tres voces terribiles. pma ē vox dei. 2a vox āgeli. 3a padisi clamātes pnia3 agite ¶ Prima vox ē dei clamās o supbe age penitētiā. Cōtinue eni p inspiratōes hec vox incitat peccātes ad pnia3 pagendā: & in hoc multū gaudet: qd ꝓbat triplicit. Rōne: auctoritate & exemplo. Primo ꝓbat rōne sic. Multū gaudet q̄s q̄n fit bm volūtatē suā: sed volūtas dei est vt petōres pnia3 agant. iuxta illud. i. ad Thessa. 4. hec ē voluntas dei sanctificatio vr̄a. &c. Et Ezech. 18. Viuo ego dicit dñs nolo mortē peccatoris: sed vt reuertat a via sua mala & viuat. g patet ꝓpositū. Preterea multū gaudet q̄s q̄n digne laudat: nō eni hō deū digne laudare pōt dū in petō mortali existit ipenitens & pseuerat. Vñ Eccle. 15. dr̄. Nō est speciosa laus i ore petōris Et ideo vt dina laus digne possit celebrari abijcienda sunt peccata: & sacrificiū iusticie deo per pniam offerendum est. Quia vt dicit propheta. Sacrificiū deo spiritus contribulatus. Ac per hoc idem propheta omnes peccatores ad huiusmodi sa-

crificiū celebrandū in quo maxima dei laus
cōsistit hortat dicēs. Sacrificate sacrificiuz
iusticie. vbi glo. ordinaria inqt: Quid eniz
iusti⁹ ꝙ vt q̇ſq; suis pctis poti⁹ ꝙ alienis ira
scat: seq; puniēs p pniam sacrificiū deo offe
rat? ꝗ. ꝛc. Preterea gaudet deus de multitu
dine ei militantiū: duz eni sum⁹ in hac vita
vel deo militamus p opa virtutū. Juxta il
lud apli. z. ad Thimoth. z. Labora sicut
bon⁹ miles Jesu xpi: vel diabolo p exercitiū
vitiorū: iuxta illud Sapie. z. Inuidia dia
boli mors intrauit in orbē terrarū. Deinde
subiungit. Jmitant aūt illū qui sūt ex parte
ipsi⁹. Ex quo dat intelligi i hac vita eē duo
genera militū diuersis dñis militātiū: quo
rū alij sunt boni: ꝛ isti deo militāt. Alij sūt
mali diabolo militātes: vnde fit vt quo plu
res boni reperiunt eo maior sit copia spūa
liū militū deo militantiū. Ex quo patet. ꝛc.
¶ z⁹ idē pbat auctoritate triplici. s. mosai
ca: pphetica: ꝛ euāgelica. Primo p Moisē
clamat deus pniam agite sic. Sācti estote ꝛ
scificamini: qꝛ ꝛ ego scūs sū. Leuiꝗ. zo. et
z3. inqt. Ois aīa que non fuerit afflicta die
hoc peribit de pplis suis. Secūdo clamat per
pphetas dicens Hiere. z. Uide vias tuas i
cōualle: scito quid feceris. ꝛ Hiere. 3. Leua
oculos tuos in directū ꝛ vide vbi nunc pro
strata sis. ꝛ Hiere. z9. inquit. Queritis me
ꝛ non inuenietis: cū aūt quesieritis me in to
to corde vestro inueniar a vobis. Et Hiere.
3i. Statue tibi speculā dirige cor tuū in viā
rectā i qua ambulasti. Reuertere retro vir
go isrl' vsq; quo diuitijs dissolueris? Jtē cla
mat Ezech. i8. dicēs. Conuertimini ꝛ agite
pniāz ab oib⁹ iniquitatib⁹ vestris: ꝛ nō erit
vobis in ruinā iniquitas. ꝛ iterū ibidez. Si
īpius egerit pniam ab oibus iniquitatibus
suis: oiuz iniqtatū eius q̄s opatus est nō re
cordabor. et Ezech. 33. Jmpietas ipij non
nocebit ei: in quocūq; die puersus fuerit ab
īpietate sua. Jtē clamat puer. ꝑ. di. Uocaui
ꝛ renuistis: extendi manū meā: ꝛ non fuit q̇
aspiceret. et Cantꝗ. z. Surge ꝛ ppera ami
ca mea spōsa mea ꝛ veni. ꝛ Cantꝗ. 6. Reuer
tere reuertere sunamitis: reuertere reuerte
re vt ītueamur te. Jtē clamat Esa. ꝑ. Quie
scite agere puerse: discite benefacere. ꝛ Esa.
30. Si reuertimini ꝛ quiescatis salui eritis.
ꝛ Esa. 44. Reuertere ad me: quoniā ego re

demi te. et Esa. 65. Expādi manus meas to
ta die ad populū incredulū qui gradit via
nō bona post cogitationes suas. Jtē clamat
Johel. z. dicens. Conuertimini ad me i to
to corde vestro in ieiu. fle. ꝛ planc. ꝛc. Ter
tio clamat p euāgelistas suos di. Math. 4.
Penitētiā agite appropinquabit eni regnū
celoruz. Et Math. xj. Ue tibi corozaim:
ve tibi bethsaida: quia si in tyro ꝛ sydone
facte essent virtutes que facte sunt in vobis
olim in cinere ꝛ cilicio penitētiā fecissent. Et
Luce. i3. iterū inquit. Nisi penitentiaz ha
bueritis oēs simul peribitis. ¶ Tertio hoc
idē pbat exemplo: quia. s. christ⁹ fleuit pec
catores pniam nō agentes: quod patet figu
ratū in ploratiōe sup ciuitatē hierusalē. De
qua loqt Hiero. ad Rusticū di. Fleuit do
minus sup ciuitatē hierusalē quia non egis
sent pniaz. Et Petr⁹ trinā negationē abluit
lachrymarū: impleuitq; illud propheticū.
Exitus aquarū deduxerūt oculi mei. Plan
git ꝛ Hieremias pplm pniam nō agentez di
cens: Quis dabit capiti meo aquā ꝛ oculis
meis fontē lachrymarū ꝛ plorabo populuz
istū p diē ꝛ noctē. Cur aūt plangat ꝛ defle
at in sequēti sermone demōstrat. Nolite fle
re mortuū: neq; plāgatis eū fletu ꝛ plāctu.
Qui ingredit non reuertet vltra. Nequaq̄
igit plangendus est gentilis atq; iude⁹: q̇ in
ecclesia nō fuerūt: ꝛ semel mortui sūt. De q̇
bus saluator ait: Dimitte mortuos sepelire
mortuos suos: sed qui p scelera atq; peccata
egrediunt de ecclesia ꝛ nolunt vltra reuerti
ad eā ppter dānationē vitiorū. Unde ad vi
ros ecclesiasticos: qui muri ꝛ turres ecclesie
nūcupant loquit sermo pphetic⁹ di. Mu
ri syon pferte lachrymas. iplētes illud apli.
Gaudere cū gaudentibus flere cum flenti
bus ꝛ dura corda peccātiū lachrymis puo
cetis ad fletū: ne pseuerātes in malicia au
diāt. Ego plantaui te vineā fructiferā: quō
conuersa es in amaritudinem vitis aliena?
Et iterū ligno dixerūt: pater meus es tu. ꝛ
lapidi genuisti me. ꝛ verterunt ad me dorsa
ꝛ non facies suas: ꝛ est sensus. Noluerūt ad
me puerti vt agerēt pniaz: ꝫ cordis duricia
in iniuriā meā sua terga dederūt: quāobrē ꝛ
dñs loquit ad Hiere. Uidisti q̄ fecerit mihi
habitatio isrl'. Abierūt sup oēm mōtē excelsū
ꝛ subt⁹ oē lignū frōdosū ꝛ fornicati sūt ibi.

Et dixit postq̄ fornicata es hec oīa: ad me re
uertere ⁊ nō es reuersa. O clementia dei. O
nr̄am duriciā: dū ⁊ post tot scleera nos ꝓuo
cat ad salutē. ⁊ ne sic q̄dē volum⁹ ad meliora
cōuerti. Hec ibi. ¶ 2ª vox celestialis q̄ cla
mat pniaꝫ agite dr̄ vox angelica. Gaudiū ē
enim angelis sup̱ vno pctōre pniam agente
Luce. 15. qđ pꝫ triplici rōne. Prima ē dia
bolice societatis diminutio. Quotiēs eni ali
quis a pctō ad penitentiā se cōuertit idē ē ac
si de diaboli grege ad xp̄i exercitū cōfugeret
ac ꝓinde diuine militie ascriberet: quo fit vt
angeli plurimū gaudere debeant de conuer
sione pctōris q̄ quo copiosior ē: eo magis di
aboli grex diminuitur. Nāquidē oīs pctōr
īpenitēs diaboli fili⁹ ⁊ mēbrū eē dicit: sicut
erāt hi de quib⁹ Jo. 8. dr̄: Uos ex pr̄e diabo
lo estis: q2 opa pr̄is vr̄i facere vultis. Tales
etiā sūt de quib⁹ scriptū est. 38. dis. c. nullus
vbi dr̄: Qui eni rebelliter viuit ⁊ discē atq̄
agere bona recusat magis diaboli q̄ mēbrū
xp̄i eē ondit. Jdcirco angeli vidētes diabo
licū exercitū p̱ pniam pctōrū diminui atqꝫ
debilitari: ⁊ xp̄i militiā augeri atqꝫ robora
ri tāq̄ optimi milites letant de multiplica
to impatoris sui exercitu ⁊ diminuto hostiū
suorū grege. Secunda rō est angelici officij
pfunctio. dicit eni Hiero. Math. 18. Ma
gna est dignitas aīaꝝ: vt habeat vnaqueq̄
ab origine matris sue: āgelū ad sui custodiā
deputatū. Ex quo dat intelligi: q̄ int cete
ra officia q̄bus angelica nā humano generi
obseq̄t illud p̄stās ⁊ singulare ē: q̄ hoīes cu
stodiūt ne a diabolo decipiant ⁊ decepti in
pctō labant: sed si p̱ diaboli suggestionē ho
mines peccauerint: tunc angeli vt resurgāt
sollicite instāt. Qđ si factū fuerit tūc ipsi an
geli suo erga nos officio fungētes: letant ⁊
gaudēt: vt pꝫ Daniel. 12. vbi dr̄: q̄ michael
ꝓ pp̄li liberatōe stabat. Tertia rō est celestis
ruine repatio. Jn celo q̄dē ruinas fuisse pꝫ
Esa. 14. ⁊ Apoc. 12. de casu luciferi. Ad idē
facit qđ ait: Grego. de pe. dis. 2. c. cum sine
charitate. versu. scriptū ē. vbi dr̄. Si altissi
ma illa sublimitas cecidit: q̄s cadere nō pos
sit? Si in celo ruine quāto magis i terra? Hec
ibi. Unde factū est: vt diuina sapiā volēs an
gelicas ruinas repare: hūanū gen⁹ cōderet:
cōditū etiā in pctō lapsū morte filij sui icar
nati redimeret: ne ille celestes sedes vacue re

manerēt. Atq̄ ideo angeli charitate pleni
dū vidēt hoīes pniam agētes gaudent: eo q̄
certi sūt si in pnia pseuerauerint: eos ad cele
stes sedes esse ꝑuenturos. De q̄ reparatione
script ū ē p̱ ꝓphetā di. Judicabit nationes
implebit ruinas. Que oīa supradicta in ista
pte cōfirmāt p̱ auctoritatē Hiero. ad rusti
cū monachū di. Nonagita oues relinquūt
in solitudine. Una ouis que aberrauerat pa
storis humeris reportat. Unde ⁊ leticia an
gelorū super vno peccatore penitētiā agēte.
Quāta felicitas: vt de salute nostra exultēt
celestia: de quib⁹ dr̄: Pniam agite appropi
quabit eni regnū celorū. Nullū i medio spa
tiū: mors ⁊ vita sibi ꝯtraria sūt: ⁊ tn̄ penitē
tia copulant. Luxuriosus fili⁹ totā ꝑdege
rat substantiā ⁊ ꝓcul a patre: vix porcorū ci
bis inediā sustētabat. Reuertit ad parētes:
imolat ei vitul⁹ saginat⁹: stolā accipit ⁊ anu
lū vt xp̄i recipiat vestimētū qđ dudū pollue
rat: ⁊ audire meret. Candida sint sp̱ vesti
mēta tua. Receptoq̄ signaculo dei ꝓclamat
ad deū: Pat peccaui in celū ⁊ corā te: ⁊ recō
ciliat⁹ osculo dicat ad deū: Signatū ē super
nos lumē vult⁹ tui dn̄e: dedisti leticiā i corde
meo. Justicia iusti nō liberabit eū: in q̄cūq̄
die peccauerit iniq̄tas impij nō nocebit ei: i
quacūq̄ die cōuersus fuerit: vnūqueq̄ iudi
cat sicut inuenerit: nec pctā ꝯsiderat sed peni
tentiā. Si tn̄ vetera crimina nouella ꝯuer
sione mutent. Septies cadit iust⁹ ⁊ resurgit
si cadit quō iust⁹? si iustus quō cadit? Sꝫ iu
sti vocabulū nō amittit: q̄ p̱ pniam sp̱ resur
git: ⁊ nō solū septies sed septuagies septies:
delinquēti si cōuertat ad pniam: pctā donā
tur. Hec ille. ¶ Tertia vox celestialis q̄ cla
mat pniam agite dr̄ vox paradisi. Clamat
eni paradisus ad pctōres vt pniam agāt tri
bus rōnibus. Primo rōne sūme exultatiōis
Jn celo eni est gaudiū oio sine admixtione
tristicie vel doloris. Et ideo si volum⁹ ad
illud gaudiū ꝑuenire: necesse ē nos peniten
tiā agere. iuxta illud Math. 3. Pniam agi
te. ⁊c. vbi. s. in regno celorū etiā erit aliquo
mō pnia: sed sine dolore ⁊ tristicia ⁊ cum oi
gaudio. Unā ait Alex. vbi. s. Qđ in btis nō
erit pnialis displicētia de pctis: ꝓut displi
cētia dolorem mētis importat: eo q̄ bti sine
aliqua alteratiōe aspectu ⁊ affectu in sūme
delectabile sp̱ mouent. Hinc est q̄ bti si con

uertant se supra mala sua vl' dānatoꝝ nō cō
siderāt illa ꝓut fuerūt illis dānifica vel noci
ua: sed magis ꝓut occasionalit̄ sūt expedien
da vel coopatiua i bonū: q2 vt sic ꝯsiderata
sūt motiua ad deū diligēdū: ⁊ materia lau
dis. Vñ bti considerāt mala sua vt remissa
eis diuina mīa: ⁊ siliter cōsiderāt damna ⁊
mala dānatoꝝ: vt punita dina iusticia: q̄rū
vtrūqȝ ē rō diligendi deū ⁊ ipsū laudandi ⁊
siliter exultādi in deo. iuxta illud psal. Leta
bit̄ iust⁹ cū viderit vindictā. ¶ 2º idē ꝓba
tur rōne sūme ꝑmiatiōis. Obligamur enī
seruire deo ⁊ abstinere ab ei⁹ offensis ꝑpter
inumerabilia bñficia q̄ accepim⁹: creatiōis
aīe ⁊ corpis ⁊ oīuȝ rerū: necnō ⁊ redēptiōis
etiā si nihil aliud expectarem⁹: quāto magis
obligamur pniaȝ agere: vt ad sūmā exulta
tionē veniam⁹ ⁊ et̄na ꝑmia capiam⁹. Vnde
Aug⁹ de verbis dñi sermōe. 3º de ista exulta
tōe penitētib⁹ ꝑparata loquit̄ di. O magna
bonitas dei: cui cū ꝓ ꝯditiōe reddere debea
mus obsequia: vtpote serui dño: famuli deo
mācipia redēptori: amiciciaꝝ ꝑmia nobis re
ꝓmittit: vt nobis obseq̄a debite seruitutꝭ ex
torqueat: vt quos nolle seruire ꝯspicit spōte
bñficioꝝ suorū possit ꝓmissionib⁹ inuitare.
Hec ille. ¶ 3º clamat paradisus pniaȝ agite
rōne incōpabilis bonitatꝭ. Quid enī retinēt
peccatores ne pniaȝ agant: nisi delectatiōes
carnales mūdiales ⁊ corpales. ⁊ iste q̇d sūt
nisi caduce ⁊ momētanee. Sȝ vt inq̇t phus
ꝑ methaphisice. 3. et 8. phisicorū. Finiti ad
infinitū nulla ē ꝓportio. Bona autē padisi
infinita sūt ⁊ et̄na. Qua ꝓpt̄ ad pctōres cla
mat padisus pniaȝ agite. q. d. ad me nullus
pctōr intrare pōt. iuxta illud Apoc̄. vlti. Ni
hil coinq̄natū intrabit i illud. Et iō pniam
agite: vt in celo empireo mō splēdido ⁊ spe
cioso sūmis ⁊ infinitis delectationib⁹ pleno
mecū gaudere possitꝭ: sine dolore: sine tristi
cia: sine timore: in eternū ⁊ vltra. Que oīa
ꝯfirmare vr̄ Gregꝰ. in omel̄. vni⁹ martyris
di. Si cōsiderem⁹ frēs charissimi q̄ ⁊ quāta
sūt in celis: vilescūt aīo oīa q̄ habēt̄ in t̄ris
⁊c̄. Et sic patet prima pars hui⁹ sermonis.

Pars scd̄a hui⁹ s̄mōis in q̄ ponūt̄ tres alie
voces. s. terrestres pniam agite clamantes.

S Ecūdo in isto s̄mōe ponēde sūt tres
alie voces trrestes. pniam agite cla
mātes. s. vox stimuli: vox mundi: ⁊
vox viri. ¶ Prima vox q̄ clamat pniaȝ agi
te: dr̄ vox stimuli. Est. n. s̄m sentētiā theo.
in cōsciētia vis aīe q̄ sp̄ nata ē in supioribus
figur] naturalit̄ ad bonū mouēs ac malum
abhorrēs: q̄ ⁊ dr̄ sinderesis. ⁊ ista ē vis quo
quotidie cōsciētiā pctō deprauatā stimulat
di. illud Hiere. 2. Scito ꝙ malū ē ⁊ amarū
te dereliq̄sse deū factorē tuū. Et iō Augu.
ait: Sicut mali cruciabunt̄ in die iudicij in
māifesto: ita nūc cruciāt̄ i occulto. ⁊ Amb.
li. 2. soliloquioꝝ inq̇t. Cōscia aūt rei sp̄ ē pe
na: nūq̄ȝ secur⁹ ē reus: Mens enī mala con
sciētie ꝓprie stimulis agitat̄: Hec ille. Et iō
sūt pctōres de illis de q̇b⁹ ait apl's. i. ad Thi
moth. 4. Cauť iatā habētes cōsciētiā suaȝ:
ꝓpterea Hiero. inq̇t cū de eis. s. pctis habet̄
cōsciētia: torquēt hoīeȝ ⁊ corrodunt: vt ge
nimina vipaꝝ matrē suā. Hec ille. Nā vipa
filijs i vtero positꝭ: lacerata pimit̄: ita nos
pūgūt pctā nr̄a ad pniaȝ incitātia: ⁊ lacerāt
nisi pniaȝ egerim⁹ ad et̄nā dānationē cōdu
cētia. ¶ 2ª vox clamās pniaȝ agite: dr̄ vox
mūdi: ait enī Ber. in q̄dā sermone. Bona
q̄ facere negligim⁹ nobis de⁹ ab alijs fieri de
mōstrat: vt q̇ ꝑceptis nō attēdim⁹: saltē ex
emplis icitemur atqȝ i appetitu rectitudinis
nihil sibi mēsipsa difficile existimet: ꝙ pfe
cte ab alijs pagi videt. Hec ille. Exēplo igit̄
toti⁹ mūdi ad pniaȝ manuducimꝰ. Nōne vi
dem⁹ s̄m sniam salomōis: ꝙ oīa flumia ad
vnū locū vñ veniūt: reuertāt̄ ⁊ fluant. Aq̄
quāto cadēdo descēdit: tanto ascēdit: ex pte
opposita: vt iuxta mensurā casus sit mēsura
ascensus: Sol ⁊ si in occasū tēdit ad orientē
tñ mox redit. Sic hō in occasu. i. in pctō re
manere nō debet: ꝟ ad oriētē grē redire tene
tur. Ignis quantūcūqȝ ꝑmat̄ ad ima: tñ sp̄
se erigit ad suprema. Arbor vento agitata:
aut alit̄ depssa: se p⁹ea adhuc erigit. Mus
dū claudit̄ sub scutella: lignū roddere nō si
nit vt exeat. Auis in rete cōclusa: statim exi
re laborat. Ex q̇bus oībus colligere possum⁹
ꝙ si pniaȝ agere nolum⁹ deteriores his cre
aturis sum⁹. ¶ 3ª vox clamās: pniaȝ agite
dicit̄ vox viri. Primo pegrinatōis ⁊ curso
ris qui attendunt longitudinē vie ⁊ asperi
tatē ⁊ tēpus ad iterandū valde breue: ⁊ iō
nulle faciende sūt indutie: nec solis ortū de
bet quis expectare: sed mane surgendum est
ante lucē: eo ꝙ bono hospitio semp caret: ⁊

cena: quia ad illud ꝑuenit tarda hora. Ita ⁊
peccator qui eſt viator tendens ad patriā ſu
pernā: nō debet morari in peccato: ſed ſtatim
ſurgere per penitentiā: ne inueniat̄ de his de
quibus dicit̄ Math. 25. cum intrare volue
rit regnū celorū. Amen dico vobis neſcio
vos. ¶ Secundo clamat vox viri agricole
penitentiā agite. Quis eſt enī agricola cui
ſi fuerint vno anno fruct⁹ auulſi: qui agrū
deſerat ⁊ eū amplius non excolit. Sepe acci
dit ꝙ arbor caſu impedita vno anno fructus
non affert: ſed in ſequenti duplicatos repor
tat fructus. Sic ⁊ homo aliquādo reſurgen
do in plures ⁊ meliores fructus virtutum ⁊
gratiarū reſurget. ¶ 3º. clamat vox viri bel-
lātis pniā agite. Quis enī pnceps deuict⁹
arma mox abijcit. Octauianus imperator
ſepe deuictus nūꝙ̄ arma proiecit: ſed ſemper
poſt caſum reſurgere ſtuduit. Unde in fine
omnē mūdū ſuo imperio ſubiugauit. Quis
in terrā cadit: ⁊ ſtatim non reſurgere moli-
tur? Reſurgamus et nos a caſu per peniten-
tiam. Et ſic patet ſecunda pars principalis
huius ſermonis.

Pars tertia huius ſermonis in qua ponū
tur tres alie magne voces penitentiā agite
clamantes.

tErtio in iſto ſermone ponunt̄ tres
alie magne voces pniam agite cla-
mātes. Uox. ſ. inferni. Uox dānati.
Et vox ignis eterni. ¶ Primo clamat īfer
nus pniā agite. In inferno aūt ē dolor oīo
ſine admixtione gaudij: qm̄ ⁊ ſi dānati peni
tentiā agant nullū tm̄ gaudium de ipſa pnia
habēt: ꝓpter qđ dicunt theologi: ꝙ peniten-
tia duob⁹ modis accipit̄: ꝓprie. ſ. ⁊ cōmunit̄
¶ Primo modo pnia accepta ꝓprie dicit̄
ꝓut eſt deteſtatio peccati ꝓpter ipſū peccatū
vel ꝓpter offenſam dei: ⁊ in ſpe venie: que pe-
nitētia nō eſt in dānatis: qz ſicut illi qui cū
chriſto regnabūt nullas in ſe reliquias male
volūtatis habebūt. Ita illi qui erunt in ſup
plicio ignis eterni bonā habere nullatenus
pn̄t volūtatē. Cū igit̄ nullā habeāt volun-
tatē bonā: nō habēt volūtatē reſipiſcendi a
pctō: ḡ nec penitendi de pctō. ¶ 2º. mō pnia
coiter accepta: dr̄ quecūꝙ̄ ð pctō deteſtatio
⁊ hec eſt in demonib⁹ ⁊ dānatis: deteſtantur
enī pctā que cōmiſerūt: nō ꝓpter dei offen-
ſam: ſȝ ꝓpter penā quā inde ſuſtinent. Unde
Sapie. 5. dr̄: Erūt pniam agētes. ⁊c̄. Aga-
mus ḡ pniam ne incidam⁹ in illā dānationē
vbi pnia erit ſempiterna cū magno dolore
⁊ triſticia ſine oī gaudio ⁊ leticia. Unū Aug⁹
de fide ad Petrū ait: Qui ꝓ̃o in hoc ſeculo
penitentiā non fecerit: habebit illā in futuro
ſeculo de malis ſuis: ſed indulgētiā in conſpe
ctu dei ſui nō inueniet. Qđ ⁊ ſi erit ibi ſtimu
lus penitudinis: nulla tamē ibi erit correctio
voluntatis. A talibus enī ita culpabit̄ iniq̄
tas ſua vt nullatenus poſſit vel diligi vel deſi
derari iuſticia: voluntas enī eorū ita erit ⁊
talis: vt habeat in ſe ſemꝑ malignitatis ſue
ſupplicium nūꝙ̄ tamē poſſit recipere bonita-
tis affectū. Hec ille. ¶ Secūdo clamat dā-
natus penitentiā agite vos qui eſtis in mun
do. Nam ſi dānati poſſent exire de inferno:
in vna hora tantā penitentiā agerent: vt ad
celeſtem gloriā euolarent. Patet hoc per ex
emplū illius diuitis. de quo dicit̄ Luc. 16.
Mortuus eſt autē diues ⁊ ſepultus eſt ī in-
ferno. Eleuans autē oculos ſuos cū eſſet in
tormentis: vidit abrahā a longe ⁊ laçarū
in ſinu eius: ⁊ ipſe clamans dixit: Pr̄ abra-
ham miſerere mei. Et infra rogo ergo te pa
ter: vt mittas eū in domo patris mei: habeo
enī quinꝙ̄ fratres vt teſtetur eis: ne ⁊ ipſi ve
niant in hunc locū tormentorū. Et ait illi
abrahā: habent Moyſen ⁊ prophetas au-
diant illos. Et ille dixit: Non pater abrahā
Sed ſi quis ex mortuis ierit ad eos peniten-
tiā agent. Hec ille. ¶ Tertio clamat ignis
eternus penitētiā agite: patet enī ex omniū
rerū experientia ꝙ magnū malum fugien-
dū eſt ⁊ minus eligendū: ⁊ paruū bonū di-
mittendū eſt ne incidamus in magnū ma-
lū Cū igit̄ agere penitentiā ſit malū paruū
⁊ cito tranſitoriū: ⁊ delectatio temporaliū
⁊ carnaliū ꝓpter quā in pctō ſubſiſtitur ſit
paruū bonū momentaneū ⁊ caducū. Et pe-
na eterna ad quā propter peccata noſtra ni
ſi de ipſis penitentiam agamus irremiſſibi-
liter declinamus: ſit magnū malum perpe-
tuū ⁊ infinitū agere penitentiā debem⁹. Et
iſta delectabilia totaliter relinquere cōtēda-
mus: ne ad illā eternā dānationē irrecuꝑabi
lit̄ deueniam⁹. Quis enī ſtult⁹ vult vno die
gaudē ⁊ decē cruciari? q̄to min⁹ vigīti q̄to
min⁹ cētū ⁊ ſic de ſingulis diſcurrendo vſꝙ̄
ī īfinitū. O mūdane ſtulte: cur vis gaudē

tāto paruo tp̄e ꝛ postea eternaliter cruciari. Age penitentiā dico aīa mea: age pniam qꝛ pctā tua ad īfernū trahūt: demones pparātur: ꝛ ibidē te portare intēdūt. Noli acquiescere aīa mea: noli qꝛ in inferno nulla ē redemptio. Nō oēs lachryme mūdi. Non oēs orationes scōꝝ. Nō obsecratiōes angelorum. Non sanguis martyrū. Nō humilitas ꝛ puritas vginis marie. Nō oēs cicatrices xpi. Non sparsio sanguis eiꝰ te aīa mea in inferno dānata redimere poterūt. Fit eni ibi ſm Grego. in mora. li. xi. ꝛ dialogoꝝ. 4. Miseris mors sine morte: finis sine fine: defectus sine defectu: qꝛ mors viuit ꝛ finis sp incipit ꝛ defectꝰ deficere nescit. Age ḡ pniā: quia ſm Grego. 15. mora. Cuiꝰ vita h mortua fuerit ī culpa: eiꝰ mors sp viuit in pena. Hec ibi. Sed si pniam egerimꝰ post multas ꝛ varias tribulatiōes: ad illa etna gaudia perueniemꝰ: vbi sine dolore gaudebimus in secula soculorū. Amen.

In vigilia natiuitatis dn̄i nr̄i Jesu xpi: de virginitate ꝛ desp̄osatione virginis marie. Sermo. 23ꝰ.

Cum despon sata eēt mr̄ Jesu maria Joseph: añqȝ ɔuenirēt īuēta est in vtero habens de spū scō. Scribunt hec verba Math. p̄. c. ꝛ in euangelio occurrentis vigilie. Ex q̄ frēs charissimi pꝰ multa dicta de pnia in isto sacro aduētu peruenimꝰ ad hanc sacratissimā vigiliā natiuitatis dn̄i nostri Jesu christi. In q̄ scā mater ecclīa cōmemorat virginitatē necnō ꝛ desp̄osationem virginis marie. Juste cogimur et nos ipsas hodie p̄coniçare: laudibꝰ extollere ac magnificare: qꝛ pro ipsis oēs maxime mulieres gaudere debēt. Qua ppter Aureliꝰ Augꝰ. in sermone. 4. de assūptiōe virginis inqt: Exultēt virgines: vgo pepit xp̄m nihil voluerūt ex eo q putēt exterminatuȝ: qꝛ mãsit virgo post ptū. Exultēt ɔiugate solēnia btē matris frequētātes: Helisabeth cōiugata a vgine mr̄e domini ē salutata. Exultēt vidue natalē vginis celebrantes. Anna vidua vginē mr̄em agnouit. Exultēt pueri cōtinētiā christo vouētes: ipse vo integritatē puericie ɔseruauit: q̄ suē mr̄i fecūditatem attulit ꝛ vginitatē nō abstulit. Hec ille. Idcirco de ipsis tractare volētes assūpsimꝰ verba pposita hodierni euāgelij dicētia: Cum desp̄osata eēt mat Jesu Maria Joseph ꝛc̄. De q̄bꝰ ordinate pcedendo tres ɔclusiones ānotabimꝰ: quaꝝ Prima dicet virginalis ītegratio. Secūda dicet vera desponsatio. Tertia dicet rōnabilis cōiugatio.

Prima pars huiꝰ sermonis in q̄ declarat gloriose vgis Marie vginalis ītegritas.

Primo igit ī isto sermōe tractādū ē de vginali ītegritate mr̄is dn̄i. pro q̄ tres ɔclusiones theologice ponūt.

¶ Prima conclusio q vgo maria p̄ma fuit q̄ votū vginitatis emisit. Que ɔclusio pbat p Aug. in li. de vginitate inqt: Annūciāti angelo maria rn̄dit: quō fiet istud qm̄ virū nō cognosco: qd̄ pfecto nō diceret nisi se vginē deo añ vouisset. Vn̄ ꝛ alia glo. ordinaria sup illud idē Luc. p̄. s. virū nō cognosco inqt: Ecce tāgit q ipsa vouerat castitatē. Nā dicūt quidā doctores cōtēplatiui q vir. ma. Legēs illud Esaie. 7. Ecce virgo ɔcipiet. ꝛc̄. nō existimās se esse illā amore illiꝰ vir. votū emisit: ppt̄ea mḡr sen. in. 4. di 30. c. 2. ait. Et gratianꝰ ī decretis. 27. q. 2. c. btā maria. dicunt ꝛ asserunt. q btā maria pposuit se seruaturā votū vginitatis in corde: sed ipsū votū nō expssit ī ore. Et ita adiungūt: postea silr̄ cum viro labijs expssit: ꝛ vterqȝ in virginitate pmāsit. Hec ibi. Que cōclusio etiā declarat p Ric. de media villa in. 4. dis. 30. ar. p̄. q. i. ꝛ ſm Tho. in. 3a pte. q. 28. ar. 4. dicētes: Qd̄ ceteris paribꝰ purior ꝛ magis nitēs est vginitas deo p votū dicata qȝ illa q̄ nō: vt etiā volunt oēs theologi. Sȝ ſm Ansel. li. de ɔceptu vginali. c. 18. vt dictū ē. s. in sermone de cōceptiōe. Decebat vt illiꝰ hoīs cōceptio de mr̄e purissima fieret. ꝛc̄. ḡ btā vgo nō tm̄ vginitatē seruauit sed seruaturā se etiā vouit sub hac ɔditione nisi deꝰ aliter ordinaret: vt dicit mḡr vbi. s. Vn̄ dicit Tho. q nō est credēdū q vir. ma. añqȝ desp̄osaret Joseph absolute votū vginitatis emiserit: licet eā ī desiderio habuerit pꝰ modū vo accepto sp̄oso: ſm q mores illiꝰ tp̄is exigebāt: silr̄ cū eo votū virginitatis emisit: vt dictū ē ſm sniaȝ magr̄i ꝛ Gratiani. Etiō si diceret Hiero. sup p̄mā eplāȝ Pau. ad Thimo. c. 5. sic inqt: Vouētibꝰ vginita

tem nõ solũ nubere: ſ etiã velle nubere dãnabile ẽ. Sʒ deſpõſata ẽ vgo Joſeph. vt dicit thema noſtrũ: ergo ⁊c. Rñdet ad hoc ſcdm Tho. ꝙ illud vbũ apli ⁊ Hieronymi intelligẽdũ ẽ de illis q̃ abſolute caſtitatẽ vouẽt qḋ mr dei nõ fecit añq̃ Joſeph deſpõſaret: vt dictum ẽ. s̃. Preterea ſi diceret. Deut. 7. ſcribis. Nõ erit apud te ſterilis vtriuſq̃ ſexus tã in hoib⁹ q̃ in gregib⁹ tuis. Sʒ hec. v. nihil vouit: qḋ eſſet cõtrariũ legi. Cum ergo vginitas includat ſterilitatem: videt ꝙ virginitatẽ nõ vouerit. Ad hoc rñdet ẽm Ri. ꝙ btã virgo fuit cõfiniũ veteris legis ⁊ noue: ſicut aurora noctis p̃cedẽtis ⁊ diei ſubſequentis. Et ideo fecit votũ cõſonum noue legi: nec cõtrariũ legi veteri inquãtũ conditionẽ appoſuit. Poſtremo ſi dicat Luce z. ſcribit. Qꝫ mater ieſu dixit ad illũ. Ecce ⁊ pater tu⁹ ⁊ ego dolentes querebam⁹ te: ergo Joſeph fuit pater chriſti: qḋ nõ eẽt verũ ſi btã vgo perſuaſiſſet vginitatẽ. Ad ſ reſpondet ẽm Ricar. ꝙ ibi noiat⁹ eſt Joſeph pater chriſti ſcdm glo. ibidẽ ordinariã putatiue. Cui cõcordat illud qḋ dr Luc. 3. Ipſe ieſus erat quaſi annoꝝ. 30. ⁊ putabat filius Joſeph. Et ſic patet pma pclũſio. ¶ Scda cõcluſio ẽ ꝙ mater dñi fuit vgo in ptu que declarat ⁊ pbat per btm̃ Tho. vbi. s̃. ar. z. di. Qꝫ, ppha. Eſaias. 7. c. nõ ſolũ dic. Ecce virgo pcipiet: ſed addidit: ⁊ pariet filiũ. Et hoc qdẽ fuit cõueniens trib⁹ rõnib⁹: Primo rõne, ppꝛietatis. f. eius q̃ naſcebatur: qḋ erat vbũ dei: nam verbũ nõ ſolũ in corde ſine corruptiõe cõcipit: ſed etiã abſq̃ corruptiõe ex corde. pcedit: vñ vt oſtenderet ꝙ illud corp⁹ eſſet ipſi⁹ verbi dei cõueniẽs fuit: vt de incorrupto vginis vtero naſceret: vñ Aug. in li. ↄtra q̃nq̃ gnã hoſtiũ inqt. Sol⁹ ad vginẽ fabricator ⁊ dñs venit veſtẽ quã non habuit induit eã: ſicut inuenit clauſã reliquit ſicut ille ſol⁹ nat⁹ ẽ inter mortuos liber: ſic ⁊ iſti⁹ ex q̃ nat⁹ ẽ matris pudor ſol⁹ ẽ integer. Eua inobediẽs meruit penam: Maria obediẽs cõſecuta ẽ grãm illa guſtãdo, pbibita ẽ maledicta hec credẽdo angelo bñdicta: Jlla nobis mortẽ cõtulit: hec vitã ꝓpit. Hec ille. Secundo fuit hoc cõueniẽs rõne effect⁹ incarnatiõis ipſi⁹ chriſti. Nã ad hoc venit vt noſtrã corruptionẽ tolleret ⁊ ideo nõ fuit pueniẽs vt vginitatẽ mris naſcẽdo corrũpet vñ Aug. dicit in quodã ſermone de natiuitate dñi. Fas nõ erat: vt p ei⁹ aduẽtũ molaret integritas qui venerat ſanare corrupta. Tertio fuit hoc cõueniẽs rõne honoratiõis ipſi⁹ vir. ne. ſ. matris honorẽ naſcẽdo minueret q̃ parẽtes p̃cepat honorãdos. Hec ille. Qḋ ſi cõtra argueret ſic: Nihil in myſterio chriſti eẽ debuit p qḋ corp⁹ ei⁹ fantaſticũ appareret: ſ hoc nõ videt nõ corpori ſ fantaſtico cõuenire vt poſſit per clauſa tranſire eo ꝙ duo corpa ſimul eẽ nõ pñt: ergo ⁊c. Ad hoc rñdet ẽm Tho. ꝙ chriſt⁹ voluit virtutẽ ſui corpis demõſtrare: ꝙ etiã ſil eius diuinitas declararet. Et iõ pmiſcuit mira hũilib⁹: vnde vt corp⁹ ei⁹ verũ oſtenderet naſcit ex femia ſed vt oñderet ei⁹ diuinitas naſcit ex virgine Talis eni part⁹ decet deũ: vt dicit Ambroſius in hymno natiuitat̃: ⁊ ſic patet ſcda cõcluſio. ¶ Tertia cõcluſio eſt ꝙ mr dñi fuit virgo poſt ptũ: Ait eni b. Tho. vbi. s̃. ar. 3. Qḋ deteſtãdus ẽ valde error heluidij: q̃ dicere pſũpſit matrẽ chriſti a Joſeph p⁹ ptũ eẽ carnalit cognitã: qr. Primo hoc derogat chriſti pfectiõi q̃ ſicut ẽm dinã nãm vnigenit⁹ ẽ patris tãq̃ pfect⁹ p oia fili⁹ ei⁹: ita etiã decuit: vt eẽt vnigenit⁹ mris tanq̃ pfectiſſimũ germẽ ei⁹: nec obſtat qḋ dr in themate nr̃o: anteq̃ cõuenirẽt. ⁊c. qr inqt Hiero. cõtra helyadiũ Qḋ hec ꝓpoſitio añ: licʒ ſepe pñtiã indicet: tñ nõnũq̃ ea tm̃ que pri⁹ cogitabant oñdit: ſicut ſi aliqs diceret: Añq̃ in portu prãderẽ nauigaui: nõ intelligit ꝙ ĩ portu prãdeat poſtq̃ nauigauit: ſed qr cogitabat in portu prãſur⁹. Sũr euãgeliſta dic Antequã puenirẽt. ⁊c. Nõ qr poſtea cõuenerint: ſ qr dñ videret cõuẽturi puenit conceptio p ſpm ſcm: ex q̃ factũ ẽ: vt vlteri⁹ nõ cõuenirẽt. Scdõ hic error iniuriã facit ſpũi ſcõ: cui⁹ ſacrm fuit vterus vginalis: in quo carnẽ chriſti formauit: vñ nõ decebat: vt de cetero violaret per cõmixtionẽ virilẽ. Qḋ in figura elegãter deſignat in Ezech. c. 44. cũ dr. Porta hec clauſa erit ⁊ nõ aperiet: et vir nõ trãſibit per eã: qm̃ dñs deus ingreſſus eſt per eã erit ꝙ clauſa pncipi. Et qd p portã niſi maria deſignat: dñs de⁹ iſrl ẽ chriſtus: clauſa vginitas: pnceps vero Joſeph. Tertio ſ derogat dignitati ⁊ ſanctitati matris dei q̃ ingratiſſima videret: ſi tãto filio cõtẽta nõ eẽt. Et ſi vginitatẽ que ẽ in ea ſic

miraculose cõseruata fuerat sponte ꝑdere vellet per carnis cõcubitũ. Etiã hoc eẽt ipsi Joseph ad maximã p̄sũptionẽ imputandũ si eã quã reuelãte angelo de spũ santo concepisse cognouerat polluere attentasset. Nec valet p̄dict⁹ error defendi per auctoritates euãgelij. ex q̃b⁹ male intellectis p̄dict⁹ error inoleuit. Prima auctoritas habet̃ Matth. p̄. vbi dr̃ de Joseph: q̄ nõ cognoscebat eam donec pe͛pit filiũ suũ p̄mogenitũ: ergo videt̃ q̄ post partũ christi cognouerit eam. Scd̃a auctoritas habet̃ Joh. z. vbi dr̃ de christo. q̄ descendit caph arnaũ ipse ⁊ mater eius: ⁊ frẽs eius ⁊ discipuli eius: ergo frẽs habuit carnales: q̄r aliter nõ poneret̃ copula inter fratres ⁊ discipulos: ĝ ⁊c̃. Ad p̄mã auctoritatẽ ait Ri. q̄ ibi scriptura vocat p̄mogenitũ: nõ post quẽ ali⁹: ꝫ añ quẽ null⁹. Silr̃ donec ibi accipit̃: Sicut cũ dr̃ in psalmo. Sede a dextris meis: donec ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuoꝝ: per hoc nõ intelligit̃ q̄ postea nõ sedeat: ꝫ q̄ vsq₃ tũc ⁊ postea. Similiter ⁊ illud ꝓphete. Oculi nr̃i sp̄ ad dominũ: donec misereat̃ nr̃i. Ex q̃ nõ ẽ intelligẽdũ q̄ post impetratã mĩam oculi auertãt̃ a deo. Nã hec dictio donec dupliciter in sacris scripturis sumit̃. Inclusiue. s. ⁊ exclusiue Primo sumit̃ p̄dictũ psal. 109. s. Sede a dextris meis. ⁊c̃. Includit eni hic donec oẽ tẽpus: Ita cũ dr̃ nõ cog̃scebat eã donec ⁊c̃. Intelligẽdũ ẽ iclusiue. s. q̄ nõ cog̃uit eã añ: tũc nec post: q̄r nũq̄₃ aliq̃ tp̄e eã cognouit. Secũdo mõ accipit̃ p̄mi. Reg̃. z. donec sterilis pe͛pit plurimos. Naz de facto fuit q̄ Anna fuit sterilis donec pe͛pit Samuelẽ. p⁹ cuius ortũ fuit fecũda. De hoc donec ita sumptũ tractãt canoniste. in. c. incerta. 30. q. 5. super ꝟsu. quousq₃ veniat. ⁊ in. c. i. de iudeis. ⁊ in c. de muliere. de mr̃imo. ꝯtrac. ꝯtra inf̃. ec. ibi donec tãdiu separẽt̃. Et plene ꝑ Joh. de imol. in. c. cũ bone de eta. ⁊ quali. ⁊ in cle. i. de cõsan. ⁊ affi. Et hoc mõ nõ ẽ intelligẽdũ in ꝓposito. Ad aliam aũt auctoritatẽ Rñdet Tho. ⁊ etiam Ricar. q̄ vocant̃ fratres non tm̃ illi qui sũt de eodẽ vtero nati: ꝫ consanguinei germani. Quatuor eni modis in scriptura fratres dicũt̃. s. nã: gente: cognatiõe: ⁊ affectu: vnde fratres dñi dicti sũt nõ scd̃m naturã quasi ab eisdẽ parentibus nati seu ab eadẽ matre: ꝫ ſm cognationez: quasi cõsanguinei ei⁹ existẽtes: vñ ⁊ apostol⁹ ad Gal. p̄. dicit aliũ aũt apostolorũ vidi neminem nisi Jacobũ fratrẽ dñi: ⁊ cõstat q̄ ille Jacobus fuit ꝯsanguine⁹ german⁹ iesu christi: fili⁹. s. matertere sue: christũ aũt non habuisse fratres filios matris sue: patz in hoc q̄. vt habet̃ Jo. 19. Moriens matrẽ suã recõmẽdauit Johãni euãgeliste loco filij cũ tñ nõ esset ei⁹ filius ꝫ nepos. Q̃ nõ non fecisset si alios filios p̄ter christũ habuisset. Que oĩa cõfirmat Aug⁹ in tractatu de marie ꝟginitate dĩ. Sunt qui dicũt q̄ sancta maria habuit filios ex Joseph post partũ dñi: q̃d nefas est credere: q̄r ipsa ẽ porta quã vidit ꝓpheta in domo dñi clausã. de qua dr̃: q̄ de⁹ isrl̃ ingressus ẽ per eã ⁊ semꝑ erit clausa: vbi euidenter ostẽdit nobis q̄ sancta maria semꝑ virgo fuerit: ꝟgo permãsit: virgo añ partũ virgo in partu: virgo post partũ concepit et virgo ẽ. Hec ille Qualiter aũt fuerit virgo in cõceptione tractabit̃ infra ĩ die assũptionis eiusdẽ: vbi etiã tractabit̃ de possibilitate virginitatis ei⁹. Sed hec sufficiant q̄tũ ad primã partẽ huius sermonis.

Pars secũda huius sermonis in qua tractatur de vera gloriose virginis matris marie desponsatõe. i. q̄ inter ipsã ⁊ Joseph fuit verum matrimoniũ.

SEcũdo in isto sermone tractandũ ẽ de vera virgine marie et ioseph desponsatiõe ꝓ qua ponit̃ ista ꝯclusio Q̃ inter mariã ⁊ ioseph fuit veruz matrimoniũ. Que declarat̃ sic scd̃m Ricar. in. 4. di. 30. arti. z. q. z. Et beatũ Tho. in tertia parte. q. 29. arti. z. di. Q̃ duplex ẽ rei perfectio. scilicet p̄ma ⁊ secũda. Prima q̄ perfectio in ipsa forma rei cõsistit ex qua speciẽ sortit̃. Secũda autẽ perfectio cõsistit in operatiõe rei: per quã res aliqualiter suũ finem attingit. Forma autẽ matrimonij consistit in quadã indiuisibili cõiunctione animorũ per quã vnus coniugũ indiuisibiliter alteri fidẽ seruare tenet̃. Finis autẽ matrimonij est ꝓles generãda ⁊ educanda ad quorũ primũ peruenit̃ per copulã coniugalẽ. Ad secũdũ vero per alia opera viri ⁊ vxoris quibus inuicem obsequunt̃ ad prolẽ nutriendã

¶ Quantũ igit̃ ad primã ꝑfectionẽ: oĩno verũ fuit matrimõiũ vir. matris dei ⁊ Joseph: quia vterq₃ cõsensit in copulã coniu-

gale: nō aūt expsse in copulā carnalē nisi sub cōditione si deo placeret. Nā ad primā matrimonij perfectionē: vt inquit Ricar. non requirit᷑ cōsensus ad carnalē copulā nisi implicite ⁊ sub conditiōe: si scilicet alter cōiunx eam exegerit: ⁊ si deus debitū reddendi nō relaxauerit. Et sic beata vir. in carnalez copulam cōsensit: nec in hoc periculo se exposuit nec suo voto in aliquo derogauit: quia diuina inspiratiōe certificata fuit ꝙ ioseph nunꝙ ab ea exigeret carnalem copulā: et ꝙ si ioseph exigeret deꝰ eam a debito reddendi absolueret: vnde Magister in. 4. di. 30. articu. 3. recitat dictū Augusti. qd etiam recitat᷑ a Gratiano. 27. q. 2. c. i. §. cum igit᷑ sic dicēs: Cōmittēs igitur virginitatē suā diuine dispositioni consensit in carnalē copulā nō illam appetēdo: ſ diuine dispositioni in vtroqꝫ obediendo. Postea vero filiuz genuit: quod corde cōceperat simul cū viro labijs expressit ⁊ vterqꝫ in virginitate permansit. Hec ille. ¶ Quantū vero ad secundā perfectionē que est per actū matrimonij si hoc referat᷑ ad carnalē concubitū: per quē proles generat᷑ non fuit illud matrimoniū consūmatū: vnde Ambrosius sup Lucam inquit. Non te moueat ꝙ scriptura mariaz coniugē vocat. Non eniz virginitatis ereptio: sed coniugij testificatio ⁊ nuptiarū celebratio declarat᷑. Habuit tamē illud matrimoniū perfectionē secundā quantuz ad prolis educationē: vnde Augustinꝰ dicit in libro de nuptijs ⁊ concupiscētia. Omne nuptiarū bonū impletū est in illis parentibus christi: proles: fides: sacramentū: prolē cognoscimꝰ ipsum dominū iesum: fidē quia nullū adulteriū: sacramentū: quia nullū diuortiū: solum ibi nuptialis cōcubitus non fuit. Hec ille. Qui etiā dic. 27. q. 2. c. instītutū ē. §. iuxta hanc. vt etiā recitat᷑ a Magistro in. 4. di. 30. c. 3. inter mariā ⁊ ioseph fuit perfectū cōiugiū: vbi dicit Magister ī eodē. c. perfectū fuit nō in significatione: qꝛ matrimoniū cōsūmatū perfectius vnionez christi et ecclesie figurat. Gratianꝰ vero ad iungit: sed perfectū non intelligit᷑ ex officio scilicet coitus: sed ex his que cōmitant᷑ coniugiū: ex fide videlicet prole ⁊ sacramento. Que omnia inter parētes christi fuisse probat᷑ auctoritate Augusti. vnde sequit᷑ ibidē §. itez Augu. Cū de parentibꝰ domini loqueret᷑ ait: Coniuges fuerūt mente nō carne sicut ⁊ parentes. Ex quo datur intelligi: ꝙ sicut ioseph pater dñi dictus est non effectu geniture sed officio ⁊ cura prouidendi: sic ⁊ cōiunx matris eius appellatꝰ est nō coniugij effectu: sed subministratiōe necessariorum ⁊ indiuiduo mētis affectu. Hec ibi. Idcirco in. c. sequenti eadē questione. Hieronymus sup euangelio. Matth. inquit. Genuit ioseph virum marie. Cū virum audieris suspitio tibi non subeat nuptiarum: sed recordare cōsuetudinis scriprurarū: ꝙ sponsi viri ⁊ sponse vocētur vxores. Hec ille. Et hec dicta sufficiant quantū ad secundā partem huiꝰ sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua declaratur ꝙ rationabiliter beata virgo maria fuerit desponsata.

t

Ertio in isto sermone ad maiorem predictorū dilucidationē videndū est quā rationabiliter virgo fuerit desponsata: et ꝙ cōueniens fuit christuz de virgine desponsata nasci: vt enim colligit᷑ a Magistro in. 4. dis. 30. circa finem. Et a Ricar. ibidē. articulo. 2. q. 2. in responsiōe secūdi argumenti. Et a beato Tho. in tertia parte. q. 29. articu. i. fuit hoc congruuz ⁊ rationabile scilicet christū de desponsata vir. nasci. Primo ratiōe sui. Secundo ratione matris dñi. Tertio ratione nostri. ¶ Primo fuit conueniēs propter ipsū christum triplici ratiōe. Primo quidē vt partꝰ eius diabolo celaret᷑. Ait enim Ignatius hac de causa virginē fuisse desponsatā: nec te moueat quod dicunt quidā ꝙ diabolum nō latent ea que sūt in corpore ꝙuis lateāt que sunt in mente: quia dicūt doctores: ꝙ etiam latent ea que sūt in corpore cū scilicet appropinquare nō potest. Diabolus autem virgini appropinquare non poterat: propter virtutē sanctitatis ipsius. Et ideo scire non potuit vtrum virgo concepisset: cū eam maritū habere videret. Secundo hoc fuit conueniens propter christum ne ab infidelibus tanꝙ illegitime natus abijceret᷑ vnde Ambrosiꝰ super Luc. inquit. Quid iudeis? quid herodi posset conscribi: si natū ex adulterio viderent᷑ persequi? quasi diceret nihil: ergo fuit cōueniēs vt desposaret᷑.

Tertio fuit hoc cōueniēs ꝓpter christū vt a Joseph nutriref vñ ⁊ pater ei⁹ dictus est q̄si nutrici⁹: vñ Luce. 2. Existēs maria cū Joseph dixit ad iesū: Ego ⁊ pater tu⁹. s. putatiuus ⁊ nutrici⁹: dolētes q̄rebam⁹ te: qḋ nō negauit christus: ꝫ rñdit. Et q̇d est ꝙ me q̄rebatꝭ. ⁊c̄. ¶ Scḋo fuit ꝯueniēs christū de despōsata ꝟgine nasci ꝓpter ipsā ꝟginē etiā triplici rōne. Primo ne a iudeis lapidaref tāq̄ adultera: vt dicit Hiero. Nā ꝫm leges lapidabaf nō solū ista q̄ iam erat desponsata vel nupta: sed etiā illa q̄ in domo p̄ris custodiebaf: vt virgo qñq; nuptura: vñ dicif Deut. 22. Si nō ē in puella inuenta virginitas lapidib⁹ obruēt eā viri ciuitatꝭ. Scḋo vt ꝑ hoc ab infamia liberaref: vñ Ambro. sup Luc̄. dicit. De despōsata ē ne temerate ꝟginitatis adureretur infamia cui⁹ grauis alu⁹ corruptibile videref insigne p̄ferre: Et addit Ambro. Maluit dñs de suo ortu quā de matris pudore dubitari. Sciebat eni teneram esse ꝟginis verecūdiā: ⁊ lubricā famaꝫ pudoris: nec putauit ortus sui fidē matris iniurijs astruēdā. Hec ille. Tertio ꝫm Hieronymū vt ei a Joseph ministeriū exhiberef: vñ Chryso. sup Matth. 27. q. 2. c. ꝑusq̄ inq̄t. Sicut eni illā postea comēdat christ⁹ ipsi discipulo: sic etiam nūc angel⁹ copulat spōso: nō in fedus solēne cōiugij: ꝫ in consortiū cōis habitaculi. Hec ibi. ¶ Tertio fuit hoc cōueniēs ꝓpter nos ⁊ hoc triplici rōne. Primo vt christ⁹ nat⁹ de ꝟgine certi⁹ crederef: vñ Amb. sup Luc. inq̄t: Locupletior testis pudoris marit⁹ adhiberet: q̇ possit dolere iniuriā ⁊ vindicare opprobriū si nō agnosceref sacr̄m. Et iteꝝ addit. Fides marie verbis magis asserif: ⁊ mendacij cā remouef. Scḋo fuit cōgruū ꝓpter nos vt ꝟginib⁹ excusatio tolleref: q̄ ꝓpter incautelā suā nō vitant infamiā: vñ Ambro. sup Luc̄. dicit Nō decuit ꝟginib⁹ sinistra opiniōe viuentibus velamē excusatiōis relinqui ꝙ infamia mr̄ quoq; dñi vrerer. Tertio fuit hoc cōueniēs ꝓpter nos: vt vniuersa eccl'ia designef q̄ cū ꝟgo sit: desponsata tñ ē vni viro christo: vñ Aug. dicit in li. de scā ꝟginitate pōt etiā alia rō addi. Q̄ ō. s. mr̄ dñi fuerit desponsata ⁊ virgo vt in ꝑsona ipsi⁹ ⁊ ꝟginitas ⁊ matrimoniū haberef ꝯtra hereticos alteri eoꝝ detrahētes. Jdcirco exultēt ꝟgines ⁊ cōiugate imitātes gloriosam ꝟginē mariam desposatā Joseph vt ipsā ꝑ ꝟginitatē ⁊ castitatē cōiugalē imitādo in p̄senti seculo imitēf sublimē gl'iā in futuro in se. se. Amen.

Jn natiuitate dñi nr̄i iesu christi de possibilitate incarnatiōis: de cōtinētia: ac ipsius veritate. Sermo. 24.

Verbū caro factuꝫ est. ⁊ habitauit in nobis. Scribūf hec ꝟba Joh. p̄. c. et in euangelio occurrētꝭ solēnitatꝭ. Cū eniꝫ fratres charissimi ⁊ desideratissimi peruenerim⁹ ad hāc clarissimā diē natiuitatꝭ dñi nr̄i. Diē videlicet leticie ⁊ exultatiōis. Diē gaudij ⁊ iubilationis gaudere ⁊ exultare oportꝫ. Nā cū hō sit nō solū aīal rōnale ꝫ risibile cuius nām fouet gaudiū ⁊ eadē tristicia ꝓsternit. Māifestū ē oēs hoies appetere leticiā ⁊ fugere tristiciā verū cū homo interdū gaudeat non solū de bono p̄senti: q̇nimo gaudeat sif spe de bono futuro iuxta illud apl'i ad Ro. 12. Spe gaudētes. Jdcirco si licuit abrahe cū gaudio sb spe exultare ꝓpē ꝓmissionē sibi factū a dño de aduentu filij dei. Cui⁹ diē spū ꝓphetico vidēs exultauit ⁊ gauisus ē: vt patꝫ testimonio christi Joh. 8. Multo magis gaudendū ē de bono tūc ꝓmisso nūc iā nobis p̄senti. Magis eni licuit Johi in vtero matr̄no exultare in p̄sentia filij dei in vtero ꝟginis iā ꝯcepti: vt habef Luc̄. p̄. Sꝫ lōge magis nos exultare letariq; debem⁹ iā ipso dei filio nobis nato ac donato. Ait eni Aug. sermone. 3. de natiuitate dñi. Saluator nr̄ hodie nat⁹ ē gaudeam⁹ neq; eni locū oportꝫ eē tristicie: vbi natalis est gaudioꝝ. Ad oēs itaq; gaudiū illud ꝑuenit: q2 christus ꝓ nobis oībus venit. Null⁹ ergo se a leticia hui⁹ diei arbitref alienū. Si scūs ē gaudeat: q2 accipiet remunerationē. Si pctōr ē gaudeat q2 iuitaf ad veniā. Si gētilis ē gaudeat: quia mittif ad salutē: vñ in ꝫmōe. 10. eiusdē diei idē Aug. ait: hodie nat⁹ ē christ⁹: illuiat⁹ ē mūd⁹: hodie christ⁹ nobis ꝑ ꝟginē quē gabriel angel⁹ ānūciauit: ⁊ maria ꝟgo ꝯcepit de p̄re de⁹ ⁊ mr̄e hō. Exultate ḡ ꝟgines scā ꝟgo nobis peꝑit cui sine corruptiōe nubatꝭ Exultate oēs christiani natalis est christi.

Exultate serui: natalis ē dn̄antis. Exultate
liberi: natalis ē liberātis: Exultate debiles ⁊
egroti: natalis ē redēptoris ⁊ iterꝫ Hodie chri
stus in leticia ē: diabol⁹ in luctu: hodie āgeli
in exultatione: ⁊ demones in ꝯfusiōe: hodie
nauis dn̄i in portu venit: ⁊ hereticorū furor
iactať in fluctib⁹: hodie christ⁹ in exultatiōe
⁊ heretici in cōturbatiōe: hodie nobis appa-
ruit rex lumē cui⁹ regni nō erit finis: ⁊ iō ex
ultātes cantem⁹ dn̄o gl'iose ꝟba ꝓposita dicē
tes: ꝟbū caro factū ē: ⁊ habitauit in nobis.
In q̇b⁹ ꝟbis de incarnatiōe dn̄i tres cōside-
ratiōes faciem⁹ quarū. Primā dicem⁹ in-
carnationis possibilitatē. Secūdā vero in-
carnationis congruitatē. Tertiā aūt incar
natiōis ⁊ natiuitatis veritatē.

Pars ꝓma hui⁹ sermonis in qua decla-
ratur fuisse possibile diuinā naturā cū hu-
mana vniri vnitate persone.

Rimo igiť in isto ſmōe q̄riť: vtrū
p fuerit possibile diuinā nām vniri cum
hūana in vnitate ꝑsone. Ad quod
rn̄deť ſm tres famosos doctores. videlicꝫ do
cto. irrefragabilē. Alex. de al'. in. 3. ꝑte i tra-
ctatu de ꝯueniētia icarnatōis. q. i. ⁊ Ri. i. 3.
di. i. ar. ꝓ. q. i. ⁊ Bo. ibidē ꝑ oīa ꝓsupponen
do: q2 inť creatorē ⁊ creaturā ē penit⁹ distā-
tia iproportionabilis q̄ ꝓpť nō videť vnibi
lia. Nā oīa vnibilia sūt sit'ia: ⁊ oīs sit'itudo
ē ſm aliquā formā cōem: quā nō ē accipere
inter deū ⁊ hoīē siue creatorē ⁊ creaturā.
Que sit'itudo dupl'r attēdiť inter aliq̄. Aut
ſm formā cōem ꝑticipatā ab illis: ⁊ hoc mō
nō ē aliq̄ sit'itudo inter creatorē ⁊ creaturā.
Aut scōm ꝯueniētiā ꝓportiōis vni⁹ ad al-
terū: ⁊ hoc ē dupliciter. Uno mō compꝑādo
duo ad tertiū: ⁊ hoc mō iusticia creata ⁊ in-
creata cōueniūt: ſ₃ nō in aliq̄ forma cōi gn̄e:
vel spē: q2 iusticia increata ē eēntia dīna vel
suba: iusticia ꝟo creata ē q̄litas: ſ₃ ꝯueniūt in
habitudine ad eūdē effectū q̇ ē reddere vni-
cuiqꝫ q̇d suū ē. Alio mō attēdiť hec sit'itudo
cōꝑādo vnū ad alterꝫ: vt si dicā. De⁹ ē bon⁹.
creatura ē bona: Bonitas increata ē ꝑ eēn-
tiā. s. ipse de⁹: ⁊ ad hāc ordinať bonitas crea-
ta. Hoc g̊ ꝙ dico ordinari ad illā facit sit'itu-
dinē ⁊ ꝯueniētiā bonitatis create ad icreatā.
Nō ē tn̄ dicēdū ꝙ bonitas icreata sit sit'is bo-
nitati create ſ₃ ecōuerso: q2 nunꝙ̄ determinať
sit'itudo respectu alicui⁹ deterioris ſ₃ respectu
maioris vl' eq̄lis. Sic ergo dom⁹ in oꝑe sit'is
ē domui vl' arti in mēte eo ꝙ facta ē ⁊ ducta i
eē ſm illā: ſ₃ nō dr̄ ecōuerso ars sit'is domui:
ita creatura dr̄ sit'is creatori q2 ē ordinabilis
isti ⁊ nō ecōuerso: que sit'itudo attēdiť i ordi
ne: vl' habitudine vni⁹ ad alterā. Et ex h̄ sūt
vnibiles: nō eo mō ſm Ri. q̄ clemēta vniūť
i mixto: nō eo mō q̄ nutrimētū nutrito vniť
nec eo mō q̄ mā ⁊ forma vniūť in cōposito
nec eo mō q̄ accidēs vniť subiecto: q2 ad hoc
ꝙ modis ꝓdictis fiat vnio req̄riť mutatio et
oꝑatio: nec nō ⁊ ꝑtās in q̄libet extremo: per-
sona aūt filij dei ē act⁹ purus: vn̄ nec mutari
pōt vllo mō: s₃ dico ꝙ nā hūana sibi fuit vni
ta tāqꝫ nāe supposito nō in eē ꝑ eā cōstituto
sicut suppositū creatū ꝯstituiť in eē ꝑ sui na-
turā: ſ₃ supposito ꝯstituto in ēē ꝑ aliā nāꝫ: ꝑ
sona enī filij dei nō ꝯstituiť i eē ꝑ nāꝫ hūanā
cui⁹ ē suppositū ab eťno ex tꝑe s₃ ꝑ dīnā cui⁹
ē suppositū ab eterno. Talis aūt vniōis tri-
plex ꝓbatio hrī pōt. s. rōnis: auctoritatꝫ: ⁊ ex
emplificatiōis. ¶ Primo ꝓbať ꝓdicta con
clusio triplici rōne. Primo rōe creatiōis sic
nulla creata suba in seipsa pōt existere nisi ꝑ
supposita influētia cāe ꝓme: ⁊ q2 influentia
cāe ꝓme ē volūtaria: iō sicut pōt adesse ad hoc
vt suba maneat ⁊ nō oꝑeť: ita pōt adesse ad
hoc vt existat nō tn̄ vt existat in seipsa: ⁊ sic
dico ꝙ adest nāe hūane in christo: vn̄ nūqꝫ
innixa ē in existēdo sibiipsi cui de⁹ ꝑ suā oī-
potētiā dedit existere in suo filio vt in suppo
sito: vn̄ nō ē nisi vnū suppositū in christo: ⁊
ad ꝓdicta credēda: ⁊ ex ꝯsequēti facili⁹ prout
possibile ē in hac vita intelligēda aliq̄ mō di
sponimꝰ seu manuducimꝰ: si recogitam⁹ ⁊ fir-
miter tenem⁹ ꝙ de⁹ ꝑ ꝟbū suū mūdū crea-
uit de nihilo nec ad momentū aliq̇d creatū
manere posset sine ipso ⁊ spūs incorruptibilē
vnit corꝑi luteo ⁊ sibi q̇ ē sūmū bonū tanqꝫ
obiecto ꝑ clarā visionē ⁊ ꝑfectā fruitionē.
Scd̄o idē ꝓbať rōne itimatiōis sic: Q̄ē q̇d
ē alteri maxime intimū ⁊ amabile ē ei vnibi
le vnione maxima: s₃ de⁹ ē aīe intim⁹ ⁊ ama-
bilissim⁹: g̊ videť ꝙ substātie rōnabili ꝑfecte
vniri possit spūs increat⁹. Nā pl⁹ pōt de⁹ fa
cere quā hō pōt dicere: iuxta illud Luc. ꝓ.
Nō erit ipossibile apud deū oē ꝟbū. Si igiť
hō pōt illud dicē ⁊ credē ꝙ de⁹ sit hūanitati
nr̄e vnit⁹: videť ꝙ h̊ nō sit apud deū ipossibi
le. Tertio ⁊ vltio idē ꝓbať rōe attributiōis

sic. Illa attribuēda sunt diuine potētie que
sibi nō derogāt: ⁊ talia sūt que posse est posse
Diuinā autē naturā vniri hūane in vnitate
ꝑsone nō ē aliquid ꝯtra dinā ꝑsonā q̄ ab eter
no fuit hyꝑpostasis respectu dine nāe circa
hyꝑpostasim respectu hūane nature i tpe: h̄
aūt nō dicit aliquā imꝑfectionē: h̄ potiꝰ di-
gnitatē ⁊ nobilitatē. Sicut enī cū deꝰ sit bo
nus ab eterno in nullo fit derogatio bonita
ti sue si ē causa bonitatis create in tpe: q̄uis
bonitas creata longe sit inferioꝛ bonitate in
creata: sic cū ꝑsona filij dei sit hyꝑpostasis in
tellectualis ⁊ spūalis ⁊ increata ab eterno ī
nullo derogat: ⁊ si sit hyꝑpostasis rōnalis na
ture create in tpe: ⁊ queādmodū deꝰ de non
creare fit creās in actu vsq̷ absq̷ sui muta-
tione: h̄ mutatio ē ex parte nāe create: sic nā
filij dei q̄ nō erat hyꝑpostasis hūane nature
in actu: habet etiā eiꝰ hyꝑpostasis sine aliq̄
mutatiōe sui: vel innouatiōe sola facta mu-
tatiōe ex parte nāe assūpte. Et queādmodū
deꝰ ē in creatura ꝑ essentiā p̄sentiā potētiā
in nullo dependet ab ipsa: h̄ potius depēdet
creatura ab ipso tāq̄ a causa cōseruāte ⁊ su-
stentāte: sic ⁊ deꝰ cū ē in creatura rōnali ꝑ
vnionē nō depēdet ex illa: s; potiꝰ ecōuerso
rōnalis nā depēdet ex hypostasi dina: ⁊ ha-
bet sustētari in illa sicut nā sustētificatur in ꝑ
sona. Et sic patet ꝙ vnio dine nāe cū huma
na in nullo derogat nobilitati dine: ergo ⁊c̄.
¶ Scdō p̄dicta ꝯclusio declaratur ⁊ ꝓbatur via
exēplificatiōis q̄uis nullū sufficiēs exēplum
repiri possit in creatura: si enī aliqd̄ addu-
catur exēplū in creaturis in aliq̄ sile in pluribꝰ
tn̄ ē dissile. Tria tn̄ sūt q̄ magis ad silitudi-
nē appropinq̄re videntur. ꝓmū ē vnio accidentis
⁊ subiecti inq̄tū ex illis nō ꝯstituitur vnū ꝑ se
ex ꝑsona enī filij dei ⁊ hūana nā nō ꝯstituitur
aliq̄d vnū. Scdōm exemplū ē vnio rami cū
trūco ꝑ insertionē. sic enī i trūco in q̄ ramꝰ
vnꝰ erat ꝑ nām: fit ramꝰ aliꝰ ꝑ isertionē: ita
in ꝑsona filij dei in q̄ nālit̄ erat dina nā: fa-
cta ē ꝑ vnionē hūana nā. Tertiū exēplū ē
vnio suppositi creati ⁊ sue nāe. sic enī nā su-
stētatur i suo supposito sic hūana nā sustētatur i
dei filio: ꝑ modū tn̄ excelētioꝛē incōꝑabilit̄
nobilioꝛē quā hūana nā i suo supposito crea
to: vn̄ notādū s̄m Aug. in li. de spū ⁊ aīa:
vt declarat Alex. vbi. s. ꝙ sic sensualitas q̄
est supremū carnis ⁊ infimū aīe. s. fantasma
⁊ fantasticus spūs sūt silia: ⁊ ideo vnibilia:
sic supremū aīe. s. intelligētia siue mens ima-
ginē ⁊ silitudinē gerit creatoꝛis sui. i. dei: vn̄
eiꝰ susceptiua eē potuit ad vnionē ꝑsonalē
Si ergo sensualitas carnis nō aliter ē vnibi
lis ipsi aīe vnione ꝑsonali nisi vt dictū ē: ita
naturali oꝛdine natura humana erit vnibi
lis deo vnione ꝑsonali: ergo ⁊c̄. ¶ Tertio
p̄dicta cōclusio cōfirmatur via triplicis aucto
ritatis: quarū Prima ē Anselmi in li. de in-
carnatione vbi vltra mediū di. Deus nō sic
assumpsit hoīem vt natura dei ⁊ hoīs vna
eademq̷ sit: sed vt ꝑsona dei ⁊ hoīs vna eadē
q̷ sit: ergo possibile fuit aliquā diuinā per-
sonā assumere naturā humanā in vnitate
ꝑsone: hoc aūt est incarnari: ergo ⁊c̄. Scda
auctoꝛitas ē Augu. in li. Cur quādo ⁊ quō
deꝰ homo. c. 6. di. Deꝰ homo fieri dignatꝰ
est quatenꝰ tāto illū pleniꝰ diligamus atq̷
laudemꝰ: quāto clarius eiꝰ beniuolentiam
erga nos cognouimꝰ. Et iterū. Ad hoc enī
valuit naturarū diuersitas ⁊ ꝑsone vnitas
in chꝛisto: ⁊ humano generi necessaria fuit:
vt quod nō posset humanitas diuina face-
ret nā: ⁊ si quid nunc cōueniret nāe diuine
hūana exhiberet: ⁊ non alius atq̷ alius: sed
idē ipse esset qui ex vtroq̷ ꝑfecte existēs ꝑ
humanā qd̄ ipsa debebat: ⁊ per dinā posset
qd̄ expediebat. Hec ille. Qui etiā in lib. de
agone chꝛistiano sic inq̄t: Si visibilia mūda
a visibilibꝰ mūdis cōtingi possūt ⁊ nō inqui
nari: quāto magis inuisibilis ⁊ incōmuta-
bilis veritas aīam ⁊ per aīam coꝛpꝰ suscipiēs
toto hoīe assumpto ab oībus eū infirmita-
tibus nulla sua ꝯtaminatiōe liberauit. Ter
tia auctoꝛitas ē apostoli Pauli. ad Eph. 3.
di. de deo: Qui potēs est oīa facere supabū
danter q̄ petimꝰ: sed sancti patres incarna-
tionē petierūt filij dei: in ꝑsona. quoꝝ dicitur
Esa. 64. Utinā disrūpes celos ⁊ descēderes
ergo ꝑ diuinā potētiā fuit possibile aliquā
dinā ꝑsonā incarnari. Bn̄ ergo dicit princi
piū thematis nr̄i. Vbū caro factū ē per sensi
bilioꝛē ptē nāe hūane dās intelligē nām hu
manā. Tūc enī persona filij incarnata fuit
quādo natura hūana sibi fuit vnita eo mo-
do quo dictum est. Et sic patet pꝛima pars
huius sermonis.

Pars secūda huius sermonis in qua de-
claratur ꝙ cōueniēs fuit filiū dei incarnari.

Ecūdo in isto ſmone tractandū est de cōuenientia incarnatiōis filij dei vtrū cōueniens fuerit ipſū incarnari Ad qd̄ respondetur scd̄m tres famosos docto. videlicet Ri. de mediauilla in .3. di. i. arti. 2. q. i. ⁊ Bona. ibidē. ⁊ sanctū Tho. in tertia pte. ar. p̄. q. i. ꝙ cōuenientissimū fuit filium dei incarnari tribus rōnib⁹. s. ratiōe sue bonitatis ⁊ clemētie: ratione sue ꝟitatis ⁊ iusticie: ⁊ rōne sue integritatꝫ ⁊ sapiētie. ¶ Primo cōueniētissimū fuit rōne bonitatis ⁊ clemētie: quia illud ē vnicuiqꝫ rei ꝯueniens qd̄ cōuenit sibi scd̄m rōnē ꝓprie nature: sic hoi cōueniēs est ratiocinari: q2 hoc cōuenit sibi inquātū est rōnalis scd̄m suā nām: ipsa aūt natura dei ē bonitas ſm Dionysiū de diuis noib⁹. c. i. vnde quicqd cōuenit ad rōnē boni cōueniens ē deo: ptinet autē ad rōnē boni vt alijs se cōmunicet: q2 bonū inquātū bonuꝫ est sui ipsi⁹ coicatiuū: vt dicit Dionysi⁹. 4. c. de diuinis noibus: vnde ad rōnē sūmi boni ptinet vt suo modo se cōmunicet creature: qd̄ quidē maxime fit p hoc: ꝙ nostrā naturā sic sibi cōiūget vt vna psona fiat ex tribus verbo: aīa: ⁊ carne: sicut dicit Aug. 13. de trinitate. Preterea p incarnationē roborata ē spes nostra: vt deo possim⁹ ꝯiūgi per clarā ⁊ beatā visionē ⁊ perfectā fruitionez: qua propter in ipsa apparet magne misericordie manifestatio: vnde Augu. 13. de tri. c. 19. dicit ꝙ si natura filij dei propter filios hoīuꝫ mīa factus ē fili⁹ hominis: quāto credibili⁹ ē natura filios hoīum gratia fieri filios dei. hec ibi. ¶ Scd̄o ꝯueniētissimū fuit filiū dei incarnari rōne veritatis ⁊ iusticie: quoniā hoīe victo nō aliū facit vincere tyrānum: neqꝫ vi ex morte eripit hoīem. Preterea q2 per incarnationē ſm Aug. 13. de trini. c. 14. ad liberandū filios hoīuꝫ: ꝓposuit de⁹ iusticiā potentie. Fuit ipsa incarnatio manifestatio diuine iusticie: nec tn̄ defuit māifestatio sue potētie. In exaltationē eni humane nature ad hoc vt sustentaretur in supposito increato manifestatio fuit magne potentie in exaltante: vnde Augu. super psal. 70. sermone. 2. predictā iusticiā confirmat. di. Propter te peccatorē: ꝓpter te iniquū: propter te desertorē: ꝓpter te superbū: ꝓpter te peruersū: ⁊ dei tui iniuriatorē: fact⁹ est ille qd̄ tu: fili⁹ hoīs: vt nos filios dei faceret: et in li. Cur quādo quod de⁹ homo. c. 6. idem ait: Si qs per angelū ad e debitum solui potuisse opinatur cogitet: ꝙ angelica nā partim ⁊ ipsa erat corrupta: ⁊ que ad incōmutabilitatē suā cōtinentiaꝫ: nec sibi ipsa suffecerat: iam ad aliorū ruine reparationē nulla rōe sufficeret. ¶ Tertio fuit cōuenientissimuꝫ filiū dei incarnari rōne sūme sapiētie: qm̄ inuenit difficilimi decētissimā solutionē Et eo modo quo pctm̄ in humanā nām ingressuꝫ ē, eo mō est expulsū. s. p feminā. Qua ꝓpter Augu. in li. de agone christiano. Rn̄dit aliqb⁹ insipiētib⁹ q dicunt: Qualiter nō poterat de⁹ aliter. ⁊c. sic di. Poterat oino: ſ si aliter faceret: silr nr̄e stulticie displiceret. Nūc āt q2 visibiliter nos cōmouere dignat⁹ ē: vt ad inuisibilia ꝑpararet. Displicet auaris: q2 non aureū corp⁹ accepit Displicet ipudicis: q2 ex femia ꝟgine nat⁹ ē. Displicet supbis: q2 ꝯtumelias patiētissime ptulit. Displicet delicatꝫ q2 crucifix⁹ ē. Displicet timidis: q2 mortu⁹ ē Et ne vitia sua videātur defendere: nō i hoie hoc dicūt sibi displicere: ſ i filio dei. Et iterū hec medicina hoīuꝫ tāta ē quāta nō pōt cogitari. Nā q̄ supbia sanari pōt si hūilitate filij dei non sanatur? Et q̄ auaricia sanari pōt si pauptate filij dei nō sanatur? Que iracūdia sanari pōt si patiētia filij dei nō sanatur? Que ipietas sanari pōt q̄ charitate filij dei nō sanatur? Postremo q̄ timiditas sanari pōt: si resurrectōe corpis christi nō sanatur? Erigat ergo spē suā gen⁹ hūanū ⁊ recognoscat nām suā: videat q̄tū bonuꝫ habeat in opib⁹ dei. Nolite vos ipsas cōtēnere femie: Fili⁹ dei ex femia nat⁹ ē Nolite tn̄ amare carnalia q2 in filio dei nec mascul⁹ nec femia sum⁹. Nolite amare tpalia: q2 si bn̄ amarentur amaret ea hō quē suscepit filius dei. Nolite timere cōtumelias ⁊ mortē ⁊ crucē: q2 si nocerēt homini non ea pateretur quē suscepit filius dei. Hec ille. Et sic patꝫ ꝙ fuit ꝯgruissimū filiū dei incarnari ex parte ipsi⁹ dei. Fuit etiā cōuenientissimū ex parte nature assumpte: q2 creatura humana pleni⁹ perfici non potuit: q̄ꝫ ꝙ vniretur suo principio in vnitate psone: vn̄ Aug. 13. de trinitate. c. 19. inqt. In reb⁹ p tēp⁹ ortis ista sūma grā ē, ꝙ hō i vnitate psone ꝯiūct⁹ ē deo. Preterea magꝫ ꝯgruū fuit ꝙ homo per satisfactionē redimeretur quā sine satisfactione: vt ei gloriosior corona

esset si patiēdo coronā acquireret: quā satis factionē nō potuit facere nisi ille q̄ esset deus ⁊ homo: sed Ansel. in li. Cur de⁹ hō. s. hō q̄ deberet: ⁊ deus qui possz: ḡ ⁊c̄. Preterea hō nō beatificaṫ pfecte nisi in ipso deo qui ē tota merces: nec beatificaṫ nisi totaliter beatificetur ⁊ ex parte corporis ⁊ ex parte aīe ⁊ ex parte sensus iterio⁊ ⁊ exterioris: sensus aūt exterior nō pōt btificari nisi in re corporali: ergo cū decet deū pfecte beatificare: ⁊ deus beatificat hoīem in se ipso dando se in premiū decebat eū nō solū habere naturā spūalem: sz ⁊ corporalē: ꝉ hoc est ex incarnatione ergo ⁊c̄. Ex qua rōne dixerūt quidā theologi: vt Alex. Sco. ⁊ Bona. ꝙ etiā si Adam non peccasset: tñ Christus incarnatus: non tamen mortu⁹ nec passus fuisset: vt patebit in sequēti sermonario de peccatis. Et sic patet pars secunda hui⁹ sermonis.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua tractaṫ de veritate ⁊ ꝓbatione natiuitatꝭ dñi Jesu.

Tertio in isto sermone ostendiṫ veritas natiuitatꝭ dñi nr̄i Jesu christi p oēs creaturaꝝ gradus. Est eniz q̄dā creatura q̄ tm̄ habet eē sicut simpliciter corporea: quedā q̄ hz eē ⁊ viuere sicut vegetabilis: quedā q̄ hz eē viuere ⁊ sentire sicut aīaſ ⁊ sensibilis: q̄daz q̄ hz eē viuere sentire ⁊ discernere: sicut humana ⁊ rōnabilis: q̄dā q̄ hz eē viuē sentire discernere ⁊ intelligere sicut angelica ⁊ itellectualis: p has oēs creaturas hodie christi natiuitas ē ostēsa. Prima aūt creatura. s. pura corporea triplex ē. s. opaca trāsparēs ⁊ lucida. ¶ Primo ergo ostensa ē p pure corporeā ⁊ opacā: sicut p destructionē tēpli Romanoꝝ. Rome eniz vt testatur Jnnocēti⁹ papa terti⁹. iz. ānis pax fuit: igiṫ romani tēplū pacꝭ pulcherrimū ꝯstruxerūt: ⁊ ibi statuā Romuli posuerūt: ꝯsulētes aūt apollinē ꝗ̄tum duraret acceperūt rn̄su3: q̄ vsꝙ virgo pareret. Quod audientes dixerunt: ergo in eternuz durabit. Jmpossibile enim credebāt ꝙ vnꝗ̄ pareret virgo: vnde i forib⁹ tēpli hūc scripserūt titulū Templuz pacis in eternū: ꝉ in ipsa nocte q̄ virgo pepit tēplū fundit⁹ corruit: ⁊ ibi ē mō ecclia sācte marie noue. Secundo ostensa est per pure corporeā trāsparēte3 ⁊ puiā. Nā in ipsa nocte obscuritas aeris in claritatē diei versa ē rome etiā vt testaṫ Horosi⁹. ⁊ Jnno. 3. Fons

aq̄ in liq̄re olei ꝓsus ē: ⁊ erūpens vsꝗ̄ ad tyberim ꝓfluxit: ⁊ tota die illa largissime manauit: ⁊ ibi ē modo scā Maria trāstyberim. ꝓphetiꝗauerat eni Sybilla ꝙ q̄n ꝓrūperet fons olei nasceref Saluator. Tertia oñsa ē p pure corporeā lucidā: sicut p corpora sup celestia. Nā in ipsa die natiuitatis ꝫm aliq̄rū relationē: vt ait Chriso⁹. Magi super quendā montē orantib⁹ stella sup eos apparuit q̄ formā pueri pulcherrimi habebat: et in ei⁹ capite crux pendebat: q̄ magos alloquēs dixit vt in iudeā pgerent: ⁊ ibi natū pueꝝ inuenirēt. Octauian⁹ insup imperator vt ait Jnnocēti⁹ papa. 3. vniuerso orbe ditioni romane subiugato in tm̄ senatui placuit: vt eū ꝓ deo colere vellēt. Prudēs autez impator se mortalē intelligēs imortalitatis nomē sibi noluit vsurpare. Ad illoꝝ ṽo importunā instantiā Sybillā ꝓplextissā aduocat scire volens p ei⁹ oracula: si in mūdo maior eo aliq̄n nasceref. Cū ergo in hac die natiuitatꝭ dñi ꝯsiliū sup hac re ꝯuocasset: ⁊ Sybilla in camera impatoris oraculis insistēt: in die media circulus apparuit aure⁹ circa solem: ⁊ in medio circuli virgo pulcherrima stans super arā pueꝝ gestās in gremio. Tūc Sybilla ꝉ cesari ostēdit. Cū aūt impator ad p̄fatā visionē plurimū admirareṫ audiuit vocē dicētē hec ē ara celi. Dixitꝙ ei Sybilla: ꝉ puer maior te est: ⁊ iō ipsū adora. Eadē ḡ camera in honorē scē Marie dedicata ē: vn̄ vsꝗ̄ hodie dr̄ scā Maria araceli. Jntelligēs igiṫ ipator ꝙ hic puer maior se erat ei tura obtulit: ⁊ de⁹ de cetero vocari se recusauit. de hoc aūt Horosi⁹ ita dicit: Octauiani tpe hora circiṫ tertia tpe loq̄do puro ac sereno circul⁹ ad spēciē celestis arcus orbē solis ābiuit: q̄si vetur⁹ eēt q̄ ipsū solē solus mūduꝙ totū fecisset et regeret: hec Horosi⁹ ⁊ Eutropi⁹. ¶ Tertio oñsa est p creaturā q̄ hz eē viuē ⁊ sentire: sic sūt aīalia: ꝓficiscēs eni Joseph in bethleē cū Maria pregnante duxit secū boue: forte vt ipsū venderet ⁊ cēsū ꝓ se ⁊ virgine solueret: ⁊ de residuo viuerēt: ⁊ vnū asinū forte vt sup eū virgo veheref. Bos igiṫ ⁊ asin⁹ miraculose deū cognoscētes flexis genib⁹ ipsū adorauerūt. Añ etiā Christi natiuitatē p aliq̄t dies vt ait Eusebi⁹ in cronica: Cū q̄dā ararēt boues ad aratores dixerūt: hoīes d̄ficiēt segetes ꝓficiēt. ¶ Quarto oñsa fuit p crea-

turā q̄ hʒ eē viuē sentire ⁊ discernere vt ē hō
sicut ꝑ pastores. Nā i ipsa hora pastores sup
gregē suū vigilabāt sicut bis in āno in lōgi-
orib⁹ ⁊ breuiorib⁹ noctib⁹ āni ꝯsueuerant.
mos eni fuit ātiq̄t⁹ i vtroqꝫ solstitio. s. estiua
li circa festū Jo. baptiste: ⁊ hyemali circa na
tiuitatē dn̄i vigilias noctis custodire ob so-
lis venerationē: q̄ forte mos ⁊ apud iudeos
ex vsu cohabitātiū inoleuerat: ipsis igiꝰ an
gelus dn̄i apparēs ⁊ saluatoris natiuitatem
ānūciauit: ⁊ q̄ loco inueniref signum dedit.
Facta est cū eo multitudo angeloꝝ dicentiū
Glīa i excelsis deo ⁊c̄. Pastores ḡ veniētes:
totū sicut angelus dixerat inuenerunt. Sic
igiꝰ manifesta ē ꝑ cesarē Augustū: q̄ tūc ꝓ-
ceptū dedit ne eū aliq̄s deū vocare auderet:
sicut Horosi⁹ testaꝰ. Forte eni cū visionē istā
ꝯ solē vidisset: recolēs simul de ruina tēpli:
⁊ de fonte olei ⁊ intelligēs ꝙ in mūdo natus
eēt q̄ maior se erat nec dn̄s nec de⁹ vocari vo
luit. Jn q̄busdā ꝓo cronicis legiꝰ: ꝙ appropin
quāte die natiuitatꝭ Christi Octauian⁹ per
mundū vias publicas fieri ꝓcepit: ⁊ oīa debi
ta romanis dimisit. Sic ēt manifestata ē ꝑ
sodomitas q̄ oēs in toto mūdo extincti sūt si-
cut dicit Jo. sup illud: Lux orta ē eis tāta. s.
ꝙ oēs laborātes illo vitio extinxit. Et hoc fe
cit Christ⁹ vt oēs eradicaret: ne in nā quaꝫ
assūpserat tāta de cetero immūditia inueni-
retur. Nā vt dicit Aug. vidēs de⁹ vitiū cō-
tra naturā i hūana nā fieri fere desijt in car
nari. ¶ 5º ońsa ē ꝑ creaturā que hʒ eē viuē
sentire discernē ⁊ itelligere sicut angel⁹. An
geli eni ipsam Christi natiuitatē pastorib⁹
annuntiauerūt: vt superi⁹ dictū ē: q̄ q̄dē ap-
paruerūt ⁊ in multitudine ⁊ in claritate: ⁊ i
iubilatione: ḡ. Uerbū caro factū est ⁊ habi-
tauit in nobis: ꝑ incarnationē ⁊ natiuitateꝫ
Q. ō ꝯcedere digneꝰ vt id hēam⁹ i corde ꝑ ar
dētē charitatē ⁊ grāꝫ inhitantē in pn̄ti ⁊ glo
riā in futuro triūphantē in scl'a scl'oꝝ: Amē.

Jn die natiuitatꝭ dn̄i post prādiū de lega
tione scōꝝ patrū postulantiū veniam peccato
rū ⁊ liberationē ab inferis. Sermo. 25.

Erbū caro fa
ctū est. Jo. iº. Creauit deus
v dilectissimi in Christo Je-
su naturā humanā vt tandē
ad patriā paradisi ꝑduceret

Sꝫ serpētis calliditate ei suggestū ē vt ꝯ dn̄i
ꝓceptū pomū vetitū ederet: q̄ esu se totāqꝫ
posteritatē suā ne dū trestri ꝓuauerat: imo
⁊ celesti. Et sicut si stetisset imortalis fuissꝫ:
ita q2 nō stetit mortalis fact⁹ ē ac post mortē
pena dāni. i. ꝓuatiōe visionis diuine ꝓuat⁹
est cū sua posteritate. Cū igiꝰ Adā Abel ce
teriqꝫ p̄res in lymbo ꝑmanerēt lachrymanꝰ
lamētabanꝰ istud Treñ. 4. Pupilli facti su-
mus absqꝫ p̄re ⁊c̄. Serui. i. diaboli dn̄ati sūt
nobis: iō defecit gaudiū cordis nr̄i ⁊ versus
est in luctū chor⁹ nr̄. Tūc vn⁹ patrū ait Cū
notū sit nobis deū eē misericordissimuꝫ cur
ad eū nō mittim⁹ rogātes vt nostrū misere
atur: ab et̄no eni nos redimē disposuit? Qn̄
igiꝰ hec dispositio exequaꝰ? bonū ē igitur vt
aliq̄s mittaꝰ corā deo ex parte oīuꝫ nr̄m ro-
gatur⁹ vt liberet nos ab his obscuritatibus:
inꝰ q̄ inꝰ ipsos determinatū ē: ꝙ null⁹ ꝯgruē
tius hēret ire corā deo q̄ꝫ Adā: q2 ipse pecca
uit: ⁊ q2 de⁹ ipsū valde dilexit. Jntroduct⁹
est ḡ Adā añ diuinā maiestatē q̄ ꝓcidēs sic
dixit: Man⁹ tue dn̄e fecerūt me ⁊ plasmaue
rūt me totū in circuitu ⁊c̄. Propiti⁹ esto mi
hi pctōri: miserere mei. Sed vt sermo nr̄ sit
ordinat⁹ tria mysteria circa hāc mā̄ꝫ ānota
bim⁹. Pmᵒ ꝯ Adā opiniōes. Scōo ꝓ Adā ꝓ
bationes. Tertio eiusdē q̄ōnis dꝰminatōes

Pars prima in q̄ tractaꝰ de opinionibus
adductꝭ ꝯ Adā postulātē ꝓ se ⁊ ꝓ semine suo
veniā ⁊ liberationē.

Rimo in isto ꝫmone ponunꝰ ꝯ Adā
p opiniones imediate nanqꝫ surrexit
iustitia ꝯ Adā dicēs. Justus es dn̄e
⁊ rectū iudiciū tuū. Tu aūt iā decreuisti ꝙ
pctōres deleāꝰ d̄ li° viuētiū: ⁊ cū iustis ñ scri
banꝰ: hic igiꝰ cū pctōr sit cū iustis nō debet
ascribi: ac ꝑ ꝯn̄s nec ad p̄riam paradisi ꝑdu
ci: imo i eternū mag̃ puniri: ß vt dictū meū
mag̃ approbeꝰ ⁊ verificeꝰ septē testes ꝯ ipꝫ
hoiem adduco. ¶ Accedat igiꝰ pm⁹ testis.
nā. s. angelica: q̄d dicꝭ o angele de hoie? nun-
q̄d dꝫ liberari? Re. dn̄e iste creat⁹ fuit ad re-
plēdū sedes vacuas paradisi. Ecce ꝯ te fuit
inobediēs ⁊ peccauit ac neglexit illas sedes
q̄s ad sui gl̄iam ꝓparasti. Nō ē ḡ dignus ex
audiri: sicꝰ nec lucifer cū suis seq̄cib⁹. ¶ Se
cūd⁹ testis celū ēpyreū di. Dn̄e tu me creasti
nobilissimū corp⁹ ac me collocasti in nobilissi
mo loco. Fecisti aūt hoiem istū ꝓ maiori meo

oꝛnatu: hāc aūt dignitatē q2 nō extiauit di
gnus est ipſa ꝓuari: q̄re repellas eū: nō enim
dign⁹ est tua miſericoꝛdia. ❡ Terti⁹ testis
fuit q̄tuoꝛ elemēta q̄ dicūt: Dn̄e anteꝗ̄ h̄ hō
peccaret eram⁹ ſplēdida ⁊ lucida: delectabi-
lia ⁊ pulchꝛa: poſt pctm̄ aūt ei⁹ effecta ſum⁹
obſcura coꝛrupta ⁊ plena anguſtijs. Et hoc
est ꝙ magr̄ dicit in. 4. di. 48. Minoꝛata in
quā fuit lux ſolis ⁊ lune alioꝛūꝗ ſiderꝝ ꝑ pec-
catū ꝓmi hōis. Cū igit̄ ꝑ pctm̄ primi hōis
nos puniamur: meret̄ a foꝛtioꝛi ⁊ ipſe puni-
ri. ❡ Quart⁹ testis fuit t̄restris paradiſus
di. Dn̄e feciſti me plenā delectationib⁹ et io-
cunditatibus: collocastiꝗ ibi hōiem istū vt
delectaret̄ ⁊ illis veſceret̄. Ingrat⁹ aūt ſpre-
uit p̄ceptū tuū: q̄re fecit ſe idignū miſericoꝛ-
dia tua: ⁊ iō expelli meret̄ ac puniri ❡ Quin
tus testis om̄es alie creature ade ſubdite di.
Dn̄e iste anteꝗ̄ peccasset poterat nr̄m vti ꝓ
ſuo bn̄placito: vt patet Gen̄. p̄. ſed iusto tuo
iudicio ſicut ipſe tibi rebellis fuit ita ⁊ nos
ipſi: durāte aūt hac rebellione nr̄a erga euȝ:
videt̄ durare ⁊ ſuū pctm̄: q̄re meret̄ puniri
❡ Sextus te. ifern⁹ di. dn̄e feciſti paradiſū
vt eēt loc⁹ iustoꝝ obſeruantiū mādata tua.
Feciſti ꝑo me infernū vt eſſem loc⁹ pctōꝛuȝ
trāſgredientiū ea. Cū igit̄ iste ſit peccatoꝛ a
me nullaten⁹ auferri dȝ. ❡ Septim⁹ te. de-
mō di. Dn̄e ad te ꝑtinet premiare iuſtos: ad
me tua oꝛdinatiōe punire malos. Noli ḡ tol
lere officiū meū. Iste cū ſit peccatoꝛ a me de
bet puniri: accipiēſꝗ Adā trahebat eū ad in
ferna. Et ſic patet p̄ma pars hui⁹ ſermonis.

Secūda pars hui⁹ ſermonis in q̄ adducū
tur ꝓbationes ꝓ Adā ꝓ ſe ⁊ ſemine ſuo po-
stulantē veniā ⁊ liberationē.

Ecūdo in iſto ſermone ponunt̄ pꝛo
ſ Adā ꝓbatiōes. Cū eni Adaȝ has
rōes ꝑ hos testes ꝯ ſe adductas audi
ret lachꝛymabilr̄ lamētabat̄ dicēs. Heu me:
q2 incolat⁹ me⁹ ꝓlōgat⁹ ē ⁊c̄. Imploꝛabatꝗ
auxiliū. Tūc ſurrexit mīa eum confoꝛtans:
⁊ ꝓ eo ꝓcuratione ſuſcipiens ait dn̄o: Dn̄e
audi aliā ꝑtē ⁊ recte iudicab: ⁊ ego cū multꝭ
testib⁹ ꝓbabo ac rōnib⁹ ꝙ h̄ hō meret̄ liberari
❡ Accedat igit̄ p̄m⁹ testis: Abel. ſ. iuſtus:
q̇ coꝛā ꝓcidēs ait: Velis dn̄e facere iuſticiaȝ
⁊ nō vltra. Pater nāꝗ me⁹ Adaȝ peccauit:
q2 a muliere blādicijs ⁊ adulatōib⁹ ſeduct⁹
est: mlr̄ier aūt a ſerpēte: ⁊ iō ſicut alio ſugge-
rēte cecidit ita releuāte meret̄ erigi. Demō
aūt nllō ſuggerente peccauit: ⁊ iō a nullo re-
leuari debet. Si aūt Adā eternalit̄ puniri
bȝ: tūc nō erit differētia inter penā ipſi⁹ ⁊ de
monis qd̄ iniustū videt̄ eſſe q̄m in pctō fue-
rūt ieq̄les. ſufficiat ḡ dn̄e mi ipſū hūiſſe pe
nam tot annis. ſ. 5228. Amō tēpus est vt li
beret̄ dn̄e mi. Ad quā rōneȝ angelus oppōit
Tace inquā Abel: q2 pr̄ tu⁹ dotat⁹ fuit a dō
oī ꝑfectiōe ſcie: deditꝗ ſibi oꝛiginalē iuſtici
am q̄ vires inferioꝛes ſemꝑ obediebāt viri-
bus ſuperioꝛib⁹: deditꝗ ſibi magnā liberta
tem arbitrij: adeo ꝙ a nulla creatura ad pec
candū cogi poſſet: peccauit igit̄ grauit̄ q̄re
liberari nō meret̄. Erūt igit̄ ipſe ⁊ demō eq̄
les in pena. ſ. extēſiue in eq̄les aūt intenſiue.
❡ Secūdus testis fuit Noe. di. Dn̄e tuū est
miſereri cuilibet penitēti ſm̄ illud pſal. Coꝛ
contritū ⁊ humiliatū de⁹ nō deſpicies. Vi-
des aūt cū quāto doloꝛe Adaȝ ad pniam ad
ducit̄ miſericoꝛdiā imploꝛando: ḡ miſerere.
Rn̄dit celū. O Noe: nōne regula iuris ē li.
6. Nō remittit̄ pctm̄ niſi re. ab. licȝ ḡ pꝛem
verm̄ Adā peniteat: tn̄ nō ſatiſfacit nec ſatiſ-
facere pōt. ❡ Terti⁹ testis fuit Abꝛahā di.
Dn̄e volo ꝓbare ꝙ tibi debituȝ est miſereri
ade: q2 ſi i te deficit miſericoꝛdia qd̄ ē ꝓpꝛiuȝ
nature dei deficit deū eē: q2 ꝓpꝛia deficit nā
ſi vis ḡ te deū eē facias miſericoꝛdiā. Rn̄dēt
elemēta licȝ pietas ⁊ miſericoꝛdia ſint natu
re diuine: iuſticia etiā ē nature diuine: q̄ de-
ficiēte deū eē deficiet: ḡ ⁊c̄. ❡ Quartus fuit
Moyſes di. dn̄e ꝙ ſel̄ placuit ampli⁹ diſplicē
nō pōt. ex̄. de re. iur̄. li. 6. Tu ꝑo creaſti Adā
ad finē beatitudīs: ſi nō facis miſericoꝛdias
nō ꝑueniet ad finē ad quē eū creaſti: q̄re mi
ſerere. Cui rn̄dit t̄restris paradiſus verꝝ est
ꝙ Adā creat⁹ est ad hūc finē: tū cū hac cōdi
tione ſi eēt hon⁹: iuſtus: ⁊ obediēs: nō ſtante
ḡ ꝯditione mutata ē diſpoſitio. ❡ Quint⁹
fuit Joſue di. Dn̄e odia ſūt restringēda: fa
uoꝛes aūt ampliādi: ex̄. de reg. iu. li. 6. O di
oſū fuit pctm̄ ade ⁊ abſꝗ dubio meruit penā
ſ amplia miſericoꝛdias tuas vt parcas ei.
Rn̄dēt aīalia: verꝝ est ꝙ miſericoꝛdia dei est
amplianda: ſed non tantū ꝙ oppꝛimat̄ iuſti
cia: ergo ⁊c̄. ❡ Sextus fuit David dicens:
Domine non debet aliquis odio alterius pre

grauari: de regu. iu. li. 6. ⁊ dānum quod q̄s sua culpa sentit sibi ⁊ nō alteri debet iputari. Tot patriarche ⁊ ꝓphete sācti ⁊ iusti suppor tant penā pro peccato ade: vt quid tu deus repulisti nos? Iratꝰ est furor tuus sup oues pascue tue? Quare faciē tuā auertis: obliui sceris iopie nr̄e ⁊ tribulatōis nr̄e? Exurge. d. adiu. n. ⁊ li. n. ꝓpt̄ nomē tuū. Nos enim populus tuꝰ ⁊ oues pascue tue. Confitebimur tibi in seculū ⁊c̄. Cui infernꝰ respondit. O Dauid dato ꝙ Adam solus peccauit: tamē erat oīs homo: quia oēs ab eo descenderunt ⁊ ideo oēs puniri debēt. Nonne tu dixisti in psal. Homo cum in honore esset non intellexit ⁊c̄. Et Deutro. 32. Incrassatus dillatatꝰ impinguatus recalcitrauit. Ipse me prouocauit in eo qui non erat deus: ⁊ ego prouocabo eos in eo qui non est populus: ⁊ in gente stulta irritabo illos. Tunc Dauid voluēs se ad deum ait: Ubi sunt misericordie tue antique dn̄e? Uere enim peccauimꝰ cum patribus nostris: sz ostende nobis domine misericordiam tuam ⁊c̄. Cui iterꝫ infernꝰ. Tu in psal. scripsisti: Homo dilexit maledictionez ⁊ veniet ei no. b. ⁊ el. ab eo. Tunc Dauid recessit dicēs. Quis dabit mihi pēnas sicut columbe ⁊c̄. Elongaui fugiens ⁊ mansi in solitudine. Quē videns populus interrogauit si deus ad misericordiā flecteret: Cui Dauid: Cor meuz contritū est ⁊c̄. quia auertit dominꝰ faciē suam a me ⁊ factus sum cōturbatus. Iratus est dominꝰ furore in populuz suū: abhominatus est hereditatē suā. ¶ Uenit igitur septimꝰ testis. s. Esa. di. 44. c. Domine sancte pat̄ noster es tu: factor noster: opera manuū tuaꝝ oēs nos: ne irascaris domine. Utinā dirūperes celū ⁊ descenderes. Cui demō respondit: Nōne tu h. c. dixisti. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi autez spreuerunt me. Cognouit bos ⁊c̄. Et Esaie. 65. Corā me non tacebo: sz reddā ⁊ retribuaz in sinū vestrū: impietates vestras ⁊ iniquitates patrū vestroꝝ: quia qđ nolui fecistis ⁊ elegistis. Recede ergo a me ⁊ ne apropies mihi quia nudus es. Tunc confusus discessit di. Esa. 37. Dies angustie ⁊ blasphemie dies hec. Et sic patet secundū mysterium.

Pars tertia huiꝰ sermonis: in q̄ ponit̄ diffinitio huiꝰ questionis.

t Ertio in isto sermone ponenda est eiusdez questionis singularis determinatio. Aduertendum est ꝙ mīa humani gn̄is aduocata feruētissima vidēs suos testes deuictos: ac per ꝯsequens Adaz amare flentem dixit. Non est ratio contra diuinaz iusticiam: nec cum deo disputandū quia magna temeritas est: sed misericordiā impetremus ab ipso eodem deo: quia pater misericordiaꝝ dicit̄: ⁊ deus totius consolationis. Tunc genibꝰ flexis totum genus humanum clamabat: Misericordia misericordia ⁊c̄. Tunc filius compatiens generi humano dixit patri suo. Pater eterne: iam ab eterno decretū est in nostro consistorio hūc hominez nō iusticia: sed misericordia saluare ⁊ redimere: hec autem redemptio per filiū debet fieri. Ecce ego: mitte me. Confirmat hoc spiritus sanctus. Tūc pater dixit Ade seu misericordie generis humani procuratrici. Quia determinauimus filiū dei incarnari debere: vt te redimat ⁊ totuz genus humanum: sed quia etiam determinauimus vt incarnetur de muliere. Inuenies igitur vnaz feminā adeo sanctam vt mater filij mei esse mereatur. Tunc Adam presentauit coram deo septem mulieres: vnam post aliaz: quaꝝ omnes habuerunt repulsaz septima excepta. ¶ Prima fuit Sara vxor Abrahā: que cū gestis honestis ad pedes domini reuerenter procidēs ait: Per nostra colpa tu ne condēnasti. Noi siamo dolente del nostro delicto. De reuoca signori el to iterdicto E fa mercede al homo qual tu creasti. Cui deus pat̄: O sara. Nonne meministi derisionis q̄ tu mihi fecisti quando dixi te debere concipere filium tuū Isaac: ⁊ credere noluisti: vt habetur Gene. 18. quia igitur de me risisti: et mihi credere noluisti ab renuncio te pro spōsa mea. ¶ Secunda mulier fuit Rebecca: vxor Isaac: que humiliter dixit. A ti misericordia ciascuno crida: O gratioso idio nō star si duro. Trane del nostro carcere si obscuro. Ascolta i nostri dolorosi cridi. Cui deus: O Rebecca. Nonne recordaris quia malicia tua virum tuum decepisti: priuans Esau benedictiōe paterna: vt habetur Genesis vigesimoseptimo. Et ideo non es digna esse mea sponsa: neq; mater filij mei. ¶ Tertia fuit Rachel vxor Jacob q̄ dixit:

O dolce signore. o pieta diuina: O immen
sa bonita. o dio benigno. De lassa ormai el
to grande desdegno. Receue lhomo el qual
a te si inclina. Cui deꝰ. Nōne recordaris: qꝛ
furasti idola patris tui ⁊ abscondisti ea sub
herba? Gen̄.31. Et iō nolo ego te. ❡ Quar
ta fuit Judith dicēs: Adā offese tua riuerē
tia. Fato a la toa similitudine. De nō guar-
dare a soa īgratitudine. Ma mostra a noy
toa grande clementia. Cui spiritꝰ sanctus
O Judith. Nōne recordaris ꝙ erga holo
fernē principē manus sanguineas habuisti
Judith: ⁊ licꝫ hoc fuerit cū merito: tn̄ turpe
videt̄ ꝙ mulier cōmittat homicidiū. Qua-
re ego nolo te. ❡ Quinta fuit Susāna que
dixit. Cū lachryme e cū doglie a te vegnia
mo. Con sperāza: ma cū virgognosa faça
pregando cū feruori che ti piaza. Nō guar-
dar piu al peccato paterno. Cui deus. O
Susanna. Nōne recordaris: qꝛ vngebas te
in pomerio: ⁊ ob hāc causam induxisti senes
in cōcupiscentiā tui. Daniel̄.13. ꝓpterea no-
lo te. ❡ Sexta fuit Anna ꝓphetissa assidue
stās in tēplo Salomōis dicēs. Nō de perire
tanta ꝟtu cum fede. Quāta e hauuta tra li
padri sancti Per tuo amori afflicti e morti
aliquanti. Deche rende a noi toa mercede.
Cui deꝰ. O Anna tu scis: qꝛ vidua es et
corrupta: q̄re nō decet te eē matrē filij mei:
⁊ iō nolo te. ❡ Septima fuit vna puella vir
go beata .s. maria: que ad pedes dei ꝓstrata
hūillime dixit. Nonne humana creatura di
gna. Dauere gratia de te o alto signori. De
nō guardari al nostro grande errori. Ma
volta a noi toa pieta benigna. Hic notare
debes ꝙ licꝫ in diuinis nō sint tales disputa-
tiōes nec cōsultationes: tn̄ mens nostra q̄ di
uina intelligit mō suo pōt isto modo: ꝯgrue
⁊ rōnabiliter cōtemplatiōis sue aspectū di-
latare. Dicit̄ eñi cōmento decimo sup ꝓposi
tionē. de causis ꝙ recipiēs: recipit scōm mo-
dū suū: non scōm modū rei recepte. hic igit̄
intelligere debes ⁊ potes patrē sic loquentē:
quādo vidit btām virginē tā humiliter sup
plicantē. Que ē ista que ascēdit ante cōspe-
ctū nostruꝫ sicut virgula fumi: ex aroma-
tibus myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris
pigmentarij: Vere spē sua ⁊ pulchritudine
sua meū attrahit animū: vt cōcupiscā deco-
rem suū. Filius ꝟo iam supplicans pr̄i: De-
scendā si placet inquit pater in hortū huius
sacratissime ꝟginis vt colligā sue lilia puri-
tatis. Nā ipse ē hortus cōclusus: fons signa
tus: fons hortorū: ⁊ puteꝰ aquarū viuentiū
Nardusq̄ eiꝰ sūme hūilitatis me ꝓuocat vt
in eiꝰ mente recumbā ⁊ de eiꝰ carne mihi tu-
nicam faciā grossam: qua indutꝰ tāq̄ deco-
re in misericordia pie redēptis ⁊ electis: ac
demonibꝰ supatis ad nostre maiestatis ho-
norē. Spiritꝰ sanctꝰ ait: An non videt̄ q̄ta
charitatis dilatatiōe mēs ē illiꝰ sanctissime
virginis ampliata. Nūquid etiā non atten-
ditis ꝙ thalamꝰ illius cordis nullo virtutis
munere caret? Videtis miraculū stupendiꝰ
ꝙ in tāta virtutū plenitudine ipse videt̄ hu
militatis abyssus. Nempe sicut ꝓphetatū ē
quia sup humilē debeo requiescere vere vo
lo ꝙ in hac virgine que ꝑ humilitatē ē ter-
ra ⁊ per meā irrigationē est fecūda: cōplea
tur ille ꝟsiculus. Dn̄i est terra ⁊ ple. ciꝰ. ⁊c̄.
Replebo ergo huiꝰ sacre virginis tam men
tem q̄ carnē: ⁊ erit requies mea in seculū se
culi. hic habitudo quoniā elegi eam. Sic er-
go videt̄ pater dicere. Ego hanc amaui et
exquisiui ⁊ ꝓposui mihi sponsam accipere: ⁊
amator factꝰ sū forme illiꝰ. Vnigenitꝰ meꝰ
sit vnigenitꝰ eius. ⁊ tu .s.s. sis habitator in ea
fecundus. Procedat igit̄ nostre nūcius ma-
iestatis: ⁊ roboret animū virginis ipsā sub
limādo noue salutatiōis munere: ⁊ sibi nū-
ciando nr̄e voluntatis secretū ꝙ nos ipsos
plenarie sibi damꝰ. Ego pater me sibi do in
sociū indiuiduū ⁊ amorosissimū sponsum.
Filiꝰ se dat libere in suū vnigenituꝫ. Et tu
.s.s. in habitatorē gratiosissimū: qui non tm̄
mētē ꝟtutibꝰ: ſ ⁊ vterū fecūdes formando
corpꝰ filio meo de suis purissimis sanguini-
bus: vt sicut ipse desiderat pascat in lilijs ꝟ.
matris sue. Vocetur ergo Gabriel. Audi
G. que imponūt̄. Vides illā virginē. cuiꝰ
odor coram nobis flagrat? Vides hortuꝫ il
lum oī virtutū pulchritudine germinanteꝫ
Vides paradisū voluptatis quā plantaui-
mus in pncipio vt sit nostre diuinitatis habi-
taculū gratiosū? Vides fontē sue pietatꝭ q̄
irrigat vniuersam terrā? Curre cito: nun-
cia nostrū beneplacitū: nuncia trinitatis cō
ciliū. Dixitq̄ sibi pater: Accipe hanc litte-
ram: ⁊ da illi ex parte mea. Dixitq̄ filius
Cū ista virgo sit de sua virginitate valde

benera: sum certus ꝙ lectis litteris patris ex admiratione stupebit 7 turbabit: 7 iõ da si bi istas lr̃as noĩe meo. Dixitq; spũs sanct⁹: Sum certus quia disposuit virginitatẽ ꝑpe tuam seruare 7 ꝯcipi nõ põt naturalit̃ absq; virginitatis violatione dubitabit satis qlit̃ poterit hoc esse: 7 iõ da illi istã aliã. Missus est ergo Gabriel angelus a deo in ciuitatẽ gali. 7c̃. Et no. ꝙ vt dicit Fran. de ma. ĩ tra ctatu sup̱ Missus est: sup̱ illo ꝟbo Gabriel ꝙ angelus apparuit virgini in humana effi gie 7 visibili: allegãs Chriso^m sup̱ Matt. hoc idẽ dicit Ricar. in. 3. di. 3. ar. 2. q. 4. ꝑer gensq; angelus Ga. iuxta diuinũ mandatũ in ciuitatẽ galilee: ingressus ad beatã ꝟginẽ maxima cũ reuerentia eãq; salutans: sibi as signauit litterã p̃ris: quã inuenit sociatã tri bus nobilissimis puellis quaꝝ Prima prudẽ tia vocabat̃. secũda ꝟginitas. tertia ꝟo humi litas. Accipiẽsq; beata virgo litteras eterni p̃ris cũ maxio tremore aperuit inuenitq; scri ptũ: Aue gr̃a 7c̃. Tunc btã virgo vidẽs no uitatẽ sue ãnunciationis ꝯsuluit ꝑmã puel lam. s. prudentiã: q̇d sibi super hoc videret̃ que rñdit: ꝙ nõ ita cito õ facili suũ p̃beret as sensum nec isti condescẽderet: s; ꝙ bene cogi taret sup̱ his. Et hoc est ꝙ dicit̃: Que cum audisset turbata est 7c̃. Tunc igit̃ vidẽs eaz turbatã dedit 7 assignauit sibi secundã lr̃az ex parte filij dei: quã suscipiens cũ reueren tia inuenit: Ne timeas Maria inuenisti eni gratiã 7c̃. Tunc ꝯsuluit secundã so. s. virgi nitatẽ di. sibi O socia mea charissima scis ꝙ te indissolubili dilectionis vinculo amplexa ta sum: 7 de hoc votũ feci dño. Dicit̃ enim a quibusdã theologis deuotis ꝙ qñ Gabriel apparuit virgini inuenit eam studentẽ sacre scripture 7 legentẽ illũ passũ Esaie. 7. Ec ce virgo ꝯcipiet 7c̃. Tũc btã virgo tãto dile ctõis affectu: erga illã ꝟginẽ dei mr̃ez futu rã allicita fuit ꝙ ob eius amorẽ ꝓmissũ vir ginitatis deo vouerat: 7 ideo ꝯsulebat vir ginitatẽ q̇d sibi sup̱ hoc videret̃: que rñdit: ꝙ peteret de mõ. Et ideo dixit: Quomo do fiet istud 7c̃. quoniã viꝝ nõ cognosco. i. non cognoscere ꝓposui. ac si apte diceret: cũ ꝑm viã nature impossibile sit feminã ꝯcipere absq; sue integritatis violatione: ego ꝗ̃ fir miter ꝓposuerim mee integritatis virgini tatez seruare illibatã: quõ ꝑ fiet istud qõ tu

dicis? Tunc dedit illi tertiã litterã q̃ mitte batur a spiritu sancto quã aperiens inuenit Spũs sanct⁹ sup̱ueniet in te 7c̃. q. d. ꝙ vir tute spũs sci supplebit̃: quod ꝟtute seminis virilis actiuã vim hñtis fit in ꝯceptione pro lis. Tunc btã virgo tertiã ꝯsuluit domicel lã. s. humilitatẽ que rñdit illud Aug. ĩ ꝑmo ne de natiuitate vir. O btã Maria seculum cẽ captiuũ tuũ deprecat̃ assensũ: te dña mũ dus sue fidei obsidẽ fecit. Noli morari ꝟgo nũcio festinant̃ rñde verbũ 7 sucipe filiũ: da fidez 7 senti virtutẽ. Rñde verbũ benedicta virgo: qõ optãt sup̱iores. i. angeli: quod op tãt inferiores. i. p̃res inclusi: quod desiderãt posteriores. s. filij p̱ tuũ filiũ redimẽdi: qõ appetunt exteriores. i. appetitus creature in te ꝯsũmãdi. Nõ tñ ꝓpter hoc te extollas vir go gloriosa: q2 hoc potius diuine benignita tis est ꝗ̃ tuoꝝ meritoꝝ. Tunc btã virgo cuz ꝓfundissima humilitate genib⁹ flexis mani bus mẽtis pariter 7 corporis eleuatis dixit: Ecce ancilla dñi fiat mihi ꝑm verbũ tuuz. Mox p̱fectis ꝟbis 7 dato assensu dictis an gelicis a btã vir. in ei⁹ vtero sacratissimo q̃ tuor miranda fuerunt facta: vt põt trahi ex dictis Grego. sup̱ illud canẽ. 2. Ecce iste ve nit saliẽs. Ex dictis Frãci. de ma. sup̱ h ꝟbo ancilla. Primuz fuit corporis christi de pu ris sanguinib⁹ vir. ꝯceptio 7 formatio. Nõ eni successiue formatũ est corp⁹ illud sanctis simũ sicut cetera corpora humana: sed in in stãti totũ. Secundũ fuit aĩe christi de nihi lo creatio. in eodẽ instãti quo corp⁹ fuit for matũ. Tertiũ fuit aĩe ad corp⁹ vnio siue in fusio. Non enim cõpletis q̃draginta diebus hec aĩa christi fuit infusa suo corpori sicut ĩ ceteris fit: s; in eodẽ instãti q̃ corpus fuit for matũ. Quartũ fuit humanitatis nr̃e a diui nitate assũptio. Formato eni corpore et aĩa aĩato: diuinitas assũpsit humanã naturaz. Ric. tñ in. 3. di. 2. ar. 2. q. 4. dicit: ꝙ in eodẽ instãti fuerunt carnis ꝯceptio: 7 carnis et aĩe vnio: 7 ipsoꝝ ꝯiũctionũ humane nature ꝯstitutio: 7 carnis 7 aĩe 7 humane nature as sumptio: ad vnitatẽ p̱sone filij dei. Fuerũt enim facta p̃dicta p̱ virtutẽ spũs sci qui in finitate sue virtutis potuit ea facere in in stãti. Sicut eni carnẽ potuit formare sine vi rili semine qõ non potuisset virt⁹ creata: ita potuit eã ĩ instãti formare: ꝗ̃uis caro pura

formari nõ possit nisi in tpe virtute creata. ꝛ quis int̃ p̃dicta nõ fuerit pri⁹ ꝛ posteri⁹ ꝺm tẽpus fuit tñ ibi pri⁹ ꝛ posteri⁹ ordine nature: sic eni fuit pri⁹ carnis cõceptio q̃ aĩe creatio: ꝛ aĩe creatio q̃ eius ad carnem vnio: ꝛ vnio carnis ꝛ aĩe q̃ nature humane ꝯstitutio: ꝛ ꝯstitutio humane nature q̃ ei⁹ assumptio ad vnitatẽ diuine ꝑsone: nec tñ intelligendũ ẽ q̃ ꝯstitutio illi⁹ nature humane pri⁹ ordine nature terminata fuerit ad aliquã actualẽ siue existentiã in se ipsã q̃ in vno: q̃ nunq̃ nec in tpe nec in instãti actu in se ipsa: al's eniz non vere posset dici filiuz dei fuisse ꝯceptũ in virgine: qd̃ falsũ est. hec ille egregius doctor Ric. patet igit̃ quãti meriti fuit ꝺ humillimũ v̄bũ Marie vir. s. Ecce ancilla ꝛc̃. q̃ tũc verbũ caro factũ est vt d̃r in themate p̃allegato: ꝛ tũc adimpleta est illa prophetia: Ecce virgo ꝯcipiet. Esai. 7. aliud thema assumptũ: de q̃ humilitate Hiero. dicit: O vere btã humilitas Marie: q̃ deũ hoibus pepit: vitã mortalib⁹ edidit: cecos inouauit paradisuz apuit: mundũ purgauit: ꝛ hoiuz aĩas ab inferis liberauit. hec ille. Decursis igit̃ nouẽ mẽsib⁹ aduenit iã tẽpus btẽ virgi Interea exijt edictũ a cesare Augusto ꝛc̃. Veniẽte nãq̃ filio dei i carnẽ: tãta pace tot⁹ mund⁹ gaudebat vt toto orbi vnic⁹ romanoꝝ impator pacifice p̃sideret. Nã sic nasci voluit: vt nobis mẽtis ꝛ corporis ꝛ eternitatis pacẽ tribueret: sic etiã voluit vt ortũ suuz pax tpis illustraret. Cesar ḡ scire voluit: q̃t ꝓuincie: ciuitates: castra: ville: ꝛ hoies i mũdo essent. Jussit ḡ vt oẽs hoies ad ciuitatez vñ trahebãt ortũ ꝑgerẽt ꝛ denariũ offerrẽt p̃sidi ꝓuincie ꝛ se subditos romano imperio ꝓfiterent̃. Nã ꝛ nũmus imaginẽ cesaris p̃ferebat ꝛ noĩs subscriptionẽ. Joseph ḡ cũ essz de genere dauid ꝓfect⁹ est in bethleẽ a nazaret. Cũ aũt Marie tẽp⁹ pariendi instaret: ꝛ ipse de reditu suo nesciret eã secũ duxit nolẽs thesauꝝ a deo sibi cõmissũ ĩ aliena manu dimittere: sz eã custodire. Cũ igit̃ bethleez ambo ꝑuenissent: tũ q̃ pauperes erãt: tũ quia ab alijs iã oĩa hospitia capta erãt: nõ potuerũt hospitiũ hr̃e p̃ multitudine hoiũ: ideo diũterũt ad q̃ddã diuersoriũ. i. opimẽtũ ꝺ q̃ ciues ad sedendũ ꝛ colloquẽdũ ꝯueniebãt hicq̃ boui ꝛ asino Joseph p̃sepe parauit. Asinũ eni duxerat vt sup eo Maria sederet: bouem v̄o vt venderet ꝛ sibi necessaria emeret Veniẽte igit̃ p̄ma vigilia noctis virgo btã. posuit se in orõne: ꝛ ecce apuit lux q̃ virginẽ solã coopuit: cũ magna multitudine angelorũ p̄me hierarchie. in scd̃a vigilia lux maior totã domũ cooperiens: ꝛ magna multitudo angelorũ scd̃e hierarchie. In hora v̄o medie noctis: Ecce lux maxia q̃ domũ totã intus ꝛ ex̃ cooperiẽs totã ciuitatẽ illuminauit in tm̃: vt q̃libet miraretur: q̃ lux ꝛ dies clara videbatur: ꝛ magna multitudine angelorum tertie hierarchie: dulcissime cantãtiũ ꝛ dicẽtiũ Ecce venit desiderat⁹ cũctis gẽtib⁹. Ecce rex regũ ꝛ dñs dñantiũ. Ecce venit christ⁹ vnicus dei fili⁹ de⁹ ꝛ hõ: verus saluator mundi: qui oẽs circũquaq̃ circũdederunt Mariã que in medio stans: deuotissime ad dñz gratias agẽs genibus flexis: manibus in celum eleuatis: Christũ filiũ suũ absq̃ dolore peperit: ꝛ sine apertura ꝑ illã viã quã natura instituit: vt dicit Vbertin⁹ de casali: que est in alijs porta apertionis ꝛ corruptionis in generatione: in hac fuit porta clausa: ꝛ sigillũ perpetue virginitatis: ꝛ tñ ꝑ illã candẽ sicut flos de virga: radius de luce.

Dominica post octauã natiuitatis dñi de amore dei erga creaturas respectu creatorꝭ propter quẽ amorez quilibet excitari debet ad penitentiã agendã. Sermo. 26.

N charitate perfecta dilexi te: ideo attraxi te miserãs tui. Scribunt̃ hec verba Hiere. 31. c. Quamuis frẽs charissimi i principio hui⁹ operis disposuissez de festiuitatib⁹ occurrentib⁹ aliquid breuiter tractare. Nihilomin⁹ vt intuenti patet rationabili de causa pretermisi: ꝛ illa potissimũ: quia de ipsis particulariter esset tractandũ: ꝛ nõ cum alijs intermiscendũ qua ꝓpter de istis tm̃. s. solenitate cõceptionis virginis Marie: ꝛ natiuitatis dñi: vt iam plene pertractatũ est: ꝛ de epiphania: ꝛ

de annūciatione beate virg. sic domino cō-cedente peraget. Et de resurrectiōe dñi nostri Jesu christi in isto sermonario singulariter tractare decreui. Quia igit̄ principal' intētio huius operis est tractare de pnia vltra iam multa dicta in isto sacro aduentu adhuc alia ꝓponere libet: que ad penitentiā peragēdaꝫ maxime incitare debent: quoꝝ maximū ē cōsideratio magnitudinis amoris dei circa nos. Quis enim nō excitet̄ ad offēsionē dei euitandā cogitādo ⁊ intrinsec⁹ considerando quantū de⁹ creaturā humanā et rōnalē dilexit: ipsā ꝓpter se ⁊ oīa alia pp ipsā creando: p incarnationē ⁊ passionē filij sui redimēdo: nec non celestē ei gloriā pparando: vt bene ⁊ optime verificet̄ thema assumptum per quod pius deus ad rationalē creaturam huius mūdi loquit̄ dicēs in hec vba s. in charitate perfecta dilexi te ⁊c̄. De quib⁹ amoris speciebus tractare simul ⁊ semel nimis longū esseꝫ. Idcirco de primo tm̄. s. amore creationis in ista dñica tm̄ tractare conabimur. De quo loquit̄ Aug. valde bñ predicta explicādo li. ꝑ. de verbis dñi. sermone 6. di. Hec tibi regula ꝓponit̄ euꝫ minime offendēdū: qui maior est ceteris: discute nunc maiores tuos ꝑmi tui sūt pr̄ ⁊ mater maior ē deus qui te ⁊ ipsos creauit. Generat eñi homo: creat de⁹: vnde generat homo nescit q̄d generatū sit: nescit. Ille q̄ te fecit vidit vt faceret anteq̄ eēs: certe maior ē patre tuo: maior sit patria ⁊ ipsis parētibus tuis: vt quicquid parente contra patriaꝫ ⁊ quicquid iusserit patria cōtra deuꝫ non audiat̄. De quo amore creationis ꝺm tres differētias reruꝫ creatarum tres cōsiderationes faciem⁹ quarum. Prima erit de amore creationis reruꝫ mūdialiū. Secūda erit de amore creatiōis corpoꝝ humanoꝝ. Tertia erit de amore creationis spiritualiū animaꝝ.

Pars prima huius sermonis vbi declaratur amor creationis oīuꝫ reꝝ mundialiū.

P Rimo igitur in isto sermone tractādum est de amore creationis reꝝ mūdialiū. Ad cui⁹ euidentiā queritur. Utrū mūdus siue machina mūdialis habuerit principiū ꝺm oēm sui partē. s. principiū causale ⁊ formale. i. vtruꝫ materia ⁊ forma oium rerū facte sint a deo. Circa quod que-situm notandū q̄ mūdus prout capit̄ ꝓ mūdana machina reꝝ product⁹ est a deo. Qualiter autē hoc factū sit diuersimode senserūt diuersi. Quidaꝫ antiq̄ phi ⁊ poete dixerunt mundū ēē factū a deo d̄ sui essentia sic arguēdo: Mundus factus est: sed ante mundū nihil erat nisi de⁹: ⁊ ex nihilo nihil fit: ergo ⁊c̄. Est autē ista positio ex nihilo nihil fit Aristo. in phia: vt patet ꝑmo phisicoꝝ vt dic̄ cōmētator q̄ ꝓductio ē rei actio ꝺ oīs actio requirit in quod agat: quia oportet esse subiectū deferēs factionē. s. materiā: ⁊ ideo. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cuꝫ quis. dicit̄. Non esse materiatū sine materia: sed ex materia hñ potest esse materiatū. Interdū in specie reducibili ad materiā: vt ex auro ⁊ argento vasa: ⁊ interdū in specie nō reducibili: vt ex melle ⁊ vino mulsū: vt dicto. §. cū quis. ⁊ insti. de re. di. §. cum ex aliena. ⁊. ff. de rei vēdi. l. si frumentū. § i. ⁊. ff. ad exhiben. l. de eo. §. si q̄s ex vino. Et ideo ipse canis Auerrois appellat nos christianos loquētes: quia a pueritia consueuim⁹ dicere: Ex nihilo nihil fit. O maledicte christiane religionis inimice: q̄ non sapis ea que dei sunt: ⁊ qui te sequuntur omnes sunt heretici: ⁊ ideo pur⁹ philosoph⁹ purus hereticus. Nam hec positio non solū fidelib⁹ sed etiā sequentib⁹ philosophis apparet improbabilis: quia scꝫ dei essentia omnino inuariabilis ⁊ nobilissima fieret corporalium ⁊ variabiliū materia que de se ē imperfecta nisi perficiat̄ per formā. Naꝫ ipse deus est simplex non cōponibilis cū aliquo ꝙ ⁊c̄. Et quāuis ex nihilo nihil fiat ꝺm naturam: fit tamē per creationē. Unde notādū q̄ creare non est agere sed facere. Agere eniꝫ non quid agat: sed in quid agat exigit: facere autem econuerso. Et ideo creatio quid agat requirit: ⁊ sic patet illam positionē esse falsaꝫ. Alij dixerūt mundū factū ex principijs preexistentib⁹ cōpletis: scilicet ex materia ⁊ forma: sed forme latebāt in materia: sic̄ merces in apotheca: non sicut vasa in massa figuli anteq̄ intellect⁹ distingueret eas: qui nihil aliud fecit nisi q̄ aperuit formas latentes: et distinxit vnaꝫ ab alia: ⁊ manifestauit eo mō quo nunc videt̄. Et h̄ posuit Anaxagoras vt pꝫ ꝑ phi⁹. 2. de aia ⁊ ꝑ de gñatione. Et etiam alter philosophus dict⁹ Anximātes

Sed ista positio p̲ sequentes ph̄os est repro
bata. q2 oẽs foꝛmas sit̃ esse in materia nõ ca
pit rõ recta. Quidã alij. s. Plato ⁊ ei⁹ seq̃ces
vt ei imponit Ari. posuerũt mundũ factum
esse ex ꝑncipijs ꝑexistẽtib⁹. s. materia ⁊ foꝛ
ma: ꝭ materias per se posuerũt ⁊ foꝛmas se
paratas. ⁊ postea ex tp̲e ab opifice sũmo esse
ꝯiunctas. Nã imaginati sũt ꝙ ab eterno foꝛ
me essent separate ⁊ qñ voluit de⁹ ꝯiũxit ma
terie. Et etiã qñ generant̃ indiuidua specie
rum: vt puta bouis vel asini vel hm̃oi: ꝙ foꝛ
ma cõis asini ex his in ꝯcauo lune: cũ esset ma
teria ista in vltima dispositione descendebat
⁊ infoꝛmabat illud coꝛpus: ⁊ postea illuc re
uertebat̃. ¶ Circa hãc positionẽ sciendũ ꝙ
duplex est agẽs. s. ꝛm naturã ⁊ ꝛm intelle
ctũ. Agẽs ꝛm naturã ꝓducit p̲ foꝛmas que
sunt vere nature sicut hõ hoiez ⁊ asin⁹ asinũ.
Agẽs ꝛm intellectũ ꝓducit p̲ foꝛmas q̃ non
sunt aliq̃d rei ꝭ idee in mẽte: sicut artifex ꝓ
ducit archã cui⁹ similitudinẽ iam hꝫ in mẽ
te. Et isto mõ ꝓducte sũt res mũdi: ⁊ sic sũt
foꝛme reꝝ coeterne ipsi deo. Et si ita posuit
Plato cõmendãdus ẽ quemadmodũ impo
suit ei Aug. ⁊ Sco. 7. metha. Si aũt ꝓces
sit vt iponit ei Ari. sine dubio errauit ⁊ per
ipsũ ph̄um repꝛobata est. 7. metha. ⁊ ꝓemio
posterioꝝ: q2 illud irrõnabile videt̃. s. ꝙ ma
teria ab eterno fuerit p̲fecta ⁊ ꝙ ea foꝛma sit
separata pariter ⁊ ꝯiũcta: ⁊ absurdũ videt̃
triplicẽ hoiez ponere. s. naturalẽ: diuinũ in
mẽte diuina ⁊ metaphisicũ. s. separatũ a ma
teria. Quidã alij. s. p̲ipatetici quoꝝ ꝑnceps
⁊ dux fuit. Aristo. mag̃. veritati appꝛopin
quãtes dixerũt mundũ factũ esse sicut legit̃
in. 2. metauroꝝ vbi dicit mare factũ ꝙ si ma
re: ergo ⁊ alia elemẽta. Et si elementa ꝯ̃ coꝛ
poꝛa celestia. Et in ꝑncipio de celo ⁊ mundo
⁊ in. 8. ph̄icoꝝ: ⁊ in plurib⁹ locis idẽ elici põt
Sꝫ dixerũt nõ esse factũ ex ꝑncipijs ꝑexistẽ
tibus ꝭ ꝑncipia coeterna ipsi opifici sicut eni
in sexto vegetabiliũ: loquoꝛ vt ph̄s loquit̃ ꝯ̃
a brutaliũ: mũdus semp̲ fuit plen⁹ aialibus ⁊
plantis. Ex quo patet ꝙ nõ posuit materiaz
⁊ foꝛmã factã ex nihilo. Nã ponere mundũ
eternũ sicut posuit vt patet ex dictis. Et po
nere factũ ex nihilo implicat ꝯtradictionez:
ex ꝙ expꝛ̃sse videt̃ ꝙ etiam ipse errauit q̃uis
min⁹ alijs. Minoꝛ eni erroꝛ est ponere mũ
dũ foꝛmatũ ab eterno: ꝙ̃ ponere foꝛmaz et

materiã ab eterno separatã ⁊ infoꝛmez. Id
circo vbi deficit ph̄oꝝ peritia: subuenit nob̃
scriptura diuinit⁹ reuelata q̃ dicit oia ex ni
hilo esse creata: vñ ⁊ ꝛm oẽ quod sunt inesse
ꝓducta. ¶ Vñ notãdũ ꝛm Bo. in. 2. dis. i.
ar. i. q. i. ⁊ Scotũ. 7. metha. ꝙ ex nihilo ali
quid fieri põt intelligi tripliciť. Aut materi
aliter vt ex ferro cultellus. Aut causaliť vt
ex p̄re fili⁹. Aut oꝛdinaliť vt de mane fit me
ridies. Primis duob⁹ modis veꝝ est ex nihi
lo nihil fieri. Tertio ꝟo mõ veꝝ est ꝛm natu
rã: ꝭ falsũ. s̃. naturã: p̲ virtutẽ enĩ infinitaz
q̃ nõ indiget fulcimẽto materie ita faciliť po
test aliq̃d ꝓduci ex nihilo sicut de aliquo. ali
oquin nõ esset virtus ꝑmi ꝑncipij infinita: ꝭ
egeret materie fũdamẽto Oia eni sũt ei pos
sibilia Matth. 18. Et. C. de vete. iu. enu. l. i.
De⁹ eni res penitus desperatas ⁊ difficiles si
ue impossibiles donare et ꝯsũmare virtutis
sue magnitudine põt. Et ꝓuer. 3. Domin⁹ sa
pientia fundauit terrã ⁊ stabiliuit celos pru
dentia. Et sapiẽtie. i. Creauit de⁹ vt essent
oia. Jo. i. oia p̲ ipsũ facta sunt: quoꝝ dictoꝝ
tres rõnes assignari pñt: quaꝝ ꝑma est hec.
Quãto ꝓducẽs est pri⁹ ⁊ p̲fecti⁹: tãto plus
influit in rẽ: q2 ꝛm ph̄m in li. de causis. Cã
ꝑma plus influit in suũ causatũ ꝙ̃ secũdaria
ꝭ scd̃a cã põt ꝓducẽ foꝛmã: ꝯ̃ ꝑma ⁊ p̲fectis
sima põt ꝓducere totũ: ꝭ hec ẽ de⁹ ꝯ̃ ⁊c̃. Secũ
da est hec: nobili⁹ ⁊ p̲fecti⁹ ẽ agẽs quãto pau
cioꝛib⁹ indiget ad agendũ: ꝯ̃ agẽs nobilissi
mũ nullo ex se eget: ꝯ̃ si ipsũ solũ eẽt: adhuc
res ꝓduceret sꝫ nõ ex se cũ ipse nulli⁹ sit pars
ꝯ̃ ex nihilo: patet ꝯ̃ ꝙ de⁹ põt in totã sb̃az cre
ature: ꝯ̃. Tertia ⁊ vltima rõ ẽ hec. Efficiẽs
⁊ finis sunt cause coꝛrectoꝛie. 5. metha ph̄e.
2. phi̊. q2 agẽs agit ꝓpter finẽ vt ibidez pꝫ
2. phi̊: ⁊ finis est respectu agẽtis: ꝯ̃ qδ nõ ẽ
ab alio nõ est ad aliud. Sꝫ oia sũt ad aliud
ꝛm oẽ qδ sũt: q2 ꝑꝫ oẽ qδ sũt appetũt bonũ: ⁊
finis ⁊ bonũ idẽ sũt. 2° phi̊. Sꝫ finis creatu
raꝝ est hõ. De⁹ est finis hois ꝯ̃ ⁊c̃. Et ꝙ ista
rõ sit bona ostẽdit̃ sic. Si eni bonũ ⁊ ens con
uertunt̃: ꝯ̃ qδ est a se ipso ens: a se ipso est bo
nũ: sꝫ qδ p̲ seipsũ ẽ bonũ nõ est ꝓpter aliq̃d
aliud: ergo idem non est ab alio nec pꝛopter
aliud. Si ergo oĩa mũdana ꝛm se tota sunt
ꝓpter aliud: ergo sunt ab alio. Ex quib⁹ pꝫ
ꝙ oẽs creature condite sunt ꝓpter diuinam
gloꝛiã ⁊ vtilitatẽ nostrã: iuxta illd ꝓpheticũ

Oia subiecisti sub pedibus eius 7c. Et iō q̄
ritur quid sit finis principalior cōditionis re
rū: vtrū vз diuina gloria vel infirmitas no
stra. Ad quod breuit̄ rn̄detur ſm Bona. i
z. di. j. parte. z. ar. z. q. j. Qz principalior fi
nis ē dei bonitas siue glīa. Iuxta illud Pro
uer. 16. Uniuersa ꝓpter semetipsuз opat⁹ ē
deus: sed nō propt̄ suā vtilitatē vel indigēti
aз: qz in ps̄. dixi. Deus me⁹ es tu: qm̄ bonoꝝ
meorū nō eges: ḡ ꝓpter suaз gloriā nō inq̄
augmētandā ſ manifestandā 7 coīcandam
¶ Ad quorū clariorē noticiā notandū ſm
Tho. in. j. par. q. 60. ar. z. ꝙ ex oībus crea
turis cōstituit̄ totū vniuersū sicut totum ex
partibus. Si aūt alicui⁹ totius 7 partiū ei⁹
velim⁹ finē assignare, inueniem⁹ ꝙ singule
partes sunt propter suos actus: 7 pars igno
bilior ꝓpter nobiliorē: 7 partes oēs ꝓpt̄ ꝑfe
ctionē totius 7 totū ꝓpter aliquē finē extri
secū. Patēt ista exēplarit̄ in minori mundo
s. hoīe. Naз singule partes eius sunt ꝓpter
suos actus. s. ocul⁹ ad vidēdū: 7 auris ad au
diendū: pars etiā ignobilior ē ꝓpter nobili
orē sicut sensus ꝓpter itellectū 7 pulmo ꝓpt̄
cor: oēs ṽo partes eius sūt ꝓpter ꝑfectioneз
ipsius toti⁹. Totus aūt hō est ꝓpter aliquē
fineз extrinsecū: vtputa vt fruat̄ deo. Iux̄
illud Mgr̄i. in. z. di. j. dicē. Fecit deus cre
aturā rationalē vt sūmuз bonuз intelligēt
intelligēdo amaret: amādo possideret: possi
dendo frueret̄. Hec ille. Similit̄ aūt eodeз
mō dicenduз est in partibus vniuersi: quia
vnaqueq̄ creatura ē ꝓpter suū ꝓpriū actū
7 perfectioneз. Creature ṽo ignobiliores
sunt propter nobiliores: sicut creature q̄ sūt
in homine sūt ꝓpter hominē. Singule aūt
creature sunt ꝓpter ꝑfectionē vniuersi: po
stremo autē totuз vniuersuз cuз suis simul
partib⁹ ordinat̄ in deuз sicut in finē: inquā
tum in eis per quādaз mutationē diuina bo
nitas repn̄tat̄ ad gloriaз dei: Quis creatu
re rōnales speciali quodāmodo sup̄ hoc ha
bēt fineз deuз quē attigere possunt sua ope
ratione cognoscendo 7 amādo. Principali
or igitur finis omniū creaturarū ē deus: qd̄
probatur triplicit̄ ſз Bōa. vbi. s̄. Prio sic
ille finis principalior ē qui ē vltimior: finis
eni vltim⁹ potissim⁹ ē: ſ vltimior finis ē dei
glīa q̄ vtilitas nr̄a: quia nō gloria dei ꝓpter
vtilitatē sed vtilitas ad gloriā ordinatur: ḡ
dei gloria ꝑncipalior. Iteз ille finis ē princi
palior qui ē ꝑfectior: ſ gloria dei ē ꝑfectior:
quod probat̄. Perfectior finis ē qui ꝑfectio
rē reddit opationē ordinatā ad ipsuз: ſ mul
to melius ē opus quod q̇sq̄ facit ꝓpter glo
riaз dei q̄ ꝓpter vtilitatē suā. Unde aplus
j. Chorī. 10. Oia in gloriā dei facite: ḡ vide
tur ꝙ ipse sit ꝑncipalior. Preterea ille finis
est ꝑncipalior qui ē vtilior: ꝓpter hoc ꝙ ꝑn
cipalis finis totū debet cōplecti: sed glīa dei
est finis quā assequit̄ oīs creatura siue hūa
na siue angelica siue bōa siue mala: quāuis
aliter 7 alit̄: ḡ 7c. Et sic patet ꝙ de⁹ ē finis
ꝑncipalior oīuз rerū. Et iō quia sūt ad illud
relata sūt ab alio. ¶ Secūdari⁹ aūt finis ē
creature vtilitas: qd̄ patet ex hoc qz q̇cq̇d a
terra: ab aq̄s: ab aere: ab igne: a celis: 7 a to
to mūdo procedit in nostrā vtilitateз redit.
Unde Lactanti⁹ in li. de ira dei. c. 8. ait. Si
cōsideret aliq̄s vniuersaз mūdi administra
tionē: intelliget profecto q̄ varia sit stoycoꝝ
snīa: qui aiūt nostri cā mūdū eē constructū.
Oia eni q̇bus constat: q̇cquid generat ex se
mundus: ad vtilitatē hominis accomodata
sūt: homo igne vtit̄ ad vsū calefaciēdi 7 lu
minis 7 coquēdorū ciborū: ferriq̄ fabrican
di. Utit̄ fontib⁹ ad potū 7 ad lauacra. Flu
minibus ad agros irrigādos terminādasq̄
regiones. Utit̄ terra ad ꝑcipiendā frugū
varietatē. Collib⁹ ad ꝯserēda vineta. Mō
tib⁹ ad vsū arborū atq̄ lignorū. Utit̄ ma
ri nō solū ad cōmertia 7 copias ex longinq̇s
regionibus ferendas: verū etiaз ad vtilita
teз oīs generis pisciū. Qd̄ si his elemēt̄ vti
tur quibus ē proxim⁹: nō ē dubiū q̇n 7 celo:
qm̄ celestiū rerū officia ad fertilitateз terre
ex qua viuim⁹ tēpata sūt. Sol irrequiet̄
cursib⁹ 7 spatijs inequalib⁹ orbes annos cō
ficit: 7 aut oriēs diē ꝓmit ad laborē: aut oc
cidēs noctē supꝑducit ad requiē: 7 tū absces
su longi⁹ ad meridiē: tū abscessu ꝓpi⁹ ad sep
tētrionē hyemis 7 estatis vicissitudinē facit
vt 7 hibernis hūoribus ac pruinis in vberta
teз terra pinguescat 7 estiuis caloribus: vel
herbide fruges maturitate durent̄: vel que
sūt in hūidis icocta vel feruefacta mitescāt.
Luna quoq̄ nocturni tēporis gubernatrix
amissi ac recepti luminis vicibus menstrua
spatia moderatur 7 cecas tenebrosis horren
tibus noctes fulgore sue claritatis illustrat:

vt estiua itinera 7 expeditões 7 opa sine labo
re ac molestia confici possint. Siquidē nocte
leues melius stipule nocte arcta prata tōdēt
Astra etiā cetera vel ortu vel occasu suo ce-
teris sanctioribus: oportunitates tēporum
subministrāt: sed 7 nauigijs quo min9 erra
būdo cursu p imensū vagētur regimē pbēt:
cū ea rite gubernator obseruās ad portū de
stinati littoris prouebat: ventorū spū attra
būtur nubes vt sata hymbribus irrigent vt
vites fetib9: arbusta pomis exuberēt. Et h
per orbē vicibus exhibent: ne desit aliqñ q
vita hominū sustineat. At eni ceteras aian-
tes eadē terra nutrit. vt eiusdē fetu etiā mu-
ta pascant. Num etiā mutorū causa de9 la
borauit? Minime quia sūt rōnis inexptia:
Sed intelligim9 7 ipsa eodē modo in vsum
hominis a deo facta ptim ad vestitū: partim
ad operis auxilia: vt clarum sit diuinam p-
uidentiā rerū 7 copiarū abūdantia: homi-
nū vitam instruere atq ornare voluisse ob
eamq causaz 7 aerez volucrib9: 7 mare pi-
scibus: 7 terraz quadrupedib9 ipleuit. Hec
ibi. Et Magister li. 2. di. j. ait. Et sicut fact9
est homo pter deuz vt ei seruiret: ita mūd9
factus ē ppt hominē vt ei seruiret. Positus
est ergo i medio vt ei seruiret 7 ipse seruiret
vt acciptret vtrūq 7 reflueret totū ad bonū
hominis: 7 quod accipit obsequiū 7 qd ipen
dit. Ita eniz voluit deus sibi ab homine ser
uiri vt ea seruitute nō de9 ipse sed homo ser
uiens iuuaretur: 7 voluit vt mūd9 seruiret
homini: 7 exide similit iuuaret homo. To-
tū igitur bonū hominis erat: 7 quod factuz
est pter ipsuz 7 propt quod factus est ipse
Hec ille. Hinc est q concludit sm sentētiam
omniū theologorū post iudiciū nō amplius
adesse aialia: generationes 7 productiões: q2
deficiente homine pter quē omnia fcā sūt
etiaz ipsa deficient. Non q deficiant elemē-
ta 7 celi: sed ipsorū mutue actiones 7 passio-
nes. Huius autē signū potissimuz est q scri-
ptura sacra Gene. p. prius describit creatio
eorum que facta sunt pter hominē: deinde
ipsius hominis formatio. vt ante sit habita-
tio preparata: q ille qui debet habitare i ea.
Unde Lactan. in. 2. di. instit. aduer. gen. di
cit. Itaq necesse fuit hominez postremo fie
ri: cū iam mūdo ceterisq3 rebus man9 sūma
esset iposita. Deniq3 sancte littere docēt ho-
minez fuisse vltimuz dei opus. Et sic iductū
eē in hunc mundū quasi in domū iam patā
7 instructā: Illius eni causa facta sūt omnia
Idez etiaz poete fatent. Ouidius pfecto iā
mūdo 7 vniuersis animalib9 figuratis hec
addidit. Sancti9 his animal mētisq3 capa-
tius alte: Deerat adhuc 7 q dñari in cetera
posset. Hec ibi. Quapropt Aurelius doc.
augustin9 laudat deū de pdicta mirabili cre
atione in li. de speculo. c. 8. di. Tu es de9 in-
extimabilis 7 potēs qui totā hui9 mūdi mo-
lez cū omni instrumēto elemētorū corporū
atq3 spirituū verbo quoq3 iussisti: ratiōe q
disposuisti: virtute qua potuisti: ex nihilo fe
cisti: in ornamētū maiestatis glorie tue: qui
tēpus ab ipso tūc euo ire iubes: stabilisq3 ma
nens das cūcta moueri. Qui terrā multipli
ci germie fructuū: 7 celuz pulchro decorasti
lumine siderū: Quorū tu solus noia: signa:
potestates: cursus 7 tēpora nosti. Et si oia
opa tua ita sūt magna 7 iscrutabilia: pulchra
7 stupēda dicāt qui volūt quomō poteris: tu
pulcherrimus creator omniū eoruz? Con-
stat eniz opificez omniū longe aliter se habe
re q ea que a se fieri voluit. Ex pulchritudie
tamen circūscripte nature 7 mūdi omnium
rerū mirabili specie pulchritudo tua que tu
ipse: quia simplex: 7 excellētia glorie tue que
circūscribi non potest intelligi aliquatenus
valet. Hec ibi. Respice ergo anima mea ce-
lum 7 terrā: respice fructus: respice anima-
lia 7 volatilia celi 7 reuertere ad dominū de
um tuū: quia ipse oia ista ex dilectōe tua cre
auit: 7 penitētiā age. Et sic patet pma pars
huius sermonis.

Pars secunda huius sermonis in qua de-
claratur amor dei ad creaturam rōnalem
respectu creationis corporū.

s Ecūdo in isto sermone tractanduz
est de amore creationis corporū hu
manorū. Naz post creationē mūdi
formauit hominē deus producēdo primo et
ante corpus Ade 7 Eue parentū nostroruz
nec in productione sua vsus est modo alior
animaliū: in quorū productione dicit Ge-
nesis p. Protulit terra vel aqua. sed in pro-
ductione hominis dictū est. Formauit igit
hominē de limo terre: ac si diceret. Diligen-
tius 7 nobilius disposuit. Deinde dixit. Nō
est bonū hominē esse solū: faciamus ei adiu-

torīū sibi simile. Et sic formauit euaꝫ per se
Unde Aug⁹ sup Gene. ad litterā. li. 9. in/
quit. Quale ministeriū exhibuerūt angeli i
ipsa mulieris formatione quis audeat assi/
gnare? certissime cū dixeriꝫ supplemētū car
nis in coste loco: ipsiusꝙ femine corp⁹ ꝛ ani/
mā: configurationēꝙ mēbrorū: viscera oīa
sensus oēs: ꝛ quicq̄d quo illa creatura ꝛ hō
ꝛ femina erat nō nisi illo ope dei factuꝫ: qḋ
deus nō p angelos sed p semetipsū opatus
est. Hec ille. Ecce ergo clementiā dei in for/
matiōe corporū primi patris ꝛ ꝑme matris
ꝙ ꝛ si nos a patre ꝛ matre corp⁹ accepimus
aduertendū tñ ꝙ principalit̄ a deo illud ha
bemus. Dicit eñi phs. 8. Phisi᷑. ꝙ oē actiuū
agens agit in virtute primi actiui. Et ideo
homo p se nō generat hominē sed mediante
influentia solari: iuxta illud phi. 2. Phisi᷑.
Sol ꝛ homo generant hominē. Sol aūt in
fluit in virtute intelligentiarū ipm ꝛ alios
orbes mouentiū: maxie primū mobile ad cu
ius motū mouent̄ oēs alij: sed si deus nō da
ret eis istā potētiā nō possent cōtinue ꝛ sine
intermissione orbes mouere: ꝛ sic nō fieret
generatō neꝙ corruptio: nec aliquis posset
amplius viuere. Ex q̇bus patet ꝙ ṗncipal̄
causa nostrorū corporū est ipse de⁹. Fecit ḡ
ipse hominē qui cōplectit̄ in se totū mūduꝫ
Unde vocat̄. 8. Phisi᷑ Micocrosm⁹. i. mi/
nor mūd⁹. Iuxta illud Io. p̄. Mūdus. i. hō
cū nō eo. habet eñi homo rotūditatē quan/
dā in toto corpe vel capite ad similitudinē ce
li sperici ꝛ circularis. Ceruix eñi hois rotū/
da velut celū continet omnē motū ꝛ sensuꝫ
hois. Decē sūt celi: Lune lucide: Mercurij
gratiosi: Ueneris amorose: Solis luminosi
Martis vigorosi: Iouis pluuiosi: Satur/
ni tēpestuosi: Stellarū fixarū: Cristallinū
ꝛ empyreū. In capite hois sūt duo oculi ve
lut sol ꝛ luna: sunt due aures velut mars et
mercuri⁹: sunt due nares velut iupit̄ ꝛ satur
nus: vnū os velut venus. Illa sidera mun/
duꝫ illuminant ꝛ gubernāt: hec mēbra totū
corpus hominis ordināt ꝛ decorāt. Celum
stellatum est in virtute hominis: cuius stelle
sunt capilli qui ad decus hominis pertinent
quia calui turpes vident̄. Celū cristallinuꝫ
est i anteriori parte capitis vbi viget sensus
cōmunis. Celuꝫ empyreū est in posteriori
parte capitis vbi viget memoria. In figura
capitis totus celestis ornatus cōtinetur. Si/
cut enim de celo ad terraꝫ descendūt rores:
impressiones: ꝛ calor naturalis quib⁹ mun/
dus continue gubernatur: sic in homine est
caput a quo omnes vires corporis defluunt
Propterea interrogatus Anaxagoras q̇d
est homo. Respōdit. Mensura omniuꝫ re/
rum: vt dicitur. 10. Metaphi. Et Pictago
ras interrogatus ad quid esset nat⁹. Respō/
dit causa videndi celuꝫ: vt dicit Lactanti⁹
in. 3. li. di. insti. aduer. gen. c. xi. Et ideo de/
bet semper homo in laudibus dei se exercere
Nam ꝛ caput illius est sic dispositū vt i par
tibus suis clare legas homo dei: nota aspi
rationis. h. est: cuꝫ ab extremitate longitudi/
nis nasi protrahatur virgula transiens a su
perficie nariuꝫ vsꝙ ad os. Deinde legis. o.
in oculo dextro: qui habet similitudineꝫ. o.
Deinde legis. m. cum duobus supcilijs con/
iūctis cum longitudine nasi. Deinde legis. o
in oculo sinistro. Ulterius legis. d. in aure
dextra: que illius prefert similitudineꝫ: Le
gis. e. in aure sinistra. Legis. i. in longitudi
ne nasi. Ex quo apparet ꝙ i capite hominis
legis homo dei. Sed quia illa non est oratio
perfecta datum est os: labia: dentes: palla/
tum: lingua: guttur: et pulmo velut instru/
menta naturalia quibus vox et loquela for
matur per armoniam laudis diuine. ps. 50.
Domine labia mea aperies et os meum an/
nunciabit laudem tuam. Ideo ex his forma
tur hoc verbum lauda. Quia ꝓo os habet si
militudineꝫ figure circularis in qua non est
principium nec finis. Ideo homo semper de
bet laudere deuꝫ. ps. Lauda anima mea do
minū: laudabo dominū in vita mea: psallā
deo meo ꝙ̄ diu fuero. Et sic patet pars secū
da huius sermonis.

Pars tertia huius Sermonis in qua de/
claratur amor dei erga rationalem creatu/
ram respectu creationis animarum.

t Ertio in isto sermone tractanduꝫ ē
de creatione animarum: in quibus
ostenditur maxima dei clementia:
quia ipse solus creauit et creat eas. Nam
anima intellectiua que est forma hominis
non est ex semine per generationem: Sed a
deo per creationem. Et ideo Nicholaus de

lira sup Gene. j. c. ait. In formatione hois nõ d'. Producat terra: sicut dictũ ē i aliis rebus: vt patet ibi: sed ait oipotens de'. Faciamus hominē ad imaginē z similitudinem nostrã. Imago aũt dei cõsistit in aia quãtũ ad proprietates naturales. s. mẽoriã: intellectũ z voluntatē: silitudo autē i gratuitis. Et iõ similitudo ē quedã perfectõ imaginis: qz gratia pficit naturã. De cuius aie creatione multa dicẽda essent: que cã breuitatis omitto: qz in sequẽti semonario i tractatu d aia: lucide z apte recitabunt. Cogita ergo aia ingrata quantũ deus te dilexit. Nam dicit Ri. q aia fuit prius a deo dilecta q in effectu creata: qd nihil aliud ē dicere nisi q de' prius cognouit nobilitatē aie: necnõ z bonitatē q crearet eã. Et hoc verũ ē: qz dilectio dei est eterna: vt cõcludũt doc. in. 3. di. 32. ¶ Reuertere g aia mea ad deũ qui oia, ppt te produxit qui corpus tuũ formauit: qui te ipsaz nobilissimã z dignissimã creaturã sibi similē fecit. Ipse est eni de quo Aug. in. 5. de ciui. dei. c. xi. loqtur di. Deus itaq summus z ver' cũ verbo suo z spũ suo: qui tria vnum sunt de' vnus oĩps creator z factor ois aie: atq ois corpis cuius sũt participatione felices quicũq sũt veritate z ñ vanitate felices qui fecit hoiez rõnale aial ex aia z corpe: q eũ peccantē nec ipunitũ eē pmisit nec sine mia dereliquit: qui bonis z malis essentiam cũ lapidibus: vitaz seminalē cũ arboribus: vitã sensualē cũ pecoribus: vitã intellectualez etiã cuz solis angelis dedit. A quo ē ois modus: ois spẽs: ois ordo: a quo ē pondus: numerus z mẽsura: a quo ē quicqd nãlr est cuiuscũq generis ē: cuiuslibet extimatiõis est: a quo sũt semia formarũ: forme seminũ mot' seminũ atq formarũ: q dedit etiã carni originē: pulchritudinē: valitudinē: ppagationis fecũditatē: mẽbrorũ dispositionez salutē: concordiaz. Et qui aie irrõnali dedit mẽoriã: sensũ: appetitũ: Rõnali insup mentē: intelligentiã voluntatē. Qui nõ soluz celũ z terraz: nec solũ angelũ z hoiez: sed nec exigui cõteptibilis animantis viscera: nec auis pennulaz: nec herbe flosculũ: nec arboris foliuz sine suarũ partiuz conuenientia: z quadam veluti pace dereliquit. Hec ibi. Agant igitur penitẽtiaz peccatores z reuertant ad dominũ qui tantũ eos dilexit vt sic gratiaz percipientes ad imarcessibilez gloriã tandē peruenire possint z cuz illo gaudere qui cuz patre z spũ scõ viuit z regnat i secula seculoruz amen.

In sacratissima solẽnitate Epiphanie domini nostri Jesu christi: De adoratiõe eius per magos facta sermo. 27.

Bi est qui natus est rex iudeorũ: vidimus eni stellã ei' i oriente: z venim' cuz muneribus adorare eũ. Scribũtur hec verba Mat. 2. c. Et in euãgelio occurrentis solẽnitatis. Cõsuetudo est in longũ deducta. F. charissimi q quãdo pnceps quidaz magn' acquirit aliquod magnũ dñiuz: vel cõsequit quãdaz victoriã de inimicis suis: tũc capitanei z cõmilitones sui congratulant ei: populus autē ciuitatis vadit ei obuiaz cũ canticis et iubilis: z barones eius sibi offerũt munera. Simili modo veniens dñs dñorũ: rex regũ magnus z excelsus: habẽs victoriã de natura hũana: rapiens ipsaz de manu diaboli p mysteriũ incarnationis sue. Primo z antea venerunt angeli commilitones sui: vt patet Luc. 2. c. di. Gloria in excel. de. z in ter. p. ho. bo. vo. Deinde populus suus. i. pastores qui vt patet ibidē vt discesserũt ab eis angeli in celũ: loqbant ad inuicē dicẽtes. Trãseamus vsq Bethleez z videamus hoc verbũ quod factuz ē: quod oñdit nobis dñs. Et venerũt festinãtes z inuenerũt Mariaz z Joseph z infantē positũ in psepio. Postremo autē qd nũq cõpertũ est in libris historialibus antiquorũ phorũ: historiagraphoruz: vel poetarũ. s. aliquē fuisse regez tante maiestatis q alii reges nõ astricti sed vocati accesserint cũ muneribus ad adorãdũ eũ. Hodie profecto ppletũ est i rege nostro christo. Q. mi reges ab oriẽte venientes dicti magi a magnitudine sciẽtie venerũt hierosolymã querẽtes z dicentes. Ubi est qui natus ē zc. De qua adoratione in ista solẽnitate tria cõsiderabimus: quorũ Primuz dicetur regis christi adoratio. Secundũ dicetur eiusdem excellentia z honorificatio. Tertiũ autē dicetur hodierna magorũ veneratio et oblatio

Pars ꝑma hui⁹ sermōis in qua declaratur ꝙ christus siue eius hūanitas debet adorari adoratione latrie.

PRimo igitur in isto sermone pōitur ista cōclusio ſm sanctum Tho. in .3. parte .q. 25. ar. p̄. ⁊ Ric. i. 3. di. 9. ar. 2. q. j. ⁊ Bona. ibidē. s. ꝙ christus siue hūanitas eius est adorāda adoratione latrie: q̄d probat̃ rōne: auctoritate: ⁊ exēplo. ¶ Primo probat̃ rōne. Nā honor ſm Aristot. p̄ Ethi. Est reuerētia alicui exhibita ꝓpter sui excellentiā. Et ideo duo possum⁹ considerare circo qui honorat̃ s. eū qui honorat̃: ⁊ causā honoris. Honor aūt exhibet̃ toti rei subsistēti. Non eni dicim⁹ ꝙ man⁹ hōis honoret̃: sed ꝙ hō honoretur: quia partes honorant̃ rōne totius: ꝑ quē etiā modū aliquis homo pōt honorari in aliquo exteriori. puta in veste aut in imagīe. Causa aūt honoris est id ex quo ille qui honorat̃ habet aliquā excellentiā. Et ideo si in vno homine sunt plures cause honoris: puta prelatio: sciētia: virtus. Erit quidē vnus honor illius hominis ex parte ei⁹ qui honorat̃: plures aūt ſꝫ causas ipsius honoris. Cū igitur i christo vna sit tm̄ ꝑsona diuine ⁊ hūane nature: ⁊ etiam vna hypostasis ⁊ vnū suppositū ē vna q̄dē eius adoratio ⁊ vnus honor ex parte ei⁹ qui adoratur: sed ex parte cause qua adoratur possunt dici plures eē adorationes: vt. s. alio honore honorent̃ propter sapiētiam increatā ⁊ alio propter sapientiā creatam. Si autē ponerētur in christo plures persone seu hypostases seq̄ret̃ ꝙ simpliciť essent plures adorationes. Cultus ergo latrie exhiberi hūanitati christi: dupliciter potest intelligi. Aut ita ꝙ exhibeat̃ ipsi humanitati christi ppť se habendo respectū ad eā tm̄ ⁊ sic dico ꝙ cū creatura sit nō obstante hoc ꝙ vnita est verbo. nō est licitū sibi cultū latrie exhiberi. Aut ita ꝙ sibi exhibeatur ꝓpť verbū cū quo vna adoratiōe adorat̃ suppositū ⁊ natura: ita ꝙ natura per suppositum Christus autē est nomē persone in duabus naturis ſm Damas. li. 3. c. 3. Et ideo vna et eadē adoratione adoratur christus ⁊ natura humana in ipso. Et quoniā caro christi nunq̄ est separata a verbo: ideo semper consideranda est vt coniūcta ⁊ semꝑ adoranda est latria. Sed hūanitati prout per se consideratur nō debetur nisi dulia: vt dictū ē. Et sic patet quomō est adorāda hūanitas christi. Q̄ si dicatur minori minor debetur reuerētia: sed christus inquātū homo minor est patre. Unde Jo. 14. Pater maior me est ergo sibi inquantū homo nō debet̃ illa maxima adoratio que per virtutē latrie est exhibenda. Ad hoc respondet̃ ſm Ric. ꝙ verum est de reuerentia que deberetur alicui primo ⁊ propter se: sic autē non debet̃ cult⁹ latrie hūanitati christi: sed ꝑmo ⁊ ꝑ se debetur verbo: ⁊ ex cōsequēti hūanitati christi ppť verbū inquantū eius suppositum est. Item si dicit̃ nullus debet adorari adoratiōe latrie cuius ē adorare: sed hūanitatis ē adorare ipsā sūmā trinitatē: quia eius ē adorare cuius est orare: christus autē orauit: vt patet euangelia intuēti. ergo nō debet adorari adoratione latrie. Ad hoc respōdet̃ ſm Bonauē. ꝙ q̄uis ipsius esset adorare: non tamē sequitur ꝙ adhuc nō deberet adorari adoratione latrie: quia nos qui debem⁹ adorare nō debemus respicere ad eius hūanitatem: sed ad persone dignitatē. ¶ Secūdo eadem cōclusio probat̃ auctoritate Damas. li. 3. c. 8. Cui⁹ dictū adducit Magister i. 3 di. 9. vbi dicit. Unus ē christus ꝑfectus de⁹ ꝑfectus hō quē adoramus cū patre ⁊ spiritu sancto vna adoratiōe cū incōtaminata carne eius. Item Aug⁹ in Omel. 58. de verbis dn̄i dicit. Perfectā in christo hūanitatem ideo adoro: quia a diuinitate suscepta atq̄ diuinitati vnita est: vt nō aliū atq̄ alium: sed vnū eundēq̄ deū ⁊ hominē dei filiū eē cōfitear. Hec ille. Q̄ si dicatur ꝙ idē Augustin⁹ .x. de trinitate dicat: ꝙ non sacrificandū censuit nisi ei quē deū aut sciuit aut putauit aut finxit: ergo hūanitati illi nō est sacrificandū. Ad hoc respondet̃ ſm Bonauentu. ꝙ hoc nō dicit Augusti. quia nō deberet in carne adorari ⁊ ei sacrificari: sed q̄a voluit vitari occasionē erroris ne alicui creature exhiberetur per se honor diuini muneris. Q̄d ergo dicit ꝙ carni christi non est sacrificandū: verū est per se: sed bene est sacrificandū deitati coniūcte. Unde ⁊ glo. eiusdē Augusti. sup illud ps. Adorate scabellū eius: quoniā sanctū est: sic dicit. In

christo caro sine impietate adorat a nobis:
quia nemo carnē spūaliter manducat: nisi
prius adoret. Quod si dicat q alia glo. ibidem
inquit. Caro christi non est adoranda illa
adoratione latrie que soli deo debet: sed illa
que indulia dignior est. Ad hoc rñdet sm
Bonauen. q intelligit de carne verbi put
in se nuda consideratione considerat. Et h
ē qd dicit Aug. Si sepaueris hominē a deo
illi nunq̄ credo nec ei seruio: hoc autē ñ odi-
at quin sm q vnita est adoranda sit latria.
Unde Damas. Non vt nudā carnē adora-
mus: sed vt vnitā deitati in vnā hypposta-
sim verbi dei. ¶ Tertio eadē cōclusio proba-
tur exēplo. Nā sicut eadē adoratiōe adorā-
tur i hoīe caput ꝛ pedes: ita vna ꝛ eadē ado-
ratione adorant in christo humanitas ꝛ di-
uinitas. Itē sicut eodē timore ignis ꝛ ferrū
ignitū timētur: sic ꝛc. sed magis vnita est di-
uinitas carni christi q̄ ignis ferro: sic videt
q eadē reuerentia sit exhibenda eius hūani-
tati que exhibet diuinitati. Preterea purpu-
ra qua quis rex indutus est: honorat illo ho-
nore quo honorat rex. Unde Aug. Omel.
58. de verbis dñi inquit. Cū rex purpura
fuerit indutus: periculū mortis icurrit si eā
cū rege adorare quis contēpserit: ergo simi-
liter q̄uis hūanitas christi si eēt a verbo se-
parata non deberet latria adorari: tamē vi-
detur q inquātū verbo ē vnita vna ꝛ eadē
adoratiōe cū ipso verbo debeat adorari. Et
sic patet pma pars principalis huius sermōis

Pars secūda huius sermonis de excellē-
tia ꝛ honorificatiōe ipsius sacratissime ado-
rationis.

s Ecūdo in isto sermone declarandū
ꝛ persuadendū imo probandū ē: q
Jesus christus paruulus vt mō ecclesia rep-
sentat: nup natus in gremio gloriose vginis
matris collocatus fuit: ꝛ ē cūctorū regū ex-
cellentior: qd probo tribus rōnibus. Rōne
prophetice pnunciationis: Rōne periculose
traductionis: ꝛ Rōne duratiōis ꝛ dilatiōis
¶ Primo probatur ratiōe prophetice pnū-
ciationis: Surgāt rogo omnes qui legerūt
omnes decas Tyti liuij: ceterorūq historio-
graphorū ꝛ narrent regē prophetatū tā
gloriosū futurū: qui cunctorū sit excellen-
tior: ꝛ neminē dabunt. Sed quia istis non
dantur libri prophetarū: sed dati sunt iu-
deis: ideo surgant ipsi ꝛ quē volunt pponāt
in rei enim veritate nisi tres pphetias rega-
les dabunt que omnes loquūtur de christo.
Prima habetur. 2. Reg. 7. c. vbi dicit. Cū
fuerint cōpleti dies tui ꝛ dormieris cum pa-
tribus tuis: suscitabo sanctū tuū post te. qd
non pōt intelligi de Salomone vt voluerūt
iudei: quia natus nō fuit post mortē Dauid
sed ante p multos annos: qnimo per Dauid
patrē suū constitutus fuit rex anteq Dauid
moreret. 3. Reg. j. Sequit ibidē. Qd semen
egredietur de vtero tuo ꝛ firmabo regnum
eius ꝛ stabiliā tronū regni eius vsq in sem-
piternū. Qd etiā non pōt intelligi de Sa-
lomone: quia regnū eius non fuit stabilitū
vsq i sempitnū: quoniā p filio suo Roboā
fuit diuisū: quādo decē tribus cōstituerūt
supra se regē in Samaria: Jeroboā regē
israel: nec filio Salomonis remanserūt nisi
due tribus. 3. Reg. 12. c. Sequit ibidē. Et
fidelis erit domus tua ꝛ regnū tuū vsq in
eternū ante faciē meā. Qd etiā nō intelli-
gitur de Salomone qui inueteratus amore
mulierū alienigenarū fecit tēpla idolis ꝛ co-
luit ea. 3. Reg. xi. Nec verificatur de domo
sua: quia quasi omnes reges fuerūt idolatre
vsq ad Ezechiā cuius filius Manasses im-
pleuit templum domini idolis. 4. Reg. 21.
Sed nec illud quod sequit de Salomōe ve-
rificat. s. Ego ero illi i patrē: ꝛ ipe erit mihi
in filiū. Sed recte ista prophetia verificat
de rege nostro christo: de quo inquit deus per
Dauid in ps. Ipse inuocabit me: pater meus
es tu. Ego primogenitū ponā illū excelsū
pre regibus terre Regū hūc magnū regē iu-
deorū quesierūt tres reges dicentes. Ubi
est qui natus est ꝛc. Secūda prophetia ha-
betur Hieremie. 23. vbi dicit. Ecce dies ve-
niunt dicit dominus: ꝛ suscitabo Dauid ger-
men iustū: ꝛ regnabit rex ꝛ sapiēs erit. Qd
vt volūt iudei nō intelligitur de dauid i pro-
pria psona: quia iste prophetauit tēpore Jo-
sie filij Amon regis Hierusalē: vt patet ibi-
dem. c. p. qui Amon fuit rex post mortē Da-
uid: quē Dauid secuti sunt. 12. reges anteq̄
regeret Amon pater Josie. Si dicūt q in-
telligitur de Dauid mortuo sed suscitando.
Respōdeant in quo libro habēt q Dauid su

ſcitatus fuerit a moꝛtuis ⁊ ſilebūt: quia non
habent quid loquātur. Si dicunt ꝙ de Da-
uid intelligitur nō in pꝛopꝛia perſona ſed in
ſemine ſuo .i. de aliquo naſcituro de ſua pro-
genie: tunc peto quis fuit ille. Foꝛte dicēt ꝙ
fuit ille Joſias ſub cuius regimine ꝓphcta-
bat qui vere fuit iuſtus ⁊ bonꝰ: vt patet. 4.
Reg. 22. ⁊. 23. c. Falſuꝫ eſt quia Hieremia
pꝛophetante Joſias iam regnauerat annis
12. ⁊ iam erat in. 13º. anno vt patet Hiere. c. j.
nec iſte vocatus ē dn̄s iuſtus noſter: ſed moꝛ
tuus fuit ꝓpter patrē regis Amon .ſ. Ma-
naſſen a Pharaone rege egypti. 4. Reg. 23
Foꝛte mutato propoſito .ſ. de malo dicunt.
ꝙ pꝛopter ſequentia verba eiuſdeꝫ pꝛophe-
te in allegato .c. pꝛophetia illa intendiť de Zo
robabel qui fuit de ſtirpe Dauid: qui natus
fuit in ſeruitute Babylonis: ⁊ qui fuit vnꝰ
de pꝛimis redeūtibus poſt. 70. annos capti-
uitatis ad reedificandū templuꝫ domini in
Hieruſaleꝫ. Eſdre. ꝑ. c. ⁊. 3. 4. ⁊. 5. Iſtis re-
ſpondēs dico duo. Pꝛimū ē ꝙ Zoꝛobabel
edificauit tēplū vt hn̄ dcm̄ ē: ſꝫ nō edificauit
ciuitatē Hierl̄m ſꝫ Neemias: vt pꝫ Neemie
2. c. Secundū ꝙ dico hoc eſt ꝙ poſt reedifi
cationē hieruſalē quando reuerſi fuerūt de
ſeruitute Babylōica: nūꝙ̄ habuerūt reges
de populo ſuo: ſꝫ tm̄ duces: vt patet ꝑ Hie-
ronymū i pꝛologo pꝛimi libꝛi machꝛ: vnde
zerobabel nō fuit rex: ergo pꝛedicta pꝛophe
tia non loquiť de ipſo que dicit: Regnabit
rex: ſed intelligiť de Chꝛiſto rege noſtro
quem adoꝛauerunt adoꝛant ⁊ adoꝛabūt oēs
reges terre: omnes gentes ſeruient ei. Ter-
tia pꝛophetia habeť Michee. 4. c. vbi ha-
betur: Et regnabit dominꝰ ſuper eos in mō
te ſyon ex hoc nunc ⁊ vſqꝫ in eternum: ⁊ ſeq̄-
tur. Et veniat poteſtas pꝛima regnum filie
hieruſalē nunc quare meroꝛe contraheris?
nunquid rex non eſt tibi? hec ibi. O inſenſa-
ti. O ceci quomodo regnat ſuper vos in ſyō
dominꝰ vſqꝫ in eternū cum ſitis per mundū
diſperſi? Jam ſunt mille quatuoꝛcenti anni
⁊ vltra. Preterea vbi illa pꝛima poteſtas?
vbi regnum filie hieruſalē? que non deberet
meroꝛe cōtrahi niſi eſſet ceca ſui malitia: vel
obſtinata ſua dura perfidia? Sꝫ ſi non va-
lent reſpōdere ad iſta duo: ſaltē reſpondeāt
ad iſtam tertiā particulā ꝓphetie que dicit:

Nunquid rex nō eſt tibi? O iudei apite ocu-
los: aperite aures: quia hodie tres reges nō
iudeos ſed gentiles ⁊ vides ⁊ audis interro-
gantes ⁊ dicentes: Ubi eſt qui natus eſt rex
iudeoꝝ. ¶ Secūdo ꝙ Chꝛiſtus ſit cunctoꝝ
regum excelſioꝛ pꝛobať ratione periculoſe
traductionis ⁊ mirabilis pꝛotectionis. Ad
cuius declarationē eſt notandū: ꝙ ad maxi
mā ſeruitutē remouēdā ⁊ ad cōtrariā liber
tateꝫ introducendaꝫ exigitur maxima potē
tia: ſed peccatū pꝛimi parentis fuit maximū
ideo ad liberādū genus hūanuꝫ a tam gene-
rali ſeruitute exigitur potētia īfinita. Eſt ḡ
per īfinitā dei bonitatē pꝛouiſuꝫ de rege ex
cellentiſſimo .ſ. de filio dei: vt ſicut per ipſuꝫ
totū factuꝫ eſt: ita ⁊ totū deſtructuꝫ repare
tur: vt autē iſte rex oſtenderet ſe eſſe potētie
infinite: pꝛeciū huius redēptionis .ſ. ſangui
nis tranſduxit ab Adam: quia incarnari vo
luit et ſumere carnem de ipſo. Non tamen
ſꝫm virtutem ſeminalem: ſed tm̄ ſꝫm coꝛpu-
lentiam: Sed quia diabolus per inuidiam
homineꝫ captiuauit: per eandem inuidiam
ſemper nititur impedire hāc libertatē. Fuit
neceſſe ꝙ ſicut pꝛecium redemptionis vſqꝫ
ad pꝛincipium generationis ſeptime ab hac
ſeruitute periculoſe traducebať. Sic ⁊ per
regalem eterni regis pꝛouidentiam mirabi-
liter et miraculoſe pꝛotegeretur. ¶ Pꝛimū
igitur periculum fuit moꝛs Abel pꝛimi ele-
cti ad vitam eternam nati de Adam. Et q̇a
chꝛiſtus non erat traducendus de aliquo re-
pꝛobo: Cayn qui erat finaliter repꝛobandꝰ
merito a Lamech ſagittatus fuit. Gene. 4
c. Adam autē cum Eua luxit moꝛtē Abel:
⁊ vouit amplius filios nō generaturos ſed
deo per angelum pꝛecipiēte vt filius dei de
ea naſceretur: cum eſſet. cxxx. annoꝛum ſꝫm
doc. hebꝛe. vel cum eſſet annoꝛum. ccxxx. ſꝫ
doc. 70. interpꝛetum cognouit Euam ⁊ ge-
nuit filium vocatum Seth: electum ad vitā
eternaꝫ: de cuius ſemine filius dei debuit in
carnari. Ecce ergo quō deus mirabiliter pꝛo
uidit huic pꝛīo periculo ne impediretur il-
luſtriſſimus ſanguis virginis glorioſe de q̄
incarnādꝰ erat Jeſus chꝛiſtus. Secūdū pi-
culū fuit diluuiū qō euēit iudicio dei: vt pa
tet Gene. 6. c. vbi dī. Finis vniuerſe carnis
venit corā me: penitet .n. me feciſſe hominē.

Ecce quomõ diabolus ꝑparauit periculuꝫ:
vt sanguis regius nostre redēptionis peri/
ret: dũ filij Seth id ē filij dei d̄ quo sanguis
christi erat traducēdus: accesserũt ad filias
hominum. id ē Cayn: ⁊ pariť sunt polluti.
Huic periculo prouidit gloriosus deus ꝑci/
piens Noe qui ꝑseruatus erat iustus: ꝙ fa/
ceret archã in qua saluauit secũ vxore sua ⁊
tribus filijs ⁊ vxoribus filiorũ. Inter quos
fuit ꝑseruatus Sem: in quo ꝑseruabať san/
guis redēptionis hũane: vt patet Luc. 3. c.
Et sic eũ post diluuiũ benedixit Noe pr̄ eiꝰ
Gene. 9. De quo Sem nati sũt oēs patres
de quibus Abbraã erat nasciturꝰ. Geñ. 10.
c. Et cui facta fuit in tertia generatione pro/
missio de filio dei incarnãdo de semine suo:
⁊ adipleta Isaac nato. Gene. 21. c. Tertiũ
periculũ fuit ĩ patriarchis: ⁊ primo ĩ Isaac
nato ex diuina promissione ⁊ in quo deꝰ pro
miserat filiũ suũ incarnari: ⁊ in quo benedi
cerētur omnes gentes. Gene. 26. Sed ecce
periculũ. Nam Rebecca vxor sua quaꝫ du/
xit quadragenarius inuēta est sterilis: Cui
periculo prouidit deus per orationē Isaac:
qui orãs pro fecũditate Rebecce vxoris sue:
exauditus fuit a dño: que cõcepit ⁊ peperit
vno partu duos filios. s. Jacob ⁊ Esau: i q̇/
bus apparuit periculũ: quia Esau odio ha/
bebat Jacob: ⁊ volebat occidere euꝫ. Geñ/
38. Jacob aũt habuit duas vxores. Ex qua
rũ vna. s. Lya suscepit filiũ. s. Judaꝫ: de cu
ius semine filius dei debebat incarnari. Ju
das autē duos filios nequissimos: q̇ abutē/
tes vxore sua Thamar a dño interfecti sũt
Quã Thamar cognouit Judas ĩ forma me
retricis: dans ei pro mercede hedũ: ⁊ pigno
ra anulũ: armillã ⁊ baculuꝫ: ex quo coitu cõ
cepit duos. s. Phares ⁊ Zaram quaꝫ etiam
cũ vellet Judas facē cõburi: misit ei pigno/
ra sua: ⁊ sic liberata est: vt patet Gene. 38.
Ecce quõ deus prouidit ne semen iude defi
ceret per Thamar: ⁊ ne periret Phares ĩ vē
tre eius in quo seruabať sanguis ad virginē
traducendus. Phares autē genuit Esrom:
ex quo nati sunt patres ex quibus debebat
nasci Dauid rex. Math. p̄. c. vt adimpleret
promissio facta ad Jacob qñ dixit illi dñs.
Reges egredienť de lũbis tuis. Gene. 35. c.
Quartũ periculũ fuit seruitus ĩ egypto: vt
patet discurrēti: de venditiõe Joseph. Ge.
37. Et de ingressu Jacob in egyptũ cuꝫ oībꝰ
suis ꝓpter famē. Geñ. 42. ⁊. 43. c. ⁊ de aspe
ro labore in edificijs cũ pauco victu pꝰ mor/
teꝫ Jacob ⁊ Joseph. Exo. p̄. c. Et de prece/
pto ꝙ oēs masculi occiderenť: quod tñ diui/
na prouidentia nõ est factuꝫ eodeꝫ. c. Et tã/
dem per Moysen deductus ē populꝰ vltra
mare per desertũ ⁊ liberatus ē ab hac serui/
tute ꝑ manuꝫ Moysi: vt patet Exo. Nũe. ⁊
Leui. per totũ. ⁊ finaliter mortuo Moyse
Deutrono. vlti. ꝑ manũ Josue populꝰ iste
in quo traducebať sanguis nr̄e redēptionis
conductus fuit ad ciuitatē regalē ⁊ sanctaꝫ
Hierusalē. Josue per totũ. Et sic patet quõ
deus mirabiliť protexit hũc sacrũ sanguinē
regiũ a periculo seruitutis. Quintũ pericu/
lum fuit ꝑsecutio Dauid: de quo filiꝰ dei de/
bebat incarnari. Diabolꝰ eni fecit duas ma/
gnas ꝑsecutiones vt sanguis regius nostre
redēptionis in ipso periclitareť. Prima per
secutio facta fuit per regē Saul: vt patet. j.
Reg. 18. 19. 21. 23. ⁊. 24. Et ista fuit prima
persecutio quã fecit contra eũ diabolꝰ añꝙ
obtineret regnũ. Secũdam aũt fecit ante et
post regnũ adeptum que fuit spũalis dedu
cens eũ ad multa peccata: vt patet de pecca/
to adulterij ⁊ homicidij. 2. Reg. xi. ⁊. 12. Et
de peccato negligentie: correptionis filij sui
Amon: ⁊ de peccato suꝑbie in multitudine
populorũ. 2. Reg. 24. Propter quod pecca
tũ peste fuerũt mortui. 70. miliũ virorũ: et
tñ deus mirabiliť protexit eũ inspirãdo sibi
penitentiã ⁊ hũilitatem: ⁊ sic etiã indulgen
do sibi vt ꝓmissio facta a tribꝰ patriarchis:
Abraã: Isaac ⁊ Jacob. Et ꝓmissio fcã ipi
Dauid de rege nascituro de saguine suo ha/
beret locũ veritatis. Sextũ periculũ fuit re
gum Juda vsqꝫ ad transmigrationē Ba/
bylonis: qui omnes instinctu diaboli adora
uerũt idola: vt Salomõ. 3. Reg. xi. Et Ro/
boam superbus filius Salomonis. 3. Reg.
12. Et de multis alijs de quibus longuꝫ eēt
enarrare: vt patet in. 4. li. Reg. a. 14. c. vsqꝫ
ad. 24. ⁊ tñ deus prouidit ꝙ supradicti re/
ges non perierũt. Huius rei veritas patet:
quia quãuis propter supradictoruꝫ peccata
deus permiserit ꝙ Joachim cũ matre et to/
ta domo sua ductus fuerit in Babyloniam
et consimiliter pater eius Sedechias rex.
Attamen in illa seruitute non permisit deꝰ

ꝗ sanguis regius deficeret: qm̄ post trans-migrationē babylonis. Jeconias gēuit Salatiel. Salatiel aūt Zorobabel: q̇ postq̄ edificauit templū. s. post. 70. annos captiuitatis Zorobabel genuit Abiud. ⁊c̄. Mat. p̄. c. Septimū ⁊ vltimū ꝑiculū fuit christi ⁊ matris eiꝰ. Ipsa eni inuenta est in domo patris grauida: anteq̄ Joseph illā duceret: q̄ propter debebat lapidari ꝑ legē q̄ habet Deut. zz. c. Cui periculo prouidit deꝰ per angelū testificantē suā sanctitatē di. Joseph. Quod in ea natū est de spū sancto est. Math. p̄. c. Ipse etiā christꝰ natus fuit in periculo: qm̄ herodes audiens a magis q̄ natꝰ est rex iudeorū turbatꝰ est ⁊ cogitauit eum occidere. Math. z. c. Cui ꝑiculo ꝓuidit deꝰ ꝑ angelū apparentē in sōnio magis ne redirent ad herodē: ⁊ apparentē etiā Joseph ⁊ di. Tolle puerū ⁊ matrē eiꝰ. ⁊c̄. etiam Math. z. c. Ecce quō ꝓuisū est oībꝰ periculis: hūc sanguinē regiū ipedientibꝰ p̄ciū humane salutꝭ ꝑ quā protectionē miraculosā ⁊ traductionē periculosā declarat xp̄m esse cūctorū regū excellentiorē siue excelsiorē. ¶ Tertio q̄ xp̄s sit cūctorū regū excelsior ꝓbatur ratione durationis. Nā de ipso dr̄ Luc. z. Et regni eiꝰ non erit finis. Et qr hoc verbū est de futuro vertamꝰ nos ad preterita: qr rō p̄teriti scire futura facit. Primꝰ eni dux caput ⁊ rex totiꝰ terre fuit primꝰ homo. Ita q̄ nūq̄ fuit filiis ei in dn̄io: ⁊ mortuꝰ est anno vite sue noningētesimo trigesimo. Gen̄. 5. c. Et oēs filij eiꝰ ⁊ filie ⁊ filij filior̄ perierūt in diluuio exceptis Enoch translato Gen̄. 5. c. et Noe cū tribꝰ filiis ⁊ vxoribꝰ i archa saluatis Gen̄. 7. Secūdꝰ dux caput ⁊ rex i terra post diluuiū fuit Noe cuius tres filij sui diuiserūt terrā. Sem occupante asiam: Cham occupāte affricā. Japhet europā. Et hi oēs mortui sūt ⁊ eorū regna diuisa. Tertiꝰ dux fuit Nembroth primꝰ dn̄ator dn̄ij liuore cognitionis: hoīes adorare ignē domi nandi amore. Et edificauit babyloniā principiū regni eiꝰ Gen̄. x. c. Et hic mortuꝰ est ⁊ regnū eiꝰ diuisū est. Quartꝰ fuit Chanaā a q̄ regnū chananeorū ablatū est Gen̄. x. c. et hi tandē diuisi fuerūt i triginta ⁊ vnū reges q̄ a Josue ⁊ ꝓplo dei capti fuerūt ⁊ occisi: ⁊ ipsorū ciuitates a populo dei occupate fuerūt. Josue. 14. c. Et sic reges ⁊ regna habuerunt finem. Quintꝰ fuit in. xij. duces iuxta ꝓmissionē factam Agar ancille Sare Gen̄. 25. ⁊ hi oēs cū patre suo mortui sunt ⁊ dn̄ia diuisa. Sextꝰ fuit assuerꝰ q̇ regnauit in susis ⁊ dominabat᷑ suꝑ. 127. prouincias Hester. p̄. c. Et hic mortuꝰ est ⁊ regnū eiꝰ dispersum. Regnū etiā romanor̄ vt ait Aug. 4. de ciui. dei. c. 7. Habuit magnū imperiū quia iperauerūt toti europe ⁊ affrice ⁊ ꝓ magna parte asie: sed nō toti: qr ꝑsas nō potuerūt totaliter subiugare: cuiꝰ impij fuerunt 7. reges. Quor̄ primꝰ fuit Romulꝰ vltimꝰ ꝓo Tarquiniꝰ supbꝰ: vt recitat Augꝰ li. de ciui. dei. c. 15. Qō imperiū fuit desolatū ⁊ diuisū nō tamē anihilatū: quia factū ē regnū ipsiꝰ christi: quod vicarius eius in t̄ra possidet. Nam eo tēpore quo imperiū romanor̄ vbiq̄ impabat. Constantinꝰ impator fuit cōuersus ad fidē: ⁊ mandauit vbiq̄ ꝑ orbē q̄ fides christi seruaret᷑ sub his verbis. Cūctos pp̄los quos nostre clementie regit imperiū in tali volumꝰ religione versari: quā diuinū Petrū apostolū tradidisse romanis religio vsq̄ adhuc ab ipso insinuata declarat: ⁊ quā pontificē damascū sequi daret: ⁊ Petrū alexandrie vrbis episcopū virū apostolice sanctitatis hoc ē vt ſm apostolicā disciplinā euangelicāq̄ doctrinā patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti vnā deitatē sub pari maiestate ⁊ sub eternitate credamꝰ hanc legē xp̄ianorū nomē catholicor̄ iubemꝰ amplecti. Et nō solū hanc ep̄lam misit per orbē: sed etiā mādauit publico statuto. q̄ oēs volentes effici xp̄iani publice possent baptiçari: ⁊ in publico etiā possent eccl̄ias cōstruere atq̄ dotare. 12. q. i. c. futurā. Et cū hoc eccl̄iā sci Petri cōstruxit ⁊ sedē impialē successoribꝰ suis reliq̇t romanā vrbē ⁊ oīū italie ⁊ occidētaliū regionū ꝓuincias successoribꝰ Petri cōsignauit: oīaq̄ insignia apparatꝰ ⁊ ꝓcessionis iperialia sūmo romano Petri successori cōcessit: ⁊ vt vicario sūmi pōtificis ac excellētissimi regis Jesu xp̄i equū pedester freno direxit. 96. dis. Constātinꝰ. Et sic verificatus fuit ille versus. 75 psal. Et adorabunt eū oēs reges terre: oēs gentes seruient ei. Unde per istū modū iperiū romanorū deuenit ad xp̄m regē supremū cuius regnū nō habet finē ⁊ cunctis regnis finē imponit Et sic patet secūda pars huius sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua poni
tur magorū adoratio ⁊ oblatio.

T Ertio in isto sermone tractandū est
de magorū veneratione ⁊ oblatione
Circa quā tres particule annotan
tur: quarū Prima dicit̄ stelle apparitio. Se
cunda dicit̄ magorū aduentio. Tertia aūt
dicit̄ munerū oblatio. Prima ergo particu
la dicit̄ stelle apparitio: quia sequit̄ i textu
Uidimus stellā eius in oriente. Nam scd̄m
Chrysostom̄ Petrū Joannis et Nicho. de
lira sup Math. ⁊ bea. Tho. in. 3ª parte. q.
36. ar. 7º. Stella que apparuit magis: non
fuit vna celestiū stellarū: sed de nouo ꝓdu
cta. Qđ etiā confirmare videt̄ Augꝰ. in li
bro cōtra faustū di. Non ex illis erat stellis
que ab initio creature itinerū suorū ordinē
sub creationis lege custodiūt: sed nouo vir
ginis partu nouū sidus apparuit. Hec ille.
Hoc aūt multipliciter ostendit̄ esse verum.
Primo quidē quia nulla alia stellaruz hac
via incedit. Hec eni stella ferebat̄ a septen
trione in meridiē. Ita enī iacet iudea ad pa
radisū vnde magi venerūt. Secūdo appa
ret hoc ex tēpore. Non eni solū apparebat i
nocte: sed etiā in die media: qđ non est vir
tutis stelle nec etiā lune. Tertio qꝛ quādoqꝫ
apparebat ⁊ quandoqꝫ occultabat̄. Cū eni
intrauerunt hierosolymā occultauit seipsā
deinde vt herodē reliquerunt monstrauit se
ipsam. Quarto quia nō habebat continuū
motū: sed cū oportebat ire magos ibat: qñ
autē oportebat stare stabat: sicut de colūna
nubis que erat in deserto habes. Quinto qꝛ
nō sursum manēs ꝑtū ꝟginis demōstrabat:
ꝫ deorsuz descēdēs hoc faciebat. Dicit̄ enim
Math. 2. Qđ stella quā viderant in oriēte
antecedebat eos vsqꝫ dum staret supra vbi
erat puer. Ex quo patet ꝙ verbū magorum
dicentiū. Uidimus stellā eius in oriēte. non
sic ē intelligendū: quasi ipsis in oriente posi
tis stella apparuerit existēs i terra iuda. Sꝫ
qꝛ viderūt eam in oriēte existentē ⁊ ꝓcessit
eos vsqꝫ in iudeā ꝙuis hoc a quibusdā sub
dubio relinquat̄. Non aūt potuisset distin
cte domū demonstrare nisi esset terre vicina
Et sicut ipse dicit hoc non videt̄ ꝓpriū esse
stelle: sed virtutis cuiusdā rationalis: vnde
videt̄ ꝙ hec stella ꝟtus visibilis fuisset i ta
lē apparentiā transformatā. Unde quidaz
dicūt ꝙ sicut spiritus sanctꝰ descendit super
baptiçatū dominū in specie columbe: ita ap
paruit ⁊ magis in specie stelle. Aliqui vero
dicunt ꝙ angelus qui apparuit pastoribus
in specie humana apparuit magis in specie
stelle. Probabilius tamen videtur ꝙ fuerit
stella de nouo creata non in celo sed in aere
vicino terre: que scd̄m dei voluntatē moue
uebat̄. Unde Leo papa dicit in ꝫmone epi
phanie. Tribꝰ magis in regione oriētis stel
la noue claritatis apparuit: que illustrior ce
teris: pulchrior sideribus: in se intuētiū ocu
los aīos cōuerteret: vt cōfestim aduerteret̄
non esse otiosū: qđ tā insolitū videbat̄. Et
sic patet prima ꝑticula. ¶ Secūda ꝑticula
dicit̄ magorū aduētio. Erat eni ꝓphetatū
Numeri. 24. Orie̅t stella ex iacob ⁊ surget
virga ex isrl̄. Et ideo in hora natiuitatꝭ xp̄i:
apparuit stella in orientali terra vbi habita
uit Balaā. vt patet Numeri. 23. Quapro
pter magi sic dicti: non a magica arte sed a
magnitudine sciētie: qui etiam erant reges
quia illo tempore philosophi sapientes re
gnabāt: videntes nouā stellā cognouerūt ꝑ
diuinā inspirationē ꝙ illa erat que dicta fu
erat ꝑ Balaā. Statim mouerūt se de locis
suis vt venirēt ad venerandū puer̄ natū: in
quibꝰ venïētibus a remotis ad xp̄m apparu
it sicut in quodā presagio fides ⁊ deuotio gē
tiū. Et ideo sicut fides ⁊ deuotio eorū ē sine
errore ꝑ inspirationē spūs sancti: ita etiam
credēdū est magos a spū sancto inspiratos
sapient̄ xp̄o reuerentiā exhibuisse. Sequen
tes igit̄ stellā venerūt in iudeā die. 13ª. quia
illa t̄ra vbi habitabat Balaā nō multū di
stabat a iudea. Ipsis aūt iudeā intrantibus
stella diuina dispositōe disparuit: vt necesse
haberēt recurrere ad ciuitatē regiā videlicꝫ
hierusalē: ⁊ ibi inquirere de xp̄o nato. Hoc
factū ē a deo duplici de causa. Una propter
ipsos magos: vt q̇ priꝰ fuerant cōmoniti ce
lesti signo: cōfirmarēt̄ etiā dicto prophetico
ex hebreorū responso doctorū. Nam vt ha
bet̄ Math. 2. Audiens herodes rex turba
tus est ⁊ oīs hierosolyma cū illo. Et congre
gans oēs principes sacerdotū ⁊ scribas popu
li sciscitabat̄ ab eis: vbi christꝰ nasceret̄. At
illi dixerūt: in bethleē iude. sic enim scriptū
est ꝑ Michea͂ prophetā. 5. c. Et tu bethleem
terra iuda nequaꝙ̄ minima es in principi

bus iuda. Ex te enim exiet dux qui regat po-
pulũ meũ isrl'. Alia causa fuit propter xp̄m
vt eius natiuitas in ciuitate regia nũciare-
tur: 7 ꝑ consequēs iudei xp̄m non recipien-
tes inexcusabiles haberent: ꝓpter quod figu-
rabat̃ q̄ fides xp̄i erat a gentib⁹ deuote reci-
pienda: 7 a iudeis pro maiori parte in infide-
litate remanentib⁹ spernēda: quia magi qui
gentiles erant ipsuȝ xp̄m deuote quesierunt
7 inuentũ adorauerunt: sacerdotes aũt iu-
deorũ audientes xp̄m natum ꝑ celeste signũ
in nullo moti sunt ad ipsuȝ querēdũ siue in-
ueniendũ. Sed tunc herodes clam vocatis
magis diligēter didicit ab eis temp⁹ stelle q̄
apparuit eis. Et mittens illos in bethleē di-
xit: Ite 7 interrogate. 7c̄. Spondet eni fal-
sum obsequiũ: vt facilius eos decipiat. Et
sic patet secũda ꝑticula. ¶ Tertia ꝑticula
dicit̃ magorũ oblatio. Sequit̃ enim in tex.
Qui cũ audissent regeȝ abierunt: 7 ecce stel-
la quā viderant in oriēte añcedebat eos. 7c̄
Et apertis thesauris suis obtulerũt ei mune-
ra: aurũ thus 7 myrrhā. Obtulerũt ei au-
rũ tanq̄ regi: thus tanq̄ deo: myrrhā tanq̄
homini mortali ꝭm Grego^m^ protestantes
ipsũ pro salute hoium moriturũ: ꝭm Aug
Chrysosto. aũt dicit. Q̄ṁ 7 si non intellige-
bant quale mysteriũ ista gerebant: vel quid
significarent: dei tamē prouidētia eos occul-
te mouēte hoc ordinatũ ē propter varia my-
steria: quoꝝ ad presens dico vnũ. Tria eni
sunt in nobis. s. intellectus: affectus 7 sensus
Primũ offerimus cũ totam nostrā intelli-
gentiā 7 sapientiā in dei obsequiũ captiua-
mus 7 dedicamus: que sapientia auro desi-
gnat̃: teste Salomone qui ait: Thesaurus
desiderabilis requiescit in ore sapientis. Et
Sapie. 7. dicit̃ de sapiētia. Q̄ṁ infinitus ē
thesaurus hominibus. Secundũ ꝟo offeri-
mus ꝑ feruorē charitatis 7 orationis: que ꝑ
thus significat̃. iuxta illud psal. Dirigatur
oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo.
Tertiũ autem offerimus per carnis morti-
ficationē que per myrrhā significat̃. Tum
quia amara. Tum quia corpora a putrefa-
ctione preseruat: que omnia cōfirmant̃ per
Grego^m^ di. Instruimur nato regi aurũ ꝑ
quod significat̃ sapientia offeramus in con-
spectu ei⁹ sapiētie lumine splendētes. Thus
autē ꝑ quod exprimit̃ orationis deuotio of-
ferimus deo ꝑ orationũ studia vt redolere
valeamus. Myrrhā que significat mortifi-
cationē carnis offerimus: si carnis vitia per
abstinentiā mortificamus. Hec ille. Offe-
ramus igit̃ cuȝ magis deo 7 salutari nostro
ista spiritualia munera: 7 reuertamur non ꝑ
viam peccatorũ nostrorũ: sed per aliā viam
. s. ꝟtutũ i regionē nostrā celestē. s. patriā in
ipsa habitaturi in secula seculorũ Amē.

Dominica ꝓma post Epiphaniā de amo-
re dei erga creaturas respectu redēptionis
gubernatiōis 7 glorificatiōis: propt̃ q̄ quili-
bet excitari debet ad pñiaȝ. Sermo. 28⁹.

In his que
patris mei sũt oportet
me esse. Scribunt̃ hec
verba Luce. 2. c. et in
euangelio occurrentis
dominice. Ultra amo-
rē creationis omnipotētis dei frēs charissi-
mi de quo in preterita dominica tractauim⁹
ad ꝑagendā penitentiā videlicet incitantē:
Restat in presentiarũ de amore redemptiōis
gubernationis: 7 glorificationis: non min⁹
ad ipsam penitentiā impellentē iure tracta-
re. Quis eni non excitet̃? Quis non moueca-
tur ad offensiones ipsius dimittēdas: q̄ nos
ꝑditos 7 damnatos incarnatione 7 sangui-
nis effusione filij sui mirabiliter redemit: q̄
nec per nos nec per aliũ redimi poteramus?
Ait enim Aug⁹. sup psal. 58. Mortuus ē
christus int̃ manus iudeoꝝ: 7 redemit mul-
titudinē gentiũ. Et sup psal. 95. ait. Uende-
re homines se potuerunt: sed redimere non
potuerũt. Uenit redēptor 7 dedit precium:
fudit sanguinē suũ: 7 emit orbem terrarũ.
Quapꝓpter idem ipse in libro de verbis apl'i
sermone. 20. inquit. Ex prima transgressio-
ne primi homis vniuersum genus humanũ
natũ sub obligatione carnis peccati victor
diabolus possidebat. Si enim sub captiuita-
te nō teneremur redemptione non indigere-
mus. Uenit ad captiuos nō captus: venit ad
captiuos redimēdos nihil in se captiuitatis
hoc ē iniq̄tatis habens: sed in carne mortali
ꝓciũ nr̃m portās. Si eni carnē mortalē nō
haberet: vnde i ꝟbo sanguis quē ꝓ captiuis
funderet? Ille aũt qui ad captiuitatē nr̃am

venit in similitudinē carnis peccati: nō cum carne peccati venit: venit vero caro sed non peccati caro. Hec ille. Jdcirco redēptor noster natus in mūdū ab initio natiuitatis sue vsq₃ ad corporalis vite consūmationē procurauit salutē nostrā: qđ maxime ostendit ex euāgelio hodierno: q₂ cū esset annorū .xij. relictis parentibꝰ ipsu₃ eē in comitatu existimantibꝰ ⁊ requirentibꝰ: īuenerunt illū in tēplo sedentē in medio doctorū audientē illos ⁊ interrogantē. Mater aūt eiꝰ dixit ad illū: Fili q̄d fecisti nobis sic? Ecce pat̄ tuus ⁊ ego dolētes querebamꝰ te. Et ait ad illos: Quid est ꝙ me querebatis. Nesciebatis q₂: vt .s. dicit thema nostrū: in his que patris mei sunt oportet me esse .i. insistere ad redēptionē mūdi ⁊ salutē animarū: ad que misit me pater meus. ¶ Tria igit̄ in isto sermone considerabimꝰ peccatores ad agendū penitentiā incitantia: quorū Primū dicet̄ redemptionis modificatio. Secundū vo angelice custoditiōis ordinatio. Tertiū dicet̄ sublimis glorificationis preparatio.

Pars prima huius sermonis in qua modus humane redēptiōis mire declarat̄.

P

Rimo igit̄ in isto sermone ꝙ mirabilis ⁊ attractiuꝰ fuerit modꝰ nostre redēptionis ad peccatores ad pniā₃ ꝓuocando sūmo studio insinuādū est. Pro quo tres cōclusiones dn̄i Bon. in .3. di. 20. annotāde sunt. ¶ Prima cōclusio ē. ꝙ nulla pura creatura satisfacere potuit ꝓ redemptione totiꝰ humani generis: que sic declaratur. Si pura creatura esset que satisfaceret aut eēt homo: aut nō homo. Si esset purꝰ hō aut esset pctōr aut debitor: ꝗ nō potuisset eē mediator ⁊ recōciliator: cū ipse indigeret recōciliatione. Si vo esset nō homo: sed ꝓ homine nō debet satisfacere nisi homo: q₂ ad eū ptinet satisfactio in quo fuit transgressio: ergo videt̄ ꝙ nulla pura creatura potuerit satisfacere. Preterea satisfactio debet ꝓportionari iiurie ⁊ offense: sed tāta est iniuria et offensa quātus ē ille cui infert̄: extra de sen. excō. in c. cum illorū. §. nos tamē. in tex. ⁊ ī glo. insti. de iniu. §. attrox. ⁊ in pluribꝰ alijs locis. Cū igitur deus sit infinitus: offensa ⁊ iiuria ꝑ hominē deo illata fuit infinita: sed nulla creatura ⁊ eius opatio est infinita: ergo cū finiti ad infinitū nulla sit ꝓportio .3. ⁊ .8. Phisi.: nulla pura creatura potuit satisfacere ꝓ ista offensa. Ampliꝰ nō minus obligamur deo ꝓ bn̄ficio recreatiōis ꝙ ꝓ beneficio creationis: si igit̄ pura creatura genus humanū redimisset: tantū essemꝰ obligati sibi quātū nostro creatori: ergo tantū teneremur diligere creaturā quātū creatorē. Si igit̄ impossibile est nos ad hoc obligari: ipossibile fuit purā creaturā satisfacere ꝓ toto genere humano. ¶ Ad quoꝝ clariorē noticiā sciendū. ꝙ duobꝰ modis requirit̄ satisfactio de iiuria .s. ⁊ de dāno. Si igitur deus requisisset satisfactionē ab humano genere. Aut requirit ꝓ vtroq₃: aut pro altero horū. Si ꝓ vtroq₃ planū est ꝙ impossibile est aliquā purā creaturā satisfacere pro humano genere. Preterea tā grauis est iiuria que infert̄ deo ob excellentissimā eius dignitatē ꝙ nulla pura creatura pōt recōpensare aliquid illi equale. Si vo exigat satisfactionē de solo dāno condēnando iniuriā: nec sic potuit pro toto humano genere satisfacere aliqua pura creatura. Aut illa creatura eēt homo: aut nō homo. Si eēt homo cū nullus purus homo possit equalere toti hūano generi: talis homo offerendo seipsu₃ dicendū ꝙ nūq₃ recōpensaret damnū qđ Adā intulit corrūpendo totū genus humanū: si esset nō homo: nec sic adhuc recōpensare si pura creatura esset: ac sic posset nō tn̄ satisfaceret ꝙ ad illud genꝰ spectat satisfactio ad qđ spectauit trāsgressio: ac si h̄ posset nō tamē decceret: q₂ naturā humanā in statū pristinū nō reuocaret. Esset eni ex hoc subiecta alij creature. Et ex hoc habet̄ ꝙ non solū posset satisfacere deo si esset alterius generis: s₃ etiā nec si esset a deo assumpta ꝯueniret vt ꝓ humano genere satisfaceret. Et sic patet prima conclusio. ¶ Secūda cōclusio est cū nullus adiutus gratia potuit satisfacere plene pro seipso. Que sic declarat̄ scđm Bona. ꝙ duplex est satisfactio plena .s. ⁊ semiplena. Satisfactio plena est qn̄ fit satisfactio simul de iiuria ⁊ damno. Satisfactio semiplena est quando remittit̄ iniuria ⁊ satisfactio fit pro damno. Jntellectum est igitur ꝙ pro nullo peccato per quod fit auersio a deo potest satisfacere aliq̄s satisfactione plenaria nec ꝓ se nec ꝓ alijs: propter hoc ꝙ offensa ⁊ iniuria illa superexcedat purā creatura₃. Si vero

loquamur de satisfactione semiplena: ista vi
delicet in qua remissa offensa requirit͛ emē
da de damno: sic dicendū ꝙ hō potest satis
facere ꝓ suo actuali: nō āt ꝓ originali: cui⁹
rō est triplex. Primo q2 ad h͛ ꝙ fiat satisfa
ctio: necessariū est ꝙ fiat dāni recōpensatio
h͛ ꝓpter originale pctm̄ q̇libet habet necessi
tatē moriēdi: ḡ si debet satisfacere deo ꝓ ori
ginali pctō tenet͛ reddere aīaȝ ꝓ aīa: sed q̇li
bet est mortis debitor ꝓ originali pctō: ergo
non vr̄ ꝙ aliq̇s q̇ originale pctm̄ ꝯtxit possit
vnq̄ȝ satisfacere pro illo. 2º. q2 pctm̄ actuale
dicit deprauationē volūtatis: originale aūt
deprauationē nāe. In hoc aūt differt depra
uatio nāe a deprauatōe volūtatis: q2 corru
ptio volūtatis respicit ipsā ꝑsonā vt est in
diuiduū: sed corruptio nāe vt est alteri⁹ pn
cipiū. Impossibile igit͛ fuit ꝙ aliq̇s ꝓ origi
nali pctō satisfaceret: nisi oīno ab originali
pctō mūd⁹ esset: nisi haberet grāȝ coēȝ cui⁹
plenitudo nata est in alios redūdare: ⁊ talis
nō potuit esse nisi q̇ esset de⁹ ⁊ hō. ergo. ⁊c̄. 3º.
quia volūtas est vertibilis: ⁊ corruptio in ea
existens est de facili mobilis: quia vero na
tura vno modo mouetur corruptio existēs
in ea difficile mobilis: qm̄ igit͛ deordinatio
volūtatis introducta ꝑ actuale ē ꝑsone sin
gularis ⁊ facile mobilis recōpēsari pōt ꝑ vsū
grē gratū faciētis q̄ respicit ꝑsonā singula
rē: q2 vo deprauatio nāe respicit ꝓpagatio
nē nāe ⁊ in nām cōem: ⁊ vlteri⁹ eradicari nō
pōt oīno: ideo ꝓ dāno illato nemo pōt satis
facere ꝑ grām singularis ꝑsone: illa eni nō
tollit oīo originalis pctī radicē ab eo ī quo
est nec ꝑ se: nec ꝑ vsum suū: ⁊ ideo nō potest
oīo tollere reatū ⁊ obligationē: sed sol⁹ ille
qui est de⁹ ⁊ hō vt dictū est. Et sic patet secū
da cōclusio. ¶ 3ª cōclusio ē ꝙ de⁹ gen⁹ hūa
nū potētia absoluta: q̄tū in se est absq̧ du
bio potuit liberare alio mō ⁊ saluare: vt di
cit Hugo de scō victore in libro de sacramēt̄
Cui⁹ dictū recitat magr̄ in lr̄a in. 3. dis. 20.
Cui⁹ rō est ꝙ potentia dei nō est limitata: ⁊
sicut solo nutu mētis ⁊ imꝑio volūtatis po
tuit creare: ita etiā potuit reꝑare. Vn̄ Leo
papa in quodā sermone in ramis palmaꝝ in
quit. O ipotentia filij dei que ꝓpter eandeȝ
eēntiā est eq̄lis pr̄i: potuisset liberare genus
humanū solo imꝑio volūtatis sue. Et Gre
expressi⁹. 20. li. moraᵐ hoc asserēs ait. Qui
nos fecit existere ex nihilo: reuocare etiā si
ne morte ⁊ passiōe sua potuisset. Vn̄ Aug⁹
.x. de trini. vt habet͛ a magro in. 3. dis. 20. in
quit: Si q̄rat͛ vtrū alio modo potuisset re
parare gen⁹ hūanū q̄ȝ per mortē filij ei⁹: di
cim⁹ ⁊ aliū modū ei fuisse possibilē cui⁹ pote
stati cūcta subiacēt. ¶ Aduertendū tn̄ ꝙ si
loq̄mur de potētia dei ordinata respectu ge
neris humani reꝑati ⁊ liberati: q2 determi
nauit de⁹ sibi posse ad hāc viā tāq̄ȝ ad conue
nientiorē: nō potuit alio mō genus hūanuȝ
reꝑari. vnde ⁊ Aug⁹ sequit͛ in p̄dictis ver
bis di. Sed nr̄e miserie sanāde nullū modū
fuisse cōuenientiorē: nec oportuisse. Et etiā
Leo papa sequit͛ v͛bis p̄dictis: qn̄ dixit po
tuisse liberare gen⁹ hūanū solo iꝑio volū
tatis sue: nisi. s. diuinis oꝑibus maxime cōgru
isset: vt neq̄tie hostilis aduersitas eo ꝙ vice
rat vinceret͛. Vn̄ ⁊ Ansel. in li. Cur de⁹ hō
ait de christo. Nō potuisset transire calicē ni
si biberet illū: non quin posset vitare morteȝ
si voluisset: sed quia impossibile fuit aliter
saluare mundū. Qō cōfirmat pat͛ noster
Ambro. di. Tātū fuit pctm̄ nr̄m vt salua
ri nō possem⁹: nisi vnigenit⁹ dei fili⁹ more
ret͛ ꝓ nobis debitorib⁹ mortis. Et glo. suꝑ
illud ad Heb. 2. Decebat auctorem salutis
eorū ꝑ passionē cōsūmare. ⁊c̄. sic inq̇t. Nisi
xp̄s moreret͛ hō nō redimeret͛: nō redēptus
āt ꝑ nos frustra fuissent oīa facta. Que etiā
ꝯfirmari vident͛ per dictū dn̄i nr̄i Lu. vlti.
Oportebat pati xp̄m ⁊ resurgere a mortuis
⁊c̄. Quare aūt sic decreuit de⁹ fuit cōuenien
tia sue potētie: sapie: ⁊ iusticie: necnō ⁊ mie
que meli⁹ ⁊ expressius seruare nō potuit: vt
patet ex supradictis in sermone natiuitat̄ do
mini. ¶ Ad quorū etiā clariorē noticiā et
clemētiā dei magis explicādā aduertēdū ꝙ
modū istū vltra ceteros debuit de⁹ accepta
re tāq̄ȝ nobilissimū inter oēs qui excogitari
pn̄t. Fuit. n. acceptabilissim⁹ ad placādū deū
prudētissim⁹ ad expugnādū generis hūani
inimicū. cōgruentissim⁹ ad curādū morbū
⁊ efficacissim⁹ ad attrahendū genus hūanū
Prio dico ꝙ fuit acceptabilissim⁹ ad placā
dū deū: ꝓpter qō dicit Ansel. 2. li. Cur de⁹
hō. Nihil asꝑius ⁊ difficili⁹ pōt hō pati ad
honorē dei sponte ⁊ nō ex debito q̄ȝ mortem.
Et nullaten⁹ pōt seipsū magis dare hō deo
q̄ȝ cū se morti tradit ad honorē ipsi⁹. Et hoc

ē q̇ꝺ ꝺ̄ ad Eph. 4. Tradidit semetipsū obla
tionē ⁊ hostiā deo i odorē suauitatꝭ. 2° fuit
prudētissimꝰ ad vincēdū aduersariū nostꝝ.
Decebat eni vt xp̄s sua prudētia suparet di
abolū: sicut diabolꝰ sua astutia decepit ho-
minē ꝑmū. iuxta illud Job. 16. Prudētia eiꝰ
ꝑcussit supbū. ⁊ vlti. c. Nunq̇d poterit cape
leuiatan hamo. q. d. imo ꝓpter qꝺ dicit An
sel. vbi. s̄. Venit redēptor ⁊ victꝰ ē deceptor
tetendit musipulā crucē suā: posuit ei quasi
escā sanguinē suū. Tertio fuit cōgruentissi-
mus ad curandū morbū: ꝑmꝰ eni hō pecca-
uerat ꝑ superbiā: gulā: ⁊ inobedientiā. sicut
dicit Gre. Voluit eni assimilari deo ꝑ sciē-
tie sublimitatē: gustare ligni suauitatem: ⁊
trāsgredi p̄cepti diui limitē. Et qm̄ curatio
habet fieri ꝑ ꝯtrariū. iuxta illud. 2. Ethiꝝ.
Medicine habēt fieri ꝑ ꝯtraria: ideo modꝰ
satisfaciēdi fuit ꝯgruentissimꝰ ꝑ abiectionē
hūiliationē ⁊ diue volūtatis ipletionē: que
oīa reluxerūt i ipsiꝰ xp̄i passiōe. Juxta illud
ap̄li ad Phil. 2. Hūiliauit semetipsū f. o. v.
ad mor. mortē āt cru. Postremo fuit effica-
cissimꝰ ad attrahēdū genꝰ hūanū. Nō enim
decuit aliter ipsū saluare nisi saluo volūtatꝭ
arbitrio: quo saluo nō potuit deꝰ hoiez magꝭ
attrahere ad amorē suū q̄ȝ sustinēdo pro eo
crucis patibulū. Qua ꝓpter dixit ipse Jo.
12. Et ego si exaltatꝰ fuero a t̄ra oīa trahaȝ
ad meipsū. Et Hugo de ara spōse inquit. Vt
oñderet tibi q̄ꝺtū te diligeret: nō nisi moriē-
do a morte te liberauit: vt nō tm̄ pietatꝭ ipē
deret bñficiū: verū etiā charitatis affectum
mōstraret. Que etiā cōfirmat Augꝰ. x. de
trini. ⁊ recitat mḡr vbi. s̄. di. Quid ē eni qꝺ
tātū mētes nr̄as erigit: ⁊ ab imortalitatꝭ de-
speratōe subleuat q̄ȝ ꝙ nos tanti fecit deus
vt eiꝰ filiꝰ imutabiliter bonꝰ in se manēs qꝺ
erat: ⁊ a nobis accipiēs qꝺ nō erat dignatus
nr̄m inire ꝯsortiū: mala nr̄a moriēdo ꝑfer-
ret. Et in li° Cur qm̄ ⁊ quō deꝰ hō. c. 9. ait.
Grās igit̄ oīpotēti deo agimꝰ: q2 sicut ceci
dimus grauit̄: releuati sumꝰ mirabilit̄ ⁊ mi
sericordiā oē debitū trāscendētē ꝓ mediato-
ris morte reꝑimꝰ. Nēpe quid misericordiꝰ
intelligi valet q̄ȝ cū pctōre dānato etn̄is tor
mētis ⁊ vñ se redimat nō hñti: deꝰ pr̄ dicit:
Accipe vnigenitū meū ⁊ da ꝓ te. Et ip̄e fi-
liꝰ. Tolle me ⁊ redime te: q̄si eni hoc dicunt
qm̄ homies ad xp̄ianā fidē vocant ⁊ trahunt

Quid vtiq̄ȝ iustiꝰ q̄ȝ vt illud cui dat̄ p̄ciū ma
ius oī debito oē pctm̄ dimittat illi: qui hoc
debito donat effectū. Hec ille. Que etiā de
clarat Hiero. in ep̄la ad Damasū papam de
filio ꝓdigo di. Que aūt maior pōt eē clemē-
tia: q̄ȝ vt filiꝰ dei hois filiꝰ putaret̄: decē men-
siū fastidia sustineret ꝑtus: expectaret aduē
tū: iuolueret̄ pānis: subijceret̄ parētibꝰ: per
singulas adolesceret etates. Et post ꝯtume-
lias vociū: alapas: flagella: crucis q̄q̄ȝ ꝓ no-
bis ferret maledictū: vt nos a maledicto le
gis absolueret: patri factus obediēs vsq̄ȝ ad
morteȝ: vt id ope cōpleret qꝺ ante ex ꝑsona
mediatoris fuerat dep̄catꝰ di. Pat̄ volo vt
quō ego ⁊ tu vnū sumꝰ: ita ⁊ isti i nobis vnū
sint: ḡ q2 ad hoc venerat: vt qꝺ erat ipossibi-
le legis: q2 nemo ex ea iustificabat̄ ineffabili
mīa vinceret: publicanos ⁊ pctōres ad pniaȝ
ꝓuocabat. Cōuiuiū q̄q̄ȝ eorū expetēs vt i
cōuiuio docerent̄: sicut manifestū eē poterit
ei q̇ euāgelia sollicita mēte ꝑlegerit. Quō ⁊
cibꝰ ⁊ potꝰ ⁊ deambulatio ⁊ vniuersa q̄ ges-
sit in terris salutē hoiuȝ ꝓcuraret. Hec ille.
Et iō xp̄us in sua passione ꝓpter nostrā salu
tē ⁊ ad oñdēdā suā inifinitā bonitatē tria sin
gularit̄ fecit. Primū ē sollicita inq̄sitio. 2m
alta crucifixio. 3m amorosa clamatio. Pri-
mū qꝺ fecit xp̄s ꝓ redēptōe nr̄a: vocat̄ solli
cita inq̄sitio. Tribꝰ eni modis pōt cognosci
qm̄ q̇s diligit rē ꝑditā. Primo qm̄ nō aliquē
mittit sed solꝰ ipse req̇rit. 2° qm̄ lōgū iter fa
cit. 3° qm̄ multos labores sustinet. O bone
Jesu tu ꝑdēs aīaȝ nostrā sponsā tuā: ꝓpter
pctm̄ ꝑmoꝝ parētū expulsā a regno celoruȝ
volēs ostendere quātū ipsaȝ amabas: in his
tribꝰ actibus teipsū ꝓstituisti. Nō eni misi-
sti angelos nec archāgelos: s̄ tu met a sūmo
celorū cū multis laboribꝰ ⁊ doloribꝰ aīaȝ ꝑ-
ditā quesisti. O q̇s explicare posset labores
⁊ dolores quos redēptor nr̄ in illis tribꝰ an-
nis ꝓ nostra redēptōe portauit. Ipse eni fe-
cit sicut bonꝰ pastor. de quo Luc. 15. c. dicit̄
Quis ex vobis hō qui habet centū oues: ⁊ si
perdiderit vnā ex illis: nōne dimittit nona-
ginta nouē in deserto ⁊ vadit ad illā que ꝑie-
rat. Sic fecit xp̄s q̇. 99. pecudibꝰ dimissis. i.
nouē choris angelorū: q̄siuit cētesimā pecu
dē. i. naturā humanā cū sudoribus ⁊ hume-
ris suis iposuit ⁊ hoc fuit qm̄ tulit crucē hu-
meris suis pro peccatis nostris. Unde Ber.

admirãs eiꝰ infinitã misericordiã ⁊ pietatē dicit. O nate dei quo tua descendit hũilitas Quo tua flagrauit charitas. ⁊c̄. O pijssime iesu īfinite potētie ⁊ misericordie: q̇d vadis inq̇rendo? Audi ipsũ rñdentē. Ego q̄ro aīaʒ tuã: ego quero te ꝑditã: ego quero te vlceratã. Reuertere ergo ad eũ aīa mea q2 ipse suscipiet te. ¶ 2ᵐ fuit alta crucifixio. O aīa indurata ⁊ desperata: si ꝑua tibi videtur q̄ dicta sũt: vade ad arborē sancte crucis ⁊ interroga illũ quē detinet cũ tãto dolore ⁊ merore ⁊ dic ei: O amantissime iuuenis q̇d facis in isto horrēdo patibulo? Cur in altũ ascēdisti? Et ipse rñdebit tibi. Ego in isto supplicio expecto te aīa mea: in altũ ascēdi vt oēs me viderēt: brachia extēdi: vt oēs ad me venientes suauiter amplecterer. Confirmat ista Lactã. in. 4. dis. insti. aduer. gentes rationē reddēs: quare in altã crucē ascēdit dicens. Illa quoqꝫ p̄cipua fuit causa: cur deꝰ crucē maluerit: quia illa eum exaltari fuit necesse oibusqꝫ gentibus passionē dei notescere. Nã q̄m is qui patibulo suspenditur ⁊ conspicuus ē oibus: ⁊ ceteris est altior: crux potius electa ē que significaret illũ tã cōspicuũ tãqꝫ sublimē futurũ: vt ad eũ cognoscendũ pariter ⁊ collendũ cũcte nationes ex oī orbe cōcurrerēt. Deniqꝫ nulla gens tã inhumana ē: nulla regio tã remota: cui aut passio eius: aut sublimitas maiestatis ignota sit. Extēdit ergo in passione manꝰ suas orbēqꝫ dimēsus ē: vt iã tũc ondēt ab ortu solis vsqꝫ ad occasũ magnũ ꝑplm ex oibus linguis ⁊ tribubus ꝯgregatũ esse sub alas suas: venturũ signũ illud maximũ atqꝫ sublime frōtibꝰ tuis susceptu- rũ: cuiꝰ rei figurã iudei etiã nũc exhibēt cuʒ limina sua de cruore agni notant. Hec ibi. ¶ 3ᵐ quod fecit est amorosa clamatio quia clamauit a cruce ad patrē. Luc. 23. Pater ignosce illis. ⁊c̄. Clamauit sitio. Et q̇d sitit dñs Jesus nisi salutē tuã? Reuertere ergo aīa mea: q2 ipse clamans vocat te. Unde Ber. ait: Ascēdit in altũ vt lōgiꝰ audiretur: fortiter clamauit vt nullꝰ excusaretur: clamori lachrymas addidit vt hō cōpateretur. ⁊c̄. Et sic patet p̄ma pars huiꝰ sermonis.

Pars 2ᵃ huiꝰ s̄mōis ī q̄ ponitur aliꝰ dei amor erga creaturas videlʒ ãgelice custoditiōis.

[S]Ecũdo ī isto sermone declaratur aliꝰ amor dei respectu angelice custoditionis: q̇ etiaʒ nos excitare habet ad pniam ꝑagendã. Postq̄ eni oīpotēs deꝰ aīam creauit: ⁊ ꝑditã restaurauit: misit angelos suos ad ipsam associandã. Ezech. 23. nobis loq̇tur dñs dicēs. Ecce ego mittã angelũ meũ q̇ perducat te ⁊ custodiat in via: ⁊ introducat te ad locũ quē p̄paraui nō solũ aīam iustorũ ⁊ amicoꝝ ipsiꝰ: sed etiã cuiuscũqꝫ ꝑssimi peccatoris. prout Hiero. sup Math. ait. Magna est dignitas aīarũ vt habeat vnaqueqꝫ aīa ab ortu natiuitatis sue angelũ ad sui custodiã deputatũ. Unde notandũ est ꝙ ab ortu natiuitatis intelligitur qñ creatur ⁊ infunditur aīa. Dicit nãqꝫ dñs Bona. in. 2. dis. xj. sup litterã. ⁊ Alex. de al. in 2ᵃ ꝑte sũme. et etiã Archidiaconꝰ sup. c. firmissime. de ꝯse. dis. 4. ꝙ duplex est natiuitas. s. in vtero ⁊ ex vtero. Prima est qñ aīa creatur simul ⁊ infunditur corpori. Secunda qñ hō exijt de ventre matris. Angelꝰ vero deputatur hoi a p̄ma natiuitate. s. in vtero nō ante: nec debuit etiã differri vsqꝫ ad secũdã. Rō huiꝰ ē s3 Bon. vbi s. q2 ista custodia respicit p̄ncipalius spm̄ q̄ corpꝰ. Et ideo non debet specialē angelum ad sui custodiã habere ante q̄ spiritus īfundatur: nec debet etiã differri: q2 ex tũc potest eam defendere ⁊ adiuuare. Preterea notare debes ꝙ angelus nō deserit hominē obstinatũ in peccatis vsqꝫ ad mortē. de quo Bona. vbi. s. assignat talē rōnem. ꝙ pronior ē bonus angelus ad adiuuandũ: q̄ malus ad ꝑdēdũ: sed malus hominē quãtũcũqʒ non deserit sanctũ vsqʒ ad mortem: sic ⁊ bonus quãtũcunqʒ sceleratũ nō derelinquit vsqʒ in finē. Est tamen sciendũ ꝙ duplex est effectus in homine angelice custodie. Unꝰ respectu boni acquirēdi ⁊ seruandi. Alius respectu mali deferendi ⁊ vitãdi. Quantũ ad primũ effectũ deserit angelus obstinatum: sed quãtũ ad secũdũ non. Et sic patet ꝙ largissimus dator omniũ bonorũ tam sollicitam curam gerit pro salute nostra. propter que Augꝰ. in libro soliloquiorũ ad deum ait. c. 29. Facis domine angelos tuos spiritus super me: quibus mandasti vt custodiant me in oibus vijs meis: ne forte offendã ad lapidē ꝑdē meũ. Hi sunt custodes sup muros noue hierusalē ⁊ mōtes ī circuitu eiꝰ: vigilãtes ⁊ custodiētes vigilias noctis sup gregeʒ suũ: ne qñ rapiat vt leo aīas nostras: dñ nō

eēt ille q̇ eripet ille antiquus aduersari⁹ nr̄:
qui quasi leo rugiēs circuit q̄rens quē deuo/
ret. Hi sunt ciues btē ciuitatis supne hieru/
salē ad mysteriū missi ꝓpter eos q̇ heredita
tē capiūt salutꝭ: vt eos liberēt ab īimicis suis
ꝛ custodiāt i oib⁹ vijs suis: ꝯfortēt q̄ꝫ ac mo
neāt ꝛ oꝛōnes filioꝝ offerāt i ꝯspcū maiesta
tis tue. Et iteꝝ. Magna sūt dn̄e bn̄ficia tua
q̇b⁹ nos honoꝛasti: dās nobis āgelos tuos i
mysteriū nostrū. Declaras eni nobis q̇cq̇d
celi ambitu cōtinet: ꝛ quasi ꝑua eēnt hec que
sub celo sūt: nisi addēs ea q̄ sup celū sūt. Hec
ille. Age ḡ pn̄iaꝫ aīa mea: qꝛ angeli te custo
diētes ad hoc te custodiūt: ꝛ ad hoc missi sūt
Et sic patet secūda ps hui⁹ sermonis.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ponit
alius amoꝛ dei ad rōnalē creaturā videlicet
amoꝛ gloꝛificationis.

t Ertio in isto sermōe tractat d̄ amo
re dei respectu gl̄ificationis cui⁹ desi/
derio q̇libet excitari debet ad pn̄iam ꝑagen/
dā. Aperi ḡ oculos tuos aīa mea ꝛ vide: qꝛ
oīpotēs de⁹ magis te diligit q̄ꝫ oēs homines
mūdi pl⁹ q̄ꝫ pr̄: q̄ꝫ mater: q̄ꝫ filij: ꝛ sic de alijs
transcurrēdo: qꝛ nō tm̄ bona coꝛꝑalia: natu
ralia: ꝛ tēpoꝛalia: sed bona inaudita inuisibi
lia: infinita: incōp̄hensibilia: si reuersa fue/
ris ad eū tibi p̄parauit. Vn̄ Esa. 44. ꝛ p̄me
ad Choꝛ. z. dr̄. Q̄ȯ ocul⁹ nō vidit: nec aurꝭ
audiuit: nec in coꝛ hoīs ascendit q̄ p̄parauit
de⁹ diligentib⁹ se. Tꝑales eni res ɓm Aug
sup psal. 109. Nemini cōferūt verā felicita/
tē: qꝛ nō exigūt insatiabilē cupiditatē. Qui
biberit ex hac aqua sitiet iterū: vn̄ hoꝛtatur
ipse li.º de salubrib⁹ documētis di. Nihil vos
terreat mūdi infelicitas: qꝛ si istā felicitatē
mundanā sci dei oēs timuissent: ꝑpetuā feli/
citatē nō haberēt. si felicitas hui⁹ mūdi dili
git: hec ꝑpetua nō inuenit. Ad ꝑpetuā feli/
citatē tendam⁹: vbi patriā ꝛ parētes habea
mus: patiētissime hui⁹ mundi mala ꝓ chri/
sti noīe toleremus. Quid est qȯ toleret cō/
tra illud qȯ nobis ꝓmittit: aplus inq̇t. Nō
sunt ꝯdigne passiones hui⁹ mūdi ad futurā
gl̄iam q̄ reuelabit in nobis. Nulla nos ter/
reat pressura: nulla calamitas frāgat. Hec
ille. ¶ Ad cui⁹ veritatis testimoniū legit
de thais meretrice in sua legenda: q̄ cū ꝯuer
tisset eā abbas Pānutius: dimissis p̄teritis
vitijs: ac his q̄ lucrata fuerat in medio pla
tee cōbustis: in carcere stetit q̄usq̄ p̄dictus
abbas vidit in celo lectū p̄ciosissimū: quem
tres virgines ꝓ thaide custodiebāt: q̄ i pace
q̇euit tribuēs spm̄ deo. Ibi eni vt ait Ber.
erit rōni plenitudo lucis: btitudo pacis: me
moꝛie continuatio eternitatis. Ergo sedula
mēte reuolue ꝛ cōsidera diligēter peccatrix
aīa quāta rep̄hēsione digna es cū dura effi
ceris ad dimittendas offensas creatoꝛis re/
dēptoꝛis ꝛ gl̄ificatoꝛis tui. Reuertere igit
ad eū q̇ te tāto amoꝛe dilexit: qui cū pa. ꝛ. s.
s. suo gl̄iosus vi. ꝛ re. in. s. s. Amen.

Dn̄ica zᵃ post epiphaniā de impedimēto
pn̄ie p̄mo quod dicit impedimentū infideli/
tatis. Sermo. 29⁹.

Oc fecit ini
tiū signoꝝ Jesus ꝛ mani/
b festauit gloꝛiā suā ꝛ credi
derunt in eū discipuli ei⁹
Scribunt hec verba Jo.
z. ꝛ in euāgelio occurren
tis dn̄ice. Infirmitates curande fr̄es charis
simi nō aliter curāt nisi ꝑ medicinas cōtra/
rias. iuxta illud Greg. Cōtraria cōtrarijs
curant: vt calida frigidis: ꝛ frigida calidis
Q̄ȯ ꝯfirmat ph̄us. zº Ethi.ᶻ di. Medicine
habēt fieri ꝑ ꝯtraria. Quia igit antiqu⁹ ille
serpēs hūani generis inimic⁹: vidēs hominē
illuc posse cōscendere ꝑ hūilitatē: vnde ipse
ꝑ supbiā coꝛruerat cōfirmat⁹ in dei odio et
nr̄i inuidia sp querit nos p̄cipitare: ꝛ ad ba/
ratrū vbi ipse est deducere ꝑ frequētationē
pctōꝝ moꝛtaliū. Sꝫ qꝛ scit nos ꝑ pn̄iaꝫ in
hac vita posse resurgere: conat multis mo/
dis in ipsis nos ligare: ꝛ ne resurgam⁹ impe
dire: vt in eis moꝛiēdo secū faciat i eternū
ꝑire. Idcirco post tanta p̄dicta de pn̄ia existi
maui aliq̇d breuiter ꝑtractare de his q̄ alli/
gāt retinēt ꝛ īpediūt ipsos peccatoꝛes ne ad
pn̄iam resurgāt: cōferēs ex scripturis sacris
ꝯtra talia remediū oppoꝛtunū. Quoꝛū ipe/
dimētoꝛū maximū ꝛ p̄ncipale est infidelitas
ad quā extinguendā ꝑoptime valet conside
ratio miraculoꝝ. In ista dn̄ica cōgrue decre
ui de ipso īpedimento infidelitatis cū reme/
dijs suis ꝑtractare. Qua ꝓpt occurrit euā/
geliū oppoꝛtune ad ꝓpositū nostrū: de ini/
tio miraculoꝝ dn̄i nostri facto i mutatōe aq̄
in vinū: vnde hn̄ dicūt verba ꝓposita. Hoc

fecit initiū signorū Jesus. In p̄sentiarū igi-
tur de impedimēto infidelitatꜭ cū sua reme-
diatione tractātes tria cōsiderāda occurrūt
quorū Primū dr̄ bonorū ⁊ malorū occasio
Secūdū v̄o speculatiua consideratio. Ter-
tiū autē miraculorum remediatio.

Pars p̄ma buius sermōis in qua declara-
tur ꝙ sicut fides est oīu₃ bonorū fūdamētū
ita infidelitas ē causa oīu₃ malorū.

P Rimo igit̄ in isto sermone ꝯsidera-
re ꝯuenit: ꝙ sicut fides ē fundamen
tū oīu₃ bonorū nostrorū: ita infide
litas ē fundamētū oīu₃ malorū. Admirās
aūt tantā diuersitatē boīu₃ tam diuerse ope
rantiū: Quidā bn̄: alij meli⁹: nōnulli optie:
alij male: quidā₃ peius: nōnulli v̄o pessime.
Et finalit̄ inuenio ꝙ ista diuersitas nō cau
satur nisi a diuersitate fidei. Et quāuis oēs
dicant se credere. nō tn̄ oēs illa que credunt
practicāt: inuestigāt: contēplant̄: ⁊ conside-
rant. Ex cui⁹ ꝯsideratiōis defectu: orit̄ pec-
catorū occasio: pnie obliuio: ⁊ bonorū oper̄
defectio. Que q̄ꝫ vera sint ꝓbat̄ p rōne₃: au
ctoritatē: ⁊ exēplū. ¶ Primo probat̄ p rati
onē sic. Phs in li. de sensu ⁊ sensato ⁊ in. 3. de
aīa inquit. Nihil ē in intellectu q̇n pri⁹ fue-
rit in sensu: qd̄ intelligendū est p̄mordialit̄:
⁊ de bis que cognoscunt̄ p via₃ cōem ⁊ natu
ralē. Eapropt̄ Phs p̄ Posteri⁹ inq̇t. ꝙ oīs
nr̄a cognitio ortū babet a sensib⁹. Qd̄ enim
minime sentim⁹ nāliter nō cognoscim⁹: ꝙ si
p intellectū nō cognoscit̄: nec etiā p volūta-
te₃ amat̄: quia vt ipse ait in. 3. de aīa. Volū
tas nō fert̄ nisi in p̄cognitu₃. Et Aug⁹. 10.
de trini. c. p̄. Firmissime nouim⁹ nō nisi no-
ta amari posse. ꝙ si nō amat̄ nec etiā ꝓpter
illud aliq̇d boni opatur. Cu₃ igit̄ due sint
vie salutis nr̄e b̄m ꝓpbetā. s. declinare a ma
lo ⁊ facere bonū. Si volum⁹ bn̄ agere ⁊ ī vir
tutibus īsudare: necesse ē bonū ⁊ p̄miū ꝓpt̄
quod facim⁹ cognoscere: q₂ finis mouet agē
te₃ ad opandū. 2. Phi⁹. Sed ipsi bonū sup-
nū ⁊ felicitatē eternā nō possum⁹ nāliter co
gnoscere: ğ necesse ē vt cognoscam⁹ supnāli
ter: ⁊ hoc est p fidē. Quāta ğ erit fides tua:
tanta erit cognitio: ⁊ tant⁹ erit amor ⁊ affe-
ctio: quāta erit cognitio: ⁊ quāta erit affectō
tāta erit virtutis opatio: ğ a p̄ ad vltimu₃
quāta erit fides tāta erit opatio. Rursus p
eandē rōnē penā eternā malā eē ⁊ acerbissi

mā nāliter cognoscere nō possum⁹: ğ supna-
turalit̄ p fidē. Si ğ volum⁹ pctā deuitare:
necesse ē penā ad quā pctā inducūt cognoscē
⁊ tāta erit pcti deuitatio quāta erit pene co-
gnitio. Si ğ ista cognitio nō babet̄ nisi p fi-
dē. quāta erit fides: tāta erit pctōrū oditio:
necnō ⁊ malorū effugatio: patet ergo p istā
rōnē opa bona ⁊ mala ꝓcedrre a ꝓfectu ⁊ de
fectu fidei. ¶ 2° ꝓbat̄ p auctē Aug. di. Fi
des mēsurat actiones. Et auctē Lactā. 2.
di. insti. aduer. gē. di. circa p̄n^m. Na₃ dū exi
stimāt nulli deo nos eē cure: aut p⁹ mortē n̄
eē futuros: totos se libidinib⁹ adijciūt: ⁊ dū
licere sibi putāt: bauriēdis voluptatibus sci
ent̄ incūbūt: p quas ipudētes laqueos mortꜭ
incurrūt. necnō Cipriani sic di. Nemo cōsi
derat qd̄ metueret ꝯscia nr̄a si crederet ꝙ q₂
nō credit oīno nec metuit: si aūt credēt et ti
meret: si timeret ⁊ caueret: si caueret euadēt
Probat̄ ēt p auctē scripture sacre. nā Moy
ses dic̄ Nūeri. 20. Quia n̄ credidistis mibi
vt sanctificaretis me corā filijs israel: nō in-
troducetis bos populos in terrā qua₃ dabo
eis. Itē. 2. Parali. 16. Prebet fortitudine₃
bis qui pfecto corde credūt in eum. ⁊ c. 20.
ibidē. ⁊ Thobie. 2. Vitā illam expectamus
quā dn̄s datur⁹ ē bis qui fidē suā nū ꝙ mu
tant ab eo. Et Esa. 7. Si nō credideris nō
pmanebis. i. quia i pctīs rues. Ideo dicitur
Abacbuc. 2. Justus in fide sua viuit ⁊ bn̄
opatur. Propterea dicebat Jesus in euāge-
lio Ma. 9. ⁊ Lu. 7. Cōfide filia: fides tua
te saluā fecit. Scdm̄ fidē vestrā fiat vobis.
Mat. 6. ⁊. 15. O mulier magna ē fides tua
fiat tibi sicut vis. Et Matb. 9. Oīa possibi
lia sūt credēti. i. etiā si sint ardua ⁊ maxima
Et Jo. 3. Qui credit in eū nō iudicabit̄: qui
nō credit iam iudicatus ē. Et iterū ibidem.
Qui credit in filiū dei babet vita₃ eternam
Qui aūt incredul⁹ est filio nō videbit vita₃
eternā: sed ira dei manet sup eū. Itē Paul⁹
magnificat fidē di. Gr̄as ago deo meo: q̇a
fides nr̄a ānūciat̄ i vniuerso mūdo. ad Ro.
p̄. ⁊ in. c. 10. dicit. Corde credit̄ ad iusticia₃
ore aūt ꝯfessio fit ad salutē. Et. 2. ad Cho.
13. ait. Si estis in fide christi vos ꝓbate per
opa. Et ad Gal. 2. Nullus iustificabit̄ ex
opibus legis nisi p fidē. ⁊ ad Ephe. 2. Gr̄a
saluati estis p fidē: ⁊ ad Ephe. 6. In oīb⁹ su
mētes scutū fidei vt possitis oīa tela inimici

ignea extinguere. Et ad Hebre. xi. lapidati
sūt: secti sūt: tētati sūt: ī occisiōe gladij mor-
tui sūt: circuierūt in melotꝭ ⁊ in pellib⁹ capri
nis: egētes: angustiati: afflicti: qb⁹ dignus
nō erat mūd⁹: ⁊ hec oīa fecerūt ꝑ fidē. ⁊ Ja-
cobi. z. Quid ꝓderit fratres si fidē qs dicat
se hr̄e ⁊ opa nō hēat? nūqd fides poterit sal-
uare eū? ⁊. j. Jo. 5. Hec ē victoria q̄ vicit mū
dū fides nr̄a. patet ḡ dcā ꝯclusio: ꝑ auctēs.
¶ 3°. probat̃ ꝑ exēplū. Ponat̃ ꝙ quidā trā
siens ꝑ viā occurrit ei vn⁹ ei⁹ amic⁹ di. Ne
trāseas vlteri⁹ qm̄ inimici tui hic ꝑati sunt
prope vt te interimāt: ille autē si crediderit
aufugiet: sin aūt trāsibit ⁊ īterficiet̃. Sic eue
nit nobis ꝑ viā pctōꝝ trāseuntib⁹: venerūt
prophete: martyres ⁊ apl̄i: ⁊ demū ipe chri-
stus nobis amicissim⁹: imo plus q̄ credi pōt
⁊ clamauerūt oībus pctōrib⁹ di. Ne trāsea
tis ꝑ viā sūpbie. O sūpbi: o auari ꝑ viā aua
ricie ⁊c̄. quia si sic inimic⁹ vester diabol⁹ glu
tiet vos in infernū in illas tenebras exterio
res. Quare ergo nō fugim⁹? quare nō fugi-
mus? q̄re istā vitā nō deuitam⁹? nō ob aliud
nisi q2 nō credim⁹. Rursus si ponat̃ ꝙ vn⁹
cupid⁹ ⁊ auar⁹ q̄rēs ditari nūcios hēat di.
sibi. Perge ad illā ciuitatē ⁊ multas pecūni-
as lucraberis: nūqd si credet adibit? imo cur
su velocissimo nec tardabit. Sic a nobis bo-
nū nāliter desiderātib⁹ quib⁹ dictū ē solā fe
licitatē eē in alia vita: ⁊ ibi sūmū bonū esse:
nō ob aliā cāꝫ euenit vt illud sūmū bonū cō
tēnat̃: nisi q2 annūciantib⁹ nō credim⁹. Et
sic patet p̄dicta ꝯclusio ꝑ rōnes: auctēs ⁊ ex-
empla. ¶ Si quereret̃ a me ꝓpter qd fidei
nostre tātis signis approbate non credit ho
minū maxia multitudo: dicerē cupiditatē et
inordinatā terrenoꝝ affectionē hui⁹ rei so-
lā cām eē: probādo sniam meā ꝑ auctorita-
tē Lactā. 7. li. di. insti. ad. g. c. j. di. Interiꝫ
necessariū puta admonere lecturos: ꝙ hᷓ nr̄a
que tradim⁹. praue vitioseq̄ mētes: aut oī-
nonō intelligēt: hebetat̃ eni acies eoꝝ ter-
renis cupiditatib⁹ q̄ sensus oēs grauāt ībecil
lesq̄ reddūt. aut si intelligēt dissimulabūt tn̄
⁊ hec vera esse nollēt: q2 trahunt̃ a vitijs ⁊
scient̃ mal' suis fauēt: q̄ꝝ suauitate capiunt̃
⁊ ꝟtutꝭ viā deserūt: cui⁹ acerbitate offendū-
tur: Nā q2 auaricia ⁊ opū q̄dā iexplebili siti
flagrāt: quia, n̄ pn̄t vēditis aut elargitꝭ que
amāt tenui cultu vitā degere: sine dubio ma

lū id eē fictū q̄ desiderijs suis renunciare co
gūt̃. Itē q̄ libidinū stimulis incitati: vt ait
poeta. In furias: ignēq̄ ruūt: vtiq̄ incredi-
bilia nos asserere dicūt: q2 vulnerāt aures
eoꝝ p̄cepta cōtinētie quiq̄ illos a volupta
tibus suis prohibēt q̄bus aīaꝫ suā cuꝫ corꝑe
adiudicauerūt. Qui ꝟo ābitiōe inflati: aut
amore potētie inflāmati: oē studiū suuꝫ ad
acq̄rēdos honores mācipārūt nec si solē ipꝫ
in manib⁹ gestemus: fidē accomodabunt ei
doctrine q̄ illos iubet oī potētia ⁊ honore cō
tēpto hūiles viuere: atq̄ ita hūiles vt ⁊ ac-
cipere iīuriā possint ⁊ referre nolint: si acce-
perit hi sūt hoīes qui ꝯ veritatē clausis ocu
lis quoq̄mō latrāt. Qui aūt sani erūt ⁊ non
ita vitijs īmersi: vt insanabiles sint ⁊ credēt
his ⁊ libent̃ accedēt ⁊ q̄cūq̄ dicim⁹ aperta ⁊
plana ⁊ simplicia: ⁊ qd̄ maxie opus ē: vera ⁊
inexpugnabilia illis videbūt̃. Nēo virtuti
fauet nisi q̄ sequi pōt: seq̄ aūt n̄ facile ē oib⁹
hi pn̄t quos pauꝑtas ⁊ rerū idigentia exer-
cuit ⁊ ꝟtutis capaces effecit. Nā si ꝟtus ē to
lerātia maloꝝ: nō capiūt ergo ꝟtutē q̄ sꝑ in
bonis fuerūt. q2 mala neq̄ exꝑti sūt: neq̄ fer
re pn̄t assuetudine ⁊ desiderio bonoꝝ q̄ so-
la nouerunt. Ex quo fit vt pauꝑes ⁊ hūiles
deo credāt facili⁹ q̄ sūt expediti q̄ diuites q̄
sunt ipedimētis plurib⁹ iplicati: imo ꝟo ca
thenati ⁊ cōpediti seruiūt ad nutū dn̄e cupi
ditati: q̄ illos inextricabilib⁹ vincul' irretiuit
nec pn̄t in celū aspicere: qm̄ mēs eoꝝ in ter
ra ꝓna humoq̄ defixa ē: ꝟtutis aūt via nō
capit magna onera gestātes. Hec ille. Ecce
ergo q̄ magnū ipedimētum ē ifidelitas. Et
sic patet proposita conclusio et prima pars
huius Sermonis.

Pars scd̄a hui⁹ sermōis in qua ostēditur
ꝙ ex ꝯsideratiōe oīuꝫ creaturaꝝ debet infide
litati abrenunciari.

S Ecūdo in isto sermone ad infidelita
tē de cordib⁹ pctōꝝ dissoluēdā: ipi
ꝯsiderare debēt res oēs creatas ha-
buisse p̄n^m: ⁊ mūdū eē factū: vt dicit Phs
z. Methau. ⁊ in p̄n° de celo ⁊ mūdo. sed nō
ab alio nisi ab ab ipo deo: ⁊ ꝑ hāc rōnē veni-
m⁹ in cognitionē dei: sicut ꝓbat Aristo. in
8. Phisi^z. ¶ Prio via cāe efficientꝭ: q2 ē de-
uenire ad vnā cām q̄ sit cā oīuꝫ: ⁊ nō habeat
cām suꝑ se: q2 alit̃ eēt ꝓcessus in infinitū q̄ n̄
dat̃. Secūdo via mot⁹ q2 nihil mouet̃ a se

ipso. Et itellige hic moueri educi de potētia
ad actū. Est ergo deuenire ad vnū imobile
qd̕ faciat oīa moueri: ⁊ iste ē de⁹ de q̄ dicit
Boeti. Qui manēs imobilis dat cūcta mo
ueri. Hoc p̄supposito nota q̄ iste de⁹ ē sūma
sapia ⁊ intelligētia: ⁊ iō oīa fecit ꝓpt̄ aliquē
finē: q2 oē agēs ſm rōnē agit ꝓpter finē ait
phs. 2. Phi꞉. ⁊. 2. de aīa. Si ergo q̄ramus
quare fecit de⁹ elemēta ⁊ fruct⁹ terre: ⁊ oīa
alia aīalia: nō ob aliud nisi vt ostēderet suā
potētiā ⁊ ad hoīs vtilitatē q̄ eis vtit̄: p3 pro
pter qd̕ Aristo. ait. 2. Phi꞉. ⁊. 2. de aīa. Fi
nis q̄dāmō oīu3 ē hō. Et ex hoc seq̄t̄ hoīem
eē nobilissimū oīu3 rerū nāliu3 ꝓpter ip̄m
creatarū. ¶ Rursus si q̄rat̄ q̄re fecit hoīem
⁊ velim⁹ dicere q̄ ad hoc solū q̄ in hac vita
comedat: bibat: viuat: ⁊ finalit̄ moriat̄: vt
videm⁹ ꝑ expientiā ⁊ de ipso vlteri⁹ non sit
memoria: seq̄ret̄ hoc falsissimū terra3 ⁊ ele
mēta: arbores ⁊ bestias nobiliores eē ipso ho
mine. ⁊ q2 hoc ē incōueniēs ⁊ nullaten⁹ ver
⁊ ꝯ phīam nālē q̄ vult finē nobiliorē eē his
q̄ ordiata sūt ad finē: vt ait Aristo. 2. phi꞉.
Idcirco oportet cōcludere finē nostrū eē ali
bi: ⁊ in futura vita ⁊ hoīe3 futurū eē imorta
lē ⁊ ꝑpetuū: q2 frustra alit̄ cōdit⁹ eēt a deo:
⁊ de ceteris creaturis maior cura fuisset q̄3 d̄
nob̄ rōabilib⁹ qd̕ falsū ē. Hec oīa trahūt̄ ab
illo pulcherrimo textu Lac. q̄ ait in. 7. diui.
insti. ad. gē. Quis ē eni tā inept⁹ vel tā otio
sus vt aggrediat̄ aliq̄d facere frustra ex quo
nullā vtilitatē: nullū comodu3 speret. Qui
domū edificat: nō iō edificat: vt tm̄mō do
mus sit: s̄ vt in ea possit habitari. Qui nauē
fabricat nō iō opa3 īsumit: vt tm̄ nauis ap
pareat: sed vt in ea nauiget̄. Ite3 q̄ vas ali
quod instituit aut format: nō ꝓpterea id fa
cit vt tm̄ fecisse videat̄: sed vt vas illud effe
ctū capiat aliqd̕ necessariū. Silr̄ cetera que
cūq3 fiūt n̄ vtiq3 i supuacuū s̄ ad vsus aliq̄s
vtiles laborant̄. Mūd⁹ igit̄ a deo fact⁹ est
nō vtiq3 ꝓpt̄ ipsu3 mundū: nō eni aut calo
re solis: aut lune: aut aspiratiōe ventorum
aut hūore hymbriū: aut alimonia frugū cū
sensu careat idiget. S3 nec illud q̄dē dici po
test q̄ propter se fecerit mūdū: q̄m pōt esse
sine mūdo sicut fuit antea. Et his oībus que
in eo sunt queq3 generant̄: deus ipse nō vtit̄
Apparet ergo aīantiū cā mundū eē cōstru
ctū: q̄m rebus his q̄bus cōstat aīantes fruūt̄
que vt viuere ⁊ cōstare possent: oībus his ne
cessaria tp̄ibus certis submistrant̄. Rursus
ceteras aīantes hoīs cā esse factas: ex eo cla
rū est q̄ homini seruiūt ⁊ tutele ei⁹ atq3 vsi
b⁹ facte sūt. Et. j. Sicut ergo mūdū n̄ ꝓpt̄
se deus fecit: q2 comodis eius nō indiget sed
propt̄ hoīem q̄ eo vtit̄: ita ipsu3 hoīnē ꝓpt̄
se. Que vtilitas deo i hoīe inquit Epicur⁹
vt eū propt̄ se faceret. s. vt eēt q̄ opa ei⁹ itel
ligeret: qui prouidētiā disponēdi: rōnē faci
endi: v̄tutē consumēdi: ⁊ sensu admirari: et
voce proloq̄ posset. Quorū oīu3 sūma hec
est: vt deū colat. Is eni colit q̄ hec intelligit
is artifex rex oīu3: is verū patrē suū debita
veneratione prosequit̄ q̄ virtutē maiestatis
eius de suorū operū inuētiōe: inceptiōe: ꝑfe
ctione metit̄: qd̕ plani⁹ ar^m proferri potest:
⁊ mūdū hoīs ⁊ hoīes sua cā deū fecisse: q̄3 q̄
hoībus ex aīantib⁹ solus ita formatus ē vt
oculi ad celū directi: facies ad deū spectans:
vultus cū parēte coīa sint: videat̄ q3 hoīem
deus quasi porrecta manu eleuatū ad contē
plationē sui excitasse. Hec ille. Et sic patet
pars secunda huius sermonis.

Pars tertia huius sermōis in qua decla
ratur q̄ ex miraculorū consideratiōe infide
litas abijci debet.

t Ertio in isto sermōe ad maiorē fidei
cōfirmationē ⁊ p̄dicti ipedimēti ifi
delitat̄ remotionē ꝯsiderāda ē mul
timoda miraculorū opatio: de q̄b⁹ d̄r i the
mate n̄ro. Hoc initiū signorū fecit Jesus in
Cana galilee. Nā talia n̄ nisi ꝑ deū fieri po
tuerūt. Vñ Aug⁹. io. de ci. dei. c. iz. inquit
Quecūq3 miracula siue ꝑ angelos siue quo
cūq3 mō: ita diuinit⁹ fiūt vt dei vnius in q̄
solo vita beata est: cultū religionēq3 comē
dent. Ea v̄o ab eis vel per eos qui nos s̄3 ve
ritatē: pietatemq3 diligūt fieri deo ipso in il
lis operante credendu3 est. Neq3 eni3 audi
endi sunt: qui deu3 inuisibilē visibilia mira
cula operari negant: cum ipse mundu3 fece
rit quem visibile3 negare nō possunt. Quic
quid igitur mirabile fit in hoc mūdo: profe
cto minus est q̄3 totus hic mundus: celum et
terra: et omnia que in eis sunt: que certe fe
cit deus. Sicut autem ipse qui fecit: ita mo
dus quo hoc fecit occultus est ⁊ incōp̄hensi
bilis hoī. Q̄uis ita miracula visibiliu3 nār̄ū
videndi assiduitate vilu̾erint: tamē cum ea

ſapienť ītuemur: inuſitatis rariſſimiſcꝫ ma
ioꝛa ſunt. Nā ⁊ oī miraculo qđ fit ꝑ hoīem
maius miraculū ē hō. Quapꝛopť deus ꝗ fec̄
viſibilia celū ⁊ terrā nō dedignať facere viſi
bilia miracula in celo ⁊ in terra: q̇bꝰ ad ſe in
uicē colendū excitet aīam adhuc viſibilibus
deditā: Hec ille. Unde Ri. in. z. de trini. lo
quēs ad deū dicit. Dñe ſi decepti ſumꝰ non
niſi per te decepti ſumus. Nā tantis ſunt ſi
gnis firmata ꝗ nō niſi ꝑ te fieri potuerūt. Et
pꝛobať ꝑ Ariſto. in poſt p̄dicamētis vbi di
cit: ꝙ a ꝓuatiōe ad habitū nō eſt regreſſus ꝑ
nām. Si ergo ꝓuatus es viſu nō potes illūi
nari niſi ꝑ opus ſupnāle ⁊ diuinū. Similiter
ſi moꝛtuꝰ nō pōt ſuſcitari niſi ꝑ miraculum:
quare ergo dubitamꝰ gremio fidei credere
⁊ ei totaliť adherere: cū ſit tot ⁊ tātis mira
culis pꝛobatū ⁊ firmatuz? Qđ ſi dixerꝫ mira
cula nō eē facta. Rñdit Augꝰ in. zz. de ci.
dei. c. 5. dicēs. Si iſta miracula facta eſſe nō
credūt: vnū nobis grande miraculū ſufficit
ꝙ iaz ſine vllis miraculis totꝰ mūdꝰ credi
dit. Hec ille. Qđ ſimiliť dici pōt de miraculꝭ
factis diebus nr̄is ꝑ inclytū ꝯfeſſoꝛē noſtrū
Bernardinū ꝗ tot ⁊ tāta fuerūt: vt in vehe
mētē ſtupoꝛē totū mūdū induxerit. O fides
ſctā: o fides catholica: o fides oꝛtodoxa: o fi
des roboꝛata: quis dubitat ampliꝰ tibi cre
dere? certe nullus niſi a ſenſu ⁊ rōne alienatꝰ
Nā miracula tot ꝑ te facta vidimꝰ: palpaui
mꝰ: audiuimꝰ: ꝗ nullatenꝰ negare poſſumꝰ
Qđ ſi quidā ſerpētino veneno inflati nega
uerit: vnū grāde miraculū miraculoꝛū eſt:
ꝙ totꝰ mūdꝰ vt ita loquar pedibꝰ vniꝰ pau
peris fratris moꝛtui ꝓſterniť ⁊ inclinať: ipꝫ
adoꝛāt reges: magni dñi: p̄lati: ⁊ ſūmi pōti
fices. Credamꝰ ergo indubitāter: ⁊ creden
do amemꝰ: ⁊ amādo deo fideliť ſeruiamꝰ: ⁊
finaliť ſalui ⁊ gloꝛificati erimꝰ in. ſe. ſe. amē

Dñica tertia poſt Epiphaniā de duobꝰ
alijs pnīe impedimētis Sermo. 30.

c Um autem
deſcendiſſet Jeſus đ mō
te: ſecute ſūt eū turbe mlť
te. Scribūtur hec verba
Ma. 8. c. ⁊ ī euāgelio oc
currentis dñice. Ois chꝛi
ſti actio fratres chariſſimi fuit nr̄a iſtructō
⁊ oīs chꝛiſti pꝛedicatio fuit noſtre ſalutis ꝓ
curatio. Ait enī Hiero. in ep̄la ad Damaſū
papā de filio pꝛodigo. Maīfeſtū eē poterit
ei qui euāgeliū ſollicita mente ꝑlegerit quđ
cibus: ambulatio: p̄dicatio: ⁊ vniuerſa que
geſſit in terris ſalutez hoīuz ꝓuocarēt. Hec
ille. Que maxime oſtēdūť in euāgelio occur
renti: ſuꝑ quo dicit Nicho. de lira: ꝙ duplex
eſt doctrina. Quedā que nō excedit faculta
tez hūani intellectus: ⁊ illa debet ꝑ rōnes de
mōſtratiuas cōfirmari. Alia ē doctrina ex
cedēs facultatē hūanaz: ⁊ hec nō pōt confir
mari ꝑ rationē euidētē: et iō opoꝛtet ꝙ ꝯfir
metur ꝑ opera diuine ꝟtutis oſtēſiua. Taľ
autē eſt euāgelica doctrina. Et iō eius ꝯfir
matio facta eſt ꝑ miracula. Et hoc ē qđ dici
tur in verbis p̄aſſūptis. Cū aūt deſcēdiſſet
Jeſus de mōte i quo. ſ. legē euāgelicā ꝓmul
gauerat: ſecute ſūt eū turbe multe: qꝛ aliqui
ſequebanť eū ex deuotione ꝓpter ſanctitatē
ſue doctrine. Aliqui autez ex curioſitate vt
viderēt miracula: ⁊ audirēt aliq̄ noua: vt ei
inſidiarenť ſicut phariſei. Aliqui ꝟo vt ab
eo curarenť: ſicut aliqui infirmi: de quibus
erat lepꝛoſus ⁊ paralyticꝰ: vt patet euāgeli
um intuēti. Que etiā verba moꝛaliť poſſūt
exponi ad ꝓpoſitū noſtrū. Cū. ſ. deſcēdiſſet
Jeſus de mōte trinitatꝭ exinaniēs ſemetipꝫ
ꝑ incarnationē: ſecute ſūt eū turbe multe p̄
ceptis eius adherētes ⁊ oꝑa eius ⁊ exempla
imitātes. Quo fit vt remoueanť ipedimēta
pnīe difficultate bone oꝑatiōis: ⁊ ꝑuerſoꝛū
hoīuz male exēplificationis. De q̄bus ſimul
in pꝛeſenti ſermōe tractātes tria cōſiderabi
mus: quoꝝ p̄mū diceť ipedimēti difficulta
tis declaratio. Secūdū ꝟo pꝛaue exēplarita
tis malignatio. Tertiū aūt ꝑ ipſiꝰ ꝑuerſe ex
emplaritatis remediatio.

Pars p̄ma huiꝰ ſermōis in qua aliud pe
nitentie impedimentū declaratur: quod di
citur difficultas.

p Rimo igiť in iſto ſermōe poniť aliđ
ipedimētū qđ dr̄ difficultas. Sug
gerit. n. diabolꝰ hūane mēti: maxie
peccatrici vt nullatenꝰ a pctō reſurgat: nec
in bonū ꝓficiat: qꝛ hoc ē difficile ⁊ quodāmō
ipoſſibile. Ad qđ ipedimētū diſſoluendū ⁊
ſalutis nr̄e facilitatē ꝓpalandā ⁊ demōſtrā
dā moueť q̄dā pulchꝛa qđ ⁊ nōbilis. ¶ Si
deꝰ creaturā p̄miat ſola bōa volūtate abſcꝫ
oꝑibꝰ ⁊ ſi neceſſaria ē oꝑatio adiūcta volū

tati. Oritur aũt ista qõ ex auctoritatib' sibi
ꝯriantibus. Ab vna eni parte ꝓbat ꝙ non.
Nã Ber. dicit. Intẽtio sufficit ad meritũ
bona actio reqrit ad exẽplũ: ergo vr ꝙ ꝙtũ
ad meritũ vite eterne nõ sit necessaria boni
tas actiõis exterioris. Itẽ sup illud ps. Dixi
cõfitebor ꝛc. dicit glo. Uotũ pro opatiõe iu
dicatur. Cõfirmat hoc Greg. i Omel. su
per Mat. di. Non ẽ vacua man' a munere
cũ archa cordis repleta fuerit bona volũta
te: habet de hoc textus ex de sen. ex. i. c. cum
volũtate. i glo. que dicit. Amplius respicit
deus ad corda ꝛ ad spõtaneas volũtates ꝙ
ad actus. Adiũgit. c. si qd. 14. q. 5. di. Deus
cor interrogat ñ manũ. argumẽtũ ad hoc ha
bet. 14. q. 6. c. vl. 15. q. 6. c. j. 22. q. 5. c. q ꝑiu
rare. 24. q. j. c. odij. 32. q. 2. c. reuera. 42.
di. c. qescamus. Habet etiã text' de pe. di. j.
c. periculose. c. in quacũq3. 7. c. cõuertimini.
qui ait. Uolũtas pro facto reputat. ꝛ in. §.
itẽ dicit ali' text'. Itẽ vt auctas testat: Uo
lũtas remunerat nõ man'. Ex qbus oib' cõ
cludit ꝙ volũtas sine opibus remũeratur.
Probat etiã vna rõe sic. Mereri vitã eter
nã ẽ in ptãte nra: ꝫ opa exteriora nõ sũt i po
testate nra: ergo in eis nõ cõsistit cã meriti
nri ꝫ dz attribui ei potẽtie q sola ẽ libera. ta
lis aũt sola ẽ volũtas q iõ ẽ nobilissima ꝛ re
gina in toto regno aie ꝛ alijs potẽtijs impe
rans: adeo ꝙ ꝫm Scotũ in p. di. j. etiã si illõ
bonũ ꝛ infinitũ ei repñtet: ꝙuis nõ possit
illud nõ velle. i. odio hñe ꝛ ꝯriũ velle: põt tñ
in libertate sua illud nolle suspẽdẽdo actum
suũ: ergo vr ꝙ sola volũtas sine opibus pos
sit vitã eternã mereri. ¶ Sed ex alia pte ar
guit ꝙ sic. Primo p textũ Ambro. in li. de
officijs trãsũptiue ꝟo. 26. di. c. nõ satis. di.
Non satis est bñ velle nisi sit ꝛ bñ facere. Et
Jacobi. 2. Fides sine opibus mortua est: et
Jo. 8. Si filij abrahe estis: opa abrahe faci
te. Et Mat. 3. Omis arbor q nõ facit fructũ
bonũ excidet ꝛ i ignẽ mittet. Et. 2. ad Col.
5. Audiuim' int vos quosdã inqete ambu
lare nil opantes. q. d. male facitis. ꝛ. 2. Pe.
p. Satagite vt p bõa opa vestrã vocationẽ
ꝛ electionẽ faciatis. Ex qbus oibus vr cõclu
di necessaria eẽ opa cũ bona volũtate ad me
ritũ vite eterne. Qõ etiã ꝓbat vna rõne: qr
si itẽtio ꝛ volũtas sola sufficeret ad meritũ:
facillimũ eẽt mereri vitam eternã: qõ ẽ ꝯtra

saluatorẽ di. Mat. 7. Arcta ẽ via q ducit
ad vitã. Ex his ergo ꝯrietatib' orit qõ pre
dicta. Ad quã rñdet ꝫm Alexm in. 2. parte
ꝛ Bonauẽ. in. 2. di. 40. ar. j. q. 3. ꝙ duobus
mõis possum' loq de opib' bonis. Aut de
his q sũt in superogatiõe. Aut de illis q sũt
in obligatiõe. De pmis dico volũtatẽ nõ eẽ
sine merito: imo pmiari: etiã si sit facultas
ad opandũ. Et no. ꝙ si i his nõ eẽt possibili
tas tãtũ meret bona volũtas quãtũ si eẽt
adiũcta opatio cũ facultate ꝛ possibilitate.
Et hoc verũ ẽ de pmio essentiali nõ tñ de ac
cidẽtali. Nã mulier nupta desiderans se esse
virginẽ: ꝙuis illud desideriũ pmiet pmio
eẽntiali nõ tñ de aureola ꝛ pmio accidẽtali.
Similit dici põt de martyrio: ꝛ de alijs ope
ribus superogationis. De illis ꝟo operib' q
sunt in obligatiõe distinguẽdũ ẽ. Aut enim
ille qui habet intẽtionẽ habet facultatẽ bñ
operãdi aut nõ. Si nõ habet facultatẽ ꝫ bo
nã volũtatẽ ꝛ rectã intẽtionẽ: tũc sola ple
nitudo volũtatis interne: sufficit ei ad meri
tũ vite eterne absq3 exteriori operatiõe: ꝛ sic
habẽt itelligi oẽs auctoritates ꝛ rõnes que
pmo fuerũt deducte. Si autẽ adsit facultas
ꝛ possibilitas intẽtio nõ põt ad meritũ suffi
cere absq3 opere. Et hoc probat rõne: aucto
ritate: ꝛ exẽplo. ¶ Primo ꝓbat trib' rõni
bus ꝫm Bõa. vbi. s. Primo ꝓpter diuino
rũ mandatorũ obligationẽ: qr diuini mãda
ti obligatio facit vt intentio sine operib' nõ
sufficit: cũ se offert opportunitas ꝛ facultas.
Mandata eni dei nõ solũ obligãt ad volen
dũ sed etiã ad faciẽdũ. Unde Hiero. ad Eu
stochiũ ait. Eterna vita nõ nisi p diuinorũ
mandatorũ obseruationẽ acquirit. Et veri
tas in euãgelio Mat. 19. dicit. Si vis ad vi
tã ingredi serua mãdata. Secũdo propter
virtutis pfectionẽ: qm ꝟtus ẽ vltimũ potẽ
tie: ꝛ ideo eleuat potẽtiã ad aliquod magnũ
ꝛ arduũ. Potẽtie autẽ aie nõ habẽt suã vtili
tatẽ siue perfectionẽ cõpletã nisi exeãt i opa
sibi debita qñ adest facultas ꝛ opportũitas.
Unde Aristo. ait. 2. Ethi. Ad perfectionẽ
virtutis tria requirunt: scire: velle: ꝛ opera
ri. Tertio ꝓpter volũtatis cõpletionẽ: qm
plena volũtas ponit effectũ si adsit facultas
Alioqn nõ dr hõ plene aliquid velle si non
facit cum possit facere: sz semiplene ꝛ pigre.
¶ Secũdo ꝓbatur per auctoritates. Nam

Aug⁹ dicit ī sermõe de dedicatiõe tẽpli. Si
cut eni malis opibus quasi qbusdã seris ⁊ ve
ctib⁹ vite nobis ianua claudit: ita bonis ope
ribus vite nobis ianua aperit. ⁊.j. Jo.3. Fi
lioli mei nõ diligam⁹ verbo nec lingua: sed
ope ⁊ ꝟitate. Itẽ Gre. ī qdã ꝯme. Amor
dei nunꝙ̃ ẽ otiosus: opatur eni magna si est:
si aũt opari negligit amor dei nõ ẽ: ğ si opera
nõ adsũt nõ ẽ veritas amoris. Probat etiã
ꝑ euãgeliũ Math. 25. Esuriui ⁊ nõ dedistis
mihi mãducare ⁊c̃. dicet dñs reprobis: ⁊ ꝑ
hoc ferret sniam dãnationis ꝯ eos. Si ergo
propt defectũ bonorũ operũ qs dãnat: ğa
ꝯrio sensu ꝑ exercitiũ bonorũ operũ qs sal
uabit: ergo opa necessaria sũt ad meritũ: sic
semꝑ intelligẽdo cũ adest facultas. Et sic in
telligunt oẽs ille auc̃tes secũdario adducte
¶ 3. probat ꝑ exẽplũ: certe amiciciores dei
Petr⁹ ⁊ Paul⁹ ⁊ ceteri apl̄i fuerũt ꝙ̃ quili
bet nr̃m. Si ergo ipsi coronati sũt ꝓpter bo
na opa: patet ꝙ nec etiã nos sine opibus. Et
hoc spãliter deus ostẽdit Petro passionẽ fu
giẽti: cui apparẽs ī via dixit. Vado Romã
iterũ crucifigi: dũ ille q̄reret: Dñe q̃ vadis.
Videm⁹ etiã ꝑ experientiã hoĩes mortales
propt lucra tꝑalia vehement laborare ⁊ in
sudare. Quare ergo nos tedere debet ꝓpt il
lã sũmã felicitatẽ vbi oẽ gaudiũ: oĩs iocũdi
tas: oẽs diuitie: oĩs pulchritudo repit: vigi
lare: laborare: necnõ ⁊ virtutib⁹ abũdare?
Nã Ber. de q̇ntaualle dũ staret ī choro ad
missaꝫ: ⁊ leuaret corpus christi cecidit in ex
tasim: ⁊ sic stetit vsqꝫ ad nonã: demũ resur
gens ⁊ in seipm̄ reuertẽs clamauit ad frẽs.
O fratres mei: agam⁹ bonũ: replicans mi
lies: nec poterat ista dicẽs saturari. Et hui⁹
mõi reddẽs rõnẽ subiũgebat. O quãta glo
ria: o quãta beatitudo: o quãta iocũditas be
ne opantib⁹ preꝑata ẽ. Agam⁹ ergo bonuꝫ
qr cetera oĩa dimittim⁹: sola bona opa nobi
scũ portam⁹ di. Jo. apo. Apoc. 14. Opera
eni illorũ sequũt illos. Nõ ğ dꝫ nobis eẽ dif
ficile ⁊ graue bonũ opari. Dit. n. Aug⁹ sup
ps. 6. Magnificat aĩa luctãs cũ oĩb⁹ sensi
bus diu aut dilata a medico vt ei ꝑsuadeat
in q̃ mala peccãdo se p̃cipitauerit. Qd̃ eniꝫ
facile sanat nõ multũ cauet: ex difficultate
ãt sanatõis erit diligẽtior custodia recepte
sanitatis. Nõ tanꝙ̃ crudelis existimãd⁹ est
deus: sed tanꝙ̃ ꝑsuasor aĩe vt videat q̇d ma
li sibi ipsa ꝑꝑit simul etiã vt illud agnoscat
quãta pena impijs preꝑet q̇ se nolũt ꝯuertẽ
ad deũ si tantã difficultatẽ ꝯuertẽtes patiũ
tur. Hec ille. Ex q̇bus oĩbus ꝯcludit ꝙ nẽo
excusari põt de ĩpossibilitate salutis sue: q̇a
sola volũtate: deficiẽte facultate põt ꝓmere
ri facultate aũt assistẽte ⁊ si sit difficile: ⁊ iõ
meritoriũ nõ tñ ẽ ĩpossibile. Et sic patet ꝑs
prima huius sermonis.

Pars sermõis secũda ĩ q̃ põit aliud pnĩe
ĩpedimẽtũ: qd̃ dr̃ malorũ exẽplificatio.

Secũdo in isto sermone declarandũ
est aliud pnĩe ĩpedimẽtũ qd̃ dr̃ ma
lorũ exẽplificatio. Quid eni dicit di
abol⁹ in corde hoĩuꝫ seculariũ ĩ pctĩs existẽ
tiũ vt in ipsis ꝑmaneãt: nec ꝑ verã pniam re
surgãt: ꝙ̃ illud qd̃ vulg⁹ cõe ꝓloquit. Non
sũt ista grauia vt p̃dicat: diabolus nõ ẽ ita
turpis vt depingit. Et vt istis maxie adhe
reant ante oculos eoꝝ exemplũ adducũt ali
orũ p̃cipue supiorũ: doctorũ: sacerdotũ ⁊ re
ligiosorũ: ⁊ isto mõ ligat aĩas adeo vt tot⁹
mũdus sic ligat⁹ ꝑreat. O cathena terribil
tu es illa vt ita loquar q̃ deũ ĩpassibilẽ facis
lachrymare ⁊ plorare ⁊ ꝑ os cãtoris sui Da
uid clamare ⁊ dicere. Fact⁹ sũ tanꝙ̃ vas ꝑ
ditũ. i. ꝑforatũ qd̃ ab vna parte capit et ab
alia ꝑdit. Et rõnẽ subiũgit dicẽs. Q̃m au
diui vituꝑationẽ multorũ cõmorantiũ in
circuitu. In circuitu enim cõmorant hoĩes
mũdani: auari: luxuriosi: ⁊ reliq̇ pctõres qui
clamãt ⁊ dicũt. Si licet doctoribus q̇ leges
noscũt. Si sacerdotib⁹ ⁊ religiosis q̇ quoti
die diuina legũt: q̄re nõ etiã nobis? Profe
cto si vera eẽnt q̃ p̃dicãt: nõ male agerẽt: nec
in vitijs ꝑmanerẽt. Et istis diabolicis cogi
tatiõibus in pctĩs irretiti ꝑseuerãt: de pctõ
in peccatũ ruũt: ⁊ nunꝙ̃ ꝑ pniaꝫ resurgunt
Et hec rõ est maxia: q̇a diuina scriptura hor
tat ita ad bonũ exemplũ ⁊ vehement reprehẽ
dit pusillos scandaliçãtes: occasionẽ peccan
di p̃bentes ꝑ ꝯriũ. s. malũ exemplũ. Qr aũt
hortet ad bonũ exemplũ ꝓbat. Naꝫ in testõ
veteri dicit. Quod me facere videbitis: faci
te. Judic. 7. Sit hec mulier in exẽplũ virtut
in effrata. Ruth. 4. Nã tẽtatõnẽ ꝑmisit de⁹
venire beato Job vt posteris daret exẽpluꝫ
patientie. Tho. 2. Exẽplo didici disciplinã
Prouer. 24. Florete flores quasi liliũ date
odoreꝫ. s. hatẽtes duplicẽ mũdiciã iterioreꝫ

⁊ exteriorē: ⁊ quasi libanꝰ frōdete: ⁊ gratia
s. per bonā famā. Ecclesiasti. 39. Itē in euan/
gelio Math. 5. dicit. Nō pōt ciuitas abscō/
di supra montē posita. Et iterū. Sic luceat
lux vestra corā hoībus. Et Luc. xi. Neō ac
cendit lucernā ⁊ ponit eā sub modio ſ super
candelabrū: vt luceat oībusq̄ in domo sunt
Et Luc. iz. Sint lūbi vestri pcinc. ⁊ lu. ar.
in ma. ve. Et Jo. i3. Exēplum dedi vobis vt
quēadmodū ego feci: ita ⁊ vos faciatis. Ad
hoc etiā hortat apl's Paulꝰ. j. ad Chorī. xi.
Imitatores mei estote sic̄ ⁊ ego christi. Et
ad Ro. iz. Prouidētes eni bona nō solū co/
ram deo sed etiā corā oībus hoībus. Item. z.
ad Chorī. 6. In oībus exhibeamꝰ nos sicut
dei ministros. Et ad Phil. z. Sitis sine re/
prehēsione in medio natiōis praue atq3 per/
uerse: inter q̄s lucetis sicut lucerna in mūdo.
Et ibidē. c. 4. Modestia vestra nota sit om/
nibus hoībus. Et. j. ad Thessa. 4. Rogamꝰ
vos frēs vt digne ambuletis ad eos q̄ foris
sūt. Et. j. ad Thio. 4. Exēplū esto fideliū i
verbo: in ꝯuersatiōe: in charitate: in fide: ⁊
in castitate. Et ad Tytū. z. In oībꝰ pbe te
ipsū exemplū bonorū operū: in doctrina: in
integritate: i grauitate. Et Jaco. 3. Qui sa/
piens ⁊ disciplinatꝰ est inter vos ostēdat ex
bona ꝯuersatione opa sua in māsuetudine.
¶ Ex q̄bus oībus patet q̄ laudabile ⁊ q̄ op
timū ē inferioribus bonū prebere exēplum.
Nā Moyses dicit Leui. 19. Corā ceco non
pones offēdiculū. Maledictꝰ qui errare fa/
cit cecū in itinere. Deutro. 27. De his cōq̄/
rebat Dauid ps. 139. Juxta iter scādalū po/
suerūt mihi. s. p malū exēplū. Hos repħēdit
Salomō Ecclesiasti. 27. Qui laqueū alij
ponit: pibit in illo. Similit Esaie. 3. c. Pec/
catū suum quasi sodoma pdicauerūt nec ab/
scōderūt. Et. 57. ait. Auferte offendicula
d medio populi mei. i. mala exēpla. Et Eze.
i3. dr̄. Confortastis manꝰ impij vt n̄ reuer
terent a via sua mala: ⁊ hoc ꝓpter mala exē/
pla. Propterea saluator Math. 5. ostendit
quātū sit detestabile alijs malū pbere exem/
plū di. Si oculus tuꝰ scādaliçat te erue eū
⁊ proijce abs te. Et Math. 18. Et Mar. 9.
ait. Qui scādaliçauerit vnū de pusillis istis
qui credūt i me: expedit ei vt suspendat mo/
la asinaria in collo eius ⁊ demergat in ꝓfun
dū maris. Et iterū. Ve aūt homini illi p
quē scandalū venit. Cōtra istos clamat La
ctan. 5. di. insti. aduer. gē. c. 20. Discāt ⁊ sua
rū ⁊ alienarū interfectores aīarū q̄ inexpia
bile facinꝰ admittāt primo q̄ seipsos iugulāt
perditissimis demonibꝰ seruiēdō: quos deꝰ
in eterna supplicia dānauit. Deide q̄ nec ab
alijs deū coli patiuntur: sed auertere eos ad
mortifera sacra cōtēdūt: nitunt q̄ sūma dili
gentia ne qua sit aīa incolumis sup terrā: q̄
saluo statu suo spectet in celū: sic iplicati rex
oīum ignorātia nec se nec alios saluari volūt
At qui vtinā soli errarēt: soli desipere vel/
lent: alios etiā in consortiū mali sui trahunt
quasi habituri solatiū de pditiōe multorum.
Hos repħēdit ⁊ Paulꝰ ad Ro. 14. Noli ci/
bo perdere illū pro quo christus mortuꝰ est
Propterea de seipso dicebat ne alios scāda/
liçaret. j. ad Chorī. 10. Oia mihi licēt: sed n̄
oia expediunt. Et. z. ad Chorī. 6. Nemini
dantes vllā offensionē: vt nō vitupetur mi
nisteriū vestrū. Et. z. ad Chorī. xi. Quis
scandaliçat ⁊ ego nō vror? Propterea Hie
ro. dicebat. Dimittendū est ꝓpter scādalū
omne qd̄ ptermitti pōt. Huius aūt mali exē
pli detestatio n̄ ob aliud facta eē credit: nisi
quia inimicꝰ hūani generis multos ad pctm̄
inducit per illud malū exēplū: maxime illorū
qui bono exēplo splendescere deberēt: nec nō
ligatos in peccato tenet: ne p pnīam resurgāt
Et sic patet pars secūda huius sermonis.

Pars sermonis tertia in qua ponūt duo
remedia cōtra ipedimentum predictū male
exemplificationis.

[T]ertio i isto sermōe ponēda sūt duo
remedia ꝯ pdictū impedimētū ma/
le exēplificatiōis. Primū ē sci Tho.
z.ª z.ᵉ q. 73. q̄ magnitudo peccātis aggrauat
pctm̄: iux illud Juue. Oē animi vitiū tāto
ꝯspecti꯱ i se crimē hz quanto maior q̄ peccat
hēt. Et ꝓbat. 4. rōibꝰ. ¶ P̄ maiorū cognitō
nis: q2 faciliꝰ maiores vt sūt doctores: sacer
dotes ⁊ religiosi ⁊c̄. pn̄t resistē pctō cū exce/
dāt i scia ⁊ ꝟtute. Vn̄ Luc. iz. Seruꝰ sciēs
volūtatē dn̄i sui ⁊ n̄ faciens plagis vapulabit
multis. Et Lactā. i. di. isti. aduer. gē. c. j. Hi
eni scelerati potiꝰ sūt hn̄di: q̄ cū sint liberaliū
disciplinarū expoliti studijs ab humanita/
te desistūt q̄ qui rudes ⁊ impiti ad mala fa/
cinora: bonorum ignoratione labuntur.
¶ Secūdo rōne maioris igratitudinis: q2

oẽ bonũ quo quis magnificaꝛ: siue sit tp̃ale:
siue sp̃uale: siue sit scia aut dignitas dei bene
ficiũ est: cui. s. deo hõ fit ingrat⁹ peccãdo: et
quãtũ ad hoc quelibet maioritas etiã in tẽ-
poralibus bonis peccatũ aggrauat. ¶ Ter
tio ꝓpter sp̃ãlez repugnãtiã act⁹ pcti ad ma
gnitudinez ꝑsone: sicut si p̃nceps iusticiã vi-
olaret: q̇ poniꝛ iusticie custos: magis peccat
q̃̃ alius. Et si sacerdos fornicetꝛ q̇ castitatez
vouit ⁊ alios hortari dz. ¶ Quarto ꝓpter
exẽpluz siue scandalũ: quia vt dicit Greg.
in pastorali. In exẽpluz culpa vehementer
ostendiꝛ qñ pro reuerẽtia ordinis pctõr ho-
noraꝛ. Ad pluriũ etiã noticiã perueniũt pec
cata maiorũ ⁊ ea magis hoĩes indigne ferũt
Idcirco grauiora sũt ⁊ maiorez penã ⁊ dã-
nationez habebunt. Si ergo o pctõr vides
maiores peccãtes ⁊ in pctõ perseuerãtes: no
li exemplo peccare: nec in pctis perseuerare:
quia ⁊ si pctm̃ eorũ graui⁹ sit ⁊ maiori pena
dignũ: tuũ tñ sua pena sibi debita nõ effuga
bit. Et si cũ his in inferno dãnaberis ꝓpter
multitudinẽ nõ min⁹ ardebis imo magis.
Cuius rõnẽ assignat Aug⁹. z. q. j. c. multi
Nõ ꝓpterea min⁹ ardebũt q̇ cũ multis ar-
debũt imo etiã magis: q2 quãto plura i igne
sũt ligna: tãto magis inualescit ignis. Hec
ille. Propterea Salomõ Ecclesiasti. 7. ait.
Nõ pecces in multitudine ciuitatis. Sz pec-
cator q̇ se pro maiorũ exẽpla defendit: hoc ñ
ob aliud facit nisi q2 a pctõ resurgere negli-
git: ⁊ in ipso ꝑmanere satagit: ⁊ iõ hui⁹mõi
excusatio nõ ip̃m excusat: iuꝛ illud Ecclesia-
sti. 32. Hõ pctõr vitabit correctionẽ ⁊ ꝺz vo
lũtatẽ suã inueniet cõpassionẽ. Vñ Hiero⁹.
ad Ruffinũ. Peccãtiũ multitudo non parit
errori patrociniũ. ¶ z. p̃dicta cathena sic
dissoluiꝛ. Nã si solũ essent malũ p̃hẽtes exẽ-
plũ ⁊ nõ ecõuerso bonũ ꝯferẽtes excusati es
sent pctõres ⁊ si nõ a toto tñ a tãto. Quia igi
tur in vnoq̃ꝫ genere boni ⁊ mali sũt seq̃nda
sũt exẽpla bona: mala dimittẽda. ꝓpẽ quod
ait Hiero. i ep̃la ad Celãtiã de mõ recte vi
uendi. Ideoq̃ꝫ timendũ ẽ ne q̃s duces recti
hui⁹ itineris hr̃e nos credim⁹: eos comites
hẽam⁹ erroris. Si igiꝛ inueniũꝛ exẽpla que
nos ꝑ hãc viã ducãt: ⁊ rectũ euãgelij trami
tẽ teneãt: seq̃nda sũt: Sin aũt vel deficiãt
vel deficere credãꝛ ap̃lorũ forma vniuersis
posita ẽ. Clamat vas electõis Paul⁹. nos

q̃ꝫ q̃si ad angustũ hoc iter ꝯuocãs ait. Imi-
tatores mei estote sicut ⁊ ego christi. Certe
quod ẽ ãpli⁹ oib⁹ ipsi⁹ christi relucet exẽplũ
qui i euãgelio ait. Venite ad me om. q̇ la. et
one. e. ⁊ e. r. vos. Tollite iu. m. su. vos ⁊ dis.
a me: q2 mi. sũ ⁊ hu. cor. Si ꝑiculosũ ẽ imita
ri illos de q̇b⁹ dubitas an imitãdi sint: hunc
certe imitari tutissimũ ẽ atq̃ꝫ eius vestigia
seq̇ q̇ dixit. Ego sũ via ve. ⁊ vi. Nũq̃̃ eni er
rat imitatio q̄ sequiꝛ veritatẽ. Et iteꝝ. Au
feranꝛ peccandi feda solatia: nihil oĩno agi-
mus q̇ nos ꝑ multitudinis exẽpla defendim⁹
⁊ ad ꝯsolationẽ nr̃az aliẽa sepe nũerãtes vi
tia decesse nobis dicim⁹ quos seq̇ debeam⁹.
Ad illi⁹ exẽplũ nitamur quẽ oẽs fatemur
imitandũ. Atqz iõ p̃cipua cura tibi sit legẽ
nosce diuinã: ꝑ quã possis q̃si p̃ñtia cernere
exẽpla scõrũ. Hec ille. Vñ Aug⁹ in sermõe
de catacismo in fine sic inq̇t. Vtriusqz sexus
⁊ etas hz scõrũ hoĩuz imitatiõis exẽplũ: imi
tenꝛ senes mores Thobie: q̇ cũ senex eẽt ce-
cus in corꝑe viã vite filio demõstrabat i cor
de. Ille eũ manuducebat ad terrã: ⁊ p̃r mo
nebat ⁊ monẽdo ꝑducebat ad celũ. Imitenꝛ
adolescẽtes Ioseph pulchꝝ corꝑe ⁊ pulchri
orẽ mẽte: quẽ castitas sic possederat: vt irru
entes mulieres ĩpudice nõ possent eũ viola-
re cui⁹ iã de⁹ mẽtẽ possederat. Imitẽꝛ vir-
gines sancte: scãm sui dñi matrẽ Mariam.
Imitẽꝛ vidue scãz Annã. Imitẽꝛ cõiuga-
te castã Susannã. Virgo mr̃ qõ vouit iple
uit. Anna vidua in orõnib⁹ ⁊ ieiunijs vsqz
in finẽ ꝑseuerauit. Susanna vsqz ad ꝑiculũ
mortis accessit. Hec ille. Quos imitãtes ⁊ i
bonis oꝑib⁹ ꝑseuerãtes gr̃az ꝯseq̃mur in p̃-
senti: ⁊ gl̃iaz in futuro: vna cũ p̃re ⁊ fi. ⁊. s. s.
in secula seculorũ: Amen.

Dñica. 4. p⁹ Epiphaniã i q̄ ponunꝛ tria
alia ĩpedimẽta pnie Sermo. 31.

Tunc surgẽs

imꝑauit vẽtis ⁊ mari: ⁊ fa
cta est trãquillitas magna
Scribunꝛ hec verba Ma.
8. c. ⁊ in euangelio occur-
rẽtis dominice. Scõz sen-
tẽtiam sapientis Prouer. 17. Omni tempo-
re diligit qui amic⁹ ẽ ⁊ frater i angustia cõ
probaꝛ. Propterea discipuli christi de dile
ctione sui magistri quã sepe fuerant experti

confidētes: cū existētes i nauicula fere mer-
gerent: ⁊ Jesus dormiret sicut euāgeliū ho
diernū recitat. accesserūt ad iesū cū fiducia
di. Dn̄e salua nos ꝑim⁹: nec fraudati sūt a de
siderio suo: q꞉ stati surrexit dn̄s di. Quid ti
midi estis modice fidei. Et tunc vt dicit the
ma nostrū īꝑauit vent[is] ⁊ mari ⁊ fa. ē trā. m.
Ipse ē eni de quo dicit Sara vxor Thobie
filia raguelis Thob. 3. Dn̄e nō delectaris i
ꝑditionib⁹ nr̄is: q꞉ post tēpestatē tranqllū
facis. Instruimur igit̄ ab apl̄is q̄liter i tri-
bulatiōe positi debem⁹ a deo auxiliū iuocare
⁊ ipse succurret nobis: qd̄ maxime facere de-
bem⁹ cū a pctis resurgere ⁊ pniaʒ facere vo-
lentes fluctib⁹ mūdi carnis ⁊ diaboli ipedi-
mur ne id exeq̄ possimus: vt nisi ad remedia
recurrētes a dn̄o adiuti ꝑeam⁹. Idcirco in
pn̄ti sermone tria alia pnie ipedimenta cum
suis remedijs ꝓponemus quorū Primū di
cit̄ ipedimētū timiditatis. Secūdū ꝟo dele
ctabilitatis. Tertiū aūt longanimitatis.

Pars ꝑma hui⁹ ſmonis in q̄ ponit̄ aliud
pnie ipedimētū qd̄ dr̄ timiditas.

p Rimo igit̄ i isto sermōe declarādū
ē aliud pnie ipedimētū qd̄ dr̄ timi-
ditas. Dicit eni intra se insensat⁹ pctōr dia-
bolica suggestōe. Quid mihi ꝓderit ꝯfiteri
quō potero i bonis ceptis ꝑseuerare: ⁊ a pec
catis i futurū abstinē? Iterū incidā in illa: ⁊
tūc nihil ꝓdest pnia acta: ⁊ ista timiditate
cathenatus nō resurgit a culpa. ¶ Ad quā
dissoluēdā mouet̄ vna pulchra q̄stio vtilis
⁊ inaudita. Si pctā semel dimissa ꝑ verā pe
nitētiā nō dico falsā: q꞉ tūc nō oporteret du
bitare possint redire in nūero ꝗtū ad culpā
ꝑ sequēs pctm̄ mortale cōmissū. ¶ Probat̄
ꝑmo ꝙ sic ꝑ illā ꝑabolaʒ scriptā Math. 18.
ideo assīlatū est regnū celorū hoi regi q̄ vo-
luit rōnē ponere cū seruis suis: vbi habet̄ ꝙ
rex ille seruū suū iueniēs debitorē decē miliū
talētorū de debitū dimisit ei: qm̄ rogauit eū
Ille aūt aliū cōſuū repiens debitorē centū
denariorū ei noluit misereri: sed posuit euʒ
in carcerē: qd̄ audiens rex ille vocauit euʒ ⁊
ait illi: Serue nequā oē debitum dimisi tibi
qm̄ rogasti me. Nōne ergo oportuit ⁊ te mi
sereri cōserui tui sicut ⁊ ego tui misert⁹ suʒ?
Et irat⁹ dn̄s eius tradidit eū tortorib⁹ do-
nec redderet vniuersū debitū. Sic ⁊ pr̄ me⁹
celestis faciet vobis si non remiseritis vnus-
quisqꝫ fri suo de cordib⁹ vr̄is. qd̄ nō ē aliud
dicere nisi ꝙ dn̄s de⁹ q̄ penitētib⁹ nobis mul
ta pctā dimisit. ⁊ proximo nobis offendenti
vtiqꝫ nō dimittim⁹: illa eadē pctā nobis di
missa: iterū ab ipso sūt iputata ⁊ etiā puni-
ta: ergo a sili i oībus alijs pctis. Qd̄ ꝓbatur
etiā ꝑ Aug^m in li. de baptismo ꝯ donatistas
di. Redire dimissa pctā vbi fraterna chari-
tas non est aptissime dn̄s docet de illo seruo
quē cū dn̄s iuenisset debitorē decē miliū ta-
lentorū deꝑcāti oīa dimisit: ille aūt cōserui
sui q̄ ei debebat cētū denarios cū misert⁹ nō
fuisset iussit eū dn̄s reddere qd̄ ei dimiserat
Hoc idē dicit magr̄ in. 4. dis. 22. c. ꝑ. Et ha
bet̄ de pe. dis. 4. §. cōsiderandū. vbi dr̄. Si
nō ex corde dimittim⁹ qd̄ in nos delinquit̄
illō rursus exigit̄ qd̄ iā nobis ꝑ pniaʒ dimis
sū esse gaudebam⁹. Itē Eze. 18. dr̄. Si auer-
terit se iust⁹ a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̄tateʒ:
oēs iusticie q̄s oꝑat⁹ est non recordabūt̄: qd̄
verū nō esset nisi oīa mala illis iusticijs op-
posita sibi iterū ad culpā iputarent̄. Preterea
Jaco. 2º. dr̄. Qui totā legē seruauerit offen-
derit aūt in vno fact⁹ est oīuʒ reus: ergo ⁊c̄.
Itē originale sil̄r in spē reuertit̄: q꞉ obliga-
tio ad penā originali debitā q̄ pena ē caren-
tia visiōis dei reuertit̄ ꝑ sequēs mortale pec
catū. ergo a sili pctā actualia saltē eadē i spē
reuertūt̄. Preterea. 12. q. 2. c. epūs q̄ manci-
piū. dr̄ h⁹mōi aūt liberto aduersus ecclesiā
cui⁹ iuris extitit accusandi: vel testificādi de
neget̄ licētia: qd̄ si ꝑsūpserit placet vt stante
cōmutatōe i seruitutē ꝓprie reuocet̄ eccl̄ie.
Que sn̄ia etiam habet̄ ſm leges. C. de obse.
patrono ꝑstandis. l. si manumissori tuo. Et
C. de libert[is] ⁊ eorū libertinis. l. si manumiss⁹
. s. ingrat⁹ circa patronū extiterit suū: ⁊ q̄dā
iactātia vl̄ cōtumacia ceruices aduersus eū
erexerit vl̄ leuis offense culpā ꝯxerit a ꝑrono
rursus sb̄ ipio ditōe ꝙ mittat̄: filijs etiā qui
postea nati sūt seruitur⁹. Patet etiā i auctē
tico vt liberti d̄ ceto. §. q꞉ etiā. coll̄. 6. Ergo
a sili hō a seruitute pcti ꝑ dei miaʒ liberat⁹
Per ingratitudinē pene ꝑcedent[is] seruitutis
iterum subijcit̄. ergo. ⁊c̄. Ampli⁹ qui cōtri-
tus postea cōfiteri cōtēnit p⁹ pctōꝝ remissio
nē ex vi cōtritiōis factā iterū mortale pctm̄
incurrit: in quo si moriat̄: aut pctā ꝑus di-
missa remanebunt insufficient̄ punita quod
eēt ꝯtra iusticiā: aut ꝓ illis i inferno puniet̄

ergo. rc. ¶ Ad pdictas ambiguitates de-
clarãdas tres cõclusiões ponēde sūt. Prima
ē ƀm Scotū in. 4. sen. di. 22. Et Ric. i eadē
dis. ar. þ. 7. q. i. Et Bona. ibidē. s. ꝙ pecca-
tū dimissū: siue originale: siue actuale mor-
tale: siue veniale: vnū ⁊ idē nūero redire nō
pōt q̄ꝧtū ad culpā. i. ꝙ si post pniam vnū pec
catū mortale cōmittit̄ ꝓpter qd̄ aīa dānet̄:
solū de illo puniet̄ ⁊ nō de aliis ꝑ pniaꝫ iā di
missis. O pnia scā: quãta ē efficacia tua. de
q̄ bn̄ ꝓphetauit Eze. c. 18. Si impi⁹ egerit
pniam de oib⁹ iniq̄tatib⁹ suis. Et iterꝝ: oīum
iniq̄tatū suaꝝ nō recordabor. Ait eni Aui-
ce. 3. metha. sue. c. 4. Qd̄ anihilatū est nō re
ducit̄: sed cū pctm̄ remittit̄ anihilat̄. ḡ ipos
sibile. rc. Pret̄ea nullū successiuū corruptū
pōt redire idē nūero. alās ꝯtradictoria possēt
eē simul vera: sꝫ pctm̄ ē de genē successiuorū
q2 cōsistit in actu volūtatis q̇ est successiu⁹
ergo. rc. Rō aūt hui⁹ ꝑositiōis ē ista: q2 ƀm
sniaꝫ omniū theoꝝ in. 4. di. 44. Ubi loquū
tur de resurrectiōe mortuorū. Nulla res ani
hilata pōt redire eadē in numero nisi ꝑ diuā
potētiā. Tūc sic ƀm sniam oiuꝫ theoꝝ in. 2°
sen. di. 34. De⁹ nō pōt eē cā alicui⁹ pcti: quia
hoc nō eēt facere sed potius deficere. qd̄ ab-
surdū ē i deo ponē. vn̄ Aug⁹ ait li°. 83. qōnū
q. 3. de auctore nō fit homo deterior. Restat
ergo ꝙ pctm̄ per pniam dimissum ⁊ totalit̄
anihilatū: nō pōt aliter redire nisi ꝑ diuinā
potētiā: ⁊ hoc ē impossibile vt ꝓbatuꝫ ē. ergo
pctā dimissa nō pn̄t ampli⁹ redire. Faciēda
ē ergo pnia: nec recidiuatio timenda ꝓpter
p̄dictā rōnē. ¶ 2° conclusio ē ƀm Bona. et
Ric. vbi. s̄. q. 2. ꝙ nec pctā dimissa ꝑsequen
tē culpā mortalē redeūt eadē i sp̄ē vel genere
q2 diuerse sunt macule ƀm diuersa genera
pctōrū: ḡ per vnū pctm̄ non possunt redire
macule oīum pctōrū dimissoruꝫ. Preterea
vnū oppositorū nō reducit alterū sꝫ expellit
sed multa pctā int̄ se sūt opposita vt sūt oīa
illa int̄ q̄ est virt⁹ media: vt auaricia ⁊ pro-
digalitas: in quaꝝ medio ē virt⁹ liberalita-
tis: ergo ꝑ cōmissionē vni⁹ nō reuertūt̄ oīa
alia p̄us dimissa. Pret̄ea nihil reducit aliq̄d
deletū ad esse nisi qd̄ pōt facere eē: sed vnus
actus non facit nisi vnā culpam siue vnam
maculā in aīa: ḡ impossibile est plura genera
peccatorū redire ꝑ vnā culpā. Nā dicē res
corruptas reuerti quoꝝ gen⁹ in aliquo indi-
uiduo reuertit̄: nō est eas reuerti nisi ƀm q̄d
ideo simpliciter dicēdū ꝙ ꝑ sequēs peccatuꝫ
mortale nō reuertūt̄ oīa pctā prius dimissa
eadē in sp̄ē: sicut nec ꝑ quēcūq; recessum hu-
morū a debita ꝓportōe reuertūt̄ oēs infirmi
tates pri⁹ delete. Et iō bn̄ dicit̄ de pe. dis. 4.
circa finē. ꝑ Gelasiū. Diuina clemētia dimis-
sa pctā in vltionē vlteri⁹ redire nō patit̄. Et
Mau. þ. 8i. dis. p̄sbyter. 13. q. 2. q̄situꝫ. 23.
q. 5. quid ergo. de pe. dis. 3. §. his auctoritati
bus. Non iudicabit de⁹ bis in idipsū. Si er-
go aliquē ꝓ pctō cōmisso penituit ⁊ se puni-
uit: pꝫ ꝓpositū. ¶ 3ª cōclusio ē ꝙ q̄ꝧuis pec-
cata cōmissa post verā pniam grauiora sint
ꝓpt̄ ingratitudinē recidiuationis: nō tn̄ p̄o-
ra pctā redeunt q̄ꝧtū ad equalētiā. Nā igra
titudo pensat̄ ƀm quãtitatē bn̄ficii ꝫ mai⁹
bn̄ficiū p̄stat de⁹ ꝯseruãdo inocētiā q̄ꝧ reuo
cãdo ad pniam. Uerū ē tn̄ ꝙ aliq̄ mō aggra
uat culpā sequētē p̄cedens remissio: q2 ē ibi
cōcept⁹ p̄stiti bn̄ficii: nō ita tn̄ ꝙ faciat equi
ualētiā. Un̄ distinguit Ricar. vbi. s̄. q. 5. ꝙ
grāꝝ actio duo respicere debet ⁊ quãtitateꝫ
doni: ⁊ modū gratuite donationis. Respi-
ciēdo āt ad quãtitatē doni: magis igrat⁹ ē i
nocēs peccãdo q̄ꝧ penitēs: q2 ceteris paribus
mai⁹ donū ē seruare hoiem vt nō peccet q̄ꝧ il
li qui peccauit indulgere. Ceteris eni pari-
bus nobilior ē stat⁹ inocētie q̄ꝧ pnie. Sꝫ cōsi
derãdo modū gratuite donationis: magis
ē ingrat⁹ penitēs cū peccat q̄ꝧ inocēs: q2 q̄ꝧto
magis aliq̄s est elongat⁹ a debito recipiēdi
bn̄ficiū: tãto est mod⁹ donatiōis magis gra
tuit⁹ cū bn̄ficiū sibi cōfert̄: magis aūt elōga
tur a receptiōe grē quãtū est ex ꝑte sua ille q̇
peccauit q̄ꝧ ille q̇ a grē ꝯseruat⁹ ē nō peccauit
Oibus tn̄ pensatis si cōpenset̄ aggrauatio: q̄
est i sequēti pctō ꝓpter p̄cedentia iā dimissa
maior est ingratitudo cadere a vera pnia q̄ꝧ
ab inocentia. Et iō dicūt doc. ꝙ pctōrib⁹ re-
cidiuatis ꝓpter eoꝝ ingratitudinē debet ma
ior pnia iponi: q2 pctm̄ eorū graui⁹ est. Di-
cas ergo ad ꝑabolā euãgelii ⁊ auctoritatem
Augū. ⁊ Magri. ꝙ ꝓ tãto dicunt̄ pctā di
missa redire ꝙ ꝑ ea sequēs culpa grauatur.
Si eni mihi peccãti ꝯ te indulsisti: ⁊ postea
iterū ꝯ te pecco: ex hoc pctm̄ illud grauius
reddit̄. Un̄ Gre. de pe. dis. 4. §. item finis.
dicit pctā dimissa redire dicūt̄: q2 quisquis
post acceptā remissionē ad vomitū redierit

tanto grauiꝰ puniet quāto magis benigni-
tatē dei ab vsu singulorū remissioni accepte
ingratꝰ extitit. Hec ille. Ad auctoritates āt
Ezech. ⁊ Jaco. dicēdū, ꝙ duplex est reatus
pcti. s. quātū ad penā sensus: ⁊ sic pctā dimis-
sa nullo modo redeūt. Aut quātū ad penā
dāni: ⁊ sic bñ dicunt redire. Quādo ḡ dr̄ ꝙ
oēs iusticie nō recordabūt: ꝙ nō plꝰ accipiet
pmiū visionis dei ac si nullā iusticiā fecisset
⁊ oīa pctā cōmisisset: nō tñ ꝙ ꝑ eis penā sen-
sibilē patiat vt dictū ē. Ad aliud qḋ dr̄ ḋ ori-
ginali: dicendū ꝙ nō reuertit obligatio ad
carētiā visionis dei sub rōne q̄ originali est
debita: q2 talis carētia est sine remorsu ⁊ sen-
sibili pena: sed reuertit sub rōne qua est debi-
ta actuali mortali q̄ ē cū remorsu ⁊ alia pena
sensibili adiūcta. Et eo modo habet intelli-
gi illud Rabani qḋ recitat mgr̄ in. 4. di. 22
.c. p̄. Et Gratianꝰ de pe. di. 4. ꝟsus pncipiū
.s. ille qui nō vult frībus suis remittere: non
solū pctā que post baptismū egit reputabūt
ei ad penā: sed etiā pctā originalia que i ba-
ptismo ei dimissa sūt: qḋ intelligi habet ad
silitudinē pene i genere nō in spē. Ad illud ḋ
huo aūt igrato manumisso nō plus ↄcludit
nisi ꝑ ↄsequēs peccatū mortale iterū i serui-
tutē reducit: ⁊ hoc est verū: nō tñ reducit in
illā eandā in qua erat ꝑ illa pctā que sibi fue-
rūt dimissa: nec itātū sic si illa pctā sibi nūq̄
fuissent dimissa. Ad vltimū autē dicendū ē
ꝙ in illo casu duplex est opinio. Prima est
Ric. ⁊ Bona. vbi. s̄. s. ꝙ ille qui non adiple-
uit totā pniam ꝓ peccatis ꝑ pniam dimissis
ꝑ sequēs mortale pctm̄ in inferno dānat: re-
manet obligatꝰ ad solutionē residui pene: ꝓ
illis pctis pus dimissis i inferno pena etna
puniet. s. ꝑ accñs: q2 in pctō mortali nulla
pena est satisfactoria in ↄspectu dei. Et ideo
quātūcūq3 puniat semꝑ remanebit ad penā
obligatꝰ: illa tñ pena minꝰ erit intēsa q̄ si il-
la pctā ei nō fuisset dimissa. ¶ Alia opinio
in cōtrariū est Scoti in. 4. dis. 15. ar. p̄. q. 4
Et Asteñ. li. 5. ti. 3. ar. i. q. 8. qui dicūt ꝙ il-
la pctā mortalia cōfessa: ꝓ quibꝰ nō fecit pe-
nitētiā dānatus: ꝑ alio pctō mortali i ifer-
no ꝓ illis pctis dimissis puniet pena finita:
⁊ postea liberabit. Rō huiꝰ ē quia talis ē pe-
na tēporalis: ⁊ remittit etiā existēti in pctō
mortali: Faciamꝰ ergo pniā3 nec timeamꝰ
recidiuare: q2 ex assūpta pnia inimicꝰ factus
est debilior. ⁊ iō minime timendus ē: q2 fm
Hiero. parū timēdus ē hostis qui nō potest
vincere nisi volentē. Insuꝑ ex secure consci-
entie libertate homo fit robustior cōtra insi-
dias diaboli tanq̄3 fortis armatus ⁊ a carce-
re liberatus: quia penitētia ē armatura dei
de qua ad Ephe. 6. apostolus ait: Induite
vos armaturā dei: vt possitis stare aduersꝰ
insidias diaboli. Preterea penitentiā agēs
fit particeps omniū custodientium manda-
ta dei. Juxta illud psal. Particeps ego sum
omniū timentiū te: ⁊ custodientiū manda-
ta tua. Appropinquat etiā dominꝰ peniten-
tibus protectione ⁊ illuminatōe. iuxta illud
psal. Dominꝰ illuminatio mea: ⁊ salus mea
quē timebo. Dominus ꝓtector vite mee a q̄
trepidabo? q. d. nō a demone: non ab aliqua
potentia. Et Job. 17. Pone me iuxta te: et
cuiꝰ vis manus pugnet cōtra me. q. d. nō cu-
ro. Et ad Ro. 8. Si deus ꝓ nobis quis ↄtra
nos? Faciamꝰ ergo pniam quia dominꝰ ꝓte-
ctor ⁊ defensor noster erit cōtra insidias dia-
boli ⁊ tentationes inimici. Et sic patet pma
pars huius sermonis.

Pars 2ª huiꝰ sermonis in q̄ ponit aliud
pnie ipedimentū qḋ dr̄ delectabilitas.

Secūdo in isto sermone declarandū
est aliud pnie ipedimentū qḋ dr̄ dele-
ctabilitas. Adeo eni in multis caro
spūi dñat. Adeo oblectamentū mūdi ⁊ car-
nis ab ipsis amat ⁊ peccatoꝝ carnis spēs fāta-
sie iprimit. Adeo diabolꝰ suis deceptiōibꝰ
suꝑ ipsos dñat: vt quotiēs recordent si pe-
nitere volūt non ampliꝰ debere delectari: vt
hactenus delectati sunt: aliquā vitā minime
reputantes i placibilibus huiꝰ miserrime vi-
te: lic3 cū offensis multis ⁊ sceleribus quasi
in sua beatitudine cōquiescunt. Qua de re
ne huiꝰ delectamenta dimittant: ⁊ vitia que
amant sequant: de eorū peccatis non solu3
pniam assumere renuūt: verū etiā vt ampliꝰ
mundo isto gaudeant de peccato in peccatū
ludendo: ⁊ q̄si bñfaciendo discurrūt ¶ Ad
quod impedimentū dissoluendū primo oc-
currit illud Hiero. Facile cōtēnit oia qui se
semꝑ cogitat esse moriturū. Cogitate ergo
morte o iuuenes: sepe horā eius ad mentem
reducite: quia tūc mundi delectationes toto
conamine spernetis. Ad hoc vtiq3 dissoluē-
dū plurimū valet memoria passiōis xp̄i: qḋ

de seipso testat Hiero. di. i epl'a ad Eusto[m]
Quia ipossibile ē i sensu hoīs nō irruere mo
tū ex medullaꝝ calore: ille laudat: ille predi
cat btūs q̇ stati vt cepit cogitare interficit
cogitat⁹: ⁊ allidit eos ad petrā: petra aūt ē
xp̄s. Et ꝙ hoc sit verū i seipso ꝓbasse fatet
ibidē di. O quotiēs i heremo ↄstitutus ⁊ i
illa vasta solitudine: q̄ exusta solis ardorib⁹
horridū monachis p̄stat habitaculū: puta-
bā me romanis iteresse delitijs. Sedebā so-
lus: q̄r amaritudine replet⁹ erā. Horrebant
sacco mēbra d̄formia: ⁊ squalida cutis scitū
ethiopisse carnis obduxerat. Quotidie la-
chryme: q̄tidie gemitus. Et si q̄n me repu-
gnātē sōn⁹ iminēs opp̄ssisset nuda humo vix
ossa herentia collidebā. De cibis v̄o ⁊ potu
taceo: cū etiā languentes monachi aq̄ frigi-
da vtant: ⁊ coctū aliq̇d accepisse luxuria sit
Ille igit ego q̇ ob gehenne metū tali me car
cere ipse dānauerā: scorpionū tm̄ soci⁹ ⁊ fe-
rarū sepe choris itererā puellaꝝ. Pallebāt
ora ieiunijs: ⁊ mēs desiderio estuabat in fri
gido corpe: ⁊ an̄ hoīem sua iā carne premor
tua: sola libidinū incēdia bulliebant. Itaq̧
oī auxilio destitut⁹ ad Jesu iacebā pedes ri-
gabā lachrymis: crine tergebā: ⁊ repugnātē
carnē hebd̄arū inedia subiugabā. Nō erube
sco cōfiteri infelicitatꝫ mee miseriā: q̇n poti⁹
plango me nō esse q̄d fuerim. Memini me
clamātē diē crebro iūxisse cū nocte: nec pri⁹
a pectoris cessasse verberib⁹ ꝙ dn̄o impante
rediret trāq̄litas. Ipsā q̄z cellulā meā q̄si co
gitationū meaꝝ ↄsciētia ptimescebā: ⁊ mihi
met irat⁹ ⁊ rigid⁹: solus deserta penetrabam.
Sicubi cōcaua valliū: aspa mōtiū: rupium
prerupta cernebaꝫ: ibi mee orōnis loc⁹: illic
mee miserrime carnis ergastulū collocabā.
Et vt m̄ testis ē dn̄s p⁹ mltas lachrymas p⁹
celo oclos inherētes nōnūq̧ mihi videbat
interesse agmib⁹ angeloꝝ. ⁊ let⁹ gaudēsq̧ can
tabā p⁹te in odorē vnguētoꝝ tuoꝝ currim⁹
Hec ille. Et sic patet scd̄a ps hui⁹ s̄monis.
Pars tertia hui⁹ s̄monis in q̄ ponit aliud
pnie impedimētū q̄d dicit longanimitas.
Tertio in isto s̄mōe declarādū ē aliḋ
pnie ipedimētū q̄d d̄r lōganimitas
Pleriq̧ pctōres miseri sūt q̇ vitam
nr̄aꝫ corporalē: nūq̧ finē habere credūt: in-
tra se dicētes: Gaudeam⁹ ⁊ epulemur: for-
tes ⁊ diuites sum⁹ q̄s malū nobis facere po

terit? Contra q̄s scriptura sacra expien
tia exp̄ssa ⁊ euangelij pabola clamāt. Scri-
ptura sacra dico Jacobi. 4. scribit. Que ē
vita nr̄a? Vapor est ad modicū parēs ⁊ dein
ceps exterminabit. Et Job. 13. c. Homo na-
tus de muliere. ⁊c̄. Et. c. 13. Gaudiū ipiorū
ad instar pūcti si ascēderit vsq̧ ad celos su-
perbia ei⁹: ⁊ caput eius nubes tetigerit: q̄si
sterquilinū in fine pdet. Et Dauid in psal.
ait: Vidi ipiū supexaltatū ⁊ eleuatū sicut ce
dr⁹ libani: ⁊ trāsiui: ⁊ ecce nō erat nec iuēt⁹ ē
loc⁹ ei⁹ amplius. Et dn̄s in euangelio tales
cōuincet di. Mat. 25. Vigilate nescitꝫ enim
q̄n dn̄s domus veniat: sero an media nocte:
an gallicantu: an mane: ne cū venerit repēte
iueniat vos dormiētes. 2º. ↄ ipsos clamat
expientia exp̄ssa q̄r videm⁹ iuuenes mori si-
cut senes ⁊ frequēti⁹. Noui ego iuuenē eq̇tē
dn̄m terrarū multarū pulcherrimū morte
repētina deficientē. Fui in q̄dā ciuitate p̄di-
candi cā: vidi dn̄am filiā eq̇tis cū sonitu tu-
barū magnis pōpis ad nuptias eūtem vno
die dn̄ico: sed in sēcūda hebd̄a sequenti cuꝫ
lachrymis ⁊ dolorib⁹ sociatā ad tumulū. Et
sic de alijs multis q̄s in iuuētute sua vidim⁹
mori. 3º. clamat euāgelij pabola ↄ predi-
ctos diu viuere sperātes q̄ scripta ē Luc. 12
de illo diuite q̇ aie sue dicebat. Aia mea ha-
bes multa bona reposita i ānos plurimos: re
q̇esce: comede: bibe ⁊ epulare. Cui dixit deus
Stulte hac nocte aīam tuā repetēt a te: que
aūt parasti cui⁹ erūt? ideo infert dn̄s estote
pati: q̄r q̄ hora nō putatis fili⁹ hoīs veniet
Vn̄ Aug⁹ in li. de vera inocētia. c. x. ait. Re-
media ↄuersionis ad deū nullis sūt cūctatio
nib⁹ differēda ne tēp⁹ correctōis peat tardi-
tate. Qui enī penitēti idulgētiā ꝓmisit: dis
silanti diē certū nō spopōdit. Hec ille. Item
idē i li⁰ de salutarib⁹ documētis ait. Si forsi
tā vt solet humane fragilitatꝫ ↄditio aliq̄ ne
gligētie macula malign⁹ spūs in nobis ificit
citi⁹ p ↄfessionē ⁊ pniaꝫ fontēq̧ lachrymaꝝ
abluere cū oī studio sustineam⁹: ne diu sine
amici nr̄i amplexu maneam⁹: q̄r paratior ē
nos recipe ꝙ pdere: si tn̄ nō tardam⁹ de die
in diē couerti ad euꝫ: hec enī duo mala ops
de⁹ odit in oībus hoīb⁹. i. negligētiā reuertē
di: ⁊ desperationē salutis: tm̄ hec absint a co
gitationibus nostris ⁊ ille tūc aius ꝓpe erit
nobis. Hec ille. Et sic patet q̄liter dissoluūt

hec ipedimẽta. Rogem⁹ ḡ oipotẽtẽ deũ qui ꝯcedat nobis grãȝ ꝑdicta dissoluẽdi impedimẽta: vt hic grãm ⁊ in futuro seculo gloriã consequamur ab eo qui viuit ⁊ regnat in secula seculorũ Amen.

Dñica 5ᵃ post epiphaniã de trib⁹ alijs penitentie ipedimentis. s. ꝑsũptuositatis assiduitatis ⁊ horribilitatis. Sermo. 32⁹.

c Olligite pri mũ çiçania ⁊ alligate ea fasciculos ad cõburendũ Scribũt hec ꝟba Mat. 13. ⁊ in euãgelio occurrẽt̃ dñice. Sunt pleriq̃ frẽs charissimi diabolica suggestiõe decepti: qui p⁹q̃ plurimis pctĩs fuerint irretiti: de mĩa dei desꝑantes: in ipsis pctis ꝑseuerãtes: raro vl̃ nũq̃ ad verã pniam assurgunt. Idcirco Salomon ait ꝓuer. 18. Impi⁹ cũ i ꝓfundũ pctõꝝ venerit ꝯtẽnit. In quoꝝ etiã ꝑsona dixit Hiere. 15. c. Fact⁹ ẽ dolor me⁹ ꝑpetuus: ⁊ plaga mea renuit curari. Et ex hoc sequitur illud malũ: qꝛ ruũt d̃ pctõ in pctm̃: ⁊ in dies fiũt deteriores. iuxta illud ad Ephe. 4. Desꝑãtes semetipsos tradiderunt ipudicicie. Sȝ qꝛ hoc ipedimẽtũ dissoluet̃ ꝑ ea que dicent̃ infra in dñica Sexagesime ⁊ Quiquagesime d̃ ipsa imẽsitate mĩe dei. Idcirco hic cã breuitatis sub silẽtio ꝑtranseundũ duxi. Sunt ⁊ alij q̃ plurimi ⁊ ꝑdictis multo pliores: q̃ mĩaȝ dei tm̃: iusticiã ꝟo minime cõsiderãtes in pctis diu iacẽt ⁊ raro vl̃ nũq̃ d̃ ipsis penitẽt: nõ attẽdẽtes tãtã eẽ dei iusticiã quãtã vtiq̃ mĩam: qd̃ maxime demõstrat̃ i euãgelio occurrẽti: in q̃ apte describit̃ q̃ in hac vita in eccl'a. s. militãti sinit bonos ⁊ malos: sil' habitare ⁊ isil' crescere vsq̃ ad messẽ. i. vsq̃ ad mortẽ vl' ad diẽ iudicij. Et in tpe messis dicet messorib⁹. i. angelis suis ꝟba ꝓposita. s. Colligite ꝑmũ çiçania. i. pctõres ipenitẽtes ⁊ obstinatos: ⁊ alli. e. fa. ad cõbu. id est i inferno: vbi oñdit̃ maxima dei iusticia. Igit̃ i pñti ꝯmone de trib⁹ alijs pnie ipedimẽtis cũ suis remedijs tractãdũ occurrit. quoꝝ Primũ ⁊ ꝑncipale d̃r ipedimentũ ꝑsũptuositatis. Secundũ ꝟo ipedimentũ assiduitatis. 3ᵐ aũt ipedimẽtũ horribilitatis.

Pars ꝑma hui⁹ ꝯmonis in q̃ ponit̃ aliud pnie impedimẽtũ qd̃ d̃ ꝑsũptuositas.

p Rimo igit̃ i isto ꝯmone tractandũ ẽ aliud pnie ipedimẽtũ qd̃ vocat̃ ꝑsũptuositas. Presumũt eni pctõres iniq̃ de mĩa dei. s. q̃ male viuẽdo de⁹ eoꝝ misereat̃: qd̃ ẽ dñȝ iudicare iniustũ necnõ ⁊ blasfemare: sicut in ꝑsona talium psalmista ait. Nõ videbit dñs nec itelliget de⁹ iacob. Cõtra q̃s d̃r Eccle. 4. Ne dicas miseratio dñi magna ẽ: qꝛ de spe rues i ꝑsũptionẽ temerariã ⁊ supbã: ⁊ absq̃ timore in pctis tuis firmã facies habitationẽ: vñ Aug⁹. li⁹. 3. de ꝟbis dñi ꝯmone. 22. inq̃t: Ista duo mala occidũt aĩas: aut desꝑatio: aut ꝑuersa spes. Nã sicut liberat bona spes ⁊ recta: ita decipit peruersa. ¶ Ad qd̃ ipedimẽtũ dissoluẽdũ q̃ritur ista q̃stio. Utrũ i deo sit iustitia? videt̃. n. q̃ nõ. Quia q̃cũq̃ facit oĩa ꝓ libito sue volũtatis nõ ꝯm iusticiã opat̃: sed ꝯm q̃ dicit apl's ad Ephe. ꝑ. De⁹ opat̃ oĩa ꝯm consiliũ sue volũtatis: nõ ḡ iusticia debet ei attribui Preterea act⁹ iusticie ẽ reddere debitũ: sed de⁹ nulli ẽ debitor: ḡ deo non cõpetit iusticia. sed ꝯ hoc obstat tota scriptura q̃ deũ iustum eẽ clamat. Nã apl's dicit. 2. ad Thimoth. 4 Qd̃ de⁹ ẽ iudex iust⁹: sed nõ ẽ iudex iust⁹ in quo nõ ẽ iusticia: ḡ. ⁊c̃. Et ps̃ ad deũ clamat Justicia plena ẽ dextera tua. Et alibi. Just⁹ dñs ⁊ iusticiã dilexit. ¶ Ad hanc q̃onẽ rñdet Tho. in prima pte. q. 21. ar. ꝑ. Et Rica. in. 4. di. 46. ar. ꝑ. q. i. di. q̃ duplex ẽ iusticie species: vna cõmutatiua: alia distributiua. Prima cõsistit i mutua datiõe ⁊ acceptiõe: vt patet i emptiõe ⁊ venditiõe ⁊ alijs cõmutationib⁹: ⁊ hec d̃r Ethi². 5. Justicia cõmutatiua: ⁊ hec nõ põt eẽ in deo: qꝛ nullus dedit ei tãtũ vt mereat̃ q̃ illi retribuat̃. Uñ apl's ad Ro. xj. Quis prior dedit illi ⁊ retribuet̃ ei? q. d. null⁹. Secũda q̃ cõsistit i distribuẽdo ꝯm quã aliq̃s gubernator vl' dispensator dat vnicuiq̃ ꝯȝ suã dignitatẽ. Sicut ḡ ordo cõgruus familie vel cuiuscũq̃ m'titudinis gubernate demõstrat hui⁹modi iusticiã in gubernãte: ita ordo vniuersi q̃ apparet tã in rebus nãlib⁹ q̃ in reb⁹ volũtarijs demonstrat dei iusticiã. Uñ dicit Diony. c. 4. de dinis nominib⁹. Oportet videre i hoc verã eẽ dei iusticiã q̃ oib⁹ tribuit ꝓpria ꝯm vni⁹cui⁹qȝ existentiũ dignitatẽ: ⁊ ꝯm vni⁹cuiusq̃ nãm i ꝓpo saluat ordine ⁊ ꝟtute. Et sic patet q̃ in deo ẽ iusticia distributiua q̃ distribuit bonũ

⁊ malū: penā ⁊ gl'iam. Dicas ḡ ad arᵐ i oppositū ꝯm Tho. vbi. s. ꝙ ꝗuis deꝰ opeꝛ oia ꝯm cōsiliū sue volūtatis nō tñ hoc obstat q̄n opeꝛ ꝯm suā iusticiā: q2 ipossibile ē deū velle nisi qđ rō sue sapie dictat: q̄ quidē ē sicut lex iusticie ꝯm quā eiꝰ volūtas recta ⁊ iusta est: vñ qđcūq3 facit ꝯm volūtatē suā iuste facit sicut nos id qđ ꝯm legē facimꝰ iuste facimus sed nos q̄dē ꝯm legē alicuiꝰ supioris: deꝰ aūt sibiipsi ē lex. Ad aliud argᵐ dicas ꝯm Rica vbi. s. ⁊ in rñsione. 4. argumēti. ꝙ si deꝰ nulli creature sit debitoꝛ ex recepto: tñ debitoꝛ est ex ꝓmisso. Promisit eni dare gl'iā3 bñfacientibꝰ: ⁊ penā malefaciētibꝰ: q2 nulli ē debitoꝛ nisi q2 vult. Si aūt q̄raꝛ q̄re vult non rñdeo nisi q2 vult: q2 volūtas sua ē cā ꝑma. Et sic patet ista q̄stio. Noli ḡ ꝑsumere ð misericordia dei: q2 tanta ē iusticia quāta ē misericordia. vñ Grego. Miam ait dei debemus erubescere: si iusticiā eiꝰ nolimꝰ formidare. Et Hiero. Magna ē mīa dei imo maioꝛ ꝙ̄ credas: sed nō minoꝛ ē iusticia. Et ideo potiꝰ ē iusticia timēda: ꝙ̄ mīa sine pnia ꝑsumēda. vñ Deut. x. dr̄. Deꝰ magnus ⁊ potēs ⁊ terribilis q̇ potētiā nō accipit nec munera Et Job. 9. dr̄. Si iustificare me voluero: os meū cōdēnabit me: ⁊ si inocentē me ostēdero premiū me cōprobabit. vñ Salomon ꝓuer. 6. Zelus ⁊ furoꝛ viri nō ꝑcet i die vindicte: nec acq̇escet cuiꝰ ꝙ̄ ꝑcibus: nec suscipiet ꝓ redēptione dona plurima. Itē. c. ꝑ. dr̄. Nō ꝓderūt thesauri ipietatꝫ in die iudicij ⁊ vltionis: ꝓpterea dñs ꝑ Esa. loquiꝛ. c. 47. his ꝑsumptuosis di. Reuelabiꝛ ignominia tua: videbiꝛ opprobriū tuū: vltionē capia3 ⁊ nō resistet mihi hō. Et ꝑ Hiere. c. 48. inq̄t Erit coꝛ fortiū moab in die illa sicut coꝛ mulieris ꝑturientꝭ. Et ꝑ Ezech. 7. c. et Sopho. ꝑ. ait. Argētū ⁊ aurū eoꝛū nō poterit eos liberare in die furoꝛis dñi. Noli ergo ꝑsumē sed pnia3 age: q2 deꝰ nō poterit iusticiā sua3 ꝑterire. Que oia cōfirmat Augꝰ. sup Jo. ꝯmone. 33. Et li. 3. de ꝟbis dñi ꝯmone. x. Ex vtroq3 hoies ꝑiclitātur: ⁊ sperādo ꝯrijs rebus: ꝯrijs affectionibꝰ sperādo decipiꝛ q̇ dicit. Bonꝰ ē dñs: misericoꝛs est dñs: faciam qđ mihi placet: qđ libet: laxē habenas meas cupiditatibꝰ meis iplea desideria mea: ad ħ q2 misericoꝛs ē deꝰ: hō deꝰ: mā suetꝰ est deꝰ. Spe isti periclitāꝛ. Desꝑatiōe aūt q̇ cū gravia pctā putātes iā sibi non posse ignosci penitētibꝰ ⁊ statuētes ad damnationē sine dubio obstinatos dicūt apud seipsos. Iā damnati sumꝰ: q̄re qđ volumꝰ nō facimꝰ? Et ita illis q̇ spe ꝑiclitanꝛ diciꝛ. Ne tardes conuerti ad dominū: ne differas de die in diem subito eni veniet ira eius: ⁊ in tꝑe vindicte disperdet te. Illis q̇ desperatōe ꝑiclitanꝛ diciꝛ: In q̄cūq3 die cōuersus fuerit iniquꝰ omniū iniq̄tatū eiꝰ obliuiscar. ꝓpter illos ergo q̇ desperatiōe ꝑiclitanꝛ: ꝓposuit indulgētie portū: ꝓpter ꝟo eos qui ⁊ dilationibꝰ illuduntꝛ facit diē mortis in eternū. Et sic patet pars prima huius sermonis.

Pars 2ᵃ huiꝰ ꝯmonis in qua poniꝛ aliud pnie ipedimētū qđ dr̄ assiduitas ⁊ pulchre.

Scđo in isto ꝯmone tractādū ē aliđ pnie ipedimētū ꝙ dr̄ assiduitas siue ꝯsuetudo peccādi: siue male faciēdi. Cū. n. Jo. 8. dñs dicat. Qui facit peccatū ꝯuus ē pcti. necesse ē vt q̇ ꝑ ꝯsuetudinē malā diu sub iugo iniq̄tatū subiectꝰ fuerit sine maxia difficultate resurgē neq̄ꝙ̄ possit. In q̄ꝝ ꝑsona. Treno. ꝑ. dr̄. Vigilauit iugū iniq̄tatū meaꝝ in manu eiꝰ. s. ꝯsuetudinis male cōuolute sūt ⁊ iposite collo meo: ifirmata ē ꝟtus mea: dedit me dñs. s. ꝑmissiue: i manu de q̄ nō potero resurgere. Hoc est iugū de q̄ Eccle. 4. dr̄. Jugū graue sup filios adā: ħ q̄dē ē laboꝛ q̄ filij isrł duris opibꝰ pallearū: luti: ⁊ laterꝭ ꝑmebanꝛ sꝫ pharaonica ꝯuitute: sic patet exo. i. c. Cuiꝰ rōne3 assignat Hugo de scō victoꝛe sup regula3 bti Augu. di. Cogitatio mala ꝑit delectationē: delectatio ꝯsensū: cōsensus opationē: opatio cōsuetudinē: ꝯsuetudo necessitatē: q̄ q̄dē necessitas nō excusat ꝫ magꝭ incusat: Hec ille. Ex q̇bꝰ ꝟbis patet ꝙ ꝯsuetudo iducit necessitatē q2 est altera nā. ff. ad macedonianū. l. i. de li. ⁊ posthu. l. si q̇s. posthumos. ð postulādo. l. i. §. ibis. Insti. de reꝝ diuisi. l. pauonū. Scđ3 etiā phm li. de reminiscētia. ꝑ rethoꝛ. c. x. 4. ꝓbleumatū ꝑticła. 28. ⁊. 7. ethiꝛ vbi ait Difficile ē resistere ꝯsuetudini: q2 asilaꝛ nē. Patet etiā ꝙ ex mala ꝯsuetudie pctōꝛ nō valet verā pnia3 ꝑagere. Cū eni. Cognitio pcti sit initiū salutꝭ ⁊ mala ꝯsuetudo nō ꝑmittat pctm̄ cognoscē: seq̇ꝛ ꝙ verā pnia3 ꝑagere ipediat. Ait eni Augu. in li. Enchiri. pctā q̄uis magna ⁊ hoꝛrida: cū in ꝯsuetudinē ve

nerint: aut nulla aut ꝑua esse credunt: vsq adeo vt nō solū nō occultāda: ꝟm etiā ꝑdicāda ⁊ diffamāda videant. Vñ sicut scriptū ē Laudat pctōr i desiderijs aīe sue ⁊c̄. Et iō bñ ait Juuenal' li. 3. satyra 2ª. Cōsuetudo mali tenet insanabile vulnꝰ. Et Jacobꝰ bñuentanꝰ ait: Res ē dura nimis vsū depellere cuiꝰ radix euelli non valet alta bñ. Hec ille. Patet etiā ex dictis Hugo. ꝙ cōsuetudo nō diminuit pctm̄ sed aggrauat: sicut habetur 24. q. i. in. c. scisma. ⁊ extra de simonia. c. satis. ⁊ in. c. cū in eccl'ie. ⁊ de eo q̇ duxit i ma. q. pō. ꝑ adul. c. cū haberet. Et extra de cōsue. c. fi. vbi dr̄. Tāto ꝓ certo grauiora sunt pctā q̄to diutiꝰ infelicē aīam detinēt alligatam. Hec ibi. Et multa alia de mala cōsuetudine hic adduci pñt q̄ cā breuitatꝫ omitto: ꝑserti cum in alio sermonario de pctis dñica. 4. de aduētu i 3ª ꝑte diffusiꝰ habēt. Ex q̇bꝰ oībus patere pōt ꝙ multe male cōsuetudines vanitatū ⁊ maloꝝ ꝯtractuū hodiernis tꝑibꝰ adinuēte: quāto lōgiores tāto neq̇ores rōnabiliter reputāt: iō taliū nō ꝯsuetudo ſ abusio nūcupāda ē: nec minꝰ q̄ꝫ corruptela vitiosa vitari dꝫ: sic̄ pꝫ dis. 8. c. malā. vbi dr̄. Mala ꝯsuetudo nō minꝰ q̄ꝫ vitiosa corruptela vitāda ē: q̄ nisi citiꝰ ⁊ radicitꝰ euellat i priuilegioꝝ ius: ab ip̄ijs assumit: ⁊ icipiūt ꝑuaricatiōes varie ⁊ ꝑsūptiōes creberrime nō oppꝑsse ꝓ legibꝰ venerari ⁊ ꝑuilegiorū more ꝑpetuo celebrari. Et ibidē. c. veritate Augꝰ ait Nemo cōsuetudinē rōni ⁊ veritati ꝓponat: q2 ꝯsuetudinē rō ⁊ veritas sꝑ excludit. Et. c. sequēti Grego. ait. Aduertēdū ē ꝙ dñs dixit. Ego sū veritas: ⁊ nō dixit: Ego sū cōsuetudo ſ veritas. Et i. c. frustra. iteꝝ Augꝰ ait Frustra q̇dē q̇ rōne vincūt cōsuetudinē nobis obijciūt: q̄si cōsuetudo maior sit ꝟitate Et i. c. cōsuetudo. btūs Cyp̄anꝰ ait. Cōsuetudo sine veritate vetustas erroris ē. Hec ibi Inducit ꝫ cōsuetudo pctā ⁊ cogit hoīeꝫ peccare. Quoꝝ oīuꝫ hēt exēplū illiꝰ ph̄i: qui ex suoꝝ grauitate moꝝ electꝰ fuit i regē cuiꝰdā nobilis ciuitatꝫ. Cū hortaret ciues nutrire filios sub moꝝ debita disciplīa: atq illos auertere a ꝑuis ꝯsuetudinibus vitiorū: nec ciues huic ꝟtuose amonitōi oīo parerēt: nutriri fecit duos optimos canes ex optimis ꝑentibꝰ ortos: vnū i coq̇na: alteꝝ ꝟo i venationū exꝑiētia. Ad tēpꝰ āt ꝑꝑlo ꝯuocato i publico ⁊ i

suꝑdictꝫ moribꝰ illis icato ſm̄ mōē ambobꝰ canibꝰ inibi ꝑꝑatis i medio ꝑꝑli apponi fec̄ sartagines: papsides: icisoria: coq̇naria piguedine plana: atq leporē in prato dimisit. Factoq signo ſm ꝙ ꝑmonuerat seruos suos: ꝙ dimitterēt subito canes: canis venationibus assuetus insultu ꝑmo leporē dētibus rapuit. Alius ꝟo canis in coq̇na nutritus: oībus circūstantibus eū ad leporē exhortantibꝰ: stati cucurrit ad papsides piguē: ⁊ cetera ꝯsueta. Quo q̇dē mēorato exēplo mysteriū reserātꝫ didicerūt astātes q̄tū sint violēte ꝯsuetudines male ⁊ bone. Juxᷓ illud ex̄ ō cōsue. c. cū ꝯsuetudinis vsusq lōgeui nō sit leuis auctoritas. ⁊c̄. Et ex̄ de sen. ⁊ re iu. c. cā habet. ¶ Ad q̇ō ip̄edimētū dissoluendū tria tm̄ remedia cā breuitatꝫ occurrūt. Primū ē remediū ꝓuisionis: vt. s. i sua volūtate maxīe i iuuētute ꝯsuetudo mala tollat: ꝟga enī plicata i ꝑncipio ⁊ dū tenera ē cito ad rectitudinē tēdit. Auis ꝑuula ex ipso nido excepta melius q̄ꝫ alie domestica fieri solet. Equꝰ pullꝰ cito discit deponē q̄dā vitia q̄ antiq̇tꝰ nūq̄ꝫ relinq̇ret. Sic ꝯsuetudo mala de facili mutat: antiquata ꝟo difficillime aut nūq̄ꝫ: nisi cū dīno miraclo mouet. vñ Gre. narrat. Alexādrū orbis dñꝫ moribꝰ ꝑdagogi sui ⁊ vitijs non potuisse carere q̇bꝰ adhuc ꝑuulꝰ ifectꝰ erat. vñ Tulliꝰ i li. philippicoꝝ ait: O ē malū nascēs facile oꝑp̄mit iuetatū plerūq fit robustiꝰ. Et Gre. i registro iq̇t. Si ꝑue rei aditꝰ añq̄ꝫ iualescat nō claudit fit latior. ⁊ erit ꝯsuetudine licitū q̇ō rōne ꝯstat eē ꝓhibitū. Et Ber. i epl'a ad frēs de mōte dei ait: O is aius malꝰ ꝑusq̄ꝫ idurescat malicia emolliri pōt: ſ pꝰ q̄ꝫ iduruerit despandꝰ ē ſ ille. ¶ 2m remediū dr̄ inuocationis. Qui enī a suꝑiori ꝑmit ptāte q̄ conat illū in ꝑpetuā redigē ſuitutē si prudēt agat ⁊ suū adiutoriū aduocat fortiorē. Sꝫ vt dr̄ Job. 40. c Nō ē ptās suꝑ terrā q̄ cōparet ei. s. diabolo a q̄ ptāte cū fuerimꝰ ꝑ malā ꝯsuetudinē ꝑssi: cū eiꝰ ptāti resistē nō valemꝰ suꝑma. i. dīna potētia est iuocāda atq fideliter cū ꝓph̄a clamandū est: Deꝰ i adiutoriū meū intē. ⁊c̄. Et iterū: Deꝰ in noīe tuo saluū me fac. Naꝫ sicut Luce. xj. c. dñs ait: Cū fortis armatꝰ custodit atriū suū: in pace sūt oīa q̄ possidet id est diabolꝰ hoīeꝫ in pctis ꝑ malā ꝯsuetudinē in pace sunt oīa q̄ pos. Si aūt fortior illo

qđ est adiutoriū dei fideliť inuocatū supueni
ens: vincit ipsū.s. de aīa expellēdo: vniuersa
arma ei⁹ ī qbus ꝯfidebat q̄ sunt iterata pctā
aufert.s.ꝑ pniā ꝫ verā. Et ideo deberet qlibet
pctōꝝ adberē ꝑ deuotionē alicui scō: ⁊ illius
deuotioē a pctō ꝓponere abstinere. exemplo
illi⁹ prelati cui dixit Ber. vt abstineret tri-
bus dieb⁹ amore dei ab oī illicito: qđ ⁊ fecit
adeo vt diceret: Leue ē eni mihi ⁊ suaue de
cetero abstinere a malo. Sic luxuriosis ⁊ ie-
iunare nolentib⁹: ⁊ mēdacib⁹: ⁊ iurātibus ⁊
blasfemis cōsulēdū ē. ¶ 3ᵐ ⁊ vltimū reme-
diū dr̄ elōgatōis. Nā int̄ oīa xp̄i ꝯsilia vnū
celeberrimū ⁊ q̄si toti⁹ religionis fundamen
tū ē: euitare seu fugere pctōꝝ occasiōes. Hic
Math.5.c.ait dn̄s. Si ocul⁹ tuus scandali
zat te erue eū ⁊ ꝓijce abs te: expedit enim tibi
vt pereat vnū mēbrorū tuoꝝ q̄ꝫ totū corp⁹
eat in gehēnā. Ocul⁹ qdē dexter sunt lubri-
cis plerūqꝫ suspecta consortia: auaris parca
substātia: elatis fama ⁊ glīa: gulosis delica-
ta cibaria ⁊ magna cōuiuia: q̄ nō pugna sed
ꝑ elongationē ab homīe supanť. Qđ intelli
gēs ꝓpheta ait. Elongaui fugiēs ⁊ mansi ī
solitudine.s. vt fugerē occasiones peccandi.
Fugiēde sūt igiť occasiones male praue so-
cietates atqꝫ prauoꝝ cōsortia: bonorūqꝫ so-
cietates tenēde sūt: quia ſm phm. Mores
fiūt ex victu. Et iuxta illud ꝓphe. Cū sācto
scūs eris: ⁊ cū viro inocēte inocēs eris: ⁊ cū
ꝑuerso ꝑuerteris. Et sic patet pars secunda
huius sermonis.

Pars t̄tia hui⁹ sermonis in qua ponitur
aliud pnie īpedimētū qđ dr̄ horribilitas.

T Ertio ⁊ vltimo ī isto ſmone tractā
dū ē aliđ pnie īpedimētū qđ dr̄ hor-
ribilitas.s. satisfaciēdi. Et voco hic
satisfactionē ꝓ restitutione alienoꝝ: ꝓ resti
tutione fame: ꝓ recōciliatoē inimicoꝝ: ꝓ re-
missione iniuriaꝝ: ꝓ obseruatioē votoꝝ: ꝓ ex
ecutioē testamētoꝝ: ꝓ euitatioē pctōꝝ futu
rorū: necnō excisiōe causaꝝ eorūdē. iuxta il-
lud Aug. scriptū. de pe. di. 3. circa pn̄cipiū.
Satisfactio ē pctōꝝ cās excidere nec eoꝝ sug
gestionib⁹ additū indulgē. Sꝫ oīa ista hor
rent facere pctōres. Cōfitēť nāqꝫ ⁊ coīcanť
sed nūq̄ꝫ restituūt: nūq̄ꝫ inimicis recōciliāť
nūq̄ꝫ peccādi occasiones deuitāt. ⁊ sic et̄nali-
ter puniūť ⁊ dānāť hoc ē īpedimētū ferreū:
h̄ ē īpedimētū calibeū: h̄ ē īpedimētū adamā

tinū: h̄ ē īpedimētū plūbeū: hec ē mola gra-
uis ad collū pctōꝝ ligata: demergēs eos ī ꝓ-
fundū inferni. Exclama ḡ ad vsurarios: ad
auaros: ad depdatores: ad oēs subās aliorū
rapiētes siue ꝑ malos ꝯct⁹: siue ꝑ sniam fal-
sā: siue ꝑ falsā aduocationē: aut ꝑ quēcūqꝫ
aliū modū ꝓximū dānauerūt vt restituant
q̄r aliť nō remittiť pctm̄ nisi restituať male
ablatum. de re. iu. li. 6. ⁊. 14. q. 6. c. ſ. Et est
Aug. 2ᵃ epl'a ad Macedoniū. 24. q. 2. c. le
gať. extra de sen. excō. c. porro. glo. in ꝟbo sa
tisfaciāt. Sine satisfactioē nō pōt qs verā pe
nitētiā agere. Et ex̄ de vsuris. c. cū tu. de pe.
dis. i. §. neminē. ⁊. dis. 6. §. falsas vbi diciť.
Qui bona alti⁹ iiuste detinet: ⁊ odiū ī corde
gerit: sciat se nō posse verā pniā ꝫ ꝑagē: ꝑ quā
valeat ad et̄nā felicitatem ꝑuenire. Unde ⁊
Aug⁹. in li. đ ꝟo cultu inq̇t. Nō solū ꝓ ma
xima male ablatorū quātitate: veꝝ etiā ꝓ mi
nima denarij ꝑticula nō poterit q̇s faciē vide
re dinā. Hec ibi. qđ intelligēdū ē si detineať
ꝯ volūtatē possidentis. Hec audire horrent:
ista aures eorū offendūt: nullaten⁹ satisface
volūt. O īpedimētū diabolicū: quātos de-
mersit quātos ligauit ⁊ ligat: q̄t in baratro
inferni demersit? Nō eni errauit ille q̇ dixit:
Pecunie obediūt oīa: ꝓpt̄ea spūs scūs Ba
ruth. 3. ꝓnunciat oēs istos esse dānatos. di.
Ubi sūt q̇ argētū thesauriçāt ⁊ auꝝ ī q̄ cōfi
dūt hoīes? Rn̄dit ad īferna descēderūt. Hor
rēt ⁊ mlr̄es amouere a se supfluas vanita
tes: supflua iocalia: adult̄inos capillos: di-
abolica fucamēta: ⁊ reliq̄ q̄s oīo si penitere
volūt a se amouere teneť. Horrēt ꝑtiales re
nūciare ꝑtialib⁹: īdulgere inimicis: remittē
iiurias q̄ tn̄ facē obligānť. Horrēt detracto
res restituē famā quā iiuste tulerūt: nec tn̄
absolui pn̄t: nisi h̄ ꝑficiant. Isti oēs profecto
cathenis ferreis ligati sūt: ita vt pnia eoꝝ
vana sit ⁊ vacua: nec ꝓtin⁹ deo grata nec ac
cepta. ¶ Cōtra qđ īpedimētū sol⁹ vn⁹ mal
le⁹ vl' remediū ꝓficit: q̇ cōtineť ī his paucis
ꝟbis Hiero. Tꝑale ē qđ delectat: eternū qđ
cruciat. Cōsidera ḡ gaudiū qđ hēs de oībus
supradictis tꝑale eē ⁊ instātaneū: caducū ⁊
oīno transitoriū: penā ꝟo nisi satisfacias ut
p̄dictū est eē ꝑpetuā ⁊ eternā. Quis est enī
tā ignar⁹: tā insipiēs vt modicū quid habe-
at gaudij ⁊ delectatiōis infinitas ꝟo penas
⁊ supplicia eterna sustineat? O magna mēꝫ

alienatio que nõ ꝯsiderat illud euangelicũ. Quid ꝓdest hõi si vni. mun. lu. a. vero. s. de tri. pa. Matth. 16. Et sic patz illud impedimẽtũ cũ suo remedio. Rogem⁹ ergo oipotẽtẽ F. c. vt digneƚ nobis grãm impꝑtiri qtenus ab oib⁹ ꝑdictis ipedimẽtis expediti verã possim⁹ pniaz peragere: ne colligam̃ vt ȥiȥania ad cõburẽdũ: ſ vt triticũ verũ ⁊ puꝝ possimus reponi in horreuz vite eterne vbi ⁊ re. de⁹ gloriosus trin⁹ ⁊ vnus cũ scis ⁊ angelis suis. In seculorũ secula. Amen.

Dñica in septuagesima de gnãli oĩuz vocatione ad dei seruitiũ in ecclesia militanti. Sermo in ordine. 33.

(e)Xijt primo mane ꝯducere operarios in vineã suã Scribũƚ hec ꝟba Matth. 20. ⁊ i euãgelio occurrentis dñice. Licz ſm phm. 7. Ethi. c. 12. Finis ẽ ꝑncipiũ in appetibilib⁹ ⁊ agibilib⁹. Notandũ ẽ tñ ſ; eũdẽ: q2 ad h vt moueat ad agendũ tria inter cetera sũt necessaria. Primo vt sit bonũ: q2 diciƚ. p. Ethicoꝝ Bonũ ẽ qđ oia appetũt. Secũdo ꝙ sit desideratũ: q2 finis mouet agentẽ sicut volitũ ⁊ desideratũ ſm phm. Tertio ꝙ sit possibile: q2 vt diciƚ. 3. Ethicoꝝ. Electio nõ ẽ impossibiliũ. Si ergo ꝯsiderem⁹ finẽ nostrũ. s. beatitudinẽ ad quẽ hõ finaliter ordinaƚ iueniemus ꝙ finis ẽ qd optimũ: qm̃ btitudo scđm Boetiũ. 3. de cõsola. Est stat⁹ oĩuz bonorũ aggregatiõe perfect⁹: ẽ etiã maxime desiderat⁹: q2 vt dicit Augu. 10. de ciui. dei. c. i. in prin. Oĩuz certissima sentẽtia q̃ recta rõne vtũƚ: oẽs hoĩes velle esse btõs vt ait: Boe. vbi. s. Inest mẽtib⁹ hoĩum sũmi boni nãlr inserta cupido. Sed finẽ istũ ꝓpria volũtate nobis cõsequi impossibile ẽ: qm̃ supnãle ẽ Ideo ne de hoc sũmo bono ⁊ maxime desiderato cõsequẽdo finaliter hõ desperet: sed poti⁹ ad cõsequendũ studeat laborare: christus oẽs ⁊ iuuenes ⁊ senes sapiẽtes ⁊ insipiẽtes pariter vocãs dicit Ite. ⁊c̃. Ponẽs parabolã in isto sacro euãgelio de p̄ꝛefamilias: q̃ exijt ꝑmo mane cõducere opꝑarios in suã vineã: q p̄rfamilias est de⁹ oꝑs q̃ vocat oẽs ad ſuitiũ suũ i ecclia militãti. De q̃ vocatiõe in ꝑsenti sermõe tria occurrũt ꝯsiderãda. Primũ quoꝝ dr̃ gnãlis vocatio. 2ᵐ ꝟo vocatõis modificatio. 3ᵐ aũt vocatoꝝ remuneratio.

Pars ꝑma hui⁹ sermonis in q̃ declaratur generalis omniũ vocatio.

(p)Rimo igiƚ in isto ſmone. q̃riƚ vtrũ de⁹ vocet oẽs: q2 ex euãgelio videƚ ꝙ sic. Nã dr̃ ꝙ exijt ꝑmo mane cõducere opꝑarios: deinde hora tertiaꝝ. vj. xj. ⁊ de speroꝝ: qđ nõ ẽ aliud dicere nisi qđ de⁹ vocat in oĩ etate. Nã vt dicit Nicholaus de lira ⁊ Pe. Io. sup hoc euãgelio ꝙ mane ẽ pueritia ſm Greg. hora tertia ẽ adolescentia: q2 q̃si sol in altũ ꝓficit dũ calor etatis crescit. Sexta ẽ iuuent⁹: q2 velut in cẽtro sol figiƚ dum in ea plenitudo roboris solidaƚ. Nona aũt ẽ senect⁹ in q̃ sol q̃si ab alto axe descendit: q2 hec etas a calore iuuẽtutis deficit. Undecima ẽ etas q̃ decrepita vel veterana vocaƚ: in q̃ etate etiaz ipsos antiq̃s vocat dicens: Ite ⁊ vos in vineã meã. Ex qb⁹ patet ꝙ vocet oẽs: ⁊ oẽs vult saluos fieri. Nã oĩs hñs charitatẽ debet illud velle: ergo cũ de⁹ sũmã habeat dilectionẽ patz ꝓpositũ. Qđ ꝯfirmat aplʼs ꝑme ad Thi. 2. exꝑsse di. oẽs ad agnitionẽ ꝟitatis venire: s; qui oẽ dicit nihil excludit: q2 ẽ ƚmin⁹ vniũsalis: extra đ maioritate ⁊ obediẽtia in. c. solite. de obꝑ. ie. c. 2. di. 19. si romanoꝝ. 25. di. §. i. in gl. C. mã. l. ꝓcuratori. ff. de offi. ꝑsi. l. 3. ergo ⁊c̃. ¶ S; oppositũ videƚ tali rõe. Si de⁹ oẽs vocat ⁊ oẽs vult saluos fieri: ergo oẽs diligit eq̃lr: ⁊ ꝯñt oẽs sũt electi qđ falsũ ẽ ex euãgelio vbi dr̃. Mlʼti sũt vocati. p. ꝟ. e. Ad hoc dubiũ rñdeƚ ſ; sniam plĩmoꝝ doctorũ. s. Nicho. de lira sup eplʼa ad Ro. 5. c. ⁊ h. Tho. in ꝑma ꝑte. q. 19. ar. 6. et he. Bo. ⁊ Ri. in. p. di. 45. ar. p. q. i. Qđ cuz oẽs nõ saluẽƚ ⁊ dei volũtas nõ frustreƚ necesse ẽ ꝙ fiat ius in mõ distribuẽdi vlʼ mõ volendi: ⁊ Aug. in li. Ench. ait: ꝙ dupliciter fit ius in mõ distribuẽdi. Uno mõ ꝙ fiat distinctio ſm cõem modũ loquẽdi oẽs timent mare. s. existẽtes i eo: vlʼ dicẽdo: Iste mgr̃ docet oẽs pueros isti⁹ ciuitatis. s. q̃ addiscunt: q2 null⁹ doceƚ nisi ꝑ ipsũ. Silʼr deus vult oẽs hoĩes saluos fieri: q2 null⁹ saluabiƚ nisi velit ipse: ⁊ q̃ volũt saluari saluat. Alio mõ ꝙ fiat distributio ſ; cõez modũ distribuẽdi q2 põt fieri distributio ꝓ singulis geneꝝ. vlʼ ꝓ generib⁹ singuloꝝ: ⁊ sic ẽ falsa: nec sic itelligit apostol⁹ vlʼ ꝓ generib⁹ singuloꝝ ⁊ sic ẽ ꝟa: q2 de⁹

de oĩ gẽte voluit ⁊ vult saluari: ⁊ de grecis ⁊ latinis: ⁊ de ꝑlatis ⁊ subditis: diuitibꝰ ⁊ pauperibꝰ: ⁊ sic de singulis: idõ dic̃ apl's ꝓ oĩbꝰ esse orãdũ. Et hec ẽ. R. Aug. cui Mg̃r initit̃. Si aũt fiat ius in mõ vocãdi. Tunc distinguit̃ in deo duplex volũtas. s. añcedẽs ⁊ ꝯñs Primo mõ vult deus oẽs saluos fieri: vt sit sensꝰ. Deꝰ vult oẽz hoiez saluũ fieri añcedẽt̃ id ẽ sm ꝙ ꝯsiderat̃ in ꝙtũ hõ ⁊ ꝙtũ imago dei: Et sic verũ ẽ: vñ Damasce. 2o li. c. penl'. dic̃ Oportet scire añcedẽter ꝙ deꝰ vult oẽs homines saluari ⁊ regno eiꝰ potiri ⁊ fortunari. Hec ille. Nõ eni ad puniẽdũ blasmauit homines ꝫ ad ꝑticipãdũ vt bonꝰ bonitatẽ eius 2o ꝯñter. s. deꝰ nõ vult oẽs hoies saluos fieri ꝯñter eni velle oẽs hoies saluos fieri ẽ velle cõpẽsatis oĩbꝰ cõditiõibꝰ hoĩs oẽs hoies saluari: Et sic nõ ẽ verũ ꝙ deꝰ velit oẽs hoies saluari: q2 si sic vellet oẽs saluarẽt̃. Nõ. n. deꝰ vult saluos fieri illos q̇ moriũt̃ in pctõ mortali: vñ Damasce. vbi. s. subiũgit di. Peccãtes aũt vult puniri. Qđ ꝫ dr̃ in deo volũtas añcedẽs ⁊ ꝯñs nõ ẽ accipiẽda ex ꝑte volẽt̃: ꝫ ex ꝑte volitorũ: Exẽplicã: Sic si diceremus ꝙ iustꝰ rex ꝓ vult oẽs regni sui nõ affligi: habẽdo respectũ ad ꝯformitatẽ nãe ⁊ tñ ex ꝯñti vult aliq̇s puniri. Differẽtia ãt inter istas volũtates nõ ẽ sm diuersitatẽ affectionis: siue mõi volẽdi q̇ sit in deo: ꝫ sm rõnẽ ꝯnotãdi ⁊ intelligẽdi: ꝓut eni deꝰ dr̃ velle oĩuz salutẽ ꝙtũ in se ẽ ⁊ añcedẽter: tũc cõnotat̃ in oĩbꝰ hoĩbꝰ ordinabilitas ad salutẽ. Tũ ex ꝑte nature date. Tũ ex ꝑte gr̃e oblate. Dedit eniz deꝰ nãm ꝑ3 quã possent eũ ꝯgnoscẽ: ⁊ cognitũ q̃rere: ⁊ q̃situ inuenire: ⁊ iuẽto adherere ac ꝑ hoc salutẽ obtinere: grãm sil' obtinere. Grãm sil'r obtulit dũ filiũ misit cuiꝰ ꝓcium oĩuz suffecit leges etiã mãdata tribuit salut̃ꝫ Ipse etiã ꝓsto ẽ oĩbꝰ inq̇rẽtibꝰ: ⁊ ꝓpe ẽ oĩbꝰ inuocãtibꝰ eũ. Velle ꝫ hoiez añcedẽter saluare ẽ ordinatũ ad salutẽ facẽ ⁊ volẽti ꝑuenire nõ deesse. Vñ velle añcedẽter saluare nõ connotat salutẽ ꝫ ordinabilitatẽ ad eam. Velle aũt ꝯñ ex ẽ velle actu dare salutẽ. Dicas ꝫ ad argumẽtũ ꝙ si aliq̇s sciret aliq̇s ꝓscitos ꝙuis ꝙtũ in se est. deberet eos velle saluari: nõ tñ voluntate absoluta: sed cõditionata. Et sic vult deus cõsequẽter ⁊ antecedẽter. verũ ergo esset quod cõcludit argumentũ si deꝰ vellet oẽs saluari tam volũtate consequenti quã antecedẽti: quod falsũ est. Et sic pat3 prima pars huiꝰ sermonis.

Pars scđa huiꝰ sermonis in q̃ ostendit̃ ꝙ tripliciter deꝰ hoĩem ad penitentiã vocat.

Secũdo in isto smone notãdũ est ꝙ tribꝰ modis nõ cessat deꝰ hoies vocare ad pniaz. Intrinseca inspiratiõe. predicatione: ⁊ bonorũ tꝑaliũ elargitiõe: ⁊ ꝑcussione. ¶ Primo nãq3 vocat̃ hõ a deo intrinseca inspiratiõe. Nã deꝰ volẽs mẽtẽ peccatoris in pctis suis dormiẽtẽ a via sua pessima reuocare siue remouẽ ad illã ꝑ inspirationẽ intrinsecã clamat. Ex q̃ sepiꝰ insurgit ꝯsolatio q̃dã spũalis: iuxta illud Jo. 3. Spiritꝰ vbi vult spirat: ⁊ vocem eiꝰ audis. s. di. illud apl'i ad Eph. 5. Surge q̇ dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illuiabit te christꝰ: spirat sic vẽtꝰ ducẽs pluuiã quã nubes generat ⁊ resoluit: sic spũs scũs mouet cor ad lachrymas: ⁊ ad irrigãdũ cor: vñ psal. Flabit spũs eiꝰ ⁊ fluẽt aq̃: Venit ne tibi pctõr ꝯfitẽdi volũtas: penitendi: orãdi: dimittẽdi iniurias: elemosynas dãdi: ieiunãdi: aliudue comodiꝰ bonũ faciendi? Cuius fuit obsecro vox illa nisi dei? ad Chor. 3. Nõ eni sumꝰ sufficiẽtes cogitare aliq̇d a nobis q̃si ex nobis: sed sufficiẽtia nr̃a ex deo ẽ. Et ad Ro. 9. Nõ eni ẽ volentis neq3 currẽtis: ꝫ miserãtis ẽ dei. Vbi no. Alex. in 3. Volũtas dr̃ ꝙtũ ad motũ interiorẽ: currẽtis ꝙtũ ad opꝰ exteriꝰ: vñ Aug. in li. de ꝑdestinatiõe. Priꝰ ẽ cogitare bonũ ꝙ credere ⁊ ipsũ cogitare bonũ a deo ẽ. Idẽ i li. de correctiõe ⁊ gr̃a. Sic gr̃a dei nullũ ꝓrsus siue agẽdo siue volẽdo faciũt hoies bonũ. Et ad Bonifaciũ papã. Nõ põt hõ aliq̇d boni velle nisi iuuet̃ a deo: q̇ nullũ maluz põt velle. Idẽ i Ench. Gr̃a ꝓmo velit vt velimꝰ bonũ Idẽ ad valẽtiũ. Cogitare vl' agere sm deũ nulla rõe sine gr̃a dei possumꝰ. Et de ecclesiasticis dogmatibꝰ: Manet ad q̃rẽdã salutez libertas arbitrij ꝫ admonẽte priꝰ deo. Bernardꝰ sup Cãt. smõe. 33. Sciãt hostes gr̃e nec ad bonũ cogitãdũ sufficẽ cor hũanũ. Et mg̃r di. 26. Bona voluntas vincat grãm. S3 errãt in h pellegiani ꝯ q̃s. Aug. ꝓ. retractationũ ait. Noui heretici pellegiani sic liberũ asserũt volũtatis arbitrium: vt gr̃e dei locũ nõ relinquãt: quã grãm sm nostra merita dari fatẽt̃. Qualiter aũt ꝑ grãm liberũ arbitriũ ordinat̃: declarat Aug. in li. de ec-

clesiasticis dogma.di. Initiū nostre salutis deo operāte habem⁹ seu misāte: vt acq̇escamus salutari inspiratiōi nr̄e ptātis: vt adipiscamur q̇ admonitōe adipiscēdū cognouim⁹. Diuini.n.muneris vt nō labamur: iā adepto salutis munere nr̄e ē sollicitudinis ⁊ diui pariter adiutorij. Errauit enim pellagius: q2 credidit liberū arbitriū oī destitutū grā gratis data q̇ falsū ē. Ubi nota. scd̄m Tho. p̄a. 2e.q.108.ar.2. vbi querit. vtrū hō possit bonū absq̧ dei grā facere ⁊ velle. Et dicit ꝙ nā hoīs pōt dupliciter considerari. Primo in sui integritate: vt fuit in p̄mo parēte añ peccatū. Scd̄o mō vt ē in nobis corrupta post peccatū primi parētis. Et scd̄m vtrūq̧ statū nā humana auxilio indiget diuino: vl' ad volendū: vl' faciendū q̇cūq̧ bonū sic a p̄mo mouēte. Sed in statu nāe integre q̄tū ad sufficientiā oꝑatiue ꝟtutis poterat hō per sua nālia velle ⁊ bonū operari sue nāe ꝓportionatū: q̄le ē bonū virtutis acquisite: nō aūt bonū supexcedēs quale est bonū ꝟtutis infuse: ȝ in statu nāe corrupte etiā deficit hō ad hoc ꝙ scd̄m nām suā pōt: vt non possit totū h⁹mōi bonū implere ꝑ sua nālia q2 nā hūana ꝑ pctm̄ nō ē tota destructa sed corrupta: vt toto bono nāe priuet: pȝ etiaȝ quidē in statu nature corrupte ꝑ ꝟtuteȝ sue nature aliq̇ bonū ꝑticulare agere: sic edificare domos: plātare vineas: ⁊ h⁹modi naturalia: nō tm̄ totū bonū sibi generale: ita ꝙ in nullo deficiat: sic hō infirm⁹ pōt ꝑ seipsū aliquē motū hr̄e: nō tm̄ pōt moueri perfecte motu hoīs sani: nisi sanet auxilio medicine Sic igit ꝟtute gratuita supaddita ꝟtuti nature indiget hō in statu nāe integre q̄tū ad vnū.s. ad volendū bonū ⁊ oꝑandū bonū supernaturale. Sȝ in statu nāe corrupte q̄tuȝ ad duo.s. vt sanet ⁊ vlterius ad bonū supnālis ꝟtutis oꝑatiue: q̇ ē meritoriū. Ulteri⁹ aūt in vtroq̧ statu indiget hō auxilio diuino vt ab ipso moueat ad bn̄ agēdū. Sȝ cōtra dici pōt. Illud eni in ptāte hoīs ē cuius ipse dn̄s est: sȝ dn̄s ē hō suoꝝ actuū: maxime ei⁹ q̇ ē velle: ergo hō pōt velle ⁊ facere bonū ⁊ ꝑ seipsū sine auxilio grē dei. Rn̄deo ꝙ hō ē dn̄s suoꝝ actuū ⁊ volendi ⁊ nolendi ꝓpter deliberationē rōnis q̄ pōt flecti ⁊ ad vnā ꝑtē ⁊ ad aliā ꝙ deliberet ⁊ nō deliberet: si h⁹mōi etiā sit dn̄s oportet ꝙ sit hoc ꝑ deliberationē precedentē: ⁊ etiā hoc nō ꝓcedat in infinitū oportet ꝙ finaliter ad hoc deueniat ꝙ liberū arbitriuȝ hoīs moueat ab aliquo exteriori p̄ncipio q̇ est supra mentē humanā.s.a deo vt ꝓbat ph̄us in li. de bona fortuna: vn̄ mēs hoīs etiā sani nō habet ita dn̄iū sui act⁹ q̇n indigeat moueri a deo et m̄lto magis liberū arbitriū infirmi post pctm̄ q̇ impedit a bono post corruptionē nature. Itē dices. Spiritus vbi vult spirat: sȝ nō in pctōꝝ corda: q2 nō deo placent pctōres. Ego dico ꝙ nullus est cui⁹ mentē nō pulset testante Petro act.2. Effundā de spū meo sup omnē carnē Et ibidem.12. In nationes gratia spiritus sancti effusa est. Apoc.3. Ego sto ad hostiū ⁊ pulso. Est eni ipsa gratia gratis data: sic sol qui oībus coīcat lumen nisi claudat fenestra. O magna mortaliū ingratitudo: ⁊ nū q̄ cessat influere ⁊ ad bonū nos impellere: ȝ poti⁹ nos misereri diabolicas suscipim⁹ suggestiones quaȝ diuinas inspirationes: et si quādo suscipim⁹ cōfestim abijcimus de corde nostro: Istarū inspirationū multe non recipiunt ꝓpter magnā occupationē. Uas eni ad terrā prostratū nō pōt stillas vini vl' aque recipere: Aliqui recipiunt ⁊ spernunt nec executioni mandant: ⁊ poti⁹ obediunt diabolo quā deo: ⁊ multotiens diabol⁹ tentationib⁹ pulsat ⁊ aperit: sȝ null⁹ ē qui christo velit aperire dicēti. Cant.6. Aperi mihi soror mea. s. retinendo bonas inspirationes ⁊ cogitationes videlicet mortis: iudicij inferni: paradisi: ⁊ suorū peccatorū: hac eni vocatione venit ad te inuisibilis deus ne in superbiā eleueris. hec de prima. ¶ Secūdo vocat predicatione. Et hic modus ē solēnis ⁊ generalis: de hoc dicebat psal. Emittet verbū suum ⁊ liquefaciet ea. f. spūs ei⁹ ⁊ fl. aque scilicet deus per predicatores suos in corda peccatoruȝ: Nam predicatores sunt nuncij ⁊ apostoli dei: hoc autem figuratuȝ fuit Luce.14. Quidā homo fecit cenam magnā ⁊ misit seruos suos hora cene dicere inuitatis: Ecce prandium meum paui. Nam predicatio est diuina locutio: ⁊ per os predicatorum spiritus sanct⁹ loquit. Matth. 13. Non enim vos estis qui loquimini: sed s.p.v. qui loquitur in vobis. Unde precepit Esa. q̇nq̄gesimoq̇nto. Clama: ne cesses q̄si tuba exalta vocem tuam ⁊ annūcia. ⁊ cetera.

Et 2ᵉ ad Thi. 4. Predica ṽbū: insta oportu
ne: iportune argue: obsecra: increpa: i oi pa
tiētia ⁊ doctrina. Ex quo eni p̄ pctm̄ cecidit
hō a p̄ria nūq̄ cessauit bonitas dei nos voca-
re. Cepit cū p̄triarchis: postmodū cū ꝓphis
Esa. Hiere. Ezech. Dañ. oēs clamabāt: Ue
ni veni. Re. re. su. re. re. vt intueamr̄ te. Post
infinitos nūcios oēs male tractatos misit fi-
liū suū. q. d. Uerebūt̄ filiū meū: quē tñ ex
vineā occiderūt: q̄ per mūdū ibat aīam cla-
mādo vt ebri⁹: tandē crucifix⁹ ē ⁊ mortuus.
O christe optime. Ecce mortui sūt p̄triarche
⁊ ꝓphe mortu⁹ ē christ⁹: mortui ap̄li: ⁊ doc.
tñ nos multiplicit̄ vocare alijs nūcijs ⁊ am-
basiatorib⁹: vt p̄ p̄dicatores: nūcios: ⁊ inspi
rationes: ⁊ scripturas ad pn̄iam non cessat.
Heu nobis q̄ maiori veneratiōe ⁊ amore ho-
minē nobis amicū accipimus q̄ꝫ filiū dei. Si
eni venerit nūcius tp̄alis dñi: cū honore reci
pit̄ ei⁹ ābasaria: q̄tūcūqꝫ sit odiosa ⁊ timoro
sa. Quāto diligēti⁹ debēt auscultare nūciū
christi. i. p̄dicatorē ex p̄te oīpotētis dei dicēt]:
Tauri mei ⁊ altilia occisa sūt: ⁊ p̄ata sunt
oīa. Itē Matth. xj. Uenite ad me. o. q. la. et
o. e. ⁊ ego reficiā vos. Sꝫ multis accidit sicut
falcono ⁊ accipitri cibato ⁊ gallinis q̄ hn̄t ca
put i paleario ꝓpt̄ eā ī talib⁹ ōseuiet ira dei. di
cēte ꝓpha Effūde irā tuā i gētes q̄ te ñ noue
rūt. Hi. n. nōne sūt q̄ obaudiētes ⁊ igrātes
doctrinā recip̄e nolūt vt bonū op̄ent̄? psal.
Noluit itelligere vt bñ ageret. ꝓuer. p̄. voca
ui ⁊ re. expa. ma. me. ⁊ nō fuit qui aspiceret.
Despexistis oē ꝯsiliū meum: ⁊ increpatiōes
meas neglexistis: ego q̄ꝫ i iteritu vr̄o ridebo
⁊ subsānabo cū vobis qđ timebatis adueniet.
Cū irruerit repētina calamitas. ⁊ interit⁹
q̄si tēpestas igruerit: qñ venerit sup̄ vos tri-
bulatio ⁊ angustia: tūc iuocabūt me ⁊ non
exaudiā. Mane ꝯsurgēt ⁊ nō inueniēt me.
eo q̄ exosā habuerint disciplinā nec acq̄eue-
rint ⁊ timorē dñi nō suscep̄int nec acq̄euerīt
ꝯsilio meo ⁊ detraxerint vniūse correctioni
mee. Comedēt igit̄ fruct⁹ vie sue: suisq̄ꝫ cō
silijs saturabunt̄: auersio p̄uulorꝫ interficiet
eos ⁊ ꝓsperitas stultorꝫ perdet eos. Hec ille.
¶ 3ᵒ vocat nos bn̄ficiorꝫ collatiōe. O tu qui
diues es: ⁊ es i alto statu: ꝓsp̄itate: dignita
te: ⁊ sanitate: tot bona tibi dedit de⁹ q̄t bona
hābes tot te vocib⁹ clamauit. Dom⁹: agri: di
uitie: pecora: officia: status: sanitas: filij oia

ista clamant alta voce Ama dio. Ringratia
dio vñ Aug. Celū ⁊ t̄ra ⁊ oīa q̄ i eis sᵗ: ecce
vndiq̄ꝫ m̄ dicūt vt te amē: nec cessant dicē:
vt inexcusabilis sim. Gre. in omel. Tanto
g̃ eē humilior: atq̄ꝫ ad s̄uiēdū deo ꝓmptior
q̄sq̄ꝫ dꝫ ex munere: q̄to se obligatiorē eē cō-
spicit i reddēda rōe. Sꝫ heu proh dolor: q̄r
q̄ plura accipit magis ingrat⁹ ē pl⁹ deū offen
dit ⁊ cōtēnit: pl⁹ intumescit ⁊ alios despicit:
ac si ipse oīa suis manib⁹ fecisset: ac ꝓp̄a ṽtu
te sine auxilio dei ⁊ grā acq̄sierit. Nōne mi-
ser venisti i mūdū nud⁹? Job. p̄. Nud⁹ egres
sus sū de vtero mr̄is mee: nud⁹ reuertar il-
luc. Nōne sic asin⁹ q̄ cū bn̄ cibat⁹ ē calces in
pectore figet? s̄ꝫ illud psal. Ingrassat⁹ ⁊ im-
pinguat⁹ dilatat⁹ retribuebat m̄ mala ꝓ bo-
nis. O mulier iuuenē hēs maritū de q̄ cōtē-
taris: ornata: pulchra cū filijs. debes de oib⁹
hūiliari miti⁹ cōuersari: a pctīs cauere: deo
pl⁹ s̄uire. Nā nos allicit deus: vt venator an
cipitrē. Dat eni ancipitri p̄mo cibū: nec sa-
tiat illū: vt tm̄ alliciat ad reddēdū q̄d ille ve
nat̄ ⁊ capiat dño suo spe cibi futuri q̄ speret
ad plenū satiari debere: sic de⁹ dat nobis ter
rena: vt ad celestia alliciat: h̄ restituam⁹ t̄re
na dño deo suo Sꝫ insipiētiores q̄tūcūq̄ꝫ ac
cipiam⁹ p̄ua: stricta: s̄uam⁹ q̄si debeam⁹ eter
nalit̄ possidere: futura penit⁹ ꝯtēnētes et̄na
Et qđ p̄ei⁹ cū dñis suis guerrā faciūt diui-
tes ⁊ dñi diuitias ⁊ dñia male ꝯ p̄cepta dei ex
pēdētes i dies. De q̄b⁹ Luc. 16. Mortu⁹ ē
diues ⁊ sepult⁹ i iferno: Mortu⁹ ē Laçar⁹
⁊ sepult⁹ ē in sinu abrahe. ¶ 4ᵒ vocat etiā p̄-
cussiōe: cū. s. vocauit p̄ inspirationē p̄dicatio
nē: ⁊ bonorꝫ collationē: ⁊ indurat⁹ obaudit
tūc p̄cussiōe tribulationū vocat eūdē. O pau
per q̄ heri eras diues. O angustiate in capti
uitate q̄ heri eras liber. O infirme. O tēta-
te rñde deo vocāti: ꝓpterea Dauid dicebat
in psal. Multiplicate sūt ifirmitates eorꝫ po
stea accellerauerūt. Uidisti vnq̄ꝫ pastorē vo
cātē ouē. Bianchina bianchina ⁊ venit. Si
aūt venire nolit ⁊ p̄ deuia currit baculo ve-
niēs ad semitā ducit. Sic de⁹ vocat nos per
tribulatiōes. vñ Gre. Mala q̄ h̄ nos p̄mūt
ad deū ire cōpellūt. Uidisti ꝓijci lapides ad
gallinas: nō ad ipsam sed post ipsā. Uidisti
matrē filio timorē incutiētē vt ad ipsam fu-
giat ⁊ inter brachia recipiat. Greg. Ubiq̄ꝫ
luct⁹: vbiq̄ꝫ mors: vbiq̄ꝫ dolor: vbiq̄ꝫ deso-

latio: ⁊ tñ ceca mente carnalis cōcupiscentie
dñz vocātē cōtēnim⁹. Hec ille. O q̄ vtiles
imo necessarie sūt ille extrinsece tribulatio/
nes. Nā nos humiliāt: purgāt: ⁊ ad deū ire
cōpellūt dicēte pph̄a. Ad dñm cū tribula/
rer clamaui ⁊ ex. m. lx nāq̄ pcussionū aduer
sitates nos scōꝝ socios faciūt: vñ Augu. in
quodā fmōe ait: Si fuerim⁹ socij passionū
erim⁹ ⁊ cōsolationū. Nā fm Ber. Nunq̄
christ⁹ a coīone sui sociū tribulatiōis exclu/
dit: q2 iuxta ē do. h. q. t. s. co. ⁊. h. s. s. Ipse. n.
de⁹ ē in tribulationib⁹ ⁊ nō in vanis mūdi p
speritatib⁹. di. pph̄a. Cū ipso sū in tribula
tione er. e. ⁊ gl. eū. Sz sūt nōnulli superbis/
simi: q̇ poti⁹ a deo auertūt p eas. Nā mur/
murant blasfemāt. O supbissimi hoīes q̇d
murmuratis? q̇d deū blasfematis? Audite q̄so
Ber. di. Quātūcūq̄ tribulatio deseuiat:
nō putes te esse derelictū: sz memineris esse
scriptū. Cū ipso sū in tribulatiōe. O tribu
late q̄re de⁹ te percutit? vt ad ipsuz redeas.
Ego inq̇t ipse. Deut. 32. occi. ⁊ c. vi. pcu. ⁊
ego san. Quid aūt dicūt tribulatiōes tibi il/
late: nisi veni ad dñm deum tuū. Hec enim
tribulationū via celi portaz aperit. dicente
Hiero. ad egrotū. Ad vnum eni dñm vna
via in christo tenēda ē: que in gustantib⁹ tē/
tamētis in spatio longe securitatis inducat
huic seculi vie patet palatium celi. Hec ille.
Quicūq̄. n. p hāc viā nō ducūt q̄si indigni
superbia sua suis lascivijs relaxāt. De q̄b⁹
spūs sanct⁹. Et cū hoībus nō flagellabunt
ideo tenuit eos supbia: ideo Hiero. dicto lo/
co dicebat. Ergo felix ē qui vapulat: vbi mi
noris ē plaga. Beat⁹ quē supni verbi reme
diū curat: corrigit: emēdat: atq̄ componit
Hec ille. Et sic patet ps scda hui⁹ fmonis.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua tracta/
tur de vocatione peccatorū scdm euangeliū
vocatorum.

t Ertio in isto sermone tractādū ē de
vocatiōe peccatorū vocatorū scdm
euangeliū vbi dicit. Qō paterfami
lias dixit pcuratori voca operarios ⁊ redde
illis mercedē incipiens a nouissimis vsq̄ ad
primū. Ubi inuestigādū eēt. Si beati in pa
tria equaliter btificant. Qō q2 in alio fmo/
nario in ista dñica declarabit causa breuita
tis relinquo. ¶ Sed remanet dubiū super
illud. Et accipiētes murmurabāt aduersus
patrē familias. Si ordo charitatis remanet
in patria. Et dicit Bon. duas opiniones in
3. di. 31. ar. 3. q. 3. Una q̄ dicit q̄ ordo chari/
tatis saluat in pria qui ē in via non tñ p cō/
paratione ad deū: sed tm per cōparationez
nri ad primū: vñ in oi statu siue glorie: siue
vie pl⁹ hō diligit seipsū q̄ aliū: ⁊ plus circa
seipsū afficit. Deinde pl⁹ circa illos q̇ ei con
iūcti sūt q̄ circa illos qui mim⁹ ei piūcti sūt
q2 hic ordo cōsonat dictami nāe: q2 natura
dictat q̄ hō plus se q̄ alium diligat. Con/
sonat etiā diuine iusticie q̄ ordinat q̄ pl⁹ de
suis merit) gaudeat hō qd̄ fecit q̄ de alienis
⁊ sic patet lex via. Alia ē q̄ dicit q̄ ordo cha
ritatis qui ē respectiu⁹ nri ad primū non re
manebit in pria ille q̇ ē in via. Tū q2 ibi erit
pfecta cōformitas voluntatis nre diuine. ⁊
id nō magis diligem⁹ illud qd̄ erit nobis ma
gis ppinquū: sed illud qd̄ erit pl⁹ deo placi/
tū ⁊ acceptū. Tū etiā q2 erit perfecta afflue
tia cōis leticie: multiplicabit gaudiuz hoīs
multiplicatiōe pfectiua: vt tātū gaudeat de
bono primi quātū: de suo qd̄ nō posset eē ni
si diligeret primū sic seipsuz. Et h̄ ē qd̄ dic
Ansel. in li. de cōso. c. vlti. In ista perfecta
charitate innūerabiliū angeloꝝ atq̄ hoīuz
beatoꝝ: vbi null⁹ min⁹ aliū q̄ seipsū diligit:
nō aliter gaudebit q̇sq̄ p singulis alijs q̄ se
ipso: Quis aūt istorū modoꝝ sit rōnabilior
difficile ē diffinire. Dicit pdictus doc. q̄ ille
sensus ē cōsonās dictis Augu. in li. de vera
religiōe. Et Ber. de diligēdo deo: sz quocū
q̄ sit vnū ē verissimū: q̄ vn⁹ btūs per istos
duos modos dicēdi nō inuidebit alteri: nec
murmurabit de alteri⁹ bono: nec odiū ha/
bebit: ⁊ hoc patet ex dictis. Sz tūc remanet
dubiū. q̄re dicit textus. Et accipiētes mur/
murabāt. Rūdet q̄ triplex ē hic rñsio scdm
Petrū Johis sup hoc passu. Prima est vt
totū hoc sit locutio cōditiōalis: vt sit sensus
Qō si aliqui de pmis vellent sic murmurare
posset eis sicut subdit rñdere: vnde Chry/
so. dicit q̄ non inducit hoc vt ostendat illos
inuidia morosos eē: sed vt ostēdat hos tan/
to potitos eē honore q̄ inuidiā alijs poterat
generare. Secūda ē vt p totā hāc murmu/
rationē non designet nisi imēsa admiratio
beatorū super tāta pfunditate ⁊ varietate
diuersorū iudiciorū ex qua solēt hoīes pro/
rūpere in hmōi murmuratiōes. Et ideo de

signatur per eas velut causam per suum effectum vel suum sequens signum: per satisfactoriam pro responsionem significatur plena revelatio divine bonitatis habite super tali iudicio. Tertia responsio ut per murmurantes intelligantur aliqui huius vite aut quicunque mali de premiis: qui in spe licet non in re iam quasi acceperunt premium. Et quasi videntes posteriores sibi preponi vel purificari inuident et insaniunt etiam contra deum: sicut iuxta parabolam quam habetur Luc. 15. Senior frater indignatus est contra patrem nolebatque intrare: quia iunior ita gloriose fuerat receptus a patre. Non autem mireris si hec murmuratio indistincte attribuitur premiis: quia mos est scripture id quod est partis attribuere toti. Ecce ergo: quia in patria nulla erit invidia: nulla discordia: Ait enim Aug. 22. de ci. dei. c. ulti. Id etiam beata illa civitas magnum in se videbit bonum: quia nulli superiori nullus inferior invidebit: sicut nunc non invident archangelis angeli ceteri: tamquam nollet esse unusquisque quod non accepit: quamvis sit pacatissimo concordie vinculo ei qui accepit obstrictus quia nec in corpore vult esse oculus qui est digitus cum membrum utrumque contineat totius carnis pacata compago: sic itaque habebit donum alius alio minus: ut hoc quoque donum habeat: nec velit amplius. Hec ille. Audi ergo anima que te tot vicibus vocavit: qui exivit de summo celo in hunc mundum ut te in paradisum suum conduceret: ubi cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in in secula seculorum. Amen.

Dominica in sexagesima de misericordia dei nos ad penitentiam inducente. Sermo. 34.

Ecce dicens clamabat: Qui habet aures audiendi audiat. Scribuntur hec verba Luc. 8. et in euange. occurrentis dominice. Qui cum deo non est et ab eo per suam culpam discedit currit velocissimo cursu ad tetras et horribiles regiones infernorum. Sed deus pius et bonus propter suam immensam bonitatem in tot perversitatibus ipsum non derelinquit. Idcirco fratres charissimi postquam tot et tanta de penitentia in generali dicta sunt. Restat ut aliqua de dei misericordia peccatores ad penitentiam provocante breviter perstringamus. Nam in euangelio hodierno ponit salvator noster parabolam de semine. i. verbo dei quod seminatur principaliter ad provocandum peccatores ad penitentiam: quia sicut semen cadit in pluribus locis: ita et dei verbum in pluribus mentibus. Aliud enim cecidit secus viam in corda vana et curiosa et concul. est et vo. ce. co. illud. Aliud cecidit inter spinas. i. divitias et mundi sollicitudines: et simul exorte spine suffocauerunt illud Aliud cecidit super petram. i. corda peccatorum dura et lapidea: et ideo natum aruit: quia non habebat humorem. Aliud cecidit in terram bonam id est corda devota et bene preparata: et facit fructum centuplum maxime contritionis et penitentie. unde hec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi audiat. s. hoc verbum dei unde oritur contritio et penitentia: ex qua sequitur et impetratur dei misericordia: unde devotus. Ber. ait. Verbum dei benigne audiendum: devote suscipiendum sollicite conservandum quicquid ad animarum salutem pertinet: et non sicut de verbo hominum sed sicut vere verbum dei. sive illud sit consolatorium: sive comminatorium: sive etiam increpatorium audiatur. Hec ille. De qua dei misericordia in isto sermone tria tantum annotabimus alia pro in aliam dominicam differemus. quorum Primum dicitur. Conversionis facilitas. Secundum pro remissionis universitas. Tertium autem generis gravitas.

Pars prima huius sermonis in qua declaratur quod facile sit unicuique ad deum converti.

Primo in isto sermone declarandum est quod facile sit unicuique peccatori ad deum converti: quia ut in precedenti sermone habitum est. Deus omnes generaliter vocat et ad salutem reducit: et ex euangelio hodierno in mentibus hominum verbum dei seminat: ut hoc idem efficiat. Ex parte autem nostra est facultas liberi arbitrii ad consentiendum predicte vocationi. Ecce ergo quod facilis est conversio nostra. ¶ Quod ut clarius diseratur movetur quoddam singulare dubium Si solum creatura rationalis habeat dominium liberi arbitrii: que quidem quod oritur ex rationibus sibi invicem opponentibus. Nam videtur quod etiam animalia bruta habeant liberum arbitrium, probatur sic tribus rationibus. Illa potentia libera dicitur esse cuius est eligere bonum et fugere malum: sed hanc potentiam videmus esse in brutis: sicut patet in ove que fugit lupum et querit pastorem. Preterea illa potentia libera est precipue cuius est gerere providentiam non solum circa presentia: sed etiam circa futura sed talis est in brutis: sicut patet in formicis et aliis animalibus: ergo etc. Sed contra hoc opponitur tribus aliis rationibus. Primo per locum ab auctoritate Augu. di. liberum

arbitriū est facultas rōnis ⁊ volūtatis: s; in nullo ē facultas rōnis in quo nō sit ipsa rō: ⁊ hoc ē in solis rōnabilibꝰ: ergo in ipsis solū est donū liberi arbitrij. Preterea oē quod habet liberū arbitriū ē laudabile ⁊ vituperabile: sed sola rōnabilia sūt digna laude et vituperio: pena: ⁊ p̄mio: ergo ⁊c̄. Preterea oē qd̄ habet liberū arbitriū ē aptū cōsiliari ⁊ deliberare: sed hoc ē solius rōnalis creature: ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc dubiū rńdet̄ s̄m Bona. in. 2. di. 25. arti. p̄. ⁊ in. q. i. ɔcludēs donū liberi arbitrij solū in rōnabilibꝰ absq; dubio reperiri. Et rō huiꝰ sumit̄ ex duobꝰ Tū ex parte volūtatis: tum ex parte arbitratiōis. Ex pte libertatis dicit̄ sola illa potentia eē libera que dn̄ium habet plenū tam respectu obiecti q̄ respectu actus ꝓprij. Illa potentia dn̄ium habet respectu obiecti q̄ nō ē arctata ad aliqd̄ genꝰ appetibile. i. ad appetendū magis istā q̄ illā rem: s; nata ē oīa appetibilia appetere ⁊ oīa fugienda fugere: qd̄ sola creatura rōnalis facere pōt. Nam tria sūt gnā bonoꝝ q̄ appetunt̄ quoꝝ opposita fugiunt̄: videlic; honestū: vtile: ⁊ delectabile s; solu; vtile ⁊ delectabile pn̄t appeti ab irrōnabilibꝰ: s; bonū honestū appeti pōt a solis rōnabilibꝰ: ⁊ iō in eis solū reperit̄ virtꝰ que nō est ad aliqd̄ genꝰ appetibile apta: ac p̄ h̄ habēs libertatē respectu obiecti. Ex pte aūt actꝰ ꝓprij in solis rōnabilibꝰ rep̄it̄ libertas arbitrij. Nā volūtas in eis nō solū cōpescit manū exteriorē vel pedē: sed etiā compescit seipsā ⁊ refrenat: incipiens odire frequēter qd̄ priꝰ diligebat: ⁊ hoc ex dn̄io sui ipsius ⁊ impio. In brutis aūt ⁊ si aliq̄ mō sit rep̄ire dn̄ium respectu actꝰ exterioris qn̄ illū refrenat: aliqn̄ tamē respectu actꝰ interioris videlicet appetitꝰ dn̄ium nō est: q2 id qd̄ amant nō possunt nō amare lic; timore alicuiꝰ rei arceant̄. Et ideo dicit Damasce. quia magis agunt̄ q̄ agant: vnde actꝰ interior creature rōnalis cōpesci nō pōt. Cuiꝰ rei exemplū habet̄ de Scd̄o ph̄o. Qui cū paruulꝰ eēt missus a ꝓgenitoribꝰ ad discēdū ⁊ cū i scholis esset mortuꝰ ē pater eiꝰ. Audiuit aūt in scholis hoc verbū q̄ oīs mulier fornicatrix esset ⁊ impudica. Tandē post multos ānos in forma peregrini venit ad domū patris ignotus omnibꝰ: q2 barbam ⁊ capillos prolixius nutrierat volens ꝓbare qd̄ in scholis audierat de mulieribꝰ: vocauit vnam de ancillis promisit ei decē aureos si persuaderet vitiu; matri. Nocte autē sequenti secū dormiēs tanq̄ cū m̄re nihil inhonesti egit. Mane autē cum vellet egredi ⁊ discedere: illa apprehendēs eum ait: Ut me tentares hoc fecisti? Nequaq̄ dn̄a mater. Nō enim dignū est maculare vas istud vnde exiui. Illa sciscitante quis eēt Respōdit: Ego sū Secūdꝰ filius tuus: que ex cōfusione hoc audito statim mortua ē. Secūdꝰ autē sciens q̄ per loquelam suā mors matri cōtigisset hanc in se in posterū exegit penā ne amplius loqueretur: et sic vsq; ad mortē taciturnitatē seruauit: imo nec per Hadrianū imperatorē qui tūc temporis venit athenas potuit violari vsq; ad decollationē ponens caput potiusq̄ loqui. Tunc Hadrianꝰ admiratꝰ philosophi constantiā ait illi. Quia lex silentij quā tibi ꝓposuisti nullo modo solui pōt sume tabulā ⁊ saltem manu tua loquere. Qui scripsit in hūc modū. Ego quidē Hadriane nō te timeo: sed quia p̄nceps huiꝰ temporis videris existere: me quidē occidere potes: sed vocis mee ꝓferende nulla tibi potestas est Ex quo patet propositū. ¶ Ex parte autē arbitrationis eade; ratio sumit̄. Argumētū enim idē est quod iudiciū: ad cuius nutū cetere virtutes mouent̄ ⁊ obediunt. Iudicare autem illius est sc̄dm rationem completam cuiꝰ est discernere inter iustū ⁊ iniustū ⁊ inter propriū ⁊ alienū: Nulla autē potentia nouit quid iustu; ⁊ quid iniustū nisi illa sola que ē particeps rationis: ⁊ nata est cognoscere sūmā iusticiā a qua est regula oīs iuris: hoc autē solū est in ea substātia que ē ad imagine; dei: qualis est tm̄ potentia rationalis. Nulla etia; potentia discernit qd̄ propriū vel quid alienum nisi cognoscat se ipsa; vel super seipsam reflectit̄: sed nunq̄ aliqua potentia seipsam cognoscit vel super seipsam reflectit̄ nisi potētia rationalis. Et ideo ipsa sola est in qua plenum iudiciū ⁊ arbitrium in discernēdo quid iustū ⁊ quid iniustum quid propriū ⁊ quid alienū. Tā igitur rōne libertatis q̄ rōne arbitrationis ꝓbat̄ in solis rōnabilibꝰ liberū arbitriū reperiri. Dicas ergo ad argumentū in oppositū p̄mū q̄ lic; bruta preeligāt bonū: hoc est verū de bono vtili ⁊ delectabili: s; nō de bono

honesto respectu cuius ꝓprie liberꝝ arbitriuꝫ
cōsistit. Ad aliud similiter qȏ obijcit ꝙ bru
ta possunt ad opposita moueri. R. ꝙ nō pos
sunt moueri in oīa opposita: sꝫ solū in ista q̄
sūt īfra liberi arbitrij dignitatē. Ad tertiū
qn̄ dicebat ꝙ bruta hn̄t ꝓuidentiā etiā ȏ fu
turis: dicas ꝙ duplex est ꝓuidentia. Quedā
que ꝓuenit ex actu deliberationis ⁊ precogi-
tationis: ⁊ quedā ex instinctu naturali. Pri
ma est libertatis arbitrio: ⁊ reperit̄ in solꝰ ra-
tionabilibꝰ. Secūda ṽo est naturalis sagaci
tatis ⁊ industrie: ⁊ hec reperit̄ in brutis: sed
talis nō ponit liberꝝ arbitriū. Et sic patet ista
qȏ bene declarata ⁊ dilucidata. Reuertere ḡ
aīa mea q² tu habes libertatē liberi arbitrij:
facultatē volūtatis q̄ est in manu tua: quā li
bertatē nulla potētia tibi pōt auferre. Nō aīa
lia ferocissima: nō hoīes potentes: nō demo
nes infernales: non angeli celestiales: non
ipsa dei potētia ordinata. Cur ḡ nō reūterꝭ
Quis te tꝫ? nō certe aliȏ nisi tua ferrea volū-
tas. Nā libā es: reuerti potes si vis. Deꝰ te vo
cat. Nec̄ȝ enī violēt̄ vult te deꝰ saluare: ħ vt
magꝭ lauderꝭ vt sublimiꝰ glorieris: dedit tibi
hanc libertatē vt bonū facere possis ⁊ malū
¶ Probāt̄ oīa ista ꝑ auctēs euidētissimas
⁊ exēpla clara. Nā ps̄. ait: Anima mea i ma
nibꝰ meis semꝑ. Et Sap̄. Eccl'iasti. 15. Deꝰ
ab initio ꝯstituit hoīem ⁊c̄. ⁊ Augꝭ. in. 5. de
ciuiᵗ. dei. c. 10. Sūt igit̄ nr̄e volūtates: ⁊ ipse
faciūt q̄cquid volēdo facimus: qȏ non fieret
si nolemꝰ. Quicq̄d aūt alioꝝ hoīuꝫ volūta
te nolēs quisq̄ȝ patit̄: etiā si volūtas valet: ⁊
si nō illiꝰ: tn̄ oīs volūtas sed potestas dei. Et
Hieroꝰ in qȏnibꝰ ad Elbidiā. Deꝰ enī equali
cūctos sorte generauit: ⁊ dedit arbitrij volū
tatem vt faciat vnusquisq̄ȝ qȏ vult: siue bo-
nū siue malū. Itē ibidē. Oēs suo arbitrio de
relicti sunt. Nec̄ȝ enim bonū necessitate fa-
ciunt sꝫ volūtate. vt credētes coronā accipi-
ant: ⁊ increduli supplicijs mancipentur. hec
ille. Hec ꝯfirmat Augu. etiā. 23. q. 4. c. Na
buchodonosor. ⁊. c. vasis ire. di. Nunq̄ red-
deret deus interitū nisi spontaneū inuenire
tur hōbr̄e peccatū Itē ibidē. 15. q. 1. c. illa di-
cit. Ideo etiaꝫ in iudicijs hꝰ mūdi voluntate
reos: nō necessitate cōpulsos culpa constrin-
git: pena condēnat. Et de pe. di. 2. c. si enim
dicit̄ liberi arbitri nos ꝯdidit deus: nec ad
virtutes: nec ad vitia necessitate trahimur.

Alioq̇n vbi necessitas: nec corona. neq̄ȝ enī
peccatū dici potest nisi voluntariū: vt. 8. q. 1
c. sciendū. 15. q. 1. c. illa. 15. q 6. c. 1. 22. q. 4. in
ter cetera. 23. q. 5. de occidendis. Nec aliq̇s
debet remunerari de eo qȏ inuitꝰ facit: vt. 13
q. 2. q̄ ꝓposterꝝ. 20. q. 1. illud. 32. q. 1. ille. Et
sic patet ꝑ auctēs euidētissimas ꝙ salꝰ nr̄a
ex nr̄o bono libero arbitrio ꝓcedit. ¶ Exē-
pla habes de latronibꝰ existētibus in cruce:
vnus ł blassemauit ⁊ dānatus fuit. Alter ṽo
saluꝰ factꝰ est: q² se humiliauit. Cognouit
se esse peccatorē. vnde hoc ꝓcessit nisi q² vnꝰ
voluit se saluare alter nō? Ergo ꝯfitearꝭ aīa
mea ⁊ ad dn̄m deū tuū reuertaris: q² si vis
potes te saluare. Exēplū habes Petri ⁊ Iu
de: ambo discipuli Christi erāt: ⁊ ambo pec
cauerunt. Quid est ergo ꝙ Iudas dānatus
est ⁊ Petrus saluus factus est? ꝙ si dicas ꝙ
fuit ꝓpt̄ magnū pecca tū qȏ ꝑpetrauit. Ab
sit: imo potuisset se saluare si voluisset: vt ha
bes de pe. di. 1. c. his peccantibꝰ. vbi dicit̄. ar
bitror enī ꝙ etiā Iudas potuisset tāta mise
ratione deū nō excludi a venia si penitētiam
nō apud iudeos: ħ apud Christū egisset: q²
nemo pōt bene agere penitentiā nisi q̇s spera
uerit indulgentiā: de pe. di. 1. c. nemo. Nam
Iudas penituit sed male: q² laqueo se suspē-
dit: de pe. di. 3. c. iudas. et. c. nihil. ⁊. c. scele-
ratior. ȏ q̄ etiā habet̄. 1. q. 1. q̇ studet. 23. q. 5.
si non licet. ⁊. c. tu dixisti. ⁊ Matth. 27. Pe
trus ṽo ter Christū negauit ⁊ cū sacr̄o: sed
penituit: ⁊ hn̄ in dei misericordia sperans sal
uus fuit: q² Christꝰ respiciēs Petrū ad cor
eiꝰ dixit: Nescis Petre quia laui tibi pedes?
q² accepi te in discipulū ⁊ negasti me? Obli
uisceris Petre qn̄ dixi tibi amas me? Quō
amas me si me negasti? Et tunc fleuit ama-
re ⁊c̄. Preterea habes exemplū Nabucho-
donosor ⁊ Pharaonis Dan̄. 4. et Exo. 7.
trāssumptiue ṽo. 23. q. 4. in. c. Nabuchodo
nosor. Nabuchodonosor pn̄iam meruit fru
ctuosam. Nōne post inumeras īpietates fla
gellatus penituit ⁊ regnū qȏ ꝑdiderat rur-
sus accepit? Pharao aūt ipsis flagellis du-
rior est effectus ⁊ perijt. Nūc mihi rationeꝫ
reddat qui nimiū diuinū consiliū alto ⁊ sa-
pienti corde diiudicat cur medicamētū vniꝰ
medici ꝯfectū alij ad interituꝫ alij valuerit
ad salutē: nisi quia Christi bonꝰ odor alijs
est odor vite in vitā alijs est odor mortis in

mortē. Quantū ad naturā ambo hoīes erāt
q̄tū ad dignitatē ambo reges: q̄tū ad cau-
ſam ambo populū dei captiuū poſſidebant:
q̄tuȝ ad penā ambo flagellis clemēt admo-
niti. Quid ergo fines eoꝝ fecit eſſe diuerſos
vbi q2 vn⁹ manū dei ſentiēs in recōciliatio
ne proprie iniq̄tatis ingemuit: alter litero ꝯ
dei miſericordiſſimā pietatē pugnauit arbi
trio. hec ille. Idē Aug. in li. de ſalutaribus
documētis ait. Nulli laici: nulli clerici: nulle
virgines: nulle vidue debēt negligere ſalu-
tem aīaruȝ ſuaꝝ: dum tantū preciuȝ ſangui
nis ꝓ nobis fuſū eſſe manifeſtū eſt: ideo oēs
qui reliqui relicti ſum⁹ ſupꝰ terrā peccata no
ſtra agnoſcam⁹: ne cū impijs peream⁹ dum
cito digna ſatiſfactione non placam⁹ deum
q̄ velociter placuit irā eius qui dixit: Pecca
tum meū. c. ꝛ. in. vi. me. nō am. dum ꝓnun-
ciabo. ad. m. in. m. ꝛ tu re. in. m. paratus eſt
ſempꝰ de⁹ pctā noſtra indulgere ſi nō tarda-
uerimus ad eū reuerti. ¶ Reſtat nūc decla
randū tibi. O. aīa curioſa q̄ benigne tecum
agit de⁹: vt exire valeas de tenebris delicto-
rum tuoꝝ. Angeli te expectāt: ſancti ꝓ te in
tercedunt: orat ꝓ te ſancta mater eccl'ia. Et
dn̄s Jeſus chriſtus vulnerat⁹ in cruce ad te
clamat. Re. ꝛ ego ſum tecū. O ꝓfundū miſe
ricordie dei. O pelagus pietatis ei⁹. O q̄ i
extimabilis bonitas creatoris: q2 in puncto
in momento: in ictu oculi ſaluat peccatores
Stetit homo tanto tpe in tanta copia pecca
torum: reuertat ad cor ſuū dolēs de peccatꝭ:
ꝓponēſq; ꝺ cetero: nolle ampli⁹ ea ſequi: ſta
tim indulget ſibi deus: ſtatim ſuſcipit. Ecce
ergo quanta facilitas ad inueniendū miſeri
cordiam dei. Et quis eſt qui poſſit dicere in
hoc mundo. Non poſſū penitere. Quid eni
facili⁹ homini q̄ mutare voluntatē. Reuertē
ꝫ ꝛc̄. Et ſic patet ꝑma pars huius ſermonis

Pars ſecunda hui⁹ ſermonis in q̄ oſtēdit
q deus vniuerſa peccata tam ꝛ ſi grauia re-
mittit.

ſ Ecundo in iſto ſermone occurrit ali
ud conſiderandū qꝺ dicit. Remiſſi-
onis vniuerſalitas. Nā poſſent mul
ti dubitare: q licȝ ſit infinita benignitas ꝛ pi
etas dei: debet tamē intelligi q illa ſe ad pec
cata extendant leuia non ad grauia: quia il-
la nō parcit. Qui quidē error q̄ ambiguitas
tollitur: quando dicit fornicata es. i. grauia

peccata ꝛ maxīa comiſiſti: tamē re. ad me ꝛc̄.
Quāuis eni peccatū mortale infinitū ſit q2
ꝯ īfinitū obiectū: ꝛ tā gue q nihil ei pōt ꝯpa
rari: vertn̄ ſi fieri poſſit vt iteꝝ ḡuitas eius
augeret in infinitū ꝛ iteꝝ atq; iteꝝ ī īfinitū
milies: ꝛ de illo pctōꝛ faceret penitentiaȝ ad
huc parceret ſibi deus cui⁹ miſericordia copi
oſior eſt in bono q̄ quodcūq; peccatū in ma
lo. q ſi de peccato in ſpiritū ſanctū dubitat:
quia vniuerſaliter dicit irremiſſibile. Nam
Matth. iz. dicit: Qui peccauerit in ſpiri-
tum ſanctū nō remittet ei: neq; in hoc ſecu-
lo neq; in futuro. vnde Aug. de fide ad Pe
trum ait: Qui peccat in ſpiritū ſanctū, non
habet hic nec in futuro remiſſionē peccatoꝝ
Noli deſperare aīa mea: ſȝ reuertere: q2 nō
vnum tm̄ peccatū in ſpiritū ſanctū: ſed mil-
le remittunt per verā penitentiā. ¶ Ad q̄-
rum declarationē notandū ꝺm Alex. de al.
in ſecūda parte ſūme: q peccatū in ſpiritum
ſanctū Uno modo eſt remiſſibile. Alio mō
irremiſſibile. peccatū eniȝ ꝺm eundē in ter-
tia parte in tractatu de incarnatione tripli-
citer dicit remiſſibile: negatiue: ꝛ priuatiue
ꝛ cōtrarie. Negatiue eſt qꝺ nullo mō poteſt
remitti: ꝛ iſto modo eſt irremiſſibile pecca-
tum luciferi ꝛ alioꝝ dānatoꝝ. Priuatiue di-
citur irremiſſibile qꝺ nō habet aliq̄d dignuȝ
vt remittat: ꝛ ſic omne peccatū eſt irremiſſi
bile: quia nulluȝ mortale habet aliq̄d qꝺ ſit
dignū remiſſione. Cōtrarie dicit irremiſſi
bile quia habet contrariā diſpoſitionē ad re-
mittendū ſine qua nullo mō poteſt remitti:
ꝛ iſta ſunt irremiſſibilia in ſpiritū ſanctuȝ.
Que ſunt ſex: ꝺm q ait Aug. de fide ad Pe
truȝ: videlȝ deſperatio: que eſt qn̄ poſt mul
ta peccata cōmiſſa peccator dicit: volo facere
de malo peius permittēs ſe ruere ꝺ peccato
in peccatū. Secūda eſt preſūptio: quādo co-
gnoſcis q male agis: tamē perſeueras ī pec-
cato. Tertia eſt obſtinatio quādo omne ſtu
diū cū malicia ponit in male agendo. Quar
ta eſt inuidentia fraterne gratie: quādo pro
ximus inuidet habenti gratiā dei. Quinta
eſt negatio agnite veritatꝭ: qn̄ peccator agno
ſcit veritatē: ꝛ tamē cōtradicit ſicut faciunt
dicentes q predicatores non ſunt veri. Se-
xta ꝛ vltima eſt finalis impenitētia: quando
peccator eſt obſtinatus vſq; ad mortē ꝛ non
vult penitē. q2 igit iſta ſūt ſub diſpoſitiōib⁹

cõtrarijs ad remiſſionē: iō dicunt̃ irremiſſi
bilia Ad hoc enim ꝙ deus dimittat deſpera
tionem oportet vt habeat̃ ſpes: 7 ſic ō alijs.
Remiſſibile ꝟo eſt peccatũ in ſpiritũ ſanctũ
Tum ratione diuine potẽtie remittẽtis. tũ
quia homo poteſt penitere de illo. Sed vt
iſta clari⁹ intelligãt̃. Aduertendũ ē ſm̃ Bo
nauenturã in. 2°. di. 43. ar°. 2. q. 2. Cũ ſit
ꝙ oē pctm̃ i ſpiritũ ſanctũ vel eſt ipnia vl' h3
impniam ãnexã dupliciť dicit̃ irremiſſibile.
Uno mõ vt dicat̃ irremiſſibile. i. ĩpoſſibile
ad remittendũ. Alio modo in conſuetu3 re
mitti. i. difficile ꝓpter diſpoſitionē cõtrariã
Ad quoꝝ declarationē notandũ eſt: ꝙ ipeni
tentia duob⁹ modis dicit̃. Uno modo ꝓpoſi
tum nõ penitẽdi. Alio modo ꝯtinua ꝑmanẽ
tia in malo vſqꝫ ad diē extremũ incluſiue. et
ſm̃ iſtũ modũ peccatũ i ſpiritũ ſanctũ quod
claudit in ſe impenitentiã dupliciť põt intel
ligi: Uno modo ꝓut claudit in ſe impenitē
tiã que ꝗde3 eſt finalis ꝑſiſtentia in malo: et
ſic dicit̃ irremiſſibile q2 nullaten⁹ poteſt re
mitti: quia nõ cadit ſub penitentia: ſeparata
enim aĩa a corpore nõ eſt ampli⁹ locus pnie
Alio modo dicit̃ peccatũ in ſpiritũ ſanctu3
ꝓut claudit in ſe impenitentiã. i. propoſitu3
impenitẽdi: hoc modo dicit̃ irremiſſibile. i.
inconſuetũ remitti: nõ tamē ꝙ ſit irremiſſi
bile: q2 tale propoſitũ mutari poteſt: 7 ſic ca
dit ſub penitẽtia. Reuertē ergo aĩa mea: re.
nec propter magnitudinē peccatoꝝ tuorum
velis deſperare: quia maior eſt miſericordia
dei q̃ꝫ peccata tua. Nam ſi ponat̃ aliquem
nunq̃ꝫ egiſſe bonũ qui diſponat ſe velle dam
nari 7 facere oĩa mala: 7 hodie cognoſcat ſe
male feciſſe: dicatqꝫ culpã ſuã: veniã petat:
nũquid indulgebit ſibi de⁹? imo. Quod cõ
firmat Chriſo⁹ de pe. di. 3. c. talis. di. Talis
mihi crede erga hoĩes pietas eſt dei ꝙ nũq̃ꝫ
ſpernit penitentiã ſi ei ſincere ac ſimpliciť of
ferat̃: 7 ſi quis ad ſũmũ ꝑueniat maloꝝ: 7 in
de tamē velit reuerti ad virtutis viã: ſuſci
pit libenter: amplectit̃: 7 facit oĩa quatenus
ad priorē reuocet ſtatũ. hec ibi. ¶ De h̾ exē
plum habet̃ valde notandũ in legẽda ſancti
Baſilij vbi ſic narrat̃: ꝙ erat vir quidã ve
nerabilis noĩe Eracli⁹: filiã vnicã habẽs quã
dño cõſecrare diſponebat: ſ3 diabol⁹ vnum
de ſeruis Eraclij ĩ amorē puelle inflãmauit
q̇ ad maleficũ acceſſit: quē cũ q̇dã epl'a ad di

abolũ malefic⁹ miſit: 7 ſuꝑ ſepulturã gẽtilis
cuiuſdã ō nocte ſtare iuſſit 7c̃. Uenit diabo
lus: 7 tandē iuuenis renunciauit Chriſto 7
baptiſmo: 7 diabol⁹ incitauit animũ puelle
in amorē iuuenis: ita ꝙ accepit eã in vxorē.
Et cũ nunq̃ꝫ iuuenis ingrederet̃ eccleſiã pu
ella hoc ſcire voluit: 7 ſciuit: q2 ſe dederat di
abolo: 7 puella ad ſanctum Baſiliũ acceſſit
qui interrogauit iuuenē ſi ad dñm vellet re
dire: qui dixit vellē ſ3 nõ poſſũ: q2 ꝓpť quan
dam ꝓmiſſionē 7c̃. Et ſignauit eũ ſigno cru
cis repoſuitqꝫ ĩ clauſurã: q̇ audiebat voces de
monũ: viſitauit eũ ter Baſili⁹: 7 tandē du
cēs eũ ad eccl'iam ꝑ manũ. Ecce diabol⁹ ve
nit ad eũ: 7 accipiēs eũ conabat̃ de manu ſcĩ
Ba. euellē: 7 dixit diabol⁹: Preiudicas mi
hi Ba. Ecce ſcriptũ de manu ſua qȯ mihi fe
cit. Tũc oẽs q̇ aderẽt dixerũt kyrl'. Et Baſ.
dixit ad diabolũ: Nõ ceſſabim⁹ orare donec
reddas ſcriptũ: 7 orãte Ba. 7 tendẽte in ce
lũ man⁹ ecce charta ꝑ aerē delata ē 7 ab oĩb⁹
viſa venit: 7 impoſita ē manib⁹ Ba. quã ille
ſuſcipiēs dixit iuueni: Cognoſcis has litte
ras frater? Et ille mee ſunt dñe. Et frãgēs
Ba. ſcriptũ ꝑduxit eũ ad eccleſiã: 7 dignu3
fecit ſancto myſterio: 7 bñ inſtruēs 7 regulã
ſibi dans reddidit mulieri. 7 remiſſionē acce
pit tanti ſceleris. Confirmant̃ iſta per quan
dam glo. ſuꝑ illo ꝟbo. Gen̄. 4. Maior eſt
iniquitas mea 7c̃. di. Mentiris chaym: q2
maior eſt mĩa dei q̃ꝫ oĩu3 hoĩu3 miſeria. et ꝑ
Aug. in li°. de ſpũ 7 aĩa. c. 3. Nemo de dei pie
tate diffidat qm̃ maior ē ei⁹ miſericordia q̃ꝫ
nr̃a miſeria. Et quiſqꝫ ad deũ toto corde cla
mauerit exaudiet illũ: q2 miſericors ē. Tar
dius ſiquidē videt̃ ei peccatori veniã dare:
q̃ꝫ ipſi peccatori accipere: ſic enim feſtinat ab
ſoluere eũ a tormẽto ꝯſciẽtie ſue: q̃ſi plus cru
ciat eũ paſſio mihi q̃ꝫ ipſũ miſeꝝ paſſio ſui. h̾
ille. Et ſic patet pars ſecũda hui⁹ ſermonis.

Pars tertia hui⁹ ſermonis in q̃ oſtẽdit̃ q̃
modo dei mĩa ſe extẽdit ad oẽ genus aggra
uans peccatũ.

Tertio in iſto ſermone circa dei miſe
ricordiã aliõ declarãdũ occurrit qȯ
dicitur generis grauitas: quia. ſ. dei
miſericordia extẽdit ſe ad oē gen⁹ aggrauãs
pctm̃: ſiue ſit gen⁹ numeri ſiue tēporis. ¶ Pȯ
extẽdit ſe ad gen⁹ numeri. Nã ſi vn⁹ feciſſet
tot milia peccatoꝝ quot ſũt in celo ſtelle: gut

te in mari: frondes in arboribus ⁊c̃. Vellet tñ
reuerti libenter eũ suscipit: ppterea dicit. cũ
amatorib⁹ multis. i. multis generib⁹ peccato
rum: tñ reuertere: q2 suscipiã te. vñ Luce. 7
de magdalena. dicit. Remittunt ei peccata
multa: q2 dilexit multũ. nõ enim spreuit eaz
ppter multitudinẽ peccatoꝝ: ſ3 respexit do-
lorem cordis ⁊ dimisit ei pctã: imo q̃tuz sup
abundauit pctm̃: supabũdauit ⁊ gratia vt
dicit ad Ro. 5. qd̃ sic intelligas supabunda-
re gratiã: si p pctõ cõmisso abũdat dolor ⁊ cõ
tritio: vñ dantes in. 3. c. purgatorij. ait Hor
ribel forno li peccati mei. Ma la bonta infi-
nita ha si gran bragia. Chi prende çio che
si reuolse a lei. ¶ Secũdo extendit se ad ge-
nus tẽporis: q2 si possibile esset q̃ aliq̃s ha-
beret ãnos Matusalẽ: q̇ fuerũt. 969. vt ha
bet Geñ. 5. ⁊ semp offendisset deũ: ⁊ nunq̃
fecisset aliq̃d boni: ⁊ in pũcto vellet reuerti:
⁊ penitere: de⁹ remitteret ei: vt in mult̃ exẽ-
plis sacre scripture apparet. Nam legit i le
gẽda sancti Andree q̃ quidã senex noie Ni-
cholaus iuit ad btm̃ Andreã di. Ecce iã. 70
anni vite mee: in q̇bus luxurie deseruiui ⁊c̃.
In legẽda etiã de scã Maria egyptiaca legi
tur q̃. 17. ãnis libidini publice deseruiuit: ⁊
tñ reuersi suscepti fuerũt ad misericordiaz.
Re. g̃aia mea q2 ⁊ si vsq̃ ad horã mort̃ ma
lum fecisses: ⁊ añ mortẽ reuersa fueris p verã
ɔtritionẽ: de⁹ tibi pcet ⁊ libenẽ suscipiet: vñ
Hiero⁹ ad Paulinaz de morte Blesille ait.
Cũ sanctũ corpusculũ febriũ ardor excoq̃-
ret ⁊ semianime in lectulo vallaret circulus
ppinquoꝝ. Hec in extremis v̄ba mandabat
s. Blesilla que erat. 12. annorũ. Orate dñm
Jesum vt mihi ignoscat: quia implere non
potui quod volebã. Secura esto O mi Ble-
silla. Confidim⁹ pbãtes vera que dicimus:
Nunq̃ est sera cõuersio: vox hec primũ de-
dicata est i latrone: Amẽ dico tibi hodie me
cum eris in paradiso. hec ibi. Idẽ ad Dama
sum papã: Christus in paradiso de cruce la
tronẽ tulit: ⁊ ne quis aliquãdo serã conuer-
sionẽ putaret. Fecit homicidij penã marty-
rium. in. c. quoq̃. agnouim⁹. 26. q. 6. Ce-
lestinus papa ait: Perdidisset vtiq̃ latro in
cruce premiũ ad Christi dexterã pendens:
si illũ hore vnius penitentia nõ iuuasset. Cũ
venit in pena penituit: ⁊ p vnius confessione
sermonis habitaculũ paradisi eo pmittente

pmeruit. Vera ergo ad deũ conuersio in vl
timis positoꝝ mente potius est extimãda q̃
tẽpore: pp̄ha hoc taliter asserẽte. Cũ cõuer
sus fueris ⁊ ingemueris: tunc saluus eris in
p̃senti gratiã acquirendo ⁊ gl̃iam in futuro
in secula seculoꝝ: Amen.

Dominica in quinquagesima. Iterum de
misericordia dei que nos ad penitentiaz ad
ducit. Sermo in ordine. 35.

Fili Dauid

miserere mei. Scribũ-
f
tur hec verba Luce. 18.
⁊ in euãgelio occuren.
domi. Ex euangelio p̃
sẽti frẽs charissimi dei
misericordia euidẽter
ostendit: quia. s. Christus mortu⁹ est ⁊ pas
sus in remissionẽ peccatoꝝ. Vñ scribit q̃ as
sumpsit Jesus. 12. ⁊ ait illis: Ecce ascẽdim⁹
hierosolymã ⁊ cõsũmabunt oĩa que scripta
sunt per pp̄hetas de filio hoĩs. Tradet eniz
gentib⁹ ⁊ illudet ⁊ flagellabit ⁊c̃. Ait eniz
Aug. in sermone. 18. de q̃dragesima et ieiu
nio: Que maior eẽ misericordia sup miſos
pctõres potuit q̃ illa q̃ celi creatorẽ de celo
deposuit: ⁊ terreno corpore t̃re induit ɔdito-
rem: ⁊ q̇ in eternitate p̃ris manet equal' mor
tib⁹ coequauit ⁊ formã serui mundi dño im
posuit: vt ipse panis esuriret: saturitas siti-
ret: v̄t⁹ infirmaret: sanitas vulneraret vita
moreret. Hoc aũt id vt nr̃a pasceret fames
rigaret ariditas: ɔsolaret infirmitas: extin-
gueret iniq̃tas: ardesceret charitas. Que ma-
ior mĩa q̃ creari creatorẽ: seruire dñatorez:
vendi redemptorem: humiliari exaltatorez
occidi suscitatorẽ. hec ille. Quã mĩaz intel-
ligens cec⁹ q̇ sedebat secus viã mẽdicans: vt
habetur in euangelio: audiens q̃ Jesus trã
siret clamauit dicens. Jesu fili Dauid mise-
rere mei. Et qui preibant increpabant eum
vt taceret: ipse v̄o multo mag̃ clamabat ver
ba proposita: Fili Dauid miserere mei. De
cuius misericordia in presenti dominica tria
alia occurrunt consideranda: quorum Pri
mum dicitur diuine misericordie probatio.
Secundũ autem diuine misericordie festia
tio. Tertiũ aũt diuine mĩe ipioꝝ abhoĩatio
Pars p̃ma hui⁹ sermonis in qua pbatur
per sacras scripturas magnã eẽ dei mĩam.

P Rimo igit̃ in isto ꝓmõe: q̃ in supiori dictũ ẽ. Q̊ faciliter pñt pctõres reuerti: nec de⁹ respicit intẽsitatem multiplicẽ ⁊ durationẽ pctõꝝ: sed libenter miseret̃ ⁊ parcit: hoc vt clari⁹ videat̃ ⁊ apti⁹ demõstret̃ euidẽter ꝑ scripturas sacras demõstrabim⁹: ꝙ pius ⁊ misericors ẽ de⁹ peccatorib⁹ penitẽtib⁹: qd̊ maxime in euãgelio occurrẽti declarat̃: sicut patere põt intuenti Q̊ si oppositũ diceret̃ sic: O̊is bona diffinitio debet cõpetere diffinito: ⁊ cuilibet cõtento sub diffinito: scd̊m aũt Damasce. in li. 2.º Misericordia ẽ tristicia ĩ alienis malis: sȝ in deo nulla est tristicia: ergo nec mĩa. Ad h̃ rñdet̃ scd̊m plures theologos. s. Ri. ⁊ Sco. in. 4. di. 46. Et Bo. ibidem arti. 2. q. i. Et Alex. in p̃ma ꝑte sũme ĩ tractatu de mĩa dei Et Tho. in p̃ma ꝑte. q. 22. arti. 3. Q̊ mĩa dicit effluxũ bonitatis in alterũ ꝓm merita vel supra merita: ⁊ eũ q̇ effluit cõpassionem vl' debitũ. Primũ q̇dẽ nobilitatis ẽ. Scd̊m vero imꝑfectiõis. Et q̃ oẽ qd̊ nobilitatis ẽ deo attribuẽdũ ẽ: Q̊ vero imperfectionis nõ. Ideo ẽ in deo mĩa ꝙtũ ad p̃mũ: nõ aũt ꝙtũ ad scd̊m. Nã mĩa duo importat vnuȝ tãꝗ̃ essentiale: alteꝝ tãꝗ̃ accidẽtale. Primũ ẽ ꝓmptitudo volũtatis ad subueniẽdũ miseris in q̃ ẽ tota eẽntia ꝟtutis mĩe. Scd̊m ẽ passio tristicie: q̃ orit̃ in appetitu sensitiuo ex cognitiõe miserie alci⁹ Q̃tũ ad p̃mũ sũma mĩa ẽ ĩ deo: ꝙtũ vero ad scd̊m nequaꝗ̃. Et sic habet intelligi diffinitio Damasce. ¶ Ex p̃missis ergo colligit̃ ꝙ ĩ deo ẽ mĩa ꝓm effectũ nõ ꝓm passibilitatis defectũ ꝓpterea inquit. Ansel. li. Monologion. ad deũ. Misericors es: q̃ miseros saluas ⁊ pctõrib⁹ parcis: misericors nõ es: q̃ nulla miserie nr̃e cõpassiõe afficeris. Que q̇dẽ mĩa talis ⁊ tanta ẽ vt ꝑ ipsã pena dãnatoꝝ mitiget̃. Q̊ hȝ intelligi ꝓm di. Bona. vbi. s. ar. ꝓ. q. 2. Aut post pene taxationẽ ⁊ inflictionẽ ⁊ sic non ẽ verũ: q̃ hoc mõ in dãnatis nulla cadit mitigatio a diña mĩa: q̃ ex tunc claudit eis viscera pietatis. Aut ꝙtũ ad taxationẽ ⁊ inflictionẽ pene: ⁊ sic absq̧ dubio ẽ ibi mitigatio q̃ diña iusticia nõ totũ exigit ꝓ eo ꝙ ei⁹ pietate incueniẽte aliquã ꝑtẽ pene infligẽti remittit. Et sic hȝ intelligi illud psal. Nunq̇d obliuiscet̃ misereri de⁹: aut continebit ĩ ira misericordias suas: q. d. nõ. Nã pctõr cũ peccat mortalit̃ offendit deũ a q̃ est oẽ bonũ: ḡ meret̃ amittẽ oẽ bonũ. Cũ igit̃ de⁹ neminẽ reducat ad nõ eẽ oẽs punit citra cõdignũ: qd̊ verũ ẽ mõ p̃dicto intelligẽdo. Preterea pctõr offendit deũ q̇ ẽ infinitũ bonũ oĩ ĩfinitate: ḡ ĩfinita pena ẽt intẽsiue dȝ puniri: h̃ nõ punit̃ ḡ pȝ ꝓpositũ. Q̊ si dicat̃ Apoc. 18. habet̃ Quãtũ glĩficauit se ⁊ ĩ deliciis fuit: tãtũ date ei tormẽtũ ⁊ luctũ. Et Esa. 4i. Suscepit de manu dñi duplicia: dĩ de aĩa peccatrice. Et sup illud psal. Ex vsuris ⁊ ĩiq̇tate glo. inq̇t. Usure dicũt̃ pctã: q̃ pl⁹ mali ĩuenit̃ ĩ suppliciis ꝗ̃ cõmissũ ẽ ĩ culpis: ḡ ibi nõ ẽ aliqua mitigatio. Nã delectatio ẽ momentanea ⁊ modica: ⁊ tñ punit̃ pena et̃na ⁊ acerbissima q̃ ĩ ĩfinitũ excedit illaȝ: ḡ ⁊c̃. Ad ista rñdet̃ ꝙ ẽ cõꝑare cõꝑationẽ ad penã ꝓm duplicẽȝ cõꝑationẽ. Aut scd̊m intensionẽ hu⁹ in gñe pene: ⁊ illi⁹ ĩ gñe delectatõis: Et sic mlt̃o maior ẽ pena ꝗ̃ delectatio: nec ẽ ibi ꝓportio sed excessus. Est iteꝝ cõꝑare h̃ ad illud ꝓm rõnẽ meriti siue demeriti. Et sic dico ꝙ meritũ delectatõis ĩordinate excedit penã: q̃ dign⁹ eẽt ampli⁹ puniri: Seruat̃ ḡ in punitiõe ꝓportionabilitas: q̃ magne culpe magna ĩfligit̃ pena. Sȝ nõ ꝓuat̃ ꝓportio: q̃ ꝙtũ ad itẽsionẽ ⁊ durationẽ pena excedit culpã. Quãtũ ꝟo ad meritũ culpa excedit penã: ⁊ ꝑ h̃ patȝ ꝯclusio: q̃ ⁊ si delectatio sit momẽtanea: tñ q̃ offendit̃ ea bonũ infinitũ: meret̃ penã infinitã etiã intẽsiue: q̃ tñ diña mĩa nõ infert̃. Q̊ si his doctorib⁹ credẽ nõ vis. Saltẽ scripturã sacrã audi mĩaȝ dei sic sublimit̃ cõmẽdãtẽ ⁊ ꝓcoicãtẽ. Minor sũ cũctꝭ miserationib⁹ tuis. Geñ. 32. Ego. n. sũ dñs de⁹ tuus fortꝭ ⁊ celotes visitãs ĩiq̇tatẽ patꝝ ĩ filios in t̃tiã ⁊ q̃rtã gñationẽ eoꝝ q̇ oderũt me: ⁊ faciẽs mĩam ĩ milia his q̇ diligũt me ⁊ custodiunt p̃cepta mea. Exo. 20. Si clamauerit ad me. s. pctõr exaudiã eũ: q̃ mĩꝓicors sum. Exo. 22. Dñator dñe de⁹ mĩꝓicors ⁊ clemẽs patiẽs ⁊ mlt̃e mĩe ac ver⁹: q̇ custodis mĩam in milia: qui aufers iniq̇tatem ⁊ scelera atq̧ pctã. Exo. 34. De⁹ mĩꝓicors dñs de⁹ tu⁹ ẽ Deut̃. 4. Ego sũ dñs de⁹ tu⁹ emulator: ⁊ faciẽs mĩaȝ ĩ mlt̃a milia diligẽtib⁹ me: ⁊ custodiẽtib⁹ p̃cepta mea. Deut̃. 5. Judicabit dñs ꝑplm suũ: ⁊ in ꝓuis suis mĩꝓebit̃. Deut̃. 32. Misericordiã aũt meã non auferã ab eo. 2 R. 8.º Tu fecisti cũ seruo tuo misericordiã magnam. tertij Reg̃. 3.º Inuestigabilis misericordia promissionis tue. secũdi ꝑali. 36.

Non dereliq̄t nos deꝰ nr̄: ſ; inclinauit ſuꝑ nos miſericordiā ſuā. 2. Eſdre. 9. Fac mecum miſericordiā: ⁊ ſuſcipe in pace ſpiritu; meũ. Tobie. 3. Cũ iratus fueris miſericordiam facies: ibidē. Cõfitemini ei: q2 fec̄ nobiſcũ miſericordiā ſuā. Tobie. 12. S; q2 patiens eſt dñs i hoc ipſo peniteamꝰ ⁊ indulgētiam eiꝰ lachrymis poſtulemꝰ. Nõ eni quaſi hõ deꝰ ſic cõminabit̃ nec ſicut filiꝰ hois ad iracundiā inflãmabit̃. Et iõ humiliemꝰ illi animas nr̄as: ⁊ in ſpũ ↄſtituti humiliato ſeruientes illi dicamꝰ flẽtes dño: vt ſm voluntatē ſuā ſic faciat nobiſcũ cito miſericordiam ſuā. Judith. 8. Deꝰ celoꝝ creator aq̄ꝝ: ⁊ deus totiꝰ creature exaudi me miſerā deꝑcantē: ⁊ de tua miſericordia ꝑſumente;. Judith. 9. Hoc ſolũ ꝟbũ dico in quocũq; loco miſericordie ſue. Job. 37. Miſereri mei deꝰ qm̄ infirmꝰ ſũ ſa. me do. ⁊c̄. Pſal. 6. Miſ̄icordia tua ſubſequet̃ me. p̄s. 22. Reminiſcere miſerationũ tuaꝝ dñe: ⁊ miſericordiaꝝ tuaꝝ q̄ a ſeculo ſũt ſm miſericordiā tuā me. m. t. p. b. t. d. p̄s. 24. Miſericordia tua añ oculos meos ē: ⁊ cõplacui in veritate tua. p̄s. 25. Audiuit dñs ⁊ miſertꝰ eſt mei. p̄s. 29. Ego aũt in dño ſꝑabo: exultabo ⁊ letabor in mīa tua p̄ſ. 30. Sꝑrãtē aũt in dño mīa circũdabit. p̄s. 31. Fiat miſericordia tua dñe ſuꝑ nos quemadmodũ ſꝑauimꝰ in te. p̄s. 32. Diligit miſericordiā ⁊ iudiciũ: miſericordia dñi plena ē terra. Jbide;. Dñe in celo mīa tua: ⁊ veritas tua vſq; ad nubes. p̄s. 35. Ne lõge facias miſerationes tuas a me. p̄s. 39. Suſcepimꝰ deꝰ miſericordiā tuā in me. t. tui. p̄s. 47. Miſerere mei deꝰ ſm magnā miſericordiā tuā. p̄s 50. Miſerē mei deꝰ qm̄ ↄculcauit me hõ. p̄s. 55. Miſerere mei deꝰ miſē mei: qm̄ in te ↄfidit aīa mea. p̄s. 56. Magnificata ē vſq; ad celos mīa tua. p̄s. 56. Jratꝰ ē ⁊ miſertꝰ ē nobis. p̄s. 59. Melior eſt mīa tua ſuꝑ vitas. p̄s 62. Jn multitudine mīe tue exaudi me. p̄s. 68. Exaudi me deꝰ qm̄ benigna eſt mīa tua ſm multitudinē miſerationũ tuaꝝ reſpice ī me. Jbidē. Cito anticipēt nos mīe tue: quia paupes facti ſumꝰ nimis. p̄s. 78 Mīam et veritatē diligit deꝰ. p̄s. 83. Oſtēde nob̄ dñe miſericordiā tuā p̄s. 84. Miſericordia ⁊ veritas obuiauerũt ſibi. Jbidē. Miſericordia tua magna eſt ſuꝑ me. p̄s. 85. Tu dñe deus miſ̄ator ⁊ miſericors: patiēs ⁊ multe mīe ⁊ verax. Jbidē. Miſericordias dñi in eternu; cantabo. p̄s. 88. Miſericordiā meā nõ diſꝑgā ab eo. ſ. peccatore ↄuertēte. Jbidē. Laudate nomē eiꝰ qm̄ ſuauis eſt dñs: in eternu; mīa eiꝰ. p̄s. 99. Magna ē ſuꝑ celos mīa tua p̄s. 107. Qm̄ ↄfirmata ē ſuꝑ nos mīa eiꝰ ⁊ veritas dñi manet in eternũ. p̄s. 116. Mīa dñi plena eſt terra. p̄s. 118. Fac cũ ſuo tuo ſ; miſericordiā tuā. p̄s. 118. Apud dñ; mīa ⁊ copioſa apud. e. re. p̄s. 129. Per pnīa; ⁊ fide; purgant̃ peccata. ꝓuer. 15. Miſericordia et veritate redimit̃ iniq̄tas. ꝓuer. 16. Qui aũt ↄfeſſus fuerit ⁊ reliq̄rit ea. ſ. pctā: miſericordiā ↄſequet̃. ꝓuer. 28. Grā dei ⁊ miſericordia in ſcõs eiꝰ. ſap̄. 4. Exiguo ↄcedit̃ miſericordia. ſap̄. 6. Et q̇dēcũ miſericordia diſciplinā accipiēt. ſap̄. xj. Tu aũt deꝰ ſuauis ⁊ verꝰ es: patiēs ⁊ in miſericordia diſponēs oīa. ſap̄. 15. Filios aũt tuos nec draconũ venenatoꝝ vicerũt dētes: miſ̄icordia eni; tua aduenies ſanabit illos. ſap̄. 16. Piꝰ ⁊ miſericors ē dñs: ⁊ remittit in die tribulationis pctā. eccl'iaſtici. 2. Qm̄ magna ē miſericordia dei: ⁊ ꝓpitiatio illiꝰ ↄuertētibꝰ ad ſe. Eccl'aſtici. 17 Miſeratio hois circa ꝓximũ ſuu;: miſericordia aũt dñi ſuꝑ oē; carnē. Eccelſiaſti. 18. Quis adijciet narrare miſ̄icordiā dñi. Jbidē. Specioſa miſericordia dei in tꝑe tribulationis: q̄ſi nubes pluuie in tꝑe ſiccitatis. Eccl'iaſtici. 35. Miſerere nr̄i deꝰ oiu; ⁊ reſpice in nos: ⁊ oñde nobis lucē miſ̄ationũ tuarũ. Eccl'iaſtici. 36. Memoratꝰ ſũ miſericordie tue dñe: ⁊ cooꝑationis tue q̄ a ſeculo ſũt qm̄ eruis ſuſtinētes te dñe. Eccl'a. 51. Letet̃ aīa mea in miſericordia eiꝰ: ⁊ nõ ↄfundemur in laude eiꝰ. Eccl'ia. 51. Preparabit̃ in miſericordia ſoliũ: ſedebitq; ſuꝑ illud in veritate. Eſa. 16. Propterea expectat dñs vt miſereatur nr̄i: ⁊ iõ exaltabit̃ parcēs nobis. Eſa. 30. Plorãs nequaq̄ plorabis: miſerans miſerebit̃ tui. Jbidē. Dñe miſerē nr̄i. te. n. expectauimꝰ: eſto brachiũ nr̄m in mane: ⁊ ſalꝰ nr̄a ī tꝑe tribulatõis. Eſa. 33. Laudate celi ⁊ exultet terra. iubilate mõtes laudē: q2 ↄſolatꝰ eſt dñs populũ ſuũ: ⁊ pauꝑꝝ ſuoꝝ miſerebitur Eſa. 49. Jn miſericordia ſempiterna miſ̄tus ſum tui: dicit redēptor tuꝰ dñs. Eſa. 54 Dereling̃t impiꝰ viā ſuā: ⁊ vir iniquus cogitiones ſuas: ⁊ reuertat̃ ad dñm ⁊ miſerebit̃ eiꝰ: ⁊ ad deu; nr̄m qm̄ multꝰ eſt ad ignoſcen

dum. Esa. 55. Tunc inuocabis ⁊ dñs exau-
diet: clamabis ⁊ dicet ecce adsũ: q̄ misericors
sum dñs deus tuꝰ. Esa. 58. Ego sũ dñs q̇ fa
cio misericordiã ⁊ iudiciũ ⁊ iusticiã in t̃ra.
Hie. 9. Cũ euulsero eos ꝯuertar: ⁊ miserebor
coꝝ ⁊ adducã eos. Hie. 12. Ecce ego ꝯuertã
conuersionẽ tabernaculoꝝ iacob: ⁊ tectis eiꝰ
miserebor. Hiere. 30. In charitate perpetua
dilexi te: idõ attraxi te miserãs tui. Hiere. 31.
Oẽs eni cognoscẽt me a mĩo eoꝝ vsq; ad maxi
mũ ait dñs: q̄ ꝓpitiabor iniq̇tatibꝰ eorũ: ⁊
pcti eoꝝ nõ ero memor ampliꝰ. Ibidẽ. Nõ
erit tibi difficile oẽ verbũ q̇ facis misericordi
am in nubibꝰ: ⁊ reddis iniq̇tatẽ prm in sinu
filioꝝ eoꝝ post eos. Hiere. 32. Si abiecerit et
miserebit̃ ſm multitudinẽ miserationũ sua-
rũ. Trenoꝝ. 3. Misericordie dñi ꝙ nõ sumꝰ
cõsumpti: q̄ nõ defecer̃ũt miserationes eius
Ibidẽ. Neq; eni in iustificationibꝰ nr̃is pro
sternimꝰ p̃ces añ faciẽ tuã: sz in miserationi-
bus tuis multis. Dañ. 9. Nũc reducã capti-
uitatẽ iacob: ⁊ miserebor omnis domꝰ israel.
Ezech. 39. Domui israel miserebor: ⁊ salua
bo eos in dño deo suo. Osee. 2. Desponsabo te
mihi in sempiternum: desponsabo te mihi
in iusticia ⁊ iudicio ⁊ misericordia ⁊ misera
tionibꝰ. Osee. 2. Miam volui ⁊ nõ sacrifi-
ciũz: ⁊ sciam dei plusq̃ holocausta. Osee. 5.
Cõuertimini ad dñz deũ vr̃m: q̄ benignꝰ ⁊
misericors est: patiens ⁊ multe mĩe ⁊ p̃stabil̃
super malicia. Joel. 2. Non imittet vltra fu-
rorẽ suũ: q̃m volẽs mĩaz ẽ: reuertere ⁊ mise-
rebit̃ tui. Mich. 7. Cũ iratꝰ fueris: mĩe re
cordaberis. Aba. 3. Scio eni ꝙ tu deꝰ clemẽs
⁊ misericors es: patiẽs ⁊ multe miseratiõis:
⁊ ignoscẽs sup malicia. Jone. 4. Cõuertaz
eos q̄ miserebor eoꝝ: ⁊ ero sicut fuerunt q̃ñ
nõ ꝓiecerã eos. Zach. 10. Dep̃camini vultuz
dei vt misereat̃ vr̃i. Malach. 2. Congrega-
tus est ꝯuẽtus vt essent parati ad preliũ: ⁊ vt
peterẽt misericordiã ⁊ miseratões. p̃mi Ma
chabeoꝝ. 3. Et sic patet ꝙ per totũ testamen-
tuz vetus cõmendat̃ ⁊ extollit̃ misericordia
dei. Similit̃ i testamẽto nouo misericordia
p̃coniçat̃. Misericordiã volo nõ sacrificiuz.
Matth. 9. ⁊ Mar. 12. Omne debitũ dimi
si tibi quoniã rogasti me. Matth. 18. Mi
sereor sup turbã. Matth. 9. Miserere mei
fili Dauid. Mar. 10. ⁊ Luce. 18. Misericor
dia eius a progenie in progenies. Luce. 10.

Per viscera misericordie dei nostri. Ibidez
Estote misericordes sicut ⁊ pater vester cele
stis misericors est. Luce. 8. Cũ vidisset eũ
pater suus a lõge. s. deꝰ misericordia motus
est. Luce. 15. Miserebor cuius misereor: et
misericordiã p̃stabo cuiꝰ misertꝰ fuero. Igi
tur non est volentis neq; currentis: sz miserã
tis est dei. Ad Roma. 9. Concludit enim
oĩa deus in credulitate vt omniũ misereat̃.
Roma. 11. Dico enim Jesum Christũ fuis-
se ministrũ circũcisionis ꝓpter veritatez dei
ad cõfirmandas ꝓmissiones patrũ: gẽtes au
tem sup misericordiã honorare deũ. Ro. 15.
Benedictus deꝰ ⁊ pat̃ dñi nostri Jesu Chri
sti: pater misericordiaꝝ ⁊ deꝰ totius cõsolati
onis: qui consolat̃ nos in omni tribulatione
nostra. 2ᵉ ad Chor. 2. Ideo habẽtes hanc ad
ministrationẽ iuxta quod misericordiã con
secuti sumꝰ nõ deficimꝰ: sz abdicamꝰ occulta
dedecoris: nõ ãbulantes in astutia neq; adul
terantes verbũ dei. 2ᵉ ad Chor. 4. Quicũq;
hanc regulã secu. fu. p. sup illos ⁊ misericor
dia. ad Gal. 6. Deus qui diues est in miseri
cordia. ad Ephe. 2º. Misericordiã consecutꝰ
sum q̄ ignorãs feci. p̃me ad Thimo. 2. Ap
paruit benignitas ⁊ hũanitas saluatoris nr̃i
dei: nõ ex operibꝰ iusticie que fecimꝰ nos: sed
ſm suã misericordiã saluos nos fec̃. Ad Ty
tum. 3. Debuit ꝑ oĩa fratribꝰ similari vt mi-
sericors fieret. ad Hebre. 2º. Adeamus ergo
cũ fiducia ad thronũ gratie: vt misericordi
am consequamur ⁊ gratiã inueniamꝰ in au-
xilio opportuno. ad Hebrei. 4. Misericor-
dia superexaltat iudiciũ. Jacobi. 2º. Sufferẽ-
tiam Job audiuistis: ⁊ finẽ dñi vidistis q̃m
misericors est dñs et miserator. Jacobi. 5.
Benedictꝰ deꝰ ⁊ pater dñi nostri Jesu chri-
sti: qui ſm magnã mĩaz suã regñauit nos in
spem viuã. p̃me Petri. 2. Ante nõ populus
nũc aũt populꝰ dei: q̇ nõ consecuti misericor-
diaz: nũc aũt mĩam cõsecuti. p̃me Petri. 2.
Ipsos vos in dilectiõe dei seruate expectãtes
mĩaz dñi nr̃i Jesu christi in vitã eternã i epi
stola Jude. Et sic patet ꝑ diuinas scripturas
ꝙ p̃coniçata ⁊ magnificata sit clemẽtia dei
⁊ pars p̃ma huius sermonis.

Pars 2ª huiꝰ ſmonis i q̇ ostendit̃ ꝙ festina sit
dei misericordia eis qui se conuertũt ad eũ.

[S]ecũdo igit̃ in isto sermone declarã-
s dũ est ꝙ sit festina misericordia dei

conuertentibus ad se. Non enim expectat diutiꝰ oĩpotens deꝰ aĩe peccatrici post suam ꝯuersionẽ conferre graꝫ amoris sui: vñ Luce. 15. Reuertẽte filio ꝓdigo. i. peccatore: dixit pater. i. deus. Cito ꝓferte stolã primam idest gratiã: sup quo verbo dicit Petrꝰ Rauennas. Non dicit: Unde venis? vbi fuisti? vbi sunt que tulisti? sed ꝓferte stolã primã ⁊ induite illũ. Uidete ꝙ delicta nõ videt vis amoris: tardã misericordiã pater nescit. hec ille. ꝓpterea. 2. Reg. 14. dicit. Nec vult deꝰ perire aĩam: ſ retractat cogitans ne pariter pereat. Reuertere ergo aĩa peccatrix: q2 vt dicitur Thobie. 3. Si aĩa in tribulatiõe fuerit liberabit ⁊ ſi in corruptione fuerit ad misericordiã tuã ꝯuenire licebit. Nõ eniꝫ delectaris in perditionibꝰ nostris: quia post tempestatẽ tranquillũ facis: ⁊ post lachrymationẽ ⁊ fletũ exultationẽ infundis Reuertere dico q2 psal. 39. dicit. Misericordia tua ⁊ veritas tua semp susceperũt me. Re. re. q2 dñs deus tibi dicit Esa. 49. Nũqd obliuisci põt mulier infantẽ suũ vt nõ misereat filio vteri sui? Et ſi illa oblita fuerit: ego tñ nõ obliuiscar tui. Re. di. re. q2 Esa. 61. dr. Ad annũciandũ mãsuetis misit me: vt mederer cõtritis corde ⁊ ꝑdicarẽ captiuis indulgentiaꝫ ⁊ clausis apertioneꝫ. Re. aĩa mea re. Quia dñs loquit di. Eze. 18. Nunqd volũtatꝫ mee est mors impij dicit dñs: ⁊ nõ conuertatur a vijs suis ⁊ viuat: idest habeat gratiam: vnde loquit ipse deꝰ ad aĩaꝫ peccatricẽ dicẽs: Hiere. 3. c. Tu aũt. s. aĩa mea peccatrix q̃ fornicata es: q̃ deũ offẽdisti ĩ magnitudĩe pctõrũ cũ amatoribꝰ multis. s. diabolo mundo ⁊ carne. tñ reuertere ad me piũ ⁊ misericordẽ ⁊ ego q̇ sum ꝓtector tuꝰ ⁊ merces tua. Gen. 15. Qui scifico vos. Leuit. 20. Qui sũ pars ⁊ hẽditas tua. Numeri. 18. Qui habito inter vos. numeri. 35. Qui sũ salꝰ tua. ps. 34. Qui diligẽtes me diligo. ꝓuer. 13. Qui deleo iniquitateꝫ. Esa. 43. Qui redemi te. Esa. 43. Qui te consolabor. Esa. 51. Qui sũ panis viuus qui de celo descendi. Jo. 6. Qui suꝫ lux mũdi. Jo. 8. Qui sum pastor bonus ⁊ pono animã meam pro ouibus meis. Jo. 10. Qui sum resurrectio ⁊ vita. Jo. 11. Qui sum via veritas ⁊ vita. Jo. 14. Qui sum vitis vera. Jo. 15. Qui vici mundũ. Jo. 16. Qui Jesus Nazarenus suꝫ. Act. 10. Qui propter te hõ factus sum ⁊ crucifixus: delusus sum: ⁊ ꝑ te mortuus quoniã tu me offendisti: tamen reuertere ad me. ⁊ ego suscipiã te peccata remittendo ⁊ gratiã infundendo: Nam nullꝰ vnq̃ conuersus est ad deũ ⁊ ab eo repulsus sine misericordia. Patet de latrone: de peccatrice: de deprehensa in adulterio: ⁊ ceteris de quibꝰ dicit Ber. sermone. 22. super cantica canticoruꝫ. Omnino propter mãsuetudinem que in te predicat: currimꝰ post te domine Jesu audientes ꝙ nõ spernis pauperẽ peccatorẽ non horreas. Nõ horruisti confitentẽ latronẽ: nõ lachrymantẽ peccatriceꝫ: non deprehensam in adulterio: non supplicãtem publicanũ: nõ negantẽ discipulũ: nõ ꝑsecutorẽ discipuloꝝ: non ipsos crucifixores tuos. In odorẽ vnguẽtoꝝ tuoꝝ currimꝰ ⁊c. Et sic patet pars secunda huius sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua ostenditur q̃tuꝫ sint digni reprehẽsione q̇ ad deũ conuerti abnuunt.

Tertio in isto sermone ꝯsiderandũ est q̃ reprehendendi sunt impij peccatores: qui ad tantã dei misericordiam non mouent. sed potiꝰ indurant. Sꝫ considerare debent ꝙ deus non tm̃ est misericors: sed etiam iustus: qui post dulcedineꝫ misericordie ostendit seueritatẽ iusticie: vñ Aug. super psal. 32. sermone p̃. Misericordie tempꝰ modo est. Judicij tempꝰ post erit. vnde nunc deus vocat auersos: donat peccata conuersis. patiens est super peccatores donec conuertant: quandocũq; ꝯuersi fuerint preterita obliuiscitur: futura promittit: hortatur pigros: consolatur afflictos: docet studiosos: adiuuat dimicantes: neminẽ deserit laborantẽ ⁊ exclamantẽ ad se: donat vnde sibi sacrificetur: ipse tribuit vnde placetur: hoc magnum misericordie tempus non nos transeat: venturũ est enim iudiciuꝫ: ⁊ tunc erit penitentia: sed iam infructuosa dicẽtes inter se pre angustia spiritus gemẽtes: quid nobis profuit superbia? hec ille. Hoc idem in sermone q̃nto de passiõe domini in parasceue. Quãuis multum presumere debeatis de misericordia dei: non tamen negligenter debetis eius timere iusticiam: cum iusticia eniꝫ te iudicabit: qui cuꝫ misericordia te redemit Nam ꝙ tam longo tempore peccamus: et parcit non negligentia est: sed patientia.

Non ille potentiã ꝑdidit: sꝫ ad misericordiã
seruauit. Timeamꝰ ergo iusticiã eiꝰ: misericor
diã desideremꝰ: ꝑcit mõ ⁊ tacet: sꝫ nõ sꝑ tace
bit. Audiamꝰ eñ dũ tacet in ꝓcepto: si volu
mus vt nobis parcat cũ nõ tacuerit in iudi
cio. Mõ eni ꝓrogat misericordia dei: tunc
a nobis exiget iusticia ⁊ reddet vnicuiqꝫ ſm
oꝑa sua: fietqꝫ qđ apl's ait: Judiciũ sine mi
sericordia fiet illi q̇ nõ fecit misericordiã. si
mus ergo misericordes: vt deũ mereamur habe
re ꝓpitiũ. hec ille. Solũ illi pctõres plangen
di sũt q̇ obdurati: obstinati: ⁊ impenitentes
existũt. Et hoc docet antiquus ille Hieroꝰ in
epl'a ad Sabinianũ exhortoria ad pniã ꝫ di.
Samuel quondã lugebat Saulẽ: qꝛ penitu
erat dñm q̄ vnxisset eũ regẽ suꝑ isrl'. ⁊ Pau
lus Chorinth. in quibꝰ audiebat fornicatio
qualis nec int' gẽtes: ⁊ quidẽ voce flebili cõ
monebat di. Necũ rursum venero humiliet
me deꝰ apud vos. ⁊ lugeã multos ex his qui
ante peccauerũt: ⁊ nõ cognouerũt pniam su
per imunditias q̃s gesserũt in impudicitia ⁊
fornicatione. Sꝫ hic ꝓpheta ⁊ apl's nulla ipsi
labe maculati clemẽti in cũctos mẽte facie
bant: quãto magis ego ipse peccator in te de
beo facere pctõre qui erigi non vis post rui
nam: nec oculos ad celũ leuas. ſ ꝓducta pꝛis
ſba porcoꝝ siliquis delectaris ⁊ suꝑbia: ꝑ ab
rupta ꝯscendẽs ꝓceps laberis in profunduꝫ
Deũ ventrẽ vis hr̃e ꝓ Christo: seruis libi
dini gloriaris in cõfusione tua: ⁊ quasi pin
guis hostia in morte ꝓpria saginaris: imita
risqꝫ eoꝝ vitã quoꝝ tormẽta ñ metuis. Jgno
ras q̄ bonitas dei ad pniam te hortet': ſꝫ du
riciã aũt tuã ⁊ cor impenitẽs thesaurizas ti
bi irã in die ire. An idcirco iuxta pharaonẽ i
durat' cor tuũ: qꝛ nõ statim ꝑcuteris et dif
ferris ad penã. Diu ⁊ ille dilatus ⁊ decẽ pla
gas nõ q̃si ab irato deo: sꝫ q̃si a cõmonẽte pa
tre sustinuit: donec in ꝑuersũ acta pnia popu
lũ quẽ dimiserat ꝑ deserta sequeret': ⁊ ingre
di auderet maria per que vel sola doceri po
tuit timori habendũ eũ cui etiã elemẽta fui
rent. hec ille. Dicas ergo cecus. i. peccator do
nec est in via. i. in vita pñti Jesu fili David
miserere mei. Magna est eni misericordia
tua ⁊ multe sunt miserationes tue. Attẽdis
nesciẽtes vt doceas. Attẽdis confitẽtes vt
ignoscas. Quã misericordiã vt inueniat pec
cator nõ augeat pctã peccatis: nõ tardet con
uerti de die in diẽ. Et tũc stabit Jesus dicẽs
Quid tibi vis faciã q̄ si dixeris corde cõtri
to ⁊ bñ disposito dñe vt videã statim subiũ
get. Respice ꝑ grãm in pñti ⁊c̃.

Feria secũda post dñicam quinq̃gesime de diffinitione ieiunij q̃ ad formã finẽ ⁊ effe ctum. Sermo. 36.

Fili David

miserẽ mei. Scri h' ver
ba Luce. 18. ⁊ in euan
gelio ꝓcedẽtis do. Ad
impetrandũ dei miseri
cordiã frẽs charissimi:
multũ ꝓdest ⁊ ꝯfert fer
uens orõ ⁊ ad deũ exclamatio: vt ait ipse do
minus Exo. 20. Si clamauerit ad me exau
diam eũ. Et ꝑ ꝓphetã iterũ: Clamabit ad
me ⁊ ego exaudiã eũ. Sꝫ sicut dicit Aug. in
sermone dñi in mõte: si vis orõnem tuã vo
lare in celũ fac duas alas. s. ieiuniũ ⁊ elemo
synã. Vñ Thob. 12. dr̃: Bona ẽ orõ cũ ieiu
nio ⁊ el'yna. Humiliati igitur ieiunio: secure
possumꝰ dicẽ cũ ceco: Fili David miserere
mei. Post ergo iam multa dicta de peniten
tia in generali: iure descendendũ est ad par
ticularia. Et qꝛ appropinq̃mꝰ sacratissime
q̃dragesime tempus ieiunij ⁊ abstinẽtie: con
gruũ est vt i hoc exordio ⁊ huiꝰ tp̃is ꝓncipio
de ipso ieiunio ꝑtractemꝰ. Et qꝛ vt dictũ est
in superioribꝰ. Ois rei q̃ a rõne suscipit' isti
tutio debet a diffinitione ꝓficisci. Jn isto ser
mone de ipsiꝰ ieiunij diffinitiõe tm̃ describe
mꝰ. Qua de re aduertendũ est ſm Alex. de
ales i q̃rta ꝑte sũme sue i tractatu đ ieiunio
q̄ triplicit' possumꝰ ꝯsiderare ieiuniũ. Aut
q̄tũ ad essentialia ipsiꝰ: ⁊ sic dat' vna diffini
tio q̃ est formal'. s. Jsidori. Et habet' ab Jn
nocẽtio suꝑ Rubrica de obseruatione ieiu
nioꝝ. Jeiuniũ est ꝑsymonia victus: abstinẽ
tiaqꝫ ciboꝝ. Aut inq̄tũ refert' ad finẽ: ⁊ sic
datur secũda diffinitio cõis di. Jeiuniũ est
abstinẽtia a cibo ⁊ potu ſm formã ecclesie i
tuitu satisfaciẽdi vel vitandi pctm̃ vel acqui
rendi vitã eternã. Aut inq̄tũ refert' ad effe
ctũ ipsiꝰ. Et sic dat' tertia diffinitio Jsidori
li. 3. de officijs. c. 42. di. Jeiuniũ est res sctã
opꝰ celeste: ianua regni: forma futuri. Scđꝫ
q̃s diffinitiones tres in pñti faciemꝰ ꝯsidera
tiones: q̃ꝝ Prima erit đ diffinitiõe formali.

Secūda aūt de diffinitione q̄ ad finē. Tertia ꝓo de diffinitione q̄ ad effectū.

Pars ꝑma huiꝰ sermōis in q̄ declaraẗ ac poniẗ formalis ieiunij diffinitio.

PRimo igiẗ in isto sermōe poniẗ ꝑma diffinitio ieiunij formal' q̄ dicit. Jeiuniū ē ꝑsimonia victꝰ abstinētiaqꝫ ciboꝝ. Cōtra quā pōt sic argui: ieiuniū institutū ē ad carnis afflictionē. vñ Leuit. 24. dr̄. O is aīa q̄ nō fuerit afflicta die hoc ꝑibit de ꝑplo suo: sed in dcā diffinitiōe nihil poniẗ qd̄ indicet afflictionē: g̃ diminute data ē: q2 ꝑsimonia ⁊ abstinētia ciborū deẗmināt spēz virtutis. s. tꝑantie: vltra ꝓgrediẗ afflictio: vñ nō dicūt aliq̇d afflictiuū: g̃ ⁊c̄. ¶ Hanc diffinitionē declarat Alex. vbi. s̄. in tracta. de ieiuꝰ. di. ꝙ ieiuniū nō dicit oīno ꝑuationē ſ; sil' cū ꝑuatiōe quādā ꝯcernit positionē: vñ Isido. pꝰ ꝙ̄ dixit: ꝑsimonia victꝰ abstinētia qꝫ ciborū seq̇ẗ. Cui ē nomē inditū ex quadā ꝑte viscerū: vt tenua sꝑ ⁊ vacua ⁊ exinanita existāt. Ex q̄ patet ꝙ ieiuniū dicit aliquā positionē. s. viscerū: nō oēz anihilationē ſ; q̄ndā inanitionē. Qñ g̃ dr̄ ꝑsimonia victꝰ: pōiẗ aliq̇d: q2 ꝑsimonia ē quasi q̄dā parca simōia vt dictū ē. Qñ dr̄ abstinētia qꝫ ciborū: subintelligiẗ nō oīmoda ſ; cū q̄dā positōe q2 cū priuatiōe imoderate sūptiōis ciborū: poniẗ sūptio moderata eorū: vñ duo hic ꝯcernūtur Unū qd̄ req̇rit necessitas nāe: aliud qd̄ promouet ad expeditionē grē. ¶ Et iō nōndū ē ſm Tho. ⁊ Ri. in. 4. di. 15. ꝙ in tribꝰ casibꝰ nō ē laudabile ieiuniū neqꝫ licitū. Prio qñ ꝑ ieiuniū subtrahiẗ qd̄ ē necessariū vite: qd̄ nō licet: sicut nec ip̄zmet inẗficere. Scd̄o qñ subtrahiẗ qd̄ ē necessariū ſm ea q̄ incūbunt faciēda ex officio vel ex societate eoꝝ cū quibus cōuiuit: vt si ꝑdicator ex ieiunio deficeret a ꝑdicatōe: hoc eēt de rapia hostiā offerre. Tertio qñ ꝑ ieiuniū ab oꝑibꝰ vtilioribꝰ impedireẗ. s. ab oꝑibꝰ charitatis ⁊ a vigilijs opportunis ad q̄ lꝫ nō teneaẗ: indiscretū ē tale ieiuniū. Sed laudabile ieiuniū ē qñ caro diminuiẗ absqꝫ robore vt facilꝰ spūi subdatur: nec tñ ꝓpẗ hoc mors acceleret. Uñ Hiero. in epl'a ad Nepotianū. Tātū tibi ieiuniorū ipone quātū ferre potes. Sint tibi ieiunia pura: casta: simplicia: moderata: ⁊ nō suꝑstitiosa. Quid ꝓdest oleo nō vesci: ⁊ molestias quasdā difficultatesqꝫ ciborū q̄rere. q. d. nihil. Et in epl'a ad Rusticū monachum idē ait. Balnearū qꝫ fomēta ne q̄ras: qui calorē corꝑis ieiuniorū frigore cupis extiguē: que ⁊ ipsa moderata sint ne nimiū debilitēt stomachū: ⁊ maiorē refectionē poscētia erūpant i cruditatē: que parēs libidinū ē. Modicus ac tēperatꝰ cibꝰ ⁊ carni ⁊ aīe vtilis est Et in epl'a ad Demetriadem idez ait. Neqꝫ ꝓo imoderata tibi imꝑramꝰ ieiunia ⁊ enormē ciborū abstinētiā quibꝰ statim delicata frāguntẗ corꝑa: ⁊ ante egrotare incipiunt ꝙ̄ scē cōuersationes iacere fūdamēta. Et alibi idē ait, ⁊ habeẗ de ꝯse. di. 5. c. nō mediocriter Nō mediocriẗ errāt q̇ magno bono ꝑferūt mediocre bonū. Nō ne rōnalis hō dignitatē amittit q̇ ieiuniū charitati aut vigilias prefert sensus integritati. Et. j̄. De rapina ꝓo holocaustū offert: q̇ vel ciborū nimia egestate vel sōni penuria corpꝰ suū imoderate affligit. Hec ille. Tali g̃ mō ieiunādo comedendū ē: ꝙ caro subiecta spūi teneaẗ: ⁊ corpꝰ oīno nō conteraẗ. bene ergo dr̄ i diffinitiōe: Jeiuniū ē ꝑsimonia victꝰ ⁊c̄. Dicas ergo ad argumētū ꝙ in hac diffinitiōe bñ poniẗ aliq̇d afflictiuū: q2 ꝑsimonia victus: dicit subtractionē eorū que solēt incorꝑari ad vite sustētationē. Et iō quia in subtractione suꝑfluorū solet esse nō modica qñqꝫ delectatio: igiẗ in horū subtractiōe oriẗ afflictio. Et sic pꝫ ꝑma diffinitiō ⁊ ꝑs ꝑncipal' ꝑma hꝰ sermōis.

Pars secūda huiꝰ sermōis in q̄ declaraẗ ieiunij diffinitio inq̄ꝺtū referẗ ad finē.

SEcūdo in isto sermōe poniẗ alia diffinitio ieiunij data inq̄ꝺtū referẗ ad finē q̄ dicit: ieiuniū est abstinentia a cibo ⁊ potu ſꝫ formā ecclie ⁊c̄. Cōtra quaz sic pōt argui. Ber. in quodā sermōe ait. Si sola gula peccauit: sola ieiunet ⁊ sufficit. Si ergo ꝑeccauerūt cetera mēbra quare nō ieiunant ⁊ ipsa: g̃ videẗ ꝙ ieiuniū nō debeat diffiniri abstinētia cibi ⁊ potus: ſ; abstinentia q̄dā que tota mēbra enūeret. Preterea ieiunium affligēs hoīem exteriorē nō est ieiuniuz qd̄ elegit dñs: q2 Esa. 58. ait. Nūquid tale ē ieiuniū qd̄ elegi affligēꝑ diē hoīem aīazsuā. q. di. Neq̄ꝙ̄. Sꝫ ieiuniū qd̄ elegit dñs ē satisfactoriū: ⁊ hoc diffiniendū est: g̃ ieiuniuz nō est diffiniendū esse abstinētia a cibo ⁊ potu. Hanc diffinitionē dicit Alex. de ales eē bonā inquantū ieiuniū referẗ ad finē ipsius

qui ē satisfacere vel vitare peccatū: ꝛ ꝯseq̄nt
acquirere gloriā sempiternā: qđ bn̄ fit ꝑ ab/
stinentiā cibi ꝛ pot⁹. Unde Aug⁹ in sermōe
iz. de ieiunio. xlᵉ. sicait Clemēs ꝛ pius dn̄s
nr̄ hūanū genus qđ p̄destinauerat ad vitaȝ
non ē passus relinquere in mortē: sed vt per
suasionē decept⁹ fuerat per gustū pomi dia
boli pessimi in paradiso: ita sacrosc̄ō ieiunio
docuit liberandū. Et iō in. 4. epl'a ad Boni
faciū comitē idē ait. Exerce ieiunia quātuȝ
sine corꝑis tui lesione potes. Dicas ḡ ad pri/
mū: ꝙ multiplex ē ieiuniū. s. abstinētie a pec/
cato mortali. Esa. 38. Hoc ē ieiuniū ꝛc̄. Itē
ē ieiuniū abstinētie a gaudio corꝑali. đ quo
Thobie. 3. dr̄. Nūq̄ȝ cū ludētib⁹ miscui me
Et Hiere. i5. Non sedi in cōsilio ludentium.
Tertiū ē ieiuniū abstinētie a cibo corꝑali. đ
quo in ps̄. dr̄. Genua mea infirmata sūt a ie
iunio. Uerbū ergo Bernar. intelligēdū est
de ieiunio p̄ modo sūpto vel secūdo: qꝛ sicut
peccator oīa mēbra exponit in actu peccādi:
ꝛ voluptatē assequit̄ in actu peccādi: sic de/
bet affligere oīa mēbra ieiunādo a pctō ꝛ a
delectatione ꝛ a voluptate pctī: Et ideo ait
Ber. ibidē. j. Ieiunet oculus a curiosis aspe
ctibus: auris a fabulis ꝛ rumorib⁹: ieiunet
lingua a detractiōe ꝛ a murmuratiōe: ieiu/
net man⁹ a mal'o ꝑibus: ieiunet aīa a vitijs.
Hec ille. Ad secūdū dicendū ꝙ dn̄s non exi
gebat tale ieiuniū: nō quia tale simplicit̄ nō
esset bonuȝ. nec eligibile: sed qꝛ deprauabat̄
malicia operū ipsorū ieiunātiū: ꝛ maxie hy
pocrisi eorū: vnde p̄mittit̄ ibidē. Nolite ie
iunare sicut vsq̄ȝ ad hanc diē: vt audiat̄ i ex
celso clamor vester. vbi ait glo. i. pro laude
hoīuȝ. Et sic patet scđa ps hui⁹ sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua decla
ratur ieiunij diffinitio q̄ ad suos effectus.

Tertio ꝛ vltimo in isto sermōne poni
tur alia diffinitio ieiunij data q̄ ad
suos effect⁹ que dicit: ieiuniū est res
scā opus celeste ꝛc̄. Cōtra quā pōt sic argui
quia s̄m pħm li. Posteriorū. Ois bona dif/
finitio debet cōpetere diffinito: ꝛ nulli alij a
diffinto: sed ista diffinitio res scā: op⁹ celeste
cōuenit orationi: ḡ ista diffinitio ieiunio nō
est cōuenient̄ assignata. Ad h̄ rn̄det Alex.
de Ales: ꝙ hec diffinitio nō ē formalis vt il/
la que dat̄ per gen⁹ ꝛ drīas: sed potius noti
ficatio quedā insinuās eē ieiunij ꝑ aliq̄s effe
ctus eius. Nā ieiuniū carnē macerādo pur/
gat a pctō ꝛ dedicat penitentē deo. Et ideo
dr̄ res sancta: vt eni dr̄ in glo. Leuit. zo. su
per illud. Sci estote ꝛc̄. Recte scificationeȝ
ponit: qꝛ fundamētū ē ꝟtutis. Itē ieiuniuȝ
mētē erigit ad suꝑna: qꝛ carnē subijcit spūi:
ꝛ spūm liberū ad oꝑa spūalia exercēda red/
dit: ꝛ iō dr̄ opus celeste. Unde gl. j. ad Tho.
3. Castigo corpus meū ꝛc̄. seruituti subijcit̄
dū nō sua sed spūs ꝑficit volūtatū. Itē ieiu
niū virtutē inducit. s. dispositiue: ꝓpt̄ qđ dr̄
ianua regni apta. Itē ieiuniū p̄miuȝ ampli/
at: ꝓpter qđ dr̄ forma futuri: disponit enim
ad īformationē gr̄e ꝑfecte que ē gl'ia. Quia
ergo coherceta vitio carnis erigit spūm ad
suꝑiora: preꝑat vlteri⁹ ad ꝟtutē: q̄ patet iu
stis ingressus regni ꝛ p̄miū cumulat. Ista q̄
tuor p̄dicta ponūt̄ i ei⁹ notificatiōe. Et idē
pōt hr̄i a btō Greg. di. Qui corꝑali ieiunio
vitia cōprimis: menteȝ eleuas: ꝟtutē largi/
ris ꝛ p̄mia. Sȝ qꝛ de his amplissime dicet̄
infra: qn̄ tractabit̄ de fructificatiōe ieiunij:
hic breuit̄ trāseunduȝ ē. ¶ Qn̄ ḡ dr̄ ꝙ ista
que ponūtur i hac diffinitiōe ꝯueniūt orōni
pōt dici ꝙ hoc ē verū h̄ mō differēti: qꝛ orō
scificat vniēdo cū scō scōrū: ieiuniū ꝟo a vi/
tijs carnis purgādo. Silr̄ orō est opus cele/
ste imediate cū deo spūm vniēdo: ieiunium
aūt ꝑ carnis p̄ssionē spūȝ erigēdo. Utrūq̄ȝ
aūt pōt dici ianua regni: sed ieiuniū inferio/
rem hoīeȝ p̄ncipalit̄ erigēdo: oratio suꝑio/
rē hoīeȝ in suo optimo delectādo. Utrunq̄ȝ
etiā dr̄ forma futuri: h̄ ieiuniū rōne amplifi
catiōis p̄mij: orō aūt rōne q̄etis in sūmo de/
lectabili. Et sic patet ꝙ inquātū ieiuniū dif/
finit̄ ꝑ suos effect⁹. Ista diffinitio ꝯuenient̄ ē
assignata. s. ieiuniū ē res scā ꝛc̄. Confirmat
hec Hiero. bn̄ ꝛ elegāter li. z. ꝯ̄ Iouinianū
di. Btitudo pādisi absq̄ȝ abstinentia cibi n̄
potuit dedicari. Quādiu Adā ab arbore ie
iunauit in paradiso fuit: comedit ꝛ eiect⁹ ē:
eiectusq̄ȝ statim duxit vxorē: q̄ ieiun⁹ in pa/
diso virgo fuit: satur⁹ in terra mr̄imonio co
pulat̄. Gene. 3. Postea ꝟo oꝑa carnis deus
diluuio cōdēnauit. Gene. 7. Cuȝ perdidit
Esau primogēita sua: ipatientiāq̄ȝ gule: la/
chrymis emendare nō potuit. Gen̄. i5. Eie/
ctus de egypto populus israel angeloruȝ ci/
buȝ contēnentes carnesq̄ȝ egyptias suspiran
do ira dei ascendit suꝑ eos. Nūeri. xi. Moy

ses.40.diebus ⁊ noctib⁹ ieiunijs cū dño lo-
quit: populus autē satur⁹ idola fabricauit
Exo.24. Ille vacuo vētre legē accipit: iste
māducās ⁊ bibēs cōsurgēsq; ludere aurū cō
flat in vitulū: tot dierū labor vni⁹ diei satu
ritate perijt. Frāgit Moyses tabulas sciēs
dei verba nō posse audire temulētos. Exo.
34. Sed nec secūda cōscriptio absq; ieiunio
potuit ipetrari: qđ ꝑdiderat ebrietas iedia
repꝑit. Ex quo ostēditur posse nos ꝑ ieiuniū
redire i ꝑadisuз: vnde ꝑ saturitatē fueram⁹
abiecti. Cornutū dei cōfabulatōe Moysen
past⁹ ⁊ pinguior popul⁹ sustinere nō potuit
Aduersus Amalech orone Moysi ⁊ totius
populi vsq; ad vesperā ieiunio dimicat. Je-
sus filius naue stationē soli imꝑauit ⁊ lune
⁊ inediā plus q̄ꝫ vni⁹ diei victor existēs ꝓce
lauit. Saul maledict⁹ inquit q̇ panez ederit
vsq; ad vesperā: donec vlciscar de inimico
meo. Helias.40. dierū ieiunio preparatus:
deū videt in monte oreb ⁊ audit. Quid illic
facis Helyas? multo familiarior ista vox q̄ꝫ
illa in Gene. Adaz vbi es. Illa eni pastum
terrebat ⁊ ꝑditū: hec ieiunāti famulo blan-
diebat. Cōgregatū Samuel in Masphat
populū: inito ieiunio roborauit. j. Reg̃. 7.
Asyriorū ipetū ⁊ potentiā Ezechie lachry-
me ⁊ saccus ⁊ hūiliatio vict⁹ prostrauit. Ci
uitas Niniue iminentē irā dñi ieiuniorum
miseratōe detersit: quā ⁊ sodoma placassent
⁊ gomorra si voluissent ⁊ lachrymis pnie pa
trocināte cōciliare ieiunio. Acab rex ipijssi-
mus vt sentētiā dei subt̄fugeret ieiunio im-
petrauit ⁊ sacco. Anna vxor Helcane ianē
cibo ventrē filio meruit implere. Leo q̇ cu-
stodiuit intactā ꝓphe leuātis se de prandio
nō pepercit: q̇ ieiun⁹ miracula fecerat: pran
sus illico saturitatis penas luit: ꝑiclitant in
Babylone magi. Daniel ⁊ tres pueri reuela
tionē merent in ieiunio: ⁊ pasti leguminib⁹
pulchriores sūt ⁊ prudētiores his qui de mē
sa regis vescebant. Daniel post ieiuniuз leo
nibus in lacu fit horribilis. Dauid cinerez si-
cut panē māducat: ⁊ genua infirmata sūt a
ieiunio. Samson ⁊ Samuel vinū ⁊ siceraз
nō bibūt per abstinentiā ieiuniūq; concepti.
Aaron ⁊ ceteri sacerdotes ingressuri tēplū:
omne quod potest inebriari nō bibūt ne mo
riant. Ex quo intelligim⁹ mori eos qui in ec
clesia nō sobrie ministrauerint. Jonadab ꝑ
cepit filijs suis ne biberent vinū vsq; in sem
piternū: q̇bus loquitur domin⁹ per prophe
taз. Nō deficiet vir de Jonadab stās in cō-
spectu meo cūctis diebus. Anna Phanuel
prophetissa ieiunās ⁊ orās: nō discedebat de
tēplo donec confiteret domino: ⁊ oībus lo-
queret de illo. Precursor eius ⁊ preco: locu-
stis alit ⁊ siluestri melle. Sed ⁊ ipse domi-
nus baptisma suū quadraginta dieruз ieiu-
nio dedicauit. Et acriora demonia docuit nō
nisi oratione ⁊ ieiunijs posse suꝑari. Corne
lius centurio vt spūm sanctū acciperet añq̄ꝫ
baptisma: elemosynis meruit: crebrisq; ieiu
nijs: Paulus apostol⁹ post ceteros labores
crebra ieiunia enūerat. Hec ille. Ieiuniū igi-
tur ē res sancta: ⁊ opus celeste: quia ꝑ illud
gratiā in ꝑsenti possumus ipetrare: ⁊ in fu-
turo gloriaз. Ad quaз nos perducat salua
tor noster pijssim⁹ Jesus christus: qui cum
patre ⁊ spū sancto viuit ⁊ regnat in secula
seculorum: Amen.

Feria tertia post dominicam quinq̃gesi-
me de dignitate et excellentia ieiunij Ser-
mo.37.

Fili Dauid

f

misereae mei. Scribūtur
hec verba vbi supra. ꝫm
sententiaз theologorum
frēs charissimi: tres sunt
partes satisfactionis. s. ieiuniū: oratio: ⁊ ele
mosyna Idcirco quia de ieiunio tractare in
cepimus tanq̄ꝫ in principio huius tēporis q̄-
dragesimalis Aduertenduз ꝫm Alex^m de
ales in.4. parte: in tractatu de partibus sa-
tisfactionis. Et Bonauenturā in. 4. di. 15.
parte. 2. ar. ꝑ. q. 4. Q ieiunium sicut ⁊ alie
partes satisfactionis tripliciт accipit. s. pro-
prie: cōmuniter: ⁊ cōmunissime. Proprie ie-
iuniuз dicitur afflictio carnis ꝫз gustū. Cō
muniter dicit omnis afflictio carnis. Com
munissime aūt abstinētia ab oi mortali: iux
illud Esa.58. Nōne hoc ē ieiuniū qđ elegi.
⁊c̄ qđ quidē ieiuniū nō ꝓprie nō coīssime ꝫ
coīt tm̄ dr̄ eē ꝑs satisfactiōis inquātū ꝑ illđ
de bōis corꝑis satisfacim⁹ ꝯ ꝯcupiaз carnis:
qđ etiā ordinat nosmetipos ad nos: sicut ora
tio ordinat ad deum: ⁊ elemosyna ad proxi-
mum. Nam cū sit duplex vita. s. actiua ⁊ cō
templatiua: quantum ad ꝯtemplatiuam est

oratio: q̄tū ad actiuā est elemosyna: vt aūt
sit dispositus ad vtrūq; sic ē ieiuniū vt sic di
spositus possit dicere cum ceco. Fili Dauid
miserere mei. Ex q̇bus oībus patet quāte ex
cellētie ⁊ dignitatis sit ieiuniū ⁊ abstinētia.
Qua de re postq̄ in p̄cedēti sermōe ieiunij
descriptiōez cōpendiose aperuim⁹: ī p̄nti ser
mone ei⁹ p̄eminētiā ⁊ sublimitatē sub tripli
ci ꝯsideratiōe describem⁹: quarū. Pria di
cet̄ bonitas. Secūda vo v̄tuositas. Tertia
autem varietas.

Pars p̄ma huius sermonis in qua proba
tur ieiunij bonitas tribus medijs.

P Rimo igit̄ in isto sermōe: q̄ ieiuniū
sit bonū probat̄ trib⁹ medijs. Prīo
sic: oē illud ꝑ qḋ prosternūt̄ vitia et
domat̄ caro ⁊ aliēat̄ hō a mūdo ⁊ spūalis ef
ficit̄ ⁊ tētamēta vincunt̄: ē bonū: sed vt pa
tet ex supradictis ieiuniū ē hui⁹ modi: ḡ ⁊c̄.
Secūdo sic: oē illud qḋ facit aīam sitire deuz
est bonū: ſ ieiuniū ē hui⁹ mōi: iux̄ illud Isi.
de sūmo bono li. z. di. Caro tūc deum sitit
qñ ꝑ ieiuniū abstinet ⁊ arescit: ḡ ⁊c̄. Tertio
sic: oē illud ꝓpter cuius carētiā amittim⁹ bo
nū habitū ⁊ ꝑ eius p̄ntiaz illud ꝑditū recu
ꝑam⁹ ē bonū: ſ ieiuniū ē hui⁹ mōi. Vñ Au
gusti. ꝯ Julianū ait. Quia nō ieiunauimus
a ꝑadiso decidim⁹: ieiunem⁹ vt iterū reuoce
mur: ḡ ⁊c̄. ¶ Sed ꝯ hoc arguit̄ tribus alijs
medijs. Primo sic: oē qḋ ledit nāz est malū
sed ieiuniū ē h⁹ mōi: q2 affligit carnē ⁊ īducē
infirmitatē: ex q̄ etiā īpedit̄ bonū spūale ꝑfi
ciendū. Vñ Isi. z. li. de sū. bo. sic ait. Preua
lēte nimia infirmitate carnis: nēo pōt attin
gere ad ꝑfectionē: ḡ ⁊c̄. Secūdo sic. Cassia
nus li. de collatiōib⁹ patrū. c. iz. sic ait. Re
atū maximū ac sacrilegij crimē incurrim⁹
abstinētes a cibis q̄s deus creauit ad ꝑcipiē
dū cū gratiarū actiōe. Quod etiā habetur
j. ad Thimo. 4. Sig̊ per ieiuniū hoc fit: ⁊ il
lud ē crimē sacrilegij: ḡ ieiuniū nō ē bonū ſ
malū. Tertio sic. Chriso. in sermōe quē fec̄
de oratiōe Moysi ꝯ Amalech sic ait. Potē
tior hostis efficit̄ iusti corꝑe fatigato: sed qḋ
p̄stat robur hosti ē malū: ieiuniū ē h⁹ modi:
q2 fatigat corp⁹ iusti ⁊ debilitat: ḡ ⁊c̄. Hāc
q̄ōnē declarat Alex. vbi. s̄. di. q̄ ieiuniū est
bonū si fiat debitis circūstātijs: Illis aūt de
ficiētibus bonū nō ē: imo qñq; malū. Unde
Isido. z. li. de sū. bo. c. 44. ait. Quidaz icre
dibilit̄ abstinēt vt hoībus curiosis sci appa
reant: ſ hoc bonū abstinentie nō ē virt⁹ tali
bus reputāda ſ vitiū: ꝯcludēdū ē igit̄ q̄ ie
iuniū pōt eē bonū: malū ⁊ īdifferēs. ¶ Ad
cuius euidentiā notandū ē q̄ ē quoddā bo
nū noīatū ⁊ mox sonat bonū vt ē charitas:
⁊ est bonū ex circūstantia: vt dare elemosy
nā cui debet: ⁊ qñ est bonuz in genere: qñ. s.
actus trāsit supra mām debitā nulla addita
cicūstantia: vt pnīa que ē bonū in gn̄e decli
nationis. Contra bonū sic tripliciť sūptum
ē malū: similiť tripliciť sūptū. s. malū simpli
ciť qḋ. s. mox noīatū dic̄ malū: vt blasfema
re deū: malū ex circūstantia: vt dare elemo
synā nō cui ⁊ qñ debet: ⁊ ē malū ī genere qḋ
s. trāsit suꝑ mām īdebitā: vt occidere hoīez
Indifferēs aūt sumit̄ duobus modis. Uno
mō sumit̄ qḋ sub neutra harū cadit cōditio
nū: vt currere vel leuare festucā vel aliquid
h⁹ mōi. Alio mō pōt sumi indr̄ns: q̇cq̇d est
int̄ duo extrema. s. int̄ bonū simpliciť ⁊ ma
lū simpliciť. His igit̄ p̄missis dicēdū ē: q̄ ie
iuniū qñq; bonū ē si fiat cū debitis circūstā
tijs ⁊ ē bonū ex circūstantia vel in gn̄e: qñq;
malū est. s. qñ fit malis circūstātijs: qñq; in
differēs qñ nō est factū nec bonis nec malis
circūstātijs. Et iō solet dici q̄ sūt sex genera
hominū diuersimode ieiunātiū q̄ ꝯtinētur
in hoc versu. Abstinet eger: egēs: cupidus:
gula: simia: virt⁹. Primo eni eger abstinet:
vel q2 comedere nō pōt: vel q2 ꝓpter medici
nā. i. sanitatē recuꝑandā. Secūdo abstinet
egēs: q2 nō habet q̇d comedat: ⁊ istorū ieiu
niū dicit̄ indifferēs. Tertio abstinet cupid⁹
ne expēdat: ⁊ tale ieiuniū ē malū. Vñ Leo
papa sic inq̇t. Non sūt casta ieiunia que non
de rōne veniūt cōtinētie: sed de arte fallacie
Quarto abstinet gulosus vt postea auidi⁹
comedat: ⁊ illud ē etiā malū. de quo ait Au
gusti. suꝑ ps̄. 43. Nō laudat̄ in illo ieiuniuz
qui ad luxuriosaz cenā seruat ventrē suum.
Inuitant̄ aliqñ hoīes ad cenā magnā: ⁊ cū
ad eā volūt auidi venire ieiunāt. Nūq̇d hoc
ieiuniū cōtinentie ⁊ nō poti⁹ luxurie cōputā
dū est? Et Hiero. de cōse. di. j. c. sint tibi. ait.
Sint tibi quotidiana ieiunia ⁊ refectio satu
ritatē fugiēs. Nihil ꝓdest biduo vel triduo
trāsmisso vacuū portare ventrē si pariť ob
struatur: Quinto abstinet simia. i. hypocri
ta: vt hoībus ieiun⁹ appareat: vt laudetur.

Et hoc etiã malũ ẽ de q̃ saluator ait. Mat.
6. Cũ ie. no. fi. si. hy. t. ex. e. facies suas vt
ap. ho. ie. i. ex ĩmios hũane ꝯditiõis ponũt
vt ap. ho. ie. i. vt dissimiles alijs videãt: ⁊ ex
visa austeritate: boni hoĩes ꝑdicent. Et qm̃
finis taliũ hoiuz in laude posit⁹ ẽ: hãc lau/
dẽ accipiũt quã intendũt. Jõ adiũgit: amẽ
amen dico vobis re. m. s. vbi glo. dicit. Ac/
ceperũt laudẽ quã voluerũt: nõ filiorũ ado/
ptionẽ ad quã. s. bona opa ordinant. Unde
nota ſm Chriso. ꝙ is q̃ ieiunat ⁊ tristẽ se si
mulat hypocrita ẽ: quãto magis q̃ non ieiu/
nat ⁊ tristẽ se simulat vt ieiunare videat. q.
d. a fortiori. Sexto abstinet virt⁹. i. virtuo/
sus vt deo placeat ⁊ de pctõ satisfaciat: vt sic
mereat: ⁊ hoc ieiuniũ bonũ est: Ad hoc hor
tat Hiero. ad Demetriadẽ virginẽ di. Ab/
stinẽtia tua atq; ieiuniũ tuũ eo magis deo
grata sũt: quo cũ scis moribus offerũt: vt q̃
in alijs sũt vmbracula vitiorũ: in te sint or/
namẽta virtutũ. Et de cõse. di. 5. c. sint tibi.
idẽ ait. Sint tibi ieiunia pura: cõtinua: mo/
derataq;. i. quotidie esurire: quotidie prãde
re. Apls inq̃t. Noli adhuc aquã bibera: sed
modico vtere vino ꝓpter infirmitates tuas
curat enĩ vulnera delinq̃ntis: curatosq; sci/
ficat ieiuniũ. Hec ille. ergo bonũ ẽ si debite
fiat. Dicas g̃ ad primũ in oppositũ: ꝙ ieiuni
um moderate exercitatũ rõne sobrietatꝭ an/
nexe nõ ledit sed iuuat naturã: vt. j. patebit.
Si aũt ledat nãm vt accidit ꝓpter imode/
rantiã: hoc nõ ẽ rõne qua ẽ ieiuniũ: vt patet
s. in ꝑma diffinitiõe: sed rõne q̃ est ĩmodera/
tũ. Ad secũdũ dicas ꝙ illud dictũ Cassia/
ni: verũ est ea intentiõe qua illi abstinebant
reputantes aliqua imũda q̃bus eis ñ licebat
vesci ſm illos: de q̃b⁹ ait glo. sup illud. j. ad
Thimo. 4. Abstinere a cibis quos de⁹ ⁊c̃.
quasi imũdos nõ cã castigatiõis corporum
sed vt videant abstinẽtes ⁊ boni: q̃s cibos ñ
vt illi mentiunt ꝑnceps tenebrarũ citauerat
Hec glo. nõ aũt ieiunãtes hac intẽtiõe absti
nẽt: g̃ ⁊c̃. Ad tertiũ dicas ꝙ duplex ẽ absti/
nẽtia. s. moderata qua frangit corpis inobe
diẽtia ⁊ lasciuia ⁊ supbia: ⁊ hec resecat ⁊ ex/
tinguit vitia carnis: ⁊ hoc fit per ieiuniũ in/
quantũ est moderatũ. Alia est ĩmoderata:
que impedit ne corpus sit sufficiens organũ
ad opationes anime exercẽdas: quas debet
exercere. Et de hac intelligit predicta glosa
Chriso. Jdeo dicenduz ꝙ nihil sic proficit
ad exercitationẽ oĩuz operũ sicut moderatũ
ieiuniũ. Unde Jo. Chri. de cõse. di. 5. c. ni/
hil. sic ait. Nihil sic iocũdũ ẽ sicut bene dige
stus cibus aut decoct⁹: nihil sic salutẽ: nihil
sic sensuũ acumẽ opatur: nihil sic egritudinẽ
fugat sicut moderata refectio. Et sic patet
prima pars huius sermonis.

Pars secũda huius sermonis in qua de/
clarat ieiunij virtuositas.

S Ecũdo in isto sermõe querit vtꝝ ab
stinẽtia sit virtus vel actus virtutis
R. Ric. i. 4. di. 15. ar. 3. q. j. ꝙ absti/
nentia põt accipi ſm ꝙ iportat subtractionẽ
cibi ⁊ potus absolute: ⁊ hoc mõ nec dicit vir
tutẽ nec actũ virtutis: q2 hoc põt fieri bene
⁊ male. Alio mõ põt accipi ſm ꝙ importat
subtractionẽ cibi ⁊ potus regulatã rõne. Et
sic per eaz vitia carnis reꝑmuntur: vt tũ na/
tura corpis destruat qd probat. 3. medijs.
Primo sic: ad Ro. 13. super illud curam car/
nis ne feceritis in desiderijs. glo. ait. Sic su/
menda sũt alimẽta sicut medicamẽta: ſ me/
dicamẽta sũt sumẽda ſm arctationẽ artꝭ me
dicine materialis: ergo ⁊ alimẽta que sũt su
menda in ieiunijs: similit sũt sumẽda ſʒ ar/
ctationez medicine spũalis. Sed ſm Aug.
in. 4. de ci. dei. Uirtus est ars ꝑueniẽdi in fi
nem: ergo abstinẽtia est virtus. ¶ Secũdo
probatur sic. glo. sup illud Hiere. 35. Nõ bi
betis vinũ ⁊c̃. sic dicit. Nõ magnũ est si ab
illicitis abstinemus: sed si a licitis ꝓpter re/
uerentiã eius qui caprope infirmitatez no/
bis cõcessit. Magnũ ergo est prope dei re/
uerentiã a licitis abstinere: ergo opus virtu
osissimũ: ergo ⁊c̃. ¶ Tertiõ probat sic. glo.
super illud Hiere. 36. Predicauerũt ieiuniũ
ait: vt qui ꝑ luxuriã peccauerũt: per abstinẽ
tiaz abluant: tunc sic luxuria est vitiũ: absti
nentia est sibi opposita: ergo ipsa ẽ virtus.
¶ 4°. sic arguitur. Danie. 10. sup illud. Pa/
nez desiderabilez nõ comedi: ⁊ caro ⁊ vinuz
non introierũt in os meuz. glo. ait. A cibis
delicatis abstinuit: quod maxime faciendũ
est ĩ tẽpore ieiunij: sed virtus ẽ placidis absti
nuisse bõis: ergo huiusmõi abstinẽtia ẽ vir/
tus vel actus virtutis. ¶ Quinto probat
sic. Aug⁹ in li. euangeli carũ q̃onũ. Tanto
minus delectãt carnalia quãto sagena spũa
liũ maior ẽ. Quare manifestũ ẽ ꝙ delectatõ

carnaliũ delectationẽ reprimit spũaliũ ⁊ eꝯ:
sed oẽ quod auget delectatõnẽ spũaliũ ẽ vir
tuosũ: sed abstinẽtia a carnalibꝫ delectatio-
nibus auget spũaliũ delectationẽ: ergo ẽ virtꝯ.
Quod si dicat glo. ad Ro. 14. Non ẽ regnum
dei esca. ⁊ potus sup hoc ait. i. horũ vsu nõ
acquirit regnũ dei sicut nec amittit. ⁊ parũ
post sequit. Nec abstinẽdo nec mãducando
est iusticia: sed quelibet ꝟtus ẽ iusticia queli-
bet ordinata ad acquirẽdũ regnũ dei: ergo ab-
stinentia a cibo ⁊ potu nõ est ꝟtus. Ad hoc
ait Ric. ꝙ hec glo. loquit de abstinẽtia que
est in subtractiõe cibi ⁊ potus ⁊ absolute nõ
de abstinẽtia rõne moderata. Ex his oibꝫ
cõcludit ꝙ ieiuniũ est actus virtutis: quia
si abstinẽtia ẽ virtus ⁊ ieiuniũ ẽ actus absti-
nẽtie: ergo ieiuniũ est virtus. Preterea ſꝫ Hie
ro. Jeiuniũ est satisfactio mẽtis sine qua ne
mo videbit deũ: sed nõ sanctificat mẽs: nisi
per virtutẽ vel actũ virtutꝫ: ergo ⁊c̃. Preterea
Math. 17. Hoc genꝯ demoniorũ nõ eijcit:
nisi in ieiunio ⁊ orõne. Et quid ꝑ demoniuꝫ
nisi pctm̃ intelligit: quod nõ eijcit nisi ꝑ ꝟtutẽ
ergo ieiuniũ ẽ actus virtutis. Preterea oẽ dif-
ficile ⁊ meritoriũ ẽ virtus vel actꝯ ꝟtutis. z
Ethi². sed ieiuniũ ẽ hꝯmõi: alit nõ eẽt satis-
factoriũ ⁊c̃. Preterea sup illud Mat. 4. Cũ ie
iunasset. 40. diebꝫ ⁊c̃. glo. ait. Pugna chri-
sti prius agit ꝯ gulã ieiunãdo: sed oẽ per quod
pugnamꝯ ꝯ pctm̃ ẽ virtus vel actus virtutꝫ
⁊ ieiuniũ ẽ hꝯmõi: ergo ⁊c̃. Et iõ cõcludit Au
gusti. in sermone. 6. xlᵉ. di. Jeiuniũ ẽ aie pa-
stus: quia sicut iiungit laborẽ: ita ꝓficit ad sa-
lutẽ. Christus int cetera salutis exẽpla etiã
ieiuniorũ reliquit formã. Ipse ẽ ergo actor ie-
iunij tui: qui erit retributor laboris tui. Si
ieiunauit ille q̃ pctm̃ nõ fecerat: quãto magꝫ
necesse sũt hoi pctis obnoxio? ⁊ si expetita ñ
delinquẽti: quãto magꝫ exhortãda delinqñ-
ti. Hec ille. Et sic pꝫ ps scda huiꝯ sermõis.

Pars tertia huius sermõis in qua decla-
rat ieiunij varietas.

t Ertio in isto sermone ꝑsupposito ꝙ
abstinẽtia sit actus virtutis: Queri
tur cuius virtutis sit actus. Videt
enĩ ꝙ sit actꝯ tẽperãtie: quia ẽ abstinẽtia a cibo
⁊ potu: sed abstinẽtia ẽ ps tpantie: ergo ⁊c̃. Pre-
terea Mat. 17. glo. ait. Ista carnaliũ volu-
ptatũ mutabilitas nõ vincit nisi spũs ora-
tione confirmet ⁊ caro ꝑ ieiuniũ maceret:
maceratio autem carnis ẽ tẽperãtia: ergo ⁊ ieiu-
niũ. Preterea ois motus vegetatiue ẽ vir-
tuosus ⁊ meritoriꝯ: ieiuniũ est huiusmõi: ergo
⁊c̃. ¶ Secũdo videt ꝙ sit actus qualitatis
quia Augꝯ de moribꝫ ecclesie. c. 28. sic ait.
Aia rõnalis est imortalis atqꝫ terreno vtẽs
corpore: partim ergo hoi: partim aie hois bene
facit qui proximũ diligit: quod ad corpꝯ perti
net medicina ẽ noiata: quod aũt ad aiam disci
plina: ⁊ medicinã voco quicqd oino nũc cor
poris vel tuetur vel instaurat salutẽ. Medi
cinã exhibere corpori opus est charitatis: sed
per ieiuniũ exhibet medicina: quia ieiuniũ cuꝫ
reprimat inordinationes corruptorũ mem-
brorũ tuet ⁊ instaurat salutẽ corporis: ergo
ieiuniũ est actus charitatis. Preterea cuꝫ ie
iuniũ est ratio obtinẽdi vitaꝫ eternã: ad vi-
tam aũt obtinendã sola mouet charitas pro
prie loquẽdo: ergo videt ꝙ ieiuniũ sit motꝯ
charitatis. ¶ Tertio videtur ꝙ sit opꝯ iu-
sticie: quia satisfactio ẽ opus iusticie: ieiuni-
um autẽ est pars satisfactiõis: ergo ⁊c̃. Postre-
mo videt ꝙ sit actus obediẽtie: quia ieiunare ꝑ
ceptum ẽ: ⁊ adimplere ꝑceptuꝫ ẽ obedientia
ergo ⁊c̃. ¶ Istas discordias cõcordat Alex.
de ales vbi. s. di. ꝙ ieiuniũ põt ꝯsiderari: vl
ſm subam actus vel ſm rõnẽ actus: siue ſm
ordinẽ eius ad finẽ. Et inquantũ huiusmõi
põt considerari: vel inquantũ bonũ: vel in-
quantũ debitũ: vel inquãtũ ꝑceptũ. Scdm
primã cõsiderationẽ. s. prout ꝯsiderat ꝙtuꝫ
ad subam actus ẽ tpantie nõ solũ imꝑatiue:
sed etiaꝫ elicitiue: quia oẽs virtutes q̃ regunt
nutritiuã ⁊ generatiuã sub tẽperantia redi-
gũtur. Scdm autẽ secũdaꝫ ꝯsiderationem
est actus charitatis nõ elicitiue sed imꝑatiue:
vt probatũ est: quia ꝑ charitatẽ ieiuniũ or-
dinat ad debituꝫ finẽ: ⁊ cũ charitate factuꝫ
bonũ ẽ. Scdm tertiã cõsiderationẽ ẽ actꝯ iu-
sticie etiã imꝑatiue inquãtũ in ipso subtrahi
tur aliqd delectabile illi q̃ delectabilibꝫ imo
derate ihesit, ꝓut hꝫ rõnẽ satisfaciẽdi ꝓ pctõ
quia hoc debitũ est. Scdm quartã cõsidera
tionẽ ẽ actus obedientie: ⁊ hoc ẽ etiã itelle-
ctiue: quia ieiuniũ ꝑceptum est: ⁊ qui obseruat
preceptũ obedit vt dictuꝫ est. Jeiuna ergo aia
mea: quia bonũ ẽ ieiuniũ virtuosũ ⁊ actus
pluriũ virtutũ. Jeiuna dño: quia ieiuniuꝫ est
actꝯ tpantie: ꝑ quaꝫ libidines refrenant: vt
Augꝯ li. ꝑ. de libe. arbi. c. 14. ait. Tempan-

tia est affectio cohercēs ⁊ cohibens appetitū
ab his rebus que turpit᷑ appetūtur. Itē ibi
dē ait. Tempantia est virt⁹ q̄ libidines co-
hibet: ꝓpter quā etiā mala ɔ̄suetudo vin-
cit᷑: ⁊ demones expellunt᷑. Unde idē Aug⁹
li. 6. musice. c. 14. ait. Tempantia ē actō ex q̄
sese oīs opitulante deo ⁊ dn̄o suo ab amore i
ferioris pulchritudinis extrahēs atq̄ debel-
lans atq̄ interficiēs aduersus se militantē
ɔ̄suetudinē suā: ⁊ ea victoria triūphata i se
metipsā de ptātibus aeris huius q̄bus iui-
dentibus ⁊ ipedire ⁊ ꝑpedire cupientib⁹ euo
lat ad suā stabilitatē ⁊ firmamētū dn̄i. Hec
ille. Propter quā etiā exuit᷑ hō vetus: ⁊ iō re
nouat᷑: corpalia contēnunt᷑: ⁊ inuisibilia di-
ligunt᷑. Unde Aug⁹ in li. de morib⁹ eccl'ie.
c. 20. ait. Omne officiū tpantie est exuere ve
terē hominē ⁊ in deo renouari. i. contēnere
oēs mūdanas corporeas illecebras: laudēq̄
popularē totūq̄ amorē ad iuisibilia ⁊ diui-
na ɔ̄ferre. Hec ibi. Jeiuna dico: q2 ieiuniū
est actus charitatis si debite fiat: p quā ɔfor-
mamur deo. Un̄ Aug. li. de morib⁹ ecclesie
c. 14. ait. Per charitatē fit: vt ɔ̄formemur
deo: ⁊ ex eo ɔ̄formati atq̄ ɔ̄signati ⁊ circū-
cisi ab hoc mūdo nō ɔfundamur cū his que
nobis debēt eē subiecta. Hec ille. Per quā
adiplent᷑ oia mādata. Aug. in tracta. d lau
dibus charitatis. Totā latitudinē ⁊ magni
tudinē diuinorū eloquiorū possidet chari-
tas: qua deū proximūq̄ diligim⁹ docet nos
eam celestis mgr̄ ⁊ dicit. Diliges dn̄m deū
tuū ⁊c. In his eni duobus ꝑceptis tota lex
pēdet ⁊ ꝓphete. Hec ibi. Propt᷑ quā oīs ope
ratio reddit᷑ vtilis. Unde Aug⁹ in li. de ca
teticādis rudibus. Tūc vere ē opus bonum
cū a charitate iactat᷑ agētis intētio: ⁊ tanq̄
ad locū suū rediēs: tandē in charitate requi
escit. Hec ibi. Ideo sine ipsa cetera oia fru-
stra habētur. Unde sup Jo. sermone. 9. idē
Aug⁹ ait. Tanta est charitas q̄ si deest fru
stra habent᷑ cetera. Si v̄o adest: recte habē
tur oia. Et sup ꝑma Cantica Jo. Omel'. 5.
idē ait. Quicq̄d habeas: charitatē solū non
habeas: nihil prodest tibi. Alia si nō habeas
hanc habe: ⁊ iplesti legē. Hec ibi. Sine ipsa
etiā aia mortua ē. Unde Augusti. sup Jo.
sermone. 9. Sicut corpus sine anima mortu
um est: sic aīa sine charitare mortua repu-
tabitur. Hec ibi. Ipsa est āt q̄ opit multitu-
dinē peccatorū. Prouer. 10. Jaco. vlti. ꝑ.
Pe. 4. j. q. j. c. multe. 23. q. 4. ipsa pietas. de
pe. di. 3. in tantū. extra de baptismo. c. maio
res. Ipsa est etiā finis preceptorū. j. ad Thi
mo. j. de pe. di. 2. c. charitas est. Jeiuna itē
dico: quia per ieiuniū acquires iusticiā que
est sup oia diligenda. Unde Aug⁹ in episto
la ad Anastasi. ⁊ ē. 84. ait. Justicia sic amā-
da ē vt ab eius operibus etiā pene corporis
nos prohibere nō debeāt. Et i li. 13. de ciui.
dei sic ait. Justicia non sic diligit᷑ vt peccati
cupiditas eius delectatione vincat᷑: vt autē
diligatur ⁊ delectet ipsa iusticia: nō nisi di-
uina subuenit gratia. Hec ille. Jeiuna insup
dico: quia etiā ieiuniū est actus obediētie:
que melior ē q̄ victime. j. Reg. 15. Propter
quā pax acquirit᷑. Prouer. 13. Qui timet pre
ceptū in pace versabit᷑ ꝓpter quā aia custo-
dit᷑. Prouer. 19. Qui custodit mandatū cu-
stodit aiam suā. ꝓpter quā victoria acquiri
tur. Prouer. 21. Uir obediēs loquet᷑ victo-
rias. ꝓpter quā ab iniquitate discedit᷑. Ec
clesiasti. 25. Salutare sacrificiū est attende-
re mandatis ⁊ discedere ab omni iniquitate
propt᷑ quā semen multiplicatur. Gene. 22.
In semine tuo benedicentur omnes gentes:
quia obedisti voci mee. propter quam be-
nedictio acquiritur et maledictio fugatur.
Deutro. xi. En propono vobis hodie in con
spectu vestro benedictionē ⁊ maledictionē
Benedictionē si obedieritis mādatis meis
Maledictionē si non audieritis mandata
dei vestri. propter quā vita eterna acquiri
tur. Math. 19. Si vis ad vitam ingredi ser
ua mandata. Ad quā ille nos perducat qui
sine fine viuit et regnat: in secu. seculo. amē.

Feria quarta cinerū de sacra ieiunij isti-
tutione Sermo. 38.

Cum ieiuna
tis nolite fieri sicut hypo-
crite tristes. Scribuntur
hec verba Math. 6. c. ⁊
in euangelio occurrentis
ferie. Saluator nost᷑ fra
tres charissimi docet nos q̄lit᷑ i ɔ̄spcū ei⁹ am
bulare debeamus: vt ei soli placeamus qui ab-
sconditorum est cognitor: et solus intuetur

coꝛ. Unde poſtꝗ̄ in ſupioꝛibus dixit Mat.
5. Attēdite ne iuſticiā veſtrā faciatis corā
hoībus: proſequit̄ in ſpāli de iuſticia ieiunij
docēs: ⁊ in occurrenti euangelio prout ab ec
cleſia in ꝑncipio huius ſacratiſſime quadra
geſime inſtitutū ē di. Cū ie. no. fi. ſi. hy. tri.
Non eni dixit. Nolite fieri triſtes: ſed noli-
te fieri ſicut hy. Hypocriſis eni dicit̄ ſm Ni
cho. de lira ab hypo qḋ eſt ſub ⁊ criſis aurū
quaſi ſub auro. i. ſub honeſtate exterioꝛis cō
uerſationis habet abſcōditū plūbū falſitatꝫ.
Triſticia eni penitētialis contritionis ⁊ ſen
ſualis moꝛtificatiōis a virtute redūdās: nō
aūt a coꝛrupta intētiōe manās ē res ſcā ⁊ op
tima: alſ nō bene diceret̄ de chꝛiſto. Triſtis
eſt aīa mea vſꝗ ad moꝛtē. Math. 26. Un̄
2. Choꝛ. 7. dicit̄. Que ſm deuꝫ triſticia:
penitentiā ⁊ ſalutē ſtabilē operatur. Seculi
aūt triſticia moꝛtē oꝑatur. ⁊ iō dicit. Noli.
fi. ſi hy. qui nō ſunt triſtes: ſed apparēt: ideo
ſequit̄. Exterminā̄t eni facies ſuas. Nā ſm
Chꝛi. Extermiare hic ſumit̄ pro demoliri:
demolit̄ eni hypocrita vt triſticiā ſimulet:
⁊ aīo foꝛte letā te luctū geſtet in vultu. Sci
endū tn̄ ꝙ hypocrite in ſuis auſteritatibꝰ et
abſtinētijs interiꝰ habēt triſticiā ꝯ̄riaꝫ dele-
ctationi virtutū ⁊ gaudio ſpūs ſci: qꝛ ipi nō
faciūt illa ex perfecto habitu virtutis ⁊ cha-
ritatis ꝫ ſolū ex amoꝛe glīe inanis. Et iō nō
ſūt eis ꝓpē ſe placita. Exteriꝰ ꝟo aſſumūt
falſaꝫ imaginē triſticie ꝓtendētis grandem
macerationē ⁊ cōquaſſationē vt videant̄ ſi
bi auſteri: ⁊ lōga ⁊ aſpera ieiunia obſeruaſſe
Jtē nota ſm Chꝛiſo. ꝙ ſi is q̇ ieiunat ⁊ tri-
ſtē ſe ſimulat hypocrita ē: quā̄to magis ini-
quioꝛ ē ille qui n̄ ieiunat ⁊ tn̄ ieiunātē ⁊ affli
ctū ſe ſimulat. Reliquas ꝟo partes euāgelij
cā breuitatis ad alia loca declarādas dimit-
tamus. Poſtꝗ̄ ꝟo in ſupioꝛibus de diffiniti
one ⁊ dignitate ieiunij vidimꝰ in pꝛincipio
huius quadrageſime ad ieiuniū ⁊ abſtinen-
tiā inſtitute: reſtat merito vt ipſius inſtitu-
tionē apiamus. Circa quā tres faciemꝰ cō-
ſiderationes: quarū Pꝛima dicet̄ inſtitutio
nis ieiunij neceſſitas. Secūda dicitur inſti-
tutionis ieiunij tꝑalitas. Tertia dicit̄ inſti-
tutionis ieiunij ſingularitas.

Pars huius ſermonis pꝛima in qua de-
claratur quantū fuerit ieiunij inſtitutio ne-
ceſſaria.

P Rimo circa inſtitutionis ieiunij ne-
ceſſitatē ponit̄ iſta cōcluſio ſꝫ Ale.
de ales vbi ſupꝛa. ꝙ poſt trāſgreſſi-
onē pꝛimoꝛū parentū neceſſaria fuit inſtitu
tio ieiunij. Que tribꝰ rōnibus pꝛobat̄. Pꝛi-
mo ſic: poſt tranſgreſſionē ꝓcepti facti a pꝛi-
mo homine totū humanū genus reū factū
eſt: ſed ꝑ que q̇s peccat: ꝑ hec ⁊ pūiet̄. Sap.
ij. Cū igit̄ peccauerit petō gule ⁊ comeſtio-
nis debuit fieri pꝛeceptuꝫ in penā ſiue ſatiſ-
factionis tranſgreſſionis eius de nō comedē
do ſiue de ieiunādo. ¶ Secūdo ſic: ratione
curationis: quia in carne quedaꝫ coꝛꝛuptio
inclinans ad malū: ergo cōueniebat vt hūa-
no generi prouideret̄ quatenꝰ poſſet ab hu-
iuſmodi coꝛꝛuptione cauere: ſed ſi aliq̇d de-
buit inſtitui per quod huiuſmōi iclinatiuū
repꝛimat̄ nihil fuit magis cōpetēs ꝗ̄ ieiuniū
quia ſanat peſtes coꝛpoꝛis ſm Hiero: ꝙ̄ ⁊c̄.
¶ Tertio pꝛobat̄ ſic rōne reuocatiōs: quia
cōueniebat vt homini pꝛouideret̄ quatenus
ad patriā pꝛopꝛiā rediret ſiue reuocaret̄: ſed
ſicut ꝑ cibū abiectus erat a paradiſo: ita ne-
ceſſe fuit vt inſtitueret̄ ieiuniū per quod re
uocaret̄ ad paradiſuꝫ. Hinc eſt qḋ ait Aug.
li. j. cōtra iulianū. Egrotauimus ꝑ pccatuꝫ
ſanemur ꝑ penitētiaꝫ: penitētia ꝟo ſine ieiu-
nio vacua eſt. Maledicta terra ſpinas ⁊ tri-
bulos germinat: cōtriſtari oꝛdinatus es nū-
quid deliciari? quia n̄ ieiunauimꝰ decidimꝰ
a ꝑadiſo: ieiunemꝰ ergo vt redeamꝰ ad euꝫ
Hec ibi. ¶ Sed ꝯtra ꝓdicta arguit̄ etiā tri
bus modis ſiue rationibꝰ. Pꝛimo ab aucto-
ritate Aug. ꝯtra Julianū qui ait. ꝙ ieiuniū
fuit inſtitutū in ꝑadiſo: qꝛ ibi hō accepit mā
datū ne de ligno ſcie boni ⁊ mali comederet
ergo nō debuit iteratū inſtitui. Ad hoc rn̄-
detur ꝙ ſi aliquo mō ibi fuit inſtitutū: nihi-
lominꝰ ieiuniū de q̇ intēdimꝰ hic debuit etiā
inſtitui: qꝛ inquantū fuit ibi inſtitutuꝫ fuit
mere diſciplinabile: vn̄ nō fuit bonū: niſi qꝛ
indictū: modo nō fuit pure diſciplinabile: ꝫ
etiā moꝛale. Et iō dicit Aug. i trac. de arbo-
re inſ dicta ſermōe. 2. Q. ō inꝗ̄ fr̄s ꝓmium
nō pugnāti dat̄: aut que coꝛona nō dimicāti
aut que ſine conflictu victoꝛia? Audi aplm
oꝛe diuino loquentem. Nēo co. ni. q̇ leg. cer.
Adā nō certauit nec certamine cuꝫ diabolo
dimicauit: ꝫ ad vnā ſuggeſtionē ꝓmiū imoꝛ
talitatis amiſit: victus eſt qui nō pugnauit:

succubuit voluntati nō necessitati. Ex q̄ pꝫ ꝙ nō fuit datū p̄ceptū abstinētie ade: nisi vt haberet cām ꝑliandi ⁊ sic merēdi. Nobis āt datū est ne ꝑliando deijciamur. ¶ 2° arguitur sic. Jeiuniū est idē ꝙ abstinētia: abstinētia est sp̄s vel act⁹ sobrietatis: sobrietas vel sp̄s ei⁹ siue actus nō instituit̄ nec institui debet: q2 a lege nature ꝑsuadet̄: g̃ nec ieiuniū. Ad hoc rn̄det̄: ꝙ sobrietas duplicem elicit actū. s. actū necessitatis ⁊ superrogationis. Actū necessitatis q̇ attēdit̄ in debita mēsura circa cibū ⁊ potū vt i his nō excedat̄: ⁊ h̄ est quodāmodo ieiunare. Actū etiā dicsupererogationis: vt ꝙ abstineat a tali cibo ⁊ tali tēpore ⁊ vsqꝫ ad talē horā. Primuꝫ dictat nā ad quā oēs tenemur nec debet istitui ab alio. Secūdū est ab istitutiōe ad quā nō tenemur oēs nisi ꝓut requirit oportunitas tēporis ⁊ ieiuniū ꝓut est act⁹ ⁊ ille debuit institui: ut patet rōnib⁹ p̄habitis. ¶ 3°. arguitur sic. Eccl̄ia debet se cōformare quātū pōt actib⁹ ⁊ opibus diuis. vn̄ dictuꝫ est Moysi ecclesie typū gerēti. Exo. 25. Inspice ⁊ fac ꝫm exēplar qd̄ tibi monstratū est. Sꝫ cū inter p̄cepta moralia sint quedā ꝓhibitiones q̄ respiciūt actū generatiue: vt non mechaberis: nō cōcupisces vxorē. ⁊c̄. tn̄ non sūt alique que respiciāt actū nutritiue: vt patet discurrēdo ꝑ singula: g̃ de ieiunio nō debuit eē institutio. Ad hoc rn̄det̄ ꝙ p̄cepta moralia nō sunt data nisi ad ordinationē homīs ad deū ⁊ ꝓximū: ⁊ q2 cohibitio act⁹ gnātiue ordinat hoieꝫ ad ꝓximū. nutritiue ṽo ad seipsū iō nō oportꝫ ꝙ int̄ moralia sit aliqd̄ p̄ceptū ꝑtinens ad actū nutritiue sicut generatiue: ꝙuis inter disciplinaria possit esse. Vel pōt dici ꝙ p̄cepta moralia sūt de his tm̄ que dictat nā tāꝙ necessaria. Disciplinaria ṽo sēt etiā de his q̄ nō dictat nā tāꝙ necessaria: sꝫ tāꝙ vtilia ⁊ expedietia ⁊ q̄si quodāmodo supererogationis. Et iō p̄ceptuꝫ disciplinale ad pl⁹ se extēdit ꝙ morale: ⁊ iō pōt eē expressa institutio disciplinalis d̄ aliq̄ circa qd̄ nō est p̄ceptū morale exp̄ssū: ⁊ sic nō est simile. ¶ Sꝫ hic orit̄ vnū dubiū q̄re cum sint tres ꝑtes satisfactiōis: orō. s. elemosyna ⁊ ieiuniū nō ē aliqua institutio gnāliter facta oib⁹ de elemosyna ⁊ orōne. sicut de ieiunio. Ad hoc rn̄det̄ ꝫm Alex^m de ales. ꝙ licꝫ aliq̄ dicant ꝙ nō est sil'e de ieiunio elemosyna ⁊ orōne: q2 hō nō peccauit pctō cui rn̄deat elemosyna vl' orō sicut cui rn̄det ieiuniū. Tn̄ pōt rn̄deri ꝑ int̄pretationē negādo ꝙ nō sit instituta orō vl' elemosyna. Nā orō ē instituta ⁊ indicta: q2 p̄ceptū ē vt fideles i solēnitatib⁹ debeant cōuenire ad eccl̄iaꝫ vt orēt ⁊ vacēt spiritualib⁹ opib⁹. Elemosyna fuit instituta i lege moysi. vn̄ dictū fuit Deut°. 15. c. O io indigēs ⁊ mēdic⁹ nō erit int̄ vos ⁊ multa alia de qb⁹ dicet̄ infra de elemosyna. Et etiā i lege euāgelica isinuatiue vtpote: vbi dn̄s manifestat vt elemosyna valeat ad satisfactioneꝫ Luc. xi. di. Qd̄ supest date elemosynā: ⁊ ecce oia mūda sūt vobis. Et etiā qd̄ erit iudiciū vētilādū opib⁹ pietatis. Math. 25. Et etiā vbi dn̄s ondit ꝙ erogationē elemosynarū valere ad coopationē status ꝑfectionis. Math. 19. Si vis ꝑfect⁹ eē vade ⁊ vē. oia q̄ ha. ⁊ da pau. Et sic pꝫ pars p̄ma h⁹ ꝫmonis

Pars sermonis secūda i qua declarat̄ q̄ i tēpore ieiuniū fuit institutū.

Secūdo circa institutōis ieiunij tēporalitatē ponit̄ ista p̄ma cōclusio ꝫm Alex. de ales vbi. s. ꝙ ieiuniū cōueniēter ē institutū in lege grē. Que sic ꝓbat̄ Lex grē ē ꝑfecta i q̄ cōfert̄ grā ⁊ medicina ꝯ morbū. Est etiā lex q̄ purgat pctā ⁊ p̄seruat a futuris: ⁊ ꝓbāt̄ ista ꝑ Aug^m in li°. de vera inocentia. 32. c. di. Qui dedit legē ipse dedit ⁊ grām: h̄ legē ꝑ scriptū misit cū grā. i. in lege grē ipse descēdit: vt q2 lex. s. antiqua ondit pctā nec cogit nolētes suis iurib⁹ exeq̇ nec valētes cogūt̄ ad grām q̄ ⁊ ipossibilitaꝫ morbū ⁊ iobediētie aufert reatuꝫ. Et i libro qōnū noui ⁊ veteris testa. q. 102. idē ait. Sēper dn̄s ꝑ totā legē pctōres ad se cōuerti hortat̄ nolēs op⁹ suū ꝑditioni esse obnoxiū: cuꝫ nec alia cā date legis sit: ꝙ exhortari hoies vt cōuertāt̄ ad veritatē: ita tn̄ vt i nouo testamēto auctor legis clemētior videat̄: q2 tēpore q̄ sacr̄m filij seu dn̄i nr̄i maifestare dignat⁹ ē largior ⁊ vberior i mīa esse voluit: vt pl⁹ gēs p̄dicāte filio esset ꝙ p̄dicātib⁹ seruis fuerat: sicut dignū fuerat vt maiora dona ꝑ filiū ꝙ ꝑ famulos largirent̄. Itē ibidē ait: Noua lex plenitudinē hꝫ misericordie: sed ne cōtēptu diceret̄ ab amatorib⁹ pctōrū aliquos iudicauit: vet⁹ ṽo lex ꝙꝙ ad vindictā data eēt: aliq̄b⁹ tn̄ ignouit ne oīo crudelis diceret̄: h̄ in plures vindicauit: q2 sens⁹

ei⁹ ad vlciscēdū ꝓmpt⁹ ē. Sic igiᷓ maior grã
noue legis ꝙ̄ fuit veteris. Hec ille. Cū igiᷓ ie
iuniū sit medicamētū ꝯ morbū ⁊ purgatiuū
a pctis ꝑpetratis ⁊ ꝓseruatiuū ꝯ pctā ꝑpetrā
da: ꝯueniebat ꝙ istitueretᷓ potissime tꝑe grē
qñ cōueniebat talē medicinā exhiberi. Nā ꝑ
ieiuniū ſm Isidoꝝ i li° de offic. Prosternūᷓ
vitia: caro hūiliaᷓ: diaboli tētamēta vincūᷓ
q̇ sūt effect⁹ legis grē. Q̄ð si ꝯ dicaᷓ sic: tri-
plex ē lex. s. nãe scripture ⁊ grē q̄ ē lex liberta
tis ⁊ lenitatꝫ. s. lex grē: ħ i lege nãe nō fuit ob
seruatū h⁹modi ieiuniū nec istitutū: nec siľr
i lege scp̄ta: ḡ m̄lto mi n⁹ i lege grē debuit isti
tui. Ad ħ rñdeᷓ ꝙ lex euãgelica lex dr̄ libta
tis ⁊ lenitatꝫ ñ q2 nō ꝑcipiat aliq̇d austeritatꝫ
ħ q2 interi⁹ vnctionē leticie. iuxᷓ illud ps̄ Bo
nū mihi lex oris tui ⁊c̄. Et q2 ex amore fit qð
ꝑcipit: iō nō ē graue: q2 amāti nihil difficile
vñ Aug⁹ de vera inocētia. 26. c. ait plenitu-
do legis ē charitas: q2 ꝑ charitatē ipleᷓ lex ñ
ꝑ timorē. In tātū eni fiūt mandata iusticie
quātū ꝫ adiuuat spūs grē. Preterea si dicaᷓ i
lingua sūt duo opa nãe. s. locutio ⁊ gust⁹: ⁊
frequēti⁹ peccam⁹ ꝑ locutōeꝫ ꝙ̄ ꝑ gustū ħ ñ ē
istitutū ab eccľa silētiū gnãle: imo sꝑ ē bonū
loq̇ licita ⁊ honesta: ḡ ñ debuit istitui ieiuniū
gnãle. Ad ħ rñdeᷓ ꝙ ñ ē siľe ꝙ magis sum⁹
ꝓni ad loquendū ꝙ̄ ad comedēdū: iō nō sic
potuit lex euãgelica regulare hoies i locutōe
sicut i comestiōe: nec sine dispēdijs multꝫ pos-
set seruari ieiuniū locutiōis sicut comestōis
eo ꝙ hoies oportet insiľ negociari. ¶ Sꝫ ħ
oriᷓ vnū dubiū si ꝓ iustis istitutū ē ieiuniū:
q2 Aug⁹. de libero arbitrio ait. Eos q̇ etñe
legi erāt subditi nō erat ꝯueniens tꝑali legi
subiacere: iusti āt etñe legi subiacēt: nō ḡ de-
bēt tꝑali subiacē: ḡ vr̄ ꝙ eccľia hui⁹modi ie
iuniū istituē nō debuit ꝙ̄tū ad istos. Rñdit
ad hoc Alex. de aľ. ꝙ ieiuniū ꝓdest etiā iustꝫ
q2 null⁹ ē ita hon⁹ q̇n possit fieri melior ⁊ pos
sit ꝓficere. Et qð dicit Aug⁹. ꝙ iusti nō sūt
nisi sub lege etña: loq̇ᷓ de iustis q̇ iā sūt i pa
tria. De iustis ħo q̇ sūt i via: q̄re abstinē de-
beāt docet idē Aug⁹ i li° de fi. ad Petꝝ ꝑte
i. ca. x. di. Q̄m i reb⁹ licitis ⁊ a deo ꝯcessis fre
quēᷓ pctā hoib⁹ surrepūt: ⁊ quāto magis fa
cilioꝛib⁹ cibis corp⁹ ipleᷓ: ⁊ carnalib⁹ cor ho
mis actib⁹ atq3 affectib⁹ iplicaᷓ: tāto frequē
tior culpa i hac mortalitate ꝯhiᷓ: ꝓpterea hūi
les hui xp̄i q̇ cupiūt dño suo sine ipedimento
absq3 ai noxia occupatōe huire ꝯuiuia oino

nō appetūt: a vino ⁊ a carnib⁹ abstinent: ꝙ̄
corꝑis valitudo ꝑmittit. Et i eodē li° ꝑte 2.ᵃ
c. 29. ait. Firmissime tene bonā eē oēm crea
turā dei: ⁊ nihil reijciēdū qð cū grãꝝ actōne
ꝑcipiᷓ: ⁊ dei seruos q̇ a carnib⁹ ⁊ a vino se ab
stinēt: nō tā̄ꝙ imunda que a deo facta sunt
respuere: sed a fortioꝛib⁹ cibo ⁊ potu ꝓ sola
corꝑis castigatiōe abstinere. Hec ille. Et sic
patet pars secūda hui⁹ sermonis.

Pars 3.ᵃ hui⁹ sermonis de singularitate
ieiunij xl.ᵉ q̄tuor tēpoꝝ ⁊ vigiliaꝝ.

t Ertio vidēdū ē de singularitate isti
tutiōis ieiunij q̄dragesime q̄tuor tē
poꝝ ⁊ vigiliarū. ¶ Primo ḡ videndū est ð
singularitate ieiunij quadragesimalis. de q̄
habeᷓ de cōse. diſ. 5. c. Quadragesima sum-
ma obseruatōe ē obseruanda vt ieiuniū pre-
ter dies dominicos qui de abstinentia sub-
tracti sūt nisi ꝙ̄tū ipedierit ifirmitas nulla-
ten⁹ soluaᷓ: q2 ipsi dies decime sūt anni. Hec
ibi. Hoc idē hēᷓ ex de obſ. ieiu. ꝑ totū. ⁊ de cō
se. diſ. 3. c. Non liceat 5.ᵃ feria frēs nouissime
septimane ieiuniū soluere: ⁊ dēm exonerare
q̄dragesimā ħ sincere abstinētes totā q̄dra-
gesimā ꝑexire. Et i. c. seq. dr̄. Nō oportet in
xl.ᵉ 5. feria vltime hebðe ieiuniū dissolui: et
totā q̄dragesimā inhonorare. Et escis absti-
nētie ꝯuenientib⁹. i. arctioribus vti. Hec ibi
¶ Sup ꝑdicta mouēᷓ tria dubia. Primū
ē si fuit ꝯueniēs ieiuniū istitui ad exercēduꝫ
tꝑib⁹ certis ⁊ determinatꝫ: vt pꝫ i ꝑdictꝫ sta-
tutis an ad exercendū sꝑ. Rñdeᷓ ſm Alex.
ꝙ ieiuniū debuit istitui interpolatū ñ ꝯtinuū:
determinatū nō ꝑpetuū ꝓpᷓ tria. Primo ꝓ-
pter hūane ifirmitatꝫ debilitatē q2 cōtinuū
ieiuniū ⁊ ꝑpetuū debilitans homo sustinere
nō posset ⁊ illū discrimi exponēt. 2.° ꝓpᷓ fa-
stidij cōtinui afflictionē: q2 fastidij afflictio
nimis fatigaret ⁊ impatientiam induceret.
3.° ꝓpᷓ deuotōis necessarie ãnihilationē: q2
deuotio ieiunandi ꝑiret: ⁊ multi ieiunare di
mitterēt. Q̄ð si dicaᷓ si debem⁹ dñm imita-
ri ꝙ̄tū possum⁹ tūc debem⁹ ieiunare ꝯtinuo
q̄draginta dieb⁹ sine iterpolatiōe: tā dñicis
dieb⁹ ꝙ̄ alijs sicut fecit dñs. Rñdeo ꝙ i die-
b⁹ maloꝝ nō debem⁹ eē imēores bonoꝝ: vñ
cū mēoria passionis xp̄i debem⁹ mēorari re-
surrectiōis ei⁹: iō rōne ei⁹ die dñico nō ieiu-
nam⁹ ⁊ sic pꝫ ꝑmū ꝑpositū. ¶ 2ᵐ ꝙ circa ꝑ
dicta q̄riᷓ q̄re ieiuniū institutū ē illo tꝑe i q̄
nunc exerceᷓ. s. tꝑe veris. Rñdeᷓ ſm Alex.

vbi. ꝫ. 7 btm̃ Tho. i. 4. diſ. 15. ar. 3. q. 3. Q. ꝺ
tp̃e veris ꝯueniẽti⁹ aſſumit̃ 7 ieiuniũ exercet̃
ꝓpt̃ tria. Primo ꝓpter cõcupiſcẽtie rep̃ſſi-
onẽ: q2 i vere maxie iſurgũt 7 iualeſcũt mo
tus carnales 7 cõcupiſcẽtie: 7 maxie i gnãti
ua: ſicut etiã i alijs aĩalib⁹: 7 h̃ accidit ꝓpt̃
q̃litatẽ hui⁹ tp̃is. Eſt eni ver calidũ 7 hũidũ
qꝺ maxime vi gnãtiue ꝯuenit. Et iꝺ illo tp̃e
ieiuniũ ad iſtos mot⁹ rep̃mẽdos iſtitutũ eſt
Pretea dicit ph̃s. Q. ꝺ i viris magis dñat̃ i
cẽtiuũ carnis i hyeme 7 i femis i eſtate. Cũ
igit̃ ieiuniũ ip̃ediat incẽtiuũ carnis: debuit
indici in tp̃e coĩcante 7 cõiũcto tp̃e incentiui
vtriuſq3 ſex⁹. ſ. in vere. 2º. inſtitutũ ẽ tali tẽ-
pore ꝓpter diue grẽ ſuſceptionẽ: q2 nobis ie
iuniũ int̃ alia cõp̃tit vt ad ſuſcipiendã diuã
grãm p̃paremur. 7 q2 ſacramenta diue grẽ
circa feſtũ paſche ſpecialiter ꝓponũt̃: maxi-
me coĩo corp̃is: 7 ideo imediate añ ſolẽnita-
tẽ paſchalẽ ieiuniũ q̃dragesime iplet̃. 3º. ꝓpt̃
eterne glĩe adeptionẽ. Sicut eni xp̃s per ſuã
paſſionẽ ad gloriã reſurrectionis ꝑuenit: ſic
nos p̃ ieiunia 7 alias pñias ꝑuenim⁹ ad glo-
riã eterne btitudinis. vñ Iſo. li. 6. eth. ait.
Obſeruatio quadrageſime in vniuerſo orbe
inſtitutiõe ap̃lica obſeruat̃ circa cõfiniũ do-
minice paſſionis: ſed hec fuit facta i vere ꝫ 7
nos ieiunare debem⁹ in vere. Q. ꝺ ſi ꝯ dicat̃:
Ieiuniũ inſtitutũ ẽ i cõformationẽ ieiunio
xp̃i: ſꝫ xp̃s ieiunauit xlª. dieb⁹ 7 xlª. noctibus
imediate p⁹ epiphiam Math. 4. ꝫ ieiuniũ
xlᵉ. tũc debuit inſtitui. Rñdet̃ ꝙ bñ cõgruit
ꝙ fideles ſint ꝯformes ieiunio xp̃i ſm ꝙ cõ-
gruit fragilitati nr̃e: nõ tñ oĩo maxime q̃tũ
ad ritũ tp̃is: q2 tenebãt̃ mediãte ieiunio p̃pa
rare ſe vt digni eẽnt iuxta fragilitatẽ hũanã
ad corp⁹ xp̃i ſuſcipiẽdũ i paſchate: vt dictũ
ẽ. ¶ 3ᵐ qꝺ circa p̃dicta q̃rit̃ ẽ. Si ꝯueniẽt̃ ẽ
inſtitutũ ieiuniũ xlª. dieꝝ. Rñdet̃ ſm Tho.
22. q. 147. ar. 5. ꝙ ſic trib⁹ rõnib⁹. Primo
rõne obligatiõis: q2 ſicut ſubditi tenẽt̃ dñis
dare tributa. Math. 22. Reddite q̃ ſũt ce-
ceſa. Ita etiã deo 7 ſacerdotib⁹ loco dei deci-
mas in ſignũ recognitõis vniuerſalis dñij:
vt dicit Inno. 3. c. tua nobis. ex̃ de decimis.
Et ſicut debem⁹ decimã aliaꝝ rerũ: ita 7 tẽpo
ris ſm Gre. in p̃dicto. c. q̃drageſima. Cum
igit̃ dies toti⁹ ãni ſint. ccc. lxv. decima pars
dierũ ſunt xxxvj. ſed vt ipleat̃ nũer⁹ quem
ſaluator noſter ſuo ſacro ieiunio cõſecrauit
iiij. addunt̃ 7 fiunt q̃draginta: q̃ ꝓpter. 40.
dies rõnabiliter ieiunant̃. Secũdo rõne ſa-
tiſfactionis: q2 ſicut corp⁹ nr̃m conſtat qua-
tuor elemẽtis: 7 corp̃e peccauim⁹ circa deca-
logũ: ita dignũ ẽ vt totiens peniteam⁹ quo-
tiẽs peccauim⁹: peccauim⁹ terra p̃ auariciã:
aqua p̃ bonorũ opeꝝ torpentiã: igne p̃ luxu-
riã: aere p̃ laſciuiã p̃ ſereni aeris blandimen
ta: tẽp⁹ p̃dẽdo p̃ vicos 7 agros ſolaciãdo: et
choreas ſiĩiaq3 deo odioſa eũdo 7 faciendo.
Dignũ ẽ ꝫ vt ſatiſfaciam⁹ p̃ q̃draginta dieꝝ
pñiam qui ꝯtra decalogũ quater peccauim⁹
Tertio rõne figurationis: q2 numer⁹ ille p̃-
figurat⁹ in lege veteris edictõe in q̃ Moyſes
bis ieiunauit xlª. diebus 7 xlª. noctib⁹. Exo.
24. et Deut. 9. Fuit etiã p̃figurat⁹ in tẽpo-
re ꝓphetie: in ieiunio Helie. ſ. in figura mor
tis quã interp̃tauit ſibi Iezabel. 3. Reg. 19.
et poſtea fuit a xp̃o exercitatus q̃ veritas eſt
Math. 4. Et iꝺ ſicut filij iſrl̃ fecerunt. 40.
mãſiones qñ venerũt de egypto ad t̃rã pro-
miſſionis: ita 7 nos trãſeũdo ad refectioneꝫ
ſpũalẽ q̃ eſt fluẽs lacte 7 melle: debemus xlª.
dieb⁹ ieiunare. ¶ Sꝫ hic orit̃ vnũ dubium:
q̃re cũ i q̃drageſima dieb⁹ dñicis nõ ieiunet̃
abſtinet̃ i illis a carnib⁹ 7 lacticinijs. Rñdeo
ꝙ ex quo nõ cõgruit ꝙ ieiunem⁹ dñicis die-
bus rõne exultationis vl̃ ſolẽnitatis reſurre
ctiõis Ieſu xp̃i: cõgruit tñ vt abſtineam⁹ a
carnibus 7 lacticinijs: vt ieiuniũ noſtruꝫ ſit
cõforme ieiunio xp̃i inq̃tũ cõuenit. ¶ 2º. vi
dendũ eſt de ſingularitate inſtitutiõis ieiu-
nij q̃tuor tẽporũ. de q̃. 76. diſ. c. ieiuniũ ait
Calixt⁹ papa. Ieiuniũ qꝺ ter i ãno apud nos
celebrare didiciſtis ꝯueniẽti⁹ p̃ q̃tuor tp̃a fie
ri decreuim⁹ 7 ſic ãn⁹ p̃ q̃tuor ãni tp̃a voluit̃
ſic 7 nos quaternũ ſolẽne agam⁹ ieiuniũ per
q̃tuor anni tẽpora. Et in. c. ſtatuim⁹ ait Ur
ban⁹ papa. Statuim⁹ 7 ut ieiunia q̃tuor tẽ-
poꝝ hoc ordine celebrent̃. Primũ ieiuniũ i
ieiunio xlᵉ. 2ᵐ in hebꝺã penth. 3ᵐ ſeptẽbri.
4ᵐ v̾o decembri more ſolito fiat. Hec ibi.
Ponũt̃ tres cõcluſiões. Prima ẽ ſm Alex-
de al. ꝙ ieiunia quatuor tẽpoꝝ fuerũt inſti-
tuta ad purgationem offenſaꝝ cõmiſſarũ in
q̃tuor quadris anni: 7 propter hoc dicũt̃ ie
iunia quatuor tẽpoꝝ. 2ª. ꝯcluſio ẽ ꝙ p̃dictuꝫ
ieiuniũ q̃libet vice t̃minat̃ trib⁹ dieb⁹ tũ ꝓpt̃
numerũ menſiũ qui cõpetit cuilibet tẽpori:
tum ꝓpter numeꝝ ſanctoꝝ ordinũ qui i his

tēporibus cōferunt: qui solū tres sunt. Ad
quorū susceptionē oportet p ieiuniū ꝑparari
⁊ eos qui ordināt ⁊ q̇ ordinādi sunt: ⁊ totū
ꝓplm ꝓ cui⁹ vtilitate ordinant. hec scōm
Tho. vbi s. Tertia cōclusio ē ꝙ ieiuniū q̄tuor
tēporū ſm Alex. de ales cōueniēter celebrat
q̄rta ⁊ sexta feria ⁊ sabbato: qꝛ ipsa q̄
fiunt ad expiationē nostrarū offensarū celebrant
quodā respectu hūano ad passionē domini
qua ois pnia habet q̄d ē pctōrū purgatiua:
vnde quarta feria incipit ieiuniū illud
qꝛ tunc iudei moliebant xp̄i ꝓditionē: sexta
feria ꝓpter xp̄i crucifixionē ⁊ mortē: in sabbato
qꝛ tunc quieuit i sepulchro. Et sic patꝫ
q̇d dicendū sit de ieiunio q̄tuor tēpoꝝ. ¶ 3º
videndū ē de singularitate ieiunij vigiliaꝝ
aliquarū solēnitatū: de quo nihil ē aliud dicendū
nisi ꝙ introductū ē ob dei reuerentiā
⁊ matris ⁊ ceteroꝝ sanctorū: vt fructuosius
dies illoꝝ scōꝝ cum deuotione celebrari possit:
vt ait Hiero. de transmissis muneribus.
Conclusionalir ergo dicendū est ꝙ institutū
est ab ecclesia ieiunari p totā quadragesimā
exceptis dieb⁹ dn̄icis: vt patet in caplis
ꝑallegatis. Clericis aūt quibuscūqꝫ iiūctū
est ieiuniū incipe a q̇nq̄gesima sicut pꝫ di. 4
.c. statuimus. ⁊ .c. deniqꝫ. sed cōsiliū est ſm
glo. Secūdo q̄tuor anni tpib⁹: vt pꝫ etiam
in ꝑallegatis caplis. Tertio in oīb⁹ vigilijs
apostoloꝝ Philippi ⁊ Jacobi Joānis euāgeliste
⁊ Barnabe exceptis. ex̄ d̄ obserua. ie.
c. cōsiliū. Quarto i vigilia natiuitatꝭ dn̄ice
q̄ natiuitas si venerit feria sexta illi q̇ nec voto
nec regula abstinētia carniū sūt astricti
tali die carnib⁹ vti pn̄t ſm ꝯsuetudinē ecclesie
generalē: nec tn̄ hi rep̄hendēdi sunt q̇ ab
eis ob deuotionē volūt abstinere. extra d̄ obserua.
ie. c. explicari. Quinto in vigilia penthecos.
vt no. 76. dis. c. necessario. 6º in vigilia
assūptionis g̃lioseꝟginis. extra de obser.
ieiu. c. i. Septimo i vigilia bti Jo. bap. sancti
laurētij. ⁊ omniū sanctoꝝ. ⁊ hoc de ꝯsuetudine
approbata que ligat. sicut patꝫ di. i.
.c. cōsuetudo. ⁊ dis. xi. c. ecclīarū. ⁊ .c. in his
8º in vigilia Bartholomei vt patet i dicto
c. cōsiliū. 9º pōt addi ꝙ debitum est ieiuniū
ſm cōsuetudinē p̄rie approbatā: qꝛ talis cōsuetudo
obligat vt p̄dictū est: si in aliq̄ regione
siue diocesi sit aliq̇d ieiuniū cōsuetū: q̇d
lꝫ si p ius scriptū nō sit ꝑceptū: nihilominus

ab exītib⁹ ibi obſuādū ē. x.º i trib⁹ dieb⁹ rogatōnū
an̄ dn̄i ascēsionē ieiunādū ē de cōse.
dis. 3. c. rogationis. Sed vt ibidem glo. ait:
Consiliū ē: vbi tamē est approbata cōsuetudo
ieiunādū est p equalentiā sub ꝑcepto:
sicut ex ꝑcedētib⁹ patet. Cōcordat cum hoc
Hosti. xiº ieiunia ab epīs indicta obseruāda
sunt de cōse. dis. 3. c. i. ⁊ dis. 5. c. ieiunia. 12º
aūt ieiuniū aduent⁹ sī ē in patria de ꝯsuetudine
est ꝑceptū aliter nō ſm Host. in. dcō. c.
consiliū. Licet honestū sit ꝙ ieiunēt clerici
⁊ maxime p̄sbri. Siliter est de ꝯsilio ieiunare
feria 4ª ⁊ 6ª ⁊ sabbato. de cōse di. 3. c. ieiunia.
⁊ .c. sabbato. In oīb⁹ aūt vigilijs scōꝝ
q̄ secūda feria veniūt in sabbo ꝑcedenti ieiunādū
est: vt i p̄dicto. c. cōsiliū. ⁊ .c. aia aduertendū
ex pte. ꝙ obseruare. Ergo aia mea ieiuna:
qꝛ necessariū est ieiuniū ⁊ in hoc potissimū
tpe ordinatū. Et cū ieiunatꝭ nolite fieri
sicut hypo. tri. vt in illa beata celoꝝ patria
mercedē ꝑpetuā recipiatis i scl'a scl'oꝝ Amē

Feria quinta post cineres de ieiunij obligatione
per legem nature scripture ⁊ gratie

Sermo. 39⁹.

Anatus est puer i illa hora. Scribit
tur hec verba Math. 8.
Lactācij firmissima sen
tētia ē in. 4º dinaꝝ insti.
frēs charissimi ꝙ hoies
exempla malūt ꝙ̄ verba. Idcirco i hodierno
euāgelio ꝓponit hūilitatis exēplū de centurione:
q̇ ex hūilitate sua cū audisset ꝙ iesus
ītroisset caphar naū: qꝛ gētilis erat posit⁹ a
romanis ad custodiā illi⁹ ciuitatꝭ: n̄ venit ad
Jesū i ꝓpria psona: reputās se indignū ad
hoc ipetrandū. s. curationē filij sui paralytici:
s̄ misit ad eū ꝑncipes iudeoꝝ: vt hēt Lu.
7. vt facili⁹ ipetraret: Et qꝛ hoc q̇d p amicos
facim⁹ p nos quodāmō facere dicimur. iuxta
illā regulā iur. Qui p aliū facit: p seipsū
facere vꝫ. Et iō dꝫ i pn̄ti euāgelio p Math.
Accessit ad eū centurio. s. p nūcios ſm Nicho.
de lira. Iste igit q̇ dr̄ centurio: qꝛ habebat
cētū hoies sub se: auditis miraculis xp̄i
firmit credidit ꝙ poterat sanare seruū ei⁹ q̇
erat ei valde charus ſm Lucā. Ideo de ei⁹
sanatiōe erat valde sollicit⁹. Jesus āt sciēs
fidē ei⁹ ⁊ deuotionē rn̄dit ei p internūciū di.

Ego veniã ⁊ curabo eũ. Cũ aũt eẽt ĩ via mi
sit ei nuncios obuiã vt dicit Lucas .di. Dñe
nõ sũ dignꝰ vt intres sub tectũ meũ. ⁊c̃. vbi
oñdit magna cẽturionis hũilitas ⁊ fides:
qꝛ firmiter credebat qꝛ solo verbo seruũ suũ
absens curare poſſet. ꝓpter qḋ subdit: Nã ⁊
ego hõ sũ sub ptãte cõstitutꝰ. ⁊c̃. q.d. g̃ tu q̇
nõ es subditꝰ alicui potestati potes ꝑcipe in⸗
firmitati ⁊ eã eiĳcere: ⁊ sic solo verbo seruuꝫ
meũ curare. Quibꝰ dictis dixit Jesus centu
rioni: vade sicut credidisti fiat tibi ⁊ sanatꝰ ẽ
puer in illa hora. Hũiliemꝰ g̃ aĩas nostras
ĩ ieiunio: vt sanationẽ aĩe ⁊ corpis possimꝰ
ĩpetrare. De q̃ postq̃ in sermõe ꝑcedẽti eius
institutionẽ descripsimꝰ. Jn pñtiaꝝ eiꝰ obli
gationẽ apiamꝰ: ⁊ q̃lit ieiuniũ in triplici le⸗
ge ẽ nobis necessariũ describamꝰ. Primo in
lege nature. Secundo ĩ lege scripture. Ter
tio in lege gratie.

Pars prima vbi declarat ieiuniũ fuisse
necessariũ in lege nature.

p Rimo declarãdũ ẽ ex triplici lege ma
xime in lege nãe ieiuniũ fuisse neces
sariũ ſm Ric. in. 4. di. 15. ar. 3. q. 3. Et Tho
ibidẽ ar. 1. q. 4. ⁊ 2. 2. q. 147. ar. 3. Tali rõe
ſm ꝑceptũ iuris nãlis sũt nobis illa necessa⸗
ria q faciũt ad ꝑfectũ ꝟtutis ⁊ ad vitationẽ
pcti ſ ieiuniũ ẽ hꝰmodi: g̃ necessariũ est ſm
ꝑceptũ iuris nãlis tãtã abstinẽtiã exhibẽ car
ni ne spũi rebellet: ſ potiꝰ vt spũs corpi dñet
⁊ salꝰ corpis cõseruet: ⁊ multo magis aĩe sa
nitas cõsequat. Nã ⁊ si tẽporalia mẽsuraꝫ
accipiũt ex cõseruatõe salutis corpis: multo
magꝭ ex ꝯseruatione salutis spũalis. Qḋ ãt
p abstinẽtiã ꝑdicta ꝯsequant ꝓbat triplici
doctrina. ¶ Primo doctrina phoꝝ moraliũ
⁊ hoc p opatõnẽ sui ꝯtrarĳ: qꝛ q̃t modis ha
bet fieri vnũ oppositoꝝ: tot habꝫ fieri ⁊ reli⸗
quũ. 4º topicoꝝ ⁊ qḋ ꝯsiderat vnũ opposito
rũ cõsiderat ⁊ reliquũ posterioꝝ ꝑ ⁊ 2º ḋ aĩa
qꝛ ꝯtrarioꝝ eadẽ ẽ disciplina. ꝑ. topi. 9. me
thaphisice. 8. q. i. c. sciẽdũ. ⁊. ff. ḋ his q̇ sit sui
vel alie. iuris. l. i. ĩ ꝑn. vbi sic dr̃. Cognito q̇s
sit sui iuris cognoscit q̇ ⁊ alieni. Et etiã ha⸗
bet institu. eo. ti. in ꝑn. ⁊ ff. q̇ satisdare coga.
l. sciẽdũ. ĩ fine. Et iḋ cognito malo ꝓcedẽte
ex voluptate gule cognoscit bonũ abstinen
tie. Nam voluptas gule ſm phos morales
tria mala inducit. Primo mẽtis obnubilati
onẽ. vñ Tulliꝰ ĩ li. padoxarũ dicit. Cũ tibi
deꝰ vel nat̃ dediꝰ aĩuꝫ nã dederit aĩuꝫ quo nihil ẽ
ꝑstãtiꝰ: nihil diuiniꝰ: sic te ꝓĳcies ipse aut ꝓ
sternes vt nihil int̃ te ⁊ pecudẽ interesse putes
voluptas quo maior ẽ eo magis aĩuꝫ a sede
sua ⁊ statu dimouet. Hec ille. Et ĩ li. de sene⸗
ctute. Jmpedit cõsiliũ voluptas rõnis ĩimi
ca ac mẽtis oculos ꝑstringit: nec habet vllũ
cũ ꝟtute cõmerciũ. 2º ĩducit bonoꝝ ⁊ ꝟtu
tũ corruptionẽ. Vñ Archita tarẽtinꝰ dicit
Nulla pestis capitalior q̃ corpis voluptas
cuiꝰ auide libidines temere ⁊ effrenate ad se
ponẽdũ ĩcitant. hinc p̃rie ꝓditões: hinc rerũ
publicaꝝ euersiones. Nullũ deniq̧ scelꝰ: nul
lũ deniq̧ facinꝰ ẽ: ad qḋ suscipiẽdũ nõ libido
voluptatꝭ ĩpellat. Hec ille. Et Tulliꝰ ĩ liº de
senectute Archita tarentinꝰ cũ eiꝰ sermoni
plato atheniẽsis interesset. Nullã capitaliorẽ
pestẽ q̃ voluptatẽ corpis dicebat hominibus
a nã datã. Cũq̧ nihil mẽte ꝑstabiliꝰ dedis⸗
set hoĩ deus: huic diuino muneri nihil tã ĩimi
cũ eẽt q̃ voluptatẽ. Qḋ vt magis intelligi
posset fingebat aĩo tãta ĩcitatũ aliquẽ corpis
voluptate: quãta pcipi posset maxima: ne⸗
mini cẽsebat fore dubiũ q̇n tã diu ita gaude
ret nihil agitare mẽte: nihil rõe: nihil cogi⸗
tatõe consequi posset. Hec ille. 3º ĩducit vitio⸗
rũ fedationẽ. vñ Macrobiꝰ ĩ li. saturnaliũ
Ea q̃ sunt actu ⁊ gustu voluptas ẽ: eosq̧ ma
xime q̇ se his duabꝰ dederũt voluptatibꝰ: in
continẽtes ⁊ intẽpantes dicimꝰ: istas solas
duas vidimꝰ hoibus cõmunes eẽ cũ beluis.
Et idcirco ĩ pecudũ ferarũq̧ numero habe
tur q̇sq̇s his voluptatibꝰ occupatꝰ ẽ. Hec ille
Et Lactã. ĩ li. de falsa sapia. Voluptas ẽ q̃
a cũctis appetit ſ honestũ nõ habet: ⁊ satie⸗
tatẽ aufert: ⁊ nimia nocet: ⁊ ꝓcessu eiꝰ etas
minuit: ⁊ multis nõ cõtingit: nõ est igit sũ⸗
mũ bonũ. Hec ille. Et ĩ liº de vero cultu ideꝫ
ait. Jllecebre voluptatũ arma sũt illiꝰ cuius
vnũ corpꝰ ẽ pugnare ꝟtutẽ. Scit eni qꝛ mor
tis fabricatrix ẽ voluptas. hec ille. Et Boe
tiꝰ 2º de cõso. Felix nimiũ ꝓr etas cõtẽta fi
delibꝰ aruis. Nec inerti ꝑdita luxu faciliq̧
solebat ieiunia soluẽ glande: nec bacchica
munera norat liq̇do ꝯfundere melle. Pau⸗
cis minimisq̧ rebꝰ nã cõtẽta ẽ: cuiꝰ satietatẽ
si supfluis vrgere velis aut iniocũdũ fiet qḋ
infuderis: aut noxiũ. Et Seneca liº de bñfi⸗
cĳs. Voluptas fragilis ẽ: ⁊ breuis fastidio
obiecta: q̃ auidiꝰ hausta ẽ citiꝰ ĩ cõtrariũ re⸗

cedẽs: cũ subiectũ necesse ē vt aut peniteat: aut pudeat. Hec ille. ¶ 2º idē ꝓbatˀ doctri-
na poetarũ ⁊ hoc est ꝑ locũ a ↄ̃rio sensu: qꝛ
C. de furtis. l. manifestissimi. de ↄtrarijs he
regule datˀ. idē habetˀ. ff. de ꝓcuratoribꝰ. l.
pomponiꝰ. §. sed ⁊ hisꝙ institu. de tutel. in
ꝓn. Cũ igitˀ vitiũ gule sit maxime nociuũ
hoi: ꝗ abstinẽtia ē ei valde vtilis. Sꝫ ꝙ vi-
tiũ gule sit hoi nociuũ ꝓbatˀ ꝑdicta doctri-
na tripliciṫ. Primo rõne insatiabilitatꝫ. vñ
Lucanꝰ in 4º ait. O ꝓdiga rerũ luxuries:
nũꝙ ꝑuo cõtẽta paru. Et q̃sitoꝝ terra pela-
go ꝙ ciboꝝ. Ambitiosa fames ⁊ laute gl̃ia
mẽse. Discite ꝙ ꝑuo liceat ꝓducere vitã. Et
ꝙtũ nã petat nõ erigit egros. Nobilis igno-
to diffusus cõsule bachus. Non auro myr-
rha ve bibitˀ gẽmaꝙ bibũt ꝯ gurgite puro
Uita reddit satis ē ꝑplis fluuiꝰ ꝙ cereſꝙ. Hˀ
ille. 2º rõne infidelitatꝫ. vñ Enodiꝰ ait. Li-
bertas ſꝑ studijs reseratˀ honestis. Nulla fi-
des letis integra nec dubijs. Amplector san-
ctas q̃ dãt bona semina fraudes. Post cul-
pas aie sũt holocauste dei. 3º rõne grauitatꝫ
vñ Gofredꝰ i poetria dicit. Qñ dape refic[is]
dapibꝰ nõ sis ita plenꝰ. Ut nihil apponi ne-
queat ampliꝰ. Esto refectꝰ plus semipleno
pleno minꝰ ingere ventri. Nõ quãtũ possis
sed quãtũ ꝓsit. Hec ille. ¶ 3º idē ꝓbatˀ do-
ctrina ⁊ exẽplo gẽtiliũ apud q̃s abstinentia
fuit cõmẽdabilis tribꝰ rõnibꝰ. Prĩo rõe exẽ-
plaritatꝫ. vñ Valeriꝰ maximꝰ li. 2º ait. Fuit
antiquoꝝ illa simplicitas in cibo capiẽdo hu-
manitatꝫ silˀ ⁊ cõtinẽtie index certissima. Nã
maximis viris prãdere ⁊ cenare in ꝓpatulo
nõ erat verecũdie: qꝛ nec illas epulas hẽbãt
quos oculis ꝑpli sui subijcere erubescerent.
Uini etiã vsus olim romanis femis ignotꝰ
fuit: ne. s. i aliqđ dedecꝰ collaberentˀ: qm̃ a li-
bero p̃re ad i ↄcessã venerē faciˀ extat gradꝰ.
Et Ageliꝰ li. i. noctiũ acticaꝝ ait. Parsimo-
nia apđ romanos vet̃es ⁊ victꝰ atꝙ cenaꝝ te-
nuitas nõ domestica solũ obſuatõe ac disci-
plina ꝯ publica aĩaduersiõe legũꝙ structio-
nibꝰ custodita ē. 2º rõe libertatꝫ. vñ Oratiꝰ i
li. epl̃aꝝ ait. Forte ꝑ angustã tenuis vulpecu-
la ianuã. Reptat i camerã frumẽti pastaꝙ
rursus. Ire fcõ foras: pleno tẽdebat pectore
frustra. Cui mustela ꝓcul si vis ait fugere
istinc. Macra canũ repetes aditũ q̃ macra

petisti. Hec ille. Et ideo narrat Valeriꝰ ꝙ
rex Philippꝰ ex cibi nimietate ac potꝰ factus
temulẽtus ex hoc imemoꝛ iudicij subito ⁊ i-
aduertẽter mulierẽ iniuste dãnauit: q̃ dixit
se appellare ad Philippũ: sꝫ sobriũ. Rex ãt
excussa crapula ⁊ cã diligẽtiꝰ inspecta sniaꝫ
reuocauit. 3º rõne humanitatis. vñ Ouidiꝰ
li. 15. metamoꝛph. Parcite mortales: dapibꝰ
temerare nephãdis. Corpa sũt fruges sem-
per deducẽtia ramos Põdere poma suo: tu-
mideꝙ i vitibꝰ vue. Sũt herbe dulces sũtqꝫ
mitescere flaua. Molliriꝙ queant necno-
bis lacteꝰ humoꝛ. Eripitˀ nec mella thimi re-
dolẽtia flore. Prodiga diuitias alimẽtaqꝫ
tellus. Suggerit atꝙ epulas sine cede ⁊ san-
guine p̃bet. Quippe equus ⁊ pecudes armẽ-
taꝙ germine viuũt. At q̇bus geniuꝫ est im-
mansuetũꝙ ferũ. Armenie tigres iracũdi-
ꝙ leones. Cũꝙ lupis vrsi dapibꝰ cum san-
guine gaudẽt. Heu quãtũ scelꝰ est in viscere
viscera cõdi. Cõgestũꝙ aridũ pinguescere
corꝑe corpus. Alteriusꝙ aiaꝫ animãtis ni-
sere leto. Hec ille. In q̇bus verbis Pitago-
ras suadebat scholaribꝰ suis abstinẽtiã assi-
gnando plures rõnes. Prima qꝛ terra hoc
edocebat ꝓducendo varias herbas: poma ⁊
fructꝰ omni tẽpore anni. 2ª qꝛ aialia mitia
vt equus: pecꝰ: bos: ⁊ asellus nõ comedunt
carnes: aialia ꝟo ferocia sic. 3ª qꝛ in prima
etate aurea hoies nõ comedebãt: sed solum
illud qđ terra ꝓducebat ⁊ arbores. 4ª quia
aialia cetera nõ ledunt bñfactores suos: hõ
ꝟo facit oppositũ: qꝛ oues q̃ lanã: lac: caseuꝫ
fimũ: ⁊ boues q̇ coriũ prestant: ipse hõ ma-
ctat ⁊ manducat. 5ª ꝙ quãdo vnꝰ homo mo-
ritˀ: aia corpus alicuius aialis ingreditˀ ſm
sua demerita: ideo comedẽdo carnes illius
aialis comedit patrẽ aut filiũ: licꝫ hoc nõ sit
verũ: tñ hoc finxit vt hoies abstinerẽt a suꝑ-
fluis cibis ⁊ sũptuose paratis. Q. đ si ↄ̃ hoc
arguatˀ sic. Nulla virtꝰ excludit aliã: sꝫ ab-
stinẽtia excludit patientiã ⁊ humilitatẽ: vñ
Grego. in pastorali abstinẽtia mẽtes absti-
nẽtiũ plerũqꝫ excutit a sinu tranq̇litatis: et
cogitationes abstinentiũ nõ nũꝙ superbie
culpa trãsfigit. Hec ille. ergo abstinẽtia nõ
est virtꝰ illa de qua predicta sũt recitata. Re-
spõdetˀ ꝙ illa vitia ſm Tho. s. impatiẽtia ⁊
superbia ꝓueniũt ex abstinentia ꝓut non ē

ꝯm rectā rōnē: qꝛ abſtinēt ia ꝯm rectā rōnē
facta facit abſtinere cum hylaritate mentis
⁊ propter dei gloriā ⁊ nō ꝓpter gloriā homi
nū ⁊ maxime ſuā. Preterea ſi dicat Augꝰ.
in omel. de igne purgatorij dicit diſ.25.§.
alias. Quotiēs aliquid in cibo aut potu plꝰ
accipit ꝙ neceſſe eſt ad minima pctā nouerit
ꝑtinere quotiēs cū ſit corpore ſanꝰ alijs ieiu-
nantibꝰ prandere voluerit: ergo nō eſt pec-
catū mortale nō ieiunare. Rñdet ꝙ Augꝰ.
loquit de gula ꝑut importat inordinationē
cōcupiſcentie ꝯm ea ſolum que ſūt ad finem
vtpote quia nimis cōcupiſcit delectationes
ciborū: nō tamen ꝓpter hoc faceret aliquid
cōtra legem dei ⁊ ſic eſt veniale. Si ꝟo para-
tus eſſet ꝯtra preceptū dei agere vt huiuſmo
di delectationes aſſequeret: eſſet pctm̄ mor-
tale. Conclude ergo ꝙ ꝓpter legē natura
lē obligamur ieiunare ieiunio abſtinētie eo
modo quo dictū eſt. Et ſic patet pars ꝑma
huius ſermonis.

Pars ſecunda huiꝰ ſmonis vbi declarat
ieiuniū fuiſſe neceſſariū i lege ſcripture.

Ecūdo videamꝰ quō ieiuniū fuit ne
ceſſariū in lege ſcripture. Qd̄ ꝓbat
triplici doctrīa. ſ. moſayca hiſtorica
⁊ ꝓphetica. ¶ Primo doctrina moſayca.
Primo qꝛ voluit dñs nr̄os ꝑmos parentes
nō oī cibo vti in paradiſo: ſed ab aliquo ab-
ſtinere: vt ex abſtinentia amplꝰ mererētur
Gen̄.3. Nā ⁊ Moyſes ieiunauit ⁊ poſt ab-
ſtinentiā legē accepit a dño. Exo.24. Et iō
ſicut ieiuniū in lege Moyſi multū inuenit
ad ſalutē ꝓfuiſſe: ita ⁊ vitiū gule nocuiſſe.
Nam quia populꝰ dei cepit manducare ⁊ bi
bere poſtea ſurrexerūt ludere ⁊ vitulū ado-
rare. Exo.32. Et quia populꝰ flagrauit eſu
carniū imiſit eis deus coturnices: ⁊ cum ad-
huc forēt eſce in ore ipſoꝝ ira dei aſcēdit ſuꝑ
illos. ſ. peſtilentia que cōſumpſit magnā ꝑtē
multitudinis Nume.xj. ¶ 2º idē probatur
doctrina hiſtorica ſic. Maledictus q̇ come-
derit panē vſq ad veſperā. i. Reg.14. Ieiu-
nauimꝰ ⁊ rogauimus deū ⁊ euenit nobis ꝓ
ſpere. Et ideo Joſaphat rex iuda victoriā
habuit: quia ieiunauit ipſe ⁊ alijs ieiuniū in
dixit. Et poſt ieiuniū ⁊ fletū vicerūt filij iſrl
Sed ſicut mite inter epulas ⁊ pocula maledi
cebāt abimelech. ¶ 3º idem ꝓbat doctrina
ꝓphetica ſic diſcurrēdo. Aie eſurienti ama
ra dulcia videntur q̄ prius nolebat. Job.6.
Hūiliabā in ieiunio aīam meā. ps̄.34. Mel
īueniſti: comede qd̄ ſufficit tibi: ne forte ſa-
turatꝰ euomas illud. Prouer.26. Btā tra
cuiꝰ nobilis rex ē ⁊ cuiꝰ ꝑncipes comedunt ī
tēpore ſuo. ſ. ad reficiēdū nō ad luxuriā. Ec
cleſiaſtici.x. Sobrietatē ⁊ prudentiā docet
⁊ ꝟtutē ⁊ iuſticiā: q̇bꝰ nihil vtilꝰ eſt i hac vi
ta hoibus. Sapie.8. Initiū vite hoīs aqua
⁊ panis. Eccle.29. Vtere q̄ſi hō frugibꝰ q̄ ti
bi apponūt. Eccle.31. Nōne hoc eſt magnū
ieiuniū qd̄ elegi: diſſolue colligationes ipie
tatis ſolue faſciculos deprimentes. Eſa.58.
Tenta nos obſecro ſuos tuos diebꝰ decē: ⁊
dent nobis legumina ad veſcendū ⁊ aqua ad
bibēdū: ⁊ cōtēplare vultꝰ nr̄os. Daniel.p̄.
Panē deſiderabilē nō comedi ⁊ caro ⁊ vinū
nō introierūt ī os meū: ſꝫ neq vnguēto vn-
ctus ſum donec cōplerent triū hebdomada
rū dies. Dan̄.x. Scificate ieiuniū: vocate
cetū: cōgregate ſenes ⁊ oēs habitatores tre
in domo dei vr̄i: ⁊ clamate ad deū veſtrum.
Johel.p̄. Cōuertimi ad me ī toto corde vr̄o
in ieiunio ⁊ plāctu ⁊ fletu. Johel.2. Cū ieiu
naretis ⁊ plāgeritis in.5.⁊.7º. ꝑ hos ſeptua
ginta ānos nunq̇d ieiuniū ieiunaſtis mihi:
id eſt ꝓpter me. q.d. nō. Zach.7. Multi de
ꝑplo iſrl elegerūt magis mori ꝙ cibis coinq̇
nari. i. Macha.i. Et ſic patet pars ſecunda
huiꝰ ſermōis.

Pars tētia huiꝰ ſermonis vbi declaratur
ieiuniū fuiſſe neceſſariū in lege grē.

t Ertio ꝟo videndū ē ieiuniū fuiſſe
neceſſariū i lege grē. Qd̄ ſilr ꝓbat
triplici doctrina. Primo doctrina
euāgelica ⁊ aplica ſic. Eſca aūt eiꝰ erat cibꝰ
locuſte ⁊ mel ſilueſtre. Math.3. Non i ſolo
pane viuit homo. Math.4. Hoc genus de
monioꝝ. ſ. ſuꝑbia ⁊ luxuria: nō eijcit niſi in
orone ⁊ ieiunio. Math.17. Eſuriētes iple.
bo. ⁊ di. di. inanes. Luc.i. Bti qui nūc eſu
ritis: qꝛ ſaturabi. Luc.6. Qui in carne ſūt
que carnis ſunt ſapiunt: q̇ ꝟo in ſpiritu que
ſunt ſpūs: prudentia carnis mors eſt. Ro.8
debitores ſumꝰ nō carni: vt ꝯm carnē viua-
mus. ſi eni ꝯm eā vixeritis moriemi. ibidē.
Obſecro vos ꝑ miſericordiā dei vt exhibeatꝭ
corpora veſtra hoſtiā viuentē. ⁊c. Ro.12.

Abijciam⁹ oꝑa tenebraꝝ ⁊ idu.ar.lu.sic vt
in die ho.ambulem⁹ nõ in cõmessationib⁹ ⁊
ebrietatib⁹. Ro.13. Spũ ambulate ⁊ deside
ria carnis nõ ꝑficietꝭ. Gal.5. Iuuenes hor-
tare vt sobrij sint ⁊ i oib⁹ ꝓbe te exemplũ bo
norũ. Tyti.2. Epulati estis suꝑ terrã: ⁊ in
luxurijs nutristꝭ corda vr̃a in die occisionis
adduxistis: ecce iudex añ ianuã assistit. Ia.
cobi.5. Charissimi obsecro vos tãꝙ adue-
nas ⁊ ꝑegrinos abstinere a carnalib⁹ deside
rijs q̃ militant aduersus aĩam.i.Pe.2. Hi
sũt i epulis suis macule cõuiuãtes sine timo
re semetipsos pascẽtes: ⁊ infra qb⁹ ꝓcella te
nebraꝝ i etnũ saluata ẽ. Iude.2. ¶ Idẽ 2°
ꝓbaꝛ doctrina canonica ⁊ autẽtica: quia vt
pꝫ in p̃cedẽti cõsideratõe. Statuit ecclia qñ
⁊ quõ ieiunare debem⁹: sed statutũ ecclesie
obligat ꝑ modũ p̃cepti sicut p̃ceptuꝫ dei: q̃
dñs dixit Luc.x. Qui vos audit me audit:
g̃ obligamur saltẽ ieiunare tpib⁹ ab ecclesia
statutꝭ: de qb⁹ dictũ ẽ.s̃. Preterea si ꝑpl's noue
legis ad maiora obligaꝛ ꝙ ꝑpl's veteris legis
s̃m illud Math.8. Nisi abundauerit iusti
cia vr̃a.⁊c̃.g̃ oĩno obligamur ad ieiuniũ sta
tutũ ab ecclia cũ in lege veteri eẽt ieiuniũ in
p̃cepto. Hinc ẽ ꝙ ait Hiero.de cõse.dis.5.c.
nõ dico hebdõas: nõ dico ieiunia duplicata: s̃
saltẽ singulis dieb⁹ vsq; cibo ꝑ luxuria trãsi-
gam⁹. Et.c.coĩa.dicit Ambro. Cõtraria
dine ꝯdictiõis p̃cepta medicine sũt q̃ a ieiu-
nio reuocãt: lucubrare nec sinũt: ab oĩ intẽ-
tiõe meditatiõis abducũt. Itaq; q̃ se medici
nis dederit seipsum sibi abnegat. Hec ibi.
¶ Ad maiorẽ tñ p̃dictoꝝ euidẽtiã nõ de ie
iunio tres distinctões. Prima ẽ q̃ aliud ẽ ie
iuniũ volũtatꝭ ⁊ aliud necessitatis. Ieiuniũ
eñi voluntatꝭ est qõ hõ sponte obseruat: ⁊ tñ
sine vllo pctõ obmittiꝛ. Ieiuniũ aũt neces-
sitatis ẽ ad qõ hõ vel ex p̃cepto teneꝛ: ⁊ preci
pue xl.ͤ qõ nulla necessitate vl' rõnabili cau-
sa obstãte ẽ obseruãdũ: ⁊ adeo stricte ẽ obs̃
uãdũ vt q̃ vnũ diẽ fregerit bis comedendo
totã q̃dragesimã videaꝛ violasse siue ihono
rasse. vñ Ambro.in s̃mone de xl.ͣ Qui ꝯsti
tut⁹ numeꝝ vna die mãducãdo p̃terit: nõ vt
vni⁹ diei violator accusaꝛ: sed vt toti⁹.xl.ͤ
trãsgressor arguiꝛ. ¶ 2.ͣ distinctio. Quod
aliud est ieiuniũ nãe ⁊ aliud ieiuniũ ecclesie
Nã ieiuniũ nãe dr̃ ieiuniũ ieiunij qõ reqriꝛ
ad eucharistie susceptionẽ: vñ ꝑ vnicã co-
mestionẽ vel potationẽ soluiꝛ. Ieiuniũ aũt
ecclie.i.qõ ab ecclia institutũ ẽ dr̃ ieiuniũ ie
iunãtis: ⁊ illud non soluiꝛ ꝑ cibaria licita ⁊
horã ordinatã: s̃ solũ ꝑ ea q̃ ecclia iterdicit.
Et iõ licꝫ aq̃ soluat ieiuniũ nature: nõ tamẽ
soluit ieiuniũ ecclie. hoc s̃m Tho.in.4.dis.
15.ar.1.q.4. ¶ 3.ͣ distinctio ẽ q̃ aliud ẽ ieiu
niũ meroris ⁊ aliud exultationis. Ieiuniuꝫ
aũt meroris dr̃ illud qõ agiꝛ cũ pctõꝝ ama-
ritudine vl' pñtis miserie. Ieiuniũ aũt exul
tatiõis ẽ qõ ex iocunditate spũali abstrahit
a carnalib⁹: q̃ gustato spũ desipit oĩs caro ⁊
hoc ieiunio ieiunãt filij sponsi s̃m Tho. vbi
s̃.ar.2.q.2.in solutõe 2.argumẽti. ¶ 3.° idẽ
ꝓbaꝛ doctrina politica siue tribus rõnibus
Primo rõne accomodatiõis q̃ caro ẽ ꝑ ab-
stinẽtiã castiganda. Nã corp⁹ tradiꝛ aĩe ad
bonũ op⁹ faciẽdũ ad modũ comodati: quod
differt a p̃cario: q̃ p̃cariũ est qõ habẽtes tã
diu teneãt ꝙdiu is q̃ cõcessit patiꝛ.ff.de p̃ca
rio.l.i. Sꝫ comodatũ dr̃ ad certũ vsum: vt
comodo tibi scalã vt ponas fenestrã. Sĩliter
comodo tibi equũ vt eũ ducas ad villã: q̃ si
vteris ad aliũ vsũ teneris de casu fortuito.
ff.comodati.l.i reb⁹. Sic aĩa hꝫ corp⁹ sibi a
deo comodatũ ad vsũ bonorũ opeꝝ vt s̃uiat
deo. Si g̃ illud ducit ad pugnã ꝯ deũ totum
ꝑdit. iõ apl's ⁊ multi alij ne corpus ꝑderent
⁊ aĩam: carnẽ suã crucifixerũt cũ vitijs ⁊ cõ
cupiscẽtijs. ad Gal.5. 2.° rõne cõmẽdatiõis
Nã ꝓpter bonã famã cõseruãdã sꝑ ẽ absti-
nẽdũ ab illicitis ⁊ qñq; a licitis ne op⁹ qõ il-
licitũ ẽ fiat in alteri⁹ dãnũ vl' p̃iudiciũ: quia
lex dicit: ꝙ si p̃uilegiũ alicui sit a p̃ncipe con
cessũ ꝙ possit edificare in loco publico: hoc
tñ facere nõ debet in alteri⁹ p̃iudiciũ: q̃ non
debet p̃sumi ꝙ p̃nceps sic p̃uilegiũ cõcesserit:
vt.ff.ne q̃d in loco publico vel itinere fiat.l.
p̃tor ait.§.merito.l.si q̃s a p̃ncipe. huic con-
cordat lex dĩna i qua htõ Paulo ꝯcessũ erat
p̃uilegiũ a suo p̃ncipe deo ꝙ carnes comedẽ
poterat sicut ⁊ alij apl'i Luc.x. Edẽtes ⁊ bi-
hentes q̃ apud illos sũt: nec tñ isto p̃uilegio
vti voluit in aliorũ p̃iudiciũ vel scandalum
vt pꝫ.i.Chori.8. vbi ipse dicit. Si esca scã-
liçat frẽm meũ nõ mãducabo carnes i etnũ
Hinc ẽ ꝙ si q̃s hui⁹modi oꝑa facit ignoran-
ter ꝑ q̃ aliquos scandaliçat qñ hoc ꝑcipit vl'
debet se sufficiẽter excusare vel cessare: sicut
patet ꝑ legẽ allegatã.§.ibidem vbi dr̃.ꝙ si

edificiũ meũ alteri obstet qḋ in loco publico edificat̄ ē cessandũ. Sic in ꝓposito: q₂ teste aplo. 2. Thi. 3. Oportet testimoniũ bonũ ꝫ habere ab his q̄ foris sũt: vt nō in obprobriũ incidāt ⁊ in laqueũ diaboli. Tertio rōne custoditiōis. Quia sicut via publica sic debet custodiri ⁊ ꝯseruari vt nihil ponat̄ in ea qḋ offendat aliquē: ⁊ si positũ fuerit tollat̄. ff. ne q̄d in loco publico vł itinere fiat. l. 2. §. hoc interdictũ. ⁊. §. ait p̄tor. Sic sensus qui sũt via ad cor ꝑ abstinētiā custodiēdi sũt ne diabolus ponat petrā in eis ⁊ p̄cipue sensus gustus: ne sicut serpēs seduxit Euā malicia sua ita corrũpant̄ sensus nr̄i: in q̄ tentatiōe gule oēs sensus corrupti fuerũt. Ieiunem⁹ ḡ vt tātā obligationē expedire possim⁹ ꝑ quā in presenti grām mercamur: ⁊ gloriā in futuro. Amen.

Feria sexta post Cineres de ieiunij modificatiōe. Quō. s. fieri debeat: vt sit deo gratũ Sermo trigesimusnon⁹.

Attēdite ne iusticiā vr̄az faciat̄ corā hoib⁹ vt videami ab eis. Matth. 6. Philosophi snīa ē in 2°. Ethi. frēs charissimi ꝙ bonũ contingit vno mō malũ autē omnifariā: q₂ ad hoc ꝙ act⁹ human⁹ sit bon⁹ requirit̄ bonitas generis ⁊ circũstātiarũ: ꝫ reddit̄ mal⁹ ex quolibet defectu istoꝝ: ⁊ iō non sufficit ꝙ actio sit bona de genere: ꝫ req̄rit̄ ꝙ fiat recta intētiōe. Nā bonitas finis ē circũstātia p̄ncipalis. Et ideo op⁹ q̄ntũcũq₃ bonũ in gn̄e: si fiat inanis glorie intētiōe reddit̄ malũ: ꝓpter qḋ saluator nr̄ in ꝟbis p̄assũptis dicit in gn̄ali. Attēdite. i. diligēter ꝯsiderate ne. iu. v. fa. c. hominib⁹ vt vi. ab eis. i. nō iusti reputemi ab eis: ꝫ nec vt appareat gl̄iosi qḋ intelligit̄ q̄n scilicet in hoc ponit̄ vltim⁹ finis: ita ꝙ in eo consistit finalis intētio. Si. n. vteret̄ hũana extimatiōe ⁊ apparētia solũ ad dei honorē ⁊ illoꝝ edificationē: tũc esset op⁹ scm̄ ⁊ intentio scā ⁊ recta. Et iō ad hoc īnuēdũ christ⁹ dixit: vt videami ab eis: q₂ sũt quidā qui faciũt iusticiā. c. ho. nō vt ipsi videāt̄ ab eis: ꝫ opa videāt̄ ⁊ glorificet̄ de⁹ a q̄ p̄ncipaliter emanāt. Et iō seq̄t̄ in ꝑpāli docēdo vanam gloriā vitare in trib⁹ generib⁹ bonoꝝ operũ ad q̄ oīa alia quodāmodo reducũt̄. s. in elemosyna de q̄ dicit̄ in isto euāgelio. Cũ facis elemosynā no. an̄. te. tu. ca. ⁊c̄. In oratione infra in p̄ncipio. 6. c. Matth. vi. Cum oratis nō eritis sicut hyp̄o. In ieiunio ꝟo eo. c. vi. Cũ ieiunatis nolite ⁊c̄. Et in ꝓphetia occurrentis fer. Esaie. 58. vbi dicit̄. Nolite ieiunare sicut vsq₃ ad hanc diē vt audiat̄ in excelso clamor vester ⁊c̄. In q̄b⁹ ōn̄dit̄ quale debeat eē ieiuniũ vt sit deo gratũ. Quapropter cũ in supiorib⁹ visũ sit de ieiunij institutione ⁊ obligatiōe merito restat vt nũc tractem⁹ de ieiunij modificatiōe ⁊ qualificatione. s. q̄liter debeat fieri vt sit deo gratũ ⁊ meritoriũ. Nā debet eē trib⁹ q̄litatib⁹ circũstātiatũ. Primo d₃ fieri sine crapula ⁊ gulositate. Scḋo sine pctōꝝ ꝑmixtiōe. Tertio cũ elemosyna ⁊ bona operatiōe.

Pars p̄ma vbi declarat̄ euidēti⁹. Qḋ ieiuniũ d₃ fieri sine crapula ⁊ gulositate.

Primo dico ꝙ ad hoc ꝙ ieiunium sit deo gratũ ⁊ nobis meritoriũ d₃ fieri sine crapula ⁊ gulositate: q₂ peccatũ gule frāgit ieiuniũ: vn̄ no. ꝫm Ri. vbi. s. q. 6. ꝙ triplex ē ieiuniũ. Primũ. s. ab iniq̄tatib⁹ abstinē de q̄ dicet̄ infra. Et hoc ieiuniũ frāgit̄ per qḋcũq₃ pctm̄ mortale. Aliud est ieiuniũ abstinētie. de q̄ dictũ ē sup̄ ꝫm Hiero. Sint tibi quotidiana ieiunia ⁊ refectio saturitatē fugiēs. ⁊c̄. Et hoc ieiuniũ frāgit̄ ꝑ gulā qḋ ē pctm̄ mortale. Tertiũ ē ieiuniũ institutũ ab eccl'ia: ⁊ hoc ieiuniũ frāgit̄ per quālibet gulā q̄ ē mortale pctm̄ nō inq̄ntuꝫ scilicet hoc ieiuniũ includit illud qḋ ē necessariũ ad actũ ꝟtutis abstinētie: ꝫ q̄ntũ ad illud qḋ addit̄ ex statuto eccl'ie spāliter frāgit̄ ꝑ gulā ⁊ hoc tripliciter. Primo in plurali comestiōe. Scḋo in carnali refectiōe. Tertio ī notabili p̄uētiōe. ¶ Primo frāgit̄ ieiuniũ in plurali co. i. comedēdo plusq̄ semel ī die. Nā ꝫm Tho. in. 4. di. 15. ar. 4. q. i. Et Alex. vbi. s. ꝯuenienter statutũ ē tp̄e ieiunioꝝ vt nisi semel comedat̄ q₂ h⁹mōi ieiuniũ ꝑfecti⁹ ē q̄ntũ ad tria. s. q̄ntũ ad modũ spēꝫ ⁊ ordinē. Primo q̄ntũ ad modũ: q₂ sicut se h₃ multũ ad paucũ: ita frequēter ad raro: ꝫ peccam⁹ comedēdo frequēter ⁊ multũ: ḡ satisfacere debem⁹ ꝑ ieiuniũ comedēdo raro ⁊ paucũ: ꝫ hoc magis fit comedēdo semel in die: ergo ⁊c̄. Preterea si q̄ratur an sit magis abstinēdũ tp̄e

ieiunij a ꝗͭto an a q̄li. Rn̄dēdū ē ꝙ ſm legē
ꝟtutis que eſt ſobrietas: ſi loq̄mur de licito
magis abſtinēdū ē a ꝗͭto ꝙ̄ a quali. Si aūt
loq̄mur de illicito ſic abſtinēdū ē magis a q̄li
ꝙ̄ a ꝗͭto: vn̄ magis pctm̄ eſſet tpe ieiunij co
medere morſellū carnis: ꝙ̄ multū de pane.
Scḋm aūt ꝯſtitutionē eccleſiaſticā abſtinē-
dū ē magis a q̄li ꝙ̄ a ꝗͭto: eo ꝙ circa abſtinē
tiā a quali ꝑiculū ē minꝰ: q2 nō refert cuiuſ
modi ſumāṯ alimēta: dūmō natura ſuſten-
teṯ. Eſt etiā in abſtinētia a quali iudiciū cer
tius: q2 nō potuit eccl'ia iudicare ꝗͭtū debe-
ret ſufficere cuilibet: q2 qḋ ē vni parū multū
eſt alij: ſed circa q̄litatē certitudinaliter po
tuit diffinire dicēdo talia cibaria nō eſſe ſu-
mēda tali tēpore. Eſt etiā in abſtinētia a q̄li
comodū maius: q2 circa delectabilia maio-
res fiunt expēſe ꝙ̄ de reſiduo nō delectabili
Cū3 igiṯ eccleſia nō potuerit determinare
quantitatē3 ponderis vel molis in ieiunio:
q2 quod parū ē vni multū eſt alteri ⁊ econ-
uerſo: ⁊ tn̄ debuit quātitatē aliquā deṯmi-
nare in ieiunio: ergo debuit deṯminare quā-
titatē viciſſitudinis: hoc ē ſemel in die tēpo-
re ieiunij comeſtionē: ergo ⁊c̄. Scḋo quātū
ad ſpeciē. Species enī rei ē qua vnūq̄dq3 di
ſtinguiṯ ab alijs: ſed ieiuniū ē rōnalis crea-
ture ſe affligētis: ⁊ differimꝰ in hoc ab alijs
ſe nō affligētibꝰ ⁊ pluries comedētibꝰ: ⁊ etiā
differimꝰ a brutis in eo ꝙ ſemel in die come-
dimꝰ: q2 pluries comedere magis ad bruta-
lē naām accedit. Preterea ſm Aug. in li. de
vera religione. Ois religio: oīs ſecta h3 ſua
ſacrificia: ſuos ſacerdotes: ſua q3 ieiunia: ſ3
ſacrificia religiōis chriſtiane ꝑcellūt ſacrifi
cia aliaꝝ religionū ⁊ ſectarū: ergo ⁊ ieiunia
noſtra ieiunia aliarū ſectaꝝ. Recte ḡ inſtitu-
ta ſūt ieiunia nr̄a ad differētiā alioꝝ. Ter-
tio idē ꝓbaṯ ꝗͭtū ad ordinē: q2 plus h3 ieiu
niū nr̄m de ordine q̇ attēdiṯ in relatione ad
finē ꝓpter quē inſtitutū ē: vn̄ Hugo. de ſa-
cramētis ait: Uita parca occidit vitia: libi-
dinē extinguit: ꝟtutē nutrit: animū roborat
mētē ad celeſtia ſubleuat. Hec ille. Sed hoc
magis fit in ieiunio qn̄ ſemel comeditur ꝙ̄ ſi
pluries comederemꝰ: ergo ⁊c̄. Preterea in
actibꝰ in q̇bꝰ cōiūcta ē voluptas cū neceſſita
te ꝗͭto q̇s rariꝰ ſe exercet tāto puriꝰ viuit:
ſ3 i actu comedēdi ꝯiūgiṯ voluptas neceſſita
ti ⁊ difficile ē diſcernē q̇d voluptati ⁊ q̇d ne-
ceſſitati expediat: ḡ q̇ rariꝰ comedit purius
viuit: ḡ ⁊c̄. Aduertēdū tn̄ ē ſm Ri. vbi. ſ.
ꝙ q̇ diebꝰ ieiunioꝝ ſemel dūtaxat tātū come
dit ꝗͭtū actu duabꝰ vicibꝰ comederet: ꝗͭuis
lr̄as ſtatuti ſuet nō tn̄ ciꝰ intētōi obedit nec
meritū acq̇rit: q2. C. de legibꝰ. l. non dubiū.
dī. Nō dubiū ē in lege cōmittē cū q̇ ꝟba le-
gis amplexꝰ ꝯ legis nitiṯ voluntatē. ¶ Sz
hic oriṯ vnū dubiū. ſi in ſero facere collatio
nē frāgeret ieiuniū. Rn̄dēdū ē ꝙ bibere vi-
nū ⁊ comedere electuaria nō frāgūt ieiuniū
niſi ſumāṯ in fraudē: potꝰ enī vini nō ſoluit
ieiuniū cuiꝰ rō reddeṯ inferiꝰ. Potꝰ autē aq̄
lic3 ſoluat ieiuniū nāe: nō tn̄ ſoluit ieiuniu3
eccl'ie: q2 nō ſumiṯ ꝑncipaliṯ ad nutriendū.
Electuaria aūt nō ſoluūt ieiuniū: q2 nō aſ-
ſumūṯ ꝑ modū cibi ſ3 medicine. Et iō l3 ali-
q̄ mō nutriāt: nō tn̄ hic ē ꝑncipalis vſus eoꝝ
Et iō ieiuniū eccl'ie nō ſoluūt niſi vt dictū ē
vt ſi q̇s in fraudē ſumeret vł ſi eis q̄ſi alijs ci
bis vtereṯ in magna ꝗͭtitate ad famē extin-
guēdā. Si q̇s ḡ in ſero cōfectiōes vł electua
ria parce ſūpſerit ꝑ modū medicine tpe ieiu
nij: vel ne vinū noceat ſitim patiēdo nō frā-
git ieiuniū. Et hꝫ ſm Tho. in. 4. Et etiā ſm
Ri. di. 15. ar. 4. q. i. Et 2a 2e q. 147. arti. 4.
Et exinde aliq̇ ſumūt arm ꝙ cetera ꝑter cō-
fectiōes ⁊ electuaria frāgunt ieiuniū. Alij
aūt dicūt oppoſitū ꝙ etiā fructꝰ pn̄t capi ne
vinū noceat: ſ3 hoc req̇rēdū ē ad neceſſitatē
⁊ ad intētionē: q2 q̇cq̇d i hoc feceris cū bona
ꝯſcia facias ⁊ fallere non poteris. ¶ Scḋo
dico ꝙ frāgiṯ ieiuniū in carnali comeſtione
ſiue refectiōe. i. carnē comedendo vł lactici-
nia: qḋ tali rōne oñdo. Ille q̇ trāſgrediṯ ſta
tutū eccl'ie peccat: ſ3 ſic eccleſia deṯminauit
ꝑ abſtinētiā ꝗͭtū ad numeꝝ vt. ſ. ieiunās tm̄
ſemel comederet ꝓpter ſatiſfactionē ⁊ affli-
ctionē carnis: ita taxauit abſtinētiā q̄ ad ci-
bū. ſ. a carnibꝰ ouis ⁊ lacticinijs abſtinēt: q2
hoc gn̄e cibi ꝑcipue ꝯcupiſcētia foueṯ ⁊ ro-
boraṯ. Et iō inter hec tria interdicunṯ ieiu-
nātibꝰ ꝑncipaliꝰ carnes ꝙ̄ oua nec lacticinia
eo ꝙ magis ꝓuocāt ad libidinē a q̄ ſtatutu3
eccl'ie ꝑ abſtinētiā a carnibꝰ itēdit abſtrahē
Oua ꝟo vł lacticinia interdicūṯ ieiunātibꝰ
in ꝗͭtū ſūt orta ex aīalibꝰ carnē habētibꝰ: ſed
hec intelligēda ſūt de ieiunio q̄dragesimali.
vn̄ Greg. 4. di. c. deniq3. dicit paꝝ aūt ē vt
qui his diebꝰ. ſ. q̄dragesime a carnibꝰ aīa-

liū abstineamꝰ: nisi ab oībꝰ q̄ʒ q̄ sementinā
trahūt originē carnis ieiunemꝰ a lacte vide/
licet caseo ⁊ ouis. Hec ibi. In alijs aūt ieiu/
nijs a ieiunio q̄dragesimali diuerse consue/
tudines sūt q̄s q̄sq; obseruare dʒ ſm morē
coꝝ inter q̄s cōuersat. 76. di. c. vtinā. Ubi
sic ait Hiero. Una q̄q; ꝓuincia abundat in
suo sensu. Esus aūt carniū gn̄aliter in oi ie/
iunio ē ꝓhibitꝰ: q2 gn̄aliter magis ē delecta
bilis: ⁊ ad humorē luxurie magis coopat.
vnde etiā in. 6. fer. ⁊ sabbato necessario est
abstinēdū a carnibꝰ ſm quorūdā cōsuetu/
dines: ex de obser. ie. c. ꝯsiliū. hoc ſm Hosti.
Inno. ⁊ Durā. li. i. pte pma. di. 7. q. i. ⁊ Ri.
⁊ Tho. vbi. s̄. ¶ Sʒ hic orit vnū dubium.
quare nō ꝓhibeat potatio vini, sicut esus car
niū. Nā cū ad incitationē cōcupiscētie ꝯcon/
currāt tria. s. abūdātia caloris ⁊ spirituū ⁊
seminis: ⁊ ex esu carniū multiplicat semen
q2 in ea multū ē de nutrimēto. Et iō ex eius
vsu maxima multiplicat supfluitas tertie
digestiōis q̄ seminis ē mā: ex esu ventosoꝝ
multiplicat abūdātia spirituū grossoꝝ. Ex
potu vini calore abūdantia: sʒ in excitatiōe
ꝯcupiscētie cā efficiēs ē calor ⁊ mā̄lis ē semē
magis ē causa efficiēs ꝙ̄ mā̄lis: ergo vini po
tus magis ē causa excitatiōis cōcupiscētie ꝙ̄
esus carniū: ꝓpter q̄ᷓ ait apl's Ephe. 5. Noli
te iebriari vino in q̄ ē luxuria. Et ꝓuer. 20.
⁊ 35. di. c. luxuriosa res ē vinū ⁊ cōtumelio/
sa: hinc ē ꝙ ꝯuis in mulieribꝰ magis abun/
det supfluitas tertie digestionis ꝙ̄ in viris:
nō tñ ita feruet ꝑ se in eis carnalis cōcupiscē
tia: ꝓpter debilitatē caloris respectu caloris
viroꝝ: ꝯuis ꝓpter minorē vsū rōnis nō re/
frenātis cōcupiscentiā interdū magis in eis
ferueat ꝙ̄ in viris. Flegmatici etiā ꝯuis plꝰ
habeāt de superfluitate tertie digestiōis ꝙ̄
colerici: tñ q2 in colericis fortior ē calor ma
gis feruet in eis appetitꝰ carnalis ꝯcupiscen
tie ꝙ̄ in flagmaticis: ꝯuis flegmatici ꝓpter
abūdātiā seminis plꝰ possint illū actū exer/
cere ꝙ̄ colerici. Ex quibꝰ oībꝰ videt ꝙ magi
esset abstinere a vino ꝙ̄ a carnibꝰ. Respon/
det scōm Alex. de al'. ⁊ Ric. vbi. s̄. ꝙ eccle/
sia magis interdicit ieiunātibꝰ esum carniū
ꝙ̄ vini potū triplici rōne. Prima est q2 dif/
ficilꝰ est abstinere a potu vini ꝙ̄ ab esu car/
niū. Et ideo si ecclesia interdixisset vini po/
tum expositi plures fuissēt periculo trans/
gressionis ꝙ̄ per interdictū esuum carniū.
Secūda ratio ē ꝙ ieiuniū frequēter tristi/
ciam excitat: ⁊ vinū letificat cor hīs scōm ꝓ
phetā: ⁊ ideo cōuenientissime ieiunantibꝰ
vini vsus permissus est. Tertia est q2 absti
nentia carniū magis ē cōtra cōcupiscentiā
gule per quā peccatū in hoīe introductū: ꝙ̄
uis mahometus iniūxerit abstinentiā a vi/
no: hoc nō fecit: q2 huiusmodi abstinētia sit
magis meritoria: sed q2 facit magis ad con/
seruationē rei publice. De qua semꝑ arabes
curauerunt: quoniā cū in regione calida sit
vinū fortissimū: si vterēt saraceni vino for
tissimo sicut ⁊ nos: cū ipsi non sint sobrij. to/
ta die essent ebrij ⁊ se mutuo interficerent.
Aduertendū tñ: quia ⁊ si vinū ab ecclesia
tēpore ieiunij nō sit prohibitū: tñ parce su/
mendū ē. vnde Grego. 4. di. c. Deniq;. ait
Uinū ita bibere permittimꝰ vt oino ebrie/
tatē fugiamus. Et ideo ait Alexā. ꝙ si eccle
sia nō prohibuit vinū tempore ieiunij pre/
dictis rationibꝰ. Tñ laudabilior ē abstinen
tia vini ꝙ̄ carniū: tū quia est magis purga/
tiua ⁊ satisfactoria: q2 magis penalis est: pe/
nalius est enim homini a vino abstinere ꝙ̄
a carnibus. Tū quia ē magis preseruatiua
quia per huiꝰmodi abstinentiā magis miti/
gatur carnalis cōcupiscentia: Tū quia est
magis eleuatiua: quia vinū magis impedit
eleuationē mentis ad superna: ⁊ magis tur/
bat rationē. Unde in lege veteri sacerdotes
bibere vinū prohibebant: quia intrare debe
bant sanctuariū. Et ideo sicut potatio vini
ineptā confert leticiā: iprudentē efficit in pe/
riculis precauēdis: in tentationibꝰ infirmū
in exercitio virtutū inualidū. Ita a contra/
rio sensu eiꝰ abstinētia efficit habiliorē ad
dolendū de cōmissis: prudentiorē in preca/
uendis periculis: ⁊ maxime in periculo reci/
diuationis fortitudinē ministrat: in tenta/
tionibus de vincendis: ⁊ expeditionē reddit
in operibus virtutū exercendis. Bibe ergo
sed parce ⁊ temperate ne meritū ieiunij per
das. Et nota scōm Albertū in tractatu de
ꝟtutibꝰ cardinalibꝰ di. Sed ⁊ cū eo concor.
Alex. vbi. s̄. Q̄ᷓ potꝰ vini soluit ieiunium
sūptū ante cibū: q2 cibꝰ est ⁊ potꝰ: ⁊ ideo nu
trit: nō autē frangit post prandium: quia iu
uat digestionem: ⁊ quia potus est sequela
cibi ⁊ post cibum defert ipsum ad membra.

Inno. aūt dicit ꝙ nō credit solui ieiuniū ꝓpter potū vel añ cibū vel post: ⁊ hoc ꝓpter cōsuetudinē: ẜ in hoc recurrēdū ē ad intentionē ⁊ necessitatē. Itē si q̄rat̄ q̄re nō ꝓhibent̄ pisces cum esus eorum sit delectabilis q̄n̄ꝙ plusq̄ carnium. Rn̄det̄ ẜm Alex. ⁊ Tho. 22. q. 147. ar. 9. Q̄ō ecclesia intēdit per ieiuniū reprimere cōcupiscētiā carnis. Cū igitur esus pisciū coīter nō sit ita delectabilis sicut esus carniū: q̄uis in aliq̄bꝰ aliter se habeat ⁊ pisces sint frigidiores q̄ carnes: nec alimētū ita cōueniēs corpi p̄stent sicut alie carnes ideo ecclesia ieiunātibꝰ magis ꝓhibuit esum carniū q̄ pisciū. Nā dn̄s multotiēs multiplicauit pisces. Matth. 14. Marci. 6. Jo. 6. Luc. 9. Et de ipsis pluries comedit ⁊ dedit aplis. Luc. 14. Jo. 12. Sed carnes nō legit̄ nisi semel comedisse. Matth. 26. Marci. 14. Luc. 22. ¶ Itē si q̄rat̄ q̄re tēpore ieiunij nō ꝓhibēt̄ fructꝰ cū p̄ma trāsgressio a fructibꝰ incohoauerit. R. ẜm Alex. de al. ꝙ nec tūc: nec nūc vsus fructꝰ simplr̄ ē interdictus: ẜ inordinatꝰ appetitꝰ nūc: ⁊ vsus ꝓhibitꝰ ē tūc. Inordinatꝰ aūt appetitꝰ meliꝰ ⁊ efficaciꝰ reprimit̄ per abstinētiā ab esu carniū q̄ ꝑ abstinētiā ab esu fructuū vt dictū ē ¶ Postremo si q̄rat̄ q̄re tp̄e ieiunij legumina nō sint ꝓhibita cū sint ventosa ⁊ faciant extēsionē in mēbris genitalibꝰ R. ẜm Alex. ꝙ ⁊ si legumina hoc faciāt: q2 tñ sūt vētosa nō sūt multū incorporabilia. q2 aer non facile imiscet̄ corporibꝰ in q̄bꝰ dn̄at̄ t̄ra ⁊ aq̄ cuiꝰ mōi sūt legumina. Et iō licet faciāt quādā extēsionē mēbrorū: tñ cito recedit eo ꝙ nō de facili cū aere admiscet̄ ⁊ etiā q2 in illis dn̄at̄ terra ⁊ aq̄ q̄ maxime sūt frigide nāe: vn̄ non sūt incētiua: iō nō sunt ꝓhibita. ¶ Tertio frāgit̄ ieiuniū i nōbili ꝑuentōe: vn̄ i ieiunio q̄dragesimali nō licz comedere añq̄ dicant̄ vesp̄e i ecclesijs. vn̄ de cō. di. i. c. Solēt plures q̄ se ieiunare putāt i q̄dragesima mox vt signū audierint ad horā nonā māducare: q̄ nullatenꝰ ieiunare credēdi sūt si añ māducauerint q̄ vesp̄tinū celebret̄ officiū. Hec ibi. In alijs ꝟo ieiunijs regulariter nō licet comedere añ horā nonam: sed bn̄ licet tardare cū ad penalitatē ieiunij faciat: vn̄ q2 omittere p̄ceptū eccl'ie nō licet: ẜ superogare licet ⁊ ideo licet tardare horā tp̄e ieiunij: ẜ nō licet nimis anticipare. Rō āt q2 statutū ē vt tp̄e ieiunij comedat̄ hora none: pōt assignari triplex ẜm Tho. in. 4. di. 15. ar. 3. q. 5. ⁊ Alex. vbi. s̄. Prima rō est penalitatis: q2 ẜm coēm cōsuetudinē post tertiā aliquātisper a medicis reputat̄ hora comedēdi: tū q2 nocturno tp̄e nāli calore interiꝰ reuocato ꝓpter frigꝰ noctis videt̄ eē cōpleta digestio: tū q2 tūc p̄cipue natura corporis hūani cōtra exteriorē aeris calorē iuuari indiget: ne humores interius adurant̄: vt ergo ieiunans ꝑ culpe satisfactionē ⁊ cōcupiscētie cohabitationē aliquā afflictionē sentiat hora edēdi cōuenienter circa horā nonā taxat̄ nec talē horā oportet stricte accipere: q2. s. nō multū refert propter infirmitatē vel aliā rōnabilē causā ꝙ paulisper hora illa anticipet̄. Secūda ratio est cōsuetudinis: q2 cōsuetudo nr̄a ē q̄n bis in die comedimꝰ comedere prandiū hora tertiarū: ⁊ cenā hora vesperorū: in ieiunio ꝟo simul ē vtrūq3. s. prandiū ⁊ cena. Et ideo debuit eccl'ia tenere mediū vt ieiunij reficeret̄ tp̄e medie: ⁊ q2 magis tenet rōnē cene illa refectio: magis debuit accedere hora refectionis ad vesperā q̄ ad tertiā horā: ⁊ iō hora nona magis cōgruit. Tertio ē rōne cōformitatis q2 ieiunātes dū suā carnē affligunt cōformāt̄ passiōi christi ẜm illud ad Gal. 5 Qui christi sūt carnē suā crucifixerūt cū vitijs ⁊ cōcupiscētijs: vn̄ q2 passio christi fuit hora none: q̄n dixit sitio: ⁊ inclinato capite emisit sp̄m: ideo cōueniēter hora none ieiuniū soluimꝰ. Et ideo dicit abbas moyses ẜz ꝙ recitat Cassianꝰ: Comodū ⁊ satis vtile hora none tēpꝰ idultū ē. Et Hugo i expositione regule bti Augu. ait: Nō ieiunātibꝰ nec tñ infirmātibꝰ rectā horā reficiēdi intelligimꝰ ab hora tertiarū vsq3 ad sextā. Ieiunātibꝰ vero ab hora nona vsq3 ad vesperā. Sed querit̄ vtrū hora comedēdi sit in p̄cepto. Et respōdit Alex. de al. ꝙ non tñ q2 ex cōtempto statuti siue cōsuetudinis eccl'ie illam horā in comedēdo negligeret mortalit̄ peccaret: nō quia preceptū trāsgrederet̄: sed q2 ordinatū ab ecclesia contēneret. Nulla eni negligētia est ita leuis q̄n fiat mortalis si procedat ex cōtemptu. Et hoc sonat ꝟbū dn̄i di. Luc. 7. Qui vos spernit me spernit Et sic patet prima pars huiꝰ sermonis.

Pars huiꝰ ẜmōis scd̄a vbi declarat̄ ꝙ ieiuniū debet fieri sine pctō ꝑ admixtiōe.

ſ Ecũdo dico ꝙ ad hoc ꝙ ieiuniũ ſit
deo gratũ ⁊ acceptuȝ fieri debet ſine
peccatoꝝ admixtione: vt maxime tẽ
pore ieiunij abſtineaᷓt ab iniq̇tatibꝰ: ꝓpter
qḋ dicitᷓ in ꝓphetia hodierna: Nunq̇d tale
ẽ ieiuniũ qḋ elegi per diẽ affligere hoiem ani
mã ſuã? Nũquid cõtorquere quaſi circulũ
caput ſuũ ⁊ ſaccũ ⁊ cinere ſternere? Nũq̇d
illud vocabis ieiuniũ ⁊ diẽ acceptabilẽ dño
Nõne hoc ẽ maius ieiuniũ qḋ eligi? Diſſol/
ue colligationes impietatis ſolue faſſiculos
deprimentes. vñ Ambro. in omel. de q̃dra/
geſima. 86. di. c. Quid ꝓdeſt ieiunare viſce
ribus ⁊ luxuriari venatibꝰ: abſtinere a cibis
⁊ errare in pctis. hoc idẽ. Augu. ſup Jo. de
cõ. di. 5. c. ieiuniũ. ait: Jeiuniũ aũt magnũ
⁊ gnãle ẽ abſtinere ab iniq̇tatibꝰ ⁊ ab illiciꝫ
voluptatibꝰ ſeculi: qḋ ẽ ꝑfectũ ieiuniũ in hoc
ſeculo q̃ſi q̃dрageſimalẽ abſtinentiã celebra/
mus: cum bñ viuimꝰ: cũ ab iniq̇tatibꝰ ⁊ ab
illicitis voluptatibꝰ abſtinemꝰ. Hec ibi. Et
in ſmone ad heremitas idẽ ait: Quid eni ꝓ/
deſt ſi affligis corpꝰ tuũ qñ nihil proficit cor
tuũ: valde dura ⁊ nimis dolenda cogitatio/
ne oĩ intẽtiõe ſtudiũ laboris impẽdere ⁊ fru/
ctũ nõ recipe poſt laborẽ: vigilare ieiunare:
ſcribere: ⁊ mores nõ corrigere: ſic ẽ quõ ſi ali
quis ex vineã ſtirpet: ⁊ vineã ipſã deſertã ⁊ in
cultã relinquat vt ſpinas ac tribulos germi
net. Agnoſcite itaqꝫ chariſſimi ꝙ ad ꝑpetuaȝ
ſalutẽ cõquirẽdã abſtinentia corꝑalis ſola
nõ ſufficit niſi ei ⁊ alie ieiuniũ quoqꝫ ⁊ abſti/
nẽtia vitioꝝ fuerit ſotiata. Quid eni adiu/
uat ſi ſit q̇ppiã corꝑe caſtꝰ ⁊ mente pollutꝰ:
qñ malicia deprauat: ⁊ furor iracũdie fau/
cibus exagitat: qñ ſuꝑbia oĩ grã expoliat:
quẽ mẽdacijs vel maledictis lingua cõma/
culat? Nõne ipſe ſe fallit ac decipit ſi ſe cre
dit ſine reliquis ꝟtutibꝰ ieiunijs ac vigilijs
ſanctificãdũ. Et idcirco dilectiſſimi ita cor
pus exerceamꝰ ieiunijs vt mẽtẽ noſtrã pur/
gemus a vitijs. Jtẽ in ſermone. 15. q̃drageſi
me. idem ait: Abſtinẽtia corpꝰ macerat: ſed
cor impinguat: carnẽ debilitat: ſed aiam cõ/
fortat: ſed ille bñ abſtinet a cibis qui etiaȝ a
malis actibus ⁊ non ieiunet ambitionibus.
Nam qui a cibis abſtinẽt ⁊ male agunt de/
mones imitanᷓt: quibꝰ eſca nõ eſt ſed nequi
tia ſpecialis ſemꝑ ineſt. Jtẽ in ſermone. 5.
de ieiunio quadrageſime idem ait: Jeiunia
chriſtianorũ ſpũaliter priuſq̃ꝫ carnaliter ex
ercenda ſũt. vnde a peccatis ꝑncipaliter ieiu
nemꝰ ne ieiunia noſtra ſicut iudeoꝝ ieiunia
a deo reſpuanᷓt. Quare eniȝ vt a cibis quos
deꝰ creauit neſcio quis pctõr abſtineat ⁊ pec/
catoꝝ ſagina pingueſcat ⁊ ĩfra idẽ ait: Jeiu/
niũ eni qḋ ꝓbat altiſſimꝰ eſt nõ ſolũ intmiſ/
ſa corporis refectio verũ etiã a malis actibꝰ
facta diſceſſio. Jtaqꝫ cura ne mens graueᷓt
oppreſſa peccatis: neqꝫ animꝰ tuus morũ il/
lecebris delecteᷓt: ⁊ digna deo exoluiſti ieiu/
nia. Ceterũ ſi corpꝰ tuũ ieiunia longa cõſũ/
pſerint atqꝫ illi ſubtraxeris: cũ nõ etiã detra
xeris mora in malis ꝑſeueres magis horres
ꝙ placeas deo: tũc erunt deo accepta ieiunia
ſi operibꝰ ſanctis fuerit expiata conſcientia.
Cur eni fame corpꝰ crucias? cur turpiᷓt pec/
cãdo blãdiris? ꝑncipaliᷓt igiᷓt animꝰ ieiunet
a malis ⁊ ſic corpus ſubeat exercẽda ieiunia
Nam cũ ſit ieiuniũ aĩe humiliatio quale eſt
humiliari cibo ⁊ augeri pctõ? Qui ꝟo corpo
ri ſua ieiunia deuotꝰ indicit ꝑncipaliter re/
nũciat vitijs: cupiditatũ fontes cõprimat:
frangat impetꝰ mentis: libidines vincat: fa/
ces ardẽtes extinguat: latiuſqꝫ factis vim di
lectionis extẽdat atqꝫ ĩ alimẽta pauperũ ab
rutia apparatus impẽdia largiatur. Hec ille.
Hoc idẽ cõfirmat Hiero. in epl'a ad celantiã
de recto mõ viuẽdi di. Quicq̇d ꝓ iuſticia of
fertur deo nõ debet impedire iuſticiã ſȝ iuua
re. Quid enim ꝓdeſt attenuare corpꝰ abſti
nẽtia ſi animꝰ intumeſcat ſuperbia. Quam
laudẽ merebimꝰ de pallore ſi inuidia liuidi
ſumꝰ? Quid ꝟtutis habet vinũ nõ bibere ⁊
ira atqꝫ odio inebriari? Tũc inq̃ꝫ preclara
eſt abſtinentia: tũc pulchra atqꝫ magnifica
corporis caſtigatio: cũ ẽ animꝰ mũdus a vi/
tijs: imo qui ꝓbabiliter ac ſcienter abſtinen
tie ꝟtutẽ tenẽt eo affligunt carnẽ ſuam quo
aĩe frangãt ſuꝑbiã: vt quaſi de quodã faſti/
gio cõtemptꝰ ſui atqꝫ arrogãtie deſcendãt
ad implendã dñi voluntatẽ que maxime in
humilitate ꝑficiᷓt. Jdcirco auari ciboꝝ deſide
rijs mentẽ retrahũt vt totã eiꝰ vim occupẽt
in cupiditate ꝟtutũ: Jãqꝫ minꝰ ieiunioꝝ ⁊
abſtinẽtie laborẽ caro ſentit aĩa eſuriente iu
ſticiaȝ. Hec ille. ¶ Sed hic oriᷓt vnũ dubiũ
an ieiunãs in peccato mortali ſit tranſgreſ/
ſor ſtatuti eccleſie. Reſpõdeᷓt ſcõm Tho. in
4. di. 15. arti. 4. q. i. Qḋ licȝ talis tranſgre/

diat preceptuȝ dei qui vult q̄ bonum absq̄
mortali pctō fiat: nō tñ transgredit statutū
ecclesie vel legis positiue eo q̄ dictū statutū
nō attēdit intētioneȝ obseruātis ſ actū: vnde
modus p̄cepti nō cadit sub p̄cepto: ſ ē finis
p̄cepti. Et ideo ſm Albertū in tractatu de
quatuor ꝟtutib⁹ cardinalib⁹: q̄uis ieiuniuȝ
nō prosit factū in peccato mortali ad meren
dū vitā eternā: ꝓdest tñ ad alia ꝛ p̄cipue ad
tria. Primū ē obseruatio vel impletio mā-
dati ad qd̄ tenebat ex p̄cepto eccl'ie: siue obli
gante cōfessore q̄ pniam iniūxit: vnde lȝ ie-
iunans in pctō mortali nō faciat vt vult de⁹
facit tñ qd̄ instituit ecclesia vel qd̄ iniūxit cō-
fessor. Scōm bonū ē dispositio quā relinq̄t
q̄r ieiuniū quocūq̄ mō factū dispositionē bo
nā ad castitatē in corpore relinq̄t. Tertium
bonū ē q̄ magis cōsinē deo facit gr̄a dei. Je-
iunandū ē ergo oīno: ſ qui vult deo placere
ꝛ bonū eternū mereri faciat ieiunium cū car
nis mortificatiōe: ꝛ bona opatione sine gu-
lositate ꝛ pctōrū permixtione. ꝛ sic patet ps
secūda huius sermonis.

Pars tertia vbi declarat q̄ ieiuniū debet
fieri cū bona operatiōe maxime cū elemosy-
na ꝛ oratione.

Ertio sciēdū ē q̄ ieiuniū dȝ fieri cū
bona opatiōe ꝛ maxime elyna ꝛ orō
ne. De elemosyna aūt dr̄ in ꝑplexia
hodierna. Esaie. 58. Frāge esuriēti panem
tuū: ꝛ egenos vagosq̄ induc in domū tuā:
cū videris nuduȝ opi eū: ꝛ car. tu. ne. desp.
vñ Aug. in ſmōe p̄mo q̄dragesime. Bonū
ē ieiunare ſ meli⁹ est elynā dare siq̄s vtrūq̄
facit duplex bonū facit: si ꝟo nō hȝ meli⁹ est
elynā dare: si possibilitas ieiunādi nō fuerit
elemosyna sufficit tibi sine ieiunio. Jeiuniū
ꝟo sine elyna oīno nō sufficit. Hec ibi. Et iō
diuites q̄ nō possūt ꝓpter ꝯsuetudinē a cibis
delicatis abstinere debēt paupib⁹ de substā-
tia sua coicare: vt ieiuniū suum deo sit acce-
ptū: vñ Aug. in li. de ꝟbis dñi. 41. di. c. Nō
cogant diuites pauperū cibis vesci: vtātur
cōsuetudine infirmitatis sue: ſ doleāt aliter
se nō posse sustentare: si consuetudine egro-
tant vtant superfluis: dent inopis necessa-
ria: vtāt preciosis: dēt pauperib⁹ vilia. Hec
ille. De oratione aūt ꝛ auditiōe missarū et
officiorū ꝛ auditione predicatiōis q̄ debent
fieri maxime tēpore ieiuniorū habet de cō.
di. i. c. solent. vbi dicit. Concurrēdū eni est
ad missam: et auditis missarū solennijs ve-
spertinis officijs: largitis elynis ad cibuȝ ac
cedēdū ē. Si ꝟo aliq̄s necessitate cōstrictus
fuerit ad missam venire nō valeat extimata
vespertina hora cōpleta orōne sua ieiunium
soluat. ꝛ dis. 3. c. ne q̄s. dicit. Nec q̄dragesi-
marū dieb⁹ ab ecclesijs desint fideles nec ha-
bitent in cubiculorū latibulis ac montiū q̄
in suspitionib⁹ p̄seuerāt: sed exemplū ac pre
ceptū custodiāt sacerdotū ꝛ ad alienas vil-
las agendorū cōuentuū causa nō cōueniāt
ab vniuersis epis dictū ē anathema sit q̄ hec
cōmiserit. Hec ibi. Abstinentes ergo ab oī
crapula ꝛ gulositate ieiunem⁹ pariter a vi-
tijs ꝛ ab oī sorde peccati dantes elemosynā
vt in presenti mereamur habere gratiam ꝛ
in futuro eternam atq̄ immarcessibilē glo-
riam. Amen.

Sabbato Cinerū de his qui excipiuntur
a ieiunij obligatione. Sermo. 41.

Jrca quar-
tam vigiliā noctis venit
ad eos. Scribūt hec ꝟba
Mar. 6. Tractātes de ie
iunio fratres charissimi.
Aduertēdū ē q̄ vt descri
bit in p̄senti euangelio nauis christiane reli
gionis ē in medio mari tribulationū huius
mundi carnis ꝛ diaboli: vbi oēs christiani la
borāt in remigādo. Jdcirco quarta vigilia
nobis vigilandū ē: vt circa quartā vigiliaȝ
noctis vt dicunt ꝟba ꝓposita veniat ad eos
dñs liberans a maris tribulatiōib⁹. Prima
vigilia est pure intētionis ꝯ simulationē hy
pocrisis. iuxta illud psal. De⁹ de⁹. m. ad te
de lu. vi. ꝛ Esa. 26. Aia mea desiderauit te
in nocte. Scda vigilia dr̄ meditatiōis ꝯtra
errorē fidei: de q̄ dr̄ ꝓuer. 8. Btūs vir q̄ au
dit me ꝛ q̄ vigilat ad fores meas q̄tidie. Ter
tia vigilia ē orōnis ꝯtra timorē. iuxta illud
Matth. 26. Vigilate ꝛ orate ne intretis in
tentationē. Et p̄me Pe. 4. Estote prudētes
ꝛ vigilate in orōnib⁹. Et Ecclesiasti. 39. Ju
stus cor suū tra. ad vigilādū di. Quarta vi
gilia dr̄ mortificationis carnis ꝯtra prauū
amorē. iuxta illud Eccl'iasti. 31. Vigilia ho-
nestatis tabefaciet carnes: que carnis morti
ficatio fit per ieiuniū. De quo postq̄ in ser-

mone p̄cedēti vidim⁹ qualiter debeat fieri vt sit deo gratū. In p̄senti sermone tractādū ē qð ipsius exceptuatiōe ꝓpter qð q̄rit̄. Utrū oēs obligent̄ ad ieiunij obseruationē. Ad h̄ rn̄det Ricar. vbi. s̄. q. 4. ꝙ ieiuniū acceptū nō scd̄m ꝙ ē actus ꝟtutis tm̄: s; precise rōe huius qð superaddit statum ecclesie: nō est de iure nature: nec dīno s; de iure pure positiuo. Tali aūt iure ꝓhibent̄ talia vel p̄cipiūt̄ que al's bene vel male possent fieri. Et ideo legis latoris cōdendo ius positiuū nō est intētio vl'esse nō debet obligare hoies ad obseruationē illi⁹ iuris habentes legitimā ⁊ rōnabilē causa; illud nō obseruādi. Et ideo regulariter dicendū est ꝙ a ieiunio exempti sunt quicūq; nō ieiunādi legitimā et rationabilē causam habēt sicut patet extra. de obser. ieiuniorū. c. consiliū. vbi dicit̄ legi non subiacet necessitas. Et de regu. iur. Qð nō est licitū ex lege necessitas facit licitū. Et de consuetudine. de ꝯse. dis. i. c. sicut. ⁊ di. 3. ꝓuenit hinc ꝙ necessitatis tp̄e oīa sunt coīa. 12. q. i. Dilectissimis. ff. ad legē rodiā de iactu. l. i. §. cū in eadē. argumentū. 4i. di. quisq̄s. c. delitie. extra de furtis. si quis ꝓpter necessitatē. Et. 25. di. i. §. his ita. Et ꝓpter h̄ pater pōt vendere filiū. C. de patrib⁹ qui filios distraxerūt. l. 2. Caueat tn̄ sibi quicū; falso idulget: ne carnaliter decipiat semetipsū. Qui. n. ieiunaret quotidie ꝓ lucrando floreno: nec tn̄ ieiunare se dicit ꝓ lucrādo paradiso: amplius diligit nūmū ꝙ̃ celū siue deū. ¶ Possunt tn̄ aliq̄ a ieiunio rōnabiliter excusari. Et ideo solent. 12. genera p̄sonarū assignari que a ieiunio diuersimode excusant̄. De quib⁹ hoc ordine procedem⁹. ¶ Primo de primis quatuor. ¶ Scd̄o de alijs quatuor. ¶ Tertio de reliq̄s q̄tuor. ¶ Primo ponūt̄ q̄tuor personarū genera a ieiunio exceptuataru;. Primi sūt pueri qui scd̄m Alex. vbi. s̄. non obligant̄ ieiunare ante. 18. ānū. Scd̄m vero Ri. vbi. s̄. Et Tho. 2ª 2ᵉ q. 147. arti. 4. nō obligant̄ ieiunare ante finem tertij septēnij Nam scd̄m philosophū vsq; tūc sūt in augmēto: ⁊ ideo assignāt predicti doc. tres rationes hui⁹ excusatiōis. Prima ē quia est in eis caloris magnitudo qui multū cōsumit. Et ideo si quis diceret ꝙ pueri plus possūt ieiunare sine lesione ꝙ̃ illi qui sūt etatis prouecte: quia in eis plus ē de humido: ⁊ ita magis resistit desiccationi: ⁊ hn̄t pl⁹ de calore tem̄pato: ⁊ ita videt̄ ꝙ magis possint digerere multū de cibo simul sūpto ergo videt̄ ꝙ pueri magis tenent̄ ieiunio ꝙ̃ alij. Dicēdū ꝙ pueri min⁹ habēt de calore in actu ꝙ̃ ꝓuecti: lic; magis habeāt in potētia. In pueris eni vsq; q̄ peruētū fuerit ad periculū i masculo scientie virt⁹ crescit ⁊ inualescit. Quo ꝑuento quāto calori naturali imiscet̄ plus de extraneo qð addit̄ per nutrimētū eo efficit̄ virt⁹ minor: ⁊ minus puta: vnde in fine non pōt vlterius augeri per actionē nutrimēti: lic; conferat in ipsa additiōe. Et quia ꝯgregatur fortius ad agendū in cibu;: aptior est status ille ad ieiunādū ꝙ̃ status puerilis in quo virt⁹ intendit actui nutriendi ⁊ augmētandi. Secūda ratio est quia nutrimētū in eis ē materia operatiōis duplicis ꝟtutis. s. nutritiue ⁊ augmētatiue: ꝓpter qð frequēti indigent alimēto. Tertia rō est ꝓpter nature debilitatē ex qua ꝓuenit: vt frequenti cibo ⁊ nō multo simul vtant̄: quia ꝙ̃uis habeāt multū de humiditate: tn̄ rōne defect⁹ spissitudinis cui⁹ facilius cōsūptibilis ē. Conueniens ē tamē: vt etiā pueri ⁊ adolescētes an̄ predictū temp⁹ aliquādo ieiunēt. Et hoc tribus rationibus. Primo rōne assuefactiōis Nam cōueniens est scd̄m modū etatis sue: vt etiā pueri plus ⁊ min⁹ ad ieiunia se exerceant ⁊ assuescant: ideo ait Alex. Qð pueri nō tenentur ad ieiunia ecclesiastica nisi forte interpollate: ⁊ tales sint ꝙ virtus in eis suppleat etatē duplici ratiōe. Primo ratiōe tribulatiōis. Nam iminēte aliqua tribulatiōe magna bonū est vt pueris etiā ieiunia indicant̄ in signu; acrioris penitētie ad placandū deū. vnde dicit̄ Joelis. 2°. Sanctificate ieiuniū. ⁊ postea sequit̄. Cōgregate paruulos ⁊ sugētes vbera. Sic etiā de iumētis legit̄ Jone. 3. hoies ⁊ iumēta non gustent quicq̄ nec pascant̄ ⁊ aquā nō bibant. Scd̄o rōne stimuli carnis: q2 ꝙ̃uis adolescētes nō obligent̄ ad ieiuniū ecclesie: obligant̄ tn̄ ad ieiuniū abstinentie ex precepto legis nature que dictat a feruenti ⁊ exuberāti corporis olla extrahenda esse alimentorum fomenta Si igitur lasciui sūt ⁊ dissoluti ieiunare debent propter vitiorum refrenationem. Et ideo ait Inno. sup Rubrica de obs. ieiunij. Qð ieiuniū indictū ab ecclia est necessariū

nobis omnibꝰ sane ment ⁊ doli capacibꝰ potentibus ieiunare cuȝ ipsi possint vt pctm̄ flere. extra de delictis pue. c. i. ꝫ ille. Quia si possunt luxuriare expꝛsse patet ꝙ possunt etiam ieiunare. Nā ſm phōs cibus est ad ꝯseruatione indiuidui: ⁊ supfluū cibi ad conseruationem speciei. Si igiť adolescentes carne stimulētur: signū est ꝙ de supfluo habēt: ergo abstinere possunt ⁊ ieiunare debēt. Quid ergo facietis filioli mei charissimi tēpoꝛe tētationū nisi ad arma ieiunij recurrere vt possitis de ipsis triūphare. ſm enim Aug. in sermone. 7. in q̄dragesima. Cū Christꝰ post acceptū Jo. bap. continue ieiunauerit tanq̄ regulā ꝯseruationis dedisse credēdū ē nō vt post ipsiꝰ baptismū Christi acceptū ꝯtinuo ieiunare necesse est: ꝫ plane isto exēplo docuit ieiunandū qñ foꝛte aliquoꝝ luctamine cū tētatione confligiť. Ob hoc eteni Christꝰ q̇ sicut hō dignatus est nasci: nec respuit vt hō tētari: vt Christianꝰ mysterio eiꝰ instructꝰ nō possit a tētatoꝛe supari: siue ergo cōtinue post baptismū siue quolibet interuallo tēporis interposito quādo simile pꝛeliū tētatōis inferť ieiunandū est vt ⁊ coꝛpꝰ impleat ꝺ castigatiōe militiā: ⁊ animꝰ impetret de humilitate victoꝛiā. hec ille. Jdeo Hieroꝰ hoꝛtať adolescentes ad abstinentiā in epistola ad furiā de viduitate seruāda di. Neq; eniȝ ꝫ di. condēno cibos quos creauit ad vtendū cum gratiaꝝ actōe: ꝫ iuuenibꝰ et puellis incētiua assero eē voluptatū: nō ethne ignes nō vulcana tellus nō olympꝰ tantis ardoꝛibꝰ estuant vt iuueniles medulle vino plene ⁊ dapibꝰ inflāmate. auaritia calcať a plerisq; ⁊ cū marsupio deponiť: maledicā linguā indictū emēdat silentiū: cultus coꝛpoꝛis ⁊ habitꝰ vestiū vniꝰ hoꝛe spatio cōmutať oia alia pctā extrisecus sūt: ⁊ facile qꝺ foꝛis est abijciť: libido sola insita habeť adeo ob liberoꝝ ꝓcreatiōe si fines suos ꝓgressa fuerit redūdat in vitiū ⁊ quadā lege nature in coitū gestit erūpere. Grandis ergo virtutis est ⁊ sollicite diligētie superare ꝙ nata sis in carne nō carnaliť viuere tecū pugnare quotidie ⁊ inclusū hostem argi vt fabule ferūt centū oculis obseruare. hec ille. ¶ Secūdi q̇ a ieiunio exceptuantur sunt mulieres pꝛegnantes q̄ nō tm̄ possunt dimittere ieiuniū sed etiā debēt ſm Rodonēsem si iminet periculū pꝛolis comedere oia nutritiua ex quibꝰ sustenteť natura. Excusanť nāq; ꝓpter duas rōnes. Vna ē quia debent accipere cibū non tm̄ pꝛo se: ꝫ etiā ꝓ nutrimēto fetus. Alia est: quia pꝛegnantes consueuerūt habere varia ⁊ inoꝛdinata desideria diuersoꝝ ciboꝛū ⁊ quādoq; ita intēsa ꝙ nisi aliquo modo possent appetitui satisfacere posset eē causa piclitatōis fetꝰ. ¶ Tertij sunt nutrices que excusanť a ieiunio dum lactant cum etiā habēt recipere nutrimentū ꝓ ipsa pꝛole. ¶ Quarti sūt paupꝛes mēdicantes: quia ſm Tho. vbi. s. ⁊ etiā in. 4. di. 15. ar. 2. q. 4. ⁊ Ricar. vbi. s. ⁊ etiā Alex. a ieiunio absoluunť ⁊ liberanť in duobꝰ casibus. Primus ē quādo simul tātū habere nō possunt hoꝛe comestionis ꝙ eis ad victum vniꝰ diei sufficiat: sicut frequēter contingit egenis: qui frustratim elemosynas querūt. Et dicit Alex. ꝙ si haberent determinatam aliquā ānonā sufficientē qꝺ aliquādo dať ab aliquibꝰ personis diuitibꝰ: tūc tenerenť ieiunare aliter non. Secūdus casus est quādo ex pꝛecedēti inedia tātū debilitati sunt ꝙ ieiunium sufferre non possunt. Et sic patet pars pꝛima huius sermonis.

Pars secunda vbi describunť alia q̄tuoꝛ personarū genera ab ieiunio vario respectu exceptuatarum.

Secundo declarandū est de alijs q̄tuoꝛ a ieiunio exceptuatis. ¶ Primi in hac parte sunt peregrinantes qui ſm Tho. ⁊ Ricar. vbi. s. Aliquando a ieiunio absoluunť. Aliqñ ꝓpter peregrinationē nō absoluunť. Et ideo circa peregrinationē est distinguendū: q2 si est talis peregrinatio ꝙ sine incomodo differri possit: debet pegrinationē dimittere siue diminuere: si siť cum peregrinatione ieiunare non potest. Si aūt comode pegrinatio differri nō pōt: quia vel tēpus ieiunij hoiem in via occupat: vel quia dies festus alicui iminet ad quem hō ex deuotione pgere cupit: vel q2 moꝛa in patria periculū habet coꝛpoꝛale vel spūale pōt ſm dispensationē sui supioꝛis oibꝰ p̄dictis pēsatis peregrinari ⁊ ieiuniū soluere. Hoc tm̄ intelligitur ꝺ his qui laboꝛe itineris adeo affligūtur ꝙ simul cum ieiunio itinerare nō possūt vñ si sine magno grauamine coꝛpoꝛis ꝓpť adiutoꝛiū periculi vel alioꝝ necessarioꝝ: vnde coꝛpꝰ nō tātū debilitať quin possit sustinē

ieiuniū tales nō debēt illud soluere ꝓpter pe
regrinationē. ¶ Secūdi sūt cursores de qui
bus est dicendū sicut supra de peregrinātib⁹
Naz ſm Alex. de ales. Nulla afflictio neqȝ
peregrinationis neqȝ itinerationis absoluit
a ieiunio ab ecclesia instituto: nisi necessitate
dispēsante auctoritate clauiū: ſȝ postmodū
cum stant debēt ieiunare. ¶ Tertij sūt ope
rarij siue laboratores agroꝝ vineaꝝ ⁊ huius
modi qui ſm p̄dictos doctores si, ieiunando
possunt cōpetenter ꝓ persona sua ⁊ familia
cui⁹ cura eis incūbit victū habere: siue quia
diuites sunt: siue cum minore labore qui se
cum ieiuniū patiť lucrari sufficiētia possūt
a ieiunio nō excusanť. Si autē victū sufficiē
tem ꝓ se ⁊ sua familia habere non possūt: ni
si frangendo ieiuniū: excusanť. Tamen de
bent si adsit facultas petere dispensationē a
suo sacerdote: ⁊ ille debet eis concedere. Ex
his patet ꝙ intētio maioris lucri nō necessa
rij eos a peccato non excusat si ꝓpter laborē
ieiuniū frangūt. Sed hic oritur vnū dubiū
Cum enim vnusquisqȝ debeat prouidere sa
luti anime proximi. Queriť vtrū liceat idu
cere operarios ad operandū quos nouit pre
sumptiōe vehemēti assuetos infringere ieiu
nium quādo laborant. R. ſm Alex. ꝙ si in
cumbit ei necessitas proter quam necesse ha
bet conducere operarios: nec inuenire po
test qui laborare velint ⁊ simul ieiunare: pre
sumere debet ꝙ necessitatē habēt laboran
di ⁊ impotentes sunt ad ieiunandū. Vñ be
ne potest quis conducere eos. Dubia eni in
terpretanda sunt in meliorē partē. Si autē
querať vtrū debeat inquirere siue inuestiga
re eorum necessitatē vel impotentiā. Cre
do ꝙ non: cum huiusmodi inq̄sitio multis
posset fieri scandali occasio. Sed aduerten
dum est ſm predictos doctores ꝙ illi a pecca
to non sunt imunes qui operarios conduce
re nolunt nisi cum pacto ꝙ ieiuniū frangāt
nisi forte talis necessitas imineret ꝙ ratiōa
biliter op⁹ festinantiā postularet. ¶ Quar
ti vero sunt mense nobiliū seruitores qui si ex
cā necessaria preueniūt aliq̄n comedēdi ho
ram ex toto comedendo vel modicū p̄liban
do ne deseruiendo deficiāt: ⁊ hoc faciūt iā po
sitis mēsis vel modicū ante: ita ꝙ ꝓpter tem
poris ꝯtinuationē vna mensa debeat depu
tari nō credo ꝙ peccēt: sicut nec etiā peccant
seruitores mediocriū ꝑsonaꝝ qui surgūt de
mensa dñoꝝ suoꝝ vt vadant pro vino vel ci
bos deferāt: ⁊ iteꝝ reuertētes ad mensā con
tinuāt comestionē suā iam ceptā: ħ sētit Ro
donēsis cū quo satis ꝯcor. Guil. Et sic patȝ
pars secūda hui⁹ sermonis.

Pars tertia hui⁹ sermonis ḋ q̄tuor alijs
generib⁹ ꝑsonaꝝ a ieiunio varijs respectib⁹
exceptarum.

Tertio videndū est de alijs quatuor
a ieiunio exceptuatis. ¶ Primi aūt
in hac parte sunt egrotātes ⁊ ifirmi
extra de obser. ieiunij. c. consilium. §. finali.
vbi diciť: Si q̄s ieiuniuȝ fregerit egrotus:
reus voti nō habeť. Cui⁹ ratio est ſm Ric.
q꞉ in eis natura debilis est: ⁊ ideo si dareť eis
vna vice simul totū qḋ est necessariū nature
sue sustentationi nimiū grauarenť: ⁊ si da
tur plurib⁹ vicib⁹ ꝯfortať natura ⁊ vigora
tur: ⁊ iḋ in illis infirmitatib⁹ in quib⁹ cōfert
abstinētia etiā ad ieiuniū nō teneť: q꞉ ⁊ si cō
ferat abstinētia a multo cibo nō tamē cōfert
eis totū qḋ accipe debēt simul sumere: ħ ma
gis plurib⁹ vicib⁹. Itē ꝓpter inordinationē
nature: q̄nqȝ valde parū possunt accipe vna
hora ⁊ residuū sufficiētie alia hora Pro quā
ta aūt infirmitate vel debilitate possit solui
ieiuniū relinquiť arbitrio boni viri. ¶ Se
cundi sunt senes ⁊ antiq̄ de quib⁹ dicendū ē
sicut de infirmis ⁊ debilib⁹ ſm Inno. Cui⁹
ratio est ſm Ric. q꞉ in eis calor ⁊ virt⁹ debiľ
est: ⁊ q̄uis sint sub siccitate opposita humidi
tati naturali: supabūdat: tamē in his humi
ditas accidentalis ex indigestiōe causata: vñ
si totus cib⁹ quē eorū natura req̄rit ꝓ die nā
li ab eis sumereť vna vice nimiū obtūdeť i
eis ⁊ grauareť nālis calor ⁊ nō possent cibū
ꝯueniēť digerere. ¶ Tertij q̄ excusanť sūt
nouicij. s. minores religiosi: q̄ vt ait Guil.
ſȝ discretionē p̄latoꝝ ieiūare ḋbēt ¶ Quar
ti sūt mulieres siue vxores de q̄b⁹ notādū est
ꝙ caput mulieris ē vir in oib⁹: excepto ꝯiu
gij debito: ꝓpť abstinentiā vero pōt mulier vo
uere viro ꝑmittēte: q̄ tñ ꝓmissa iplē nō pōt
illo ꝓhibēte: ⁊ ħ ꝓpť seruitutis ꝯditionē: q꞉ in
oib⁹ sup̄dicta ē viro suo subesse. 33. q. 5. c. ma
nifestū. ⁊. c. se. Ieiunia aūt ecclie ſm Inno.
in R ica ḋ obseruatōe ieiunij dimitte nō de
bēt. Sȝ forte ꝓpť viri scandalū euitādū ſȝ
q̄sdā possȝ ꝓpri⁹ sacerdos de facili dispēsare.

Ar. di. 30. c. vt ꝯstituerent. ⁊ ex̄ de cle. exc̄. c. latrones. ꝯcor. Host. De dispēsatōe aūt ieiunij notādū ē ꝙ si euidēs cā sit nō ē necessaria maxia ꝯsuetudine īteruenīēte: ſm Tho. vbi s. ⁊ iō tūc pōt hō ꝑ seipsū statuti obseruātiā p̄terire maxie si ō facili nō possit ad supiorē recursus haberi. Si aūt sit cā dubia vtrū. s. sit sufficiēs: petēda ē dispēsatio ab ep̄o locisi comode hr̄i possit ei⁹ copia. Uel si nō a ꝓprio sacerdote: ⁊ hoc obseruādū est in ieiunijs ab eccl'ia institutis ad q̄ oēs rōnabilit̄ obligant̄ Uñ no. ſm Inno. vbi. s. ꝙ ieiunia ab eccl'ia instituta: scripto: vel cōsuetudine approbata nō pn̄t redimi pecunia vel alio mō nisi causa vel necessitas in ieiunante subsit. Si ieiunia volūtaria hn̄ pn̄t redimi etiā sine vlla cā dū aliter sit vtile ⁊ fiat redēptio aucte supioris dum tñ ex iusta cā. ex̄ de vo. c. fi. ⁊ di. 37. c. p̄sbyter. Igit̄ q̄ nō est excusatus aliq̄ p̄dictarꝫ causarꝫ obseruet ieiunia: saltē ab ecclesia idicta: vt sic gr̄am consequat̄ in presenti ⁊ gloriam in futuro: Amen.

Dñica prima in quadragesima in mane ō fructificatione ieiunij. Sermo. 42.

Adiuuantes

aūt hortam̄ ne i vacuū gratiaꝫ dei recipiatis. Ait eni tēpore accepto exaudiui te ⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nūc tēp⁹ acceptabile: ecce nūc dies salut̄ p̄me ad cho. 13. c. qm̄ frēs charissimi i p̄ncipio hui⁹ q̄dragesime icipit bellū ꝯ diabolū: mūdū: ⁊ carnē. iō apl's tanq̄ bon⁹ dux belli inuitat ad strēnue agēdū: sic faciebat sacerdos appropiquāte p̄lio. Deutro. 20. di. Audi israel: vos hodie pugnā ꝯ inimicos cōmittetꝭ: nō ꝑtimescat cor vr̄m: nolite metuere: nolite credere nec formidetis eos: q2 dñs de⁹ vester in medio vr̄i ē: ⁊ ꝓ nob ꝯ aduersarios dimicabit: ⁊ eruet nos de ꝑiculo. hec ibi. Ait ergo apl's in p̄libatis v'bis. Adiuuātes. s. ipsum deū: ⁊ iux̄ illud p̄me ad chor. 3. Coadiutores dei sum⁹ exhortamur. s. vos ne in vacuū gratiam dei recipiatis: vt. s. nos ꝑ bona opa nō exerceatis. Ait eni. s. dñs ꝑ Esaiā. 49. Tp̄e accepto siue placito exaudiui te: ⁊ in die salutis auxiliat⁹ sūt tui. s. plene effectū mīe exhibui dimittēdo pctā. Seq̄t̄ Ecce nūc in lege gr̄e siue nūc in q̄dragesima tēp⁹ accepta bile: ecce nūc dies salutis: ō q̄ dr̄ eccl'a. 4. Fili ꝯserua tēp⁹ ⁊ declina a malo. Qm̄ igit̄ lihent̄ aīus nr̄ mouet̄ ad labores et bona opa qn̄ p̄miū ⁊ lucrū ex his ꝯsiderat̄: adeo vt nō sit in hoc seculo via ita aspa q̄n ꝑ silem ꝯsiderationē facilis efficiat̄: iuxta illud Origenis sup Gen̄. Spes futuroꝝ laborantib⁹ requiē parit. q̄re postq̄ in p̄cedētib⁹ visū ē ꝙ oēs q̄ necessitate nō excusant̄ ad ieiuniū obligant̄: in hoc tēpore deo accepto mētes torpidas ad hmōi bonū excitādo op⁹: seq̄t̄ ꝯuenient̄ de fructificatione tractare ieiunij. De q̄ nouē fruct⁹ ipsi⁹ ānotādo i isto ſmone h ordine ꝓcedem⁹. p̄ de p̄mis trib⁹. secūdo de alijs tribus. tertio de reliquis tribus.

Pars prima sermonis vbi agit̄ de p̄mis trib⁹ sacri ieiunij fructib⁹.

Primo in p̄ma ꝑte h⁹ sermonis habem⁹ declarare de trib⁹ p̄mis ieiunij fructib⁹. Et p̄m⁹ dr̄ ꝯcupiscie refrenatio. Domat corp⁹ ⁊ eius p̄mit illecebras: quāto eni mag̃ corp⁹ fauet̄: tāto magis aīa attenuat̄: ⁊ ꝯ̄rio: q2 medicine ꝑ ꝯ̄ria inatesūt fieri. z. et hi^{r}. ⁊. 26. q. 7. c. affectū. de pe. di. z. siq̄s sel'. ⁊ ſm Greg. ꝯ̄ria ꝯ̄rijs curāt̄. Et iō sicut ꝑ vitiū gule rō s'bdita fuit i Adā ipsi sensualitati: ita ecōuerso ꝑ x̄pc̄ ieiuniū rō dñat̄ ꝑti iferiori ⁊ sensualitati: vñ Basili⁹ ait Sicut equis frena sūt iponēda: ita corpa nr̄a ieiunijs sūt refrenāda. Uigilijs stude copulare ieiunia: vt ita cūctis aīe virtutib⁹ florere possit: ⁊ caro tua subiecta sit aīe: sic ancilla famulat̄ dñe sue. hec ille: hinc ⁊ apl's p̄me ad chor. ait: Castigo corp⁹ meū ⁊c̄. De q̄ ait Hiero. ad rusticū: Uas electionis i cui⁹ ore Christ⁹ resonat: macerat corp⁹ suum et s'bijcit ſuituti: ⁊ tñ cernit nālē carnis ardorē sue repugnare sn̄ie: vt q̄ō nō vult agē cōpellat̄: ⁊ q̄si vim patiēs vociferat ⁊ dicit Miser ego hō q̄s me liberabit de corpe mortꝭ h⁹ Et tu te arbitrarꝭ absq̄ʒ lapsu ⁊ vulnē posse trāsire nisi oī custodia seruauerꝭ cor tuū. Et ad Furiaꝫ de viduitate seruāda: iterum ait apl's macerat corp⁹ suū ⁊ aīe s'bijcit ipio: ne q̄ō alijs p̄cipit ipse nō seruet: ⁊ adolescentia feruēte cibis corpe de castitate secura ē. hec ille. Et merito ꝑ castigationē corp⁹ in seruitutē redigit: q2 cū corp⁹ in creatiōe factū fuerit aīe ſuū ex patrata culpa fcm̄ ē aīe dñs

ꝫri⁹. Jta vt dicat hier⁹ ad Eust^m. ꝙ diu h
fragili corpusculo detinemur: ꝙdiu hēmus
thesaurū istū in vasis fictilib⁹ ⁊ ꝯcupiscit spi
rit⁹ aduersus carnē: ⁊ caro aduersus spiritū
nulla ē nob certa victoria. hec ille. Sꝫ ꝑ ieiu
niū ⁊ pniaꝫ debitā refrenat̃ vt merito ꝑ ab
stinentiā gule aīa corpori dn̄et̃: sicut ꝑ iobe
dientiā gule caro aīe inobediēs facta ē, ꝓpte
rea Hest. 14. humiliauit corp⁹ suū ieiunijs.
O iuꝫ istoꝝ cā potissima ē: qꝛ deficiēte cā de
ficit effect⁹. 2. phi^r. Et ō pe. ⁊ re. c. cū infir
mitas. de appel. c. cū cessante. de iureiu. et si
Christus. de renūtiatiōe. post trāslationē
61. di. §. his oīb⁹. 19. q. 2. c. vl. 32. q. 7. c. cau
tū. ff. de postulan°. l. i. §. sexū. ff. de dona. l. cū
fili⁹. ff. solu. mat. l. i. C. de nup. l. sancim⁹. C.
de re. ꝑmu. l. fi. Nā sine aīa non pōt moueri
corp⁹ ꝭm phm. 2. de aīa. Nō sine sole radi⁹
nō sine mari fluui⁹: nō sine fonte riuul⁹: nec
sine radice ramuscul⁹: ᵹ sine gula rebelle nō
est corp⁹. Et hoc ꝯ̄ illos q̇ dicūt nō posse ab
stinere: qꝛ hn̄ pn̄t cū armis ieiunij. Nā nō ē
ignis adeo magn⁹: q̇n lignis subtractis non
deficiat: qꝛ ꝓuer. 26. dicit̃: Cuꝫ defecerint
ligna extinguet̃ ignis. Si ṽo de ipotētia te
excusas: audi Geñ. 16. qꝛ dictū ē. Ecce ācil
la in manib⁹ tuis. Vn̄ Ambro. in sermone ō
ieiunio. 35. di. c. sexta die. ait de Noe: q̇ vbi
malū ebrietatꝭ agnouit iumētū suū. i. carnē
ꝭm glo. ad remediū iperauit: suppleꝑ absti
nētiā. vn̄ tātū ē nob magꝭ necessariū ieiuniū
ꝙtū potior ē cā ꝓxia ꝙ remota. ff. ō ꝯdi. ob
tur. ca. l. si ob turpē cāꝫ. ff. rerū amotarū. l.
si mulier. ff. de excusa. tuto. l. ꝭ ⁊ mulieres. §
ignominia. ff. de excep. re iudi. l. cum de hoc
Cū igit̃ caro sit nobis ꝓpinq̇ssima ⁊ magꝭ
libidinis incentiua: vehemēti⁹ est ꝑ abstinen
tiā castigāda: vt Hiero⁹ cōtra Jouinianuꝫ
2°. li. ait. Repugnantē carnē ⁊ ad libidinem
incentiua rapientē inedia subiugam⁹. Esus
carniū ⁊ pot⁹ vini vētrisꝙ saturitas semina
rium libidinis ē. hec ille. Unde comic⁹ sine ce
rere inq̇t ⁊ libero friget ven⁹. Et in epl'a ad
Saluinam de hebridio ⁊ viduitate seruāda
idē ait: sicut irasci hoīs est ⁊ irā non ꝑficere
christiani: sic oīs caro concupiscit quidē que
carnis sunt ⁊ quibusdā illecebris ad morti
feras animā voluptates trahit. Sed nostrū
est voluptatis ardorē maiore Christi ardo
re restringere: ⁊ lasciuiens iumentū frenis i
edie subiugare. hec ille. O igitur sodomite
furciferi. O adulteri. O fornicatores por
ci viles. Cur dicitis ꝙ caste viuere non po
testis? Accipite hoc remediū. Affligite car
nem vestrā cum sancto ieiunio: ⁊ tūc videbi
tis si caste ⁊ pudice facile viuetis. Jdeo dicit
Hiero⁹ ad Furiā de viduitate ꝭuāda. Ex
undans flāma deficientib⁹ nutrimētis pau
latim emorit̃. Et in epl'a ad Demetriadē de
ṽginitate seruanda oīa ista ꝯcludēs elegant̃
ait: Post cogitationū diligētissimā cautio
nē ieiūioꝝ arma sumēda sūt ⁊ canēdū cū Da
uid: Humiliaui in ieiunio aīam meā: ⁊ cine
rem tanꝙ panē manducabā: ⁊ cuꝫ mihi mo
lesti essent induebar cilicio ⁊c̄. Et sic patet ꝑ
mus fructus. ¶ Secundus fructus dicitur
peccatoꝝ satisfactio. Cum enim aīa ieiunijs
reformauerit corp⁹ satisfactionē ō futurꝭ cul
pis consequi conuenientissimū est: que per ie
iuniū cōuenientissime fieri potest. Quia sa
tisfactio est peccatoꝝ excidere causas: vt. ſ.
dictū est: sed ieiuniū satisfacit pro futurꝭ cau
sas excidendo ⁊ pro peccatis debitū soluēdo
⁊ ideo est vna pars ieiunij satisfactionis in
stituta pro satisfactione peccatoꝝ. de pe. dis.
6. c. i. ⁊ ꝭm Alex. vbi. ſ. ⁊ Tho. vbi. ſ. ar. i.
q. 5. ⁊ Bonauē. in. 4. di. 15. parte. 2. ar. 2. q.
2. huiusꝗ ratio est: quia oportet ꝙ satisfactio
fiat per opera penalia: vt dictū est. ſ. sed ie
iunium ē penale ⁊ carnis afflictiuū: ergo ⁊c̄.
¶ Sed notandū ad maiorē declarationeꝫ
ꝭm Alexan. ꝙ satisfacere dicit̃ dupliciť. ſ.
cōmuniter ⁊ proprie. Proprie. ſ. peccatoruꝫ
causas excidere per exercitium actuū con
trariorum: sic ieiuniū est satisfactoriū ꝓ pec
catis carnis: quia quodāmodo cōtrariatur
concupiscentia carnis: elemosyna ṽo concu
piscentie oculorum: oratio superbie vite.
Cōmuniter satisfacere est penam debitam
soluere pro peccato. Et sic ieiuniū ⁊ quelibet
pars satisfactionis potest esse satisfactoria ꝓ
quolibet peccato. Et ideo solet dici ꝙ ieiuni
um est satisfactoriū ⁊ sanatiuū ꝓprie peccati
carnis. Sed cōmuniter ⁊ extensiue est satis
factorium pro omni peccato: licꝫ non sana
tiuum. Exempli gratia. Cum enim aliquis
fuerit infirm⁹ ⁊ iam curatur: adhuc est qua
si totus combustus in corpore: vnde habet
adhuc corpus dispositum ⁊ pronum ad hoc
ꝙ facile recidiuet: sicut quando in aliꝗ loco

fuit ignis extincta flāma: ⁊ remotis cineri-
bus adhuc remanet locus calidus. Sic in ꝓ
posito est qñ aliquis fuit in pctō carnis post
ꝙ penituit ⁊ pctm̄ recessit: longa tm̄ cōsuetu
dine peccati facilis ē ad recidiuū ideo sic ille
qui euasit de acuta infirmitate indiget me-
dicina siue aliq̄ alteratiuo ad amouēdā di-
spositionē ad egritudinē cōsimilē per cōtra-
riā illi dispositioni: sic ille indiget aliquo re
primēte ipsū fomitē: ⁊ hoc est ieiuniū. Idē
ē dicēdū de elemosyna ⁊ orone respectu eoꝝ
quib⁹ ꝓprie opponūt. ¶ Insuper notādū ē
ꝙ triplex ē ieiuniū. s. iniunctū: indictū: ⁊ as-
sumptū. Iniūctū ē satisfactoriū: ⁊ nō soluz
realiter: sed etiā sacramētaliter. Aliter eccle
sia deciperet penitētes. Nā ois faciens rē ea
intētione qua fieri precipit finē assequit ꝓ
pter quē precipit: sed ieiunās tali ieiunio in
iūcto a sacerdote in cōfessiōe ⁊ hui⁹mōi: q2
ad hoc ꝓprie ē iniunctū sibi vt per illud satis
faciat de peccatis q̄ sacerdoti ē cōfessus: er
go tali ieiuniū ē maxime satisfactoriū. Ieiu
niū aūt indictū siue institutū ab ecclesia est
maxime satisfactoriū: quia ad hoc institutū
est vt pmo curet anima vt Grego. in colle-
cta quadā ait: Cōcede vt hoc ieiuniū solen-
ne qd aiab⁹ corporibusq̄ curādis salubriter
institutū ē: deuoto seruitio celebremus. ⁊c.
Sicut eni ab ecclesia iniūcta elemosyna ē sa-
tisfactoria: g̊ siliter ⁊ ieiuniū ab ea institutū
Nec obstat illud qd dicūt quidā. s. ieiuniuz
institutū ab ecclesia nō ē satisfactoriū: quia
ad illud tenent oēs. Nā ad patienciā in fla-
gellis tenent oēs pro loco ⁊ tēpore: ⁊ tm̄ pa-
tiēdo volūtarie flagella: ⁊ in charitate satis
facit quis qñq3 vt dictū ē supra: g̊ ⁊ ieiuniū
licz ad illud teneamur oēs: ⁊ lz innocēs nō
teneat satisfacere ꝓ delicto: tenet tm̄ ad hoc
ieiuniū: q2 nō tm̄ ē institutū ad satisfactio-
nē: s3 etiā ꝟtutū custodiā ⁊ fomitis repressio
nē. Ieiuniū etiā assūptū ⁊ volūtariū ē satis
factoriū realit: ⁊ si nō sacralit ad min⁹ in ca
su. s. p̄cedēte cōtritiōe ⁊ cōfessiōe ⁊ nō iiūcta
satisfactiōe ex negligētia vel incuria ⁊ indi-
screctiōe sacerdotis. Qd ꝓbat sic: Nihil est
satisfactoriū nisi sit volūtariū: sed tale ieiu-
niū ē h⁹mōi: g̊ cū sit volūtariū ē in charita-
te exercitatū: ē ⁊ afflictiuū ⁊ intētione ordi-
nata informatū posito. s. ꝙ fiat intētione sa
tisfaciēdi deo ⁊ ecclesie: nō videt ꝙ aliqd de
ficiat qd reqrat ad satisfactionē: g̊ ⁊c. Pre-
terea magis ē mereri vitā eternā ꝙ pene di-
missionē s3 tale ieiuniū i charitate factū me-
ret vitā eternā: g̊ cū sit de gñe opis satisfacto-
rij videt ꝙ sit satisfactoriuz. Preterea tale
ieiuniū ē meritoriū vite eterne: s3 vita eterna
nō pōt mereri nisi oi pena dimissa: g̊ ē meri
toriū dimissiōis pene ⁊ satisfactoriū. Sz q̄-
rit qd hoꝝ ieiunioꝝ sit magis satisfactoriū.
Et rñdet Alex. vbi. s. ꝙ inter ieiunia prece
pta magis ē satisfactoriū iiūctū: post illud
indictū ꝙ volūtarie assūptū. ¶ Ad quoꝝ
euidētiā notādū ē ꝙ ad hoc ꝙ ieiuniū sit sa
tisfactoriū cōplete p̄ter gen⁹ opis ⁊ informa
tionē charitatis oportz ꝙ sit volūtariū ⁊ ef-
ficax a ꝟtute clauiū in gnāli ⁊ in spāli: ieiu-
niū aūt iiūctū h3 primū q2 ē volūtariū: ha-
bet silr scdm q2 hntes pmā siue p̄cipuā ꝟtu-
tē clauiū statuerūt vt sacerdotes pniam i-
iūgerēt: h3 etiā tertiā q2 h3 efficaciā a ꝟtute
clauiū i spāli. Nā illi q̄ iiūgūt ieiunia i sa-
tisfactiōe ꝟtute clauiū h̄ faciūt. Ex q̄ patet
ꝙ ieiuniū iiūctū ē magis satisfactoriū. Ieiu
niū aūt indictū ē volūtariū: s3 tm̄ habet effi
caciā a ꝟtute clauiū in gnāli. Ieiuniū ꝟo as-
sūptū tm̄ voluntariū ē: Ieiunem⁹ g̊ i satis-
factionē pctōꝝ nostroꝝ: q2 fm Leonē papā
76. dis. c. igit. sic dicit. Igit post scē leticie
dies q̄s in honorē dei a mortuis resurgētis
ac deinde in celū ascendētis exegim⁹: postꝙ
acceptū spūs sci donū salubriter ⁊ necessarie
ↄsuetudo ordinata ē ieiunij: vt si q̇d forte
int ipa festiuitat gaudia negligēs libertas ⁊
imoderata snia p̄sūpserit h̄ religiose abstinē
tie cēsura castiget. hec ibi. Et Gre. omel. io
sup illud Esa. 48. Et oēs debitores vr̄os re-
petit[is] sic ait: Neq3 q̇ debitorē suū h̄ qd d3 re
petit aliq̇d iiustū facit: s3 decm̄ ē vt q̇sq̄s se in
pnia macerat: et h̄ ꝙ sibi iuste cōpetit interdi-
cat: sic nobis afflictis ⁊ penitētib⁹ a deo dimit-
tit qd iiuste egim⁹: si ꝓ amore illi⁹ etiā h̄ qd
nobis iuste cōpetit relaxemus. Et sic p3 scds
fruct⁹. ¶ Terti⁹ fruct⁹ d̄r diuine ire placatio
Cū. n. vt d̄r ad Gal. 5. Caro ↄcupiscat ad
uersus spm̄: petulāti carne refrenata ne rebel
let spūi: humiliat spūs ne recalcitret deo: ex q̄
benigne placat deus: ne peccatori vel scele-
rato populo per iudiciū aspere irascat: qd
totū operat ieiuniū Et iō temꝑauit dn̄s penā
Acab quā sibi ↄminat⁹ fuerat ꝑ ieiuniū. iij.

Ro.zi. Patet hoc exemplũ Niniuitaꝝ de q̄
bus Jone.3.dicitur. Factũ est verbũ dñi ad
Jonã.2.di. Surge ⁊ vade in Niniuẽ ciui-
tatem magnã: ⁊ ꝑdica in ea ꝑdicationẽ quã
ego loquar ad te. Et surrexit Jonas ⁊ abijt
in Niniuẽ iuxta verbũ dñi: ⁊ Niniue erat ci
uitas magna itinere dieꝝ triũ. Et cepit Jo-
nas introire in ciuitatẽ itinere vnius diei ⁊
exclamauit ⁊ dixit: Adhuc.40.dies ⁊ Nini
ue subuertet̃. Et crediderũt viri niniuite in
dño: ⁊ ꝑdicauerũt ieiuniũ: ⁊ vestiti sunt sac-
cis a maioꝛe vsq̃ ad minoꝛẽ. Et ꝑuenit ver
bum ad regẽ Niniue: ⁊ surrexit de solio suo
⁊ abiecit vestimentũ suũ a se: ⁊ indutꝰ ẽ sac-
co ⁊ sedit in cinere ⁊c̃. Nõ aũt q̃re placat̃ deꝰ
est. Cũ vniuerse vie dñi sint mĩa ⁊ veritas
si vnã manũ eiꝰ fugis ⁊ alteri te ꝓpinq̃s: si
iusticie appꝛoximas mĩam fugis ⁊ ecõuerso.
Igitur cũ ieiuniũ sit euasiuũ ire dei ꝓpinq̃t
misericoꝛdie eiꝰ. Unde Ambꝛo. ait in q̃dã
sermone: Nullũ est taz graue delictũ quod
non abstinẽtia purget̃. Tpe ḡ tribulatiõis
⁊ flagelli recurrendũ est ad ieiuniuz. Unde
Aug. in ep̃la diei sabbati ad Consulanũ ait
Est quidẽ hec opinio pl̃imoꝝ q̄uis eã perhi-
beant esse falsã pleriq̃ romani: q̃ ap̃ls Pe-
trus cum Symone mago die dñico certatu
rus: ꝓpter ipsum magne tẽtationis periculũ
ꝑma die cũ eiusdẽ eccl̃ia ieiunauit: ⁊ secuto
tam ꝓspero ⁊ gl̃ioso triumpho eundẽ moꝛez
retinuerũt: eũq̃ imitate sunt nõnulle occi-
dentis eccl̃e. Et sic pȝ tertiꝰ fructꝰ ⁊ ꝑs ꝑma.

Pars secũda huius sermonis in q̃ ponũt̃
tres alij sacri ieiunij fructus.

Secundo i isto sermone ponunt̃ tres
alij fructus ieiunij: quoꝝ Primꝰ di
citur placabilis sacrificatio. Per af-
flictionẽ enim ieiunij fit de hoĩe iusto sacri-
ficiũ deo vespertinũ: ⁊ matutinũ. Uespertinuz
quo ad coꝛpꝰ: matutinũ aũt q̄ ad spiritũ: et
de vtroq̃ loquit̃ ꝓpheta: Sacrificium deo
spũs ꝯtribulatꝰ. i. simul cũ coꝛpoꝛe ꝑ ieiuni
um tribulatus. In hoc aũt sacrificiũ macta-
mus ⁊ affligimꝰ mẽbꝛa nr̃a: ⁊ diabolo cultu
mancipamꝰ: ⁊ q̄si in holocaustũ carnẽ nr̃az
offerrimꝰ incẽdio famis ⁊ inedie. Ad hoc q̄
dẽ sacrificiũ hoꝛtabat̃ Paulꝰ ad Ro.iz. cũ
dicebat: Obsecro vos ꝑ mĩaz dei vt exhibea
tis coꝛpoꝛa vr̃a hostiã viuentẽ: sanctam: deo
placentẽ: rõnabile obsequiũ vr̃m. Et sic ha-
bemꝰ ꝑmũ fructũ huiꝰ secũde partis. ¶ Se
cundus fructꝰ dr̃ mẽtis illuminatio: quia ie
iuniũ intellectũ clarificat ⁊ illuminat. iuxta
illud Esa.25. Quẽ docebit dñs sciam ⁊ quẽ
intelligere faciat auditũ: ablactatos a lacte:
auulsos ab vberibꝰ. Duplex eniz intelligẽtia
ꝑ ieiuniũ acquirit̃ ꝑma in operãdis. 2ª i spe-
culãdis. In opãdis q̃dẽ q2 vt legit̃ Exo.24
Moysi post ieiuniũ data est lex. vñ Amb.
in li. de ieiunio sic ait: Moyses de ieiunio le-
gem dedit ipsũq̃ ieiunantẽ nõ voces magne
nõ fulgura nõ nubes vmbꝛosa: ⁊ fumigãs sy
na terruit. Neq̃ introisset in nubẽ ⁊ vocẽ dei
loquẽtis ð medio ignis sine periculo audissꝫ
nisi munitꝰ armis ieiunij. Quadraginta enĩ
diebꝰ ieiunauit in montẽ vt legẽ acciperet a
dño deo nostro. Et q̃dẽ ĩ superioꝛibꝰ monꝭ
lex dabat̃ Moysi ieiunãti. In inferioꝛibꝰ
ꝓo populo mãducanti ꝑuaricatione sacrile
ga accẽdebat̃ epulantiũ: quo spectaculo mo
tus fregit tabulas Moyses indignũ iudicãs
vt ebꝛio populo lex daret̃. hec ille. In specu-
landis etiã acquirit̃ ꝑ ieiuniũ intelligentia.
Nam ad ꝑspicuitatẽ ⁊ puritatẽ oꝛ̃onis ⁊ cõ
tẽplationis miro mõ disponit. Nã lectio ꝑ-
dicatio ⁊ oꝛ̃o: ieiuno stomacho meliꝰ capiũ
tur ⁊ exercent̃. Uñ Hieroꝰ li. 2° ꝯ Jouinia
nũ ait. Daniel atq̃ tres pueri reuelatiõe sõ-
nioꝝ ieiunio reuelãt: pastiq̃ leguminibus
pulchꝛioꝛes ⁊ prudentioꝛes inueniunt̃. An
na ꝓphetiçare meruit: quia ieiunijs deo va-
cabat. ideo Isi. li. 2° de sũmo bono ait per ie
iuniũ occulta mysterioꝝ celestiuz reuelant̃.
Nam ⁊ phi vt culmẽ scie attingerẽt abstine
bant. Hinc de scõ dñico dicit̃ q̃ vt studio ꝓfi
ceret abstinuit ꝑ decẽniũ a vino. Ideo Hiero
nymꝰ ait: Nihil sic intelligẽtiã obꝛuit vt co-
messatio ⁊ ebꝛietas ⁊ alibi. Uenter pinguis
non gignit tenuem sensũ. Patet hoc exẽplo
Jo. euãgeliste cui ieiunãti in isula pathmos
reuelatio apocalypsis facta est. De q̃ Hieroꝰ
ait ad Paulinũ. Apocaly.io. Tot habet sa
cramẽta quot ꝟba. Ap̃li q̃ ieiunãtes ⁊ oꝛã-
tes in linguis igneis spiritũ scm̃ acceperũt.
Act.2. Gloꝛiosusq̃ Franciscꝰ.40. diebꝰ
in solitudine mõtis oꝛans ieiunauit in pane
⁊ aq̃ ⁊ sibi sicut accepit ex oꝛe dei vt ipse postea
asseruit sacratissimã regulaz scribi fecit. Et
sic patet secũdus fructꝰ. ¶ Tertiꝰ fructꝰ di
citur aĩe cibatio siue delectatio. Cum enim

mens fuerit illuminata ex cognito bono faci
liter delectatur: et ex hoc ieiunio diuine dulce-
dinis spūali delectatiōe iebriat̃. Un̄ Job. 38.
scriptū ē: p̄parat coruo escā: qn̄ pupilli eius
clamant ad dn̄z. Super q̄ ait Greg. q̄ parē
tes coruoꝝ ꝯtēnunt pascere eos donec nigre-
scant: sed videns dn̄s clamorē de roze celi pa
scit eos. Similit̃ aūt de⁹ eos pascit q̄s mūd⁹
abijcit q̄ ad dn̄z clamāt et ꝓpt̃ eū ieiunāt: te-
ste virgine gl'iosa q̄ Luc. p̄ ait. Esurientes
impleuit bonis. s. spūalib⁹ delectationib⁹: et
diuites dimisit inanes. In psal. q̄q̄ d̄r q̄ deus
dat escā pullis coruoꝝ inuocantib⁹ eum. In
hui⁹ signū Matth. 4. d̄r. Cū ieiunasset Je
sus ecce angeli accesserūt et ministrabāt ei: et
act̃. xi. Cornelio ieiunāti nō tm̄ spiritualē
cibū subministrabat de⁹ ob meritū ieiunādi
s̄ etiā corporalē: vt p3 de Paulo p̄ heremita
qui ieiuniū ꝓlōgabat q̄usq3 medietas panis
mitteret̃ a dn̄o: s̄ in aduentu Anthonij inte
ger delatus est Danielē q̄q̄ p Abachuch dn̄s
pauit. Dan̄. 14. Et etiā egyptiacā q̄ stetit in
deserto. 47. ānis cū panib⁹ tribus. Et sic pa
tet tertius fructus.

Pars tertia vbi ponunt̃ tres alij fructus
ieiunij. s. sanatio: fortificatio: et glorificatio

t Ertio ponunt̃ tres alij fructus ieiu-
nij quorū Prim⁹ d̄r corporis sana-
tio. Iuste nanq3 sequit̃ sanitas ieiu
nanti. Sicut eni electuarij et ꝯfortatiui cibi
ad valitudinē p̄ducūt debiles: sic spūales de
lectationes et refectiones in aliq̄b⁹ tm̄ a men
te redūdant in carnē q̄ ex delectatione sana
tiua spūs redūdat in eis sanitas carnis. Pre
terea frequētius corp⁹ humanū ex sup̄fluita
te mag̃ q̄ ex parcitate cibi egritudies mor-
tales incurrit: Un̄ eccli. 31. ꝓpt̃ crapulā mul
ti perierūt q̄ aūt abstinēs ē adijciet vitā. Et
Seneca: Uoluptatib⁹ maior pars corporuz
perijt: et iō Galien⁹ ait: Abstinētia ē sūma
medicina ꝓpter qd̄ didym⁹ ad Alex. sic inq̄t
Gen⁹ bragmanoꝝ pura et simplici vita nul-
lis reꝝ capit̃ illecebris: nihil appetit ampli⁹
q̄ rō nature flagitat: facilis nob̄ alimonia
nunq̄ luxurie sagacitas p oīa alimēta perq̄
rit: s̄ quā tellus ferro inuiolata ꝓducit men
sam epulis oneram⁹ inocuis. Hinc ē q̄ nul-
la genera morboꝝ et noīa numeram⁹: s̄ diu-
turna salute p̄fruimur. Medicine remediū
nob̄ p̄simonia ē: q̄ nō solū illapsos possit cu-
rare dolores s̄ etiā ꝓcurare ne veniāt. hec ibi
Abstinētia q̄ amplectāda ē: q2 Hiero⁹ li. 2.
ꝯ Jouinianū ait: Ex vilissimis cibis vitan-
da satietas ē: nihil eni ita obruit aīuz vt ple
nus venter et estuās huc illucq3 se vertēs: et in
ructus: vel increpit⁹ vētoꝝ efflatiōe respirās
et alibi idē ait: sup̄fluitas cibi generat mor
bos varios et mortiferos: moderata ꝟo re-
fectio sanat egritudinē: ꝓcurat sanitatē et hi-
laritatē. Exēplū habet̃ de plato q̄ nō poterat
curari medicinis: s3 monach⁹ fact⁹ ꝓpt̃ ieiu
nium et abstinentiā curat⁹: q̄ ad tēp⁹ cū vi-
sitaret̃ a supiori d ū comederet fabas: inter
rogat⁹ quō san⁹ factus esset. R. pane et fab
Ex his patet q̄ abstinētia ꝓlōgat vitā: hinc
d̄r in hystoria. Alexādri q̄ ipse venit ad pa
triā: vbi q2 hoīes parcebāt cibis et parce vi-
uebāt lōgeue vite erāt sup̄ terrā. Et iō ꝯfor
tēt̃ egroti vt ieiunēt vt corpore sani fiāt. vn̄
Hiero. de ꝯse. di. 5. c. ne tales ait: Morbi sa
turitate nimia ꝯcitantur: multiq3 in patien-
tia gule vomitu remediāt̃: et q̄dē turpit̃ iges
serūt turpi⁹ egerūt: et ibidē in. c. legim⁹. et ē
2. li. ꝯ iouinianū. Legim⁹ q̄sdā morbo arti
culari et podagre humorib⁹ laborātes ꝓscri-
ptōe bonoꝝ ad simplicē mēsā et paupes cibos
redactos ꝯualuisse. Caruerūt enim sollici-
tudine dispensande dom⁹: et epulaꝝ largita-
te: q̄ et corpora frangūt et aīam. Irridet ho-
rati⁹ appetitū ciboꝝ q̄ consūpti reliquant pe
nitentiā. hec ille. ¶ Secūd⁹ fruct⁹ dicit̃ for
ctificatio q̄ hn̄ seq̄t̃ ad p̄cedētia cū sanitas i
fortitudie ꝯualescat. Facit eni ieiuniū ad la
bores ꝓmptū: ad patientiā firmū: ad ꝯstan
tiā solidū: ad oēzq3 fortitudinē p̄paratū: iō
di. 25. in sexto die d̄r: q̄ ē cognitio firmitat̃
in cibo: virt⁹ in ieiunio. Et ad chor. 12. Cuz
infirmor tūc fortior sum. Hinc Judicū. 13. c
Indixit angel⁹ Marie et vxori sue: vt ei⁹ fi-
lium Sāsonē fortissimū abstinere facerent
Ob hāc causā ppl'o isrl' in castris null⁹ come-
dit nisi Jonathas ꝯ p̄ceptū Saul. p̄mi. R.
14. Judith q2 in oīb⁹ vite sue ieiunauit: vt
ibidē. 8. c. holofernē vic. Filij isrl' bis debel-
latia filijs beniamin q2 ieiunauerūt victoriā
habuerūt. Judic. 20. Philistei debellaue-
rūt isrl' et archā receperūt. p̄mi. R. 4. Post
ieiuniū aūt habuerūt victoriā. p̄mi. R. 7.
Christus vicit diabolū in ieiunio. Mat.
4. Et sic patet secund⁹ fructus. ¶ Tertius

fructus d͞r corporis ⁊ aīe glīficatio q̄ bn̄ ad
oīa p̄cedētia sequit̄: sicut cantat ecclīa: Para
disi portas apuit nobis ieiunij tēpus. Et .4.
Re. 2. Helyas post ieiuniū rapt⁹ est in celuz
Et merito q2 sicut gula celū nobis clausit:
sic ieiuniū illud nobis apuit. Vn̄ Aug. s̄mo
ne .4. de ieiunio q̄dragesime sic dicit: Vide
te q̇d sit int̄ ieiuniū ⁊ saturitatē: inter ventrē
vacuū ⁊ pulmones epulis estuantes. Moy
ses qui ieiunauit d̄ñm vidit: popul⁹ q̇ come
dit ⁊ bibit fabricat⁹ ē idola. Quid de Moy
se loquar ⁊ israelytica multitudie? Ipse p̄n-
ceps generis nostri Adā q̄diu nō comedit
in paradiso fuit: statim vt comedit de para-
diso eiectus ē. Qui i paradiso virgo fuerat
de paradiso eiect⁹ cognouit vxorē suā. Sem
per enim saturitati ꝯiūcta est luxuria: vicina
sunt sibi venter ⁊ genitalia. p mēbroꝝ ordine
ordo vitioꝝ eligit̄. Eiecit nos de paradiso ci
bus: reducat esuries. hec ille. In hui⁹ myste-
rium post ieiuniū q̄dragesime statim resur-
rectionis glīa celebrat̄. Vn̄ p̄ᵉ Chor. 9. c. ait
apls: Ois q̇ in agone ꝯtēdit ab omnib⁹ se ab
stinet: illi quidē vt corruptibilē coronā acci-
piant: nos aūt incorruptā. Pro oīb⁹ igit̄ su
pradictis audi Aug. in quodā sermone de
amore ⁊ ieiunio. Ieiuniū mentē purgat: sen
sum subleuat: carnē spūi subijcit: corꝯtritū
⁊ humiliatū facit q̇d de⁹ nō spernit: cōcupi-
scentie nebulas dispergit: libidinū ardorē ex
tinguit: castitatis lumē accēdit: ⁊ infra ieiuniū
verbositatē nō amat: diuitias supfluitatē re
putat. supbiā spernit: humilitatē cōmendat
⁊ p̄stat hoī seipsū intelligere esse fragilez et
debilē. hec ibi. Quis igit̄ nō exceptus nō dispo
net maxie in q̄dragesima ieiunare visa illi⁹
diffinitione ⁊ excellētia ⁊ significatiōe q̄lifi
catiōe: ⁊ istitutiōe: ac diligent̄ pēsata illi⁹ ob-
ligatione ⁊ fructificatione: quā intellige q̄-
rere ⁊ ꝯseq̇ nob̄ ꝯcedat sacri ieiunij istitutor
⁊ p̄miator d̄ñs n̄r Jesus xp̄us: q̇ cū p̄re ⁊ spū
scō viuit ⁊ regn̄t in secula seculoꝝ: Amen.

Dn̄ica eadē infra diē de tētatiōe Christi
⁊ expositione euāgelij. Sermo .43.

D

Uctus est Je
sus in desertū a spū vt tēta-
ret̄ a diabolo: ⁊ cū ieiunassz
q̄draginta dieb⁹ ⁊ .xl.ᵃ nocti-
b⁹: postea esuriūt. Mat. 4. c

Prim⁹ hō frēs charissimi p pctm̄ duplex dā
nū incurrit. s. mortē: ⁊ in naturalib⁹ debilita
tem. Incurrit aūt nō solū mortē corporalē:
s ⁊ spūalē. Corporalē quidē: q2 si nō peccas
set mortu⁹ nō fuisset: mors eni est pena pcti:
fuisset aūt trāslatus in aīa ⁊ corpore de pa-
radiso terrestri ad celestē paradisū. Spūa-
lem xͦo mortē incurrit p culpā amittēdo gra
tiā que est aīe vita: sicut aīa est vita corpo-
ris. Incurrit autē homo debilitatē in virib⁹
naturalib⁹. Naz in statu inocētie oēs vires
inferiores erant ordinate et subiecte rōni.
Nunc aūt rōni contradicit sensualitas eāq3
plerūq3 captiuat: iuxta illud aplī ad Ro. 7.
Video aliā le. in mem. m. re. le. mentis mee.
Christus aūt humani generis redēptor de
nit vt auferēdo mortē vitā nob̄ tribuēt gra-
tiam conferēdo: ⁊ vt debilitatez auferendo
nos fortificaret vigorēq3 cōferret. Quod ⁊
fecit nō solū mortē sustinēdo: iuxta illud ad
Ro. 6. Recōciliati sum⁹ deo p mortē filij ei⁹
sed etiā nobis exēplū vite dando: vt euiden
ter patet in euāgelio occurrēti. Ubi Augu.
ait: Christ⁹ tētandū se p̄buit: vt ad supera-
dū tētationē diaboli superator esset nō solū
p adiutoriū: s etiā p exēplū: Duct⁹ est igit̄ a
spū ⁊c̄. Ad quoꝝ xͦboꝝ ⁊ toti⁹ euāgelij decla
rationē tres ꝯsiderationes in p̄nti faciem⁹
sermone. Prima dicet̄ vite solitarie cōsul-
tatio. ibi: duct⁹ est Jesus in desertū a. s. Se-
cūda custoditiōis Christi declaratio. ibi: vt
tētaret̄ a diabolo. Tertia tētationis ei⁹ occa
sio ibi: tunc accedens tētator.

Pars p̄ma h⁹ s̄monis in q̄ declarat̄ illud
xͦbū euangelij. s. ductus est Jesus in desertū
a spiritu.

P

Rio i isto s̄mone declarat̄ illud xͦbū
euāgelij. s. duct⁹ ē Jesus in des̄tū a
spū. Nā Mar. p̄. d͞r. Et statiz spūs expulit
eū i des̄tū. Luc. āt. 4. d͞r. Agebat̄ aūt a spi
ritu. ppt̄ q̇d s̄m q̄sdā signat̄ triplex motiuū
ad bonū. s. Rō q̄ psuadendo ducit siue diri-
git: ⁊ timor q̇ q̄si violent̄ ipellit: ⁊ amor seu
dulcor q̇ mentē interi⁹ agit. Vel potest ma-
gis s̄m lr̄am dici: q̄ per hoc significatur: q̄
Christus mot⁹ est a spiritu libere nō coacte
Et ideo dicit̄ ductus. Motus est etiā vehe-
mēt̄ ⁊ feruētissime: ⁊ iō d͞r expulsus. Mot⁹
est vtiq3 assidue intrinsece simul ⁊ extrinse
ce: ⁊ ideo dicitur agitatus a spiritu in —

¶ Quod si queratur a quo spiritu ductus est. R. secundum
Alex. de ales sup Luc. ⁊ sm Nicholaū de li
ra ⁊ Pe. io. sup Matth. ⁊ oēs expositores ꝙ
planū ē ꝙ duct⁹ est a spū sancto: q2 agere bo
nitatꝭ ē. Juxta illud ad Ro. 8. Quicūqȝ spū
dei agunt. hi filij dei sunt. Hinc dic Greg.
Conueniēter accipit vt a spū scō duct⁹ credat
vt illuc eū suus spirit⁹ duceret vbi ad tētan-
dū malign⁹ spūs inueniret. Quod patet eē vex
tuȝ q2 hic expsse distinguit spiritus ductor
Christi a diabolo tētante: tū quia ꝯueniēs
est de eo spū eum loq̄ de quo imediate pmiserat:
scilicet ꝙ vidit dei spm̄ descendentē ⁊ veniē
tem sup se. Tuȝ quia vt Lucas ait: Jesus
plen⁹ spū scō agebat a spiritu. s. eodem in de
serto. Blasphemū enim esset ꝙ alter spiri-
tus Christū duceret aut expelleret siue age
ret in desertū ad opa virtutis. Duct⁹ ē igit
Jesus a spiritu in desertū: quod erat sm glo. in
ter hierlm ⁊ hiericho vbi morabāt latrones
inter quos ille ho qui descēdebat ab hierlm in
hiericho dr̄ incidisse: quod ⁊ vocat quarētena a
ieiunio Christi: quod ⁊ pphatū fuit p Dauid
di. Ecce elōgaui fugiēs ⁊ māsi in solitudine
quod etiā p eundē Dauid fuit figuratū. i. R.
23. de quo dr̄: Morabat in deserto: māsitqȝ
in mōte solitudinis. ¶ Sed occasione hui⁹
mouet vnū dubiū: an sit meli⁹ viuere ⁊ peni
tentiaȝ agere in solitudine ꝙ̄ in ciuitate siue
ꝯgregatione. Nā videt ex hoc loco ⁊ etiam
Joānis exēplo qui antra deserti petijt sub te
neris ānis ꝙ meli⁹ sit viuere in solitudine.
Contrariū aūt videt: q2 illud quod ē ꝯ nām
hois est sūme fugiendū: sȝ hō est aīal sotia-
le: vt dicit phs in p poli. ⁊c. R. ad hanc
questionē sm Pe. Jo. ꝙ status Aliqñ dici
tur pfectior: qui est aptior ad pficiendū eū:
q2 sumit illū eo mō quo medic⁹ dr̄ pfectior qñ
ē efficacior ad introducendū sanitatē pfectā.
Aliqñ vero status dr̄ pfectior: q2 ē aptior ad
pficiendū alios p eū q assūptus ē ad ipsū: sic
medicus tāto est pfectior quāto expeditior:
⁊ potentior ad curandū infirmos ⁊ ad regē-
dum sanos. Tertiū dicit pfectior: q2 ē apti
or ad exercendū pfectissimā virtutē pfecto-
rū qui in ipso existūt: vt cythara tanto ē p-
fectior quāto est aptior: vt p eā ⁊ in ea possit
fieri cytharizatio melior. Primo mō status
regularis congregationis scē ⁊ ordinate vi
uētis ē simpliciter pfectior seu ad pficiendū
nondū pfectū aptior ꝙ̄ est vita solitaria: et
hoc dico de cōi cursu ⁊ lege hoiuȝ: q2 ex singu
lari grā spūs sci: ⁊ ex aliq̄ spāli ꝯditione per-
sone pōt in casu alit eē. Jd circo Hiero⁹ in
epla ad rusticū mo. taliū sollicitudinē rep-
hendit: ꝯgregationē vero cōmendat. Sollici
tudinē aūt rephendit di. Jn sollicitudie cito
surrepit supbia ⁊ si parū p ieiunauerit homi-
nēqȝ nō viderit putat se alic⁹ eē momēti: ob-
litusqȝ sui vnde quo venerit int⁹ corde lingua
foras vagat. Judicat ꝯ apli voluntatē alie-
nos seruos: quod gula poposcerit porrigit ma-
nus: dormit quantū voluerit: nullū veret:
facit quod voluerit: oēs se iferiores putat. Cre
brius in vrbib⁹ ꝙ̄ in cellula est: et inter frēs
simulat verecūdias q̄ plateaꝝ turbis. collidi-
tur. Quid igit solitariā vitā rephendimus.
Minime quippe quā sepe laudauim⁹: lȝ vt pre
fert solitaria vita piculosa ē: ne abstracti ab
hoiuȝ frequētia sordidis ⁊ impijs cogitatio
nib⁹ pateāt ⁊ pleni arrogātie ⁊ supcilij cun-
ctos despiciāt: armētqȝ linguas suas: vel cle-
ricis vel monachis detrahendo. hec ibi. Jtem
in eadē epla taliū cōgregationeȝ cōmendat
di. Nulla ars sine magro discit etiā muta aīa
lia ⁊ feraꝝ greges ductores sequūt suos. Jn
apib⁹ pncipes sunt: grues vnā sequunt ordi
ne litterato. Jmpator vnus: vn⁹ iudex puin
tie: Roma vt ꝯdita ē duos frēs simul reges
hr̄e nō potuit: ⁊ paricidio dedicat. Jn rebec-
ce vtero esau ⁊ Jacob bella gesserunt. Sin-
guli ecclaꝝ eps: singuli archipsbri singuli ar
chidiaconi: ⁊ ois ordo ecclasticꝰ suis rectori
bus nitit. Jn naui vn⁹ gubernator: in domo
vn⁹ dñs: in quis grandi exercitu vni⁹ signū
expectat. Et ne plura replicādo fastidiuȝ le
gēti faciā: p hec oīa ad illud tēdit oro vt do-
ceam te nō tuo arbitrio dimittendū: sed viuē
debere in monasterio sub vni⁹ disciplina pa
tris: ꝯsortioqȝ multoꝝ: vt ab alio discas hu-
militatē: ab alio patientiā: hic te silentiū: il-
le doceat māsuetudinē. Nō facias quod visco-
medas quod iuberis: habeas ꝙ̄tū acceperis: vesti
aris quod dat: operis tui pēsa psoluas. Subij-
ciaris cui nō vis: lassus ad stratū venias: ābu
lāsqȝ dormites: ⁊ nec dū expleto sōno surgē
cōpellaris. hec ille. Secūdo mō ē aptior sta-
tus plationis in plato q̄ nō solū p se. sed etiam
p alijs habet iam plenitudinē redūdantē pfe
ctōis: vñ sciendū ꝙ sic vita solitaria de hoꝝ

ceteris paribus ē longe ꝑfectior vita solita/
ria manentiū inter populos: sic regularium cō/
gregatio bitās in deserto: aut longe a populꝭ
ceteris paribus ē longe perfectior habitante
in vrbibus: nisi pro sola vtilitate aīarum absqꝫ
notabili sui distractione hoc fiat: q2 tūc ꝑfe/
ctionē religionis cū ꝑfectione ꝑlatorū offi/
cij quodāmō i simul se habet. Unde Hiero.
ad Paulinū monachū. Quia igitꝰ frater me
interrogas ꝑ quā viā incedere debeas: reue
lata tecū facie loquar. Si officiū vis exerce/
re ꝑsbri: si epatus te vel opus vel onꝰ forte
delectat: viue in vrbibus ⁊ castellis ⁊ aliorū
salutē fac lucrū aīe tue. Hec ille. ¶ Tertio
⁊ vltimo mō status solitudinis ē in virij ele/
uatissimis aptior: excessibꝰ cōtēplatiōis libe
re exercendis: sed talis vita ē solū perfectorum
⁊ probatorū virorū. Unde Hiero. in episto
la ad Rusticū monachū. Solitaria vita illis
proprie cōpetit qui in mōasterijs diu fuerūt
in exercitio virtutis ꝓbati ⁊ ꝑfecti. Et iō qñ
dr̄ ꝙ hō ē aial sociale ꝑm phm. Dicendum ꝙ
appetere solitudinē more bestiali hoc solo. s.
errore socialitatis ē cōtra naturā hōis. Ap
petere ꝓ illā ex superexcessu diuini amoris ⁊
angelice societatis: aut ex prudēti ⁊ cautelo/
sa fuga vitiorū ⁊ occasionū mali nō est ꝯ na/
turā hōis: imo est quedā eiꝰ ꝑfectio. ¶ Si
aūt queratur simpliciter ⁊ absolute q̄ vita sit di
cēda perfectior. R. saluo meliori iudicio ꝙ
illa. s. que sic exercetur sub obediētia ⁊ in obse/
quijs paritꝰ ⁊ exēplis fraterne cōgregatiōis
ꝙ tñ vacat pro tēpore solitudini desertorum
Et iterū pro tpe ꝑdicationibꝰ ⁊ vtilitatibꝰ
aiarū: ita ꝙ semꝑ currit de vna in alterā ⁊
ecōuerso. ⁊ hec fuit vita Christi ⁊ aplorum
⁊ bti Frācisci. ¶ Concludendū ē igitꝰ ꝙ ex
Christi exēplo nō trahitꝰ rō nisi de vita cum
ista: q2 ipse ꝓ maiori pte vite sue vixit sb obe
diētia Marie ⁊ Joseph: ⁊ postea partī i de/
serto cū discipulis: ⁊ partim inter plebes. Ex
Joanne etiā potiꝰ trahitꝰ rō pro coī vita cū
ista. pro quāto tñ vita Joannis declinet ad
solitudinē. Dicendū ꝙ aliq̄d ē ꝑfectiꝰ in ali/
quo casu ⁊ sub certis circūstātijs: ꝗ̄ tñ coīter
⁊ sub certis circūstantijs nō eēt ꝑfectiꝰ: mo
dus aūt viuēdi in Joāne fuit ꝑfectior ⁊ mū/
do vtilior vt. s. efficaciꝰ excitaret corda ⁊ stu
porosius siue mirabiliꝰ aduentū Christi ꝑ/
nunciaret. Et sic patet pars prima.

Pars secūda huius sermonis in qua po/
nitur custoditionis Christi declaratio.

Secūdo in isto sermone suꝑ istā ptē
euāgelij: vt tētaretur a diabolo: Que
ritur vtrū deputatꝰ fuerit angelꝰ ad
Christi custodiā: vr̄ enim ꝙ sic. Primo au/
ctoritate veteris ⁊ noui testamēti. ait enim
ꝓpha. Angelis suis deꝰ māda. de te vt cu.
te in om. vi. tu. ergo si hoc itelligitur de Christo
vt dixit diabolꝰ in hoc euāgelio patet ⁊c. Et
Luc. zz. dicitur. Ecce apparuit ei angelꝰ dñi
cōfortās eū. Ubi Beda in testimoniū vtri/
usqꝫ nāe: ⁊ angelus eū cōfortasse ⁊ angelus
ei ministrasse describitur. Si ergo actus cōfortā
di ptinet ad officiū angeli custodiētis videtur
⁊c. ¶ Secūdo hoc idē videtur rōe: q2 Chri/
stus ꝑm hūanā: maxime ꝑm statū passibili/
tatis minoratꝰ ē paulo minꝰ ab angelis idi/
gebat ⁊ cōpetebat vt videtur ab angelis ꝑsidē
tibus ⁊ in mortalibus custodiri. ¶ Tertio
hoc videtur exēplaritate. Nā ordo vniuersita
tis hoc exegit vt ꝯ malū sit bonū. Cū igitur
Christus habuerit malum angelū ad exerci
tiū ⁊ pugnā: sicut patet in occurrēti euange
lio: q2. s. tētatꝰ ē a diabolo: ergo debuit hr̄e bo
nū angelū ad eius custodiā. Cōtrariū autē
vr̄ tribus rōnibus. Primo sic. Christus ab
instanti natiuitatis sue fuit ꝑfectissime btūs
Si ergo bti est potiꝰ custodire q̄ custodiri: vr̄
ꝙ Christo nullo mō competat angelica cu
stodia. ¶ Secūdo sic. Christus ab instanti
cōceptionis sue ꝑm aiam ⁊ ꝑm corpꝰ fuit di
uinitati vnitus tāta vnitate: qua maior ne/
quit intelligi: ergo si diuina virtꝰ que oīpotēs ē
per oīa ad nutū sue volūtatis ꝓmpta erat:
ergo videtur ꝙ nulla indigeret angelica custo
dia. Tertio sic: q̄ custoditur ab alio ex hoc ꝙ
custoditur ē quodāmodo illi obnoxiꝰ: ergo si
Christus nulli angelo debuit esse obnoxius
a nullo angelo debuit custodiri. ¶ Ad hāc
qōnē rñdent tres famosi doctores siue theo
logi. s. Alex. de ales i secūda parte sūme sue
in tracta. de angelica custodia. Et Ri. in. z.
di. ij. Et Bonauē. ibidē ar. j. q. 3. cōcluden/
tes ꝙ Christo nō est datus angelꝰ ad custo/
diā ⁊ illud tribus rōnibus approbātes. Pri
mo rōne corpalis cōplexionis. Nā aduersa/
rius eius nō poterat opprimere ꝑ violentiā
corpus diuinitati vnitū. ⁊ iō nō indigebat
Christus angelo bono ad sui corpis defen/

sionē. Secūdo rōne spūalis dispositiōis: qꝛ
nō poterat diabolus ꝑ astutias seducere itel
lectū a ṽbo plēarie illustratū nec potēat alli
cere ꝑ blandicias affectū plene grē ꝯfirma
tum: quapropꝭ non indigebat Christꝰ ipo
angelo nec quātū ad eruditionē rōnis: nec
q̄tū ad icitationē affectōis. Tertio rōne in
ꝯuenīētis custoditiōis. Talis eni custodia
nō ꝯueniebat: qꝛ custodia in custodiēte respe
ctu custoditi dicit quādā p̄sidētiā: ⁊ qꝛ ange
li Christo dño suberāt ñ p̄erāt: iō nec a deo
officiū p̄sidentie ipsis angelꝭ respcū Christi
comitti debebat ⁊ nullꝰ angelus debuit de
putari ad custodiendū christū: sed angelorū
mltitudo debuit deputari ad eiꝰ ministeriū
Dicas ḡ ad illā auctē ꝓphe. s. Angelis suis
⁊c̄ ꝙ intelligiꝭ rōne mēbroꝝ. Vñ sicut dicit
Augꝰ. Diabolꝰ male itellexit siue exposuit
dū capiti attribuit rōne sui qḋ scriptura at
tribuit ei rōne mēbrorū. Ad istā aūt euāge
lij ꝙ angelus eū cōfortabat: dicas ꝙ angelꝰ
eū nō cōfortabat potestatiua ꝯfortatiōe: sic
confortat illos quoꝝ custodit: sed solū mini
steriali sicut cōfortat armiger strēnuū mili
tē. Ad rationē āt dicas: ꝙ etiā si christꝰ mi
noratus ē ab angelis: dicaꝭ rōne passibilita
tis: nūq̄ tñ minoratus ē vt aliq̇s angelꝰ au
deret ei p̄sidere: cū ita bñ sit adorādꝰ Chri
stus in cruce etiā sua infirmitate: sicut cum
in sua apparebit virtute. Ad exēplaritatē
hodierni euāgelij ꝙ. s. habuit malū angelū
ad exercitiū. dicas ꝭm Nicho. de lira. ⁊ Bo
nauē. Pe. Jo. Alex. de ales. ꝙ illud exerci
tiū solū fuit extrinsecꝰ ⁊ nō intrinsecus. Ait
eni Grego. ꝙ sola suggestiōe tētatus fuit:
qꝛ mentē eius pcti delectatio nō momordit
de quo ait apl's Hebre. 4. Nō hēmꝰ pontifi
cē qui nō possit cōpati infirmitatibus nr̄is:
tētatū per oīa ꝓ similitudine absq̧ pctō. nō
fuit igiꝭ tētatus ad eiꝰ probationē sed potiꝰ
ad nr̄am instructionē ⁊ aduersarij cōfutatio
nē: ex q̇ Christi dignitas ñ minuebaꝭ ꝫ ma
nifestabaꝭ: dieiꝭ ergo vt tētareꝭ a diabolo.
i. vt occasionē tētandi daret sibi: ac ꝑ ꝯñs et
occasionē triūphādi de eo ad nostrā infor
mationē assumeret. Et sic patet ꝑs secūda.

Pars tertia huius sermonis in qua poni
tur tētationis christi occasio.

Tertio in isto sermone ex p̄cedētibus
a ꝑte cognosciꝭ ꝙ Christꝰ fuit tēta
tus ad instructionē nostrā. ¶ Sed oriꝭ du
biū ad huius euidētiā: quare voluit diabo
lus tētare Christū. R. ꝭm Nicho. de lira
⁊ Petrū ioānē. ꝙ diabolꝰ sciebat ꝑ prophe
tas Christū eē venturū: iuxta illud Esa. 9.
Paruulus natꝰ ē nobis ⁊c̄. Silr̄ tēpꝰ nati
uitatis Christi eē cōpletū: tū ꝓpter hebdo
madas Danielꝭ in q̇bus erat determiate p̄fi
xus aduētus sui terminꝰ: tū ꝓpter trāslatio
nē regni iudeorū ꝓut p̄dictū fuerat ꝑ iacob
patriarchā Geñ. 49. s. Nō auferēꝭ sceptrū
de iuda. sed nesciebat certitudialiꝭ ꝙ Chri
stus naçarenꝰ eēt ipse Christus de quo fue
rāt talia dicta: verūtñ ꝓpꝭ eminētiā scitat
eius ⁊ ꝓpꝭ cōpletionē tꝑis respectu eiꝰ aduē
tus hēbat quādā cōiecturā ꝙ ip̄e vere esset
Christus: ⁊ iō de hoc voluit exꝑiri ꝑ tētatō
nē: qꝛ tētare ē exꝑientiā facere de aliq̇ igno
to: intēdebac etiā ꝑ hāc tētationē iducere eū
in pctm̄ si inuenireꝭ purus hō: ꝫ neutrū ob
tinuit vt patebit. ¶ Qz si dicaꝭ quō diabo
lus potuerit ignorare aut dubitare ꝙ Chri
stus nō eēt deꝰ aut saltē hō ipeccabilis: quia
cū sit intellectus sepatus hñs intelligentiā
ꝑspicacissimā vz ꝙ ipse videret subam aie
Christi: ⁊ ꝙ nō sustētificabaꝭ in seipsa: ac ꝑ
cōsequēs lz ꝑsonā dei nō videret: poterat ne
cessario cōcludere ꝙ nō sustētificabaꝭ nisi i
ꝑsona dei. Ad hoc dicēdū ꝙ bñ pōt aliquo
mō videri suba aie ⁊ carnis: ⁊ tñ nō videbūꝭ
oīa interiora eorū: nec oēs modi exñtie sue.
Diciꝭ ergo in euāgelio: cū ieiunasset. 40. di
ebus ⁊. xl.ª noctibꝰ: vt carnē ꝓ nobis inocē
tem maceraret ⁊ exēplū fidelibꝰ daret: ⁊ per
hoc ꝙ pꝰ baptismū talia egit nobis oñdit ꝙ
qui incboat nouā vitā debet seip̄z deo offer
re ꝑ ieiuniū ⁊ orationē. Unde August. Je
iunauit Christus añ mortē carnis. q̄si cla
mat: abstinete vos a desiderijs carnis: dum
in agone estis. Comedit pꝰ resurrectionē
Jo. 21. q̄si dicat: dū hētis corpꝰ imortale spe
imortalitatis iā pascimini qꝛ dū viā dñi car
pimꝰ ⁊ a vanitate seculi ieiunare ⁊ refici de
bemus futura ꝓmissiōe. Jeiunauit aūt. xl.º
diebus ⁊ nō vltra: vt virtꝰ diuinitatis cela
reꝭ diabolo: qꝛ Moyses Exo. 24. ⁊ Hely
as. 3. Reg̃. 19. tali mō ieiunauerāt: ⁊ postea
esurijt: ⁊ accedēs tētator dixit ei tētando eū
tētatione carnali: si filius dei es dic vt la. is.
pa. fi. Luc. 4. diciꝭ. Dic lapidi huic ⁊c̄. qḋ
idē ē qꝛ singulare includiꝭ i plurali: sicut ac
cipiꝭ Exodi. 8. Venit musca grauissima in

domo Pharaonis .i. multitudo muscarũ q̃
tale rñsuȝ dedit: qꝛ nec diuinitatē eius pote
rat perpēdere: nec ipm ad gloriā īducere di-
cēs: Scriptū ē Deutro. 8. Nō ī solo pane vi
uit hō .s. corꝑali: sed in oī verbo qd̄ procedit
de ore dei: quod verificatᷣ nō solum de vita
spūali sed etiā corꝑali: sicut patet de Moyse
qui ieiunauit .40. diebꝰ ⁊ .40. noctibꝰ v̾bo
dei spūaliter ⁊ corꝑaliť sustētatꝰ. In q̃ rñsi
one docemur maxīe quō tētatiōes carnales
debellare debeamꝰ .s. meditādo scripturā sa-
crā ⁊ verba dei diuinitus reuelata. Juxta il
lud Hiero. Ama sciam scripturaruȝ ⁊ vitia
carnis nō amabis: quod clarius patebit ī se-
quēti sermonario de pctīs de remediatione
pcti gule. Qd̄ etiā cōfirmatᷣ Sapie. 18. vbi
dr̄: Quia nō necessitatꝭ fructꝰ pascūt hoīes:
sed sermo tuꝰ hos qui in te crediderūt ꝯser-
uat: Unde ⁊ apl's Hebre. 4. Uiuus ē sermo
dei: ⁊ efficax: ⁊ dñs nr̄ Jo. 6. dicit. Uerba q̃
ego locutus sū vobis: spūs ⁊ vita sūt. Unde
Petrꝰ dicebat. Dñe ad quē ibimꝰ: v̾ba vite
eterne hēs. Et propheta rogabat dñȝ dicēs
Uiuifica me ẜm verbū tuū. Et sic patet pri-
ma tētatio. ¶ Secūdo tētauit eū ď supbia
ad eundē finē sicut priꝰ. Unde sequitᷣ. Tūc
assumpsit eū diabolus in scām ciuitatē .i. in
Hierusalē que dicebatᷣ sancta qꝛ diuino cul-
tui dedicata siue deputata ꝓpter templum
quod erat ibi: ⁊ statuit eū supra pinaculum
Istud pinaculū erat tēpli tectus qd̄ erat de-
super planꝰ: sicut fiebāt tūc domus palestio
rū. Erat eni intentio demonis illuc eū por-
tantis vt a populo ciuitatis ipse Jesus: qua-
si volare viderefᷣ: ⁊ sic ī vanā gloriā caderet
sed diuina virtute fecit ꝙ eū nullꝰ vidit: qꝛ
in ptāte eius erat videri ⁊ nō videri. Et di-
xit ei. Si filiꝰ dei es mitte te deorsuȝ ⁊c̃. q̄si
dicat. hoc potes virtute propria sine ꝑiculo.
Qui rñdit ei ꝑ scripturā eius tētationē eua-
cuantē .s. Nō tētabis dñm deuȝ tuū. Deu-
trono. 6. Tētare eni deū: est querere expien-
tiā de dei virtute absq; ineuitabili necessita-
te: ⁊ hoc est peccatū vbi docet nos fugere tē-
tationē supbie ⁊ vane glorie: quia nullus de-
bet virtutē suaȝ ex vana gloria ostētare nec
de suis viribus ꝓsumere quasi ampliꝰ non
possit peccare. Et sic patet secunda tētatio.
¶ Tertio tētauit eū de auaricia: vnde seq̃
tur. Iterū assumpsit eū in montē excelsum.

Quis aūt fuit mōs iste nō noiatur: nec mul-
tū refert ad ꝓpositū: ⁊ ostēdit ei oīa regna
mūdi: quod nō est sic intelligēdū: qꝛ ex illo lo
co possent oīa regna ⁊ oēs ciuitates decīmi-
nate videri: sed ostēdendo ẜm Jo. chriso. di
uersas partes orbis dixit ei: Tale regnū est
in tali situ: ⁊ tale ibi ⁊c̃. hec oīa tibi dabo: si
cadēs adoraueris me. Unde sequitᷣ. Uade sa-
thana. hic increpauit eū ⁊ nō supra: ad ostē-
dendū ꝙ proprias debet homo iniurias por-
tare: sed dei iniuriam nullo modo dȝ tolera-
re. Unde Jo. chriso. Discamꝰ exēplo Christi
iniurias nobis illatas pati: illatas aūt chri-
sto nec vsq; auditū sufferre: qd̄ maxīe fit qñ
cultus debitꝰ deo: īpenditᷣ diabolo: qd̄ ipse
facere suggerebat. Et iō hanc virtutē ꝑ scri-
pturā ꝯfirmat dicēs illud Deutro. 6. Dñm
deū tuū adorabis ⁊ illi soli seruies. vbi doce
mur ꝙ nō debemꝰ relinquere deū ⁊ adhere-
re diabolo ꝑ auaricie cupiditatē: q̃ est idolo
rū seruitus. Col. 3. Sȝ adoremꝰ dñȝ ⁊ pro
solis eternis illi seruiamꝰ: ⁊ tūc diabolꝰ re-
cedet a nobis sicut recessit a christo: iux̄ illd̄
Jaco. 4. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis:
cōsequentes grāȝ: in pñti gl'iam aūt in futu
ro: Amen.

Prima dñica ī .xl.ᵉ de diffinitiōe ⁊ diuer
sificatione elemosyne ⁊ euāgelij hodierni ex
positione. Sermo. 34.

e Suriui ⁊ nō
dedistis mihi manducare.
Scribūtᷣ hec verba Mat.
25. ⁊ ī euāgelio pñtis dici:
Postq̄ in supioribꝰ de pri-
ma parte satisfactiōis pnie
.s. ieiunio sufficiētᷣ tractatū ē: iure cōuenit vt
ď alia ipiꝰ satisfactiōis ꝑte tractemus: vȝ de
elemosyna quā vt ď ieiunio dctm̄ ē .s. tripli
citᷣ ꝯsiderare possumus .s. coīssime: qꝛ sic dr̄
oē opꝰ mīe īpensū siue ꝓxio siue sibi ipi: ẜm
ꝙ dicit Augꝰ. ꝙ elemosyna hoīs īcipe dȝ a
seipō: ẜ illd̄ Ecclesiasti. 30. Miserē aīe tue:
deo placēs. Coīter v̾o oē opꝰ pietatꝭ īpēsuȝ
proxio siue corꝑale siue spūale ⁊ sic dr̄ elemo-
syna ꝑs satisfactiōis. Prop̄e aūt dr̄ elemosy-
na opꝰ pietatꝭ īpēsū ꝓxio ad releuādā īdigē-
tiā corꝑalē. Sicut igitᷣ habemꝰ bōa corꝑis:
de quibus satisfacimꝰ ꝑ ieiuniū: ita habemꝰ
bona fortune: de quibus satisfacere debemꝰ

per elemosynã. Et sicut ieiuniũ ẽ ꝯ cõcupiscentiã carnis: ita elemosyna ꝯ cõcupiaꝫ oculorũ. Et sic ieiuniũ ordinat nos metipos ad nos: ita elemosyna ordinat nos ad proximũ ne in finali iudicio ab eťno iudice nobis dicãtur verba ꝑposita. s. Esuriui ⁊ nõ dedistis mihi mãducare ⁊c̃. De elemosyna ergo tractantes tres faciem⁹ consideratiões. Prima dicet̃ elemosyne diffinitio Secũda dicet̃ elemosyne diuersificatio. Tertia dicet̃ lectiõis euangelice appropriatio.

Pars prima huius sermonis ĩ qua declaratur elemosyne diffinitio.

P Rimo in isto sermone aduertenduꝫ ꝙ elemosyna sic diffinit̃ a sacris theologis. Elemosyna ẽ opus siue largitio rei necessarie facta indigẽti ꝓpter deũ ⁊ ex cõpassiõe. Quã diffinitionẽ bene declarat Alex. de ales ĩ. 4. ꝑte sũme sue. q. z. di. ꝙ hec diffinitio facta ẽ ad indicãdũ quid sit elemosyna ſ̃ꝫ eẽ suũ potissimũ: q2 ſ̃m ꝙ cõsiderat̃ ſ̃m eẽ eius potissimũ: requirunt̃ cõditiones ꝑtacte. Ad cuius euidẽtiã aduertẽtendũ est ꝙ quatuor cãe elemosyne pñt assignari. Prima dicit̃ efficiẽs ⁊ hoc dupliciť s. opatiue respectu cui⁹ dr̃ opus siue largitõ Et inductiue cũ dicit̃: ex cõpassione. Nam ⁊ si mentalis deuotio ad releuandã miseriã alicuius deo erecta elemosyna dicat̃: extẽdẽdo nomẽ elemosyne prout dicit motũ interiorẽꝫ ⁊ actũ exteriorẽ: vnde ⁊ volũtas benefaciẽdi dicit̃ opus: iuxta glo. sup illud. Qui seminat in lachrymis: dicit. Magna voluntas multũ dedit multũ semiauit. In diffinitõe tñ sumit̃ opus proprie ſ̃m ꝙ dicit motũ exteriorẽ. Secũda cã dr̃ mãlis: ⁊ hec etiam est duplex. s. ex qua cũ dr̃ rei necessarie ꝓpť cõditionẽ supadditã: ꝓpter qđ insinuat cãꝫ formalẽ q̃ ẽ tertia. Et ẽ cã mãlis circa quaꝫ: cũ dr̃ indigẽti. Quarta cã dr̃ finał q̃ insinuatur cũ dr̃: ꝓpter deũ. Et sic patet ꝙ hec diffinitio ẽ bene signata. ¶ Qđ si dicat̃ ꝙ non videt̃ bene dici ex cõpassione: q2. z. Chor. 9. Hilarẽ eni datorẽ diligit deus. Vñ ex hilaritate nõ ex cõpassione fieri debet. q2 compassio ĩportat tristiciã. Unde ibidẽ. Non ex tristicia: ergo ⁊c̃. Ad hoc rñdet̃ ꝙ cõpassio exigit̃ ad hoc ꝙ opus elemosyne sit ꝓprie elemosyna. Unde Aug⁹ li. 9. de ciui. dei. c. 9. dicit. Quid ẽ aũt mĩa nisi aliene miserie quedã in nr̃o corde cõpassio. Qñ ergo dr̃ ꝙ hilarẽ datorẽ diligit de⁹: põt dici ꝙ ĩ ope elemosyne põt eẽ vtrũqꝫ. s. hilaritas gaudij: et cõpassio doloris. hilaritas respcũ bñficij releuãtis: dolor respectu miserie rleuãde. Vñ nõ ꝙ elemosyna dr̃ ab elys qđ ẽ misereri et moysis qđ ẽ aq̃. vñ elemosyna q̃si aq̃ miserationũ. Itẽ aliť põt dici elemosyna ab ely deus ⁊ syna mãdatũ: vñ elemosyna q̃si actus diuini mãdati. Itẽ elemosyna dr̃ ab ely de⁹ ⁊ moysis aq̃: q̃si aqua dei siue diuina. Ex q̇bus ethimologijs patet ꝙ elemosyna ẽ op⁹ mĩe pietate deductũ ĩ esse: ⁊ diuino mãdato aptũ ad extiguẽda pctã. Prima pars hẽt̃ ex ꝑma ethimologia: p aquã eni ĩ scriptura pietas significat̃. Hiere. 4. Quis dabit capiti meo aquã ⁊ ocuł meis fontẽ lachrymaꝝ ⁊c̃: Secũda ps hẽt̃ ex secũda ethi.ᵃ q2 dñs mandauit elemosynã fieri: vt. ĩ. patebit. Tertia siłr hẽtur ex ťtia ethi.ᵃ q2 elemosyna ẽ aqua diuina. i. diuine ꝟtutis ad extiguẽduꝫ pctã. Sicut eni aqua mãlis ẽ ad extiguẽdũ ignẽ mãlẽ apta: ita elemosyna ꝟtute diuina ẽ ad extiguẽdũ pctã. Unde Ecclesiasti. dr̃. Ignẽ ardentẽ extinguit aqua ⁊ elemosyna resistit pctis. Ex q̇bus oĩbus patet ꝙ elemosyna fit ex cõpassiõe ⁊ mĩa q̃ ẽ tristicia in alienis malis. Vñ Aug⁹ de morib⁹ ecclesie. z8. c. ait. Mĩa appellata ẽ eo ꝙ miserũ cor faciat cõdolẽtis alieno malo: q̇s tñ nõ cõcordat ab oĩ miseria liberũ eẽ sapientem cuꝫ subuenit inopi ⁊ esuriẽti cibos prestat: potũqꝫ sitiẽti: cũ vestit nudũ: cũ ꝑegrinũ tecto recipit: cuꝫ oppressũ liberat: cũ deniqꝫ hũanitatẽ suã vsqꝫ ad sepulturã porrigat mortuorũ: ⁊ si id faciat mente trãq̇lla: nullis aculei dolorib⁹ instictus sed adept⁹ bñficio bonitatꝭ ĩmisericors tñ vocãdus est: huic nihil obest nomini cuꝫ absit mĩa. Hec ille. Et sic patet ps ꝑma.

Pars secũda hui⁹ sermonis in q̃ ponunt̃ diuersa gñia elemosynaꝝ spũaliũ ⁊ corꝑaliũ.

S Ecũdo aduertẽdũ ẽ ꝙ mł̃ta gñia elemosynarũ reꝑiunt̃ ⁊ solẽt assignari septẽ elemosyne corꝑales q̃ ꝯtinẽt̃ in hoc ꝟsu. Visito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: cõdo. quaruꝫ sex enũerant̃. Mat. z5. septima ꝓ Thobie. iz. vbi dr̃. Qñ orabas cũ lachrymis ⁊ sepeliebas mortuos. Quaꝝ elemosynarũ corꝑaliũ nũerũ ⁊ sufficiẽtiã assignat Alex. de ales. q. 4. di. ꝙ cũ elemosyna

sit op⁹ mie: ⁊ mia miseriā respicit: vt illā re-
leuet ꝓueniētē iux̄ nūeꝝ miseriaꝝ hoīs releuā-
darū sumit̄ nūer⁹ elꝫynaꝝ p̄dictaꝝ hō āt ē qd-
dā vnitū ex corpe ⁊ aīa. vñ qdā miserie ꝓue-
niūt ex defectu q̄ orit̄ ex pte vnionis aīe cuꝫ
corpe. Quedā ex pte aīe tm̄ q̄s eleuāt elꝫyne
spūales de q̄b⁹ īfra dicet̄. Est igit̄ miseria q̄
accidit ex pte corpis aut ex cāis itrinsecꝭ aut
extrinsecis. Ex cāis itrinsecis accidit multi-
plex miseria. Quedā .n. ꝓuenit ex distātia si-
ne cōmēsuratōe cōplexionū sic īfirmitas re-
spectu cui⁹ releuāda ē visitatio īfirmoꝝ. Que-
dā ꝓuenit ex dꝑditōe subē q̄ accidit ex actōe
q̄litatū actiuaꝝ que sūt calidū ⁊ frigidū. Ex
actōe nāqꝫ calidi cū sicco accidit miseria q̄dā
q̄ dr̄ fames. Ex actōe aūt frigidi cū humido
accidit alia q̄ dr̄ sitis. Ad q̄ꝝ releuationē est
elꝫyna q̄daꝫ q̄ dr̄ cibatio ⁊ alia q̄ dr̄ potatio.
Est .n. s̄m pħm fames appetit⁹ calidi ⁊ sicci
Sitis v̄o appetit⁹ frigidi ⁊ humidi. Ex cāis
aūt itrinsecis ꝓuenit triplex miseria siue tri-
plex passio circa corp⁹ hūanū Prima ē igno-
miniose nuditatꝭ quā sortit̄ hō ex originali
delicto q̄ releuat elꝫyna induitōis. 2ª ē acer-
be afflictōis q̄ causat̄ ex ipetu hymbriū ⁊ cau-
matū: ad quā releuandā ē elemosyna hospi-
tationis q̄ ē ꝓtectio ab hymbrib⁹ ⁊ caumati-
b⁹. Tertia ē violatiōis ex qua fit corp⁹ ipo-
tēs ad deseruiendū aīe in motu competēti: ⁊
hanc inducit captiuatio siue carceratio quā
releuat redēptio captiuoꝝ. Ex parte v̄o vni-
onis aīe ⁊ corpis accidit miseria mortis: q̄ ē
dissolutio corpis ⁊ aīe ⁊ hāc miseriā respicit
sepelitio siue mortuorū sepultura: ⁊ ipāꝫ re-
leuat inquātū ē possibile: q2 cū nō possit pro-
hibere dissolutionē illā: prohibet saltē feto-
rē sequētē. s. ne viui illo ledant̄: vt eni habe-
tur ab Aug. in li. de cura agēda ꝓ mortuis.
Oia q̄ s̄m morē gerūt̄ circa funera: magis
sūt solatia viuorū q̄ adiutoria mortuoruꝫ:
Preterea tumul⁹ ē memoriale: ꝑ qd̄ multa
fiūt subsidia mortuo q̄ n̄ fierēt si locū deter-
minatū nō hr̄et. Unde Aug. vbi. s̄. Monu-
mēta dicūt̄ quasi monimēta: id̄ q2 mētē mo-
neant ad orandū ꝓ defūctis: vel ad sꝑanduꝫ
gloriā resurrectiōis. Et sic patet ꝙ septē sūt
elemosyne corpales releuātes miserias ꝓue-
niētes ex defectibus q̄ insūt ex pte corpis in
se ⁊ vnionis aīe cū corpe. ¶ Q̄d̄ si ꝯ hoc di-
cat̄: q2. s. plurib⁹ mōis fiāt elemosyne corpa-
les: vtpote fatigatū ī itinere: silr̄ defendere
innocētē a latronib⁹ ipetētib⁹ eū: ne eū spo-
liēt aut occidāt: silr̄ curādo vulneratū. Cū
igit̄ plurib⁹ mōis etiā alijs cōtingat elemo-
synā fieri vr̄ ꝙ diminute sint assignati modi
p̄dicti. Ad hoc rn̄det̄ s̄m Alex. de ales ꝙ ve-
rū ē ꝙ multa sūt alia genera elemosynarū:
s̄ hec p̄cise nūerant̄: q2 de his fit p̄cise mētio
ī scriptura sacra: vt. s̄. patꝫ. Pret̄ea ista sūt
vsus frequētioris ⁊ necessitatis maioris et
fruct⁹ copiosioris: propt̄ qd̄ magis cōuenit
ꝙ hec nūerent̄ q̄ alia: vt ad hec ipendenda
mēbra ecclesie eliciāt̄. Sꝫ aduertenduꝫ s̄m
Tho. 2ª 2ᵉ. q. 32. arti. 2. ꝙ cetere ꝓximi ne-
cessitates ad p̄dicta septē reducūt̄. vnde du-
cere cecū: sustētare claudū: reducūt̄ ad visi-
tationē infirmi: liberare ꝓximū a quacunqꝫ
opp̄ssione ⁊ violētia: reducit̄ ad violentiam
carcerati. Et id̄ debem⁹ gn̄alit̄ ꝓximo ī ei⁹
oībus necessitatib⁹ subuenire: sicut etiā vel-
lem⁹ nobis rōnabilit̄ subueniri: vt patebit
ī. ¶ Aduertēdū insuꝑ ꝙ repiunt̄ septē ele-
mosyne spūales q̄ sūt he. s. docere ignorāteꝫ
consulere dubitātē: cōsolari afflictuꝫ: ꝯfor-
tare pusillanimē: corrigere peccātē: remittē
iniurias: patient̄ supportare on⁹ ꝓximi: ora-
re ꝓ oīb⁹ etiā inimicis. Et de his dr̄ iste v̄.
Cōsule: castiga: solare: remitte: fer: ora. et
sub ista dictiōe: cōsule: cōprehendūt̄ doctri-
na ⁊ cōsiliū: que etiā elemosyne spūales sūt
nobiliores q̄ corpales. Prio q2 illud qd̄ ex-
hibet̄ ē nobilius. s. donū spūale qd̄ p̄eminet
corpali. Secūdo rōne ei⁹ cui subuenit̄: quia
spūs nobilior ē corpe. Tertio quātū ad ipos
actus q̄bus subuenit̄: q2 spūales act⁹ nobili-
ores sūt corpalib⁹: quarū elemosynarū nu-
merū ⁊ sufficiētiā assignat Alex. vbi. s̄. di.
ꝙ he elemosyne distiguūt̄: iux̄ septē miseri-
as aīe: ⁊ ꝑ illas septē releuādas. Due enim
sunt miserie ex pte cognitiue. Una ē ignorā-
tia ꝓpt̄ quā releuādā ē doctrina. Alia ē mi-
seria ꝑplexitatis ipsi⁹ rōnis ad quā releuan-
dā ē ꝯsiliū. Et de his duab⁹ dr̄ Jaco. vltio.
Fratres mei si q̄s ex vobis errauerit a veri-
tate ⁊ cōuerterit q̄s eū: scire dꝫ q̄m q̄ ꝯuerti
fecerit pctōrē ab errore vie sue: saluabit ani-
mā ei⁹ a mōte. Pret̄ea alie sūt miserie ex pte
affectiue: vna ē culpe: alia pene. Jlla v̄o q̄ ē
culpe: aut ē repabilis ꝑ adiutoriū hūanum:
aut simplicit̄ a deo. Si ē repabilis ab homie

aut ē culpa cōmissa in te aut in aliū. Si in te ad illā releuandā ē remissio: de qua dr̄ Ma. 18. Sic ⁊ pater meꝰ celestis faciet vobis: qꝛ nō remittet vobis pctā in se cōmissa: si nō remiseritis vnusq̄sq; de cordibꝰ vestris fratri suo. Si cōmissa ē in aliū: tūc ad illā releuandā ē correctio siue castigatō. Et de ista dicit Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuꝰ ⁊c̄. Et iō. 23. q. 4. duo ista. ait Aug. Quia peccator ē corripe: ⁊ quia hō miserere: neq; oino liberabis hoiez nisi cū psecutꝰ fuerit pctōrē. Hec ibi. Si aūt nō ē repabilis nisi a deo: sicut ē culpa obstinatorū ⁊ ipenitētū: tūc ad illā releuandā ē orō. Et de ista dr̄ Jacobi. 5. Orate pro iuicē vt saluemini. Et Math. [illegible]. Orate pro psequētibꝰ ⁊ calūniātibꝰ vos. Si aūt ē miseria pene: aut ē releuāda p verbum aut p factū. Si p verbū ad illā releuandā est cōsolatio de qua dr̄. j. Thes 5. Cōsolamini pusillanimes ⁊ iuicē edificate alterutrū. Si p factū ad illā releuādā ē supportatio. Et de ista dr̄. Ro. 15. Debemꝰ autē nos firmiores ībecilitates infirmorū sustinere: ⁊ nō nobis placere ⁊c̄. Et ꝺm Tho. Nō solū dēmꝰ portare pōdꝰ ꝓximi inquātū ex suis modis inordinatis grauis ē: sed etiā oēz grauedinē eius iuxͣ illud apli ad Gal. 4. Supportate iuicē in charitate. Et ad Gal. 6. Alter alterius onera portare ⁊c̄. ¶ Q: si ꝯ dicat sic. Cuz elemosyna simpliciť ꝯsistat in largitiōe: vt patet ex supradicta rōe: ⁊ remissio nō dicat aliud genꝰ largiēdi: vr̄ ꝙ debet poni int mo dos elemosyne. Ad hoc rūdet ꝺm Alex. ꝙ ille q̇ remittit: ⁊ si nō largiať aliq̇d dādo: largiť tn̄ obligādo. Qui eni remittit alicui id ad quod teneť ille: dat quodāmō aliq̇d liberādo eū: siue dobligādo ab eo qd̄ debat: ⁊ iō ī decretis assignanť tria elȳnaꝝ gn̄a. 45. di. c. tria. vbi dr̄. Tria sūt gn̄a elemosynarum Una corpalis: dare egēti q̇cq̇d poterit. Alia spūalis: dimittere a q̄ lesus fueris. Tertia delinquētē corrigere: ⁊ errātes in viā veritatis reducere. Hec ibi. Ex q̇bus oriť vnū correlariū: ꝙ nēo cuiuscūq; ꝯditiōis existat: excusať a largitiōe elemosynarum. Unde ꝺm Ambr. sup Luc. 86 di. c. i singulꝭ dr̄. Alia officioꝝ p̄cepta ꝓprie sūt singuloꝝ: mīa cois ē. vsq; . iō q3 cōe p̄ceptuz ē oibꝰ officijs: oibꝰ etatibꝰ necessaria ⁊ ab oibꝰ deferēda: nō publicanꝰ: nō miles excipiť: nō agricola vel vrbanꝰ: diues ⁊ paup. oēs in coi admonēť vt conferāt nō bn̄ti. Hec ille. Si q̇s igiť hz substātiā tpalē tribuat indigēti: si aūt non hēat remittat iiuriā offendēti ⁊ diligat inimicuz qꝛ hoc ē p̄clariꝰ genꝰ elemosynarū. Un̄ Augu. li. Enchi. c. 57. ait. Multa sūt itaq; genera elemosynaꝝ q̄s cū facimꝰ adiuuamur: vt dimittanť pctā nr̄a. Sed ea nihil ē maiꝰ qua corde dimittimꝰ qd̄ ī nos q̇sq; peccauit Minꝰ ḡ bonū ē erga eū eē beniuolū siue etiā bn̄ficū q̇ nihil tibi mali fecerit: ꝫ multo grādius ⁊ magnificētissime bonitatis ē vt tuuz q̊q; diligas inimicū ⁊ eū q̇ tibi malū vult ⁊ si pōt facit. Tu ꝟo bonū semp velis: faciasq; si possis: illiꝰ memor exēpli q̇ pēdēs in cruce orauit ꝓ suis psecutoribus: alios admonuit di. Diligite inimicos vr̄os ⁊c̄. Hec ille. Et iō i li. 50. ome. ome. 6. di. 45. c. due sť idē ait Due sūt elemosyne: vna cordis: alia pecūie. Elemosyna cordis ē dimittere a q̄ lesus es. Nā dare aliq̇d indigēti aliqn̄ q̄ris ⁊ nō hēs īdulgere peccāti quātū volueris redūdat tibi Elemosyna cordis multo maior ē ꝙ elemosyna corpis: charitatis elemosyna sine terrēa suba suffic̄. Hec ibi. Hoc dicit breuiꝰ Omeľ. 43. eo. li. vbi ait. Fac quātū potes: fac vnde potes: fac hilariť ⁊ securꝰ: mitte orōnez: q̇a habebit alas duas. s. geminas elemosynas Et quid est geminas elemosynas Dimittite ⁊ dimittetur vobis. Date ⁊ dabitur vobis Una ē elemosyna q̄ fit de corde: qn̄ fr̄i tuo dimittis pctm̄. Altera elemosyna que fit de suba qn̄ panē paupi porrigis: ambas fac ne sine vlla ala remaneat oratio tua. Hec ille. ¶ Q: ōsi forte q̇s dicat: subaz nō habeo nec iniuriā patior ab aliq̄: inimicū nullū teneo: quō ḡ elemosynā facere potero? Istis etiam rn̄detur ꝙ aliud genꝰ elemosynarū restat: d̄ quo ait Augꝰ in coibꝰ sermonibus sermōe septio. Forte aliq̇s dicit. Ego terrenā subaz nō hēo: quā possim paupibꝰ erogare: nec ab aliquo iiuriā patior cui indulgendo possim mea peccata redimere: q̇d igiť facturus qui nec illa habeo: nec ieiunare: nec a carnibꝰ vľ a vino abstinere valeo? Accipe ergo preclaꝝ ⁊ preciosuz tertiū elemosynaruz genus. Sit in te bona volūtas: omnes homines sicut te ipsuz diligas: pro oibꝰ ora: hoc illis desidera quod tibi velis: ⁊ clamať ab angelis. pax in terra hoibus bone volūtatis. Et qꝛ bona volūtas est ipsa charitas: est ordo securꝰ: q̇a charitas opit multitudinē pctōꝝ. Sic tol

litur oīs excusatō ⁊ cōtradictio tua: quia po tes dicere ꝙ bonā volūtatē habere velis: s non potes probare ꝙ eā3 habere non possis Hec ille. Et sic patet pars secūda.

Pars tertia que dicitur lectionis euangelice appropriatio.

t Ertio ⁊ vltimo in isto sermone pro declaratiōe illius partis euāgelij ad propositū nostrū occurrēt3: quia .s. christus dicet in die iudicij his qui a dextris sunt. Venite bñdicti ⁊c̄. Esuriui ⁊ dedistis mihi mãducare: sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. Et his q̇ a sinistris erūt dicet. Discedite ⁊c̄. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi mãducare: sitiui ⁊ nō dedistis mihi bibere ⁊c̄. ¶ Mouetur vnū dubiu3: vtrū disceptatio in die iudicij de solis misericordie opibus tm̄ futura sit. Na3 dicit Mat. 12. De oī verbo otioso qđ locuti fuerint hoīes: reddēt rationē de eo in die iudicij. Ad hoc respōdetur s3 Ric. i. 4. di. 47. ar. j. q. 3. Et Pe. io. super hoc euāgeliū. ꝙ duplex est disceptatio. s. mētalis ⁊ vocalis. Prima erit de oībus nō tm̄ in generali sed etiā in singulari: q2 sicut dicit Augus. 20. de ciui. dei. c. 14. Virtute diuina fiet vt cuiq3 opa sua vel bona vel mala cūcta in memoriā reuocent ⁊ mētis intuitu mira celeritate cernantur vt accuset ⁊ excuset scia pscientiā atq3 ita simul ⁊ oēs ⁊ singuli iudicentur Vtru3 aute3 de alijs opibus spūalis misericordie aliqua vocalis disceptatio sit futura: certū nobis nō ē. Na3 de illis opibus ꝓpter suā pfectionē nulla fit mētio ad designādū: ꝙ si de opibus minimis tāta fuerit remuneratio: quāto mag a fortiori de illis pfectissimis opibus: viri eni apostolici qui propē excessu3 hūilitatis ⁊ pauptatis ⁊ mundane abiectiōis: hic vocant minimi: designāt sta re quasi iudices seu iudicis assessores: iuxta illud Mat. 19. Sedeb. ⁊ vos sup se. d. iu. d. tri. is. Quapropt in dei iudicio nō examinātur nec eorū opera disceptant: sed quasi approbati ⁊ pfecti sine aliqua disceptatione remunerātur. Fit ergo tm̄ mētio de operib⁹ misericordie corporalis tribus rationibus. Primo quia boni: mediocres: vel īfirmi solent per opera misericordie facta in sanctos paupes supplere proprios defectus: ⁊ procurare sibi sanctorū merita: iuxta illud Luc. 16. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis: vt cu3 defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Secūdo ad prouocandum oēs ad misericordiā ⁊ ad ostendēdū sm Jacob. 2. c. sue canonice. ꝙ ibi misericordia sup exaltat ⁊ supuincit iudiciu3 ⁊ rigorē iusticie ⁊ ad mōstrandū duos ordines electorū. id ē eorū qui pro christo oīa dereliquerūt: ⁊ eorum qui per opera misericordie se illis associant Unde fit etiā ibi mentio de sex tm̄ operibus misericordie corporalis: q2 paupes euangelici cōmuniter illis sex indigent videl3: cibo: potu: hospitio: ⁊ indumento: ⁊ visitatiōe in suis infirmitatibus ⁊ persecutiōib⁹. Et etiā quia christus vt habet Hebre. 7. semper viuens est. iō fit mentio tm̄ de illis opibus que facta sunt mēbris suis viuis nō autem mortuis. Que oīa confirmat Petr⁹ rauēnates in quodā sermone di. In regno celi corā omnibus angelis in cōuentu resurgētiū: ꝙ abel passus sit: ꝙ mūdū saluauit Noe: ꝙ Abraham fidē custodiuit ꝙ Moyses lege3 tulit ꝙ Petrus crucē ascēdit: dñs tacet ⁊ clamat ꝙ pauper comedit. Hec ille. Tertio ⁊ vltio fit precipue de illis mentio vt oīb⁹ appareat manifeste ꝙ q̇ peccata per opa misericordie nō redemerūt indigni sunt misericordia. iō ps. Dispereat de terra memoria eorū: ꝓ eo ꝙ nō est recordatus facere misericordiā. et Jaco. 2. Judiciū sine misericordia fiet ei: q̇ non fecerit misericordia3: Propter quod cōsiderare deberent auari: vsurarij: raptores ⁊ ceteri similes qui non tm̄ dant propria sed auferūt aliena ꝙ horrendum sustinebūt iudicium. Ait enim Grego. Si tāta pena datur qui sua non dedisse cōuincitur: qua pena flectetur qui aliena redarguitur abstulisse? Faciamus ergo misericordie opera: ne de illis inueniamur de quibus dicitur in euangelio Ibunt hi in supplicium eternum. Sed de illis de quibus sequitur. Hi āo in vitam eternam. Ad quā nos ille pducat ⁊c̄. Amen.

Feria tertia prime dominice. xl^e. de excellentia et dignitate elemosyne Sermo. 45.

e Jciebat omnes vendentes ⁊ emētes in tēplo. Mat. 21. Ad declaratione alic⁹ ptis h⁹ euāgelij frēs charissimi nōdu3 s3 hiero. ꝙ sacerdotes ex

cogitauerunt quō p̄dicta de populo facerēt
ēt oīa alia q̇b⁹ opus erat ad sacrificia vende
bant nō habētib⁹ vt sic iteꝝ ea ꝑ oblationem
susciperēt hāc aūt fraudē multoꝝ inopia im
pediebat: q2 nō habebant vñ emerēt. Posu
erunt itaqꝫ numularios q̇ mutuo sub cauti
one darent pecuniā: sꝫ q2 ſm legem nō pote
rant a iudeis. vsuras accipe vltra sortez: ex-
cogitauerunt aliā artē. s. vt collibistas face
rēt. Collibia apud eos dicunt vilia muner
cula: vtpote ciceris: vuarūqꝫ passaꝝ: igitur
collibiste ꝓ vsuris pecuniarijs accipiebant
varias species: cū tñ Ezechiel. 18. vtrūqꝫ in
terdixerit dñs di. Usurā ⁊ supabundantiā
non accipietis. Intrauit igitur Jesus in tē-
plū: ⁊ vt dicūt v̄ba ꝓposita: Eijciebat oēs
ementes ⁊ vēdentes in tēplo: ⁊ mēsas numu-
larioꝝ in q̇b⁹ suas pecunias ꝓ cābio ⁊ mutuo
tenebāt: ⁊ cathedras. i. sedilia vēdentiū colū
bas euertit. De colūbis eni magis agit q2 d̄
illis paupes plus emebāt: q2 nō poterāt eme
re aīalia grossiora. Erat eni in tēplo fornax
symonie ⁊ vsure ac tumultuatōis negociato
rie dissipantis trāquillitatē orōnez ⁊ puri-
taē diuini cultus: ⁊ ideo dixit eis: Scriptuz
est Esa. 56. Domus mea dom⁹ orationis vo
cabitur. Si autē inuenisset eos elemosynas
conferentes non eiecisset ipsos: quia vt dcm̄
ē: Bōa ē orō cū ieiunio ⁊ elemosyna Tho.
12. De qua elemosyna pstqꝫ vidim⁹ ei⁹ diffi
nitionē ⁊ diuersificationē: ꝯuenit vt in p̄nti
sermone eius excellentiā ⁊ dignitatez edisse
ramus: de qua breuit̄ tres ānotabim⁹ ꝯside
ratiōes. Prima dicet̄ rōnabilis dubitatio.
Secūda dicet̄ eiusdē dubitationis declara
tio. Tertia dicet̄ eiusdē dubitatōis robora°.

Pars prima huius sermonis in qua decla
ratur ꝙ dare elemosynā ē act⁹ v̄tutis.

PRimo ad declarādum elemosyne di
gnitatē ⁊ excellentiā dubitat̄ an ele
mosyna sit actus v̄tutis: ⁊ v2 ꝙ sic:
q2 vt videbit̄. j. Dare elemoysnā ē p̄ceptuz:
ſ non p̄cipiūt̄ nisi opa v̄tuosa: g̊ ⁊c̄. Preterea
pnia ē v̄tus: vt patet in tracta. d̄ pnia: ⁊ satis
factio ē actus pnie: ⁊ datio elemosyne ē sp̄es
satisfactiōis: g̊ a p̄ ad vltimū elemosyna est
actus virtutis. Preterea mia ꝯiūgit̄ iuidie
q2 sicut dicit Damas. li. 2. c. 27. Inuidia est
tristicia de alienis bonis: mia' aūt tristicia i
alienis malis. Cū igit̄ inuidia sit vitiū: ⁊ ꝯ-
riū vitijs sit virtus: sequit̄ ꝙ mia est virtus:
sed dare elemosynā ē act⁹ mie: g̊ elemosyna
est actus v̄tutis. ¶ Sed ꝯriū v2 sic arguen-
do. Si ē act⁹ v̄tutis ē act⁹ mie: ſ mia nō est
v̄tus: g̊ nec elemosyna ē act⁹ v̄tutꝫ. minor ꝓ
bat̄: q2 ſꝫ p̄hm. 2. Ethi°. 5. c. Nulla passio
est virt⁹: q̊d ꝓbat̄ duplicit̄. Prio sic. ſꝫ vir-
tutes dicūt̄ boni ⁊ ſm malicias oppositas di
cūt̄ mali: ſ ſm passiones absolute cōsidera-
tas dicunt̄ boni vel mali: g̊ passiones neqꝫ
sūt v̄tutes neqꝫ malicie. Secūdo sic: ſm vir
tutes laudamur: ſꝫ āt oppositas malicias vi
tupamur: sed ſm passiones absolute ꝯsidera
tas neqꝫ laudamur neqꝫ vitupamur: ⁊ sic pa
tet ꝙ nulla passio ē virt⁹: ſ mia ē passio: g̊
nō ē v̄tus. Preterea circa bona exteriora de q̇
bus fit elemosyna nō sūt nisi tres v̄tutes vt
pōt colligi ex dictis p̄hi. 2. Ethi°. c. 7. s. libe
ralitas: magnificentia: ⁊ iusticia: ſ dare ele-
mosynā nō ē actus liberalitatis: q2 liberalis
nō attēdit indigētiā ei⁹ cui dat: nec magni-
ficentie: q2 ſm p̄hm. 4. Ethi°. c. 5. Magni-
ficentia nō ē nisi circa magnos sūptus: mia
aūt circa magnos ⁊ paruos: nec iusticie: q̇a
sicut Aug⁹ dicit. xi. d̄ ciui. dei. 21. c. Justicia
v̄tus est que sua cuiqꝫ distribuit: ſ mia dat
id quod ē dantis propriū nō illius cui dat̄: g̊
dare elemosynā nulli⁹ v̄tutꝫ ē act⁹. Preterea
actus v̄tutis semp ē rect⁹: q2 virt⁹ ē ars bñ
recteqꝫ opandi ſm Aug. sed datio elemosy
ne pōt eē nō recta vt cū fit vana glīa: vel in
tentione sinistra: g̊ patet propositū. Ex q̇b⁹
oībus rōnabilit̄ dubitatur an elemosyna sit
actus virtutis q̄ ē ps p̄ma huius sermonis.

Pars secūda hui⁹ sermonis in qua predi
cta dubitatio apte declaratur.

SEcūdo predicta dubitatio soluitur
diuersimode per tres docto. ¶ Pri
mus ē Alex. vbi. s. q. 3. qui dicit ꝙ
elemosyna potius ē act⁹ virtutis qꝫ virtus:
potest tamē vno mō sumpta dici virtus. s.
ſm ꝙ ē volūtas habitualis: siue habitus vo-
luntatis subueniendi miseris: quia sic ē qua
litas mentis contenta sub ipsa specie quali-
tatis que est habitus vel dispositio: ⁊ ip̄a re
cte viuitur: quia ea recte ordinat̄ mens ꝓut
mouet̄ ad erogationē bñficij alicui idigēti:
nec ipsa aliq̇s male vtit̄. Et iō pōt dici virt⁹
quia ſm August. Uirtus est bona qualitas

mentis: q̄ recte viuit̄: qua nemo male opat̄. Et Aristo. ait. 4. Ethi. Uirtuosus bn̄ vtitur quibuscūq̄. ¶ Secūdꝰ doctor ē beatus Tho. in. 4. dis. 15. ar. 1. q. 3. q̇ dicit. ꝙ elemosyna est actꝰ virtutis. Sicut enī dicit phs. 2. Ethi. Opa virtutū sūt laudabilia: ⁊ ꝑ oppositū opa vitiosa sunt vitupabilia. Sicut g̊ nō dare elemosynā in aliq̄ casu est culpabile vł vitupabile: ita dare elemosynā in aliq̄ casu sic ē laudabile: ⁊ ꝑ cōsequēs virtuosum Cōfirmat hec Ambro. sup illud. 1. Thi. 4. Pietas ad oīa vtilis ē. ⁊c̄. sic di. Ois sūma discipline xp̄iane est ī mīa ⁊ pietate: qm̄ q̇s pietatē sequēs si lubricū carnis patitur sine dubio vapulabit: s; dū ꝑibit mīa largior vbi fides ꝓmptior: nihil tā cōmēdat xp̄ianū ꝙ̄ miseratio charitatis. Hec ille. Et Gre. omel. 5. ait. Respicē inopē ⁊ exaudire p̄cē: largiri stipē: p̄bere defensionē: atq̄ ꝓ eiusdē defensione pauperis aduersantis cuiuslibet inimicicias nō timere magna mētis latitudo ē. Hec ille. ¶ Tertiꝰ doc. est Ric. eadē di. ar. 2. q. 1. di. Q̇ȯ dare elemosynā debitis circūstantijs ē actꝰ v̾tutis. Et hec est 2ᵃ ps hꝰ s̾mōis.

Pars tertia in qua declarat̄ cuius virtutis elemosyna sit actus.

Tertio in isto sermone ad p̄dictorū roborationē sciendū ꝙ elemosyna ē actꝰ mīe: iusticie: ⁊ latrie. Primo dico ꝙ ē actus mīe ꝓbo sic. Subuenire aliene miserie ex mīa ꝓcedit: q2 in datione elemosyne mīa intendit aliqȯ bonū qȯ est releuatio miserie alioꝝ: qȯ pat; supra ex ethimologijs elemosyne. Et ꝑ hoc soluit̄ p̄mū argumētū qn̄ dicit̄ ꝙ mīa nō est virtus sed passio: quia mīa pōt accipi ꝓ passione ⁊ sic nō ē virtꝰ: q2 ⁊ si q̇s cōpatiat̄ alteri nec tn̄ sbueniat potēs nō meret̄. Pōt etiā accipi ꝓ habitu volūtatis habilitātē ad subueniēdū miseris siue miserie indigētis ꝓpter deū: ⁊ sic ē virtꝰ quā sic cōmēdat Tullius in orōne facta ꝓ laude cesaris: vt Augꝰ. recitat libro. 9. de ciui. dei. c. 9. ⁊ ad Amātinū. 4. c. di. Nulla ȯ virtutibꝰ plurimis nec gratior nec admirabilior ē misericordia: homines enī ad eas nulla re ꝓpiꝰ accedunt ꝙ̄ hominibꝰ dando: nihil hab; fortuna magis ꝙ̄ vt possit: nec natura melius ꝙ̄ vt velit seruare cōplurimos. Hec ille. Facias g̊ elemosynā: q2 sic faciendo misericordiā exerces q̄ multū laudaberis. Un̄ Augꝰ ī tractatu de orōne ⁊ misericordia sic ait. Sola misericordia tm̄modo est ab excessibus liberata: dū oīa odiosa sint cū transcēderint metā: sola misericordia terminū nō habet: ipsa tm̄ est cuius nimietas placet cuiꝰ oblectat enormitas: cuius laudabilis pōt eē ꝓfusio. Sola itaq̄ misericordia ē que quāto ad maiora incremēta processit: tanto amplior est ⁊ sibi laudē ⁊ in dn̄o tribuit charitatem. Hec ille. Facias dico elemosynā quia ipsa est actꝰ misericordie ad quā hortamur ī scripturis diuinis. Ideo Augꝰ in liº de elemosyna. Nūq̄ admonitio diuina cessauit: nūq̄ tacuit quo minꝰ in scripturis sanctis tā veteribꝰ ꝙ̄ nouis: semꝑ ⁊ vbiq̄ ad misericordie opa dei pp̄ls ꝓuocatur. Un̄ Ciprianꝰ ad frēs de ope. ⁊ elemosynis sic dicit. Q̇ȯ aūt timorē dei seruat in miserationibꝰ pauperū: deū cogitat: opat̄ enī ideo q2 credit: q2 scit vera esse q̄ p̄dicta sunt verbis dei: nec scripturam posse mētiri arbores infructuosas. i. steriles homies excidi: ⁊ in ignē mitti: misericordes ad regnū celorū vocari. Hec ille. Exerce igitur elemosynā: dico exerce: q2 ipsa ē actꝰ misericordie ꝓpt̄ quā bn̄diceris. Ruth. 2. Sit bn̄dictus q̇ misertus est tui. Propt̄ quā honorabis dn̄z. Prouer. 14. Honorat dn̄m q̇ miseret̄ pauperis: propter quā deo placebis. Prouer. 21. Facere mīam magis placet deo ꝙ̄ victime: ꝓpter quā inuenies retributōē Eccle. 12. Bn̄fac iusto ⁊ iuenies retributionē magnā: ⁊ si nō ab ipso certe a deo. Eccle. 16. Misericordia facit locum vnicuiq̄ s̾m meritū operū suorū. Unde Augꝰ in tractatu de oratiōe ⁊ misericordia. Misericordia laborās semꝑ vigilans tantū efficacie obtinet: vt auctorē suū sine premio esse nō patiatur. Et in liº de correptōe donatistaꝝ ad Bonifaciū comitē. Quid de opere misericordie quod ꝓ vita eterna adipiscenda ⁊ pena et̄na euadēda hominibꝰ debemꝰ impēdere? iudicādū est: si ꝓ salute ista nō solū tēporali: s; etiā breui ad ipsum tempꝰ exiguū liberanda: sic nos hominibꝰ subuenire ratio vera ⁊ benigna cōpellunt. Hec ille. Aperi ergo manꝰ ad pauperes: quia Osee. 6. de pe. dis. 6. c. libēter. 50. di. c. ponderet dominus ait: Misericordiā volo nō sacrificiū. ꝓpter ipsū enī facies deo id quod sibi gratū ē. iuxta illud Michee. 6. Indicabo tibi homo quid sit bonū: ⁊ q̇d

domin⁹ requirat a te: vtiqꝫ facere iudiciũ et
diligere misericordiã. Propter ipsam etiã
btũs eris. Math. 5. Bti mites qm̃ ipsi mi-
sericordiã consequent̃. Et ideo Math. 18.
reprehẽdit̃ qui noluit facere misericordiam
quãdo dr̃: Serue nequã: oẽ debitũ dimisi ti
bi qm̃ rogasti me: nõne ḡ oportuit ⁊ te mise-
rere conserui tui. Et Jacobi. 2. Judiciũ sine
misericordia fiet ei: q̇ nõ fecerit mĩĩcordiã.
Estote ḡ misericordes sicut ⁊ pat̃ vester cele
stis misericors est. Luc. 6. Estote īuicẽ mi
sericordes ⁊ benigni donãtes inuicẽ. Ephe.
.4. Et ideo Lac. ait, in sexto diuinaꝝ insti.
.x.c. Dixi quid debeat̃ deo: dicã nunc q̇d hoĩ
tribuendũ sit: ꝙꝙ id ipsũ qḋ homini tribuit̃
deo tribuit̃: q2 homo dei simulacrũ est: sʒ tñ
primũ iusticie officiũ est coniungi cũ deo: se-
cũdũ cũ homine: sed illud primũ religio dr̃:
hoc ſm misericordia vel humanitas nomia-
tur: que virtus ꝓpria est iustorũ ⁊ cultoruʒ
dei: ꝙ ea sola vite cõmunis in se cõtinet rõ-
nem. Deus eni qui ceteris aĩalibus sapientiã
nõ dedit naturalibus monimẽtis ab incur-
su ⁊ periculo tutiora generauit: hominẽ ꝟo
quẽ nudũ fragilẽqꝫ formauit: vt eum poti⁹
sapiẽtia insereret: dedit enĩ ꝑter cetera hunc
pietatis affectũ: vt homo hoiem tueat̃: dili-
gat: foueat: cõtraqꝫ oĩa pericula ⁊ excipiat:
⁊ ꝑstet auxiliũ: ⁊ iteꝝ: Deniqꝫ celesti sumus
oẽs semine oriũdi: oĩbus ille idẽ pater ẽ: ḡ ꝓ
beluis immanibus sunt habẽdi qui homĩ no
cent: qui cõtra ius humanitatis ⁊ fas oẽ spo
liãt: cruciãt: occidũt: ⁊ exterminãt. Ob quã
necessitudinẽ germanitatis: docet nos ma-
lum nũꝗ facere: semp bonũ: id autẽ bñface-
re quid sit: idẽ ipse ꝑscribit prestare auxiliuʒ
depressis: ⁊ elaborantibus impꝫtiri victũ nõ
habẽtibus. Deus eniʒ quoniã pius est aĩal
nos voluit eẽ sociale. Itaqꝫ in alijs hoĩbus
nos ipsos cogitare debemus: nõ meremur in
periculo liberari si non succurrim⁹: non me-
remur auxiliũ si negam⁹. Hec ille. Et sic pa
tet ꝙ elemosyna est act⁹ misericordie. ¶ 2°.
est actus iusticie elemosyna ⁊ hoc inꝗ̃tũ ele
mosyna ordinat̃ ad satisfaciendũ ꝓ peccato:
quia satisfactio est actus iusticie: ⁊ ideo cõti
netur sub iusticia sicut spẽs sub genere. s. sub
ista specie que dicit̃ liberalitas. Justicia enĩ
diuidit̃ in seueritatẽ ⁊ liberalitatem: vt do-
gmatiçant phi. Et per hoc respõdetur ad il-
lud ꝙ querebat̃ si erat actus liberalitat[: ma

gnificentie: vel iusticie: quia ẽ actus iusticie
nõ ratione sui sed rõne sue partis que est li-
beralitas: ſm ꝙ liberalitas reducit̃ ad iusti
ciã sicut pars: q2 sicut prodigalitas est dare
vbi nõ est dandũ: ita liberalitas ẽ dare vbi
est dandũ: qḋ est actus iusticie. Et quãdo di
citur ꝙ liberalitas nõ attendit eius cui dat.
Ait Ricar. ꝙ si hoc nõ attendat omnis libe
ralitas: hoc tamẽ attendit aliqua eius spẽs
que est misericordia: cuius act⁹ est elemosy-
nã dare: vt dictũ est supra. Et sic patet quõ
liberalitas sit pars iusticie: ⁊ misericordia sit
species liberalitatis. Qḋ elemosyna sit act⁹
misericordie ⁊ iusticie: confirmat hoc La-
ctanti⁹ vbi. s. i2. c. di. Captiuorũ redẽptio
magnũ atqꝫ preclarũ iusticie mun⁹ est. Qḋ
idem ipse Tullius approbauit: atqꝫ hec be-
nignitas inquit etiã reipublice est vtilis redi
mi a seruitute captos: locupletari tenuiores
hanc ego cõsuetudinẽ benignitatis largitio-
ni munerũ longe antepono: hoc est grauiuʒ
hominũ atqꝫ magnorũ: propriũ igitur iu-
stoꝝ opus est alere paupes: ac redimere ca-
ptiuos: cum apud iniustos si qui hoc faciãt
graues ⁊ magni appellent̃: ⁊ ita: Hoc igit̃
officiũ benignitatis ne anteponere quidem
largitioni munerũ debuit: quod est cõparã-
tis: ⁊ de duobus bonis id quod sibi videt̃ me
lius eligentis. Illa enĩ largitio hominũ pa-
trimonia sua in mare abijciẽtiũ inanis ⁊ le-
uis ab omniqꝫ iusticia remotissima ẽ. Itaqꝫ
ne dici quidẽ munera ⁊ in quibus nemo ac-
cipit nisi qui accipere nõ meretur. Non mi-
nus magnũ iusticie opus est pupillos et vi-
duas ⁊ destitutos ⁊ auxilio indigentes tueri
atqꝫ defendere: qḋ adeo vniuersis diña lex
illa ꝑscribit: qñ boni quidẽ quiqꝫ iudices ad
officiũ suũ iudicant pertinere: vt eos natu-
rali humanitate foueãt: ac ijsdẽ prodesse ni
tant̃. Verũ hec opa nostra ꝓprie sunt qui le
gẽ qui verba ipsius dei precipiẽtis accepim⁹.
Nam illi sentiũt quidẽ natura esse iustum
tueri eos qui tutela carẽt: sed cur ita sit non
ꝑspiciunt. Deus eni cuius ꝑpetua clementia
est: idcirco pupillos viduasqꝫ defendi atqʒ
foueri iubet: ne quis respectu ac miseratione
pignorũ suorũ retardet̃: quo minus morteʒ
ꝓ iusticia fideqʒ suscipiat: sʒ incũctanter ac
fortiter subeat: cũ sciat se charos suos deo re
linquere: nec his vnꝗ̃ presidiũ defuturum.
Egros quoqꝫ quib⁹ defuerit q̇ assistat curã-

dos fouẽdo scꝫ suscipere sũme humanitatis
magneqꝫ operationis est. Qđ qui fecerit:
hic viuã hostiam deo acquirat: ⁊ qđ alteri
dederit ad tempus ipse a deo accipiet recipi-
etqꝫ in eternũ. Hec ille. Facias ergo elemo-
synã ⁊ sic acquires iusticiã ꝓpter quã salua-
beris Geñ. 18. Nunquid ꝑdes iustum cum
impio? quasi di. non. Deut.° 24. Habeas iu-
sticiã corã domino deo tuo. Propter quam
afflictionẽ fugies. Job. x. Si iust⁹ fuero nõ
leuabo caput satiatus afflictione ⁊ miseria.
Propter quam ingredieris tabernaculum
dei. psal. 14. Domine q̇s habitat in taberna-
culo tuo. ⁊c̃. Qui igredit̃ sine macula ⁊ ope-
ratur iusticiã. psal. 17. Retribuet mihi do-
min⁹ ꝭm iusticiam meã. psal. 91. Justus vt
palma florebit. Propter quã semꝑ let⁹ eris.
psal. 96. Letamini iusti in domino. psal. 117.
Uox exultationis ⁊ salutis in tabernaculis
iustoꝝ. Propter quã placebis deo. Prouer
16. Initiũ bone vite facere iusticiã: accepta
autem apud deum magis q̃ imolare hosti-
as. Propẽ quã digne coronaberis. Prouer
. 16. Corona dignitatis senect⁹ qꝫ in vijs iu-
sticie reperiet̃. Propter quã securus venies
ad iudiciũ. Eccle. 18. Ante iudiciũ para iu-
sticiã. Propter quã spem habebis in morte
⁊ refrigeriũ. Sapie. 4. Justus si morte pre-
occupatus fuerit in refrigerio erit. Propter
quã saturaberis. Math. 5. Beati qui esu-
riũt ⁊ sitiũt iusticiã: quoniã ipsi saturabun-
tur. Per quã fili⁹ dei vocaberis. i. Jo. 5. Ois
qui facit iusticiã ex deo nat⁹ est. Et sic patet
q̃ elemosyna est act⁹ iusticie. ¶ Tertio ele-
mosyna est actus latrie que est virt⁹ quedã
qua impendit̃ honor deo quod probatur sic
Offerre sacrificiũ deo est actus latrie: ꝗ da-
re elemosynã indigenti est offerre sacrificiũ
deo. iuxta illud Hebre. vlti. Beneficẽtie aũt
⁊ cõmunionis nolite obliuisci: talibus enim
hostijs ꝓmeretur deus: ergo elemosyna est
act⁹ latrie. vnde Lactãti⁹ vbi. s̃. ait. Trãs-
fer ad magnũ sacrificiũ male ꝑitura vt pro
his veris muneri⁹ habeas a deo mun⁹ eter-
nũ. Et per hoc patet responsio ad vltimũ ar-
gumentũ in opposito: quia dare elemosynã
est actus virtutis cũ est debito modo circũ-
stantiatus: vt. s. fiat ꝓpter deũ ⁊ sic nũq̃ põt
esse nisi rectus. Ex quibus omnib⁹ concludi-
tur q̃ dare elemosynã est magna res virtuo-
sa ⁊ excellentissima. De q̃ dicit Ciprian⁹ in
ep̃la ad fratres de ope ⁊ elemosynis. Preclara
⁊ diuina res fratres charissimi solitaris
operatio: solatiũ grande credentiũ: securi-
tatꝫ nostre salubre presidiũ: monimẽtũ spĩ:
tutella fidei: medela pcti reposita in potesta-
te patientis: res ⁊ grandis ⁊ facilis: sine pe-
riculo persecutionis: corona pacis: verũ dei
munus: ⁊ maximũ infirmis necessariũ: for-
tibus gloriosum: quo christianus adiutus
prefert gratiã spiritualẽ: promeret̃ christũ
iudicẽ: ⁊ deum cõputat debitorẽ: ad hãc ope-
rum salutariũ palmã libẽter ac prompte cer-
tem⁹: omnes in agone iusticie deo christoqꝫ
spectante curramus: ⁊ qui seculo ⁊ mundo
iam maiores esse cepimus cursum nostruꝫ:
nulla seculi ⁊ mundi cupiditate tardemus: si
expeditos celeres: si in hoc operis agone cur-
rẽtes dies nos vel reductionis vel ꝑsecutio-
nis inuenerit nusq̃ domin⁹ meritis nostris
ad premiũ deerit: in pace vincentibus coro-
nam candidã pro operibus dabit: in persecu-
tione purpureã pro passione germinabit.
Hec ille. Faciamus ergo elemosynã que est
virtus dignissima ⁊ excellentissima: ꝑ quã
in presenti assequamur gratiam: ⁊ gloriã in
futuro in secula seculorũ Amen.

Feria quarta post primam dominicã in
xl.ª De satisfactõe elemosyne. Sermo. 46

v Iri niniuite
surgẽt in iudicio cũ gene-
ratione ista ⁊ cõdẽnabũt
eã: quia penitẽtiã egerũt
in ꝑdicatione Jone ꝓphe-
te. Math. 12. c. Petunt
iudei frẽs charissimi scribe ⁊ pharisei: vt pa-
tet i occurrẽti euãgelio aliquod signũ a xp̃o
videre: quod signũ ⁊ qua intentiõe peterent
Luce. xi. magis expresse declarat̃ vbi dicit̃:
Et alij tẽtantes signũ de celo querebant ab
eo. Quod ergo hic dicit̃ absolute q̃ q̃rebãt
signum: intelligit̃ de signo aliquo singulari
differẽte a signis q̃ xp̃s coiter faciebat. Ipsa
aũt questio cõsiderata cõditione querentiũ
aperte ostendit q̃ ex verbo infideli ⁊ super-
bo ac vano ⁊ tentatiuo procedebat: cuꝫ tot
⁊ tanta signa altioris potentie faceret q̃ ali-
quod signũ visibile emittere de celo: ideo re-
spondit eis iesus. Gnãtio mala ⁊ adultera

signum querit. ꝛc̃. Deinde concludit verba
ꝓposita. Uiri niniuite surgent. ꝛc̃. Condē-
nabunt eā: nō auctoritate sed melioris facti
cōparatione: qꝛ penitentiā egerunt in predi-
catione Jone: quod nō fecerunt iudei ad p̄-
dicationē christi. Et tamē Jonas tm̄ tribus
diebus predicauit eis: christ⁹ autē tribus an
nis. Itē Jonas predicauit peregrinis: xp̄us
ciuib⁹ suis. Itē Jonas nullū fecit miraculū
christus multa. Itē Jonas fuit pur⁹ homo:
christus deus ꝛ homo. Sicuti etiā hodiernis
tēporib⁹ pauci tot predicationib⁹ mouēt̃ ad
penitentiā: ꝛ ad satisfactionē pro peccatꝭ suis
reducunt̃. Non luxuriosi ad ieiuniū ꝛ absti
nentiā. Non superbi ad orationē ꝛ satisfacti
onē humilē. Non diuites cupidi ꝛ raptores
ad largitatē ꝛ elemosynā. De qua elemosy-
na tractantes postq̄ꝫ i superiori sermone ei⁹
excellentiā ꝛ dignitatē vidimus. In presen-
tiarū eius satisfactionē pertractabimus: de
more solito tres considerationes annotātes
vt infra. videlicet Prima dicit̃ suppositio.
Secunda dicitur declaratio. Tertia dicitur
dubitatio.

Pars prima huius sermonis in qua sup-
ponitur ꝙ elemosyna est pctōꝝ satisfactiua.

P Rimo igit̃ in isto sermōe supponit̃
cōclusio. Q̄ꝺ elemosyna est ꝓ pctis
maxime satisfactiua. Q̄ꝺ ꝓbat̃ tri
plicit̃ Primo similitudine. Scd̄o intētione.
Tertio euidēti rōne. ¶ Primo ꝓbat̃ simi-
litudine sic: Homo satisfacit alicui tribus
modis: vel ꝑ penā quā sustinet: vel ꝑ aliq̇d
qꝺ ei largit̃: vel ꝑ intercessionē vel interces-
sores quos mittit: Sic a simili hec tria facit
hō ꝑ elemosynā. Quia per ipsā se punit sub
trahendo sibi substantiā corꝑalē. Scd̄o hō
deo largit̃: qꝛ dat pauꝑibus aliq̇d ꝓpter deū
Tertio mittit intercessores ad ipsū rogādū
qꝛ ipsi pauꝑes tenētur ꝓ eo orare: ergo elemosy
na est opus satisfactoriū. ¶ Scd̄o hoc idez
probat̃ ex largitoris intētiōe sic: elemosyna
potest dupliciter fieri: recte ꝛ bene. Aut intē-
tione subleuandi necessitatē proximi: ꝛ sic ē
opus mi̇ꝑcordie: ꝛ hoc mō ꝓprie ꝑtinet ad
meritū vite Et hec ē satisfactoria. Aut intē
tione recōpēsandi ꝓ debito diuine offense ꝛ
sic ē opus iusticie ꝛ satisfactoria: hec petrus
de tarātasio i. 4. dis. 15. ar. 2. q. i. ¶ Tertio
hoc idē ꝓbat̃ euidēti rōne sic: ad hoc ꝙ op⁹
qꝺ facim⁹ sit satisfactoriū oportet ꝙ habeat i
se duo. Primo ꝙ sit opus bonū vt sit in ho-
norē dei. Scd̄o ꝙ sit opus penale: vt pctōri
aliq̇d subtrahat̃: qꝛ a pena ꝛ a culpa liberat
ꝛ a culpa reseruat. Primo dico ꝙ a pena ꝛ cul
pa cōmissa liberat: qꝛ ꝑ penaꝫ fit satisfactio
de pctō: qꝺ probat̃ sic. Satisfacit eni̇ aliq̇s
deo ꝑ recōpēsatione offense: recōpēsatio aūt
offense iportat adequationē ei⁹ q̇ offendit
ad eū i quē offensa ē cōmissa: adequatio āt
ꝛ in diuina iusticia ꝛ humana fit per subtra
ctionē ab vno qui plus iusto habuit: ꝛ ꝑ ad-
ditionē ad alterū cui iniuste aliquid ē sub-
tractū. Deo aūt q̄uis quātū ē ex ꝑte sua ni-
hil possit subtrahi: pctōr tm̄ quantū in se est
peccādo aufert deo honorē debitū: ꝛ ideo
oportet ꝙ in recompēsatione pcti ꝛ offense
dei contra eius honorē cōmisse aliq̇d subtra
ham⁹. Quaꝓpter necesse ē ꝙ opus satisfa-
ctoriū sit penale: vt per penā nobis aliq̇d sub
trahamus ꝛ deo aliquid impendamus. Se-
cundo dico ꝙ pena etiā a futura culpa p̄ser-
uat: quia nō facile homo ad peccata redit: ex
quo penā expertus est. Nam medicine pec-
catoꝝ ꝛ purgatiue ꝛ p̄seruatiue sūt pene. 2°
Ethi⁹. Cū igitur subtractio bonorū tempo
raliū ꝑ elemosynā penalis sit. Sequitur ꝙ
elemosyna est satisfactoria. hec Tho. in. 4.
dis. 15. ar. i. q. 2. ¶ Confirmāt̃ predicta tri
plici auctoritate. Prima est decreti ꝛ ē Cy-
priani de pe. dis. i. c. miror. vbi dicitur. Ele-
mosyna a morte liberat: nō vtiq̄ꝫ ab illa mor
te liberat quā semel christi sanguis extinxit
ꝛ aqua nos salutaris baptismi ꝛ nostri redē
ptoris gratia liberauit: sed ab ea que per de-
licta postmodū subrepit. Hec ille. Secunda
est Lactācij vbi. s. Magna ē misericordie
merces cui deus pollicet̃ oīa peccata se remis
surū. Si audieris inquit preces supplicis tui
ꝛ ego audiam tuas. Si misertus laborātiū
fueris: ꝛ ego i tuo labore miserebor. Si aūt
despexeris nec adiuueris: ꝛ ego animū tuū
contra te geram: tuisq̄ꝫ legibus te iudicabo.
Hec ille. Tertia est Aug. i a li° de pctōꝝ me-
ritis ꝛ remissione ꝛ baptismo paruulorū sic
di. Aliqua precipit sed cōsulit deus homini
ad nō nulla superanda: vel que male concu-
piūt̃: vel que male metuūt̃. Magnis aliq̄n
vl' q̄ totis virib⁹ op⁹ ē voluntatis: q̄s nō per
fecte nos in oībus adhibituros preuidit: q̇

ꝑ ꝓpbetā veridice dici voluit. Nō iustifica-
bit in cōspectu tuo oīs viuens. Tales vtiq̄
nos futuros dn̄s ꝓuidēs q̄dā salubria reme
dia ꝯtra reatū ⁊ vincula pctōꝝ ⁊ post baptis
mū dare ac valere dignatꝰ ē. O pa. s. mīe cū
ait: Dimittite ⁊ dimittet vobis. Date ⁊ da-
bit vobis. Hec ille. Et idō sicut ꝑ passionem
xp̄i a pctō originali liberati sumꝰ: ita ⁊ a pec
catis actualibꝰ ꝑ eandē passionē: sed mediā-
tibꝰ opibꝰ nostris maxime elemosynis libera
mur. Unde Cypꝛanꝰ ad frēs d̄ opere. ⁊ elemo.
Multa ⁊ magna sunt frēs charissimi benefi
cia dīna: q̄bꝰ in salutē nostrā dei patris ⁊ xp̄i
copiosa ⁊ larga clemētia opata sit ⁊ sp̄ opet.
Q̄d cōseruādis ac viuificādis nobis pat fi-
liū misit vt reparare nos posset: q̄ꝙ filius
missus ē ⁊ hoīs filiꝰ voluit ēe vt nos dei filios
faceret. Hūiliauit se: vt pplm̄ q̄ ꝓus iacebat
erigeret: vulneratꝰ ē vt vulnera nr̄a sanaret
Seruiuit vt ad libtatē seruiētes subtrahēt
mori sustinuit vt imortalitatē mōtalibꝰ exhi
beret. Mlta hec sūt ⁊ mag̃ dīne mīe mūera
Sꝫ adhuc qualis ꝓuidētia illa ⁊ quanta cle
mētia ē ꝙ nobis salutari rōni ꝓspicit vt hoī
q̄ redēptꝰ est reseruādo pleniꝰ cōsulat. Naꝫ
cū dn̄s veniēs sanasset illa nr̄a q̄ Adā porta
uerat vulnera: ⁊ venena serpentis antiq̄ cu-
rasset: legē dedit sano ⁊ p̄cepit vt vltra iā nō
peccaret: ne q̄d peccāti grauiꝰ eueniret. Co-
arctati eramꝰ ⁊ i angustū inocētie ꝓscripti-
one cōclusi ne haberet q̄d humane fragilita
tis infirmitas atq̄ ībecillitas faceret: nisi ite
rū pietas dīna subueniēs iusticie ⁊ mīe ope-
ribꝰ ostēsis viā quādā tuēde salut̄ aperiret:
vt sordes postmodū q̄scūq̄ ꝯtrahimꝰ elemosy-
nis abluamꝰ. Loquit̄ i scripturis dīnis spi
ritus scūs ⁊ dicit: Elemosynis ⁊ fide delicta
purgant̄. Nō vtiq̄ illa delicta q̄ fuerunt an̄
ꝯtracta. Nā illa xp̄i sanguie ⁊ scificatōe pur
gant̄. Itē denuo dicit: Sicut aq̄ extinguit
ignē: ita elemosyna extinguit pctm̄. Hic q̄ꝫ
on̄dit̄ ⁊ ꝓbat̄ ꝙ sicut lauatōe aque salutaris
gehēne ignis extinguit̄: ita elemosynis atqꝫ
opationibꝰ iustis delictoꝝ flāma sopit̄. Hec
ille. Et sic patet pars p̄ma huiꝰ sermonis.

Pars secūda huiꝰ sermonis i q̄ declarat̄
ꝙ elemosyna ē satisfactoria ꝯ c̄ pctm̄.

[S]Ecundo declarat̄ ꝙ elemosyna ē sa
tisfactoria ꝯ c̄ pctm̄. Nā apl's ait. i.
Thi. 4. Pietas ad oīa valet. s. pctā
ꝓmissionē habēns vite q̄ nūc est ⁊ future: g̃
⁊c̄. Preterea glo. sup Luc. ait. Prima ele-
mosyna est mederi aīabꝰ vr̄is credēdo ī me
q̄r corda mūdo: ſ cōstat ꝙ deꝰ mūdat aīam
ab oī imūdicia: q̄r nō mūdat eā i pte sꝫ tota
liter: g̃. ⁊c̄. Preter̄ea s̄m Augm̄. z. li°. de verb
dn̄i sermone. 7. Faciēs elemosynā debet ici
pere a seipso: ait eni ibi sic: Quō eni es mise-
ricors alteri: si crudelis es tibi? Fac verā ele
mosynā: audi scripturam. Miserere aīe tue
placens deo: mēdicat ante te aīa tua: redi ad
ꝯsciaꝫ tuā quicūq̄ male viuis: cūq̄ ifideli
viuis redi ad ꝯsciaꝫ tuā ⁊ ibi iueniēs mēdicā
tē aīaꝫ tuā: egētē: pauperē: erūnosā: ⁊ forte
egētē ⁊ egestate mutescētē: ⁊ qn̄ iueneris talē
aīaꝫ tuā fac illi elemosynā iudiciū ⁊ caritatē
Quid est iudiciū? respice te ⁊ iueni te. displi-
ce tibi: ꝓnūcia i te. Et q̄d est charitas? Dili-
ge deum ⁊ ꝓximū ⁊ fecisti mīam: ꝓus cū aīa
tua ⁊ ꝯscia tua: hāc aūt elemosynam si p̄ter-
mittis da q̄ꝫtū vis: dona q̄ꝫtū vis de fructi-
bus tuis nō decimas sen dimidias. nihil fa-
cis qn̄ totū nō facis: ⁊ tecū aīa tua descat̄: ne
pereat fame: da illi panē: quē panē? Panem
viuū q̄ tecū loq̄t̄. Ego sū panis viuus qui d̄
celo descēdi. Hec ille. Ex quo textu sic argui
tur. Elemosyna est misereri aīe sue: ſ misere
ri aīe sue ē remouere oēm miseriā ab ipsa. i.
oē pctm̄: q̄r Prouer. 14. Pctm̄ miseros fa-
cit pplos: g̃ elemosyna ordinata oēm miseriā
aīe tollit. Ista aūt qualit̄ itelligi habeāt de
clarat Alex. de al. vbi. s̄. di. Q̄d vtilitas ele-
mosyne magna est. Est eni quodāmodo vni
uersalis: q̄r efficax ꝯ duas radices pctōrum
Nā vt hēt ab Aug. sup̄ verbo psal. 79. In-
censa igni ⁊ suffossa ab icrepatōe vultus tui
ꝑibūt. Est ardens cupiditas velut ignis ma
lus: ⁊ timet male iacēs velut malū frigus: ꝯ
malū ignē ē elemosyna velut aq̄: vt pꝫ. s̄. Cō
tra malū frigus est elemosyna velut ignis.
Prouer. 25. Si esurierit inimicꝰ tuꝰ ciba il-
lū: si sitierit da ei aquā bibere: prunas eni cō
gregabis sup caput eiꝰ. Preter̄ea hoc etiā pꝫ
ex his ꝙ dn̄s mūdat aīam ab oī pctō ꝑ grāꝫ
quā de sola mīa infundit. Un̄ mīa vel opus
mīe quodāmodo ꝯriat̄ oī pctō. oē eni pctm̄
est miseria aīe ⁊ aīam efficit miserā: quam
quodāmodo releuat mīa. s. mīa dei effectiue
mīa hoīs dispositiue. Preterea elemosyna
ꝓdest ⁊ faciēti ⁊ recipiēti: vn̄ quodāmodo

habet vniuersalē vtilitatē. ¶ Aduertēdū
tñ ꝙ vniuersalis vtilitas elemosyne nō ē di
cta ꝑ ꝓprietatē sed appropriationē. Nō ꝑ ꝓ
prietatē dico: q2 vtilitas elemosyne ꝓprie sa
tisfacere ē ꝓ pctō auaricie: sicut ieiunij ꝓ pec
cato luxurie: ⁊ orōnis ꝓ pctō supbie: sed per
appropriatōnē q2 sic duplex ē medicina pur
gatiua ⁊ sanatiua ⁊ cuiusdā ē ꝓprie sanare:
cuiusdā est ꝓprie purgare. Sicut igiꝛ ieiu/
niū ꝓprie sanat luxuriā ⁊ etiā purgat: appro
priate ꝟo purgat oīa pctā ꝓ illis satisfacien/
do. Sic elemosyna etiā ꝓprie sanat vitium
auaritie ⁊ ꝓ ipso satisfacit: sed tñ a ꝓprieta/
te ꝓ oib⁹ satisfacit. Est etiā vniuersalis vti
litatis nō effectiue ꝓprie dicendo ß dispositi
ue: q2 disponit ad oīuз vitiorū purgationē.
Cōfirmat ista trib⁹ auctoritatib⁹ scripture
sacre. Prima est Luc. xj. Date elemosynā ⁊
ecce oīa mūda sūt vobis. 2ª est Thobie. 4.
Elemosyna ab oī pctō ⁊ a morte liberat. 3ª ē
Daniel. 4. vbi ē qō Danie. ait ad Nabucho
donosor Pctā tua elemosynis redime ⁊ iniq
tates tuas in misericordijs pauperū. Et sic
patet pars 2ª hui⁹ ꝟmonis.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ponitur
vnū dubiū: vtrū dare elemosynā sit magis
satisfactoriū inter ptes satisfactionis.

Ertio ī isto ꝟmone oriꝛ dubiū: vtꝝ
dare elemosynā sit magis satisfacto
riū inꝛ ptes satisfactiōis: videꝛ enī
ꝙ nō: q2 Auicēna x. metha. 3. c. loquēs de ob
sequijs q̄ ꝓpter deū īpendūꝛ ait: ꝙ ex his oī
bus obsequijs illud ē acceptabili⁹ ꝑ qō agēs
paraꝛ q̄si sit loquēs in deo ⁊ tendēs in ipsum
⁊ ad ipsū fact⁹ q̄si pñs ei: sed hoc ē orō: g̃ ⁊c̄.
Preꝛea cū ꝑ satisfactionē sint cause peccato
rū excidēde: illud magis est satisfactoriū qō
est ꝯ porē radicē pctī: ß ista est supbia vite ꝯ
quā est directe orō: g̃ orō ē magis satisfacto
ria inꝛ satisfactōis ptes. Preꝛea satisfactio
satisfaciēda ē ꝑ opa penalia: sed ieiuniū ma/
gis ē penale q̃ donatio elemosyne: g̃ ē mag
satisfactoriū q̃ elemosyna. ¶ Sз ꝯriū pro/
baꝛ trib⁹ rōnib⁹ sic arguēdo. Illud ē magis
satisfactoriū cui mag appropriat scriptura
ꝯriari pctīs: ß elemosyna ē h⁹mōi: iuxꝛ illud
Eccle. 3. Ignē ardētē extinguit aq̄: ⁊ elemo/
syna resistit pctīs: g̃ magis est satisfactoria.
Preꝛea p⁹ q̃ Thob. 12. dictū ē. Bona ē orō

cū ieiunio ⁊ elemosyna: de elemosyna spālīꝛ
subiūgitur: qm̄ elemosyna a morte liberat ⁊
ipsa ē q̄ purgat pctā ⁊ facit īuenire vitā eter
nā: g̃ vr̄ ꝙ magis sit satisfactoria elemosyna
q̃ ieiuniū vl' orō. Preꝛea in satisfactiōe tria
sūt. s. vitatio culpe ad quā maxīe valet orō.
Augmentū grē ad quā maxime valet ele/
mosyna. Solutio pene ad quā maxime va/
let ieiuniū. Et q2 augmētū grē nobili⁹ ē q̃
vitatio culpe: q2 nō euitaꝛ malū nisi ꝓpꝛ bo
nū ⁊ qōlibet istoꝝ meli⁹ ē q̃ solutio pene: iō
inꝛ ptes satisfationis vtilior est elemosyna ⁊
orō vtilior ē q̃ ieiuniū. ¶ Istā ꝯclusionē ꝓ
xime dictā ꝯfirmat Ric. in. 4. dis. 15. ar. 2. q
. 3. Aliter sic eā declarādo. Elemosyna debi/
ta intētōe facta aliq̄ mō ꝟtutē ꝯtinet orōnis
⁊ ieiunij: q2 eū cui daꝛ obligat ad orādū ⁊
ieiunādū ⁊ alia bona faciēdū ꝓ dante elemo
synā inq̄tū sibi possibile ē. Preterea elemo/
syna inq̄tū daꝛ ꝓpꝛ deū ē q̄si q̄dam oblatio
deo facta. Oblatio āt deo facta aliquā vim
orōnis hз: inq̄tū etiā bona exteriora sūt ad
sustētationē corpis: subtractio eoꝝ ꝑ elemo
synā aliq̄ mō ꝟtutē ꝯtinet ieiuniū: q2 ī orō/
ne aīa regimini corpis min⁹ intēdit: ⁊ ex cō/
sequēti corp⁹ debilitat. Sic igiꝛ ꝟtuosior ē
aīa ītellectiua q̃ sensitiua: q2 ꝯtinet ipsi⁹ ꝟ/
tutē ⁊ multo pl⁹ ⁊ sensitiua q̃ vegetatiua: q2
cōtinet ei⁹ ꝟtutē ⁊ ampli⁹: sic magis ē satis/
factoria elemosyna q̃ orō: ⁊ orō q̃ ieiuniū:
q̃uis elemosyna nō tātū excedat orōnē ⁊ ie/
iuniū in esse moris quātū aīa intellectiua ex
cedit sensitiuā ⁊ vegetatiuā ī esse nāe. Dicas
g̃ ad pmū ī oppositū. Qō licз orō ꝟm eētiā
dignior sit q̃ donatio elyne. tñ quātū ad usū
vtili⁹ ē dare elemosynā q̃ orare: ⁊ sic debet
itelligi verbū Auicēne: q2 tñ orō ⁊ ieiuniū
retrahūt a pctō: non tm̄ ꝑ modū meriti sed
etiā ꝑ modū cōsuetudinis ꝯrie. Ideo de illo
demonio qō erat deputatū ad inclinādū ho
mines ī malā ꝯsuetudinē dr̄ Math. 17. Qꝛ
eijci non poterat nisi ꝑ orōnē ⁊ ieiuniū. Ad
2m dicas ꝙ ꝯ supbiā vite ē etiā elemosyna:
q2 vt supius habitū ē ꝯtinet aliquā orōnis
ꝟtutē. Ad 3m dicas ꝙ ī satisfactōe pl⁹ atten
dēda ē bonitas q̃ penalitas: elemosyna aūt
melior ē ieiunio: q̃uis ieiuniū sit penali⁹ sim
pliciꝛ: qō iō dico: q2 aliq̄b⁹ penali⁹ ē elemosy
nā dare q̃ ieiunare. ¶ Confirmaꝛ ꝓdicta

cõclusio triplici auctoritate. Prima ē Aug. in 2° sermōe de ieiunio quadragesime sic di. Jeiunia nr̃a elemosynarũ piguedo cōmēdet q2 tale ē ieiuniũ sine elemosyna: qualis sine oleo est lucerna. Nā sicut lucerna sine oleo accēdit fumigare pōt: lumen aũt habē non pōt. Ita ieiuniũ sine elemosyna carnē q̇dem cruciat: sed charitatis lumine aiam nō illustrat. Hec ille. 2ᵃ est Ambrosij i sermone de dñica d Abrahā de pe. di. i. c. Medicina misericordie tollit pctā magna: habem⁹ plura subsidia q̇b⁹ pctā nr̃a redimim⁹: pecuniā habes redime pctā tua. Non venalis est dñs: sȝ tu ipse venalis es: pctis tuis venũdatus es: redime te opibus tuis: redime te pecunia tua. vilis est pecunia: sed ꝑciosa est misericordia elemosyna inq̇t a pctō liberat. Crimina ergo elemosynis redimũt: hec ille. 3ᵃ ē Joan. chrisostomi ea. di. c. medicamētũ sic dicens: Medicamentũ fortius qd̄ maxime in pnia opat hoc ē elemosyna. Sicut in ꝑceptis medicine medicamētũ q̇dē multas herbas accipit: vnā aũt dñantissimā: sic ⁊ in pnia. Ista herba dñantior ⁊ potētior ē ⁊ vniuersũ ipsa efficit. Audi eni q̇d dicit dina scriptura Da te elemosymā ⁊ oia mũda sũt vob: hec ille.

¶ Sȝ q̄rit si elemosyne spũales sũt magis satisfactorie q̄ꝫ corporales. Ad hoc respōdit Ric. ꝙ pure spũales magis sũt satisfactorie q̄ꝫ corporales: q2 cũ satisfacere sit causas peccatorũ excidere ⁊ eoꝝ suggestionib⁹ aditum nō indulgere: qd̄ maxime pōt fieri ꝑ gratiā dei quā efficaci⁹ merēt spũales: quia indulgētie aie que maior est q̄ꝫ indulgētia corporis subueniũt. Idcirco sũt magis ceteris operib⁹ satisfactorie: qd̄ ideo dico: q2 homo ita exiliter posset orare ⁊ docere ad subueniēdũ indigētie spũali ꝓximi ⁊ ita efficaciter laborare ad subueniendũ indigētie corporali: ꝙ elemosyna corporalis preferetur spũali: sed inter ipsas elemosynas spũales ad satisfaciendũ potissima est offense ⁊ remissio: qd̄ ꝓbat triplici auctoritate. Prima est Aug. li. 2°. cōtra eplam pmeniā vbi sic dicit. Peccatũ qd̄ alter in te cōmisit dimitte vt dimittat tibi deus: q2 magnũ op⁹ misericordie ē offensas ⁊ iniurias remittere. Secũda est eiusdē in li°. 50. omel. omelia. 18. vbi sic dic. In operib⁹ misericordie ⁊ pietatis oia delent: cuȝ ex pleno corde ⁊ vera fiducia dicim⁹ illi qui videt: Dimitte nobis debita nr̃a sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Tertia est ibidem omel. 6. Quia sicut ipsi videtis ad remissionē oiuȝ pctoꝝ si substātia terre nō fuerit charitas ⁊ dilectio inimicorũ satis abũdeq̄ꝫ sufficiũt: nulla nobis excusatio remanebit in die iudicij: nec dicē aliquis poterit nō se habuisse vnde redimeret. Et ideo oẽs homines studeam⁹ toto corde diligere orantes vt q̇ boni sunt meliores fiant ⁊ in bono opere ꝑmaneant: q̇ ꝟo mali sũt cito corrigāt timētes qd̄ domin⁹ cōminat. Si nō dimiseritis hoib⁹ pctā eoꝝ: nec pat̄ vester celestis dimittet vobis pctā vr̃a: sed magis cũ ipsi⁹ adiutorio laborem⁹: vt in nobis possit impleri: Da te ⁊ dabo. Cũ in nostra ptāte positũ sit q̄liter i die iudicij iudicemur. Dimittam⁹ ḡ oibus inimicis nr̃is: vt vera ⁊ libera ꝯscia in orone dñica dicere possim⁹. Dimitte no. de. no. Hec ille. Ex quib⁹ oibus apparet ꝙ non pōt maius fieri suffragiũ q̄ꝫ elargitio elemosynarũ. vñ Hiero. ad Palmachiũ de morte Pauline Palmachius nr̄ sanctā fauillā ossaq̄ꝫ veneranda elemosyne balsamis rigat: His pigmētis atq̄ꝫ odoribus fouet cineres quiescētes. Sciens scriptũ: Sicut aqua extinguit ignē ita elemosyna extinguit peccatũ. Quantas virtutes habeat misericordia ⁊ quibus donāda sit premijs beatus Ciprianus grandi volumine exequitur ⁊ Dañ. consiliuȝ ꝓbat: qui regē impijssimũ si se audire voluisset dicit pauperũ sustētatiõe saluādũ Hec ille. Omnia supradicta patēt per exemplũ singulare Joānis elemosynarij qui ait: Qd̄ cũ quidā captus in carcerē detrusus eēt euadētes quidā de captiuis suis ⁊ ad patriā illius reuertētes asserebant illũ mortuũ q2 similem sibi sepelierant quē illum putabant parentes ergo illius quasi ꝓ mortuo per annos tres collectā faciebāt. Post quatuor annos ille redijt: ⁊ cũ cognouisset ea que ꝓ eo agebātur: dixit se illo tēpore quo collecte fiebant a quodā candidato solutũ fuisse ⁊ tota die libere ambulasse. In crastino autē ferro rursus astrictũ se sentiebat. Faciamus ergo elemosynā debitis circũstantijs vt debita satisfactione peccata nostra abluentes in presenti assequamur grām ⁊ in futuro gloriaȝ in secula seculorũ Amē.

Feria quiuta post primã dñicã in xl. De trib⁹ ꝯditionib⁹ elemosyne: gratiositate: largitate ꝛ bonitate. Sermo. 47⁹.

Catuli edunt
de micis que cadũt de mẽsa dñoꝝ suoꝝ. Math. 15.
Quia frẽs charissimi in
hodierno euãgelio recita/
tur ꝙ xp̃s secessit i ꝑtes
tyri ꝛ sidonis que fuerũt ciuitates gentiliũ.
Nã ꝫm Remigiũ: tyrus fuit metropolis ca
naneoꝝ. Sidon termin⁹ cananeoꝝ respiciẽs
ad aq̇lonẽ. Et ecce mulier cananea a finib⁹
illis egressa: q2. s. cananei nõ potuerũt ꝑ fili
os isrl̃ totaliter extirpari: ꝛ iõ a finib⁹ illis
egressa: q2 xp̃m sequebaṫ i via ad ipetrãdũ
sue filie sanationẽ. vñ clamãs dicebat: Mi/
serere mei fili Dauid. Queriṫ ḡ quare nõ rñ
dit ei verbũ? ꝛ q̃re cõparauit iudeos filijs: ca
naneos aũt canibus? Rñdeṫ ꝙ hoc fecit xp̃s
Primo ad fidẽ magis exercendã ꝛ oñdẽdaꝫ
ac patiẽtiã ꝛ humilitatẽ mulieris. 2º ad ostẽ
dendã notabilẽ differẽtiã inṫ cultores veri
dei ꝛ idolatras. 3º ad oñdendũ generalẽ mo
dũ quẽ de⁹ tenet pctõrib⁹ redeũtib⁹ ad ipsuꝫ
q̇b⁹ sic dat fauorẽ q̃rẽdi grãm ꝙ q̃si eã dare
nolle vr̃: vt sic eã magis oñdat nobis indebi
tã: ac ꝑ ꝯsequẽs ex maiori beniuolẽtia datã
Scd̃m aũt glo. Filij sũt iudei generati ꝑ le
gẽ ꝛ nutriti sub cultu vni⁹ dei. Panis aũt est
euãgeliũ miracula ꝛ alia xp̃i oꝑa q̃ ad salutẽ
nr̃am ꝑtinẽt. Nõ erat ḡ cõueniẽs vt hec a fi
lijs auferẽṫ ꝛ darenṫ gẽtib⁹ q̇ erãt canes be/
stiales ꝛ imũdi ꝛ a dei tẽplo sequestrati: do/
nec. s. ꝑsisterẽt i ꝑtinacia sua. Sed bñ ꝛ spãli
dignatõe diuine mĩe poterat hoc esse bonũ p̃ci
pue in his q̇ ꝑ fidẽ grãꝫ ꝙ resisterẽt eẽ canes
ꝛ inciperẽt eẽ filij: sicut fuit mulier ista. Vñ
dicẽte dño: Nõ ẽ bonũ sumẽ panẽ filioꝝ ꝛc̃.
Rñdit mulier: etiã dñe. s. ego sũ canis: fac ḡ
mihi vt cani. Nã catuli edũt. ꝛc̃. In q̃ appa/
ret mira mulieris hũilitas ꝛ fides i q̃ signifi
caṫ fides ecclie de gentib⁹. Ex quib⁹ oib⁹ ap
paret ꝙ̃ multi hodiernis tp̃ib⁹ sint rep̃hen/
dẽdi: q̇ canes: aĩalia: ꝛ bestias replent ꝛ ipin
guãt: filios aũt. i. pauꝑes relinquũt inanes.
O vtinã pauꝑes sicut catellos tractarẽt: dã
tes eis q̃ suꝑfluũt ꝛ abũdant. Idcirco postq̃
elemosyne tractauim⁹ significationẽ ꝛ satis
factionẽ vite ꝯuenit vt aliq̃ de ei⁹ modifica
tõe describam⁹. Ad hoc eni ꝙ elemosyna sit
deo grata plures debet habere cõditões. De
q̇b⁹ cã breuitatis i p̃nti sermõe tres tm̃ vide/
bim⁹. Prima diceṫ gratiositas. 2º dicetur
largitas. 3º diceṫ bonitas.

Pars p̃ma hui⁹ sermonis in qua declara
tur ꝙ elemosyna debet fieri cũ gratiositate.

Primo ꝙ elemosyna debet fieri cum
gratiositate hilariter velociṫ ꝛ sua/
uiter. ¶ Primo ḡ elemosyna debet
fieri hilariter cũ iocũda facie ꝛ hilaritate.
Nihil eni grati⁹ pauꝑi eẽ põt ꝙ̃ in oi dato
hilarẽ sibi vultũ oñdere. Vñ Eccle. 35. In
oi dato hilarẽ fac vultũ tuũ. Nã sicut deus
tristẽ vultũ datoris ñ respicit: ita hilarẽ da
torẽ nimis diligit. vñ. 2. ad Chor. 9. aplus
ait: Nõ ex tristicia aut ex necessitate: hilarẽ
eni datorẽ diligit de⁹. Qd̃ habeṫ. 26. q. 6.
. §. ex his. vbi sic dr̃. Ad bonũ aũt quisq̃ in/
utiliter cogiṫ cũ de⁹ asꝑneṫ coacta sacrificia
Vñ aplus cũ ad elemosynas Chor. horta/
reṫ ait. Vnusq̇sq̃ det ꝓut destinauit in corde
suo nõ ex tristicia aut ex necessitate: hilarem
eni datorẽ diligit de⁹. vñ daṫ intelligi ꝙ q̇
inuit⁹ dat ꝓpt̃ p̃ntẽ pudorẽ: ꝛ rẽ ꝛ meritũ
ꝑdit. ¶ Sꝫ hic oriṫ vnũ dubiũ Si mereãṫ
equaliter duo faciẽtes elemosynã habentes
equalẽ charitatẽ: ꝫ alẽ cũ grauamine: alter
cũ hilaritate facit ceteris parib⁹. Videṫ eni
ꝙ nõ equaliṫ mereanṫ ex p̃dictis verbis: et
etiã ex glo. ibidẽ q̃ ait: Quicq̇d boni facis cũ
hilaritate fac ꝛ tũc bñ facis. Qui eni ex vo/
lũtate dat bona approbat de⁹ ꝛ remunerat
Ex quib⁹ vr̃ ꝙ qui dat nõ hilariter nõ bene
facit nec meritorie. Sed ꝯtrariũ videṫ sic.
Quia elemosyna est satisfactoria ex duobus
. s. ex charitate: ꝛ q2 penalis ẽ: ḡ alijs parib⁹
q̃ magis ẽ penalis magis ẽ satisfactoria: ḡ ꝛc̃
Preterea maioris volũtatis est nã ꝙ̃ fortu
na: ꝛ magis ponderãda est etiã merito circũ
stãtie nãe ꝙ̃ fortune: sed legiṫ Math. 12. et
Luce. 21. ꝙ mulier pauꝑ q̃ misit duo minu
ta in gaꝫophilatiũ pl⁹ misit ꝙ̃ alij oẽs: nõ in
quãtitate sꝫ in ꝓportiõe: q2 oẽm victũ suum
misit: alij ṽo ex abũdãti miserũt: ḡ circũstã
tia pauꝑtatis facit ad maioritatẽ meriti: q2
pl⁹ grauaṫ pauꝑ i ꝑuo ꝙ̃ diues i magno ḡ cir/
cũstãtia nãe vbi mai⁹ grauamẽ ẽ facit ad maio
ritatẽ meriti. Preterea vbi maior pugna ibi

maioꝛ victoꝛia: ⁊ vbi maioꝛ victoria ibi ma
ioꝛ merces: q꜡ qui dñat aïo suo melioꝛ ẽ ex
pugnatoꝛe vrbiū. ꝓuer. 16. ergo cū ille qui
dat cū grauamine vincat animū suū in dan
do elemosynā: maioꝛẽ victoꝛiā habet ꝙ ille
qui dat hilariter: ergo etiā habet maioꝛem
mercedẽ ꝙ ille qui dat ex hilaritate: sed con
stat ꝙ illa que fit cū grauamie magis ẽ pena
lis: ergo magis ẽ satisfactoꝛia. Ad hanc du
bitationẽ respōdit Alex. de ales dicẽs: Qꝺ
si grauamẽ illud ex radice auaricie ꝓueniat
illius qui dat elemosynā non est magis satis
factoꝛia ꝙ alia: q꜡ ex radice peccati ꝓuenit
quia si hoc esset de malo scilicet culpe repu
taret̃ lucrū. Sed si grauamẽ illud sit de na
tura cōplexionis illi⁹ magis est satisfactoꝛia
ꝙ meritoꝛia ꝗtū ad remissionẽ pene. Nec
verū est ꝙ si dans cū grauamine magis ac
cedit ad dātẽ inuite: q꜡ inuite dare sonat in
vitiū: sed grauamẽ hui⁹modi respicit illud
qꝺ est nature: vnde nō sunt eiusdẽ oꝛdinis.
Quādo ergo dicit̃ ꝙ hilarez datoꝛẽ diligit
de⁹: dicendū sicut in ꝓposito nr̃o: ꝙ ille di
cit̃ hilaris qui sponte ⁊ volūtarie dat scđm
ꝙ hilariter dare dicit̃ qui dat mō cōtrario
illi qui dat cū tristicia ⁊ murmure. Ex quo
pꝫ ꝙ ille q̇ vult recte mereri in cōspectu dei
debet dare elemosynā sponte ⁊ volūtarie gra
tanter ⁊ affectuose: vnde Hiero. in epistola
ad Julianū ait: Paupcula vidua duo era
misit in gazophilatiū ⁊ quia totū cōtulit qꝺ
habebat: oẽs dicit̃ in oblatiōe munerꝫ dei su
perasse locupletes: quoniā nō pondere sui ꝫ
offerẽtiū volūtate pensat̃. Hec ille. Et ideo
42. q. c. quiescam⁹ dicit̃. Nō enim ex vita
eoꝛū quos accipis mercedẽ tibi retributur⁹
est de⁹: sed ex volūtate ⁊ honoꝛificẽtia mul
ta: ex mīa ⁊ bonitate. ⁊. 45. di. c. due. dicit̃.
Elemosyna que coꝛpaliter dat̃: si non beni
gno coꝛde tribuit̃ oīno nō sufficit: ꝓpterea
Augu. in tractatu suo de visitatiōe infirmo
rū sermone ꝑmo hoc meli⁹ explicat di. Bo
na ẽ a malo declinatio: ꝫ necessaria ẽ ad bo
nū faciendū festina ⁊ efficax ⁊ cū hilaritate
exhibitio: hilarẽ eni datoꝛẽ diligit de⁹ ⁊ qꝺ
est bonū facere in publico est boni faciendi
regula. Enumerat eni bona sibi impẽsa do
ctoꝛ doctoꝛū sic dicens: Hospes fui: nudus:
in carcere: sitiẽs: ⁊ esuriẽs ⁊ ministrastis mi
hi ⁊ ꝗdiu vni ex mi. m. fe. m̄ fecistis. Gran

de bonū quod cū fit in pauperes redūdat in
deum: ꝫ in pauperes largitio nō est toti⁹ bo
ni exhibitio. Hec ille. ¶ Secūdo ad hoc ꝙ
sit gratiosa elemosyna debet fieri velociter:
vn̄ Salomon ꝓuer. 3. dicit. Ne dicas ami
co tuo vade ⁊ cras dabo tibi: cū statim pos
sis dare. Est autẽ velociter danda: tū ne do
nans tarditatẽ ipsam vẽdat: ⁊ querẽs preci
bus emat: iuxta illud Senece. Nihil chari⁹
emit̃ ꝙ ꝙ multis precib⁹ cōparat̃. Et ideo
Ecclesiasti. 4. dicit̃. Ne ꝓtrahas datū an
gustianti. Tum vt donās benedictionẽ acq̇
rat: iuxta illud ꝓuerb. 22. Qui pronus est
ad misericoꝛdiā benedicet̃. Tū ne moꝛs ve
niat: ⁊ donāti nō ita sicut ante ꝓficiat: vn̄
Ecclesiasti. 14. dicit̃. Ante moꝛtẽ bene fac
amico tuo. Et ideo ad hui⁹ exemplū. s. ꝙ ele
mosyna sit velociter dāda illud Job. 31. de
duci pōt. Si negaui quod volebā pauperib⁹:
⁊ oculos vidue spectare feci. quasi diceret mi
nime. Sicut hodie pleriqꝫ faciūt ⁊ pauperi
bus ꝓ elemosyna ad hostiū eoꝛū accelerāti
bus ⁊ clamātib⁹ diu nihil respondẽt: ⁊ de
mū dicūt: vadas cū deo. Et ideo Aug. oīa
ista cōfirmās in li. 50. omel. omel. 40. dicit
Perfecta misericoꝛdia ẽ vt ante currat esu
rienti cibus ꝙ roget mẽdicus. Nō eni perfe
cta ẽ mīa si precib⁹ extoꝛquet̃. Sed si tacens
mẽdicus loquit̃ paloꝛ in facie: pene lapsis fes
sus ẽ celis ꝙ suspect⁹ festina pietate succurre
re: ne audias irrogantẽ: ne qꝺ debet̃ dño vẽ
dices tibi. Imittare deū tuū qui solẽ suū oꝛi
ri facit super bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iu
stos ⁊ iniustos. Ecce venit tibi pluuia anꝗ
roges: descẽdit vbertas nec dū stertis: dum
adhuc in lecto es ex precepto vigilat dies: ex
cubant elemẽta fructus te nesciẽte effūdūt̃
vetat celū ⁊ parturit terra: tot celaria mes
sium dū nescim⁹ accipim⁹: ⁊ tantas opes co
medim⁹ anteꝗ rogemus. Et tu homo mo
dicus ẽ ⁊ ipse panis quẽ etiā precib⁹ vendis
Nō rogauerūt quatuoꝛ milia in deserto Je
sum cū septẽ panes ⁊ paucos pisces infinita
agmina pranderẽt. Hec ille. Et ideo quedā
deuota mulier cū eẽt in ecclesia ⁊ missa can
taret̃ ibidez: accessit ad eam pauper quidā
nudus frigoꝛe ⁊ algoꝛe grauiter cruciatus:
pieqꝫ sibi elemosynā postulās: quẽ cum pia
mulier aspexisset misericoꝛdia mota cogita
uit: si iret domū perderet missā: si aūt missā

expectaret paup algore cruciaret. Et victa
arcta necessitate paupis frigescētis: cito ad
angulū ecclesie iuit: clāqꝫ se pelliciū exuit: ꝛ
pauperi in elemosynā dedit missamqꝫ in eo-
dē passu quo iā cantari dimiserat reinuenit
ergo christiane cito fac elemosynā: qꝛ velo-
citer fienda ē. ¶ Tertio ad hoc ꝙ sit gratio
sa elemosyna debet fieri suauiter: vt. s. suaui
voce ꝛ dulci respōsione det: vñ Ecclesiasti.
18. Nōne ardorē refrigerabit ros? sic ꝛ ver-
bū meliꝰ ꝙ datū. Et paulo añ ibidē dicit.
Cōgregationi pauperū affabilez te facito.
Et ibidē infert. Declina pauperi aurē tuaz
sine tristicia. Cōtra quod faciūt multi qui
asperis ꝛ cōtumeliosis verbis dāt elemosy-
nā: vnde Greg. ait: Sunt nōnulli qui mox
vt ab egenis fratribꝰ fuerint necessaria po
stulata: priꝰ in eos cōtumeliosa verba iaculā
tur: qui ꝛ si rebus ministeria pietatis effi-
ciūt: verbis tñ contumeliosis humanitatis
gratiā perdūt: ita vt plerūqꝫ videant iniu-
rie illate satisfactionē exoluisse cū post con-
tumelias dona largiunt. Hec ille. vñ Eccle
siasti. 20. dicit. Datū insipiētis nō erit vti-
le tibi. Exigua dabit ꝛ multa improperabit
ꝛ apertio oris illiꝰ inflatio ē: ꝛ odibilis ē deo
huiusmodi homo. Hec ibi. ¶ Debet autez
fieri suauiter elemosyna: maxime qꝛ fit deo
quādo fit pauperi: vñ Augꝰ. sup psal. 123.
ait: Cum damꝰ elemosynā pauperi nō da-
mus quasi de nostro: ꝫ tanꝙ de dono christi
nec debemꝰ dare quasi mēdico: ꝫ tanꝙ patri
vñ in li. 50. omel. omel. 17. ait: Dedisti deo
o homo dedisti qd̄ tibi dedit deꝰ? nūquid
inuenisti vnde dares homo mēdice? Quid
habes qd̄ nō accepisti? ergo dei dono das deo
ex eo qd̄ tibi dedit hono a te accipit: Nā mē-
dicitas tua nisi prior ipse dedisset inanissima
remaneret. Hec ille: Et ideo exemplū habet
ex legēda Johis elemosynarij. Qd̄ cū qui-
dā optimis vestimētis indutꝰ esset peregri-
no cuidā naufrago petēti vestimentū suū de
dit: quod ille accipiēs statim vendidit. Co-
gnito hoc ille turbatꝰ est dicēs: Non fui di-
gnus vt memoriaz mei haberet egenus. Et
ecce dū dormiret vidit quēdā fulgentē sic so-
lem: habētez indutū vestimentū qd̄ tradi
derat egeno ꝛ dicētē sibi. Quid ploras? Co
gnoscis vestimentū? Et ille etiā dñe. Et do-
minꝰ. Illo ego vestior ex quo dedisti mihi.
Vade christiane: fac ergo elemosynam hilari-
ter velociter ꝛ suauiter: qꝛ ista faciūt elemo
synā deauratā. Et hoc exprimit in hoc termi
no. ecce. Sicut etiā accipit Esa. 12. c. Ecce
deꝰ saluator meꝰ: qꝛ deus in mūdū descen-
dens: ꝛ in elemosynā se nobis pauperibꝰ do
nans hoc obseruauit. ¶ Aduertēdū insup
ꝙ ad hoc ꝙ elemosyna sit gratiosa debet fie
ri in charitate: qꝛ elemosyne in peccato mor
tali viuētibus nihil aut parū psūt: maxime
quo ad meritū eterne vite ꝛ remissionē pe-
ne: vnde Augu. 21. de ciuita. dei. 27. c. ait.
Qui dignas p suis peccatꝭ elemosynas priꝰ
eas incipit facere a seipso: qꝛ indignū est vt
qui in se nō facit in proximū faciat. Cū au-
diat dicentē deū. Diliges primū tuū tanꝙ
te ipsum. Iterūqꝫ audiat Miserere aie tue
placēs deo. hāc elemosynā id est vt deo pla
ceat nō faciēs anime: quomō dignas p pec-
catis elemosynas facere dicēdus ē? Ad hoc
eñi illud scriptuz est. Qui sibi malus cui bo-
nus erit. Hec ibi. Et ideo o christiani vultis
ꝙ elemosyne pficiant animabꝰ vr̄is mutate
vitā vestrā: relinquite peccata vestra o lu-
xuriose dimitte luxuriā. Et ideo qui volunt
sibi elemosynas pdesse debēt prius vitā mu
tare: vnde Lac. in. 6. di. institu. 13. c. Quo-
tiēs igitur rogaris tentari te a deo crede an
sis dignus audiri: circūspice cōsciētiā tuam
ꝛ quantū potes medere vulneribꝰ. Nec tñ
quia pctā largitione tollunt dare tibi licen-
tiā peccandi putes. Abolētur eñi si deo lar-
giare qꝛ peccaueris. Deꝰ eñi purgari homi
nē peccatꝭ maxime cupit. Ideoqꝫ agere peni
tentiā iubet. Agere aūt penitētiā nihil est
aliud ꙫ profiteri ꝛ affirmare se vlterius nō
peccaturū. Hec ille. O quāti hodie inueniū
tur: qui substantiā tēporalē in pauperibꝰ da
re volūt christo: animā vero in peccatis da-
re volūt diabolo: vnde Aug. in cōmunibꝰ
sermonibꝰ. sermone. 23. ait: Rogo vos vt
diligentius considerātes attēdatis: ne vos
crudelis ille hūani generis inimicus ita deci
piat: sicut solet incautos iniqua calliditate
decipere: qui homicidis: raptoribꝰ: ꝛ adulte
ris vanam securitatē ingerit: vt talia crimi
na quotidianis elynis redimē credāt: putā
tes ꝙ deus corruptorū more iudicuz pecu-
niā accipiat ꝛ peccata dimittat. Accipit pla
ne pecuniā ꝛ elemosynis delectat: Ea tñ ra-

tione vt offerēs simul offerat aīam suā. Ne
ꝙ est hec iusticia vt criminosus pecuniā deo
offerat: ⁊ aīam suā diabolo tradat: imaginē
imꝑatoris offerat deo: ⁊ in seipso imaginē
dei tradat diabolo. Nō ita precipit in euāge
lio christꝰ cū ait. Reddite q̄ sūt ce. ce. ⁊ q̄ sūt
dei deo. Nā quātūlibet largas elemosynas
q̄s tribuat: si capitalia crimina non declinat
pecuniā perdit ⁊ peccata nō redimit. Nemo
putet ꝙ elemosyne ea cōsumant. Aliud eni
est mutare vitā: Aliud colorare. Mutare
vitā est a talibꝰ criminibꝰ abstinere. Colo-
rare vero elemosynis credēdo redimere. Ele
mosyna eni tūc animā liberat: si criminosus
mortifera pctā iam deserat: ne substātiā suā
offerat deo: ⁊ penitētiā tribuat inimico. Hec
ille. Fiat ergo elemosyna cōditionibꝰ predi-
ctis: q2 si aliter fiat ⁊ si aliq̄liter ꝓsit: tñ incō
parabiliter magis si sic fiat ꝓderit Et de hoc
dat exemplū in legēda Johis elemosynarij
vbi dicit. Nō erat quidā theloneariꝰ diues
valde petrus noīe: sꝫ nimis paupribꝰ imise
ricors: q2 eos ad domū suā accedētes cū ni-
mia indignatione repellebat. Unus ergo il-
lorū dixit socijs: Ego facio vobiscū pactuꝫ
ꝙ ego hodie accipiā ab eo elemosynā. Facto
pacto paupere illo ad domū illā accedente ⁊
pre foribꝰ stante: petrus eū vidēs ⁊ accipiēs
vnū de silaginis panibꝰ quos illa hora man
cipiū ferebat: quia lapidē nō inuenit paupe-
rem cū magno furore inde ꝑcussit: quē pau-
per accipiēs se illū recepisse de manu illiꝰ so-
cijs indicauit. Post vero duos dies infirma
tus ad mortē vidit se ante iudicē ⁊ mauros
quosdā in statera mala eius appēdere. Sed
ex altera parte dealbati tristes dicētes se ni
hil habere ꝙ imponerēt nisi paruū panē simi
laginis: quē dederat christo coactꝰ: quē cum
suꝑ staterā ponerēt eq̄litas nō ē facta. Qui
dixerūt ei: Adauge similaginē hāc alioquin
te immaniter apphendēt. Euigilās autē ⁊ li
beratus dicebat pplo. Si vna similago q̄ ꝑ
furorē iactaui tātū ꝓfuit: quāto magis oīa
ꝓpter dñm elargiri. Caueat ergo ait Augu.
in sermone. 24. de oībus ⁊ obseruet vnus-
quisq̄ pctōr vt sic ꝓ suis criminibꝰ elemosy-
nā faciat: ne ipsa vltra cōmittat: timens il-
lud qd̄ dicit aplus: Si distribuero in cibos
pauperū oēs facultates meas: charitatē aūt
nō habeā nihil mihi ꝓdest. Quomō chari-
tatē non habere dicit qui oīa sua paupribꝰ
elargit: q2 in alijs charitatē ostēdit: et sibi
ipsi crudelis existit qui animā suā in mortali
crimine interficit? Et quid ꝓdest si alijs si-
mus benigni cū nobis simus impij? Dando
elemosynas alienā carnē pascimꝰ: crimia cō
mittēdo aīas nostras iugulamꝰ. Et sic pa-
tet pars prima huiꝰ sermonis.

Pars secunda vbi probat ꝙ elemosyna
debet fieri cū largitate.

Secūdo dico ꝙ ad hoc ꝙ elemosyna
sit deo grata ⁊ meritoria debet habe-
re aliā conditionē que dr̄ largitas ⁊
ideo dicit. Zacheus. Dimidiū bonorū meoꝝ
dñe do paupribꝰ. Luc. 19. vnde Thobie.
4. dicit. Si multū tibi fuerit: abūdāter tri
bue. ¶ Hic orit vnū dubiū. vtrū liceat oīa
distribuere amore dei. Et respōdit Alex. de
ales. Nō licitū est oīa dare paupribꝰ ⁊ pau
perē effici ꝓ deo: ⁊ nō solūmodo licitū: sed
etiā meritoriū. Et hoc ineffabiliter astruit
doctrina christi. vnde Matth. 10. Quecun
q̄ habes vende ⁊ da pauperibus. vbi glosa.
Omnino: oīa nō partē vt ananias. ⁊ Matth.
16. Nolite solliciti esse quid manducetis di-
cētes. Quid mādūcabimꝰ: aut quid bibemꝰ
aut quo operiemur? ⁊c̄. Luc. 12. Uendite
oīa que possidetis ⁊ date elemosynā: ⁊ ideo
apli hoc fecerūt ex persuasione christi. vnde
Luce. 5. Relictis omnibꝰ secuti sunt eum.
Et ideo Matth. 19. Marci. 10. Luc. 18. di
xerūt ipsi. Ecce reliquimꝰ oīa ⁊ secuti sumꝰ
te: propterea petrus Act. 3. dicebat: Argē-
tū ⁊ aurū non ē mihi. Ex quibꝰ oibus cōclu
ditur ꝙ large ⁊ abūdanter sunt faciēde ele-
mosyne: vnde apostolꝰ. 2. Chor. 9. Qui
ꝑce seminat ꝑce ⁊ metet ⁊ qui semiat in bene
dictionibꝰ de benedictionibꝰ ⁊ metet: vnde
Aug. in libro de elemosyna sic ait: Metuis
ne patrimoniuꝫ forte deficiat si ex eo oꝑari
largiter ceperis? Quādo eni factū est vt iu-
sto possent deesse subsidia: cum scriptū sit.
Non occidet fame dñs animā iustam? hoc
affirmat. Cyprianus in epistola ad fratres
de opere ⁊ elemosynis dicēs: Metuis ne patri
moniū tuum forte deficiat si operari ex eo
largiter incipias. et nescis miser: quia dum
times ne res familiaris deficiat et vita et
salus ipsa deficit? Et dum ne quid de re-
bus tuis minuatur attendis: non respicis:

quia ipse minuaris: amator magꝭ mamone
ꝙ aīe tue? vt dū times ne ꝑ te patrimoniū
tuū perdas ipse ꝓ patrimonio pereas. Hec
ille. Et ideo nō te debet ab elemosyna trahe-
re amor filiorū. vnde Augu. ait in libro de
decē chordis. Elemosynā faciēdo noli par-
cere thesauris tuis vanis. Noli sub imagi-
ne pietatis: augere pecuniā di. filijs meis ser-
uo. Magna excusatio filijs meis seruo. vi-
deam⁹ seruauit tibi pater tuus: seruas tu fi-
lijs: ⁊ filij tui filijs suis: ⁊ sic per oēs ⁊ null⁹
facit pcepta dei. Quare nō illi poti⁹ impen-
dis oia q̇ te fecit ex nihilo? Qui te fecit ipse
te pascit. Ex his q̄ fecit ipse tu pascis filios
tuos: neqꝫ eni tu melius cū illis patrimoniū
tuū ꝙ creatori tuo: sꝫ mentiunt hoīes mala
auaricia paliare se volūt nomīe pietatis: vt
quasi ꝓpter filios custodire videant: que ꝓ-
pter auariciā seruant. Hec ille. Aperi ergo
man⁹ tuas ⁊ elemosynas tribue scōm facul-
tates tuas quod dicit Cyprian⁹ vbi supra
di. Si tibi fuerit copiosa substātia ex illa fac
elemosynā: Si exiguū habueris ex hoc exi-
guo cōica: ⁊ ne timueris cū facis elemosynā
premiū bonū reponis tibi in diē necessitatis
quia elemosyna a morte liberat ⁊ non patit
ire in tenebras: munus bonum ē elemosyna
omnib⁹ qui faciūt ea corā deo. Hec ille. Sꝫ
heu hodie: qꝛ pauci sūt nolētes nō dico mul-
ta sꝫ pauca pauperibus dare: imo quāto di-
tiores sūt tanto min⁹ elemosynā impendūt
vñ plerūqꝫ euenit ꝙ ampliores elemosynas
pauper ꝙ diues mēdicantib⁹ tribuit. Quis
hodie sicut Paulin⁹ faceret qui vt recitat
Greg. in dialogis. Cū oia paupib⁹ tribuis-
set: ⁊ q̇d vltra daret minime haberet seipsū
cuidā mulieri ꝓ filij sui liberatione cōdona-
uit? Et ideo Hiero. ad Eustochiū de morte
Paule ipsam cōmendat de hac virtute di.
Quid hac ꝟtute mirabili⁹ feminā nobilissi-
me familie magnis quondā operib⁹ tanta fi-
de oia esse largitā vt ad egestatē pene vlti-
mā puenit. Jactent alij pecunias in corbo-
nā dei: ita cū egestas finalib⁹ qꝫ aureis dona
pendētia nemo plus dedit pauperib⁹ ꝙ q̇ sibi
nihil reliquit: nūc illa diuitijs fruit ⁊ his bo-
nis que nec ocul⁹ vidit: nec auris audiuit:
nec in cor hoīs ascēdit. Hec ille. ¶ Aduer-
tendū ē tamē ꝙ in dāda elemosyna magna
discretiōe vtendū ē: vt nō dent oia vni: sed
diuersis: scōm exigentiā personarū elemo-
syna distribuat: vñ. 86. di. c. fratrē. dr̄: In
ipsa aūt liberalitate modus adhibēdus est
rerū ⁊ personarū: rerū vt nō oia vni sꝫ sin-
gulis quedā ꝓstent: vt plurib⁹ ꝓdesse possi-
mus: iuxta illud ꝓphete. Dispersit dedit pau-
perib⁹. Personarū vt primū iustis. deinde
peccatorib⁹ quib⁹ tñ dare ꝓpibemur: nō qꝛ
hoīes sunt: sed qꝛ peccatores. Hec ibi. Ex q̄
habet argumētū ꝙ pauperi nūꝙ̄ ē elemosy-
na denegāda: iuxta facultatē suā: vñ ⁊ Lac.
6. di. institu. 13. c. Nec tñ si aliq̇s fuerit puri-
ficatus ab oī labe pena: tempādū sibi ab ope-
re largitionis existimet: qꝛ nō habeat pecca-
ta que deleat: imo tūc magis iusticiā debeat
operari cū factus est iustus: vt q̇ð añ in me-
delam vulnerū fecerat: postmodū faciat in
laudē ⁊ gloriā virtutis. Et sic patet pars se-
cūda hui⁹ sermonis.

Pars tertia vbi declarat ꝙ elemosyna de-
bet fieri cum bonitate.

Tertio dico ꝙ ad hoc ꝙ elemosyna
sit deo grata debet habere aliā con-
ditionē que dicitur bonitas: qꝛ pau-
perib⁹ debent dari: nō dico optima: ſ bona:
nō corrupta neqꝫ nociua: vñ ꝓuer. 3. scriptū
est. De pmitijs frugū tuarū da pauperib⁹
Bonorū etiā inquit: qꝛ tēporalia a deo crea-
ta bona bonis cooperāt in bonū si de illis in-
digentib⁹ subministrāt: vnde Aug⁹ sermo-
ne secūdo de letanijs: bone sūt diuitie in q̇-
bus hoīes magis extollunt: ⁊ amātes vestē
fulgentē ꝙ cogitantes vitā cōmunē: hec bo-
na sūt: sed bonos facere nō possūt. Est enī
bonū q̇ð te facit bonū: ⁊ est bonū vñ facias
bonū: bonū q̇ð te facit bonū de⁹ est. Nō eni
facit hoīem bonū nisi ille qui semꝑ ē bonus
Bonū vnde facias bonū ē aurū ⁊ argentū
⁊ quicq̇d habueris bonū est: sed bonū non te
facit: sed ē vñ facias bonū. Quod bonū au-
di in psalmo. Dispersit dedit pauperib⁹ ⁊c̄.
Hoc ē bonū quia dedisti: ⁊ bon⁹ quia rect⁹
fuisti. Hec ille. vnde Ecclesiasti. 35. Noli of-
ferre munera praua: nō enim suscipiet illa
de⁹. Et ideo Geñ. 4. Respexit de⁹ ad abel
⁊ ad munera ei⁹: ad Caym ꝟo ⁊ ad mune-
ra ei⁹ nō respexit: qꝛ Caym mala: abel vero
bona obtulit deo. Nā sicut ipse de⁹ bona et
nō mala nobis donauit: ita pariformiter a
nobis bona requirit: hinc sapiēs: vt. s̄. ait:

Da altiſſimo ſm datū ei⁹: vt magis ac ma-
gis multiplicet tibi dona ſua in hoc mūdo per
gratiā 7 in alio per gloriā. 7c. Amen.

Feria ſexta poſt pmā dñicā in. xlᵃ. De tri-
bus cōditionib⁹ elemoſyne. ſ. Gratioſitate
largitate 7 bonitate. Sermo. 48.

Urge tolle

grabatū tuū 7 ambula.
ſ Scribūf hec verba Jo.
5. c. Deſcribit frēs chariſ
ſimi in hoc ſacro euāgelio
ꝙ hieroſolymis erat ꝓba
tica piſcina: ī qua aque pluuiales colligebāt
que hebraice cognominabat bethſaida. i. do-
mus ouiū quinqꝫ habēs portic⁹: vt per plu-
ra loca poſſent lauātes hoſtias deſcēdere ad
aquā. In his ſcilicet porticib⁹ iacebat mul-
titudo magna lāguentiū: cecorū: claudorū:
aridorū expectantiū aque motū: quia vt ſe-
quit angelus dñi ſm tēp⁹ deſcendebat in pi-
ſcinā 7 mouebat aqua: 7 qui prior deſcēdiſ-
ſet in piſcinā poſt motionē aque ſan⁹ fiebat
¶ Nūc ergo querit a doctorib⁹ que eſſet cā
hui⁹ miraculi 7 deſcēſus angeli. Aliqui enī
dicūt ꝙ iſta fiebāt ꝓpter pñtiā ligni dñi-
ce crucis ibi exiſtētis: 7 ideo angel⁹ deſcēde-
bat ꝓpter ipſius ligni reuerentiā: 7 vt oſten
deret ꝙ natura hūana a morbo peccati per li
gnū dñice crucis erat ſanāda. Dicit enim in
Iſtoria ſcholaſtica: ꝙ regina ſabba veniens
hieruſalē vidit in valle Joſaphat ſuper tor
rentē cedron vbi nūc eſt pons fabricatus de
petra: quoddā lignū de quo vidit in ſpiritu
ꝙ ī illo pateret: ꝓpter cui⁹ paſſionē 7 mortē
deficeret regnū iſrael. Qua ꝓpter noluit in-
de trāſire. Quod cū ſignificatū eſſet Salo-
moni fecit poni illud lignū in ꝓfundo terre
iuxta templū: vbi poſtea facta ē illa piſcina.
Aliqui etiā dicūt ꝙ appropinquāte euāge-
lij veritate dñs voluit figurā baptiſmi expſ
ſā in hac piſcina oſtēdere: que cōueniebat cū
baptiſmo in mūdando 7 ſanādo virtute oc-
culta angeli. Sic baptiſm⁹ ſub ſenſibili ele-
mēto mundat 7 ſanat aiam virtute occulta
verbi. ¶ Sed aduertendū vt ex precedētib⁹
patere pōt: ꝙ ſecūdus baptiſm⁹ eſt elemoſy
narū largitio. Qui ergo multis annis ad in-
ſtar iſti⁹ lāguidi iacuit ī peccatis ſuis obediat
voci chriſti ī vbis pallegatis di. Surge tol-
le grabatū tuū. id eſt peccatū per verā cōtri-
tionē 7 elemoſynarū largitionē: 7 ſtatim ſanā
beris: que elemoſyna vt deo grata ſit opor-
tet vt habeat aliā cōditionē que dicit ꝓprie-
tas. i. ꝙ homo debet dare de ſuo 7 nō de alie
no circa quā ꝓprietatē tria in iſto ſmone cō-
ſiderāt. Primo a quib⁹ pōt fieri elemoſyna
Secūdo ſi pōt fieri de illicite acquiſitis ſed
tamē ꝓprijs. Tertio ſi pōt fieri de reb⁹ alie-
nis inuito dño cōtractis.

Pars pma hui⁹ ſmonis in q̄ declarat ꝙ
elīyna debet fieri cū gratioſitate 7 ſuauitate
Rimo circa pmā conſiderationē po
p nunt quatuor. q̄ꝛ. Primū ē. Si mo
nachus vl pſona religioſa pōt facere
elemoſynā. Ad hoc rñdet Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 32.
7 in. 4. di. 15. Et cū eo cōcordat Hoſtien. 7
Alex. in. 4. pte ſūme ſue in tractatu de ele-
moſyna. Qꝛ monach⁹ ſiue regularis q̇cūqꝫ
ſm cōditionē quib⁹ talis ē nō pōt regularit
facere elemoſynā: qꝛ nihil habet. 54. diſ. c.
abbati. 12. q. i. nō dicatis. extra de ſtatu mo
nachorū. Cū ad monaſteriū in fine. Sꝫ tñ
diſtinguēdū ē: qꝛ aut monach⁹ habet admi
niſtrationē: aut nō. In pmo caſu pōt facere
elemoſynā: imo oē qđ illi ſup ē neceſſitatib⁹
ī cauſis pijs erogare debet: domino omnib⁹
dicēte: Qꝛ ſup eſt. 7c. Luc. xj. 12. q. i. qui a
tua. 86. di. c. nō ſatis. Si vo nō hꝫ admini-
ſtrationē: aut ē in clauſtro: aut extra. Si in
clauſtro aut ille qui indiget ē in extrema ne
ceſſitate: aut nō. Si non: nō debet facere ele
moſynā niſi petita licētia 7 obtēta. Si autē
ē in extrema neceſſitate: aut ē plat⁹ preſens
aut nō. Si eſt preſens 7 oportune pōt petere
licentiā petere debet. Si vo nō cōceſſerit vel
pñs nō fuerit 7 ipſū adire nō poterit ꝓpter
tēporis breuitatē: debet erogare: qꝛ in tali
articulo oīa ſūt coīa: imo prohibēte abbate
hoi fame morīēti tenet dare: qꝛ hoc dñs pre
cipit cui⁹ preceptū hūano ꝑponēdū ē. Actꝫ.
5. Obedire deo. oportet magꝭ ꝙ hoib⁹. Si
aūt monachus ſit extra clauſtrū: vtputa in
ſcholis vel in itinere pegrinationis: tūc pōt
elemoſynas facere moderamine tempato:
nō tm̄ maxime indigentibus: ſed etiam me
diocribus pauperib⁹. Nam eo ipſo ꝙ dedit
ſibi licentiā eundi vel ſtandi: intelligit ei cō
ceſſiſſe licentiā faciendi ea que honeſti ſecu-
lares 7 peregrini facere ſolent. Argumentū

extra de officio delegati. c. ꝓterea. ⁊ sic patꝫ
ꝓpositū. ¶ Scōm qd̾ querit̃ ē. Si vxor pōt
facere elemosynā. Et rn̄dit ad hoc. al's vbi. s̄
Hosti. Ray. ⁊ Ricar. ⁊ Bona. in. 4. dis. 15.
Qd̾ mulier pōt habere res trib⁹ modis. Aut
pōt habere res de ꝓprio lucro eo ꝙ ē mulier
lucrosa. Aut pōt habere res parafrenales
id est res cū dote. Parafrenales aūt dicūt̃
res ꝓprie preter dotē: ⁊ dicunt̃ a para ꝙ est
iuxta ⁊ frena ꝙ ē dos: aut pōt habere cōmu-
niter res cum marito. Si sint res de lucro:
aut illis sustētat seipsam ⁊ virū: aut sunt de
super abūdanti. In primo casu dicendū est
ꝙ nō potest facere elemosynas si subtractio
sustētationis respectu viri debeat inde sequi
Mag. n. tenet̃ ꝓ ꝓ viro ꝙ̄ alicui alij. In se
cūdo casu dico ꝙ pōt esse inuito viro: nec in-
telligo deductis expensis vict⁹ sui: quia vir
tenet̃ ad omnia eius onera propter dotem
⁊ etiaꝫ ꝓpter obsequiū ab vxore exhibituꝫ.
Similiter dico de reb⁹ parafrenalib⁹: quia
de illis etiā inuito marito pōt facere elemo-
synas. C. de pactis. l. cū hac lege. De rebus
vero quas habet cū viro cōmunes possum⁹
loqui ad elemosynas leues vel magnas ⁊ no
tabiles. In primo casu pōt facere elemosy-
nā etiā ꝓhibitā in generali: vtpote dare pa-
nem ⁊ de vino pauperi: ⁊ debere sibi formare
cōscientiā ꝙ hoc vult marit⁹: ⁊ si prohibue-
rit debet credere ꝙ nō ꝓhibet omnino sed vt
trahat eā ad mediocritatē: ⁊ ħ debet cogita-
re ꝙ si vir eius sciret pauperis indigentiam
vellet ei dare: ꝙ si nihil horū credat ⁊ oīno
ei interdicat̃ non potest aliq̄d dare de his q̄
sunt viri: quia debet esse illi oīno subdita si-
cut corpus capiti: vnde Augu. in quadā epi
stola dicit Mulierē coniugatā nō licet dice
re facio qd̾ volo de meo ⁊ cū ipsa etiā non sit
sua sed capitis sui. Secūdo casu simpliciter
nō potest eo ꝙ mulieris caput est vir. ꝓmo.
Chor. xj. immo ipa pene ē famula viri: ⁊
vir est dn̄s eius: vt dicit Amb. i li. q̄stionū
veteris ⁊ noui testamēti: ⁊ habet̃. 23. q. 5. c.
Hec imago. c. vltimo. Et ideo sine licentia
viri nō pōt facere elemosynas notabiles: et
oīa intelligunt̃ nisi videret pauperē indigē-
tem ad mortē ⁊ sic patet scōm propositum.
¶ Tertiuꝫ qd̾ querit̃ est. Si filiusfamilias
pōt facē el'ynā. Rn̄det ad ħ Alex. d̾ al. Qd̾
filiusfamilias el'ynas leues ⁊ mediocres sine
cōsensu ⁊ cōscientia patris facere pōt: ħ ma-
gnas ⁊ notabiles nō nisi habeat peculium ca
strense vel quasi castrēse: vt puta: quia est
ꝓcurator vel aduocat⁹ vel aliqd̾ officium
publicū habet: quia tunc dicit̃ habere quasi
castrēse. Peculiū vero castrēse habere dici-
tur quādo occasiōe militie a parētib⁹ vł alio
aliquid donat̃ vel ipse in militia acquirit: ⁊
tūc pōt facere elemosynas ꝙ̄tūcūq;: q2 ꝙ̄tū
ad ista pater familias censet̃. ff. ad macedo.
l. i. §. vltimo. ⁊. l. 2. C. de officio censoris. l.
fi. De peculio vero ꝓfecticio qd̾ ex reb⁹ pr̄is
vel earū occasione aduenit: vt fruct⁹ seu lu-
crum ⁊ etiā de aduētitio qd̾ ex alia quacūq;
causa filio aduenit: siue a matre: siue ab ex-
tranea ꝑsona: siue de alijs operationib⁹ ⁊ de
istis pōt filius facere elemosynā si credit pa-
trē permissurū aliter nō q2 profecticiū ⁊ q̇c-
quid ex eo acquirit̃ patris ē. Aduenticiuꝫ
vero patris ē quo ad vsum fructuuꝫ. Insti-
tuta per quas ꝑsonas nobis acquirit̃. §. ħ.
Si tn̄ esset in scholis de licētia patris vł pe-
regrinatiōe posset ⁊ de ꝓfecticio ⁊ aduenti-
cio elemosynā dare. ff. ad macedo. l. item si
filius. §. quod dicit̃. ⁊. ff. de iudicijs. l. si lon-
gius. ⁊ sic patet tertiū ꝓpositū. ¶ Quartū
qd̾ querit̃ est. Si seruus ⁊ ancilla pōt facere
elemosynā de reb⁹ dn̄i sui. Respōdet ad hoc
Alex. de ales. Qd̾ ad hoc ꝙ aliq̄s habeat po
testatē faciēdi elemosynas requirit̃ libera fa
cultas: iustū dominiū: ⁊ ordinatū ministe-
riū: quorū nullū est reperire in seruo respe-
ctu rex dn̄i sui: ꝓpter qd̾ simplicier dici pōt
ꝙ sine cōsensu expresso vel presūpto dn̄i sui
vel ratihabitiōe neq; magnas neq; paruas
elemosynas facere pōt. Et si obijciat̃ ꝙ ea-
dem rōne nec filiusfamilias: q2 nec ē illius li
bera facultas nec iustū dominiū nec ordina
tū ministeriū. Potest dici ꝙ nō ē simile: q2
seruus nec actu nec habitu dn̄at̃ rebus do-
mini sui: filius aūt ⁊ si nō dn̄et̃ actu: tamē
dominat̃ habitu rebus patris. Et sic patet
quartū propositū.

Pars secūda hui⁹ sermonis in q̄ declara-
tur. Qd̾ elemosyna debet fieri largitate.

Secūdo videndū ē si potest fieri ele
mosyna de illicite acq̄sitis sed tamē
ꝓprijs. Ad qd̾ declarandū tria vi-
denda sūt. ¶ Primū ē si pōt fieri elemosy-
na de acquisito meretricio vel fornicatione

Et respõdet̃ ſm Alex. ꝙ ſic: q꞉ licȝ turpiter
⁊ malo mõ acq̇rat̃ qđ ſic acquirit̃: nihilomi
nus iuſte poſſidet̃. In hui⁹ eni acquiſitione
tranfert̃ dñium nec cõpetit repetitio illi a q̄
dat̃ pecunia ꝓ huiuſmodi flagitio. Intelli
gendũ eſt tñ ꝙ licȝ elemoſyne priuate dari
poſſint de ſic acquiſito vbi nullũ eſt ſcanda
lũ nõ deberet fieri publice que nõ poſſũt ſine
ſcandalo fieri: vnde eccleſia nõ debet recipe
re feneſtrã vitreã vel pãnũ ſericum a publi
cis meretricib⁹: ne videat̃ approbare acqui
ſitionẽ illicitã ⁊ de tali oblatione publica in
telligit̃ illđ Deut̃. 27. Nõ offeres mercedẽ
ꝓſtibuli in domo dei tui. Et ideo dicũt theo
logi: ꝙ ſi meretrix ẽ occulta vel penitẽs põt
recipi eius oblatio: ne ſi penitẽs repelleret̃ ex
cõfuſſione deſperaret. Et hoc aſtruebat do
minus pedes ſuos ſuſtinẽdo ablui a muliere
peccatrice ⁊ inungi. Luc̃. 7. Si ṽo ſit mere
trix publica ⁊ ipenitẽs ei⁹ oblatio nõ dȝ reci
pi ne ex h⁹mõi receptõe videat̃ eccl̃ia tali fa
cinori pſtare fauorẽȝ: ⁊ ſic patet ꝑmũ ꝓpoſi
tũ. ¶ Scđm qđ querit̃ ẽ de acq̇ſitis per hi
ſtrionatũ ſi põt fieri elemoſyna. Rñdet ad
hoc Alex. de ales. ꝙ ſic: q꞉ ſic acquiſitũ tran
ſit in dñium acquirẽtis: nec cõpetit repetitio
illi de quo aliq̇d per hiſtrionatũ acquiritur.
¶ Tertiũ qđ hic querit̃ ẽ. Si ex acquiſito
per ludũ alear̃ põt fieri elemoſyna. Et reſpõ
det Alex. ꝙ ille q̇ ludit volũtarie motu cu
piditatis vel libidine laſciuie ſi amittit ali
quid nõ cõpetit illi repetitio in foro dei: di
co ⁊ de ſic acquiſito põt fieri elemoſyna: imo
ſm aliq̇s totũ tenet̃ diſtribuere pauperib⁹
Si aũt ille q̇ ludit ludit coact⁹ vtpote iduct⁹
a maiore quẽ timet aut veret̃ vl̃ induct⁹ ꝑcũ
iportunitate: ſi aliq̇d amittit illi cõpetit repe
titio: nec ſic ali⁹ põt de ſic acq̇ſito el̃ynã facẽ
imo nihil ſibi acq̇rit̃ h ludo Si aũt q̇s ſic cõ
pulſus aliq̇d lucret̃ nõ tenet̃ ad reſtitutionẽ
imo põt de illo facere elemoſynã: ⁊ illud de
bet dare pauperib⁹. ⁊ ſic patet t̃tiũ ꝓpoſitũ.

Pars tertia hui⁹ ſermonis in qua decla
ratur. Si põt fieri elemoſyna de bonis alie
nis inuito dño cõtractis.

Tertio videdũ ẽ Si põt fieri el̃ynã de
reb⁹ alienis iuito dño ꝯctis. Ad qđ
declarãdũ duo tñ q̃rũt̃. ¶ Primũ
ẽ vtꝝ el̃yna facta de furto abſoluat furẽ et ſi
de rapina vl̃ vſura abſoluat raptorẽ vl̃ vſu
rariũ a debito reſtõnis: videt̃ eni ꝙ ſic. Si
ponat̃ talis caſus. Raptor talis. vl̃ vſurari⁹
dat ex motu pietatis el̃ynã paupi exñti in ex
trema neceſſitate. In tali ar. oia ſũt coia: v
mo i tali neceſſitate ſũt patiẽti extremã idi
gẽtiã. Si g̃ null⁹ tenet̃ reſtituẽ aliq̇d niſi illi
cui⁹ ẽ illud qđ ẽ reſtituẽdũ cũ rõe necitat̃ il
lud qđ de furto vl̃ rapina vl̃ vſura ſubtractũ
ẽ pſtitũ ẽ patiẽti necitatẽ extremã reſtitutũ
ẽ vero dño: g̃ ille q̇ h⁹mõi el̃ynas aut exñti i
h⁹mõi necitate reddidit nõ tenet̃ facẽ alicui
aliquã reſtõnẽ de ſic acq̇ſito ⁊ ſic dato. Ad h
rñdet Alex. ꝙ iſte nũq̄ abſoluit̃ ſi ſine ꝯſen
ſu alteri⁹ facit el̃ynã de vſura maxie ſi ſit po
tẽs vl̃ ꝯtingat eũ venire i poſteriũ ad pinguio
rẽ fortunã: q꞉ ꝓpt̃ iſtã el̃yne largitionẽȝ iſte
nõ abſoluit̃ a pctõ. Et iõ cũ nõ remittat̃ de
lictũ niſi reſtituat̃ ablatũ: ſꝑ tenet̃ ad reſtõ
nẽ. Preterea iſti indigẽti ſic el̃ynã dare non
fuit illi q̇ debuit vſurã ſatiſfacere. Alia eſt
enim obligatio qua tenet̃ illi pauperi: ⁊ alia
obligatio q̃ tenebat̃ ad reſtitutionẽ: non enĩ
ſatiſfaciẽdo pauperi ſatiſfacit illi: cũ ille pau
peri nõ teneret̃ ex quo nõ erat ei pſens: nec
pauper vicẽ eius gerit in hac ꝑte: ⁊ iam vſu
rarius ſemꝑ remanet obligat⁹. Ad illud er
go qđ obijcit̃: ꝙ poſito in neceſſitate ſũt oia
cõmunia. põt dici. ꝙ pecunia quam detinet
vſurarius põt dupliciter cõſiderari: reſpe
ctu indigẽtis: ⁊ reſpectu illi⁹ qui ſoluit eam
vſurario. Primo mõ in veritate ẽ pauperis
⁊ nõ ſolũ illa h etiã q̄cũq̄ alia ꝑ quã põt ſue
indigẽtie neceſſitas ſubleuari. Si ṽo conſi
derat̃. Scđo mõ. ſ. per relationẽ ad illũ qui
dedit vſurario: aut ille ẽ pſens: aut abſens.
Si pſens tenet̃ ꝑmo ei reſtituere Si abſens
ſic tenet̃ pauperi ſubuenire: h tñ ſemꝑ rema
net obligat⁹ dũmõ habeat: vñ poſſit reſtituẽ
ſicut dictũ ẽ Et ideo narrat ceſari⁹ hoc exem
plũ. Qđ colonie vſurarius quidã cõpunct⁹
⁊ ꝯfeſſus dixit ſacerdoti ꝙ oia ſua bona pau
perib⁹ erogaret. Cui ſacerdos. Incide de pa
nibus tuis elemoſynas: ita ꝙ ex eis ciſtam
impleas. Quo facto altera die cũ ciſtam ap
peruiſſet: quot ibi poſuit elemoſynas tot in
ea reperit buffones. Cui ſacerdos ait: vides
nunc quantũ deo placent elemoſyne de vſu
ris facte ⁊ ille perterritus condignã egit pe
nitentiã. ¶ Secũdũ qđ querit̃ ad maiorem
declarationẽȝ ſuperioris eſt. Si poteſt fieri

elemosyna ꝯ̃ rebus alienis inuito dño ꝯctis
Ad hoc. Re. Alex. ꝯ̃ ales. ꝙ aliqñ iniusta ac
quisitione nõ transfert dñiuz ⁊ simonia: ex̃
de iure iu. c. debitores. ⁊ ꝯ̃ simonia. c. venic̃s.
Aliqñ transfert dñium ⁊ nõ cõpetit repeti/
tio: vt exactione officialis q̇ quãdoꝗ extor/
quet aliq̃ a subditis. In p̃ casu. s. cũ nõ trãs/
fert dñium: vt in rapina ⁊ furto. Et in. 2°. s.
cum transfert ꝫ cõpetit repetitio: vt in simo/
nia ⁊ vsura nõ põt fieri elemosyna. In t̃tio
casu. s. cũ transfert dñium ⁊ nõ cõpetit repe/
titio: põt fieri licite elemosyna. Unde. 14. q.
5. c. non sane. §. sunt alie. dr̃. Sũt alie ꝑsone
que ab vtraꝗ parte insolenter accipiũt sicut
officiales ab his extorta ꝑ imoderatã impro
bitatẽ repeti solẽt: magisꝗ reprehendimꝰ q̇
talia inusitate repetierũt q̃ꝫ qui ea more sum
pserũt. Isti si viã vite mutauerunt: aut ex/
cellentioris conscenderũt sanctitatis gradũ
faciliꝰ ea que hoc mõ acquisierũt tanq̃ꝫ sua
pauperibꝰ elargiãt: q̃ꝫ eis a quibꝰ accepta sũt
tanq̃ꝫ aliena restituũt. Et ita qui ꝯ̃ ius soci
etatis humane furtis: rapinis: oppressiõibꝰ
⁊ inuassionibus abstulerit aliq̃: reddẽda po
tiusq̃ꝫ donanda censemꝰ. hec ibi. ¶ Aduertẽ
dũ tñ ꝙ de pecunia habita ꝑ vsurã vel furtũ
põt fieri elemosyna si raptor vel vsurariꝰ ꝓ
ponat restituere equipollentẽ: ⁊ habeat vñ
restituat: vt si dãdo nõ reddat se impotentẽ
ad restituendũ. ¶ Cum g̊ dicit ꝙ de vsura vel
rapina nõ põt fieri elemosyna: intelligendũ
est cum ille qui facit elemosynã reddit se im
potentẽ ad restituẽdũ: vel cũ credit se absol/
ui a debito restitutionis rõne collatiõis ele/
mosyne. In genere ergo loquẽdo de rapina
vel vsura nõ põt fieri elemosyna: q̄ datũ ta
le nõ est ipsius dantis: vñ ꝓuer. 12. Honora
deũ ꝯ̃ tua sb̃a: q̃si dicat nõ ꝯ̃ aliẽa. ⁊ Thob.
4. Ex substãtia tua elemosynã fac. Et Esa.
58. Frange esuriẽti panẽ tuũ ⁊c̃. ⁊ 61. Ego
dñs odio habẽs rapinã i holocaustũ. ⁊ Ec/
clesiastici. 32. Imolans ex iniquo maculata
est oblatio eiꝰ. Et sequit. Qui offert sacrifi/
cium de substãtia paupis: q̃si q̇ victimat fili
um in conspectu patris sui: qꝯ̃ habet. 1. q. 1.
Non est putanda elemosyna etiã si pauperi
bus dispenset qꝯ̃ ex illicitis rebꝰ acquirit: q̄
q̇ hac intẽtione male accipit non bene dispen
set grauat potius q̃ꝫ iuuat: ⁊ ita. Quicquid
enim in dei sacrificio ex scelere offert oipotẽ
tis dei nõ placat iracũdiã: ꝫ irritat. hinc rur
sum scriptum est: Honora dñm de tuis iu/
stis laboribus: qui g̊ male tollit vt q̃si bene ꝓ
beat: constat ꝙ sine dubio dñm nõ honorat:
hinc q̊ꝫ ꝑ Salomonẽ dr̃: Qui offert sacrifi/
cium de substãtia pauperis q̃si q̇ filiũ victi/
met in ꝯspectu patris. Quãtus aũt dolor sit
patris ꝑpendamus si in eius ꝯspectu filiꝰ eiꝰ
victimet: ⁊ hinc facile cog̃scit quantꝰ apud
deũ dolor exasperat qñ ei sacrificiũ ex rapia
tribuit. hec ibi. Et. 14. q. 5. c. imolãs. Aug.
ait. Imolans ex iniq̃ oblatio est maculata:
dona iniquorum nec ꝓbat altissimꝰ: nec re/
spicit in oblationibꝰ iniquoꝝ nec in multitu
dine sacrificioꝝ ꝓpiciat peccatis: sed q̇ offert
sacrificiũ ex sb̃a pa. q̃si qui vi. fi. in cõspectu
patris sui: panis egentiũ vita paupis est: q̇
defraudat illuz hõ sanguinis est: q̇ effundit
sanguinẽ ⁊ q̇ fraudẽ facit frẽs sũt necessario
hec ibi. Et iõ nõ licet rape diuitibꝰ vt detur
paupibꝰ. vñ Aug. vbi. s̃. c. forte ait. Forte
aliq̃s cogitat ⁊ dicit: Multi sunt christiani
diuites: auari: cupidi: nõ habeo pctm̃ si suuz
illis abstulero ⁊ pauperibꝰ dedero: vñ enim
nil boni agũt mercedẽ habere potero: sz hmõi
cogitatio ex diaboli calliditate suggerit. nã
si totũ tribuat qꝯ̃ abstulerat addit potiꝰ pec
catum q̃ꝫ minuat. hec ibi. Argm̃ habet ad ꝫ
14. di. c. qꝯ̃ ait. ⁊. 30. q. 1. c. nosce. 32. q. 4. si ñ
sunt. 7. q. vlti. nõ solũ. Fac igit elemosynaz
de sudore vultꝰ tui: q̄ illa placet deo. vñ. 14.
q. 5. c. elemosyna. Greg. ait. Elemosyna re
dẽptoris nostri oculis illa placet que non ex
illicitis ⁊ iniq̃tate ꝯgerit: ꝫ que de rebꝰ con/
cessis ⁊ bene acq̃sitis impendit. hoc idez affir/
mat Aug. in li. 2. de ṽbo dñi. ſmone. 12. et
in li. 50. omel. omel. 4. di. De iustis laboribꝰ
facite elemosynas: ex eo qꝯ̃ recte habetis da
te: nõ enim corrupturi estis iudicẽ deũ Chri
stum: vt in die iudicij nõ audiat paupes q̇/
bus modo aliq̇d tulistis: Si enim depreda
res aliquẽ inualidũ tu validior ⁊ potentior
⁊ veniret tecũ ad potẽtiorẽ iudicẽ ꝑ consulez
vicariũ quẽlibet in hac terra habentẽ iudicã
di aliq̃ꝫ potestatẽ: ⁊ vellet tecuz causam di/
cere: si tu de preda illa vel spolia dares ali/
quid iudici vt ꝓ te iudicaret: ⁊ tamẽ tãta vis
est iusticie vt iudici quem tu ipse corrupisti
⁊ tibi displiceat. Noli tibi pingere talẽ deũ
noli collocare in tẽplo cordis tui tale idolũ

non est talis deꝰ tuus: qualis non debes esse
nec tu. Nolite ergo elemosynas facere de fe
nore ⁊ vsuris. Et in li°. de vita christiana ait
Aliqui ꝑ hoc se iustificari existimāt. vt ꝙ de
sbā pauꝑꝝ exiguā elemosynā faciūt: de eo
ꝙ plurimū abstulerūt nūquid minimū lar-
giunt. Cibat vnꝰ vnde plures esuriūt: ⁊ de
multoꝝ spolijs vix pauci tegunt. Non talez
elemosynā deꝰ q̄rit nec vult pietatem vni de
crudelitate alteriꝰ ꝓstari. Meliꝰ est enim te
non facere elemosynā: ꝙ̄ vnde paucis facias
plurimos denudare: vt vnū vestias plīmos
expolies vestitos. Illā elemosynā deꝰ appro
bat q̄ de iustis laboribꝰ monstratur. Sicut
scriptū est. Honora deū de tuis iustis labo-
ribꝰ ⁊ deliberari ei de tua sbā ⁊ fructibꝰ. nā
abhominat ⁊ reprobat ꝙ de lachrymis pre
stat alienis. h ibi. Et iō debēt vsurarij ⁊ alij
raptores priꝰ restituere: ⁊ postea elemosynas
facere. vn̄ Cesariꝰ narrat exemplū di. Q̄ō
parisiꝰ erat q̇dā magnꝰ vsurariꝰ q̇ cōpunctus
magistrū Mauritiū tūc ibidē epm ꝯsuluit
quō saluꝰ fieret: ille in edificatōe ecclesie btē
virginis feruēs cōsuluit ei vt pecunias suas
ad structurā ecclesie btē virginis daret: qui
cōsilio huiusmodi aliquantulū sibi suspecto
magistrū Petrū cantorē adijt: qui dixit ei:
Vade ⁊ fac clamare ꝙ paratus es oibꝰ resti
tuere: factūq3 est ita. Deinde rediēs ad cāto
rem dixit ei: O ia iniuste ablata teste consci
entia oibus venientibꝰ ad me restitui: ⁊ ad h
suꝑsunt plurima: tūc ille ait: Modo potis
elemosynas facere: ipse etiā postea per pla-
teas ciuitatis nudꝰ in femoralibꝰ incessit ser
uo cum virga ipsū impellēte ⁊ clamāte: Ec-
ce quē ꝓ pecunijs suis principes honorabāt
Ex quibꝰ omnibꝰ concludit ꝙ pauperes non
debēt recipe elemosynas vsurarias ⁊ huius-
modi scienter. vn̄. 14. q. 5. c. nolite. ait Aug.
Nolite velle elemosynas facere de fenore et
vsuris. Et hoc veꝝ est de certis: q2 de incertꝭ
bene potest elemosyna fieri. 14. q. 5. c. qui ha
betis. 7. c. seque. Et ō hoc exemplū dat ex ge
stis sancti Forsei. Cum aia Forsei egressa
esset de corpore demones eam ante tribunal
iudicis accusabant: sed nō inueniebant ꝙ ei
obijcerent: nisi ꝙ aliquando capam a quodā
feneratore receperat: ⁊ iam ꝯtra ipsum sentē
tia iminebat. Sed angel sanctis orātibꝰ pro
ipso decreuit deꝰ vt ad corpus rediret ⁊ pe-
nitentiam ageret. Unde vnus demon iratꝰ
animā feneratoris a quo capā receperat i fa
ciem eius proiecit: vnde postq̄ fuit suscitatꝰ
apparuit in facie eius exustio ex anima fene
ratoris igne gehenne succensa. Nec tamen
creditur sanctū virum sciuisse illam capam
fuisse ex fenore acquisitā: s3 inquirere debuit
Facite ergo christiani elemosynas debitꝭ cō
ditōibꝰ vt in h mūdo acq̇ratꝭ grā3 ⁊c̄. Amē

Sabbato post ṗmā dn̄icā3 i q̄dragesima
de tribꝰ alijs ꝯditōibꝰ elemosyne. Ser°. 49.

Uscipite in
firmos. Scribunt hec ver
ba prime ad Thessa. 5. c.
De hodierna lectione euā
gelica fratres charissimi
in presentiaꝝ suꝑsedendū
duxi: quia illud idem euangeliū in sequenti
dn̄ica aperire decreui. Sed post predicta ō ele
mosyna extant ⁊ alie tres ipsius conditiōes
que ex epistola occurrēti patere possunt. di
citur enim ibidē3 oia probate: quod bonum
est tenete: ab omni specie mala abstinete vos
quod ē dicere ꝙ bonū debet fieri sincero cor-
de coram deo ⁊ nō hoibus: maxime elemosy
na. vnde sequit ibidē. Ipse autē deꝰ pacꝭ sā-
ctificet vos per oia. Preterea in eodē loco vi
dete ne quis malū pro malo alicui reddat: s
semꝑ ꝙ bonū est sectamini inuice3 ⁊ in oēs.
Ubi satis claret ꝙ bonum elemosyne de-
bet fieri libere sine aliqua exactione: quia il-
lud solum bonū est ⁊ deo gratū: ⁊ postremo
concludit verbū assumptū. Suscipite infir-
mos. i. pauꝑes ac debiles eis elemosynas dā
do: non fortes ⁊ diuites: ⁊ huiusmodi. Sūt
igit tres alie conditiones elemosyne in ser-
mone hodierno declarande: quaꝝ Prima di
cetur sinceritas. Secunda dicet liberalitas
Tertia dicet pietas.

Pars prima huius sermonis in qua decla
ratur ꝙ elemosyna debet fieri cū alia cōdi-
tione que dicit sinceritas. i. recto corde.

Rimo in isto sermone attendendu3
ē ꝙ ad hoc vt elemosyna sit deo gra
ta debet habere aliam conditionem
que dicit sinceritas. i. intentio recta. In ele-
mosyna enim plus pensat deus animū purū
q̄ datum: sicut. 42. di. c. quiescamus. vnde
Augu. super psal. 25. ait: De corde procedit

elemosyna. Si enim manũ porrigas: nec in
corde miserearis: nihil fecisti. Si aũt in cor
de misereari: ẽt si non habes quod porrigas
manũ acceptat de⁹ elemosynã tuã. hec ibi.
Ex quo habet ꝙ bona voluntas dandi ele/
mosynam sufficit sine opere: ꝫ opus sine re·
cta voluntate non sufficit. Unde Aug. 2º ser
mone q̃dragesime de ieiunio ait: Cum de
elemosynis loquimur non turbetur angusta
paupertas. Omnia enim compleuit q̃ qd po
tuit fecit: quia volũtas perfecte faciẽdi repu/
tabitur ꝓ opere facti. Sed hoc ille implere po
terit qui oẽm pauperẽ q̃si se ipsũ considerare
voluerit. Et in li. 50. omel. omel. 8. ibidem
ait: Videte q̃ꝫtum laboret qui expoliare vult
vestitũ: ⁊ quõ sine labore sit qui vestire vult
nudum. Si enim habeat proferat ⁊ det: Si
nõ habet sufficit ei corã deo bona voluntas.
Ecce non laborat si habet: si ꝟo non habe/
at: q̃ quod valde necessariũ est habet: paup
est in archa: sed diues in consciẽtia: pauper
in domo est: sed diues est in aĩo. De secundo
aũt habet in. 4. sniaꝝ. di. 16. c. i. sup illo ꝟbo
Respexit dñs ad Abel ⁊c̃. vbi dicit: Prius
dixit ad Abel q̃ꝫ ad munera ei⁹. In iudicio
enim cordis consideranda est elemosyna tri·
buentis: ꝫ nec considerandũ est quantũ: sꝫ
q̃ intentione ⁊ q̃ mente dat ꝙ potest. hec ibi
Nam regulariter dicit: ꝙ finis imponit no
men operi ꝫm Ambro. in li. de officijs. Et
phs. 2º de aĩa ait: Oĩa iuste denoiant a fi/
ne: qd habet etiã. ff. ad. l. fal. l. his qui. 50. §.
sꝫ si op⁹. Qui ergo bonũ opus facit recta in/
tentione bonus iudicat: q̃ dñs nõ ex operi·
bus iudicat: sꝫ ex cogitationib⁹ ⁊ ex corde. 14
q. 5. c. si quid. 16. q. 6. si sacerdotib⁹. 22. q. 5
qui periurare. 32. q. 5. c. ꝓposito. ⁊. c. reuera
Cum ergo facis elemosynã facias recta in
tentione ⁊ amore dei: quia aliter non ꝓdest
Unde Hiero. 24. q. i. c. odi. ait: Si holocau
sta obtulerint vt videant ieiunare: dare ele/
mosynas: pudicitiã polliceri: que holocausta
sunt vera: nõ ea suscipit de⁹. Nã nõ sacrifi/
ciorum magnitudinẽ: sed offerentiũ merita
causasq̃ꝫ diiudicat. vt habet. 14. q. 5. i. c. scri/
ptum. ⁊. q. vlª. c. vltiº. de pe. di. 5. cõsideret. 3ª
q. 7. in grauib⁹. vbi dicit. Dona quippe ini
quorũ non probat altissim⁹ nec respicit i ob
lationib⁹ eoꝝ: nec in multitudine sacrificioꝝ
eoꝝ ꝓpitiabit pctis. et id Hiero. i. q. i. c. Vi
de ait: Vide q̃ꝫtum bonũ est charitas: si ita
martyriũ ferimus vt nostras velimus ab oĩ
bus reliquias hortari: ⁊ si opinionẽ vulgi se/
ctantes intrepidi sanguinẽ fuderim⁹: ⁊ sub
stantiam nostrã vsq̃ꝫ ad mendicitatẽ ꝓpriã
dederim⁹: huic opi non tam premiũ q̃ꝫ pena
debet: ⁊ perfidie magis tormenta sunt q̃ꝫ co/
rona victorie. hec ille. Et ideo saluator no/
ster Matth. 6. ait. Cum facis elemosynã
noli tuba canere ante te sicut faciunt hypo/
crite in synagogis ⁊ in vicis vt honorificen/
tur ab hoĩbus. Amen dico vobis receperũt
mercedem suam. In quib⁹ verbis tres veri/
tates circa elemosynã a dño declarant. In
prima nostrã dirigit intentionẽ. In secũda
ostendit hypocritaꝝ cõditionẽ. In tertia ad/
dit eorum remunerationẽ. ¶ In prima qui
dem veritate nostrã intentionẽ dirigit di.
Cum facis elemosynã noli tuba canere an/
te te. Sunt nãq̃ꝫ pleriq̃ꝫ qui canunt elemo/
synas suas tubas premittendo ante se: alij
secum: alij aũt post se. Primi nãq̃ꝫ facientes
elemosynas canũt ante se ⁊ hi sunt qui cum
fastu ⁊ gloria distribuũt illas: ꝫm eñi Chri
sostomũ: tuba denotat oẽm actũ seu sermonẽ
per quẽ honum opus iactãter magnificatur
⁊ predicatur. Secundi autẽ qui secum defe
runt tubas sunt qui cum fastu põposo ⁊ va/
no quibusdã diebus congregant ꝓ elemosy/
nis distribuendis multitudinẽ paupeꝝ ante
hostiũ suũ. Tertij ꝟo qui post se deferunt
tubas sunt q̃ capellas ⁊ paramenta: calices:
hospitalia: ⁊ similia in vita sua aut post mor
tem statuunt fieri cum signis ⁊ armis suis:
aut cum sculptura in parietibus sculpta aut
depicta: ꝫ quia executor est talis intẽtionis
vt ad plenum impleat illa: faciat de pingi/
tibicinantiũ circulũ circa arma siue circa lit
teras: vt tubarũ premiũ exequi siue ipsarum
abundãtiorẽ copiã sortiant: sed vt rectius
agere conent cum talia fiant de impie acqui
sitis ⁊ maxime de certis sicut fieri aliquãdo
solet suspendunt in talibus sua propria insi/
gnia aut arma: que sunt proprie furche ⁊ la/
tronũ patibulũ: vt ii ipse meret ⁊ iusticia po/
scit. O misericordia nempe insania munda/
ne iniquitatis ⁊ vanitatis: vt non solum ve
lint peccare dũ viuũt sed ẽt quodãmodo pec
care conant postq̃ꝫ de hoc seculo decesserũt:
nec tamen per hoc vituperare intendim⁹ ele

mosynas manifestas. Cum Chrysostom⁹
dicat ꝙ sicut lampas accensa nō potest cela-
ri sic nec opus iusticie potest abscondi: non
est ergo ingrata deo elemosyna que videtur
sed que propterea fit vt videat̃. Et ideo de
istis bene 7 male elemosynā facientibus ait
Hiero⁹ ad demetriadē virginem. Alij edifi
cent ecclesias. Vestiant parietes marmorū
crustis colūnaꝝ molles aduebant: earūq̄ de
aurent capita precioso ornatu: construant
ebore argentoq̄ valuas: 7 gēmis aurata di
stinguant altaria: nō reprehendo: nō arguo
vnusquisq̄ in suo sensu abundet. Meliusq̄
est hoc facere q̄ repositis opibus incubare.
Sed tibi ꝓpositum est christum vestire: in
pauperibus visitare: in languentib⁹ pascere:
in esurientibus suscipere: in his qui tecto in-
digent maxime in domesticis fidei virginū
alere monasteria: seruoꝝ dei 7 pauperū spū
hr̃e curā qui diebus 7 noctib⁹ seruiunt dño
tuo: qui in terra positi imitant̃ angelorum
conuersationē: 7 nihil loquunt̃ nisi quod ad
laudem dei pertinet. habētes victū 7 vestitū
hijs gaudent diuitijs qui plus habere nolūt
si tamē seruāt propositū. Alioquin si plus
desiderant his quoq̄ que necessaria sunt pro
bantur indigni. hec ille. In secunda veritate
ondit deus hypocritaꝝ cōditionē 7 in elemo
synis dandis 7 de hoc subdit sicut hypocrite
faciunt in synagogis 7 in vicis vt honorificē
tur ab hoībus. Duplici enim dolo a calliditate
7 simulatione hypocrite in elemosynis
gloriam suam procurāt. Primo in synagogis
s. vt videant̃ a sapientib⁹ 7 notabilib⁹ viris
qui eis possint prebere credibile 7 validū te
stimoniū bone fame. Secundo in vicis. s. vt
videantur a turbis 7 sic apud hoīes eorū ho
nitas publicet̃: 7 hoc non ad gloriā dei nec ꝓ
pter exemplū bonū: sed vt honorificent̃ ab ho
minibus. In tertia veritate subdit eorū re-
munerationē dī. Amen dico vobis re. m. s. i.
fumosam culpam sibi debitam: suam inquit
non dei: quasi dicere velit: sufficit eis ꝙ habe
ant illam gloriā quā finaliter ex suo opere q̄
sierunt: 7 seipsos indignos dei gloria iudica
uerunt. Ex his igitur patet quanta sincerita
te 7 rectitudine in elemosynis ad deum ē in-
tentio dirigenda. Et ideo datur exemplū ꝙ
Cesarius narrat dicens: ꝙ quidā ditissim⁹
defunctus est 7 vxori sue apparuit qui requi
situs ab ea de suo statu. R. ꝙ dānatus esset:
ad quod verbū illa subiūxit: Quid est ꝙ di-
citis? Non prosunt vobis elemosyne magne
7 hospitalitates q̄s exhibuistis? Et ille: Ni-
hil mihi ꝓsunt ad vitā eternā: q2 non ex cha
ritate feci sed propter vanā gloriā. Jō Hie-
ronym⁹ ad Eusto^m. Aurum liquescit in lit
teras: gēmis codices vestiunt̃: 7 nudus an̄ co
rum fores Christus emorit̃: 7 cum manū
egenti porrexerint bucinant: cum agapē vo
cant preco conducit̃: vidi nuper nomē taceo
nec fictā rem putes nobilissimā mulieꝝ ro-
manorū in basilica beati Petri seruis ei⁹ an
tecedentibus ꝓpria manu vt religiosior pu-
taretur singulos nūmos dispartire pauperi
bus: Interea anus quedā pānis obsita ꝑcu-
currit vt alterū nūmū acciperet: ad quā cū
ordine peruenisset: pugn⁹ porrigit̃ pro dena
rio: 7 tanti criminis reus sanguis effundit̃.
hec ille. Et sic patet pars prima.

Pars secunda huius sermonis in qua po
nitur alia conditio elemosyne que dicit̃ libe-
ralitas. i. ꝙ libere debet dari.

Secundo ponenda est alia elemosyne
cōditio que dicit̃ liberalitas: quia li-
bere debet pauperib⁹ dari 7 nō vēdi:
sicut quidā quādoq̄ faciūt 7 maxime muli-
eres quedā quibusdā feminis pauperib⁹ ele-
mosynas: ideo dant vt decemū aliq̄b⁹ seruitijs
ab eis remunerent̃: 7 iā in ꝑsenti receperunt
mercedē suā: 7 hoc maxime faciunt etiā ma-
gnates 7 prelati. De quib⁹ ait Hiero⁹ ad Ne
poti^m. Sunt qui pauperib⁹ parū tribuunt
vt amplius accipiāt: 7 sub pretextu elemosy
ne quedā diuitias: que magis venatio q̄ ele-
mosyna appellanda est: sic bestie: sic aues ca-
piuntur 7 pisces. Modica in hamo esca ap-
ponitur: ut matronaꝝ in eo sacculi pertrahā
tur: sic episcop⁹ cui cōmissa est ecclesie cura:
quem dispensationi pauperum cureq̄ prefi-
ciat melius non habere q̄d tribuas q̄ impu-
denter petere quod des. hec ille. Sed audiat
quilibet talis ꝙ ei Ecclesia. 29. dicit̃. Sup
humilē aīo fortior esto 7 ꝓ elemosyna nō tra
bas illū ad seruitiū tuū: ꝓpterea Lu. 14. do
min⁹ ait. Cū facis cōuiuiū voca paupes 7 de
biles 7 claudos 7 cecos 7 beat⁹ eris: q̄m non
habēt tibi retribuere: retribuet̃ enī tibi i re-
tributōe iustoꝝ. Jō Seneca i li. ō elemosyna

Nihil ē inquit venalī mīa turpiꝰ. Confirmat illa. Lac. in. 6. diuinarū insti. c. 12. Tenēdū est igit̄ oīmodo vt ab officio misericordie spes mīe absit oīno: huiꝰ enī operis ⁊ officij merces a deo ē expectāda solo. Nā si ab hoīe expectas iā nō hūanitas erit illa: ſ; feneratio bñficij. Nec pōt videri bene meruisse qui qđ facit nō alteri ſ; sibi p̄stat: ⁊ tñ tantū dez reddit ⁊ qđ alteri q̇sq; p̄stiterit, nihil ab eo comodi spectās vere sibi prestet ⁊ mercedē capiet a deo. Idē deus p̄cipit vt si quādo cenā preuenimꝰ in cōuiuiū eos adhibeamꝰ q̇ reuocare nō possūt ⁊ vicem reddere: vt oīs actus vite nostre nō careat misericordie munere. Nec tñ quisꝗ̄ interdictū sibi putet aut coīonē cū amicis aut charitatē cū ꝓximis: ſ; notū nobis fecit deꝰ: ꝙ sit verū ⁊ iustū opꝰ ita oportet nos cū ꝓximis viuere: dūmō sciamus illud ab hoīe hoc ad deū ꝑtinere. Precipua igit̄ virtꝰ hospitalitatis qđ philosophi etiā aiūt: sed eā de torquent a vera iusticia ⁊ ad comodū rapiunt. Recte inquit. Cicero theofrasto: ē laudāda hospitalitas. Est eniz vt mihi q̇d ē videt̄ valde decorū patere domos hoīuz illustriū hospiti illustribꝰ. Eodē mō reuersꝰ errauit cū idoneis diceret eē largiēdū. Non enī iusti ⁊ sapiētes viri domꝰ illustribus debet patere: sed humilibꝰ ⁊ abiectis. Nā illustres illi ac potētes nulla re possūt indigere quos opulētia sua ⁊ munit ⁊ honorat. Nihil a viro iusto faciendū ē nisi qđ sit beneficiū. Beneficiū āt si refert̄ interijt atq; finit̄: nec enī id possumꝰ habere itegrū cuī preciū nobis ꝑsolutū est. In his itaq; beneficijs ratio v̄sat̄ que salua ⁊ incorrupta ꝑmāserint: permanēt aūt nō aliter ꝙ̄ si prestētur his hoībꝰ qui ꝓdesse nullo mō possūt.

Pars tertia huiꝰ sermonis in qua ponit̄ alia cōditio elemosyne que dicit̄ pietas.

t Ertio ponenda ē alia el'yne ꝯditio: q̄ dicit̄ pietas i. ꝓpter pietatē ex pauperis necessitate mouēte: vñ Ber. ait in vacuo liquore el'yne fūdite: nō ī pleno 4. Reg. 4. Vacua vasa precipit heliseus impleri nō plena. Et Greg. in moral. Iniuriā facit hortis stillā ꝓijciēs in mare. Et Esa. 58 Cū effunderis esuriēti aīam tuā. ⁊c. Et iđ multi in hoc errāt q̇ in dādis el'ynis in consideratī dant indifferenter oībus el'ynā. Non enī oī questori ⁊ ceratono ac furcifero danda ē el'yna: vñ Ecclesiasti. 10. Da iusto ⁊ nō dederis pctōri. s. ad fomētū pcti. Sūt enī q̇dā q̇ questorū exercēt officium ⁊ in tabernis atq; in alijs inhonestis locis conuersantes: turpitudinis oñdūt exēplū ꝯtra quos. s. extra de pe. ⁊ re. c. cū ex eo. dicit̄. Meliꝰ ē cū seueritate diligere ꝙ̄ cum lenitate decipere. Utilius esuriēti panis tollit̄: si de cibo securus iusticiā negligebat: ꝙ̄ esuriēti panis frangit̄ vt iniusticie seductꝰ acq̇escat. Hec ibi. Mercator etenī prudēs pecunia sua in certo tēpore egēs nō comodat eā hoī qui ad nūdinas nō ē venturus: nec aduocato damꝰ salariū quez nobis esse cōtrarium dubitamꝰ: sic nec passim oībus impijs ē elemosyna largiēda nisi in extrema necessitate. 86. di. pasce Nā qñcūq; quis elemosynā petit ꝓ nutrimento tūc semꝑ indistincte danda est. 1. q. 2. ꝙ̄ pio Si autē nō possumꝰ oībus sufficere tūc nō est indistincte dāda. vnde ad maiorē predictorū declarationē notādū ē qđ elemosyna dāda ē. Primo bonis. Secūdo qñq; malis. Tertio semꝑ infirmis ⁊ debilibꝰ sibi subuenire nō valentibꝰ. Primo dico ꝙ elemosyna ē danda bonis pauꝑibꝰ: nec tñ tāta diligentia ē adhibēda vt faciūt quidā qui elemosynas suas volūt dispēsare iustis pauꝑibꝰ nisi pꝰ ī eis mirabilia viderint. Cōtra quos. 42. di. c. quiescamꝰ Jo. Chryso. ait: Quiescamꝰ ab hac obseruātia curiositate ⁊ diabolica ⁊ ꝑēptoria. ⁊ ita. Si ꝓ nutrimēto postulat: ne in his examines quō abrahā hospitalez oñdebat se circa oēs: si scrutator esset circa refugiētes ad se nūꝗ̄ angelos hospitio recepisset: fortassis enim nō putasset eos angelos esse ſ; cū reliquis eos repelleret ſ; q̄m oēs recipiebat suscepit ⁊ angelos. Hec ibi. Danda ē ergo bonis indifferēter sine multa scrutatiōe: ⁊ ideo potiꝰ fidelibꝰ ꝙ̄ infidelibus: ⁊ priꝰ dāda ē bonis pauꝑibꝰ ꝓpinquis ꝙ̄ alienis ceteris pauꝑibꝰ: vñ. 86. di. c. ceterū ait Ambro. Ceterū dei traditio ē vt prius pascas parentes. Nam si iuxta diuinū oraculū contumelia parentis morte luit̄ quanto magis fames que grauior ē: quo loco insolentē dñs infrenat iactantiā. ¶ Secundo dico ꝙ etiā elemosyna qñq; faciēda ē etiā malis: vñ Ri. in. 4. di. 15. ar. 2. q. 8. ait: Quod in malo homine duo sunt considerāda. scilicet natura ⁊ vitium: ⁊ sicut eiꝰ nā ita

debet ex charitate diligi vt ꝙ eiꝰ vitiū odia
tur: vñ dicūt theologi in .3. sniaꝝ. sic ita deb3
ꝑ elemosynā subueniri: indigētie sue nature
vt ꝑ hoc in malitia nō foueat̃: vt dictū ē. s.
Hoc est ꝯ̃triū huic qđ dr̃. 86. di. c. nō satis. c.
fame. q2 ibi loquit̃ d̃ esuriēte ad mortē. ideo
Alex. vbi. s. ait. ꝙ mali aut sūt in voluntate
⁊ statu peccādi: aut nō. Si sunt: nō ē eis sub/
ueniendū ne hoc modo subuētio fomentū sit
malicie: ⁊ cā ꝑmanēdi in peccato nisi in sta/
tu notabilis necessitat̃. In quo nature semꝑ
subueniendū ē. Vñ Aug. 86. di. c. qui vene
ratoribꝰ ait: Qui veneratoribꝰ donauit q̇ do
nāt histrionibꝰ quasi donāt: nūquid ipsa ho/
minibꝰ donant̃: nō tm̄ naturā ibi attendunt
opis dei: ſ neq̇tiā opis humani: Si ṽo sunt
in volūtate dimittēdi pctm̄: vel sꝑat̃ ꝙ ex ħ
boni fiāt: tūc ex tali intētione dari potest: vñ
ꝑꝰ illud Ro. 12. Si esurierit īimicꝰ tuꝰ ciba
illū. subdit̃. hoc faciēs carbones ignis cōgēs
suꝑ caput eiꝰ glo. i. feruorē charitatis: vel
spūs sci: vel vrentē pnie ardorē. Et sic p3 ꝙ
etiā elemosyna qñq3 ē dāda malis. ¶ Ter/
tio dico ꝙ elemosyna semper est dāda pau
peribꝰ infirmis ⁊ debilibꝰ ⁊ antiq̇s maxime si
de diuitijs ceciderūt in egestatē: vñ. 86. di. c
cōsiderāda ē. ait Ambro. ꝯsiderāda ē etiam
in largiēdo etas atq3 debilitas vt nunꝙ̃ etiā
verecūdia q̄ ingenuos ꝓdit natales: vt seni/
bus plus largiaris qui sibi iam neq̄unt victū
q̄rere. Similit̃ etiā debilitas corporis ē ꝓm/
tius adiuuanda. Cū ꝑ̃tim si q̇s ex diuitijs
cecidit in egestatē ⁊ maxīe si nō suo vitio: s3
aut latrocinijs aut ꝓscriptōe: aut calūnijs
q̄ habebat amisit: hec ibi. ¶ Vñ notandū ē
ſm Alex. de ales vbi. s. ꝙ duplex ē pauꝑtas
s. ſilata ⁊ vera. Pauꝑꝝ aūt illo gñe pauꝑtat̃
q̄ ē ſilata nō ē hec libertas elemosynas acci/
piēdi: sicut nec diuitū: nec eis debēt dari: q2
hmōi pauꝑes solent magis tꝑalia siue tran/
sitoria in factis intēdere ꝙ̃ etn̄a. Tales eni
solēt ad mēsas alioꝝ respicē. Aut ꝓpt̃ pecu/
nie ꝯgregationē aut lautiores vētris refecti/
ones vel aliud hmōi. Pauꝑtas ṽo nō simu/
lata. i. natura duplex ē ſm Hierom. s. volū/
taria ⁊ neccessaria siue illata. Prima h3 glo
riam. Scđa cruciatū. Illa aūt q̄ ē necessaria
siue illata aut potens ē releuari aut nō. s. ꝓ/
pter infirmitatē vel debilitatē: vel quia forte
nō se offeret materia vel locꝰ oꝑandi: ⁊ tunc
pauꝑibꝰ hoc gñe pauꝑtatis debent̃ a fidelibꝰ
quibꝰ suꝑest de sui abūdātia victui necessa/
ria: sicut manifeste patet ex ſmone dñi suꝑ
allegato. Luc. 14. Cum facis ⁊c̃. ⁊ ex textu
Ambrosij. Si ṽo ē potēs releuari ꝑ laborē
⁊ nō releuat̃. Aut hoc ē ꝓpt̃ causā inordia
tam ⁊ minꝰ rectā. s. pigritiā: desidiā: amore3
otij: ⁊ hmōi ⁊ talibꝰ nō debet̃ subuētio opu3
pietatis inq̄ꝙ̃tū tales sūt: ⁊ ꝯ̃ tales ait aplus
2. thesalo vl. di. Cū eēmꝰ apud vos denūcia
bamꝰ vobis: qm̄ si q̇s manibꝰ nō vult oꝑari:
nō māducet. Si ṽo nō releuat̃ ꝓpter aliam
cām. s. ordinatam: aut illa cā pōt cōpensare
laborē aut nō. Si pōt excusat̃ pauꝑ accipiē/
do necessaria affectu pietatis: si nō pōt oino
ꝙ̃tum pōt tantū excusat̃. Si aūt sūt pauꝑes
volūtaria pauꝑtate aut ē expetita: aut ē assū
pta amore dei ⁊ zelo aiaꝝ vel etiā vltimior ꝑ
fectiꝰ apphensione. Et tales sūt veri pauꝑe/
res quibꝰ regnū celoꝝ ꝓmittit̃. Mat. 5. bti
pauꝑes spū ⁊c̃. ¶ S3 notandū ē ꝙ hec pau
ꝑtas aut nō pōt releuari ꝑ oꝑationē ꝓpt̃ cau
sas ꝑ̃dictas. q2. s. occupat̃ i sensualibꝰ ⁊ tūc
excusat̃: ⁊ dubiū nō est ꝙ ei debent̃ elemosy
ne. Si ṽo pōt releuari aut releuat̃ ꝑ laborē
⁊ talis ē pauꝑtas mūdo renūciātiū ⁊ oꝑa
necessaria acquirentiū: ⁊ hec ē pauꝑtas altis/
sima ꝙ̃tu3 ad genꝰ pauꝑtatis. Si nō releuat̃
⁊ hoc ex cā minus ordinata vt desidia amore
otij aut quietis: hec ē vituꝑabilis vt. s. dcm̄
est. Si nō releuat̃ ex cā ordinata: aut cā re/
cōpensat laborē: vt dictū ē. s. ꝓpt̃. s. aliā vti
litatē q̄ cām sequit̃: ⁊ tūc ē ꝑfecta ⁊ cōmēda
bilis Si ṽo nō recōpensat oino ꝙ̃tū recōpē/
sat tātū excusat̃. Ex quibꝰ oibꝰ orit̃ vnū cor
relariū. s. ꝙ pauꝑibꝰ volūtarijs q̇ fidelit̃ la
borāt in vinea dñi ꝙ̃tumcūq3 sint validi si n̄
ex pigritia neq3 ex libidine otiandi laborare
corporaliter negligūt: sed vt expeditiꝰ ⁊ libe/
rius in laboribꝰ spiritualibꝰ se ꝯtinuare pos/
sint: licite possint elemosyne dari: immo me
ritorie: imo ex debito sibi debent̃ nec tenētur
tales ad laborē manualē: q2 vt dicit Amb.
suꝑ illud. Lu. 9. dicente mortuos ⁊c̃. docet
dñs minora bona ꝓpter maiorē vtilitate3 eē
ꝑ̃termittēda: magis ē aīas mortuoꝝ ꝑ̃dican
do suscitare ꝙ̃ corpora mortuoꝝ in t̃ra abscō
dere. hec ille. Itē Hieroꝰ in ꝓlogo Job sic ait
Si fiscellā texerē iunco aut palmaꝝ folia cō
plicarē: vt in sudore vultus mei comederē

panē: ⁊ vētris op⁹ sollicitamente tractarē:
nullus morderet: null⁹ rep̄hēderet: nūc autē
quia iuxta sniaꝫ saluatoris nolo operari ci.
bū q̇ nō perit. Falsari⁹ vocor ⁊ errores nō au
ferre ꝟ serere. Preterea ꝟm Augu. in li.° de
opere monachoꝝ. Illi q̇ paupres sustētaue-
runt de elemosynis paupꝝ sustētari debent
⁊ pn̄t: ait enī sic: O iuꝫ christianoꝝ vna res
publica ē. Et iō q̇squis necessaria vsib⁹ xp̄ia
nis erogaureit vbiq ipse qđ sibi necessariuꝫ
est accepit: qꝛ vbicūq ipse talib⁹ dedit quis
vbi christian⁹ accepit. hec ille. Si ꝫ ꝟm Am
brosiū maiora bona ꝓpter miora nō sūt pre
ēmittēda: ⁊ ꝟm Hiero^m maiora bona sūt p̄-
dicationis ⁊ instructionis q̄ manualis opa
tionis: ⁊ ꝟm Aug^m ad hmōi opa nō astrin-
gunt qui fuerūt diuites ⁊ delicati ⁊ sua pau
perib⁹ distribuerūt vt manifeste apparet q
intēti sacre lectiōi ⁊ opib⁹ mīc spūalis ⁊ lau
dib⁹ diuinis: ⁊ si validi sint ad hmōi opera
non sūt astricti: ꝟ debēt ⁊ pn̄t licite de elemo-
synis sustētari. Ex quib⁹ oib⁹ patet quanta
diligētia est adhibēda in distributiōe elemo
syne q̄ q̄si oīa habētur ex textu Ambro. i li.°
de officijs. 86. di. c. nō sat]. vbi dicit: Gran
dis ē culpa si te sciēte fidelis egeat si scias tū
sine sūptu eē famē tolerare ⁊ erūnaꝫ perpeti
q̇ p̄sertiꝫ egere erubescit ⁊ si in cām ceciderit
aut captiuitatis sue vel filioꝝ suorū aut calū-
nie ⁊ nō adiuues si sit i carcere posit⁹ ⁊ penis
supplicijs ⁊ ꝓpter debitū aliqđ iustus excruci
etur. Nā ⁊ si oibus debet mīa iusto amplius
si tpe afflictionis nihil a te impetret si tēpore
periculi q̄ rapiat ad mortē: plus apud te pe-
cunia valet q̄ vita morit n̄ ē leue pctm̄: ⁊ ita
Est etiā alia ꝓbanda liberalitas vt ꝓximos
seminis tui ne despicias: si egē cognoscas. me
lius est enīꝫ vt ipse subuenias tuis: q̇bus pu
dor est ab alijs sumptū deposcere: aut alicui
postulare subsidiū necessitatis. hec ibi. Ex q̄
habet q indigētib⁹ nō abundantib⁹ elemo-
syna tribuēda sit. Unde Lact. 6. di. inst.
xi. c. ꝫ iusticiā mrēꝫ principēq virtutū suo p̄
cio nō tuo comodo extermiari: potissimū tri
bue a q̄ nihil speres. Quid psonas eligis? qđ
mēbra inspicis? ꝓ hoīe tibi habēdus est q̇sq̇s
iō p̄cat quia te hoīeꝫ putet. Abijce vmbras
illas imaginesq iusticie atq ipsam veraꝫ et
exp̄ssā tene: largire cecis: debilib⁹: claudis: ꝺ
stitutis q̇b⁹ nisi largiare moriēdū ē: inutiles
sunt hoib⁹ ꝟ vtiles deo: q̇ eos retinet in vita
q̇ spiritu donat: q̇ luce dignat: foue q̄tuꝫ in
te ē ⁊ aīas hoīuꝫ ne extinguant humanitate
sustenta. hec ille. Igit dent elemosyne dictis
ꝯditionib⁹ vt sic ab oipotēte deo eterna pre-
mia suscipe mereamur in secula scl'oꝝ: Amē

Dn̄ica scđa in q̄dragesima de veritate fi-
nal' iudicij nos inducēs ad pniaꝫ Sermo. 50

Index ē do

minus de oibus his. Scri
bunt hec v̄ba. i. Thessal.
4. Scā mater ecclesia mi
litans duob⁹ modis. s. tio
re ⁊ amore a malo nos re-
trahit ⁊ ad bonū inducit. Et quia ꝟm senten
tiaꝫ theologoꝝ magis pctōres timore mouē
tur q̄ amore attestāte Cassiodoro q̇ in li.° ō
institutiōe monachoꝝ. 4. c. ait: Pricipiū no
stre salutis sapiētieq ꝟm scripturas ē timor
dn̄i: qꝛ de timore nascit cōpunctio salutaris
de cōpunctione cordis ꝓcedit abrenūciatio
i. nuditas ⁊ cōpetent oium facultatū: de nu
ditate humilitas ꝓcreat: de humilitate mor
tificatio voluptatū ⁊ generat: de voluptatū
mortificatione extirpant atq marcescūt vi
tia vniuersa. De vitioꝝ expulsione virtutes
fructificāt atq succrescūt. De virtutū pulu
latione puritas cordis acq̇rit: p cordis puri
tatem aplice charitatis pfectio possidet. hec
ille. Idcirco ad incutiendū timorē de tremē
do iudicio aliq̄ p̄dicare hodie disposui. Naꝫ
ꝟm Aug. in epl'a ad exitiū. Nihil est vtilius
populis q̄ loq̇ de tēporib⁹ futuris ⁊ maxie
de iudicio: ꝓpter quod ait Greg. Presentis
tpis ita agēda est vita: vt nunq̄ amaritudo
diuini iudicij recedat a mēoria. hec ille. Ad
incitandū igit mentes torpidas ad verā pe
nitentiā pagendā: aliq̄ sub cōpendio tracta-
re duxi de finali iudicio relinquēdo maiora
ad aliud volumen quod cōpilare intendo de
fidei articulis: q̄propter assumpsi verba ꝓ
posita Pauli di. Uindex est dn̄s. s. i die iudi
cij de oib⁹ his. s. peccatis a nob perpetratis
Et qꝛ multi negāt iudiciū esse venturū i isto
sermone tm̄ ad eius veritatē probandā stu-
debimus inuigilare: que trib⁹ modis haberi

poterit. Primo lucida rõne. Secunda anti-
qua figuratõe. Tertio multiplici auctẽ.

Pars prima huiꝰ sermonis in qua ꝓbaᵗ
iudiciũ esse venturꝫ lucida rõne.

P Rimo probaᵗ iudiciũ eẽ venturũ lu-
cida rõne. Nam ẜm sniam Scoti i
4. di. 47. Et Ricar. ibidẽ. ar. i. q. i.
⁊ Tho. ibidẽ in eadẽ di. ⁊ in. 3ª parte di. 40
ar. 5. Quatuor rõnibus duplicatis ꝓbaᵗ iu-
diciũ esse venturꝫ. Primo rõne eq̃tatis ⁊ ple-
nitudinis. Secũdo rõne incertitudinis ⁊ pa-
rilitatis: Tertio rõne puritatis ⁊ veritatis.
Quarto ratione vtilitatis ⁊ mutabilitatis.
¶ Prio ꝓbaᵗ rõne eq̃tatis. s. die iustitie que
requirit iudiciũ eẽ venturuꝫ: q2 more bilantie
ponderat merita ⁊ demerita hoiuꝫ: ⁊ ẜm iu-
sticiã ꝓbat vel reprobat. Cuꝫ igiᵗ quotidie
videamꝰ bonos mala pati in hoc mundo: ⁊
malos ecõuerso gaudere ⁊ sublimari q̇d in-
dicat illud nisi in hoc mũdo nõ eẽ iusticiã di-
uinã suã equitatẽ ꝯsecutã: Jdciro venturuꝫ
est iudiciũ vt cuilibet retribuet equaliᵗ ẜm
merita ⁊ demerita. Vñ Aug. 22. de ciui. dei
2. c. hãc rõneꝫ approbãs ait: Jste q̇ppe dies
iudicij ꝓprie iam vocaᵗ: eo ꝙ nullꝰ ibi erit im-
peritie aut q̃rele locꝰ: cur iniustus ille sit fe-
lix: ⁊ cur ille iustus infelix. Oium nãqꝫ tunc
nõ nisi bonoꝝ vera ⁊ plena felicitas: ⁊ oium
nõ nisi maloꝝ digna ⁊ sũma infelicitas appa-
rebit. Nũc aũt ⁊ equo aio mala ferre disci-
mus q̃ patiunᵗ ⁊ boni: ⁊ bona nõ magnipen-
dere q̃ adipiscũᵗ ⁊ mali: ac ꝑ hoc etiaꝫ in his
rebꝰ in quibꝰ nõ apparet diuina iusticia salu-
taris est diuina doctrina. Nescimꝰ eniꝫ quo
iudicio dei bonꝰ ille sit paupꝫ: malꝰ ille sit di-
ues. Jste gaudeat quẽ ꝓ suis ꝑditis moribꝰ
cruciari debuisse meroribꝰ arbitramur: ꝯtri-
statur ille quẽ vite laudabilis gaudẽ debuis-
se persuadet: exeat de iudicio nõ solũ iniustꝰ
verꝫ etiã dãnatus inocens: aut iniq̃tate iudi-
cijs ꝑssus: aut falsis obrutꝰ testimonijs. ecõ-
uerso scelestus aduersariꝰ eiꝰ nõ solũ impuni-
tus: verꝫ etiã iudicatꝰ insultet. Jmpiꝰ optie
valeat pius languore tabescat. Latrocinẽᵗ
sanissimi iuuenes: ⁊ qui nec ṽbo quenq̃ ledẽ
potuerũt diuersa morboꝝ attrocitate affligã-
tur. Jnfans vtilis rebꝰ humanis immatura
morte rapiaᵗ: ⁊ q̇ videᵗ nec nasci debuisse di-
utissime insuper viuat plenus criminibꝰ sub-

limetur honoribꝰ: ⁊ homine sine querela te-
nebre ignobilitatis abscondant: ⁊ cõtra hu-
iusmodi que q̇s colligit quis enũerat: Que
si haberent in ipsa velut absurditate constan-
tiam: vt in hac vita in qua homo sicut sacer
psal. eloquitur: Vanitati similis factus est:
dies eiꝰ sicut vmbra pretereunt. nõ nisi mali
adipiscerenᵗ: transitoria bona ista atqꝫ ẗre-
na: nec nisi boni talia paterenᵗ mala: posset
hoc referri ad iudiciũ dei iustũ siue benignũ
vt qui nõ erãt assecturi bona eterna que fa-
ciunt beatos tẽporibꝰ: vel reciperenᵗ pro ma-
licia sua: vel pro misericordia dei cõsolarenᵗ
bonis: ⁊ q̇ ñ erãt passuri eẗna tormẽta tꝑibꝰ
vel pro suis quibuscunqꝫ ⁊ quãtuliscũqꝫ pec-
catis affligerentur: vel propter implendas
virtutes exercenᵗ malis. Nunc ṽo quando
non solum in malo sunt boni ⁊ in bono ma-
li quod videᵗ iniustum: verumetiã plerũqꝫ
⁊ malis mala eueniunt ⁊ bonis bona proue-
niunt: magis inscrutabilia fiũt iudicia dei ⁊
inuestigabiles vie eius. Quãuis ergo nescia-
mus quo iudicio deus ista vel faciat vel fie-
ri sinat: apud quẽ sũma virtus ⁊ sũma sapiẽ-
tia sũmaqꝫ iusticia: nulla infirmitas: nulla
temeritas: nulla iniquitas: salubriter tñ dis-
cimus nõ magnipendere: seu bona seu mala
que discimus ⁊ videmus esse bonis malisqꝫ
cõmunia. ⁊ ista bona querere que bonoruꝫ:
atqꝫ illa mala maxime fugere que propꝛia sũt
malorum. Cum ṽo ad illud iudiciũ dei ve-
nerimꝰ cuius tẽpus proprie dies iudicij: et
aliquãdo dies dei nuncupaᵗ non solum que-
cunqꝫ tunc iudicabunᵗ: verũetiam quecũqꝫ
ab initio iudicata: ⁊ quecunqꝫ vsqꝫ ad illud
tẽpus adhuc iudicanda sunt apparebũt esse
iustissima. hec ille. Et sic patet ratione equi-
tatis futurꝫ esse iudiciũ. ¶ Confirmaᵗ ista
etiam respectu plenitudinis: quia pena que
ante iudicium complete inflicta non fuerit
complebitur in extremo iudicio postq̃ impij
cruciabũtur quo ad corpus ⁊ quo ad animã
simul: tunc enim resumptis corporibꝰ auge-
bitur intensiue ⁊ extensiue premium beato-
rum: ⁊ supplicium damnatoruꝫ. Non enim
esset plena iusticia si beati qui cum corpore
deo seruierunt: etiam cum corpore nõ p̄mia-
rẽtur: ⁊ ecõuerso damnati cũ corpore dãna-
rẽtur. Et per hoc soluiᵗ ista ratio que posset

fieri p̃ locũ ab aucte ꝓphe. Naum p̄. Non
iudicabit de⁹bis inidipsũ qđ habet. 81. di. c
p̄sbyter. 13. q. 2. q̄sitũ. 23. q. 5. qđ g̃. đ pe. di.
3. §. his auctatib⁹. 7. §. auctas. 7. c. qui erat.
Cũ igit nũc de⁹ iudicat de singulis hoium
op̃ib⁹: cũ cuilibꝫ post mortẽ retribuit penã
7 gl̃iam: g̃ 7c̃. quia illud iudiciũ de quo h̄ lo
quit fiet in corpore 7 aĩa simul. Illud autẽ
qđ factũ est in morte solũ ẽ đ aĩa. Igit rõne
isti⁹ plenitudinis aliud futurum iudiciũ est
¶ Scđo idẽ ꝓbat rõne incertitudinis 7 pari
litatis: incertitudinis dic o licꝫ enim cuilibꝫ
hoi añ extremũ iudiciũ sit certa notitia đ sui
dãnatiõe vel p̄mio: nõ tñ oib⁹ oiuꝫ dãnatio
seu p̄miũ inotescit. Et iđ vt quilibet de alte-
rius statu sit cert⁹: 7 cuilibet inotescat iudi-
ciuꝫ dei esse veꝝ 7 firmũ: necessariũ ẽ iudiciũ
gñale esse venturꝝ. Et p̃ hoc soluit alia rõ q̃
fieri posset sic. Nõ adducunt aliq̃ in mediuꝫ
nisi ad hoc vt iudex certificet ꝓ cã: s̄ oia cer
ta sunt iudicij. iuxta illud Hebre. 4. Oia nu
da sunt 7 ap̃ta oculis ei⁹: q̃ snia etiã habet.
Daniel. 13. et. 2. q. 1. de⁹ noster oipotens. 7. q.
5. c. presbr. g̃ 7c̃. Quia ista maior ẽ falsa: im
mo etiã in iudicio humano iudice assistente
certa de cã vocant hoies ad iudiciũ vt assistẽ
tib⁹ cã manifestet: 7 s̄m ordinẽ iudicioꝝ ꝓce
dit: q2 snia a p̄side ꝓlata ꝯ iudicioꝝ ordineꝫ
auctem rei iudicate nõ obtinet. 2. q. 6. §. idẽ
7 ex̃ de sen. 7 re iudi. c. inter ceteras. ¶ Con
firmatur hoc respectu p̃ilitatis siue correspõ
dentie: ait enim Aug. in ep̃la de fine mundi
ꝙ oĩs hõ hꝫ duo iudicia: vnũ. s. particulare
aliud vniuersale. Particulare est in tp̃e cu-
iuscũq3. Uniuersale erit in die extremi iudi-
cij in fine mũdi. Et s̄m Aug. ibidẽ. qualis-
quisq3 hinc egredit. i. in die mortis corpora
lis: talis in die illo. s. extremi iudicij p̃ñtabit
vt qđ factũ fuerat inuisibiliter 7 corporalit
fiat publice 7 vniuersaliter: 7 sic patet respe
ctu incertitudinis 7 parilitatis venturꝝ eẽ iudi
cium. ¶ Tertio hoc ideꝫ ꝓbat rõne ptãtis
7 veritatis. Potestatis dico quia Christus
incarnatus in p̄ aduentu mundo incognitus
fuit: vt igit ei⁹ potestas 7 sublimitas semel
a toto mũdo cognoscatur necesse ẽ ꝙ appa-
reat in secũdo aduẽtu: hoc ẽ in iudicio in quo
iudei alijq3 ĩfideles ipsũ 7 ptãteꝫ ei⁹ cog̃scẽt
7 op̃a bona 7 p̃fecta ipsi⁹ approbẽt q̃ ĩ hoc mũ
do nõ approbauerũt. Et de hoc oẽs testificẽt

7 glorificẽt ipsũ tanq̃ deũ: vt impleat illud
Esa. 42. Gl̃iam meã alteri nõ dabo. Con-
firmat illud respectu veritatis. Nã theologi
oẽs ꝯcludũt necessariũ eẽ venturꝝ iudiciũ quia
veritas dixit Luc. 21. Celũ 7 terra trãsibũt
verba aũt mea nõ trãsibũt. Cũ igit ipse di
xerit iudiciũ eẽ venturꝝ Matth. 25. 7 in plu
rib⁹ alijs locis vt infra patebit: nec nõ Mat.
3. dixerit: Nihil op̃tũ qđ nõ reueletur: 7 occul
tuꝫ qđ nõ sciat. sup̃ quib⁹ v̄bis dicit Hiero.
Quõ iustificabit qđ v̄itas dicit: quia vidi-
mus multa occulta bona 7 mala q̃ nõ possũt
sciri: Et r̃ndit ibidẽ di. ꝙ nõ intelligit illud
occultũ reuelari in hoc mũdo: s̄ in die iudi-
cij qñ oia nuda 7 ap̃ta erũt: sequit iudiciuꝫ
gñale eẽ venturꝝ vt adimpleant iste veritates
Et per hoc soluit aliud argm̃ qđ posset fieri
ab aucte euãgelij sic. Jo. 12. dictũ ẽ a Chri
sto. Nũc iudiciũ ẽ mũdi: g̃ si est factũ nõ est
futurꝝ: q2 s̄m Aug. omel. 52. sup̃ Jo. Illud
v̄bũ intelligit de iudicio qđ Christ⁹ fecit qñ
post suã mortẽ iuste liberauit ex seruitute di
aboli humanũ gen⁹. qđ ꝓbat p̃ hoc ꝙ imedi
ate post v̄bũ p̄dictũ subiungit: nunc p̄nceps
h⁹ mũdi eijciet foras. et sic patet rõne ptãtis
7 v̄itatis futurꝝ eẽ iudiciũ. ¶ Quarto etiaꝫ
ꝓbat rõne vtilitatis 7 mutabilitatis. Utili
tatis dico: quia ꝓpter bonorum profectum
mõ cõmixti inueniunt mali bonis 7 ecõuer-
so: iđ dicũt theologi ꝙ mõ differt p̄miatio
vni⁹ ꝓalioꝝ vtilitate: q2 pene vni⁹ ad ꝓfectũ
alteri⁹ cedũt: s̄ tũc vlteri⁹ nõ erit loc⁹ vt ma
li p̃ bonnos vel boni p̃ malos ꝓficiant. 7 iđ
tunc erit vtilis separatio bonorum a malis:
ergo 7c̃. Confirmat illud respectu mutabi
litatis: iudiciũ enim đ hoie dari nõ põt q̃diu
põt mutari de bono ad malũ 7 ecõuerso: aut
de bono ad meli⁹ 7 ecõuerso: g̃ restat iudiciũ
generale post qđ nullus mutari poterit eẽ vẽ
turũ: 7 p̃ hoc soluit alia rõ q̃ posset fieri sic:
Uita hois terminat per mortẽ: 7 iđ p⁹ mor
tem nõ dꝫ eẽ iudiciũ aliqđ: q2 s̄m Tho. vbi
s̃. Quãuis vita hois per mortẽ terminet ꝓ
parte non tamẽ in toto eo ꝙ hõ mortu⁹ aliq
liter viuit in memoria hominũ. Nã homo
mortuus põt ꝯsiderari q̃tum ad q̃tuor. Pri
mo q̃ ad memoriã s̄m ꝙ hõ mortu⁹ adhuc
viuit in memoria hoiuꝫ ĩ qua memoria quã
doq3 ꝯ veritatẽ remanet hõ bone vel male fa
me. Secũdo ad familiã inq̃tũ boni patris

remanent filij mali: ⁊ mali pr̄is boni filij: et boni boni: ⁊ mali mali. Tertio q̄ ad opa inquantū bonorū ⁊ malorū opa nō fuerūt pfecte remūerata. Quarto q̄ ad fortunaz inquantū impij in p̄nti vita sūt ꝓspati ⁊ boni afflicti. Et frequēter etiaz videmꝰ ꝙ corpa dānatorū tradunt̄ honorifice sepulture: scōrū ꝟo vel cōburunt̄ vel insepulta relinquūt̄. Cuz igit̄ de his oībus pfectū ⁊ manifestuz iudiciū hr̄i nō possit ꝙ diu huiꝰ tpis cursus durat: iō oportet eē finale iudiciū in nouissimo die: i quo pfecte id quod ad vnūquēq3 ptinet hoiez quocūq3 mō pfecte ⁊ manifeste diuidat̄. Et sic patet pars prima.

Pars secūda in qua probat̄ iudiciuz esse vēturū antiqua figuratione.

Ecūdo igit̄ ꝓbat̄ iudiciū eē venturū q̄druplici figuratiōe: que habent̄ Daniel. 7. Prima de antixp̄i psecutione. Secūda de mūdi pturbatione. Tertia de administrantiū aduentione. Quarta de iudicis conditione. ¶ Prima figura ē de antixp̄i psecutione. Unde ibidez dr̄. Uidebā in visiōe mea nocte: ⁊ ecce quatuor venti celi pugnabāt in mari magno: ⁊ q̄tuor bestie grandes ascēdebāt de mari magno diuersa inter se. Prima quasi leena ⁊ alas hēbat aq̄le: Aspiciebā donec auulse sūt ale eius ⁊ sublata ē de terra: ⁊ sup pedes quasi hō stetit et cor eius datū ē ei. Et ecce bestia alia silis vrso in parte stetit: ⁊ tres ordines erant in ore eius ⁊ in dentibus eius: Et sic dicebant ei. Surge comede carnes plurimas: post hec aspiciebā: ⁊ ecce alia quasi pardꝰ ⁊ alas habebat q̄tuor sup se ⁊ q̄tuor capita erāt super se ⁊ potestas data ē ei. Post hec aspiciebā in visione noctis: ⁊ ecce bestia quarta terribil' atq3 mirabilis ⁊ fortis nimis: dētes ferreos hēbat magnos comedēs atq3 cōminuēs: ⁊ reliqua pedibus suis ꝯculcās. Hec ibi. Ubi notat̄ ꝓ q̄ vētura sūt añ psecutionē antixp̄i qñ dr̄ q̄tuor venti celi pugnabant in mari ⁊c̄. Nā mare magnū ⁊ spatiosū p̄ns sclm̄ intelligi pōt in q̄ añ iudiciū multa bella insurgent sicut Luc. 22. scriptū ē. Surget gēs ꝯ gētē ⁊ regnū aduersus regnū: ⁊ terremotꝰ erunt magni p loca: ⁊ pestilētie ⁊ fames: terrores q3 de celo ⁊ signa magna erūt. Heu me: q2 hodiernis tpibꝰ videmꝰ ista multiplicari q̄ nihil aliud clamāt nisi psecutionē antixp̄i ꝓpe vēturā: ⁊ iō stati subiūgit̄. Et q̄tuor bestie grādes ascendebāt de mari diuerse int̄ se: q̄ sūt antixp̄i psecutiones q̄ hoies cū quatuor bestialibꝰ vitijs aggrediet̄: ⁊ quasi totū mūdū seducet. Primo p fastigiū supbie ⁊ illud est leena alata: q2 hoies alatos facit .i. supbos. Et hoc antixp̄s faciet qñ honores: dignitates ⁊ seculi pōpas hoibꝰ p̄dicabit: ostēdet promittet: ⁊ dabit: eiꝰ mōi signa apte videmus. Secūdo p inq̄namētū luxurie q2 antixp̄s luxuriari faciet: sacrū mr̄imoniū destruet: libidinē p̄dicabit: vt ad se plurimos attrahat Et illud vitiū ē vrsus in cuius ore sunt tres ordines: q2 tria p̄ncipalia pctā luxurie tunc tpis multiplicabūt̄ .s. sodomie: adulteria: et sacrilegia. Et iō sequit̄: q2 dictū ē ei .s. luxurie. Surge comede carnes plurimas: q2 q̄si oēs gn̄ationes istis abhominabilibꝰ vitijs maculabūt̄: q̄ hodiernis tpibꝰ vt mihi vr̄ ꝓximū demōstrat̄. Nōne sodome plenꝰ est mūdus? vtiq3 adulteria ⁊ sacrilegia plenꝰ ē. Tertio ꝓpter blādimētū hypocrisis ⁊ astutie: q2 scitatē simulabit ⁊ falsa miracula faciet: ⁊ sic istud vitiū est pardus: q̄ velut hypocrisis varietate coloruz depictus ē. O quot hodiernis tpibꝰ antixp̄i facti sūt: scitatez simulantes ⁊ mirabilia facere fingētes: q̄ precursores antixp̄i ꝓtinꝰ vēturi dici possunt. Quarto p tormētū crudelitatis ⁊ ire: quia quos p̄dictis mōis ad se trahere non poterit p penas terribiles ⁊ martyria deuastabit. ⁊ illud vitiū ē significatū p illā bestiā terribilē de qua dictū est ꝙ magnos .i. electos deuorabit: ⁊ reliq̄ pedibꝰ cōculcabit: de q̄bꝰ oībus exp̄ssius ꝓphauit Jo. Apoc. 13. c. Bestia quā vidi silis erat pardo .i. in astutia: et pedes eius sicut pedes vrsi .i. in luxuria: ⁊ os eiꝰ sicut os leonis .i. in supbia: ⁊ dedit illi draco .i. lucifer ꝟtutē ⁊ ptātē magnā .i. in malicia. Et sic patet prima figura iudicij vēturi ¶ Secūda figura ē de mūdibꝰ pturbatōe q̄ in eodē .c. a Daniele describit̄ vbi sic dicit̄ Thronꝰ eiꝰ flāma ignis: rote eiꝰ ignis accēsus: fluuiꝰ igneꝰ rapidusq3 egrediebat̄ a facie eius. Hec ibi. ꝙ nō ē aliud dicē nisi ad literā ꝙ ignis vastās ⁊ purgans admodū fluminis inūdātis cūcta terrena vastabit: et terra ꝟo purgabit: vt .j. patebit. ¶ Tertia figura ē de admīstrātiū aduētiōe: q̄ in eodem .c. a Daniele describit̄: vbi sic ait. Milia mi-

liũ ministrabãt ei: ⁊ decies cẽtena milia as-sistebant ei: iudiciũ sedit ⁊ libri aperti sũt cõscie. ⁊ ita. Et vidi ꝙ īterfecta eẽt bestia ⁊ perisset corpus eius. Hec ibi. Ubi tria obseq̃a angelorũ describunt. Judicij prep̃atio cum dr̃: iudiciũ sedit: qḋ sedere p̱ angelos fiet: q2 mortuos suscitatos vndiq̃ȝ adducẽt: vt. ĩ. patebit. Secũdo iudicij assecutio cum dr̃. libri aperti sũt. i. cõscie ⁊ op̱a singulorũ: quorum operũ ⁊ cõsciarũ angeli testes erũt vt. ĩ. patebit. Tertio antixp̃i interfectio cũ dr̃. Uidi ꝙ interfecta eẽt bestia illa: q2 archãgel⁹ michael eũ. s. antixp̃m interficiet. ¶ Quarta figura ẽ de iudicis cõditiõe q̃ in p̃dicto. c. a Daniele significata ẽ: vbi dr̃. Ecce cũ nubibus celi q̃si fili⁹ hois veniebat: ⁊ vsq̃ȝ ad antiquũ dierꝫ p̱uenit: ⁊ in ꝯspcũ ei⁹ obtulerũt eũ: ⁊ dedit ei ptãtẽ ⁊ honorẽ ⁊ regnuȝ vt oẽs populi tribus ⁊ ligue ipsi seruirẽt. Ptãs eius potestas eterna: q̃ nõ auferet. Hec ibi. Q̇ nõ ẽ aliud dicere nisi ꝙ filius dei q̇ ẽ antiqu⁹ dierũ: q̇a etern⁹ ꝫm diuinã p̱sonã: cui⁹ aucte ei⁹ hũanitas iudicat. Et iõ dr̃ ꝙ filius hois p̱uenit ad ãtiquũ dierũ: q2 dũ mediũ silentiũ tenerent oĩa vnitus est fili⁹ hois filio dei: cui⁹ potestas erit eterna nec auferet: q2 sic Math. 25. scribit. Ibũt. s. mali in suppliciũ eternũ: iusti aũt in vitã eternã prout p̱ xp̃m in iudicio determĩatũ erit ꝫm eorũ merita atq̃ȝ demerita. Et sic patet secũda pars.

Pars tertia in qua probat iudiciũ eẽ venturũ multiplici auctoritate.

t Ertio probat futurũ eẽ iudiciũ triplici via. s. aucte ñ vnica ꝫ multiplici: nõ vno teste ꝫ cõpluribꝰ. ¶ Nã regulariter duo testes sufficiũt. ff. de testi. l. vbi nũer⁹. 4. q. 3. §. i criali. ꝑsu. itẽ. vbi hoc idẽ asserit Hosti. Gof. ⁊ Durã. li. 2. ptc. 2. di. 14. q. 2. Et aliq̃n statur testiõio vni⁹ in his in q̇bus alteri p̃iudiciũ nõ infert: puta si dubitat de aliquo an fuerit baptiçat⁹: vel si ecclesia fuerit ꝯsecrata. de ꝯsc. di. 4. paruulos. ⁊ c. omni itaq̃ȝ. Itẽ q̃n querit vtrũ aliquis sit emendat⁹ de crimie stat testimonio sacerdotis. extra de testi. c. testiõiũ. Itẽ in correctione fraterna sup̱ prima correctione charitatiua p̱ nũerũ solũ procedit: quia nec aliter põt: extra de testi. in oĩ. Itẽ aliq̃n req̇rũtur plures q̃ duo: vt puta in donatiõibꝰ causa mortis vbi req̇rũtur quinq̃ȝ testes. C. ꝫ dona. cau. mor. l. fi. ⁊ in codicillis. C. de codicil. l. fi. in fi. In testamẽtis ꝟo regulariter ꝫm leges septẽ testes requirũtur. insti. de testa. §. finali. ⁊ C. e. l. hac ꝯsultissima. hoc tñ fallit: quia q̃nq̃ȝ valet sine teste: vt si miles ĩ bello scribat ⁊ moriat. C. de testa. mili. l. milites. ¶ Q̃nq̃ȝ sufficit vnus vt si fiat coraȝ imp̱atore. C. e. l. oium. Nã tunc ille vnus testis est imp̱ator qui sufficit. Q̃nq̃ȝ duo vt inter filios. C. eo. l. hac cõsul. Similit etiã in his que sũt ad pias causas. extra. e. c. cũ esses. ⁊ c. relatũ. Q̃nq̃ȝ tres vel q̃tuor: vt ex speciali priuilegio. C. e. l. si nõ speciali. ⁊ l. si vnus ¶ Notandũ tñ ꝙ p̃dicta solẽnitas testium videt abrogata p̱ ius canonicũ ac etiaȝ diuinũ: ⁊ p̱ quod duo vel tres fidedigni testes sufficere vidẽtur: iux̃ illud Mat. 18. In ore duorũ vel triũ constat oẽ verbũ. Q̇ etiam habet Deutro. 19. ⁊ 2. Chor. 13. ⁊ 2. q. 4. c. j. ⁊ 35. q. 6. ab isto die. ⁊ ex̃ de testi. c. lȝ vniuersis. ¶ Attamẽ vt anim⁹ nr̃ magis exercitet ad expectandũ futurũ iudiciũ non vno teste vel duobꝰ sed cõplurimis venturũ esse probabimꝰ: ⁊ sicut sup̱ius quadruplici rõne ⁊ figuratiõe ꝓbatũ ẽ: ita nũc q̃druplici auctoritate hoc idẽ demõstrabimꝰ. Primo auctoritate Mosayca ⁊ ꝓphetica. Secũdo auctoritate euãgelica ⁊ apostolica. Tertio auctoritate canõica ⁊ autẽtica. Quarto auctoritate ph̃ica ⁊ politica. ¶ Primo probatur aucte ꝓphetica ⁊ Mosayca sic Gẽtẽ cui seruituri sunt ego iudicabo. Gene. 15. Mane notũ faciet dñs qui ad se p̱tineãt ⁊ scõs appli cabit sibi: ⁊ q̇s elegerit appropinquabunt ei. Nũeri. 16. Inuocabo ꝯ eos celũ ⁊ terraȝ. s. in die iudicij. Deutro. 31. Judicabit dñs populũ suũ: ⁊ i seruis suis miserebit. Deutro. 32. Si acuero vt fulgur gladiũ meũ: ⁊ arripuerit iudiciũ man⁹ mee reddã vltõnẽ hostibꝰ meis ⁊ his q̇ oderũt me retribuã ibidem. Dñs iudicabit fines terre: ⁊ dabit imperiȝ regi suo ⁊ sublimabit cornu xp̃i sui David. j. Reg. 2. Ue genti insurgẽti sup̱ gen⁹ meũ dñs enim oĩpotens iudicabit in eis: in die iudicij visitabit illos. Judith. 16. Si fuero iudicat⁹: scio quia iust⁹ inueniar. Job. 13. Fu-

gite ergo a facie gladij: quoniã vltor iniqui
tatũ est gladius: ⁊ scitote esse iudiciuz. Job
19. Quid faciaz cum surrexerit ad iudican-
duz dominꝰ: cuz q̃sierit quid respõdebo illi.
Job. 31. Judica me secundum iusticiã meam. ps. 7.
Cognoscetur dominus iudicia faciens. 9.
Parauit in iudicio thronuz suũ et ipse iudi
cabit orbem terre in equitate: iudicabit po
pulos in iusticia. Ibidez. De vultu tuo iud
ciuz meuz prodeat: oculi tui videant equita
tes. 16. Judicabit pauperes populi ⁊ saluos
faciet. 71. Cum accepero tẽpus: ego iustici-
as iudicabo. 74. Judicabit populos in equi
tate. 95. Honor regis iudicium diligit. 98.
Judicabit in nationibus iplebit ruinas. 109
Cognoui quia faciet dominꝰ iudiciuz ino
pis. 139. Facit iudicium iiuriaz patientibus
145. Non facias violentiaz pauperi: qr pau
per est: nec conteras egenũ in porta: quia do
minꝰ iudicabit causam eius. Prouerb. zz.
Egredietur a domino iudiciuz singuloruz.
29. Justuz et impiuz iudicabit dominꝰ. Ec
clesiastes. 3. Letare ergo iuuenis in adole-
scentia tua: ⁊ in bono sit cor tuuz in diebus
iuuentutis tue: ⁊ ambula in vijs cordis tui:
et intuitu oculoruz tuoruz: ⁊ scito q̄ pro oi
bus his adducet te deus in iudicium. Eccle-
siastes. xi. Cuncta que fiunt adducet deꝰ in
iudiciuz pro omni errato siue bonũ siue ma
lum sit. Ecclesiastes. iz. Non preteriet illũ
corripiens in iudicio. Sapien. p̊. Fulgebũt
iusti ⁊ tanq̄ ⁊c̄. Sapien. 3. Tũc. s. in die iu-
dicij stabunt iusti in magna cõstãtia aduer
sus eos qui se angustiauerũt: et qui abstule-
runt labores illoruz videntes ⁊c̄. Sapien.
5. Qui non custodierint iusticiaz iuste iudi
cabuntur: et qui didicerint iusta inuenient
quid respondeant. Sapien. 6. Quis eniz di
cet tibi quid fecisti? aut quis stabit contra iu
diciuz tuũ? Sapien. iz. Ante iudicium pa
ra iusticiaz. Ecclesiastici. 19. Judicabit gen-
tes et arguet populos. Esa. z. Dominus ad
iudicium veniet cum senioribus populi sui.
Esa. 3. Quid facietis in die visitationis et
calamitatis: ad cuius confugietis auxilium
Esa. 10. Judicabit in iusticia pauperes: ⁊ ar
guet in equitate pro mansuetis terre. Esa. xi.
Ecce veniet dies domini crudelis et idigna-
tionis plenus: ⁊ ire furorisque. Esa. 13. Eos
ho qui iudicauerunt te: ego iudicabo: ⁊ fili-
os tuos ego saluabo. Esa. 49. Attendite ad
me popule meus ⁊ tribus mea: me audite:
quia lex a me exiet et iudiciuz meuz in lucem
populorum requiescet. Esa. 51. Omne vas
quod fictuz est contra te non diliget: ⁊ omnẽ
linguaz resistentẽ tibi nõ iudicabis. Esa. 54
Ecce saluator tuus veniet et merces eiꝰ cuz
eo. Esa. 6z. In iudicio contendam vobiscũ
ait dominus: ⁊ cuz filijs vestris disceptabo.
Hiere. z. Te autez nõ faciaz in cõsũmatio-
nem: sed castigabo te in iudicio vt tibi nõ vi-
dearis innoxius. Hieremi. 30. Judicabo te
iuxta vias tuas. Ezech. 7. Judicabo te in iu
dicijs adulterarum ⁊ effundentiũ sanguinẽ
⁊ dabo te in sanguinẽ furoris ⁊ zeli. Eze. 16
Dies illa dies ire: dies tribulationis ⁊ angu
stie: dies calamitatis et miserie: dies tenebra
rum et caliginis: dies nebule et turbinis: di-
es tube et clangoris. Sopho. j. Magnꝰ di-
es domini et terribilis valde: et quis sustine
bit illum? Joelis. z. Consurgant ⁊ ascen-
dant gentes in valle Josaphat: quia ibi sede
bo vt iudicem omnes gentes. Joelis. 3. Ju-
dicabit populos multos: et corripiet gentes.
Michee. 4. Quis poterit cogitare diez ad-
uentus eius: et quis poterit stare ad viden-
dum eum? ipse enim quasi ignis conflans.
Mala. 3. Ecce ego mittam vobis Helyam
prophetam anteq̄ veniet dies domini ma-
gnus et horrendus. Mala. 4. Et sic patet
multis prophetarum testimonijs iudicium
esse venturum. ¶ Secũdo probatur aucto
ritate euangelica et apostolica sic. Quicũq3
non receperint vos neq3 audierint sermo-
nes vestros. Et ita. Amen dico vobis to-
lerabilius erit terre sodomorum in die iudi-
cij q̄ ciuitati illi. Math. 10. Ve tibi corro-
zaym: ve tibi bethsayda. Et ita. Verun-
tamen dico vobis: quia terre sodomorum
in die iudicij remissius erit q̄ tibi. Mat. xi.
Exibunt angeli et separabunt malos de me-
dio iustoruz: et mittent eos in caminũ ignis
Mathei. 13. Quomodo fugietis a iudicio.
Mathei. 23. Hi prolixius iudicium accipi-
ent dixit Jesus phariseis. Mathei. 12. Tũc
videbunt filium hominis venientem in vir
tute magna et gloria. Mathei tredecimo.
Vigilate itaque omni tempore orantes.

vt digni habeamini fugere ista oĩa q̃ ventu/ra sũt: ⁊ stare añ filiũ hoĩs. Luc. zi. Pater oẽ iudiciũ dedit filio. Jo. 5. Et sic patet oĩb⁹ euãgelistis testãtib⁹ iudiciũ fore venturuꝫ. ❡ Probat̃ etiã auctẽ aplica sic discurrẽdo Nolite ante tẽpus iudicare q̃ adusqꝫ veniat dñs q̇ ⁊ illũiabit abscõdita tenebrarũ ⁊ ma/nifestabit ꝯsilia cordiũ. j. Chor. 4. Si nos metipsos iudicarem⁹ nõ vtiqꝫ a dño iudica/remur: dũ iudicamur a dño corripimur: vt ñ cũ hoc mũdo dãnemur. j. Chor. xi. Oẽs eniꝫ nos manifestari oꝫ añ tribunal christi. vt referat vnusq̇sqꝫ ꝓpria corꝑis ꝓut gessit siue bonũ siue malũ. z. Chor. 5. Quorũdã hominũ peccata mãifesta sunt ꝑcedẽtia ad iudiciũ. j. Thi. 5. Testificor corã deo ⁊ chri/sto Jesu q̇ iudicaturus ẽ viuos ⁊ mortuos ꝑ aduẽtũ ipsi⁹ ⁊ regnũ eius. z. Thi. 4. Non rursũ iaciẽtes fundamẽtuꝫ pnĩe ab oꝑibus mortuis: ⁊ fidei ad deũ baptisma tñ doctri/ne ipositiõis ꝙ manuũ ac resurrectiõis mor/tuorũ ⁊ iudicij eterni. Hebre. 6. Judiciuꝫ si/ne mĩa fiet ei qui nõ fecit ⁊c̃. Jaco. z. Noli/te igemiscere frẽs mei in alterutrũ vt nõ iu/dicemini: ecce iudex añ ianuã assistit. Jaco. 5. Nouit dñs pios de tẽtationib⁹ eripe: ini/quos ꝟo in diẽ iudicij cruciãdos reseruare: magis aũt eos q̇ post carnẽ in ꝯcupia ⁊ imũ/dicia ambulãt dãnationẽqꝫ ꝯtẽnũt. z. Pe. z. Adueniet aũt dies dñi vt fur: in q̃ celi ma/gno ipetu trãsient: elemẽta ꝟo calore soluẽt̃ ⁊ terra: ⁊ ea q̃ in ipsa sũt oĩa oꝑa exurentur. z. Pe. 3. Cũ igitur hec oĩa dissoluẽda sint: quales oportet eẽ nos in sanctis ꝯuersatiõi/bus ⁊ pietatibus: expectãtes ⁊ properantes in aduẽtu dñi dei Jesu christi. Filij manete in eo. s. xp̃o: vt cũ apparuerit hẽam⁹ fiduciã ⁊ nõ cõfundamur ab eo in aduẽtu ei⁹. j. Jo. z. Et vidi mortuos magnos ⁊ pusillos stan/tes i ꝯspectu throni ⁊ libri aperti sũt: ⁊ alius liber aptus ẽ qui ẽ vite: ⁊ iudicati sunt mor/tui ex his que scripta sunt erant in libris ipso/ruꝫ. Apoc. 6. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecũ ẽ: dare vnicuiqꝫ ꝺm oꝑa sua. Apoc. vlti. Uos metipsos in dilectione dei seruate expectantes misericordiaꝫ dñi nostri Jesu christi. Jude. z. Et sic patet ꝑdictis testimo/nijs apostolorũ venturũ eẽ iudiciũ. ❡ Ter/tio idẽ probatur auctoritate canonica ⁊ au/ctẽtica. s. decretorũ ⁊ sanctorũ doctorũ: de/cretorũ di. Nã. 9. q. 3. c. aliorũ dicitur. No/lite existimare eas aĩas inquisitoris nõ habe/re formidinẽ: quas de⁹ pre ceteris suo reser/uauit examini: nõ habet apud illũ re⁹ de alle/gatione victoris subsidiũ: qñ ipsorũ factoꝝ vtit̃ teste. Quo iudice. Hec ibi. Et. 15. q. 6. c. si sacerdotib⁹ describit̃ sic. Cũ magis inspe/ctor cordis sit dñs ꝙ operis non põt hũano cõdẽnari examine quẽ suo dñs reseruauit iu/dicio. Si oĩa nãqꝫ in hoc sc̃lo vẽdicata eẽnt locũ diuina iudicia nõ haberẽt. Hec ibi. Et 23. q. 5. sic dicitur in. c. q̇d ergo. Scitote euꝫ ideo ad ꝑsens reddidisse supplicia ne in et̃nũ puniret: vbi ostẽdit ꝙ illi qui nõ puniũt̃ in hoc mundo: certe puniẽtur in finali iudicio. ⁊. jj. q. 5. c. sacerdotibus. sic describit̃. Nesci/mus quis i terribili iudicio dei: qualis futu/rus sit: eteni Paulus egregi⁹ ꝑdicator dicit Nolite añ tẽpus iudicare: quo adusqꝫ veni/at dñs ⁊c̃. Naꝫ sunt multa q̃ de illi⁹ iudicio homines ignorãt: quia fortassis q̃ vos lau/datis ille repꝛhendet: ⁊ q̃ vos repꝛhenditis il/le laudabit. Hec ibi. Et. 25. di. in. c. q̃l' dicit̃ Qualis hic quisqꝫ egredit̃: talis in dei iudi/cio pñtatur. Hec ibi. ❡ Confirmant̃ etiaꝫ ista auctoritatibus sc̃orũ doctorũ. Uñ Am/bro. in sermone de diuite cuius ager vberes fructus attulit qui incipit. Duplex est tẽtati/onũ spẽs: sic ait. Sed tibi iterũ ante faciẽ ad/ducã ipsius iudicij futuri formas: vt intelli/gas quales tibi gemit⁹ recõdas. O ꝙ multi ꝑcij tibi in die iudicij sermo ille videbitur: q̇ ait. Uenite benedicti patris mei ꝑcipite re/gnuꝫ ⁊c̃. Qualis tibi respõsuꝫ horror: qua/lisqꝫ sudor: quales tenebre suꝑuenĩet audiẽ/ti cõdẽnationis illius sentẽtiaꝫ qua dicitur. Discedite a me maledicti in igneꝫ eternum. Neqꝫ eniꝫ his verbis qui aliẽa iuasit argui/tur: sed is qui non cõmuniter vsus est his q̃ habuit condẽnatur. Et in li. de officijs idem ait. Nihil est quod magis proficiat ad vitaꝫ honestaꝫ: ꝙ vt credamus euꝫ iudiceꝫ ven/turuꝫ: quem et occulta non fallant: ⁊ indeco/ra offendant: ⁊ honesta delectent. Hec ille. Item Grego. suꝑ Mat. ait. In maiestate visuri sunt quem in humilitate videre nolu/erũt: non tãto districtius virtutẽ suaꝫ senti/ant quãto ceruiceꝫ cordis eius ad penitẽtiã non inclinant. Et in alia Omelia sic ait. In extremo iudicij die cum aptiscelis ministrã

tibus angelis: cum sedentibus apostolis in
sede maiestatis sue christus apparuerit: om
nes hũc electi pariter ac reprobi videbũt, vt
⁊ iusti de munere retributiõis sine fine gau
deant: ⁊ iniusti de vltione iudicij ⁊ supplicij
in perpetuuz gemãt. Hec ille. Itez Augus.
hoc idez probat in quadã epistola di. Expe
ctatur dies iudicij vbi aderit ille equissim⁹
iudex qui nullius potentis ꝑsonam accipiet
cuius palatiũ auro argẽtoq; nullus eps vl'
abbas aut comes corrũpẽ potest. Et. 20. de
ciuit. dei. j. c. ait. Oĩs ecclesia dei veri tenet
christũ de celo esse vẽturũ: ad viuos ⁊ mor
tuos iudicanodos. Hec ille. Itẽ Ber. super
Canti. ait. Veniet dies dñi: vbi plus vale
bunt pura corda q̃ astuta verba: cõscia pu
ra q̃ marsupia plena: quoniã quidẽ iudex il
le nõ falletur verbis nec flecteť donis. Hec
ille. Hoc idem probat ꝑitissimus Hiero⁹ in
epl'a de simbolo fidei ad Damasũ papaz: vẽ
turũ esse iudiciuz sic protestať di. Accepta
ergo a patre omniũ potestate que in celo sũt
⁊ in terra: venturus ẽ ad iudiciũ viuoruz ⁊
mortuorũ: vt ⁊ iustos remuneret ⁊ pecca
tores puniat. Resurrectionẽ carnis confite
mur ⁊ credimus ⁊ nõ dicamus nos in eadez
in qua sum⁹ veritate ⁊ mẽbrorũ esse reperi
endos: qualesq; semel post resurrectionẽ fu
erimus effecti in ꝑpetuũ ꝑmansuros: vnam
esse vitã scõrũ: ſ premia pro labore diuersa
ecõuerso pro mõ delictorũ pctõrq; esse sup
plicia. Hec ibi. Et ad Palmachiũ ⁊ Occea
nũ. Aderit dies illa in qua nostra facta q̃si
in quadaz tabula depicta mõstrãda sũt. O
quãtis in die illa expedisset si i hac vita ⁊ mẽ
brorũ sensu ⁊ viscerum vigore caruissent: ⁊
quanti illic elingues ⁊ muti feliciores loqua
cibus tũc erũt: ⁊ quãti pastores philosophis
quanti rustici oratorib⁹: quãti hebetes argu
tijs preferendi sũt Ciceronis. Iob sanctus
in tẽtatione ad suaz gloriaz deuotus sic i do
lore suo dicebat. Quid ꝓdest i tormẽto luxu
ria? Vt quid vbera suxi? Cur non in ventre
mortuus sum: ⁊ mox vt de vtero exiui non
protin⁹ obij? Si hic dei amicus dicebat i lu
ce: quid ab inimicis eius diceť in tenebris?
Si ille ingemiscit quẽ febris vrebat: quid fa
ciet quẽ gehẽna consũmet? Si iste sibi dolet
genua fuisse conicta cuius pedes semp in dei
amore cucurrerũt: quid dictur⁹ ẽ: cui⁹ nũq̃

in veritate steterũt? Displicet illi q̃ nat⁹ ex
vtero vixerat qui bene vixit: quia illuz ver
mis moriturus edebat. Quid male viuẽtes
facient: quos ignis eternus ⁊ vermis nũq̃
moritur⁹ expectat. Hec ille. Et ad Heliodo
rum de contẽptu mũdi. Quid facis in paťna
domo delicate miles? Vbi vallum? vbi
fossa? vbi hyems acta sub pellibus? Ecce de
celo tuba canit. Ecce cuz nubibus debellatu
rus orbem impator armatus egrediť. Ecce
bis acutus gladius ex regis ore procedẽs ob
uia queq; metit ⁊ tu mihi õ cubiculo ad aci
em tu de vmbra egredieris ad solez. Corp⁹
assuetũ tunica lorice onus non fert. Caput
opertum linteo galeaz recusat. Mollẽ otio
manum: dur⁹ exasperat capulus. Hec ille.
Item ad Eustochiũ. Expectetis magnuz et
terribilẽ iudicij diem: diez videlicet ire: diẽ
calamitatis ⁊ miserie: vbi celum simul paue
bit cum terra. Celoruz omnes mouebũtur
virtutes: tremẽtes erũt angeli cum sanctis.
Tunc singulorũ vite discutiẽtur discrimĩa
⁊ merita apparebunt. Semper illa tuba ter
ribilis vestris obstrepat in auribus. Surgi
te mor. ve. ad iudicium. Ecce in manu potẽ
ti venit: a cũctis vniuersaliter scire rationẽ
certe de leuibus ⁊ minimis cogitationibus:
certe de leuibus otiosisq; verbis. Si redde
re de singulis rationẽ parati nõ eritis: ꝓijci
emini in carcerez exteriorẽ a iudice. Ite ma
ledicti in ignem eternũ. Hec ibi. Et ad Oc
ceanum de obprobrijs ⁊ tentationibus pro
christi nomine perferẽdis sic ait. Eos ꝓo q̊
dilectione ⁊ timore dei cogente abierunt hec
omnia: ⁊ ſm legis ordinez exhibẽt: irridẽt:
atq; subsannant infelices atq; miseri suorũ
malorũ nimietate cecati: quibus nõ sufficit
q̃ ꝓpria nolũt lugere peccata: adhuc insup
eos qui quos debuerãt imitari. Sed veniet
tempus vt eorũ risus cõuertať in luctũ: qui
bus noster nunc plãctus risus est vt se fuisse
diuites lugeant: quia nũc christi pauꝑibus
impudenter insultant. De quibus scriptura
dicit. Stabunt iusti in magna cõstantia ⁊c.
Et ad Celãtiã de mõ recte viuendi: Distin
guũtur certo discrimine error ⁊ veritas: il
li terrena sapiũt qui celestia promissa nõ ha
bent: illi breui hũane vite totos se iplicant:
qui eternã nesciunt vitaz: illi peccare nõ me
tuant qui peccatorum impunitatez putant:

Illi seruiant vitijs qui nõ sperãt premia fu
tura virtutũ. Nos ṽo qui purissima confite
mur fide: omnẽ hominẽ manifestanduꝫ esse
ante tribunal christi vt recipiat vnꝰquisqꝫ
propria corporis ꝓut gessit siue bonũ siue ma
luꝫ: procul esse debemus a vitijs: dicẽte apo
stolo. Qui autẽ sunt christi carnẽ suã cruci
fixerũt cuꝫ vitijs ⁊ cõcupiscẽtijs: nec turbã
sequũtur errantẽ qui se veritatis discipulos
confitẽt. Hec ille. ¶ Quarto ⁊ vltimo idẽ
plato. probaꝛ auctoritate philosophica ⁊ politica.
Unde Plato in Fedrõe sic ait. Ferunt eniꝫ
vnũquẽqꝫ cuꝫ decesserit ab eo demone qui
viuentẽ adhuc sortitus erat trahi in aliqueꝫ
locũ: vbi oportet simul collectos iudicare: ⁊
post sententiã ad inferna proficisci illo ducẽ
te cui mandatuꝫ est vt hinc ꝓficiscẽtes ad il
la loca traducat. Item in eodẽ. Purꝰ auteꝫ
animꝰ q̇ honeste vitã deos sortiꝛ duces: ha
bitatqꝫ in loco decenti. Ibidẽ. Cũ peruene
rint defuncti in eum locũ quo demon vnum
quẽqꝫ portat ꝑ illic iudicabitꝛ: ⁊ q̇ pie iusteqꝫ
vixerit ⁊ qui secus. Hec ille. Et Seneca in
epistola secunda ad Luci. O qñ ille veniet
dies: qñ nemo in honorẽ tuũ mentiaꝛ. Huc
ergo cogitationes tue tẽdant: hec cura: hec
opta. Hec ille. Quod. s. erit ĩ die iudicij. Itẽ
ouidius Ouidiꝰ li. Methamorph. inquit. Iãqꝫ erit
in totas sparsurꝰ fulmie terras. Sꝫ timuit
ne forte facerꝛ: tot ab ignibus ether. Conci
perat flãmas: longusqꝫ ardesceret axis. Esse
quoqꝫ in fatis reminisciꝛ affore tẽpus. Quo
mare quo terra correptaqꝫ regio celi. Arde
at ⁊ mũdi moles ꝑosa laboret. Et Uirgi.
in li. Eneidorũ ait. Iudiciuꝫ canit ⁊ tristes
denũciat iras. Uenturũ excidiũ: ⁊ falsa con
uulsa ruina: Omnia tũc pariꝛ rutilo misce
ri ⁊ igni. Pallẽtesqꝫ polos tellꝰ celiqꝫ ruinã
Tunc ṽo tremefacta nouis ꝑ pectora cũctis
Insinuat pauor: ⁊ taciti ventura videbant
Propterea habeꝛ in sibillis antiquis expres
sibilla sa veritas iudicij. Naꝫ prima Sibilla tibur
tina dicit. Iudicij signum tellus sudore ma
descet. E celo rex adueniet ꝑ secla futurus
Scilicet in carne presens vt iudicet orbem.
Unde deũ cernens incredulus atqꝫ fidelis.
Celsum cuꝫ sanctis eui iam termino ĩ ipso.
Sic anime cum carne aderũt quas iudicat
ipse. Cum iacet incultus densis in vepribꝰ
orbis. Reijciẽt simulachra viri cũctã quoqꝫ
gaçam. Exuret terrã ignis põtũqꝫ pollũqꝫ
Inquirens tetri portas confringet auerni.
Sanctoruꝫ: sed enim cũcte lux libera carni:
Tradetur: sortes eterna flamma cremabit.
Et cultos actus retegens tũc quisqꝫ loque
tur: Secreta: atqꝫ reserabit pectora luci.
Et alia Sibilla erithrea sic ait. Et venient
in conspectu agni abhominatio peccatoruꝫ.
et vltionis appetitus: ⁊ descendet ignis ter
ribilis q̇ vniuersa creata vsqꝫ ad ethera cõ
cremabit ⁊ nõ erit vltra solare: lunare: non
iubar: nõ montes: aut colles: nec hominum
habitatio erit in terris: ⁊ nõ abundabit vl
tra iniquitas ⁊ peccatum: sed veniet de celo
vox tube terribilis aduocãs vniuersos vt ve
niant in examine. Fiet etiaꝫ ineffabiliꝛ cor
poris ⁊ anime reintegratio: vt vtrũqꝫ simꝛ
retributionẽ recipiat siue penaꝫ. Tũc appa
rebunt cuncti reges ⁊ principes: ⁊ videbunt
agnũ ĩ throno terribili vt retribuat vniuer
sis: nec erit inopis diuitisqꝫ discretio: sed ex
aminatio meritoruꝫ. Iudicabit autẽ bonos
⁊ malos vt illos sursum leuet: hos auteꝫ in
sortem demonum vertet auernis. Hec illa.
Ergo penitentiaꝫ agamus in hoc mũdo de
peccatis ne in tremendo iudicio nudi virtu
tibus inueniamur vt habeamus hic gratiaꝫ
⁊ in futuro gloriam: Amen.

Dominica eadem infra diem: De tribus preambulis que precedunt finalis iudicij sen tẽtiationem Sermo. 51.

Domine bo
nuꝫ ẽ nos hic esse. Scri
bũtur hec verba Ma.
17 Et in euangelio ho
dierno fratres charissi
mi aperte cognosciꝛ: ꝙ
christus in monte tabor transfiguratus est.
Quodqꝫ factũ est ꝫm Tho. in tertia parte. tho
q. 45. ar. j. vt dñs suos discipulos ⁊ alios ad
sue passionis sequelaꝫ ĩduceret. Oportet. n.
ꝙ ad hoc ꝙ aliquis directe procedat ĩ via fi
nem aliqualiter precognoscere: finis enĩ mo
uet operantem ad agenduꝫ. z. phisi. ⁊ hoc ꝓ
cipue necessariũ est: quãdo via est difficilis
⁊ aspera ⁊ iter laboriosuꝫ: finis ṽo iocũdus
Cum igitur per suaꝫ passionẽ ad hoc ꝑue

nerit vt gloriaz obtineret: non soluz anime quaz habuit a principio: sed etiaz corporis. iuxta illud Luc. vlt. Hec oportuit pati christuz ⁊ resurgere a mortuis: ⁊ ita itrare i gloriaz suaz ad quã etiã perducit eos qui vestigia sue passionis sequũtur ſm illud Act. 14. Oportet nos ꝑ multas tribulationes introire in regnuz celoruz. Idcirco conueniens fuit vt discipulis gloriaz sue claritatis ostenderet: quod est ipsuz transfigurari: cui suc s configurauit: iuxta illud Phili. 3. Reformabit corpus hũilitatis nr̃e configuratũ corpori claritatis sue. Vñ Beda dicit sup Mar. quia prouisione factũ est vt cõtemplatione supmanẽtis gaudij ad breue tẽpus deriuata fortius aduersa tolerarẽt. Hec ille. Nam tantũ gaudiũ ex ista visione apostolos istos perfudit: vt in eorũ ꝑsona apostolus Petrꝰ vnus ex illis existẽs in ꝑdicta verba prorũperet dicens. Dñe bonũ est nos hic esse ⁊c̃. At tamẽ maius gaudiũ erit beatis in die iudicij hanc eandẽ claritatez aliter ⁊ aliꝫ videre. De quo iudicio post eius veritatẽ visaz: anteq̃ procedamꝰ. ad eiusdẽ finalẽ sententiã discutiendã in isto meridiano tria preambula annotabimꝰ: quorũ Primũ est signorũ mirabiliuz ostensio. Secundũ erit iudicis admirabilis descensio. Tertiũ erit ipsius nobilissima sociatio.

Pars prima huius sermonis vbi põitur de signis iudiciũ precedentibus.

P Rimo annotatur primũ ꝓambuluz ad sententiã finalis iudicij quod erit signorũ mirabiliũ ostensio. Legiꝫ eni. 2. q. 6. §. itẽ. ⁊ extra de sen. ⁊ re iudi. c. si quis idem in sententia: inter cetera. Sententia citra ordinẽ iudiciorũ a ꝑside prolata auctoritatẽ rei iudicate nõ obtinet. Cũ igitur christo oiuz statutorũ ⁊ legũ aperta sit noticia: iuxta illud apostoli. Hebre. 4. Oia nuda ⁊ apta sũt oculis eius: ſm legũ ordinationem iudiciũ faciet ne quis eũ iniustũ appellare queat. Et quia in iudicio requiriꝫ solẽnitas iudiciorũ. s. basilica regia in qua iudex sedeat: pulsatio cãpane: signorũ apparentia ⁊ huiusmodi. Ideo christus pro ꝓma solẽnitate signa passionis sue per angelos in iudicio deferri faciet: maxime crucẽ. Unde mgr̃ in. 4. ait. Angeli deferent ante eũ signũ crucis. Et q̃uis aliqui dicant ꝙ nõ erit lignum crucis in quo crucifixus ẽ christus: sed quoddaz signũ illius crucis reꝑsentatiuũ. tamen Ri. in predicta di. in qõnibus circa litteram concludit illaz met crucẽ in numero: in qua crucifixus est christus: debere portari ad iudiciuz ministerio sanctorũ angeloruz. Qui enim hũana corpora redacta in pulueres eadez in nũero restaurabit: illaz eandem crucẽ numero poterit restaurare: ⁊ multuz rationabilius est ꝙ ipsamet ad iudiciũ portetur: q̃ aliud signum pro ea: ⁊ hoc tribus rationibus. Primo in ostensione sue gloriose victorie vt videãt omnes q̃ mirabiliꝫ fuerũt redempti. Secũdo in ostensione sue misericordie: vt videãt boni q̃ misericorditer sũt saluati. Tertio in ostensione sue iusticie vt videant mali q̃ iuste sunt damnati: de quibus melius diceꝫ. ¶ Sed hic oriꝫ vnũ dubium si predicta crux apparebit facta gloriosa vel non. Dicit enim Chrisoꝰ sup Mat. ꝙ crux multo solaribus radijs luculentior apparebit: sed hoc nõ potest esse nisi glorificeꝫ: qa per sui glorificationez ita luminosa apparebit non per suaz naturã: ergo cum cruce facta gloriosa. Sed oppositũz videtur tali ratione. Omnia illa que sunt vegetatiua ⁊ naturalia ⁊ alia huiusmodi corruptibilia sunt nec post iudiciũ remanebũt: ergo cum crux sit de numero vegetabiliuz non permanebit imo desinet esse postq̃ apparuerit in hac claritate: ergo non erit glorificata. Ad hoc dicit Alex. vbi supra: nihil velle hic diffinire cum sancti ponant diuersa. Nã aliqui dicũt ꝙ si mutabũtur elementa que sunt corruptibilia ⁊ corpora celestia: multo fortius videꝫ ꝙ etiaz illud qd̃ fuit instrumentũ nostre redemptionis ⁊ illud fuit crux. Unde ꝑ hoc datur intelligi ꝙ ipsa crux in ipsa luce apparebit: de qua Chrisoꝰ dicit supra: ⁊ ꝙ etiaz in illa remanebit sicut alia corpora ⁊ elementa quẽ corruptibilia sunt de sui natura: cũ istõ corpus fuerit nostre redemptiõis instrumẽtum: Unde per hoc habet quandaz dignitatem ex qua videtur habere congruentiã ad ꝑmanendũ sicut ⁊ illa. Aliqui tñ dicũt ꝙ sicut xp̃s i trãsfiguratiõe ostẽdit q̃ndã claritatẽ manẽte adhuc corꝑe suo mortali: ita posset ibi oñdere claritatẽ in cruce manẽte ipsa corruptibili: ⁊ sic pꝫ talẽ ostẽsionẽ nõ oporteret ꝙ r̃aneret. Et sic pꝫ ꝑs ꝓma hꝰ sermõis

Pars secūda huius sermonis: vbi ponit͏̃ iudicis ad iudiciū descēsio.

S Ecūdo ponitur 2m p̄ambulum ad sententiā finalis iudicij ꝙ erit iudicis admirabilis descēsio: veniet. n. tunc iudex. i. christus ad iudicandū mūdū sicut ipse predixit. Math. 16. vbi sic habet͏̃. Filius hominis venturus est cū angel' suis in gloria patris sui: ⁊ tunc reddet vnicuiq̧ s͏̃m opera sua. Attente igitur audiamꝰ queso quomodo veniet. ¶ Primo eniꝫ veniet sedens in sede mirabili de qua dicit͏̃ Apoca. 14. Uidi inquit Jo. et ecce nubeꝫ candidam ⁊ super nubeꝫ sedentē similē filio hominis: habentē in capite suo coronā aureā: ꝑ quā maiestas diuina in ipso itelligit͏̃: ⁊ in manu sua falceꝫ acutaꝫ: per quaꝫ potestas a patre sibi data denotat͏̃: iuxta illud Jo. 4. Pater omne iudiciū dedit filio. Hoc etiaꝫ innuitur Actu. j. vbi dicit͏̃. Uiri galilei quid admiramini aspiciētes in celū: hic Jesus qui assūptus est a vobis in celū: sic veniet. s. in nube: quēadmoduꝫ vi. eū eun. in celum. ¶ Secūdo veniet apparēs malis i aspectu terribil Nā s͏̃m Ricar. i. 4. di. 48. ar. j. q. 2. Et Bonauēturā ibidē. ⁊ Alex. vbi. s͏̃. Nullus de reprobis videbit in iudicio patrē sed omnes filiū: q2 filius hoīs est vt ab oībus possit videri. Nō igit͏̃ apparebit malis in forma deitatis proprie. Propt͏̃ quod nota ꝙ duplex est diuinitatis cognitio. Una ꝑ signa ⁊ effectꝰ. Alia in sua forma ⁊ eēntia: Dico ergo ꝙ reprobi bene habebunt cognitionē de christi diuinitate ꝑ signa certissima ⁊ per effectꝰ manifestos: quia cognoscēt ꝙ ipse ē deꝰ op̄s. Cognitionē autē que ē in propria forma. s. ꝑ visionē apertā: hanc quidē non habebunt: q̇a Jo. 17. dicit͏̃. Hec est vita eterna: vt cognoscāt te verū deū. Cum igit͏̃ mali nō sint habituri vitaꝫ eternā: nō videbunt eū i forma diuinitatis. Preterea talis forma oīno ē improportionabilis oculis peccatorū qui non sunt sublimati ꝑ gloriā: vel ꝑ supabundantiaꝫ gratie: cū igit͏̃ reprobis nō dabit͏̃ gratia nec simplicit͏̃ nec ad tēpus: sequitur ꝙ deū in propria forma nō videbunt. Rō autē quare nō dabit͏̃ eis talis virtus que faciat eoꝝ aspectū habilē ad videndū illaꝫ lucē est ista: q̇a si haberent oculū aptū haberēt sūmaꝫ delectationē quā indecēs ⁊ ipossibile est in pctōribus eē. Confirmāt ista Jsido. ⁊ Hugo in libro de sacr̄is. Magister in. 4. di. 48. ⁊ Augusti. j. de trini. penul. c. ¶ Sed hic querit͏̃ vtruꝫ christus apparebit ipsis reprobis s͏̃m hūanitatē in forma gloriosa. R. p̄dicti do. ꝙ christus apparebit in forma gloriosa non tm̄ bonis sed etiā reprobis: quia primus aduentus fuit in infirmitate: sed secūdꝰ erit in veritate. ¶ Preterea in iudicio apparebit talis qualē decet apparere ad cōfusionē inimicorū ⁊ leticiā amicorū: sed inimici maxie confundētur in gloria ⁊ exultatiōe illiꝰ quē despexerūt: ⁊ ecōuerso. Amici letabunt͏̃: ꝗ apparebit in gloria. Preterea nulla erit in eo fictio: ergo talē ostendet formā qualeꝫ habebit in veritate: sed habebit gloriosaꝫ: ergo ostēdet reprobis gloriosaꝫ formaꝫ. Confirmatur hoc Apoc. j. vbi dicit͏̃. Ecce veniet i nubibus celi ⁊ videbit euꝫ omnis oculꝰ: ⁊ q̇ euꝫ pupugerūt. Oꝫ si contradicat͏̃ sic. Uisio glorie hūilitatis christi est videnti delectabilis: sed dānati nullaꝫ habebūt delectationeꝫ ergo nō videbūt christi gloriosaꝫ humilitatem. R. Ric. vbi. s͏̃. ꝙ q̄uis videre corpus christi gloriosuꝫ sit per se delectabile tm̄ ꝑ accidēs erit reprobis tristabile: quia erūt eius inimici ⁊ inuidebunt ei. Jnimicꝰ autē tristatur in vidēdo gloriā illius cui iuidet ⁊ queꝫ odit. Et ideo mali videbūt euꝫ cum cōfusione ⁊ pena: quia confundent͏̃ in aspectu eius: ⁊ nō poterūt eius sustinere vultū ꝓpt͏̃ cōsciētie remorsuꝫ ⁊ ꝓpter expectationē sententie ferende. Jteꝫ si dicat͏̃ ꝙ Chrisoꝰ ait super Mat. Cū venerit ad iudiciū xp̄s nō solum vulnerū cicatrices: ſ3 etiā ipaꝫ mortē exprobatissimā oñdet. R. Bōa. ꝙ sicut cicatrices i martyribꝰ ñ sūt signū ifirmitatꝫ p̄ñtꝫ ſ3 p̄terite: imo q̄tū ad gl'iaꝫ ⁊ decētiā sūt signa victorie ⁊ glorie sic i christo itelligendū ꝙ ille cicatrices ⁊ crux signa erūt mortis vilissime quam sustinuit: sed quia apparebūt i excellētia gloria signa erunt etiaꝫ glorie tūc presentis. Preterea si dicat͏̃ ꝙ q̄uis christus sit benignus s͏̃m veritateꝫ: tm̄ apparebit terribilis reprobis: sicut dicit Jsidorus: ergo pari ratione q̄uis sit gloriosus: tm̄ reprobis debet apparere igloriosus. R. Bonauē. ꝙ nō est simile: quia terribilis ⁊ blandus dicit͏̃ ad alterū. Unde benignū hominē pōt hō aspicere: taq̄ terribilē q2 eū timet: ſ3 gloriosū ⁊ igloriosū dicūt dispositionē apte visibil'. Uñ nisi fiat ꝑ deceptionem ⁊ ꝑ miraculū ⁊ diuinam

virtutē q̄ tenet oculos: sicut dr̄ Lu. vltimo
Oculi eoꝝ tenebant ⁊c̄. Res talis videt̄ q̄lis
est ſm veritatē. Conclude ḡ ꝙ reprobi euȝ
videbunt in forma glīosa: nec est silr̄ de luce
spūali: q2 ista excedit mlt̄o magis ꝙ̄ lux cor
poris gloriosi oculū corporis passibilis. Ex
quibꝰ oībus patet ꝙ xp̄s ad iudiciū veniēs
apparebit malis in forma terribili. ¶ Ter
tio veniet bonis apparēs vultu placabili: di
cunt eni predicti doc. ꝙ beati videbunt ocl̄o
mētali eius diuinitatē in forma ꝓpria ⁊ etiā
gloriā aīe: ⁊ oculo corporali gloriā ⁊ lumi
nositatē corꝑis: sed aliter ꝙ̄ dānati: q2 ipsi
cū tristicia vt dictū est: boni ꝟo cū gaudio ⁊
glīa: ⁊ hoc q2 ipsum dilexerūt. Et ideo gau
dent in eius honore ⁊ exaltatione. De ista di
uersitate apparēdi bonis ⁊ malis diuersimo
de loquit̄ Hiero. in epl̄a ad Heliadoꝝ d̄ va
nitade mūdi. di. Ueniet illa dies qua corru
ptiuū hoc ⁊ mortale induat īcorruptionē ⁊
īmortalitatē: beatꝰ seruus quē dn̄s iuenerit
vigilātē. Tūc ad vocē tube pauebit terra cū
populis: tu gaudebis iudicaturo dn̄o: mūdꝰ
lugubre īmugiet: ⁊ tribꝰ ad tribus pecora fe
riēt. Potētissimi quōdā reges nudo latere
palpitabūt: exhibebit̄ cū ꝓle sua nature tūc
ignitꝰ iupiter: ⁊ adducet̄ cū suis stultus pla
to discipulis. Aristotel' argumēta nō prode
rūt. Tunc tu rusticanꝰ ⁊ pauper exultabis ⁊
dices: Ecce crucifixꝰ deus meus: Ecce deus
meus iudex: qui obuolutꝰ pānis in presepio
vagit. Hic est ille operarij questuarieq; filiꝰ:
hic q̄ matris gestatꝰ sinu hoiem deus fugit i
egyptū: hic vestitꝰ coccino: hic sentibus coro
natꝰ: hic magꝰ demoniū habēs ⁊ samarites
Cerne cerne iudee manꝰ quas fixeras: cerne
romane latus q̄d foderas: videte corpus an
idē sit q̄d dicebatis clam nocte discipulos su
stulisse. Hec ille. Et sic patet secūda pars.

Pars t̄tia huius sermonis vbi ponitur
iudicis nobilissima sociatio.

Ertio ponit̄ t̄tiū p̄ambulū ad sentē
t tiā finalis iudicij q̄d erit ipsiꝰ nobilis
sima associatio. Nā cuȝ ipso veniet
beatoꝝ frequētia. vn̄ Jude. z.c. Ecce venit
dn̄s in scis milibꝰ suis facere iudiciū ꝯ oēs:
⁊ arguere ipios de oībus operibus ipietatꝫ eoꝝ
Et Esa. 3. Dn̄s ad iudiciū veniet cū sanctꝫ se
nioribꝰ populi sui. Rō autē huiꝰ societatꝫ est
q2 etiā sci aliquo modo iudicabūt. ſm illud
Sapiē. 3. Judicabunt natōes ⁊ dn̄abunt po
pulis. ¶ Sed hic orit̄ vnū dubiū ex predi
ctis vtrū. s. solus xp̄s iudicabit: q2 videt̄ ꝙ
etiā sci. Rn̄deo ſm Ric. vbi. s̄. dis. 47. ar. i.
q. 7. ꝙ q̄nq; modis pōt alicui iudiciū cōueni
re. Primo ex ordinaria ptāte ⁊ sic iudicabit
tota trinitas. Secundo cōuenit ex delegata
auctoritate: ⁊ sic iudicabit xp̄us inꝙ̄tū hō.
iuxta illud Jo. 5. Pater oē iudiciū dedit fi
lio. Sed tunc vlteriꝰ querit̄: quare iudicia
ria ptās sic spāliter tribuenda est xp̄o. Ad
q̄d rn̄det beatus Tho. 3. ꝑte in. q. 59. ar. i. ꝙ
ad iudiciū faciēdū tria req̄runt̄. Primo po
testas subditos cohercēdi. vn̄ Eccle. 7. No
li querere fieri iudex nisi valeas virtute rū
pere iniq̄tates. Secūdo req̄rit̄ rectitudinis
çelus vt. s. aliq̄s non ex odio vl' liuore: sed ex
amore iudicium ꝓferat iusticie. iuxta illud
Prouer. 3. Queȝ diligit dn̄s corripit. Ter
tio req̄rit̄ sapia ſm quā format̄ iudiciū. vn̄
Eccle. x. Judex sapiēs iudicabit populū suū
Cū igit̄ xp̄s habeat oia p̄dicta. s. oipotentiā
ex eo ꝙ ē eq̄lis pr̄i ſm diuinitatē: ⁊ iusticiā q2
iusticia dn̄i plena ē terra: ⁊ etiā sapiaȝ q2 ei
spāliter attribuit̄ cōuenient̄ iudiciaria ptās
data est ei. Un̄ de t̄tia ꝓprietate iudicij faci
endi iuxta quā ꝓprie accipit̄ forma iudicij q̄
. s. est lex sapīe ⁊ veritatꝫ loq̄t̄ Augꝰ in liᵒ de
vera religione di. Judiciū attribuit̄ filio in
ꙗ̄tū est ipsa lex p̄me veritatꝫ. ¶ Sed iuxta
p̄dicta q̄rit̄ vtrū ipsa ptās iudiciaria sit xp̄i
ſm humanitatē aut ſm diuinitatē. Et rn̄det
Ric. ⁊ Bona. in. 4. dis. 48. ar. i. q. i. Q̄d ad
hoc ꝙ iudiciū sit firmū occurrit auctoritas
⁊ ptās. Auctoritas i sentētiādo. Ptās in re
tribuendo p̄miū ſm meritū. Si alterū hoꝝ
deficiat nō est firmū iudiciū. Hec duo p̄nci
paliter sunt i deo. Jn ipso eni est auctoritas
ad sentētiādū: q2 dn̄s oium ē ⁊ nos serui eiꝰ
Est etiā ptās ad retribuendū: q2 potentissi
mus ⁊ nō ē q̄ contra eū se valeat erigere vel
eius sniam irritare. Hec duo coicauit deus
trinitas hoi xp̄o auctoritatē dando ⁊ dn̄iū
sicut dr̄ Actꝫ. 3. Dn̄m fecit deus hūc iesū po
testate etiā sibi cetera subijciēdo. Math. vl
timo. Data est mihi ois ptās. Et ideo ipse q̄
ꝯstitutꝰ est a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ: si
cut dr̄ Actꝫ. x. Quoniā igit̄ potestas iudicia
ria respicit illa duo iam dicta: ⁊ ista sunt in
deo ꝑ naturā: in xp̄o homie per grām: ideo

iudiciaria ptãs est xp̃i ꝯm diuinitatẽ ꝑ nãm: sed ꝯm humanitatẽ ꝑ grãm collata. vñ ꝯm vtrãq; naturã habet auctoritatẽ: sed ꝯm auctoritatẽ ꝑncipalẽ ⁊ nãlem: ꝯm humanitatẽ cõmissã. vñ cõstitut⁹ ẽ. ¶ Cũ igit̃ sit ptãs primaria in deo: sed cõmissa in hoĩe xp̃o: latio sñie debet fieri a xp̃o hoĩe ꝯm humanitatez: q2 si fieret ꝯm ptãtẽ ꝑmariã cũ scða non daret ꝑmã: nõ esset vere iudex ꝯm humanitatẽ Sʒ qñ secũda opat̃ cũ recipiat a ꝑma: rõ iudicandi residet penes vtrãq;. Secũda eñi recipit a ꝑma: ideo latio sñie fiet a xp̃o ꝯm humanitatẽ: sed q2 xp̃s est de⁹ ⁊ hõ: sñia ei⁹ non erit tanq; iudicis delegati sed tãq; ꝑncipal̃. Et iõ ab ea ꝓpt̃ vtrãq; ptãtẽ null⁹ pot̃it appellare. Et sic patet q̃lit̃ xp̃o ꝯuenit iudiciuz ex ordinata ptãte: ⁊ aliq̃ mõ ex delegata auctoritate. ⁊ hoc ꝯm vtrãq; nãm. ¶ 3º põt alicui cõuenire ex accessoria dignitate: ⁊ sic iudicabũt viri ꝑfecti q̃ erũt ꝓpter ꝑfectionez meritoꝝ suoꝝ assistẽtes iudici: non vt iudici ꝯsulant vl̃ auctoritatẽ habeãt: sed hoc erit ꝓpter ipsoꝝ honorẽ ⁊ dignitatẽ ⁊ sic põt intelligi illud Job. 36. Judiciũ pauperib⁹ tribuit. Et hoc maxime tribuet̃ apl̃is ⁊ vitã apostolicã sequẽtib⁹. iuxta illud Math. 19. Cũ sederit fili⁹ hoĩs in sede maiestatis sue: sedebitis ⁊ vos sup sedes. 12. iudicãtes. 12. trib⁹ isrl̃. Sup quib⁹ verbis dicit Aug⁹. 20. de ci dei. 5. c. Et al̃. de al̃. vbi. s. ꝙ per. 12. tribus isrl̃ vniuersitas iudicãdoꝝ intelligit̃: ⁊ ꝑ. 12. apl̃os oẽs viri ꝑfecti designant̃. Rõ hec ẽ: q2 i numero duodenario sũt oẽs ꝑtes numeri septenarij. Quia igit̃ i septenario vniũsitas notat̃: q̃ cõponit̃ ex trib⁹ ⁊ q̃tuor ⁊ ista in se ductã faciũt xij^m nũerũ q̃ ꝓpt̃ seq̃t̃ ꝓpositũ ¶ 4º põt alicui cõuenire iudiciũ ex sñie approbatiõe: ⁊ sic iudicabunt oẽs electi: q2 oẽs approbabũt iudicis sñiaz. iuxta illud Apoc 19. Audiui q̃si vocẽ tubarũ multarũ in celo dicẽtiũ All'a. Laus ⁊ gloria ⁊ virt⁹ deo nostro est: q2 vera ⁊ iusta iudicia sũt. ¶ 5º põt alicui cõuenire iudiciũ ex cõparatiõe: ⁊ sic minus mali iudicabunt magis malos: ⁊ sic põt exponi illud Luc. xi. Viri niniuite surgent i iudicio cũ generatiõe hac ⁊ cõdẽnabũt eaz Sed ad clariorẽ noticiam euãgelij presentꝫ occurrũt tria parua dubia. ¶ Primũ est si claritas ista quã i trãsfiguratiõe assũpsit fuit gloriosa sicut erit illa quã oñdet i die iudicij. Ait eñi Hiero. sup hoc euãgeliũ ꝙ qualis futurus est tẽpore iudicij talis apparuit apl̃is: ⁊ sup illud Math. 17. Donec videãt filiũ hoĩs veniẽtẽ in regno suo. di. Chryso. Volens monstrare q̃d est ista gl'ia in q̃ p⁹ea vẽturus est eis in presenti vita reuelauit: sic possibile erat eos discere: vt neq; i dñi morte iã doleãt. Ad hoc rñdet̃ ꝯm Alex. in. 3. ꝑte in tractatu de resurrectiõe xp̃i. Et beatuz Tho. in. 3. ꝑte. i. q. 45. ar. 2. ꝙ claritas ista fuit claritas gl'ie q̃tũ ad eẽntiã: nõ tñ q̃tuz ad modũ essendi. Claritas eñi corporis gloriosi deriuat̃ ab aĩe claritate: sicut Aug⁹ dicit in ep'la ad dioscoꝝ. Et siliter claritas corporis xp̃i in transfiguratiõe deriuata ẽ a diuinitate ipsi⁹: vt dicit Damasce. ⁊ a gl'ia aĩe ei⁹. Ex eñi a ꝑncipio ꝯceptionis xp̃i gl'ia aĩe nõ redũdaret ad corp⁹ ex quadã dĩna dispẽsatione factũ ẽ: vt i corꝑe passibili nostre redẽptionis expleret mysteria: nõ tñ ꝑ hoc adempta ẽ ptãs xp̃o deriuandi gl'iaz aĩe ad corpus. Et idẽ facit quãtũ ad claritatẽ in transfiguratiõe: aliter tñ q̃ in corꝑe glorificato. Nã ad corp⁹ gl'ificatũ redũdat claritas ab aĩa: sicut quedã claritas ꝑmanens corp⁹ afficiens: vñ fulgere corꝑaliter nõ est miraculosũ in corꝑe glorificato: sed ad corp⁹ xp̃i i trãsfiguratiõe deriuata ẽ claritas a diuinitate: et aĩa ei⁹ nõ ꝑ modũ claritatis imanẽtis ⁊ afficientis ipsũ corp⁹: sed magis ꝑ modũ passionis trãseũtis: sicut cum aer illuminat̃ a sole. Vñ iste fulgor tunc in corpore xp̃i apparẽs miraculosus fuit: sicut ⁊ hoc ipsum ꝙ ambulauit sup vndas maris: ⁊ reliq̃ huiusmodi. ¶ 2^m dubiũ est vtrũ ꝯueniẽtes introducti fuerint testes trãsfigurationis: de quibus in euãgelio scribit̃. Rñdet̃ ꝯm Tho. vbi. s. ar. 3. ꝙ sic. Nã xp̃s trãsfigurari voluit vt gloriã suã hoĩb⁹ oñderet ⁊ ad eã desiderãdã homines ꝓuocaret: vt dictũ est i ꝑncipio hui⁹ sermonis. Ad gloriã aũt eterne btitudinis adducent̃ hoĩes ꝑ xp̃m: nõ solũ qui p⁹ eũ fuerũt: sed etiã qui eũ precesserũt: vñ eo ad passionẽ ꝓperante tã turbe que sequebãtur: q̃ q̃ precedebãt ei clamabãt: O sãna. vt dr̃ Math. 21. quasi salutẽ petẽtes. Et iõ cõueniens fuit: vt de ꝑcedẽtib⁹ ipsũ testes adeẽnt .s. moyses ⁊ Helias: ⁊ de sequentibus. s. Petrus, Jacobus ⁊ Joães: vt in ore duoꝝ vel triũ testiũ staret hoc verbũ. ¶ Tertiũ

dubiũ ē. Si cõuenīcter additũ fuit testimo/
niũ paterne vocis dicētis. Hic ē filius meus
dilec. ⁊c̄. Rñdet ẜm Tho. vbi.s̄.ar.4. Q̄ꝺ
adoptio filioꝝ dei est per quandā conformi/
tatē imaginis ad dei filiũ nālez: q̄ꝺ quidē fit
dupliciter. Primo quidē ꝑ grām vie que est
cõformitas iꝑfecta. 2º ꝑ gloriā q̄ est con/
formitas ꝑfecta. ẜm illud.i.Jo.3. Nũc filij
dei sumꝰ ⁊ nondũ apparuit q̄d erimꝰ: scimꝰ
q̄m cũ apparuit silēs ei erimꝰ: q̄m videbimꝰ
eũ sicuti est. Quia igit̄ grāz ꝑ baptismũ seq̄
mur: in trāsfiguratõe aũt premonstrata est
claritas future glorie. Ideo tā in baptismo
q̄ꝫ i trāsfiguratiõe ꝯueniens fuit manifesta/
re nālem xp̄i filiationez testimonio p̄ris: qꝛ
solus est ꝑfecte cõscius illius ꝑfecte genera/
tionis sil' cũ filio ⁊ spũ sancto regnans ꝑ infi
nita secula seculorum Amen.

Feria secũda post secũdā dominicā i qua
dragesima De finalis iudicij seuera senten/
tiatione. Sermo.52.

N peccato vestro moriemī. Scribũ
tur hec verba Jo.8. Q̄m
quidē frēs charissimi fra
gilitas humana adeo ad
malũ ꝓna est: ⁊ cuz diffi/
cultate bonũ oꝑat̄: tum ex originalis pc̄ti fo
mite: tũ ex mundi huiꝰ nimia prauitate: vt
pauci iueniant̄ qui ẜm rõnis ⁊ legis viā re/
cte viuant. ẜm illud psal. Nõ est q̄ faciat bo/
nũ nõ est vsq̄ꝫ ad vnũ. Ideo necesse ē ad eā
refrenādā: vt non solũ mortis memoriā ha
beamꝰ: veꝝetiā ⁊ iudicij magni diē añ men/
tis nostre oculos teneamꝰ. Vñ Gre. i qua/
dā omel. Būvnusq̄sq̄ꝫ de die nouissimo for
midare debet: qꝛ vnũquēq̄ꝫ in quo iuenerit
suꝰ nouissimꝰ dies cũ de hoc seculo egredit̄:
talis ⁊ in die nouissimo iudicat̄. Nā ꝑ ipsaz
iudicij memoriā timor dei acquirit̄. vñ Hie
ro. suꝑ Math. dicit: Quotiens diē illũ cõ/
sidero: toto corpore contremisco: siue enim
comedo: siue bibo: siue aliq̄d aliud facio: sꝑ
vr̄ mihi illa tuba t̄ribilis resonare in aurībꝰ
meis. Surgite mortui venite ad iudicium.
Per ipsā vtiq̄ꝫ aduersa patienter sustinētur
Vñ Gregō. dicit: Diē illũ ante oculos poni
te ⁊ q̄cq̄d mō graue cernit̄ in eiꝰ cõparatiõe
leuigat̄. Per ipsā iterũ a pc̄tis declinat̄ ideo

Dauid in psal. Scd̄m iudiciuz tuũ iustifica
me. Vñ Gualterꝰ in alexādrayde liº.8. O
felix mortale genꝰ si semꝑ haberet et hereuz
p̄ mente bonũ fineq̄ꝫ timeret. In q̄bꝰ verbis
ponit duo q̄ si hõ in vita cogitaret nũq̄ꝫ pec/
caret. s. felicitatē vltimā: ⁊ vniuersale iudi/
ciũ. Vñ quidā religiosus a p̄lato suo req̄rēs
quomodo se a pc̄tis posset abstinere. Judi/
ciũ ait ille p̄meditare ⁊ a peccato desistes: et
pniam subito de pc̄tis p̄teritis facies. Q̄ꝺ q̄
nõ fecerint: dicet̄ eis v̄bũ xp̄i ꝓpositũ. s. In
pc̄tõ vestro moriemini in p̄n̄ti morte corpo
rali: ⁊ in finali iudicio morte eternali. De q̄
iudicio post dicta in duobꝰ precedētibus ser/
monibus ad magis mentes ⁊ duras ⁊ torpi/
das excitādas de terribili ⁊ seuera ipsiꝰ iudi/
cij snia in presenti sermone tractabimꝰ tria
more solito ānotātes: quoꝝ Primũ est vni/
uersalis iudicij debita p̄paratio. Secũdum
erit vniuersalis iudicij ordinata executio.
Tertium erit vniuersalis iudicij terribilis
sententiatio.

Pars prima in qua ponit̄ finalis iudicij
preparatio.

Primo i isto sermõe attendēdũ ē q̄ꝺ
ad p̄pationē vniuersalis iudicij tria
debite ꝯcurrũt: q̄rũ Primũ formidabil' tu/
barũ pulsatio. 2m oīuz mortuoꝝ gn̄alis re/
surrectio. 3m ipsoꝝ mortuorũ añ iudicē vni/
uersalis p̄n̄tatio. ¶ Primũ igit̄ q̄ꝫ ꝯcurrit
ad p̄parationē vniuersalis iudicij erit formi
dabilis tubaꝝ pulsatio. De q̄ loquit̄ apl's. i.
Thes. 4. di. Ipse dñs i iussu ⁊ i tuba dei ⁊ in
voce archāgeli descendet de celo. ¶ Sz hic
orit̄ dubiũ: si in iudicio ad l'ram erunt ista:
qꝛ sicut solo verbo oīa creauit deus: ita solo
verbo põt oīa suscitare: ergo videt̄ q̄ꝫ ista
nõ req̄rāt̄. Rñdit alex. vbi.s̄. q̄ꝫ. q̄uis i iu/
dicio hñ sufficeret iussus dei sicut ⁊ i creādo
tñ ad notādũ ꝯgruētiā apponunt̄ ista tria.
Nam sicut dictũ ē. Tota trinitas iudicabit
auc̄te: filiꝰ dei inq̄ꝫtũ hõ iudicabit ex delega/
ta auc̄te. Ipsi aũt angeli licz nõ iudicēt: ha/
hebũt tñ iudiciũ. s. añcedēs misteriũ. Ipsi āt
ꝯgregabũt electos suos a q̄tuor vētis t̄re: vt
hēt̄ Mat. 24. Mittet āgelos suos cũ tuba
⁊ voce magna ⁊c̄. Ex ꝯueniētia ḡ notat̄ q̄ꝫ ex
ꝑte dei i illo iudicio ē: ⁊ hoc notat̄ in iussu.
In voce archāgeli notat̄ q̄ꝫ ē ex ꝑte xp̄i. In
tuba notat̄ q̄ꝫ est ex ꝑte angeli. s. ptāsmini.

ſterij ipſi collata ad ꝯgregãdũ iudiciũ vt di/
ctũ ẽ. Aliter tñ ꝓdicta declarat Ric. i. 4. di.
43. ar. 3. q. 3. di. Q̃ð cã efficiẽs reſurrectõis
corpoꝝ nõ erit vox tube ſ3 ſolũ cã iſtrumẽta
lis: vt bñ tractatũ ẽ in tractatu de reſurrecti
one mortuoꝝ. Et iõ illa tria q̃ dicit apl's vbi
ſ. ſic diſtinguũt. Quia p̃mo xp̃s in ſuo deſcẽ
ſu iubebit pulueres ſeu ꝑtes q̃ſcũq; corporũ
recolligi mortuoꝝ ꝑ miſteriũ angelicũ. Et
hoc notat cũ dr̃ ꝙ deſcẽdit in iuſſu. Secũ/
do p̃cipiet ex illis pulueribꝰ recollectꝭ corꝑa
reformari: 7 reformatis aĩas vniri: que duo
fient ꝑ ꝟtutẽ diuinã. Et illud p̃ceptũ notat
cũ dr̃ 7 i tuba dei. Tertio archãgeli q̇ fuerũt
cuſtodes ꝓuinciarũ in ꝓuincijs quas cuſto/
dierũt clamabũt fortit̃ 7 ſenſibilit̃ ſono arti
culato: 7 mediãte aliqua ſenſibili creatura
formato: ꝙ oẽs corã iudice cõpareãt dicẽdo
Surgite mortui venite ad iudiciũ. Et hoc ẽ
ꝙ dr̃: In voce archãgeli. iuxta p̃dictũ verbũ
Math. Mittet angelos ſuos. 7c̃. vbi Chry
ſoſto. ait: Magna eſt vox illa cui oĩa obedi/
unt elemẽta q̃ petras ſcindit: inferos aperit
vincula mortis diſrũpit: 7 de ꝓfundis abyſſi
aĩas corporibus liberatas aſſignabit. Hec il
le. Hec q̃tuor dicta ſufficiãt q̃tu3 ad iudicij
finalis debitã p̃parationẽ. ¶ Secundũ qd̃
concurrit ad p̃parationẽ iudicij finalis erit
oium mortuoꝝ generalis reſurrectio. In iu
dicio nãq; vt dicit Iſidorꝰ q̃tuor requirũt
ꝑſone. Iudex: reus: accuſator: 7 teſtis. Cu3
igit̃ dictũ ſit in p̃ma ꝑte ꝙ iudex veniet cu3
oibꝰ ſolẽnitatibꝰ q̃ i iudicio reqrũt. Neceſſe
erit ꝙ añ ipſũ 7 rei 7 accuſatores etiã teſtes
veniãt. Cuiꝰ rõ ẽ: q2 crimina q̃uis nota ſint
ſi manifeſtis iudicijs ꝓbari nõ pñt: non pñt
etiã cõdẽnari. 23. q. 4. c. cũ in lege. §. his rñ/
detur. 2. q. i. §. ſed ſciendũ. c. de manifeſta. 2
. q. 7. c. plerique. 30. q. 5. c. in cetera. vbi dicit
textꝰ. Quãuis eni vera ſint: nõ tñ credenda
ſũt: niſi q̃ manifeſtis iudicijs ꝓbant̃. Hec ibi
Et etiã c. nullũ dr̃. Nullũ ante verã iuſtãq;
ꝓbationẽ iudicare aut dãnare debemus. Et
ideo nemo debet iudicare niſi ſm allegata 7
ꝓbata arm. 2. q. i. §. vel his oibꝰ auctoritati
bus. Et in. c. i. ſemꝑ omnia nos inq;. et in. c.
multi corrigũt̃. et. c. deꝰ nr̃ op̃s. Et. c. qñ ãt.
7. 3. q. 7. c. iudicet. xi. q. 3. c. eorũ qui. et. c. ſũ/
mo ꝑe. 15. q. 5. c. p̃ſbyter. de cõſe. diſ. 5. c. vlti
mo. Hinc ẽ ꝙ 30. q. 5. c. iudicantẽ. dr̃: Iudi/
cantẽ oportet cũcta rimari: 7 ordinẽ rerum
plena inq̃ſitione diſcutere. Idẽ habet̃ extra
de teſtibꝰ. c. cũ cãm. C. de iudicijs. l. iudices
. 2. q. i. c. in primis. 23. q. 8. occidit. Et nota
ꝙ in iudicio pars a ꝑte: 7 iudex a ꝑtibꝰ: põt
facere int̃rogatiões: vt patet in dicto. c. iudi
cantẽ. 7 extra de dolo 7 cõtumacia. c. ꝓut. de
cõceſ. p̃ben. 7 eccle. nõ vacantꝭ. c. poſt electio/
nẽ. ff. de int̃rogatorijs actionibus. l. ſi ſen/
tentie. Nã cauſaru3 merita ꝑtiũ aſſertione
pandunt̃. extra de i inte. reſtitu. c. cũ ex litte/
ris. C. ſi per vim vel alio modo. l. 2. Que oĩa
ex quo fieri debẽt in iuſto 7 ꝑfectiſſimo vni/
uerſali iudicio fient. Et ideo erit iudex cõpe
tens de quo. ſ. dictũ eſt. Sed vt ibi ſit reus 7
reliqua neceſſaria. Primo 7 añ ea fiet oĩu3
generalis raſurrectio. de qua loquit̃ ſcriptu
ra. Dañ. 12. Qui dormiunt in terre puluere
euigilabũt: alij in vitã eternã: alij in oꝑꝓro/
briũ ſempiternũ. Hec ibi. ¶ Tertiũ qd̃ cõ/
currit ad preparationẽ iudicij erit eorundẽ
mortuoꝝ añ iudicẽ vniuerſalis preſentatio:
iuxta illud Math. 25. Cũ aũt venerit filiꝰ
hoĩs in ſede maieſtatis ſue 7 oẽs angeli eius
cũ eo: tũc ſedebit ſuꝑ ſedem maieſtatis ſue: 7
cõgregabũt̃ ante eũ oẽs gẽtes. hec ibi. Hoc
etiã cõcludũt theologi: maxime Ric. vbi. ſ.
diſ. 47. ar. i. q. 4. aſſignans rõnẽ quare oẽs
in iudicio ꝑſonaliter apparebunt. vt. ſ. con/
ſciẽtie ſinguloꝝ in preſentia iudicis ſingulis
pateãt ad diue iuſticie manifeſtationẽ: 7 vt
viui hoc preſciẽtes etiã pre audiẽtes ꝑ ſacrã
ſcripturã ꝙ ſic oportebit oẽs ꝑſonaliter cõ/
parere diligẽtius ſe prepararẽt: ne in tanta
cõgregatõe 7 corã tanto iudice extremã re/
cipiãt confuſionẽ: nec erit ibi defenſio ꝑ ꝓcu
ratore3 q̃ non admittit̃ in cã criminali. ff. de
publicis iudi. l. penultima. §. ad crimẽ. 7. ff.
an ꝑ aliũ cauſe appellatio. l. i. §. p̃. etiã habet̃
in. l. ſeruũ. §. publice. ff. de procuratoribus.
et. C. de accuſationibꝰ. l. reos. 5. q. 3. in crimi
nalibꝰ. Et etiã oẽs in iudicio ꝑſonaliter ap/
parebũt vt ſinguli iudicẽ quo ad hũanã na/
turã videant ad ꝯſolationẽ electoꝝ 7 repro
boꝝ ampliorẽ afflictionẽ de quibꝰ dictũ ẽ ſu/
perius. ¶ Sed hic orit̃ vnũ dubiũ. Si oẽs
in tali iudicio iudicabũt̃ q2 ex ſupradictis vi
det̃ ꝙ ſic. Cũ eni oẽs i iudicio apꝑere debeãt
vt dictũ ẽ: g̃ oẽs iudicabũt̃. S3 oppoſitũ vr̃
. ſ. ꝙ nullꝰ bonꝰ debeat iudicari. iuxͣ illd̃ Io. 3.

Qui credit i eo nõ iudicaꝛ. Itē ꝙ null⁹ infi/delis vr̄: qꝛ Jo. 3. Qui nõ credit iā iudicat⁹ ē. Sȝ q̇ iudicat⁹ ē iterū nõ debet iudicari: ergo ⁊c. Itē ꝙ null⁹ ꝑuull⁹ iudicaꝛ qꝛ ꝑuuli nihil bo/ni nec mali oꝑati sūt: nec meruerūt cõmeritū nec demeritū ꝓprie loquēdo i actu cõsistat: sed iudiciū erit ꝓpter discussionē meritoꝝ vel demeritoꝝ: ergo nõ iudicabūꝛ ꝑuuli. Ad hoc dubiū rn̄dit Bona. i. 4. di. 47. ar. i. q. 3. Et Ri. ibidē. q. 6. sic distiguētes In illo iudicio erit de meritis: ⁊ de demeritis disceptatio siue discussio: ⁊ ꝓ meritis ⁊ demeritis retributio Quātū ad retributionē ȝ oēs iudicabūꝛ ēt āge/li: tum ex ꝑte iusticie dei: qꝛ sic iudiciū oiuȝ vniūsale fiet: vt dei iusticia ⁊ oib⁹ clarescat ⁊ appareat: sic iudiciū āgeloꝝ fieri debet. tū ꝑte glīe xp̄i: qꝛ xp̄s triūphauit de diabolo ⁊ iudicat⁹ fuit a mēbro diaboli ⁊ ad suggestio/nē ei⁹. ideo debet auctoritatē iudicialē sup̄ ipsū accipe. Tū ex ꝑte demeriti: qꝛ enī ꝑtici/pes fuerūt humane culpe: debent ⁊ ꝑticepes esse cõtumelie ⁊ pene. Tū ex ꝑte supplicij cõ/sūmādi. sicut enī oēs hoies expectāt iudiciū vel ad consūmationē glīe vl' pene: sic etiā de/mones iudiciū nõ debent euadere: vt si q̇d pe/narū eis deest plene suppleaꝛ. Oēs ergo iudica/bunꝛ qꝛ augebiꝛ suppliciū maloꝝ: tā hoium ꝙ angeloꝝ ⁊ gaudiū bonoꝝ tā angeloꝝ ꝙ ho/minū: boni enī angeli ꝙuis habeāt suā retri/butionē essentialē. Tū ꝓ ministerio qḋ nob exhibēt recipiāt aliqḋ accidētale gaudiū: si/cut mali angeli ꝓ malis. vt patet. s. ꝑ resū/ptionē etiam corpoꝝ reproboꝝ hoiuȝ auge/biꝛ suppliciū: ⁊ electoꝝ augebiꝛ premiū. Et hec erit ratio quare oēs i iudicio cõparebūt etiaȝ angeli boni ⁊ mali. Ideo Job. 40. de Beremoth dicitur. Species eius frustrabi/tur ⁊ cūctis videntibus precipitabiꝛ. Et. i. Chor. 6. Nescitis qm̄ angelos iudicabim⁹ Quātū aūt ad discussionē nõ oēs iudicabūꝛ qꝛ ꝺm Grego. 26. moraꝰ ⁊ magr in. 4. dis 47. c. 3. Alij iudicabūꝛ ⁊ peribūt: vt illi qui aliq̄ bona habuerūt ꝑmixta suis malis ꝺ ma/la finaliter ꝑponderauerūt. Alij vero iudica/bunꝛ ⁊ ꝑibūt: vt illi quoꝝ mala fuerūt ꝑmi/xta bonis: vt hi q̇ fundamēto fidei caruerūt Alij vero iudicabūꝛ ⁊ saluabunꝛ: vt hi quoꝝ merita bona fuerūt ꝑmixta malis: sed bona ꝓualuerūt ⁊ ꝑponderauerūt. Alij nõ iudi/cabūꝛ ⁊ saluabūꝛ: vt hi q̇ꝝ merita ita fuerūt ꝑfcā ꝙ nullis malis aut paucissimis fuerūt ꝑmixta: vt viri perfecti ⁊ etiā ꝑuuli purgati ab originali pctõ q̇ decesserūt añ liberi arbi/trij vsū vtiqȝ ⁊ angeli scī. Hec ibi. Qñ ergo dr̄ ꝙ q̇ credit nõ iudicaꝛ: itelligiꝛ ꝺ ꝑfectis nul/la aut pauca mala habētib⁹. Et qñ dr̄: Qui nõ credit iā iudicat⁹ ē: itelligiꝛ de infidelib⁹ Et hoc solū itelligēdū ē de iudicio discussio/nis. Vñ ꝓpheta ꝑdicta cõfirmās ait: Nõ re/surgēt ipij in iudicio. i. ꝺm Alex. ibidē ad hoc vt iudicēꝛ iudicio discussionis: qꝛ tā horri/bilia pctā sua erūt: ꝙ discussione nõ indigēt Et seq̇ꝛ: Neqȝ pctõres in ꝯsilio iustoꝝ. i. ꝺȝ eūdē falsi xp̄iani nõ resurgent ad hoc vt iu/dicēt i ꝯsilio iustoꝝ. s. snīe approbatione: qḋ iudiciū vocaꝛ cõsiliū iustoꝝ: qꝛ nihil ibi nisi rectitudinis erit. Et sic patet q̄liter oēs ante iudicē debeant ꝑñtari in vniuersali iudicio.

¶ Sed hic oriꝛ aliud dubiū. s. vbi ꝯgrega/būꝛ: qꝛ Johel. 3. Adducā oēs gētes i valle iosaphat ⁊ disceptabo cū eis: nõ enī videꝛ ꝙ oēs hoies in illa valle cõꝑhendi possint. Dic ad hoc Alex. de al'. vbi. s. Et Rica. in. 4. dis. 48. ar. i. q. 7. ꝙ xp̄us nõ descēdet in vallē io/saphat: sed suꝑ montē oliueti de q̄ i celū ascē/dit residebit i aere in loco alto vt ab oib⁹ pos/sit videri: parū citra locū illū in q̄ apl'i desie/rūt ipsū corꝑaliter videre qñ ascēdebat i ce/lū: hoies aūt cõgregabūꝛ in vallē iosaphat cui ꝑeminet mõs oliueti: ⁊ q̄t in illa valle po/terūt capi: tot erūt ibi: alij circa vallē. Qui/dā ꝓpinqui⁹: q̇dā vero remotius. Electis tñ ad dexterā existētib⁹ iudicis nõ in terra sed i aere. iux̄ illud apl'i. i. Thessa. 4. Rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiā xp̄o in aera. Hec ibi Sȝ ꝑfecti eminēti⁹ ⁊ magis ꝓpe iudicē erūt Reprobi vero a sinistris iudicis: sicut habeꝛ ex/presse in euāgelio ⁊ i terra stabūt. His ꝯcor/dat magr̄ in. 4. dis. 48. c. penultimo. Boni rapienꝛ obviā xp̄o in aera: reprobis i terrā quā dilexerūt remanētibus. Hec ibi. Et di/cūt doc. ꝙ magis cõgruū ē: ꝙ christ⁹ iudicā/do stet in aere suꝑ mõtē oliueti ꝙ suꝑ locū i q̄ passus ē: qꝛ passus ē in forma infirma: sed iudicabit i forma glīosa sic ⁊ ascēdit. Et di/cūt etiā ꝙ ꝓ tāto dr̄ vallis iosaphat: qꝛ inꝛ ꝑtaꝛ loc⁹ iudicij: non ꝙ in ipsa totaliter fiet iudiciū: sed circa ipsam eo modo quo dictū est. Et sic patet pars prima.

Pars secūda hui⁹ sermonis i qua poniꝛ

vniuersalis iudicij debita executio.

S Ecũdo ponũt tria cõgrua ad execu/
tionẽ iudicij: quoꝝ Primũ erit mul
toꝝ accusantiũ locutio: q2 ꝯ prauos
q̄tuor accusatores resurgẽt. Primꝰ erit con/
scientia ꝓpria. iuxta illud Dañ. 7. Sedebit
iudiciũ ⁊ libri apti sũt. s. ꝯscie. ⁊ illud Hiere
2. Arguet te malicia tua. Tũc eni in cõscia
cuiuscũq3 patebũt oĩa scelera. Et q̇ de scele/
ribꝰ suis pniam nõ fecerũt in ꝯspectu totius
mundi ꝯfundẽt. Quia vt ait Ber. pctm̃ ꝓ/
priũ cuiuscũq3 dicet i iudicio. Tu me fecisti
opꝰ tuũ sum: ego semꝑ tecũ ero. ⁊c̃. Secũdꝰ
erit scriptura sacra. iuxta illud Jo. 5. Est q̇
nos accusat moyses ⁊ lex moysi. Tertiꝰ erit
celũ iux̃ illõ Job. 2. Reuelabũt celi iniq̇tatẽ
eiꝰ. Quartꝰ erit sathanas cũ satellitibꝰ suis
S3 q̇nq3 erũt ꝑncipales i iudicio loquẽtes
Primꝰ erit lucifer q̇ añ se ducet reges: impe
ratores: barones: comites ⁊ milites prauos
⁊ ꝑuersos ⁊ reliq̇3 suꝑbos: ⁊ dicet ipse luci/
fer iudici. Equissime iudex: ecce isti homies
pessimi: leges ⁊ p̄cepta tua fregerunt pupil/
los ⁊ viduas occiderunt: ⁊ plurimos oppres/
serunt: vt superbie sue vacarent ⁊ satisface/
rẽt. Cui dicet iudex xp̄s: suꝑbis ẽ fortiter re
sistẽdũ: sepa ḡ eos ad sinistrã ꝑtem nec pote
rũt luciferi potẽtie resistere. ¶ Secũdꝰ ac/
cusator erit mãmona q̇ ducet añ se vsurari/
os p̄dones maris ⁊ t̃re mercatores ⁊ artifi/
ces q̇ mẽdacijs ⁊ ꝑiurijs lucrãt ⁊ rusticos q̇
festa nõ custodiũt ꝓpt̃ lucra: q̇ etiã iudici di
cet: Judex equissime i euangelio dixisti: vt
Math. 7. scribit̃. Jn q̄ mẽsura mẽsi fueritis:
metiet̃ ⁊ vobis. Jsti sꝑ mẽdacijs: falsitatibꝰ
⁊ oppressionibꝰ ꝓximos deceperũt. Cui dic̃
xp̄s: Ois auarꝰ regnũ dei non possidebit: q2
sicut bti paupes: ita maledicti cupidi ⁊ aua/
ri. Separa ḡ eos: qõ ⁊ faciet: nec poterunt ei
oẽs isti auari resistẽ. ¶ Tertiꝰ erit Armo
deꝰ qui ducet ante se oẽs furciferos sodomi/
tas adulteros: incestuosos vtriusq3 sexus ⁊
dicet: O iustissime iudex posuisti in p̄ceptis
tuis Nõ mechaberis: nõ cõcupisces vxorem
ꝓximi tui: q̄ isti nullatenus obseruare vo/
luerũt. Cui ipse xp̄s: caro ⁊ sanguis regnũ
dei nõ possidebũt. Separa eos: qõ ⁊ faciet:
nec poterũt ei omnes luxuriosi cõtradicere.
¶ Quartꝰ erit Belçabub q̇ ducet añ se here
ticos: incãtatores: maleficos: sortilegos ⁊ di

uinos ⁊ dicet xp̄o: Dñe in multis locis diuine
scripture p̄cepisti qõ te vnũ deũ adorarent:
nec facerẽt sculptile: idola: ⁊ maleficia: hi isti
ꝓrsus ꝯtrafecerũt: posuisti vtiq3 pseudo ꝓ/
phetis ⁊ mala intelligẽtia scripturaꝝ: ecce q2
adsunt q̇ ecclesiã tuã destruxerũt. Cui xp̄s
isti sunt lupi rapaces: fures ⁊ latrones: q̇ nõ
sũt ingressi ꝑ hostiũ in ouile: q̇ comederunt
oues meas: i vestimẽtis ouiũ ambulantes. ⁊
ideo sepa eos: qõ ⁊ faciet: nec poterũt ei suis
argumẽtationibꝰ ⁊ incantationibꝰ ꝯdicere.
¶ Quintꝰ ẽ aliꝰ demon q̇ datꝰ ẽ in ruinã sta
tus clericalis. s. Beemoth: ⁊ iste ducet oẽs
dãnatos clericos: p̄sbros: ep̄os: archiep̄os.
cardinales: ⁊ sũmos pontifices: religiosos ⁊
religiosas regulares: q̇ suas regulas non ob
s̃uauerũt ⁊ dicet: Dñe istos elegisti vt irẽt
⁊ fructũ afferrẽt ⁊ eoꝝ fructꝰ remaneret: sed
isti in ecclesia tua magis dissipauerũt q̄ cõ/
struxerũt. Cui dicet xp̄s: hi ꝓlixius iudiciũ
accipiẽt: q2 noluerũt me seq̇. Et iõ tãto indi/
gniꝰ tractãdi sũt quã dignissimã dilectã spõ
sã meã vilissime tractauerunt. Separa igit̃
eos longiꝰ a me: qõ ⁊ crudelit̃ faciet: nec po/
terũt sua dignitate ꝯdicere. ¶ Deinde veni/
et demon cuiuscũq3 pcti auctor añ iudicem
quẽlibet singularit̃ accusans. iux̃ illud Aug
i q̄dã ep̄la. Presto erit aduersariꝰ nr̃ diabo/
lus cũ recitabũt̃ verba ꝓfessionis nr̃e ⁊ obij
ciet nobis q̄cũq3 fecerimꝰ ⁊ in q̄ loco peccaui
mus: ⁊ q̄ hora: ⁊ q̇d boni tunc tẽporis facere
debuimꝰ. Et si tales iuenti fuerimꝰ exulta/
bit ille nequissimꝰ: agẽs talẽ causa3 apud ta
lẽ iudicẽ: dicturꝰ ẽ eni diabolꝰ: Equissime
iudex: iudica hunc esse meũ ꝓpt̃ culpã: q̇ tuꝰ
esse noluit ꝑ grãm: tuꝰ ꝑ nãm: meus ꝑ mise/
riã: tuꝰ ꝑ passionẽ: meꝰ ꝑ ꝑsuasionẽ: tibi in/
obediẽs: mihi obediẽs. A te accepit imorta/
litatis stolã: a me pẽnosa3 hãc qua indutꝰ ẽ
tunicã: tuã vestẽ dimisit: cum mea veste huc
aduenit oĩa que huc attulit: mea esse video:
mea cõcupiuit: meꝰ eẽ voluit ⁊ ideo mecũ pu
niri debet: heu heu: poterit ne talis apire os
suũ q̇ talis iueniet̃: vt iuste cũ diabolo dãne
tur? Hec ille. ¶ Secundũ erit multoꝝ testi/
monio: q2 sicut q̄tuor accusatores i iudicio
surgẽt: ita etiã q̄tuor testes. Primus testis
angelus cuiuslibet hoĩs. Vñ Chrisosto. sup
Math. Angeli aderunt cũ ipso testifican/
tes quãtum administrauernuta deo missi.

Secundus testis erit filius indisciplinatus contra patrē: et fili⁹ spūalis ꝯ patrē spūalē ⁊ tēporalis ꝯ patrē temporalē: ⁊ corꝑalis ꝯ corꝑalē: iō Eccle. 41. De p̄re ipio cōquerūt filij: qm̄ ꝓpter ipsū sunt i opprobriū. Terti⁹ testis erit clamor pupillorū ꝫ orphanoꝝ ⁊ viduaꝝ Sapie. 5. Tūc stabunt iusti in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt ⁊ qui abstulerūt labores eoꝝ. Uidentes turbabunt timore horribili: ⁊ mirabunt in subitatione in sꝑate salutis gemētes pre angustia spūs gementes di. int se. Hi sūt quos habuimus aliquādo in derisuꝫ: ⁊ in similitudinem improperij. nos īsensati vitam illoꝝ estimabam⁹ insaniā ⁊ finē illoꝝ sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei ⁊ inter scōs sors illoꝝ est. Hec ibi. Quart⁹ testis ⁊ vltim⁹ erit xp̄i passio. iō Hiero. Crux xp̄i cōtra te porabit: xp̄us ꝑ vulnera sua contra te allegabit: cicatrices cōtra te loquent. claui de te ꝯquerent. Tunc eni christus ſm Ber. dictur⁹ ē peccatorib⁹: Ecce miserrimi naçareth vbi annūciatus ⁊ cōcept⁹ fui. Ecce bethleē vbi natus ⁊ pānis vilibus obuolut⁹ extiti. vbi in presepio in medio bouis ⁊ asini suꝑ fenū reclinatus iacui. Ecce hierusalē in qua flagellatus: vilissime eiectus clamātib⁹ iudeis: crucifige: coronā spineā portans adiudicat⁹ sum morti. Ecce caluarie locus vbi crucifixus fui. Ecce hortus vbi orans ꝓ vobis guttis sanguinis cū magno dolore sudaui. Ecce instrumenta mee passionis: quibus tā dire cruētatus fui. Ecce carnē quā ꝓ vobis assumpsi. Ecce cicatrices quas ꝓ vobis ꝑtuli. ⁊ reliqua similia. Que oīa confirmat Aug⁹. de vanitate mundi di. Ego te hō de limo terre hui⁹ manib⁹ meis formaui: ⁊ i paradisum meū qd̄ nō merebaris collocaui: ſꝫ tu me iussaq; mea cōtēnēs: deceptorē seq̄ voluisti: vnde ⁊ iusta pena dānatus in inferni supplicijs deputat⁹ es: postea tui misert⁹ carnē assumpsi in terris degens vitā int peccatores habitaui: contumelias ⁊ verbera pro te sustinui vt te eriperē colaphos ⁊ sputa suscepi vt te honorarē. Acetū cum felle bibi: vt dulcedinem paradisi degustares: ꝟpribus coronat⁹: cruci affixus: lancea vulnerat⁹ sū ꝓpter te mortu⁹. In sepulchro posit⁹ ad inferna descendi: vt te ad paradisū reducerem tartara adij: vt i celū regnares. Agnosce ꝗ̄ ipietas humana quāta ꝓ te ꝑtuli. Ecce liuores quos ꝓ te suscepi. Ecce clauoꝝ foramina quib⁹ affixus in cruce pependi. Suscepi dolores tuos: vt sanarē te. Suscepi penā: vt tibi darē gloriā. Suscepi morteꝫ: vt tu haberes vitā imortalē. Hec ille. ¶ Quid igit faciāt miseri ⁊ infelices dānati christū talia dicentē audientes? ꝓfecto nihil ei respōdebunt: ſꝫ stridebunt dentib⁹ suꝑ se ⁊ plangent. Unde Chrysosto. suꝑ Math. hoc cōfirmans ait: Plangent se iudei vidētes viuentē ⁊ viuificantem quē quasi hominē mortuū existimabāt. Plangent se gētiles qui vanis phoꝝ disputationib⁹ decepti irrōnabilē stulticiā putauerunt esse deū colere crucifixum ⁊ detulerunt creature gloriā creatoris. Lugebūt mali xp̄iani qui magis dilexerunt mūdū ꝙ̄ xp̄m: cū audierint eū verba hec ad se dicētē Ego ꝓpter vos homo fact⁹ sum: ꝓpter vos alligat⁹: delusus: cesus: ⁊ crucifixus: vbi est tātarū meaꝝ iniuriaꝝ fructus? Ecce sanguinis mei ꝑciū quē dedi redemptionē animarū vestraꝝ: vbi est seruitus vr̄a quā mihi ꝓ ꝑcio sanguinis mei dedistis? Ego suꝑ gloriā meā vos amaui: cū essem de⁹ apparēs homo ⁊ viliorē me oībus rebus vr̄is fecistis. Nā oēm rē terre vilissimā amplius dilexistis ꝙ̄ iusticiā meā ⁊ fidē. Plangent se heretici: qꝛ purū hominē crucifixū dixerūt cū viderint ipsum esse iudicē quē cōprehēderunt iudei. Plangēt oēs trib⁹ terre: qꝛ nec virtus resistendi ē cōtra eū: nec fugiēdi facultas añ faciē ei⁹: nec pn̄ie locus nec satisfactionis tēp⁹ ⁊ angustia ē omniū reꝝ: nihilq; eis remanet ꝑter luctū. Hec ille. ¶ Ex quib⁹ oīb⁹ cōcludit ꝙ in iudicio erunt conueniētes accusatores ⁊ testes. De quibus ait Ber. Attende ꝙ̄ cito veniet dies vltima subito veniet ⁊ forsitā hodie erit: iam adest: iam presentaberis ante xp̄i tribunal ⁊ tremēdū iudicē. Accusaberis de multis ⁊ magnis offensis: non vno nec paucis: sed innumeris criminib⁹ nō paruis: sed īmensis nō dubijs sed certis: nō breui accusatione: sed tam longa ꝙ̄ longa fuit tota vita tua: non vno accusatore sed tot quot sunt delicta tua. Ipse iudex est districtus accusator tuus. Omnes etiam boni et mali coram deo accusabunt te: cum eo boni

q₂ debēt̃ deo eq̄tatē: mali q₂ seruāt tuā eq̄ta/
tē. Tot iudicibꝰ ꝓplis astabis ꝗt te p̄cesserūt
in ope bono. Tot ꝯuinceris testibꝰ: ꝗt te mo
nuerūt bonis sermonibꝰ ⁊ iustis accusationi
bus. O ibꝰ pplis iudicabūt̃ iniq̄tates tue et
cūctis agminibꝰ patebūt scelera tua nō solū
actuū: verū etiā locutionū ⁊ cogitationū ⁊
ita Hinc erunt accusantiū pctā: inde t̃rens
iusticia subtꝰ patebit horrēdꝰ infernꝰ insuper
iudex iratꝰ. intꝰ remorsus ꝯscie foris mūdꝰ
ardēs. Si iustus vix saluabit̃: pctōr sic dep̄/
hensus in quā ptē se p̄met̃: latere ē ipossibile
apparere intolerabile. Hec ille. ¶ Tertiū
in executione vniuersalis iudicij erit a iudice
debita int̃rogatio. Nā vt ipse iudex accusa/
tores ꝯ malos ⁊ testificatōes audiuerit: sepa
rabit bonos a malis: ⁊ statuet quidē oues. i.
bonos a dextris: hedos aūt. i. malos a sinistrꝭ
s̃m ꝙ in p̄nti vita p diuersa itinera incesse/
rūt: q₂ dextera p bonū opꝰ: sinistra p maluȝ
intelligit̃. vñ Prouer. 4. Uias q̄ a dextris
sūt nouit dñs: ꝑuerse v̄o sūt q̄ a sinistris. Et
tūc societatē suā int̃rogabit. ¶ Primo dul/
cissimā m̄rem suā di. Mater mea dulcissi/
ma te ob tenerrimū amorē quē ad me sp habu
buisti: reginā i celo ꝯstitui mīe īnūerabiles
hoīes vtriusq̄ sexꝰ p te salui facti sūt. Ecce
g̃ vide istos miserabiles pctōres q̄d tibi vr̃?
Tūc glīosa virgo Maria dicet filio. O fili
bñdicte in quo sūt oēs thesauri scīe ⁊ sapien/
tie dei bñdictio ⁊ claritas ⁊ sapia: ꝙdiu fui i
mūdo tue scissime voluntati me sp ꝯforma/
re volui: nūc g̃ q₂ nō ē ampliꝰ tēpꝰ mīe s₃ iu/
sticie: nihil aliud dico: nisi vt facias iusticiā
cū illa tñ mīa q̄ sine p̄iudicio iusticie fieri po
test. O indurati pctōres ꝯuertimi dū tēpus
habetis: q₂ veniet dies illa in q̄ nō erit locus
supplicatiōis ⁊ clemētie. ¶ 2ᵒ interrogabit
aplōs martyres ꝯfessores q̄ rñdebūt bñficia
narrātes q̄ ad vtilitatē aīaꝝ fecerūt. Deide
subiungēt. Eq̄ssime iudex apud te nullū bo/
nū ē irremuneratū: ⁊ nullū malū ipunituȝ
Cū g̃ istos a dextris tuis stātes multa bona
vt nouit scissima tua maiestas ꝯstat fecisse ⁊
ecōuerso malos: m̄ra ⁊ g̃uia mala dignū ē
vt his bonis p̄miū ⁊ his malis suppliciū tri
buas: ⁊ tunc sigillatim oēs malos a sinistris
stātes condēnabūt incipiēte. Abel clamare
ꝯ inuidos ⁊ homicidas. Et Iacob ꝯ gulo/
sos. Et Ioseph ꝯ sortilegos ⁊ idolatras. Et
Io. baptista ꝯtra adulatores. Et petrꝰ ꝯ si/
moniacos vindicta. vin. vin. Dñe et̃ne glo/
rie. Et sic patet secūda pars.

Pars t̃tia huiꝰ sermonis in qua ponitur
vniuersalis iudicij terribilis sentētiatio.

Tertio ponūt̃ tria congruētia ad de
terminationeȝ vniuersalis iudicij.

¶ Primū erit bonoꝝ ꝓ meritis bñ
dicta remuneratio. Tūc eni dicet his q̄ a de/
xtris erunt. Uenite bñdicti patris mei possi/
dete paratū vobis regnū a cōstitutiōe mūdi
O dulcissima allocutio. O vox oī iocūdita
te plenissima. O vox repleta oī suauitate q̄
hti inuitant̃ ad grām ⁊ ad gloriā ⁊ añceden
tē p̄destinationē. Ad grāȝ q̄dē ꝑtinet bñdi
ctio dei patris de qua dr̃: Uenite bñdicti: ad
gloriā ꝑtinet possessio regni: de qua dr̃: pos/
sidete paratū vob̄ regnū. Ad p̄destinatiōeȝ
ꝑtinet p̄paratio ab et̃no: de q̄ dr̃: a cōstitutōe
mūdi: iō vos benedicti: venite ad sūmā opu
lētiā: q̄ fuistis paupes ad sūmā excellētiā: q̄
fuistis hūiles ad sūmā leticiā q̄ fuistꝭ i p̄nīa
tristes. Et cām huiꝰ p̄mij assignauit di. Esu
riui ⁊ dedistis mihi man. vbi notādū ꝙ sex
miserie corꝑales i hoc mūdo sunt: fames: si/
tis: frigus: ꝑegrinatio: infirmitas: ⁊ carcer.
quibꝰ. 6. oꝑa mīe corrñdēt: cibare: potare:
vestire: corrigere: seruire: redimere: que oia
electi ministrauerūt. De. 7ᵒ. oꝑe mīc. s. de se/
pultura nulla mētio fit eo ꝙ mīa sit ꝓximis
inq̄ꝙtū xp̄i mēbris: mortuꝰ aūt inq̄ꝙtū mor/
tuꝰ neq̄ꝙ mēbrū ē xp̄i vt apl's. 7. ad Heb̄. ait
Christꝰ aūt sp viuēs ē sed q₂ bonū xp̄i ami/
cis factū vr̃ eis modicū respectu boni oblati
p̄mij: iō xp̄i ipsi boni dicēt modicū. Dñe qñ
te vidimꝰ. ⁊c̃. q. d. ex p̄mio nob̄ collato m̄ltū
miramur ⁊ de seruitio q̄d tibi fecisse ignora
mus. Rex aūt sic respōdet di. Amē dico vo
bis ꝙdiu fecistis vni de minoribꝰ his: mihi
fecistis: ⁊ q₂ vt dicitis hec q̄dē oꝑa vr̃a pau/
ca sūt respectu p̄mioꝝ ex mea largitate illa
vobis cōtribuo. ¶ Scōm circa determina/
tionē sentētie vniuersal' iudicij erit maloꝝ
ꝓ demerit̃ maledicta punitio. Unde voluet
se iudex v̄sus prauos di. Discedite a me ma/
ledicti i ignē eternū. Et rñdēt O infelix di
scessio: O crudelis locutio: O v̄bū ꝑtingēs
vsq̄ ad diuisionē aīe: O medullarū ⁊ oīum
interiorū terribilis cōcussio. Propt̃ tria cō/
cutient̃ viscera pctōꝝ. Primo, ꝓpt̃ diuisionē

⁊ exclusionẽ visionis diuine cũ eis dicet. Di-scedite a me. Scdo ꝓpter eternalis gehenne ꝑcussionẽ cũ eis dicet. In ignẽ eternũ. Tertio ꝓpter familiaritatis diabolice associationẽ cũ eis dicet. Qui parat⁹ ẽ diabolo ⁊ reliq. Discessus q̃de erit pudoris incendiũ ⁊ doloris. Consortiũ horroris. Ne aũt sñia eis iniusta videat̃ cãm assignauit di. Esuriui ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. ⁊c̃. q. d. ꝓpter vestras crudelitates hec crudelis sñia vobis datur. vbi Greg. Si tanta pena dat̃ qui sua nõ dedisse ꝯuincit̃: qua pena feriẽdus erit qui aliena redarguit̃ abstulisse? In hoc etiã innuit dñs ꝙ si ꝓpter peccata omissionis impij tot cruciatib⁹ punient̃ quot supplicijs puniẽdi sunt qui scelera cõmissionis sortilegioꝝ: rapinarũ: vsurarũ: ⁊ huiusmodi ꝑpetrarũt. Sed q2 peccata sua vellent paliare: ideo falsa excusatione nitunt̃ se excusare di. Dñe qñ te vidim⁹ esurientẽ. ⁊c̃. Ubi Raban⁹ dicit. Si se excusare satagant tñ christũ fallere nõ possunt qui oĩa nouit. Unde eis sic dicet. Amẽ dico vobis q̃diu non fecistis vni de minoribus meis: nec mihi fecistis. ¶ Aduertendũ tñ ꝙ lz vt superi⁹ dictũ est de operib⁹ misericordie. tãꝙ de minorib⁹ ⁊ faciliorib⁹ ⁊ ad q̃ magis natura inclinat̃ disceptationẽ facere christũ dicat̃: non tñ ex hoc indiscussa ꝑtrãsient: imo nec hora tẽporis quo ad opationẽ: nec verbũ otiosũ quo ad locutionẽ: nec inanis mẽtis vagatio quo ad cogitationẽ sine maxima examinatiõe ꝑteribit. vnde de h̃ Ber. ait: Sicut nõ peribit capillus de capite: ita nec momentũ de tpe de quo non q̃rat̃ De. 2°. Matth. 12. de oĩ ṽbo otioso q̃d locuti fuerint hoĩes reddent rõnẽ in die iudicij. De. 3°. sap. h̃. In cogitationib⁹ impij erit interrogatio. Et Origenes dicit: In illa die cogitatões accusabũt aĩas ¶ Tertiũ circa determinationẽ vniuersalis iudicij erit immutabilis vtroꝝꝗ. s. maloꝝ ⁊ bonoꝝ collatio: hec eni sñia imutabilis erit: q2 per prophetã de christo scriptũ ẽ. Que ꝓcedũt de la. meis nõ faciã irri. In decretis eni. 43. c. q̃tuor. dicit̃. Q̃ quatuor possũt peruertere a sentẽtia recta iudicẽ q̃ in his ṽsib⁹ cõtinent̃ Quatuor ista. timor: odiũ: dilectio: cẽsus. Sepe solent hoꝝ rectos ꝑuertere sensus. q̃ longinqua fuerũt a Salomone ⁊ ꝓpinqua mulieri meretrici: vt in. 3. Reg. volumine clarius demonstrat̃: que in futurũ meliora sũt ⁊ erũt in christo: vnde Ber. ait: Iudex ille nõ fallet̃ verbis: nec flectet̃ donis: Et iõ ibunt in suppliciũ eternũ: iusti aũt in vitam eternã. Ubi scdm Greg. erit frigus intolerabile: ignis inextinguibilis: vermis immortalis: fetor intolerabilis: tenebre palpabiles flagella cedentiũ: horrida visio demonum: cõfusio peccatoꝝ: desperatio omniũ bonorũ: erit eni miseris mors sine morte: defect⁹ sine defectu: q2 semꝑ mors incipit: ⁊ defect⁹ deficere nescit. Cũ ergo dãnati se viderint esse cõstrictos quo timore pauescẽt? quo latibulo se abscondẽt? supra erit iudex conturbatus: subtus infern⁹ horribilissim⁹ ꝑparatus: oẽs iustam eẽ iudicis sententiã approbãtes contra angeli boni ad thartara ꝓpellentes: a dextris peccata accusantia: a sinistris demonia ad inferos trahẽtia: interi⁹ cõscientia remordens: exteri⁹ mũdus exurens. Sz gloriosa statio bonoꝝ: q2 ipsi ibũt in vitam eternã. De qua Augu. suꝑ Ioh. Ibi pudici angeloꝝ chori: ibi societas suꝑnoꝝ ciuiũ ibi dulcis solẽnitas a peregrinatiõe eius redeũtiũ: ibi festiuitas sine fine: eternitas sine labe. Ad quã felicẽ vitã nos tritos ⁊ emendatos sententia tam horrida perducat ille q̃ in tam felici gloria. Qui cũ. p. ⁊. s. s. vi. ⁊ re. in se. secula. Amen.

Feria tertia post secũdã dominicã in. xl.ª de prima penitentie parte que est contritio. Sermo. 53.

Ui se humiliat exaltabit̃. Scribunt̃ hec verba Matth. 23. Postꝗ̃ superi⁹ dictũ est de penitentia in generali: nũc dicẽdũ est de ei⁹ partibus in speciali. Que sũt cõtritio: cõfessio: ⁊ satisfactio: q2 iste sũt partes penitentie sacramẽti: que cõstituũt rem in esse integro: ⁊ ꝑfecto sunt partes ei⁹: sed cõtritio cõfessio ⁊ satisfactio cõstituũt penitentiã sacramentũ: ergo ⁊c̃. minor ꝓbat̃ per illud Chrysostomi. de pe. di. i. c. perfecta. perfecta penitẽtia cogit peccatorẽ oĩa libenter sufferre. In corde eni cõtritio: in ore cõfessio: in ope tota humilitas hec est fructifera penitẽtia. Hec ille. Itẽ Augu. in li. de pe. ⁊ de pe. dis. i. non

sufficit. Nõ sufficit mores in meli⁹ mutare ⁊ a pteritis malis recedere nisi etiã de his que facta sũt satisfaciat dño p penitẽtie lamẽta vel dolorẽ: p humilitatis gemitũ p ɔtriti cordis sacrificiũ: coopantib⁹ elẽmosinis ⁊ ieiunijs. Hec ille. Preterea penitẽtia nõ habet perfectam efficaciã nisi istis trib⁹ cõcurrẽtib⁹: peccatũ enĩ separat a deo: ab ecclesia: ⁊ a btitudine: pma igit̃ rõne cõtritionis hꝫ efficaciã recõciliãdi deo: rõne cõfessionis recõciliandi eccl'ie: rõne satisfactiõis merẽdi: ꝙ nõ differat btitudo: ergo sũt partes sufficiẽtes pnie. Itẽ p pdicta tria aĩa tripliciter deo despõsat̃. iuxta illud Osee. 2. Despõsabo te mihi i sempiternũ: ⁊ despõsabo te in iusticia ⁊ iudicijs ⁊ mĩa ⁊ miseratõib⁹: ⁊ sponsabo te mihi in fide: ⁊ scies q2 ego dñs sup quo dic̃ Ray. in ti. de pe. §. 16. Nota ꝙ ter dicit sponsabo ad notãdũ triplicis dilectionis triplex testimoniũ. s. Cordis: oris: opis. vnde ter quesitũ ẽ a Petro an diligeret dñm Jo. vltimo Itẽ ter dicit sponsabo: q2 tripliciter ɔ̃sponsat̃ aĩa peccatrix a christo. s. p cõtritionẽ: cõfessionẽ ⁊ satisfactionẽ ⁊ merito. Nã p hec tria satisfit toti trinitati: p cõtritionẽ que ɔ̃sistit in mẽte: q̃ iuxta Ber. i meditatiõib⁹ repñsentat̃ in mẽoria. Per cõfessionẽ filio: q̃ ẽ ṽbũ patris. p salute mũdi ab extra ⁊ a celo missũ Jo. p. Per satisfactionẽ spiritui. s. cui attribuit̃ bonitas: iuxta illud ad Gal. 5. fructus aũt pacis ẽ charitas Prima igit̃ ps pnie est cõtritio: de q̃ ṽba. pposita coaptari possũt. s. Qui se hũiliat de pctis ɔ̃terẽdo exaltabit̃. s. in gloria. De q̃ cõtritiõe hodie tractãtes ei⁹ diffinitionẽ tm̃ annotabim⁹. Scdm. n. oĩuꝫ theologorũ sniam in. 4. dis. 17. Cõtritio ẽ dolor p pctis volũtarie assũpt⁹ cũ pposito ɔ̃fitendi ⁊ satisfaciẽdi circa quã tm̃ tria ãnotant̃: quor Primũ dicit̃ Nõ nois cũ actu. Scdm dicit̃ obiectũ. Tertium dicit̃ mod⁹ cũ termino.

Pars pma hui⁹ ṽmonis in q̃ agit̃ de diffinitione Contritionis.

P Rimo circa rõnẽ hui⁹ nois cõtritio querit̃ qua rõne dicit̃ penitẽs cõteri de peccato ⁊ nõ atteri vel frãgi. Ad qđ. R. Ri. i. 4. di. 17. ar. i. q. i. Q2 sic in materialib⁹ dicit̃ durũ quod nõ cedit tactui: ⁊ scdm phm. 4. Methauror dicit̃ frãgi qđ diuidit̃ in partes magnas. Ita p quãdã similitudinẽ in spũalib⁹ dicit̃. Cor hoĩs durũ ꝙdiu diuine inspirationi se tangẽti nõ cedit: sed obuiat ɔ̃sistendo in affectu peccati Fragi vero dicit̃ qñ a peccato recedere incipit: ꝙuis nondũ plene ad deũ cõuersum sit. Cõteri vero quãdo in eo totaliter destruit̃ affectus peccati qđ est resilire a pctõ: ꝓpter ꝙ vere penitẽs plene resilit a pctõ poti⁹ dicit̃ ista actio contritio ꝙ fractio: attritio vl' tractio. Ad quorũ dictor declarationẽ aduertendũ ẽm Alex. in. 4. parte sũme sue tractatu de cõfessiõe ꝙ in cõtritiõe penitẽtie tria sũt attendẽda: qđ conterit̃: a quo cõteritur ⁊ ad quid conterit̃. ¶ Primo dico ꝙ illud qđ conterit̃ ẽ cor peccatoris qđ est tãꝙ vas fictile repletuꝫ veneno peccati: iuxta illud Deut̃. 32. fel draconũ vinũ eorũ. Nõ auteꝫ quare cor peccatoris debeat cõteri ad remissionẽ pcti ⁊ non solũ frangi. vel atteri ẽ ista scdm Tho. in. 4. di. 17. arti. i. q. i. Quia initiũ peccati ẽ superbia per quã homo sensui suo inherens a mandatis dei recedit. Et iđ oportet ꝙ illud qđ destruit peccatũ: hoiem a suo sensu discedere faciat. Quapropter necesse ẽ ad plenã remissionẽ peccati ꝙ hõ per cõtritionẽ totaliter omnẽ sensum ⁊ affectuꝫ peccati dimittat: ⁊ hoc est qđ conterit̃. i. habere pfectã displicentiã de peccatis a se cõmissis. ¶ Secũdo illud a quo cõterit̃ ẽ duplex mola. Una superi⁹ eleuãs. s. spes venie ex cõsideratione diue misericordie. Alia deorsum deprimẽs. s. timor pene ex ɔ̃sideratione diuine iusticie. De his autẽ molis. dicit̃ Deut̃. 24. Nõ accipies loco pignoris inferiorẽ ⁊ superiorẽ molam. ¶ Tertio dico ꝙ cor ad istũ finẽ cõterit̃ vt petra: vt delectactio totaliter effundat̃. Et ideo dicitur contritio non fractio: quia fractio est in partes imperfecte diuisas vt dictum est supra Cõtritio vero in partes minimas ⁊ perfecte diuisas. Tunc enim vas imperfecte frãgitur. scilicꝫ in partes maiores: quãdo odor vl' color vel sapor remanet in ptibus vasis coloris odoris vel saporis. Sic a simili cum cor frangit̃ per attritionẽ delectatio peccati ad huc remanet. Sed cum frangit̃ per contritionẽ habendo perfectã displicentiã de peccato tunc nihil remanet coloris: odoris: ⁊ saporis peccati delectatiõis: ⁊ fit vas in honorem ⁊ nõ in contumeliã. iuxta illud Act. 9.

Vas electionis est mihi iste. Et. z. Thi. z. dicitur. Si quis emẽdauerit se ab istis erit vas in honorẽ sanctificatũ. Ex his sequit̃ ꝙ ⁊ si in inferno sit cõtritio. iuxta illud Ecclesiasti. 27. Contereť cũ delinquẽte delictum. Aliter tamẽ est hic. scilicet ꝑ gratiã. iuxta illud psal. Cor contritũ ⁊ humiliatũ deus nõ despicies: q̃ ibi scilicȝ in inferno cõtereť in puluerẽ non vt aliud vas fiat: iuxta illud psal. Nõ sic impij non sic: sed tanꝙ pulvis. ⁊c̃. Sed hic per gratiã est cõtritio ad generanduȝ vas nouũ ⁊ solidũ per humorem gratie ⁊ lachrymaꝝ vt dictum est. Et sic patet ratio hu⁹ nominis cõtritio. ¶ Secundo tangiť actus cõtritionis quãdo diciť dolor quia sicut peccatũ cõmittiť ꝑ consensum voluntatis rationalis sic debeť per discesuȝ eiusdẽ: Discesus autẽ a re ꝙ impossibile est nõ esse est dolor ⁊ dolorẽ aggrauat: ergo cõtritio que est discesus a peccato vt dictũ est supra est dolor ꝑ essentiã. Hoc idem probať per locũ ab auctoritate Ambro. sic di. Penitentia ẽ dolor ⁊ amaritudo mẽtis ꝓ peccatis que quisq̃ cõmisit: sed hoc nõ ẽ confessio neq̃ satisfactio: ergo cõtritio: ergo ⁊c̃. Itẽ probať auctoritate Augu. Dolendũ est et dolore purgandũ: sed cõtritio ẽ illud in penitentia qđ purgat peccata: ergo bene diciť in diffinitiõe. Contritio ẽ dolor. Qđ si ꝯtradicať per illud Augu. 14. lib. de ciui. dei. 15 c. sic. duplex est dolor. Carnis videlȝ ⁊ mentis. Dolor ex carne ẽ quedã ab eius passione discessio: sicut autẽ dolor qui tristicia nũcupať est discessio ab his reb⁹ que nobis volẽtibus acciderũt. Hec ille. Ex quo dicto sic arguiť. Contritio nõ est dolor carnis neq̃ mentis. Carnis nõ: quia dolor iste scilicet carnis ẽ discessio a passiõib⁹ carnis siue grauaminib⁹: sed penitẽs in illis consistit et de illis gaudet: ergo cõtritio nõ est dolor carnis nec mentis etiã dolor: quia ille dolor est tristicia que ẽ discessio ab his que nobis nolentib⁹ acciderũt: sed peccata nõ accidũt nobis nolentib⁹: quia scđm Augu. nõ est peccatũ nisi voluntariuȝ: ergo contritio nõ est dolor mentis: igitur a sufficienti diuisione patet ꝙ male dicitur Contritio est dolor. Ad hoc dixerũt quidã ꝙ cum in perpetratione peccati multa accidunt peccãtibus nolẽtibus scilicet offensa dei: lesio naturaliũ

priuatio gratuitoruȝ: ⁊ alia huiusmodi de quib⁹ dolendũ est: iuxta illud Augu. Dolendũ est nõ solum quia peccauit: sed q̃ virtute se priuauit. Sed hec respõsio non sufficit: immo debet esse dolor de eo quod fuit voluntariũ scilicet de ipsa delectatiõe. Quapropter dicendũ est ad argumẽtũ. scđm Alex. vbi supra ꝙ re vera. Contritio ẽ dolor mẽtis: quia licȝ peccatũ in perpetratiõe fuerit volũtariũ: nihilomin⁹ exñte pnĩa nõ ẽ amplius voluntariũ: vnde cũ penitem⁹ de peccatis dolem⁹: ⁊ dolor ille est de reb⁹ que accidunt nobis nolẽtibus id est de his que volemus nõ accidisse. Posset vtiq̃ contra predictã particulã sic argui per talẽ rationem. Dolor diciť a timore: quia timor ẽ de malo futuro nõ dolor de malo presenti: sed peccata de quib⁹ homo conteriť nõ sunt quãdo: ẽ contritio ergo cõtritio nõ ẽ dolor. Ad hoc respondeť scđm Tho. vbi. s̃. arti. 3. q. i. tribus modis. Primo q̃ ꝙuis dolor sensibilis sit tñ presentiũ: tamẽ dolor mẽtalis. s. volũtatis qui requiriť ad deletionem peccati est tam presentiũ ꝙ preteritorũ. Secũdo quia peccatũ lȝ nõ sit ꝑsens quo ad essentiã est tñ ꝑsens per memoriã. Tertio quia peccatũ lȝ nõ sit presens actu: ẽ tñ ꝑsens reatu vel damno. s. tẽporis qđ quo ad aliqđ recuperari nõ potest. ¶ Unde no. ad declarationẽ predictorũ ꝙ sicut in cõtritiõe requiriť dolor: ita etiã gaudiũ spes ⁊ pudor. Oportet enim ꝙ cõtritus habeat dulcorem: spem: pudorem sed ꝑncipaliter tamẽ dolorẽ. Cui⁹ ratio est quia ista tria non ita respiciũt directe peccatũ sicut dolor: qđ patet inductiue: spes autẽ quaȝ cõtrit⁹ habet nõ respicit culpã sȝ diuinã misericordiã: gaudiũ aũt qđ ꝯtrit⁹ hȝ nõ respicit ipsũ pctm̃: sed poti⁹ gr̃am dei ex cõtritione recuꝑandã. Uel possum⁹ dicere ꝙ illud gaudiũ respicit ipsũ dolorẽ ꝑ quẽ recuperať gr̃a: gaudet. n. q̃ de pctõ dolet: vñ dolor ẽ de mã gaudij. Sicut etiã aliqñ quis dolet se prius doluisse: siliter pudor quẽ cõtritus habet nõ respicit directe ipsũ peccatũ sȝ peccati effectũ qui ẽ infamia. Nam verecundia nihil aliud est nisi timor infamie: cõtrit⁹ enĩ habet pudoreȝ tam ex cõsideratione diuine ꝙ humane infamie: sed dolor directe respicit ipsũ peccatũ. Et iđ cõtritio q̃ ordinať ad deletionẽ peccati magis dr̃ dolor ꝙ aliqđ

ꝑdictoꝝ. Concludamꝰ ergo ꝙ bñ dicit᷑. Cō
tritio ē dolor. Et sic patet pars prima.

Pars secūda huiꝰ ſmonis. De diffinitio
ne cōtritionis quo ad suū obiectū.

Ecūdo declarat᷑ secūda ꝑticula con
s tritionis in qua tangit᷑ ipsiꝰ obiectū
quādo dicit᷑ ꝓ peccatis. ¶ Ad cuiꝰ
euidentiā aduertēdū ē. Q̄ꝫ cōtritio nō dꝫ
eē de pctō originali: qꝺ ꝓbat᷑ sic scđm Tho.
vbi. s̄. ar. z. q. z. Et Alex. vbi. s̄. qꝛ ꝯtritio
ē dolor cōminuēs voluntatis duriciē. Et iō
solū de illis peccatis eē pōt que ex duricia vo
lūtatis nr̄e ꝓueniūt. Cū igit᷑ peccatū origi
nale nō sit inductū ex nostra volūtate: sed ex
vitiata origine nature cōtractū: iō nō pōt eē
de ipso cōtritio: ſꝫ displicētia vel dolor: nec in
telligo ait Alex. ꝙ requirat᷑ dolor cōtritio
nis q̇ vehemēs esse debet: ſꝫ sufficit displicētia
leuis dūmodo nō cōtēnat. Nō debet etiaꝫ eē
cōtritio de penis peccatorū: qꝺ ꝓbat᷑ sic ſm
Tho. vbi. s̄. arti. z. q. i. Et etiā Alex. vbi. s̄.
Cōtritio ꝑ se ⁊ ꝓprie quātū ē de necessitate
culpā respicit penā aūt nō nisi ex cōsequenti
vtpote illud qꝺ ē culpe annexū: licꝫ eni ali
qñ cōsideratio dānorū que accidūt ex pecca
ti ꝑpetratione dolēdi materiā inducit et etiā
dolorē: hoc tñ nō ē de necessitate cōtritionis
sed potiꝰ ex abūdanti. Cū eni gratia gratis
data excitat ad ꝯsiderationē dānoꝝ peccati
excitat cōsequēter ad dolēdū de istis: nec do
lor iste ē cōtritionis licꝫ quodāmō sit disposi
tiuꝰ ad illū. Sed dolor iste q̇ est de contēptu
dei ⁊ auersiōe ab illo quē inducit gratia gra
tū faciens ē cōtritionis sine quo nō pōt esse
gratificatio cū deo. Patet ergo ꝙ lꝫ de ma
lis pene possit eē dolor nō tamē ꝯtritio: ⁊ sic
habet intelligi illud Aug. in li. de penitētia
Dolendū ē ⁊ dolore purgandū nō solum qꝛ
peccauit: ſꝫ qꝛ etiā se virtute ꝑuauit. q. d. ꝓn
cipaliter ⁊ ꝓprie dolēdū ē de culpa ⁊ ex ꝯñti
de pena: q̇ q̇dē dolor nō est cōtritionis de ne
cessitate. Nullꝰ eni tenet id de quo dolet sed
penitens tenet penā: ergo dolor penitētialis
q̇ ē cōtritio nō ē de penis ꝓprie. Preterea qꝺ
iuste infligit᷑ volūtarie ⁊ gratāter debet su
stineri: sed pena ꝓpter peccatū inflicta si
ue a deo siue ab hoīe ē iuste inflicta: ergo ta
lis pena ē gratāter sustinēda: ergo de ipa nō
dꝫ eē cōtritio: ſꝫ solū dolor inquātū elōgat
nos a deo ꝑ gloriā ⁊ hoc ad tēpꝰ: qꝛ glīa non

cōpatit᷑ secū penā sicut nec grā culpā: ⁊ sic pa
tet ꝙ de penis pctōꝝ nō ē ꝓncipaliter ꝯtritio
¶ Aduertēdū vtiqꝫ ꝙ ꝯtritio nō dꝫ eē de
penis alienis: qꝺ ꝓbat᷑ ſm Tho. vbi. s̄. ar.
z. q. 5. Illud idē cōterit᷑ qꝺ priꝰ durū ⁊ inte
grū fuit: vñ oportet ꝙ cōtritio de pctō sit in
eodē in quo pcti duricia ꝓcessit: quapropter
de alienis pctis nō ē contritio: licꝫ ꝓplexeta in
dulgētiā petierit de alienis di. Ab alienis
parce ſuo tuo. Nā hoc fuit inquātū aliquis
ex cōsortio pctōꝝ ꝑ cōsensū aliquā imūdiciā
ꝯtrahit: sicut scriptū ē in psal. Cū peruer
so ꝑuerteris. Insuꝑ nō debet eē contritio de
peccato futuro: qꝺ ꝓbat᷑ sic ſm Tho. vbi. s̄.
Primo qꝛ cotritio q̄ cōcernit in suo eē gra
tiā gratū facientē excludit nō solū certitudi
nē sed etiā ꝓsūptionē peccandi in posteriū: qꝛ
cōtritꝰ ꝓsumēdo de adiutorio grē quādā cō
fidētiā assumit de nō peccando in posteꝝ alꝭ
nō ē cōtritio vera: qꝺ patet: qꝛ si aliq̇s ꝓpo
neret vl̄ etiā ꝓsumeret se labi in mortale nō
esset vere contritꝰ. Scđo qꝛ nūq̄ iuste infli
gitur pena sine culpa: ſꝫ culpa futura nōdū ē
ergo cū cōtritio sit pena culpe nō pōt esse de
futuris pctis. Tertio qꝛ pnīa ē de omissis vł
cōmissis: q̄ solūmō ꝓteritū respiciūt. Pnīa
eni sic coiter diffinit᷑ ex supradictis. Penitē
tia ē ꝓterita pctā plāgere: ſꝫ ꝯtritio ē ꝑs pnīe
ergo ꝯtritio solū ē de ꝓterito. ¶ Aduertēdū
tñ ē ꝙ ⁊ si de futuris nō debeat eē cōtrio q̄ ē
pars penitētie: dꝫ tñ eē cautio q̄ ē ꝑs pruden
tie: qꝺ declaro sic: qꝛ i oībꝰ motoribꝰ ⁊ mobi
libꝰ ordinatis: ita ē ꝙ motor inferior hꝫ mo
tū ꝓpriū: ⁊ ꝑ hūc sequit᷑ i aliq̇ motꝰ supioris
sic patet i motu planetaꝝ q̄ p̄t motꝰ ꝓprios
sequūt᷑ motū ꝓmi orbis. In oībꝰ aūt ꝩtuti
bus moralibꝰ motor est ipsa prudētia que ē
auriga ꝩtutū: Et iō q̄libet virtꝰ moralis nō
motu ꝓprio hꝫ aliq̇d de actu prudētie adiū
ctū. Cuꝫ ergo pnīa sit virtꝰ moralis tanq̄
pars iusticie cū actu ꝓprio seq̇t᷑ motū pru
dētie: ꝓpriꝰ aūt actꝰ pnīe ē in obiectū ꝓpriū
qꝺ ē pctm̄ cōmissū: iō actꝰ eiꝰ ꝓncipalis. s. cō
tritio respicit tm̄ peccatū ꝓteritū: ⁊ iō cōtri
tio nō ē de pctō futuro: ſꝫ magis cautio q̄ est
pars prudētie cōtritioni adiūcta. Preterea
ꝙ sufficiēter ꝯtritꝰ debeat hr̄e ꝓpositū ⁊ cau
telā nūq̄ recidiuādi pꝫ etiā sic: qꝛ q̄libet ꝩtꝰ
ad h̄ ꝙ vere insit importat ꝓpositū certū ꝑ
seuerādi. Scđm eni theologos. Castus nō

dicerent qui nõ ꝓponeret cõtinere in ꝑpetuũ
vñ est ꝙ nõ est vere penitẽs qui nõ habet pro
positũ nisi ꝙ̃ recidiuãdi: hinc est qd̃ ait Alex.
ꝙ cõtritio inquantũ ẽ virt⁹ bene respicit fu
turũ que tñ dicit̃ ꝓprie cautio: ſ̃ inquãtũ ẽ
sacramentũ nõ: q2 ꝓ futuro nõ est conteren
dũ nec cõfitendũ nec satisfaciendũ. Necessa
riũ ẽ ergo ad hoc ꝙ vere sim⁹ cõtriti: ꝙ ha
beam⁹ firmũ ꝓpositũ a futuris cauẽdi: quia
ꝯtus nõ põt esse cũ ꝓposito cõtrarij sicut vi
tiũ. Et sic patet ꝙ cõtritio nõ est de futuris
ꝑ se ⁊ ꝓprie. Ex his igit̃ cõcludit̃ ꝙ cõtritio
nõ debet eẽ de peccatis alienis: ſ̃ ꝓprijs: nõ
futuris sed cõmissis: ⁊ ideo bñ dicit̃ in diffi
nitiõe. Cõtritio ẽ dolor ꝓ pctĩs. s. ꝓprijs cõ
missis actualib⁹ mortalib⁹ ⁊ etiã venialib⁹
saltẽ in gnãli: q2 ait Alex. vbi. s̃. De oĩ pctõ
veniali siue sit de ꝓmis motib⁹ siue sit de vo
lũtate rõnali quocũq; mõ fiat: dũmõ pecca
tũ sit ⁊ actuale necessaria ẽ cõtritio. Qꝫ aũt
cõtritio ꝓ pctĩs p̃dictis sit necessaria ad hoc
ꝙ nobis remittant̃ clare videbim⁹ infra qñ
tractabit̃ de necessitate ꝯtritiõis. Sꝫ si ꝯ̃ ar
guat̃. s. ꝙ ꝯtritio nõ sit dolor de pctĩs p̃teri
tis sic: Si ꝯtrit⁹ dolet de pctĩs p̃teritis: aut
vult ea nõ eẽ: aut nõ fuisse. Si vult ea nõ eẽ
⁊ iã nõ sũt: ergo iã hꝫ qd̃ vult: g̃ magis gau
diũ ẽ ꝙ̃ dolor. Si aũt vult ea nõ fuisse ꝯ̃ vo
lũtas rõnalis ⁊ discreta nõ ẽ ei⁹ ꝙ ẽ simplici
ter ipossibile: ſ̃ ẽ impossibile pctm̃ factũ non
fuisse: g̃ ꝯtritio nõ ẽ dolor de pctĩs cõmissis.
Ad h̃ rñdet̃ ſm Tho. vbi. s̃. ar. i. q. i. i solu
tione tertij argumẽti di. ꝙ ꝙ̃uis volũtas cõ
pleta ⁊ absoluta alicui⁹ sapiẽtis nõ possit eẽ de
aliq̃ ipossibili: tñ volũtas ꝯditionata põt eẽ
de ipossibili q̃ volũtate etiã sapiẽs aliq̃d vel
let ꝙ ẽ ipossibile si possibile foret. Et ista vo
lũtas sic ꝯditiõata sufficit ad dolorẽ causan
dũ. Et sic ẽ i ꝓposito. Alit̃ rñdit Alex. vbi
s̃. di. Qꝫ ẽ loq̃ de impossibili ꝙ̃tũ ad agẽda
⁊ ſꝫ hũc respectũ ñ ẽ volũtas ordiata ipossi
bilium. Et ẽ loq̃ de ipossibili ꝙ̃tũ ad facta: ⁊
ſm hũc respectũ volũtas ordinata ẽ ipossi
biliũ: rõnabilit̃. n. ⁊ ordinate lꝫ vellet nõ fe
cisse qd̃ demeritorie factũ ẽ: lꝫ nõ fecisse sit i
possibile sicut bon⁹ fili⁹ vellet p̃rẽ suũ mortuũ
nõ eẽ mortuũ: ⁊ sic patꝫ illa ꝑticula ꝓ pctĩs.
¶ Sꝫ hic orit̃ dubiũ. vtrũ de pctĩs oblitꝭ de
beat eẽ ꝯtritio. R. ſm Tho. vbi. s̃. ar. 2. q.
3. ⁊ Alex. vbi. s̃. Qꝫ aliqd̃ pctm̃ põt eẽ obli
tũ dupliciter. Aut ita ꝙ in gnãli mẽoria ma
neat ⁊ nõ in spãli: ⁊ tũc debet hõ recogitare
vt veniat illud pctm̃: q2 de q̃libet pctõ spãlit̃
ẽ cõterendũ vt videbit̃ ĩfra. Si aũt iueniri
nõ possit sufficit de eo ꝯteri ſm ꝙ i mẽoria te
net̃. Et tũc dꝫ hõ nõ solũ dolere de pctõ: sed
etiã de obliuiõe pcti q̃ ex negligẽtia cõtingit
Aut ita põt eẽ oblitũ ꝙ pctm̃ oĩno a memo
ria cecidit: tũc ex ipotẽtia excusat̃ a debito ⁊
sic sufficit ꝯtritio gnãlis de oĩ eo qd̃ deũ offẽ
dit ſ̃ qñ ipotẽtia tollit̃ sic cũ pctm̃ ad mẽoriã
reuocat̃ tũc tenet̃ hõ spãlr̃ ꝯteri: sic excẽpli
grã. Pauꝑ q̃ñ põt soluẽ qd̃ dꝫ excusat̃ a dbi
to attñ tenet̃ ꝙ̃ ꝓmũ poterit h̃. Tho. Alit̃ re
spõdit Alex. ⁊ meli⁹ di. Qd̃ pctm̃ põt eẽ ob
litũ ꝙ̃tũ ad actũ nõ ꝙ̃tũ ad certitudinẽ cõ
missiõis. i. ꝙ pctõr oblit⁹ ẽ ꝙ pctm̃ cõmisit:
tñ cert⁹ ẽ ꝙ aliqd̃ pctm̃ cõmisit: Et sic reqri
tur ꝯtritio spãlis: rõne. n. q̃ penitẽs cert⁹ ẽ se
cõmisisse aliqd̃ pctm̃ lꝫ ignoret qd̃ pctm̃ req̃
rit̃ ꝯtritio spãlis ex ꝯuersiõe ipsi⁹ aĩe super
certitudinẽ talis pcti. Põt eẽ etiã oblitum
ꝙ̃tũ ad vtrũq;. s. actũ ⁊ certitudinẽ ⁊ h̃ du
pliciter. Aut ita ꝙ act⁹ pcti dat⁹ sit obliuiõi
⁊ ẽt noticia cõmissiõis: adeo ꝙ nec i illis ali
q̃ mõ ledat̃ ꝯsciã: ⁊ de istis reqrit̃ ꝯtritio ge
neralis: lꝫ. n. de illis nõ sit mẽoria aliq̃ neq;
remorsus aliqs: tñ q2 pctã mortalia non re
mittũt̃ sine ꝯtritiõe spãli vł gnãli: de necessi
tate saltẽ reqrit̃ ꝯtritio gnãlis. Aut ita põt
eẽ obliuio ꝙ act⁹ pcti ⁊ noticia ꝯmissiõis eua
cuata ẽ a mẽoria: tñ penitẽs ex ꝯsideratiõe ꝓ
prie fragilitatꝭ ⁊ ꝓnitatꝭ credidit se cõmisis
se pctã aliq̃ q̃ tradidit obliuiõi: ⁊ ꝙ̃tũ ad hoc
hꝫ remorsũ ꝯsciẽ: ⁊ de istis pctĩs talit̃ oblitꝭ
reqrit̃ q̃dãmo ꝯtritio spãlis. s. q̃ten⁹ hꝫ ꝯsciẽ
tiã se illa cõmisisse. vñ nõ icõgrue posset di
uidi ꝯtritio ꝑ singlarẽ ⁊ spãlẽ ⁊ gnãlẽ Ita ꝙ
singularꝭ ꝯtritio rñderet pctĩs singularit̃ cõ
sideratis. Spãlis pctĩs idistincte ꝯsideratꝭ:
vtpote oblitꝭ suꝑ qb⁹ certitudine q̃dã adue
niẽte ẽ remorsus ꝯsciẽ. Gnãlis de oĩb⁹ q̃bus
fuit deus offensus. Qd̃ si obijciat̃ ꝙ ꝯtritio
dꝫ ꝑpetratiõi pcti rñdere: ita ꝙ sic singula
riter cõmittit̃ pctm̃: ita tenet̃ singularit̃ pe
nitẽs de illo ꝯteri. Dicẽdũ ꝙ penitẽs sꝑ tene
tur ad singlarẽ ꝯtritionẽ de oĩb⁹ mortalib⁹
ſ̃ nõ ad sꝑ. Sic. n. p̃ceptũ affirmatiuũ obli
gat sꝑ ſ̃ nõ ad sꝑ: sic h̃ ĩtẽtio sꝑ obligat ſ̃ nõ
ad sꝑ. Nã queãdmodũ p̃ceptũ de honore ex

hibẽdo paretib⁹ lz sp obliget: si tñ nũq̃ exhibeat̃: q2.s. nũq̃ se offert oportunitas non inducit trãsgressionẽ: sic ẽ in ꝓposito. Et lz penitẽs semp teneat̃ ad spãlẽ cõtritionẽ de peccatis oblitis quocũq; mõ cadãt sub obliuione tñ si nũq̃ penitẽs cõterat singulariter: nihilomin⁹ remittũt̃ ei per spãlem vel generalẽ cõtritionẽ: vtpote si nũq̃ se offert oportunitas: q2.s. nũq̃ reducunt̃ ad memoriã. Et sic patet q̃lit̃ reqrit̃ cõtritio de oblitis. De dolore aũt obliuiõis. ait Alex. q̃ dolori de obliuione pcti necessario ẽ annex⁹ dolor de ipso peccato. Et ideo necessari⁹ est dolor de obliuione qui sufficit ad deletionẽ peccati. Ratione doloris de peccato necessario annexi. Et sic patet pars secũda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ponit̃ modus cõtritiõis in diffinitiõe ipsius.

t Ertio declarat̃ vltima ps diffinitionis ꝯtritiõis vbi tãgit̃ modus eius qñ dr̃ volũtarie assũpt⁹ cũ ꝓposito ꝯfitẽdi ⁊ satisfaciẽdi. ¶ Primo dr̃ volũtarie as. Ad cui⁹ noticiã aduertẽdũ ẽ q̃ dolor ꝯtritiõis dz eẽ volũtarie assũpt⁹ triplici rõe s̃m Tho. vbi.s.ar.i.q.i. ⁊ Alex. vbi.s. Primo ad oñdendũ q̃ ad ꝑfectionẽ ꝟtutis reqrit̃ electio: vñ Aristo.2. Ethi. ait: Uirt⁹ est habit⁹ electiu⁹ s̃z rectã rõnẽ: ĝ ⁊c̃. Scdõ ad oñdẽdũ q̃ sic pctm̃ fuit volũtariũ: ita dolor ꝯtritiõis necessario dz eẽ volũtari⁹: idõ dicit̃ dolor volũtarie assũpt⁹. Tertio vt ostẽdat̃ q̃ nõ oĩs dolor ẽ volũtari⁹ vñ nec meritori⁹: ergo ⁊c̃. Qd̃ si ꝯ̃ arguat̃ sic. Qd̃ dat̃ nõ assumit̃: s̃ ꝯtritio ꝓ pctis nobis datur a deo. iuxta illud Heb.xj. A gẽtib⁹ pniam dedit de⁹: ĝ nõ assumit̃: ergo videt̃ q̃ deberet dici dolor dat⁹ ⁊ nõ assũptus. R̷. s̃m Ric. vbi.s.ar.i.q.i. ĩ rñsiõe secũdi argumẽti. Qr ⁊ si cõtritio sit a solo deo q̃tũ ad formã q̃ informat̃.s. grã3: tñ q̃tũ ad eẽntiã act⁹ nõ tm̃ est a deo: s̃ etiã a libero arbitrio: ⁊ sic p3 ꝑticula hui⁹ diffinitiõis q̃ tãgit cõtritionis modũ: vt videlicet sit dolor volũtarie assũpt⁹.

¶ Secũdo qñ dicit̃ cũ ꝓposito cõfitendi ⁊ satisfaciendi. Sciendũ q̃ predicta diffinitio dat̃ de cõtritione nõ vt est act⁹ ꝟtutis tm̃: s̃ vt ẽ pars sacramẽti penitẽtie ad qd̃ reqrit̃ simul cũ contritione cõfessio ⁊ satisfactio: et ideo vere cõtritioni semp est annexũ ꝓpositũ cõfitendi ⁊ satisfaciendi: sine quo proposito nõ est ꝯtritio. Et ideo bñ dicit̃ cũ ꝓposito cõfitendi ⁊ satisfaciendi. S3 forte argues in cõtrariũ sic põt cõtingere casus q̃ cõfiteat̃ quis nõ cõtritus. postea vero cõterit̃ ⁊ tunc nõ habet necesse vt dicit̃ illud ꝯfiteri: põt igitur aliq̃ cõtritio eẽ sine ꝓposito ꝯfitẽdi. Ad hoc. R̷. scdm̃ Alex. vbi.s. Qd̃ cõtritio naturaliter p̃cedit cõfessionẽ: s3 q̃ aliqñ cõtritio cõfessionẽ sequat̃ hoc ẽ per accidẽs ex defectu penitẽtie. Et ideo põt intelligi sic cum ꝓposito cõfitẽdi si necessarie fuerit.s. si nõ p̃cessit cõfessio: vel sic si in cõtritis post cõfessionẽ est contritio cũ ꝓposito cõfitendi si q̃d memorie acciderit q̃ nõ fuerit ꝯfessus ¶ S3 ad maiorẽ declarationẽ dictorũ in vltima ꝑticula hui⁹ diffinitiõis querit̃. Utrũ sola cõtritio ante cõfessionẽ tollat peccatũ ⁊ ponat in statu gratie. Ad qd̃. R̷. Ray. in ti. de pe. §.i9. qui icipit qualiter aũt di. Qd̃ sola cordis cõtritiõe peccatũ dimittit̃ cuilibet adulto dũ conterit̃ ⁊ ꝓponit ab alijs abstinere: ⁊ illud est cõfiteri ⁊ satisfacere scdm̃ iudiciũ ecclesie. Probat̃ hoc de pe. di.i. in.c. magna vbi Augu. ait: Magna est dei pietas vt ad solam ꝓmissionẽ peccata dimiserit: nondũ ꝓnũciat ore ⁊ tñ de⁹ qui iam audit in corde dimittit. Hec ille. Cui⁹ etiã veritas pat3 ꝑ exemplũ Laçari quẽ p̃mo suscitauit dñs q̃ a discipulis solueret̃. Jo.xj. Et per.io. leprosos qui in via anteq̃ venirẽt ad sacerdotes mũdati sunt. Luc.i7. Et ideo psal.3i. Dixi aũt cõfitebor aduersũ me. ⁊c̃. Dixi.i. firmiter in aĩo proposui. hoc idẽ Hosti. etiam ait: q̃ lic3 in cõtritiõe dimittat̃ peccatũ quãdo fit cu3 ꝓposito confitẽdi ⁊ satisfaciendi: sed tamẽ postea tẽpore debito nõ sequit̃ confessio ⁊ satisfactio: peccatũ q̃dẽ dimissũ nõ redit: sed mortaliter peccat is qui omittit. Et sic intelligit̃ predictũ.c. magna. Ex quibus oĩbus cõcludit̃ q̃ ⁊ si quis quãdoq; in articulo aliquo necessitatis possit saluari sola cõtritione sine actuali cõfessione: nũq̃ tñ sine proposito implicito vel explicito cõfessionis Si ergo quis conterit̃ sine ꝓposito cõfitendi cõtritio nulla est. Si autẽ cũ ꝓposito ⁊ non in actu existente possibilitate ⁊ facultate peccata sunt ei dimissa: sed nouũ peccatũ mortale cõmittit ꝓpter transgressionẽ precepti: q̃ si facultas cõfessionis desit ipsa sola contritione saluat̃ Patẽt ista per exẽplũ. Legi-

tur eni in cronicis minoꝝ ꝙ cū quidē frater Bartholome⁹ eiuſdē ordinis egregi⁹ predi
cator ſemel cōtra peccatū quoddā qḋ mlier
quedā cōmiſit feruēter ꝑdicaret: illa verbi
ſpiculo ex arcu tante ꝟtutꝭ ⁊ efficacie ꝑcuſſa
tāto dolore cōpūgit̄ ꝙ ſubito ſpiritū exala-
uit: tūc populo ex hoc tumultuāte. Frater
Bartholome⁹ ſilentiū imꝑauit ⁊ iniunxit
oibus vt orarēt ꝙ de⁹ ſuꝑ hoc ſuū bn̄placitū
reuelaret. Tūc ipſo ⁊ alijs orātib⁹: illa mu-
lier a mortuis reſurrexit: ⁊ dixit ꝙ ad diui-
nū iudiciū euocata ꝓpter cōpunctionē fue-
rat a pena eterna liberata. Sed vt dictū cō
fiteret̄ peccatū fuerat a mortuis reuocata:
⁊ dixit inter alia ꝙ eadem hora qua obierat
lx. milia in diuerſis mūdi partib⁹ tunc deceſ
ſerunt: de quib⁹ tres tm̄ in purgatoriū intra
uerūt ceteris in inferno ſepultis: ⁊ excepto
vno fratre minore qui per purgatoriū tran
ſiēs ſine dolore acceptꝭ duab⁹ aīab⁹ duaꝝ ꝑſo
naꝝ q̄ ſibi ꝯfeſſe fuerāt ide cū eis ꝑadiſū aſcē
dit. ad quē nos ꝑducat q̇ ſine fine viuit Am̄.

Feria quarta de diuerſitate attritionis ⁊
contritionis. Sermo. 54.

n

Eſcitis quid
petatis. Scribuntur hec
verba Matth. 20. Cir
ca occurrēs euāgeliū fra
tres chariſſimi aduertē-
dum ſcdm̄ Nicho. de lira
in expoſitiōe eiuſdē. Qḋ iudei exiſtimabāt
chriſtū per ꝓphetas promiſſū regnaturū tē
poraliter in hieruſalē q2 ſcripturas de regno
chriſti carnaliter intelligebant. Et ideo re-
gnū ablatū ꝙ eis credebāt ſibi reſtituebant
per chriſtū: ꝓpter ꝙ apoſtoli dicebāt chri-
ſto Actuū. p̄. Dn̄e ſi in tēpore hoc reſtitues
regnū iſrael? Et hoc modo Jacob⁹ ⁊ Johēs
filij Zebedei ⁊ eorū mater audiētes chriſtū
poſt mortē. tertia die reſurrecturū credide
runt ipſum immediate poſt reſurrectionem
regnaturū tēporaliter in hieruſalē. Et ideo
cupiētes ei eē collaterales pre ceteris: q2 erāt
eius cognati ⁊ germani informauerūt ma-
trem ſuā de petitione ſequenti. Et hoc ē ꝙ
dicit̄ hic. Tunc ſcilicȝ audita reſurrectione
chriſti futura: vt patet ex precedētib⁹ in euā
gelio vbi dicit̄. quia tertia die reſurget. Ac
ceſſit ad euȝ. id eſt chriſtū mater filiorū Ze-
bedei cū filijs ſuis ſcilicet cōſcijs de petitiōe
matris adorās ⁊ petens aliquid ab eo. Non
petijt p̄mo in ſpeciali vt cōceſſione facta in
generali min⁹ poſtea poſſet ſibi denegari in
ſpeciali. Qui dicit ei quid vis? Nō petit vt
inſcius: ſed vt petitio ſua poſtea ꝯuenienti⁹
oſtendat̄ irrationabilis: que ait illi. Dic vt
ſedeāt hi duo filij mei. ⁊c̄. Quod rogabat
credens regnū ſuum eē temporale vt dictuȝ
eſt. Reſpōdens igit̄ Jeſus dixit verba ꝓpo
ſita. Neſcitis quid petatis ſcilicȝ petētes tē
poralia. quaſi diceret petite eterna: querite
ſuperna ⁊ īmortalia que acquirūt̄ per peni-
tentiā ⁊ cōtritionē peccatorū. De qua poſt-
ꝙ in ſuperiori ſermone dictū eſt de ei⁹ diſ-
finitiōe dimittēs eius obligationē ad illud
ſermonariū de cōmendatione virtutū ⁊ re-
probatiōe vitiorum pretermittēs etiā eius
quantitatē. De qua ſatis dictū eſt ſupra de
penitētia in generali. In p̄ſenti ſermone eī⁹
ſcilicet cōtritionis ⁊ attritionis diuerſitateȝ
annotabim⁹ ad cuius rei euidentiā tria ſūt
preſuppononenda: Deinde terminādū eſt ꝓpo
ſitū. Primū preſupponendū ē ꝙ attritio p̄-
cedit contritionē. Secūdo ꝙ facienti quod
in ſe eſt attritio fit cōtritio. Tertio determi-
nandū eſt propoſitū. ſ. que differētia ē inter
attritionē ⁊ cōtritionē.

Pars p̄ma hui⁹ ſermonis in qua oſtēdit̄
quomō attritio precedit ꝯtritionē.

p

Rimo igit̄ i iſto p̄mōe declarat̄ ꝙ at
tritio p̄cedit ꝯtritionē. ¶ Pria ꝯclu
ſio ſic declarat̄ ſm̄ Alex. vbi. ſ. Qḋ
diua ſapia ꝯueniēt̄ ordinat illa q̄ opant̄ ad
iuſtificationē pctōris. Et iō ex ꝑte nr̄a q̄dā
p̄ꝑatio p̄cedit iuſtificationē. Quedā ex ꝑte
dei. ⁊ h̄ iſinuat̄ Jach. i. Cōuertimi ad me ⁊
ego ꝯūtar ad vos. Sic̄. n. i iuſtificatōe req̇ri
tur ex ꝑte dei iuſtificāꝭ gr̄a gratū faciēs ⁊ ex
ꝑte nr̄a dolor ꝯtritiōis. Silr̄ i p̄ꝑatiōe req̇ri
tur ex ꝑte dei gr̄a gratꝭ data: ⁊ ex ꝑte nr̄a do-
lor attritōis: vn̄ ad ꝯſūmatā iuſtificatōnē q̄
fit ſolūmō a culpa ⁊ a pena req̇rit̄ triplex do
lor. ſ. Añcedēs iuſtificatōȝ: Et coexiſtēs Et
ſubſequēs. p̄m⁹ ē dolor attritiōis. 2⁹ ē dolor
ꝯtritiōis ſacr̄alis. 3⁹ ē dolor ſatiſfactorius.
Hac ḡ declaratiōe p̄miſſa ꝙ attritio p̄cedat
ipſā ꝯtritionē ſic̄ diſpō habitū ⁊ p̄ꝑatio ipſā
actualē iuſtificationē ꝓbat̄ tripl̄r. Primo
ꝑ locū ab auc̄te Greg. ſic di. Alij ꝑ timorē

plangũt. Alij ꝑ amorẽ lamẽtis se afficiunt: tũc sic. Cũ ex amore lamẽtis q̇s se afficit cõ-
tritio est: cũ ꝑ timorẽ plãgit attritio. Sȝ vt
habet ab Aug. In ꝓgressu ad iustificationẽ
timor introducit amorẽ sicut seta filuȝ: ⁊ ex
ↄsequẽti planctus timoris introducit lamẽ-
tum amoris ergo attritio introducit ↄtritionẽ
ergo ꝑcedit. Secũdo ꝓbat sic: Timor ẽ q̃si ter-
minꝰ a q̄: amor q̃si terminꝰ ad quẽ: sed termi-
nꝰ a q̄ est motus, necessario ꝑcedẽs terminũ
ad quẽ. Cum igit dolor relatꝰ ad timorẽ sit
attritio: ad amorẽ ṽo ↄtritio: necessario at-
tritio ꝑcedit cõtritionẽ. Tertio ꝓbat sic: At-
tritio dicit dolorẽ sine tristicia attritionẽ: q̄
dȝ ad cõtritionẽ terminari: si ergo priꝰ est motꝰ
q̃ terminꝰ: ergo priꝰ est attritio q̃ cõtritio: q2
si motus ad motũ terminat ⁊ ordinat priꝰ
est illo ad quẽ terminat. Q̇ȯ si cõtradicat sic
Paulus fuit ↄuersus siue iustificatꝰ subito si-
ne aliq̃ ꝑcedẽti ꝑparatione siue sui siue alte-
rius doloris: vt pȝ Act. 9. ergo ⁊c̃. Ad hoc dic̃
Alex. q̄ si in Paulo nõ ꝑcessit attritio q̇ȯ tñ
sibi ñ ↄstat ait ipse: sed potiꝰ sibi videt oppositũ
q̄ nõ fuit sm legẽ cõem: sed potius fuit opus ꝑ-
uilegiatũ: q̇ȯ quidẽ opꝰ nõ ꝑiudicat legi cõi:
sicut nec lex cõis nõ ꝑiudicat ꝓuilegio spãli:
q̄ deꝰ aliq̃ñ fortasse aliquẽ iustificat sine oĩ
ꝑparatione. Itẽ si dicat opa dei fuit ad decla-
rationẽ sue magnificẽtie: sed illa in quibꝰ nul-
la est dispositio ꝑcedẽs manifestiꝰ ⁊ magis il-
lam declarant: ⁊ ita videt q̄ opa mirabilia:
vtpote creatõis ⁊ etiã recreatõis deberẽt eẽ
sine aliq̃ creatura disponẽte. Ad hoc. R. q̄
diuina magnificẽtia attendit in ptãte q̄ oĩa
cõdidit ⁊ sapientia q̄ oĩa regit: ⁊ in bonita-
te q̄ ordinat in finẽ. Q̇uãuis igit si forte iu-
stificaret impiũ nulla ꝑcedẽte ꝑparatione ⁊
ex ꝑte ipsiꝰ impij. videret sua magnificentia
q̃tum ad eiꝰ potentiã magis declarari q̃ ali-
qua ꝑcedente: nõ tñ in tantũ declararet q̃tũ
ad eiꝰ sapientiã ⁊ bonitatẽ. Nã magis cõue-
niens est impio q̄ sicut priꝰ recessit a dño ꝑ
peccati delectationẽ: iuxta illud Ezecbi. 23.
Denudauit fornicationes suas ⁊ discoopuit
ignominiã suã ⁊ recessit aĩa ab ea: sic attriti-
one ꝑparat se ad accessũ ad dñz: q̃ q̄ in nul-
lo se ꝑparet: vñ modꝰ iste mag̃ diuinã decde-
rat magnificentiã q̃tum ad diuinã sapiẽtiã
⁊ bonitatẽ. Preterea si queras q̃re nõ iustifi-
cat nos sine nobis: sicut creat nos sine nobis
R. q̄ duplex rõ põt assignari. Una ratio po-
test sumi ex parte liberi arbitrij: cuiꝰ liberta-
ti ꝑiudicaret si existẽti in placẽtia peccati dare-
tur grã iustificans. Alia rõ sumit ex parte
diuine iusticie: cui congruit q̄ sicut peccator
priꝰ recessit a dño male delectando q̄ dñs ab
eo recederet grãm nõ cõtinuãdo: sic congruit
q̄ priꝰ ↄuertat ipse peccator q̄dãmõ ad deũ
dolẽdo q̃ deꝰ ad eũ grãm ↄferendo. Nec est
sile de creatõe q̄ est nulla ꝑexñte mã: infusio
aũt grẽ est in ꝑexñte li. arbi. Et sic patet q̄
añ cõtritionẽ ꝑcedit attritio. Ex his sequit
vnũ correlariũ vbi. s. s. q̄ attritio nõ potest
stare cũ cõtritiõe: q̇ȯ declarat sic: Fides ifor-
mis necessario est ãnexa attritioni: fides for-
mata cõtritioni: vñ ad attritionẽ seq̄t fides
informis: ad cõtritionẽ fides formata: sed si
ↄsequẽtia non possunt simul stare: ergo nec
antecedẽtia. Et sic patet prima conclusio.

Pars scḋa huiꝰ sermonis in q̄ declarat quõ
facienti q̃tum in se est attritio fit cõtritio.

Secũdo declarat in isto sermone q̄ fa-
cienti q̇ȯ in se est attritio fit ↄtritio
sm Ricar. de mediauilla in. 4. sniaꝝ
di. 17. ar. i. q. 3. sic attritio est actꝰ pnie elicitꝰ
a pnia iformi: q̄ postea charitate formatur
illo actu adhuc durãte: ⁊ sic fit cõtritio: nõ
tñ q̄ q̃uis attritionẽ sit possibile fieri cõtri-
tionẽ: nõ tñ est necessariũ: possibile eñi ẽ q̄
attritio faciẽtis q̇ȯ in se est priꝰ ordine natu-
re desinat eẽ q̃ deꝰ tali grãm infundat: sed faci-
enti q̇ȯ in se ẽ nec hoc desinẽti: sȝ in ipso conti-
nuanti necessariũ ẽ aliq̄ mõ a deo dari grãz
gratũ facientẽ nõ necessitate causatiõis nec
necessitate mutabilitatis absolute: sȝ necessi-
tate imutabilitatis. Ex ꝑsuppositione ordia-
tionis sue q̄ imutat ⁊ liberalit̃ ordinauit se
daturũ grãm oĩ q̇ȯ in se ẽ faciẽti: vñ. 2. Thi.
2. Deꝰ seipsũ negare non põt. Ex q̄ dicto ar-
guit sic. Si reuertẽtẽ ex toto corde ad se deꝰ
nõ reciperet ad grãm negaret se misericordeȝ
eẽ: in q̄ includeret negatio sui: ergo oẽm attri-
tionẽ faciẽtis q̇ȯ in se ẽ deꝰ de necessitate fa-
cit ↄtritionẽ eã formãdo ꝑ grãz. Q̇ȯ si ħ di-
cat sm Ansel. in li. cur deꝰ hõ. 19. c. Deꝰ nul-
li q̄c q̃ dȝ: sȝ si faciẽtis q̇ȯ in se ẽ deꝰ de neces-
sitate faceret attritionẽ ↄtritionẽ: tali debẽt
grãm deꝰ: ergo attritionẽ faciẽtis q̇ȯ in se est ñ
est necessariũ fieri cõtritionẽ. Ad hoc rñdit
Ri. q̄ aliquẽ eẽ alicui debitorẽ põt esse tripli-

ci ō cā Aut qꝛ aliq̄d sibi cōmissū ē sicut tenet̄ debitoꝛ. Aut qꝛ deliq̄t ꝯ aliū sicut tenet̄ q̄ aliū iniuste vulnerauit. Aut qꝛ aliq̄d alij ꝓmisit. Primo mō nulli debitoꝛ ē: nec etiā secūdo mō: sꝫ tertio mō sic: qꝛ ꝓmisit ex mera liberalitate sua se datuꝝ grām pnie facientibus qd̄ in se ē. vñ manasses in sua oꝛone scḋi Paral. vl°. ait. Tu dñe ſm bonitatē tuā pꝛomisisti pniam remissoinis pctōꝝ. Et glo. suꝑ illud ps. Quia rectū ē ṽbū dñi ait: ꝙ ex pꝛomisso nō ex cōmisso deus est nobis debitoꝛ. Et sic patet secūda conclusio.

Pars tertia in q̄ ponit̄ differentia int̄ attritionē ꝛ contritionē.

Tertio in isto ſmone ap̄te declarat̄ ex p̄dictis q̄ differētia ē int̄ attritōēꝫ ꝛ cōtrionē. Nā ſm doc. triplex differentia designat̄. ¶ Prima ē ꝙ attritio ē doloꝛ solū d̄ magnis pctīs. Dicit̄ eni atter icū in magnas partes diminuit̄: vt. s̄. dictū est. in qbꝰ. s. partibꝰ remanet q̇d de toto. Nā vt ita dicā remanet sapoꝛ adhuc totiꝰ: ita in attritione pctōꝝ remanet sapoꝛ eoꝝ: qꝛ de paruis culpis lꝫ moꝛtalibꝰ attritꝰ sepe nō curat: puta de pōderabilibꝰ falsis deteri ṽditōe: rōne festoꝝ ꝛ ꝯsilibꝰ. Cōtritio ṽo est doloꝛ oiuꝫ pctōꝝ ſm debitā mensurā: hoc ē vt de ḡuioꝛibꝰ grauioꝛ ꝛ de leuioꝛibꝰ leuioꝛ doloꝛ habeat̄. Coꝛ ṽo ꝯtritū ē velut mōs: imo mōticulus pulueꝝ lateruꝫ. i. pctōꝝ in moꝛtario ꝯscie puluerīçatoꝝ qd̄ totuꝫ attriti coꝛdis ꝯtriū facit: qꝛ oibꝰ p̄ceptis honestis obedit: ꝛ odoꝛeꝫ dño suauitatis obtulit ps. testante q̇ ait: Sacrificiū deo spūs ꝯtribulatꝰ. ¶ Secunda differētia ē qꝛ timoꝛ ſuilis ē p̄ncipiū attritōis: timoꝛ initialis ē p̄ncipiū cōtritōis ꝛ iō attritio ꝓuenit ex timoꝛe: ꝯtritio ṽo ex amoꝛe. Et iō q̇ solū dolet ꝓpter timoꝛē n̄ potest hr̄e pcti remissionē. Patet hoc ꝑ exēplū Quidā eni iuuenis canonicꝰ vt narrat cesarius: parisiꝰ incōtinēter ꝛ delicate viuens: ꝛ multis iplicatus pctīs grauit̄ infirmatꝰ cōfessionē fecit: pctā defleuit: emēdationē pꝛomisit ꝛ sic obijt: post aūt paucos dies cuidaꝫ suo familiari apparēs subiūxit: lꝫ ꝯfessus fuerim ꝛ cōicauerim ꝛ pniaꝫ ꝓmiserim: tm̄ qꝛ h̄ feci ex timoꝛe: ꝛ vnū omisi sine q̄ cetera nihil ꝓsūt dānatus sū. Cui ille: q̇d est illud? At ille: Cōtritio vera q̄ ē vt hō cōterat̄ de oibꝰ pctīs sīl̄ cū ꝓposito abstinēdi in posteꝝ: ꝛ hoc amoꝛe magis q̄ꝫ ex timoꝛe qd̄ ego nō feci: lꝫ eni ꝓmiserim ꝯtinentiā: tm̄ qꝛ hoc erat ꝓpter timoꝛē moꝛtis ꝛ pene venture: ꝛ mihi dicebat ꝯscia ꝙ si ꝯualescerē n̄ ꝯtinerē: ꝛ ad hoc coꝛ meū magis declinabat q̄ꝫ ad nō peccādum: iō firmū ꝓpositū nō habui nec ꝑfectā cōtritionē: ꝛ ex ꝯñti iuste etnis supplicijs dānatus sū. Ex q̄ apparet ꝙ q̇ nō dolet de oibꝰ pctīs cū ꝓposito cauēdi ex amoꝛe magis q̄ꝫ ex timoꝛe nō pōt iustificari nec sanari. ¶ 3ª. differētia ē ꝙ attritio ē a grā gratis data. cōtritio aūt a grā gratū faciēte. Ex quo sic arguitur. Grā gratum faciēs opponit̄ pctō: grā gratis data nō: qꝛ cōpatit̄ secū pctm̄: ḡ simplr̄ dicūt̄ iste grē: ḡ ꝛ eoꝝ p̄ncipiata. s. attritio ꝛ ꝯtritio. Nā attritio ē doloꝛ de pctīs q̄ elicit̄ a volūtate. Cōtritio aūt doloꝛ pctī q̄ n̄ habet̄ nisi ꝑ grāꝫ: Sꝫ diceret aliq̇s. ꝛ q̇d ḡ mihi de ꝯtritiōe? Cui dicendū ē vt in q̄ꝫtū in se ē se p̄paret ꝑ attritioōē: ꝛ tūc ꝑ diuinā grāꝫ hēbit ꝯtritionē: vñ dñs Apoc. 3. ipsi cōscie ait: Ego sto ad hostiū ꝛ pulso: si q̇s audierit vocē meā ꝛ apuerit ianuā introibo ad illū ꝛ cenabo cū illo: ꝛ ille necessariū sicut figuratū ē. 4. Re. 4. vbi dr̄ ꝙ filij vidue offerebāt vasa: ꝛ ipsa infundebat oleū. Sic igit̄ pctōꝛ offerat coꝛ deo attrituꝫ ꝛ ipse infundet oleū sue mīe ꝛ fiet ꝯtritio ꝛ pcōꝝ remissio. ¶ Sꝫ ad p̄dictoꝝ maioꝛē notitiā ponunt̄ hic due ꝯclusiones. Prima ē ꝙ de singul̄ pctīs moꝛtalibꝰ dꝫ eē cōtritio: singularis: eo ꝙ nō sufficit vna cōis ꝯtritio d̄ oibꝰ. vñ no. ſꝫ Tho. vbi. s̄. ar. 2. q. 6. ꝙ cōtritio pōt considerari q̄ꝫtū ad duo. s. q̄ꝫtū ad eiꝰ p̄ncipiū: ꝛ q̄ꝫtū ad eiꝰ terminū. Primo. s. q̄ꝫtū ad eiꝰ p̄ncipiū. i. q̄ꝫtū ad cognitionē pctī q̄ ē p̄ncipiū: ꝛ sic de singulis pctīs q̄ q̇s cogitat ꝛ in memoꝛia hꝫ opoꝛtet ꝙ sit cōtritio: ꝙ ꝓ hoc duplici rōne sic Primo rōne cōfessionis sicut req̇rit̄ ꝯfessio: sic ꝛ cōtritio: sꝫ ipossibile ē cōfiteri plura simul: ḡ ipossibile ē cōteri de oibꝰ sil̄. 2°. rōne curatōis sic: diuersoꝝ mēbꝛoꝛū diuerse sunt medicine: qꝛ nō sanat oculum qd̄ sanat calcaneum di. Hieroꝰ. Si igit̄ cōtritio ē medicina singularis ꝯ vnū tm̄ pctm̄ moꝛtale: nō sufficit vna cōis cōtritio de oibꝰ. Ex q̄ patet qd̄ penitēs de oibus pctīs de q̇bꝰ recoꝛdat̄ ꝛ singularit̄ cagitat sigillatim habet cōteri. De reliquis autē sufficit contritio generalis ꝛ cōmunis. Et sic habet intelligi illud ps. Per

singulas noctes lauabo lectū meū .i. p singu/la pctā: 7 lachrymis meis stratū meū rigabo. Secūdo cōtritio pōt cōsiderari q̄tuȝ ad ei⁹ terminū q̄ ē grā dei .s. qñ ille dolor ptritiōis est dei grā informat⁹: 7 tūc sufficit q̄ sit vna cōis ptritio de oib⁹ pctis eo q̄ ille mot⁹ agit in virtute oium dispositionū pcedentiū 7 in instāti oium pctōꝝ opꝛaꝛ delectationē nec q̄tum ad hoc magis dȝ esse cōtritio de vno q̄ de alio: qꝛ q̄cquid agit simul in multa: ita q̄ nō singula: nō agit in quoddā plus 7 in q̄ddam min⁹. ¶ Secūda pclusio ē q̄ fm quid maior eē debet cōtritio de vno pctō q̄ ō alio fm q̄d dico: qꝛ vt ex pcedentib⁹ pȝ respectu grē informātis mot⁹ ptritōis fit in instanti 7 oium pctōꝝ simul deletionē opaꝛ. Sȝ in/q̄tum ipsa cōtritio dicit dolorē ipsi⁹ rōnalis pēsantis pctā super quib⁹ pteriꝛ pnitēs: quia estimatio hmōi ē in tpe: maior dȝ eē ptritio de maiori pctō: cū eni duplex sit dolor .s. spūalis 7 sensibilis ñ dȝ eē vterq3 dolor de oib⁹ pctis mortalib⁹. Primo g° ostendo q̄ dolor spūalis siue mētalis q̄ est displicētia de pctō cōmisso: maior dȝ eē de maiori pctō: q̄ pbo trib⁹ rōnib⁹. Prio rōne offensionis sic: Ubi ē maior rō dolēdi ibi dȝ eē maior dolor: sȝ de vno pctō mortali ē maior rō dolēdi q̄ ō alio q̄ ō pȝ: qꝛ vbi ē maior offēsa dei ibi est maior rō dolendi: 7 p pñs debet eē maior dolor: s in vno pctō mortali est maior offensa dei qꝛ ex magis inordinato affectu 7 actu deus offendiꝛ magis: g° de vno pctō mortali debet eē dolor maior q̄ de alio. Secūdo h idē pbo rōne vitatōis sic: Debet hō cōteri de hoc q̄ debuit vitare: sȝ hō debuit vitare magis vnū pctm̄ q̄ ō graui⁹ est q̄ alterꝛ si necessitas alterꝛ faciēdi incūberet: g° silr hō dȝ de graui ori pctō magis dolere q̄ de leuiori. Tertio rōne adequationis vel cōmensurationis sic Cōtritione adequāꝛ vel cōmēsuranꝛ plage aut pene ipsis pctis: sȝ fm illud Deutro. 25. Scdm mensurā pcti dȝ eē plagaꝝ modus: g° si sic contritio erit maior de vno pctō q̄ de alio. Secundo etiam dico q̄ dolor sensibilis debet esse maior rōne maioris culpe seu offēse: sed quod p peccato ex electione: assumiꝛ maior sensibilis pro pena maioris peccati. 7 de hoc duplici dolore .s. spirituali et sensibili diciꝛ Apoc. 18. c. Quantū glorificauit se et in delicijs fuit tātū date ei tormētū 7 luctū vbi primo tangiꝛ culpa .s. superbia: que ē cā auersionis a deo: secūdo tangiꝛ culpa .s. concupiscentie que est in deordinata cōuersione ad aliq̄d delectabile ibi etiam in delicijs fuit. Nam de delectatione nō est dolendū rōne delectationis: sed rōne q̄ est culpabilis. Est autē culpabilis delectatio rōne auersionis a deo: hinc ē quod ait Alex. q̄ maioritas cōtritionis debet eē fm maioritatē auersionis 7 non conuersionis: cuius ratio est: quia si posset eē in pctō auersio sine conuersione ad huc deberet ei carentia visionis 7 damnatio ignis. In quibusdā enim maiorib⁹ peccatis est magis de auersione 7 min⁹ de delectatōe qꝛ q̄si nulla: videlicet in homicidio: inuidia accidia: tristitia: 7 hmōi: qꝛ tales talia pctā pꝑtrantes ardebūt acerbi⁹ q̄ fornicatores 7 adulteri. Non est g° maioritas ignis pene fm maioritatē puersionis semp: sed in eodē genere peccati vt in simplici fornicatōe erit alicui magis 7 minus acerbis fm quantitatem delectationis: nō pꝑter delectationē: sȝ potius qꝛ est maior auersio in maiori delectatione: quia qui magis delectaꝛ minus pformatur volūtati diuine que pcipit oppositū imo magis deformaꝛ q̄ ō proprie est auersio q̄ si contradicaꝛ .s. q̄ non debet maior dolor de vno peccato q̄ de alio: quia Hiero⁹ commendat Paulā de hoc q̄ minima pctā sicut magna plangebat: g° 7c. Ad hoc dicendū est q̄ Hiero⁹ nō laudat eam de hoc q̄ de oībus peccatis doleret equaliter: sȝ quia de paruis peccatꝭ tātū dolebat ac si eēnt magna p cōparationē ad alios q̄ de peccatis mortalib⁹ doluisset. Itē si dicaꝛ de pctō dȝ eē dolor fm q̄ auertit a deo: vt dcm̄ ē .s. hoia pctā mortalia pueniūt in auersione a deo: qꝛ oia tollunt grām q̄ aia coniūgiꝛ deo: g° de oib⁹ peccatis mortalib⁹ dȝ eē eq̄lis dolor. Dicendū est q̄ q̄uis q̄ ōlibet pctm̄ mortale a deo auertat 7 tollat grām: tñ quoddā plus elongat a deo q̄ aliud: 7 iō de vno magis ē dolenduȝ q̄ de alio inq̄tum vnū hȝ maiorē dissonantiā ex sua inordinatōe ad ordinē diuine bonitatis. h cōclusio ē Alex. de al. vbi .s. 7 Tho. vbi .s. ar. 3. q. 3. Conuertimini g° peccatores de omnib⁹ peccatis vestris: vt remissioneȝ a deo accipe mereamini in hoc mūdo p gratiam: 7 in alio per gloriā: Amen.

Feria .5. post secundā dñicam in q̄drage/

ſima de cõtritionis cõgruitate. Sermo. 55.

S I quis ex

mortuis ierit ad eos pe
nitētiā agēt: Luc. 16.
f In isto sacro euāgelio
fratres charissimi: po-
nit parabola siue facti
euidētia ſm aliqs diui
tis epulantis q mortu⁹ est ⁊ sepultus in infer-
no. s. dānatoꝝ ⁊ paupis laçari ⁊ mēdici qui
portat⁹ ē ab angelis in sinu Abrahe. i. ad lim
bū sanctoꝝ patrū vbi descendebāt iusti mo-
rientes antēꝙ impedimentū generalis glīe
p passionē Christi eēt amotū. Eleuās aūt
oculos diues vidit Abrahā a lōge ⁊ Laça
rum in sinu ei⁹ ⁊ ipse clamās ait: Pr̄ Abra-
hā miserere mei ⁊c̄. Fili recordare: q2 recepi
sti bona in vita tua: ⁊ Laçar⁹ silr̄ mala. Qđ
dictū est ad augmentū sue pene: q2 maximū
infortunij gen⁹ est meminisse fuisse felicē: vt
dicit Boe. i. de ɔso. Et iđ sequit: Nūc autē
hic ɔsolat: tu vo cruciaris. Et in his oībus
inter nos ⁊ vos magnū chaos firmatū est. i.
magna distātia meritoꝝ ⁊ statutū firmata
est rigore iusticie vt ipossibilis sit transitus
ab vno statu ad aliū: iđ sequit: vt hi qui vo
lunt trāsire hinc ad nos nō possint: neqꝫ in-
de huc trāsmeare. seq̇t postea quđ rogabat
ipsū vt mitteret Laçaꝝ ad frēs suos ne dā-
narent. Cui rn̄dit: hn̄t Moysen ⁊ ꝓphas
audiāt illos. At ille dixit: Nō pr̄ Abrahaꝫ
s vt dicūt vba ꝓposita. Si qs ex mortuis ie
rit ad eos pniaꝫ agēt. Ait āt illi: Si Moy
sen ⁊ ꝓphetas n̄ audiūt neqꝫ si qs ex mortuis
resurrexerit credēt: ⁊ h patuit p effectū: q2
Laçaro resurgēti nō crediderūt sꝫ poti⁹ in
terficere eū voluerūt: vt habet Jo. 12. Silr̄
nec Christo resurgēti s magi suaserūt falso
ipsum non resurrexisse ⁊ corpus eius fura-
tū fuisse. Matth. vl°. Audiam⁹ igit Moy-
sen ⁊ ꝓphās ⁊ euangelia: ⁊ pniam agam⁹ et
ɔteramur de pctīs nr̄is ne cū epulone diuite
⁊ frib⁹ suis i iferno dānemur. De ɔtritōe ī
pn̄tiaꝝ ei⁹ ɔgruitatē tractare volētes tres cō
clusiōes ānotabim⁹. Pria ꝙ possibile ē aiaꝫ
pctō mortuā sanari. 2a ē ꝙ hmōi sanatio pn
cipalr̄ fit p pniaꝫ ⁊ maxie p ɔtritionē: 3a ē ꝙ
hmōi sanatio congruissime fit p medicinaꝫ
contritionis.

Pars pma in quā ꝓbatur ꝙ possibile est
aīam peccato mortuā sanari.

P Rimo igit in isto sermone ponit ꝙ
possibile ē aīam pctō mortuā sanarē
ſm Alexā. de ales vbi. s. Et hoc tri-
plicit Et p rōne. 2° aucte. 3° exēplo. ¶ Prio
rōne sic. Natura nihil facit frustra: in. 3° de
aīa: ⁊ hoc intelligit de nā naturata: g a for-
tiori nā naturās nihil facit frustra q pfecti
or est: sꝫ de⁹ ē nā naturans: g nihil facit fru-
stra: tūc sic. De⁹ instituit baptismū ⁊ pniaꝫ
⁊ alia sacra ad sanādū morbos spūales: si g
ista frustra facta nō sūt: sequit ꝙ possibile ē
aīam infirmatā a pctō p pdicta sanari. ꝙ si
qrat qre ɔtingit curare morbū letalē spūa-
lem ⁊ non corporalē. Nā mortuus totaliter
curari nō pōt. Cū igit morb⁹ spūalis neces-
sario mortē inducat q ē pctm̄ mortale q ne-
cessario morit aīa: videt ꝙ ipsa ab eo n̄ pos
sit curari. Ad hoc. R. Alex. di. ꝙ nō ē silr̄ de
morbo spūali ⁊ corpali. Aīa eni de sui nā ē
imortalis incurrit tn̄ mortē accn̄talē p pctm̄
ex sepatione vite illi⁹ accn̄talis. s. grē. sic eni
aīa hꝫ eē pmū qđ ē ei nālē ⁊ eēntiale: ⁊ esse
ſm qđ ē ei accn̄tale. s. eē gratuitū: sic silr̄ hꝫ
vitā duplicē naturalē. s. ⁊ accidētalē. Nālē
quidē amittere nō pōt. Accidentalē vo quā
sortit ex vnione cū deo q est vita ipsius aīe
amittere potest. Nam ipsa priuat p egritu-
dinem spiritualē. Unde Augsti. 13. de ciui.
dei. 2. c. dicit. Quāuis enīꝫ aīa imortalis ve
raciter eē ꝓhibeat: tn̄ habet etiā ipsa quan-
dam mortē suam ⁊c̄. vt patet in pncipio tra-
ctatus de bonitate dei: hec aūt egritudo q2
nō dissoluit eē naturale sed solū accidētale ē
curabilis: q2 accidētis ē adeē ⁊ abesse pret
sbiecti corruptionē: vt ait Porphiri⁹ in pre
dicabilib⁹. ¶ Scđo idē ꝓbat aucte Aug.
sic di. ocul⁹ mentis eger ē quusqꝫ p fidē sanet:
sup q vbo qrit Alex. qre sanatio attribuit
fidei: q2 Greg. ait: Charitas sanat: ⁊ Au-
gu. Fides nisi adiūcta fuerit charitati nō sa
nat. Et. R. ipse ad hoc ꝙ rō q2 sanatio aīe
attribuit fidei est: q2 sicut vires aīe habēt or
dineꝫ inter se: sic etiā actus gratie: habꝫ aūt
vno actu gratia illuminare cognitiuā ⁊ hoc
ꝙtum ad actum captiuandi intellectum in
credendo rationi: habet etiā aliū actū in af-
fectiua. s. mouere ipsaꝫ voluntatē. Unā gra
tia fidei est ꝙ hō non sequit suā volūtatē: sꝫ

grām mouentē: et hec eſt fides operans per
dilectionē. iuxta illud apli. Fides ꝑ dilectio
nē opaᵗ. qđ habeᵗ ad Gal. 5. tñſſuptiue. 28
q. i. c. vxoꝛ. de pe. di. i. §. penl. ⁊ di. 2. c. chari
tas ē. c. q̇cūqꝫ. c. firmū. ⁊. c. circūciſio. ⁊ diſ.
4. c. ſi ex bono. Et de ſacra vnctiōe. c. vnico.
§. qꝛ ꝓo. Nō excludiᵗ igiᵗ charitas ab actu
hoc. ſꝫ quia fides ē i libero arbitrio. ſ. q̄ ad il
luīationē i rōne: ⁊ q̄ ad motū in volūtate: iđ
fidei attribuiᵗ. Nā liberū arbitriū qđ fide mo
ueᵗ ē facultas rōnis ⁊ volūtatꝪ: ⁊ hec fides ē
de q̄ dꝛ Luc. 7. Fides tua te ſaluā fecit: qꝛ i
ipſa magna fides illuīauerat rōnē ⁊ moue-
rat volūtatē. Probaᵗ ħ idē auctē Cypꝛiani
in epla ad frēs de pnia agēda: qꝛ repꝛhendit
eos q̇ nolūt hmōi ſanationē recipe di. Iniu
ſte ſibi placētes ⁊ trāſſūpte mētis alienatio-
nes demētes dei p̄cepta ꝯtēnūt: medelā vul
neris negligūt: agere pniam nolūt. Añ ad
miſſū facin⁹ ipꝛouidi: poſt facin⁹ obſtinati:
nec pꝛi⁹ ſtabiles: nec poſtmodū ſupplices: qñ
debuerāt ſtare iacuerūt: qñ iacere ⁊ ꝓſternē
ſe deo debēt ſtare ſe oppināᵗ: pacē ſibi vltro
nemine dāte ſūpſerūt falſa pollicitatiōe ſe-
ducti ⁊ apoſtaticis ac ꝑfidis vincti errorem
ꝓ veritate ſuſcipiūt. Hec ille. ¶ Tertio ea-
dē ꝯcluſio ꝓbaᵗ exēplo Apoc. vltimo diciᵗ
Nihil coinq̇natū introibit in illā. Si igitur
multi i illā glaꝫ introierūt q̇ plurimis pctis
irretiti fuerāt: vt pꝫ đ Paulo: Petro: Mat
theo ⁊ cōplurimis alijs: ſeq̇ᵗ ꝙ ab infirmi-
tate pcti pꝛi⁹ ſanati ſūt. Exēplū habeᵗ ſpāle
de magdalena que vt tenet eccleſia in celis ē
gloꝛificata: ⁊ vnde hoc niſi qꝛ ſeipſā īfirmā
cognoſcēs ad medicinā currit. Nā vt diciᵗ
Luc. 8. Vt cognouit ꝙ Jeſus accubuit i do
mū phariſei: attulit alabaſtrū vnguenti qđ
in pixide marmoꝛea ꝑ cōſtantiā ſue mentis
fecerat ⁊ cōſeruauerat: ⁊ ſtans retro p̄ vere
cūdia ſuoꝛū peccatoꝛū ſecus pedes Jeſu pꝛo
pter cōfidentiā cū lachꝛymis cepit rigare pe
des ei⁹ p̄ nimia. ſ. actiōe: ⁊ capillis tergebat
ꝓ ſatiſfactiōe: ⁊ oſculabaᵗ pedes ei⁹ per cō-
feſſionē. Et ideo nō ſolūmō apud phariſeū
meruit excuſari ⁊ laudari: ſed etiā ab oībus
peccatis meruit mūdari ⁊ purificari. Qua
pꝛopter ait dñs. Remittūᵗ ei peccata multa
qm̄ dilexit multū: ⁊ deinceps dixit. Remit-
tunᵗ tibi pctā tua. Nec ſine cā bis ei pctā di
miſit: vt p̄ma dimiſſione remiſſionē culpe:
in ſecūda per v̄tutē cōtritionis remiſſionē
pene oſtenderet. vnde ſubiūxit. Vade in pa-
ce. Et ſic patet pꝛima cōcluſio.

Pars ſecūda vbi declaraᵗ ꝙ huiuſmodi
ſanatio p̄ncipaliter fit per penitentiā ⁊ ma-
xime contritionē.

ſ Ecūdo in iſto ſermone declaraᵗ ꝙ
huiuſmodi ſanatio p̄ncipaliter fit ꝑ
pniam ⁊ maxime ꝯtritionē. Que cō
cluſio fūdaᵗ ſuꝑ dictū Aymonis ſuꝑ illud
Col. 3. Qui renouaᵗ i agnitionē ⁊c̄. Diſtin
guit eni ipſe triplicē renouationē. ſ. ꝑ baptiſ
mū: pniam: ⁊ v̄tutes. Dimittēdo ergo illā
q̄ fit ꝑ baptiſmū ⁊ alias duas ſequētes decla
rādo Aduertēdū ꝙ duplex ē ſanatio mētis
Vna a pctō: alia ab īfirmitate pcti q̄ ē ſeq̄la
culpe: hāc duplicē ſanitatē diſtinguit Aug.
14. li. de ci. dei. vbi dicit. Aliud ē telū īfixū
demere Aliud ꝓo qđ i eo factū ē vuln⁹ ſana
re. Hec ibi. Pꝛima ſanatio ē cāꝫ languoꝛis
remouere qđ fit ꝑ idulgētiā pctōꝝ. Scđa ē
ipſū languoꝛē attollē. Que duplex ſanatio
etiā tāgiᵗ i pſal. ibi. Qui ꝓpitiaᵗ oīb⁹ iniq̇ta
tib⁹ tuis ecce ſanatio ab iīq̇tate q̄ ē idē qđ cul
pa. vñ glo. ꝓpitiaᵗ. o. i. tuis eas remouen-
do. ſ. ꝑ grām ſeq̇ᵗ. Qui ſanat oēs infirmita-
tes tuas: ecce ſanatio ab īfirmitate. glo. q̇ p⁹
remiſſionē etiā ſanat oēs īfirmitates tuas
vł lāguoꝛes tuos. i. ſeq̄las pcti. ¶ Ad maio
rē hoꝝ declarationē aduertēdū ē ſꝫm Alex-
de al. Q. ꝙ duplex ē īfirmitas i quā cadit hō
ꝑ culpā ſuā: qꝛ p̄mo efficiᵗ debitoꝛ pene: et
hec ē q̄dā īfirmitas: vñ ſuꝑ illud pſal. Mi-
ſerere mei dñe: qm̄ īfirm⁹ ſū. glo. Reatu in-
firmaᵗ q̄a a quo reatu ſana me dñe: et ab
iſta īfirmitate fit ſanatio ꝑ cōtritionē: qꝛ ꝑ
cōtritionē reat⁹ pene eterne cōmutaᵗ in ob
ligationē pene tempoꝛalis a qua poſtea ſa-
nat confeſſio ⁊ ſatiſfactio: vnde Grego. ait
Contritio pungit apoſtema: confeſſio ape-
rit: ſatiſfactio cataplaſma apponit. ¶ Su
per quo verbo mouet Alexan. vnū paruū
dubiū. Si contritio eſt initium ſalutis: qꝛ
dicit Grego. Contritio pungit. Sed alibi
idē ipſe ait: Quid eſt cōfeſſio niſi quedā vul-
neris ruptio? In ruptione aūt vulneris in-
cipit eſſe ſanatio: ergo ⁊c̄. Et reſpondet ipſe
ꝙ ſanationis a culpa cōtritio eſt initiū q̄tū
ad aliquid ⁊ confeſſio quantū ad aliquid:
quia duplex habet fieri recōciliatio. ſ. q̄tum

ad deum ⁊ ꝗ̄tum ad ecclesiā. Quantū ꝗ̄ ad
illam q̄ est respectu dei habet initiū in ꝯtritōe
ꝗ̄tū ad illā que est respectu eccl'e hꝫ initiū i
ꝯfessione. s. ꝗ̄tuꝫ ad manifestationē. Dupli-
citer enim delinquit peccator in deū. s. qꝛ de-
format imaginē suā: ⁊ in ecclesiā: quia sub-
trahit mēbruꝫ ecclesie ita vt nō sit iuuatiuuꝫ
alijs mēbris: ideo oportet habere reconcilia
tionē ad deum ⁊ ad ꝓximū siue ad ecclesiaꝫ.
Et recōciliatio quo ad ecclesia manifestaꝰ i
confessione primo: ⁊ sic patet ꝙ sanatio hōis
infirmi ex peccato ꝑncipaliꝰ habet fieri ꝑ pe-
nitentiā: ⁊ maxime ꝑ ꝯtritionē. ¶ Secūdo
efficiꝰ etiā inhabilis hō ex peccato ad bonum
⁊ facilis ad malū ⁊ impotēs ad resistendum
malo. Et hec est secunda infirmitas que dici
tur sequela peccati: ⁊ ista infirmitas habet
sanari ꝑ virtutes maxime ꝑ fidē mō quo di
ctum est in ꝑma conclusione: quia virtus. 2.
Ethi. c. 8. est. habitus bonus qui habenteꝫ
ꝑficit ⁊ opꝰ eiꝰ bonū reddit. Naꝫ ꝑ virtutes
magis ac magis habilitamur ad bonum. Et
qꝛ ex habilitatiōe ad bonū tolliꝰ facilitas si
ue pronitas ad malū saltē ꝓm quid: ꝗ̄ ꝑ vir
tutes sanaꝰ infirmitas ꝗ̄tum ad ꝓnitatē ad
malū. virtutes ꝗ̄ habēt efficaciā infirmitateꝫ
sanandi ꝗ̄tum ad vtrūqꝫ defectū: ꝑncipaliꝰ
tamē ad inhabilitatē ad bonū. Secūdario
ꝟo ꝗ̄tum ad facilitatē ad malū: nō dico ta-
men oīno ⁊ simpliciter: qꝛ in ista vita nūqꝫ
tolliꝰ oīno ꝓnitas ꝯcupiscētie: ⁊ iō infirmi-
tas ꝗ̄tum ad hūc gradū nunqꝫ sanaꝰ hic ni
si in aliquibꝰ ꝑsonis grā singulari preditis:
⁊ sic pꝫ secūda ꝯclusio huiꝰ partis. s. ꝙ sana-
tio infirmi ex pctō fit ꝑncipaliter ꝑ penitētiā
Secūdario ꝑ ꝟtutes. De q̄ sanatōe ait: Cy
prianꝰ in ep'la supradicta. Putas ne tu dn̄m
cito posse placare quē ꝟbis ꝑfidis abnuisti:
cui ꝑ͛monium ꝑponere maluisti? Cuiꝰ tem-
plum sacrilega contagione violasti? Putas
eum facile misereri tui quē tuū non esse dixi
sti? Orare oportet impēsius ⁊ rogare: diem
luctu transigere: vigilijs noctes ac fletibus
ducere: tēpus etiā lachrymosis lamētatōibꝰ
occupare: strato solo adherere: cineri in cili-
cio volutari: ⁊ sordibꝰ post indumētū Chri
sti perditū nullū iam velle vestitū: post dia
boli cibum malle ieiuniū: iustis opibꝰ incūbe
re quibꝰ peccata purganꝰ: elemosynis frequē
ter insistere quibꝰ a morte aīe liberanꝰ. Qō

aduersariꝰ auferebat Christꝰ accipiat. Ne
teneri iaꝫ nec amari patrimoniū debet q̄ qs
deceptꝰ est ⁊ victꝰ. hec ille. Et sic patet 2ª ps.
Pars tertia vbi declaraꝰ ꝙ hmōi sanatio
congruissime fit ꝑ medicinā contritionis.

Ertio poniꝰ in isto sermone alia cō-
t clusio q̄ declaraꝰ ꝓm Franciscū nr̄ꝫ
in sermone de ꝯtritione magdalene
di. qō maxia atqꝫ penosa egritudo cura ma
xima indiget. Hinc Hieroꝰ ad matrē ⁊ filiaꝫ
in galijs cōmorātes ait: Putride carnes fer
ro curantur ⁊ cauterio: venena serpētino cu-
ranꝰ antidoto: qō satis dolet maiori dolore
expelliꝰ. hec ille. Hoc idem ipse ait in ep'la ad
amandū ꝑ̄sbꝛ di. Putride carnes ferro idi
gēt ⁊ cauterio: nec est medicine culpa ꝫ vul-
neris cū crudelitati clemēti nō parcit medi-
cus vt parcat: seuit vt misereaꝰ. hec ille: Cū
igiꝰ mortalis culpa q̄ diuina maiestas offen
ditur maximas sicut egritudines spūales et
oīum malorū excessiua pena maxima ⁊ dolo
rosissima sibi debeꝰ: aliꝰ ꝓfecto diuina iusti
cia nō seruareꝰ. Nam Deutro. 25. diciꝰ pro
mensura peccati erit ⁊ plagaꝝ modus. ꝫ ideꝫ
ait Cyprianꝰ in ep'la ꝑall'. di. Quā magis de
liqmꝰ tā grādiꝰ defleamꝰ: alto vulneri dili-
gēs ⁊ lōga medicina nō desit: pnīa minor cri
mine nō sit. hec ille. Idē affirmat Hieroꝰ in
ep'la de obiurgatiōe su. di. Peccator ꝗ̄ q̄ sibi
nō pepcit: a deo illi parceꝰ. Et si futuras ge-
hēnas ꝑpetuas in ꝫ ꝑue vite spatio cōpensa-
uerit se ipsū ab eterno iudicio liberabit: gran
di plage alta ⁊ ꝓlixa est opus medicina: gran
de scelꝰ: grandē hꝫ satisfactionē. hec ille. Si
igiꝰ cōtritionis tristitia est maxima oīuꝫ pe
narū sequiꝰ ipsā esse peccati ꝯgruissimā me-
dicinā. Qō aūt ꝯtritio penaꝝ sit maxia ꝓba
tur: qꝛ includit tristitiā attritionis: q̄ quidē
tristitia diciꝰ esse maxima penaꝝ. ¶ Istius
aūt pene magnitudo declaraꝰ q̄druplici via
Prima via sumit originē in inferno. Nā pe
na demonū est maxima cū ꝑctm̄ angeli fue-
rit maximū: vt testaꝰ scripura Ezechie. 28.
vbi diciꝰ: Tu signaculū similitudinis plenꝰ
sapientia: plenꝰ decore in delitijs dei fuisti: et
in multitudine negociatiōis tue repleta sunt
interiora tua iniq̄tate: ⁊ peccasti ⁊ eiecit te ď
mōte scō dei ⁊c. Si igiꝰ maxie culpe maxia
debeꝰ pena vt dictū est. s. ꝗ̄ pena demonum
est maxia: ⁊ tamē pena sensus que est in de

monib⁹ nõ est nisi tristicia. Nõ enim pñt ab
igne calefieri vel cõburi cũ sint spũs: nec de
leri seu imutari cũ sint itellect⁹ separati: nec
patiunt̃ in nã vel intellectu: ꝫ solũ in volũta
te q̃ peccauerũt in q̃ nõ põt eẽ aliq̊ afflicti/
uum nisi sit tristitia: g̊ ipsa est tristicia maxi
ma penarꝝ. ¶ Secũda via sumit originẽ in
purgatorio: q2 sicut docẽt oẽs theologi i isto
mũdo nõ est aliq̃ pena adeo magna sicut illa
purgatorij q̃ infligit̃ aiab⁹ separatis: vñ. 25
di. c. fi. ait Aug. Qui in aliud seculũ distulit
fructũ ꝯuersionis pri⁹ in futuro purgabitur
igne purgatõis: hic ignis ꝛ si nõ sit eternus
miro tñ mõ grauis est: supat enim oẽm pe/
nam quã nunq̃ passus est in hac vita aliq̃s
vel pati põt. hec ibi. Hoc idẽ habet̃ ad litterã
de pe. di. 7. in fi. ꝛ sequit̃ ibi. Nunq̃ in carne
tãta iucta ẽ pena. lꝫ mirabilia martyres pas
si sint tormẽta: ꝛ multi nequerint quãta sepe
sustinuerunt supplicia. Studeat g̊ quisq̃ sic
delicta sua corrigere vt post mortẽ nõ opor/
teat penã tolerare. ¶ Cũ igit̃ iste aie exñtes in
purgatorio nõ possint pati ab igne in sua es/
sentia cũ ipsa essentia sit imaterialis: ꝛ ignis
in agẽdo in eã nõ possit imittere aliquaꝫ q̃li
tatẽ corporeã: sequit̃ q̄ affligunt̃ solũ in po
tẽtia: ꝫ nõ in intellectu q2 in ipso ñ ponit̃ ali
qua passio afflictiua: igit̃ in volũtate cui⁹ pe/
na est tristicia: g̊ tristicia est maxima penarꝝ.
¶ Tertia via sumit originẽ in hac vita: q2
i ista vita vltimũ terribiliũ ẽ mors. 3°. Ethi.
ꝛ tñ aliq̃s ꝯtingit poti⁹ eligere mortẽ q̃ icur
rere tristiciã: cũ tñ ad vitandũ mortẽ penaꝫ
maiorẽ acceptẽt. Istud aũt declarat̃ in illis
q̊ seipsos ꝓ tristitia interficiũt: aut sibi mor/
teꝫ ꝓcurãt vt aliquam euadãt tristiciã. Pri
mũ exẽplũ de Sãson. Judic. 26. ꝛ. 23. q. 5.
c. si nõ licet. Qui seipsũ cum hostibus ruina
oppressit. Patet etiã exemplũ de Saul. i. Re
3i. vbi dicit̃: Irruerũtq̃ philistim. ꝛ i Saul
ꝛ in filios ei⁹: ꝛ ꝑcusserũt Jonatã ꝛ Amina
dab ꝛ Merbisue filios Saul: totũq̃ põdus
ꝓlij versũ est in Saul ꝛ ꝯsecuti sũt eũ viri sa
gittarij: ꝛ vulneratus est vehementer a sagit
tarijs: dixitq̃ Saul ad armigerꝝ suũ: Euagi
na gladiũ tuũ ꝛ ꝑcute me ne forte veniant i
circũcisi isti: ꝛ interficiãt me illudẽtes mihi
ꝛ noluit armiger ei⁹: fuerat eni nimio terro
re ꝑterritus. Arripuit itaq̃ Saul gladiuꝫ
suũ ꝛ irruit supꝛ eũ: q̊d cũ vidissꝫ armiger ei⁹
videlꝫ q̄ mortu⁹ essꝫ Saul irruit etiã ipse su
per gladiũ suũ ꝛ mortuus est cum eo. hec ibi.
¶ Quarta via sumit origineꝫ in paradiso:
quia sicut ait Ricar. de scõ Vic. Si pena in/
ferni cũ amore ꝛ volũtate posset assumi: pe
na nõ esset: ꝛ ita põt argui a ꝯ̃rio sensu q̄ si fe
licitas paradisi posset esse cũ tristicia ꝛ displi
cẽtia glĩa nõ esset: cũ nullũ violentũ aut dis
plicẽs delectabile eẽ possit. ꝛ iõ tristicia ẽ ma
xima pena q̃ tantã felicitatẽ absorbere potest
quã absorbere nõ potuit maxĩa pena ꝛ crude
lissima passio Christi: licꝫ eni tristaret̃ non
tamẽ de obiecto btifico. Ex quib⁹ oib⁹ patet
q̄ cõtristio est maxĩa pena: ꝛ iõ cõueniẽtissi
me instituta fuit ꝓ tali ꝛ tanta culpa delen/
da. Et iõ decẽs est vt tali pena inflicta deus
peccatori fiat placat⁹ ex q̃ debitã penã sustiet
quapropter ꝓpha cantat: Cor ꝯtritũ ꝛ hu/
miliatũ ꝛc̃. Solũ g̊ ꝛ vnicũ ẽ remediũ mise
ris pctõrib⁹ ipsa ꝯtritio: iõ Hiero⁹ in eplã de
obiurgatõe susãne ait: Solũ enim et vnicũ
tẽtãdũ ẽ remediũ illud q̊d diuina vox ꝑ Eçe
hielẽ miseris porrigit. Nolo inq̃t mortẽ pec
catoris ꝫ magis vt ꝯuertat̃ ꝛ viuat. Et iterꝝ
post hoc dixit. Conuertere ad me. Nunquid
nõ resina. nõ ẽ in galaad; aut medic⁹ nõ ẽ ibi?
Quare nõ ascendit sanitas filie populi mei?
Hec itaq̃ dicta pniam sapiunt: he snĩe dei vo
cant ad pniaꝫ pctõres. Penitẽtia ẽ g̊ necessa
ria sicut vulneratꝭ sũt necessaria medicamẽ
ta. Sed quãta putas ꝛ q̃lis necessaria ẽ pnia
q̃ aut equet crimẽ aut certe excedat: Vñ ergo
simplicit̃ hoc pctm̃ adulterij est: aut duplex
fit ꝑ illã necẽ q̃ facto dr̃ in occulto ꝛ ꝺm con
scientie molẽ exhibẽda est pnie magnitudo.
Penitẽtia g̊ nõ v̄bo est agẽda ꝫ actu: hic aũt
sic arguit̃. Si tibi añ oculos de quãta glĩa ru
eris ꝛ de quo li°. nomẽ tuũ deletũ sit: ꝛ si iaꝫ
te positã credas ꝓpe ipsas tenebras exterio/
res: vbi fletus ẽ oculorꝝ ꝛ stridor dentiuꝫ si/
ne fine. Cũ hoc certa fide sicut sunt aio ꝯce/
peris: quia necesse ẽ ꝓuaricatricẽ aiaꝫ tarta/
reis penis ꝛ gehẽne ignib⁹ tradi: nec aliud eẽ
remediũ institutũ post vnicuꝫ baptisma q̃
pnie solatiũ: quantãuis afflictionẽ: q̃tũuis
laborẽ in de decore erit subire contẽta dum
modo ab eternalib⁹ penis liberaberis. hec il
le. Recurram⁹ ergo ad medicinã contritõis
ꝑ quã solã a pctis nr̃is mederi possim⁹: vt ꝑ
eã ꝯseq̃mur grãꝫ i pñti ꝛ glãꝫ i futuro: Amẽ

Feria sexta pōst scd̄az dn̄icam in quadragesima de necessitate ⁊ obligatiōe contritionis. Sermo. 56.

M
Alos male
ꝑdet ⁊ vineā suam locabit alijs agricolis q̄ reddant ei fructum tꝑibus suis Matth. 21. In hoc euangelio frēs charissimi ponit̄ parabola de ꝑuersitate iudeoꝝ videlicet de p̄refamilias q̄ plantauit vineā. i. domū israel: ⁊ sepē circumdedit eā. s. clausurā legis ⁊ mandatoꝝ: ⁊ fodit in ea torcular dando doctrinas ꝓphetaꝝ ⁊ edificauit turriz. i. tēplū: ⁊ locauit eā agricolis. i. sacerdotib⁹: ⁊ ꝑegre ꝓfectus est. Appropinquāte aūt tp̄e fructuū misit seruos suos i. ꝓphetas q̄s occiderūt: vt patet intuenti de Esaya: Amos: Zacharia: Hieremia: ⁊ alijs. Nouissime aūt misit ad eos filiū suū. i. christū quē crucifixerunt: qua parabola posita dixit Christus iudeis: Cū ḡ venerit dn̄s vinee quid faciet agricolis illis? Aiūt illi: verba ꝓposita Malos ⁊c̄. Ita ⁊ malos. i. peccatores induratos ⁊ obstinatos male ꝑdet eternalit̄ dāṅando ⁊ vineā suā. i. eccl̄iaz locabit alijs agricol' x̄pianis q̄ reddāt ei fructū tēporib⁹ suis pn̄ie ⁊ ↄtritionis. De q̄ in pn̄tiaruz tractātes post p̄dicta in isto sermone. De ei⁹ necessitate ⁊ obligatiōe tractabim⁹. vn̄ mouetur qō a theologis: vtrū ad iustificationē impij necessaria sit ↄtritio. Ad quā qōnem rn̄dit dn̄s Bona. in. 4. di. 17. ar. 1. q. 3. ꝙ iustificatio tripliciter dr̄ ₴m aliquos. Uno mō dicit̄ ad iusticiā p̄paratio ⁊ huic quidē necessaria est attritio vel dolor. Alio mō iusticie infusio ⁊ huic necessaria est infusio grē ⁊ expulsio culpe. Tertio mō iustificatio dicit̄ in iusticia exercitatio: ⁊ huic necessaria sūt quatuor duo a grā ⁊ duo ab aīa. A grā ꝟo duo sunt: grē. s. infusio: ⁊ culpe expulsio. Ab aīa aūt mot⁹ liberi arbitrij ⁊ ↄtritio. Nā gratia venit ⁊ mouet liberum arbitriuz quod mouet̄ ↄ̄sentiēdo: ⁊ tūc fit ↄtritio ⁊ subsequent̄ culpe remissio: ⁊ hec q̄tuor tāgūt̄ i illo ꝟsiculo ps̄. Cōmouisti t̄rā ⁊ ↄturbasti eā: sana ↄ̄tritiōes ei⁹ q: cōmota ē. Grā eni aduenīēs i aīam cōmouet rōnez inq̄ntū ipsa ē rō pars liberi arbitrij ⁊ ↄturbat volūtatē ꝑ rōnem: et postmodū sanat̄ ꝑ pcti expulsionē. Et rō h⁹ redditur: q: p̄cessit duplex cōmotio. s. liberi arbitrij ⁊ ↄtritōis ꝑ quā aīa ipsa se grē iustificāti ↄformauit: ⁊ iō subiūgit: q: cōmota est. s. aīa h̄ Bo. Ex q̄b⁹ ↄcludit̄ ꝙ ad iustificationē ipij necessaria ē ↄtritio q̄ ↄclusio vt euidēter patet tripliciter declarat̄. Primo rōne. Secūdo aucte. Tertio exēplificatione.

Pars p̄ma hui⁹ sermonis vbi ꝓbat̄ ↄtritionē esse necessariā: Ratione.

P
Rimo ꝓbat̄ ↄtritionē ēē necessariā rōne sic. Suppono oēs hoies nālit̄er appetere felicitatē ⁊ sūmuz bonū ꝑ actū volēdi: cui⁹ obm est ipsū bonū ⁊ nālit̄er fugere malū ꝑ actū nolēdi: q: opposita hn̄t fieri circa idē. Cū igit̄ beatitudo eterna ⁊ superna ⁊ inuisibil' sit sūmū bonū ⁊ vera felicitas ⁊ pena et̄na sit sūmū malū ⁊ extrema mis̄ia ipsa btitudo sūme q̄rēda ē: ⁊ ipsa pena omnino fugiēda. O igit̄ indurati pctōres. O insensate creature. O corda lapidea frangite vos ꝑ ↄtritionē vt possitis ipsū sūmū bonū adipisci: ⁊ vt possitis a vobis et̄nū maluz deuitare. Nā sine ↄtritiōe nec illud acq̇ri: nec istud deuitari valet. Ex q̄b⁹ formo talē rōnez ₴m doc. illuminatū. Francis. de may. in tractatu de magnitudine. Et p̄ q̄ntū ad gl'iam supnā adipiscendā sic. Illud ē simplicit̄ necessariū sine q̄ finis. i. bonū: q: finis ⁊ bonū ↄuert̄ūt̄ ₴m phm. 2°. ph̄o⁊ h̄ri nō pōt sic medicina vel incisio dr̄ necīa: q: sine illa sanitas nullo mō h̄ri pōt. Cū igit̄ felicitas q̄ ē vltim⁹ finis hoīs ₴z oēs theologos. in. 4. di. 49. ⁊ in p̄mo ethi⁊ sine ↄtritōe h̄ri nō possit: ḡ sūme est necessaria. ꝙ aūt felicitas sine ↄtritōe h̄ri n̄ possit: ꝓbat̄ sic Apoc. 21. Nihil coinq̇natū itroibit in illud. s. regnum celorū. Ex quo sequitur ꝙ nullus existens in peccato mortali pōt introire in regnū celoruz. Unde ad Gal. 5. Manifesta aūt sūt opa carnis: q̄ sūt fornicatio: ipudicitia: imūditia: luxuria: auaritia: que est idoloꝝ seruitus: veneficia: inimicitie: ↄtentiōes: emulatōes: ire: rixe: dissēsiones: secte: inuidie: homicidia: ebrietas: comestiones: ⁊ his similia que predico sicut predixi: quoniā qui talia agunt regnū dei non consequūt̄. h̄ ibi. si ḡ null⁹ talib⁹ pctis coinq̇nat⁹ pōt regnū dei possidē ipsū nūq̄ possidebit nisi ab his mūdat⁹ ⁊ purificat⁹: q̄ q̇dē purificatio non habet fieri nisi ꝑ ↄtritionez. ḡ ⁊c̄.

Q̄ŏ aūt tal' curatio sine ɔtritōe ñ possit fieri
triplici rōne ꝓbať. Primo rōne remissionis
Nullū pctm̄ mortale sine penitētia remittiť
Luc. 13. diciť oib⁹ pctōrib⁹. Nisi pniam ha
bueritis oēs simul peribitis: ſʒ pnia sine con
tritione nō habeť: ģ ⁊c̄. Scōo rōne ɔuersio
nis ad deuz: ɔ̄ria ɔ̄rijs curanť ait Greg. Et
medicina hʒ fieri p contrariū. 2ᵒ. Ethi. Cū
igiť in oi peccato mortali sit auersio volūtatꝭ
adeo ad pctm̄: oportet ꝙ in oi remissione pec
cati mortalis sit actualis ɔuersio volūtatis
a pctō ad deū: hec aūt auersio a pctō ɔtritio
diciť. Duricia enim volūtatis remanētis in
peccato nō tolliť nisi p ɔfractionē eiusdeʒ q̄
contritio dr̄. Tertio rōne curatiōis. In oi
peccato mortali ē quedā duricia voluntatis
quod patet: qꝛ volūtas pctōris legi dei nō ce
dit eam trāsgrediendo vel omittēdo vt i pec
cato mortali vel ṗter eam agendo: vt in pec
cato veniali. Et ideo si pctm̄ curari debeat oʒ
ꝙ p contritionē cōminuentē volūtatē remit
tatur. He sunt ratiōes tho. vbi. s. ar. 2. q. 3.
Preterea ꝙ nullus hʒ introire in regnū ce
lorum sine cōtritiōe pcti mortalis: probať
p aliā rōnem sic: Nullus pōt itroire in illud
nisi iustificat⁹: iuxta illud. Credidit Abra
hā deo ⁊ reputatū est ei ad iusticiā Gen. 15.
⁊ illud. Nūquid pdes iustū cū ipio? Gen.
18. ⁊ Sap. 3. Iustoꝝ aīe in manu dei sunt: ſ
iusticia cōprehendit oēm virtutē sicut di. gl.
super illud ps. Feci iudiciū ⁊ iusticiā. Cum
igiť nullus possit iustificari nisi ɔteratur de
pctō: vt dictū ē. s. ⁊ etiā qꝛ iusticia non est iu
sticia sine virtutib⁹: ⁊ virtutes nō se cōpatiū
tur pctō: necesse ē p ɔtritionē expellere pctm̄
q̄ expulso introduciť gr̄a iustificationis cuʒ
virtutib⁹ qb⁹ ipsa glā acq̄riť. Itē tertio ideʒ
ꝓbať. s. ꝙ nō acquirať vita eterna sine con
tritione sic: Nullus pōt intrare regnū celoꝝ
nisi armatus gr̄a ⁊ charitate: iuxta illud ad
Gal. 5. Fructus aūt spirit⁹ est charitas et
gaudiū: ſ peccatū ē ɔ̄rium gr̄e: cū igr̄ nō pos
sint simul ⁊ semel inesse in eodē lho. 10. Me
tha. Necesse ē ad hoc vt introducať gratia ⁊
charitas expellere pctm̄: q̄ expulso induitur
aīa ipsa veste nuptiali p quā introduciť ad
nuptias spōsi: vt habeť Matth. 22. Ad de
litias regni celestis: necessaria est ergo ɔtri
tio ad acquisitioneʒ glīe supne. Idē ꝓbať p
locū ab auc̄te euāgelij. Jo. 3. Nisi qs renat⁹
fuerit ex aq̄ ⁊ spū scō ⁊c̄. Necessariū est ģ sa
cramētū regn̄ationis: vt hic: ⁊ tn̄ ɔtritio est
magis necessaria: qꝛ null⁹ adultus p baptis
mū sine ɔtritione pōt saluari: qꝛ fict⁹ accedit
⁊ rem sacr̄i nō suscipit: sed postea ipsum sola
ɔtritio saluat ⁊ si sacr̄m baptismi suscipe nō
possit sola cōtritio ipsū purgat. Itē Jo. 6.
Nisi mādocaueritis carnē filij hoīs ⁊ bibe
ritis ei⁹ sanguinē nō habebitis vitā in vobis
ģ cōio ē necessaria ⁊ tn̄ si qs sine ɔtritiōe cōi
caret iudiciū sibi māducaret ⁊ biberet: iuxta
illud ṗme ad Chor. xj. Qui manducat ⁊ bi
bit idigne iudiciū sibi māducat ⁊ bibit. Quā
tum ad penā eternā formo silem rōnem ad ꝓ
bandū necessariā esse ɔtritionē sic. Illō sim
pliciter dr̄ esse necessariū sine q̄ sūmū malū
vitari nō pōt: ſ sine ɔtritione pena eterna a
pctōrib⁹ vitari nō pōt ⁊c̄. Q̄ŏ aūt pena etn̄a
vitari nō possit sine ɔtritione: ⁊ cū ɔtritione
sic ꝓbať triplici rōne. Primo rōne libertatꝭ.
gr̄a exēpli sic. sicut habeť. ff. de iure imu. l.
sp. §. negociatōes. Negociatores publici nō
debēt grauari pedagijs ⁊ hmōi exactionib⁹
dū occupanť circa negocia rei publice. Sic
de⁹ q̄ vult oēs saluos fieri nō vult ꝙ aliquis
soluat vectigal diabolo ꝓ negocijs aīe sue si
occupeť p ɔtritionē circa negocia ꝓprie salu
tis q̄ sunt ad augmentū rei publice celestis.
¶ Secūdo rōne legalitatis. Exēpli gr̄a ite
rū sicut ille cui dom⁹ locať nō resistēs q̄tum
pōt volenti hostia portare vel fenestras vl' do
mū cōburere: teneť de toto dāno. ff. locati
⁊ ɔducti. l. Itē queriť. §. exercitu. Sic illis
q̄b⁹ dn̄s locauit aīam gr̄as ⁊ virtutes ⁊ do
na si nō obstiterint: di. illo volenti eas porta
re aut si asportauerit ⁊ nō laborabūt eas re
cuperare. R. ŏ toto dāno quā recupationē
pn̄t facere p solā ɔtritionē. Nā. ff. de legi. l.
ex his. glo. querit. Utrū resuscitat⁹ sicut La
zarus debeat possessiōes hr̄e q̄s pri⁹ tenuit:
an fili⁹ q̄ statim eas occupat mortuo pr̄e: et
videť magis tenere cū mortuo pr̄e ⁊ recte:
qꝛ ṗnceps. s. de⁹ ɔcessit ei ṗncipalē. s. vitā: ģ
⁊ accessoria intelligunť ɔcessa. ff. ŏ iurisdit.
oiuʒ iud. l. 2. ⁊ sic ei quem resuscitat de⁹ ad
donū gr̄e: p ɔtritionē reddit oia bona sua an
teq̄ peccaret. ¶ Tertio rōne vtilitatis. nā
sicut ille q̄ hʒ tutorē apte malū ⁊ dilapidato
rem bonoꝝ suoꝝ ſ ꝓbato corā iudice pōt eū
amouere. ff. de ꝓbati. l. q̄tiēs. §. q̄. dolo. Sic

pctōꝛ qui hʒ diabolū ꝓ tutoꝛe ſuo: dʒ eū co
rā xp̄o iudice probare diſſipatoꝛē bonoꝛuʒ
ſuoꝛū naturaliū ⁊ gratuitoꝛū ⁊ eū amouē
ꝑ ꝯtritionē: vt q̄ priꝰ per pctm̄ dixit illd ps̄.
Dereliq̄t me ꝟtus mea. ſ. nālis ⁊ lumen ocu
loꝛū meoꝛū. ſ. grē: ⁊ ip̄m nō ē mecū. Amici
mei. ſ. angeli cuſtodes: ⁊ ꝓximi mei. ſ. iuſti fi
deles: aduerſū me appropiquauerūt ⁊ ſtete
rūt. poſtea ꝟo ditatus in ꝟtutibꝰ dicat illud
Judith. iʒ. Nobiſcū ē deꝰ q̄ facit ꝟtutē ma
gnā in iſrl̄. Recupemus ḡ arma ſpūalia ꝑdi
ta ꝑ cōtritionē: ne ſubiecti diabolo ꝑeamus
in eternā dānatōnē. Nā ſicut miles arma q2
in bello ex triſticia amiſit: vel alit̄ illicite ali
enauit: capite puniri dʒ: in. ff. de re milita. l.
deſertoꝛē. §. miles. Sic pena eterna dignus
eſt q̄ a ſe proiecit arma ꝟtutū ꝓpter maluʒ
lucrū. ſ. carnalē delectationē. Dicat ḡ pctōꝛ
illud ps̄. In deo faciemus ꝟtutē. ſ. ꝑ ꝯtritio
nē coꝛdis: ⁊ ipſe ad nihilū deducet inimicos
nr̄os. ſ. demones. ¶ Qd̄ ſi ꝯ hoc arguat̄. ſ.
ꝙ nō ſit neceſſaria ꝯtritio de oibus pctis ſic
ꝯrijs ꝯria curant̄ vt dcm̄ ē: ſed quedā pctā
cōmittūt̄ ꝑ triſticiā ſicut inuidia: odiū: ⁊ acci
dia. Quedā ꝑ gaudiū ſicut illa q̄ originē ha
bēt ex delectatiōe: ſic igit̄ iſta purgari habēt
ꝑ doloꝛē ꝯriū delectationi: ita vʒ ꝙ illa pur
gari debēt ꝑ gaudiū ꝯriū triſticie. Cū igit̄
cōtritio ſit doloꝛ pʒ ⁊c̄. Ad hoc R. Alex. d̄
ales. ꝙ nō ē aliqd̄ pctm̄ in q̄ nō ſit aliq̄ dele
ctatio. Et iō in oibus pctis q̄ ex triſticia oꝛ
tū hn̄t: ē delectatio quedā rōe eiꝰ q̄ triſticia
illa cōplacet nō eſt vacua a delectatiōe: q̄ eni
cōplacēt cū fiūt oino abſq3 delectatiōe n̄ ſūt.
Et hoc ē gn̄ale in oī pctō qd̄ accidit ex triſti
cia: ⁊ iō doloꝛ cōtritiōis: q2 rn̄det delectatio
ni ipſiꝰ ꝯplacētie pctōꝛū ē remediū etiā coꝝ
q̄ accidūt ex triſticia: ḡ in oibꝰ neceſſarius.
Jtē ſi dicat̄ ꝑ volūtariā ꝯtritōnē delent̄ illa
q̄ ꝑ volūtatē cōmittūt̄: ſed ignorantia tollit
volūtariū: vt dī Ethiꝶ. ḡ de his q̄ ꝑ ignorā
tiā accidunt non dʒ eē ꝯtritio. Ad hoc. R.
Tho. di. ꝙ ſi ignorātia oino tollat volūta
tē male agēdi excuſat ⁊ nō ē pctm̄: ſ; qn̄ n̄ tol
lit totalit̄ volūtatē: tūc nō excuſat a toto: ⁊
iō d̄ pctō ꝑ ignorātiā cōmiſſo dʒ hō ꝯteri ⁊ do
cat̄ iſta ignorātia affectata vel ſuppina. Et
de iſtis pctis ꝑ talē ignorātiā dicebat ꝓpha
Delicta iuuētutis me: ⁊ ignorātias meas. i.
pctā q̄ ignorāt̄: ne memineꝝ. i. ne ſerues ad

vindictā perpetuā Sig̊ hmōi pctā reſeruāt̄
ad vīdictā ꝑpetuā neceſſe ē ꝙ ꝯtritione dele
ant̄: ſicut alia pctā moꝛtalia. Preterea ſi di
cat̄ poſſibile ē aliquē a deo auerti nihil d̄ ip̄o
cogitādo: ḡ ſimilit̄ poſſibile ē aliq̄ mō a pec
cato recedere nihil cogitando de pctō: ḡ ſine
contritiōe. Ad hoc R. Bonauē. vbi. ſ. ire
ſpōſiōe vltimi argumēti. ꝙ p̄dictū argm̄ nō
valet: tū q2 receſſus a deo ē inoꝛdinatꝰ ſed re
greſſus oꝛdinatꝰ. Et iō quāuis poſſit recede
re a deo nihil de eo cogitando: q2 inoꝛdinate
ꝑdit: tn̄ nō pōt ad deuʒ reuerti niſi oꝛdinato
mō de eo ⁊ de offenſione eius cogitādo. Exē
plū ē de eo qui cadit de ſcala. ſed alit̄ aſcendit
ꝑ gradus oꝛdinate. Tū q2 plura exiguntur
ad bonū q̄ ad malū qd̄ patet exp̄ſſe. Ecce ḡ
ꝙ bene declaratū ē rōnibꝰ cū ꝯrijs abſolutis
⁊ cōfutatis neceſſariaʒ eſſe contritioneʒ. Et
ſic patet prima pars.

Pars ſecūda vbi ponit̄ contritionem eſſe
neceſſariam auctoꝛitate.

Ecūdo probat̄ ꝯtritionē eē neceſſa
riā auc̄te veteris ⁊ noui teſtamenti
ſic. Humilie[m]ꝰ aias nr̄as in ſpū hu
miliato cōſtituti ſeruiētes illi. dicamꝰ flētes
dn̄o ⁊ ſ̄m volūtatē ſuā ſic faciat nobiſcū mi
ſericoꝛdiā ſuā. Judith. 8. Cuʒ eſſet Anna
amaro aīo oꝛauit dn̄ʒ. j. Reg. j. Factū ē coꝛ
meū tanq3 cera liqueſcēs. ps̄. 21. Sacrificiū
deo ſpūs ꝯtribulatꝰ. ps̄. 50. Potaſti nos vi
no cōpūctiōis. ps̄. 59. Qui ſanat ꝯtritos coꝛ
de ⁊ alligat ꝯtritiones coꝝ. ps̄. 146. Qui hʒ
fiduciā mei hereditabit terraʒ: ⁊ poſſidebit
montē ſcm̄ meū. ⁊ ita. Et ſanctū nomē eius
in excelſo: ⁊ in ſcō habitās ⁊ cū cōtrito ⁊ hūi
li ſpū: vt viuificet ſpm̄ humiliuʒ ⁊ viuificet
coꝛ contritoꝛū. Eſa. 57. Spūs dn̄i ſuꝑ me:
eo ꝙ vnxerit me dn̄s ad annūciādū māſuet̄
miſit me: vt mederer ꝯtrit̄ coꝛde ⁊ p̄dicarē
captiuis idulgētiā Eſa. 61. Ad quē reſpiciā
niſi ad pauꝑculū ⁊ ꝯtritū ſpū. Eſa. 66. Con
tritū ē coꝛ meū in medio mei: ꝯtremuerunt
oīa oſſa mea. Hiere. 23. In aīo ꝯtrito ⁊ ſpi
ritu hūilitatis ſuſcipiamur. Daniel. 3. Scin
dite coꝛda vr̄a ⁊ nō veſtimēta vr̄a. Joel. 2.
Coꝛ qd̄ nouit amaritudinē aīe ſue i gaudio
eiꝰ nō miſcebit̄ extraneꝰ. Prouer. 14. Non
egent qui ſani ſūt medico: ſ; q̄ male hn̄t: nō
eni veni vocare iuſtos: ſ; pctōꝛes ad pn̄iam:
i. cōtritionē pctōꝛū. Luc. 5. Si quis ſitit ve

niat ad me.s. ꝑ ꝯtritionē pctōꝝ̄ suoꝝ̄: ⁊ bi-
bat aquā sapiētie salutaris. Jo.9. Si quis
se mūdauerit ab istis.s. peccatis ꝑ ꝯtritionē
erit vas in honorē scificatum ⁊ vtile dño ad
oē opꝰ bonū patū.2. Thi.2. Emūdate ma-
nꝰ pctōres.s. aqua lachrymose cōtritiōis et
purificate corda duplices aīo: miseri estote
⁊ lugete ⁊ plorate: risus vester ī luctū ꝯuer-
tat̄ ⁊ gaudiū in merorē: hūiliamini in ꝯspe-
ctu dñi ⁊ exaltabit vos. Scribo vobis filio-
li qm̄ remittūt̄ pctā vestra ꝓpter nomē eius
i. ꝑ grām ⁊ ꝯtritionē: scribo vobis pr̄es: qm̄
cognouistis eū qui ab initio ē.s. ꝑ cordis cō
pūctionē: scribo vobis adolescētes: qm̄ vici-
stis malignū.s. ꝑ cordis amaritudinē.1. Jo.
2. Hoc idē probat̄ auctē canonica. nā de pe.
di.1.in.§. porro dr̄. Porro illi quoꝝ̄ pecca-
cata hūanā noticiā latent nō ab ipsis ꝯfessa:
nec ab alijs publicata: si ea cōfiteri vl' emen-
dare noluerint: deū quē habēt testē ipsum
habituri sunt ⁊ vltorē: ⁊ quid eis ꝓdest hūa-
nū vitare iudiciū: cū si in malo suo ꝑmāserit
ituri sunt in eternū deo retribuēte suppliciū
q2 si sui ipsi iudices fiant: ⁊ veluti sue iniq̄ta-
tis vltores: hi in se volūtariā penā seuerissi-
me aīaduersionis exerceāt: tpalibus penis
mutabunt eterna supplicia: ⁊ lachrymis ex
vera cordis cōtritione flentibꝰ restringent
eterni ignis incēdia. Hec ibi. ⁊ sūt v̄ba Pro-
speri. Itē de pe. di.1.§. quāobrē. dr̄. Tu qui
tibi cōscius es alicuiꝰ erroris: ⁊ quāto tpe er-
rasse te nosti: ⁊ quāto tpe deliq̄sti: tāto nihi-
lominꝰ tpe hūilia teipm ad deū: ⁊ satisfaci-
as ei in confessione pnie: nō expectes vt inui-
to necessitas extorqueat pniā: sed ipse ꝓue-
ni tortoris ipsius duriciā: q2 si teipē emēda-
ueris: si te correxeris: pius est dñs ⁊ miseri-
cors q̇ vindictā tēperat ab eo qui eā peniten-
do preuenit. Hec ibi. Et sūt verba eiusdem.
Prospi. Hoc idē probat̄ auctoritate Gre.
li.8. Mora. di. Alia ē cōpunctio q̄ ꝑ amorē
nascitur: alia que nascitur ꝑ timorē: q2 aliō
est supplicia fugere: aliud p̄mia desiderare.
Sepe eniz quod torpētes latuit flentibꝰ in-
notuit: ⁊ afflicta mens certius inuenit malū
quod fecerat ⁊ reatum suū cuius secura non
meminit hinc in se cōmota deprehendit. Et
sic patet secūda pars in qua probatur aucto-
ritatibus predictis necessariam esse contriti-
onem.

Pars tertia vbi probat̄ multiplici exem-
plificatiōe cōtritionē eē necessariā.

Ertio probat̄ necessariā eē cōtritio-
t
onē triplici exēplificatione: quorum
¶ Primū est Cesarij q̇ ait q2 qui-
dā scholaris ꝑisius enormia hūit pctā q̄ pre
verecūdia pudebat ꝯfiteri: tandē ꝯtritione
verecundiā vincētē cū priori sci vitalis vel-
let cōfiteri: tanta fuit in corꝑe eius ꝯtritio:
pura suspiria in pectore: singultꝰ in gutture
in oculis lachryme: vt vox deficeret: nec ali
quid ꝓferre posset. Dicēte ḡ ei priore. Vade
⁊ scribe pctā tua scripsit ⁊ rediīt: nec sīc priꝰ
voce cōfiteri valēs: scriptū tradidit: legit il
le: q̄ tā grauia erāt vt de licētia scholaris ad
hn̄dū ꝯsiliū abbati ostēdit cedulā: qui cedu-
lā recipiens ⁊ nihil scriptū reꝑiens dixit p̄o-
ri. Quid possuz hic legere cū nihil sit ibi scri
ptū? qd̄ vidēs prior stupēs dixit abbati. Sci
as pro certo illū iuuenē sua pctā in hac cedu
la scripsisse ⁊ me illa legisse: sed vt video mi
sericors deus cōtritionē suā aspexit ⁊ sua pec
cata dimisit: Qd̄ sil' abbas ⁊ prior iuueni di
xerūt: q̇ cū magno gaudio recessit ab eis. Ex
quo exēplo patet q2 cōtritio cū ꝓposito ꝯfitē
di delet pctā. ¶ Secūdū exēplū ē Petri de
palude patriarche hierosolymitani q̇ i.4. sē
tentiarū ait. q2 in ciuitate Lugduni reꝑtū
est a fodiētibus fūdamētū alicuius palatij:
vnum caput cuiꝰ os: labia ⁊ lingua ⁊ dētes
erant recētia ⁊ viua: ⁊ audierūt ab eo vocez
dicentē Ite ad epm̄ vt huc veniat ad saluā-
dū vnā aīam: qd̄ caput vidētes ⁊ vocē audi
entes: eps̄ v̄o veniēs ad locū int̄rogauit q̇s
esset ⁊ q̇d vellet: caput R̷. Ego fui iudex le
gū ⁊ vixi v̄tuose ꝓut cognoui debere: ⁊ cir-
ca officiū gradꝰ mei neminē offēdi: q2 nullū
cōsiliū falsū dedi: nūq̄ꝫ feci ꝯ iusticiā: nunq̄ꝫ
legē extorsi: gētil' fui absq̄ꝫ xp̄i baptismo de
cessi: ī fine vite mee dolui de oībꝰ pctis meis
⁊ q2 ad me nō ꝑuenerit lex illius dei ꝑ quam
possez saluari: ꝓpter qd̄ misericors deꝰ aīaz
meā reseruauit in hoc capite: Nūc aūt p̄cor
ex q̄ tēpꝰ aduenit vt misereat̄ mihi dādo sa-
crū baptisma: q̄ suscepto aīa mea volabit ad
celū: ⁊ hoc caput rediget̄ in cineres. Statiz
v̄o eps̄ cū suo clero afferre iussit aquaz bap-
tismi ⁊ p̄dictū caput baptiçauit: aīa v̄o illa
volauit ad celū: ⁊ p̄dictū caput in cineres re
dactū ē. ¶ Tertiū exēplū ē phorū natura-

liũ in li. ꝓprietatũ di. ꝙ ē quedã auis ꝗ vo/
caꝛ auis ꝑadisi ob insignē sui pulchritudinē
cuiꝰ pēne sũt mirabiles adeo vt nullꝰ eis co/
lor desit: vox adeo dulcisq; in hoīe gaudiũ
⁊ deuotionē excitat. Hec auis captiuata plã
git ⁊ gemit donec libertati dōeꝛ. Sic aīa ho/
minis dũ ē in grã: auis ē ꝑadisi pulcherrima
que si capiaꝛ a demōe laqueo pcti: iuxta illō
ps. Absconderũt su ꝑbi laqueũ mihi. debet
plorare ꝑ ꝯtritionē cordis quousq; libereꝛ.
Hoc idē probaꝛ exēplo auctē poetarũ: Vñ
Iuuenal' li. 5. ait sic. Has patiꝛ penas peccan
do sola volũtas. Nō scelꝰ ifra se tacitũ qui
cogitat vllũ. Facti crimē hñs cēsi conati per
egit. Hec ille. Ex quo habeꝛ ꝙ ꝯtritio opor/
tet eē de pctō cōmisso ⁊ etiã proposito. Itē
Ouidiꝰ. 2. li. sine titulo dicit. Multa miser
timeo: q2 multa feci proterue. Exēpliq; me
tu terreor ipse mei. Vrbibus obsessis clause
munimie porte: Prosũt: i media pace q̇d ar
ma times. Hec ille. Ex ꝗ habeꝛ ꝙ ꝯtritio de
bet eē volũtaria. Per cōtritōnē eni facimꝰ
pacē cũ deo ⁊ iō cōtriti nō debemꝰ timere ti
more seruili ꝭ filiali. Vñ Virgil'. li. j. Enei.
Soluite corda metu atq; animis secludite
curas. Et lib. 4. ait. Degeneres aīos timor
arguit. Et Lucanꝰ li. 2. dicit. Liceat ſꝑare
timēti. Et li. 6. Degeneres trepidant animi
ꝑioraq; versant. Et li. 7. idē ipse ait. Mul
ta in sũma ꝑicula misit ventũ timor ipē ma
li. Fortissimꝰ ille erit ꝗ ꝓmptꝰ metuēda pa
ti. Si cominꝰ instēt. Hec ille. Itē Seduliꝰ
li. j. dicit. Culpa fugit: cedũt lachrymis de/
licta fusis Et dulcē veniã fletꝰ grauãtꝫ amari
Ex ꝗ habeꝛ ꝙ de pctō dz eē pudor ⁊ fletus:
sed plures reꝑiunꝛ ꝗ magis flēt rerũ tꝑaliũ
amissionē ꝙ scelerũ cōmissionē. Et tales re
ꝓhēdit Iuuenal' li. 5. di. Maiore tumultu
planguntꝛ nũmi ꝙ funera. Fingit in occasũ
sũmã deducere vestē. Cōtēptꝰ vexare ocu/
los hũore coacto. Lachrymis plorat amis/
sa pecunia veris. Itē Prosꝑ lib. epigrama/
tũ ait. Qñ pcti merito manꝰ oīpotētꝫ: Oia
concludēs arctat vbiq; reũ. Vnũ profugiũ
tutũ est deus: ipse timēti. A quo discedens
ne ꝑeat redeat. Cōuerti nãq; ad deũ certis/
sima vita est. Et patet offensi querere sola sa
lus. Qui terret: parcit: percutit ipse medeꝛ.
Viuere vis illi: subdere quē metuis. Hec il/
le. Rogemus oīpotentē deũ vt nobis conce

dat conterēdi grãm de peccatis nrīs: vt sic
gratiam consequamur: Amen.

Sabbato post secũdã dñicã in. xlᵃ. de op/
portunitate cōtritionis Sermo. 57.

P Ater pecca
ui in celũ ⁊ corã te: iã nō
sũ dignꝰ vocari filiꝰ tuꝰ
Luc. 15. Hodie frēs cha/
rissimi ꝓponiꝛ exēplum
singulare pnīe adolescēti
oris filij ⁊ prodigi ⁊ pctōris: ꝗ petita portio
ne sua a patre ꝑegre profectus ē: ꝑ multipli/
cationē pctōrũ elongãdo se a deo p̄e omniũ
rōnabiliũ creaturarũ ⁊ a celesti ciuitate: et
dissipauit subam suã viuēdo luxuriose: q̇a
luxuria oīa bona dissipat: grē: nature: ⁊ for/
tune. Et iō facta est fames valida ꝑ defectũ
verbi diuini: grē ⁊ virtutum. Idcirco cepit
egere spũalibus bonis ⁊ adhesit vni ciuiũ il/
lius regionis. s. diabolo: q̇ est ciuis in regiōe
vmbre mortis: ⁊ misit illũ in villã suã. i. oc
cupauit eũ circa cupiditatē mũdanã: cuius
ville diabolꝰ dr̄ dñs: q2 princeps est huius
mũdi. Jo. 14. vt pasceret porcos. i. demōes
qui pascunꝛ p̄dicta occupatiōe ꝑ multiplica
tionē vitiorũ: ⁊ cupiebat implere ventrem
quia intētus cōgregationi tꝑaliũ: querit in
talibꝰ sufficientiã quã habere nō pōt. Et iō
bene dr̄. Nemo illi dabat. In se aũt reuersus
per pcti sui cognitionē: dixit in semetipso.
Quãti mercēnarij. i. seruiētes pro mercede
eterna in domo patris mei. s. ecclesia seu con
gregatione iustorũ abundant panibꝰ grati
arũ ⁊ sacramentorũ. Hic autē ego fame pe
reo: quia in peccato mortali existēti talia nō
proficiũt. Dolendo igiꝛ ait: Surgã ⁊ ibo ad
patrē meũ ⁊ dicã illi verba ꝓposita. Pater
peccaui ⁊c̄. vbi expresse ostēditur cōtritio cũ
proposito cōfitēdi se ⁊ petēdi veniã añ p̄ẽ
De qua contritione post p̄dicta eius oppor/
tunitatē ⁊ bonitatē tractabimꝰ. Ad euidē/
tiã aduertendũ est ꝭm Franciscũ mayronē.
ꝙ medicina sũme opportuna ē atq; bona qñ
in se tres ꝯditiones hz. Primo si ē ad iueniē
dũ facillima. Secũdo si est in oꝑatione celer
rima. Tertio si ē i executione integerrima.

Pars prima vbi declaratur contritionē
esse bonam ⁊ opportunam: quia est ad inue/
niendum facillima.

P Rimo dico φ medicina ē sūme opor
tuna que ē ad inueniendū facillima
Nā medicina multis prodesse nō po
test: que etiā multo labore atq̧ p̄cio haberi
7 inueniri nō valet. Unde Luc. 8. c. dicitur
φ mulier quedā quā Jesus a fluxu sanguis
curauit oēz subam suā in medicos erogaue-
rat: nec ab vllo potuit curari: quia medicina
sue sanitati oppotuna ab eis nō valuit iue-
niri: sed cōtritionis medela facilis ē 7 bona
7 ad habendū 7 ad inueniendū facillima: q2
teste Aug. in p̄ libro de libero arbitrio. Nil
est tā in ptāte volūtatis sicut eius cui⁹ signū
apparet: quia q̄uis aliq̄ creatura possit nos
ad eundē ipellere 7 ad currendū cōpellere: tñ
ad aliquid volendū 7 nolēdū nēo nos valet
astringere. Et q2 actus nolēdi pctm̄ qui est
displicētia rōnis dr̄ attritio: quaz imediate
per diuinā gratiā que pata ē oibus eaz volē
tibus sequit̄ ipsa cōtritio: iō eaz facilit̄ habe
re valet ois hō. Sed cōtra hoc arguūt q̇daz
probare volētes φ nostrū liberū arbitrium
possit cogi sic. Si aliqua v̄tus pōt ipediri ab
actu suo: pōt etiā violētari: 7 si sufficienter
pōt violentari pōt etiā cogi. Cuz igit̄ liber
arbitriū ab actu suo 7 vsu ipediri possit: sic
patet φ diabolus pōt ipedire vsuz liberi ar-
bitrij 7 facere euz furiosū: g̊ videt̄ φ ab eo
liberū arbitriū nostrū possit cōpelli 7 cogi:
g̊ nō est in nostra facultate vt supra dicebat̄
Preterea ad hoc idē arguit̄ sic. Qñ radi⁹ est
iūctus aque: mota aqua necesse ē moueri ra
diū: sed multo maiori vinculo cōiungit̄ aia
corpi q̄ coniūgat̄ radius aque: g̊ moto cor-
pore necesse ē moueri affectus aie. Si igitur
aliq̄ v̄tus creata pōt corpus trāsmutare: po
terit p̱ ꝯsequēs liberū arbitriū vertere 7 cō-
pellere ipso nolente: g̊ 7c̄. Itē pōt sic argui.
Sicut se habet intellectus ad verū: ita se ha
bet affectus ad bonū: q2 sicut verū ē obiectū
intellect⁹: ita bonū est obiectū voluntatis.
Sz intellect⁹ pōt cōpelli ad credendū aliq̇d
verū: g̊ 7 affect⁹ ad amandū bonū. Si g̊ libe
rū arbitriū nō dicit aliud q̄ rōnē 7 volunta
tē: vr̄ φ ipm cōpelli possit p̱ actionē alicuius
agentis creati: g̊ sequit̄ idē qḋ pri⁹. ¶ Sz ꝯ
hoc arguit̄ p̱ sacrā scripturā. Et hoc tribus
medijs: sic etiā trib⁹ alijs oppositū ē proba-
tū. Primo sic. Si aliq̄ creatura posset liber
arbitriū hois cogē hoc maxie cōpeteret di

abolo. De quo dr̄ Job. 40. Nō ē ptās super
terrā q̄ cōparetur ei. Si g̊ diabol⁹ nō pōt li
ber arbitriū hois cogere: iuxta illud Hiero.
Parū timēdus ē hostis q̇ nō vincit nisi volē-
tē. Nā si hoc posset tūc faceret nos cōtinuo
peccare: cuius oppositum patet exp̄sse: vr̄ φ
nulla alia creatura possit ipz cogere ¶ Se-
cūdo idē sic. Nulla maior cōpulsio pōt fieri
libero arbitrio hois q̄ intentatiōe mortis:
sed mortis intētatio ad cōpellendū liberuz
arbitriū nō sufficit: sicut patet in martyrib⁹
scis 7 alijs multis q̇ aliqua p̱secutiōe 7 mar-
tyrio ab aliq̄ creatura cōpelli nō potuerunt
In q̇rū p̱sona dic̄ apl's ad Ro. 8. Quis nos
sep̱abit a charitate xp̄i: tribulatio: an angu-
stia: an p̱secutio: an fames: an gladi⁹: an nu-
ditas. q. d. nō. g̊ 7c̄. Tertio sic ad idē arguit̄
Si liberū arbitriū ē p̄m id qḋ ē sup̄mū i aia
s. rōnē: cū ipsius sit regere 7 mouere oēs potē
tias eo φ sup̄mū ē in aia solus de⁹ ē aliorū
g̊ nullus iferior deo hz potentiā super illud:
igit̄ nulla creatura pōt in hois liberuz arbi-
triū cōpellendū. ¶ Hanc q̄ōnē siue difficul-
tatē clare lucideq̧ declarat dñs Bonauē. i
2. di. 25. ar. j. 7. q. 4. di. φ ad p̄dictorū intel-
ligentiā notandū ē: φ est loqui de libero ar-
bitrio quātū ad actum exteriorez 7 q̄tū ad
actū interiorē: siue q̄tū ad actū proprium 7
actū alienuz. Si loq̄mur de libero arbitrio
quātū ad actū exteriorē: 7 sic respectu taliuz
actuū pōt int̄uenire coactio: pōt eni quis cō-
pelli vt genua corā idolo flectat: 7 vt mani-
bus p̱prijs thura altarib⁹ iponat vel icēdat
sed hoc nō ē meritū vl' demeritū nisi ꝯsentia
tur mēte. Uñ Lucia ad Pascasium dixit.
Nō coinq̇nat̄ corp⁹ nisi d̊ ꝯsensu mētis. Nā
7 si in manu mea thura ponas: 7 p̱ manū me
az sacrificiū facias: de⁹ hoc nō attēdit s̄ irri
det. De sensib⁹ 7 volūtatib⁹ iudicat de⁹. Hec
ibi. Si aūt loq̄mur quātū ad actū interiorē
q̇ ē velle eligere vel ꝯsentire. 7 sic respcū tal̄
actus pōt liberū arbitriū aliq̄ mō iduci: pōt
7 ipediri: s̄ nullo mō pōt ꝯpelli. Induci q̇dē
pōt: qm̄ aliud amat a se 7 qḋ ifra se ē. vñ per
oblationē alicui⁹ rei amate vel ipi⁹ oblatio
nē pōt induci vel iclinari ad ꝯsentiēdū in ali
q̇d multū efficaci p̱suasiōe: p̱ quē modū ido-
latre tētabāt scōs martyres ꝯsentire in ido
latria: mō p̱mittendo delectabilia: mō cōmi-
nādo: siue ifligēdo tristia. Sz ista inductio

longe distat a coactiõe sicut ꝓbat ipse exit⁹:
qꝛ nec blandimẽtis allici nec tormẽtis terre
ri adeo potuerũt vt a veritate iusticie muta
rent̃: ⁊ sic liberũ arbitrium induci põt: quia
amat aliq̃d intra se: vtpote vitã corꝑalẽ vel
aliud cõsimile: qđ põt agens creatũ cõferre:
vel auferre. Põt etiã ipediri ꝓpt̃ induratio
nẽ ⁊ cõiũctionẽ sui ad naturalẽ corꝑalemq̃
sube ꝟtuti create. Unũ bñ posset aliq̃s alium
ita ledere ꝙ vsũ liberi arbitrij amitteret. Ex
boc tñ liberũ arbitriũ nõ cogeret. Coactio
enĩ ponit liberi arbitrij actũ ⁊ vsũ: binc ẽ ꝙ
liberũ arbitriũ ⁊ si possit induci ab agẽte cre
ato rõne bõi exterioris amati: ⁊ possit ipedi
ri rõne corꝑis cõiũcti nõ tñ põt cogi respcũ
actus ꝓprij: ⁊ patet ꝑ boc rñsio ad argumẽ
ta in ꝯriũ. Ad ꝑmũ g̃ dicas ꝙ ⁊ si liberũ ar
bitriũ possit in sua actiõe ipediri: tñ ex boc ñ
seq̃t̃ ꝙ possit cogi: qꝛ ipedimẽtũ ꝑuat actuꝫ
libertatis: ꝟ coactio põit actũ liberi arbitrij
⁊ sil̃ cũ boc ponit ꝙ nõ sit liberũ: ⁊ ista sũt in
cõpossibilia sicut si poneretur ꝙ aliq̃s actus
eẽt volũtari⁹ ⁊ nõ volũtari⁹. Ad secũdũ di
cas ꝙ nõ ẽ sil̃e de motu radij ⁊ motu aĩe: per
boc ꝙ multiplicatio radij est nãlis: nec põt
lux seipsaꝫ multiplicare: cũ iuenit mãm sibi
aptã: ⁊ sicut multiplicatio radiorũ ẽ nãlis:
ita ⁊ reflexio ipoꝝ ⁊ reꝑcussio illoꝝ ẽ nãlis.
Et ꝓpterea cũ aqua mouet̃: alio mõ suscipi
tur radi⁹: iõ necesse ẽ ipm alio mõ reflecti: li
berũ arbitriũ ꝑest corꝑi: cũ in suũ actũ volñ
tarie ex ipso exijt: nec ꝓprij act⁹ variatio sit
ex boc ꝙ sit aliqua variatio siue mutatio in
corꝑe cõiũcto. Ad tertiũ ⁊ vltimũ dicas ꝙ
si aliq̃ mõ fit cõꝑatio sil̃is intellectus ad veꝝ
⁊ affect⁹ ad bonũ nõ tñ ẽ oĩmoda sil̃itudo: qꝛ
libertas arbitrij plus se tenet ex parte moti
ue q̃ꝫ cognitiue. Et iõ coactio pl⁹ repugnat
affectiõi q̃ꝫ repugnat cognitiõi. Et iõ nõ seq
tur ꝙ si intellect⁹ põt cogi ꝙ etiã affect⁹ co
gat̃. Cõclude g̃ ꝙ nulla creatura: nõ aĩalia
nõ hoĩes: non demones: nõ angeli pñt libeꝝ
arbitriũ cogere ad aliq̃d volendũ vel nolen
dũ quin ampli⁹ nec ipse creator põt ptãte or
dinata: qꝛ vult nõ posse vt tu nõ remaneas
in tua ptãte. Unde Ber. ait in li. de li. arbi.
Uolũtas ꝓ ingenita sui nobilitate nulla co
git̃ necessitate. Et Aug. in. 15. de ci. dei. 10. c.
ait. Sũt igit̃ volũtates nr̃e ⁊ ipse faciũt q̃c
quid volẽdo facim⁹: qꝛ nõ fieret si nolem⁹.

hec ibi. Et hiero. i q̃õib⁹ ad Abdiã. O ẽs
suo ar. derelicti sũt: neq̃ enĩ bonũ necessita
te faciũt ꝟ volũtate vt credẽtes coronã acci
piant ⁊ icreduli supplicijs mãcipent̃. Hec il
le. O igit̃ indurati pctõres: o scelerati hoĩes
o salutꝭ vr̃e cõtẽptores: cur viã salutis tã fa
cilẽ cõtẽnitis? Quid facili⁹ q̃ꝫ dicẽ: nolo pec
care: nolo peccasse: q̃ dicto facta ẽ attritio: in
fundit̃ gr̃a: ⁊ fit cõtritio: ⁊ pcti rẽissio? Po
testis g̃ bñ dicere cũ ꝓpha. Aĩa mea in ma
nib⁹ meis. s. qꝛ ipaꝫ facilr̃ saluare potestis.
Et sic patet ꝙ cõtritio ẽ medicia optia ⁊ ad
inueniendũ facillima: patetq̃ pars prima.

Pars scđa vbi declarat̃ ꝙ ꝯtritio ẽ medici
na bõa ⁊ optima: qꝛ ẽ in oꝑatõe celerrima.

Ecũdo ꝓbat̃ ꝙ ad boc ꝙ medicina
bona sit ⁊ optia: necesse ẽ vt sit i oꝑa
tiõe celerrima. qꝛ diutine cure nõ so
lũ grauãt infirmũ: ꝟ etiã attediãt nimis me
dicũ: iux̃ illud Eccl̃iasti. 10. Lãguor ꝓlixior
grauat medicũ ꝟ ꝯtritiõis medela bãc pari
formit̃ ꝯditionẽ bꝫ: qꝛ velut solis radi⁹ ci
to veniẽs ꝯsciaꝫ sanat: illũiat atq̃ purificat
Ad cui⁹ declarationẽ nõndũ ẽ ꝟꝫ Alex.
vbi. s. in tracta. de iustificatiõe ipij: qꝛ si q̃ri
tur. Utrũ sanatio aĩe sit subita: an successi
ua. Rñdendũ ẽ: ꝙ loquẽdo de sanatiõe q̃ est
a culpa ⁊ a reatu pene eterne q̃ fit ꝑ ifusionẽ
gr̃e: ꝙ ista sanatio fit subito: nã sicut lux i eo
dẽ instãti expellit tenebras ⁊ illũiat camerã:
sic ⁊ gr̃a i codẽ istãti expll̃it pctm̃ ⁊ sanat ani
mã infundẽdo seipaꝫ: ⁊ ꝟ ẽ qđ dr̃ in ps̃. Dixi
ꝯfi. ad. m. iiii. m. ⁊c̃. Sꝫ loquẽdo de ifirmita
te q̃ ẽ seq̃la pcti. Nõndũ ꝙ duplex est ifirmi
tas. Una ex originali: Altera ex actuali: et
ista nõ sanat̃ nũc: qꝛ q̃si insita ẽ nãe. vñ glo.
ibi. Miserere. m. d. q. i. sũ. ait. Infirm⁹ suꝫ
nã ⁊ vitio: tñ qꝛ ꝟ pena ꝑmanet ad meritũ to
leret̃ oĩno ꝑ passionem xp̃i: nisi moueret ad
meritũ. Incũbit enĩ hoĩ ꝑ eã necessitas luctã
di in q̃ lucta meritũ auget̃. Et iõ vt sꝑ sit me
rẽdi occasio sꝑ manet. Altera ẽ ex actuali et
ista sicut inclinatio ad maluꝫ: difficultas ad
bonũ: ignorãtia credẽdorũ ⁊ oꝑandoꝝ q̃ oĩa
cãnt̃ ex pctõ: ⁊ ista infirmitas ꝑmanet vsq̃
q̃ satisfactũ fuerit de pctõ ꝑ pniaꝫ exteriorũ
⁊ exercitiũ virtutũ: ⁊ q̃nq̃ etiã pl⁹: ⁊ sic suc
cessiue sanat̃ hec infirmitas. Hui⁹ aũt dila
tionis ⁊ successionis plures sũt cãe. Prima
est vt oñdat̃ malicia pcti. vñ glo. super illud

ps̄. Aīa mea turbata ē valde: ꝰ tu dn̄e vſq
quo. ait. Non ē crudelitas dilatio dei: ſʒ iō
differt vt ꝑſuadeat aīe in quāta mala ſe ꝓci
pitauit. Secūda ē vt diligentiꝰ caueat infir
mus a pctō. Unde glo. ibidē ait. Q̄ō eni faci
le ſanat nō multū cauet. Ex difficultate aūt
ſanatiōis fit cuſtodia diligentior recepte ſa-
nitatis. Tertia ⁊ vltīma ē vt manifeſtetur
quātitas pene reprobo᷑ū. Unde glo. ibidem
Dilatio eni fit ſanitatis vt oſtēdat q̄ pēa ſit
nō cōuerſis ſi tāta difficultate eſt conuerſis
¶ Notandū etiā ꝙ alit fit ſanatio ab igno-
rantia credendo᷑ū ⁊ opando᷑ū: ⁊ alit a con
cupiſcētia noxio᷑ū. i. ab inclinatiōe ⁊ ꝓnita-
te ad malū: quia alterū ē ex pte cognitiue. al
terū ex pte aſſertiue. Ex pte eni cognitionis
ſūt tres gradꝰ. Patet hoc in euāgelio: quia
ibi legit Mat. zo. De q̇buſdā cecis q̇ ſtatiʒ
illūiati ſūt. De quodā aūt legit Mar. 8. qꝛ
primo vidit parū: poſtea clare. Primꝰ gra-
dus ē cōfeſtim videre. Scōs videre hoies
ſicut arbores. Tertiꝰ oia clare videre. Sic
⁊ a ſilī ſpūalit ē intelligēdū. Q̄n aūt infun-
dit grā ſiliter infundit fides: q̇ ē primꝰ viſꝰ
ſpūalis: ⁊ iſte notat p cecos cōfeſtim viden
tes. Poſtea ſequit ſcōs gradꝰ: ⁊ hoc quo ad
vſum prudētie q̄ ē in diſcernēdo int bonū ⁊
malū nō dico quātū ad habitū: qꝛ hic cū fi-
de infūdit: ꝰ quātū ad vſū. Qui q̇dē duplex
eſt. Unus ē virtuꝰ prudētie imperfectꝰ: Et
iſte notat cū dr̄. Uideo hoies velut arbores
ambulātes. Aliꝰ ē viſus prudētie ꝑfectus:
Et hoc notat cū dr̄. Q̄ō pꝰ clare oia vidit:
cuiꝰ ē diſcernē inter bonū ⁊ malū. Quo ḡ ad
ꝓmū purgat ignorātia credēdo᷑: in alijs āt
purgat ab ignorantia opando᷑. Ex pte ꝓo
affectiue alit ē dicēdū. Nā vt ea cōcupiſcen
tia manet. Pōt igit q̇s duplicit cōcupiſcere
cōmutabile bonū: Aut ita ꝙ ꝓponat illud
deo: ⁊ hoc ē pctm̄ mortale: Et hic gradꝰ in-
firmitatꝫ euacuat ī infuſione grē ſubito ⁊ ve
lociter: Et hec euacuatio ſignificat p ſanati
onē febricitantꝫ. De qua dr̄. Matth. 8. Q̄ō
ſocrus ſimōis te. ma. fe. ꝰ dn̄s. te. ma. eius ⁊
dimiſit eā febris. ⁊ ſur. ⁊ mi. eis. Hec ibi. Fe
bris eni iſta cōcupiſcētiā ſignat. Unde gloſa
ibidē ait: Unaqueq̄ aīa q̄ cōcupiſcētie car-
nis ſuit q̄ſi febribꝰ eſtuat. Aut pōt ita cōcu
piſcere bonū cōmutabile: ꝙ non tn̄ ꝓponat
illud deo: ſed inordinate ſub deo: ⁊ hoc ē pec
catū veniale ⁊ quedā ſequela pcti mortalis
Et iſte gradꝰ infirmitatꝫ nunq̄ tollit hʒ niſi
in cōfirmatis: ꝰ tollet in futuro. Cōcludē-
dū ē igit ꝙ illa creatō p quā ſignificat cura
tio a pctō mortali: ſꝑ legit fuiſſe ſubita: qua
ꝓpter medicina cōtritiōis bona ē ⁊ opatiua
quia eſt in opatione celerrima.

Pars tertia vbi declarat ꝙ cōtritio ē bo-
na ⁊ oportūa: qꝛ ē in executiōe ītegerrima.

t
Ertio in iſto ꝰmone vidēdū ē ꝙ ad
hoc ꝙ medicina ſit bona ⁊ oportūa
oportet ꝙ ſit in executiōe integerria
qꝛ vno mēbro ſanato altero remanēte infir
mo totus lāguet egrotꝰ: Un̄ cū chriſtꝰ cecū
natū illūinaſſet cope: illūinauit ⁊ mente: q̇a
q̄tq̇t cope: vt ſci dicūt ſpū etiā ꝓfecto ſana-
bat. Cōtritio ꝓo vulnerꝝ medicina eſt ⁊ inte
gerrima: qꝛ ipoſſibile ē vt patet s̄. vnuʒ vul
nus pcti mortalis p cōtritionē ſanari q̇n oia
pctā curent: qꝛ neq̄ diuiſa pōt eſſe cōtritio
neq̄ diuiſa pōt eē dīna remiſſio. Unde i ps.
dr̄ de dn̄o. Qui ſanat cōtritos corde. quan
tū. ſ. ad pctō᷑ purgationē. Et alligat cōtri-
tiōes eo᷑: quātū ad futuro᷑ preſeruationē.
¶ Hinc queri ſolet. Utrū ſanitas ſpūalis ſit
poſſit eſſe cū egritudine ſpūali. Et. R. ad ꝰ
Alex. de ales vbi. s̄. ꝓxi. ꝙ ſanitas non pōt
eē cū egritudine reſpcū eiuſdē: qꝛ nō pōt ſil
eē pctm̄ ⁊ grā: pn̄t tn̄ ſil eē ꝰm q̇d. i. reſpcū
diuerſo᷑ū. Unde notādū ē: ꝙ tres pn̄t eſſe
gradꝰ infirmitatis in aīa. ſ. pctm̄ mortale a
deo ſepans. Pctm̄ veniale ad deū ire retar-
dans. Pena corpis ipediēs. Pōt ḡ q̇s ſana
ri a ꝓma infirmitate ⁊ nō a ſecūda ⁊ tertia.
Et ſic erit ſanitas cū egritudine ꝰʒ q̇d ⁊ nō
ſimpliciť. ꝓpť qō dicit idē doc. ꝙ ſanitas ple
na ꝑfecta ⁊ cōpleta p excluſionē oiuʒ ꝓdcā᷑
infirmitatū vt ſit habilis ipa aīa ſana ad bo
nū. i. ad deū diligēdū in ſūmo: ita ꝙ nulluʒ
ipedimētū hēat ab alio amabili nō ꝯtigit in
via repiri niſi forte in ꝯfirmatis. Quidā. n.
ita cōfirmati ſūt ꝙ nō pn̄t mortalit peccare
Quidā ita ꝙ nō pn̄t nec mortalit nec venia
lit. In his q̇ venialit pn̄t ⁊ nō mortalit ē re
tardatio: ſed non ſepatio. Sed poſt hoc eſt
quedā corruptio corpis que ipedit libertatē
potētie: ⁊ hoc ipedimētū tollet i futu᷑. Hec
ille irrefragabilis doc. Ex q̇bus oibus appa-

ret ꝙ ꝯtritio ē medicina saluberrima: qua fa cilit ⁊ celerit ⁊ integre sanat consciē plaga. Propter hoc plorandū est pro illis ꝑtinacibus ⁊ induratis pctōrib⁹: qui tam oportunā medicinā suscipe contēnunt. Pro his plorabat Cyprian⁹ in ep̄la ad fratres ď pnia agēda dicēs. Quid aut quō dicā: lachrymis magis ꝙ verbis opus ē ad exprimendū dolorē quo cordis nostri plaga deflenda ē: quo ꝑplī nūerosi multiplex lamētāda iactura ē. Quis eni dur⁹ sic aut ferre⁹s? Quis sic fraťne charitatꝫ oblit⁹: qui int̄ suorū multiformes ruinas ac lugubres ac m̄to squalore deformes reliquias cōstitut⁹ siccos oculos tenere ꝑualeat: nec erūpente statim fletu prius gemitus suos lachrymis ꝙ voce dānet? Doleo frēs: doleo vobiscū nec mihi ad leniēdos dolores meos integritas ꝓpria: ⁊ sanitas ꝓuata blāditur: qm̄ plus pastor in gregis sui vulnere vulnerat. Cū singulis pectus meū copulo meroris ⁊ funeris pondera luctuosa ꝑticipo cū plangētibus plāgo: cū deflentib⁹ defleo: cū iacētib⁹ iacere me credo. Et ita. Nō querūt sanitatis patiam nec verā de satisfactione medicinā: pnia de peccatorib⁹ excussa est grauissimi extremiqꝫ delicti mēoria sublata est. O periunt morientium vulnera: ⁊ plaga letalis altis ⁊ profundis viscerib⁹ infixa dissimulato dolore cōtegit. Hec ille. Patēt p̄dicta per exēplū huius filij prodigi q̄ surgēs venit ad patrē suū. i. pctōr ad deū. Cū aūt adhuc longe esset. i. motus ad penitendū nō tñ perfecte cōtritus: ad quod reqrit gr̄a dei Vidit illū pater ipsius. i. deus oculo clementie: ⁊ occurrēs cecidit sup collū ei⁹ dādo. s. ei quoddā nouū sentimentū familiaris cōfidētie sue: ⁊ osculatus ē eū dū per gratiā certificat de indulgētia ꝺm Bedā. i. dedit ei alti⁹ sentimentū: ⁊ gustū sue recōciliatōis. Et cū diceret ei filius. Pater peccaui in celū ⁊c. dixit pater ad seruos suos. i. ad angelos. Cito proferte stolā ꝓmā. s. inocentiā ꝑ peccatum amissam: ⁊ iduite eū ⁊ date anulum in manu eius. i. fidē cū opibus sine q̄bus mortua est. Jaco. 2. ⁊ calciamēta in pedes eius. i. statuta regulariū ⁊ exēpla scōrū. Et adducite vitulū sagiatū. i. christū siue sacr̄m eucharistie ⁊ occidite. i. imolate: et manducemus ⁊ epulemur: quia hic filius meus mortuus erat ꝑ peccatū ⁊ reuixit per penitētiam: perierat ⁊ inuētus ē. Et ceperūt epulari: quia gaudium est angelis super vno peccatore penitentiam agente. Luc. 15. Ad quorū gaudium ⁊ felicitatem perducat nos ille doc. penitentie: qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum: Amen.

Dominica tertia in quadragesima: de signis et causis et remedijs pestilentie etiam incitantis ad penitentiam Sermo. 58.

ROpter hoc enim venit ira dei in filios diffidentie. Ad Ephesi. 5. Tractantes vt sepe dictum est in isto volumine de penitentia ⁊ partib⁹ ei⁹ post tractatum de penitentia siue prima parte eius. i. contritiōe libet interponere ad ei⁹ maiorem incitationem: seueritatem diuine iusticie ⁊ ire dei: que maxime ostēditur i pestiferis morbis pestilentie multiplicatis propter peccata nostra nūc temporis in multis locis. De quib⁹ Apocaly. 16. scribitur: Et abijt angelus primus et effudit phialam suam in terram et factum est vulnus seuum ⁊ pessimum in hominibus qui habebant characterem bestie. Scōm enim glo. Vuln⁹ seuum et pessimum est pestilentia: que ita seua est ꝙ in vno die vel duobus vitam hominis adimit. Et hoc fit ministerio angelorum precipientium demonibus hoc facere propter peccata nostra. Nam dicit: in eos qui habebant characterem bestie: quia sicut charitas est dei character: ita peccatum mortale est character diaboli. Quō autem hoc fiat operatione demonum: Augustin⁹ in libro de dominatione impiorum: transsumptiue aūt 26. q. 4. c. sciendū est. ostendit dicens. Nūc ergo quia de dominatione demonū questio est. Primo sciendum est illos ea plerumqꝫ prenunciare que ipsi facturi sunt. Accipiūt. n. potestatem ⁊ morbos imittere ⁊ ipsum aerem inficiendo: morbidū reddere. Hec ille. Quapropt̄ ⁊ ap̄ls i epistola hodierna enumerat multa peccata di. Fornicatio ⁊ oīs imundicia aut auaricia nec noīetur in vobis ⁊c. p⁹ pauca concludit verba proposita. ꝑpt̄ h̄ .n. venit ira dei in filios diffidētie: mittendo. s.

morbos ⁊ pestilētias: vt ex eis ꝯterriti peni-
teant. De quib⁹ pestilētijs in pñtiarū dictu
ri tres cōsiderationes annotabimus. Pri-
ma cōsideratio erit de ipsarū signis naturali
bus. Secūda erit de ipsarū causis specialib⁹
Tertia erit de ipsarū remedijs euadētibus.

Pars prima vbi ponūtur signa natura-
lia pestilentiarum.

P Rimo igit̄ in isto sermōne sciēdum
ꝙ pestilētia que etiā epidimia dr̄: ab
Eliabate. 5. Theorice sue: sic notifi
cat̄. ꝙ ē mutatio aeris in putredinē vel pes-
simā qualitatē vniuersalit̄ ⁊ multū pestiferā
Cui⁹. 12. naturalia solēt signa demōstrari:
quorū ¶ Primū ē qñ tpa nō seruāt naturā
suā. Qñcūq; igit̄ apparuerint qualitates et
dispositiones autūni: hyemis: verꝭ: ⁊ estatꝭ:
ꝯrie suis naturis: illa debēt iudicari tpa cor-
rupta: ⁊ ex ꝯñti aer eorū putrid⁹ venenosus
pessime q̄litatis vniuersalit̄ multū pestiferus
Hanc sniam sentiūt oēs phi ⁊ medici: maxi-
me Aristo. ꝑticula ꝓma ꝓbleumatuz quasi
ꝑ totū. Et Hypocrates ⁊ Galien⁹. 3. ꝑticu-
la aphorismoꝝ etiā quasi ꝑ totū. Et Auicē-
na p.ª 4. c. De febre pestilētie. Dispositōnes
eni ꝑ tēpora anni naturales sūt. ꝙ autūn⁹ sit
frigid⁹ ⁊ sicc⁹: hyems sit frigida ⁊ humida:
ver calidū ⁊ hūidū: estas calida ⁊ sicca. Hec
ꝓclare demōstrat Auicē. 2.ª ꝓ. doctrina. 2
c. de naturꝭ tēporū. ¶ Secūdū signū natu-
rale ⁊ magis ꝑticulare ē. Cū in ꝓncipio au-
tūni ⁊ marie octobris apparēt stelle cadētes
⁊ ignes stātes in aere: q2 significat tēp⁹ au-
tūni mutatū a sua naturali cōplexione. s. ad
calidū ⁊ hūidū grossuz vnctuosū: aptū iflā-
mari. Eleuant̄ & fumi grossi a terra ⁊ ab aq̄
in aere: ⁊ ab ei⁹ caliditate tā igniūt̄ ⁊ inflā-
mant̄. Hec Aristo. Auerrois: Albert⁹ ma
gn⁹. ¶ Tertiū ē qñ multiplicāt̄ vēti meri-
dionales ⁊ occidētales tpe autūni dieb⁹ ali
q̇b⁹: hi eni vēti vt habet̄ 2.ª ꝓ. doctria. 2. ⁊ a
pho ⁊ a Cōciliatore. i. Petro de abbāo ꝓma
ꝓbleumatū ꝓbleumate. 25. ⁊ ab Hypocra-
te ⁊ Galieno. 3. aphorismorū. aphorismo. 6
Laxāt ꝟtutē ⁊ turbāt hūores ⁊ faciunt fe-
bres putridas ⁊ faciūt egritudinū recidiuati
onē. ¶ Quartuz signū ē cū apparuerit aer
tenebrosus ⁊ turbid⁹ in autūno ⁊ estimaue
ris illa die pluuiā: ⁊ iueneris vacuū: q2 non
pluit: significat cōplexionē aeris corruptā et
materie future hyemis. Est. n. aer plen⁹ vapo
rib⁹ calidis ⁊ hūidis a vētis australibus de-
portatis: q̇ exñtes cā putredinis: magis infi
ciūt aerē q̄ si eēt pluuia. Hec Aristo. in pria
probleumatū. ꝓbleumate. 23. q̄ clarissime
demr̄atidē Cōciliator. ¶ Quintū signū ē
paucitas pluuie in vere cū frigore: deiñ mul
tiplicat̄ auster ⁊ ꝯturbat̄ aer dieb⁹ aliq̄t: de
inde clarificat̄ p⁹ hebdomadā vnā vt. s̄. nā
vt ait Arist. p.ª ꝓbleumatū: ꝓbleumate. 9.
Et Hypocras ⁊ Galien⁹. 3. aphorismorum
aphorismo. 4. hec ē. q2 hūores retēti ⁊ mul-
tiplicati in hyeme q̇ ad porositates extrinse-
cas deberēt in vere a natura pelli: a frigido
aeris pellūt̄ ad interiora: ⁊ ibidē retēti putre
fiūt austro superueniēte: ꝑmiscēt̄ eni cuz san-
guine ꝑ totū corpus vniuersaliter: ⁊ ex ꝯñti
hoies ꝑnecant. ¶ Sextū signū ē: cū in aere
accidit ꝙ in nocte sit frigus ⁊ in die calor ve
hemēs ⁊ ꝓfocatio ⁊ cōturbatio: tūc cito ac-
cidit pestilētia. Et in hoc cōcordāt tā medi-
ci q̄ phi. ꝙ ois subita mutatio deijcit actuz
proprie ꝟtutis. 2. Tegni: q̇ ē liber Galieni
¶ Septimū signū qñ apparuerit estas ñ ve
hemētis caloris: ⁊ ē magne cōturbatiōis ha
bēs matutina alterata. s. ⁊ iā ꝓterierūt i au-
tūno stelle cadētes ⁊ ignes stātes i aere: tūc
iudicādū ē ꝙ vapores grossi exñtes mat̄ia
igniū hui⁹ mōi: ⁊ stellarū cadētiū i autūno
ꝓcedēte eleuati toto tpe hyemis ⁊ veris i ae-
re remāserūt: ⁊ ad estatē ꝑueniētes suffocāt
calorē estatis ⁊ eū obtūdūt: ⁊ de mane infri
gidati: alterāt matutina estatꝭ. s. ad frigidū.
vel meli⁹ ad calorē remissuz suffocatū: qua
propter aerē estatꝭ ificiūt ⁊ corrūpūt. De na
tura hūidi ē obtūdere calorē: ⁊ sicci acuere.
Metha.ᵉ 3. Siccitas enim ē lima caloris. ꝓ
apho.ᵉ cōmēto. 15. ¶ Octauū signū ē qñ vi
deris aerē alterari in vno die multis vicib⁹
hoc intellige de quacūq; alteratione siue ad
calidū siue ad frigidū siue hūidū ⁊ siccū: siue
ad tenebrositatē ⁊ luciditatē. Hec eni signāt
ei⁹ malā dispositionē ⁊ eleuationē malorūz
vaporū ⁊ multiplicationē diuersorū vētoꝝ
hui⁹ mōi eni aeris mutationes: ita etiaz cor
pora nostra trāsmutāt: ⁊ ex cōsequenti alte-
rant ad prauas egritudines et pestilentias.
Non me extendo: tum quia dictuz est supra
tum quia de se patet. ¶ Nonū signū ē cum
die vno ostenditur sol clarus ⁊ alio die con-

turbatur: ⁊ conuenit in ratione cum priore. ¶ Decimū signū ē cuʒ sol orit ⁊ apparet ꝙ an̄ eū sit nebula sicut puluis: ⁊ aer pulueru lētus apparet: ⁊ nō reddit lucē clarā: tunc iu dicandū est ipsū eē plenū malis vaporib⁹ ⁊ diuersis: q̇ postea infect⁹ ē causa pestilentie. ¶ Undecimū signū ē cū videris ranas iam multiplicari: ⁊ itellige de ranis q̄ apparent subito p⁹ pluuiā estu magno p̄cedēte: q̄ sunt in pte supiori coloris cinericij: ⁊ sub vētre co loris diuersi: maxime citrini vel aurei. Ar guūt eni eo ꝙ sūt humide ⁊ aq̄tice tēp⁹ hu midū ⁊ pluuiosū ⁊ tale pestilētie existit cū re pleat corpa nr̄a multa hūiditate putrescibi li: sicut ait Aristo. p̄ ꝓbleumatū ꝓbleuma te. 21. ⁊ 22. ⁊ ei⁹ cōmētator Petr⁹ paduben sis. ¶ Duodecimū signū ⁊ vltimū ē cū mul tiplicāt reptilia ex putredine generata: sicut vermes diuersi ⁊ vipe iꝑfecte: ⁊ appareant mures ⁊ alia aīalia subt̄ranea fugere a sup ficie t̄re: ⁊ manifeste exire vt videant aīalia male nāe: vt serpētes venenosos ⁊ sīlia fuge re ex nidis suis: ⁊ aliqñ dimittunt oua sua. Per hoc eni signū nō solū arguēda est mala ⁊ pessima aeris dispositio: sed ⁊ t̄re ⁊ aque. Signū eni ꝙ hec elemēta corrūpūt imo sūt corrupta: ideo generant aīalia de corruptōe puta i t̄re ꝯcauitatib⁹ generāt fumi veneno si: a quib⁹ mures: serpētes: ⁊ oīa aīalia sub t̄ranea fugiūt ad supficiē terre: tāq̄ a vene no mortifero. Et cum videris nō expectes si potes p̄seruationē: sed cito fuge ⁊ lōge. Hec oīa exponit cōciliator p̄ma ꝓbleumatū pro bleumate. 22. Hec omnia signa ad lr̄am ab Auicē. p̄ma q̄rti tractatu. 4. c. De febre pe stilētie collegi. Et sic patet pars prima.

Pars secūda vbi ponūt cāe spāles pestilen tie ⁊ morbi corporales.

S Ecūdo i isto sermone ponūt q̄tuor cāe ꝓpter q̄s de⁹ imittit morbos ⁊ pe stilētias: q̄rū Prima ē celestiū mādatoꝝ ab hoīatio. 2ᵃ est mentiū elatio. 3ᵃ est rapina rū vsurpatio. 4ᵃ est libidinuʒ inhonestatio ¶ Prima cā pestilētiaʒ ē abhomiatio cele stiū mādatoꝝ. Sicut eni ppt obediētiā hoīs oīa obtēpant hoī. ita p inobediētiā oīa con trariāt. Nā sicut nos a volūtate dei diuerti mus: ita ⁊ creature a volūtate nr̄a. ¶ Vn̄ mouet vnū dubium a theologis. Si tenea mur cōformari volūtati diuine in volito. i. si obligamur velle q̇cq̇d scim⁹ deū velle. Ad qḋ rn̄det ſm Alex. de al. in p̄ma pte sūme sue i tractatu de volūtate dei. circa finē. Et Bona. in p̄. dis. 48. ar. 22. q. 2. Et Sco. in eadē di. in p̄. Ubi non mouet aliā qōnē nisi istā. Et btm̄ Tho. in p̄ scripto eadē dis. q. 3. et. 4. Et ſm Landulfū eadē di. q. 3. Et Pe trū de tarā. ibidē. ar. 2. q. i. Et Jo. de ripa i eadē dis. circa finē. Et Frācīscū ō mayrono in p̄. dis. 5. q. vlti. Qḋ ad illud dr̄ aliq̄d tene ri: qḋ si nō facit: pctm̄ incurrit: in oīb⁹ autē naturalib⁹ ⁊ volūtarijs pctm̄ cōtingit ex hō ꝙ aliquis nō ꝑuenit ad illud ad qḋ ordinat⁹ est: vt habet i. 2. phisi. vt patet in mōstris in natura ⁊ in erroribus qui cōtingūt in arte Sed tn̄ differenť ē in naturalib⁹ ⁊ volunta rijs: qr in naturalib⁹ defect⁹ ē ab hoīe inci dit ex necessitate. Sed in volūtarijs ipa vo luntas ē causa sui defect⁹: qr in nob ē posse deficere ⁊ nō. Unde defect⁹ voluntatꝭ ab eo ad ꝙ ordinata ē nō solū habet rōneʒ pcti sʒ etiā culpe. Cū igit cōformitas volūtatꝭ at tendat ſm hoc ꝙ tendit p actū suū in illud ad ꝙ ordinata ē: oportet ꝙ defect⁹ cōformi tatis inducat pctm̄ ⁊ culpaʒ. Et iō tenemur ad cōformitatē volūtatis: vn̄ glo. sup illud ps. Non adhesit mihi cor p̄uū ⁊c̄. Cor p̄uū habet q̇ nō vult qḋ deus vult: s; oēs tenemur nō habere cor prauū: ergo ⁊c̄. Nā ſʒ Tulliū in li. de amicitia. Amicoꝝ idē ē velle ⁊ nolle ergo si obligamur ad amorē dei: obligamur idē velle qḋ ipse. ¶ Est tn̄ aduertēdū: ꝙ quedā vult de⁹ volūtate an̄cedente: quedā volūta te cōsequēte. Quedā dico vult volūtate an̄ cedēte sic ꝙ omnes salui fiant. iuxta illud. i. Thimo. 2. De⁹ vult oēs saluos fieri. Et de his nō est dubiū q̇n volūtatē nr̄aʒ i talib⁹ vo litis deo cōformare debeam⁹: qr hoc ē i q̄b⁹ volūtas nr̄a ordinata. Quedā v̄o sūt q̄ de⁹ vult volūtate ꝯsequēte: vt ꝙ iste dānetur ⁊ iste: ⁊ multa cōtingētia q̄ i hoc mūdo eueni unt. Et de istis reuera nō tenemur ſm aliq̄s doctores velle oē qḋ de⁹ vult: sʒ solū qḋ vult ⁊ innotescit nec ad illud oē. Ideo notandū ꝙ aliq̄d ondit de⁹ se velle absolute ⁊ q̄tū in se est: vt bona q̄ facit ⁊ hoc tenemur velle abso lute ⁊ simpliciter. Absolute volūtate q̄tū i nobis est. Aliquid v̄o ostendit se velle volū tate absoluta: sʒ oppositū velle quātū i se ē: vt mala que infligit: ⁊ hoc tenemur volūta

te absoluta ⁊ deliberata: tn̄ oppositū ꝓssu
mus velle volūtate pietatis sic dicit Hugo
Unde sicut deꝰ quātū in se est: nō delectat̄ i
nr̄is penis: sed magis dicit: Heu heu cōsola
bor sup̄ hostibꝰ meis. Esa. 50. tn̄ ꝓpter iusti
ciā ⁊ rigorē vindicte volūtate deliberata pe
nas infligit. Sic ⁊ nos debemꝰ velle istas pe
nas infligi volūtate deliberata ꝯformando
nos volūtati diune: ꝙuis possumꝰ volūtate
pietatis velle oppositū volūtate. s. cōditiona
ta: vtputa si hoc nō eēt ꝯtra volūtatē dei vel
lē sic esse. Uñ Hugo distinguit i nobis tripli
cem voluntatē. s. rōnis: ⁊ pietatis: ⁊ carnis
Idcirco ⁊ nos voluntate rōnis debemꝰ velle
etiā malū pene qḋ scimꝰ deū velle. Sed volū
tate pietatis possumꝰ cōditionaliter si. s. deo
placet nō velle. Uñ dicit Scotꝰ. Qḋ licꝫ deꝰ
velit patrē meū mori: nō tn̄ debeo patrē meū
velle mori absolute: sed sic volūtate cōditio
nali. s. iq̄tū deꝰ vult ipsū mori. Uñ Lādul
fus dicit: ꝙ volūtas nr̄a tenet̄ conformari
diune volūtati in volito vario mō ꝓut vario
mō accipit̄ volūtas ƀm p̄dictā distīctōnē: qꝛ
si accipiat̄ i nobis volūtas rōnis: dico ꝙ de
bet cōformari deo i volito: qñq3 absolute et
simplicit̄ vt in p̄ceptis. Qñq3 absolute sed
nō simpliciter: vt in penis: quia nō inq̄tū pe
ne sūt tm̄ sed inq̄tū pene sūt pcti. Qñq3 tm̄
expedient̄er nō absolute vt in consilijs diuis:
qḋ cōfirmat Bona. Ex his pꝫ ꝙ tenemur
gnālit̄ velle cōformare volūtatē nostrā vo
luntati diune maxime in p̄ceptis: qḋ si nō fa
cimꝰ etiā creature nō obtēꝑant nobis. Sed
vt dictū est potiꝰ ꝯtrariant̄: qꝛ sicut optimꝰ
filiꝰ si pr̄ verberaret̄ nō solū cōdoleret ƀ etiā
defensaret: ⁊ nō solū defensaret sꝫ forte vin
dictā exquireret: ita ⁊ cōditor nr̄ multitudi
nē creaturaꝝ sibi ⁊ nobis cōdidit: sibi ad ho
norē: nobis ad vtitilitatē: sꝫ cū auctorē suū
ꝑ eas offendimꝰ oīa vertunt̄ nobis in vltio
nē iudicio dei. iuxta illud Sapie. 5. Arma
uit oēm creaturā ad vltionē inimicoꝝ. Uñ
Greg. sup̄ Luc. omel. 35. inq̄t: Quia i cū
ctis delinquimꝰ in cūctis ferimur: vt ipleat̄
qḋ dictū est ꝑ Salomonē. Pugnabit ꝓ eo
orbis terraꝝ ꝯ insensatos. Oīa nāq3 que ad
vsū vite accepimꝰ ad vsum cōuertimꝰ culpe
sed cūcta que ad vsum prauitatis inflexīmꝰ
ad vsum nobis vertunt̄ vltionis. Tranq̄lita
tē quippe humane pacis ad vsum vertimus

vane securitatis: ꝑegrinationē3 terre ꝓ ha
bitatiōe dileximꝰ p̄rie. Salutē corpoꝝ i vsū
redegimꝰ vitioꝝ: vbertatis abūdātiā3 nō ad
necessitatē carnis: sed ad ꝑuersitatē intorsi
mus voluptatis. Ipsa serena blādimēta ae
ris: ad amorē nobis redegimꝰ t̄rene dilectio
nis. Iure igit̄ restat nō nos simt̄ oīa feriant
q̄sit̄ oīa vitijs nr̄is male subiecta seruiebāt.
Et q̄t prius in mundo incolumes habuimꝰ
gaudia: tot de ipsis postmodū cogamur sen
tire tormenta. Hec ille. Quia igit̄ per ea q̄ a
deo accepimus deū offendimus: merito per
ipsa ferimur: vt qꝛ per vitam non seruando
dei p̄cepta ipsum offendimꝰ ꝑ mortem mere
mur offendi: qḋ cōfirmat̄ Deut. 28. Si au
dire nolueris vocē dn̄i dei tui: vt custodias
⁊ facias oīa mādata eiꝰ: ⁊ cerimonias quas
ego p̄cipio tibi hodie veniēt sup̄ te oēs male
dictiōes iste ⁊ app̄hēdēt te. Maledictꝰ eris
in ciuitate: maledictꝰ i agro: maledictū hor
reū tuū: maledicte reliq̄e tue: maledictꝰ fru
ctus vētris tui: ⁊ fructꝰ terre tue: armēta bo
um tuoꝝ: ⁊ greges ouiū tuarū. Maledictꝰ
eris igrediēs: ⁊ maledictꝰ egrediēs. Mittet
sup̄ te dn̄s famē: ⁊ esuriē: ⁊ increpationē in
oīa opa tua que tu facis: donec cōterat te et
ꝑdat velociter ꝓpter adinuētiōes tuas pes
simas in q̇bꝰ dereliquisti me. Adiungat tibi
dn̄s pestilētiā donec cōsūmat te de terra ad
quā igrediēris possidēdā: ꝑcutiet te dominꝰ
egestate febre: ⁊ frigore: ardore ⁊ estu: ⁊ ae
re corrupto: ac rubigine: ⁊ ꝑsequetur donec
ꝑeas. Hec ibi. Particularit̄ ꝓ de maleficis
filijs erga patre3 scribit̄. Prouer. 20. Qui
maledixerit pr̄i suo vel matri: extinguet̄ lu
mē eius in medijs tenebris. i. moriet̄ in pec
catis suis: vt verificet̄ illud psal. Uiri sāgui
nū ⁊ do. nō di. d. s. Et sic pꝫ cā prima. ¶ 2a
cā pestilentiaꝝ est mētis elatio. Nam q̇ se ex
tollūt ⁊ putāt se posse vitā p̄stare: merito i
mortē ruūt: ⁊ q̇ putant ꝑ se posse decidūt in
nihilū. Nā habet̄. 2. Reg. vltimo. ⁊ 2. Pa
ralipo. 21. Dauid motꝰ pctō superbie p̄cepit
ppl̄m numerari: quo numerato dicit textus
Percussit aūt cor Dauid eū. i. cōsciētia euꝫ
reprehēdit ⁊ dixit ad deū: Peccaui valde. s.
pctō superbie vt dictū est. Nā p̄ceptuꝫ erat
Exo. 30. ꝙ añ dinumerationē3 ppl̄i quilibet
offerret deo: dꝛ enī ibi. Qñ tuleris sūmā fi
lioꝝ isrl̄: dabūt singuli p̄ciū ꝓ aiabꝰ suis do

mino: ⁊ nō erit plaga in eis. Hec aūt nūera-
tio nō fuit sic facta: ⁊ idō secuta ē plaga. Vñ
factꝰ ē sermo dñi ad Gaad ꝓphetā di. Vade
⁊ loq̄re ad Dauid. Hec dicit dñs: Triū tibi
daꝛ optio: elige vnū tibi ex his vt faciā tibi
Cūq̄ venisset Gaad ad Da. nūciauit ei di.
Aut septē ānis veniet ꝛ fames i t̄ra tua: aut
tribꝰ mēsibꝰ fugies aduersarios tuos ⁊ illi te
ꝑsequēꝛ: aut certe tribꝰ diebꝰ erit pestilētia i
t̄ra tua. Nūc ḡ delibera ⁊ vide q̇d rñdeā ei
q̇ misit me. Dixitq̄ Dauid ad Gaad: Coar
ctor nimis: sed meliꝰ est vt incidā in manus
dñi. Multe eni mie sūt eiꝰ: q̄ i manū hoiū
eligēdo vꝫ pestilētiam triū dieꝝ. Tum qꝛ de
mia dei spabat. Multe eni mie ciꝰ sūt. Tū
qꝛ si elegisset famē septē annoꝝ: ipse ⁊ alij di
uites ꝓuidissent sibi de victu: ⁊ paupes fuis-
sent nimis afflicti. Itē si elegisset fugā coraꝫ
aduersarijs: ipse ⁊ alij potētes fuissent ꝓte-
cti auxilio pugnatoꝝ ⁊ refugio fortaliciorū
⁊ ceteri fuissēt occisi. Et idō elegit penā oibꝰ
eq̄lē: qꝛ pestilētia a deo imissa: equaliꝛ pote-
rat cadere sup regē ⁊ pauperem. Immisitq̄
dñs pestilētiā i illis de mane vsq̄ ad tēpꝰ cō-
stitutū. Et vt dicit Nicho. de lira. Tēpꝰ con
stitutū itelligiꝛ hora sacrificij vespⁱtini. Illō
eni fuit statutū i lege. Exo. 29. Ita q̄ a ma
ne ṗmi diei vsq̄ ad horā illā mortui sūt de
pplo septuaginta milia viroꝝ. Cūq̄ exten-
disset angelꝰ manū sup hirlm ait dñs ange-
lo pcutiēti: Sufficit nūc. Cōtine manū tuā
Dicebat aūt Dauid: Ego sū q̇ peccaui: ⁊ ego
q̇ iniq̄ egi. Vertaꝛ obsecro ira tua ꝯ me ⁊ cō
tra domū patris mei. ¶ Hic aūt oriꝛ q̄stio
Quare ꝓpē pctm̄ Dauid pcussit dñs pplm̄?
Cū scriptū sit Eze. 18. Filiꝰ nō portabit ini-
q̄tatē p̄ris: neq̄ p̄r iniq̄tateꝫ filij. Et Deut.
24. Nō occidenꝛ p̄res ꝓ filijs: nec filij pro
patribꝰ: sed vnusq̄sq̄ ꝓ pctō suo morieꝛ. Ex
alia pte vr̄ deū punisse iniq̄tatē patrū in fi-
lios i t̄tiā ⁊ q̄rtā generationē: is q̇ oderunt
me. Exo. 20. et Deut. 5. Ad ꝯcordiā huius
aliqui dicunt q̄ q̄druplex ē mors. Corpo-
lis: spūalis: tpalis: ⁊ et̄na. Dicūt eni q̄ mor
te spūali ⁊ et̄na nō puniꝛ p̄r ꝓ filio: nec econ
uerso. Et isto mō itelligiꝛ illud dictū Eze.
18. Filiꝰ nō por. ⁊c̄. Morte aūt corpali ⁊ tē-
porali inꝛficiꝛ aliq̄n filiꝰ ꝓ pctō p̄ris: ⁊ econ
uerso: vt pꝫ i diluuio ꝓ pctis pentū submer
si sūt pueri q̇ adhuc nō poterāt eē pticipes i

pctis parētū: vtpote rōnis vsū nō habentes
Vel mediantibꝰ angelis scis: vtpote submer
sione sodomoꝝ inꝛfecti sunt puuli cū parēti
bus. Vel mediantibꝰ āgelis malis q̇bꝰ aliq̄n
vtiꝛ deꝰ ad executionē sue iusticie: sicut pro
pctō egyptioꝝ ṗgeniti fuerūt inꝛfecti inq̄tū
puuli. Vl' mediātibꝰ hoibꝰ: sicut de mādato
dñi filij isrl' inꝛfecerūt habitatores canaan
cū vxoribꝰ ⁊ filijs q̄tūcūq̄ puulis. Et huiꝰ
snie fuit btūs Tho. prima pte. 2. q. 87. Et
Nicho. de lira i postilla sua sup li. Deut. 24
.c. sup illud dictū. Nō occidenꝛ p̄res ꝓ fi. ⁊c̄
Dicit etiā btūs Tho. q̄ detrimēta corpaliū
rerum vel etiā ipsiꝰ corpis sunt etiā quedam
penales medicine ad salutē aie ordinate: vñ
nihil ꝓhibet penis talibꝰ aliquē puniri ꝓ pec
cato alteriꝰ vl' a deo vel ab hoie: vtpote fili-
os ꝓ p̄ribꝰ vt dictū ē. s. ⁊ subditos ꝓ dñis in
q̄tū sūt q̄dā res eoꝝ: vt pꝫ. 2. Reg. vlti. c. s.
hic qꝛ pplus fuit punitꝰ vt erat q̄dā res Da-
uid. Si obijceres: iā dixisti q̄ deꝰ mittit pesti
lētiā ꝓpē pctā: vñ h̄ q̄ sepe heremite ⁊ opti-
mi religiosi peste moriūꝛ. Rñdeo q̄ duabꝰ
ꝯgruētijs ōndiꝛ q̄ deꝰ h̄ facit. ṗ ꝓpē aliquē
ꝯsensū seu dissilationē: ⁊ h̄ mō inꝛdū boni sil'
cū malis puniūꝛ: qꝛ eoꝝ pctā nō redargue-
rūt: vt Augꝰ ait i ṗ de ci. dei. 2. ad cōmēdā
dā hūane societatꝫ vnitatē ex q̇ vnꝰ hō pro
alio dꝫ eē sollicitꝰ ne peccet. Vl' t̄tio mō h̄ fac
deꝰ ad occultādū sua iudicia: qꝛ pctōres non
merēꝛ ea agn̄scē: ⁊ isto mō colligit ⁊ rapit ma
los esca bonoꝝ. Vl' si h̄ tibi nō sufficit dic cū
Paulo ad Ro. xi. O altitudo diuiti. ⁊c̄. Et
cū Aug. Si rōē facti ꝓfūditatē iudicij dei pe
netrare n̄ possumꝰ: manifeste tñ scimꝰ veꝝ ē
⁊ bonū q̇d fecit. ⁊ sic pꝫ 2. cā pestilētie. ¶ 3.
cā est rapinaꝝ vsurpatio. Daꝛ eni pestilētia
ꝓpter vsuras ⁊ rapinas. Exo. 9. Dixit q̄qꝫ
dñs ad Moysē: Dices ad pharaonē: h̄ dic
dñs deꝰ hebreoꝝ: Dimitte pplꝫ meū vt sacri
ficet mihi i deserto. Nūc ṗo extēdēs manū p
cutiā te ⁊ pplm̄ tuū peste: pibisq̄ de terra.
Pharao violētia vl' dissipatio: ppl's sensus
cogitatꝰ cogitat ꝯctꝰ vl' modos q̇bꝰ possit ꝓ
ximū dissipare ⁊ ꝯtinue dissipet ispiratiōes
q̄ sūt ppl's dei: vl' pharao inꝛp̄taꝛ denudās p
cussos vl' dissipās ṗpatos. dicūꝛ. n. denudari
pcussos vsurarij: qꝛ raro vl' nūq̄ aliq̇s acci-
pit ad vsurā nisi pcussus aliq̄ molestia: vel
dissipās ṗparādos: qꝛ paupes ad diuū cul-

tū ꝑparati ꝓpt̄ molinā fenoris retrahūt a
diuinis ⁊ a celebratione festoꝝ. Sed proh do-
lor qꝛ nūq̄ aliena restituūt: sed dicūt: faciā
postea ī morte testamentū: iudicio dei venit
eis pestis ⁊ tollit intellectū: ⁊ nō pñt ordina
re facta sua. Et sic nec ipsi nec sui gaudēt il-
lis bonis. Nā sepe cōtingit istis q̄ cōfidūt in
morte sic posse facere: q̄ permittēte deo nec
restituūt nec filijs derelinquūt: ſʒ in sterq̄li
niū iaciunt. sicut accidit cuidā ciui Bono-
niēsi: q̄ toto tp̄e vite sue fecerat lucra mala.
Qū veniēs ad mortē: ne filij͛ h̄ possideret ac-
cepit pecuniā ⁊ ꝓiecit in sterq̄liniū. Et appro
pinquās morti clamabat: Aꝑite portas vt
diaboli me portēt: ⁊ sic clamādo expirauit ⁊
diaboli eū portauerūt. Ezech. 7. Argentū
eoꝝ foras ꝓijcient: ⁊ aurū eoꝝ nō valebit libe
rare eos in die furoris dñi. Et sic pʒ 3ª causa
¶ 4ª cā pestilētie ē libidinū inhonestatio. h̄
eni luxuria pestilēs īmo cathedra pestilētie:
de q̄ loq̄t psal. q̄ btūs ē q̄ nō sedit ī cathedra
pestilētie. Adeo eni hodiernis tp̄ib͛ creuit
ista pestis q̄ totū mūdū corrupit. Ascendit
eni vsq̄ ad cathedrā ecclasticā icipiēs a maio
rib͛. Nōne hodie vsq̄ ad sacerdotalē cathe-
drā ascēdit ⁊ ipsos deiecit: cū manifeste con
cubinas teneāt? Quid ō sacro m̄rimonio ꝓ
loquar: de quo dicit Paul͛: Sacr̄m hoc ma
gnū eē in eccl'ia ⁊ in x̄p̄o. Et ꝓpter hoc debēt
diligere vxores sicut ⁊ x̄p̄s eccl'iam: cū oī pu
dicicia ⁊ scimonia? Uere in tātū luxuria ex-
ercuit maliciā suā vt sexꝰ īmutēt vsū suū na
turalē in eū qui est ꝯ nāʒ: ⁊ nō sicut homīes
sed sicut canes insequūt matrimoniū suuʒ:
nō ꝟuātes modū: nec locū: nec tēpus: nec or
dinē ⁊c̄. Adhuc nō sufficiūt ista ī offēsā cre-
atoris: cū ⁊ opus nefādissimū ⁊ innoīabile
q̄ð sodomiticū dr̄: totuʒ q̄si orbē repleuerit
⁊ vt masculi ī masculos: ⁊ femine ī feminas
hāc turpitudinē opent: O vtinā disrūpes
de͛ celos ⁊ cardines terre: vt oēs absorberēt
q̄ te tātū offēdūt. Johel 3. Posuerūt puerū
in ꝓstibula: ⁊ puellā vēdiderūt ꝓ vino. Id
cōuertā retributionē vestraʒ ī caput vestrū
Ezech. 6. Contriui cor eoꝝ fornicās ⁊ rece
dēs a me: ⁊ oc'los eoꝝ fornicātes p͛ idola sua
Hec dic dñs de͛. Percute manū ⁊ allide pe
dem tuū: ⁊ dic ad oēs abhoīatiōes maloꝝ i
isrl̄. quia gladio ⁊ fame ⁊ peste ruituri sunt.
Ezech. 33. Fecistis abhoīationes vr̄as: ⁊

vnusq̄sq̄ vxorē ꝓximi sui polluit: ⁊ terrā he
reditate possidebitꝭ: hec dices ad eos. Sic di
cit dñs de͛: Uiuo ego: qꝛ q̄ in ruinosis sunt
gladio cadēt: qui in agro bestijs tradent ad
deuorandū: q̄ aūt in predijs ⁊ speluncis sūt pe
ste morient. Sed hoc nō solū sufficit. Nam
ad luxuriā cōcitādā artē adinuenerūt. s. cho
reas. Et hic nota mala q̄ in choreis exercēt
vt tact͛ ⁊c̄. Ezech. 25. ꝓ eo q̄ plausisti ma-
nu ⁊ ꝑcussisti pedē ⁊ gauisa es ex toto affectu
suꝑ t̄rā isrl̄. Idcirco ecce ego extēdā manuʒ
meā suꝑ te ⁊ tradā te in direptionē gētiū: ⁊
interficiā te de ppl'is: ⁊ ꝑdā te de terris ⁊ ꝯterā
Itē Ezech. 7. Ira mea suꝑ vniuersū ꝑplm
gladi͛ foris: fames ⁊ pestis intrisec͛: qui in
agro est gladio morient: ⁊ q̄ in ciuitate sūt pe
stilētia ⁊ fame cōsūmabunt. Habet etiam a
Justiniano in Auctē. vt nō luxuriet ꝯ nām
⁊ ait: Propt̄ talia pctā. s. blassemiā ⁊ pecca-
tū ꝯ naturā: ⁊ fames ⁊ terremot͛: ⁊ pestilen
tie fiūt. Idē cōfirmat in glo. 32. q. 7. flagi-
tia. Habet etiā i legēda scōꝝ i vita btī Gre
gorij in tractatu de letanijs. require ī ꝟmo
nario de punitōe peccatoꝝ: de punitōe luxu-
rie. Et sic patet 4ª causa.

Pars t̄tia in q̄ ponūt remedia ꝯ pestē si-
ue morbos pestilentie.

Tertio ī isto sermōe tractādū ē de re
medijs ꝯ pestē: q̄ re vera nō sūt alia
nisi cōtritio: ꝯfessio: atq̄ satisfactio ¶ Ad
quoꝝ euidētiā notādū: q̄ tria sūt bona q̄b͛
peccādo abusi sum͛. Est eni q̄ddā bonuʒ ex̄
nos: ⁊ quoddā ī nos: ⁊ q̄ddā intra nos. Bo
nū extra nos ē tot͛ mund͛: bonū in nos ē ca
ro nr̄a: bonū intra nos ē aīa nr̄a. Bonū ex̄
nos datū est tāq̄ mediū q̄ subleuemur ī deū
ad Ro. ꝑ. Inuisibilia eni dei ꝑ ea q̄ facta sūt
intellecta cōspiciūt. Caro data ē aīe sic mu-
lier viro ad cooꝑandū. In cui͛ figura Geñ.
2. ait dñs. Nō est bonū eē hoīeʒ solū. Facia
mus ei adiutoriū sil'e sibi: ⁊ tūc fecit Euam.
Aīa ꝟo creata ē rōnalis vt deū agnosceret:
agnoscēdo amaret: amādo frueret ⁊ oꝑaret
quia ꝓbatio dilectionis exhibitio est operis.
In cui͛ figura Geñ. ꝑ. ait dñs: Faciamus
hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostram
Sed homo factus bestialis ⁊ apostata fact͛
a deo propter bona ista dereliquit creato-
rem ⁊ adhesit creature. iuxta illud. i. Jo. 4.
Omne q̄ð est in mundo: aut est cōcupiscētia

carnis: aut cõcupiscẽtia oculorũ: aut supbia
vite. Et ideo necesse ẽ q̄ volẽs penitere tria
opet̃ ꝯ istũ trinariũ pessimũ. s. Corde cõte-
rẽdo de qua dictũ est. s. Ore cõfitẽdo ⁊ ope
satisfaciẽdo de quibꝰ dicet̃ i sequẽtibꝰ. Et iõ
ꝯtrariũ faciẽtibꝰ deꝰ cõminat̃ pestẽ. Exo. 5.
vbi dr̃. Ingressi sũt Moyses ⁊ Aaron ⁊ di
xerũt pharaoni. Deꝰ hebreoꝝ vocauit nos vt
eamꝰ viã triũ dieꝝ in solitudinẽ q̄ sũt. s. tres
ptes pnie ⁊ sacrificemꝰ dño deo nr̃o ne forte
accidat nob pestis aut gladiꝰ. vbi glo. Viaꝫ
triũ dieꝝ puenerũt marath: ⁊ ibi erãt aque
amare: q2 pnia est amara: sꝫ fructꝰ eiꝰ dulcis
est. Cũ quis igit̃ aggrauatꝰ ⁊ pcussus fue-
rit peste: statim faciat sibi hoc vltimũ medi
camẽtũ. Accipiat q̄tũ plus põt de amaritu
dine mentis ꝯ pctã cõmissa: ⁊ de vera cordis
cõtritõe añ magꝫ librã q̄ vntiã: ⁊ p̄dicta mis-
ceat cũ aqua lachrymaꝝ ⁊ faciat vomitũ per
nudã cõfessionẽ: ⁊ sic purgabit̃ pestiferũ ve-
nenũ delictoꝝ. Tũc remanebit p̃us aggraua
tus spũs totꝰ leuis ⁊ plenus felici gaudio: ⁊
apostema mortifeꝝ pctõꝝ totum liquabit̃ ⁊
euanescet. Postea suauissimũ ⁊ refrigerati-
uũ electuariũ corpis ⁊ sanguis dñi nr̃i Je-
su xp̃i sumat. Deinde vngat ptes sensuales
oleo scõ: ⁊ in modico tpis spatio trãsibit ad
incorruptibilẽ eťne vite patriã ⁊ sanus erit
a peste: ⁊ ab oibꝰ alijs infirmitatibꝰ huiꝰ cor
ruptibilis vite. Oia alia remedia ab isto va
na sũt quo nõ solũ recipit̃ sanitas sepe nume
ro in presenti: sed ⁊ immortalitas in futuro
seculo Amen.

Dñica eadẽ infra diem. De necessitate ⁊
obligatõe cõfessionis. Sermo. 59ꝰ

Rat Jesus

eijciens demoniũ: ⁊ illud
e erat mutũ. Lu. xi. Pꝰea
q̄ in supioribꝰ frẽs charis
simi iã determinata ẽ pri
ma pars pnie salubris et
necessaria q̄ est cordis contritio. Seq̇t̃ tra-
ctare de secũda q̄ est oris confessio: de q̄ my-
stice in p̃nti euãgelio insinuat̃ in q̄ describit̃
quõ xp̃s sanauit hoiem demoniacũ: cecũ: ⁊
mutũ. De q̄ etiã habet̃ Math. 12. c. vbi scri
ptũ ẽ. Tũc oblatꝰ est ei hõ demoniũ habens
cecꝰ: ⁊ mutꝰ: ⁊ curauit eũ ita vt loq̄ret̃ ⁊ vi
deret: vbi dicit Jo. Chryso. Neq̇tia demo-
nis alterutꝝ ingressum p quẽ creditur ꝰerat
opillauit auditũ ⁊ visũ: ⁊ tertiũ. i. linguã vt
nõ cõfiteat̃. Et iõ dicũt v̄ba pposita. Erat
Jesus eijciẽs demoniũ ⁊ illud erat mutum.
Sup q̄ verba dicit Alex. de al'. i postilla sua
Nõ demoniũ ẽ pctm̃ p̃ a demone iuentum:
mutũ. i. faciẽs mutũ a ꝯfessione fidei ⁊ pecca
ti. Quia de nã demonũ ẽ: vt postq̄ hoiem
induxerint ad pctm̃ inducãt ad illud celãdũ
ne p ꝯfessionẽ deleat̃. Qm̃ igit̃ multi sũt ho
diernis tpibꝰ q̄ cõfessionẽ tã salubrẽ in deri-
sum hñt ⁊ contẽptũ: eo q̄ nõ vr̃ sibi rõnabile
siue iustũ: vt q̇s reuelet alteri q̄ deo secreta
sua. Qui error q̄ sit ipiꝰ ꝯ seipsũ manifestat̃
cũ sit ꝯtra euangeliũ ⁊ determinationẽ eccle
sie. Jdcirco ꝯ tales conabimur insistere: pro
bãdo q̄ oẽs i pctõ mortali existẽtes si volũt
ab ipsis mũdari ⁊ purificari necessaria ẽ pꝰ
cõtritionẽ cõfessio. Et hoc p triplicẽ legẽ vi
delicꝫ. Primo lege nãli ⁊ inata. Secũdo le
ge veteri ⁊ scripta. 3ᵒ lege noua ⁊ gratuita.

Pars prima vbi pbat̃ confessionẽ fuisse
necessariã per legem nãlẽ ⁊ innatã.

Rimo igit̃ probat̃ ꝯfessionẽ esse ne
cessariã lege nãli. ¶ Ad cuius rei
euidẽtiã aduertendũ ẽ q̄ nũq̄ potu
it aliq̇s etiã i lege nãli de pctõ suo habere re-
missionẽ nisi p̃uia confessione. Propter qõ
querũt theologi. Si i lege nãli fuit necessa-
ris cõfessio. Et rñdit Alex. de al' in q̄rta pte
sũme sue i tractatu de ꝯfessiõe ar. 3. Et Ric.
in. 4. dis. 17. ar. 2. q. 3. et Bona. ibidẽ pte. 2
ar. i. q. i. Alex. dicit i lege nãe necessaria erat
ꝯfessio: nõ vocalis: siue sacramẽtalis: qm̃ i
cõfessione vocali ⁊ sacramẽtali tãq̄ in ordi-
nato iudicio oportet aliũ eẽ reũ ⁊ aliũ iudi-
cẽ: ⁊ oportet q̄ reꝰ sit penitẽs q̇ velit in spon-
taneo iudicio spõte pctã sua ꝯfiteri: sꝫ iudex
p̃ncipalis eẽ non põt: nisi qui valeat absoluẽ
⁊ ligare: ⁊ iõ iudiciũ confessionis soli deo cõ-
petit q̄ principaliter solus põt pctã relaxare.
Quia igit̃ tpe legis nature ipse tm̃ deꝰ erat:
⁊ nõ adbuc hõ nõ erat necessaria cõfessio vo
calis: sꝫ occulta siue cordis facta ipsi soli deo
q̄ cõsistit i displicẽtia malicie ꝯsiderate s̃m
illud Aug. 8. cõfessionũ. Cũ malꝰ sum: ni
hil aliud est me cõfiteri deo q̄ displicere mi-
hi: ⁊ i dãnatõe sui sine accusatõe. Vñ i psal.
dr̃: Deꝰ vitã meam annũciaui tibi: posui la
chrymas meas i conspectu tuo. Vbi glo. ait.

Uitā deo nūciat q̇ pctā deo cōfitet: nō deuȝ
docēs: ſȝ ſeipſū pctōꝛē agnoſcens ⁊ dānans
Hec Alex. Ric. hoc idē affirmat addens ꝙ
vocalis cōfeſſio q̄ fit ſacerdoti: nō eſt de iure
nature: qꝛ nihil ē de iure nature niſi illa pͥma
pͥncipia agibiliū quoꝝ veritas vltro offert ſe
nāli cognitiōi practici ītellectus: ſȝ ꝯfeſſio
mētalis ē de iure nature: cuiꝰ rō ē: qꝛ ꝯfeſſio
nō tm̄ ē pars ſacr̄i: ſȝ actꝰ virtutꝭ: vt. j. pate-
bit. Actꝰ aūt ꝟtutū moraliū ſūt de iure nāe
ꝫ. ⁊c̄. hec Ricar. Bona. aliť dicit ⁊ melius
diſtinguēs ꝙ dupliciť ſūt aliq̄ de dictamine
iurꝭ nālis. Aut i ſpāli: vt honoꝛare parētes
Aut i gnāli ⁊ ſic nā dictat ea q̄ ſupaddit lex
euāgelica ſicut ſūt aliq̄ ſuperogatōis vľ etiā
aliq̄ ſacr̄a. Intelligendū ē ꝫ ꝙ duplex ē ꝯfeſ-
ſio de pctō: mētalis: ⁊ vocalis. Mētalis cō-
feſſio ē recognitio pcti ⁊ offenſe. Et hͦ ē de di-
ctamine nāe i ſpāli ſm̄ ꝙ cognitio offenſe ē
de dictamie nāe. Cognitio āt offenſe hūane
ē de dictamine nāe ꝑ ſe ſm̄ ꝙ rōnalis ē: ſ co-
gnitio offenſe diuine ē de dictamie nāe adiute
aliquo mō ꝑ fidē. Quō eni ſcit homo offen-
dere deū: quē non videt niſi ꝑ aliquod radiū
fidei: hoc cognoſceret. Cum aūt homo co-
gnoſcit ꝙ deū ꝑ p̄uaricationem inhonoꝛat:
natura dictat ꝙ ꝯmia eſt ab ipſo humiliter
petēda: ⁊ hoc nūꝙ ē niſi cogſcat culpa. Uo-
calis ꝟo ꝯfeſſio ē duplex. ſ. Que fit deo: ⁊ q̄
fit hoī. Uocaliť ꝯfiteri deo dictat nā nō ſim-
pliciť ſi i caſu: vtputa qū deꝰ exigit ſic exegit
ab Adā Gen̄. 3. Adā vbi es? Ubi glo. ꝟba
ſūt vocātis ⁊ ad ꝯfeſſionē inducētis. Et ad
Caym Gen̄. 4. Ubi ē Abel frať tuꝰ. De q̄-
bus dꝛ̄ de pe. diſ. i. §. deniqꝫ. vt ꝑſpicue appa-
reat neminē ſine ꝯfeſſiōe a pctō mundari ab
ipſiꝰ hūani generꝭ pͥncipio ſumamꝰ exoꝛdiū:
pctō pͥme trāſgreſſionis pͥmi parētes coꝛru-
pti a dn̄o ſūt req̄ſiti de culpa: vt pctm̄ quod
trāſgrediēdo cōmiſerāt confitēdo delerent.
Serpēs aūt ď culpa req̄ſitꝰ nō ē: qꝛ ꝑ cōfeſſi-
onē nō reuocabať ad veniā. Caym q̄ȝ cū pcti
p̄uaricatōi fratricidiū addidiſſet: ſiliť a dn̄o
de culpa req̄ſitꝰ ē cū dꝛ̄ ei: Abel frať tuꝰ vbi ē
Sȝ qꝛ ſupbꝰ capiti ſuo pctm̄ ſuū ꝯfiteri no-
luit: potiꝰ mēdaciť negādo dn̄m fallere co-
natꝰ ē di. Nūq̄d cuſtos fr̄is mei ſū ego? indi-
gnꝰ venia indicatꝰ ē. Un̄ in deſꝑatiōis ꝓfū-
dū merſus ē: dū ait: Mea iniq̄tas maioꝛ ē
ꝙ vt veniā merear: vagꝰ ⁊ ꝓfugus exigit a
facie dei: ſignificās eos qui pctm̄ ſuū cōfite-
ri diſſimulāt reſpectu diue miſerationis indi-
gnos haberi. Hec ibi. Uocaliť ꝟo confiteri
hoī nō dictat nā niſi i generali: qꝛ dictat oī-
bus modis recōciliari oibꝰ modis opoꝛtere
deo: quibꝰ ipſe ſtatuit. vn̄ natura dictat. Si
deꝰ arbitrē conſtitueret inť ſe ⁊ pctōꝛē ꝙ ipſi
eēt culpa reuelanda: ⁊ ita dictat natura i ge-
nerali. Et ſic patet lege naturali qualiter ad
confeſſionē obligamur. Patet quoqꝫ pars
pͥma huius ſermonis.

Pars ſecūda huiꝰ ſermonis in q̄ ꝓbať cō-
feſſionē fuiſſe neceſſariā per legem veterem
⁊ ſcriptam.

ſ Ecūdo ꝓbať ꝯfeſſionē eē neceſſariā
lege veteri ⁊ ſcripta. ſ. i lege moyſi ⁊
ꝓphetaꝝ Leuit̄. 16. Un̄ poſtꝙ emūdauerit
ſcūariū ⁊ tabernaculū ⁊ altare: tūc ſacerdos
offerat hyrcū viuētē: ⁊ poſita vtraqꝫ mano
ſup caput eiꝰ cōfiteať oēs iniq̄tates filioꝛuȝ
iſrľ ⁊ vniuerſa delicta. Et. 26. Propť pctā
patꝝ ſuoꝝ ⁊ ſua affligūť: donec cōfiteantur
iniq̄tates ſuas: ⁊ maloꝝ ſuoꝝ recoꝛdēť: q̇bꝰ
p̄uaricati ſūt i me: ⁊ ambulauerūt ex aduer-
ſū mihi. Tunc oꝛabūt ꝓ iniq̄tatibꝰ ſuis ⁊ re-
coꝛdaboꝛ federis mei q̄ pepegi cū fr̄ibꝰ eoꝛū
Hec ibi. Et Nūeri. 5. Uir ſiue mulier cū fe-
cerit ex oibꝰ pctis q̄ ſolēt hoibꝰ accidere: ⁊ ꝑ
negligētiā trāgreſſi fuerit mādatū dn̄i atqꝫ
deliq̄rint cōfitebunť pctm̄ ſuū. ¶ Sȝ nota
ad declarationē p̄dictoꝝ ſm̄ Durādū: ꝙ tpe
legis ſcripte: qꝛ ipſe deꝰ magis inotuerat hoī
⁊ iā pōtificē cōſtituerat i t̄ra: homies ꝯfiteri
mādauit vocaliť ꝑ ſacerdotē: gnāliter tm̄ ⁊
indiſtincte ꝑ determinationē ſacrificioꝝ: vt
patet ꝓxime dictis auctoꝛitatibꝰ. Hoc idez
ꝓbať dictis ꝓphetaꝝ ſic diſcurrēdo. 2. Nee-
mie. 9. Filij iſrľ ſteterūt ⁊ ꝯfitebāť pctā ſua
⁊ iniq̄tates patꝝ ſuoꝝ: q̄ter in die: ⁊ q̄ter i no-
cte cōfitebāť: ⁊ adoꝛabāt dn̄m deū ſuū. Jo-
ſue. 7. Fili mi da gl̄iaȝ dn̄o deo tuo iſrľ ⁊ cō-
fitere atqꝫ indica mihi q̄d feceris ne abſcon-
das. Rn̄ditqꝫ Acban Joſue ⁊ dixit ei: Ue-
re ego peccaui dn̄o deo iſrľ. ⁊c̄. 4. Reg̃. 15.
Uade ⁊ lauare ſepties in ioꝛdane: ⁊ recipiet
caro tua ſanitatē ⁊ mundaberis. i. Paralip.
16. Cōfeſſio pctōꝝ ⁊ magnificētia honoꝛū
opeꝝ coꝛā illo. Job. x. Loq̄r i amaritudine
aīe mee: dimittā aduerſū me eloquiū meū.
Job. 31. Si ab ſcōdi q̄ſi hō pctm̄ meū: ⁊ cela-
ui in ſinu meo iniq̄tatē meā: q̇s mihi tribuat
auditoꝛē. q. d. nō erit. pſal. 27. Ex volūtate

mea ꝯfitebor illi nō cōpulſꝰ. pſal. 31. Dixi cō
fitebor aduerſū me. pſal. 95. Cōfeſſio ꝛ pul
chritudo in ꝯſpectu eius. pſal. 99. Introite
portas eiꝰ i ꝯfeſſiōe. q. d. aliť nō ē intrandū.
pſal. 118. Os meū apui i cōfeſſione: ꝛ attra
xi ſpm̄. ſ. ſcm̄. Prouer. 16. Reuela dn̄o opa
tua: ꝛ dirigenť cogitatōes tue. Prouer. 28.
Qui abſcōderit ſcelera ſua nō dirigeť: q̇ āt
cōfeſſus fuerit ꝛ reliq̄rit ea mīam cōſequeť.
Eccle. 4. Preſbytero hūilia aiam tuā: ꝛ ma
gnato caput tuū. Eccle. 17. Añ mortē cōfi
tere pctā tua. Eſa. 43. Narra ſi q̄d habes vt
iuſtificeris Eſa. 47. Tolle molā ꝛ mole fa
rina. Eſa. 52. Solue vīcula colli tui capti
ua filia ſyon. ſ. i cōfeſſiōe. Eſa. 58. Si abſtu
leris de medio tui cathenā. ꝛc̄. Et iteꝝ. Orie
tur i tenebris lux tua ꝛ tenebre tue erūt ſicut
meridies. Treno. 2. Effūde ſicut aq̄ cor tuū
i ꝯſpectu dei p ꝯfeſſionē. Oſee. 13. Colligata
ē iniq̄tas effraim: abſcōditū ē pctm̄ eiꝰ dolo
res pturientis veniēt ei. Oſee. 14. Reddemꝰ
vīcula labioꝝ nr̄oꝝ. Et ſic pꝫ lege veteri ne
ceſſariā eē cōfeſſionē. patetq̄ʒ pars ſecūda.

Pars ťtia in q̄ ꝓbať cōfeſſionē eē neceſſa
riā p legē nouā ꝛ gratuitam.

TErtio ꝓbať cōfeſſionē eē neceſſariā
lege noua ꝛ gratuita. Et h̄ tripliciť.
Primo euāgelica ꝛ aplica p̄ceptōe. 2º cano
nica ꝛ auctētica cōſtitutōe. 3º politica exēpli
ficatiōe. ¶ Primo ꝓbať h̄ idē euāgelica p̄
ceptōe. Nā ſm̄ oēs theologos maxie Ric. i
4. diſ. 17. ar. 2. q. 1. Preceptū cōfeſſiōis hēť
ex euāgelio. Nā xp̄s hoc p̄cepit iplicite i figu
ra qn̄ dixit Mat. 8. Leproſo mūdato. Ua
de oñde te ſacerdotibus. ¶ 2º h̄ idē p̄cepit
explicite qn̄ diſcipulis dedit ptātē iudicādi i
foro cōſcie. Nā ꝓmiſit Petro ſe datuꝝ huiꝰ
modi ptātē. Mat. 16. ibi. Tibi dabo cla. ꝛc̄
quā poſtea dedit ꝛ exp̄ſſe pꝰ reſurrectionem
qn̄ dixit Jo. 20. Paſce oues meas: ꝛ oibus
aplis ſiľ eādē ptātē dedit p ſeipſū cū pꝰ reſur
rectōꝫ dixit Jo. 20. Accipite ſpm̄ ſcm̄ q̄ꝝ re
miſeritis pctā remittūť eis: ꝛ quoꝝ retinue
ritis retēta ſūt. Si ḡ dedit hāc ptātē Petro
aplis ꝛ diſcipulis: dedit etiā ſuoꝝ ſucceſſori
bus: q2 ſm̄ Sco. ꝛ Ric. vbi. ś. Papa eſt ſuc
ceſſor Petri. Epi ſucceſſores aploꝝ Ceteri
ꝟo ſacerdotes ſunt ſucceſſores diſcipuloꝝ.
Habeť hoc idem. 21. diſ. c. ꝛ nouo. 68. c. cor
epiſcopi. §. q̄ð autē. ꝛ. c. quoꝝ vices. Et extra
de ſacra vnctione. c. vnico. §. per frontis. Et

Hoſti. de tēporibꝰ ordinando. §. ꝛ qualiter
vbi alij dicunt. Et nota q̄ð Petro ſpāliť da
ta eſt huiꝰmodi auctoritas: vt ab ipſo ſūmo
pontifice ceteri inferiores hāc auctoritateꝫ
recipiāt. Hinc ē q̄ð q̄uis huiꝰmodi auctori
tas oibꝰ ſacerdotibꝰ collata ſit: vt patꝫ ex ſu
pradictis: nō tn̄ oēs ipſam exercere poſſunt
quia ab eccleſia reſtricta ē. Et hoc cōueniēť.
¶ Ex quibꝰ oibꝰ ſic arguiť. Quibus datur
ptās de aliqua cauſa iplicite iudicandi: dať
etiā illis poteſtas cognoſcendi de illa iuxta
illā regulā. Cum q̄d cōcediť: conceditur
etiā illud ſine quo adimpleri nō poſſet. Cui
iuriſdictio data eſt ea q̄q̄ʒ cōceſſa eē videnť
ſine q̇bꝰ iuriſdictio explicari nō potuit ꝛ per
q̄ð ꝑueniť ad illō. habeť iſta regula extra. ð
officio delegati. c. p̄terea. Et. ff. de iuriſditi
one om. iudi. l. 2. ff de ꝓcuratoribꝰ. l. ad rem
ꝛ. l. ad legatū. ꝛ. ff. ſi vſus petatur. l. p̄ma. §.
p̄. ff. de ſeruitutibus ruſticoꝝ predioꝝ. l. qui
habet. ff. de acquirenda hereditate. l. illud.
Cū igitur iudex nō poſſit recte iudicare de
cauſa ſibi ignota: neceſſe ē q̄ð iudex ſpūalis
. ſ. ſacerdos ſi debet conſcientiā pctōris recte
iudicare q̄ð facta ipſius p̄us cognoſcat: ſꝫ co
gnoſcere nō poteſt niſi peccator ei cōſcientiā
ſuā per cōfeſſionē aperiat: quia eccleſia non
iudicat de occultis ſm̄ Sco. in. 4. di. 15. ar.
1. q. 4. Hoc idem habeť extra de ſimonia. c.
ſicut. in fi. ꝛ. c. tua nos. Et extra de ſen. excō
. c. a nobis. 2. Et. 32. diſ. c. erubeſcant. 33. q.
5. c. chriſtiana. Cū igitur chriſtus ſacerdo
tes inſtituerit alioꝝ iudices in foro conſciē
tie qui iudicare nō poſſint de occultis: prece
pit peccatores de neceſſitate ſalutis ſacerdo
ti peccata ſua confiteri. Et ideo Boetiꝰ ait
p̄mo liº de conſo. Si operā medicantis expe
ctas: oportet vt vulnus detegas. Cōfirma
tur hoc exemplo Laçari Jo. 11. quē reſuſci
tatū tradidit dn̄s diſcipulis ſoluendū. Un̄
Augꝰ in liº de pe. Et ponitur de pe. diſ. 1. §.
quē penitet. vbi ſcribiť. Laçaꝝ eni de monu
mēto iā ſuſcitatū obtulit dn̄s diſcipulis ſol
uēdū p hoc oſtēdēs ptātē ſoluēdi cōceſſā ſa
cerdotibꝰ. Hec ibi. Hinc ē q̄ð apľi habito hoc
p̄cepto a magiſtro ſuo poſtea ꝓmulgarunt
Nā Sco. dicit q̄ð apľi illud p̄ceptū nūq̄ʒ pre
dicaſſēt ſiue ꝓpalaſſent niſi illud exp̄ſſe i mā
datis a dn̄o habuiſſent. Qð fecerūt vt patꝫ
Jaco. 5. vbi dř. Cōfitemī alterutꝝ pctā vr̄a
ꝛ orate ꝓ iuicē vt ſaluemini. Sup quo ꝟbo

dicit Ric. ꝙ apl's inuit cõfessionē eē faciēdā
sacerdoti: q2 paulo añ hec verba ꝑmisit. In-
firmaꝛ qs i vobis: inducat p̄ꝑ̄ b̄ros eccl'ie. Et
ait idē doc. ꝙ apl's etiā itellexit eā eē necessa
riā ad salutē: q2 cõcludit vt saluemi: q̄ pars
nõ tm̄ referēda ē ad orate: sed etiā ad confi
temi. ¶ Quõ si ꝯtra p̄dicta arguaꝛ ⁊ etiā per
euãgeliũ: q2 Jo. 8. iuenit ꝙ dñs remisit pec
cata mulieri i adulterio dep̄hēse sine confes
sione. Nemo di te condē. nemo do. nec ego
te cõdē. va. ⁊ am. no. pec. Silr̄ iter lãguido q̇
38. annis languerat: q̄ etiā suā infirmitatē
meruerat ꝑ pctm̄. vt Jo. 5. dicit ei dñs: Ec-
ce sanꝰ factꝰ es iā noli peccare: ne deteriꝰ ali
quid tibi cõtingat: nullā tñ ab eo exegit con
fessionē. Ad hoc rñdeo ꝺm Alex. õ al'. vbi. s̄
Quõ si nõ legaꝛ p̄dictoꝝ ꝯfessio potuit tamē
fieri. Multa eni sũt a xp̄o facta: q̄ tñ nõ sũt
scripta. Confirmaꝛ hoc idē ꝑ auctoritates
alioꝝ aplõꝝ. Vñ Petrꝰ. 2e ephe. 3. c. Sata-
gite imaculati ⁊ iuiolati xp̄o iueniri in pace
.i. ꝑ cõfessionē emēdātē cõsciam. ⁊ iter: Cre
scite x̄o in grā ⁊ i cognitiõe dñi nr̄i ⁊ salua-
toris Jesu xp̄i. hec aũt grā crescit i nobis ꝑ
ꝯfessionē ꝺm glo. Itē Jo. ꝑme canonice sue
i. c. Si aũt cõfiteamur pctā nostra fidelis ⁊
iustꝰ ē dñs vt remittat nobis pctā nr̄a ⁊ emē
det nos ab oī iniq̄tate. Itē apl's Paulus. i.
Thi. 6. Apprehēde vitā etnā in qua voca-
tus es: ⁊ cõfessus bonā cõfessionē corā mult̄
testibꝰ p̄cipio tibi corā deo q̇ viuificat oīa in
xp̄o iesu q̇ testimoniũ reddidit sub põtio pi-
lato bonā ꝯfessionē: vt serues mandatũ sine
macula irrep̄hēsibile: vsq3 in aduētũ domi-
ni nr̄i Jesu. Hec ibi. Et sic patet euãgelij p̄ce
ptis ⁊ apl'ica instructõe ꝯfessionē esse necessa
riā. ¶ 2o. ꝓbaꝛ cõstitutõe canonica. Nā3 ꝑ
sacros canones statutũ ē oēs volentes remis
sionē pctõꝝ accipe priꝰ ad verā ꝯfessionē ac-
cedere. vñ õ pe. di. i. c. vide. dr̄. Quisq̄s es q̇
ꝯsciꝰ tibi es alicuiꝰ erroris ⁊ quãto tp̄e erras
se te nosti: tāto nihilominꝰ tp̄e hũilia te ipsũ
ad deũ ⁊ satisfacias ei i ꝯfessiõe pnīe. Hec ibi
Et in. c. ecclesia. dr̄. Eccl'ia xp̄i est nõ habens
maculā neq3 rugā aut aliq̄d istiꝰ modi. Qui
ḡ pctõꝝ aliqua sorde maculatꝰ ē nõ põt de ec-
clesia xp̄i appellari: nec xp̄o subiectꝰ dici: pos
sibile est aũt vt quõ eccl'ia q̄ p̄us rugā habu
it ⁊ maculā ⁊ imundiciā ⁊ postea restituta ē
ita ⁊ pctõr currat ad mediciũ. i. ad cõfessorē
q2 nõ hñt opꝰ sani medico: sed male habētes
vt curet vulnera ipsiꝰ: ⁊ sit de eccl'ia q̄ est cor-
pus xp̄i. Et i. c. scda. dr̄. Secũda pꝰ naufra-
giũ tabula ē culpā simpliciꝛ cõfiteri. Imita-
ti estis errātē: imitamini ⁊ correctũ: errraui-
mus iuuenes: sed emēdemꝰ senes: iũgamus
lachrymas ⁊ gemitꝰ copulemꝰ. Et in. c. deꝰ.
diciꝛ. Deꝰ diffinitionē nõ facit: q̇ miam suā
oibus ꝓmisit: relaxandi licētiā sacerdotibus
suis sine vlla exceptiõe cõcessit. Et in. c. si pec
catũ. idē diciꝛ. Et in. c. quē penitet. Quē pe
nitet oīo peniteat: ⁊ dolorē lachrymis osten
dat: ⁊ repñtet deo vitā suā: ꝑ sacerdotē p̄ue-
niat iudiciũ dei ꝑ cõfessionē: p̄cepit eni deꝰ
mũdãdis vt oñderēt ora sacerdotibꝰ docēs
corꝑali pñti cõfitenda pctā. Et in. c. quõ. dī
Frustrantur claues eccl'ie q̇ sine arbitrio sa-
cerdotis pniam agit: si sine oris ꝯfessiõe in-
dulgentia ipetraꝛ. Et extra de pe. ⁊ re. c. oīs
diciꝛ. Ois vtriusq3 sexꝰ cũ ad annos discre-
tionis ꝑuenerit oīa sua solꝰ pctā semel i ãno
fideliꝛ cõfiteaꝛ ꝓprio sacerdoti: ⁊ iiunctā si-
bi pniā3 studeat ꝓ viribꝰ adimplere. Hec ibi
Suꝑ quo dicit Bona. in. 4. dis. 17. Quõ oēs
siue boni siue mali obligantur ad ꝯfessione3
sel' i ãno q2 teneri ad ꝯfessionē pctõꝝ ē dupli
citer. Aut ex institutõe prima. ⁊ sic ē l̄b p̄ce-
pto p3. s̄. solũ illis q̄ sũt i pctõ mortali. Aut
ex institutõe suꝑ addita q̄ est a ḡenerali cõci
lio: in dicto. c. oīs. ⁊ rõne huiꝰ secũde institu
tionis teneꝛ oēs: saltē semel i anno: vt me-
liꝰ patebit. j̄. Rõ aũt ꝺm Alex. vbi. s̄. huius
institutiõis secũde põt eē triplex. Prima rõ
fuit iõ q2 quilibet debet deũ glorificare confi
tendo se pctõrē. Qui eni se pctõrē cõfitetur:
deũ glorificat: oñdēs se dei grā ⁊ miā indige
re. Secũda rõ fuit sacre coīonis reuerentia
q2 oēs teneꝛ i pascha coīcare: tā ꝑfecti ꝙ im
perfecti: Et tũc q2 agnꝰ paschalis cũ solēni-
tate mãducandꝰ est: vt mũdi eēnt manducã
tes ⁊ digni: oportuit p̄mitti remediũ purga
tionis: ⁊ hoc q̇dē ē i ꝯfessiõe pcti. Tertia rõ
fuit discretio gregis dñici: ne lupi ascēderēt
in gregē q̇ mãducarēt agnos: ideo institutũ
est vt vultꝰ cõsciaꝝ suaꝝ oñderent sacerdoti
bus: vñ si q̇s nullũ habet pctm̄ mortale de-
bet tñ ꝯfiteri veniale. S3 quõ ⁊ q̄liꝛ declara
biꝛ inferiꝰ. Sed hec dicta sũt incidēter ad de
clarationē illiꝰ. c. oīs. Quõ si contra arguaꝛ
sic. Nõ est necessariũ confiteri sacerdoti nisi

ad taxandũ emendã pctĩ: sed homo sufficiẽ/
ter sibi põt taxare emẽdã ꝓ pctõ suo vel ali/
quis discret⁹ nõ sacerdos: ergo videt ꝙ non
fuit cõueniẽs h⁹mõi institutio cõfessiõis sa/
cerdoti fiẽde. Ad hoc. R. Ri. vbi. s. in re/
sponsiõe tertij argumẽti. ꝙ ille q̃ nimis ẽ fa
miliaris vni ptĩ: iudex eẽ nõ debet in illa cã.
Extra de officio 7 ptãte iudicis delegati. c.
insinuãte. qꝛ sic dicit glo. ibidẽ familiaritatꝭ
affectio veritatẽ ĩpedire solet: hõ aũt ẽ nimis
familiaris carni sue: 7 iõ non est rõnale ꝙ sit
iudex in aliq̃ cã in qua agẽdũ ẽ de punitione
carnis sue: q̃ propter necessariũ ẽ ipsũ stare
alteri⁹ iudicio. s. sacerdotis. vł põt dici ꝙ cõ
fessio nõ solũ ordinat ad taxationẽ emende
imo ad aliquã relaxationẽ pene virtute cla
uiũ 7 ad susceptionẽ grẽ: 7 qꝛ nullus hꝫ cla/
ues in foro ꝯscientie nisi sacerdos: ideo neces
sariũ est cõfiteri sacerdoti. Et sic patet neces
sariã esse cõfessionẽ cõstitutione catholica.
Nã 7 doc. ecclesie hoc idẽ affirmãt. Et ꝓmo
probat auctoritate Augu. li. 5. cõfessionũ.
Accipe sacrificiũ cõfessionũ mearũ de ma/
nu lingue mee quã formasti 7 excitasti vt cõ/
fiteat nomini tuo: 7 sana oia ossa mea 7 di/
cent: Dñe quis silis tibi? Neqꝫ eni docet te
quid agat in se qui cõfitet tibi: quia non ex
cludit oculũ tuũ cor clausũ: nec manũ tuaꝫ
expellit duricia hominũ. Sed sol⁹ etiã cum
voles: aut miserãs: aut vendicãs: nõ est qui
se abscõdat a calore tuo. Itẽ idem ipse ait li.º
50. omeliarũ. omeł. 12. Quõ nobis peccato/
rũ vulnera nũq̃ deeẽ possũt sic 7 cõfessiõis
medicamẽta deesse nõ debẽt. Non eni ideo
vult de⁹ vt cõfiteamꝰ pctã nostra qꝛ ea ipse
scire nõ possit: sed qꝛ diabol⁹ hoc desiderat
vt iueniat quid nobis añ tribunal eterni iu/
dicis obijciat. Ideo vult vt magis defende/
re q̃ accusare peccata nr̃a velim⁹. Ecõuer/
so aũt de⁹ noster: qꝛ pi⁹ 7 misericors ẽ vult
vt ea cõfiteamur in hoc seculo: ne ꝓ illis con
fũdamur postmodũ in futuro. Q̃ȯ si cõtra
dicat sic arguẽdo: Tu dicis necessariã esse
confessionẽ auctoritate Augu. sed Aug⁹ ex/
ponens illud. Dixi cõfitebor. 7c̃. ait: Volũ/
tas remunerat nõ op⁹: volũtas vero in cor
dis cõtritione ẽ: opus vero in operis confes/
sione: ergo luce clarius constat cordis cõtri/
tione nõ oris cõfessione peccatũ dimitti. Ex
quo verbo videt ꝙ nõ sit necessaria cõfessio
pen̄tẽti. Ad hoc respondet per Alex. Q̃ȯ
licꝫ cordis cõtritione peccata dimittãt q̃tũ
ad culpã: tñ cõfessio necessaria ẽ quia deus
nõ remittit pctã in cõtritione nisi cum cõdi
tione: neqꝫ si penitens confiteat illa quãdo
offert se oportunitas. Secũdo hoc idẽ pro
bat auctoritate Hiero. in eplã de obiurga/
tione susãne. Nã nõ est dubium leui⁹ eẽ cri/
men nisi peccatũ suũ hõ vltro cõfitet 7 peni
tet: at vbi celans mala sua 7 inuit⁹ detegit
7 nolens publicat illud graui⁹ scelus ẽ. Hec
ibi. Tertio hoc idem probat auctẽ Grego.
8. morł. Qui ꝓmerert vult qȯ expedit debet
malũ cõfiteri qȯ fecit: Valde eni est facile
vt peccatorẽ se quisqꝫ fateat cũ nihil pro pec
cato suo patiat. Hec sũt vera insignia humi
litatis iniquitatẽ suã queqꝫ cognoscere: 7 co
gnitã vera cõfessiõe aperire: pctõres nos eẽ
in trãquillitate loq̃mur: sed cũ de pctis ipsis
flagello interueniẽte corripimur murmura
mus: pena ergo nos interrogat si culpã ve/
raciter agnoscim⁹. Plerũqꝫ grauioris cer/
taminis est pctã cõmissa ꝑdere q̃ nõ admis/
sa vitare. Hec ille. Quarto hoc idẽ ꝓbat au
ctoritate Ambro. in li. de paradiso. Nemo
põt iustificari a pctõ: qȯ nõdũ cõfessus fue/
rit. Itẽ ipse in sermone. xl.º Ecce nũc tẽpus
acceptabile in quo cõfessio aiam a morte li/
berat 7 cõfessio ꝑadisũ aperit: cõfessio spem
saluãdi tribuit. Hec ille. Quod si cõtradica
tur per eiusdẽ Ambro. verba suꝑ Lucam.
Et de pe. di. i. in ꝑncipio. sicut dicit Petrus
doluit 7 fleuit: qꝛ errauit vt hõ non inuenio
q̇d dixerit: scio ꝙ fleuerit. Lachrymas eni
lego: satisfactionẽ ei⁹ nõ lego. Ad hoc rñdet
Alexã. ꝙ per verbũ hoc Ambro. non vult
ostẽdere ꝙ tanta possit eẽ cõtritio ꝙ deleat
culpã 7 penam sine cõfessione 7 satisfactiõe:
sed qꝛ tunc scd̃m Magistrũ sententiarũ in
4. di. 17. Non erat instituta adhuc cõfessio
tẽpore Petri: licꝫ data eẽt potestas discipu/
lis dimittẽdi peccata. Ex illo igit ṽbo Am
brosij ꝙ nõ sit confitẽdũ: sed poti⁹ ꝙ lachry
me cũ confessiõe sunt magne efficacie: vnde
Hugo de sancto victorie sic ait Si illic tãtũ
lachryme valuerũt vbi cõfessionẽ oris non
habuerũt: quãto magꝭ si vere fuerĩt nũc va
lent vbi cũ cordis contritiõe 7 oris confessio
ne habeãt. Hec eni tibi demonstrat cũ sub/
dit: pri⁹ flendũ: postea cõfitendũ hoc siq̇dẽ

ad veritatis cõfessionẽ ptinet vt prius cõpu
garis postea cõfitearis. Hec ille. Postremo
hoc idẽ pbatur auctoritate Chryso. de pe. di.
i. c. Nõ põt quisq̃ gratiã vite celestis gratis
accipere nisi purgatus fuerit ab oĩ sorde pcti p
penitentie cõfessionẽ. Hec ille. Qr si contra
dicatur per verba ipsius Chryso. de pe. di. i. circa
principiũ Lachryme lauãt delictũ qḋ pudor ẽ
cõfiteri. Ad hoc rñdet Alex. q̃ hoc intelli-
gendũ ẽ de lachrymis secretis que fiũt in cõ
fessione secreta facta vni sacerdoti de pecca-
to qḋ eẽt pudor cõfiteri in publico: vnde ex
hoc nõ sequitur q̃ nõ sit necessaria ꝯfessio: vñ
Gratianus de pe. di. i. c. nõ ita. ait: Non ita
intelligendũ est vt sine cõfessiõe: secreta nã-
q̃ peccata secreta cõfessione ꝛ occulta satis-
factione purgant: nec est necesse vt qḋ semel
sacerdoti cõfessi fuerimus denuo cõfiteamur
vel põt dici scḋm Hugonẽ de sancto victo.
quia ad litterã ait: Lachryme lauãt delictũ
qḋ ore pudor ẽ cõfiteri. Nũquid ideo dixit
tibi. Si erubescis confiteri peccatũ tuuz q̃
tibi sufficiat si tãtũ lachrymaueris ꝛ nõ cõfi
tearis? Nõne multo melius est vt scripturam
hoc potius dicere intelligas q̃ lachryme ex in
tima cordis cõtritione ꝓlate? Illa etiã pecca
ta lauare pñt que sine pudore ꝛ verecundia
ore cõfiteri nõ possũt. Quid ergo si pudẽtia
peccata lachryme lauãt ibi tacendũ est vbi
diuinũ auxiliũ magis necessariũ est: immo
multo magis cõfitendũ est vt humilitas cõ-
fessionis lachrymas adiũgat ꝯtritiõis. Hec
ille. ¶ Tertio hoc idẽ pbatur legũ exemplifi-
catione. Primo eni quia sicut leges volunt
q̃ ratiocinijs obligatus rõne ꝓcurationis vel
administratiõis nõ debet religionẽ intrare
nec ad sacros ordines ꝓmoueri anteq̃ rõci-
nia reddiderit. extra de obligat. ad ratioci
nia. c. vnico. ꝛ. C. de episco. ꝛ cleri. l. officia-
les. Sic peccator ꝓpter malã dispositionez
vite sue in seruitio diaboli positus nõ assume
tur ad gremium ecclesie ꝛ ad ordines ange-
lorum nisi prius per confessionẽ ratiocinia
reddiderit. Preterea sicut leges volunt q̃
inter duos discordãtes ponatur arbiter ꝓ pace re-
formãda. ff. de arbitris. l. snia. Sic ecclesia
sancta ipse saluator nr̃ inter deum ꝛ pctõres
posuit arbitros id est cõfessores dicẽs: illud
Luc. 17. Ite ostẽdite vos sacerdotibus. s. au
ctoritatẽ vos absoluẽdi habentibus: vt patet

supra. Nã sicut iudiciũ datũ a nõ suo iudice
nõ valet ꝛ in tãtũ est a iure reprobatuz: q̃ si
clericus suo iudice cõtẽpto vadat ad iudicẽ
secularẽ nõ solũ debet deponi: vt. 23. q. vl-
tima. c. si quis episcopus. ꝛ. c. quo abusi. Sic
ille deponitur de statu gratie ꝛ glorie qui va-
dit ad iudicẽ nõ suũ ꝛ confitetur: quia deus iu-
dicabit eum sicut nõ ꝯfessum: quia illud quod
nõ est recte factũ pro nõ facto reputatur. ff. q̃
satisdare cogantur. l. quotiẽs. Preterea sicut
scḋm leges si medicus cõueniat cuz infirmo
vt ipsum sanet ꝓ certa mercede ab egritudi
ne sua: ꝛ post sanitatẽ iterũ decidat in infir
mitatẽ: ꝛ hoc ex culpa sua medicus nõ obliga-
tur nisi pro noua mercede ꝛ nouo pacto: vt
patz. ff. de re. iu. l. qḋ si quis ex culpa sua. ff.
locati. l. maritus. Sic spũaliter habent pec-
catores cũ deo medico animarũ pactum q̃
sanet oẽs ab oĩ infirmitatibus eorũ: ꝛ hoc pro
mercede operũ charitatis ꝛ obseruãtia mã-
datorũ eius. Si ergo culpa sua nõ sanantur: quia
faciũt contra precepta medici: nõ tenetur eos
curare nisi noua mercede ꝛ nouo pacto id ẽ
noua cõfessione. Aut si post sanationẽ iterũ
ceciderint in infirmitatẽ recidiuãdo in pec-
catũ nõ tenetur deus eos curare nisi innoua-
ta mercede. i. iterata ꝯfessione. Preterea sicut
scḋm leges si quis habuerit duos seruos q̃-
bus libertatem ꝓmiserit si ratiões reddide-
rint: si quidẽ ratiões separatiz iecerint suffi-
cere debet ad libertatẽ adipiscendã ei qui ra
tiones reddiderit: vt seruus per rationẽ red-
ditionis expẽsarũ censeatur liber. vbi alius qui
nõ reddiderit in seruitute remaneat. Quod
habetur. ff. de manumis. in testõ. l. si prima fue-
rit. §. hec q̃stio. Sic a simili creatura libera
bitur a seruitute corruptiõis in libertatẽ glo-
rie filiorũ dei: ꝛ hoc per cõfessionẽ in q̃ pec-
cator reddit rationẽ oĩuz que a deo accepit
Preterea sicut scḋm leges q̃ ex certa sciẽtia te-
statoris deleta sũt a legatario vendicari nõ
pñt. ff. de his que in testõ delentur. l. i. Sic spi-
ritualiter maluz testamentũ ꝛ cyrographũ
quo erat aĩa diabolo obligata per confessio
nẽ reuocare ꝛ delere põt. Qr si cõtra dicatur
sic. Nullus tenetur manifestare corporis sui
inhonesta: ergo multo minus anime sue. Ad
hoc Ri. vbi. s. in respõsione primi argumenti
q̃ inhonesta corporis expedit quãdoq̃ me-
dico manifestare ad curationez: vt patet ex

legib⁹. s. allegatis: ⁊ hac intentione manifestãda sũt etiã inhonesta aïe sacerdoti tãꝗ̃ ipsius medico. Et sic patz cõfessionẽ esse necessariã legũ exemplificatiõe. Confirmant̃ predicta duob⁹ memorãdis exẽplis. vnũ est gẽtiliũ. aliud ẽ christianoꝝ. ¶ Probo hoc ꝑmo exemplo gentiliũ: q2 sic legit̃ ꝙ sacerdotes depinxerũt penitentiã ⁊ cõfessionem ad modũ hoĩs nudi per totũ corpus tenẽtis in manu quoddã fagellũ. 5. foliorũ in quib⁹ scribebant̃. 5. versus. In primo folio sic erat scriptũ Peccaui cessare volo. ꝙ peccaui grauit̃ doleo. In secũdo folio sic Penitẽtia me libẽter affligo: q2 contra deũ iniuste egi. In tertio sic. Totã spem meã ponã in celũ. ⁊ pro misericordia lachrymabiliter postulabo deũ In q̃rto. Exercere volo opa misericordie: vt mihi aperiat̃ porta venie. In q̇nto. In vita bona perseuerabo, ꝓpter gaudiũ celi quod expecto. Spũaliter si pctõr velit venire ad mũdã vitã oportet ꝙ sit mũdus ab oĩ peccato: per purã peccatorũ cõfessionẽ ad quã exigunt̃. 5. Primo propositũ dimittẽdi peccata cũ dolore cõmissorũ in ꝑmo versu. Scdo sponte ⁊ volũtarie in penitẽtia se affligat in secũdo versu. Tertio spem ponat in dei bonitate ⁊ mĩa in tertio ꝟsu. Quarto exercitu bonorũ operũ in q̃rto ꝟsu. Quinto pseuerãtia in bono in q̇nto versu. ¶ Scdo hoc probat̃ per exẽplũ christianorũ. Nam legit̃ in cronicis minorũ ꝙ parisi⁹ quidã clericus lubricus ⁊ imũdus sciẽtia tam preclar⁹ philosophie studio vacãs grauissimã infirmitatẽ incurrit. Tũc socij ad cõfitendũ eũ inducebãt ⁊ recipiẽdũ eucharistie sacr̃m ipse vero aĩo indurato hoc facere recusabat. Tũc socij fratrẽ quẽdã minorẽ valde deuotũ vocauerũt rogãtes eũ vt ipsum vellet ad cõtritionẽ inducere: cũ videret̃ ad finẽ ꝓpinquare. Venit statim frater ille: ⁊ cũ euz ad penitentiã aiaret ab infirmo repellit̃ sicut a desperato preces feruẽtissimas deo fudit. Et tũc ĩfirm⁹ a deo bono respect⁹ vidit magnũ ⁊ apertũ puteũ iuxta lectũ: ⁊ de puteo velociter ascendere draconẽ cuz flãma sulphurea ore aperto qui videbat̃ velle infirmũ deuorare. Tunc infirm⁹ timore magno percussus oculos ꝟsus celũ erigẽs vidit Jesũ veluti cruci affixũ in aere ⁊ ꝑdictũ fratrẽ ad pedes orontẽ vt ipsi⁹ infirmi dignaret̃ dñs misereri. Et Jesus: veniat ad cõfessionẽ nõ negabo veniã. Hoc infirm⁹ audiens cõsolat⁹ ⁊ ad seipsũ rediẽs totus dulcoratus interi⁹ petijt cõfessionẽ ⁊ statim ꝓ dicto fratre mittitur vt illi plenarie cõfiteat̃. Statimq3 cõualescens ordinẽ fratrũ minorũ ingredit̃. Cui⁹ vita in ordine extitit celebris ⁊ famosa. Confitemini ergo peccatores vt sic peccata vestra deleant̃: quia aliter deleri non pñt ⁊ sic gratiã cõsequimini in ꝑsenti: ⁊ gloriã in futuro Amen.

Feria secũda post tertiã dominicã in q̃dragesima. De generali comprehẽsione confessiõis ꝙ oẽs cõprehẽdat. Sermo. 60.

Lausum est celũ ãnis trib⁹ Scribũt̃ hẽ ꝟba Luc. 4. P⁹ꝗ̃ i ꝑcedenti sermõe frẽs charissimi tractatuz est de obligatione confessionis In presenti rãũ tractãdum est: si preceptum illud generaliter oẽs comprehendat: an aliqui sint ab ipso exceptuati. Cui⁹ cõfessiõis mysteriuz aperte in isto euangelio declarat̃ in quo fit mentio de mũdatione lepre Naaman Syri mundati ab Helyseo. Nã per lepram intelligit̃ peccatum que manifesta Helyseo per consiliũ ei⁹ mundata est: ita peccatũ patefactũ in confessione sacerdoti. Sed timeo ꝙ hodiernis temporib⁹ clausum sit celũ: sicut clausum fuit tẽpore Helye prophete annis trib⁹: vt dicunt ꝟba ꝓposita q̃ scripta sũt etiã tertij. Re. 17 v3 ꝙ clausũ sit celũ. i. grã celestis ãnis trib⁹. i. ꝓpter defectũ triũ partiũ pnĩe: ꝯtritiõis: ꝯfessiõis: ⁊ satisfatctiõis. de q̃ ꝯfessiõe ad declarationẽ eoꝝ q̃ scripta sũt in ꝑcedẽti ꝟmone tres breues ꝯsideratiões hic annotabim⁹ q̃ꝝ Prima dicet̃ gnãlis cõphẽsio. 2ª. diũsoꝝ ꝯfitẽtiũ variatio. 3ª. vniũsoꝝ dispẽsatio.

Pars ꝑma vbi declarat̃ vtrũ gnãlit̃ oẽs ad confessionẽ obligent̃.

Primo ad maiorẽ declarationẽ ꝑdictoꝝ q̃rit̃ Si ꝑceptum ꝯfessiõis oẽs hoĩes ãnos discretõis hñtes ꝯphẽdat nemĩe excepto. Videt̃. n. ꝙ sic ꝑ allegatã decretalẽ Ois vtriusq3 sex⁹ q2 ꝑ ponit̃ vlis. s. ois q̇ totũ dicĩ nihil excludit. ex̃ ðma. ⁊ obe. i. c. solite de obꝯuatiõe ieiunioꝝ in. c. 2. di. 19. c. si romanorum. 25. di. §. i. in glosa. C. mandati.

l.a ꝓcuratore.ff.de officio p̄sidis.l.3. Secū-
do hoc edictū includit mares ⁊ feminas in
verbo.s.vtriusq₃ sexus. Nā si de quo minus
videt᷑ inesse ⁊ inest: ergo de quo magis.2.
thopicoꝝ. Extra de electiōe.cum in cunctis.
Sed min⁹ videt᷑ inesse cū nō exprimit᷑ sex⁹
⁊ tñ masculū gen⁹ ↄcipit femininū.17.q.4.
Siquis suadēte.⁊ de elec.in.c.generali.li.
6.de consecra.di.i.oēs fideles.Et.ff.de leg.
2.l.si ita.⁊.ff.de verbo.signi.l.si quis.g̃ foꝛ-
tius.cū exprimit vtrūq₃ sexu₃: vt patet in ꝓ-
posito. Preterea vt habitū ē superi⁹ cōfite-
ri sacerdoti est preceptū dei: s₃ ad p̄ceptū dei
oēs tenent᷑: ergo ⁊c̄. Preterea cōfiteri sacer-
doti est preceptū aplīce sedis. S₃ sicut dicit᷑
di.19.c.sic oēs. Sic oēs appstolice sedis san-
ctiones accipiēde sunt tanq̄ ipsi⁹ diuina vo-
ce Petri firmate: ergo idem vt pri⁹. Sed ↄ̄
hoc arguit᷑ sic: extra de elec.c.innotuit.dicit᷑
Nō habet imperiū par in parē: ergo ad pre-
ceptū de cōfitendo cū fuerit factū per Papā
tenent᷑ eius successores. Item illa decreta-
lis oīs vtriusq₃ sexus nō obligat ad cōfessio-
nē nisi fideles: ergo infideles nō tenent᷑ ad
cōfessionē: ergo nō oēs. Preterea nemo te-
net᷑ ad impossibile.ff.de re.iu.l.impossibi-
liū.sed multi sūt qui nō pñt loqui vl̄ nesciūt
idioma per qđ intelligant᷑ a cōfessore: ergo
sūt multi qui nō tenent᷑ ad cōfessionē: ergo
nō oēs. ¶ Hāc questionē bñ declarat Ricar.
vbi.s̄.q.4.di. Q2 regulariter oēs tam fide-
les q̄ infideles tenent᷑ ad confessionē facere
sacerdoti christiano.inquātū illud p̄ceptu₃
est preceptū dei qui plenitudinē ptātis vni-
uersaliter habet sup̱ oēs ⁊ p̄ceptū vniuersa-
liter dedit. Si aūt nō eēt preceptū nisi ab ec-
clesia ad ei⁹ obseruationē nō teneret᷑ Papa
nisi de cōgruitate. Et p̱ hoc patet. R̷.ad p̄-
mū argumētū.q2 q̄uis vn⁹ Papa nō habe-
at imperiū in successorē: tñ de⁹ h₃ imperiu₃
sup̱ eos q̇ implicite p̄cepit cōfessionē eē faci-
endā sacerdoti vt visū ē. Et rōne hui⁹ tenet᷑
Papa ad obseruationē hui⁹ precepti de ne-
cessitate. Ad obseruādū aūt ipsū ɓm circū-
stantiā ordinatā a cōcilio gnāli tenet᷑ de cō-
gruitate.q2.25.q.i.c.cōfidim⁹.⁊.c.iusticie.
Iusticie ac rōnis ordo suadet: vt q2 succes-
soribꝰ desiderat mādata sua seruari p̄decef-
soris sui ꝓculdubio volūtatē ⁊ statuta custo-
diat. Hec ibi. Per hoc etiā p₃ R̷.ad scđm

q2 etiā infideles ad h⁹mōi p̄ceptū obligant᷑
ex q̇ sūt sub iure dīno. Nō teneret᷑ aūt ipsi
qui sacr̄m baptismi nūq̄ susceperūt si hoc p̄-
ceptū nō eēt nisi ab eccl̄ia q2 p̄me ad Chor̄.
5. Quid.n.mihi ď his qui foris sūt iudicare
nūc de his q̇ int⁹ sūt iudicate. Nā eos q̇ fo-
ris sūt iudicat de⁹. Sil̄r.45.di. Qui sincera
⁊.c.de iudeis.⁊.xi.q.3.inter v̄ba.q2 sic ait:
Ri.in.4.di.17.ar.2.q.i. Uicario christi nō
fuit cōcessa directe ptās sup̱ illo q̇ sacr̄m ba-
ptismi nō suscepit ¶ S₃ ad maiorē hui⁹ qō-
nis declarationē ⁊ ĉtij argumēti solutione₃
aduertēdū ē: q̄ cū dīnū p̄ceptū sit rōnabilis-
simū nō obligat ad aliq̇d irrōnabile. Iō ad
obƀuationē hui⁹ p̄cepti nō tenēt᷑ hoīes qñ
habēt de nō ↄfitēdo rōnabilē excusatione₃.
Quaꝓpter solēt sex gnātiōes assignari exce-
pte ab hmōi p̄cepto. Primi sc̄ ligua carētes
q2 ɓ₃ Ri.vbi.s̄.nō obligāt᷑ ↄfiteri nisi signo
vl̄ nutu eo mō q̇ pñt. Et ꝓ his bñ facit.26.q
6.c.q2 recedūt.vbi dr̄ Sbito obmutescēs.ꝓ-
ut statutū ē baptiçari vel accipe pniam pōt
si volūtatē p̄terite testimoniū v̄bis alioꝝ h₃
aut p̄sentis i suo nutu amētib⁹ etiā quecūq₃
pietatē sūt cōferēda. Illi aūt q̇ loq̇ pōt ⁊ h₃
socerdotē p̄sentē nō sufficit ↄfessio p̱ scriptū
fcā: q2 q̄uis fiat ad māifestādū pctm̄: tñ q2
ēps sacri reqrit᷑ ď termiat⁹ mod⁹.s.pactū q̇
p̄cipue manifestari ↄuenit hoīs ↄscia. Et hic
ē act⁹ loquēdi: vñ Magi.i.4.di.17.c.4.di-
cit Dñs docuit corꝑali p̄sentia pctā ↄfitēda
nō p̱ scriptū manifestāda: nec etiā p̱ nūciū.
Hec ibi. Secūdi sūt idioma nesciētes. Qui
etiā ɓ₃ Ri.vbi.s̄.nō tenēt᷑ cōfiteri nisi per si-
gnū vt muti q̄uis aliq̇ dicant q̄ tenent᷑ cō-
fiteri p̱ interp̄tē: cū nullo iure nec dīno nec
positiuo sit ↄstitutū nō videt᷑ tutū pl⁹ arcta-
re ↄfessionē q̄ arctet᷑ p̱ ipsa iura. Quia ꝑ.ñ.
pen̄.c.q̇ nimis emūgit elicit sanguinē. Et iō
nō tenēt᷑ ↄfiteri nisi p̱ signū vt dcm̄ ē. Et p̱ h̄
p₃ rñsio ad vltimū ar^m. S₃ q2 dictu₃ est q̄
null⁹ d₃ ↄfiteri p̱ scriptu₃ p̄sente sacerdote.
Querit᷑ si muti vl̄ liguā nesciētes possint cō-
fiteri p̱ scripturā si sūt pñtes. Et rñdet᷑ q̄ sic
si sine p̱iculo pñt: q2 p̄dictū v̄bū magis intel-
ligit᷑ de loq̇ valētib⁹: vt i.c.oīs.sup̱ v̄bo sol⁹
dic̄ Inno. Surd⁹ vl̄ mut⁹ vl̄ eger q̇ sine p̱icu-
lo loq̇ nō pñt vl̄ q̇ ĉēnt alteri⁹ ligue q̄ ↄfessor
posset ↄfiteri p̱ scripturā vl̄ aliū. Tertij sūt
q̇ nō sūt doli capaces: vt pueri.7.annoꝝ: vt

patꝫ dicto.c.omnis. Et no.glo. ibi ſup ꝟbo
diſcretionis.⁊ etiā glo.in.c.i. De delictꝫ pue
roꝝ. Et ſi puer vel puella.7. annoꝝ obligāt
ad ꝯfeſſionē ad eā ꝑ parētes debent induci
Obligant etiā an hoc tēpus ſi ſūt doli capa
ces: q2 tunc pōt peccare: qd̄ magis accelerat
in vno ꝙ̄ in alio. Exemplū habem⁹ in libro
dialogoꝝ de puero.5.annoꝝ blaſſemāte deū
quē demones aſportauerūt: vnde no. ſcd̄m
Scotū in.4. Qd̄ qn̄ puer facit iſta tria vel
vnū eoꝝ obligat ad cōfeſſionē an̄ ſeptēniū
Primo quādo rn̄det ad ꝓpoſitū cū ratione.
Secūdo qn̄ vadit ad eccleſiā ⁊ diſcooꝑit ca
put ⁊ facit ſigna diſcretionis ⁊ deuotionis.
Tertio qn̄ verecūdat de malo alijs videnti
bus. Infantia nanqꝫ regulariter iudicio ca
ret.i.q.4.c.2. Nā infans ⁊ furioſus equipe
rant: q2 iudiciū animi nō habēt. ff.ad.l.ac
quiliā.l.ſed ⁊ ſi lege.§.iniuriarū.⁊.§.igit.
⁊.15.q.i.c.illud.⁊.c.impuberes: vnde etiā ſi
homicidiū cōmitteret talis ſiue furioſus nō
imputaret ei: vt in.c.vno.de homicidio.in
clemētinis.idem in dormiēte.l.fi.ff.ad.l.cor
neliā. Omnes igit doli capaces contēnētes
ſemel in anno confiteri: mortaliter peccant
tāꝙ̄ trāſgreſſores ⁊ violatores canonū.Si.
di.c.ſi qui ſūt. vbi dicit pctm̄ paganitatis in
currit quiſq3 dū ſe fidelē eē aſſerit ſedi apo
ſtolice obedire contēnit. Et.19.di.c.nulli di
cit. Nulli fas ſit apoſtolice ſedis ꝑcepta trāſ
gredi. Et.25.q.i.c.nulli dicit. Nulli nanqꝫ
fas ē aplīce ſedis terminare decreta. Quarti
qui excuſant ſūt ſacerdotes nō habētes quē
tm̄ debēt penitentes inqrere: vt d2 in.4.ſen.
di.17.c.nō prius. Et illud Augu.li.de pen.
di.6.qui cōfiteri. Si deeſt ſacerdos ꝓximo
vel ſocio fienda ē confeſſio ſcd̄m Ricar.vbi
ſ.exponendū de cōgruitate nō de neceſſita
te. Utrū vero abſente ſacerdote penitēs de
beat ei cōfiteri in ſcriptura.dicit Ricar.vbi
ſ.q.5.in cor.q.ꝙ nō: quia hoc nō inuenit in
ſtitutū: quia iminet periculū ne ſit defectus
in examinatiōe pctōꝝ quā facere d3 ſacerdos vt
poſſit ſalubria ꝑbere remedia: ⁊ ne fiat reue
latio pcti alicui⁹. Lr̄e.n.facilit ꝑdi pn̄t aut
per nūciū malicioſe aperiri: aut ꝑ ignorātiā
nūcij tradi illis qb⁹ nō mittūt q eas apirēt.
Etiā q2 aliqs malicioſus ſacerdos poſſet cō
tra penitētē arguere ꝑ ſcripturā ſuā. In ab
ſentia ergo ſacerdotis nō tenet qs ꝯfiteri lai
co nec ſacerdoti ꝑ ſcripturā ⁊ nūciū tētione
neceſſitatis ⁊ ſuꝑerogationis: ſ ſufficit con
tritio cū ꝓpoſito cōfitendi habita oꝑportu
nitate ſacerdotis. Quinti ſūt amētes q a cō
feſſiōe excuſant: q2 amentes nō pn̄t mereri
vel demereri: ſ ſūt in ſtatu dānatiōis ſeu ſal
uatiōis ꝓut in amētiā deuenerūt. Nam in
eodē ſtatu intelligūt ꝑſeuerare.ex de bap.c.
maiores.ad finē. vn̄ nec pniam nec cōfeſſio
nē facere poſſūt niſi lucida haberēt interual
la ſeu ad ꝓpriū reuerterēt ſenſū. Sexti ⁊ vl
timi ſūt nullū pctm̄ habētes: qui nō tenent
niſi ꝓpter ꝑceptū eccleſie ſe ꝑſentare dicēdo
ſe nullū delictū cōmiſiſſe. Uel pōt dici ſcd̄m
Ricar.ꝙ tales nō tenent cōfiteri: q2 carere
longo tēpore oī pctō tam veniali ꝙ̄ morta
li nō pōt homini cōuenire niſi ex priuilegio
ſpāli. Et ſtatuta non ſe extendunt niſi ad ea
que veniūt de lege coī.19.q.2.c.due.§.lex.
vbi dicit. Qui lege priuata ducit nulla ra
tio exigit vt a lege publica conſtringat. Et
ſimile habet extra de regularib⁹.c.licet. Et
ſic patet pars prima.

Pars ſecūda vbi ponūt varij qui vario
modo obligant cōfiteri.

Ecūdo in iſto ſermone ꝑdicta vt cla
ſ rius intelligāt aduertendū ē. Qd̄
tria genera ꝑſonarū cōfiteri tenent
Primi ſūt bn̄ diſpoſiti nō habētes cōſcien
tiā pcti mortalis: ſed tm̄ venialis: quia ſcd̄m
Ri.vbi.ſ. Quis hō non teneat penitere de
venialib⁹ eo ꝙ ſiſtare pn̄t cū gr̄a: ⁊ p⁹ hāc
vitam remitti. Quaꝓpter nō ſeꝑat nec a re
gno militātis eccleſie: nec triūphātis. Et id
per ſe nō indiget officio clauiū quo aꝑit re
regnū: tm̄ ꝑ accidēs tenet de illis penitere et
cōfiteri.ſ.ꝓpter obſeruationē ſtatuti eccl̄ie.
Hinc ē ꝙ ait Alex.vbi.ſ. Q2 ille qui nō h3
cōſcientiā pcti mortalis: tenet cōfiteri ten
tione neceſſitatis rōne inſtitutiōis eccl̄ie: ſal
tem ſe eē pctōrē in gn̄ali nō ſpecificādo de ali
quo mortali pctō: ſ pctā venialia ad min⁹ in
gn̄ali dicēdo ſe eē pctōrē multoꝝ venialium
Tētione aūt eqtatis tenet etiam venialia in
ſpāli ſaltē illa de qb⁹ recordat. Et h ꝓpter re
uerētiā ſacri ad qd̄ accedē d3 diligētiſſime
ꝑpat⁹. Si.n.qs h3 ꝯſciam venialis nec illud
ꝯfitet: nec ꝯfiteri ꝓponit min⁹ reuerēter ad
ſacrm̄ accedit nō dico tm̄ ꝙ peccet mortalit
Qd̄ ſi ꝯdicat ſic hn̄tes ꝯſciam mortalis non

tenenť ꝯfiteri venialia ex hac institutiōe. Si
ergo nō hñtes teneť solūmō ꝯfiteri venialia
qꝛ nō hñt ꝯsciam mortalis: ḡ malicia habē-
tiū ꝯsciam mortalis ꝓcinať ei cū alij obli-
gati sint ad difficiliora eo ꝙ boni sūt. Ad h
R. ſm Tho. in. 4. di. 17. ar. i. q. 3. in soluti-
one tertij argumēti. D. ō ſm cōstitutionē ec
clesie solū q̇s teneť pctā mortalia ꝯfiteri nec
etiā ille q̇ nō hꝫ mortalia: teneť ad ꝯfessionē
venialiū ſ sufficit ad implendū p̄ceptū: vt se
sacerdoti repñsentet ⁊ se ondat absq̃ ꝯsciētia
mortalis eē: ⁊ hoc ei ꝓ cōfessiōe cōputatur.
Teneť tñ tentiōe eq̇tatis ꝯfiteri venialia vt
dictū ē qua tētione teneť etiā ille ſm Alex.
qui hꝫ mortalia. Ex quo pꝫ ꝙ nō teneńť mi
nus isti ꝙ̄ illi. Secūdi qui teneńť ad ꝯfessio-
nē sūt ꝑfecti nō hñtes ꝯscientiā pcti venialis
eo mō quo dictū ē supra ſꝫ Ri. Sꝫ Alex. de
al'. aliter dicit vbi. s̄. di. D. ō si aliq̄ persona
eēt talis ꝯsciētie nō tenereť cōfiteri nisi rōne
institutiōis ecclesie nō dicēdo tñ aliquid cō-
tra cōscientiā: ſ dicēdo in generali se eē pec-
catorē: nec mēdaciū diceret. iuxta illud pro-
uerb. 20. Quis pōt dicere mūdū ē cor meū
purus sū a pctō? Et p̄me Joh. j. Si dixeri-
mꝰ: qꝛ pctm̄ nō habemꝰ ipsi nos seducimꝰ.
Pōt eni quis dicere se esse pctōrē pctō non
existente in actu: ſ in habitu quo ē reꝰ pene
alicuiꝰ: licꝫ in eo aliqō pctm̄ nō sit nisi origi
nale nō dico vt originale sit culpa: sꝫ eo mo-
do quo originale manet actu post baptismū
licet trāseat reatu pene eterne: qꝛ tñ adhuc
obligat ad multas penas. Pōt etiā quis cō-
fiteri se eē peccatorē nō ex culpa actuali quā
nō habeat: ſ ex reatu culpe que p̄cessit ⁊ sic
patet ꝓpositū. Tertij qui teneńť cōfiteri sūt
obstinati existētes in pctō mortali nō hñtes
volūtatē dimittēdi pctm̄. De quibꝰ infiniti
vt ita loquar hodiernis tēporibꝰ reperiunť
De quibꝰ dic̄ Alex. de al'. vbi. s̄. D. ō ex insti
tutiōe eccl'ie etiā isti ad ꝯfessionē teneńť Alio
quin nouū pctm̄ mortale icurrūt: qō vita-
rēt ꝯfitēdo D. ō si ꝯ̄ h arguiť sic. Eccl. 15. Nō
ē speciosa laus in ore pctōris: ſ ꝯfessio pcti ē
laus dei. Vñ sup illud. Confitemi dño qm̄
bonꝰ. ⁊c̄. dī. Pia ꝯfessio pctōꝝ: nō ē sine lau
de dei: Sed nullꝰ teneť ad id qō nō est spe-
ciosū in ꝯspectu dñi: ḡ nullꝰ teneť ꝯfiteri exi-
stēs i pctō. ¶ Ad h. R. Alex. vbi. s̄. D. ō
verū ē ꝙ nullus teneť ad cōfessionē faciēdā
in pctō existens ⁊ tñ in pctō teneť ad ꝯfessio
nē: ſ deberet inferri: ergo nō teneť ad confes
sionē talē Et isto eodē mō rñdeť ad illud qō
coiter dici solet. Aliq̇s nō ꝯtritꝰ ꝯfiteri non
debet: habet eni h duplicē sensū ⁊ intellectū.
Primꝰ ē talis. Aliq̇s nō debet ꝯfiteri nō cō-
tritꝰ: ⁊ talis intellectꝰ huiꝰ dicti ē verꝰ: qꝛ or
dinate sūt ꝑtes p̄nie: p̄ma ꝯtritio 2a. ꝯfessio
3a. satisfactio. Debet ḡ ꝯtritio p̄cedere ꝯfessi-
onē: ⁊ ꝯfessio satisfactionē: ḡ nō ꝯtritꝰ non
dꝫ ꝯfiteri sic̄ nec ꝯtritꝰ nec ꝯfessus satisfacē
2ꝰ intellectꝰ istiꝰ vbi ē talis Aliq̇s nō ꝯtritꝰ
nō dꝫ ꝯfiteri: ⁊ talis itellectꝰ ē falsus: qꝛ pec
cator siue sit ꝯtritꝰ siue nō: dꝫ ꝯfiteri tpe ab
eccl'ia statuto. Et sic pꝫ ꝓpositū ⁊ pars scd'a.

Pars tertia vbi queriť vtrū possit fieri
dispensatio in cōfessione.

Ertio ⁊ vltimo ad ꝯcordātiā predi-
t ctoꝝ queriť: vtꝝ possit fieri aliq̄ di-
spensatio de cōfessiōe. Et rñdet Ri.
vbi. s̄. ꝙ possumꝰ cōsiderare cōfessionē q̄ttū
ad duo. s. q̄ttū ad essentiā: ⁊ q̄ttū ad circun-
stātiā Quātū ad essentiā que ē ꝙ pctōr obli
gať ad ꝯfessionē pcti mortalis si vult de ipso
remissionē: ⁊ qꝛ hoc ē de iure diuino ⁊ euange
lij p̄cepto ꝯ̄ qō papa dispensare nō pōt. 25. q.
i. sunt quidā. Ex quo sequiť ꝙ q̄ttū ad hoc
nulla pōt fieri dispensatio. Et cōfirmať ista
rō sic: Aut pōt hō seruare illud p̄ceptū: aut
nō. Si nō dispēsatiōe nō indiget. Si sic: ra-
tionabile ē ꝙ seruet: qꝛ cōtra rationē fiēda
nō est dispensatio ſm Ber. 3. de conside. c.
14. ergo papa de p̄cepto cōfitendi sacerdoti
dispēsare nō pōt: quia vt ibidē diciť. Papa
positꝰ est dispensator in edificationē non in
destructionē. Quātū vero ad circūstantias
tēporis determinati ab ecclesia: qō est ꝙ q̇-
libet semel in anno cōfiteri teneať: ⁊ in hoc
papa dispensare pōt: quia ista circūstantia
est de iure pure positiuo. ¶ D. ō si contradi-
cať sic. Lex nō obligat ante sui promulga-
tionē: sed lex de confitēdo sacerdoti est ꝓmul
gata per apostolos: vt dictū est supra. Cū
ergo papa dispēsare potest canones apl'orū
. 82. di. presbyter. videť ꝙ papa dispensa-
re possit i precepto de confitendo sacerdoti
simpliciter ⁊ absolute etiā q̄tum ad essentiā
cuius oppositū conclusū est. Ad hoc respon
det Ricar. vbi supra in respōsione tertij ar-
gumēti. D. ō q̄uis lex nō obliget añ sui pro-

mulgationē: tñ robur suū habet pncipaliter ab instituēte. Quāuis autē ꝯtra statuta apostolorū possit papa dispēsare: nō tñ contra statutū diuinū. hec Ricar. Sed salua reuerētia. Ricar. ⁊ aliorꝫ doc. quia in hoc precepto aliquis dispēsauit. Nā plerosqꝫ vidi stetisse per tres annos: alios per. 5. alios per. 10. alios per. 20. alios per. 30. sine confessione. Quis nā dispēsauit cū illis? Papa? Nō legatus a latere? Non epus: Non deꝰ? Non angelus? Nō nec clericus? Sed quis fuit dispensator. Respōdeant isti. Dic mihi. O infelix christiane qui p tres annos sine ꝯfessione fuisti. Quis dispēsauit tecum? Quare nō es cōfessus? Et statim dicēt. Ego nō fui cōfessus ꝓpter luxuriā: alius ꝓpter auariciā? alius ꝓpter discordiā: ergo cū his dispensat diabolꝰ. Sic dispensauit cū illa iuuene que cōmiserat incestū cum fratre carnali: qđ peccatū ipsa nūqꝫ cōfessauit: sed in eo mortua est: ⁊ post mortē apparuit fratri suo de statu sororis sue scire desideranti ligata cathena ferrea ab illo demone qui cū ea dispensauerat in cōfessione: dicēs ei ꝓpter peccatū tecū contractū ⁊ a me nō cōfessum sic crudeliter sum ligata: ⁊ eternaliter dānata. Quod exēplū audiui predicari a beato Alberto Sartinensi ordinis minorū multis hominū milibus in ciuitate nostra mediolani. Cū luxuriosis igitur dispensat diabolus luxurie. Cū auaris diabolus auaricie. Cū odiosis diabolꝰ rixarū ⁊ discordie. O iniqua cōditio christianorū. O pertinacia dānabilissima. O venenata synagoga inferni. Curꝰ cōtēnitis salutem nostrā. Cōfitemini ⁊ agite penitentiā: qꝛ ꝯfessio instituta ē in remediū salutis nostre: qꝛ liberat a pena eterna et inducit ad gloriā infinitā in se. se. Amen.

Feria tertia post tertiā dominicā in quadragesima. De preparatione confessionis. Sermo. 61.

q Uodcunqȝ solueritis super terrā erit solutū ⁊ i celis Math. 18 scđm Nicho. de lira sententiā frēs charissimi sup hoc euāgelio pctā publica in publico arguēda sūt: qꝛ ꝑme Thi. 5. apls ait: Peccātē corā oibꝰ argue vt ceteri timorem habeāt: sed quādo sūt secreta tunc habet locuȝ correctio fraterna: que est actꝰ charitatis que debet fieri in secreto. Cuiꝰ ratio est: quia amissa fama vel lesa efficitur homo inuerecūdus: ⁊ per cōsequens minꝰ retrahitur a peccato qꝫ prius. Preterea ille qui fratrem peccantē occulte corripit charitatiue debet tentare si possit fratrē emēdare absqꝫ detrimēto sue fame: qꝛ fama computat̄ int̄ maiora bona hoīs citra virtutes. Et idō corrigens fratrē debet quātū potest seruare eiꝰ famā. Est igit̄ debitꝰ processus in correctione charitatiua vt homo corrigat fratrē suū inter se ⁊ ipsum solū: vt sic possit eū saluare cū oīmoda integritate sue fame. Et ideo dicitur in euangelio. Si peccauerit inte frater tuꝰ vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum solū. Si te audierit lucratꝰ es fratrē tuum: scđm integritatē fame ad salutē reducendo Si autē te nō audierit: adhibe tecū vnū vel duos. Quođ si nō audierit eos. s. corrigēdo dic ecclesie. i. prelato per denūciationē publicaȝ ⁊ tūc sunt testes inducēdi ad facti ꝓbationē qui prius fuerāt inducti ad fratris secretaȝ correctionē. Si autē ecclesiā nō audierit. id est preceptū prelati contēnendo sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanꝰ. i. sepatus ab alijs fidelibus per publicationē ⁊ censurā ecclesiasticam. Et qꝫ talia possint prelati inferre subdit̄. Amē. i. fideliter dico vobis: quecūqꝫ ligaueritꝭ sup terrā erūt ligata ⁊ in celo. Et verba ꝓposita. Quodcūqꝫ solueritis. ⁊c̄. In quibꝰ denotat̄ etiā mysteriū cōfessionis. De qua vltra p̄dicta in p̄senti sermone tria cōsiderant̄ circa eiꝰ p̄parationē. Primo de qͥbꝰ pctīs se dꝫ p̄parare hō ꝯfiteri. 2º q̄ dꝫ cogitare i p̄paratiōe ꝯfessiōis qbꝰ ē. 3º quō possit recordari de pctīs cōmissis đ qbꝰ ē ꝯfitēdū.

Pars prima vbi ponuntur peccata. De qͥbus est confitendum.

p Rimo dico qꝫ sūt cōfitēda tria gn̄a pctōrū. Primo pctm̄ manifestuȝ et publicū Scđo pctm̄ occultū ⁊ secretū. Tertio pctm̄ recolitū ꝓpriū ⁊ nō alienū ¶ Primo dico f̄ȝ Alex. de al. vbi. s. ⁊ Bo. in. 4. di. 17. pte. 2. ar. 2. q. 2. ⁊ Ri. ibidē ar. 3. q. 4. ⁊ btm̄ Tho. ibidē ar. 2. q. 1. Quođ manifestū est cōfitendū: tam ex parte sacerdotis cōfessionē audientis: qꝫ ex parte ipsiꝰ peccatoris cōfitentis. Primo ex pte sacerdotis

confessionez audiẽtis: vt cognoscat pctm̄: n̄
vt hō: ꝫ vt dei vicari⁹. s. p testimoniũ ꝯscie
accusantis q̄ ẽ testis diuin⁹: ꝗuisq enī sic no/
uerit: nō ẽ ei⁹ soluere aut ligare: q2 nō suffic̄
aliq̄d eẽ notũ iudici nisi sit notũ ei in forma
iudicij: q2 vt dr̄. 3. q. 7. c. iudicet. Judex dꝫ
iudicare ꝭm allegata ⁊ ꝓbata. Et iō oportet
ꝯfiteri pctm̄ ꝙ̃tũcũq fuerit publicũ. Secũ/
do ex parte ꝯfitẽtis vt iustificet. Quãtum/
cũq enī aliq̄s ab aliq̄ accuset: nō ꝓpter hoc
iustus iudicat ꝫ magis iniustus: sꝫ qñ hō q̄
ẽ dign⁹ accusatiōe seipsũ accusat. Tũc exer/
cet op⁹ iusticie: iuxta illud ꝓuer. 18. Justus
in ꝑncipio ẽ accusator sui: vt ꝫ quisq iusti/
ficet: ⁊ dign⁹ eccl'e recōciliatiōe cōprobetur
ꝙ̃tumcũq ei⁹ pctm̄ sit publicũ necessaria tñ
ẽ ei⁹ accusatio ꝓꝑa. ꝙ si ꝯdicat ꝑ illō Greg.
in omel. de diuite epulōe. Lu. 16. Quid enī
pctōꝝ ꝯfessio nisi q̄dã vulneꝝ apitio: q2 vul/
nus pcti salubrit apit in ꝯfessione qȯ pesti/
fere latebat in mẽte. Ex q̄ videt ꝙ in ꝯfessio/
ne nō dꝫ apiri nisi pctm̄ occultũ nō publicũ
Ad hoc dicendũ ẽ ꝭm Alex. de ales ꝙ sicut
in foro iudiciali aliqȯ crimẽ latet iudicẽ: vt
iudex ẽ: lꝫ inotescat illi vt hoī: nec in hoc ca/
su pōt ꝓcedere ad punitionẽ siue dãnationẽ
silr̄ in foro pnīe aliq̄d pctm̄ pōt eẽ notũ iudi
ci spũali. i. sacerdoti: vt ẽ hō nō vt est iudex.
Et iō debet sibi apiri vt iudici. s. p accusatio
nẽ ꝓpriam factã in ꝯfessione q̄ tollit latẽtia
hmōi. Dicendũ ẽ igit ꝙ Greg. loquit de la
tentia q̄ malũ latet nō hoiem ꝫ iudicẽ spũa
lem vel medicũ. Jtez si dicat Geñ. 4. Vox
sãguinis fratris tui ⁊c̄. ibi glo. ⁊ habet ex̄ de
accu. c. euidẽtia ait. Euidentia patrati scelerꝭ
nō indiget clamore accusatoris: ꝫ de sceleri/
bus q̄ euident patrata sũt, nō tenemur ꝯfite/
ri. Ad hoc. R. Ri. ꝙ illa auc̄tas intelligen
da ẽ de notorio crimine in foro iudiciali: qñ
scelus ẽ ita manifestũ nō indiget inquisitōe
neq testiũ ꝓductōe: nō de accusatione q̄ pe/
nitẽs accusat se in foro pnīe. Jn foro enī iu/
diciali sufficit euidẽtia sceleris ad ꝯuincẽdũ
reũ ⁊ ad ꝯdẽnandũ. Jn foro enim pnīe: in q̄
non procedit ad ꝯdẽnandũ ꝫ ad reconcilian
dũ requirit voluntaria ꝯfessio. Jtem si dica/
tur: Ad hoc fit ꝯfessio vt sciatur quantitas
culpe a sacerdote: vt ꝭm quantitatẽ culpe in
iungat quantitatẽ pene: iuxta illud Deutro.
25. ꝓ mẽsura pcti ⁊c̄. Si igit euidentia ma

nifestata sit culpa ⁊ quãtitas illi⁹: nō erit ne
cessaria hmōi pcti ꝯfessio. Ad hoc. R. dñs
Bona. ꝙ ista nō ẽ tota ratio: imo rōnes su/
perius assignate. Et hoc maxime vt sciat sa
cerdos pctm̄ ꝑ modũ iudicis ⁊ etiam ꝓpter
erubescentiã pctōris: vt erubescat ꝓpria ma
licia in ꝯfitẽdo qui nō erubuit creatorẽ suũ
in delinquẽdo. Vel potest dici ꝭm Ri. ꝙ ꝙ̃
uis morb⁹ pcti sit patens hoibus in effectu:
tñ est latẽs in sua cã ⁊ radice: ⁊ sic patet ꝓpo
sitũ. ¶ Secundo dico ꝭm Alex^m Bo^m. ⁊
Ri. vbi. s̄. ꝓxime allegatis. ꝙ ꝯfitenduꝫ est
pctm̄ occultũ. Et hoc tam causa ex parte cō
fessoris ꝙ̃ ex parte ꝯfitentis. Primo ex par/
te ꝯfessoris: cuius rō ẽ ipsa absolutio a culpa
⁊ obligatio ad penã. Certũ est enim ꝙ ꝓ poī
mortali meret quis penã eternã. Jdeo satis
factio iponẽda est ꝭm arbitriũ sacerdotis: q̄
propter necesse est vt fiat ipsi sacerdoti ꝯfes/
sio pcti occulti. Secũdo ex parte ꝯfitentis:
vt que non erubuit intra thalamũ cordis in
ꝯspectu diuine pñtie cogitare ⁊ velle: ⁊ volẽ
do ꝯsentire: tunc corã oculis sacerdotis reci/
tet cũ rubore: vt qȯ ꝑpetrauit in verecundũ
verecundiã abijciendo: nũc ex hoc apiat in
ꝯspectu hoīs erubescẽdo hō enim carnalis
plus erubescit oculos hoīs ꝙ̃ dei. ꝙ si ꝯdica
tur sic. Pctm̄ cordis est pctm̄ occultũ: sed il
lud nō est necesse ꝯfiteri ꝫ ⁊c̄. maior patet: et
minorẽ probo. trib⁹ rōnib⁹ vel auc̄tib⁹ Pri
ma est Jo chriso. sic di. Perfecta pnīa cogit
pctōrem oīa libenter ferre: in corde ꝯtritio:
in ore ꝯfessio: in ope tota humilitas: hec est
fructifera pnīa: vt sicut trib⁹ modis deũ offẽ
dimus. s. corde: ore: ⁊ ope: ita trib⁹ modis sa
tisfaciam⁹. Ex q̄ videt ꝙ pctm̄ cordis ex so
la ꝯtritione deleri pōt: ꝫ ⁊c̄. Secũda aucto/
ritas Aug. sic dicit: Ubi pctm̄ orit ibi mori
tur: ꝫ pctã q̄ soluꝫ oriunt in corde ibidẽ de/
bẽt mori: ꝫ ⁊c̄. Tertia est magistri in. 4. di.
16. c. i. di. Contritio ẽ ꝯ pctm̄ cordis: ꝫ ȯ pec
cato cordis nō tenent hoies ꝯfiteri sed tm̄ cō
teri. Ad ꝑmã auc̄tem ait. Alex. ꝙ nō ẽ intẽ/
tio Jo. chriso. qȯ penitẽs non debeat ꝯfiteri
pctã cordis ⁊ oꝑis ⁊ ꝯteri ⁊ satisfacere super
pctis cordis ⁊ oꝑis: ꝫ poti⁹ de oib⁹ pctis re/
quiritur ꝯtritio: ꝯfessio: ⁊ satisfacio: sꝫ ver/
bis supra positis quandã appropriationẽ in
sinuat vt ondat ꝙ sic trib⁹ modis cōmittit
pctm̄ sic tribus modis satisfit ꝓ pctō. Nam

cõtritio est cordialis: ⁊ iõ attribuit᷑ pctõ cor/
dis. Cõfessio est oris: ⁊ iõ oris pctõ appropꝫ
atur. Satisfactio est operis: ⁊ iõ eiꝰ pctõ cõ/
uenit: tñ ad oia pctã oia ista requirunt᷑. nã
sicut in trinitate potẽtia attribuit᷑ prĩ sapia
filio: ⁊ clemẽtia spũi sancto: ⁊ tñ oĩpotens pr̃
oꝑs filiꝰ oꝑs spũs scũs ⁊c̃. Sic in p̃dictꝫ bꝫ i
telligi. Et eodẽ mõ ꝺꝫ Ri. itelligit᷑ tertia au
ctoritas magr̃i. s. ꝙ ꝯtritio est ꝯ pctm̃ cordis
ꝑ quãdã ꝯueniẽtiã ⁊ approꝑationẽ. et sic pꝫ
rñsio ad ꝑmã ⁊ tertiã. Ad secundã auctem
dicas ꝺm Bona. ꝙ ꝟbũ illud Aug. intelli/
git᷑ q̃ntum ad ꝓgressũ pcti: vt pctm̃ nõ proce
dat: ꝫ vbi orit᷑ ibi moriat᷑: ñ aũt q̃ntũ ad emẽ
dam. Uel põt dici ꝙ illud est intelligenduꝫ
de pñia exteriori rñdẽte pctõ publico ⁊ occul
to. De pctõ enim publico publice est peniten
dum ꝓpter scandalũ extirpandũ: ⁊ de occul
to coram vnico sacerdote: vt sit sensus: Ubi
peccatũ oritur. i. si occultuꝫ sit ⁊ priuatũ: oc
culte sepeliat᷑ ⁊ nõ det᷑ in publicũ. Uel econ-
uerso si sit manifestũ manifeste puniat᷑ ad
remouendũ scandalũ. Et sic patet ꝓpositũ
¶ Sed hic põt queri si radices pctõꝝ sunt
confitẽde. s. ignorantia: infirmitas: ⁊ mali/
cia. Et. R. Alex. ꝙ nõ sũt ꝯfitẽde nisi qua/
tenus sunt volũtarie: vt qñ est ignorãtia af/
fectata: vel qñ infirmitas cõplacet vt ex his
habeat᷑ licẽtia quedã peccãdi per manifestatio
neꝫ pcti ⁊ pene debite: q2 sic quodãmodo sũt
volũtarie: tũc de necessitate sunt cõfitende.
¶ Potest etiã queri si tẽtationes sunt cõfi
tende. R. idẽ doc. ꝺm glo. super illud ps̃. Ab
occultꝭ meis mũda me dñe. Q. d. occulta ma
la sunt que procedunt a ꝓpria volũtate: ali/
ena que a volũtate aliena: vt a volũtate dia
boli. Dicendũ est igit᷑ ꝙ tẽtationes nõ sunt
ꝯfitende nisi quatenꝰ sunt aliq̃ mõ volunta/
rie. cuius ratio ẽ: quia nihil est confitenduꝫ
nisi grauis aut circũstantia pcti: ꝫ tẽtatio nõ
est pctm̃ neq3 circũstantia: g̃ tẽtationes non
sunt cõfitende nisi inq̃ntum sunt volũtarie.
¶ Si autẽ querat᷑ qñ sũt volũtarie. R. tri/
bus modis. Primo qñ q̇s voluntarie se tẽta
tionibꝰ exponit: vt faciũt q̇ vadũt ad specta
cula vt videant mulieres de quibꝰ postea tẽ
tant᷑. Cõtra q̇s Job. 33. Pepigi fedus cum
oculis meis vt nec q̇dẽ cogitarẽ de virgine.
Scd̃o mõ qñ tẽtatiõibꝰ nõ resistit᷑ vel lucta
tur ꝯ tẽtationẽ q̃ ex hoc volũtaria interꝑtat᷑.

Tertio mõ qñ sine oĩ tentatione q̇s exponit
se pctõ: si hmõi expositio aliq̃ mõ tẽtatio di/
cẽda est: vt de pe. di. 5. c. ꝯsideret: ait Aug.
Sũt q̇ nõ solũ nõ vincunt᷑: ꝫ vltro pctõ se of
ferũt: nec expectãt tẽtationẽ ꝫ ꝑueniũt volũ
tatẽ. hec ibi. Cõfitẽde sũt g̃ tẽtatiões nõ ꝑ
se ꝫ ꝑ accñs inq̃ntũ sũt volũtarie modis p̃di/
ctis. ¶ Tertio ꝺm Alex. vbi. s. ꝙ ꝯfitendũ
est pctm̃ recolitũ nõ oblitũ: q2 ad ipossibile
nemo tenet᷑. Debet tñ q̇s ꝯfiteri de pctis ob/
litis in gnãli: ⁊ de negligẽtia q̃ fuit cã illius
obliuionis in spãli: ⁊ merito: q2 duplex ma/
lũ ex hoc accidit sibi. s. negligentia: ⁊ omissio
ꝯfessiõis sequẽs. Nã grauiorẽ penã sustine/
bit q̇s ꝓ pctis oblitis: ⁊ cõfessione neglecta:
quã sustineret ꝓ eisdẽ si spãliter eẽnt ꝯfessi.
Cuiꝰ rõ ẽ q2 ꝓ obliuione pcti ⁊ cõfessione ne
glecta vel omissa q̃ orit᷑ ex obliuione pcti pu
nietur q̇s in purgatorio: ⁊ sic dãnabit᷑ in in/
ferno. Uñ maiorẽ penã sustinebunt ꝓ pctis
oblitis q̃ꝫ sustinerent ꝓ eisdẽ. Tũ q2 ex eru/
bescẽtia ex parte ꝯfitẽtis. Tũ q2 virtute cla
uium ex parte cõfessionẽ audiẽtis, ⁊ pñiaꝫ in
iungentis dimitteret᷑ de pena debita. Confi
tendũ ẽ igit᷑ pctm̃ oblitũ in gnãli ⁊ negligẽ/
tia obliuionis in spãli. Cõfitendũ ẽ etiã pec
catũ ꝓpriũ nõ alienũ: q2 ꝺm Alex. vbi. s.
pctã aliena nõ debemꝰ cõfiteri nisi in casu. s.
q̃tenꝰ circũstãtie sũt ꝓprij pcti: ⁊ tunc ita ꝙ
nullo mõ fiat ꝓditio alicuiꝰ criminis: vt pa
tebit. j. qñ dicet᷑ de secreto ꝯfessionis. Rõ hꝰ
ẽ q2 cõfessio fit ꝓ absolutõe obtinẽda: ꝫ nul
lus absoluit᷑ a pctis alienis: g̃ nõ dꝫ ea cõfi/
teri. Uñ suꝑ illud ps̃. Dixi cõfitebor ⁊c̃. Ju/
sticiã meã dicit nõ alienã Petrꝰ de tarañ. in
4. di. 21. dicit ꝙ hoc intelligit᷑ qñ ꝑiculũ imi
neret: aut alit᷑ pctã ꝓpria specificari possent
q̃ꝫ aliena specificãdo. hec ille Q. d. fieri nõ pos
set si q̇s peccasset cũ sorore vel cũ matre ⁊c̃: iõ
oportet illas noĩare. Q. d. si ꝯdicat᷑ sic. Ex
charitate põt q̇s pctã ꝓximi deflere ⁊ ꝓ illis
pñiam facere: g̃ videt᷑ ꝙ possit pctã aliena
in cõfessione referre. R. ꝺm Alex. ꝙ non est
simile: q2 si doleo ⁊ cõdoleo pctõ ꝓximi: ⁊ punio
me ꝓ illo: mĩaꝫ illi ĩpetro nec illi iniuriã fa-
cio: sꝫ si eũ accuso: sũ criminis ꝓditor ⁊ dif
famator q̇d nulli licet. Et sic patet ꝓpositũ
¶ Sꝫ q̃rit᷑ q̃re. Dañ. 3. vt videt᷑ cõfitentur
pctã aliena sic dicẽdo: Peccauimꝰ ⁊ iniq̃ egi
mꝰ recedẽtes a te ⁊ deliq̃mꝰ in oibꝰ: ⁊ p̃cepta

tua nō audiuimꝰ nec obseruauimꝰ: nec feci-
mus sicut ꝑcepas nobis: vt bn̄ nobis eēt. Et
sunt ꝟba Açarie. Cū igit̄ ꝯstet ꝙ ipse Aça
rias nō cōfitebat̄ pctā ꝓpria sꝫ alioꝝ: q2 ipse
nō recesserat a deo. Querit̄ vn̄ hoc rōnabi
le fuit. Ad hoc. R. Alex. vbi. s̄. ꝭm glo. suꝑ
illud ps. Cōfitemini dn̄o qm̄ bo. Nō ē pia
cōfessio sine laude dei. Dicendū ē igit̄ ꝙ pa
tres antiq̇ duo intendebāt in hmōi cōfessio
nibus. s. cōmendare diuinā iusticiā: ⁊ excita-
re diuinā miaꝫ. Et iō duo ꝓponebāt in hu-
iusmodi ꝯfessionibꝰ: diuinā iusticiam in pu
niendo illos: ⁊ propriaꝫ miaꝫ in sustinendo
penas iuste inflictas ꝓ pctis. Un̄ ibiō. s. Dan̄.
3. ꝑmittit̄ an̄ cōfessionē suā. Justus es dn̄e i
oibꝰ q̄ fecisti nobis: et oia iudicia tua vera
sunt. Et ita. Et nūc nō possumꝰ aꝑire os: cō
fusio ⁊ obprobriū facti sumꝰ ꝟuis tuis: ⁊ his
q̇ colūt te: ne q̄sumus tradas nos in ꝑpetuū
⁊ ne auferas miaꝫ tuā a nobis. lxcibi. Huiꝰ
modi eni cōfessiones fiebāt rōne ꝑtacta: nec
erāt sacramētales: de q̇bꝰ hic intendimꝰ. De
cōfessione ꝟo venialiū: ⁊ circūstantiaꝝ pctō
rū mortaliū dicet̄. j. cū tractabit̄ de cōfessio
onis integritate. Et sic patet pars prima.

Pars secūda vbi tractat̄ de ꝑparatiōe co
gitationis ante confessionē.

S Ecūdo in isto sermone aduertendū
est ꝙ ad hocꝗ ꝑdicta pctā possint be
ne cōfiteri cōfessio debet fieri cū ma
gna ꝑparatione. i. ꝙ ante cōfessionē debꝫ q̇s
diligēter se ꝑparare: ita ꝙ det noticiā: ⁊ me-
moriā eiꝰ habeat q̄d dꝫ cōfiteri: q2 si ex igno
rantia siue obliuione ꝓcedente a ꝓpria ⁊ no
tabili culpa q̇s omittit cōfiteri vnū peccatū
mortale aut eiꝰ circūstantiā ad cōfessioneꝫ
necessariā: nō excusat̄ nec vere cōfessus dicit̄
vt no. glo. Ray. de pe. ⁊ re. §. itē circa ꝑnci-
pes. ⁊ de pe. di. i. Si obliuiscaris pctōꝝ tuoꝝ
s. ea cōfiteri. vt dicit glo. inē li. tūc eoꝝ recor
daberis nolēs: qn̄ in toto publicabunt̄ ⁊ in
cōspectu ꝓferent̄ oium tam amicoꝝ tuoruꝫ
q̄ inimicoꝝ ⁊ sanctoꝝ angeloꝝ celestiūꝗ vir
tutum. Non ad Dauid soluꝫ dicebat. Tu
secreto fecisti ego hoc cūctis manifestabo: sꝫ
ad oēs nos h̄ dr̄. hec ibi. Et iō si q̇s ex sua cul
pa ignorat q̄ debet cōfiteri: seu eoꝝ oblitꝰ est
debet ō hmōi negligētia ⁊ corde dolere ⁊ fir
miter emendari ꝓponere: vt no. in sūma cō
fessoruꝫ. li°. 3. ti. 34. q. 19. Un̄ confessor si ali-
quē imꝑparatū inuenerit: ad cōfessionē acce
dere: debet ipsū monere vt cū ꝑparatiōe ve-
niat. Quā ꝑparationē Esa. 18. sue ꝓphie ex
plicat seu modū ꝑparationis q̄ ad confessio
nem requirit̄ declarat di. Recogitabo tibi
oēs ānos meos in amaritudine aīe mee. In
quibꝰ ꝟbis triplicē modū ꝑparatiōis osten-
dit: de quibꝰ in ista parte tm̄ de ꝑ. s. cogitati
onis tractabit̄: de q̄ dicit̄: Recogitabo. i. ite
rum atꝗ iteꝝ cogitabo. s. quid in cōfessione
dicere debeā: quia vt beatꝰ Greg. ait i mor.
Debet vniuscuiusꝗ mens causas suas apud
deū ꝯ se sollicita inquisitione discuttere. hec
ille. Sed hoc nō solū facere deberet tp̄e cōfes-
sionis hō rōnalis ⁊ prudēs: vereꝫ etiā toto tē-
pore vite sue veluti bonꝰ mercator nūꝗ in se
ro quiescēs nisi prius facta discussione opeꝝ
ꝑ ipsū factoꝝ bonoꝝ vel maloꝝ: vel in mane fi
endoruꝫ: iuxta illud Pictagore. Duoꝝ quip
pe inq̇t tēporū cura habēda est. Mane quid
acturi sumꝰ: sero q̇d fecerimus. Quod meliꝰ
exponit Seneca de ira dei li. 3. di. Qui quo-
tidie ad rōnem reddendā vocādus est faciat
hoc q̄d Sextiꝰ: q̇ consūmato die cū se ad no-
cturnā quietē recepisset interrogabat aīum
suū: Quod hodie malū tuū sanasti? Cui
vitio obstitisti? Qua parte melior es? Desi-
net ira: moderator erit qui sciet sibi ⁊ quoti-
die ad iudicē eē veniendū. Quid ḡ pulchriꝰ
hac cōsuetudine excutiendi totū diē? Qualꝭ
est somnꝰ post recognitionē sui sequit̄. Quā
trāquillus altus ⁊ liber: cū aut laudatus est
aīus aut admonitꝰ ⁊ speculator sui censorꝗ
secretꝰ cogn̄scit de moribꝰ suis. Utor hac ptā
te: ⁊ q̄tidie apud me causā dico aī: sublatū e
cōspectu lumenꝗ est: cōticuit vxor moris iam
mei cōscia: totū diem meū scrutor: factaꝗ
ac dicta mea remetior: nihil mihi ipse abscō
do nihil trāseo. Quare enim quicūꝗ ⁊ erro
ribus meis timeā cum possim dicere: Uide
ne illud amplius facias: nūc tibi ignosco hec
ille. Sed ad propositū redeamꝰ cuiꝰ opposi-
tum faciūt qui veluti bestie ad cōfessionē ac-
cedunt: ⁊ sepiꝰ sabbatū sanctū expectantes:
nihil de cōfessione cogitātes ita imꝑparati
illo die ad confessionē vadunt di. Uis nos
audire: in duobus enim ꝟbis expediemꝰ nos
neꝗ sicut mulieres q̄s coraꝫ te tenes multa
ꝟba facientes longā morā protrahere dispo
suimus. Quibus sic confessor ait: ꝙ par ūper

expectent: dicūt: O q̄ bene stat: hora est tarda ⁊ ad aliqua expedienda: ⁊ forte ad cenā expectamur in domo: ⁊ tu dicis vt parūper hic expectemus. Si nos nūc non audies amplius in hoc āno nō cōfitebimur. Pleriq̄ȝ insuper stātes corā sacerdote: quid dicere debeant penitus ignorant: quia sup hoc ante non cogitant. O insensati. Si mercator suorū quinternorum rationes vt ita loquar tanta diligentia discutit: quāto magis peccator conscientiam propriā examinare debet: quando ille pro ꝑcunia: iste vero pro aīa tales labores sustinent que adeo preciosa est: vt Ber. in sermone passionis dicat: Cōsidera o homo quā nobilis sit aīa tua: ⁊ quam grauia fuerint vulnera quibus pro ea necesse fuit tuū Jesū vulnerari. Debet igitur ipse peccator tria cogitare anteq̄ȝ confiteatur. Primo receptorum a deo beneficiorū suam ingratitudinē q̄bus accenditur mens ad diuinū amorē vt faciat cōfessionē cū amore: vnde in figura Leui. 6 precepit dominus dicens. Ignis semper ardebit ī altari meo. Et quid per ignē nisi ardēs dilectio designatur? De quo igitur Luc. 12. dn̄s ait: Ignem veni mittere in terram ⁊ quod volo nisi vt ardeat? Altare vero mens nostra ē: in q̄ ignis dilectio debet accendi per sacerdotem .i. per rationalē intellectū diuina beneficia cogitando. ¶ Secundo penitens debet cogitare bonorū amissorū copiositatē quibus mens humiliatur vt cū humilitate cōfiteatur. Unde Hiere. 2. dominus dicit: Uide vias tuas in cōualle .i. in mentis humilitate. De quibus bonis omissis .i. virtutibus loquitur Aug. li. 2. de libero arbitrio. c. 8. Animi affectio inherentis incōmutabili bono propriū. ⁊ primum est hoīs bonū. In eo etiam sunt virtutes omnes quibus male vti nemo potest: quasi velit dicere: Bonis tēporalibus homo vti male potest: sed virtutibus non. Et ideo de ipsorū amissione amarissime est dolendū. Tertio penitens debet cogitare ante confessionē suorum peccatorū numerositatem vt ad eam accedat de ipsis contritis ⁊ doloratis. Unde Hiere. 2. Scito quia malum ⁊ amarū est te dereliquisse dominū deū tuūq̄ȝ necesse ē aut pro peccatis nostris eternā incurrere dānationē: aut in presenti dolorosā emendationē: vn̄ ait Aug. super verbis predictis in li. medit. 15. c. Malū et amarū est derelinq̄re deū qui peccatis offenditur: reddite ⁊ nolite peccare: nolite inquā nolite: malū ē ⁊ amarū nolite vere malū ⁊ amarum est: expertus sum in hoc ipso sum. aut enim continui dolores cruciabūt penitētes vitam meā: aut eterni cruciatus vexabūt puniendam animā meā: sed vide q̄ȝ malum ⁊ amarū est. hec ibi. Sed longe incōparabiliter minus malū est dolere in hoc seculo q̄ȝ eternaliter in futuro: imo quod maius est: hoc debemus eligere sponte ne illud nobis inuite coacteq̄ȝ inferatur: hinc est quod idem Augus. in sermone de igne purgatorij ait: Quotiens infirmos visitamus: in carcerē clausos inquirimus: discordes ad concordiā revocamus: indictū in ecclesia ieiuniū ieiunamus: hospitibus pedes abluimus: ad ecclesiam frequenter conuenimus: elemosynā damus: inimicis nostris quotiens veniam petierint indulgemus: istis ⁊ his similibus minuta pctā redimuntur: pro capitalibus vero criminibus non hoc solū sufficit: sed addende sunt lachryme: rugitus ⁊ gemitus: ⁊ continua pro tempore longo protracta ieiunia: largiores elemosyne ⁊ plusq̄ȝ nos ipsi valere possimus. hec ille. De predictis Ecclesia. 18. Sapiens dicit: ante iudiciū .s. confessionis interroga te ipsum cogitando ꝓdicta tria: ⁊ in conspectu dei inuenies propitiationem. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia vbi ponuntur duo alij modi ꝓparationis .s. recordatiōis ⁊ amaricationis.

Tertio in isto sermone ponūtur duo alij modi preparationis ad confessionem: scilicet recordationis ⁊ amaricationis. Primus modus dicitur recordationis: quia propheta dixit: Omnes ānos meos: idest oīa peccata mea que feci toto tēpore vite mee recogitabo tibi: q̄d ex nouem regulis fieri potest .s. vt oīa peccata ad memoriā veniāt. ¶ Prima regula cōstat ex etatis ꝯsideratiōe .s. infantie: puericie: adolescētie ⁊ huiusmodi cōsiderando in qua etate est et in q̄ fuit ⁊ q̄ pctā ī eis cōmiserit. ¶ Scd̄a regula ꝯstat ex ꝯsideratiōe status in q̄ ē vel fuit .s. virginitatis mr̄imonij vel viduitatis. ¶ Tertia regl̄a ex ꝯsideratōe fortūe, ꝓsꝑitatis vel aduersitatis ¶ Quarta rl̄a ex ꝯsideratōe officiorum

recogitādo artes ⁊ exercitia q̄s fecit. ¶ 5ª regula ex cōsideratiōe societatū cū qb⁹ ꝯuersatur vel cōuersat⁹ fuerit: ⁊ locorū in quib⁹ fuit. ¶ 6ª regula ex cōsideratiōe tēporū .s. solēnitatū nuptiarū. ⁊c̄. ¶ 7ª regula ex cōsideratione pctōrū cordis: recogitādo quid corde cōmisit. ¶ 8ª regula ex cōsideratiōe pctōrū oris recogitādo pctā que ore ꝯtraxit ¶ 9ª regl̄a ex cōsideratōe pctōꝝ opꝫis. Et sic discurrēdo poterit pctōr multa pctā inuenire. Caueat tamē penitens ne nimis morose peccata carnis excogitet: q2 Ecclesiasti. 13. Qui tetigerit picem inquinabit̄ ab ea his et alijs reuocatis ad mentē: pctōr ad deum se cōuertat ⁊ percutiens pect⁹ suum ad se excitandū dicat cuꝫ publicano: Deus propiti⁹ esto mihi pctōri. Et cum filio ꝓdigo. Luc. 15. Pater peccaui. ⁊c̄. ¶ Secūd⁹ igit̄ modus preparatiōis qui sequit̄ ex predictis dicitur amaricatiōis: quia penitens predicta cogitādo irruet in amaritudinē ⁊ dolorem: ideo ꝓpheta dixit: In amaritudine aīe mee ad quaꝫ amaritudinē. Hiere. 31. hortat̄ di. Pone tibi amaritudinē dirige cor tuum in viā rectā. Quā amaritudinē Dauid sentiēdo dixit. Fugiebam age. cor. mei. Et alibi. Fuerūt michi lachryme mee. p. di. ac nocte. amaricata igit̄ talib⁹ preparationib⁹ aīa secure accedat ad cōfessionē disponēs in futurū nō peccare: q2 sine ipsa dispositiōe confessio nō: valet cui⁹ rei euidentia patet per exēplū cesarij sic dicētis: In barbaria quidā demon hoib⁹ pctā cōmissa ⁊ nō ꝯfessa iprope rabat: quē quidā hō desiderās videre: sed timens ne pctā sua reuelaret pctā sua vniuersa ꝯfessus est sacerdoti volūtate peccandi retenta: vnde ex hoc securior fact⁹ venit ad domū mox vt retro aspexit demon in aere clamauit. Amice veni huc: certe bene te dealbasti: ⁊ statim omnia pctā sua lꝫ ꝯfessa omnibus reuelauit: ⁊ quia turpia ⁊ vilia erant illum nimis ꝯfudit: tristis igit̄ effect⁹ ⁊ in se reuersus rediens ad sacerdotē que gesta sūt retulit ⁊ confessionē iterauit cum firmo ꝓposito perseuerādi: ⁊ reuersus ad demoneꝫ dixerūt quidā de circūstantib⁹: Ecce amicus tuus cui tam turpia pctā improperasti Et respōdit demon: Ego isti nihil improperaui: neqꝫ de eo aliquid mali scio ⁊ existimauerūt demonē fuisse mentitū: ⁊ sic per ꝯfessionis virtutē euasit notā maxime cōfusionis. O cōfessio dignissima. O cōfessio que oēs coopꝫis maculas: ⁊ sic preparem⁹ ergo corda nostra diligēti pctōrū discussione ad tam salubre cōfessionis sacramentū: vt in p̄senti cōsequamur gratiā Amen.

Feria quarta post tertiā dn̄icam quadragesime. De cōfessionis feruoritate ⁊ simplicitate. Sermo. 62.

Ic popul⁹ labijs me honorat: cor aūt eoꝝ lōge ē a me. Math. 15. In verbis p̄dictis frēs charissimi hoc qd̄ etiā p̄cedētis sermonis fine tractatū ē euidēter aperit̄. Quia videlicet confessio oris debet fieri cū an̄cedēte amaritudine mētis: sine q̄ cōfessio nulla ē. Tales. n. sic ꝯfitētes. s. ore tm̄ ⁊ nō mēte: siles sūt huic ppl'o de q̄ mētio fit i hodierno euāgelio: de q̄ ꝓphatū fuerat ꝑ Esa. 28. c. sub alijs v̄bis di. Eo ꝙ appropinqt ppl's iste ore suo: ⁊ labijs suis glificat me: cor aūt eoꝝ lōge ē a me. Qua ꝓpter saluator nr̄ ipsos redarguit de falsa scitatꝭ silatiōe: q2 ad h̄ ꝙ eēnt i reuerētia ppl'i ostēdebāt scitatē i v̄bis ⁊ exteriori cōuersatōe: cū tn̄ intētōe eēnt corrupti: vn̄ dic̄ Hypocrite bn̄ ꝓphauit de vobis Esa. di. v̄ba ꝓposita. Hic ppl's ⁊c̄. Nā ⁊ hodiernis tpib⁹ ꝙ plurimi tales repiūt̄ q̄ solū ꝯfitēt̄ ad apꝑtiā ⁊ ostētationē scitatꝭ ⁊ nō cū ꝓposito ⁊ dispōne cauēdi a pctis: ꝯ q̄s Aug⁹ li. p̄ de scā v̄gitate. Nemo a pctō tāq̄ reditur⁹ abscedat nec se hmōi q̄si societatꝭ pacto cū iniqtate ꝯstringat vt ea magis ꝯfiteri q̄ cauere delectent. Hec ille. De q̄ cōfessione tria in p̄senti annotabim⁹ a p̄dictis diuersa. Primo ꝯfessiōis feruorationē. 2º ꝯfessiōis subiectionē. 3º cōfessionis simplicē aparitionē.

Pars pͥma vbi declarat̄ ꝙ ꝯfessio debet esse cū charitate facta.

Rimo igit̄ adūtēdū ē ꝙ ad h̄ ꝙ ꝯfessio sit fructuosa dꝫ eē cū caritate fcā q2 nullū op⁹ ē meritoriū i ꝯspcū dei sine charitatꝭ fūdamēto: vn̄ Greg. ait Nihil habet viriditatis ramus boni operis si non manserit in radice charitatis. Et Augu. in li. de spiritu ⁊ littera. In fructuosū est illud qd̄ de radice charitatis non surgit. Ex quibus

sic arguit̄ ꝙ infructuosa sit cōfessio si nō sur
git a radice charitatis. Inde Aug. in alio lo
co ait: Si charitas nō est nō adimplet̄ pre
ceptū sed fingit̄. Et glo. sup illud Job. 36.
Nō clamabūt cum victi fuerit. ait: Confes
sio est validus clamor ad dn̄m tūc sic: Cla
mor nō est validus nisi fiat in charitate. hoc
idem ꝓbat̄ rōnibus sic: Cōfessio ad quā te
net̄ fidelis est meritoria: ſ nihil ē meritoriū
quod nō ꝓcedit de charitate: ģ ⁊c̄. Preterea
cōfessio est preceptū noue legis q̄ est lex amo
ris: Vn̄ Aug. assignās differentiā int̄ legem
veterē ⁊ nouā. ait: Breuis differētia legis ⁊
euangelij: timor ⁊ amor: ģ ꝯfessio dꝫ fieri ex
amore. Preterea ꝯfessio dꝫ fieri ad recōcili
andū penitentē deo ⁊ ecclesie: ⁊ ꝓpter h̄ ꝑci
pitur: eo ergo mō dꝫ fieri vt ea recōciliet̄ pe
nitēs deo ⁊ eccl̄e. sꝫ nō recōciliat̄ aliq̄s deo vl̄
ecclesie ex ipsa nisi fiat in charitate vel ex cha
ritate ergo ⁊c̄. Sꝫ q̄liter p̄dicta hēant intel
ligi declarat Alex. vbi. s̄. ꝙ dupliciter potest
fieri cōfessio. Vno mō solū ne statutū eccl̄ie
transgrediat̄: ⁊ hāc nō est necesse fieri in cha
ritate siue ex charitate: vn̄ nō peccat morta
liter q̇ cōfitet̄ sacerdoti exn̄s in pctō mortali
eo ꝙ cōfitet̄ in mortali. Et ſm quosdā maxi
me beatū Tho. in. 4. di. 17. ar. 1. q. 1. tal̄ non
tenet̄ iterare ꝯfessionē: sꝫ tenet̄ postmoduꝫ
fictionē suā cōfiteri. Et tūc licet ꝯfessio tp̄e
fictionis nō ꝑcipiat absolutionis fructū: tn̄
recedēte fictione recipiet. Alio mō pōt fieri
cōfessio vt fiat satisfactio deo ⁊ ecclesie de of
fensa pctī: ⁊ ista debet fieri in charitate vel
ex charitate saltē sufficiēti ⁊ ꝓbabili: ſꝫ Bo
nauē. in. 4. di. 17. q. vl. Et sic hn̄t p̄dicte au
ctoritates ⁊ rōnes intelligi. ¶ Attēde ergo
ꝙ si ꝯfessio tua nō sit in charitate facta ifru
ctuosa est q̄ ad deū ⁊ meritū remissionis cul
pe ⁊ p̄mij vite eterne. Et no. ꝙ tūc cōfessio ē
sine charitate qn̄ nō ꝯtereris de cōmissis: qn̄
vis abstinere ab vno pctō ⁊ nō ab alio: quā
do ad ipsā accedis cū volūtate peccādi: qr ſꝫ
Bo. vbi. s̄. sic peccas mortalit̄: qr sacr̄m irri
tū facis. Et iō nō ē meritoria tua cōfessio: ⁊
opa post cōfessionē p te facta ad vitā eternā
nihil ꝓsunt cū fuerint in pctō mortali: nec
sic debes absolui a sacerdote si ei cōstet ō tua
fictione: qḋ si fecerit nihil tn̄ valet q̄ ad deuꝫ
Cuiꝰ rō est: qr sacerdos nō absoluit aliquē
nisi illū quē credit diuinitus absolutum: vt

dicit Tho. in quolibet. q. 24. Cōfirmant̄
oia ista p illud dictū Sap. Ecc. 17. A mor
tuo q̄si nihil perit ꝯfessio. Q̄ō exponit̄ tribꝰ
modis Primo mō sic A mortuo. i. morituro
de ꝓximo q̄si nihil perit cōfessio: qr egrotāti
ad mortē nihil valet cōfessio: eo qr dolor et
āgustia mortis sic aiaꝫ vexāt vt de pctis non
valet cogitare. Secūdo mō exponit̄ sic: A
mortuo. i. post mortē q̄si nihil perit cōfessio
qr in inferno nulla est ꝯfessio: iuxta illud ps̄.
In inferno q̇s cōfitebit̄ tibi. Tertio mō ex
ponit̄ sic: a mortuo. i. ab exn̄ti in pctō morta
li q̄si nihil ꝑit cōfessio: qr cōfessio extra cha
ritatē facta fructū meriti nō ꝑcipit vt dcm̄
est. Faciēda est ergo pnīa cū charitate: q̄ co
gnoscit̄ ex tribꝰ. Primo si volūtarie cōfitet̄
⁊ nō coacte: vt ait ꝓpha: Volūtarie sacrifi
ti. ⁊ cōfi. no. tu. do. qm̄ bonū est. Et hoc dī ꝓ
pter illos q̇ nisi timore p̄latoꝝ vel tiore mor
tis vel infamie ⁊ cōfusionis nō cōfitent̄: his
quidem cōfessio infructuosa est quo ad deū
patet ex dictis. Secundo pōt cognosci chari
tas si nō timore pene sꝫ amore glīe dolet ō pec
catis. Nam si peccator certissime sciret nul
lam ꝓ pctis suis sufferre penā adhuc ex cha
ritate de eis debet agere pnīam: vn̄ Aug. de
pe. di. 7. c. nullus ait. Scriptū est neminē si
ne charitate saluū eē. Tertio penitētis cha
ritas pōt cognosci ex locutiōe. Nā vt doc. di
cūt: Si q̇s penitēs huius eēt intētiōis ꝙ pre
verecūdia aut alia cā ꝯfessori pctā nō dicēt
nisi interrogaret̄ ab eo: vere penitēs dici nō
debet: ⁊ ꝯfessio sibi nō valet: quia fit sine cha
ritate ⁊ debita dispositiōe. ¶ Vn̄ cōfessores
attēdant ad hoc periculū euitandū q̄tenus ꝑ
se ipsos. p̄mo de quibꝰ recordant̄ faciant pe
nitētes ꝯfiteri: ⁊ deinceps ad examinationē de
ueniant: ⁊ silr̄ ipsis penitentibꝰ dicāt vt de ta
li mala dispositōe doleāt Ex q̇bꝰ sequit̄ ꝙ qn̄
peccator verecūdia p̄pedītꝰ cuidaꝫ sacerdoti
nōnulla cōfitet̄ q̄ nullatenꝰ alteri diceret cō
fessio minime valet. Nam posito ꝙ sacerdos
ille nō eēt nō minꝰ obligat̄ ad cōfessionē dū
mō hēat idoneū sacerdotē. Et sic pꝫ ps p̄ma

Pars secunda vbi declarat̄ ꝙ cōfessio de
bet fieri cum subiectione.

S Ecundo in isto sermone aduertēdū
est ꝙ ad hoc ꝙ cōfessio sit salubris
⁊ fructifera dꝫ penitens in oibus se
subijcē cōfessori: ⁊ paratꝰ eē ei in oibꝰ obedire

que pertinẽt ad salutẽ aĩe sue: vñ Aug. ilr̃
de pnĩa: ⁊ de pe. di. 5. c. ꝯsideret ait: Ponat
se penitẽs oĩno in manu iudicis ⁊ in iudicio
sacerdotis: nihil sibi reseruãs sui: vt oĩa eo
iubẽte paratus sit facere ꝓ recuperanda vita
aĩe quecũq͂ȝ faceret ꝓ euitãda corporis mor
te. hec ille. ¶ Sed hic oritᷣ vnũ dubiũ. Si pe
nitens teneatᷣ tentione necessitatis recipere
⁊ explere pnĩam sibi iniunctaȝ a sacerdote:
⁊ circa hoc diuersi diuersimode dixerũt Ale
xander vbi. s. tractatu de satisfactione in ge
nerali ad hoc sic ait: Dicendũ ꝙ diu sit aliq̃s sim
pliciter de foro ecclesie militantis tenetᷣ ad
impletionẽ pnĩe sibi iniuncte a ministro mi
litantis ecclesie: etiã si maior cõdigna sit: dũ
modo illi suppetat facultas adimplendi. hec
ille. Ricar. in. 4. di. 18. ar. i. q. 5. sic ait. ꝙ aut
sacerdos iniũgit pnĩam rõnaleȝ ⁊ discretã
aut irrõnaleȝ ⁊ indiscretã. Si pͥmo mõ dico
ꝙ penitẽs tenetur tentione necessitatis eam
recipe ⁊ ꝓ viribꝰ explere: q2 pnĩam talem in
iungendo recte vtitᷣ clauibꝰ ⁊ q̇libet tenetur
sui iudicis iustã sententiã obseruare: vñ si pe
nitens talẽ pnĩam scienter ⁊ ex deliberatione
⁊ absq͂ȝ legitima cã vel dispensatione omise
rit explere mortaliter peccat. Si ṽo secũdo
modo penitens non tenetᷣ eam recipere neq͂ȝ
explere: quia sacerdos talẽ pnĩam iniũgẽdo
abutitᷣ claue sciẽtie ⁊ potẽtie. hec ille. Et pro
ipso facit. c. statuimꝰ. extra de maledicis. vbi
dicitᷣ. Si pnĩam renuerit pctõr inflictã a sa
cerdote interdicatᷣ ei ingressus eccl̃e: ⁊ vltiº
careat eccl̃iastica sepultura nullã misericor
diam habiturꝰ. Ad idẽ facit extra de cleri
co excõi. deposito. vel interdicto celebrante
c. cũ latro. glo. sup ṽbo. ab officio. Scotꝰ ṽo
totũ oppositũ tenet. in. 4. di. 18. q̃si in medio
ṽsiº. nũquid pnĩam. Dicendũ sacerdos tali renuẽ
ti nullã pnĩam imponere dȝ: q2 postq͂ȝ peni
tens est ⁊ ꝯtritus sufficit ei ad remissionẽ cul
pe: q2 maiorẽ partẽ pene sustinebit in purga
torio: quia ille qui est cõtritus ⁊ ꝯfessus ⁊ nõ
soluit penã sibi debitã in foro hmõi ꝑsoluet
in foro purgatorij. Host. aũt de pe. ⁊ remis.
§. ad q̇d valẽt. ṽsiº. tu teneas. dicit. Tu tene
as ꝙ ꝓ quolibet pctõ mortali. 28. pena debe
tur. s. eterna que ꝑ contritionẽ dimittitᷣ ⁊ tẽ
poralis q̄ ꝑ ecclesiã imponitᷣ ⁊ remouetᷣ. Si
ergo dñs est largus in dimittẽdo penã eter
nam: seruus ⁊ minister nõ debet eẽ parcus

in dimittendo penã tẽporalẽ: vt patet. 26. q
7. c. allegãt vbi etiã dicit: Melius ẽ ꝓptᷣ mi
sericordiã reddere rõnem ꝙ propter crudeli
tatem. His ĝ visis quid dicendũ est ad hoc
nisi ꝙ cõfessor prudẽs ⁊ discretus nõ dȝ ipo
nere penitentiã nisi ſm dispositionẽ peniten
tis: q2 q̄uis debeat conari ꝯformare se cum
iuris dispositione: tamẽ cõcessum est ei faci
endi sup penitẽtia imponẽda remissionẽ: in
iũgẽdi illa que saluti penitẽtis magis videã
tur expedire: ⁊ hec est cõmunis opinio doc. ⁊
no. do. Anto. de butrio in. c. si quis. extra de
furtis. Probatᷣ etiã extra de pe. ⁊ re. c. signi
ficauit. ⁊. c. deꝰ qui. ⁊. c. oĩs. §. sacerdos. ⁊ ex
de homici. c. sicut dignũ. ⁊ de eo. qui cog. cõ
sang. vxo. sue. c. trãsmisse. xi. q. 3. c. absit. 26
q. 7. c. tpa. de pe. di. i. c. mensuraȝ. et ideo dȝ
sacerdos iniungere pnĩam cõsideratis crimi
nis quantitate: q̃litate: ꝑsone dignitate: cõ
ditione: officio: paupertate: infirmitate: debi
litate: cõsuetudine: cã: animo: ⁊ volũtate: vñ
si aliquẽ inuenerit qui dicat se penitẽ nõ tñ
vult subire onus penitẽtie dicens se tenerũ
aut male complexionatũ vel silẽ. Tũc Ray.
⁊ Host. debet sacerdos talẽ inducere sicut po
test vt aĩuȝ hẽat paratũ ad implendũ pnĩaȝ
quã sibi iniũget: ostendẽs sibi magnitudinẽ
pctõꝝ: quia ꝓ quolibet mortali deberet septẽ
niũ regulariter imponi. 33. q. 2. c. hoc ipsuȝ
⁊. §. sequẽti. Rõ huiꝰ est: quia sicut pctõr per
peccatũ septiformẽ gratie. s. spiritꝰ sãcti ami
sit sic per septẽnij penitẽtiã recuperaret. ⁊ si
potest eum inclinare imponat ei talẽ penitẽ
tiam siue satisfactionẽ cum volũtate sua qua
lem verisimiliter põt portare ne deteriꝰ ei cõ
tingat postmodũ violando. Dicendũ si nõ vide
rit eũ inclinatũ nõ imponat ei nisi qualẽcũq͂ȝ
paruã pnĩaȝ nõ negãdo ei absolutionẽ: ostẽ
dat tñ ei ꝙ id ꝙ minꝰ faciet hic ꝯplebit i pur
gatorio. Et si sacerdos non põt gaudere de
omnimoda eiꝰ purgatione: gaudeat saltẽ q2
ipsũ liberatũ a gehẽna ad purgatoriũ põt trãs
mittere. Caueãt tamẽ sacerdotes ꝙ sic ar
bitrentᷣ ne vilescat ecclesie auc̃tas ⁊ ptãs cla
uiũ ꝯtẽnatᷣ: vñ di. 50. c. Absit a romana ec
clesia rigorẽ suũ tã ꝓ vrbana facilitate dimit
tere: ⁊ neruos seueritas euersa fidei maiesta
te absoluere: vt cũ adhuc ñ tm̃ iaceãt i pctis
sed etiam cadant euersoꝝ fratrũ ruine ꝓpe
rata nimis remedia excõmunicationũ vtiq͂ȝ

nõ ꝓ futura ꝑſtent: vbi enim poterit penitē
tie medicina prodeſſe: ſi etiam ipſe medicus
intercepta. i. ſublata pnīa indulget periculis
hoc non eſt curare: ſed ſi licet dicere verū: vo
lumus occidere. hec ille. Accedens igit̄ pec/
cator ad cõfeſſionē ei humiliter ſubijciat: ⁊
ſi penitētia fuerit ab eo ſibi iniūcta quā leui/
ter ſufferre poteſt humiliter ſuſcipiat: quia
nec aliter videt̄ bene diſpoſitus. Si autē pe/
nitens ſentiat penitentiā nimis grauē ⁊ ad
obſeruandū periculoſā ſua ꝯditione penſata
debet ad eundē confeſſorē vel ad aliū ſi illū
habere nõ poterit recurrere: ⁊ alienationē vl̄
cõmunicationē cõmutationē petere: ⁊ cõfeſ
ſor debet cõcedere etiā ſi videret ꝙ peniten/
tia alienata nõ ſufficeret plenarie ꝓ emēda
peccati. Et ſic patet pars ſecunda.

Pars tertia vbi declarat̄ ꝙ ad hoc ꝙ cõ/
feſſio ſit deo grata debet fieri cū ſimplicitate

t Ertio aduertendū eſt ꝙ vt confeſ/
ſio ſit deo grata dꝫ fieri cum ſimpli
citate ⁊ puritate q̄ in trib⁹ cõſiſtere
videtur. ¶ Primo in euitatione mendacij:
q2 ſm̄ theologos qui in ꝯfeſſione mētit̄ ſem/
per mortaliter peccat: tū q2 p̄cepto eſt inobe
diens eo ꝙ ſuā conſcientiā ſacerdoti nõ ma/
nifeſtat: veritas ḡ in ꝯfeſſione dicēda eſt: vt
Aug. ait ſermone. 22°. ſup Jo. Hoc ē ꝯfite/
ri: dicere qđ habes in corde: Si autē aliud i
corde habes ⁊ aliud dicis: loqueris non con
fiteris. hec ille. Hinc ē ſm̄ Alex. vbi. ſ. ⁊ Ri
car. in. 4. di. 21. ar. 3. q. 4. Qđ etiā in ꝯfeſſio
one nõ dꝫ dicere quis qđ nõ fecit humilitat̄
cauſa: qđ ꝓbo rõne: auctē: ⁊ ſimilitudine.
Ratione ſic: Nullus in ꝯfeſſione mētiri dꝫ:
vt dictū eſt: ſed quicū̄ꝗ dicit ſe feciſſe qđ nõ
fecit mentit̄. Preterea min⁹ quilibet ſe offen
dere debet ꝙ̄ ꝓximū: ſed non lꝫ alicui ferre
ꝯtra proximū ſuū falſū teſtimoniū: vt patet
Exod. 20. ḡ minus licet ferre ꝯtra ſeipſum:
ſed cõfiteri aliqđ peccatū qđ non fecit: ē con
tra ſeipſū ferre teſtimoniū falſū: ḡ ⁊c̄. Pre/
terea null⁹ põt procurare ꝙ puniat̄ innocēs
ſine pctõ: ſed qui confitet̄ peccatū quod non
fecit facit ꝙ innocēs puniat̄ a ſacerdote ſine
peccato: ergo ⁊c̄. Qđ ſi contradicat̄ ſic: Jn
ꝯtritione licet ꝯteri ſine dolore plus debito
etiam ſatiſfacere plus debito: ḡ videt̄ ſimili
ter ꝙ in ꝯfeſſiõe licet ꝯfiteri plus debito: qđ
nõ ē aliud niſi ꝯfiteri plura ſe cõmiſiſſe pctā
ꝙ̄ cõmiſit. Ad hoc dicendū ſm̄ Alex. ꝙ nõ
eſt ſimile. Nunꝗ̄ enim aliq̄s põt certus eſſe
de ſufficienti cõtritione ⁊ ſatiſfactione: ⁊ iđ
quātūcūꝗ ꝯterat̄ vel ſatiſfaciat nunꝗ̄ tamē
illa ſatiſfactio vel contritio eſt ſupabundās
ꝙ̄tū ad ipſū: q̄uis ſit ſuperabundās ſm̄ rei
veritatē. Et ideo nullū ē ibi peccatū: ſed po/
tius acquiſitio meriti. De cõfeſſione v̄o nõ ē
ſic: ideo de illa poteſt quis ⁊ debet eē certus
Auctē hoc idem probat̄ Aug. 22. q. 2. c.
cū humilitatis di. Cū humilitatis cā mēti
ris: ſi non eras peccator anteꝗ̄ moreris mē
tiendo efficeris qđ euitaueras: veritas autē
vera in te non ē niſi ita te dixeris peccatorē
vt te etiā eē cognoſcas. hec ibi. Et i p̄mo de
ciui. dei. 21. c. Teſtimonij falſi non minus
reus ē qui đ ſe ipſo falſū fatet̄ ꝙ̄ ſi aduerſus
ꝓximū hoc faceret. hec ille. Qđ ſi ꝯdicat̄ per
auctē Greg. di. 5. c. ad ei⁹. Bonarꝫ mentitū
ē ibi culpā cognoſcere vbi culpa nõ ē: ḡ a ſilī
Bonarꝫ mētitū ē ꝯfiteri culpā vbi nõ ē. Ad
hoc. Rꝫ. Tho. ꝙ illud dupliciṫ põt intelligi.
Uno°. ꝙ̄tū ad opationē: ⁊ ſic nõ ē verꝫ: nõ enī
ptinet ad bonā mentē ſꝫ ad errātē vt ſe actū
aliquē cõmiſiſſe cogſcat quē ñ cõmiſit. Alio
mõ ꝙ̄tū ad ꝯditionē act⁹: ⁊ ſic verꝫ ē qđ dicit
Greg. q2 iuſt⁹ in actu q̇ de ſe bon⁹ ē formi/
dat ne aliq̄d defecerit ex parte ſua: iuxta illđ
Job. 9. Uerebar opa mea: ⁊ iđ ad bonā mē
tem ptinet vt etiā formidinē quam corde te
net lingua accuſet: vt patebit. j. ¶ Poſtre/
mo hoc idē ꝓbat̄ ſilitudine: q2 ſicut i iudicio
exteriori null⁹ dꝫ aliquā accuſationē ꝓponē
ꝯ aliquē ſi nõ hꝫ ꝓbationē ⁊ idoneos teſtes
ita ſilr̄ nec in iudicio penali dꝫ q̇s aliq̄d ꝓpo
nere niſi hēat teſtē ꝯſcientiā vt legē mētis q̄
hoc dictet. Cum ergo in peccato qđ nõ fecit
nõ habeat teſtē ꝯſciētiā: videt̄ ꝙ ſup ius nõ
poſſit ſe accuſare in iudicio ꝯfeſſionis: verꝫ ḡ
ꝯfeſſio eē pura cū euitatione omīs mēdacij.
¶ Secūdo puritas ꝯfeſſionis videt̄ ꝯſiſtē i
euitatõe duplicitatis: ꝓfecto ſicut ꝯſcia di/
ctat pctm̄ ꝯfiteri dꝫ. Ubi no. ſꝫ Alex. vbi. ſ.
ꝙ penitēs aliqñ ſcit ſe feciſſe pctm̄ ⁊ tūc ſim/
pliciṫ obligat̄ ad ꝯfitendū illud: ⁊ ſi appōnit
ꝯditionē aliquā di. ſi peccaui: ñ ē ꝯfeſſio. Ali
qñ timet ſe peccaſſe: ⁊ tūc nõ obligat̄ ad ꝯfi
tēdū illud ſimplr̄ niſi ſub ꝯditione vt cum q̇s
dubitat ſe peccaſſe debet dicere: Si feci tale
peccatū vel dixi tale verbum: dico meā cul
pam ⁊ volo ſubire penitentiā. Aliqñ ſe opi
nat̄ peccaſſe: ⁊ tūc obligat̄ ad confitendum

absolute: sed inquantū credit se fecisse illud
sicut accidit in illis q̄ nimis hn̄t cōscientias
strictas: vn̄ freqnēter credūt peccare qn̄ nō
peccant: credūt dico post factū: q2 si ante cre
derent peccare mortaliter in ꝑpetratōe oꝑis
cōmitterēt se discrimini ⁊ peccarēt mortalit̄
⁊ de talibꝰ intelligit̄ dictū Greg. Bonaꝝ
mentiū ⁊c̄. Si igit̄ aliquis dubitat de aliq̄
pctō an sit mortale tenet̄ illud cōfiteri manē
te dubitatiōe. In ꝑma ꝯfessione qn̄ aliquis
scit se peccasse ⁊ simplicit̄ cōfitet̄ est veritas
in re: in corde: ⁊ in sermone. In secūda vo cō
fessione qn̄ aliq̄s se timet peccasse est incerti
tudo: ⁊ iō nō dꝫ tūc ꝯfiteri simplicit̄ sꝫ cōdi
tionaliter: vt patet. s̄. In tertia aūt cōfessio
ne qn̄ opinat̄ aliq̄s se peccasse ⁊ nō peccauit:
est falsitas in re ⁊ in sermone: sꝫ veritas i cor
de: vnde licꝫ talis dicat falsū nō tn̄ mentit̄:
falsitas enim est cōtra veritatē in re vel in ser
mone: mendaciū vo ꝓprie cōtra veritatē in
mente. hec Alex. Certū ergo ꝓ certo ⁊ du
bium ꝓ dubio in ꝯfessione apiat̄: ⁊ illa du
bietas in q̄ animꝰ magis inclinat̄ nō taceat̄:
tn̄ cauendū est ne cōsciētia sit aut grossa aut
erronea aut ꝓsūptuosa. Et iō cū quis suam
conscientiā cū oī diligētia examinauerit exi
stimare debet ꝙ multa mala q̄ ignorātur ab
eo in ipso cognoscunt̄ a deo: hinc ꝓpha dic̄:
Delicta quis intelligit: ab oc. m. m. me ⁊c̄. et
ꝑme Chor. 4. dicit Paulꝰ: Nihil mihi con
scius sum: sꝫ nō in hoc iustificatus sū: q̄ aūt
iudicat me deꝰ est. Et iō tutū est vt penitens
se accuset de oī pctō qd̄ ex negligētia vel obli
uiōe dimiserit in ꝯfessione: etiā si cōfessioni
diligentiā debitā adhibuit: ⁊ sic cōfessio dꝫ
fieri cū duplicitatis euitatione. ¶ Tertio
puritas ꝯfessionis videt̄ cōsistere in euitatio
ne excusationis: vt vꝫ penitens pctm̄ suum
nō excuset ideo accuset: Unde Aug. in libᵒ.
50. omel. omel. 12. ait: Confiteamur pecca
ta nostra nō excusemꝰ: tu fecisti: tu reus es:
tu cōfitere: tibi ignoscit̄. Si aūt tu dicas nō
feci ego: vbicūqꝫ verbū excusare volueris pec
catū tuū manet in te: ⁊ nō illud tantūmō sꝫ
etiā huiꝰ supbie ꝙ cōfiteri noluisti. Et in liᵒ.
de vbis dn̄i. sermone. 7. ait: Esto accusator
tuus ⁊ deꝰ erit indultor tuus: de enim crimē
qd̄ facimꝰ vel nostre est negligētie: etenī san
ctitas ⁊ virtus dei ē indulgētie. hec ille. Cō
uenit qd̄ faciūt mlti q̄ pctm̄ suū vl retorquēt
in deū dicentes: deus voluit ⁊ tamē peccare
fecit: sed isti mētiunt̄: q2 deꝰ nō est cā effecti
ua peccati vel retorquēt in fatū dicentes. Fa
tum me peccare fecit: quia fatū nō est cā pec
candi: vnde Aug. 5. de ciui. dei. Si q̄s vir
tutem vel potestatē dei fati noīe appellat sen
tentiam teneat: linguā corrigat. hec ille. Uel
retorquēt in diabolū: hoīem: mulierē: ꝯstella
tionē vel cōplexionē: ⁊ hmōi. ⁊ isti multi fal
luntur: quia oīa hec ⁊ si alliciāt ad pctm̄ non
tamē necessitāt: ⁊ ideo qui vult bn̄ confiteri
nō accuset aliū sicut fecit Adā accusans vxo
rem ⁊ vxor serpentē Gen̄. 3. sed sicut isti qui
se excusauerūt veniā nō inuenerūt: ita peni
tentes qui pctā alienis imponūt remissionē
minime ꝑcipiūt: sꝫ accuset seipsum di. illud
ps. Sana aīam meā quia peccaui tibi. Et il
lud. 2. Reg. 23. Ego sum q̄ peccaui: ego ini
que egi. Cōfirmat oīa ista Aug. in liᵒ. de ve
ra ⁊ falsa pnīa di. Ne velit hō se excusare ne
augeat crimē vt Adā cui nō sufficiebat pec
care: sed suū ampliabat crimē culpando vxo
rem: ⁊ culpā trāsferēs in auctorē. Istud pec
catū incurrit̄ multotiēs: sꝫ neglectū ignora
tur. Nō itaqꝫ pctōres dicamꝰ vel peccantes:
nō aliud potui cū me cōstitui furē: q2 deꝰ fe
cit me pauperē nec mirū si dedit sū fornicatōi
q2 talꝰ creatꝰ sū nature ⁊ fragilitatꝫ: fragilitas
enī mea multa cogit me cōmittere crimina ta
lia errat enī q̄ sic fallit̄. Nā enī talis est vt
possit quisqꝫ resistere malo cui se subiicit ex
arbitrio. Sunt enim q̄ se defendūt culpā in
dei ꝓuidentia reputātes: dei ordinationi ⁊
necessitati qd̄ relictū est volūtati ⁊ arbitrij
libertati. Sciuit enīꝫ deꝰ q̄d facturꝰ eēt q̄ per
petrat sed nō ordinauit pctm̄ q̄ nullū relinq̄t
impunitū. hec ille. Et i liᵒ. 50. omel. omel. 12.
Multi sic cōfessionē pcti fugiūt vt ipsū sa
than accusent se aūt nihil mali fecisse dicant
Et cū castigant̄ aliq̄ ⁊ dicit̄ eis q̄liter hoc fe
cistis R. quia diabolꝰ hoc fecit. Non est enī
vn̄ plus gaudeat diabolꝰ nisi qn̄ hō dicit: di
abolus hoc fecit vt peccaret: qn̄ enī dicit: dia
bolus hoc fecit nō se accusat ⁊ dum pctā sua
dissimulat ꝯfiteri indulgentiā nō meret̄ ac
cipe. R. ḡ ⁊ dicit: diabolus hoc fecit: q̄si tra
xerit eū diabolus aut violētiā fecerit. Sua
dere enīꝫ ⁊ sollicitare pōt: cogere oīno nō po
test. hec ille. Nolite igit̄ pctōres excusare vos
i cōfessione: sꝫ potiꝰ accusare q̄ potiꝰ voluistis

obtemp̄are diabolo ad luxuriā ⁊ auaritiā: necnō ad sup̄biā ⁊ alia pctā euitāti ⁊ ad eternā dānatōnē trahēti ꝙ obedire deo salubria ⁊ ad eternā patriā inducētia p̄cipiēti: vt ip̄a feliciter gloriemur: Amen.

Feria. 5. post tertiā dn̄icā in. xl.ᵃ de cōfessionis nudatiōe fortificatione ⁊ verecūdatione Sermo. 63.

Exibant aūt demonia a multis. Scribunt̄ hec verba Luc. 4. In isto sacro euangelio frēs charissimi ponūtur tria sacr̄ꝫ cōfessionis mystice designantia ¶ Primū ē sanatio socrus Simonis. Nā dicit text⁹ ꝙ surgēs Jesus ḋ synagoga intrauit in domū Simōis: socr⁹ aūt Simonis tenebat̄ magnis febrib⁹: ⁊ rogauerūt illum ꝓ ea: ⁊ stās sup̄ eā imp̄auit febri: lꝫ eni ḃꝫ Nicho. de lira ꝟtute nāe febris possit curari: nō tn̄ in instanti: Jesus aūt sanauit illā subito: iō sequit̄. Et dimisit illā .s. febris: ⁊ ꝯtinuo ꝯsurgēs ministrabat illis. Ex quo ostēdit̄ ꝙ ista curatio fuit miraculosa ad discipulorū ꝯfirmationē. Ita stās sacerdos sup̄ aiaꝫ peccatricē ⁊ penitētē in ꝯfessiōe pctā sua aperiētē: imp̄at febri. i. pctō: ⁊ cōtinuo ꝟtute clauiū absoluit̄ ⁊ liberat̄. ¶ Secūdū est de sanatiōe aliorū ifirmorū: vnde sequit̄. Cū sol aūt occidisset oēs qui hēbāt infirmos varijs languorib⁹: ducebāt illos ad euꝫ: At ille singulis man⁹ iponēs curabat eos. Ita ⁊ sacerdos p̄ man⁹ ipositioneꝫ sanat oēs lāguores pctōrū ꝯfitētiū. ¶ Postremū ⁊ vltimū est verbū ꝓpositū di. Exibant aūt demōia a multis: q̄. s. p̄ cōfessionē recedūt demonia ⁊ pctā. De qua ꝯfessiōe vltra p̄dicta in p̄n̄ti ḃmōe tria vtiqꝫ ānotant̄. Primū dr̄ ꝯfessiōis nudatio. Secūdū dr̄ cōfessionis verecūdatio. Tertiū dicitur cōfessionis fortificatio.

Pars p̄ma vbi declarat̄ ꝙ confessio debet fieri cū nudatione.

Primo igit̄ i isto ḃmōe dico ꝙ ꝯfessio dꝫ eē nuda. i. ꝟbis n̄ iuolutꝫ ḃ claris ⁊ ap̄tis fcā: ita ꝙ ꝯfessor intelligat q̇d ꝯfitēs dicit p̄tinēs ad necessitatē ꝯfessiōis: q̄ seip̄m ifirm⁹ decip̄et q̇ medico coopertū vuln⁹ ostēderet: ⁊ iō dꝫ eē nuda q̄tuꝫ ad tria. Prio quātū ad singularē p̄ticularitatē. Scdo quātū ad gn̄alē vniuersalitatē. Tertio quātū ad ꝓpriā ꝓbositatē. ¶ Dico dico ꝙ ꝯfessio dꝫ eē nuda quātū ad singulareꝫ p̄ticularitatē. n̄. n. sufficit in gn̄ali ꝯfiteri peccata sua dicēdo sic dicit Aug⁹ i p̄sona ei⁹ q̇ ḃ facit. Ego pctōr inq̇t dn̄e sacerdos peccaui p̄iurādo: adulterādo: fornicādo: hoieꝫ occidēdo: sacrilegiū cōmittēdo: furādo: rapiēdo: ḃ oīa cōmisi op̄e vl̄ volūtate. Cōfitētur q̄ n̄ fecerūt inq̄ponētes: reuelata velātes Et ꝙ ḃ n̄ sufficiat ḃ necesse sigillati ⁊ p̄ticlatiꝫ p̄nitētē ꝯfiteri pctā de q̇b⁹ recordat̄. Probat̄ ḃꝫ Alex. vbi. s̄. ⁊ btm̄ Tho. i. 4. di. 21. i exp̄ōne lr̄e trib⁹ rōnib⁹. ¶ Pria ē ex p̄te ꝯfitentꝫ: q̄ sicut ex auersiōe a deo culpa ꝯmittit̄ sic ex ꝯuersiōe ad deū cū ꝯtritōe ⁊ obligatōe ad penā culpa rēittit̄: dolor. n. ꝯtritōis dꝫ eē ex sep̄atiōe a deo: p̄ea ꝓ q̄ satisfacit dꝫ rn̄dē delectatiōi quā i ꝯuersiōe ad creaturā hn̄t: ⁊ q̄ ista ꝯuersio trahit pctm̄ in sp̄ēꝫ: iō ꝯfessio q̄ fit rōne pene iiūgēde dꝫ fieri i sp̄āli. ¶ 2.ᵃ rō ē ex p̄te sacerdotꝫ: q̄ ip̄e n̄ pōt taxare q̄ntitatē pene nisi sibi inotuēit p̄ ꝯfessionē q̄ntitas culpe: q̄ntitas aūt culpe nō pōt inotescē: nisi fiat cōfessio p̄ticularit̄ de singul̄ pctis. ¶ 3.ᵃ rō ē ex p̄te stat⁹: nūc. n. sum⁹ in lumie grē: ⁊ iō sicut in lumie nihil abscōdit̄: sic nec in ꝯfessiōe dꝫ aliq̇d occultari: occultaret̄ aūt si ꝯfessio fieret tm̄ i gn̄ali. Nō si ꝯ dicat̄ sic. Cōtritio nō oꝫ ꝙ sit sigillatiꝫ de oib⁹: q̄ sicut ꝯtingit cogitantē se offendisse ꝯteri i gn̄ali: et illa ꝯtritiōe pctm̄ deleri: ita vr̄ ꝙ ꝯtigēte casu ꝙ aliq̇s ꝯfiteat̄ pctā in gn̄ali ip̄ꝫ illa ꝯfessiōe absolui a reatu. Ad ḃ ait Alex. ꝙ ꝯtritio refert̄ ad deū ꝓp̄rie loq̇ndo q̇ oīa nouit sp̄ālissime. ꝯfessio aūt refert̄ hoi q̇ dꝫ iiūgē pniaꝫ ḃm exigētiā demeritoꝝ: q̇ facere nō pōt nisi fiat sibi discreta ⁊ p̄ticularis ꝯfessio. Uel pōt dici ⁊ breui⁹ ꝙ etiā oꝫ de oi pctō q̇ mēorie occurrit singularit̄ cōteri: vt pꝫ. s̄. ḋ ꝯtritōe Hoc idē ꝓbat̄ auctoritatib⁹ ꝓp̄he Bernardi ⁊ Mgr̄i. Propha ait. Lauabo p̄ sin. no. le. me. i. mūdabo cōsciaꝫ meā: p̄ sin. no. i. per singula pctā ḃm glo. Ber. ait super Canti. Oē q̇ remordet cōsciaꝫ cōfitere humilit̄ pure ⁊ fidelit̄: ⁊ nota ꝙ dicit oē: ad designādū ꝙ q̇ oē dicit nihil excludit. Mgr̄ i. 4. di. 21. c. p⁹ ḃ ait. Oia crimina semel faītē in cōfessione oꝫ exp̄mi: nisi aliq̇ a mēte excideret̄ q̇ dꝫ

gñalit̃ cõfiteri ⁊ sacerdotib⁹ ⁊ deo: vt dicas
delicta mea a te nõ sũt abscõdita. q. d. de⁹ q̇
nosti abscondita cordis ⁊ opa mea ⁊ delicta
mea a te nõ sũt abscõdita: qb⁹ veniã largia-
ris: vbi insinuat̃ ꝙ gñalis cõfessio ñ solũ ve
nialia ſ etiã mortalia delet: quorũ itelligen-
tia vel mẽoria nõ habet̃: q̃si velit dicere Ma
gister: ꝙ gñalis ꝯfessio nõ sufficit de his que
m ẽorie occurrũt ſ ꝑticularis requirit̃. Q. ŏ
si ꝯ hoc arguat̃ etiã ꝑ auctoritatẽ scripture.
Luc. 18. De⁹ propiti⁹ esto mihi pctõri. ⁊ se
quit̃: descẽdit iustificat⁹ ab illo. Cũ hic igit̃
nõ exp̃mat̃ pctm̃ nisi in gñali: vr̃ ꝙ sufficiat
pctã cõfiteri in gñali dicẽdo: multũ peccaui
ꝑ incõtinẽtiã: ⁊ sic ŏ alijs. Ad hoc ait Alex.
ꝙ sec⁹ ẽ de ꝯfessiõe facta deo ⁊ facta hoi. In
cõfessione eni q̃ fit deo: hõ iustificat̃ a culpa
ad quã iustificationẽ sufficit cõtritio ⁊ cõfes
sio gñalis. In cõfessiõe ꝟo facta hoi iustifi-
cat̃ a pena: ad quã iustificatõnẽ ẽ necessaria
cõfessio ꝑticularis rõnib⁹ p̃dictis. Postrẽo
hoc idẽ ꝓbat̃ exẽplo ipsi⁹ Hiero. di. Q. ŏ sa-
nat oculũ nõ sanat calcaneũ: ĝ qŏ sanat sup-
biã ñ sanat auariciã: ⁊ iŏ sicut medicinis ꝑti
cularib⁹ sanãde sũt infirmitates ꝑticulares
Ut pꝫ i corꝑalib⁹ ita ifirmitates ꝑticulares
spũales ꝑticularib⁹ medicinis cũ igit̃ ꝯfessio
sit q̃dã medicina nõ ẽ adhibẽda morbo gñali
ſ ꝑticulari: ⁊ iŏ morbi sanãdi sũt ꝑticularit̃
ꝯfitẽdi. Nã act⁹ ⁊ opatões sũt circa singula
z. ethi⁹. Q. ŏ si ꝯdicat̃ exẽplo: qꝛ sic sufficit ꝓ
plurib⁹ pctis vna satiffactõ gñalis: ita vide
tur ꝙ sufficere debeat ꝯfessio in gñali facta
maxime cũ nõ fiat nisi ꝓpter satisfactionẽꝫ.
Ad hoc ait alexã. ꝙ nõ ẽ sile de satisfactiõe
⁊ ꝯfessiõe: qꝛ satisfactio respicit pcti quãtita
tẽ: cõfessio ꝟo pcti gen⁹ vl' spẽꝫ: ⁊ iŏ qꝛ i quã
titate nõ distinguit̃ pctm̃ eo ꝙ quãtitas at-
tendit̃ penes libidinẽ q̃ vna ẽ ſꝫ se ⁊ idistin
cta: spẽs ꝟo respicit materiã pene q̃ hꝫ disti
gui: ꝓpterea i cõfessiõe oportet distincte pec
cata reuelari. In satisfactiõe ꝟo nõ oportet
hui⁹ distinctionẽ fieri: : q̃uis de cõgruo ſm
diuersas spẽs pctõꝝ diuerse deberent satisfa
ctionis spẽs etiã iũgi: ⁊ sic patet ꝓpositũꝫ.
¶ Scŏo dico ꝙ cõfessio debet eẽ nuda quã
tũ ad vniũsalẽ gñalitatẽ. Nõ eni licet diui-
dere cõfessionẽ dicẽdo ꝑteꝫ vni ⁊ ꝑtẽ alteri,
qŏ ꝓbat Alex. vbi. s̃. trib⁹ rõnib⁹. Una est
ex ꝑte cõfitẽtis: qꝛ in hoc q̃dãmŏ se iustifica-

ret cũ min⁹ se pctõrẽ ostẽderet q̃ eẽt sic in di-
uidendo confessionẽ: ⁊ sic hypocrita appare-
ret. Q. ŏ si ꝯ istã rõnẽ arguit̃ sic: Cõfessio ẽ
necessaria penitẽti: vt pnia sufficiẽs sibi ta-
xetur ſm arbitriũ sacerdotꝭ: ſ a diuersis sa-
cerdotib⁹ põt iponi sufficiẽs pnia de diuer-
sis pctis: ĝ ⁊c̃. Dicẽdũ ẽ ad hõ ꝙ pnia a diuer
sis sacerdotib⁹ ipossita nõ eẽt sufficiẽs sic ab
vno sacerdote iposita: qꝛ q̇libꝫ sacerdos cõ-
sideraret tm̃ vnũ pctm̃ ꝑ se ⁊ nõ grauitateꝫ
ei⁹ quã hꝫ ex adiũctione alteri⁹ pcti: ⁊ q̃nq̃
pena q̃ ꝯ vnũ pctm̃ debet̃ eẽ ꝓmotiua alteri
us pcti: ĝ ⁊c̃. Nã sic i medicina corꝑali opor
tet ꝙ medic⁹ nõ solũ vnũ morbũ ꝯ quẽ deꝫ
dare medicinã agnoscat: sed ⁊ alios: ne dan
do calida ꝓ vno alibi iflãmet̃. ⁊c̃. ¶ Scŏa
ratio ẽ ex pare cõfessoris: qꝛ alit̃ ñ posset ma
iorẽ penã tꝑalẽ cõuenientẽr cõmutare in mio
rẽ: cũ non intendat sacerdos partẽ pene tem
poralis mutare. s. in minorẽ sed poti⁹ totam
sicut deus totaꝫ eternã mutauit in tꝑaleꝫ: ⁊
ideo sic diuidẽs confessionẽ decipit cõfesso-
rem. Q. ŏ si contra hoc arguit̃ sic. Cõfessio
nõ debet fieri sacerdoti de pctis nisi propter
absolutionẽ: sed q̃nq̃ sacerdos qui cõfessio-
neꝫ audit: põt de quibusdaꝫ pctis absoluere
nõ de oibus: ergo ad minus in tali casu opor
tet ꝙ confessio nõ sit integra sed diuisa. Ad
hoc respõdeo: ꝙ aliquis põt confessionẽ di-
uidere propt̃ duo. Primo cũ dicit q̇s pecca-
ta minora vni sacerdoti ⁊ maiora alteri: vt
minor appareat sua malicia: ⁊ hoc malũ est
et peruersũ ⁊ hypocrisie peccatuꝫ. Secũdo
cũ quis diuidit cõfessionẽ duob⁹. s. sacerdo-
ti parochiali ⁊ suꝑiori: eo ꝙ nõ põt absolui a
sacerdote: ⁊ hoc est bonũ: quia talis mouet̃
ex bona ⁊ ordinata intẽtiõe qua hoc modo
intẽdit prouidere saluti aie sue. Unde dato
ꝙ etiã sacerdos parochialis nõ possit eũ de
oibus absoluere: tenet̃ tamẽ sibi oia cõfiteri
vt quãtitatẽ post culpe cognoscat: ⁊ de q̇b⁹
nõ potest euꝫ absoluere ad suꝑiorẽ eũ remit-
tat nec talis dicit̃ ꝯfessionẽ diuidere siue di
midiare: cũ de consciẽtia vnius ⁊ consilio al
terius confiteat̃. ¶ Tertia ratio est ex par-
te peccatorũ: quia ſm Ber. sermõe. 15. Cõ-
fessio inducit vitaꝫ aie: sed vita nõ põt susci
pi nisi mors totalit̃ tollat̃ ⁊ expellat̃: mors
nõ potest expelli nisi peccata tollãt̃: ergo oꝫ
ꝙ confessio fiat de oibus simul. Q. ŏ si cõtra

dicaꝛ ſic: poteſt cõtingere ꝙ poſt cõfeſſionẽ factaȝ ⁊ ſatiſfactionẽ perfectã recordeꝛ quis alicuiꝰ peccati mortalis qđ qñ cõfitebaꝛ in memoria nõ habuit: ⁊ tũc qñ memor fuit copiã ſacerdotis cui prius confeſſus fuerat habere ñ potuit: ergo diuerſa pctã diuerſis ſacerdotibꝰ cõfitebiꝛ. Ad hoc dico ꝙ quãdo quis recordaꝛ eorũ que oblitus fuit nõ ẽ neceſſe iterũ alia peccata que priꝰ cõfeſſus fuerat confiteri ſiue eidẽ ſacerdoti ſiue alteri vt quidaȝ dicũt: ſed ſufficit ꝙ hoc peccatũ cuius confitẽs oblitus fuerat explicite dicat ⁊ in ſpeciali: ⁊ ꝙ cuȝ alia peccata multa cõfiteretꝛ hoc oblitus eſt: nec hoc eſt diuidere cõfeſſioneȝ predicto modo. Confiteaꝛ ergo penitens oia ſimul vni ſacerdoti ne careat fructu confeſſiõis ⁊ merito: quia Ber. ait. Cõfeſſionẽ diuiſi ⁊ fructu me cõfeſſionis priuaui. Confirmat hec oia Augꝰ de pe. di. 5. c. conſideret. di. Cautus ſit penitẽs ne verecũdia ductus diuidat apud ſe confeſſioneȝ: vt diuerſa diuerſis ſacerdotibus velit manifeſtare: quedã vni taceat que alteri mãifeſtãda conſeruet: quod eſt ſe laudare ⁊ ad hypocriſim tendere: ⁊ ſemꝑ venia carere ad quaȝ fruſtra putaꝛ peruenire. Hec ille: ⁊ ſic patet propoſitũ. ¶ Tertio dico ꝙ cõfeſſio dȝ eẽ nuda quantũ ad propriã verboſitatẽ: nõ eni ſufficit illis qui lingua ꝑditi ſũt ⁊ loquelã et ꝑſentiã ſacerdotis habẽt cõfiteri ꝑ ſigna: nũciũ: vel ſcriptũ. Qđ probaꝛ per Alex. đ al. vbi. ŝ. ⁊. btm̃ Tho. ꝑ quoli. q. 10. tribꝰ rõibus. Primo ꝓpter erubeſcẽtiã: erubeſcẽtia eni ſeu verecũdia de manifeſtatiõe peccati ẽ valde neceſſaria penitẽti: eo ꝙ magnaȝ partem remiſſionis habet: ⁊ quia peccator magis erubeſcit cõfiteri verbo ꝙ̃ ſcripto ⁊ propria voce ꝙ̃ interꝑte: ideo oportet ꝙ ꝓpꝛ verecundiã ampliorẽ de pctõ ore confiteatur. Secũdo ꝓpter euidẽtiaȝ: cũ eniȝ cõfeſſio ſit manifeſtatio pctõrũ coius ⁊ exꝑſſius hoies conſueuerũt manifeſtare cõceptus ſuos vtẽdo verbis ꝙ̃ ſignis. Manifeſtatio eni eius quod latet in corde: profecto nõ ita põt fieri ſcripto ſicut verbo. Tertio ꝓpter cõuenientiaȝ. Nã cõuenientiꝰ ẽ ꝙ pctõr ſi põt ore cõfiteaꝛ: hoc ex duobus. Primo ex parte ſacerdotis abſoluentis quia oportet ꝙ ipſe abſoluat ſub aliqua forma ꝟborũ. Abſolutio ãt debet fieri pñti ⁊ ñ abſenti: nõ eni põt fieri ꝑ nũciũ vel ſcriptũ: ſed ꝑ propriũ verbuȝ ſub certa forma. Secũdo ex ꝑte pctõris cõfitentis: quia oportet ꝙ ipſe clauibus eccleſie ſe ſubijciat ꝑ cõfeſſionẽ mãifeſtãs ore peccata ſua. Cõfirmat oia iſta Augꝰ li. de pnia. de pe. de pe. di. j. c. quẽ penitet di. Precepit eni dñs mũdatis vt oſtẽderẽt ora ſacerdotibus docẽs corꝑali pñtia cõfitẽda peccata: ñ ꝑ nũciũ nec per ſcriptũ manifeſtãda. dixit enim ⁊ ora mõſtrate ⁊ oẽs: nõ vnus ꝓ oibus: ñ aliũ ſtatuatis nũciũ qui ꝓ vobis offerat munꝰ a Moyſe ſtatutũ: ſed q̇ ꝑ vos peccaſtis ꝑ vos erubeſcatis: erubeſcẽtia eni partẽ habet rẽiſſionis. Hec ille. Et ſic patet pars prima.

Pars ſecũda vbi declaraꝛ ꝙ confeſſio debet fieri cum verecũdatione.

ſ Ecũdo aduertẽdũ ẽ ſicut ex ꝑdictis patere põt ꝙ verecunde ⁊ cũ erubeſcentia debẽt pctã cõfiteri. Nã ſicut inuerecũde deũ offendimꝰ: ita ꝑ verecũdiã ei ſatiſfaciamꝰ. Patet hoc ex ſupra memorato dicto Auguſti. ſed melius i eodẽ. c. ipſe ad hoc idẽ ait. Juſticia eni ſola dãnat: ſ3 dignus ẽ mĩa qui ſpãli labore querit gratiã: laborat eni mens patiẽdo erubeſcẽtiã: ⁊ qm̃ verecũdia magna ẽ pẽa qui erubeſcit ꝓ xp̃o fit dignus mĩa. Unde patet ꝙ quãto pluribus cõfitebiꝛ in ſpe venie turpitudinẽ criminis tanto facilius cõſequiꝛ veniã aut grãm rẽiſſionis. Hec ille. Ex quo dicto dicit Alex ꝙ bonũ eſt confiteri eadẽ peccata pluribꝰ ſacerdotibꝰ: tũ quia quod non videt vnus videt alius: tũ: qꝛ plures orant pro penitẽte. tuȝ quia plures erubeſcẽtie minuũt culpaȝ. hec autẽ verecũdia debet eſſe de peccatis ⁊ ñ de confeſſione. Ecõtrario ꝓ̃ho multi ⁊ multe faciũt qui frontoſi ⁊ inuerecũdi ſũt ad peccandũ: ⁊ efrõtes ⁊ muti diabolica deceptiõe ad cõfitendũ: ⁊ propterea reȝ agũt ſtultã ⁊ dãnoſaȝ: quod patet. 5. rationibus. ¶ Prima eſt: quia ipſi nõ verecũdãꝛ de pctõ ſed đ virtute. i. de cõfeſſione q̃ ꝟtꝰ ſaluti eſt oino neceſſaria. Unde Augꝰ in ꝑdicto. c. quẽ pẽitet ait. Ex mĩa eni precepit hoc dñs vt nemineȝ peniteret in occulto. Jn hoc eni ꝙ ꝑ ſeipſuȝ dicit ſacerdoti: ⁊ erubeſcẽtia viciꝛ ⁊ timore offenſi venia fit criminis. ¶ Secũda rõ eſt qꝛ ipſi nõ verecũdanꝛ de eo qđ dñs abhoiaꝛ ſ. de peccato: deꝰ eni abhoiatur pctã etiã ſolꝰ cogitatiõis: iuxꝛ illud Pro. 15. Abhoiatio

dn̄i cogitationes male ⁊ verecūdant̄ de eo quod ē deo gratū. s. de ꝯfessione que est deo grata sicut dulcison⁹ ⁊ cant⁹: iux̄ illud Esa. 23 Sume citarā ⁊ circue ciuitatē freq̄nta cā ticū vt mēoria sit tui. Citara ⁊ cant⁹ ē ꝯfes sio q̄ ducit aiaꝫ peccatricē in dei mēoriā. s. in eius grāꝫ. ❡ Tertia rō ē q2 nō verecūdant̄ sordidari sorde pcti q̄ excedit oēs immūdici as ⁊ fetores: ꝓpter qꝺ illā de⁹ abhoiat̄. Vn̄ Esa. j. Auferte malū cogitationū vr̄arū ab oculis meis ⁊ verecūdāt̄ ab hui⁹mōi sorde mūdari. qꝺ fit ꝑ pniāꝫ ⁊ ꝯfessionē. Vn̄ Esa. j. dicit dn̄s. Lauamini mūdi estote. ❡ 4ᵃ rō est quia nō verecūdāt̄ de re cōfūdibili. i. de pctō: iux̄ illud ps. Cōfundant̄ oēs iniqua agētes. verecūdant̄ de re honorabili. i. de cō fessione: iux̄ illud Jo. 12. Siq̄s mihi mīstra uerit. s. ꝯfessione p̄cedēte: honorificabit euꝫ pater me⁹. ❡ 5ᵃ rō est: quia nō verecūdant̄ de re sūme dānositatꝭ. s. de pctō qꝺ p̄uat eter na btitudine ⁊ ad eternā ducit dānationeꝫ. de pe. di. 5. c. fratres. ⁊ verecūdant̄ de re sū me vtilitatis. s. cōfessione: que a morte libe rat ⁊ aperit ꝑadisum. de pe. di. c. ecce. Debet igitur esse verecūda de pctō nō de ꝯfessione: qꝺ etiā meli⁹ explicabit̄ in parte sequēti. Et sic patet secunda pars.

Pars tertia huius sermonis vbi ponitur alia cōfessionis ꝯditio q̄ dr̄ fortificatio.

t Ertio q2 dictuꝫ ē in p̄cedenti ꝑte ꝙ verecūdia dꝫ esse de pctō nō de ꝯfes sione: cui⁹ ꝯtriū initit̄ diabol⁹ ꝑsua dere: marie suꝑbis: hypocritis: ⁊ mulierib⁹ an̄ ipsorū oculos tendēs pudorē cōfessionis: vt igit̄ tales fortes sint ad ꝯfitēdū nec vere cūdia teneant̄: tria remedia adhibentur.

❡ Primū remediū ē nāle. Nā. n. dictat ꝙ sicut hō nō erubuit peccare: silr̄ nō erubescat pctā māifestare. Vn̄ Bernar. ait. O nimia insania hominum: pudet ablui ⁊ n̄ pudet in q̄nari: pudet sordes abstergere ⁊ nō pudet cō trahere: abstergit̄ caliga ⁊ dimittit̄ aia. Et Aug⁹ i li. de vera ⁊ falsa opione. 20. c. Nō te pudeat corā vno dicere qꝺ n̄ te puduit for sitā corā multis facere. Nā hūanū ē peccare xp̄ianū a pctō desistere: ⁊ diabolicuꝫ hoc est ꝑseuerare. Hec ibi. ❡ Secūdū remediū dr̄ rōnale: Rō eni dictat vt maius malū euitet verecūdiā ꝙ arctiorē effugiat. Cū igit̄ ma ius malum sit perpetuo in inferno dānari ꝙ̄ hic tꝑalit̄ quasi ꝑ vnā morulā paruā vere recundiā sustinere: ⁊ maior verecūdia sit vt pctōr oibus manifestet̄ in die iudicij ꝙ̄ si de mōstret̄ vni: p̄cipue cū illi dicat̄ vt vicario christi: ergo ex ista p̄senti verecūdia penitēs peccatū celare nō debet vt eternalē ꝯfusiōeꝫ quā ex hoc meret̄ euitet. Nā ex opposito fa cienti deus minat̄ ꝑ ꝓphāꝫ Naum. 3. di. Re uelabo inq̄t pudēda tua in facie tua: ⁊ osten dā in gentib⁹ nuditatē tuā: ⁊ regnis ignomi niā tuā ⁊ proijciā suꝑ te abhoiationē ⁊ ꝯtu melijs te afficiā. Et ideo Hiere. 20. Cōfun dent̄ vehemēter qui nō intellexerūt oppro briū sempiternū quod nunꝙ̄ delebit̄. Hinc Ecclesiasti. 4. Nō cōfundaris ꝓ aia tua di cere verū. ❡ Sed aduertēdū illud quod in eo. c. dicit̄. Est cōfusio adducēs pctm̄: ⁊ ē cō fusio adducēs gratiā ⁊ gloriā: sed hōa ē con fusio q̄ honeste facit pctā cōfiteri: ꝯfusio ꝓ̄o mala q̄ penitētē retinet ne pctā debite cōfite atur: ꝯ quā dicit̄ p̄dictū verbū. Nō cōfun daris ⁊c̄. Aderit eni ſm Hiero. ad Palma chiū. Dies illa. s. iudicij aderit in qua facta nostra quasi in quadā tabula depicta mon strāda sūt. Et Aug⁹ in tracta. de visitatiōe īfirmi: ſmōe. 2. Heu cur erubescis ꝙ nūꝙ̄ facere erubuisti: lauti⁹ ē corā vno aliquātu lū ruboris ꝙ̄ in die iudicij corā tot milibus hominū graui repulsa notatuꝫ erubescere. Cōfessionē propala qm̄ ita tibi remittetur iniq̄tas tua. Et bti quorū re. sūt iniq. ⁊ q̄rū tec. sūt pctā: beati ꝗꝫ cōfessio pcti est dānatō penitētia ꝓ̄o cōfessionē parit vtilē. Hec ibi.

❡ Tertiū remediū dicit̄ cōsciale. Nā sepi⁹ cōsciētia stimulat vt citius penitēs pctā sua cōfessori ostendat: que sibi nō dicunt̄ vt hoi sed vt vicario christi: ⁊ iō pctā n̄ manifestā tur sibi: sed filio dei: cui oino nihil pōt celari Unde aplus ad Hebre. 4. Oia nuda ⁊ aꝑta sunt oculis eius. Istis igit̄ tribus remedijs aia fortificata nō erubescat de cōfessiōe: sed tm̄ de pctō ⁊ dei offensione vt dictū est. s. q̄ remedia nō recepit monialis quedā q̄ longo tēpore optie vixerat: post eius mortē abba tisse ceterisq3 sororib⁹ apparēs se esse dāna tam magno eiulatu affirmauit corā oibus: ⁊ cuꝫ dānationis sue cām ille diligent̄ ab ea perq̄rerēt: dixit: quia in ordine quoddā cri men luxurie fecerat qꝺ ex verecundia semꝑ in cōfessiōe celauerat sꝑans eius remissiōeꝫ

hr̄e: q2 per ſeipā ꝫ ñ modicā pniāz ſtatuit ſu
ſtinere. Cauendū ē tñ ne ꝑ hoc penitēs pctā
ſua ſine honeſtate ⁊ verecūdia cōfiteri ꝑter
mittat. propt̄ quod dicebat Dauid. Verecū
dia mea ꝯ me ē ſemꝑ: ⁊ cōfuſio faciei mee co
operit me. Nō erubeſcam⁹ ergo cōfiteri ſce
lera nr̄a vt in die iudicij ab eterno iudice co
ronemur in ſeculoꝝ ſecula: Amen.

Feria ſexta poſt tertiā dñicā in. xlͤ. de cōditi
one quā debet hr̄e cōfeſſor vt poſſit audire
confeſiones Sermo. 64.

a
Lius ē qui
ſeminat: alius qui metit
Scribunt̄ hec v̄ba Jo.
4. Poſtꝗ̄ a btō euāgeli
ſta Joanne frēs chariſ
mi deſcripta ē in euage
lio occurrēti xp̄i laſcitudo: ⁊ cōuerſio ſama
ritane: vt patet intuēti vſqꝫ ibi. Exierūt de
ciuitate ⁊ veniebāt ad eū. cōſequēt̄ ponit in
formationē diſcipuloꝝ ad p̄dicandū: ꝓ oſtē
dens ꝙ hō debet eē magis ſollicitus de ſpūa
li ſalute ſui proximi ꝗ̄ꝫ de neceſſitate corꝑa
li. Nā rogabāt eū diſcipuli ei⁹. Rabi mādu
ca. Jlle āt dixit eis: loquēs de cibo ſpūali. ſ.
d e cōuerſione ſamaritane ⁊ ſamaritanoꝝ
per ipſā. Ego cibū habeo mānducare queꝫ
vos neſcitis. q. d. alius cib⁹ plus me delectat
Dixerūt ḡ diſcipuli ad inuicē. Nunqd aliqs
attulit ei mādncare. ſ. itelligētes de cibo cor
porali: ⁊ iō xp̄s exposuit di. Me⁹ cibus ē vt
faciā volūtateꝫ eius q̇ miſit me: vt ꝑficiam
opus eius in gentiliū cōuerſione: ⁊ ꝙ inſtet
tēpus hoc faciēdi oñdit di. Nōne vos dicitꝭ
ꝙ adhuc q̄tuor mēſes ſūt. q. d. lꝫ tēp⁹ meſſis
corꝑalis adhuc diſtet tñ tēp⁹ meſſis ſpūalis
iaꝫ venit. Vñ ſeqt̄. Ecce dico vobis: leuate
oculos veſtros ⁊ videte regiones: q2 iā albe
ſūt ad meſſeꝫ. Qđ dicebat ꝓpter ſamarita
nos veniētes ad ipſū iā diſpoſitos ad credē
dū. Deinde īducit eos ad p̄dicādū reſpectu
remuneratiōis di. Et q̇ metit mercedē acci
pit ⁊ cōgregat fructū in vitā eternā vt ⁊ qui
ſemiat ſimul gaudeat ⁊ q̇ metit. ſ. ꝓphe ⁊ diſ
cipuli. Unde ⁊ ſequit̄. Jn hoc eni ē v̄bū verū
i. prouerbiū cōe hꝫ locū in ꝓpoſito qđ. ſ. eſt
verbū nr̄m aſſūptū: q2 ali⁹ ē q̇ ſemiat ⁊ ali⁹
ē q̇ metit. Qđ ēt facit ad ꝓpoſitū nr̄m de cō
feſſione: q2 alius ē qui ſeminat. ſ. p̄dicator: ⁊
alius ē qui metit. ſ. cōfeſſor: de quo i p̄n̄ti ſer
mone ſciendū ē ꝙ qui vult bñ cōfiteri dꝫ eli
gere cōfeſſorē hn̄tē auctē: de q̄ i ſermonario
de articulis fidei i illo articulo: Remiſſionē
pctōꝝ: ꝓcedēte deo dicem⁹ tres alias ꝯditio
nes. Primo aie ſatiſfactionē. Secūdo intel
ligētie illūiationē. Tertio prudētie diſcreti
onem ſiue diſcuſſionem.

Pars p̄ma vbi declarat̄ ꝙ cōfeſſor dꝫ eē
bone ꝯſcie ⁊ ſancte ⁊ honeſte vite.

p
Rimo igit̄ in iſto ſermōe dico ꝙ ad
hoc ꝙ penitēs iueniat grāꝫ in ꝯſpe
ctu dei: dꝫ q̄rere cōfeſſorē bonū: v̄tu
oſū: ⁊ cōſcie ſecurū: q2 ꝗ̄uis ſacerdos exn̄s i
pctō mortali dūmō nō ſit ſuſpēſus notorie:
poſſit cōferre ſacrā. Cui⁹ rō ē: q2 imūdicia
ſacerdotū nō polluit ſacrā. j. q. j. in. c. dictuꝫ
eſt. ⁊ in. c. dñs: vbi dr̄. Dñs declarauit i vno
cetu hoiuꝫ eadē ſacrā ſumētiū nō obeſſe mū
dis aliquoꝝ imūdiciā. Hec ibi. attamē ne
ceſſe ē ad hoc vt penitēs a cōfeſſione recedat
bñ purgat⁹: mūdat⁹: ⁊ inſtruct⁹ ꝙ iueniat
cōfeſſorē cōſcia p̄ditū: vita probatū: ſcitate
ornatū: qđ probo tripliciter. Rōne. Auctori
tate: ⁊ Exēplo. ¶ Prio rōne ſic: Jlle dꝫ eē
bone: deuote: ⁊ honeſte vite cui⁹ miſterio iu
ſtificant̄ ipij: recōciliāt̄ rei: purgāt̄ infirmi:
ceci. ſ. atqꝫ leproſi: atqꝫ reſuſcitant̄ mortui:
ſed tales ſūt ſacerdotes curā aiarū hn̄tes: ḡ
debēt eē bone ⁊ honeſte vite. Unde Aug⁹.
ſuꝑ pſ. 26. ſermōe. 2. ait. Talē eē oꝫ dñi ſa
cerdotē: vt qđ ppl's pro ſe apud deū non va
let: ipſe pro nobis mereat̄ qđ popoſcerit ipe
trare: q2 ſcriptū ē. Si peccauerit popul⁹ ora
bit pro eo ſacerdos: ſi aūt ſacerdos peccaue
rit: q̇s orabit ꝓ eo. q. d. nemo. Hec ille. Pre
terea ille dꝫ eē bone ⁊ honeſte vite q̇ vicē xp̄i
gerit in terris: qui arbit̄ ē ⁊ medi⁹ extitit int̄
pctōrē ⁊ deū: ſed talis ē ſacerdos q̇ q̇cq̇d i fo
ro pnie pronūciat claue nō errāte: de⁹ ipē in
celeſti cōſiſtorio auctē ſua cōfirmat dicente
dño. Mat. 16. Quodcūqꝫ ligaueris ⁊c. ḡ de
bet eē bone ⁊ honeſte vite. Vñ Aug⁹ ait i li
bro qōnū no. ⁊ ve. te. q. 46. Aliud ē bene vi
uere: ⁊ aliud ē ptātē alicui⁹ officij accipere.
Sic eni qui ſacerdos ē nō ex eo vitā cōmēda
tā putare dꝫ: ita qui ⁊ ſcē cōuerſatiōis ⁊ vi
te eſt nō ē etiam ex eo ſacerdotiū ſibi vēdica
re debebit: quāuis bonū ſit ſacerdotiū: tamē
malū erit ei cui cōceſſuꝫ nō ē ⁊ p̄ſumit. Hec

ille. Ex quo videt ꝙ nõ sufficit eē sacerdotē
sed necesse ē esse bonū. Preterea sacerdos i
confessione debet aīas instruere: docere: ar/
guere: ita ⁊ a peccato reuocare: sed malus ⁊
in peccatis inuolut⁹: quō ista facere poterit
iuxta illud Ecclesiasti. 14. Qui sibi neq̃ est:
cui alij bonus erit? de aīa sua modicū curās
de alieno multo minus curabit. Ex quo fiet
ꝙ male disposit⁹ accedēs ad cōfessionē mul
to min⁹ bn̄ dispositus a confessione recedet
imo qḋ peius est aliqñ penitens ad tale malū
cōfessorē accedēs cū decē peccatis mortalib⁹
vtinā nō reuertat cū. 15. Amplius quō au
debit aliū arguere de crimine de quo ipse cō
scius est? cū dicat Hiero. i trāsitu suo. Quō
ꝑdicabit auar⁹ de pauptate: luxuriosus de
castitate: inuidus de charitate. q. d. nō ē pos/
sibile: ⁊ impenitēs quō eius obtēpabit impe
rio: quē scis dei mandatis nō obtēpare. Nā
Lactant. in. 3. di. insti. aduer. gen. ait. Qui
docent tm̄ ⁊ nō faciunt ipsi preceptis suis de/
trahūt pōdus: quis eni obtempet cū ipsi pre
ceptores doceant non obtempare? Hec ille.
Debet ergo cōfessor esse bone vite: quia fm
Lactant. in. 4. Predicti homines malunt
exēpla q̃ verba: qa loqui facile ē oībus: pre/
stare ꝓo difficile. ¶ Secūdo hoc idē proba
tur auctoritate: dicit enim de cōfessoribus
j. Pe. 4. Sicut boni dispensatores multifor
mis gratie dei. Et. j. Chor. 4. in psona con
fessorū ⁊ sacerdotū ait. Sic nos existimet hō
vt ministros christi ⁊ dispensatores ministe
riorū dei. Et Aug⁹ in li. de pe. de pe. di. 6. q̃
vult. ait. Sacerdos itaq3 cui oīs offert pec/
cator: ante quē statuit oīs languor: in nullo
eorum sit iudicand⁹ que in alio iudicare est
promptus: iudicās enim aliū q̄ est iudicād⁹
seipsū cōdēnat: cognoscat ergo se ⁊ purget
in se qḋ alios sibi videt offerre. ⁊ ita. In hoc
inq̃ patentissimū est crimē sacerdotū: ⁊ vl/
tra modū detestabile: qui nō pri⁹ se iudicāt
⁊ alios ligant. Hec ibi. Et in li. 50. Omel.
Omel. 16. idē ait. Si sacerdotibus grāde pe/
riculū est aliena pctā nō arguere: quanto pe
riculosius erit ppria noluisse corrigere atq3
ea nō solū nō emendasse: verūetiā defendis/
se ⁊ defendēdo cumulasse. Et iō illic erit in/
extinguibils cōcrematio: quicqd hic medica
bilis satisfactio: qcqd hic salutifera dissimu
lauerat sanare cōuersio. Et in li. 2. ꝯtra Pe
telianū. rn̄siōe. 30. ait. Ut sit quisq3 ver⁹ sa/
cerdos oportet vt nō solo sacramēto sed iusti
cia quacūq3 induat: sicut scriptū est. Sacer
dotes tui induāt iusticiā. Hec ille. Tu ḡ sa/
cerdos qui vis eē fons in quo sordidi debēt
lauari: prius purifica teipsū: quia fz Gre.
Difficile est fontē nō turpari in quo sordid⁹
lauat. Naz fm doc. irrefragabilē Alex. In
bonis ⁊ fortibus sacerdotib⁹ talis turbatio
est meritoria: dū ei viriliť ꝯtradicūt. In ma
lis autē ⁊ fragilibus mortifera dū ex ea mor/
taliter inq̇nant ⁊ atrociť vulnerāt. Propť
quod Ber. in sermōe. 18. sup Canti. taliter
inquit cuibet ꝯfessori. Tu frater cui propria
salus firma satis nondū est: cui charitas ad
huc aut nulla est: aut adeo tenera atq3 harū/
dinea: quaten⁹ oī flatui cedat: ⁊ cum credat
spiritui omni: circūferat doctrine vēto vno
cui tanta nō est charitas ꝙ diligas proximū
tuū sicut te ipsū vel plus q̃ teipsū: ⁊ tantil
la vt ꝯtra mādatū dn̄i fauore liquescat: pa/
uore deficiat: perturbet tristicia: auaricia
ꝯtrahat: pertrahat ambitione: suspitōnib⁹
inquietet: cōuitijs exagitet: curis euisceret
honoribus tumeat: liuorib⁹ ꝯtabescat. Tu
inq̃ in proprijs teipsū sentiēs: qua naz cle/
mētia queso aliena curare aut ambis aut ac
quiescis: ⁊ ita. Noli eē nimiū iustus: sufficit
tibi si diligas proximū tuū sicut teipm. Hec
ille. Propterea ab illo qui ē in peccato mor/
tali recipe sacramēta quisq3 nō debet: neq3
ad eorū ministrationē inducere nisi quādo
necessitas aut p̄latus vrgeret: eo ꝙ alter sa/
cerdos haberi nō possit. Cuius ratio est: qr
fm Durā. Ray. ⁊ Tho. in. 4. di. 24. Qui/
cunq3 in mortali crimine executionē alicui⁹
ordinis operat mortaliť peccat: ⁊ ex cōseq̄n/
ti qui ad hoc eum inducit: similiť in eodē cri
mine cadit: Aplo testante qui ad Ro. j. ait
Non soluz qui fa. e. sed etiā quicō. fa. digni
sunt morte. 86. di. facientis. 2. q. j. notuz sit
27. q. j. c. 2. de offi. dele. c. j. l3 ex precepto p̄/
lati: aut ex necessitate vt dictū ē a quocūq3
sacerdote ab ecclesia tolerato possint susci/
pi sacramenta. ¶ Tertio hoc idem probat
exemplo dn̄i. Jo. 8. de pe. di. 6. qui vult. Nā
dum falsi pharisei suaz sapientiam suis insi/
dijs capere cupiētes mulierē adulterā addu/
xissēt ad euz dixit eis. Qui sine pctō est vī m
primus in eam lapidē mittat: ⁊ quia oēs co/

ꝯnouerunt seipsos in peccato esse: nullus eā lapidare presūpsit. Ex quo datur itelligi: ꝙ qui vult alios corrigere et eis penitentiā iniungere: prius ab omni peccato mortali se debet mundare. O igitur popule taleʒ elige sacerdotem vt possis a confessione bene mundatus recedere. Naʒ mali sacerdotes ⁊ confessores non ex charitate confitent̄: nec salutem animaruʒ querūt: sed honores: cōplacētias: imo qđ peiꝰ est pecunias. Nā audiui de quodaʒ fratre qui volebat mittere rusticum quendaʒ ad curiaʒ absoluenduʒ: sed totam bursam eius euacuauit: tm̄ illius pecunijs quibus vendiderat plaustruʒ lignorū: ⁊ sic absoluit eum. Quid aliud mali faciunt confessores: absoluunt a quibꝰ nō possūt absoluere: non faciūt conscientiaʒ de grauissimis peccatis mortalibus quibus quotidie repletur mūdus. Unde hodiernis tēporibꝰ tāte vanitates: tot concubinarij: tot vsurarij: tot male consuetudines nisi propt̄ malos cōfessores. O patres mei sacerdotes de manibus vestris requirētur anime pereuntiuʒ vestris malis exēplis. Unde Hiere. 33. Si speculator viderit gladium venientem: ⁊ insonuerit buccina: et populus se nō custodierit veneritqʒ gladius ⁊ tulerit eis animam: ille quideʒ iniquitate sua captus est: sanguineʒ auteʒ eius de manu speculatoris .i. confessoris raquiram. Confirmat hoc Augusti. li. 50. Omel. Omel. 7. di. Si p̄ se vnꝰ qsqʒ vix possit in die iudicij reddere ratōeʒ quid de sacerdotibus futurum est a q̄bus sunt omnium anime requirende. q. d. male erit.

Pars secunda vbi declaratur ꝙ cōfessor debet esse conuenienter doctus.

s Ecundo notanduʒ est ꝙ confessor debet habere aliam conditionem. s. vt sit sufficienter scientificꝰ ⁊ doctꝰ: quia sm̄ Ric. in. 4. di. 18. ar. j. q. 3. Quāuis vna clauis sit in radice. due tamē sūt claues ecclesie quantū ad effectus ⁊ ad relatiōes ad ipsos effectus. Claues ecclesie sunt potestas iudicandi in foro animaruʒ que potestas ex duobus integratur. s. ex potestate discernendi in cause criminatōe: ⁊ potestate diffiniēdi in cause determinatiōe. Prima potestas dicitur: clauis conscie: que nō ē habitꝰ scie nec actus sciēdi ꝙuis clauos ecclesie recipenō debeat: nisi hn̄s scie habitū cōuenient̄ seu sufficient̄ ad executioneʒ potestatis illius. Secūda dicitur clauis potētie cuiꝰ actus ē determinare causaʒ ligando atqʒ soluendo: ⁊ ista clauis ē principalior: quia prima ordinat̄ ad istam. Hinc est quod ait Alex. ꝙ dupliciter est considerare clauē. s. eēntialiter ⁊ accidentalit̄. Est eni quedā potestas discernēdi que venit ex scientia acquisita vel infusa. Nō dico ꝙ hec clauis sit eēntialiter: quia hac desinente nō adhuc desinit esse clauis: nec adueniente aduenit: sed consciētia accidentaliter dicitur clauis: quia accidit claui ꝙ operet̄ sm̄ huiusmōi sciam. Sed alia ē que ē ptās sacramentalis q̄ sacerdoti confert̄ in ordine: ⁊ hec ē ptās discernēdi inter leprā ⁊ leprā: ⁊ hec est eēntialiter clauis. Ex q̄bus oībꝰ patet ꝙ necesse ē ꝯfessorē hr̄e sciaʒ ad executionē huiꝰ misterij: ⁊ iō sic diffinit̄ clauis. Clauis ē potestas discernēdi: ligandi atqʒ soluēdi: que diffinitio ē ex glo. Mat. 16. In qua diffinitione relucet vestigiū trinitatis a q̄ est oīno virtꝰ clauiū: qđ patet: Patri attribuit̄ potētia: Filio sapientia: Spiritui scō clementia seu operatio bona. Sic similit̄ in ecclesiastica hierarchia ē ordinata potestas ad discernēdū ea ⁊ ad operandū respectu clauium: qꝛ scire sm̄ ꝙ hic sumit̄ ē discernere int̄ lepraʒ ⁊ leprā: clauis ḡ est potestas ordinata ad sūmaʒ operationeʒ. s. regni celestis cū scia precedēte: quilibet ḡ debet querere sacerdotē scia p̄ditū: nec ipse sacerdos ad hoc opus se debet ingerē alit̄: qꝛ piculosuʒ ē sibi ⁊ aīabꝰ. ¶ Naʒ querit̄ si sacerdos absoluēs aliquē de facto ab illis peccatis de quibus non potest euʒ absoluere peccet mortaliter. Et respondit Ri. vbi supra. ar. 2. q. 5. Qđ aut facit sciens aut ignorans. Si primo modo: mortaliter peccat scienter enim ⁊ ex deliberatione concessa sibi libertate vel potestate abutitur in preiudicium anime illius quem sic absoluit et dat ei intelligere ꝙ absolutus est: cum tamen non sit: et quantuʒ in se est ponit eum in erroreʒ. Unde super sic absoluentem cadit illa maledictio: Deutrono. 27. Maledictus qui errare facit cecuʒ in itinere. Si autē hoc facit secūdo mō aut illa est ignorātia affectata: et tūc peccat mortalit̄. ꝙuis ñ ita grauit̄ sicut ille q̄ h̄ fac̄ scient̄. Aut ex igrātia crassa ⁊ sic credo ꝙ adhuc mortalr̄ peccet ꝙuis ñ ita

grauiꝰ sicut hoc faciēs ex ignorātia affecta/
ta. Sacerdos enī officiū suū ignorare nō de/
bet. Ad ipsos enī ptinet ī lege instruere sub/
ditos suos. Unde sic absoluentes exponūt se
simili maledictiōi illi que sup filios Hely ve/
nit. de qbus dicit. j. Reg. iz. ꝙ erant filij be/
lial nesciētes dñm nec officiū sacerdotuz ad
populū. ¶ Quod etiā probat: rōne: aucto/
ritate: ꝛ exēplo. Primo rōne sic: Judiciaria
nāqꝫ potestas hoc expostulat vt qd̄ iudica/
re debet agnoscat. Cū aūt cōfessor sit iudex
spūalis cognoscere debet qd̄ iudicat: sed hoc
fieri nō pōt sine sciā. Hic Augꝰ de pe. di. 6.
c. qui vult. ait. Caueat iudex spūalꝭ vt sicut
nō cōmisit crimē nequicie: ita nō careat mu
nere scie: oportet ꝙ sciat cognoscere qd̄ de/
beat iudicare. Judiciaria enī potestas hoc
expostulat vt qd̄ debeat iudicare discernat.
Unde glo. sup verbo sciat. ait. ꝙ ignarꝰ iu/
dex esse dicit nisi habeat pitiā ꝛ experimēta
causarū. Qd̄ etiaz patet in Autētico de iu/
di. in pri. col. 6. Preterea vt dictuz est ad sa
cerdotes pertinet instruere subditos suos in
lege: iuxta illud Agei. z. Interroga sacer/
dotez legez: sed nullus artē aliquā docere p̄/
sumit: nisi prius ipse didicerit. extra de elec.
c. cū in magnarū. 50. di. c. ordinatos. 61. di.
c. misex. 16. q. j. c. si clericatꝰ. difficilior autē
ars nulla ē vtiqꝫ aiarū regimie ꝛ cōsciarꝫ exa
mie: vt in. c. cū sit. ex̄ de eta. ꝛ quali. ordi. pa/
tet ḡ ꝙ nullus sacerdos debet p̄sumē alios ī
cōfessione docere nisi prius didicerit. Unde
Grego. in li. pastoraliū ait. Nulla ars do/
ceri p̄sumit nisi prius interna meditatōe dis
cat. Ab imperitis ergo pastorale magisteri
um qua temeritate suscipit quādo ē ars ar/
tiū regimē aiarū. Hec ille. ¶ Secūdo idez
probat auctoritate. Nā. z. Para. 19. in figu
ra sacerdotibꝰ cōfessoribꝰ dicit. Uidete qd
faciatis: nō eniz hoīs exercetis iudiciū ß dei:
ꝛ quodcūqꝫ iudicaueritis in vos redūdabit
Sit timor dñi vobiscū ꝛ cūcta cū diligentia
facite. Et leui. 10. dixit dñs ad Aarō. Pre/
ceptū ē sempiternū in generatiōes vestras:
ꝛ vt habeatis sciaz discernēdi inter sanctuz
ꝛ prophanū: int pollutū ꝛ mūdū: docēteſqꝫ
oēs filios israel oia legitia mea. Itē Mat.
9. dixit discipulis suis dñs: ꝛ cōsequēt oibꝰ
sacerdotibꝰ. Uos estis sal terre. ꝙ si sal. e. in
quo salietꝰ. Propterea Augꝰ in. d. c. q̇ vult

sic ait. Qui vult confiteri pcā sua vt inueni/
at gratiā: querat sacerdotē scientez ligare ꝛ
soluere: ne cū negligens circa se extiterit ne/
gligatur a deo qui eū misericordiꝰ monet et
petit: ne ābo in foueā cadāt: vt patet Mat.
15. Luc. 6. 36. di. §. vt itaqꝫ. 38. di. c. quod
ipsis. de pe. di. 6. §. quod aūt de renūciatiōe
c. post translationē. de eta. ꝛ quali. c. cuz sit.
Sm enī Alex. de ales. Scire soluere atqꝫ li/
gare ē scire illi ostēdere q̄ requirunt ad ab/
solutionē a peccato: ꝛ ligare cuz penitentia
cōpetenti. Unde Durādus noster ait. ꝙ sa/
cerdos inquātū deputatus est ad celebrādū
diuinū officiuz tantū debet habere de grā/
matica vt sciat cōgrue ꝛ bene proferre: ꝛ ꝙ
intelligat saltē ad lrāz quod legit. Inquātū
ṽo minister ē sacramentorū q̄ sit cuiuscūqꝫ
sacramēti materia vel forma atqꝫ modū eo
ruz dispēsandi scire tenet. Inquantū ṽo do
ctor est tenet scire fidei erudimēta. Inquā/
tū ṽo iudex ē in foro cōscie tenet scire ꝛ dis/
cernere inter leprā ꝛ n̄ leprā: saltē ī illis pec/
catis que sūt oibus notoria ꝛ penitentez ad
salutē dirigere. In alijs ṽo pctis d̄ qbꝰ etiā
sapientes dubitāt: simplex sacerdos dz tan/
taz sciaz habere: ꝙ sciat de his saltē dubita
re: ꝛ ꝙ nec procedēdū sit sine supioris ꝯsilio
ad quē debeat ꝛ possit remittere penitētem.
Nā difficile ē scire māz restitutionū: ꝯctuū
ꝛ a coione suspensionuz: Et pōt hic dici ꝙ q̇
non ingerit se ß reqsitus exercet ex charitate
nō teneat nisi sm p̄dicta inquātū scit ꝛ pōt
comode: qr ipossibiliū nulla ē obligatio. ff.
de re. iu. l. ipossibiliū. Sz q̇ obtulit se officio
fortiꝰ obligat. talis enī tenet de oī exacta di
ligētia. ar. ff. depo. l. j. vbi dr̄ ī. c. sepe. ꝙ qui
obtulit se deposito tenet de leuissima culpa:
vbi als nō teneret nisi de dolo ꝛ lata culpa:
cū recipiat tm̄ ad vtilitatē alioꝝ. ¶ Tertio
hoc idē probat exēplo: sicut. n. in lege veteri
officiū sacerdotū erat iudicare de lepra spūa/
li ꝛ n̄ lepra: ꝛ differētijs lepre: ita ꝙ vnꝰ q̇sqꝫ
leprosus vel mūdus iudicabat arbitrio sa/
cerdotis vz Leui. 13. Sic sacerdos inquātū
confessor est de lepra spirituali: ergo ꝛc̄.
¶ Aduertendum tñ sm fratrē Antonium
archiepiscopū florentinū or. p̄dicatoruz. ꝙ
potest q̇s dūmodo nō sit nimis impitꝰ in tri
bꝰ casibꝰ audire ꝯfessionē. Primꝰ ē qn̄ picu/
lū mortꝭ iminet nec aliū possit hr̄e: tūc q̇libet

pōt ⁊ debet audire ꝓpt̄ efficaciā sacr̄i ne ea
ꝑueꝛ. Secūd⁹ est qn̄ cōfitens est sufficienter
ꝑitus: ita q̄ doceat cōfessorē. Terti⁹ est qn̄
cōfitēs spūaliter viuit ⁊ crebro cōfiteꝛ q̄ nō
ꝯsueuit habere nisi pctā venialia. Qui vult
ergo recte cōfiteri q̄rat sacerdotē habētē sci-
entiā ⁊ cōsciam: ⁊ ideo oī sacerdoti nō ē cō-
fitendū. vn̄ Eccle. 4. dr̄. Ne subiicias te hoi
pro pctō. ⁊ in dicto. c. qui vult. dicit Aug⁹.
Qui cōfiteꝛ sacerdoti meliori q̄ pōt cōfitea
tur. ¶ Sꝫ hic oriꝛ vnū dubiū. Quid si nō
īueniꝛ idone⁹ scia ⁊ cōsciētia: sed vn⁹ deficit
scia ⁊ ali⁹ cōsciētia. Aliq̄ dicūt q̄ tuti⁹ ē cō-
fiteri habēti sciam ⁊ nō cōsciētiā: q2 scia ē ne
cessaria ad executionem sacr̄i. Aliq̄ aūt di-
cūt oppositū ⁊ forte melius: q2 vt ex ꝓxime
dictis patet: deficiēs scia pōt i casu necessitatꝭ
sine pctō audire: sed deficiēs cōsciētia nō pōt
sine pctō mortali intromittere: cui pctō ānec-
tiꝛ q̄ ei peccādi occasionē ꝑbet cū posset sibi
aliter ꝓuidere: vt patet. s̄. in ꝯsideratiōe ꝑce
dēti. Preterea pl⁹ valet facere sine scire q̄ ecō
tra. vn̄ Math. 7. dr̄. Qui facit vo. p. m. q̄ i
celis est ipē i re. c. Et ꝑme Chorī. 13. Si ha-
buero ꝓphetiā ⁊ noueri ministeria oia ⁊c̄. ⁊
oēm cōsciam. ⁊c̄. Et ideo Eccle. 19. Melior
est insipiētia cū timore dn̄i q̄ apparēs sapiā
⁊ stulticia. Imperfectū scie pōt supplere ꝑ-
fectio charitatis. extra de renu. c. nisi. §. ꝑ de
fectu: Sed īꝑfectū inocētie nō supplet scia:
ideo q̄ pei⁹ est quanto est maior scia tanto
ꝑiculosior: sicut bon⁹ gladi⁹ in manu furiosi
sicut pꝫ in demone q̄ ē denominat⁹ a sciētia:
Vn̄ prime Chorī. 8. Scia inflat: charitas
edificat. Sup̄ quo glo. magistri sn̄iarū ꝟm
Aug^m^ dicit. Addite scie charitatē ⁊ vtilis
erit. Scia cū charitate vtilis est: ꝑ se inflat
in sup̄biā ⁊ demones q̄ greco noie a scia sic
sūt noiati i q̄b⁹ scia ē sine charitate. Hec ibi
A cōsiliario ꝗ̄ malo serua aiam tuā. Eccle.
37. Et sic patet pars secūda.

Pars tertia vbi declaraꝛ q̄ cōfessor debet
eē prudens ⁊ discretus in examinatiōe ⁊ dis
cussione peccatorū.

t Ertio notādū ē q̄ intra alias condi
tiōes cōfessoris est ipsū diligēter ꝑ
scrutari ⁊ examinare cōsciam pctōris. Ad
cui⁹ rei euidētiā aduertēdū est q̄ triplex pōt
eē talis examinatio. Prima diciꝛ negligēs.
Secūda dr̄ indeficiēs. Tertia dr̄ diligens.

¶ Prima q̄dē dr̄ examinatio negligēs qn̄
. s. cōfessor nō curat examinare diligēter con
scientiā cōfitentis. De quib⁹ ꝓphetauit Da-
uid di. Defecerūt scrutantes scrutinio: ⁊ tn̄
hoc necessariū est ⁊ confessori ⁊ cōfitenti: ⁊
maxime ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter igno-
rantiā: q2 pctōres ignorant que dei sūt. Cō
tra quos Aug⁹ in li. 2° q̄ōnū no. ⁊ ve. test.
q. 87. Non oīs ignorans īmunis est a pena
ille eni ignorās pōt excusari a pena: q̄ quod
disserat nō audiuit: illis aūt hoc ignosci nō
poterit q̄ habētes a quo disserēt operā non
dederūt. Hec ille. Et ideo si cōfessor audiuit
aliq̄d de penitente vel sciuit ꝑ ꝓbabilē cōie-
cturā debet penitēti ad memoriā reuocare:
q2 pōt timere ne penitēs sup̄ h̄ habeat igno
rantiā crassam: que nō excusat ꝟm Guiliel.
Hinc etiā Aug⁹ in li. de grā ⁊ lib. arbitrio
ad Valenti^m^ ait: Qui ꝗ̄ nouerint dina mā
data: auferēꝛ ab eis excusatio quā solēt ho-
mines habere d̄ ignorātia: nec ipsi sine pena
erūt qui legē dei nesciunt. Qui eni sine lege
peccauerit sine lege peribit: Hec ille. Propt̄
h̄ igiꝛ debet cōfessor penitentē examinare vł
etiā forte q2 n̄ itelligit illud vł aliud eē pctm̄
Nā sicut Isido. ait. Ignorās quotidie pec-
cat ⁊ ignorat. ¶ 2°. necessaria ē examinatio
ꝓpter negligentiā. Nā hoies multi reperiū
tur circa salutē suā negligētes. vn̄ Aug⁹. in
omel. sup̄ illud. Vtinā calid⁹ eēs. ⁊c̄. Sunt
q̄dā iusti intra scām eccliam cōstitutiq̄ vitā
ab oī crimine custodiūt: sꝫ tn̄ in agenda que
libet bona nō resurgūt: ⁊ hi tales nec frigidi
sūt nec calidi: q2 nō sufficit mala cauere: nisi
studeat q̄s bona facere. Hec ille. Hui⁹ condi
tionis sepe sūt penitētes q̄ sine examinatōne
cōsciētie sue ad cōfessionē accedūt: q̄ quidē
euacuare cōsueuit fructū cōfessionis. Et iō
tales ꝑ confessores si bono modo fieri posset
audiēdi non eēnt nisi ꝑus seipsos examinas
sent ac obseruarēt que dicta sūt de cōfessio-
nis ꝑparatione: in q̄ si deficiūt a ꝓuido cōfes
sore adiuuandi sūt. ¶ Tertio necessaria ē
examinatio ꝓpter verecūdiā. Sūt aūt ple-
riq̄ꝫ tā femine q̄ mares: q̄ poti⁹ omitterent
confiteri q̄ ore ꝓprio manifestare pctm̄. q̄ō
quidē ex superbia ⁊ hypocrisi originē habet
vt ex supradictis patet. Et ideo cōfessor di-
scret⁹ a penitente ingenioso oēm noxā ⁊ vere-
cūdiā debet remouere: ꝓinde statim debet

exponere sibi magnitudinẽ culpe cũ .s. cõfite
tur eã: sed in fine hoc facere debet: vñ Aug
de pe. di. 6. c. i. ait Diligẽs inq̃sitor ⁊ subtilis i
uestigator sapienter ⁊ q̃si astute interroget a
pctõre: ꝙ forsitã ignorat vel ex verecũdia ve
lit occultare. ¶ Scõa examinatio dr̃ infi/
ciens. Sũt nãq; plura que cõfessor in spãli
minime querere debet: ⁊ maxime ꝓpter tria
Primo ꝓpt̃ curiositatẽ: ꝙ fit cũ ꝯfessor nõ
cõuenientia nec ꝑtinentia sed aliena a statu ⁊
moribꝰ penitẽtis ꝑq̃rit: que in talibꝰ q̃ri nõ
solent: q2 q̇libet interrogari ⁊ examinari dꝫ
ſm statum ⁊ ꝯditionẽ suã ꝯtra q̃s ait ꝓpha
Scrutati sũt iniq̃tates ⁊c̃. hos etiã repꝑhẽdit
Sco. in. 4. di. 15. Scõo ꝓpt̃ fragilitatẽ: sũt
eni q̃dã que nõ debet cõfessor inq̃rere in spe
ciali: sicut sũt incõsueta scelera ⁊ enormia ꝯ
naturã. Rõ ẽ: q2 frequẽter addiscit penitẽs
que nõ nouit: ⁊ cõtingit sepius inq̇nari ipm
cõfessorẽ ⁊ in talibꝰ cõcuti: ꝓinde. Prouer.
xi. Inuestigator malorũ opprimetur ab eis.
Propt̃ea nõ debet talia inq̃rere nisi in gñali
q̃si de lõginq̃ ꝑ quasdã circũlocutões: vt si fe
cit q̇ cõfitet̃ intelligat: ⁊ si nõ fecit non addis
cat. Nã narrat Cesariꝰ. Q̃ȯ q̃dã virgo cõ
fitebat̃ sacerdoti: ⁊ ille sicut iprudẽs de pec/
catis illi ignotis cepit eã interrogare: q̃ mox
de eis ⁊ tãtũ cepit tentari ꝙ sicut postea re/
tulit sacerdoti alteri vix ab illis pctis se cõti
nuit. Tertio ꝓpter iprobitatem. Naꝫ dicit
Sco. vbi. s̃. ꝙ sacerdos multũ errat i cõfes
siõe int̃rogãdo ⁊ audiẽdo libenter placibilia
⁊ inhonesta auribꝰ: ⁊ maxime si int̃rogat ȯ
eis volũtate vitiosa. In huiꝰ misteriũ Iu
dith. 8. dr̃. ꝙ Iudith sacerdotibꝰ ait: Uos
aũt nolo vt scrutemini aiũꝫ meũ. Iudith ãt
ꝯfessio interp̃tat̃ in q̃ mystice designat̃ ꝙ im
proba inq̃sitio p̃dictoꝝ ẽ i sacerdotibꝰ neces/
sario repꝑmẽda. Insuꝑ eodẽ ministerio p̃ce/
pit dñs Deut̃. 24. Cũ repetes a ꝓximo tuo
rẽ aliquã quã tibi debet non ingredieris do/
mũ eiꝰ vt pignꝰ auferas: s̃ stabis foris ⁊ ille
tibi ꝓferet qȯ habuerit. Et iȯ Cesariꝰ dat
exemplũ oñdẽs ꝙ iprobã int̃rogatio põt eẽ
cã dãnatiõis di. Q̃ȯ quedã matrona diues
quedã enormia pctã habebat de quibꝰ nũq̃
potuit alicui cõfiteri: licꝫ de eis multũ dole
ret. Sꝫ quidã erat sacerdos iuuenis quem
nutriebat ⁊ ex hoc sũpta securitate cõfessa ẽ

ei pctã sua: quibꝰ ille auditis cepit sollicitare
eã ad consensũ suũ: sed illa ꝑfecte cõtrita re/
nuẽte cepit eã diffamare ⁊ pctã sua reuelare
sed cũ verbis eiꝰ nõ crederet̃ illa sine nota in
famie remanẽte sacerdos fatuus de ꝓuincia
est dãnatꝰ. Ex q̃ arguit̃ ꝙ nõ cuilibet sacer/
doti est cõfitendũ. ¶ Tertia dr̃ examinatȯ
diligẽs: q2 sicut ex p̃cedentibꝰ pꝫ: q2 sicut cõ
fessor debet vitare in examinãdo extremita/
tes: ita debet habere discussiones mediocres
q̃ sunt. s. int̃ nimiũ ⁊ nõ satis: ⁊ hoc obserua/
re debet maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpt̃ au/
ctoritatẽ. Nã absq; dubio oportet ipsũ ꝯfes
sorẽ diligẽtẽ eẽ in iuestigãdo: maxie faciẽdo
cuilibet penitẽti int̃rogatões gñales. s. vtrũ
p̃terito ãno cõfessus sit: ⁊ an integralit̃ ꝯfes
sus sit: ⁊ vtrũ cõpleuerit pniam: ⁊ si dicit ꝙ
nõ: tunc q̃rat si pniam sibi ipositã scit: si scit
dicat ꝙ adhuc expleat eã: ⁊ tũc non oportet
eũ iterare cõfessionẽ: si aũt oblitus est tunc
iterabit ꝯfessionẽ p̃teriti anni: deinde querat
vtꝝ pꝰ q̃ꝫ venerit ad annos discretiõis annis
singulis ꝯfessus sit: ⁊ ꝑcepit sacratissimũ sa
cramẽtũ: ⁊ si vnq̃ sacratissimã eucharistiã
i mortali culpa sũpserit: pꝰ ea querat ȯ trãs/
gressione. x. p̃ceptoꝝ. septẽ capitaliũ vitioꝝ
generaliũ eccl̃ie mãdatoꝝ: ⁊ de abusiõe q̇nq;
sensuũ: ⁊ de circũstantijs pctõꝝ ꝯtra q̃sdam
q̇ dicunt vel credũt nõ eẽ obligatos ad inter
rogandũ vel examinãdũ eos quos in confes
sione audiũt: tenẽt̃ enim ad oĩa supradicta.
Cuiꝰ rõ est: quia cõfessor ipse est tũc iudex.
Iudex aũt libẽter debet inq̇rere cause verita/
tẽ: maxime q̃ñ dubia surgũt: exẽplo scĩssimi
Iob q̇ de se. 29. c. mystice ait Causã quã ne
sciebã diligẽtissime iuestigabã. Ad hoc fa/
cit quod scribit̃ de pe. dis. 6. c. qui vult. circa
p̃ncipiũ ⁊ optime vltra mediũ. Et extra de
pe. ⁊ re. c. oĩa. §. sacerdos aũt. vbi dr̃: Inq̇/
rat ⁊ pctõris ⁊ pcti circũstãtias quibꝰ ⁊ pru/
denter intelligat quale debeat prebere ꝯsiliũ
⁊ cuiusmodi remediũ adhibere diuersis expe
rimẽtis vtendo ad sanãdũ egrotũ. Secũdo
ꝓpter charitatẽ qua tenet̃ cõfessor diligere
ꝓximũ suũ sicut seipsũ: imo penitentẽ sicut
filiũ. In cuiꝰ mysteriũ Exo. 23. p̃cepit dñs
di. Si videris asinũ odiẽtis te iacere sub one/
re nõ ꝑtransibis sed subleuabis eũ: quanto
magis subleuãdꝰ est filiꝰ spũalis: q̇ a ꝯfessore

in ſanguine chriſti regenerat. Tertio ꝓpter
vtilitatē. Si eni confeſſor fuerit diligēs in
quiſitor ⁊ prudens penitētis examinator: ſe
pius abſq; ſcandalo ⁊ cū fructu maximo q̄ſi
a longinquo querens liberabit ⁊ ſaluabit ab
occultis ⁊ ab ignotis criminibꝰ animā eius
ꝓinde Job. 26. dicit: Obſtetricante manu
id eſt a cōfeſſore ꝓuido ⁊ diſcreto eductꝰ eſt
coluber tortuoſus. Elige igit anima pecca-
trix cōfeſſorē bonū doctū ⁊ prudentē: vt ſic
poſſis ab omni plaga ſpūali curari ⁊ dei gra
tiā conſequi in preſenti ⁊ gloriam in futuro
in ſecula ſeculorum. Amen.

Sabbato poſt tertiā dominicā in q̄dra-
geſima De remiſſione ⁊ cōfeſſione peccatoꝝ
venialium. Sermo. 65ꝰ.

Ade et am

plius noli peccare. Scri
p
bunt hec ꝟba Jo. 8. Tē
tātes Jeſū phariſei frēs
chariſſimi vt poſſent eū
accuſare adduxerunt ei
mulierē in adulterio deprehēſa3 di. In lege
Moyſes mandauit nobis huiꝰmodi lapida
re: tu ḡ quid dicis? Jeſus aūt ſm morē iu-
dicialē. Primo ſcripſit ſnīam ſuā poſtea ꝓ-
nūciauit: ⁊ iō inclinās ſe deorſū digito ſcribe
bat in t̄rā: illud. ſ. qđ poſtea ꝓtulit ad maio
rē certitudinē. Cū autē ꝑſeuerarent interro
gantes eū erexit ſe ad eoꝝ iportunitatē repri
mendā ⁊ dixit: Qui ſine pctō eſt veſtrū: pri
mus in eā lapidē mittat. q. d. puniat pecca-
trix ſed nō a peccatoribꝰ: ipleat lex quā alle-
gatis ſ3 nō a trāſgreſſoribꝰ legis. Et iterꝝ in-
clinās ſe ſcribebat i terrā. Dicūt aliq̄ qđ ſcri
bebat id quod ꝑus ad oſtendendā maiorem
firmitatem ſnīe. Alij dicūt ⁊ meliꝰ videtur
qđ ſcribebat eoꝝ pctā: vt eos oñderet ieptos
ad executionē huiꝰ ſnīe: ideo ſequit ꝙ audiē
tes hoc: vnꝰ poſt vnū exibat incipientes a ſe
nioribꝰ: ⁊ remāſit Jeſus ſolus. ſ. a ſuis calū
niatoribꝰ. Erāt eni diſcipli ⁊ m̄lti alij ⁊ mu
lier i medio ſtans: Erigens ſe Jeſus dixit ei
Mulier vbi ſūt qui te accuſabant? Nemo te
cōdēnauit? q̄ dixit nemo dn̄e: dixit aūt ei Je
ſus: Nec ego te cōdēnabo: q2. ſ. veni pctōres
ſaluare ⁊ nō cōdēnare. Eſt tamen ſciendu3
ſm Nicho. de lira: ꝙ hoc factū xp̄i non eſt
trahendū ad cōſequentiā: imo debent ſacer-
dotes in foro penitentiali iponere penitētiā
ſm cōditionē peccatoris ⁊ pctī: quia ipſi nō
habent talē poteſtatē remittēdi: poterat eni
chriſtus tali mulieri tantā contritionē dare
ꝙ ſufficeret ad deletionē totius culpe ⁊ pene
⁊ iſtā cōtritionē cognoſcere. Non ſic autem
aliꝰ ſacerdos qui non mouet cor neq; videt.
Jdcirco dixit mulieri ꝟba ꝓpoſita. Uade. ſ.
abſoluta a culpa ⁊ a pena: ſed ecce penitētia
quā tibi impono. Jā amplius noli peccare.
Saluando eni nām: cōdēnauit tamē culpā
Jn quibus verbis etiā oſtendit myſterium
confeſſionis. S3 in pn̄ti ſermone aliq̄ breui-
ter duxi tractandū de cōfeſſione ⁊ remiſſio-
ne peccatoꝝ venialiū. Et quia lectio ſabbati
na debet eē paruula de pctis venialibꝰ tres
paruas ⁊ breues cōſideratiōes ānotabimus.
Prima erit ſi aliqua pctā venialia poſt hanc
vitā remittāt q̄ꝫtū ad culpā. 2ᵒ ſi neceſſe ē
ad remiſſionē venialiū ea cōfiteri. 3ᵒ q̄t mo
dis pn̄t nobis venialia in hac vita remitti.

Pars prima vbi declarat ſi aliq̄ pctā ve-
nialia pꝰ hāc vitā remittāt q̄ ad culpā.

Rimo ergo declarandū eſt: Utru3
p
aliqua pctā venialia pꝰ hanc vitam
remittant q̄ꝫtū ad culpā. Et reſpon
dent ad hoc iſti famoſi doct. ſ. magiſter i. 4.
diſ. 21. c. 3. Ric. in eadē di. ar. 2. q. 1. ⁊ Alex.
in. 4. parte ſūme in tractatu de penitentia in
generali. Qđ peccata venialia remittūt pꝰ
hanc vitā nō tamē q̄ꝫtū ad penā: ⁊ ſic etiā re
mittunt mortalia multa in q̄ꝫtū ꝑmo in hac
vita remiſſa ſunt q̄ꝫtū ad culpā: pena eni de-
bita ſoluit in purgatorio: ſed etiā q̄ꝫtum ad
culpā nō ſic intelligendo: ꝙ ſine pnīa ꝑ ignē
purgatorij cōſūmat: ſicut per ignē conſumi
tur argenti rubigo: ſed quia ꝑ penā iuuant
aīe ad penitendū de venialibꝰ de q̄bus in hac
vita ñ penituerūt ⁊ ꝑ charitatē cū q̄ a corpo
ribꝰ abſceſſerūt eoꝝ pnīa format ⁊ acceptat
⁊ ſic veniales culpe eis remittunt. Nam pec
catū veniale ſimul pōt ſtare cum charitate: ḡ
pōt eē ꝙ aīa recedat a corpore cum vtroq3.
Aut ḡ illa aīa carebit i perpetuū vita gl'ie:
quod eēt iniuſtū aut remittet peccatū illud
veniale. Hinc eſt opinio dicētiū animas nō
poſſe a corporibus recedere cu3 pctō veniali

ſimul cum charitate: quia ut ipſi dicebanť.
Q̄ eſt pctm̄ de quo hō non penitet añ egreſſū
aīe a corpore: in ipſo egreſſu fit mortale: nō
idē in numero: ſed q2 nō penitēs in tali ſtatu
de oī tā mortali q̄ꝫ veniali: ſaltē in generali
mortalē ꝯtēptū icurrit ipſa falſa ē. Pōt eni
cōtingere ꝙ hō i charitate exiſtēs obdormi
at in aliq̄ veniali pctō: de quo nūq̄ꝫ penituit
nec in ſpāli nec in gnāli: ⁊ ꝙ ſic dormiēs mo-
riať. Cū ḡ dormiēdo hō nullū mortalē cō-
tēptū poſſit icurrere: planū eſt aiam iſti⁹ a
corpe recedere cū charitate ⁊ veniali pctō ſiľ
cui⁹ oppoſitū ipſi dicebāt. Preťea cū veniale
pctm̄ ſiľ poſſit ſtare cū charitate: ſi moriens
vſū liberi arbitrij habēs ex carnis fragilita
te ſit nō penitēs de aliq̄ veniali pctō: vere tñ
penitēs d̄ oī mortali nō video rōnē: q2 talis
dici debeat icurrere cōtēptū mortalē: cū nō
adhereat alicui rei inducēti auerſionē a deo
vľ corrūpēti formabile p̄ncipiū ſpūalis vite
q̄ ē charitas. Q̄d ſi ꝯdicať auctoritate Hu
gonis 2.° lib.° de ſacr̄is pte. 15. c. 13. di. Nemo
ſpet q̄d hic neglexit cū obierit apud deuz ꝓ-
merere. Ad hoc dicēdū ꝙ ibi loq̇ť Hugo d̄
moriēte i pctō mortali: q2 talis nō meruit vt
poſtea digne poſſit penitere: ſec⁹ aūt de dor
miēte i pctō veniali. Itē ſi dicať facili⁹ ē pec
care q̄ꝫ a pctō reſurgere: ſed aīe recedētes a
corpib⁹ cū charitate ampli⁹ nō pñt peccare:
ḡ nec a pctō veniali reſurgere. Ad h̄ dicen-
dū ꝙ vex ē de pctō mortali tā i hac vita q̄ꝫ i
alia: q2 in hac vita a tali pctō difficile ē reſur
gere: in alia aūt eſt ipoſſibile: ſ3 nō ſic dicen
dū ē de veniali. Quāuis eni i hac vita facili⁹
ſit venialiť peccare q̄ꝫ de veniali peccato vere
penitē: nō tñ ſic dicēdū ē poſt hāc vitā per
cōpationē ad aiam q̄ recedit a corpe cū cha-
ritate. Sicut eni illa que ſine charitate rece-
dit pōt male velle ⁊ de mala volūtate digne
penitere non pōt: ſic p ꝯriū iſta non pōt male
velle ⁊ de inordinato actu volūtatꝭ reſpcū ve
nialľ quē habuit i hac vita digne penitē pōt
Poſtremo ſi dicať Damaſcen⁹. 2.° lib.° c. 4.
di. Q̄d eſt hoibus mors hoc eſt angelis ca-
ſus: q2 poſt caſū non ē angelis penitentia: ḡ
a ſiľi nec aiabus ſepatis. Ad hoc dicendū ē
ꝙ illud ſiľe non valet niſi q̄ꝫtū ad aias q̄ re-
cedūt a corpe cū mortali: ille eni que cū ſolo
veniali recedūt mortue nō ſūt: nec venialiť
peccare ꝓprie dr̄ cadere: q2 per ſolū veniale
nō cadit aīa a ſpūali vita. Et ſic p3 ps p̄ma.

Pars 2.ª vbi declarať an cōfeſſio ſit ne-
ceſſaria ad remiſſionē venialiū pctōꝝ.

s Ecūdo declarandū eſt ſi neceſſe eſt
ad remiſſionē venialiū ꝯfiteri. Et re
ſpondit ad hoc Ric. in. 4. di. 16. ar. 5
q. i. ⁊ Alex. vbi. s. Q̄d de pctis venialib⁹ pe-
nitētiā eē neceſſariā ſine cōfeſſione dupliciť
pōt intelligi: aut ꝙ ſit neceſſaria ad eoruz re
miſſionē: aut ad eoꝝ ſalutez. ¶ Primo mō
loquendo de penitētia interiori. ſ. de cōtri-
tione: de lege coī eſt neceſſaria de pctis ve-
nialib⁹ implicite vľ explicite in ſpāli vel coī
q̄ꝫdiu voluntas inordinationi actualiť in-
hereret oportet eā inordinatā eē: vñ ad remiſ
ſionē venialis pcti neceſſariū eſt ꝙ volūtas
deſinat inordinationi inherere: nec tñ h̄ ſuf-
ficit de lege: ſed etiā requiriť ꝙ inordinatio-
nē p̄teritā actualiter deteſteť explicite vľ im
plicite. ¶ Secūdo non eſt neceſſaria de ve-
nialib⁹ pctis penitētia p ſe in hac vita: quia
ſimul ſtare pōt cuz gratia. In cuius virtute
cū ea pctā voluntas deteſteť: poſt mortē in
purgatorio remittunť. Per accidēs tñ ē ne-
ceſſaria pnia interior de illis ⁊ etiā exterior
. ſ. confeſſio in hac vita: ⁊ hoc dupliciť. Aut
rōne dubij ꝓbabilis qñ vehemēter dubitat
homo vtꝝ pctm̄ ſit veniale vľ mortale: Hoc
idē ait Alex. in. 4. pte in tractatu de confeſ.
q̇ ait: ꝙ in illo caſu debet cōfiteri ⁊ relinquē
iudicio cōfeſſoris vtꝝ ſit mortale vľ veniale
Tūc eni ſi d̄ illo nō penitet expōit ſe diſcrimi
tāq̄ꝫ cōtēptor ſue ſalutis. Hoc idē dicēdū ē
qñ dubitať de piculo: qñ. ſ. aduertit hō ali-
quā affectionē deordinatā venialē: ita in ſe
ipſo itēdi ꝙ ꝓbabiliť ꝯiecturať ꝙ niſi ipſā p
pniam abijciat trahit ipſū ad mortale. Aut
rōne ſtatuti: qñ. ſ. hō nō h3 niſi pctm̄ venia-
le cū teneať ſemel in anno cōfiteri p ſtatutū
eccľie vt dictū ē s. nec h̄ vltimū ꝯcludit ꝙ ne
ceſſaria ſit pnia iterior. Si eni hō nō hñs ni
ſi venialia: ⁊ eſto ꝙ de illis iteri⁹ nō penitcat
ſi tñ ea cōfiteť ſuo ſacerdoti non ē eccľiaſtici
ſtatuti trāſgreſſor. Attēdēdū tñ ꝙ q̄ꝫuis cō
feſſio de venialib⁹ nō ſit neceſſaria niſi in ca-
ſib⁹ p̄dictꝭ: tñ putilis ē ad remiſſionē eorum
Quia ſm Ric. i. 4. di. 21. ar. 3. q. i. ⁊ etiā be.
Tho. ibidē. Iſta gnālis cōfeſſio venialiū ex
q̄tuor h3 ꝙ ad remiſſionē eoꝝ valeat q̄ꝫtū ad
culpā vľ penā vľ i totū vľ i ptē. ſ. ex cōtritōē
cōfitētis: ex hūilitate cōfeſſionis: ex orōne
ſacerdotꝭ: ⁊ ex vi clauiū. ⁊ ſic p3 ſecūda ps.

Pars tertia vbi declarat̄ modus remis-
sionis venialiū.

t Ertio sciēdū ē q̄ vltra p̄dictos mo
dos remissionis pctōꝝ venialiū mul
ti alij reperiunt̄. ¶ Prim⁹ eni ꝑm Ricar. ⁊
Tho. in locis p⁹allegatis ꝑ ꝯfessionē gene-
ralē nō sacramētalē q̄ fit publice corā mult̄
in eccl̄ia: vt i p̄ma cōpletorio ⁊ añ missā hec
eni habet efficaciā ad remissionē venialem.
Ex trib⁹ p̄mis ꝓxime dictis. s. cōtritōe ꝯfes-
sione ⁊ sacerdotis orōne non ex. 4°. s. vi cla-
uiū. Et ꝓpter hoc etiā nō subiūgit̄ i p̄ma cō-
pletorio absolutio ⁊ pnie ipositio: sed solum
dr̄ orō Misereat̄ tui. ⁊c̄. Secūd⁹ mod⁹ est
per deuotā pectoris tonsionem ⁊ etiam per
solam cordis contritionem de pe. dis. i. tres
sunt. Terti⁹ est ꝑ bn̄dictionē ep̄alē ⁊ etiā ꝑm
Ray. per bn̄dictionē sacerdotalem in missa.
Quart⁹ ē ꝑ coionē digne sūptā de cōse. dis.
2. cū oē crimē. 2. c. si quotiēscūq3. Quint⁹ ē
ꝑ extremā vnctionē. extra de sacra vnctōe. c.
vnico. §. de secunda. Sext⁹ ē ꝑ aq̄ benedicte
asꝑsionē. de cōse. dis. 3. c. aquā. Septim⁹ ē ꝑ
elemosynaꝝ largitionē. de pe. dis. i. quāobrē
. c. medicina. ⁊ dis. 3. c. sane. Et hec int̄ alia
aie medicamia efficacior ꝑm Chryso. q2 di-
xit dn̄s Luc. xi. Date elemosynā ⁊ ecce oia
mūda sunt vobis. de pe. dis. i. medicamentū
Octau⁹ ē ꝑ iiuriaꝝ remissionē. dicit eni dn̄s
Luc. 8. Dimittite ⁊ dimittet̄ vobis. Silit̄
⁊ q̇dā addūt ꝑ flagelloꝝ supportatiōe3. No
nus ē ꝑ deuotā orōnē p̄cipue dn̄icalē. de pe.
dis. 3. de quotidianis. Et de his aliq̄ ponūt
istos ꝟsus. Cōfiteor: tondor: cōspergor: cō
teror: oro. Signo: edo: dono: ꝑ hec venialia
pono Decim⁹ ⁊ vltim⁹ pōt addi ꝑ idulgētias
positas a ptātē habente. extra de pe. ⁊ re. q̄
añt. Et generalit̄ ꝑ q̄dcūq3 bonū op⁹ dicto
. c. medicina. de pe. dis. i. ibi. Redime te ope-
rib⁹ tuis. Et q̇d dictū ē de venialib⁹ idē etiā
intelligit̄ de mortalib⁹ ꝑ verā pniam ⁊ con-
fessionē ad venialia redactis: q̇d ꝓbat̄ ꝑ il-
lud Aug⁹ de pe. dis. i. Quē penitet fit venia
le ꝑ cōfessionē q̇d erat criminale in ope: ⁊ si
nō stati purgat̄ tn̄ fit veniale q̇d cōmiserat
mortale. Et q̇d idē intelligat̄ de mortalib⁹
cōfessis p3 in dicto. c. de q̄tidianis. Et dicit
Tho. q̄ pauciora venialia vl̄ plura per ista
remittūt̄ ꝑm q̄ ꝑ h̄ maior vel minor feruor
excitat̄. vn̄ nō sꝑ oia venialia remittuntur.

¶ S3 nota ꝑm Ric. in. 4. dis. 16. ar. 3. q. 2.
Et Alex. vbi. s̄. in oibus. Q̄d nō pōt remit
ti veniale nisi p̄us remissum fuerit mortale
pōt bn̄ remitti mortale sine veniali: ⁊ venia-
le sine alio: q2 act⁹ grē veniali pctō opposit⁹
ꝑ quā veniale pctm̄ remittit̄: nō pōt eē sine
habitu grē q̄ pctō mortali ꝑm se opponit̄ ꝑ3
q̇d dictū ē: ⁊ ideo sine mortali nō pōt venia-
le remitti. Surge igit̄ aia mea ⁊ cōfitere pec
cata mortalia ⁊ etiā venialia si potes: vel p̄-
dictis modis delē conare ad euadēdas gra-
uissimas penas purgatorij: ꝓpter quod ait
Aug⁹ i ep̄l'a ad Solētianū. Timēda sūt ꝑua
pctā: q2 q̄uis ꝑua tn̄ crebra subrepūt q̄ si col
lecta ꝯ nos fuerūt: ita nos grauabūt ⁊ oppri
mēt sicut aliq̇d graue pctm̄. Quid eni inter
est ad naufragiū: vtꝝ vno grandi fluctu na
uis opꝑiat̄ aut paulati subrepēs aq̄ i sentina
⁊ ꝑ negligētiā derelicta atq3 contēpta ipleat
nauē atq3 demergat. Ad quoꝝ remediū ieiu
nia ⁊ elemosyne ⁊ orones sūt. et i li°. de pe. hoc
idē affirmat di. Ista assidua pena q̇dāmo-
do q̄si vlcera assidua lauent̄ cōfessione assi-
dua restaurent̄ elemosynaꝝ largitiōe resur-
gam⁹ ꝓtinus ad p̄stinā restaurationē ⁊ ꝑfe-
ctionē ne istis ꝓ sua mulplicitate q̄si quadā
scabie patiamur corrumpi ⁊ collidi. Hec ille
Emūdare ḡ aia mea emūdare dico nō solū
a mortali: sed etiā a venialib⁹ q̄tū potes vt
sic nitida mūda ⁊ imaculata ꝑuenire possis
ad patriā paradisi vbi spōsus tuus Jesus vi
uit ⁊ regnat. ⁊c̄. Amen.

Dn̄ica 4ª. in xlª. De integratione confes-
sionis ⁊ reiteratiōe. Sermo. 66⁹.

Etare steri
lis que non paris erūpe
l ⁊ clama q̄ nō parturis.
Ad Gal. 4. Tanta est
seueritas extremi iudi-
cij dei frēs charissimi vt
min⁹ malū sit rōnali creature nō nasci q̄ p⁹
natiuitatē multitudine pctōꝝ maculari ⁊ in
eis sine pnia mori: q̄ q̇dē sn̄ia est exēplo iude
⁊ auctoritate xp̄i Math. 26. di. ꝓbat̄. Bo
nū erat ei si nat⁹ nō fuisset hō ille: nec mirā-
dū est si res sic se habet qm̄ sacraꝝ litteraru3
tractatores aiūt: hoīes i vtero ⁊ ex vt'o nasci
Qui añt in vtero moriūt̄ ⁊ ex vtero nō na-
scūt̄ et ne dānationi dūtaxat pena dāni pu-

niũt: vt i sermonario ꝺe trıbꝰ pctis sermõe
6º. a pte ꝺeclaratũ est. Qui ꝟo ex vtero nati
sũt ⁊ aliquo pctõ mortali maculãt: ⁊ sic ma-
culati vt sepiꝰ euenire cõtingit sine pnia ⁊ cõ
fessione ꝺecedũt: nõ solũ pena ꝺãni sꝫ etiam
pena sensus ignis acerbi ⁊ eternalit cruciãt.
Qua ꝓpt ꝺicta snia vera ẽ: qꝛ. s. meliꝰ ẽ non
nasci ꝙ̃ sic natũ in pctõ mori: iõ meliꝰ ẽ mu-
lieri nõ generare filios ꝙ̃ generatos ⁊ multi
tudine vitioꝝ maculatos aspicẽ: vñ vas ele-
ctionis Paulꝰ hodie clamat ꝟba ꝓposita ꝺi.
Letare sterilis ⁊c̃. Sꝫ qꝛ multi i pctis mori
unt ex ꝯfessiõe ꝺefectu: vel nõ oĩo facta: aut
nõ ꝺebitis circũstãtijs expedite. Idcirco vl-
tra p̃dicta ꝺe ꝯfessiõe i p̃nti sermõe tria alia
cõcurrũt ꝯsiderãda. Primũ erit ꝺe ꝯfessio-
nis integratione. 2m erit ꝺe ꝯfessionis itera
tione. 3m ꝺe cõfessionis ꝺiscretione.

Pars p̃ma in qua tractatur ꝺe confessi-
onis integratione.

P Rimo igit i isto sermõe aduertẽdũ
ꝙ ad hoc ꝙ cõfessio sit ꝟa ⁊ valida
in cõspcũ ꝺei necesse ẽ eã cũ itegrita
te fieri: h̃ ꝙ ẽ cõfessori cui q̇s ꝯfitet cõfiteat
oĩa pctã sua mortalia p̃us nõ legitime cõfes
sa ⁊ eiꝰ necessarias circũstãtias. ex ꝺe pe. ⁊ re.
c. oĩs. ¶ Ad cuiꝰ integritatis ꝺeclaratiõeꝫ
tria ꝺubia hic habẽt ꝺeclarari. Primũ ẽ an
liceat aliq̃ mõ ꝺiminuere ꝯfessionẽ: h̃ ẽ pau-
ciora pctã ꝯfiteri ꝙ̃ fecerit ipse penitẽs. 2m
ẽ si necesse ẽ ꝯfiteri circũstãtias pctõꝝ. 3m ẽ
q̃ circũstãtie sũt cõfitẽde. ¶ Ad p̃mũ r̃ndit
Alex. ꝺe al. vbi. s̃. ꝺi. ꝙ nullo mõ ẽ ꝺiminu-
enda ꝯfessio: imo itegra ꝺebet eẽ: nec alit eẽt
salutaris: vñ Eccle. 35. Salutare sacrificiũ
ẽ attẽdere mãdatis ⁊ ꝺiscedere ab oĩ iniq̇ta
te: vñ cõfessio ꝺimidiata nõ valet: qꝛ aĩa nõ
põt viuificari ab vno nisi viuificet ab alio:
nec inocẽtia põt sibi restitui nisi tota restitu
atur. Preterea nõ valet cõfessio ꝺimidiata
ad remissionẽ alicuiꝰ pcti: qꝛ ꝺñs nõ remit-
tit vnũ pctm̃ sine alijs: vt pꝫ. s̃. ꝺe pctõ in ge
nerali. Remissio eni pcti fit ꝑ ifusionẽ grẽ ⁊
virtutũ: grã eni nõ patit secum aliq̇ꝺ pctm̃
neqꝫ virtꝰ. Preterea ꝟtutes q̃ sũt vitijs op-
posite cõnexe sũt: vñ q̇ hꝫ vnã hꝫ oẽs: ⁊ qui
vnã nõ hꝫ nullã hꝫ. Cõfessio igit integre fie
ri ꝺebet absqꝫ aliq̃ ꝺiminutõe: vñ sic ꝯ faciẽ
tẽ ꝺꝛ Osee. 13. Abscõditũ ẽ pctm̃ eiꝰ: ꝺolo-
res ꝑturiẽtis veniẽt ei. Hinc ẽ qꝺ ait Beda
Quid ꝓdest si tota ciuitas custodiat: ⁊ vnũ
foramẽ ꝑ qꝺ hostes intrãt relinq̇t. q. ꝺ. nihil
ꝓpterea ꝓpha psal. 9. ꝺicit. Cõfitebor tibi
ꝺñe i toto corde meo. qꝛ sil oĩa pctã fateri ꝺe
bẽt. Qꝺ si ꝯdicat sic. Regula ẽ i theologia ꝙ
qꝛ mala facimꝰ mali sumꝰ: nõ qꝛ bona faci-
mꝰ boni sumꝰ. Si ãt qꝛ mala facimꝰ mali su
mꝰ: g̃ si malũ siue mala ꝺesinamꝰ facẽ mali
ꝺesinimꝰ esse. Si ãt affirmatio ẽ cã affirma
tiõis: etiaꝫ negatio est causa negationis: igi
tur si ꝺesinimꝰ in parte mala facere in parte
mali ꝺesinimus eẽ: sed confitens vnã parteꝫ
peccatoꝝ in ꝑtem ꝺesinit male facere: ergo i
partẽ ꝺesinit malꝰ: sed expedit ꝺefinere ma-
lus eẽ i ꝑte: g̃ cõfiteri i ꝑte ⁊ penitere. Ad h̃
r̃ndet Alex. ꝙ illud nõ seq̇t: qꝛ mali a nobis
possumꝰ eẽ: sꝫ boni neq̃ꝙ̃. vñ Mar. x. Ne-
mo bonꝰ nisi solꝰ ꝺeꝰ: ait glo. q̇ solꝰ ꝑ se ⁊ alij
ꝑ ipsũ boni. Qñ g̃ ꝺr̃ si affirmatio ẽ cã affir-
mationis. ⁊c̃. ꝺicẽdũ ẜm glo. sup illud Ro.
7. Qꝺ eni opor nõ intelligo. ꝙ ꝺimittere bo
nũ ⁊ facere malum ꝑtes opationis male: ꝺꝛ
eni larga acceptatiõe ⁊ ꝯsueta locutiõe etiã
ille opari malũ q̇ ꝺimittit bonũ. Et ẜm hũc
modũ veꝝ ẽ: ꝙ q̇a malũ facimꝰ mali sumus:
qꝛ malũ facit q̇ bonuꝫ ad qꝺ tenet omittit.
Sumat g̃ eodẽ mõ in negatiua li facere vt
sit sensus: qꝛ nõ facimꝰ malũ neqꝫ cõmitten-
do neqꝫ omittẽdo boni sumꝰ vel mali nõ su
mus. Sꝫ hoc nõ põt ꝺicere q̇ ꝯfitet vnũ pec
catũ aliud nõ ꝯfitẽdo: qꝛ cũ cõfessio ꝺebeat
eẽ integra: q̇ vnũ pctm̃ cõfitet ⁊ aliud celat
omittit qꝺ facere ꝺeberet. Preterea si ꝺicat cõ
fiteri hoc pctm̃ ⁊ silit ꝯfiteri illud ẽ bonum:
nec ꝯfiteri hoc pctm̃ hꝫ qꝺ bonũ ẽ ex ꝯfessio
ne alteriꝰ: g̃ bonũ ⁊ ꝑ se ẽ hoc ꝯfiteri nõ cõfi-
tẽdo illud. Ad hoc ait Alex. ꝙ hoc bonũ est
verũ: qꝛ bonũ ẽ in genẽ: nec ꝙ sit bonũ i gnẽ
hꝫ ex ꝯfessione alteriꝰ pcti: s; in cãu ꝓposito
illud bonũ ꝺeformat ex inordinata volũta-
te cõfitẽtis q̇ sic ꝺiminuendo ꝯfessionẽ mali
ciã suã tegere intẽdit qꝺ ẽ vitij siue pcti hy-
pocrisis: vt pꝫ ꝺe pe. ꝺis. 5. c. cõsideret. Po-
stremo si ꝺicat Naũ. i. Nõ ꝯsurget duplex
tribulatio. ⁊ alia lr̃a ꝺicit: Nõ iudicabit bis
in idipsũ: g̃ si iste ꝯfiteat q̃ꝺã pctã ⁊ q̃ꝺã reti
neat: ⁊ sacerdos ꝺe confessis pniam iiungat
cõdignã: ⁊ ꝯfitens totã illã facit nõ puniet
a ꝺeo in futuro ꝓ illis: alit eni bis iudicaret
qꝺ falsũ est. Et sic videt ꝙ ꝺeꝰ remittit huic

pctā sine alijs. Ad hoc ait Alex. Q̄ꝺ huius modi cōfessio ficta est: ꝫ fictio tollit vtilitatē sacri: ꝗ. ꝛc. Q̄ꝺ aūt hec cōfessio sit ficta pꝫ qꝛ triplex est modꝰ fictiōis: vnꝰ ē q̄n nō credit articulos sed infidelis accedit ad sacrm. Aliꝰ ē q̄n bñ credit ꝙ valeāt sacra: diffidit tñ de hoc sacro vel de illo: vt de ꝯfessione vł aliqȯ tale credēs ꝙ sibi nō valeat. Tertiꝰ ē q̄n ꝛ si bñ credit ꝙ hoc sacrm sibi valeat: tñ q̄dā pctā retinet quoꝝ recordaṫ: ꝛ sic confessio est ficta ꝛ nulla: sicut nec fictꝰ accessus ad alia sacra. Cōfitere ꝗ aīa mea integre ꝛ pfecte de oibꝰ pctis quoꝝ recordaris ꝛ oīa dic sacerdoti ut fructū recipias sacri: ꝙ si nō recordaris sufficit tibi post sufficiētē pparationē dolere in genē ꝛ cōfiteri ꝛ dicere te deū ī multis offendisse quoꝝ nō recordaris: qꝛ vt scribiṫ in glo. sup. c. porrecta. extra de cōfir. vtili vel inutili. C. de vetere iu. enucle. l. 2. §. siquidē aūt. Q̄ꝛ iuꝫ habere memoriā et in nullo penitꝰ peccare potiꝰ est diuinitatis ꝙ hūanitatis. Et nota ſm Ricar. in. 4. dis. 21 ar. 3. q. 3. Q̄ꝺ p cōfessionē generalē cū generali ꝯtritiōe remittunṫ mortalia oblita: deꝰ enī ab hoīe nō requirit vltra posse. ¶ Attende tñ aīa mea ꝙ si recordaris ꝛ nolis dicere: nec das operā vt recorderis ꝯfessio tua ē infructuosa: vñ̄ de pe. dis. 5. c. frēs nr̄os dr̄: Falsā pniam cōstat eē cū ſpretis pluribꝰ de vno solo pnīa agiṫ: aut dum sic agiṫ de vno vt non discedat ab alio: vñ̄ scriptū est: Qui totā legē seruauerit offendat āt ī vno: factꝰ ē oīuꝫ reus. s. q̄tū ad vitā eternā. Cōfirmat ista Augꝰ in lr̄o de vera ꝛ falsa pnīa. et habeṫ de pe. dis. 5. c. consideret di. Dolendū enim est ꝛ dolore purgandū: qꝛ nō solū peccauit: sed quia etiā se virtute priuauit. Nam licꝫ speret se ꝯsecutuꝝ veniam: dolere tamē pōt quia nō pmeruit vnde remunerari ꝯfidat: doleat etiā quoniā in vno cōfidēs factꝰ est oīuꝫ reus. Ingratꝰ enī extitit qui plenū virtutibꝰ deum nō timuit: in hoc enī quisꝙ peccator fit culpabilior: quo est deo acceptior: ideo enī plus peccauit qui plus oī bono abūdauit: etiā aliquo modo offendēs in vno factus est omniū reus: quia oīs virtus detrimentū patitur ab vno vitio: vnde oīs virtus cuiusꝙ vitio ē deflendaꝛ ꝺ oībꝰ indulgētia petenda. Hec ille. ¶ Ad 2m dicenduꝫ est ſm Alex. Q̄ꝺ necesse est cōfiteri non tm̄ genus peccati: sed etiā circūstantias eiꝰ: qꝛ sicut habeṫ in quadā glo. supꝛ illud Leuitꝭ Iuxta mensurā pcti ꝛ extimationē pcti offerṫ pquātitate ꝛ qualitate culpe. ꝛc. mensurāṫ flagella penitētie. Et Deut. 25. Pro mensura peccati. ꝛc. Qua ppter ad hoc ꝙ pene siue penitentie modo debito iiungantur oportet ꝙ sciaṫ qualitas culparū: quod fieri nō pōt nisi scianṫ circūstātie: ꝗ necesse ē eas confiteri. Confirmaṫ ista rō sic: quedā circūstantia auget peccatū quedaꝫ minuit. Ad hoc igiṫ vt sciat sacerdos recte iudicare ꝛ sine errore de quantitate pcti: oportet ꝙ sciat circūstantias peccati. Amplius q̄nqꝫ aggrauat magis circūstantia ꝙ ipsū genus peccati. Cū igiṫ genus peccati sit confitendū: a fortiori ꝛ circūstantia. Preterea hoc idem pbaṫ sic. Confessio est inter alia propter duo necessaria. s. erubescentiā ex parte cōfitētꝭ: ꝛ iudiciū discretū ex parte sacerdotis ꝫ ꝯfessio circūstātiaꝝ plꝰ opaṫ ad vtrūꝙ pdictoꝝ ꝙ ꝯfessio generis pcti: pꝫ de iudicio sacerdotꝭ in rōne pcedēti: pꝫ etiaꝫ inductiue de erubescentia confitentis: qꝛ erubētia maxime accidit in confessione circūstantiarū: quia igiṫ pctōr non erubuit efficaciter diuinā presentiam in peccando: debet erubescere peccatū suū penitendo ꝛ confitendo: non solū genus pcti sed etiā circūstantias. Postremo idē pbaṫ sic: Q̄ꝛ ē illud, p quo puniēdus est pctōr ppetualiter est confitēdū sacerdoti: sed p circūstantijs pcti dānati puniuntur eternaliter: ꝗ. ꝛc. Hoc idē pbaṫ exēplo Nam in lege Moysi cōfitebanṫ p oblatōes ſm circūstantias pctōꝝ. Vñ̄ Leuitꝭ. 5. dr̄: Aia q̄ peccauerit p ignorantiā. ꝛc. offeret arietē imaculatū. Ex quo patet ꝙ ex oblatione ppendebanṫ pctōꝝ circūstantie: ergo multo fortius in tēpore euangelij ꝙ maiorē humiliationē pcipit ꝛ pfectionē sunt circūstātie cōfitende. Ad aliud exemplū pōt adduci gnāle: qꝛ sicut nō sufficit ad opus meritoriū tm̄ genus opis sed etiā requiriṫ modus: ita videṫ ꝙ cōfessio nō sit sufficiēṫ meritoria nisi fiat cū modo: ꝛ maxime pmo qui est necessarius cōfitenti ꝛ confessori: ꝗ. ꝛc. Ad aliud exēplū pōt adduci pticulare: qꝛ sicut medicꝰ corpalis hꝫ ꝯsiderare nō solum

genꝰ morbi corꝑalis sed etiā circūstantias: ꝗ multo fortiꝰ medicꝰ spūalis. Confirmant oīa ista auctoritate Aug. in liᵒ de pnia. de pe. dis. 5. c. ꝓ. sic di. Consideret qualitatē criminis: in loco: in tēpore: in varietate ꝑsone: et qlibꝫ fecerit tētatione: ⁊ in ipsiꝰ vitij multiplici executiōe: oportet enī penitere fornicātē ſm excellētia sui statꝰ aut officij: aut ſm modū meretricis ⁊ i mō opis sui: ⁊ qlit turpitudinē suā ꝑegit si i loco sacro: aut cui debuit excellētiā fidei: vt sūt domꝰ dñoꝝ ⁊ alioꝝ multoꝝ. Si i tꝑe orōnis cōstituto: vt festiuitates scōꝝ ⁊ tēpore ieiunij. Cōsideret ⁊ q̄ntū ꝑseuerauerit ⁊ defleat ꝙ ꝑseuerant peccauit ⁊ quāta virtꝰ fuerit i pugnatōe. Sūt q̄ nō solū nō vincūt ſ vltro se pctō offerūt: nec spectāt tētationē sꝫ ꝓuentūt voluntatē: ⁊ ꝑtractāt secū ꝙ multiplici actōe vitij delectabiliter peccauerūt. Oīs ista varietas ostendenda: cōfitēda ē: ⁊ deflenda: vt cum cognouerit ꝙ pctm̄ ē multū cito iueniat deū ꝓpitiū. Hec ibi. Que aūt sint huiꝰ circūstātie ⁊ qliter habeant intelligi videbit i ꝓbleumate sequēti sꝫ hoc sufficit q̄ntū ad rñsionē secūdi dubij. s. positi. ¶ Ad 3ᵐ dicendū vt elici pōt ex dictis Ric. vbi. s. ar. 3. q. 5. Et Bona. ibidem ꝑte 2ᵃ. ar. 2. q. 3. ꝙ circūstātie cōtingētes peccatū. quedā sūt alleuiātes: quedā i aliud genus trahentes: quedā sūt aliq̄ mō grauātes Circūstātias alleuiātes cōfiteri nō est necessariū nec etiā bonū: nisi ꝓpt hoc vt satisfaciat alicui inq̄sitioni vt ꝓuideat eius scādalo ⁊ ꝑturbationi: vtpote si timeat cōfessionem ex hoc accipe occasionē ad malū: vel si etiam tātum diminuat vt sit in genere venialis: sicut comedere carnes in xlᵃ. ꝓpt infirmitatē ita tñ qꝫ sit glīositas aliq̄ aliter non: h ſm Alex. ⁊ Bona. Circūstātias in aliud genꝰ trahētes ſm ꝓdictos doc. ⁊ etiā be. Tho. vt notat in sūma ꝯfesꝫ liᵒ 3. ti. 24. q. 8i. necesse ē cōfiteri q̄ possēt eē circa. 8. vꝫ. Cōditio rei: modus peccādi: locus: tēpus numerus: qualitas: inductio: ⁊ accidēs. que sic declarā tur. ¶ Cōditio rei: vt si q̄s peccauerit cum irrationali re. i. cū brutis ē pctm̄ bestialitatis. Si ꝟo cū rōnali. Si q̄dē masculꝰ cū masculo: ⁊ femina cū femina est pctm̄ sodomiticū: sed si masculꝰ cū femina adhuc cōditio est exp̄mēda ꝑsone ⁊ nō ꝑsona. Nā si q̄s peccauit cū dedita ad diuū obsequiū est sacrilegiū. Si cū ꝓpria consanguinea vl affine est incestꝰ. Si cū nupta est adulteriū. Si cū ꝟgine est stuprū. Et qualiter cūq̄ cōditio confitētis seu ꝑsone rei cū qua cōmissū est pctm̄ inducat aliā spēm pcti est de necessitate confessionis. ¶ 2ᵃ. circūstātia est modꝰ peccandi: posset enī quis tali mō peccare ꝙ factum traheret in aliā spēm: vt si quis cū muliere peccaret ꝯ nām ⁊ huiꝰ modi. Et sic dicēdū ē in pctis matrimonij. ¶ 3ᵃ. circūstantia est locꝰ. Nā si pctm̄ fit in loco sacro vel ad cultū diuū deputato inducit aliā spēm pcti: qꝺ dr sacrilegiū: sicut notat glo. in dicto. c. i. de pe. dis. 5. vñ hoc cāu nō solū cōfitendū ē peccatū factū: sed etiā vbi sit gestū. ¶ 4ᵃ. circūstantia est tēpꝰ. Nā qñ pctm̄ mortale fit i festo ꝓcepto inducit aliā spēm pcti: videlicet trāsgressionē tertij ꝓcepti decalogi. vt dicit Nicho. de lira. sup. 20. c. Exo. ⁊ tanto grauior est transgressio quāto festū est solēnius Et idē est qñ fuisset cōmissū tꝑe ieiunij ꝓcepti: q2 mortale pctm̄ rūpit ieiuniū. de cōse. dis. 5. c. nihil ꝓdest. ¶ 5ᵃ. ē numerꝰ: nā quotiēs quis peccauit tot diuersa pctā cōmisit: vñ est cōfitendū quotiēs q̄s pctm̄ cōmisit: ⁊ si nō recordat debet dolere ⁊ cōfiteri ꝙ ex ꝓpria culpa nō pōt recordari: ⁊ nihilominus cōfiteri numeꝝ quē eē verisiliter existimare pōt: ⁊ vel quāto tꝑe in pctō ꝑseuerauerit: ⁊ quātū frequēt solitꝰ erat peccare: ꝟ bigrā: si semel vel plꝰ i die aut hebdomada aut mēse. ¶ 6ᵃ. est qualitas pcti. i. si pctm̄ est publicū: hoc enī casu inducit aliā spēm pcti videlicet scādalū ꝓximi: vñ nō solū debet confiteri si pctm̄ est publicū: ꝓximi sed in q̄ sit publicū: siue paucis siue multis: q2 tot suo malo exēplo offendit: q̄t suū pctm̄ patuit: debet enim q̄s cōfiteri si cognoscit siue existimat ꝙ occasione sui mali exēpli sit quisq̄ ad alicuiꝰ mali siue pcti ꝑpetrationē adductꝰ. ¶ 7ᵃ. est inductio. Nā qui cū aliquo peccauit ⁊ ꝓximū ipsū ad peccandū allexit vltra ꝓncipale peccatū homicidiū spūale cōmisit mlto grauiꝰ corporali: vt dicit Augꝰ. 22. q. 5. c. ille qui ⁊ ideo debet cōfiteri ꝙ induxit seu inducere desiderauit seu ꝙ peccandi occasionē dedit. ¶ 8ᵃ. est accidēs. i. pctā que q̄ñq̄ incidenter occurrūt cū ꝓncipali. Sepe enī quis ut operet aliqꝺ pctm̄ cōmittit ⁊ alia: ꝟ bigrā. Interponēdo mediatores vl cōducēdo socios.

vt ei ad pctm̄ auxilienꝛ: vel vt simul peccēt:
seu vtendo adulatiōib⁹ vel mēdacijs vt ꝓ
ximū ad peccādū ducat: vl' vtendo cantele
nis seu v̄bis alijs inhonestis seu difamato
rijs: vel ꝓximū odiēdo seu ei iniuriādo ver
bis aut factis: vel ꝓximo materiā scandali
ꝑ̃bendo: ⁊ aliq̄n nocte ambulādo vel arma
gerēdo seu alia huiusmodi faciēdo: hec eniꝫ
oīa: q2 sūt pctā ꝑticularia ⁊ diuerse speciei
debēt cū ꝑ̇ncipali cōfiteri inq̄ꝶtū quis pōt re
cordari. He sūt circūstātie in aliud gen⁹ tra
hentes. ¶ Et no. ſm Alex. ꝙ hoc ē ꝑceptū
affirmatiuū q̄re nō obligaꝛ q̄s sp̄ istas circū
stantias cōfiteri: sed ꝓ loco ⁊ tēpore. s. q̄n co
gnoscit eas seu per se: seu per inq̄sitionē alie
nā: vnde sapiēs ⁊ intelligēs debet ⁊ teneꝛ cō
fiteri eas absq̄ inquisitiōe: simplex teneꝛ si
ab eo inq̇rāꝛ. ¶ Circūstātias pctm̄ aggra
uantes ſm Tho. ⁊ Bo. nō ē necesse cōfiteri
sed de bono ⁊ eq̇. ſm aūt Guiel. alcisidacē
sem. Si circūstātie sūt nōbiliꝛ aggrauātes
debēt ꝯfiteri. Nō eni sufficit illi q̇ mille mar
chas rapuit dicere: ego rapui aliena: q2 pos
set verificari: si tm̄ duos solidos rapuisset:
nec sufficit illi qui aliū gladio vulnerauit di
cere percussi ꝓximū multas q̇dē huiusmodi
circūstātias simul cū alijs supra positis tan
git Aug⁹ in ꝑ̇dicto. c. i. de pe. dis. 5. que a do
ctorib⁹ his trib⁹ v̄sibus cōcludanꝛ. Aggra
uat ordo: locus: ꝑsona scia: tēp⁹. Etas: cōdi
tio: numer⁹: mora: copia: cā. Est modus in
culpa: status altus: lucta pusilla: que oīa sic
intelligi possūt. Aggrauat ordo. i. subdiaco
nat⁹ ꝑ̄sbyterat⁹: ⁊ sic de alijs. 2° loc⁹. s. sacer
3° ꝑsona. s. mr̄imonio copulata 4° scia. s. nō
ignorāter factū ē. 5° temp⁹. s. sacrū. 6° etas.
7° ꝯditio si videlicꝫ nobilis furtū fecit. 8° nu
mer⁹. i. quotiēs peccauit in luxuria. 9° mo
ra. s. si stetit in pctō multo tp̄e: vt puta. 20.
annis: q2 hoc dicēdo cōfiteꝛ simul. 40. pecca
ta mortalia que cōmisit in hoc tp̄e non obe
diendo ꝑ̄ceptis scē matris eccl'ie circa confes
sioneꝫ ⁊ coīonē. x° copia. i. q̄ꝶtū abstulit mul
tū aut parū. xj° causa. i. ex qua cā comedit in
xl° carnes si ꝓpter gulā aut infirmitatē. 12.
modus in culpa si manifeste peccauit: aut in
luxuria modū naturalē nō obſuauit. 13. sta
tus alt⁹. s. si religiosus vl' religiosa vel ꝑ̄lat⁹
14. lucta pusilla: q2 parua tētatione stimula
tus vel nulla: ſ3 illa a se ipso ⁊ ꝓpria iniq̇tate
ꝓuenit. O q̄ꝫ ista varietas ſm Augu. vbi. s.
cōfitenda ē: ostendēda: ⁊ deflenda: alioq̇n
qui nō fecerit plorabit in pena eterna: cuius
rei euidentia patet ꝑ exemplū de illo fratre
or. mi. q̇ patrē ⁊ matrē ⁊ sororē fecit venire
ad habitādū iuxta locū fratrū minoꝝ vt au
dirēt missas ⁊ officia ⁊ ꝯfiterenꝛ pctā sua: q̄
recedēte per obedientiā ad aliū locū mortu⁹
ē pater ⁊ soror ipso nesciēte: ipso ergo orāte
in ipso loco ꝓ patre ⁊ matre ⁊ sorore sua vo
luntate dei aīa ei⁹ per ministeriū angeli du
cta ē ad purgatoriū vbi inuenit sororē suaꝫ
ibi existentē: donec mr̄ ei⁹ viua exequereꝛ te
stamētū ꝑ ipsā factū: deducta ē etiā aīa eius
ad infernū vbi inuenit patrē suū plorantē ⁊
multos dolores patiētē ⁊ ait ei. Cur pr̄ mi
es in hoc loco tormentorū cū tot bona fece
ris i hoc mūdo? q̇ dixit ei. Multa bona feci
vt tu scis: tn̄ aliq̄ pctā cōmisi cū mr̄e tua im
pudice agēdo cum ea ⁊ ꝯ̄ honestatē mr̄imo
nij q̄ ꝑ̃ verecūdia nolui ꝯfiteri: ⁊ iō sū dāna
tus: dānabiꝛ ⁊ mr̄ tua nisi illa ꝯfiteaꝛ pctm̄
suū. quib⁹ auditis aīa ei⁹ reuersa ē ad corp⁹
⁊ obtēta licētia venit ad matrē ⁊ oīa ei nar
rauit: ꝓpter qḋ ꝯfessa salutē obtinuit. Con
fitere igiꝛ aīa mea nō solū pctā ꝑ̇ncipalia: ſ3
⁊ circūstantias vt salutē obtineas. Et ideo
Aug⁹ ait i li. de vera ⁊ falsa pnia. xj. c. Tu
v̄o fili mi nō ita facias. s. vt faciūt mlti q̇ in
veritate nō ꝯfitēꝛ: q2 saniori ꝯsilio creditu
rus es astāte corā te sacerdote eū āgelū dn̄i
existima: ⁊ cū reuerētia dei ministrū astare
aperi penetrabiliū tuoꝝ abscōditissima lati
bula ⁊ cōsciaꝝ tuaꝝ secretiora reuela pagu
la. Et in. xj. c. seq̇ꝛ doꝫ dolere de crimie ⁊ de oi
ei⁹ varietate. Credo ꝙ ille q̇ dixit Quacūq̄
hora igemuerit pctōr ⁊ ꝯuersus fuerit vita
viuet: dixit ꝯuersū. i. totū v̄sū viuē v̄sū pu
to q̇dē q̇ dolet de crimie: ꝯuersū q̇ dolet de ei⁹
varietate: v̄tiꝛ a pctō q̇ iā vult dimittē pec
catū: cōuertiꝛ tot⁹ ⁊ oīno vertiꝛ q̇ nō tm̄ pe
nas timet: sed ad bonū tēdere festinat. Hec
ille. Et sic patet pars prima.

Pars scđa hui⁹ sermonis vbi declaraꝛ in
quot casibus necesse ē confessionē reiterare.

Ecūdo in isto ſmone tractādū ē de
cōfessiōis iteratiōe ꝓ qua solet q̄ri a
theologis. si necesse ē cōfessionē fa
ctā de pctis eādē de eisdē iterare. Et rn̄deꝛ
ꝙ sic in. 7. casib⁹. ¶ Primo ꝓpter recidiua

tione: vñ q̄rūt theologi si penitēs post reci-
diuum tenet oīa confessa cōfiteri iterū. Et
videt ꝙ sic: q2 ſm oēs theologos vnū pctm̄
disponit ad aliud ⁊ ita ē cā alteri⁹ pcti subse-
quētis: ſ3 cā pcti reuelāda est in cōfessione: ḡ
oportʒ ipsā ꝯfessorē cognoscere: q2 nō aliter
valet medicina spūalis sibi ꝯueniēter mini-
strari: sic pʒ in medico corpis: q2 nō pōt cu-
rare infirmitatē nisi infirmitatꝭ sibi cā inno-
tescat. Preterea in cōfessiōe pcti ⁊ q̄litas et
quātitas ē attēdēda: q̄litas aūt attēdit̄ q̄tū
ad differētias pctōꝝ ⁊ circūstātias aggrauā-
tes: vt si pctm̄ ē carnale: vtꝝ sit simplex for-
nicatio: adulteriū: vel incest⁹: ⁊ q̄ties: quō:
⁊ vbi peccauit ſ3 necesse ē ꝯfiteri gen⁹ pcti seu
q̄litatē: ergo pari rōne ꝯfitēda ē ⁊ q̄titas: ſ3
quātitatē nō pōt penitēs ꝯfiteri nisi pctā p̄-
terita cōfitēdo. Necesse ē igit̄ ꝙ nō tm̄ pec-
catū in q̄ recidiuauit: ſ3 etiā pctā p̄terita que
videt̄ pctm̄ subsequēs aggrauare in ꝯfessio-
ne reuelet: vñ sic nō valeret cōfessio si dice-
ret peccaui ⁊ ñ exp̄meret gen⁹ pcti: sic videt̄
ꝙ nō debeat valere cōfessio vbi tota quāti-
tas nō exprimit̄: qđ eē nō pōt nisi pctā p̄teri-
ta reuelent̄. Itē ꝑ locū ab auctoritate euāge-
lij idē ꝓbat̄ Mat. 18. de seruo nequā cui re-
missū fuerat debitū: q2 tradidit eū dñs tor-
torib⁹ quousq3 redderet vniuersū debituʒ.
Ex quo videt̄ ꝙ pctā dimissa per recidiuū
pcti redeant: ⁊ per cōsequēs sit necesse ea cō-
fiteri. Sʒ oppositū ꝓbat̄ trib⁹ auctoritatib⁹
Prima ē de pe. di. i. §. nō ita. vbi dr̄. Nō ē ne-
cesse vt q̄ semel sacerdoti cōfessi fuerim⁹ de-
nuo cōfiteamur. 2ª ē de pe. di. 4. §. antiq. ꝟ.
itē Gelasius vbi dr̄. Diuina clemētia dimissa
pctā in vltionē redire nō patit̄ vlteri⁹. 3ª ē
in glo. de pe. di. 4. in sūma. vbi dr̄. Nō pñt
redire dimissa pctā quo ad penā: ſ3 q̄ ad p̄ua-
tionē glorie: q2 ꝓinde p̄uat̄ gloria: ac si pec-
cata ei nō eēnt dimissa. Hec ibi. Hanc q̄ōnē
bñ declarat Alex. vbi. s. ⁊ Tho. in. 4. dis.
22. ar. 5. q. 4. Alex. ait ꝙ in hoc casu distin-
guendū ē. Quātū ad sacerdotē: ⁊ q̄tum ad
cōfitētē. Quātū ad sacerdotē: q2 aut est idē
sacerdos cui postea cōfitet̄: aut nō. Item ex
ꝑte cōfitentis: q2 aut satisfecerat ꝓ peccatis
anteq̄3 recidiuaret aut nō. Dicēdū ē ergo si-
ne preiudicio ꝙ si penitēs cōfitea̅t illi cui añ
recidiuū fecerat confessionē: siue peregerit
penitētiā sibi iniūctā: siue nō debet peccata
retroacta iterū cōfiteri: ſ3 aliter ⁊ aliter. Si
eni peregerit penitētiā sufficit in genere ra-
tione ingratitudinis ea cōfiteri. Si ꝟo non
egerit: q2 p̄sumit̄ ꝙ cōfessor de his oblit⁹ est
dʒ ea exp̄ssius ꝯfiteri: q2 de vtrisq3 vt vide-
bitur magis. j. debet penitētiā suscipe ſm
tm̄ arbitriū sacerdotis. Q. ō si forte sacerdos
habeat in memoria pctā ⁊ circūstātias quas
eidem al's cōfessus ē ⁊ hec penitēti indicaue-
rit sufficit pctā illa cōfiteri in genere cum in-
gratitudine. Nō eni potest sufficiēter confi-
teri ingratitudinē nisi recognoscat corā sa-
cerdote bona que sibi dñs gratis contulit: et
offensas quas misericorditer indulsit. Si ꝟo
confiteat̄ alicui nouo sacerdoti tenet̄ oīa cō-
fiteri: siue peregerit penitētiā siue nō: q2 nec
aliter vultū peccatoris ipse cognosceret: per
mores eni p̄teritos pōt quis statuʒ hoīs de
futuro cognoscere quō ipsū habeat regere.
Nec etiā aliter penitēs ingratitudinē suam
sufficiēter manifestaret. Et ideo debet cōfi-
teri ad min⁹ circūstantias saltē in genere: ⁊
maxime libidinis ⁊ cōtempt⁹. Hec aūt duo
scilicet quātitas ⁊ cōtempt⁹ libidinis in oī
pctō sunt notāda ⁊ ingratitudo: maxime in
recidiuo. hec Alex. ad litterā. Tho. autem
sic dicit ꝙ in cōfessione requirūt̄ duo. Pri-
mo beneficiū absolutionis: ⁊ q̄tum ad hoc
recidiuās nō tenet̄ priora pctā iterum cōfi-
teri: quia illud qđ ē simpliciter dimissū nū-
q̄ debet iterū cōfiteri. Et sic habēt intelligi
ille auctoritates ad secūdā partē allegate.
Secūdo in cōfessione requirit̄ remediū sa-
tisfactionis: ⁊ q̄tum ad hoc recidiuās tenet̄
pctā p̄terita iterū cōfiteri: vt sciat̄ que satis-
factio ei cōgrue possit iniūgi: vt si lapsum
carnis frequēter est passus aliqua occasio-
ne ⁊ sic de alijs peccatis. Et etiā necessaria ē
cōfessio talis ad exprimēdū qualitatē cōmis-
se igratitudinis in recidiuādo: ⁊ ad hoc vide-
tur sufficere cōfessio pctōrū cōmissorū in ge-
nerali: tm̄ ad aliqua specialia oportet descen-
dere ſʒ qđ cōfitens viderit oportunū. non
eni potest in his ita aliqua mēsura prefigi.
Et sic habent intelligi ratiōes ad primā par-
tem adducte. s. ꝓpter p̄seruationē a futuro
⁊ ingratitudinē aggrauantē peccatū. Nam
illa parabola euāgelij adducta solū intelligi-
tur de grauedine pcti ꝓpter ingratitudineʒ
cōtractā in recidiuo. Ex quib⁹ omnib⁹ con-

cludit illud qd ait glo. Ray. in ti. de pe. 7 re-
mis. §. Sz nunquid pctã semel dimissa. scilicz
q recidiuans nõ tenet dicere spãliter 7 di-
stincte ea que ante cõfessus est: s sufficit con
fiteri in generali de illis exprimẽdo ingrati-
tudinẽ suam 7 dicendo: De mltis 7 magnis
peccatis mortalib9 liberauit me dñs per pe-
nitentiã: 7 ego nihilomin9 ingrat9 existens
offendi eum: 7 sic patz ppositũ. ¶ Secũdo
modo tenet quis iterare confessionẽ pter
iurisditionẽ 7 hoc ex parte cõfessoris. scilicet
quãdo quis cõfitet sacerdoti nõ suo seu non
habenti potestatẽ sup eum: qd patz de pe. et
remis. c. omnis. Argumentũ habet ad hoc
33. q. 2. c. latorẽ. Et hec ẽ sententia Ricar. et
Bona. dis. 17. ¶ Tertio tenet quis itera-
re cõfessionẽ pter remissionẽ siue absolutio
nẽ quãdo scilicet cõfessor sup aliquo peccato
absoluẽdo nõ habet facultatẽ. Oportet eni
tũc scdm Ricar. q pro illo cõfitens recurrat
ad superiorẽ 7 ei iterũ recõfiteat illud. Alia
vero pctã de quib9 potest absolui a pprio sa
cerdote supiori iterare nõ tenet de necessita
te si oia integre dixit pprio sacerdoti. Et in
isto casu absolutio pprij sacerdotis 7 supio-
ris vnã cõplent sufficientẽ absolutionẽ: Dz
tñ absolutio supioris precedere. hec Ricar.
Argumẽtũ extra de pe. 7 remis. significauit
Et notat in directorio iur. li. i. ti. 15. §. 47.
¶ Quarto tenet qs iterare cõfessionẽ pter
ignorãtiam cõfessoris. qñ. s. nescit discernere
inter leprã 7 lepram. Et ideo querẽdus est
sacerdos sciẽs ligare 7 soluere. de pe. di. 6. q
vult vt dictũ ẽ supra qñ tractabat de cõfes-
soris cõditione. ¶ Quinto tenet qs iterare
cõfessionẽ pter omissionẽ qñ. s. quis omisit
in cõfessiõe sciẽter aliqd pctm ad cõfessionez
ptinẽs vel ei9 necessariã circũstãtiã. Et idez
etiã si omittat ex ignorãtia vel obliuiõe ab
eius notabili culpa pcedẽte. Qñ vo sciẽter
omittit nõ solũ cõfessio nõ valet 7 debet ite-
rari: sed etiã nouũ pctm mortale cõmittit.
Et no. scdm Ri. q talis omittẽs tenet cõfes
sionẽ iterare illi vel alteri sacerdoti. ¶ Se-
xto tenet quis iterare cõfessionẽ pter dimis
sionẽ: quando. s. quis dimisit pagere sibi in-
iunctã. Nam vt dicit Alex. 7 Ricar. Si re
cordat de penitẽtia 7 possit refici 7 reficiat
eam nõ tenet iterum confiteri nisi de negli-
gentia omisse penitẽtie. Nã certũ est scdm
Scotũ in. 4. di. 15. q ex negligẽtia omitten-
do facere penitentiã predictã mortalit pec-
cauit: quia egit cõtra preceptũ cõfessoris 7 ec
clesie. Si autẽ de penitẽtia non recordat et
ad alium confessorez vadit vel ad illum qui
amplius de pctis suis 7 penitẽtia sibi iniun-
cta nõ recordat tenet totam cõfessionem pre
teritã iterare. ¶ Septimo 7 vltimo tenet
quis iterare confessionẽ propter malaz di-
spositionẽ: quãdo scilicet non vult abstinere
ab omnib9 peccatis: vel quia confitet sine cõ
tritione: vel sine charitate: vel quia nõ vult
remittere odium: vel satisfacere: seu aliqd
aliud agere ad quod obligat. His enim ca-
sibus cõfessio non valet de pe. dis. 5. c. falsas
7. c. fratres. 7 di. 7. c. null9. 7 ideo debet itera
ri. Aliqui tamẽ dicũt q his casibus licz non
valeat cõfessio q ad virtutẽ sacramenti 7 re-
missionẽ pctõrũ: valet tamen quo ad partez
sacramẽti. id est ad expressionẽ vocalem. de
pe. 7 remis. c. qd quidã. vnde cessante illa ma
la dispositione nõ iterũ tenetur quis cõfiteri
de iam cõfessis: sed de illa dispositiõe quã p
tunc habuit. Quorum dictũ potest intelli-
gi verũ si in sequenti cõfessione duret effect9
illius expressionis vocalis: quod põt contin
gere si fiat eidem 7 de recenti 7 non aliter.
Nam intelligentia doctorũ ex causis est as-
sumenda dicenti. extra de verborũz signifi-
catione. intelligentia: vnde dicendũ est scdm
glosam Ray. Et in vita. q. 66. Quod his
casibus si quis confiteat eidez sacerdoti cui
primus: 7 qui adhuc habeat ad memoriam
peccata sua que audiuit: non tenet reitera-
re confessionẽ: quia sufficit dicere culpã suã
gnãliter de pctis pri9 cõfessis: 7 pticulariter
de illa mala dispõne q tũc habuit 7 de pctis
p9 modũ cõmissis. Si ãt cõfiteat nouo: q vl
nõ audiuit eum: aut etiã pmo si oblit9 ẽ q au
diuit debet totum iterũ cõfiteri. 7 sic patet
secunda pars.

Pars tertia vbi declarat q cõfessio de-
bet fieri cũ discretione.

T Ertio notãdũ ẽ q inter alia cõfessio
debet fieri cum magna discretione.
Quia ex de officio custodis. c. i. O ia
cũ discretiõe agant q oiuz vtutũ noscit eẽ
mr. Et iõ Nicho. de lira sup illud Matth.
5. Qd si sal euanuerit 7c. ait. Qd sicut sale
omnia condiunt cibaria: ita discretione oia

opa nr̃a ordinari debẽt ⁊ dirigi. Etiã Ber.
sermone. 2. sup Cant. Discretio quippe oi ỽ
tuti ordinẽ ponit: modũ tribuit: decorẽ ⁊ per
petuitatẽ cõfert. Est ergo discretio nõ tam
virtus ꝙ quedã moderatrix ỽtutũ: ordina
trixq̃ affectuũ: ⁊ doctrix mor̃. Tolle hãc ⁊
virtꝰ vitiũ erit. Et Jsido. in sinonomis ait:
Quicq̃d boni cũ discretiõe feceris virtꝰ est:
quicq̃d sine discretiõe gesseris vitiũ est vir
tus eni indiscreta ꝓ vitio reputaꝛ. Hec ibi.
Hac igiꝛ discretiõe habita debet penitẽs di
screte pctõr suorũ grauedinẽ cõsiderare: et
grauiora priꝰ cõfiteri: deinde minora: ⁊ hoc
cũ maiori maturitate: humilitate: cõtritiõe
⁊ verecũdia q̃̃ põt. Argumẽtũ in. c. admo
nere. 33. q. 2. Nã vbi maiꝰ periculũ intẽdiꝛ
ibi ꝓculdubio pleniꝰ est consulendũ. extra de
electiõe. Ubi periculũ. li. 6. Nec velut q̇daȝ
agere debemꝰ: qui multũ ponderãt leuia ⁊
transcurrũt grauia: qꝺ indiscretiõis igno
rantie seu malicie ẽ indiciũ. Hanc indiscre
tionẽ habuit illa dña romana magne sancti
tatis ⁊ fame: que cũ haberet vnicũ filiũ dor
mientẽ secũ nolens eũ cõtristari: q2 aliter vo
lebat se interficere: cõcubuit cũ eo ⁊ cõcepit
⁊ peperit filiũ ex eo: ⁊ ipsum puerulũ occidit
filio nesciente: perseuerãs in sanctitate sua
pctm̃ illud occultũ tenẽs per decẽ annos nõ
est cõfessa. Et videns diabolꝰ ꝙ a bonis ope
ribus nõ cessaret cogitauit eã extinguere ti
mens ne aliquãdo pctm̃ suũ cõfitereꝛ: ⁊ as
sumẽs formã hoĩs trãstulit se ad ỽuiẽdũ cui
dam cardinali adeo bene vt vocareꝛ ad ser
uitiũ pape: ⁊ cum multum a papa diligereꝛ
ꝓpter diligẽs seruitiũ eius: loquẽte papa ⁊
cardinalibꝰ de sanctitate huiꝰ mulieris ac
cusauit eam diabolꝰ de crimine p̃dicto: ⁊ ci
tata est ad curiã vt si posset ꝓbari moreretꝛ:
q̃ sic citata cũ venisset ⁊ talia audiuisset ob
stupuit ⁊ timuit nimis: ⁊ accepit terminũ re
spondẽdi: ꝙ si ille nõ ꝓbaret volebat ipsum
puniri. Et recedẽs cõfessa ẽ pctm̃ suũ cuidã
penitẽtiario cũ ꝯtritiõe ⁊ multis lachrymis
penitentiã sibi iniũctã peragẽs. Appropin
quãte aũt die quo rñdere debebat: venit ad
curiã cũ parẽtibꝰ ⁊ amicis suis. Uocato aũt
illo pessimo dixit papa. Ecce mlier quã accu
sasti. Qui rñdit nõ eẽ illã sed istã esse bonã
⁊ sanctã: ⁊ dicẽte papa. ꝙ oportebat eum su
stinere illã penã quã ipsa sustinere debebat:

fracto palatij tecto subito disparuit: ⁊ statiȝ
cecidit in medio domus cadauer mortuũ qꝺ
accepat. O cõfessio scã quõ es magne ỽtutis
Jlli aũt obstupuerũt. Uidẽs aũt hoc mira
bile mulier: nimis ꝑterrita pctm̃ suũ corã oĩ
bus manifestauit. Et rogauit papã vt cun
cto pplo ad cõmendationẽ cõfessiõis hꝰ mira
culũ p̃dicaret: q̃ accepta pnĩa postea sanctis
sime vixit: ergo aĩa mea cõfitere. ⁊c̃.

Dñica eadẽ infra diẽ. De acceleratione ⁊
frequẽtatiõe cõfessionis. Sermo. 67.

Bijt Jesus

transmare galilee qꝺ ẽ ty
a berĩadis: ⁊ seq̃baꝛ eũ mul
titudo magna q2 videbãt
signa q̃ faciebat super his
qui infirmabãꝛ. Joh. 6.
Quia iudei frẽs charissimi. q̃rebãt Jesum
interficere ⁊ nõ erat adhuc tempꝰ passionis
sue. Et idcirco recedẽdo dedit exẽplũ cedẽ
di ad tẽpꝰ malicie humane ostẽdens ꝙ aliq̃ñ
eẽt licitũ christi fidelibꝰ fugere in ꝑsecutiõe
vnde dicunt ỽba ꝓposita. Qꝺ abijt Jesus
trans. m. g. q. ẽ tyb. Jllud. n. mare ẽ lacꝰ qui
dã magnꝰ quẽ ego vidi ꝑ quẽ trãsit Jorda
nis fluuiꝰ. Et vocaꝛ mare: q2 cõgregatiões
aq̃r vocãꝛ maria. Gen. p̃. Et vocaꝛ mare
galilee: a ꝓuincia iuxta q̃̃ trãsit: ⁊ mare ty
beriadis ex noĩe ciuitatis in littore q̃ antiq̇tꝰ
geneçareth vocabaꝛ: vnde ⁊ stagnuȝ gene
çareth dictũ est: s ab herode tetrarcha fuit
reedificata ⁊ ãpliata ⁊ tyberias vocata in ho
norẽ tyberij cesaris. Et seq̃baꝛ eũ mltitudo
magna. Quidam ex deuotiõe ab eo curati.
Quidã maliciose volẽtes eũ cape i ỽmone.
Quidã ex desiderio addiscẽdi. Et aliq̇ ex cu
riositate ꝓpter miracula q̃ faciebat: iõ subdi
tur: q2 videbãt signa. ⁊c̃. Jnfirmi igiꝛ spũa
libꝰ infirmitatibꝰ ⁊ pctis sequãꝛ christũ per
verã cõfessionẽ pctõr vt sanenꝛ ⁊ totaliꝛ li
berẽꝛ. De q̃ cõfessiõe vltra p̃dicta tria occur
rũt in p̃senti ỽmone declarãda. Primũ erit
de eiꝰ acceleratiõe. 2m erit de eiꝰ frequẽtatõe
3m erit de eius humiliatione.

Pars p̃ma huiꝰ ỽmonis in q̃ declaraꝛ ꝙ
ꝯfessio debet fieri cũ magna acceleratione.

Rimo igiꝛ i isto ỽmone tractãdũ est
p de ꝯfessiõis acceleratiõe. ¶ Circa
quã solet q̃ri q̃dã dubitatõ magna ⁊

difficilis ⁊ a pluribꝰ theologis ventilata. Si
pctõꝛ in moꝛtali existens statim habita op-
poꝛtunitate sacerdotis teneat pctm̃ suũ cõfi
teri sub pena incurrẽdi aliud pctm̃ moꝛtale
nouũ. Ad quã difficultatez declarandã hoc
priꝰ p̃supponendũ ẽ: ꝙ est loqui de cõfessiõe
dupliciter. Aut q̃tũ ad actũ: aut q̃tum ad
ꝓpositũ. Et de isto scdo mõ oẽs coiter tenẽt
ꝙ tunc ꝯfiteri teneť: qñ ꝯfiteri obligať: ⁊ cõ
teri astringiť: qñ habet memoꝛiã pctõꝛũ: qꝛ
vt diximꝰ diffinitio ꝯtritõis ꝯtinet ꝓpositũ
ꝯfitendi. Et ideo nõ ẽ dubitandũ ꝙ quãdo
peccatoꝛ recogitat culpaz cõmissam vel dei
offensam vel qñ offert se tẽpꝰ in quo cogita
re debet nõ dolet de pctõ cũ ꝓposito confitẽ
di nouã culpam incurrit: qꝛ ex quo sibi cul-
pa nõ displicet placere videť: qd moꝛtale pec
catũ ẽ. Quãtũ vero ad actũ ipsiꝰ ꝯfessionis
in hoc diuersi diuersa senserũt. Fuit eni tri-
plex modus dicẽdi. ¶ Primꝰ fuit archidia
conꝰ. de pe. di. 3. c. ille rex. ⁊ Inno. de pe. ⁊ re
mis. c. oĩs. Hi quidẽ dixerunt ꝯfessionẽ dif-
ferri nõ debere habita oppoꝛtunitate ꝯfitẽdi
ab his qui sũt ĩ moꝛtali crimĩe lapsi: alioq̃n
nouũ pctm̃ incurrũt. Qd ꝓbare nitũť. Ra
tionibꝰ auctoꝛitatibꝰ: ⁊ exẽplis. ¶ Primo
rõnibꝰ q̃ plurimis: de quibꝰ in p̃senti solum
tres assignabimꝰ. ¶ Prima ẽ ista. Nunq̃
cadere ĩ pctm̃ ⁊ sꝑ resurgere a pctõ sũt oppo-
sita: s3 hõ existẽs in grã semꝑ teneť ad nũq̃
cadẽdũ: ḡ pari mõ existẽs in moꝛtali culpa
sꝑ teneť ad resurgendũ ⁊ ita statĩ cũ pecca-
uit. ¶ Secũda in illa cũ tenemur ad aliq̃d
faciendũ sine tẽpoꝛis determinatiõe ad illud
tenemur q̃ citiꝰ possimus. extra de sen. excõ.
c. eos. li. 6. ⁊ extra de do. ⁊ cõtu. c. cũ dilecti.
Et btũs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 87. ar. 2. ait: Illud
qd sine tẽpoꝛis determinatiõe debeť nisi statiz
soluať obligat ad pctm̃. Cũ igiť ꝯstet nos
obligari ad ꝯfessionẽ iure diuino sine deter-
minatione tꝑis: ergo obligamur ad ꝯfitẽdũ
q̃ citiꝰ fieri põt. ¶ Tertia est illa lic3 aliq̃s
sit in moꝛtali pctõ teneť tñ vitare casuz in
moꝛtale: sed nõ põt vitare moꝛtale si perma
neat in cõtẽptu cõfitendi: qꝛ vt dicit Greg.
Pctm̃ quod per penitẽtiã nõ deluiť mox suo
pondere trahiť in aliud: ergo existẽs ĩ pctõ
moꝛtali mox teneť cõfiteri. Et ꝯfirmať illa
rõ ꝑ illã regulaz famosam. Qd q̃libet teneť
vitare ꝑiculũ pcti moꝛtalis. Argumẽtũ ha-
tur: ex̃ de simo. c. Mattheꝰ. de homici. c. pe.
vñ Ecclesiasti. 3. dĩ. Qui amat ꝑiculũ peri-
bit in illo. ¶ Scdo hoc idez ꝓbať tribꝰ au-
ctoꝛitatibꝰ. Prima ẽ Isido. de sũmo bono
di. Cito coꝛrigiť culpa q̃ cito cognosciť: tar
dius aũt sanať vulnꝰ qd iam putrescẽtibus
mẽbris curatiõibꝰ adhibeť. Scda ẽ Aug.
in ꝓspero di. Remedia ꝯuersiõis ad dñz nul
lis sũt cõtamĩatõibꝰ differẽda. Qui eni peni
tenti ĩdulgẽtiã ꝓmisit dicere crastinũ nõ spo
põdit dissimulãti. Hec ille. Tertia ẽ scriptu
re sacre Ecclesiasti. 5. vbi dĩ ne tardes ꝯuerti
ad dñm ⁊ ne differas de die in diem. Ex q̃-
bus oĩbꝰ cõcludiť ꝙ statim habita oppoꝛtu
nitate pctõꝛ ꝯfiteri teneť. ¶ Tertio h idez
ꝓbať exẽplis. Primũ ẽ ade. de q̃ ait Amb.
in li. de pe. ⁊ de pe. di. 2. c. adã. post culpam
statim de ꝑadiso deiecit deꝰ: nõ distulit: sed
statim sepauit a delitijs vt ageret penitẽtiã.
Hec ille. Scdm ẽ Dauid de q̃ idẽ Amb ait:
in apologia Dauid. de pe. di. 3. c. ille rex. Il-
le rex tantꝰ ⁊ potẽs nec exiguo q̃dẽ momẽto
manere penes se delicti passus e ꝯsciam sed p̃
matura ꝯfessiõe atq; imẽso doloꝛe reddidit
pctm̃ suũ dño. Tertiũ exẽplũ ẽ egrotatiõis
moꝛbi letal̃ q̃ moꝛbo q̃s egrotãs si ita appꝛo
ximat moꝛti ꝙ nesciat si statim vel hoꝛa se-
q̃ti moꝛiať nisi apponat remediũ si scit vl̃
põt peccat moꝛtaliť. A sili videť ⁊ a foꝛtio-
ri: ꝙ egrotãs a moꝛbo aut vulnere spũali q̃
ita vicinus ẽ moꝛti ꝙ nesciat hoꝛaz moꝛtis
spũalis. s. gehẽne ⁊ scit ⁊ põt apponere reme
diũ ⁊ nõ apponit peccat moꝛtaliter. Ad de-
cretalẽ vero illã. Oĩs vtriusq; sexꝰ. dicunt
ꝙ talis ꝯstitutio intẽdit arctare tempꝰ pꝛo-
pter negligẽtiã hoĩuz ⁊ nõ ampliare. cum il
lud spatiũ nõ ꝯcedit. s3 potiꝰ ꝑ illud negligẽ
tiã nolentiũ perimit. Qd ⁊ per silitudinem
oñdi põt. Nã extra de here. c. excoicatꝰ. §. q̃
aũt dĩ. Qd hi q̃ ex suspitiõe heresis excoicãť
si ampliꝰ vno ãno in excoicatiõe per ꝯtuma-
ciã ꝑsisterẽt: post illud tempꝰ velud heretici
dãnari pñt. Manifestũ ẽ ergo vno ãno ne-
mini in excoicatiõe ꝑsistere cõcessũ eẽ: s3 pꝰ
ãnũ nõnulle pene sũt in excoicatiõe ꝑsistẽti-
bus addite. Põt etiã decretali p̃dicto scdm
Inno. aliter rñderi. s. ꝙ ipsa dũtaxat locũ
habet in illis q̃ tm̃ venialiter peccauerũt: hi
vero semel in ãno debẽt ꝯfiteri: nõ ex eoꝝ ꝓ-
ꝑria culpa s3 ex institutiõe eccl'iastica. ¶ Se-

cūdus modus dicēdi ē dñi Bo. in. 4. di. 17.
ar. 2. q. 2. ꝑtis 2ᵉ. qui ait: Q̄ð oiuȝ hoiuȝ ge
nera tria sūt: religiosi: seculares clerici: ⁊ pu
ri laici: hi q̇dē oēs ad ꝓpositū cōfitēdi te
nenᷓ vt predictū ē post pctm̄ mortale: dum
memoriā habēt: aliter eorū cōtritio nō va
let: sȝ ad actū q̄ꝫ citius poterūt religiosi sine
mora tenētur: tum qꝛ opportunitas ꝯfitēdi
eis nūq̄ꝫ deficit: qꝛ eorū vita tota ē penitētie
tēpus. De clericis aūt firmiter iste doctor iu
dicare nō audet: tm̄ magis existimat subito
post mortale pctm̄ ad confessionē obligari:
qꝛ nō videᷓ contritꝰ qui portat occultū tam
longo tēpore vulnꝰ: p̄cipue cū eis opportu
nitas ꝯfitēdi vix aut raro deficit. De puris
autē laicis assereᷓ q̇dē q̄ possint vsq̄ꝫ ad pa
scha differre videᷓ eē periculosū: ⁊ q̄ semꝑ
silr teneanᷓ qn̄ se offert opportunitas nimiū
videᷓ eē durū: ideo rōnabiliter sentiendū ē
mediū. s. Q̄ð nūq̄ꝫ differre debeāt nisi qn̄ ma
iorē opportunitatē: aut tēporis: aut sacerdo
tis expectant: tunc eniȝ tute differre possunt
quādo ꝓ vtiliori causa differre videnᷓ. Si
ꝟo hi oēs nō ex ꝓpria mortali culpa q̄ꝫ non
fecerūt: sȝ ex institutiōe ecclesiastica cōfiteri
tenētur vsq̄ꝫ ad pascha: licite differre possūt
nisi ratione statuti vel suscepturi sacramēti
ad qð debite p̄parare se debent. ¶ Tertius
modus dicēdi ē. Scoti ⁊ Alex. de al. vbi. s.
⁊ Ricar. de mediauilla in. 4. dis. 17. ar. 2. q.
6. ⁊ beatꝰ Tho. ibidē ar. i. q. 4. Et etiam in
p̄mo quolibeto. q. ij. Qui dicūt q̄ penitens
nō peccet mortaliter nō cōfitēdo habita op
portunitate dūmodo habeat ꝓpositū confi
tēdi tēpore statuto ab ecclesia Q̄ð ꝓbaᷓ tri
pliciᷓ. ¶ Primo efficaci rōne sic: Quicun
q̄ꝫ omittit id ad qð ex p̄cepto teneᷓ opportu
nitate habita mortaliᷓ peccet: ergo si aliquis
pctōr pctō ꝑpetrato nō statim cōfiteᷓ qn̄ co
piam habet sacerdotis si statim ad cōfitēduȝ
teneᷓ ⁊ nō cōfitēdo statim peccat mortaliter
qua rōne peccat in hoc instanti eadē rōne pec
cabit in sequēti: ⁊ sic sequiᷓ q̄ multa immo
quasi innumerabilia pctā mortalia cōmit
tit in die ꝓ vna cōfessionis dilatione: qð vi
deᷓ incōueniēs ⁊ valde dānabile: ⁊ hec ē rō
Alex. ⁊ Ri. ¶ Scðo ꝓbaᷓ ex p̄cepti obliga
tione: qꝛ p̄cepta affirmatiua nō obligāt sꝑ ꝫ
ad semꝑ: hoc ē dicere nō obligāt ad statim ꝫ
ad tēpꝰ determinatū: nō q̇dē ex hoc q̄ tunc co

mode impleri pn̄t: qꝛ sic si nō daret aliq̇s ele
mosynā de suꝑfluo qn̄cūq̄ꝫ pauꝑ offerretur
peccaret mortaliᷓ qð falsū est: ꝫ obligaᷓ ex ꝫ
qn̄ tēpꝰ necessitatē inducit vrgētē. Cū ergo
ꝯfessio sit sub p̄cepto affirmatiuo nō ē trans
gressor aliq̇s p̄cepti q̄ꝫtūcūq̄ꝫ differat cōfi
teri: dū tm̄ semel in āno cōfiteaᷓ: maxime tē
pore ab eccl'ia instituto qð est. xlᵃ. Et hec ē rō
Bo. Alex. ⁊. b. Tho. ¶ Tertio ꝫ idē ꝓbaᷓ
exēplis ⁊ silitudine: qꝛ lȝ filiꝰ sꝑ possit hono
rare patrē nō tm̄ sꝑ peccat mortaliᷓ nō hono
rādo: ꝫ qn̄ offert se possibilitas ex ꝑte filij et
necessitas ex ꝑte patris ⁊ nō honorat: tunc
mortaliᷓ peccat trāsgrediēdo p̄ceptū de ho
noratiōe parētū. Sic a sili posito q̄ adsit fa
cultas ꝯfitēdi tū ex ꝑte loci: tum ex ꝑte sacer
dotis: nō tm̄ peccat mortaliᷓ si statim nō con
fiteᷓ. Et hoc est exēplū. b. Tho. ¶ Ad p̄mū
argumētū in oppositū q̄n arguiᷓ q̄ existens
in grā teneᷓ ad hoc q̄ nūq̄ꝫ cadat: ḡa simili
existens in pctō teneᷓ ad hoc q̄ sꝑ resurgat.
R. Alex. de al. q̄ nō ē sile: qꝛ cadere nō pōt si
ne nouo cōtēptu mortali: ꝫ existēs in pctō po
test resurgere sine nouo ꝯtēptu mortali. Pre
terea resurgē importat ꝓficere: cadere autē
deficē: ꝫ nō teneᷓ hō sꝑ ꝓficē ꝫ teneᷓ ad nō de
ficiēdū sꝑ per lapsū mortalis Preᷓea cadere
ꝑ mortale ē sꝑ ꝓhibitū. Resurgere ꝟo nō sꝑ
p̄ceptū. qꝛ illud p̄ceptū est negatiuū ꝫ affir
matiuū. Dicas ergo ad arᵐ. Q̄ð q̄cūq̄ꝫ op
posita nō eque ligāt. ꝟbi grā de honorare pa
rētes ⁊ honorare sūt opposita: ⁊ tm̄ nūq̄ꝫ de
hemꝰ de honorare: sic a sili hō sꝑ teneᷓ ad ꝫ
q̄ nō cadat nō tm̄ sꝑ teneᷓ ad hoc q̄ resurgat
dū tm̄ sꝑ habeat ꝓpositū resurgēdi: sicut filij
sꝑ tenēᷓ habere ꝓpositū parētes honorandi
¶ Ad 2ᵐ qn̄ arguiᷓ q̄ sine termino obliga
mur ad ꝯfessionē dicas ꝫm Tho. q̄ aliud ē
detentio rei aliene ⁊ aliud detentio vl' obliga
tio ꝯfessiōis: qꝛ detētio rei aliene iuito dn̄o
suo ꝯriaᷓ p̄cepto negatiuo: qð obligat semꝑ
⁊ ad sꝑ: ⁊ ideo teneᷓ ad statim reddendū: cō
fessio aūt ē sub p̄cepto affirmatiuo qð nō sꝑ
obligat: ergo ⁊c̄. Vel dicas ꝫm Alex. q̄ il
lud ē falsū q̄ obligemur sine termino ad cō
fessionē: licȝ eni nō exprimaᷓ terminꝰ in in
stitutiōe siue in cōfessionis ꝓmulgatiōe: ex p̄
miᷓ in executiōis obligatione: vt in illa de
cretali ois. Ad 3ᵐ qn̄ arguiᷓ q̄ q̇libet teneᷓ
vitare casū in mortale ꝑ illud Greg. positū

q̄ p̄ pn̄iam nõ. ĩc. R. Alex. q̄ act⁹ trahẽdi
dicit inclinationez ad pctm̄ siue ad actũ pcti
nõ tñ ruinã in ipsũ: ad p̄mũ nõ tenet hõ sp̄:
q2 sic teneret ad fugã venialiũ q̃ habilitãt ad
casũ: ad scõm tenet sp̄: 7 sic patet illud. Ad
auctes p̄o rñdit Alex. q̄ nõ ẽ p̄hibitio in il-
lis auctoritatib⁹ q̃ importãt obligationẽ ne-
cessitatis s; poti⁹ cõsiliũ vtilitatis. In sacra
eni scriptura multa p̄ponũt p̄ modũ impe-
rij q̃ p̄suadẽt illõ q̄ ẽ ɔsilij. Et eodẽ mõ põt
dici ad exẽplũ ade 7 Dauid: vl' põt dici q̄ illa
exẽpla nos nõ cogũt s; inducũt: vel põt etiã
dici q̄ adã 7 dauid statim cõfessi sũt pctm̄
suũ: q2 ab eis exigebat vt patz: s; a nobis nõ
exigit nisi t̄pe statuto ab ecclesia. Ad tertiũ
aũt exẽplũ qñ arguebat a simili de morbo cor-
porali. R. Ri. vbi. s. in rñsiõe p̄mi argumẽ-
ti: q̄ cõtẽnere salutẽ spũalẽ põt dupliciter in
telligi: aut directe 7 positiue p̄ aliquẽ motũ
volũtatis deliberatiue: 7 hoc ẽ pctm̄ morta
le: aut negatiue 7 hoc ẽ nõ q̃rere salutẽ spi-
ritualẽ sollicite. Et hoc nõ ẽ pctm̄ mortale s;
circũstãtia pcti: nisi in aliq̃ determinato ca-
su in q̃ si nõ q̃reret sollicite peccaret mortali
ter omittẽdo. Dicas ergo ad argumẽtũ du-
pliciter. Primo q̄ alit ẽ de morbo corp̄ali et
aliter de spũali: q2 morb⁹ corp̄alis nisi per re
mediũ medici extinguit sp̄ inualescit impe-
tus: Morb⁹ aũt spũalis pcti. s. extinguit p̄
cõtritionẽ cũ p̄posito cõfitẽdi ad quã semp̄
tenet 7 tũc nõ ẽ in periculo: q̃ p̄pter nõ ẽ sile
in vtroq; morbo. 2° mõ sic: si ille q̃ egrotat
morbo letali nõ p̄curet q̄ curetur nõ p̄pter
hoc peccat mortalit: s; si cõsideratis cõsiderã
dis ñ p̄curet. Silr̃ si q̃s egrotat morbo spũa
li 7 cõstet sibi de p̄iculo 7 nõ p̄curet q̄ curet
p̄ ɔfessionẽ nõ peccat mortalit s; illis ɔcurrẽ
tib⁹ ex quib⁹ orit nou⁹ cõtempt⁹: si tũc nõ p̄-
curat detegendo medico spũali actu habita
opportunitate sacerdotis vel p̄posito nõ ha-
bito: tũc infallãter peccat mortaliter. Ex q̃-
bus oib⁹ cõcludẽdũ ẽ de mẽte illorũ doctor̃
Ricar. Alex. 7 beati Tho. q̄ nemo tenet cõ
fiteri nisi semel in anno scilicet tẽpore q̃dra-
gesimali p̄terq̃ in quinq; casib⁹ quib⁹ occur
rentib⁹ fieret nou⁹ cõtempt⁹ habita oppor-
tunitate non cõfitendo. ¶ Prim⁹ ẽ ratione
sacramẽti quãdo. s. vult celebrare: eucbari-
stiã sumere illud aut sacrũ ordinẽ suscipere.
His eni in casib⁹ debet subito habita oppor

tunitate cõfiteri: vt etiã vult Pe. de tarã. in
4. di. 17. 7 Tho. in quadã q̃õne notabili: et
in quolibet. iuxta illud ad Chor. xj. Probat
aũt se ipsũ hõ 7 sic de pa. illo edat 7 de ca. bi-
bat nisi forte ait Ri. de p̄pinquo expectet aliũ
cui deuoti⁹ atq; securi⁹ cõfiteri se credat: sic
eni expectãs tãq̃ vere penitẽs nullo iure isti⁹
doc. sentẽtia coĩcare p̄hibet. ¶ Secũdus ẽ
rõne periculi vt qñ ẽ in iminẽti p̄iculo mor-
tis: vt t̄pe pestis: grauis infirmitatis: guer-
rarũ: famis: 7 nauigatiõis: 7 h⁹mõi. q2 Ec-
clesiasti. 18. scriptũ ẽ. Ante iudiciũ. s. mort̃
interroga teipsũ per cõfessionẽ. ¶ Tertius
est rõne dubij quãdo. s. p̄babiliter videt am
plius anno illo copiã sacerdotis habere non
posse tẽpore. s. ab ecclesia statuto: seu 7 ɔfes
sorẽ idoneũ: vt si q̃s in aliquo pctõ deliquit
de quo absolutio ad papã p̄tinet 7 nunc ha-
bet copiam penitẽtiarij pape tenet illi ɔfiteri
opportunitate famulãte. dicit tñ Tho. in q̃-
dã q̃õe de quolibet: q̄ laudabile est q̄ pctõr
q̃ citius põt pctm̄ suũ cõfiteat: per accidens
aũt tẽp⁹ ab ecclesia statutũ siue dilatio meri
toria ẽe põt dũmodo vltra annum nõ diffe
rat: q2 vt ait ap̄ls. ad Gal. 6. Dũ tẽp⁹ habe
m⁹ operemur bonũ: 7 Boeti⁹ signat T p̄a
p̄pria aptãs officijs de⁹. ¶ Quart⁹ ẽ rõne
stimuli qñ. s. ɔscia stimulat illico post pctm̄
cõfiteri: quia oẽ q̃õ fit cõtra cõsciẽtiã. s. pre-
cepti vel p̄hibitiõis edificat ad gehennã: vt
habet extra de restitutiõe expoliator̃. c. l̃ras
§. penl'. extra de simonia. c. p̄ tuas. 7 de sen. ex
cõ. c. in inq̃sitionib⁹ 7 p̄scriptionib⁹. c. fi. de
scrutinio in ordine faciẽdo. c. vnico. 28. q. i.
edificat ad ge. glo. ibidem dicit. O ẽ q̃õ fit ɔ̃
ɔsciam nõ erroneã edificat ad gehennã. Si
ex his. de pe. di. 4. c. omne q̃õ. ibi eni habet
ad litterã. Et ideo oĩa mala debet poti⁹ q̃s
pati 7 bona op̄ari q̃ facere ɔtra ɔsciam. 32
q. 2. c. ita ne. ¶ Quint⁹ ẽ rõne statuti qñ. s.
vltraq̃ statuat cõsiliũ gnãle societas quedã
vel religio rõne suorũ statutor̃ frequẽti⁹ cõ
fiteri tenet: precipue qñ vouit talia obser-
uare statuta: q2 scriptum ẽ vouete 7 reddite
dño deo vr̃o. Et sic patet pars prima.

Pars secũda hui⁹ sermonis in q̃ declarat
q̄ cõfessio debet frequẽtari.

s 'Ecũdo circa ɔfessiõis frequẽtatõ z
solz q̃ri vtr̃ liceat ɔfessionẽ freq̃nta
re: q̃õ põt fieri duob⁹ modis. Vno mõ vt si

frequenter ceciderit in pctm̄ per confessionē
frequēter resurgat: ⁊ hoc est laudabile quia
septies cadit iustus in die ⁊ resurgit: ꝓuer.
24. de pe. di. 3. septies. Alio mō vt pctā ea-
dem pctōr ꝯfiteat: ⁊ tūc dico ꝙ nō est neces
se vt qui semel bene cōfessus est iterato ꝯfite
atur pctā sua: nisi in aliquibꝰ casibꝰ: de qui-
bus dictū est. s. dū agebat de cōfessiōis itera
tione. Attamē multuz vtile est ⁊ laudabile
extra illos casus idē peccatū pluries confite
ri: ⁊ hoc sm Tho. in. 4. di. 17. ar. 3. q. 8. pro
pter quatuor rationes. Primo ꝓpter erube
scentiā cōfessionis. Nam erubescētia ꝯfessio
nis in penā satisfactoriā cōputat: ⁊ iō quan-
to plus confitet tanto plus erubescit ⁊ tāto
plus satisfacit. Secūda causa ē ꝓpter effica
ciam clauis sacerdotalis: tanta ē eniz virtꝰ
clauiū ꝙ hō posset toties cōfiteri ꝙ ab oī pe
na liberaret. Tertia cā est ꝓpter orōnez sa-
cerdotis ꝓ sibi ꝯfitēte intercedētis. Quar-
ta cā est ꝓpter deuotionē confitētis ad quā
ex assuefactione ꝯfessionis inducit: hec bea-
tus Tho. ¶ Sed aduertendū est ꝓ ꝯfirma
tione istiꝰ ꝑcedētis partis ꝙ in dilatione cō
fessionis pōt eē pctm̄ ⁊ nō: sicut in dilatione
baptismi: sicut enim dilatio baptismi pōt eē
bona ⁊ mala ex cā sua: q2 vt dicit cōmenta-
tor. 8. phiꝭ volūtas nō retardat facere opus
volitū nisi ꝑ aliquā causam rationalē: ita di-
cēdū ē de cōfessione q̄ nō ē maioris veritatis
ꝙ sit baptismus: dilatio igit confessionis ex
sua causa potest eē meritoria: vitiosa: ⁊ peri
culosa. Primo eniz pōt eē meritoria si ad h
aliq̇s confessionē differat vt sacerdoti pru-
dētiori cōfiteat vel deuotiꝰ ꝓpter sacrū tēpꝰ
Secūdo pōt eē vitiosa ⁊ hoc ē ex negligētia
Si enim in predictis casibus in quibus neces
se est confiteri aliquis cōfiteri omittat mor-
talr peccat: dūmodo debita opportunitas ad
sit ⁊ multo magis dilatio cōfessionis ē vitio
sa ꝓpter contēptū: vt si aliq̇s ꝓpter contem
ptū ꝯfessionē differat vel omittat. Ubi no.
ꝙ contēptus cōfessionis ē pctm̄ mortale du
pliciter: aut rōne culpe cū contēnit celeritas
ꝯfessionis vt iteret actus pcti: aut rōne mo-
re: vt si ex aliq̄ cōuersione actuali alicuiꝰ idu
cētis ad pniam ꝯtēptus ꝓueniat. Ꝟbi grā: vt
si aliq̇s peccator actualiter cogitaret dispen-
dium pcti ⁊ offensā dei ⁊ alia hmōi q̄ effica-
citer eum mouerēt ad pniam: ⁊ tñ nō penite

ret. Tertia pōt eē ꝑiculosa ex hoc. s. ex nimia
cōfidētia q2 ille q̇ differt cōfiteri cū statiz po
test discrimini se cōmittit: q2 in arbitrio suo
sibi tēpus viuēdi ꝯstituit. Quaꝓpter ꝙuis
nō sit necessariū ꝯfiteri nisi semel in āno nisi
in casibus ꝑdictis: tamē nō aliter cōfiteri ꝑi
culosum ē ⁊ confessionē accelerare ⁊ frequē-
tare ꝑfructuosissimū ē. Quod ꝓbat in sum
ma cōfessoꝝ li. 3. ti. 34. q. 65. ꝓpter quatuor
rōnes. Prima ꝓpter incertitudinē tēporis
Nam hora siue tēpus mortis incertū ē Lu
ce. 12. Ueniet dn̄s serui illiꝰ qn̄ nō sperat. Et
ibi habet exēplū de diuite cui dictū ē. Stulte
hac nocte ⁊c. ⁊ iō ne forte ꝑocupati die mor
tis q̄ramꝰ spatiū pnie ⁊ cōfessionis ⁊ inueni
re nō possimꝰ ꝙ comode possumꝰ ꝯfiteamur
Secūda ꝓpter accumulationē criminis. Nā
quāto quis maiori tpe residet in pctis: tāto
plura ⁊ maiora vel grauiora pctā accumulat
Apoc. vltimo. Qui in sordibꝰ sordescat: ad
h. Pctā cū pctis iusto dei iudicio puniūt sm
glo. ad Roma. 1. ⁊ merito: quia vnuz pecca
tum disponit ad aliud ⁊ ē cā alteriꝰ. Tertia
rō est ꝓpter elōgationē cōuersionis. Nam
quāto quis tardat ampliꝰ cōfiteri tanto dif
ficiliꝰ couertit: vñ Ouidiꝰ: Qui nō ē hodie
cras minꝰ aptꝰ erit. hoc idē in ps. dicit: Qui
elongāt se a te peribūt. Quarta rō est ꝓpter
indignitatē iudicis. Nam qui in hac vita nō
exaudiet deum clamantē penitemini ⁊ cōfite
mini ipse postmodū clamabit ad deū ⁊ nō ex
audiet ab eo: sicut clamauit diues in inferno
⁊ nō ē exauditꝰ. Tu ergo festina ne tardaue
ris. ¶ Potest etiā dici ꝙ cōfessio ē accelerā
da ⁊ frequētāda: q2 nihil adeo tristat diabo
lū sicut ꝯfessio: ⁊ iō quāto magis frequētat
tanto magis diabolus tristat. Patet hoc per
exemplū cesarij di. 0. ō cū magr Tho. theo
logus ⁊ ꝑdicator egregiꝰ eēt moriturus vi-
dit diabolū in angulo camere in qua iacebat
quē adiurauit vt diceret quid eēt ꝙ plus ei
noceret. Qui rñdit: Nihil tātū nobis nocet
nec tātū virtutes nostras extinguit sicut cō
fessio. Quādo enim inq̇t hō in pctis morta-
libꝰ ē oīa mēbra eiꝰ sūt ligata: ⁊ nō pōt se mo
uere: cū ꝟo pctā eadē ꝯfitet statim liber ē et
mobilis ad oē bonū: q̄ audito fidelis ille do-
ctor ī pace obdormiuit. Cōfirmat hec Au-
gust. in li°. 50. omel. omel°. 12. di. Si eni ꝯfite
mur nos ille parcit: si agnoscimꝰ ille nescit:

hoc fecit prius ille quod instituit vt caderet qui stabat sic agit: vt q cecidit nō resurgat: ideoque aduersus incantatiōes ei⁹ et insidias quib⁹ nūc īpedire nobis vult ꝯfessionē pcti laborem⁹ q: scit nosā posse redire nisi p humilitatē q p supbiā lapsi sum⁹ ad quē ipse nob dux fuit: mō ad humilitatē dū tēp⁹ est Christū sequamur. hec ille. Et sic patet pars secūda.

Pars tertia hui⁹ smonis in q ōndit qꝫ cōfessio debet fieri cū ꝓfunda humilitate.

Tertio in isto sermone aduertēdū ē qꝫ ad hoc qꝫ ꝯfessio sit deo grata ⁊ fructuosa dꝫ fieri cū ꝓfunda humilitate: vn̄ Aug. super cantica. io. omel. ait: Humilitas ptinet ad ꝯfessionē: quia dū confitemur nos pctōres eē ipsa ē humilitas: nō vt dicamus illō in lingua q̄si ꝓpter arrogantiā ne displiceam⁹ hoīb⁹ si nos iustos eē dixerimus: faciūt hoc impij ⁊ insani: scio īquit q iustus sum: hoc qd dictur⁹ sū añ hoīes. Fieri me iustū dixero: quis ferat? quis toleret apud deū nota sit iusticia mea? Ego tñ me dicam pctōrem q nō sum: sꝫ ne arrogātia odiosū inueniat dic hoibus qō es: dic deo q̄s es: q si nō dixeris deo qō es dānat de⁹ qō inuenit: nō vis vt ille dānet tu dāna: vis vt ille ignoscat tu agnosce: vt possis dicere deo: auerte faciē tuā a pctis meis: dic illi: qm̄ iniquitatē meā ego cognosco: ⁊ cū cōfessus fueris delicta tua ex oī iniquitate tua purgabit te. Et i li. de sctā virginitate. c. 50. ait. Quādiu nō est in celesti sublimitate pfectio: vituperabiles nos facit in humilitate pctōꝝ ꝯfessio: ⁊ in li. de pe. idē ait: Necꝫ facili⁹ ab inimico deijcimur qꝫ cū supbiēdo eū imitamur: nec velementi⁹ eum prosternim⁹ qꝫ cū humilitatem dñi sequamur: nec acriores ei dolores infligimus qꝫ cū pctōꝝ nostroꝝ plagas ꝯfitēdo et penitēdo sanauim⁹. Et in. 3. li. de ꝟbis dñi sermone. iz. ait. Cognosce te infirmū: cognosce te peccatorē: cognosce te hoiem: cognosce te qui te viuificauit. Cognosce q macu losus es: apareat in ꝯfessione tua macula cordis tui: ⁊ ptinebis ad gregē Christi. hec ille. Qōꝫ faciūt quidā velut supbi locupletes q sine vlla humilitate ad ꝯfessionē accedunt: qui in ore pharisei magis se laudare qꝫ accusare contendūt. Et iō grām remissionis ⁊ recōciliationis in cōfessione minime recipiunt quia Jaco. 4. dicit. De⁹ resistit sup. hu. aūt dat gratiā. Et in ps. Cor contritū ⁊ humiliatū de⁹ nō despicies: q̄si. d. supbum sic. Sicut enim mulier que offendit viꝝ ⁊ post idulgentiā vultuꝫ ei⁹ quasi intueri nō audet: ita similiter aīa spōsa dei: iuxta illud spōsabo te mihi in fide Osee. z. q mortali culpa deū offendit humiliter corā ei⁹ vicario pctā sua cōfiteri debet: pcipue cuꝫ sibi dñs Hiere. 3. dicat: Tu aūt fornicata es cū am. m. tñ. re. ad me. s. humilit dicit dñs: ⁊ ego su. te. sic suscepi Dauid: publicanū: zacheū: Magdalenā cananeā: latronē: ⁊ alios mltos ad me veniētes de quib⁹ longū est dicere: quia qui se exaltat humiliabit ⁊ qui se humiliabit exaltabitur: Luc. 14. Hāc autē humilitatē penitens ostēdere debet corde: ore: ⁊ ope. ¶ Primo corde suoꝝ peccatoꝝ magnitudinē cōsiderando cogitādo quib⁹ peccatis tot vicib⁹ seipsū penis inferni dānauit: q̄t vicib⁹ deū mortalit offēdere nō timuit: a quib⁹ penis etiā si suis lachrymis aliud mare faceret sine misericordia dei se liberare non posset. Et iō sedꝫ humiliare ⁊ cū ꝓpha dicere: Miserere mei deus fm magnā misericordiā tuam. ¶ Secūdo ore. Nam humilitas oris signū est humilitatis cordis: vn̄ Matth. iz. Bon⁹ hō de bono thesauro: cordis sui ꝓfert bona. Et ita Exabūdantia cordis os loquit. ¶ Ultio ꝓo hoc faciat opere vt se in manu sacerdotis collocꝫ nihil relinquēs sui. Unde Aug. ait: Añ ipsū humiliter in terra genua ponat: stet sine caputio ⁊ alia signa humilitatis oñdat: sic a perito ⁊ discreto cōfessore breuit addiscere poterit. hec oīa fere Jo. osauri. his ꝟbis que ō pe. di. i. notant. c. si cui. cōplectit di. Penitētia pfecta cogit pctōrez oīa libenter sufferre In corde enim eius cōtritio: in ore cōfessio: in ope tota humilitas: hec est fructifera penitentia. hec ille. Jdeo si sic humiliter cōfessus fuerit misericordiā consequet a deo: sicut illa mulier ad monitionē fratris humilit cōfessa misericordiā consecuta est: de qua legitur i cronicis fratrū minoꝝ: qꝫ cū esset deuota ⁊ amica ipsoꝝ fratrū eisdē sepe ⁊ sepi⁹ sua peccata confitebat: vno peccato turpissimo detento qō ꝓposuerat nunqꝫ confiteri ꝓ verecundia: dicebat tamē: Ego tantū ieiunabo ⁊ orabo ⁊ elemosynas dabo qꝫ dñs miserebitur mei: que oīa cum diu fecisset: tamē dño volente: quidā frater minor venit ad domū

eius visitare eam: quã cũ non videret in camera sua ꝓspexit ⁊ vidit eam in loco alio orãtem ⁊ plorantẽ: ſ; vidit demonẽ sup humerũ ei⁹ ridentẽ ⁊ eam suffocare volentẽ: sꝫ dominus Jesus christus nõ ꝑmittebat q2 eã misericorditer expectabat. Dictus ꝟo frater non modicũ expauescẽs fecit eam ad se vocari dicens ei: Charissima dña nõ habeatis ꝓ malo qd dicã vobis. Cui dña: Dicatis secure: cui frater: Credo ꝙ nõ estis bene cõfessa de peccatis vestris: quia sic ⁊ sic vidi dũ eẽtis in orõne ⁊ narrauit ei totũ qd viderat: q̃ cõtinuo illi fratri humiliter cõfessa est cũ lachrymis ⁊ vera cõtritione ⁊ liberata ẽ a demone: et semꝑ ꝑseuerauit postea in bono oꝑe vsq; ad mortẽ. Timeam⁹ ĝ ne ꝑ verecũdia aliqd pctm̃ absconditũ teneam⁹: sed integre celeriter ⁊ humiliter scelera nostra in cõfessione detergamus: vt mũdati ⁊ purgati mereamur in pñti ꝯseq̃ gratiã ⁊ in futuro gloriã: Amẽ

Feria secunda post quartã dñicam i quadragesima De sigillo ꝯfessionis quo ad tria genera personaꝝ. Sermo. 68.

Elus dom⁹ tue comedit me. Scribũt
z hec ꝟba Jo. 2°. Cõcludũt doc. fratres charissimi maxime Bo.⁹ i. 4. di. 17. parte secũda. ar. i. q. 3. ⁊ Alexander vbi. s. ꝙ cõfessio dꝫ fieri in secreto ⁊ nõ in publico triplici rõne. Primo rõne scandali vitandi ex parte populi. Si enim fieret publica cõfessio pctõꝝ frequẽter incurrerent confitentes contẽptũ similiter ⁊ odiũ: ⁊ quãdoq; capitale dispendiũ: ⁊ ex hoc infinita mala orirent̃ ⁊ rixe ⁊ discordie ⁊ infamie: vñ si oporteret publice cõfiteri nullus auderet ꝓpter predicta. Secũdo rõne fori: quia cõfessio fit in foro consciẽtie ꝙ est foꝝ reconciliationis in quo manifestant̃ pctã sacerdoti: ñ vt manifestent̃ ſ; vt deleant̃ ⁊ occultentur. Nam manifestãt̃ etiã sacerdoti pctã vt deo ad testimoniũ ꝯsciẽtie interne: ⁊ iõ vt homo totã conscientiã suã reuelet hoi tanq̃ deo: ſ; solus sacerdos debet admitti q̃ tenet locum christi: vnde in. c. oĩs. ait Inno. Oĩa sua pctã solus semel in anno ꝯfiteat̃ ⁊c̃. Tertio rõne finis intenti: q2 hoc ꝑceptũ ex charitate institutũ ẽ: ſ; vt dicit Ber. i li.° de dispẽsatõe Q.õ ex charitate institutũ ẽ ꝫ charitatẽ militari nõ debet. Cũ igit̃ manifestatio pcti aliq̃bus sit occasio labẽdi: multis superbiẽdi ⁊ etiã pctõrem contẽnendi: ĝ nõ debet multis manifestari. Idcirco Christus in ꝟbis ꝓpositis hanc institutionẽ ex charitate factã ostẽdit di. zelus dom⁹ tue co. m. sꝫ nõ solũ instituit confessionẽ secrete fieri sꝫ etiã occultã teneri quo ad oẽs: ⁊ q̃tum ad presens spectat quo ad tres cõditiones ꝑsonaꝝ. Primo quo ad cõfessores. Secũdo quo ad incidenter audiẽtes. Tertio quo ad ipsos pctã confitẽtes.

Pars prima huius sermonis in qua declaratur ꝙ cõfessio dꝫ eẽ secreta q̃ ad ꝯfessores

p Primo igit̃ ꝙ cõfessio debeat eẽ occulta q̃ ad cõfessores statutũ ẽ ab ecclesia in dicto. c. oĩs. vt ait Innocẽ. Qui pctm̃ i penitẽtiali iudicio sibi detectuꝫ ꝑsũpserit reuelare: nõ solũ a sacerdotali officio deponendũ decreuim⁹: verũetiã ad agẽdum ꝑpetuã pniam in arctũ monasterium detrudendũ. hec ille. Quod cõfirmat magister in. 4. di. 21. c. vlti. di. Caueat sacerdos ne pctã penitentiũ alijs ꝓdat alioqn deponatur. hoc idẽ habet̃ de pe. di. 6. c. sacerdos: vbi dicit Ho. ꝙ sacerdos pacta pnia ꝑ septẽniũ vel decẽniũ ꝑegrinãdo per mundũ i monasterio est retrudẽdus. hoc idẽ habet̃ õ pe. di. 6. Confirmat Aug. 3. q. 7. c. sacerdos. vt sapiẽs medic⁹ ⁊ ꝑfectus ꝑmũ pctã sua diluere sciat: ⁊ postea aliena detergere ⁊ sanare ⁊ nõ publicare. Et iõ concludũt theologi ⁊ Alex. vbi. s. ⁊ Sco. in. 4. di. 21. ⁊ Tho. ibidem. ar. i. q. i. ⁊ Ric. ibidẽ ar. 4. q. 2. ⁊ Bo. ibidem parte. 2. ar. 2. q. i. ꝙ in nullo casu licet sacerdoti reuelare ꝯfessionẽ siue confitẽtem peniteat siue nõ. Vñ reprobanda ẽ sentẽtia in hoc ꝟsu contẽta. Est crimen heresis ꝙ nec cõfessio celat. Debet tñ confessor diligenter ꝑcauere ꝓ posse ne pctm̃ ꝑpetranduꝫ sibi in ꝯfessione detectũ oꝑe ꝑpetret̃: maxie pctm̃ heresis: potest enim dicere multitudini ꝙ sibi caueat ⁊ ꝑsidenti vt gregi suo diligenter attendat di. Vigila sup oues quia lupus est in grege. rõ aũt tante occultationis est multiplex. Primo quia si licitũ esset reuelare confessionẽ vilis reputaret̃ in extimatione populi vt ⁊ a re sibi necessaria retrahent̃ imo cõfessio odiosa redderet̃. Secũdo quia via fraudibus aperiret̃. Nam cũ multũ cre

datur hoī in cōfeſſione ſua: multi mali ſe iu/
ſtos oſtenderēt vt a ſacerdote poſtea lauda/
rent̄ ⁊ promererent̄. Tertio quia confeſſo
res infideles imputarent̄ q̇ tacite ꝓmittūt
penitentibꝰ illa celare: vnde. xx.q.5.c. de for
ma dicit̄. De forma fidelitatis eſt ſecretū nō
denudare. Et hec ē rō Ricar. ꝑ quā probat
ꝙ celatio cōfeſſionis ē de iure nature. Quar
to quia reuelās mentiret̄: quia eadē ꝑſona
ſm natura3 vere affirmare pōt in ꝑſona alte
rius loquēs ꝙ vere negaret in perſona pro/
pria. Vñ loquēs angelꝰ Moyſi in ꝑſona dei:
Ego ſum dñs deꝰ tuꝰ. Exo. 20. Qō vere ne
gaſſet in ꝑſona propria: ḡa ſimili repñtans
ꝑſonam dei in foro confeſſionis vere aliq̇d
pōt affirmare: qd̄ qñ loquit̄ de ꝑſona ꝓpria
vere negat: ḡ extra foꝝ cōfeſſionis dicēdo ſe
illa ſcire q̄ ſolū nouit in ꝑſona dei mentiret̄
Hinc eſt ſm Bo. Alex. ⁊ Tho. ꝙ ſi aliquis
iurat dicere veꝝ ſuꝑ aliqd̄ ꝙ neſcit niſi in cō
feſſione dicere poteſt ſecure neſcio: nec ꝑiu/
rat rōne p̄dicta. Et ideo vt iſta clariꝰ videā
tur in iſta parte plura dubia diſcutiēda ſūt
¶ Primū ē ſi peccatū ꝙ confitens ꝓponit
facere tenet̄ ſacerdos celare poſito ꝙ ꝯfitēs
nullo mō velit a ꝓpoſito reſilire. Ad hoc di
cunt Ric. ⁊ Bo. ꝙ etiā in hoc caſu ſacerdos
tenet̄ celare: quia penitēs dixit illi nō tanꝙ̄
hoī ſed tanꝙ̄ deo: ait tamē Alex. ꝙ ſi quis
confitet̄ peccatū ſuū ꝙ non fecit: ſ3 ꝓponit
facere: ſic in caſu illo de quo hic eſt queſtio:
ꝙ nō tenet̄ celare ſimpliciter ſed rōne publi
ce honeſtatis: niſi inconueniēs aliqd̄ graue
ſequeretur: tunc credo ꝙ non eſſet talis con
feſſio penitus tacenda: nec tamē publice re/
uelanda ꝓpter periculū infamie: ſed caute ⁊
ſecrete alicui qui poſſet ⁊ vellet prodeſſe ino
teſcēda. Nec tamē ſi ſacerdos reuelaret poſ
ſet condēnari tanꝙ̄ violator ſigilli cōfeſſio/
nis pro iſta opiniōe facit exemplū ceſarij q̇
ait: ꝙ monachus quidā cōfeſſus eſt abbati
ſuo: ꝙ lic3 nō eſſet ſacerdos miſſā tamen ce/
lebrabat. Et cum ille nec precibus nec admo
nitionibus nec etiā preceptis ſecretis abbatꝭ
vellet deſiſtere: abbas tacita perſona caſum
detulit ad capitulū ſuū ⁊ caplm̄ miſit ad pa
pā. Qui reſpondit hoc non eſſe confeſſionē
ſed blaſfemiā. ¶ Secundū dubiū eſt ſi con
fitens poteſt ſacerdotē licentiare ad detegē
dum peccatum ꝙ eſt illi confeſſus. Et rñdēt
predicti doc. vbi.ſ. ꝙ ſacerdos non poteſt re
uelare peccatū confeſſu3 de licentia confitē
tis alij perſone: niſi ille qui confeſſus eſt hoc
iterum ſibi diceret extra confeſſionē. Et cō
feſſor etiā in hoc debet vitare ſcandalu3 ne
fractor ſigilli imputet̄ non nominādo perſo
nam nec dicendo illud habuiſſe in cōfeſſiōe
quia ſi dicat ſe licentiatū eē a penitēte: ⁊ peni
tens negaret: incūbit confeſſori probare ꝙ
predictā licentiā habuit a penitente ꝙ ſi ꝓba
re non poſſet tanꝙ̄ reuelator cōfeſſionis pu/
niretur. Et no. ſm Bo. ꝙ hoc deb3 intelligi
cum illa generali ſuppoſitione: quia peccatū
alicuiꝰ nulli eſt manifeſtandū niſi ei qui poſ
ſet prodeſſe ⁊ nō velit obeſſe: intelligat̄ etia3
hoc de peccatis ꝓprijs nō de alienis. ¶ Ter
tium dubiū eſt ꝙ ſi peccatū vnius ſacerdos
ſciens alꝰ q̄ꝫ in confeſſione quod poſtea con/
fitetur ei teneatur illud celare. Ad hoc re
ſpondent predicti doc. ꝙ q̄tum ad obligati
onem neceſſitatis non tenet̄. nō tñ poteſt di
cere ſimpliciter: poteſt enim dicere cū deter/
minatione: ego vidi talem vel audiui talem
quid feciſſe. Iſti enim modi ſciendi expreſſe
excludūt ſcientiā quā aliquis habet per con/
feſſionē: nō autem excluderet̄ ſi diceret̄ ego
ſcio. Quantū vō ad condecentiā honeſtatis
nullo modo propalare debet: tum quia nō
decet ſacerdotem loqui de peccatis alicuius
in ſpeciali exprimendo perſonā: ne quia ſa/
cerdos eſt preſumatur ꝙ audiuerit in confeſ
ſione: tum quia ſi dicatur cum determinati/
one ipſa datur materia inquirendi vlteriꝰ
vtrum illud nouerit in confeſſione. Et ideo
dicendum eſt ſm Ricar. ⁊ Bona. ꝙ propē
vitationem ſcandali debet illud celare niſi
pro neceſſitate: vtputa ad mandatū ſuperio
ris: vel pro magna vtilitate: vtputa: quia fit
preiudiciū veritati vel fraus ⁊ dolus patroci
natur alicui: qui ſe ſolum confiteret̄ vt clau
deret os ſacerdotis: vel cauſa vitandi mēda
cij: vel ne innocens poſſit accuſari ⁊ condē/
nari: in iſtis enim caſibus nō tenetur illud ce
lare: ſed cum determinatione predicta po/
teſt illud reuelare. ¶ Quartum dubiu3 eſt:
Utrum ſacerdos poſſit reuelare illud pecca
tum ꝙ reuelans veniret in vtilitatem con/
fitentis. Ad hoc reſpondet Ricardus:

ꝙ nõ: quia si aliquãdo eẽt vtile cõfitẽti vt
sua cõfessio reuelaret nunꝗ̃ potest esse vtile
cõmuni vtilitati cuiꝰ bonũ ꝑncipaliꝰ respi-
cit charitas ꝗ̃ singulari ꝑsone. ¶ Quintũ
dubiũ ẽ si sacerdos põt reuelare ex precepto
pape pctm̃. Ad hoc respondet Ricar. ꝙ ꝗ̃-
uis papa sit supˀ oẽ ius positiuũ nõ tñ est su-
pra ius nature vl' diuinũ. Et ideo sacerdos nõ
tenet in hoc ei obedire etiã si precipiat ei sub
pena excoĩcationis: cũ sigillũ cõfessionis nõ
sit solũ iuris positiui sed etiã nãlis: ⁊ diui.
Nã illud qð sacerdos per ꝯfessionẽ scit solũ
scit vt deꝰ: nõ vt homo vt dictũ ẽ: vnde ta-
li ꝑcepto ecclie nõ obediẽs excoĩcationis sen-
tentiã nullatenꝰ incurreret. ¶ Sextum du-
biũ ẽ si sacerdos pctm̃ mortale qð habet de
quo nõ possit aliter cõfiteri quin reuelaret
ei cui cõfitet ꝯfessionẽ sibi factã debeat illud
pctm̃ alteriꝰ ꝯfiteri. Ad hoc respõdet Ric.
Qð nõ deberet tũc illð pctm̃ ꝯfiteri: durãte
enĩ tali casu sufficeret sibi de illo pctõ cõteri
cũ volũtate cõfitẽdi illud qñ hoc facere pote
rit sine reuelatiõe illiꝰ ꝑsone: q̃ si ꝯfessa ẽ ⁊ si-
ne quocũꝗ̃ ꝑiudicio sigilli ꝯfessiõis: fortio-
ri enĩ vinculo ligat ꝯfessor ad celandũ ꝗ̃ pe-
nitẽs ad cõfitendũ. Cõcor. Sco. ¶ Septi-
mũ dubiũ. Si sacerdos cõpulsus reuelare
debeat celare seu tacere vl' subterfugere. Ad
hoc ait Ri. vbi s. Qð ĩ isto casu sacerdos te
net dicere se nihil scire ⁊ si oportet ẽt iurare
⁊ verum iurare: qꝛ in ꝑsona hoĩs nihil scit.
Nec est dicendũ vt quidã: ꝙ sacerdos inter
rogatus debet tacere: qꝛ posset casus cõtin-
gere per suã taciturnitatẽ vel fugã retrahen
di malam suspitionez generaret in cordibꝰ
requirentiũ de illo qui sibi in cõfessione sua
crimina detexisset. Contra hoc faciũt q̇daz
qui interrogati respõdent de hoc nõ possuz
loqui: vel nũquid vis vt reuelem cõfessionẽ
⁊ huiusmodi. ¶ Octauũ dubium an sacer
dos teneat illũ vitare quẽ scit ex confessiõe
excoĩcatũ solus. Et respõdit Ricar. Qꝛ ipsũ
ꝑuatũ solũ põt vitare: nõ aũt publice. Silr
si ponat casus ꝙ aliquis decanꝰ scit per con-
fessionẽ quẽdã de suis canonicis eẽ homici-
dam ⁊ instanter petit ꝙ ꝓmoueat in sacer-
dotẽ: quia ecclesia habet paucos sacerdotes
an decanus teneatur ꝓmouere. Ad hoc ait
Alexan. ⁊ Bona. ⁊ Tho. ꝙ neutrũ debet
facere. scilicet nec talẽ tanꝗ̃ indignũ promo-
uere: nec causam eiꝰ dicere: quia hoc eẽt con
fessionẽ reuelare: sed si comode põt debet dif
ferre ⁊ caute dissimulare quod vnctio eum
docebit. Si autẽ talis instanter petat ꝓmo
ueri ita ꝙ scandalum oriat nisi promoueat
vel etiã al's decanus per superiorez cogatur
bene põt eum mittere ad ꝓmouẽdũ: nec ipse
tũc facit sꝫ ecclesia quã ipse fefellit. Similit
dicendũ ẽ. Quod si aliqui canonici de licen
tia sui decani cõfessi sunt alicui sacerdoti pec
cata homicidij ⁊ bigamie per que facti sunt
irregulares postmodũ volũt ad sacros or-
dines ꝓmoueri: ꝙ nullo modo debet sacer-
dos cõfessiones canonicorũ reuelare deca-
no: sed sufficit ꝙ persuadeat illis ne laborẽt
ad sui ꝓmotionẽ: quia plus nocere posset de
tectio suarũ confessionũ ꝗ̃ ꝓdesset illorum
impeditio ad susceptionẽ ordinũ ⁊ etiam qꝛ
nõ sũt faciẽda mala vt veniat bona. ¶ No
num dubiũ est si prelatꝰ sciret subditũ suuz
per confessionez male vti officio suo posset
remouere. Et respondit Ricar. Qð non qꝛ
alij scientes ꝙ ille ab officio remotus est pro
sua confessione promiores redderent vt nõ
confiterent veritatẽ: ⁊ ille idem minꝰ cõfes
sionẽ reuerebit ⁊ pronior erit ad peccatorũ
suorum celationẽ. Et ponit exemplũ beatꝰ
Tho. de abbate qui scit in confessione prio
rem suum male vti officio dicens: ꝙ in illo
casu debet eum admonere vt prioratui resi-
gnet: vel si noluerit potest ⁊ aliqua alia oc-
casione eum a cura prioratus absoluere: ita
tamẽ ꝙ oĩs suspitio deuitet de reuelatione
cõfessionis. ¶ Decimũ dubiũ est. Si aliq̇s
sacerdos per ꝯfessionẽ alicuiꝰ quẽ audit scit
ꝙ ille prelatione sit indignꝰ debet consenti-
re eius electioni: quia si cõsentit videt pecca
re mortalit cõsentiendo indigno: si cõtradi
cit videt cõtradicẽdo suspitionẽ inducere de
pctõ: ⁊ sic videt reuelare cõfessionẽ qð nun-
ꝗ̃ in aliq̃ casu licet. Ad hoc respõdit beatus
Tho. Qꝛ ex multis alijs casis aliq̇s indignus
reddit ad ꝑlatiõis officiũ ꝗ̃ ex pctõ: sic ẽ de
fectꝰ sciẽ vl' etatis: ⁊ iõ q̇ ꝯdicit electiõi: nec
suspitionẽ de crimĩe facit: nec ꝯfessionem re
uelat: sꝫ ꝯtradicit ꝓmotiõi indignoꝝ sic sua
incẽst. Silr dicẽdũ ẽ. Qꝛ si sacerdos scit ali
quẽ in cõfessione q̇ fornicatꝰ eẽt cũ aliq̃: ⁊ po
stea ille idẽ vellet ꝯhẽ cũ sorore illiꝰ quã for-
nicariã cognit in facie ecclie illiꝰ sacerdotis:

ꝙ nec rōne debet sacerdos ꝯfessionē audi-
tā detegere: ſʒ debet ei q̄ cōfessus ē dissuadē
ne cōtrahat cū ꝑsona tali. Si autē nullo⁹ ve
lit cessare: ſʒ instanter petit ꝙ matrimoniuʒ
celebreť differat q̄ntū pōt. Si autē oportet
vt fiat vel ꝓpter scandalū populi vel ꝓpť co
actionē superioris ꝯsiliū est vt faciat per vi
carium: tum vt cōtrahēs occulte cōfundať
tū ꝓpter criminis horrorē vt illi horror incu
tiatur. Si tamē ille in ꝑsona ꝓpria faciat nō
credo ꝙ peccet: dūmodo nō vltro se offerat:
sed quasi coactus hoc sustineat. Posito autē
ꝙ eps̄ excōicet oēs istos q̄ sciūt quare nō de-
beat hoc esse matrimoniū ⁊ nō indicāt: non
debet sacerdos hoc timere: quia ipse nescit vt
hō sed vt de⁹ ad quē nō extendiť ista excōica-
tio: hoc Alex. ⁊ Bo.⁹ ¶ Undecimū dubiuʒ
est. Quid si duo cū vno sacerdote vadāt ⁊ or
dinēt ipsū occidere in nemore ꝑ qd̄ debēt trā
sire ⁊ pax ante nemoris introitū vnus pnia
ductus sacerdoti hoc in ꝯfessione reuelaret:
nūquid licitū esset sacerdoti se subtrahē ab
introitu nemoris. Ad hoc rn̄dent Ricar. et
Scot⁹. ꝙ in tali casu si sacerdos posset renu
ere intrare nem⁹ nō reuelando ꝯfessionē: ſʒ
p̄tendēdo aliā necessariā occasionē hoc sibi
licitū esset. Si tamē ponereť casus ꝙ opor-
teret sacerdotē aut mortē subire: aut rauela
re cōfessionē: teneť poti⁹ subire mortē intrā
do cū ipsis recōmittēdo se deo. ¶ Duodeci-
mū dubiū est vtruʒ sacerdos teneať celare
alia que dicunť in cōfessione preter pctā vel
circūstantias pcti. Ad hoc rn̄dit Ricar. vbi
s̄. ar. 4. q. 4. in rn̄sione p̄mi argumti. ꝙ sic ꝑ
accidēs ⁊ nō ꝑ se: quia ꝑ illud qd̄ nō est pcm̄
nec circūstātia peccati posset ꝓdi cōfitens:
vel aliq̄ mala suspitio haberi: vel sacr̄m pnie
in minori reuerētia haberi. ¶ Tredecimuʒ
dubiū est si locus ⁊ tēpus cadūt sub sigillo.
Ad hoc. R. Ricar. vbi. s̄. in rn̄sione tertij
argumēti ꝙ sic: q2 reuelatio tꝑis ⁊ loci pōt
cooꝑari ad generandū malā opinionē d̄ illo
qui ꝯfessus est. Si eni quidā canonic⁹ sciēs
famulū suū ⁊ nullū aliū intrasse camerā suā
hora none: ⁊ ille hora ista fureť dn̄i ciphuʒ:
post multos aūt dies dn̄s ꝑpendat ciphū suū
eē ꝑditū: si ꝯfessor illi⁹ latronis vsq; ad vnū
annū vel duos diceret ciphū talis dn̄i fuisse
acceptū tali die hora none: statim possʒ dn̄s
suspicari ciphū fuisse acceptū a famulo suo

tali die. Similiter dicendū ē ꝙ pctā audita
in ꝯfessione cadūt sub sigillo ⁊ sine expressio
ne ꝑsone: quā ꝟm p̄dictū doc. qn̄ verisimiliť
ꝑ locutionē de pctis ꝯfessis pōt deuenire ꝑ se
vel ꝑ accn̄s in cognitionē vel dubitationē de
ꝯfesso: vel ꝯfesso min⁹ dilecta haberi: sanis-
simū ꝯsiliū est vt semper taceať: q2 raro vel
nunq̄ pōt fieri q̄n ex reuelatiōe pctōꝝ in con
fessione auditoꝝ ꝑ viā aliā nō scitoꝝ aliq̄d̄ n̄
eueniat de incōuenietib⁹ p̄dictis. ¶ Decim
quartū dubiū est vtrū ꝑsona cū qua penitēs
cōfiteť se peccasse cadit sub sigillo ꝯfessionis
Ad hoc rn̄det Ricar. vbi. s̄. ar. 4. q. 4. i cor
pore q̄ōnis ꝙ sic. Et probať trib⁹ rōnibus.
Primo cū pnia sit sacr̄m sacerdos teneť ce-
lare oē illud qd̄ est necessariū ad integritatē
sacramēti: ſʒ penitēs aliq̄n nō pōt sufficienť
exp̄mere pctm̄ suū nisi notificādo ꝑsonā cū
qua peccauit: vt. j. patebit: ꝗ ⁊c̄. Secūdo sa
cerdos teneť celare oē illud in ꝯfessione sibi
dictū ꝑ qd̄ ꝯfitēs posset ꝓdi: vel mala suspi-
tio generari in cordib⁹ alioꝝ de illo. Sʒ quā
doq; detegēdo ꝑsonā cū qua penitens pecca-
uit ꝓdereť cōfitēs: quia si detegereť filiaʒ
ꝯcubuisse cū p̄re ꝓdereť pater qui ꝯfessus ē
ꝯcubuisse cū ea: ꝗ ⁊c̄. Tertio nō est licitū fa
cere qd̄ sit occasio retrahēdi hoies ab actu ad
salutē necessario: ſʒ reuelatio ꝑsone cuʒ qua
penitēs confiteť se peccasse eēt occasio retra-
hēdi hoies a cōfessione: quia nō tm̄ retrahiť
aliq̄s a re aliq̄ ꝑꝑ timorē lesiōis ꝓp̄e fame: ſʒ
etiā ꝑsone sibi ꝯiūcte vinculo amicitie: ꝗ ⁊c̄.
¶ Decimūquintū ⁊ vltimū dubiū ē: q̄ dif-
ferentia est inter sigillū ꝯfessionis ⁊ sigilluʒ
secreti. Ad hoc. R. Ri. vbi. s̄. ar. 5. q. 4. ꝙ
sigillū ꝯfessionis ⁊ secreti hn̄t se sicut superi⁹
et inferius. Sigillū enim ꝯfessionis est etiā
secreti ſʒ nō ecōuerso: cū enim vn⁹ ab alio cō
siliū petit: ⁊ ille bona fide sibi cōsulit recom
mendans vt hoc celet: vel ꝑsonā q̄ hoc cōsu-
luit nō noiet ille q̄ consiliū petijt obligať ad
celandū ꝑ sigillū secreti: qd̄ tamē nō est sigil
lū cōfessionis: frangēs aūt quodlibet istoꝝ
sigilloꝝ mortaliter peccat: q̄uis grauius pec-
cet frangēs sigillū ꝯfessionis q̄ secreti. Nec
ē extiaudū ꝙ hō reuelās illud qd̄ dctm̄ ē sibi
soli nūq̄ frāgat sigillū secreti: nisi ille qui si-
bi dixit adiūxerit: ego trado tibi h̄ sub secre
to ⁊ ali⁹ sic receperit quasi viderit illā māʒ eē
talē ꝙ ex reuelatione ꝑsone consulentis illa

notabile detrimentū icurreret ⁊ reuelet: cri-
men ꝓditionis incurrit. Minꝰ tñ peccaret
ceteris paribꝰ ꝗ̄ si hoc expꝛ̄sso sibi sub secreto
tradidisset ⁊ ille ad hoc se obligasset. ¶ Sꝫ
notādū fm̄ Alex. ꝙ secretū ꝯfessionis plus
est ꝗ̄ secretū simpliciter: quia illud obligat
ad celandū ꝙ ꝓ nullo scandalo vel dispēdio
est reuelandū. Istud aūt nō obligat simplr̄:
sꝫ cum determinatione. s. nisi cogat eū obe-
dientia superioꝛis ad reuelationē vel necessi-
tas mētiendi: vel claratio inocentis: vel alia
huiusmōi quibꝰ ꝯtrahere nō pōt nec etiā dꝫ
Et sic patet quantū debet esse secretū sigillū
cōfessionis: quia reuelatio eiꝰ multū displi-
cet deo. Qđ patet ꝑ exemplū qđ legit̄ in mi
raculis beatissime virginis de illa muliere q̄
occiderat generuꝫ suū. ⁊ cōfessa cuidā sacer-
doti: oꝛta lite inter ipsā ⁊ sacerdotē homici-
dium generis sui a sacerdote eidem ierroga
tū est: ꝙ cū ad parentū iuuenis noticiam de
uenisset adducit̄ ad iudicē ⁊ igni cōburenda
traditur. Que flens btē virgini se cōmēda
uit. Igne igit̄ iniecta stetit in medio illesa.
Amplꝰ ignē succēdentes nihil ꝓfecerūt: lā
ceis g̃ ⁊ hastis eā impellebāt: tūc iudex vehe
menter obstupuit ⁊ diligēter eam ꝯsiderās
nullū in ea signū incēdij preter sola vulnera
lancearꝫ inuenit: ducta g̃ domi ⁊ balneis ⁊ fo
mentis recreata post triduū in laudibꝰ btē
virginis ꝑseuerans ad dominū migrauit: ⁊
sic patet pars prima.

Pars secunda huiꝰ sermonis: in qua pro
bat̄ ꝙ ꝯfessio debꝫ eē secreta q̄ ad incidenter
audientē confessiones.

S Ecundo in isto sermone aduerten-
dum est ꝙ ꝯfessio debet esse occulta
q̄tū ad ꝯfessionē incidenter audien
tes. Ad cuiꝰ declarationē tria dubia querū-
tur. ¶ Primū ꝙ q̄rit̄ est: Si aliꝰ in ꝯfessio
ne audiēs a ꝓposito vel a casu teneat̄ illa ce-
lare. Ad hoc. R. Ric. in. 4. di. 21. ꝙ sic au-
diens pctā ꝯfitentis ignoꝛantis ꝙ ipsā aliꝰ a
cōfessoꝛe audiat: tenet̄ illa celare ex iure na
ture: iure dīno: iure positiuo. Primū proba
tur sic. Naturale iudiciū rōnis dictat ꝙ hō
faciat alij qđ sibi vellet fieri in casu consilij:
vt habet̄ di. i. c. i. Sꝫ quilibet hō debet velle
vt si a casu vel a proposito alius a confessoꝛe
audiat pctā eiꝰ duꝫ confiteret̄ ꝙ celaret ea:
quia quilibet debet celare ꝓ conseruatione
fame ꝓprie: g̃ quilibet pctā ꝓximi audiēdo
dum confitet̄ tenet̄ illa celare. ¶ Secundo
ꝓbat̄ sic Matth. 18. Si peccauerit in te fra-
ter tuus va. ⁊ coꝛ. eum inter te ⁊ ipsū soluꝫ.
sꝫ hō dum confitet̄ corrigit se aut ad corre-
ctionē se disponit: g̃ q̄cunqꝫ sit ille pctā illiꝰ
vltra reuelās directe facit ꝯ illud ius dictū
ꝓxime allegatū: g̃ ⁊c̄. ¶ Tertio probat̄ sic
extra de accu. c. qualit̄ ⁊ qñ. 2. ⁊. c. si qs epūs.
glo. sup ūbo charitatiue. extra de sen. excō. c.
sacro. ⁊. c. de iudicijs. c. nouit. ⁊ de simo. c. li-
cet. c. dilecti. 12. c. indigne. 21. q. i. c. si pecca-
uerit. 16. q. i. c. quidā. 24. q. 3. c. illicita. In
oibus his habet̄ ꝙ denūciationē debet p̄ce-
dere charitatiua admonitio. Frustra auteꝫ
p̄cederet si correptus ꝑ charitatiuā admoni
tionem ⁊ secretā postea publicare licite pos-
set. Cū g̃ hō ꝑ confessionē secrete corrigat̄
aut ad correctionē disponat̄ nulli qualiter-
cūqꝫ pctā alteriꝰ audiat licituꝫ est reuelare.
Nam illud p̄ceptū datū de celando pctā cō-
fitentis in. c. ois datū est in fauoꝛē cōfessio-
nis ⁊ ꝯfitētis. Sed si ingerenti se sup confi-
tentē ⁊ audienti pctā eiꝰ liceret reuelare. hoc
eēt in preiudiciū ⁊ ꝯ fauoꝛē ꝯfitētis: q2 pos-
set ꝯfitēs infamari: ⁊ sic multi retraherent̄
a tāto bono. ¶ Secunduꝫ dubium qđ hic
querit̄ paruū ⁊ breue ē. s. vtꝝ nō sacerdotes
q̇ sūt interdū interp̄tes ꝯfitētis teneant̄ ce-
lare confessionē. Ad hoc rñdet Ric. et Bo.
vbi. s. ꝙ sic rōnibꝰ p̄dictis: ⁊ etiā q2 interp̄s
⁊ sacerdos ꝓ vna ꝑsona reputant̄. ¶ Ter-
tiū dubiū est vtrū ille cui cōfessoꝛ reuelauit
ꝯfessionē alicuiꝰ teneat̄ celare illā si sciat ꝙ
iste qui hoc sibi dixit nesciat illud nisi ꝑ ꝯfes
sionē. ꝙ ꝓbat̄ tripliciť. ¶ Primo sic q̇cq̇d
hō scit ꝑ confessionē sacramētalē siue media-
te siue imediate celare tenet̄: ꝗ̄uis ad celan-
dum magis obliget̄ ille q̇ hoc scit ꝑ cōfessio-
nē imediate ꝗ̄ ille q̇ scit ꝑ ꝯfessionē mediate
s ille cui ꝯfessoꝛ reuelauit ꝯfessionē scit pctā
ꝯfitentis ꝑ eam mediate: g̃ illa tenet̄ celare.
¶ Secūdo sic ille q̇ iuuat ad ꝓmouēdū cri-
men qđ aliꝰ inchoauit participat cum eo in
crimie: s ille q̇ cōfessionē reuelat diffamati
onē penitentis inchoat ille cui confessio re-
uelata est: si vlteriꝰ eam manifestat ꝓmouet
diffamationē penitētis: g̃ tenet̄ eam celare:
quia tenet̄ nō participare in crimie. ¶ Ter
tio sic: Reuelans alicui confessionē de facto

dat illi potestatē vt loq̇ possit alijs ꝺ̓ peccat̄ penitētis cui⁹ ꝯfessionē reuelauit: ꝭ illā ptā tem quā ꝯtulit de facto de iure ꝯferre nō po tuit. Cum igit̄ nulli licitū sit vti potestate sibi cōcessa ab aliquo de facto: q̇ eam sibi da re nō potuit de iure: sequit̄ q̇ꝺ̓ ille cui illa cō fessio reuelata est vlteri⁹ loq̇ nō poterit de il la cōfessione: vn̄ p̄lato p̄cipiēti sibi vt dicat ei si scit aliq̇ꝺ̓ malū de illa ꝑsona cui⁹ ꝯfessio sibi reuelata est: non debet sibi dicere q̇ꝺ̓ sibi dictū est a cōfessionis reuelatore. Et sic pa tet pars secunda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ꝓbat̄ ꝙ cōfessio dꝫ esse secreta q̄ ad ipsos ꝯfitētes

t Ertio aduertendū ē ꝙ cōfessio de bet eē occulta quo ad ipsos ꝯfitentes vt nō reuelēt ea q̄ ꝓ sua salute in cō fessione vel dicta vel imposita sunt: ex quaꝝ reuelatione scandalū orirer̄. De pnīa aūt pe nitēti imposita dicit Ric. vbi. s̄. q. 3. ꝙ aut penitēs manifestando pniam sibi iniunctā a cōfessore faceret p̄iudiciū cōfessori: qꝛ for te talē iniūxit pniam ꝓ qua si sciret̄ eam in iūxisse icurreret̄ alicui⁹ vel aliquoꝝ maliuo lentiā: vtpote: quia iniūxit mulieri vt absti neat a familiaritate alicui⁹ viri cui⁹ familia ritas erat castitati periculosa: vl̄ aliq̇d aliud iniūxit ꝓ q̄ aliq̇ mouerent̄ ꝯ confessorem si hoc scirēt. Aut penitēs manifestādo suam pniam: nec fame ꝓprie: nec cōfessori: nec ali cui p̄iudiciū generaret. In primo casu tenet̄ penitēs suā pniam celare. Quilibet enim te net̄ suā famā scient̄ nō ledere sine aliq̄ vtili tate: iuxta illud Eccle. 41. Curam habe de bono noie. In casu etiā secūdo tenet̄ eam ce lare. Si enim illud ꝙ confessor sibi iniungit seu cōsulit bona fide ꝓ salute aie sue ⁊ secre to alij reuelaret in p̄iudiciū cōfessoris crimē ꝓditionis incurreret ⁊ sigilli secreti fractio nem. In tertio aūt casu nō tenet̄ celare nec tenet̄ dicere: ꝭ de hoc irrep̄hensibilit̄ pōt fa cere q̇ꝺ̓ istoꝝ duorum sibi magis placuerit. ¶ Sꝫ iuxta hoc q̄rit̄ vtrū penitēs teneatur celare ꝑsonā cum qua peccauit. Ad h̄. R. Ricar. vbi. s̄. q. 2. ꝙ exp̄ssio ꝑsone aut est ne cessaria ad expressionē peccatoꝝ: aut nō. Si sic tenetur eam exprimere confessori eo mō quo dictū est. s̄. de circūstantijs peccatorū Si aūt expressio ꝑsone non est necessaria ad exp̄ssionē quātitat̄ peccati: tūc distiguo ꝙ aut est vtilis ad correctionē illius vel pre seruationem a recidiuo: aut nō. Si sic: tunc credo ꝙ penitēs bene facit si extra confessio nem hoc dicit alicui ꝑsone que illi peccato ri velit ⁊ possit prodesse ⁊ non obesse: ꝭ pro illa causa noiare ipsū in confessione nō expe dit nec oportet: quia per talē nominationē confessor non posset procedere ad correctio nem illius. Si aūt illa nominatio nō est vti lis ad illius correctionē tūc subdistinguo: qꝛ aut potest eē vtilis ad preseruandū peniten tem a recidiuo: aut non. Si sic tunc bonum est ⁊ expedit penitēti ꝙ illam ꝑsonā expri mat confessori: potest enim contingere ꝙ cō fessor per cognitionē persone sciet iniunge re penitentiā talē penitenti: ⁊ talia dare re media ⁊ documenta: ⁊ tales facere admoni tiones per que penitens melius ⁊ securi⁹ po terit preseruari a recidiuo. Si aūt nomina tio persone non est vtilis ad magnitudinis peccati expressionē nec ad eius correctionē nec ad preseruādū a recidiuo penitentē: tūc credo ꝙ penitēs teneat̄ illam ꝑsonā cela re: quia quilibꝫ tenet̄ nō generare malā opi nionē de proximo suo in corde alterius sine rationali causa. Confitere igitur cōfident̄ anima mea ⁊ noli expauescere: quia soli deo peccata tua dicis qui solus in confessione da bit tibi gratiam in presenti ⁊ gloriam in fu turo: Amen.

Feria rertia post quartā dominicā in q̄ dragesima de satisfactiōe facienda deo i gnā li. Sermo. 69.

t Otum ho minē saluū fecit in sab bato. Scribūt̄ hec ver ba Jo. 7. Sententia est ph̄i in. 3. ꝓhisiꝫ fra tres charissimi ꝙ per fectum est cui nihil de est. Nā vt habet̄ in glo. ex̄ de bap. c. maiores Nihil reputat̄ actū cū aliquid supest ad agē dum. Q̇ꝺ̓ etiam habetur. 38. di. c. que ipsis. ⁊. 7. q. i. c. nihil. Cū igit̄ in superiorib⁹ tra ctatū sit abūde diffuseq̄ ꝺ̓ duab⁹ p̄ncipalib⁹ partib⁹ ipsi⁹ pnie. s. contritōe ⁊ confessione.

Restat ad ꝑfectionē ipsiꝰ tractare ꝺ alia par-
te.s.satisfactione: quia sicut ꝓma pars ē cor-
dis cōtritio: ⁊ secūda oris cōfessio: ita tertia
est opis satisfactio: cuiꝰ mysteriū insinuare
videt̄ dn̄s noster in ꝟbis ꝓpositis: qui argu
ens scribas ⁊ phariseos ꝗ ex lege moysi circū
cidebant hoiem in sabbato absq̄ legis trāsgressiōe: quia ꝑceptū erat ꝙ octaua die cir-
cūcideret̄ puer: ⁊ iō si octaua dies esset i sab
bato tūc circūcideret̄: nec aliq̄ trāsgressio re
putabatur: ⁊ iō ex hoc arguit saluator di. Si
circūcisionē accipit hō in sabbato vt non sol
uatur lex moysi: vt patet ꝑ ꝑdicta: mihi indi
gnamini: quia vt dicūt ꝟba ꝓposita totū ho
minē saluū feci in sabbato.q.d. hoc est val-
de irrationabile: quia mag̃ licita est ⁊ melior
sanatio hoīs in aīa ⁊ corpore q̄ sit ipsa circū
cisio. Ex quo patet ꝙ opus Christi fuit ꝑfe
ctum: q2 totū hoiem sanū fecit. Igit̄ ⁊ nos
opus ꝑfectum pn̄ie faciamꝰ: vt ad ꝯtritionē
⁊ ꝯfessionē etiā satisfactionē adiungamꝰ: de
qua ordinate ꝓcedēdo tractātes: q2 duplex
est.s.q̄ faciēda deo ⁊ que hoi. Primo tracta
bitur de ea que faciēda est deo in generali: de
inde in spāli. De satisfactione g̃ faciēda deo
in generali in p̄nti sermone tres ꝯsideratio-
nes ānotabimus: quaꝝ Prima dr̄ q̇dditas.
2ª dicit̄ charitas. 3ª dicit̄ penalitas.

Pars ꝓma huius sermonis in qua decla
ratur quid sit satisfactio.

t Rimo in isto sermone aduertendū
est ꝙ de satisfactione tres diffinitio
nes dant̄. ¶ Pria est Ansel. in liº
3. Cur deꝰ hō di. Satisfacere est deo debi-
tū honorē reddere: vbi di. Alex. in. 4. par-
te in tractatu de satisfactione in gn̄ali: ꝙ bn̄
dixit Ansel. q2 ⁊ si oīs honor est debitꝰ deo
maxime est honor satisfactionis: q2 honor il
le ē emēdatoriꝰ pcti qđ ꝓprie cōmittit̄ in in-
iuriā dei. ⁊ est etiā humiliatio sub creatura
ꝯ contēptū q̄ efferebat̄ ꝯ creatorē suū peccā
do. Qui g̃ satisfacit de pctis ꝑteritis ꝑ penā
recōpensando deo honorē debitum reddit.
¶ Scđa ē Aug. in liº de eccl'iasticis dogma
tibꝰ ꝓpositione. 23. ⁊ habet̄ in. 4. di. 25. ⁊ đ
pe. di. 3. §. i. di. Satisfactio est peccatoꝝ cau
sas excidere. i. ſm Bo. in. 4. di. 15. motiua
⁊ occasiones: ⁊ hoc quidē est qđ sequit̄ in dif
finitione: nec eoꝝ suggestionibꝰ aditū indul
gere: vt sequēs pars sit expositio ꝑcedentis

Potest etiā aliter exponi sic. Satisfactio est
pctōꝝ causas excidere. i. intrinsecas causas:
⁊ radices ex pctō relictas: neq̄ eoꝝ suggestio
nibus indul. i. oppoꝛtunitatibꝰ extrinsecꝭ adi
tum nō prebere vt fugiēdo tēpus: locū ⁊ hu
iusmodi: ⁊ ex hoc ostēdit̄ ꝙ in satisfactionis
iposition̄e singulariter dꝫ attēdi vt nō fiat vl-
terius illud ꝓpter quod īiniungit̄ saffactio.
¶ Tertia est Ricar. i. 4. di. 15. ar. i. q. i. que
cōplectit̄ ambas ꝑsonas di. Satisfactio ē ꝓ
illata iniuria volūtaria recōpēsatio ſꝫ iusti
cie q̄litatē: nā ꝑ recōpēsationē ꝑdictoꝝ cause
pctōꝝ excidunt̄: sequit̄ cū ꝓposito nouā iniu
riam non cōmittendi: quia propositū cauen
di a noua iniuria peccatoꝝ suggestionibus
aditus non indulgere. Ad predictoꝝ decla-
rationē tria parua dubia mouent̄. ¶ Pri-
mū est si est possibile satisfacere deo de pecca
to suo. Ad hoc. R. Ricar. vbi. s̄. q. 2. ꝙ ho
minē posse satisfacere deo dupliciter pōt in
telligi: aut cum alterius adiutorio: aut sine.
Primo mō dico ꝙ hō pōt satisfacere deo i
virtute. s. meriti Christi cuius particeps ē
per verā fidem. Secūdo aūt mō satisfacere
non potest: vnde Aug. in enchi. ait. Nec an
tiquoꝝ quicūq̄ iustoꝝ preter Christi fidē
salutē potuit inuenire: hō enim per se deo nō
potest equalem cōpensationē rependere: nec
ab eo exigitur: ſꝫ si fecerit quod potest plus
ab eo nō requirit̄. ¶ Secundū ꝙ querit̄ h̄
est: Si hō potest satisfacere de vno peccato
sine alio. Et. R. Ricar. vbi s̄. q. 6. ꝙ satis-
facere ꝓ culpa dupliciter potest intellgi: aut
de illa que consistit in actu anime interiori:
aut de illa que cōsistit in actu exteriori. Pri
mo mō nō potest hō satisfacere de vna cul-
pa mortali sine alia: vt probatū est. s̄. de pe-
nitentia in generali. Secūdo mō loquendo
potest satisfieri de pena debita tꝑali vni pec
cato sine alia: sicut satisfieri pōt de vna par-
te pene sine alia: huius autē ratio est: q2 ob-
ligatio ad talē penā simul stat cum charita-
te: ⁊ ideo remanēte debito pene ꝓ vno pctō
acceptare potest solutio pene ꝓ alio: si tamē
adsit propositū satisfaciendi postea de alio:
ꝙ si ꝓpositū mutet̄ ita vt pro alia non velit
postea satisfacere remanet tamē solutio ꝑce-
dens acceptata: ⁊ sic patet scđm ꝓpositum.
¶ Tertiū dubiū est. Si vnus potest satis-
facē ꝓ alio. Ad hoc. R. Ricar. i. 4. di. 20.

ar.j.q.3.⁊ Sco.in eadē di. Et Durād⁹ li.j.
parte.j.di.5.q.22.ꝙ duplex ē satiſfactiōis
effectus. Unus ē excisio cauſe pctōꝝ ſequen
tiū. Et quantū ad hoc nō pōt vn⁹ pro alio
ſatiſfacere: q2 ꝑ ieiuniū vni⁹: alteri⁹ caro ñ
domaꝛ. Alia ē ſolutio debiti pctōꝝ ꝓcedē-
tiū: ⁊ quo ad hūc effectū diſtinguēdū ē: q2 ſi
vnus ē ꝑ ſe ipotens alius pōt pro eo ſatiſfa-
cere ſi eſt in charitate. Sicut etiā cōfiteri: ſi
ē potens: tūc oportet ꝙ ſatiſfaciat ipſemet ꝓ
ſeipſo: nec alterius ſatiſfactio ſibi prodeſſet:
niſi aīū paratū hēat ad ſatiſfaciendū pro ſe
facultate exñte: ſicut ſibi ipoſitū fuit a ſacer-
dote: q2 ad hoc teneꝛ in.c.ōis. Neceſſe ē enī
vt pēitēs recognoſcat peccatū ſuū ꝑ aliquē
actū ſatiſfactiōis. de pe.di.j. nō ſufficit. Et
ſic patet tertiū propoſitū ⁊ pars prima.

Pars ſcōa hui⁹ ſermonis in qua declaraꝛ
vtꝝ ſatiſfactio facta extra charitatē valeat
⁊ an ſit iteranda.

s Ecūdo in iſto ſermōe queriꝛ. Si ſa-
tiſfactio facta extra charitatē: ſi.ſ.i
peccato mortali valeat ⁊ an neceſſe
ſit eā iterare. R. ꝙ hic ē triplex mod⁹ dicē-
di. Un⁹ ſtricte qui dicit oīno ⁊ indifferēt ꝙ
nō valet: ⁊ ſi ē expleta in pctō mortali neceſ-
ſe ē eā iterare. Cuius opionis eſt Ric.q.5.
vbi.d. ꝙ cū deus bonorum nr̄oꝝ nō egeat
oꝑa hoīs nō acceptat tāꝗ̄ digna remūerati
one: nec vt ſatiſfactoria niſi oꝑantē acceptet
Unde Gene.4. Pri⁹ reſpexit dñs ad Abel
⁊ poſt ſubiūgiꝛ: ⁊ ad munera ei⁹: ſ3 de⁹ non
acceptat hoīē exñtē in pctō mortali: q2 in
tali ſtatu ē inimic⁹ eius: ḡ nec acceptat oꝑa.
Concor. Alex. de al. ⁊ Gulielm⁹. Ali⁹ mo
dus dicēdi nō ita ſtrict⁹ eſt. hti Tho.in.4.
di.15.⁊ Durā.li.j.ꝑte.j.di.5.q.19.ſ. ꝙ aliq̄
ſatiſfactiōes ſūt ex q̄bus manet aliq̄s effect⁹
in ſatiſfaciētib⁹ etiā poſtꝗ̄ actus ſatiſfactio
nis tranſijt: ſicut ex ieiunio manet corꝑis de
bilitatio: ⁊ ex elemoſynis largitis ſube dimi
nutio: ⁊ ſic de ſimilib⁹. Et tales ſatiſfactiōes
in mortali facte nō oportet ꝙ iterenꝛ: q2 ad
illud ꝙ eis manet ꝑ pniā ſequētem accepte
ſūt. Satiſfactiones aūt q̄ non relinquūt ali
quē effectū in ſatiſfaciēte poſtꝗ̄ actus tran-
ſijt: oꝫ ꝙ iterenꝛ: ſicut de orōne ⁊ ſimilibus.
Actus aūt interior.i. dolor de peccatis qui
totaliter tranſijt nullo mō viuificaꝛ: ſ3 opor
tet ꝙ iteretur. Bonauen.in.4.di.15.ar.j.q
4. Narrat ambas opiones illas et dicit pri-
mā eē ſecuriorē: ſecūdā ṽo minus probabi-
lē. Doctor ſubtilis repugnat primā di. eam
eē cāꝫ ſepius ⁊ peccādi: ⁊ deſꝑandi: vt puta:
ſi penitens ieiunatur⁹ tribus dieb⁹ ex penitē
tia cras recidiuet in pctō mortali: audiens ſ3
nō ieiunabit ſecūda die: ⁊ ſic faciet cōtra pre
ceptū eccleſie ⁊ vicarij dei: ⁊ peccabit mor-
taliter: aut nūꝗ̄ faciet penitentiā ipoſitā de
ſperatus. Et iō ad concordiā ꝓdictoꝝ ē ter-
tius mod⁹ dicendi: ꝙ aut eſt ſatiſfaciendum
proximo: aut deo. Si proximo in quocūꝗ̄ ſtatu
fuerit facta ſufficit. Nā nō intereſt proximi:
cuius meriti fuerit ſatiſfaciens. Et iō bona
fides nō patitur vt bis ab eodē idē debitū
exigaꝛ. ff. de reg. iurj. l. bōa fides. Si ſatiſfa-
ciendū eſt deo: dicendū eſt ꝙ cū ſatiſfactio
regulariꝛ poſita ſit in arbitrio cōfeſſoris ab
eius volūtate dependet vtrū iterari debeat
vel nō. Et ſi de eius volūtate conſtat ſtam⁹
illi: ꝙ ſi nō conſtat recurrimus ad coniectu-
ras. Unde ſi iniūcta penitētia nō relinq̄t p⁹
ſe aliquē effectū: ſicut ē oratio in breui explē
da nō preſumitur ipoſita ad ſatiſfactionē pe-
ne ſ3 ad ipetrationē reconciliatiōis diuine: q̄
haberi nō pōt niſi ꝑ oꝑa in charitate facta:
iō huiuſmōi pnia in ſtatu peccati facta debet
iterari. Si ṽo iiuncta pnia reliquere poſſet
aliquē effectū rerū ſeu corꝑis diminutiuū
ꝓſumiꝛ iniūcta ad ſatiſfactionē pene: q̄ pōt
etiā in ſtatu peccati mortalis fieri: vt dicit
Sco. ideo nō eſt neceſſe iſtā iterari: ſed ſuffi
cit ꝙ penitēs confiteaꝛ de hoc q̄ ſatiſfactio-
nē fecit in mortali culpa: niſi huiuſmodi ſa-
tiſfactio eēt talis ꝙ eēt ipoſita ad impetrati
onē gratie remiſſe que i ſtatu pctī mortalis
haberi nō pōt. Et ſic dicta doctoꝝ que va-
riare ſuꝑ hoc videnꝛ inuicē ꝯcordanꝛ: quia
primi loquunꝛ quātū ad gratiā ꝓmerēdā:
ſecūdi quātū ad penā abſoluēdā. Ex his in-
telligat prudēs ſacerdos ꝙ ad vitandū di-
ctas ambiguitates debet penitēti aliquā iiū
gere ſatiſfactionē ꝗ̄ ſtatim exequaꝛ in ſtatu
gratie: ⁊ exinde addat qd̄ ſibi videbiꝛ q̄ ad
reliquā ſatiſfactionē quā ſucceſſiue agere de
bet: ⁊ declaret ei ſi illā debet iterare: ſi in ſta-
tu peccati mortalis egerit. Et ſic pꝫ ꝑs ſcōa.

Pars tertia hui⁹ ſermonis: in qua decla-
raꝛ vtrum ſatiſfactio fieri debeat per opera
penalia.

t Ertio q̄rit̃ si satisfactō debet fieri ꝑ
opa ꝑnalia. Adħ R̷. Ri. vbi. s̄. q. 3
Et Bo. ibidē: ⁊ Alex. d ales vbi. s̄
Ri. facit vnā dis. di. ꝙ op⁹ ꝑnale pōt dupli
citer intelligi: aut rōne opantis: aut rōne ge
neris opis. Si primo mō: sic n̄ oportet ꝙ sa
tisfactio hui⁹modi opantis fiat ꝑ opa ꝑna
lia: quia frequēter opa ex suo genere penalia
rōne feruētis charitatis in opante sūt ei de
lectabilia. Si secūdo mō sic satisfaciēdū est
pro peccato ꝑ opa penalia. Cui⁹ ratio red
dit̃ q̄druplicit̃ s̄z p̄dictos doc. maxie Alex.
⁊ Bo. Prima ē honoris ablati redditio: q̄2
debet hō reddere honorē deo ampli⁹ q̄ si n̄
abstulisset. Et iō requirit̃ vt non tm̄ deo fa
mulet̃ ꝑ opationē bonā: verū etiā seip̄m deij
ciat ꝑ penā assumptā. Secūda rō ē deordia
ti reordinatio: q̄2 qui se deordinauit ꝑ cōmis
sionē culpe potissime reordinat ꝑ ꝑpessionez
pene. Tertia rō infirmitati curatio. q̄2 infir
matus ꝑ delectationis calorē: curat̃ ꝑ ꝑnali
tatis algorē. ⁊ iō culpe debet̃ pēa etiā ꝓpter
p̄seruatōnē a futura: q̄2 s̄z Aristo. 2. Ethi.
c. 3. Pene sūt medicine quedā nō tm̄ curati
ue s̄ etiaz p̄seruatiue. Quarta rō ē debiti ab
solutio: q̄2 pctm̄ quod ꝯtrahit̃ ē debitū ꝑne
Et iō debet ꝑ ꝑnā satisfacē ipse pctōr. Vn̄
Grego. in quadā Omē. sic ait. Justū est vt
pctōr tāto maiora sibi inferat lamēta ꝑ peni
tentiā: quāto maiora sibi intulit dāna ꝑ cul
pam. Qd̄ si ꝯdicat̃ sic: ph̄s. 2. Ethi. 3. c. dic̃.
Medicie ꝑ ꝯriū inate sūt fieri: s̄ quedā sūt
peccata penalia sicut tristicia: ira: ḡ satisfa
ctio pro talibus pctis debet eē ꝑ opa delecta
bilia. Ad hoc R̷. Ric. ꝙ quāuis aliquibus
pctis sint ānexe ꝑne sensibiles: tn̄ inquātuz
sūt actus volūtarij aliquā delectationē hn̄t
quia sicut dr̄ Prouer. 13. Desideriū si cōple
atur delectat aiaz. Unde ad maiorē hoꝝ de
clarationē querit̃ vtrū flagella que de⁹ im
mittit aut vēire ꝑmittit sup ꝑnitētes sint ꝓ
eis satisfactoria. Et R̷. Ri. ad hoc ꝙ susti
nens flagella siue ꝑ opationē iustā: hui⁹mo
di sūt oia illa q̄ deus infligit siue ꝑ actionez
iiustā: cuiusmodi sūt q̄ de⁹ frequent̃ a pctōri
bus infligi iuste ꝑmittit: nō satisfacit ea susti
nēdo sub rōne qua faciēs tm̄: q̄2 sicut volun
tas sustinētis nullo mō coopat̃ ad ea vt acti
uū principiū: oportet autē ꝙ principiū acti
uū meriti sit volūtas illi⁹ qui meret̃: inq̄ tū

tn̄ volūtas sustinētis eadē patiēt̃ sustinet in
tentione remissionis ꝑne debite ꝓ suis pec
catis sūt sustinēti satisfactiōis mā: q̄2 ipsa sa
tisfactio in actu volūtatis formalit̃ cōsistit:
flagella tn̄ que ipse de⁹ imittit: maiorē effica
ciā hn̄t inclinādi volūtatē ad bonū q̄ illa q̄
nō imittit: sed imitti ꝑmittit: imo aliq̄n per
mittit ⁊ imittit vt hic cruciet ⁊ nō in futuro
Unde Aug⁹. in li. de vera inocētia. 5. c. Di
uina bonitas iō maxie irascit̃ in hoc seculo:
ne irascat̃ in futuro: ⁊ misericordit̃ adhibet
tꝑalē seueritatē ne in eternū inferat vltionē
Et li. j. de ci. dei. 8. c. Flagellū dei ad patiam
erudit bonos. ⁊. 30. c. Cū me deus aduersis
reb⁹ exagitat: aut merita examiat aut pctā
castigat. Hec ille. Qn̄ igit̃ flagellamur cha
rissimi ⁊ passiones ⁊ infirmitates patimur:
patient̃ sustineam⁹: ⁊ hoc ꝓpt̃ pctā nr̄a eue
nisse ꝯcludam⁹: q̄2 si ipatient̃ sustinem⁹ s̄: n̄
hn̄t rōnē satisfactionis: sed potius vindica
tiōis. Faciam⁹ ḡ de necessitate v̄tutē vt ad
uersitatib⁹ hui⁹ seculi fugiam⁹ penas ifer
ni ⁊ purgatorij. Qd̄ si ꝯdicat̃ sic: Satisface
re nō cōuenit nisi illis q̄ peccauerūt: s̄ tꝑalia
flagella q̄n̄q̄ imittunt̃ hoib⁹ nō ꝓpt̃ pecca
ta: sicut patuit i Job: ḡ nō sūt satisfactoria
Ad hoc R̷. Ri. ꝙ sicut idē opus qd̄ in ino
cente nō fuisset satisfactoriū est i penitēte sa
tisfactoriū: ita idē flagellū pōt eē innocenti
mā magis boni ⁊ in penitente mā remissiōis
pene pcti. ¶ Secūdo querit̃: Si ꝑnitēs ex
pleta satisfactione a sacerdote iposita debe
at aliam ꝑagere. Ad hoc R̷. breuit̃ ꝙ non
est necessariū tn̄ ꝯgruissimū ē q̄2 si forte illa
nō sufficeret: hec suppleret. Vn̄ Esa. 2. Do
cebit nos vias suas. i. ꝑ sacerdotem docebit
nos quid teneamur agere. Et ambulabim⁹
in semitis eius. i. strictiorē pniaz faciem⁹ q̄
iniūcta sit. Strictiores eni sūt semite q̄ vie
Et iō sacerdotes debēt sꝑ dicere in vniuer
sali pēitētib⁹: q̄cq̄d boni feceris sit tibi i re
missionē pctōꝝ. Et hoc s̄m Hosti ⁊ Ray.
triplici rōne. Primo rōne satisfactōis dupli
cit̃. s. ex iniūctione sacerdotis: ⁊ ex ip̄o pecca
to cōmisso: q̄2 si ꝯtingat ꝙ sacerdos minorē
satisfactionē iponat quaz req̄rat culpa: resi
duū soluet aut hic aut in purgatorio. Scd̄o
rōne maioris valoris: q̄2 opus qd̄ q̄s facit ex
iniūctiōe sacerdotis vno mō. s. ex nā opeꝝ in
iūcti. Alio mō ex vi clauiū ampli⁹ valet ad

expiandū pctā: q̄ si ꝓprio arbitrio idē face/
ret. Tertio rōne dubitatiōis vt. s. si pnia ñ
decent sit iposita ꝓpt̄ hec ꝟba. O pa bōa fu
tura suppleant. Bonū ḡ faciam⁹ ñ deficien/
tes: q2 nō sufficit abstinere a malo nisi etiam
fiat bonū. Vñ Aug. li. 50. O mel. O mel. 16
ait. Quātum possum⁹ fructū iusticie studea
mus afferre: timētes illud qd̄ dñs dicit. Ar/
bor q̄ nō facit fructū bonū excidet̄ ⁊ in ignē
mittet̄. Hec snia euidēt̄ ondit: q2 ñ solū ma
lū fecisse ꝟ ēt bonū ñ egisse dānabile erit. Et
sup ps. 33. idē ait. Parū ē declinare a malo:
nisi faciam⁹ bonū: parū ē vt ñ expolias nisi
vestias nudū. Et i li. de vi. xpiana. Nō ꝟ so/
lū a xpiano q̄rit̄ vt malo careat ꝟ vt exerce/
at bonū: q̄ ēt si nihil mali fecerit nec boni ali
q̄d: tñ ad et̄ne vite pmiū nō admittit̄: ꝟ gehē
ne ignib⁹ mācipat̄ sicut i euāgelio dñz dixis
se legim⁹ de his q̄ nihil mali nec boni faciūt.
Discedite a me ma. in. i. e. q̄ pa. ē. di. ⁊. an. ei⁹
Esuriui. n. ⁊c̄. Ecce ñ q2 malū gesserūt: ꝟ q2
nō fecerūt bonū ↄdēnāt̄. ꝟ ille. ¶ 3. q̄rit̄ po
sito casu q̄ hō eēt certificatus q̄ satisfecisset
quātū ad culpā ⁊ penā de pctis suis: q̄ vtili/
tas eēt pñitēti iterū satisfacere. Ad hoc R.
Alex. de ales vbi. s. q̄ ē ei valde vtile iter̄ sa
tisfacere ⁊ i futuro ⁊ in pñti: q2 lz hoc i futu/
ro nō ꝓficiat quātū ad pmiū subale: ꝓficit
tñ quātū ad pmiū accidētale: ⁊ si augmētet̄
charitas ēt ꝓficit quātū ad pmiū subale: in
pñti ēt multū ꝓficit: q2 si bōa opa fctā i mor
tali ad multa valeāt ꝟz oēs theologos: vt pu
ta ad diminutionē pene tpalis: ⁊ ad tpalium
multiplicationē: ad grē obtinēde habilitati/
onē: ⁊ ad mlta alia q̄ lōgū eēt dicere. A for/
tiori multo plus ⁊ ad plura valēt fctā i cha/
ritate: ⁊ ꝟz Alex. valēt ad ꝟ. 7. q. j. scribūt̄
Primo valēt ad iocūditatē mētꝭ. Vñ ꝓpha
In via testimoniorū tuor̄ delectatus sū. Et
Esa. 55. Audite audiētes ⁊ comedite bonū
⁊ delectabit̄ i crassitudie aīa vr̄a. Scdo va/
let ad stabilitatē ⁊ ↄfirmationē charitatꝭ: iu
xta illud Ecclesiasti. 7. Nō pigeat visitare
infirmū ex hiis eni in dilectione firmaberis.
Tertio valet ad augmētationē grē: iuxta il
lud Prouer. xi. Alij diuidūt ꝓpria ⁊ ditio/
res fiūt. Quarto valet ad purgationē pctō/
rū: iux̄ Prouer. 15. Per miaz ⁊ fidē purgāt̄
pctā. Quito valet ad debilitationē fomitis.
Unde Job. 8. Tu si diluculo ↄsurrexeris ad

deū ⁊ oīpotētē fueris depcat⁹: si mūd⁹ ⁊ re
ctus incesseris stati euigilabit ad te ⁊ pecca/
tū reddet hitaculū iusticie tue. Sexto valet
ad vitationē pigritie. Vñ Prouer. vlt. Cō
siderauit semitas dom⁹ sue: ⁊ panē otiosa ñ
comedit. Septio ⁊ vltio valet ad repulsio/
nē tētationis diabolice. Unde Greg. sup il/
lud Job. 2. Nemo loq̄bat̄ ei verbuz. Vide
bant eni dolorē eē vehementez: ait. Si nos
virt⁹ cōpūctiōis in intimis afficit hoīs: stre
pitus praue suggestiōis obmutescit: bonū ḡ
faciētes nolite deficere: vt in die iudicij sub/
limiorē glīaz ab eterno iudice recipiatis Je
su xpo. Qui cū pa. ⁊ spi. scō. Amen.

Feria. 4. post quartaz dñicaz in. xlᵃ. de ora/
tione Sermo. 70.

P ECCATORES deus nō exaudit. Scri
buntur hec verba Jo.
9. Postq̄ fratres cha/
rissimi de satisfactione
deo facienda: tractare
aggressi sum⁹: det̄mia
to de ipsa in gnāli: iā restat determiare i par
ticulari: ⁊ q2 satisfactionis tres sūt ptes. s. ie
iuniū: elemosyna ⁊ oratio. Sed de ieiunio et
elemosyna satis dictū ē in principio hui⁹ sa/
cre q̄dragesime. Sequit̄ igit̄ hic tñ de ora/
tione ptractare: de qua in pñti euāgelio mē/
tio fit. Nā ille cec⁹ a xpo illūiat⁹: vt patet in
tuenti: ductus ad scribas ⁊ phariseos i syna
goga p⁹ multa dixit ꝟba ꝓposita. s. Pctōres
de⁹ ñ exaudit. Ad qd̄ ꝟbū declarādū: aduer
tēdū ꝟz oēs doc. q̄ ad h̄ q̄ orō sit meritoria
⁊ ipetratiua dz orās eē iust⁹ ⁊ bñ dispositus
q2 opa fctā i mortali ñ meret̄ pmiū vite eter
ne ⁊ iusti facili⁹ exaudiūt̄ i orōnib⁹ suis: iux̄
illd. Clamauerūt iusti ⁊ dñs exaudiuit eos
vñ. j. q. j. c. ipi dr̄. Quāto digniores fuerint
s. orātes tāto facili⁹ i necessitatib⁹ ꝓ q̄b⁹ cla/
māt exaudiūt̄. Et apl's ad Ro. 15. Adiuuetꝭ
me in orōnib⁹ vr̄is. vbi gl. sic ait. Bene ro/
gat apl's minores pro se orare: multi eni mi/
nimi dū congregant̄ vnanimes fiūt magni
⁊ multorū pces ipossibile ē q̄ nō ipetrēt qd̄
ipetrabile est. Hec ibi. Noli tñ desparare ani/
ma mea ⁊ peccatrix: ꝟ tu etiā effūde orōnes
i ↄspcū diuini: q2 ipas si etiā effuderis cū debitꝭ
circumstantijs de quibus statim dicetur: et

si nō ita faciliter: tñ exaudieris finalit: ñ ob/
stante verbo ꝓposito. Ad cuius rei euiden/
tiā tres in pñti sermone consideratiōes sunt
annotāde. Prima ē si bonis ⁊ malis ꝯuenit
orare deū. Secūda est si orās in mortali pec
cat. Tertia est que cōditiones faciūt oratio/
nem exaudibilem.

Pars prima huius sermonis: in qua de/
claratur vtrū bonis ⁊ malis ꝯueniat orare

PRimo igit in isto sermone qñ que/
ritur: Si bonis ⁊ malis cōuenit ora
re. R. sm Alex. de ales. ꝙ sine du/
bio bonis ⁊ malis cōuenit orare. Quod pro/
batur qnq; modis. Primo sic: Isido. de sū/
mo bono li. 3. c. 7. ait. Oratio i pñti vita tm̄
pro remedio pctōrū effundit: sed boni ⁊ ma/
li in pñti vita hoc remedio indigēt: iux illud
3. Reg. 8. Nō ē homo q̇ nō peccet: g̊ vtrisq;
cōuenit orare. Secūdo sic sm Aug. ad ꝓbā/
dū. Nulla est oratio vbi nulla ē tētatio: tūc
sic: vbi multa tētatio plurimū ē orandū: sed
hoc est in viatorib⁹ tā malis ꝙ̃ bonis: g̊ ⁊c̄.
Tertio sic. Nulli precludit via salutis: ergo
oēs sūt in statu merendi: ergo ⁊ orādi: cum
oratio inter meritoria cōputet: vt dictū est
supra. Quarto oēs pñt satisfacere de pecca/
tis: sed oratō int satisfactoria reputat: ergo
oēs pñt orare. Quinto ⁊ vltio sic. Judex sꝑ
ante prolationē diffinitiue snie ē exorādus:
Si ergo nūq̃ profert snia ante mortez oēs
debent deū dū viuūt exorare. ¶ Sed ꝯtra
hoc est euangeliū Jo. 9. vbi dicit. Scimus
qr pctōres deus non exaudit. Ad hoc quidē
diuersimode R. a diuersis. Naz Aug⁹ ait.
ꝙ verbū illud nō fuit xpi sed ceci nōdū plene
illuminati. Et ideo inq̇t ipse suꝑ Joannem.
Si de⁹ pctōres nō exaudiret: frustra ille pu
blican⁹ oculos in terra dimittens ⁊ pect⁹ su/
uz percutiēs diceret. Dñe ꝓpitius esto mihi
pctōri. Tho. ꝓo ad hoc rñdet: ꝙ pctōr nō ex
audit inquātū pctōr. puta qr a deo petit cō/
plementū alicui⁹ pcti: tunc eni talis nō impe
trat nec meret: imo desiderādo hoc ⁊ peten
do peccat: vt dicet infra. Unde Criso. suꝑ
illo verbo Mat. 12. Abeūtes pharisei cōsi/
liū inierūt ⁊c̄. Colon⁹ inquit diaboli auxi/
liū dei: ⁊ si querit nō inuenit: ⁊ ponit exēplū
di. Vidisti aliqñ euntē ad furtū deū orare:
vt bene prosꝑetur in furto: aut qui vadit ad
fornicationē. Nūquid signū crucis sibi po/
nit in frōte vt nō cōprehendat in crimie: qd
si fecerit ñ iuuat: qr nescit iusticia dei patro/
ciniū dare criminib⁹. Hec ille. Aduertēdū
tñ sm Tho. 2a 2e q. 83. ar. 16. ꝙ pctōri quā
tū pctōr aliqñ mō ꝑdicto exaudit. s. ad maio
rez vindictā inquantū deus ꝑmittit pctōrē
ampli⁹ ruere i pctā: iux illud ps. Dimisi eos
sm desideria cordis eorū. Nam sm Augm
deus quedā negat propiti⁹: que cōcedit ira/
tus. Unde etiā apls ad Ro. j. ait. Tradidit
illos deus in desideria cordis eorū. qd ꝟbuz
exponit sm glo. quadruplicit. Primo sic:
tradidit. q. d. nō incitauit: nō imisit: sed ꝑmi
sit ruere in mala desideria exigētib⁹ culparū
causis vite ipsi⁹. Secūdo sic: tradidit. i. gra/
tiā subtrahēdo ꝑmisit irruere in mala deside
ria: nihil eni fit in malis sine eius ꝑmissione
Tertio sic: tradidit illos. i. deserēte luce sapi/
entie dei ꝑ cordis cecitatē lapsi sunt in plura
pctā ⁊ grauia. Quarto sic: tradidit illos i de.
cor. e. i. ꝑmisit tradi in malis desiderijs tāq̃
quibusdaz tortorib⁹. ⁊ nō ꝙ dicit cordis qd
erit dei ⁊ deo: s; addit eorū: qr cor male deside
rans est derelictum a deo: quia cor bonuz est
dei: sed desiderium malū non ē dei s; cordis
pctōrū. Alex. aūt de ales dicit. ꝙ de⁹ nō au/
dit pctōres illos. s. qui affectāt in pctis ꝑma/
nere: alios aūt ecōtrario q̇ affectāt pctā dese
rere ⁊ iusticie statū induere bñ audit. ꝙ autē
illos qui affectāt in pctis ꝑmanere de⁹ nō au
diat: ꝓbat ꝑ illō Job. 35. Clamabūt ⁊ non
exaudiet dñs eos ꝓpter suꝑbiā illorū. ⁊ ꝑ il/
lud Prouer. j. Clamabūt ⁊ nō audiet eos
eo ꝙ exosaz habuerūt disciplinā. Et Esa. 5
Cū multiplicaueritis orōnes nō exaudiaz:
manus eni vrē sanguine plene sunt. Et Esa.
29. Populus iste ore suo ⁊ labijs suis glori
ficant me: cor autē illorū longe est a me. Et
ꝑ illud Hiere. 7. Noli orare pro populo hoc
nec assumas pro eis laudez ⁊ orationē: quia
nō exaudiaz te. Et per illud. Luc. xi. Quid
vocatis me dñe dñe: ⁊ nō facit q̃ dico. Et
iō ait Chriso. suꝑ Math. Qui orat ⁊ pec/
cat: nō orat deū sed deludit. Et Aug⁹. i q̇dā
sermone. Qua fronte postulas qd promisit
deus: si non facis qd iussit deus: prius audi
monitiōes: ⁊ sic exige ꝓmissiones. Et Ber.
super Cāti. 16. sermōe. Qua ꝓo frōte attol
lo oculos meos ad vultū patris tam boni tā
malus filius. Hec ibi. Nullus eni indignus

debet salutare principem. C. de dissertorib⁹ l. cū intonuisset li. 12. Maiori ergo ratiōe nō debet salutari per oratione̅ ille de q̄ phs dicit. 12. Metaphisice. Un⁹ ergo princeps: quia ex quo seruus dn̄i terreni nō reputat̃ dignus vt preces porrigat imp̄atori terreno. C. de p̄ci. impera. offe. l. lz seruus conditori. A fortiori qui est seruus diaboli ⁊ peccati: imo tot demoniorū quot vitiorū. ¶ Aduertendū insuper q̄ deus non exaudit illos peccatores qui nō parcūt sibi offendentib⁹: Quod patet per illud Ecclesiasti. 28. Relinque proximo nocēti te: ⁊ tunc dep̄canti tibi peccata soluent̃. Et per aliud ibidē. Homo homini seruat irā ⁊ a deo querit medelam frustra. Collige ergo q̄ de⁹ nō exaudit eos qui petunt saluti sue contraria nec qui peccare desiderāt ⁊ eos qui offensas nō relaxāt que confirmat Augusti. sermone. 2. de oratione dñi. Tribus modis orationes ip̄ediunt̃ aut cū quis a deo petit quod sue saluti resistit: vel cum orat ⁊ ab iniquitate non cessat: aut delinquēti in se debita nō relaxat: quod triplex malū dū a se vnusquisq̄ studiosus abstraxerit secur ius studio oratiōis incumbat: ⁊ ea que petit precib⁹ se impetrare libera mente cōfidat. Cōclude ergo q̄ iustus et peccator orare possunt ⁊ exaudiunt̃: sed alit̃ ⁊ alit̃. Unde Jo. an. ⁊ btūs Tho. vbi. s̄. dicunt: q̄ peccator exaudit̃ nō obstantib⁹ predictis ip̄edimentis: sed obseruatis conditionibus debitis: de quibus statī dicet̃: nō q̄dē ex iusticia: quia peccator hoc quod ip̄etrat n̄ meret̃: sed ex pura misericordia. Justus aūt s̄m eundē Tho. vbi supra. ar. 15. exauditur a deo ex iusticia: quia oratio iusti triplicem habet efficaciā: cōsolādi. s. impetrādi ⁊ merendi. Primo habet efficaciā consolādi in quantū oratio specialē consolatione̅ presentialiter confert menti. Secūdo oratio iusti habet efficaciā impetrādi: ⁊ hoc ex gr̄a dei: qui nos ad orandū inducit. Unde Aug⁹. i li. de verbis dñi ait. Non tantū hortaret̃ vt peteret̃ nisi dare vellet. Tertio habet efficaciā merendi: inquantū ex charitatis radice procedit. Nam obiectū charitatis est bonū eternū: cuius fruitione̅ v̄tute charitatis meremur. Unde sicut quilibet actus virtutꝫ habet virtute̅ merēdi ex charitate: sic ⁊ orō que est act⁹ religiōis. Accedāt ergo ad orationē iusti ⁊ mali: petant ⁊ accipiant: quia Chriso. sup Mat. ait. Ois q̄ petit accipit: siue iust⁹ sit siue peccator. Et sic p3 p̄s p̄ma

Pars secūda huius sermonis in qua declarat̃: vtrū exn̄s in mortali orans peccet.

Secūdo qn̄ querit̃: Si exn̄s i mortali orans peccet ex p̄cibus: patet q̄ nō absolute loquēdo. Un̄ Ecclesiastici 21. scribitur. Fili peccasti ne adiicias iterū: sed de p̄teritis dep̄care vt tibi dimittantur. Etiō Alex. de ales vbi. s̄. ait. q̄ nō ois orō existētis in mortali ē peccatū: sed quedā sic ⁊ quedam nō. i. existens in mortali orando: qn̄q̄ peccat qn̄q̄ non. ¶ Ad cuius euidentiā notandū est: q̄. 5. de causis peccat qui orat in mortali. Prima ē quādo orat vel petit illicitū: iuxta illō ps. Iniquitatē si aspexi i corde meo nō exaudiet dn̄s. Et Ja. 4. Petitis ⁊ non accipitis: eo q̄ male petatis vt i ꝯcupiscētiis v̄ris viuatis. Secūda ē quādo oratio procedit ex p̄sūptione: vt cū aliq̄s se digniorē reputat ceteris exaudiri. Et talis oratio significata ē in facto Ozie qui voluit adolere incensū super altare timiamatis. 2 Para. 26. Tertia est qn̄ oratio fit ex hypocrisi: iuxta illud Mat. 6. Cū oratis nō eritꝭ sicut hypocrite tristes: qui amāt p̄mas cathedras in synagogis ⁊ in platearū angulis stātes orare vt videant̃ ab hoibus. Quarta ē: qn̄ fit ex amore pecūie vl' ex vitio glorie: iux̄ illud Mat. 23. Ue vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui comeditis domos viduarū longa oratione orātes. Unde glo. ibidē ait. Ue vobis qui vestra sup̄stitione nihil intēditis nisi vt predā de suba plebis faciatis. Quinta ē cū ex oratione orit̃ scandalū: vt i notorio p̄ctōre. Un̄ i ps. peccatori dixit de⁹ Quare tu enarras iusticias meas? ¶ Concludit ergo q̄ oratio peccatoris exceptis predictis causis bona ē ⁊ nō mala. Qō si ꝯdicatur sic: Ecclesiasti. 34. scribit̃. Nō sūt bn̄placite deo subsannatiōes iniustorū: sed orō eius qui scit se in mortali eē subsannatio videtur q2 ex vna parte honorat deū inquātū orat: ⁊ ex alia inhonorat p̄ peccatū: iux̄ illō Ro. 2. Per p̄uaricatione̅ legis deū inhonoras: ⁊c. Ad hoc R. q̄ nō ois orō exn̄tis i mortali est subsannatio: Cū eni aliq̄s hūilit̃ et deuote quātū p̄mittit stat⁹ peccati orat desi talis orō nō ē subsannatio s̄ honorat̃ de⁹ p̄

illaȝ: nec ex alia parte ex bono orat: q2 pecca-
tū orantis quodāmō ꝑ orōnē hūilē apti⁹ fit
ad indulgendū: cessat eni augmētatio pctōꝝ
dū pctōr hōis opib⁹ itēdit. Et sic pȝ ps scda.

Pars tertia huius sermonis ī qua decla-
ratur ꝙ quatuor in oratione requirūtur ad
hoc ꝙ orans exaudiatur.

Tertio sciendū est ſm Alex. vbi. s. ⁊
Bona. in. 3. di. 4. ⁊ Ric. ibidē. ar. 3
q. j. Et ī. 4. di. 15. ar. 4. q. 7. ⁊ Tho.
2ª 2ᵉ. q. 83. ar. 6. ꝙ quatuor cōditiones req-
runt in oratione ad hoc ꝙ sit exaudibilis. s.
ꝙ fiat pro se de necessarijs ad salutē pie ⁊ per-
seuerant. ¶ Prima cōditio que requiritur
ad hoc ꝙ oratio exaudiat ē ꝙ fiat pro se. nō
eni pōt hō vitā eternaȝ ex cōdigno alteri pro-
mereri: nec ꝑ cōsequēs ea que ptinēt ad ipaȝ
proinde nō semꝑ hō pro altero exaudit. Cu-
ius rōnē assignat Alex. vbi. s. tā ex pte ei⁹ q
petit q̄ ex parte eius ꝓ quo petit. Ex pte eni
qui petit ꝓbat sic sup illud ps. Exultate iu-
sti in dño: ḡ hētur hec regula ī glo. Recti sūt
qui diligūt cor suū ſm volūtateȝ dei: ex qua
sic arguit. Justus ex eo ꝙ iustus ē tenet cō-
formare volūtatē suā volūtati diuine ī his
que scit velle deuȝ. Et intelligendū est illud
nō solū in volito: sed etiā in cōditiōe siue cā
⁊ mō. Nā iudas voluit xp̄m tradi ⁊ de⁹ silr
sed nō eadē conditiōe ⁊ cā. Si ḡ petit ꝓ alio
debet petere qd vult deus ⁊ quō vult ⁊ ex q̄
causa vult: alit eni iustus siue rect⁹ nō esset
in volēdo: q2 ḡ iustus dū est in via nescit vo-
luntatē dei: maxīe petēdo pro alio: petit mul-
totiēs vel quod nō vult de⁹: aut ēt nō eodeȝ
mō sine causa: ⁊ ex hoc est ꝙ nō semꝑ exaudi-
tur petēs pro alio: aut q2 ignorat dei volūta-
tem credēs deū velle quod non vult: non tñ
frustrat a merito: imo plerūq3 multū mere-
tur: ſ frustrat q̄ intēdit ab obtinēdo. Unde
Hiero. sup Hiere. ait. Frustra rogat q̇s pro
alio cū ille demeret. Ex parte etiā eius pro q̄
petit idē probat sic. Cū eniȝ orat quis pro se
proculdubio pōt se facere talē cū diuino ad-
iutorio vt nō sit aliq̇d qd īpediat sue oratio-
nis effectū. Cuȝ aūt orat ꝓ alio quātūcūq3
faciat quod in se ē pro illo pro quo orat: ille
tñ pro q̄ orat nō faciat se talē ita ꝙ oratio n̄
īpediat: imo obstaculū pōat ꝙ orās ab ipo
nō poterit amouere: tūc frustra pro ipo ora-
tur: nō bene sonāt p̄dicta verba Hiero. ⁊ ēt
Aug. sup Jo. sic di. Exaudiunt oēs sci ꝓ se

ipsis nō aūt pro oībus amicis ⁊ inimicis: q̇a
vt a dño dictuȝ est. Si quid petieritis p̄rem
in nomine meo dabit: sed ait: dabit vobis.
¶ Notandū tñ ꝙ cū petit spūale ⁊ ad salu-
tē plus exaudit hō pro se: vt patet ex dictis:
cū aūt petitur tꝑale plus exaudit pro alijs:
⁊ causa eius ē: q2 cū quis petit tꝑale pro se ti-
mendū est qd frequent accidit ne. s. inordia-
tus affectus moneat ad petenduȝ. Et iō fre-
quēter ibi decipiūtur iusti: cui⁹mōi deceptio
cadere in petitiōe spūaliū nō pōt. Cū aūt pe-
tit tꝑalia pro alio: tūc nō ita frequent cadit
inordinat⁹ affectus: quia hoc magis ꝓuenit
ex charitate ⁊ cōpassione q̄ ex carnalitate.
¶ Secūda cōditio q̄ requirit ad hoc ꝙ ora-
tio nostra sit exaudibilis ē: q̇ fiat ꝓ necessa-
rijs ad salutē. Huius rō assignatur duplex
ſm Alex. de ales vbi. s. Prima ē ꝙ illud so-
lū in petendo diuine cōplacet volūtati: sicut
plane dr̄. j. Jo. vl. Quecūq3 petierim⁹ ſȝ vo-
luntatē eius audiet nos. vbi glo. ait. Si volu-
mus nostrā salutē ⁊ proximoꝝ: nō discorde-
mus a volūtate dei. Sed si volūtas nr̄a per
ignorantiā a volūtate dei recedit bona volū-
tas dei nostrā stultā corrigit: vt ī aplo Pau-
lo cōtigit. Hec glo. Alia rō est q2 illud solum
congruit hūane dignitati. ⁊ hoc dat intelli-
gere Damascen⁹ qñ dicit: ꝙ oratio ē petitio
decentiū a deo: excludēs oē transitoriū ⁊ ca-
ducū: solū salutiferū innuēdo ⁊ appellatur
ibi salutiferū nō solū regnū celeste sed omne
id ꝑ quod ad regnū ꝑuenit: de quibus dicet
infra qñ tractabit de oratiōis cōueniēti pe-
titōe: vbi etiā videbit si peti debēt tꝑalia vl n̄
Rō aūt quare solū cōgruit hūane dignitati
petere necessaria ad saluteȝ hec ē: quia quod
petitur illius qui petit dȝ esse ꝑfectiuum: so-
lū aūt bonū gratie ⁊ glorie ē h⁹modi: quia
nullū tꝑale s. ꝑ ū hūano ē excellentius: ḡ nec
perfectiuū: ergo ⁊c̄. Et iō saluator n̄ inuēs
Jo. 16. dixit. Si quid petierit ⁊c̄. si quid ait
id ē aliq̇d: dans intelligere ꝙ nō debem⁹ pe-
tere tꝑalia nisi eo mō quo dicet. j. Sȝ spūa-
lia semꝑ ⁊ eterna: q2 tꝑalia nihil sūt respecti-
ue. s. ad eterna. Et ꝙ iste sit sensus euāgelic⁹
patet: quia sequit. Ut gaudiū vestrū imple-
atur: Hinc ē ꝙ petendo tꝑalia nō semꝑ exau-
dimur: quia qñq3 sūt ꝯria saluti nostre. Uñ
Raban⁹ sup Mat. ait. Quotienicūq3 petē-
tes nō exaudimur: iō fit quia illa ꝯ auxilium
nostre salutis petimus. Hec ille. Etiā. C. de

p̄ci. impe. o ffe. l. nec dāno sa. dī. q̄ nulle p̄ces
sunt audiende nec impatori offerēde nisi rō/
nabiles. ¶ Tertia cōditio q̄ requirit in ora
tione est q̄ fiat pie: in quo v̄bo oēs cōditio/
nes que requirūtur ex p̄te orātis inquātum
est orās pleni⁹ includunt. s. q̄ oret fideliter:
hūiliter: et feruent. Primo q̄ oret fideliter:
iuxta illud Jaco. j. Postulet in fide nihil he/
sitās. Unde Ber. ait. Indign⁹ celesti bn̄di/
ctione eē cōuincitur q̄ deū dubio q̄rit affectu
qn̄ fidelis hūilis et feruens oratio fuerit: ce/
lū sine dubio penetrabit. Et Aug⁹ li. 2. q̄ō/
nū euangeliorū. q. j. ait. Nō orat accipe q̄ō
se accepturū eē desperat. Et sup euāgelistaz
ad Ro. p̄positione. 45. idē ait. Nos quidez
oram⁹ et sicut oz nescim⁹ duas ob res q̄ illō
quod futurū sp̄amus et in quo tēdim⁹ nōdū
apparet: et i hac ipsa via mlta p̄nt nobis pro/
spera videri q̄ aduersa sūt: et aduersa q̄ pro/
spera. Hec ille. Secūdo q̄ oret hūiliter: exē
plo illius q̄ vult petere aliq̄d a dn̄o terreno:
vel iudice: exēplo etiā libertorū q̄ magnā re
uerētiaz tenent suis manumissorib⁹ in oī/
bus exhibere C. de in ius vo. l. j. Unde. 35.
Ecclesiastici dī: Oratio hūiliantis se nubes
penetrat. et Judith. 9. Hūiliū et mansuetoꝝ
semp tibi placuit deprecatio: iuxta illud p̄s.
Respexit in oratione hūiliū et nō spre. p̄. eo.
Proptea ait Aug. sup Jo. 4. sermōe. Mū
da cubiculū cordis vbicūq̄ fueris: vbicūq̄
oraueris: intus ē qui exaudiet. Nā qui te ex/
audit nō est preter te: nō lōge vadis: non te
extollas q̄si attingas ad illū: magis si te extu
leris cades: si te hūiliabis ipse appropinq̄bit
tibi. Tertio q̄ oret feruent: q2 s̄m Aug. di
gnior sequit effectus: quāto feruentior p̄ce/
dit affectus. Unde Chriso. sup Math. ait.
Petētis negligentia reprehendit vbi de dan
tis misericordia nō dubitat. ¶ Quarta cō
ditio que requirit in orōne ē q̄ fiat p̄seuerā/
ter: quia q̄ō differt nō aufert. Unde Aug⁹
sup Jo. ait. Quedā nō negāt: sed vt ꝯgruo
tēpore dentur: differūt. Unde Luc. xi. ait
saluator. Quis vestrū habebit amicū et ibit
ad illum media nocte et dicet illi. Amice co/
moda mihi tres panes: quoniā amicus me⁹
venit ad me de via et nō habeo q̄ō ponā ante
illum: et si ille de intus respōdens dicat. No
li mihi molestus esse: iam ostiuz clausuz est
et pueri mecum sunt in cubili: non possuz sur

gere et dare tibi. Et ille si perseuerauerit pul/
sans: dico vobis et si non dabit illi surgēs eo
q̄ amicus sit: propter importunitatez tamē
eius surget et dabit illi quotquot habet neces
sarios. Et ego dico vobis: petite et dabitur
vobis: querite et inuenietis: pulsate et aperie
tur vobis. Hec ibi. Ratio autez quare ergo
deus differt exaudire petitionez orantis as
signatur quadruplex s̄m Tho. vbi. s̄. Pri/
ma est vt crescat eius quod petitur desideri/
um: iuxta illud Grego. Desideria dilatione
crescunt. Secunda est vt donuz sit gratius
et acceptius: iuxta illud Senece. Quod gra/
tuz vis habere raro effice. Tertia est vt me
lius custodiatur illatū. quia s̄m August. et
Grego. Facilitas venie incentiuuz tribuit
delinquēdi. Quarta est vt melius purgetur
cor prauuz: iuxta illud Greg. Differēs cru
ciat et cruciando purgat. Quinta est vt con
sideret grauez morbum: iuxta illud Grego.
Cum se expedire nititur tūc veraciter con/
spicit q̄ duris nexibus retinetur: pro quib⁹
quasi omnibus ait Hiero. Si tamen egrot⁹
et estuans febribus aquam frigidam postu/
let et dicat ad medicuz: Uim patior: crucior
vror: exanimor: vsquequo medice clamabo
et non exaudies? Respondeat sapientissimus
et clementissim⁹ medicus. Scio quo tēpore
debeam dare quod postulas: non misereor
modo: quia misericordia ista crudelitas est:
et voluntas tua contra te petit. Ita et domi/
nus noster sciens clementie sue pōdera atq̄
mensuras interdum non exaudiet clamātē:
vt probet eum et magis prouocet ad rogan/
dum et quasi igne excoctum iustiorem et pu/
riorem faciat. Hec ille. Istis ergo cōditioni
bus premitte orationez et quod queris impe/
trabis in hoc mundo per gratiam. Amen.

Feria. 5. post quartaz dn̄icaz in. xl.ᵉ de ob
secto orationis Sermo. 71.

Edit illum

v

mr̄i sue. Scribūt h̄ v̄ba
Lu. 7. c. Quis. f. C.
ro gare possim⁹ sanctos
vt orent deū pro nobis
et suis meritis aliq̄ nob̄
ipetrent: Q̄ō patet in p̄phetia hodierna. 4.
Reg. 4. de sunamiti q̄ ipetrauit p̄ Elyseū su
scitatōez sui filij mortui: attn̄ solus deus est

orandus tanq̄ exauditor: quia ipse sol⁹ mise
retur ⁊ comodat vt patet intuenti pn̄s euan
geliū in quo habet ꝙ eunte Jesu in ciuitatē
que dr̄ Naym: que est iuxta mare galilee: qd̄
vidi: erāt cū eo discipuli eius ⁊ turba copio-
sa. Cū autem appropinquaret porte ciuitatꝫ
ecce defūctus efferebatur filius vnic⁹ matris
sue: ⁊ hec vidua erat: ⁊ turba ciuitatis mul-
ta cū illa: quā cū vidisset Jesus de⁹ ⁊ hō: mi
sericordia mot⁹ sup eā: qr misericors ē ⁊ iu-
stus: dixit illi. Noli flere: ⁊ accessit ⁊ tetigit
loculū: hi autē qui portabant steterūt ⁊ ait.
Adolescens tibi dico surge: ⁊ resedit q̇ erat
mortu⁹ ⁊ cepit loqui. Et vt dicunt ꝟba pro-
posita dedit illū matri sue sanū ⁊ viuum: qr
ipse solus potens ē mortificare ⁊ viuificare:
pcutere ⁊ sanare. Postq̄ igitur in p̄cedēti ser
mone tractatū ē qualiter oratorē esse dispo-
situs: Hic ꝯn̄ter tractādū est de obiecto ora
tionis cui. s. oratio fieri debeat. Et aduertē-
dū ꝙ triplex obiectū orōnis nr̄e reperitur. Pri
mū dr̄ exauditionis. Secūdū dicitur mediati-
onis. Tertiū aūt impetrationis.

Pars prima hui⁹ sermonis in qua decla-
ratur ꝙ ipse deus pater videlicet filius ⁊ sp̄us
sanctus sit p̄ncipale obiectū nostre oratiōis.

P Rimo igitur in isto sermone aduertē-
dū est ꝙ ipse deus. s. pater ⁊ fi. ⁊ s. s. est
principale obiectum nostre exauditi-
onis. Unde Hugo de ꝟtute orādi ait. Obie
ctū oratiōis ē sūme potēs: sūme sapiens: sū-
me bonū. Ad quorū declarationē tres con-
clusiones distinguūtur. Prima ē ꝙ de⁹ ē orā-
dus. Secūda ꝙ s̄m quid solus est orandus.
Tertia ꝙ nō absolute sed relatiue ē orādus
¶ Prima ꝯclusio sic declaratur s̄m Alex. de
ales vbi. s̄. Amand⁹ eni ē deus ⁊ venerād⁹
quia ipsū amare ⁊ venerari dignū est: vtile
⁊ necessariū. Dignū ē ꝓpter ei⁹ maiestatē ⁊
bonitatē: vtile ē ꝓpter supnā obtinendam fe
licitatē: necessariū ꝓpter vitandā eternā ca
lamitatem. Ita his eisdē rōnibus orand⁹ est
deus: quia deum orare dignum est ꝓpter eius
bonitatem ⁊ maiestatem: quia ipse est alpha
⁊ o: principiū ⁊ finis: principiū collatiuū et
ꝯsūmatiuū oīum charismatū spūaliū: vtpo
te a quo est fluentia omnis boni: ⁊ finis ad
quē est ordinatio ⁊ regressio eiusdē boni. iō
rōnalis creatura debet ipsū honorare vt p̄n
cipiū a quo exiens: ⁊ vt finē ad quē rediēs.

Honorat aūt ipsum vt principiū ⁊ datorem
gratie in desiderio orationis pro ipsis suscipi
endis: honorat vt finē in redditione laudis
⁊ gratiarū actiōe pro acceptis. Utile ē etiā
orare deū: quia hoc ipso ꝙ mēs orat exercet
se ad desideriū quod mētem purgat supra se
eleuat ⁊ dilatat. Unde Aug⁹ ait. Dilata de
sideriū tuū: quia magnū est quod tibi vult
dare. s. gratiam. Necessariū est etiā orare: q̇a
q̄ diu sum⁹ in hoc statu nec a peccato resur-
gere nec pctm̄ vitare nec opa bona possum⁹
facere nisi eius adiutorio: ⁊ quia sine istis ca
dimus in calamitatē eternā: ideo necessariū
est deum orare vt sua gratia in his omnib⁹
adiuuemur. Unde inter omnes actus nr̄os
sūme nobis necessarium est orare vt patebit
infra quādo dicetur de orationis occasione
⁊ inductione in principio. ¶ Secunda con-
clusio sic declaratur s̄m Alex. de ales vbi. s̄.
⁊ beatū Tho. 2ª 2ᵉ q. 83. ar. 4. ⁊ Ric. in. 4.
di. 5. ar. 4. q. 3. Orare est actus latrie inquā
tum dicit honorem testificante in ipso sum-
mum dominium inquantum ipse est solus crea
tionis principium ⁊ conseruationis. Nam la
tria nihil aliud est q̄ deum corde confiteri so
lum omnipotentem ⁊ creatorem ⁊ datorē om
nium bonorum reuerentia exteriori protestā-
te: sed illa que querimus in oratione non po
test alius dare q̄ deus: quia in oratione petē
da sunt gratia ⁊ gloria ⁊ etiam tēporalia que
eo modo quo in oratiōe petenda sūt inq̄tū
nobis deseruiūt ad acquisitionē virtutis ⁊ a
solo deo dari possunt. Cū igitur homo qn̄
orat deum aliquid petit a deo quo in ipsū or-
dinetur: sicut in suorum bonorum principa-
lem auctorem sibi exhibet honorem protestan
tem in eo sūmū dominiū: ⁊ sic adorat adora
tione latrie: sed ista oratio siue protestatio
nulli debetur a deo: ergo solus deus est orā
dus. s. postulando aliq̄d tāq̄ per ipsum adim
plendū. Et ideo solus deus dr̄ obiectum exau
ditionis. Hinc est quod dicit Aug⁹ in libro
Enchiri. 18. c. Nō nisi a dn̄o petere debemus
quicq̄d spamus nos vel bonū opaturos: vel
pro bonis opibus adepturos. Et in li. de orā
do deo idem ipse ait ad probā. Audi q̄d ores:
ora beatam vitam: hanc enim omnes habe-
re volunt. Hec ille. Hoc idē affirmat Ansel.
in li. monologiō di. Quid aliud aliq̄d ꝓ sua
dignitate orandum vel venerandum: ⁊ pro

qualibet re deꝑcandū quā sūme bonū ⁊ potēs spūs.q.d.nihil.⁊ ita ibidē ī fine ait: Liqdissimū est hūc solū eē quē oīs alia nā ꝫm totū suū posse debet diligēdo venerari ⁊ venerando dīlīgē: de q̄ solo ꝓsꝑa sunt sꝑanda: ad quē solū ab aduersis est fugiēdū: cui soli ꝓ q̄uis re ē supplicandū. Hec ille. ❡ 3ª ꝯclusio sic declarat̄ ꝫm Alex.s.ꝙ orādꝰ est deꝰ in directōe orōnis potiꝰ ad ꝑsonā q̄ȝ ad eēntiā: qḋ pȝ ꝫm cōsuetū modū ecclīe. Essentia eni dr̄ ī oīmoda indistinctiōe ⁊ absolutōe ꝫ oratio respicit illud qḋ ē ī relatiōe: respicit eni ipsū deū vt potētē: vt misericordē ⁊ beniuolū: q2 vt dictū ē.s̄.ꝫm Hugo. Orās credit potentiā: sꝑat miaȝ: diligit custodiā: q̄ ꝓpt̄ rectiꝰ ⁊ ordinatiꝰ dirigūt̄ oratiōes ad ꝑsonā q̄ȝ ad eēntiā. Preterea eadē ē potētia ⁊ eadē sapia eadē bonitas vniꝰcuiꝰq3 ꝑsone: ⁊ ipsiꝰ trinitatis cuiꝰ ꝑitas euidētius ōndit̄ in directōe oratiōis ad ꝑsonas distinctas q̄ȝ ad illas in trinitate cōꝑhēsas. Primo ī directōe oratiōnis ad tres ꝑsonas magis excitari deuotio orātis ꝓpt̄ appropriata ⁊ etiā ꝓꝑetates ipsaꝝ q̄ȝ excitaret̄ in directione ad vnā: vtpote ad patrē: vnde ī directiōe ad tres accidit maior vtilitas q̄ȝ ī directōe ad solū patrē. Modꝰ ḡ ecclīe quē hȝ ī directiōe orōnū q̄ dicūt̄ collecte ē maioris ꝯgruitatꝭ necessitatꝭ ⁊ vtilitatꝭ q̄ȝ si dirigeret̄ ad eēntiā dinā vl̄ ad trinitatē vel ad ꝑsonā patris tm̄. ⁊ sic pȝ ꝑs ꝑma.

Pars 2ª huiꝰ ꝫmōis de alio obiecto nr̄e oratiōis q ḋ dr̄ obiectū mediatiōis.

Secūdo tractādū ē de obiecto oratiōnis ꝙ dr̄ mediatiōis: qḋ ꝫm theologos ē xp̄s q sic solꝰ ē orādꝰ: q2 ipse velut hō īpetrat: ut ait Ber. ⁊ velut deꝰ exaudit ⁊ īplet: ⁊ iō ipsi pōt indifferēt̄ orō fieri: quia deꝰ ē ⁊ hō: si tn̄ fiat ei inq̄ȝtū solū hō ē: q2 sic nō debet adorari adoratiōe latrie: tūc nō est obiectū exauditiōis ꝫ mediatiōis siue impetratiōis. Qḋ si dicat̄. Et ecclīa orando xp̄m dicit: Xp̄e fi dei viui misē.nobis: ⁊ nō dicit ora ꝓ nobis: cū tn̄ xp̄s sit nomē hūanitatis: q2 idē est xp̄s qḋ vnctꝰ: sȝ solū fuit vnctꝰ ꝫm hūanitatē: ḡ ⁊c̄. Ad hoc rn̄deo ꝫȝ Bona. ī 4. dis. 15. Qḋ fit ꝓpt̄ errorē Arriani vitandū ne videam̄ xp̄m credē purā creaturā vt ipsū ipse credebat: ⁊ ne videamur eiꝰ ꝑtātē minuere q̄ oīa pōt. Et iō eiꝰ ꝑtimꝰ miseratiōnē nō orōnē. Nā in euāgelio hodierno dicit̄ q2 misericordia motꝰ sup eā: sȝ tunc intētio nr̄a dirigi debet ad diuinitatē: ⁊ sic pȝ quid sit obiectū mediatiōis. Sȝ circa ꝑdicta orit̄ vnū ꝑuū dubiū.s. q̄re in fine orationū additur ꝑ d.n.ie.xp̄m. Rn̄deo ꝫm Alex. vbi.s̄. q2 hoc ē q2 ꝑ ipsū diuina beneficia ad nos decurrūt q ē mediator dei ⁊ hoīuȝ. hō xp̄s Jesus.i.Thi.2. ꝑ illū eni exaudiunt̄ ꝑces fideliū q in diebꝰ carnis sue ꝑces supplicatōesq3 ad deū q posset illuȝ saluū facere a morte cū clamore valido ⁊ lachrymis offerēs exauditus est ꝓ sua reuerētia ad Heb.5. Sȝ hec rō nec patri nec spūi scō cōuenit ꝓpt̄ qḋ nō debet addi finibꝰ orōnū ꝑ dn̄m patrē vl̄ ꝑ dominū.s.s. ꝫ ꝑ do.no.ie.xp̄m. ⁊ sic pȝ pars 2ª.

Pars tertia huiꝰ sermonis de 3º oratōis obiecto qḋ dicit̄ īpetratiōis q̄ possumꝰ oēs sanctos orare.

Tertio tractandū est de alio obiecto oratiōis qḋ dicit̄ īpetrationis: de q̄ dicūt oēs theologi q3 sic possumus orare oēs scōs. vn̄ Job.5. dicit̄. Ad aliquē scōꝝ ꝯuertere: ⁊ iō ait Alex. vbi.s̄. ⁊ Bona. in.4. dis 45. ar.3.q.3. Qḋ deus voluit vt scōs rogaremꝰ q̄druplici rōne. ❡ Primo rōne nr̄i ꝓpt̄ .s. nr̄aȝ īopiā ī merēdo: vt vbi nr̄a nō suppetūt merita patrocinēt̄ aliena. Et etiā ī contēplādo vt q nō possumꝰ sūmā lucē ī se aspicere eā in suis scīs ꝯtēplemur. Et etiā ī amādo: q2 pleriq3 nostꝝ magis afficiūt̄ aliqn̄ circa aliquē scm̄ q̄ȝ circa ipsū dn̄m. Et iō cōpassus nr̄e miserie deꝰ vult ꝙ oremꝰ scōs ❡ 2º hoc voluit deus rōne gl̄ie scōꝝ: quia eni vult sanctos suos gl̄ificare: facit pleruq3 peccatū ipsos miracula in corꝑibꝰ ⁊ salutē in aīabus vt ipsos laudaremꝰ ⁊ gl̄ificaremꝰ. ❡ 3º hoc voluit rōne reuerētie suiipsiꝰ: vt pctōr q deū offendit: q2 nō audet deuȝ in ꝓpria persona adire recurrat ad scōs eoꝝ patrociniū iplorando: sicut fecit cēturio Luc.7. q misit seruos iudeoꝝ ad rogandū xp̄m ꝓ sanatiōe serui sui. ❡ 4º hoc voluit rōne ordinis vniuersi. Nā cū diuinoꝝ charismatū sit descensus ꝑ sanctos ad nos: cōgruū est vt ascensus noster q nos mouemur siue reducimur ad deū fiat ipsis scīs q̄si mediatoribꝰ ⁊ aduocatꝭ nostris: q2 ꝫȝ Diony. Postrema redeūt ad ꝑncipiū ꝑ media: ꝓinde est ꝙ sanctos cōuenient̄er oramꝰ ⁊ viriliter. vnde Augꝰ. liº supputationū parte 2ª 2º c. hortatur nos sanctos

orare di. Orate dñs pijssimi. Orate omnia
agmina btõꝝ ⁊ vniuersus cetus sanctoꝝ: vt
vestris ꝑcibus ⁊ meritis adiuti saluiq; inte
gris visceribꝰ ꝯuenire mereamꝰ ad portũ ꝑ
ꝑpetue salutis ⁊ quietis ⁊ ꝯtinue pacis ⁊ nũꝙ̃
finiende securitatis. Hec ille. ¶ Sȝ ad ma-
iorẽ ꝑdicte ꝯditionis declarationẽ tres alie
ꝯclusiões distiguũt. Prima ꝙ sci ãgeli offe
rũt orões nr̃as deo. Secũda ꝙ sci ꝓ nobis
orãt in patria. Tertia ꝙ ꝓ nobis orando sꝑ
aliq̇d ipetrent. ¶ Prima ꝯclusio sic declara
tur ſm Alex. vbi. s̃. q̇ ait: Q̃ð ꝙ̃uis deꝰ sciat
anteꝙ̃ petaṫ q̇d nobis necessariũ sit: tñ sãcti
angeli nr̃i sunt aduocati ⁊ mediatores ꝓ no-
bis orando ⁊ ꝑces nostras apud deũ recitã-
do: nõ ꝙ deꝰ indigeat sed ꝓpter nostrã vtili-
tatẽ. vñ Apoc. 5. Ascendit fumꝰ incensorũ
de orõnibus sanctoꝝ de manu angeli coraȝ
dño. ⁊ Tobie. 12. dixit ãgelꝰ ad eũ. Quãdo
orabas cũ lachrymis ⁊ sepeliebas mortuos
⁊c̃. obtuli orõneȝ tuã dño. Et ideo Ber. su-
per Cant. sermõe. 7. Hortaṫ nos orare cũ
reuerẽtia ꝓpter ipsos angelos dī. Ea ꝓpter
attendite ꝑncipes vr̃os cũ statis ad orandũ
⁊ psallendũ ⁊ state cũ reuerẽtia ⁊ disciplina
⁊ gl̃iamini: quia angeli vr̃i quotidie vident
faciẽ patris. Nimirũ missi in ministeriũ ꝓpt̃
nos q̇ hereditatẽ capimꝰ salutis deuotioneȝ
nostrã in sup̃na ferũt ⁊ grãs referũt. Hec il
le. Q̃ð si ideo q̃raṫ. Quid est offerre orões
deo? Est ne idẽ ꝙ orare deũ ꝓ illis quoꝝ di-
cunṫ oratiões offerre. vel aliud: R̃ndeṫ ſm
Alex. Q̃ð hec oĩa referre ad deum. s. ꝙ ipse
angelꝰ cõsuluit ipsi aĩe vt faceret: ⁊ ꝙ orauit
ꝙ fieret: ⁊ ꝙ cõgratulabaṫ ꝙ ipsa orõ ẽ ac-
cepta deo: hoc ẽ offerre eã deo. Sensus est ꝫ
angelꝰ offert orõnẽ iusti deo: hoc est oratiõi
facte ⁊ deo accepte cõgratulãdo ꝙ adesse: ⁊
dine virtuti siue op̃ationi que in oĩ op̃e me-
ritorio intime op̃aṫ cõplacendo ipsam ei at-
tribuere: ⁊ sic patet ꝑma cõclusio. ¶ Secũ-
da cõclusio sic declaraṫ ſm Bona. vbi. s̃. q.
ꝫ. tribus rõnibus. Primo ꝓpt̃ necessitatem:
q̃a nos indigemꝰ ab eis releuari ⁊ ideo ꝓ no
bis orant. Secũdo ꝓpter sanctoꝝ charitatẽ
quia sancti diligũt nos ex charitate: ꝫ optãt
⁊ desiderãt salutẽ nostrã: ⁊ constat ꝙ sciunt
illã nõ posse eẽ nisi a deo: ergo optantꝰ illam
nobis ꝑ deũ dari: sed hoc nõ est aliud ꝙ̃ ora
re: quia ſm Alex. Sancti loquũtur deo de-
siderio formato. i. desiderio signo vel nutu
mentali: vnde glo. sup̃ illud Job. ꝓ. Vñ ve-
nis sathan sic ait: Aie loquunṫ deo ꝑ deside
ria nũꝙ̃ a deo discordãtia. Et Augꝰ de cura
agenda ꝓ mortuis sic ait: Sancti orãt ꝓ no
bis in voto. i. in desiderio: ꝫ. ⁊c̃. Tertio ꝓpt̃
dei volũtatẽ quia vult ꝙ vnũ mẽbruȝ aliud
releuet: ⁊ ꝙ ꝓ inuicẽ sollicita sint membra: ⁊
iõ cũ ipsi sint liberati debeant etiã alios ad-
iuuare. Q̃ð si q̃raṫ quõ possunt sci scire nos
ipsos orare: cũ Augꝰ dicat in liᵒ de cura agẽ-
da ꝓ mortuis: ibi: Sunt spũs defunctoꝝ vt
nõ vident quecũq; agũṫ in hac vita hoibꝰ.
Et hoc est etiã theologoꝝ in. 4. dis. 50. Q̃ð
aĩe nihil vident de his q̃ fiunt in isto mũdo
certitudinaliter nisi ꝑ reuelationẽ. Quõ er-
go sciũt ꝙ nos oremꝰ ipsos ⁊ maxime quan
do orõ est in mẽte: quõ vident affectꝰ cordis
nostri? R̃ndit Ric. in. 4. di. 15. ar. 4. q. 3. In
r̃nsione tertij argumẽti dī. Q̃ð ꝙ̃uis aĩe sã
ctoꝝ naturali cognitiõe nõ cognoscant oĩa
que agunṫ in hac vita ⁊ maxime interiores
motꝰ cordis in verbo: tñ vident ⁊ que decet
nos de nr̃is actibꝰ cognoscere: de q̃rũ nũero
sunt illi actꝰ quibꝰ eos honoramꝰ orãdo: vbi
ait Augꝰ. vbi. s̃. Q̃ð orões nostre innote-
scũt btis tribus modis. s. reuelatiõe siue denũ
ciatiõe angelica: siue inspectiõe ⁊ intuitione
in speculo eternitatis: ⁊ ꝓpria cõꝑhensione
vt quãdo p̃ntialiter cõsistũt in locis in q̇bꝰ
ad ipsos diriguntṫ orões. Vñ orões que
diriguntṫ sanctis quatenꝰ vtilitati nr̃e suffi
cit illis sufficienter reuelenṫ. ¶ Aduerten-
dũ est tamẽ ꝙ existentes in purgatorio non
sunt orandi: q2 nõ orant ꝓ alijs. Nã oratio
ex triplici causa fit. Vel ad aliq̇d degustan-
dũ: vel ad aliq̇d exoluendũ: vel ad aliq̇d ipe-
trandum existentibꝰ ꝟo in purgatorio non
cõuenit orõ ſm ꝑmũ modũ. Rõ aũt huiꝰ ẽ:
quia ita intente sũt ille aĩe afflictiõi ⁊ puni-
tioni ex dilatiõe gl̃ie ꝙ non dulcedini: ⁊ ita
intẽte sunt solutiõi pene ꝙ nõ cõtẽplationi.
Similiter nõ ꝯuenit eis oratio ꝙ̃tũ ad secũ-
dũ modũ: quia orõ ꝑmo mõ est sacramenta-
lis ⁊ ideo solũ cõuenit viatori. Scdm autẽ
tertiũ modũ bene cõuenit eis ꝓut oratio est
ad aliquid impetrandũ. Cũ eni ſm Augᵐ.
pena purgatorij maior sit ꝙ̃ quicq̇d põt su-
stineri in hac vita nõ videṫ incõueniens po
nere ꝙ orent deũ ratõe sue indigentie ⁊ sciẽ

tie sue dignitatis quã sortiunt̃ ex decessu in charitate. Orant igit̃ anime in purgatorio existentes: nõ ꝓ alijs sed tanq̃ misere pro se ipsis tm̃: ⁊ hoc ꝓ mali amotione tm̃: pro boni autem adeptione nõ nisi ex consequenti: sciunt eni q̃ nõ possunt deo perfrui nisi a penis penitꝰ liberate. Et quod illud habeat veritatẽ patet per Gregoriũ. 4. dialo. vt ipse ostendit q̃ a viuentibꝰ petunt anime adiuuari: maxime ergo a deo petere credende sunt ⁊ sic patet secũda cõclusio. ¶ Tertia cõclusio sic declarat̃ ſm Bona. vbi. s̃. q. 2. tribus rationibꝰ. Primo sic: sancti quidẽ merito pcedẽte quo deo fidelissime seruierũt nõ solũ sibi beatudinẽ ⁊ gl'iam meruerunt: sed etiam alijs suffragari: patet exemplum de beata virgine que multos pctõres deo recõciliari dicit̃. Secũdo ꝑ locũ ab impossibili: quia si nõ ĩpetrãt ⁊ orant: ergo frustra orãt ⁊ sunt miseri: quia nõ implet̃ eoꝝ voluntas: qđ est impossibile. Tertio ꝑ locuꝫ a fortiori quia si sancti in via ĩpetrant alijs gratiam ⁊ multa bona ⁊ plꝰ possunt apud deũ ĩ patria q̃ in via: ergo efficacius multo magis impetrant in patria: vnde Hiero. contra vigilantiũ. Dicis in libello tuo qđ dum viuimꝰ mutuo ꝓ nobis orare possumus: postq̃ mortui fuerimus nullius sit ꝓ alio exaudienda orõ presertim cum martyres vltionẽ sanguinis sui obsecrantes impetrare nequiuerũt. Si apostoli ⁊ martyres adhuc in corpore cõstituti possunt orare ꝓ ceteris: quãdo de se adhuc esse debent solliciti: quanto magis post coronas victorias ⁊ triũphos. Unde vnus homo Moyses sexcentis milibus armatoꝝ impetrat a deo veniã. Et Stephanus imitator domini sui ⁊ ꝑmus martyr in christo persecutoribus veniã deprecat̃: ⁊ postq̃ cum xp̃o esse cepisset minus valebunt. Paulus apostolus ducẽtas septuaginta sex sibi dicit in naui aias cõdonatas. Et postq̃ resolutꝰ cepit esse cũ xp̃o tunc ora clausurus est: ⁊ ꝓ his qui in toto orbe ad suũ euangeliũ crediderunt mutire nõ poterit. Meliorq̃ erit vigilantius canis viuens q̃ ille leo mortuus. Recte hoc ergo de ecclesia ꝓponeres si paulus in spiritu mortuũ cõfitet̃: deniq̃ sancti nõ appellantur mortui sed dormientes: vñ ⁊ Lazarus qui surrecturus erat: dormisse perhibetur. Et apostolus vetat thessalonicenses de dormientibus contristari. Hec ille. Qđ si contra predictam conclusionẽ arguit̃ sic. Si sancti oĩno sunt cõformes dei voluntati ⁊ orant ꝓ nobis: potest aliquando accidere q̃ deus nõ vult illam grã̃m mihi dare quã peto impetrari ab aliquo sancto etiam si petit qđ non est de voluntate dei facere nõ conformat oĩno voluntatẽ suam voluntati diuine: nec etiã possunt impetrare: cuius oppositũ conclusum est. Ad hoc respondetur ſm Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 83. ar. xi. Qđ sancti impetrant id quod deus vult fieri per sanctoꝝ orationẽ: ⁊ hoc solũ q̃ extimant eorum orationibus adimplenduꝫ. Et ait Alex. q̃ sancti nõ frustra orant cũ petunt quod sciũt deum velle: imo ſm Grego. Discordarent a voluntate conditoris si ea que vident deũ velle nõ peterent: vnde Augꝰ in epistola ad Cirillũ ait: Sanctorũ anime in illa eterna gloria sũt solidate ⁊ feruide: quia nulla sibi alia inest voluntas nisi dei: q̃ nihil velle aliud possunt nisi qđ deus vult: ideo qđ volũt obtinere possunt. Eteni quecũq̃ volũt ⁊ deus vult ⁊ ĩplet. Hec ille. Recurrere g̃ debemus ad scõs ⁊ eos orare quoq̃mõ: qđ docet nos Augꝰ li. supputationũ parte. 2. c. 2. di. Felices vos sci dei oẽs qui ꝑtransitis huiꝰ mortalitatis pelagus: ⁊ peruenire meruistis ad portũ ꝑpetue quietis securitatis ⁊ pacis: securi ⁊ trãquilli semꝑq̃ festiui atq̃ gaudentes estis: obsecro ꝑ vr̃am charitatẽ: vt q̃ securi estis de vr̃a ĩmarcessibili gloria solliciti estote de nr̃a multiplici miseria. Et ꝓpt̃ ipsũ vos rogo q̃ vos elegit: q̃ vos tales fecit: de cuiꝰ plenitudine iã satiamini: de cuiꝰ ĩmortalitate facti estis ĩmortales: de cuiꝰ btissima visione semꝑ estis gaudẽtes: estote iugiter memores nostri: subuenite nobis miseris q̃ adhuc in scillo huiꝰ vite flatibus agitamur et procellis nos porte pulcherrime que in magnã surrexistis altitudineꝫ. Adiuuate nos vile pauimẽtũ longe inferius iacentes: date manũ ⁊ erigite iacentes: vt conualescentes de infirmitate fortes efficiamur in bello. Intercedite atq̃ orate cõstanter atq̃ indesinẽter ꝓ nobis miseris multũ peccatoribus: vt per vestras orationes vestro sancto ꝯsortio cõiungamur. Hec ille. Potissime aũt recurrere debemus ad gl'iosam virginẽ: q2 ipsa ẽ collum per qđ a capite nostro christo nobis

descendunt gratie diuine: iuxta illud Cant. 7. Securū habes o homo accessum ad deum: vbi habes matrē ante filiū: filiū ante patrē. Mater ostendit filio pect⁹ ⁊ vbera. Filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. Nulla ergo poterit esse repulsa vbi tot sunt charitatis insignia. Ad hāc ergo aīa mea p̄cipue recurre: hāc inuoca: hāc exora: ora deniq; feruēter humiliter ⁊ pseuerāter scōs dei vt eoꝝ meritis peruenire possis ad etna gaudia. Amen.

Feria 6ª post quartā dominicā in q̄dragesima De vocali ⁊ mentali oratione in ordine. Sermo. 72⁹.

D Omine ecce quē amas infirmaṫ. Scribuntur hec verba Jo. xi. c. Quis fratres charissimi de⁹ sit inspector cordiū: videat q; mentē nostrā: ⁊ ea q̄ in ipsa sunt absq; vocis clamore: p nostra tñ vtilitate orōni mentali pficuū est addere orōnē vocalē: cui⁹ rei exempla patēt in p̄senti ppbetia necnō ⁊ in euangelio: in ppbetia eni habeṫ. Qd cū esset mortuus fili⁹ vidue plorāte illa ante heliā: tulit eū helias ⁊ posuit sup lectū suū ⁊ clamauit ad dñm ⁊ dixit Dñe de⁹ meus etiā ne viduā apud quā ego vtcūq; sustētor afflixisti vt iterficeres filiū ei⁹? ⁊ expandit se atq; mensus ē sup puerum tribus vicibus: clamauitq; ad dñm ⁊ dixit: Dñe deus meus reuertaṫ obsecro aīa pueri in viscera eius. Exaudiuit aūt dñs vocē helie ⁊ reuersa est aīa pueri intra eū ⁊ reuixit: hec in ppbetia. Jn euangelio vtiq; scribiṫ. Qd infirmāte Laçaro in bethania sorores ei⁹. s. Magdaª ⁊ Martha miserūt ad eū dicentes verba pposita: Ecce quē amas ⁊c. Jn p̄nti sermōe igiṫ de oratiōe vocali ⁊ mētali tractantes tria cōsideranda sunt. Primū est q nō solū mētaliter sz etiā vocaliter orādū est. Secūdū q in oratiōe multiloq̇o vtēdū nō ē. 3ᵐ q mētalis orō dignior est vocali.

Pars p̄ma hui⁹ sermōis in q̄ declaraṫ q vocaliter orandū est.

P Rimo dico q nō solū mētaliṫ sz etiā vocaliter orare debem⁹. qd sic pbaṫ ⁊ declaraṫ s̄m Tho. 2ª 2ᵉ q. 83. ar. 12. Et i. 4 dis. 15. q. i. ⁊ Alex. vbi. s̄. Qui dicunt q duplex est oratio. Publica siue sacramentalis: aut canonica: ⁊ ista semp debet esse vocalis: et hoc est quia statutum est ab ecclia sicut psalmodia que cantaṫ in ecclia: ⁊ hoc institutū est ⁊ sic fieri debet ad fastidiū remouendū: ⁊ ad simplices ad deuotionē puocādū: vł etiā ad satisfaciendū p pctis. vnde Jsidorus de sūmo bono liº 3. c. 7. sic ait: Psallēdi vtilitas tristia corda consolaṫ: gratiores mētes facit: studiosos oblectat: inertes excitat: peccatores ad lamēta incitat: ad effectū pietatꝭ aīos eoꝝ inflectit. Hec ille. Alia vo oratio est secreta quā quis p se vel p alijs facit ⁊ hec pōt cū voce vel sine voce fieri: s̄m q orantis animo magis est vtile. Unde orō vocalis orationi mētali quādoq; addiṫ quinq; rōnibus. ¶ Prima est ad effectus nostri accensionē. vnde Beda sup illud Math. 6. Pater noster. ⁊c. ait: nō his solis verbis oratur sed alijs cōtentis sub codē ⁊ non alio sensu: quibus etiā cor nostrū accendiṫ. Hec ille. Confirmat hoc Aug⁹ in liº de cura agenda pro mortuis sic dicit: Quāuis iuisibilis voluntas orātis deo sit nota vt nullis indigeat iudicijs vt ei anim⁹ pandaṫ human⁹ qui locutionē cordis cognoscit: tamen homo vocib⁹ ⁊ mēbris sui corporis vtiṫ vt sic orando affectus hominis humilior deuotior ⁊ feruentior crescat. Hec ille. Patet hoc exemplo bti Frācisci qui inuitat⁹ a domino Bernardo in camera eius in nocte orans cum pectoris percussione dicebat. Deus meus. ⁊c. replicādo multotiēs: quibus verbis ita fortiter accendebatur vt incessanter ploraret: ⁊ ad plāctum predictū dominū Bernardū puocaret: ⁊ ad sanctā religionē ɔuerteret. ¶ Secunda ratio est ad intellectus nostri illustrationē. vnde Beda. vbi. s̄. ait: Orationem breuibus verbis cōposuit: quib⁹ nec opus est ad deum qui oīa nouit: sed vt noster aspect⁹ qui cū deo ait disceret res quas oraret non verba que diceret. Hec ille. Et ideo tradita est nobis forma orandi a domino. Math. 6. Luc. xi. ¶ Tertia ratio est ppter recedēdi facultatē: quia cū in oratiōe homo debeat suam agnoscere miseriā ⁊ dei potentiā: si in oratiōe non loquereṫ se perderet ⁊ vagaret varijs cogitatiōibus ductus: sed qñ emittit vocē taliter q se intelligat firmus in oratiōe perseuerat ⁊ facilius predictoꝝ recordatur.

Unde glo. Mat. 6. ait Nõ apud deũ agen
dũ ẽ ꝟbis sed reb⁹ i intẽtiõe cordis ⁊ affectu
simplici: que eni dicim⁹ nõ docem⁹ ꝫ nos tẽ-
poris orãdi recordamur: hec ibi. ¶ Quarta
rõ est ꝑpter iusti obsequij exhibitionẽ: debi
tũ eni ẽ ⁊ iustũ ꝙ hõ reuerẽtiã exhibeat deo
⁊ ei ſuiat ꝯm illud totũ ꝙ habet a deo. s. non
solũ mẽte ꝫ ⁊ corpore: ꝙ fit per orõnẽ voca-
lez: Vñ osee vltimo sup illud. Omnẽ aufer
iniq̃tatẽ glo. ait. s. q̃ versat in corde vt nihil
languoris: nihil ruine pristine relinquas: ⁊
subdit. Accipe bonũ in bonã cõfessionẽ: vt
sic reddam⁹ vitulos labioꝝ nostroꝝ te laudã
do ⁊ tibi grãs agẽdo ¶ Quita rõ ẽ ꝑpt spũa
lis dulcedinis cumulationẽ: vt. s. spũal' dul-
cedo in corp⁹ deriuet ⁊ cumulet. Nã ex vehe
menti affectiõe ⁊ deuotiõe mẽtis vox sequit
ex qua delectatio ab aĩa redundat in corpus
Unde cũ mens orãtis ꝑ deuotionẽ accẽdit i
fletus ⁊ suspiria ⁊ iubilos ⁊ voces i cõsidera
te ꝓrũpit: Vñ in ꝑs dĩ. Letatũ ẽ cor meuz
⁊ exultauit lingua mea: vbi glo. dicit. Exul-
tatio spũalis ꝑmo ẽ in cogitationib⁹ meis ⁊
postea in verbis meis: Et subdit: ꝙ ẽ plena
leticia q̃ ex corde hilari ꝑcipit ⁊ alacri ſmo-
ne ꝓfert. ¶ Ex q̃bus oĩbus cõcludit ꝙ orã
dũ ẽ etiã orõne vocali. vñ i ꝑs dĩ. Uoce mea
ad dñm clamaui: Uoce mea ad dñm dꝑca
tus sum. Patet ꝫ ꝑ exemplũ ipsius. Math.
6. Docuit nos orationẽ vocalem dicens: cũ
oraueritis dicite pater nr̃. Quod etiã cõfir-
mat Aug. in li. de orõne dñica di. Sit orã-
tibus ſmo ⁊ ꝑdicatio cũ disciplina quietem
cõtinẽs ⁊ pudorẽ. Cogitem⁹ nos sub cõspe-
ctu dei stare placẽdũ ẽ diuinis oculis ⁊ habi
tu cordis ⁊ habitu vocis. Nã vt iprudentis
est clamorib⁹ strepere: ita cõgruit esse vere-
cũdiorẽ ⁊ domesticis ꝑcibus orare. Hec ille
Q̃ð si cõtra hãc ꝯclusionẽ arguit sic: Isido
in li. de sũmo bono dicit. Q̃ð orõ cordis ẽ nõ
labioꝝ: nõ eni verba deꝑcãtis de⁹ attendit:
sed orãtis cor inspicit: g̃. ⁊c̃. Ad hoc R. ſm
Alex. Q̃ð bene ver ẽ ꝙ orõ cordis q̃ ad deũ
tñ quo ad nos multe sunt vtilitates orõnis
vocalis vt dictũ ẽ: g̃ ⁊c̃. Preterea si dicat.
Q̃ð Exo. 14. dictũ ẽ moysi a dño. Quid cla
mas ad me: clamor eni ille erat mẽtalis ⁊ tñ
legit ibi: ꝙ moyses exaudit⁹ ẽ: g̃ supfluit vo
calis orõ vt videt. Ad hoc R. ſm alexã. ꝙ
orõ interior bene sufficiẽs ẽ ad impetrãduz
sed tñ multe sunt comoditates orõnis vocal
vt dictũ ẽ: g̃ ⁊c̃. Preterea si dicat Chriso.
sup Mat. sic iniquit. Nõ audit vocẽ sacer-
dotis: sed fidẽ centurionis: sed fides est cor-
dis tm̃: g̃ ⁊c̃. R. ꝙ illud dictũ sic intelligit.
Nõ audit. i. nõ solũ audit vocẽ sacerdotis:
sed etiã fidẽ cẽturiõis. Aliter nõ haberet ve
ritatẽ nisi forte in casu ꝑpter sacerdotis pra
uitatẽ. Preterea si dicat. Esa. 65. dĩ Añq̃
clamẽt: ego exaudiã: g̃ nulla vox requirit.
Aliter magis audit deuotã fidẽ q̃ deuotaz
vocẽ. R. ꝙ in textu ibidẽ vtrũq̃ dixit. s. an
teq̃ clamet: ego exaudiã q̃si di. vtraq̃ orõ ⁊
vocalis ⁊ mẽtal' exaudiri põt. Preterea si di
cat glo. Mat. 6. sup illð. Tu aũt cũ oraueris
⁊c̃. dĩc. Uidet ꝑcipi magis vt clausa pecto-
ris cogitatiõe labijsq̃ cõꝑssis oret deũ: g̃ ⁊c̃.
R. ꝙ sensus glo. istius nõ excludit orõnẽ vo
calem: sed sic intelligit videt magis ꝑcipi vt
in corde ꝑcetur. s. ne exterius ad illicita eua-
get: videlicet ꝑ vanã gloriã: laudẽ humanã
⁊ hui⁹mõi: sed labijs cõꝑssis. i. circũcisis nõ
simpliciť clausis oret deũ. Et ꝙ hoc sit verũ
patet ꝑ illud qð sequit in glo. Resistẽdũ est
igit carnali sensui: vt spũalis orõ ad deũ di
rigat. Et sic pꝫ ꝑma ꝯclusio. ¶ Sꝫ ad cui⁹
declarationẽ orit vnũ dubiũ. Utrũ. s. illud
qð ipetrare intendim⁹ oratione vocali semꝑ
exꝑmere debeam⁹. R. ſm Alex. ꝙ in ora-
tione qua deũ petim⁹ nõ ẽ necesse rõne hui⁹
explicare qð volum⁹: sed supplicatio sufficit
ſm Hugonẽ sine determinatiõe hũilis ⁊ de-
uota ꝑcatio: vñ notãdũ ſm ipsũ ꝙ tres sũt
orõnis spẽs. s. Supplicatio: postulatio: ⁊ in-
sinuatio. Supplicatio ẽ sine determinatione
humilis ⁊ deuota vt dictũ est. Supplicatio
nũ tria sunt genera. s. Captatio: exactio: ⁊
pura orõ. Captatio aũt ẽ que fit añ postula
tionẽ ad ꝑparandũ ⁊ inclinandũ animũ au
ditoris. Et hoc fit tripliciť. Primo cũ aliq̃d
dicimus qð ꝑsonã nostrã aut cãm cõmendet
apud ipsũ. Secũdo cũ aliq̃d in laudẽ ei⁹ ꝓ-
ferim⁹. Tertio cũ aliq̃d ꝓponim⁹ qð ꝑsonã
aduersarij vel cãm apud ipsũ deꝑmat: ⁊ hoc
modo supplicationis vtit frequẽter scriptu
ra sacra. s. vbicũq̃ vl' laudẽ dei vl' nostrã in-
firmitatẽ vl' aduersarioꝝ nr̃oꝝ maliciã reci
tam⁹: qð etiã in oratiõe faciẽdũ ẽ: vñ in li° de
orãdo deo. Aug⁹ ait. In vera charitate deũ
nr̃ꝫ ꝑueniam⁹ vt ab eo petitionẽ obtineam⁹

bn̄faciamꝰ amicis dei: indulgeamꝰ inimicis eiꝰ: laudemꝰ i eo potētiā: miremur sapiam: p̄dicemꝰ bonitatē: approbemꝰ equitatē: ostē damꝰ ei necessitatē nostrā: indicemꝰ ei miseriā nr̄am: detegamꝰ ei infirmitatē nostram. confiteamur ei culpā nostrā: offeramus ei obediētiā nostrā: manifestemꝰ ei aduersariorū̄ nostroꝝ. s. demonū ⁊ prauoꝝ nr̄oꝝ maliciā: crudelitatē: astuciā: tyrānidē: ⁊ ꝙ ei aduersant̄ q̇ nos ꝑsequūt̄: q̇ nobis hostes sunt qui ei ꝯtradicūt: malimꝰ nos irā inimicorū̄ ꝓpter eū ꝙ̄ cū eis abire ꝯ eū. Hec ille. ¶ Exactio aūt solū fieri post petitioneꝫ qn̄ audit ne petitio nr̄a i obliuionē apud eum eueniat q̄dā vt ita dicā iportunitate atqꝫ instantia frequēt̄ memorē faciamꝰ. Q̄ȯ fit triplicit̄. Qn̄. s. aliq̄d de ꝑsona eiꝰ vl̄ de ꝑsona nr̄a vel de cā nostra iterato dicimꝰ: vn̄ petitionē in eiꝰ aīo renouemꝰ. Et licꝫ hoc genꝰ supplicandi apud hoīes iportunū videat̄: tn̄ apud deū gratū ē ⁊ laudabile. Pura oꝛ̄o ē qn̄ ex abundātia deuotiōis mens ita accēdit̄: vt cum se ad deuꝫ postulatura cōuerterit p̄ amoris eiꝰ magnitudine etiā petitiōis sue obliuiscatur Et hoc orādi genꝰ ē informe: tn̄ apud deum p̄ ceteris p̄ciosū fit: q̈ supplicatio aliqn̄ ꝑ sola nomīa siue ꝑ illud. Mīa mea ⁊ refugiuꝫ meū: susceptor meꝰ ⁊ liberator meꝰ deꝰ meus Aliqn̄ ꝑ sola verba sic. Respice: miserē: placare: attēde. Aliqn̄ sil̄ ꝑ noīa ⁊ verba: sicut est illud. Uerba mea auribꝰ ꝑcipe dn̄e. intellige clamorē meū. Intēde vo. o. m. rex meꝰ ⁊ deꝰ meꝰ. Sed illud genꝰ supplicatiōis ꝙ per ista noīa fit q̇ magis ē foris significatione iperfectū: tāto in t̄ est eiꝰ abūdātia dilectōis plenū Affectꝰ eni hoc ꝓpriū habet ꝙ quāto maior ⁊ feruētior intꝰ est: tāto minꝰ foris ꝑ vocem explicari pōt. Postulatio aūt ē secūda pars orationis cū determinate petitionis in serta narratio: sicut ē illud: Cor mūdū crea i me deꝰ. Et hoc etiā tribꝰ modis fit. Obsecrādo rogādo: ⁊ simplicit̄ postulādo. Obsecratio est i necessitatibꝰ maximis: rogatio i medijs simplex postulatio in minimis. Insinuatio aūt que est t̄tia ps orātiōis ē sine petitione ꝑ solā narrationē voluntatis facta sigtio. Et hoc q̄qꝫ fit tribꝰ modis: timore: fiducia: ⁊ cōtēptu. Timore fit ab incipiētibus: fiducia a ꝑfectis: cōtēptu a malis. Timore fit vel qn̄ magna ē cā quā agimꝰ vl̄ magna ꝑsona quā

rogamꝰ: sicut ē illud: Dn̄e si fuisses hic. ⁊c. Rogare eni voluit vt frēm suū dn̄s suscitaret: sꝫ q2 ꝓ magnitudine cāe ⁊ reuerētia personе extimuit insinuare potius ꝙ̄ postulare elegit. Fiducia fit insinuādo qn̄ vl̄ de facilitate cāe vl̄ de benignitate ꝑsone confidimus Et iō desideriū nostꝝ patēt̄ exprimere negligimꝰ q2 obtinere posse sola insinuatōe speramus: sicut illud i nuptijs. Jo. z. Uinū non hn̄t. Cōtēptu fit insinuatio qn̄ vl̄ cā vilis ē vl̄ ꝑsona humilis q̄ rogat̄: ⁊ hoc ab oratiōe dn̄ica excludit̄: sꝫ apud hoīes superbos ⁊ potētes magno studio exercet̄. Ex quibꝰ oībꝰ cōcludit̄ ꝙ nō sꝑ oportet exp̄mere qȯ petimus: sed aliqn̄ sic: aliqn̄ nō. Et sic pꝫ ꝓpositū dubiū ⁊ pars prima huiꝰ sermonis.

Pars secūda huiꝰ sermonis in q̄ declarat̄ ꝙ multiloq̇o i oꝛ̄one vtēdū nō est.

SEcūdo attēdēdū ē ꝙ in oratiōe nō ē vtendū multiloq̇o. Et sic declarat̄ ꝫm Alex. vbi. s̄. Dicit eni ꝙ multū loq̇ in oratiōe pōt triplici cā fieri. ¶ Primo ad tollēdū fastidiū ⁊ otiū deuitandū. iuxta illud Hiero. ad rusticū monachū. Semꝑ aliq̇d boni facito: vt te diabolꝰ iueniat occupatū. Et hoc mō ē satisfactoriū ⁊ bonuꝫ. ¶ 2º ad deuotionē excitādā ⁊ affectionē inflāmādā. iuxta illud Hugo. de virtute orādi. c. xi. Quecūqꝫ sūt verba orātis absurda nō sunt: sed tm̄modo ad hoc cōpetēter ꝓferri pn̄t vt vl̄ orantis affectū ad amorē dei excitent: vel qȯ ampliꝰ ē si iaꝫ amore eiꝰ flagrat excitatū demōstret. Hec ille. Et isto mō etiā ē bonuꝫ i oratiōe multiloquiū. ¶ 3º vt ad hoc faciliꝰ deꝰ incline̅t multis verbis sicut accidit qn̄qꝫ hoīem inclinari i multiloq̇o: ⁊ hoc mō malū ē ⁊ a xp̄o rep̄hēdit̄ vbi dicit Mat. 6. Orātes aūt nolite multū loq̇: sicut Ethnici faciunt: putāt eni ꝙ i multiloq̇o exaudiāt̄: nolite ꝰ assilari eis: vbi Augꝰ. ait i liº. zº. de verbis dn̄i i mōte. Reuera oē ml̄tiloquiū a gētilibꝰ uenit q̇ exercēdc potiꝰ lingue quā mundādo aīo dāt operaꝫ: vt hoc nugatori studij grā etiā ad deū prece flectendū transferre conent̄: arbitrātes sic hoīeꝫ iudicē verbis seduci i snīam: nolite ꝰ silari eis: ait vnus ⁊ verꝰ magister. Hec ille. Hoc idē affirmat Isido. liº 3º. de sūmo bono. 7. c. di. Nō in multiloq̇o exaudiūt̄ hoīes a deo q̄si plurimis eū verbis conēt̄ flectere: neqꝫ eni cōciliat deū ml̄tiplex

orātis sermo: ſʒ pura ſinceraq̄ mētis intētio
ꝛ pʒ 2ª ↄclusio. ¶ Sʒ ad maiorē hui⁹ decla
rationē mouet͂ vnū puū dubiū. s. si diu ora-
re ꝛ multū ē bonū ad hoc vt deus diuturna
oratiōe flectat͂ ad miaʒ ꝛ orantes exaudiat
Rñdet͂ ab Alex. Q̄ð solū damnat͂ multilo
quiū i oratōe ea intētiōe q̄ infideles vtebant͂
multiloq̄o. s. putantes q̄ ꝑsuasibilib⁹ verbis
de⁹ mulceat͂ vl' si absens ē mulcet͂: ꝛ illud qð
nescit verboꝝ ambagib⁹ doceat͂: vñ dānatuʒ
multiloquiū ifidelitatis ꝛ vana intētōne ꝛ
sine pia affectione ꝓlatū. Nō aūt dānatur
multiloquiū deuotōnis eo mō quo sci vtūt͂
oratiōe ꝓlixiori: vñ glo. sup illud Math. 6
Nolite multū loqui. ꝛc̄. ait: Dānat multilo
quiū ð infidelitate. s. nō multas lachrymas
nō multas obsecratōes i cordis puritate: qð
sci faciūt: ꝛ sic pʒ ꝓpositū dubiū: ꝛ pars. 2ª
Pars ētia hui⁹ sermonis i q̄ declarat͂ q̄
oratio mētalis dignior ē orōne vocali.

Ertio attēdēdū ē q̄ mētalis oratio
t dignior ē vocali: q̄ cōclusio sic decla-
rat͂ ſm Alex. vbi. s. ꝛ Bona. in. 4
di. 15. ꝑte. 2. ar. 2. q. 3. Et Tho. 2ª 2ᵉ. q. 83.
ar. 12. q̄ ait. Oꝛ orō mētalis excedit orōnē vo
calē i trib⁹ Primo q2 ipsa ē affectuosior. iux̄
illud Esa. 25. Aia mea desiderat te i nocte.
Secūdo q2 ē cōueniētior: iuxta illud Jo. 4.
Spūs ē de⁹: ꝛ eos q̄ adorāt in spū ꝛ veritate
adorare oportet. 3º q2 ē ꝟtuosior. iuxta illð
Aug. sup Jo. sermōe. 9. Quid ꝓdest strepi
tus oris muto corde? q. d. parꝝ vel nihil. vñ i
sermōe de oratōe idē ait. Qñ q̄s orat sanctū
ad se vocat spm̄: iō oratio magis ē agenda
corde q̄ voce. Meli⁹ eni ē ↄsiliū orare corde
sine sono vocis q̄ solis ꝟbis sine intuitu mē
tis. Hec ille. ¶ Vñ ad clariorē noticiā attē-
de ſm Alex. ꝛ Bona. Q̄ð vocalis orō ordi
nat͂ ad mētalē ꝛ nō ecōuerso. Vñ intelligē-
dū ē q̄ quedā oratio ē pure mētalis: q̄dam
pure vocalis: q̄dā mētalis ꝛ vocalis simul.
Pure mētalis ē qñ labia nō mouent͂ sed cor
solū ad deū loquit͂. Pure vocalis ē qñ aliq̄s
nihil cogitat de his q̄ dicit nec ingn̄ali: nec i
spāli: sed cū orat fabricat castella: ꝛ sic cōce-
dēdū ē simplicit͂ q̄ orō mētalis excedit vo-
calē. Alia ꝟo est mixta in q̄. s. orat q̄s mēta-
liter ꝛ vocalit͂ siꝯ: ꝛ de hac distinguēdū ē: q2
āt verba illa ipediūt affectū: q2 si inflāmat⁹
ē q̄ imediate fert͂ in deū: ꝛ tali adhuc vtilior

ē pure mētalis. Aut verbis illis iuuatur affe
ct⁹: ꝛ iflāmat͂ ꝛ sic vtilior ē vocal'. ꝛ mlti sunt
tales ꝛ maxime q̄ñ sūt mltū spūales: ad q̄ꝝ
affect⁹ ꝓuocādos oratiōes vocales sūt istitu
te: vt dictū ē s. Si ꝟo q̄rat͂ vtꝝ oratio mēta
lis sit satisfactoria cū nō iponat͂ a sacerdote
ꝛ sit multū delectabilis. Rñdit Bona. vbi
s. Q̄ð ois orō ex charitate facta si recte fiat
penalis ē ꝛ satisfactoria: q2 nūq̄ est ita dele
ctabilis q̄n sit penalis añcedēter vel ↄsequē-
ter vl' cōcomitāt͂: ꝛ q2 mētalis ē grē spūalis:
non iponit͂ a sacerdote ¶ Jnsup ꝟo q̄ inter
oēs ṗcipue satisfacit q̄ ē magis gemebūda ꝛ i
q̄ maior clamor cordis ē ad deū ꝓ venia pec-
catoꝝ: hec aūt i aliq̄b⁹ ē vocalis i aliq̄b⁹ ē mē
talis: ꝛ sic pʒ ētia ↄclusio. ¶ Sʒ circa p̄dicta
oia cōueniēter orit͂ illud dubiū. s. int͂ oratio
nes vocales q̄ sit dignior ꝛ efficacior. Rñdet
Ric. in. 4. dis. 15. ar. 4. q. vlti. Q̄ð int͂ alias
orationes orō dñica est dignior ꝛ efficacior
Q̄ð ꝓbat͂ triplici rōne. Primo rōe auctoris
dignitatis: q2 xp̄s ore suo imediate illā fecit
ꝛ discipulos suos docuit: vt hēt͂ Math. 6.
vñ Cypan⁹ in epl'a ad frēs de expositiōe ora
tiōis dñice. Que eni pōt eē spūalis orō quā
q̄ a xp̄o nob data ē a q̄ nob spūs scūs missus
ē. Que ꝟba apud prēʒ ṗcatio quā q̄ a filio q̄
ē veritas de ei⁹ ore ꝓlata ē: vt alit͂ orare quā
docuit nō ignorātia sola sit sed ꝛ culpa: qñ
ipse posuerit ꝛ dixerit: Reijcitis mādatū dei
vt traditionē vestrā statuatꝭ. Oremus itaq̄
frēs dilectissimi sic mḡr de⁹ docuit. Amica ꝛ
familiar] orō ē deū de suo vsu rogare: ad au-
res suas ascēdē xp̄i: orōnē agn̄scat p2 filij sui
verba cū p̄ce facim⁹: q̄ hītat int⁹ i pectore ip̄e
sit ꝛ in volūtate: tūc ipsū hēam⁹ apud prēʒ
aduocatū ꝓ pctis nr̄is: qñ pctōres ꝓ delictis
nr̄is petim⁹ aduocati nr̄i ꝟba ꝓmam⁹. Hec
ille. 2º ē dignior rōne sentētiose breuitatis
q̄m multū cōmēdat orōnē vocalē. Multipli
cē eni vtilitatē breuitas ei⁹ parit ſm Alex.
Q̄ð facili⁹ scit͂ meli⁹ retinet͂: frequenti⁹ ite-
rat͂: dicētē min⁹ fastid t: orātē cito exaudiri
inuit: plus affectu q̄ ore orandum esse sign̄t:
ignorātē incusat. hec Alex. in. 4. pte. vnde
Aug⁹ in epl'a ad probā ait: Dicūt͂ frēs i egy
pto crebras quidē habē orones sʒ eas tñ bre
uissimas ꝛ rapti q̄ðdāmō iaculatas: ne illa
vigilāt͂ erepta q̄ orāti plurimū necessaria ē
ꝓpt͂ ↄductiores mores euanescāt. Hec ille.

Tertio est dignior ⁊ efficacior rõne petitoꝝ
vtilitatis: q2 oia desiderare debem⁹ ⁊ petere
q̃ in hac oratiõe petunť. vñ Aug⁹ ibidẽ ait:
Quic̃q alia dicam⁹ orando: nihil aliud tñ di-
cim⁹ q̃ꝙ in oratiõe dñica positũ ẽ si recte ⁊
congruẽter oramus. Hec ille. Et nota ꝙ eo
ordine posita sunt q̃ desiderãda sunt ⁊ petẽda
In pͥncipio eni exhibeť reuerẽtia illi cui por
rigẽda ẽ orõ cũ dr̃: Pať nr̃ quies in celis.
In q̃ captant orãtes dei beniuolẽtiã excitan-
do in eis fiduciã ex cogitatiõe charitatis ei⁹
in nos di. Pater nr̃. ex cogitatiõe ptãtis di.
qui es in celis. ex cogitatiõe sapie claritatis
inferẽdo in celis. Deinde sequũť. 7. petitio-
nes: quaꝝ due respiciũt finẽ: cetera ea q̃ sũt
ad finem. Prima respicit finẽ in se dicendo:
Sanctificeť nomẽ tuũ. Qd̃ exponit Aug⁹.
in li° de sermõe dñi in monte ⁊ ad ꝓbam di.
Cũ dicim⁹: sanctificeť nomẽ tuũ. nos admo
nemur desiderare vt nomẽ qd̃ sp̱ sanctũ est:
apud hoĩes etiã habeať sanctũ: hoc ẽ nõ cõ-
tẽnať ꝙ nõ deo sed hoib⁹ ꝓdest. Secũda re-
spicit finez respectu nr̃i de deo. Adueniat re-
gnũ tuũ: vñ Aug⁹ vbi. s̃. ait. Desideriũ no-
strũ ad illud regnũ excitam⁹: vt nobis veni-
at atq̧ i eo regnare mereamur. Petitões q̃ꝝ vo
respiciẽtes ea q̃ sunt ad finẽ: quedã sũt respe
ctu boni: q̃dã respectu mali. Quedã respectu
boni sũt due: in pͥma petim⁹ meritũ q̃ btitu-
dinẽ habeam⁹ diuinis mandatis obediẽdo di.
Fiať volũtas tua sicut in celo ab angelis: ita
in terra ab hoib⁹. Vñ Aug⁹ li° 2° de sermõe
dñi in monte ait: cũ dr̃. Fiat voluntas tua.
recte intelligiť vt obediamus p̃ceptis tuis.
Et in ep̃la ad ꝓbã ait: Cũ dicim⁹ Fiat volũ
tas tua. ⁊c̃. nobis ab illo p̃camur ipsam obe-
diẽtiã vt sic a nobis fiat volũtas eius quem
admodũ fit in celestib⁹ ab angelis eius. In
secũda petiť illud q̃ tãq̃ instrumẽto nos ad
iuuare possim⁹ ad merẽdũ aĩa. s. in corp̱e di.
Panẽ nostꝝ quotidianũ da nobis hodie: vñ
Aug⁹. vbi. s̃. ait. Panis q̃tidian⁹ aũt ꝓ his
oib⁹ dictus est q̃ hui⁹ vite necessitatẽ susten-
tant: aut ꝓ sacro corp̱is xp̃i qd̃ quotidie ac-
cipim⁹. Petitiões que sunt respectu mali sũt
tres. Primo respectu mali culpe dicẽdo: Di-
mitte nobis debita nr̃a ⁊c̃. vñ Aug⁹. vbi. s̃
ait: Debita pctã dici manifestũ est. ⁊ in ep̃la
ad probã dicit p̱ illud. Sicut ⁊ nos dimitti
mus debitorib⁹ nostris. Admonemur nos

q̊d faciam⁹ ut accip̱e mereamur remissionẽ
pctõꝝ nostroꝝ. Secũda ẽ respectu mali incli-
nantis ad culpã q̃ ẽ de deo. Et ne nos iducas
in tẽtationẽ. vñ Aug⁹ ait vbi. s̃. Ut non de-
serti diuino adiutorio alicui tẽtationi vl° con-
sentiam⁹ decepti vel cedam⁹ afflicti. Hec ille.
Ex quo p3 ꝙ nõ sic ẽ intelligẽdũ vt nõ p̱mit
tat nos tẽtari s3 in tẽtationẽ induci. i. nõ cõ-
sentire tẽtationi. Nã q̃nq̧ tẽtatione hõ pro
bať ad bonũ suum. iuxta illud Jacobi. i. Oẽ
gaudiũ existimate frẽs cũ i tẽtatiões varias
icideritis: hũiliať etiã hõ tẽtatõib⁹ ⁊ ad deũ
recurrere q̃si cõpelliť exẽplo apl̃i. 2e. Chor
12. 3°. ẽ respcũ mali pene dicẽdo. Sed libera
nos a malo. In qua ꝫm Augm̃ ad probã ad
monemur cogitare nõdũ nos eẽ in ea bona
vbi nullũ patimur malũ. Et sic p3 ꝙ oratio
dñicalis ẽ ceteris dignior ⁊ efficacior. Pro-
pterea ꝯcludit Isido. li. p̃ de sũmo bono. 22
. c. dicens: Fidei simbolũ ⁊ dñica oratio pro
tota lege paruulis eccl̃ie ad celoꝝ regna suf-
ficit capescẽda. Ad q̃ nos p̱ducat. ⁊c̃. Amẽ

Sabbato post q̃rtã dñicã in xl^a in quo de
clarať ꝙ ad hoc ꝙ oratio sit ꝑficua necesse ẽ
ꝙ fiat cũ magna attẽtione. Sermo. 73⁹

Qui sequitur

me non ambulat in tene-
bris. Scribũť hec verba
Jo. 8. Post casũ pͥmi pa-
rẽtis nr̃i frẽs charissimi
adeo hũana conditio ob
tenebrata ẽ: vt nisi sup̱naturali claritate il-
lustreť solũ diuina ⁊ obscura p̱ambulet. Qua
ꝓpter lux illa indeficiẽs hortať nos in pro-
phetia hodierna atq̧ i euãgelio ad illaz per
iugẽ orationẽ recurrere. Nã in ꝓphetia per
Esa. 49. ait: In tp̱e placito exaudiui te: ⁊ i
die salutis auxiliat⁹ su3 tui: ⁊ seruaui te ⁊ de
di te in fedus ppl̃i: vt inã suscitares trã ⁊ pos-
sideres hẽditates dissipatas: vt diceres his
q̊ vincti sũt exite: ⁊ his qui in tenebris sunt
reuelamini. ⁊c̃. Ibi i euangelio q̃ꝙ dicebat
Jesus turbis iudeorũ: Ego sum lux mundi
ꝓpterea ꝯcludit verba ꝓposita. Qui sequiť
me iugiť orando nõ ambulat in tenebris. s.
pctõꝝ ad tenebras exteriores ducẽtiũ sed ha
bebit lumẽ vite. s. eẽne. S3 iugiť aduertẽdũ
est: ꝙ ad hoc ꝙ oratio sit ꝑficua necesse est
ꝙ fiat cũ magna attẽtione. De qua in p̃nti

sermone tres cōsiderationes faciemus. Prima dicet eius attentionis necessitas. Scđa dicet ei⁹ attentionis modalitas. Tertia dicet ei⁹ necessitatis manifestabilitas.

Pars ꝑma hui⁹ sermonis in qua tractatur de necessitate attētionis in orōne.

PRimo in isto ſmone. Querit vtrū in oratiōe sit necessaria attētio. Et vtrū orō vocalis sit alicui⁹ efficacie absq̧ intellectu eius qđ dicit. Et. R. Alex. vbi. s. Qđ orōnē habere efficacē effectū sine intellectu eius qđ dicit duob⁹ modis pōt intelligi: q2 in orōne duo sūt. s. orōnis actus: ⁊ illud qđ petit seu oratur ¶ Qñ ergo qrit vtꝝ teneamur itelligere qđ oram⁹: dicendū ꝙ de actu semꝑ ē verū: q2 oēs debēt intelligere orationes. i. qđ orāt aduertere: de eo vero qđ petit siue orat nō oportet nisi in magnis ⁊ prouectis litteratis: nec isti tenēt semꝑ habere orōnis intellectuꝫ. i. ꝙ actu intelligant qđ oratio dicit tñ iuxta qđ pōt hūana īfirmitas debet se qlibet cōuertere ad orōnis intellectū. Rō aūt quare orōni semꝑ nō ē ꝯiūct⁹ itellect⁹ duplex pōt assignari. vna ē ex parte infirmorū: altera ex ꝑte ꝑfectorū. Ex parte infirmorū cā est cogitationū mūdanarū importunitas quā maxime tꝑe orōnis experimur: vnde Isi. li. 2° de sūmo bono. c. 25. dicit. Plerūq̧ fieri solet vt imūde corporaliū reꝝ spēs quas vidicim⁹ nostris mētib⁹ opponant ⁊ nolētes eas cogitemus: quāto q̧ ab cis aciem mentis aduertere nitimur tāto se iste magis aīo igerūt obscenisq̧ i nobis motibus obrepūt. Hec ille. Ex parte ꝑfectoꝝ cā est mentis excessus in deū: vñ Hugo de ꝟtute orandi ait: Pura oratio ē quādo ex abundantia deuotionis mēs ita accendit vt cum se ad deū postulatura ꝯuerterit pre amoris eius magnitudine etiā petitionis sue obliuiscatur. Hec ille. Prima ergo caret fructu ⁊ si nō toto tamen tanto: vnde Isido. sic dicit Mens que ante orōnē vacās illicitis occupationib⁹ occupat. dū in orōne venerit cōfestim illi imagines reꝝ quas nuꝑ cogitauit occurrūt aditūq̧ ꝑcis obstruūt nisi mens libere ad celeste desideriū erigatur. Hec ille. Secūda aūt est fruct⁹ abūdātis. iuxta illud Hugo. vbi suꝑ. Hoc gen⁹ orandi ē informe ⁊ ꝙꝙ ꝑ ceteris vnicū: tñ est apud deū pre ceteris omnib⁹ preciosū. Qđ si cōtradicat sic scđm diffinitionē Damasce. Oratio ē ascensus intellect⁹ ad deū: sed nō videt possibile ꝙ intellect⁹ nō intelligēdo qđ dicit ad deuꝫ ascēdat: quia intellectū ascēdere nō ē nisi magis ⁊ magis intelligere: ergo ⁊c̄. Preterea si dicat gl. suꝑ illud psal. Psallite sapiēter ait Nemo sapiēs facit ꝙ nō itelligit: ergo psallendo siue orādo semꝑ ei⁹ qđ dicit debet eē intellect⁹. Rñdet ꝙ bene verū ē si de actu intelligit ꝙ nemo sapiens facit qđ nō intelligit sed in illo ꝙ actu exercet nō semꝑ hꝫ veritatē vt planū ē: ergo ⁊c̄. Preterea si dicatur Ber. ait: Si ore oro ⁊ mentē vagantē foris habeo fructū orōnis perdo. Et Isi. de sūmo bono. li. 3. 7. c. ait: Longe est a deo animus qui in oratione cogitationib⁹ fuerit occupatus. Tūc ergo veraciter oram⁹ qñ aliunde nō cogitamus. Hec ille. ergo scđm ipsum. ⁊ Ber. veritatē orōnis ⁊ vtilitatē perdere est aliunde cogitare. Rñdet ꝙ isti doc. volunt dicere ꝙ totaliter perdat orōnis fruct⁹ nisi forte mens ita foris euaget ꝙ nec actū orādi nec oratiōis sentētiā aduertat: q2 tūc non oratio vtētis rōne sed qsi existētis oīno sine vsu rōnis diceret cui⁹ status infructuosus oīno reputat. Et iđ ait Tho. in. 4. di. 15. Et Durādus li. ꝑ. parte ꝑma. di. 8. q. i. Qđ si ex ꝓposito in orōne mēte vagat pctm̄ ē ⁊ impedit orōnis fructū. hinc dicit Aug. in regula Psalmis ⁊ hymnis cū orat deū h̄ versēt in corde qđ ꝓfert in ore. Hec ille. Et hoc intelligit de orōne vocali ad quā obligamur ex institutione ⁊ iniūctione ecclesie. Et ideo precipit clericis ꝙ officiū diuinū quātum de⁹ eisdeꝫ dederit studiose celebrēt pariter ⁊ deuote. extra de cele. mis. c. valētes. Euagatio vero que fit ꝑter orātis intētionem orōnis fructū nō tollit. vnde Basi. dicit. Si debilitatus a pctō fixe nequis orare: quātū potes teipsum exhibeas: ⁊ de⁹ ignoscet eo ꝙ nō ex negligētia: sꝫ ex fragilitate nō potes vt oportet assistere coram deo. Hec ille. Et sic patet pars prima.

Pars secūda hui⁹ sermonis in qua declaratur an mentalis attētio sit in orōne necia.

SEcūdo ad maiorē predictorū declarationē aduertendū est scđm Tho. in. 4. dis. 15. ar. 2. q. 5. ⁊ 2ª 2ᵉ q. 83. ar. 13. Et Ricar. in. 4. di. 15. arti. 4. q. 6. Qđ pōt applicari intētio orōni vocali tripliciter

aut ad verbũ: aut ad sensũ: aut ad obiectũ. ¶ Primo ad verbũ. i. ad vocalē ꝓlationē ⁊ formationē verborũ. s. ne in eis homo aliquo modo erret maxime corrupte ꝓferēdo scripture sacre verba. ¶ Secũdo pōt appli cari ad sensum verbor̄ que in oratiōe ꝓferimus: vt scilicet ille qui orat ꝟba oratiōis et petitiōis intelligat. Et he due attentiōes nō sunt necessarie maxime in simplicib⁹ ⁊ idiotis: sꝫ tm̄ in litteratis quātũ humana fragi gilitas patiť vt dictũ est supra. ¶. Tertio pōt applicari attētio ad obiectũ. i. ad deum quē oram⁹ ⁊ laudam⁹: vel ad rē ꝓ qua oramus: ⁊ hanc attentionē etiã idiote ⁊ simplices habere possũt. Prima attētio est bona. Secũda melior. Tertia optima reputať. Prima attētio q̄rēda ē ꝓpter secũdã ⁊ scđa ꝓpter tertiã. Et si oēs simľ haberi nō possũt sꝑ potior ꝑponēda ē: q2 ea q̄ sũt ad finē nō debēt impedire finē magis aũt ꝓmouere: q2 scđm phm 2° phi^z. Finis necessitat ea q̄ sũt ad finē. Deniq̄ ꝑ hãc triplicē attētionē oro nr̄a efficiť fructuosa: sine illis autē existimať de nũero eor̄ de q̇b⁹ Matth. 15. dñs ait: Populus hic labijs me honorat: cor aũt eor̄ longe est a me. Et sic patꝫ pars secũda.

Pars tertia huius sermonis in qua tractatur de oratiōis modalitate. s. qualis esse debeat attentio.

t Ertio notãdũ ē scđm ꝑdictos doc. ad maiorē dictor̄ euidentiã: ꝙ qñ queriť an attētio mētis in oratiōe sit necessaria. Necessariũ aliq̇d dr̄ dupliciť. Uno mō ꝑ q°d meli⁹ ꝑueniť ad finē: ⁊ sic attentio absolute necessaria ē orōni saltē quo ad obiectũ. Alio mō dr̄ necessariũ sine quo nō pōt cōseq̇ res suũ effectũ. Est aũt triplex effect⁹ rōnis. ꝑm⁹ q̇d ē dr̄ meditatio: secũd⁹ impetratio: terti⁹ delectatio. ¶ Quantũ ad ꝑmũ effectũ, ⁊ etiã ad scđm nō ex necessitate req̇riť ꝙ attētio adsit orōni ꝑ totũ: ꝫ vi ꝑme intētiōis totã orōnē meritoriã facit seu reddit. Q° b. Tho. vbi. s. duplici exēplo declarat q̄ etiã ponit Ri. ꝑ exēplo viatoris di. Q° non oportet ꝙ ille q̄ ꝑegrinať sꝑ cogitet de termino sue ꝑegrinatōis 2°. exēplo miē di. Q2 nō oportꝫ ꝙ ille q̇ dat elyñã sꝑ cogitet de deo ꝓ cui⁹ amore dat elyñã: ꝫ sufficit semel. s. in ꝑncipio cogitasse: ꝟtute cuius cogitatiōis elyna ē meritoria. Si aũt tãta sit euagatio mētis ꝙ oino ꝟt⁹ ꝑme attētiōis deꝑeat: tũc elemosyna nō ē meritoria simľr nec talis oro. ¶ Quãtũ aũt ad 3^m effectũ. s. delectationē ⁊ spũalē mētis refectionē sꝑ ē nec͞ia attētio q2 efficaciã spũalr̄ reficiēdi ipsũ orãtē nō hꝫ vocalis oro nisi ꝙdiu eã ꝯcomittať attētio. Et sic intelligiť illud ꝟbũ apľi. j. Chorꝫ. 14. Si orem lingua supple tm̄ mēs mea sine fructu ē: vñ Hiero. de ꝯse. di. 5. c. nō mediocriť ait: Melior ē q̇nq̄ psalmor̄ cãtatio cũ cordis puritate ac serenitate ⁊ etiã spũali hilaritate ꝙ toti⁹ psalťij modulatio cũ anxietate cordis atq̄ tristicia. Et in. c. nũꝙ. ait ad rusticũ: Nũꝙ de manu tua: aut oculis tuis liber psalterij discedat. Dicať ad ꝟbũ vigilet sensus: oro sine intermissiōe: nec vanis cogitatiōib⁹ patēs sit cor ꝑpiterq̄ anim⁹. Hec ille ꝓpterea ꝯcludit Cyꝑ. de ꝯsec. di. i. in. c. qñ. di. Qñ aũt stam⁹ ad orōnē frēs dilectissimi vigilare ⁊ incũbere ad ꝑces toto corde debem⁹. Cogitatio hoīs carnalis ⁊ secľaris abscedat: nec q̇d ꝙ tũc anim⁹ ꝙ id solũ cogitat ꝙ ꝑcať iō etiã sacerdos añ orōnē ꝑfatiōe ꝑmissa parat fratr̄ mētes dicendo. Sursũ corda vt dũ rñdet ꝑpľs: Habem⁹ ad dñꝫ. admoneatur nihil aliud se ꝙ deũ cogitare debē. Claudať ꝯ aduersariũ pect⁹ ⁊ soli deo pateat: nec ad se hostē dei tꝑe orōnis venire patiať. Hec ille. ¶ Insuꝑ diligēť aduertēdũ ē. Q2 ad ꝑdictã attētionē acq̇rēdã q̄ maxie aïaꝫ tuaꝫ reficiat tria mľtũ ꝓdesse pñt. ꝑmũ ē cordis reuocatio: 2^m dr̄ sui ipsi⁹ ꝯsideratio. 3^m illi⁹ q̇ orať reuerētie exhibitio. ¶ Primuꝫ ḡ dr̄ cordis reuocatio. s. ab exteriorib⁹ ad meritoria: iux̄ illđ Math. 6. Tu ãt cũ oraueꝛ intra cubiculũ tuũ: ⁊ clauso hostio ora pr̄eꝫ tuũ. Ingressus. n. in cubiculũ ē cordis reuocatio: clauso hostio ē cordis intētio. Fatuũ ē. n. deũ iuocare vt ad se veniat si hō cũ non expectet: vñ Ber. ait: Oēs nobis causamur deesse grãm: ꝫ iusti⁹ ipsa grã cōq̄riť nōnullos sibi deesse. ꝓpterea. Isi. ait: Purgãdus ē ꝑmũ anim⁹ atq̄ a tꝑaliũ rer̄ cogitatiōib⁹ segregãd⁹: vtputa acies cordis ad deũ vere ⁊ simpliciť dirigať. Hec ille. Depone ḡ aïa mea tꝑe orōnis oēm sollicitudinē secľi oēꝫ extrinsecã cogitationē vt toto corde i deũ dirigaris. Nã Aug. ait: in li. de ꝟmōe dñi i monte: Clauso hostio ora pr̄eꝫ tuũ in abscōdito parũ ē inquit intrare cubiculũ si pateat im-

portunis cogitatiōibꝰ hostiū ꝑ qđ ea q̄ foris
sūt impꝛope se iiūgūt ⁊ interioꝛa nr̄a irrum
pūt: hec sūt tp̄alia ⁊ visibilia q̄ per carnales
sensus cogitatiōes penetrāt ⁊ turbāt varioꝝ
fantasmatū oibꝰ generāt. Hec ille. Hoc idē
affirmat Hiero. in ep̄la ad celantiā de recto
mō viuēdi di. Ita habeto domꝰ sollicitudi-
nē vt aliquā tn̄ aīe vacationē tribuas. Eli-
gatur tibi oppoꝛtunꝰ ⁊ aliquātulū a familie
strepitu remotꝰ locꝰ in quē tu velud in poꝛtū
quasi ex m̄lta tēpestate curarū te recipias: et
excitatos foris cogitationū fluctus secreta
trāquillitate cōponat: tantū ibi sit diuine le-
ctiōis studiū: tam crebꝛe oꝛonū vicessitā fir
ma ⁊ ꝑfīa de futuris cogitatio vt oēs reliq̄
tp̄is occupatiōes facile hac vacatiōe cōpen-
ses. Hec ille. Scdm q̄ ꝓdest ad ꝓuocandū
ad oꝛonē attentionē ē sui ipsiꝰ cōsidetatio:
vnde Ber. ad fratres de mōte ait: Debemꝰ
nosmetipsos coꝛam deo cōstituere quasi fa-
ciem ad faciē: ⁊ illumie eiꝰ ꝓspicere tribula-
tionē de nobis ipsis nobis venientē. ꝓpterea
Isi. de sū. bono ait: Cū deo assistimꝰ geme
re ⁊ flere debemus reminiscentes q̄ꝫ grauia
sūt q̄ cōmisimꝰ: quāq̄ꝫ dura inferni suppli-
cia q̄ timemꝰ. Hec ille. Hinc. 3. Reg. 8. dr̄.
Si quis cognouerit plagā coꝛdis sui ⁊ ostē-
derit manꝰ suas in domo hac: tu exaudies in
celo. ⁊c̄. Cōtemplare ergo anima mea mi-
seriā tuā: multitudinē pctōꝝ tuoꝝ: statū pe
riculosum huiꝰ mūdi: moꝛtē ꝓxime futurā:
grauitatē ⁊ penarū acerbitatē: ⁊ reuertere
ad dominū tuū: ad creatoꝛē tuum. ⁊c̄. qui te
vult saluare: ⁊ sic tota in temetipsa ī vnum
collecta deuotius ⁊ feruētius oꝛabis. Nam
Augu. in lib. de oꝛādo deo. Quo studio et
quo affectu a nobis oꝛandus sit deus ex nr̄a
miseria simul ⁊ cōditoꝛis misericoꝛdia cōsi-
derare possumꝰ. Quid eni affectius hoiem
ad oꝛonis studiū excitaret q̄ꝫ mis̄ia ⁊ calami
tas tātoꝝ maloꝝ q̄bꝰ ꝑmit̄? aut q̄d iocūdiꝰ
ad effectū traheret q̄ꝫ mīa conditoꝛis q̄ꝫ to-
tiens inter mala sua experit̄? ne ergo mens
humana ad oꝛandū sit pigra illi ex vna ꝑ-
te necessitate cōpellit̄: ⁊ ne aut diffidēs oꝛet
aut trepidans illic misericoꝛdia dei ꝓuocat̄
Hec ille. Tertiū qđ ꝓdest ad attentionē re-
uocandā dicit̄ reuerētie ꝓhibitio: iux̄ illud
Ecclesiasti. 12. Pro reuerentia accedet tibi
bona gratia: m̄ltū eni deberet nos reddere

attentos ⁊ reuerētes in oꝛone q̄ cū dn̄o ma
iestatis loq̄mur: vnde Gen̄. 18. dicit Abra-
ham loquar ad dn̄m deū meū. Quia ergo
oꝛās loquit̄ cū deo dꝫ hoc cū magna reue-
rētia exhibere: vn̄ Aug. de salutaribꝰ docu
mētis ait: Hoc mi frat̄ stude in vita tua et
oꝛonē tuā puram offerri dn̄o ne cogitatiōes
huiꝰ seculi cōturbent animū tuū: neq̄ꝫ in di-
uersa rapiat̄ mens tua. Memēto eni te sub
dei stare cōspectibꝰ qui occulta coꝛdis ꝓspi
cit ⁊ secreta tue mētis nouit. Vigilāter igit̄
asta in cōspectu dei in tp̄e tribulatiōis ⁊ oꝛo
nis vt iminentē diaboli tētationē faciliꝰ pos
sis euadere. Hec ille. Et ideo admonet nos
ipse deꝰ di. Uacate et videte q̄m suauis est
dn̄s: vbi no. q̄ ꝫm diuersas meditatiōes de
deo sequūt̄ diuerse affectiōes. Meditatio-
nes iusticie diuine sequit̄ affectio timoꝛis.
Meditationē misericoꝛdie affectio spei Me
ditationē sapiētie oia nuda vidētis affectio
erubescētie Meditationē extollētie affectio
honoꝛis. Meditationē bonitatis aut benefi
centie affectio gratitudinis vel amoꝛis. Me
ditationē suauitatꝭ diuine affectio que dici
pōt sancta esuries. Et sic pꝫ q̄ affectū mētis
sequit̄ affectꝰ oꝛonis. Que oia debēt fieri nō
solū reuerentia mētis sed etiā coꝛpis ⁊ econ
tra: vnde Augu. de cura agenda pro moꝛ-
tuis dicit. Quod oꝛātes de membꝛis sui coꝛ-
poꝛis faciunt supplicationibꝰ cōgruit: cum
genua figurant: extendunt̄ manus: ꝓster-
nunt̄ solo: ⁊ si quid aliud faciunt visibiliter
q̄uis eoꝛum inuisibilis voluntas et coꝛdis
intentio deo nota sit: nec ille indigeat hiis in
dicijs vt ei animꝰ pandat̄ humanus: ꝫ hinc
magis seipsum ad oꝛandū gemendūq̄ꝫ hu-
milius atq̄ꝫ feruentius excidet: sed nescio
quomō hi motus coꝛpoꝛis nisi animo prece
denti fieri possint: eisdē rursus exterius visi
biliter factis iste interioꝛ inuisibilis q̄ eos fe
cit augere: ac per hoc coꝛdis affectus qui vt
facerent precessit: ⁊ quia facta sūt p̄resit. Ue
rum si eo modo quisq̄ꝫ teneatur vel etiam li
getur vt hoc de suis membꝛis facere neque-
at: nō ideo nō oꝛat interioꝛ homo ⁊ an̄ ocu-
los dei in secretissimo cubili verbi cōpungi-
tur. Hec ille. ¶. Quanta autē vigilantia ⁊
attentione debeat homo orationi insistere
patꝫ exemplo. qđ legit̄ in vitis patꝝ. Q. d. s.
quidā frater patiebat̄ molestiam a spiritu

fornicationis: ⁊ abijt sepe ad seniorē vt ora ret pro eo. Cūq3 frequēs oratio senioris cū nō iuuaret dñs in nocte ostēdit indignitatē fratris eē in causa quare non exaudiret: vidit enim senior monachū sedentē ⁊ mēte vagantē: ⁊ spiritū fornicatiōis in diuersis formis mulierū apud ipsū ludentē ⁊ ipsum cū eo delectari: vidit etiā angelū dñi astantez ⁊ indignantem ↄtra eūdē fratrē: q2 nō surgebat: nec ꝓsternebat se in orōnib⁹ añ deū. Quo cognito dixit fratri senior. Impossibile ē a te discedere spm̄ fornicatiōis alijs ꝓ te orātib⁹ nisi ⁊ tu vigilāter pro te ipso ores. Quod audiēs frater cōpūct⁹ ē corde. Et per afflictionē corporis ⁊ vigilantiā orōnis misericordiaz ꝓmeruit. Attente ergo ora aīa mea ⁊ cū reuerētia cordis ⁊ corꝑis preces effundas vt ⁊ tu exēplo hui⁹ merearis in presenti cōsequi gratiā ⁊ peccatorū tuorū veniam: ⁊ in futuro gloriā Amen.

Dominica de passione in mane de memoria mortis nos ad penitentiam inducens.

Sermo.74.

a Brahaz pater noster mortu⁹ ē ⁊ pro phete mortui sunt. Scribunt hec verba Joh. 8. Respiciēs fratres charissimi cuz ꝓfundo suspirio crudele mortis exterminū ad quā ꝓpter preuaricationē primoꝝ parētū oēs generaliter obligamur nō possuz absq3 dolore cordis ⁊ amaritudine mentis ipsi⁹ recordari. Dulce eni esset gaudere in hoc mūdo: dñari: et regnare nisi mortis memoria adesset: iuxta illud Ecclesiasti. 41. O mors q̄ꝫ amara est memoria tua. Idcirco sepe numero in memetipso cogitaui nihil esse vtilius aīe peccatrici ad vitiorū fugam ⁊ verā penitentiā ꝑagendam quā frequens mortis memoria. Nihil eni ait Augu. sic reuocat a pctō q̄ꝫ frequēs meditatio mortis. ꝓpterea Ecclesiasti. 7. In omnib⁹ operib⁹ tuis memorare nouissima tua ⁊ in eternū nō peccabis: vnde ⁊ Hiero⁹ ad Paulinā inquit: Facile cōtēnit omnia q̇ se semꝑ cogitat esse moriturū. Et ad Cyprianū denuo dicit. Qui eni quotidie se recordat eē moriturū cōtēnit p̄sentia: ⁊ ad futura festinat. Nā ⁊ seneca ad luci. Nihil tā eque tibi ꝓfuit ad tēꝑantiā oīuz rerū q̄ꝫ frequēs isti⁹ cui cogitatio. Platonis eni snīa ē vt ait Hiero. ad helio. Oiuz sapiētiū vitā meditationē eē mortis. Cū igit mortis memoria sit tāte vtilitatis cōgruū duxi in isto sermonario de pnīa aliq̄ de morte ad ipsaz pniaz inducētia ꝑtractare. De q̄ iuxta ordinē nr̄m tria cōsiderabim⁹ q̄ꝫ. Primū dicet mortis originatio. Scōm dicet mortis doloratio. Tertiū dicet mortis remediatio.

Pars p̄ma hui⁹ sermonis in q̄ declaratur vñ mors hec nr̄a corꝑis ortū habuerit.

p Rimo igit de mortis origine ꝑtractantes sciēdū q̄ mors nō ē a deo nec a natura instituta s3 a culpa ꝑpetrata. Nā Gen̄. 2. Dictū fuit p̄mo hōi: Quocūq3 die comederis ex eo morte morieris: q̄ꝫ a cōtrario sensu: si nō comedisset: nec ip̄e nec alij mortui fuissent. Ad cui⁹ dicti declaratione. Tria dubia mouent. ¶ Primū est si Adā nō peccante posset corpus ipsi⁹ dissolui. Ad qd̄ respondet scōm Bona. in. 2. dis. 19. ar. 2. q. 1. Quod si illi ablatiui absoluti possent determinare hoc verbū posset sic haberet veritatē p̄dicta locutio. Est eni sensus q̄ Adam dū existeret in statu innocētie posse habebat vt corp⁹ eius dissolueret. Possūt etiā dicti ablatiui determinare actū qui est dissolui: ⁊ sic locutio ē falsa. Est eni sensus Quod adam posset dissolui in statu innocētie ita q̄ simul eēt innocētia ⁊ mortis siue corruptionis pena. Et hoc ē impossibile ꝓuidēte ordine diuine iusticie que nullā inordinationē in vniuerso sustinet. Nam pena non ordinat nisi per culpā: nulli ergo pōt inesse nec pena: nec mors nec corruptio nisi cui pri⁹ inest culpa: Igitur aīa nō peccāte impossibile fuit corp⁹ ade dissolui. Quod cōfirmat Aug. 13. de ciui. dei. 3. c. vi. Fatēdū ē enim p̄mos homines ita fuisse institutos: vt si nō peccassent nullū mortis genus experirent: sed eosdem p̄mos parētes ita morte fuisse mulctatos vt quicq̇d eorū stirpe fuisset exortū eadē pena teneret obnoxiū: ꝓ magnitudine q̇ppe culpe illius dānatio naturaz mutauit in penis: vt quod aliter precessit in peccātib⁹ p̄mis hoib⁹ seq̄ret in ceteris nascētib⁹. Hec ille. Qui etiā i li. de baptismo ꝑuuloꝝ ait Fiebat ordo iusticie vt sic aīa dño suo ita corp⁹ ei obediret: ⁊ sic p3 p̄mū dubiū. ¶ Scōm

dubiū ē vtꝝ ista imortalitas esset a natura
vel a grā. Ad qđ rñdet̃ ſm Bo. vbi.ş.ar.
z.q.i. Qđ sicut cū dr̄ hō est btificabilis duo
tangunt̃.ſ.aptitudo ⁊ dispositio. Aptitudo
est a nā: dispositio ē per grām per quā suffi-
cienter disponit̃ ad gloriaꝫ: nec sine ista pōt
sufficere natura. Sic ⁊ in ꝓposito hō dici po
terat imortalis in statu innocentie ꝑ naturā
q2 a nā habebat aptitudinē Poterat etiā di
ci imortalis per gratiā: q2 a gratia habebat
cōplexionē: qđ euidēter sic patꝫ: tripliciter
pōt hoi cōtingere mori. Aut.ſ.ꝑ elemētorū
pugnationē: aut per humidi cōsumptionē:
aut per extrinsecam lesionē. Immortalitas
igit̃ dicit ꝓuationē huiꝰ triplicis modi mo-
riendi: habebāt eni in statu innocētie aptitu
dinē euadēdi hoc triplex genꝰ mortis ꝑtim
a natura: ꝑtimq̧ a gratia. ¶ Primo q̄tuꝫ
ad ꝓmū genus mortis corpus valde bn̄ erat
cōplexionatū ⁊ aia de se incorruptibilis erat
que illud corpꝰ regebat ⁊ cōseruabat: ⁊ ita
idoneꝰ erat ꝓmus hō ꝙ nūq̄ deficeret ꝑ ele-
mentoꝝ pugnā: ſꝫ tñ illud nō sufficiebat: hoc
eni nō posset aia peccatrix facere si poneret
in cōsimili corꝑe. Et ideo datum fuit illi aie
donū gratie per quā posset corpori ꝓsidere et
illud regere ⁊ elemēta quasi in quadam ami
cicia custodire: ⁊ hoc q̄diu vellet suo aucto
ri subiacere. ¶ Secūdo quo ad secūdū ge-
nus moriēdi qđ est per humidi cōsumptionē
vis nutritiua potens erat ad cōuertendū ali
mentū sibi sufficiēs: ⁊ alimenta efficacē ha-
bebant virtutē ad nutriendū: ex quo homo
idoneus erat vt cōseruaret̃ in eo sine corru-
ptione humidi radicalis. Sed q2 tale humi-
dū paulatim ꝯsūmit̃ nec pōt reparari ꝑ qđ-
cūq̧ alimentū: ideo data erat virtꝰ specialis
cuidā ligno qđ dictum ē lignū vite: per cuiꝰ
sumptionē repararet̃ humidū radicale. Et
hoc quidē nō fuit ex cōditione nāe sed ex bene
ficio cōditoris sicut dicit Augu. ¶ Tertio
quo ad tertiū genꝰ qđ fit per extrinsecā lesio
nem. Adā fortis ⁊ potens erat ad repellen-
dū nociua: sapiens ⁊ diligēs ad precauēdū
nec habebat nociua extrinseca: ⁊ ideo idonei
tatem habebat vt per nulliꝰ lesionem incur-
reret mortē: verūtamē ꝙ bestie ⁊ alia ipsuꝫ
omnino nō lederēt. hoc nō erat a natura sed
a dei speciali ꝓuidentia: que ita eū custodie-
bat vt sub pedibꝰ eius omnia subiacerent vt
nihil cuperet ipsū offendere: ⁊ si cuperet nō
valeret. Et sic patꝫ ꝙ illa imortalitas q̄tuꝫ
ad aptitudinē erat a natura: quātū vero ad
cōplexionatū erat a gratia: ⁊ sic patꝫ scđm
dubiū. ¶ Tertiū dubiū est vtrū eadē esset
imortalitas innocētie per essentiā cū imor-
talitate glie si homo stetisset. R̄.ſm Bon.
vbi.ş.q.z. Qꝛ sicut in statu innocentie pote-
rat homo peccare ⁊ nō peccare sic aia poterat
corpꝰ cōtinere ⁊ nō cōtinere: ⁊ homo pote-
rat mori ⁊ nō mori. Quia vero in statu glie
impossibile ē liberū arbitriū peccare impossi
bile ē etiā aiam corpꝰ deserere. Queadmo-
dū igit̃ ipsius liberi arbitrij potētia in statu
innocētie ⁊ glie est eadē ꝑ essentiā: differēs
solū scđm statū ⁊ dispositionē superadditā:
sic illa potētia cōtinuādi ⁊ regēdi corpus q̄
dicit̃ imortalitas per essentiā est eadē: diffe
rens sola dispositione superaddita. Et ideo
quādo querit̃. vtrū imortalitas innocentie
⁊ glorie siue meriti ⁊ p̄rie eēt eadē ¶ Respō
deri pōt ꝙ eadē est q̄tū ad potentiā ſꝫ alia
q̄tuꝫ ad dispositionē superadditā. vel vt ꝓ-
prius dicamꝰ: vna ⁊ eadē est ſꝫ altera siue
alterata: ⁊ sic patꝫ tertiū dubiū. Patet etiā
q̄uis grauis fuit culpa ista que imperio mor
tis oēs subiecit. Nā ⁊ illos primos parentes
q̄uis vltra quingētos sexcētos septingētos
octingentos ⁊ noningētos vixerint annos:
attamē mortui sunt: vt habet̃ Geñ.5. Qđ
auteꝫ tādiu superuixerint scđm Nicho. de
li. fuit.5. rationibꝰ. Primo ex bonitate com
plexionis ꝓmoꝝ parētū: fuerūt eni a deo im
mediate formati ⁊ per cōsequēs optime cō-
plexionis ⁊ sic ad longiorē vitam dispositi.
Secūdo ē ex mō viuendi: quia nō ita laute
viuebāt sed temꝑate Tertio ex bonitate nu
trimenti: q2 ante diluuiū terre nascētia fue-
rūt meliora quā post. Quarto ex sciētia ade
quia formatꝰ fuit ad perfectionē scientie: et
ideo cognouit virtutes fructuū ⁊ herbarū
que faciūt ad cōseruandā sanitatē ⁊ vitam
Quinto ex dispositiōe diuina hoc ordināte
vt per longā hominū vitā: vt dictum ē: cito
multiplicaret̃ genꝰ humanū. Quāuis igit̃
vt dictū est diu superuixerint: tamē mortē
euadere nō potuerūt: quod nobis etiam ex-
emplū esse debet: quia necesse est vt moria-
mur: vnde Hieroꝰ ad Helio. de morte nepo
ciani. Debemꝰ igit̃ ⁊ nos animo ꝓmeditari

q̄ð aliqñ futuri ſumꝰ ⁊ ꝙ velimꝰ nolumꝰ lon
gius ab eſſe nõ põt. Nam ſi noningētos vite
excederemꝰ annos: vt añ diluuium viuebat
humanũ genꝰ: ⁊ matuſalē nobis tēpora do-
narent tñ nihil eſſet p̄terita longitudo q̄ eſſe
tēpore deſijſſet. Etenī quid inter illũ q̄ vi-
xit decē ãnos ⁊ illũ q̄ mille poſtq̄ idem finis
vite aduenerit: ⁊ inexcuſabilis morꝫ neceſ-
ſitas tranſactũ eē tant ſidē ē: niſi ꝙ magis ſe
nes onuſtis pctõꝝ faſſe ꝓficiſcũt? Optima
queqꝫ dies miſeris mortalibus eui. Prima
fugit: ſubeũt morbi triſtiſqꝫ ſenectus. Et la-
bor ⁊ dire rapit inclemētia mortis. Hec ille.
¶ Cõfirmant predicta ꝑ .7. textꝰ legum
Imperialiũ. Primꝰ habet in auctētico de
nup. §. deinceps. col. 4. cõſti. i. vbi ſic ſcribit
Deinceps aũt matrimonioꝝ terminũ q̄ oēs
ſiliter ſoluit expectat nos mors. Secũdꝰ in
auctētico de heredibꝰ ⁊ falcidia. §. vlti. col.
i. cõſti. i. vbi ſic habet: Nullꝰ hanc legem du
ram habeat tanq̄ relictis ꝑuatis: ſed cõſide
ret ꝙ omnibꝰ hoībus terminꝰ eſt vite mors
Tertius habet. C. qui teſtamētũ facere poſ-
ſũt. l. hac cõſultiſſima. vbi ſic dicit. Fragili-
tas mortis ꝑcipue cogitatiõe turbata nõ mi
nus memoria poſſit res plures ꝯſeq̄. Quar
tus habet. C. de tēporibꝰ appellationũ. l. z.
vbi dicit. Nõ dubius ſed notꝰ omnibꝰ dies
fatalis apparet. Et ideo. C. de his. q̄ añ aꝑ
tas tabulas. l. i. ⁊. C. de legitimis heredibꝰ.
l. ſi maior. dicit habeat vero ſolatiũ triſticie
ſue quibꝰ ē merito ꝯſulendũ. Hec ibi. Quin
tus habet. ff. de cõditionibꝰ ⁊ demõſtratio
nibꝰ. l. i. vbi ſic dicit. Diē incertũ mors hꝫ
q̄uis certũ fuerit hoīez moriturũ. Sextus
habet. ff. de inofficioſo teſtõ. l. nam ſi. vbi ſic
habet. Humana vita ꝓprie veluti ferrũ eſt
ſi exerceat conterit: ſi nõ exerceat rubigine
cõſumit: ſiliter hoīes exercēdo videmꝰ con-
teri: ſi aũt inertia plꝰ detrimēti facit q̄ exer
citatio. Quãqꝫ filiꝰ morit ante patrē. hec ibi
Septimꝰ eſt. ff. de adimēdis ⁊ trãſferēdis le
gatis. l. 3. Et de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. cum
hic ſtatꝰ. vbi ſcribit. Ambulatoria ē volun
tas hoīs vſqꝫ ad mortē. ⁊ ſic patꝫ pars ꝑma.

Pars ſecũda huiꝰ ſmonis in qua ponũt
mortis acerbiſſimi dolores.

S Ecũdo tractandũ ē de mortis acer-
ba doloratione vt enim ait Galienꝰ
De valde ꝯſternētibꝰ virtutē eſt do
lor ⁊ fetor. Sed vt dicit philophꝰ. 3. Ethiꝝ.
Vltimũ terribiliũ ē mors. Et q̄uis ſit oībꝰ
terribilis ⁊ doloroſa: maxime tñ peccatoribꝰ
in pctis ſuis moriētibꝰ quibꝰ in morte. 7. do-
lores accidũt. ſ. Dolor cogitatiõis: ꝑuatio-
nis: ſeparationis: dubitatiõis: offenſionis:
citationis: ſentētiatiõis. ¶ Primꝰ igitur do
lor cogitatiõis. Quatuor enim cogitationũ
genera infirmi maxime pctõris quatiũt mē-
tē videlicet doloris: amoris: timoris ⁊ ſpei.
de quibꝰ vulgariter loquit frater Iaco. di.
Quatro venti butta il mare. che la mēte fa
turbare: lo temere e lo ſperare: lo dolere e lo
gaudiare. de quibus Eſa. 87. Myſtice ſcri-
ptũ eſt. Cor impij quaſi mare feruens. ſ. in
cogitationibꝰ ſuis qð quieſcere nõ põt maxī
me in hoc extremo. Inſurgit eni ex vna par-
te cogitatio doloroſa. Dolent eni oīa mēbra
qua ꝓpter mens a corporeo dolore trahit et
quaſſat: vnde Greg. ait Cũ egritudine op
primeris nihil aliud cogitare poteris: q2 di-
rigit tota intētio mentis vbi ſentit vis dolo
ris. Inſurgit vero ex alia parte cogitatio
amoroſa: videlicꝫ filioꝝ: vxoris: diuitiarũ:
⁊ eorũ omniũ que viuens in mũdo vitioſe
dilexit: vnde Eccleſiaſti. 33. Vir in multis
expertus multa cogitabit: ſed peccatores ma
le viuendo nõ experiunt niſi mala opera: de
quibꝰ etiam maxime moriēdo cum dolore co
gitant. Inſurgit inſuꝑ ex alia parte cogita-
tio timoroſa. Timet eni peccator mortem:
pauet infernũ: ſeculũ autē abhorret: ita vt
vere dicere poſſit cũ pſalmiſta. Timor ⁊ tre
mor venerunt ſuper me ⁊ contex. me. tene. i
cogitationes tenebroſe. Inſurgit inſuper co
gitatio ſpei. Nam dũ morit peccator ad-
huc mortē euadere arbitrat quod eni optat
id ſperat: quod abhorret quodãmodo non
expectat: viuere cupit: ⁊ viuere credit ſimi
lis vrſo: qui aſpiciens arbores ſperat multa
poma eſſe: hoc ideo q2 ſic eſſe vellet. Sic in-
felix peccator diabolo inſtigante ne de aīa
ſua diſponat ſperat adhuc longã ſe habere
vitam. Contra quos ꝓpheta loquit di. Vi
ri ſanguinum ⁊ doloſi non di. dies ſuos. Et
iterũ Iob. zz. Viri iniqui ſublati ſũt ante
tempꝰ ſuũ. id eſt a ſe ſperatũ. Et ideo ſi dica
tur ꝙ Eccleſiaſti. 7. ſcriptũ eſt. Iuſtus pe-
rit in iuſticia ſua ⁊ impiꝰ multo viuit tempo
re. Reſponderi põt qð per hoc ꝙ dicit ꝓphe-

ta dies suos non dies etatis sue: intelligunt
dies quos ipsi impij inordinata affectione
huiꝰ vite sibi ꝓmiserũt: patet hoc per exem-
plũ illius diuitis. Luc. 12. Qui sperat mul
to se victurũ tẽpore di. Anima mea habes
multa bona reposita in annos plurimos. ⁊c̃.
Et tamẽ sublatꝰ ẽ ante tempꝰ: vt patet ibi.
¶ Secũdꝰ dolor dicit̃ ꝑuationis: videt enĩ
peccator se ꝑuari his omnibꝰ que sũmopere
dilexit ⁊ diligit. Primo enĩ videt se priuari
delitiosa ꝓpria vita: experiens id Esa. 40.
Omnis caro fenũ ⁊ omnis gloria eiꝰ q̃si flos
feni: exiccatum est enim fenuʒ ⁊ cecidit flos
eius. i. florida vita carnis: iuxta illud ꝓphe
te. Mane. s. delitiose puericie sic̃ herba trã
seat: vespere. id est vltima hora mortis deci-
dat. id est per infirmitatẽ induret per dolo-
rosam ⁊ obstinatã desperationẽ: ⁊ arescat ꝑ
cõsũmentẽ mortẽ. O quãtus tunc erit hor-
ror. O quãtus dolor. O quãtus tremor cũ
conspiciet se ꝑuari delitijs carnis: probatis
luxurijs: cõsuetis solatijs: sõnis: cantilenis
⁊ iocis. de quibꝰ loquit̃ Hugo. in lib. de aĩa
dicens: Quid ꝓfuit illis inanis gloria: bre-
uis leticia: mũdi pompa: carnis voluptas:
false diuitie magna familia: ⁊ mala concu-
piscentia? vbi risus? vbi iocus? vbi iactantia
vbi aroganti? De tanta leticia quanta tri-
sticia post tantaʒ voluptatẽ tam grauis mi-
seria. De illa exultatione ceciderũt in gran-
dẽ ruinã ⁊ magna tormenta. Hec ille. Qua
propter mirat̃ propheta in persona multo-
rum di. Quomõ facti sunt in desolationeʒ:
subito defecerunt: perierũt ꝓpter iniquita-
tem suã? Et in persona iuuenis: delicate ⁊
delitiose ꝫ deformate propter infirmitatẽ
ait Job. 19. Spoliauit id est infirmitas gra
uis gloriam meã ⁊ abstulit coronã de capite
meo id est capillos ⁊ alia capitis ornamẽta
destruxit. Secũdo vehemẽter dolet pecca
tor videns se priuari dilecta vxore ⁊ suis
amatis filiolis: de quibꝰ loquitur propheta
dicens: Quorũ filij sicut nouelle oliuarum
in circuitu mense tue: filie eorꝫ composite cir-
cum ornate vt similitudo templi. Postre-
mo grauissime dolet peccator videns se pri
uari mũdi diuitijs quas tanto labore que
siuit: tanta timore seruauit: et nunc tanto
dolore relinquit: quas etiam tanto amore
dilexit. Aspicit enim ꝙ nihil secum porta-

re potest nisi peccata quibꝰ eas indebite que
siuit a cõgregauit: iuxta illud Job. 27. Di-
ues cuʒ dormierit nihil secum affert aperiet
oculos suos ⁊ nihil inueniet nisi peccatũ. Et
alibi ĩ ꝑs dr̃ Dormierũt sõnũ suũ ⁊ nihil iue
nerũt oẽs viri diuitiarꝫ ĩ mãibꝰ suis. ⁊ iterũ
Ne timuer[is] cũ diues factꝰ fuerit hõ ⁊ cũ mul
tiplicata fuerit gloria domꝰ eius: q̃m cuʒ in-
terierit nõ sumet oĩa: nec descendet cum eo
gl̃ia eius: vnde vt ꝓpheta inquit hoc scilicʒ
Uidebũt iu. ⁊ timebunt ⁊ super eũ ridebũt
⁊ dicent. Ecce homo qui nõ posuit deum
adiutorẽ suũ: sed sperauit in mul. di. suarũ.
Nam tales diuitie congregate nec corpori:
nec anime cõferunt: iuxta illud Ecclesiasti.
5. Qui amat diuitias fructum nõ capiet ex
eis Quod intelligẽs. Saladinꝰ magnus in
ter saracenos approximãs vltimo fini. Su
dariũ quo post mortem induendꝰ erat ante
se presentari iussit: deinde per ciuitatẽ fecit
proclamari. Tantũ de omnibꝰ rebus suis
portat princeps magnꝰ Saladinus. Insu-
per accidit peccatori in extremis alius dolor
vt adhuc ipso viuente videat ante oculos
suos diuitias suas asportari ab his quos
odit: vt verificetur quod dictum est a pro-
pheta. Relinquent alienis diuitias suas. et
Esa. 3. c. Exactores sui euʒ spoliauerũt: vn
de Augu. 5. de ciui. dei. 18. c. Felices enim
vel nos vel filios nostros diuitie terrene nõ
faciunt que autem a nobis viuentibꝰ amittẽ
de: aut nobis mortuis: a quibus nescimus:
vel forte a quibus nolumꝰ: possidende. Hec
ille. ¶ Tertiꝰ ẽ dolor separationis anime a
corpore: cuius est tanta cõiunctio vt nunq̃
separari vellent. vnde in lib. de spiritu. ⁊ aĩa
17. c. dicit̃ Anima recedẽs a corpore trahit
omnes potẽtias secum: sensũ: imaginatio-
nem rationẽ intellectũ: intelligentiam: con-
cupiscibilitatẽ: et irascibilitatem: ⁊ ex his
scd̃m merita afficitur ad dolorem ⁊ delecta-
ctionem. Hec ibi. Quãuis enĩʒ iustus do-
leat propter huiꝰ separationẽ contrariã na-
ture sue. Infelix tamẽ peccator qui non so-
lum naturali amore: verũ etiam inordina-
ta affectione sue carnis cõglutinatꝰ ẽ multo
vehementiꝰ ⁊ dolorosius sentiet huiusmõi
violẽtiam conquassanteʒ per q̃ nexus illi ⁊
viscales nodi. quibus corpus ⁊ anima natu
ralit̃ iũcti sũt disrũpũt̃: vt verificet̃ verbũ

ꝓphe q̇ in ꝑsona talis morientis ait: Circū
dederunt me dolores mortis. Iustis aūt licȝ
amara sit ex conditiōe nature est tñ eis ama-
bilis ex bñplacito volūtatis diuine. Credūt
ꝙ mors sit de carcere egressus: exilij termi-
nus: finis presentiū erūnaꝝ: ꝑegrinationis
quies: ad portum applicatio: oneris grauis-
simi depositio: egressus de ruinosa domo: libe
ratio egritudinū: euasio cūctoꝝ ꝑiculoꝝ: de-
biti nature solutio: victoria pugne: reditus
ad patriā: principiū vite: ⁊ ingressus ad glo
riam sempiternā. Ideo ps̄. Propterea nō ti
mebimus dum turba. terra. O quantus do
lor erit vobis pctōres qñ videbitis in pedib⁹
ablatā potestatē gradiendi: a manibus et a
corpore potestatē tangēdi. Et sic de reliquis
vt verificet̄ ꝙ dicit̄ Hiere. 9. Ascēdit mors
ꝑ fenestras nr̄as. ¶ Quart⁹ est dolor dubi-
tationis. O quantus dolor timor ⁊ tremor
qñ videt se pctōr morti ꝓpinquū ⁊ euadere
nequaꝙ̄ posse: tūc cogitat ⁊ dicit. Itē ꝑago
q̇ nunꝙ̄ ambulaui: in regiones longiquas
vnde nullus reuersus est: null⁹ me ibi cōmi-
tat̄: vado añ iudicē terribilē vbi nescio q̇d
mihi cōtingat: paueo: ꝯtremisco: vt scriptu
ra verificet̄. Deutro. zz. Dabit tibi cor pa-
uidum: ⁊ deficiētes oculos: ⁊ aiam consum-
ptaȝ merore: ⁊ erit vita pendēs añ te: timeb̄
die ac nocte: lȝ aūt iustus naturalit̄ timeat
mortē vt dictū est: nā ⁊ eā Christus extimu
it. Lōga tñ differētia timet eā pctōr ⁊ iust⁹
sicut si duo in carcere sūt quoꝝ vn⁹ expectat
suspendi ⁊ ali⁹ liberādi: vn⁹ timet ⁊ ali⁹ iocū
datur: sic vtiqȝ cōtingit de carcere corporali
cum inde ꝑ mortē egrediunt̄ iusti ⁊ pctōres
hic ad Ephe. i. apl's ait: Cupio dissolui ⁊ eē
cum Christo. Et in ps̄. Educ de custodia
aiam meā. q. d. Nūc est applicatio ad portū
⁊ euasio egritudinū ⁊ cūctoꝝ ꝑiculoꝝ: victo
ria pugne: reditus ad p̄riam: ꝓncipiū vite: ⁊
ingressus ad gl'iaȝ sempiternā. vnde cuȝ ps̄
dicunt iusti. Propterea nō timebim⁹ dum
turbabit̄ terra. s. carnis. Et trāsferēt̄ mōtes
s. corporales sensus in cor maris. i. in amarā
mortē. S; pctōr timet corā iudice aparere: et
ꝯsci⁹ q̇dē sibi q̇ expauescit expectat ¶ Qui
tus est dolor offensionis. Cū enim plene de
fatigato corpore caro fuerit ꝯquassata: aia
multo liberi⁹ tūc videt in momēto sibi occur
rere oia quecūqȝ fecit bona vel mala: iusto

ad leticiā ⁊ ꝯsolationē: pctōꝝ autem in mole
stiam ⁊ ꝯfusionē. Nā sicut ait apl's Ro. io.
diligētib⁹ deū oia coopant̄ in bonuȝ: ita a ꝯ̄
rio sensu. Nō diligētib⁹ deū oia coop. i ma-
lum. s. bona ⁊ mala. Iniq̄ igit̄ oia scelera sua
iuxta q̇ Deutro. 30. scriptū ē. Occurēt vo-
bis mala in extremo tpe. ⁊ Eccle. xj. In fine
hois denudatio opeꝝ ei⁹. Unde Greg. ait:
Dormit diues ⁊ oculos aperit q̄r cū caro mo
rit̄ id aia videre cogit̄ quod dū viueret pre
uidere contēpsit: ꝓ q̄ dolore ⁊ ꝓcedente ait:
Chri. de egressu aie. Pensandū est quippe
cū iā peccatrix aia vinclis incipit carnis ab-
solui ꝙ̄ amaro terrore concutitur: quantis
mordacis ꝯscie stimulis lacerat̄: recolit veti
ta q̄ cōmisit: videt mādata q̄ negligent̄ iplē
contēpsit: dolet indulta pnīe tpa se inaniter
ꝑcepisse: plorat imobilē districte vltionis
articulū ineuitabiliter iminere: manē sata-
git: ire cōpellit̄: recuꝑare vult ꝑdita: nō au-
ditur: post terga respiciēs totius vite trans
acte cursū velud vnum breuissimū deputat
passū itineris: añ se oculos dirigit ⁊ infinite
ꝑenniter spatia dep̄hendit. Plorat itaqȝ ꝙ
intra tā breue tēpus acq̇rere potuit letitiam
oiuȝ seculoꝝ. defflet etiā se ꝓpter tā breuis tē
poris illecebrē voluptatē in enarrabilē ami-
sisse dulcedinē: erubescit ꝙ ꝓpter illā substā
tiam q̄ v̄mib⁹ erit obnoxia istā neglexit q̄ an
gelic̄ cōis erit inserēda. H̄ ille ¶ Sext⁹ dolor
est citationis. s. diaboli ex parte dei. Nam a
dño imponit̄ diabolo aiaȝ corā deo citanti.
Illud Hiere. i5. Si dixerit ad te. s. aie citate
ꝑ te. Quo egrediemur sic rñdes. s. tu diabo-
le. Q̇ ad mortē ad mortē: ⁊ q̇ ad gladiū ad
gladiū: ⁊ q̇ ad famē ad famē: ⁊ q̇ ad captiui
tatē ad captiuitateȝ. Est enim duplex mors
q̄tū ad p̄sens spectat. s. spūalis culpe ⁊ et'ne
pene. de qb⁹ Gen̄. z. Morte moriemi. i. spū
ali ꝑ culpā ⁊ eternali ꝑ penā. dic ḡ diabol⁹ ex
parte dei. Qui huc vsqȝ ꝑuenit ad mortem
spūalem veniat ad mortē eternalē. Est insu
per duplex gladi⁹. s. conscie pungētis d̄ quo
ꝓuer. iz. Quasi gladio pungit̄ conscie. s. aia
Ali⁹ gladius est ꝯscie rodētis: de quo Esa.
66. Vermis eoꝝ non moriet̄: iō sequit̄ dia-
bolus. Qui ad gladiū pungentē ꝑuenit in h̄
seculo veniat ad gladiū rodentē in alio. Est
aūt duplex fames. s. gr̄e ⁊ gl'e. de. p̄ma ꝓuer.
io. Non affliget dñs fame aiaȝ iusti. de scōa

ps. Famē patient̄ vt canes idcirco sequit̄. q̄
est ad famē grē veniat ad famē deficiētis glo
rie nostre. Est insup̄ duplex captiuitas. s. cri
minalis: ⁊ infernalis: de q̄b⁹ Apoc. 13. Qui
in captiuitatē duxerūt in captiuitatē vadēt
i. qui captiuauerūt aiam p̄ culpā captiuabū
tur in aia ⁊ corpore p̄ eternā penā. iō adiun-
gitur. Qui ad captiuitatē. s. p̄uenit culpe ve
niat ad captiuitatē infernalis pene. O quā-
tus tūc erit horror cū aia sic a demonib⁹ cita
bitur vt corā deo ꝯpareat. Quis dubitat? iō
orem⁹ cum ꝓpheta: Ne tradas bestijs. s. de
monibus aias ꝯfitētes tibi. ¶ Septim⁹ et
vltimus dolor dicit̄ sniationis. Nam p̄nta
ta aia: corā deo exaiata: ⁊ accusata. Primo
p̄ conscientiā suā. iuxta illud Ro. 2. Testi-
moniū illis reddente ꝯscia eoꝝ ⁊ inter se in-
uicē cogitationū accusantiū ⁊c̄. Deinde ac
cusata aia p̄ op̄a sua mala. iuxta illud Apo
calip. 14. Opera enim illoꝝ sequunt̄ illos. i.
s̄m Ber. Op̄a bona sequūtur bonos ⁊ ma
la malos iuxta illud ꝓphe. In op̄ib⁹ manuū
suaꝝ cōprehēsus est peccator. Postremo ac
cusata aia per demones. iuxta illud Apoca.
12. Diabolus accusator est fratrū: qui accu-
sabit illos an̄ conspectū dn̄i dei nr̄i die ac no
cte: tūc iust⁹ iudex fulminabit ꝯ infelicē aiā
pctōris illā sententiam. Matth. 22. Liga
tis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mittite eum in te. ex. ⁊c̄.
Qua sentētia data aderūt subito demones
faciētes ꝓculdubio illud qđ Chri. vbi. s̄. ex
pli. dicens. Jam v̄o post egressionē de corp̄e
quis explicare valeat quot armate iniquoꝝ
acies ⁊ insidijs lateāt: quot fremētes cunei
ferralibus telis instructi: tūc obsideant: ne li
bere transire possit aia velut militari more
ꝯstipate legiones oppugnant? hec ille. Et sic
patet q̄ntum sit dolorosa pctōꝝ mors ⁊ ama-
ra. patet vtiq̄ pars secunda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in q̄ tractat̄ d̄
mortis remedijs videlicet bene viuere.

T Ertio in isto sermone de remediati-
one mortis tractātes cum necesse sit
oēm hoiem mori. Mortuus est eni
Christus: mortui sunt ꝓphete: mortui sūt
reges ⁊ imperatores: mortui sunt ⁊ sūmi pō
tifices: mortui sunt medici: philosophi: sa-
piētesq̄. Nullū aliud remediū ꝯ mortis fe-
rocitatē inuenit̄ nisi bene viuere ⁊ imacula
tum se ab oi peccato custodire. Quod patet
per doctrinas ⁊ exēpla philosophoꝝ. ¶ Pri
mum exemplū ⁊ documentū est anaxagore:
de quo ait Vale. li. 6. q̄ cuidā ei mortē filij
nuncianti. R. nihil mihi nouū vel in expe-
ctatum nūtias. Ego enim istū ex me natum
sciebam esse mortalē. Ex quo patet q̄ non ē
dolendum de morte que necessaria est: sed be
ne est dolendū de mala morte qua decedēt im
pij que i nr̄a potestate est. ¶ Secundū aūt
exemplū ⁊ documentū est Ptholomei: philo
sophi: ⁊ astronomi: q̄ bonis operib⁹ inherēs
in suis sentētijs docebat sic di. Quāto mag
fini appropinquaueris bonū cum augmēto
operare. ¶ Tertiū exemplū ⁊ documentū
ē Jsocratꝫ: philosophi: ⁊ poete. Qui in suis
sentētijs sic docuit dicēs: Si quādo tibi cō-
tingat periculū mortis intētari salutē tuā
in bona opinione tuere: non autē cum infa-
mia. Nā mori quidē fortuna in omnes sen
tentiam promulgauit: bene autē mori pro-
prie virtuosis natura attribuit: vbi expresse
patet propositū. ¶ Quartū exemplū ⁊ do
cumentū est. Sophodis philosophi: de quo
ait Vale. li. 9 Qui cum centesimū annū at
tigisset tragediā quandam in certamē misit
ad iudiciū peritoꝝ. Dum autē ancipitis cer
taminis suspensus sententiā expectaret intel
lexit iudicatū esse q̄ ipse vna sentētia victor
esset: quo audito pre gaudio expirauit. Ex q̄
patet quāto magis debet eē gaudiosa mors
iustis ⁊ virtuosis quia deo laudant̄ ⁊ sanct̄.
¶ Quintū exēplū ⁊ documentū est Socra
tis phi: de q̄ Vale. ait li. 7. Qđ cū ab athe-
niensibus iudicatū esset vt hausto veneno pe
riret: delatū sibi mortis poculū non aliter q̄
medicamētū imortalitatis accepit: ⁊ d̄ mor
tis contēptu vsq̄ ad vite exitum libero aio
disputauit: vbi clare exprimitur q̄ libere ⁊
gaudiose iusti mortem debeant expectare.
¶ Sextū exemplū ⁊ documentū est Pla-
tonis: qui cū in fedrone doceat: vt ait Ma-
crobrius li. p̄ homini non esse sua sponte vo
luntate moriendū: in eodē tamē dialogo di
cit mortem philosophantibus appetendam
⁊ ipsam philosophiā meditationē esse mor
tis. Sed hec sibi cōtraria nō sunt: q̄m duas
mortes hois nouit: quaꝝ vnā natura: aliā
virtutes prestant: homo enim moritur cū
ania corpus relinquit solitum lege nature.
Mori etiā dicitur cū aia adhuc in corpore

cõstituta corporis illecebras phĩsosophia do
cente contẽnit ⁊ cupiditatuȝ dulces insidias
reliquasq; oẽs exuit passiones: hanc mortem
dicit Plato sapientib⁹ esse appetendã. Illã
do quã oib⁹ natura constituit cogi vel infer
ri accersiri vetat. ¶ Septimũ ⁊ vltimũ do
cumentum est Senece qui in libello de reme
dijs fortuitoꝝ sic ait: Sic igitur te forma vt
siquis tibi palam ð morte minet̃ omnes cur
riculos eius elidas. Si tibi dicat̃: Morieris
R. ista hominis natura nõ pena. Mo. hac
conditione intraui vt exireȝ. Mo. gentiuȝ
lex ẽ qð acceperis reddere. Morieris pere
grinatio vita ista est cum multũ ambulaue
ris demũ redeundũ est. Morie. putabaȝ te
aliquid noui dicere: ad hoc ego veni huc: hoc
ago: huc me singuli dies ducũt. Mo. stultũ
est timere quod vitare non possum. Istud
etiam qui distulit nõ effugit. Mo. nec pm⁹
nec vltim⁹ omnes me ãtecesserũt omnes me
sequentur. Mo. hic est humani officij finis
Quis sanus exactorẽ moleste tulit: quo trã
sit orbis: ego transibo. Mo. ad hanc condi
tionẽ cũcti gignunt̃ quo cepit ⁊ desinit. So
luȝ igit̃ remediũ bonũ ⁊ optimũ est vacare
virtutib⁹ ⁊ Christo seruire. Nã vulgarit̃
a q̇busdã scriptũ ẽ: La morte viene molto
dolorosa Aspa crudele senza pietade: Spar
ge sagette tute atoxicate. Per dar tormen
to a tua vita angustiosa. Soa gran tẽpesta
spesso se rinoua. Sopra ogne carne la quale
fere e straza. Ma che non vol temere quan
dominaza. A far diuina offesa non si muo
ua Chi serui a Jesu christo mai nõ tramaza
Sempre sta aliegro nõ teme la morte. Ma
cupio dissolui crida forte. A mala molto e
cum ello se abraza. Quia per mortem tran
sit hõ de tenebris ad luceȝ. de miseria ad leti
ciã. De ipsa morte ad vitam. De ignominia
ad in marcessibilẽ gloriam: Amen.

Dñica eadẽ infra diẽ de oratõe. s. ꝓ q̇bus
orandus est. Sermo in ordine. 75.

Ex propriũ

sanguinẽ introiuit semel
in sancta eterna redẽpti
one inuenta Hebr̃. 9. Ut
refert Ciprianus fratres
charissimi in expositione
orationis dominice publica est nobis ⁊ cõis
oratio: ⁊ quando oramus non pro vno sed ꝓ
toto populo oramus: quia totus populus
vnum sumus. Deus pacis ⁊ concordie ma
gister qui docuit vnitatẽ sic orare vnũ ꝓ oĩ
bus voluit quomodo in vno ipse portauit. h
ille. Idcirco Alex. de ales in. 4. parte in tra
ctatu de oratione concludit ꝙ triplici ratio
ne orandũ est ꝓ alijs. Primo propter ipsoꝝ
necessitatẽ ⁊ peccatoꝝ ⁊ iustoꝝ. De peccato
ribus dicit glo. pme Jo. 5. Uere orãdũ est ꝓ
peccatoribus non ad mortẽ: quia multis pec
catis occupant̃: nemo potest esse sine pecca
to: quia omnis iniquitas est peccatũ. hec ibi
De iustis etiam ꝙ orandũ sit ꝓ eis ꝙ diu cre
dimus eos miserijs presentibus ꝑpediri dic̃
glo. Jacobi vltimo. Oremus pro salute pro
ximorum: non solum temporali sed eterna.
Si enim magne est mercedis quandoq; mo
riturũ: quanti meriti est animã liberare in
celesti patria victurã. hec ibi. Secũdo est ꝓ
alijs orandũ propter diuinã voluntateȝ que
vult mẽbra pro inuicẽ esse sollicita atq; vnũ
per aliud adiuuari: vnde glo. pme. Jo. 3. Si
petimus ſm voluntatẽ dei impetrabim⁹ Si
cut quando petimus pro fratre pro quo est
petendũ. hec ibi. Tertio est orandũ pro alijs
propter propriã vtilitatẽ: quia inde mere
mur citius ⁊ vberius pro nobis exaudiri: vn
de Greg. 13. moraliũ ait. Quisquis ꝓ alijs
int̃cedere nititur sibi potius ex charitate suf
fragatur ⁊ pro semetipso tanto citius exau
diri meret̃ quanto deuotius pro alijs inter
cedit. hec ille. Cuius rei exemplũ habemus
in Christo: qui non solũ pro alijs orauit: ſ
propriũ sanguinẽ fudit ⁊ semetipsũ obtulit
Unde aplus in epla hodierna dicit. Christus
assistens pontifex futuroꝝ bonorum peram
plius ⁊ perfectius tabernaculũ non manu fa
ctũ. i. non huius creationis neq; per sangui
nem hircoꝝ aut vituloꝝ: sed vt dicunt verba
proposita: Per propriũ sanguinẽ intro. se.
in sancta. Ad videndũ ergo in presenti ser
mone pro quib⁹ orare debemus quatuor cõ
siderationes annotabimus. Prima erit pro
quibus orare debent omnes. Secunda pro
quibus maxime orare debent maiores. Ter
tia pro quibus orare non debent nec maio
res nec minores. Quarta est ꝙ oranduȝ est
pro excõmunicatis.

Pars prima huius sermonis in qua decla

ratur ꝓ quib⁹ orandū sit ⁊ bene.
P Rimo ad videndū pro quibus ora-
re debemus. Quatuor conclusiones
annotant̄ quarum Prima est ꝙ orā
dum est pro infidelibus ⁊ inimicis. Secūda
orandū est pro incorrigibilibus. Tertia ꝙ
orandū est pro in spiritū sanctū peccantib⁹.
Quarta orandū est pro excōicatis. ¶ Pri-
ma conclusio sic declaratur ꝑm Alex. vbi. s̄
trib⁹ rationib⁹. Primo propter diuini pre
cepti impletionē: quia Matth. 5. precipitur
vt debeamus orare pro inimicis quando di
citur. Diligite inimicos vestros ⁊ orate pro
persequentibus. vbi glo. ait Tribus modis
contra ecclesiā peccatur: odio: verbis: ⁊ cru
ciatu corporis: Ecōtra ecclesia diligit: orat
⁊ benefacit. Secūdo propter veri exēplaris
imitationē. s. ipsi⁹ Christi qui pro suis cru
cifixoribus. Luc. 23. Exorauit dicēs: Pa-
ter dimitte illis quia nesciunt quid faciunt.
Tertio propter perfectionis cumuli assecu-
tionē. vnde glo. super illud Matth. 5. Esto
te perfecti ⁊c̄. sic ait. Cumulus perfectionis
est diligere inimicos ⁊ orare ꝓ eis: que etiā
multiplici auctoritate probātur. Nā Isid.
de sūmo bono lib. 3. c. 7. sic ait: Qui leditur
non desistat orare pro se ledentibus: alioqn
iuxta domini sententiā peccat qui pro inimi
cis non orat. Item Augu. li. 21. de ciui. dei
c. 24. ait. Non ꝓpterea pro eis orat ecclesia
quos in genere humano habet inimicos: qꝛ
tempus est penitentie fructuose: vt patet ꝓ-
xime. s̄. Et Grego. in libro dia. ait. Tunc
quisq̄ ꝙ recte petit adipiscit̄ cum eius ani-
mus in petitione nec inimici odio obfuscat̄.
Et Chri. super matth. super illud. Orate
ꝓ perse. ⁊ ca. vos. sic dicit. Qui pro se orat
non gratie sed nature opus exequit̄. Quis
enim ꝓ se non orat? qui ꝟo pro inimico orat
digne exaudit̄: quia gratie opus exequitur.
hec ibi. Ex quibus concluditur ꝙ etiam pro
infidelibus est orandū: tum quia sunt via-
tores ⁊ ad eternā salutē possibiles: non eniꝫ
est eis preclusa misericordia dei. tū qꝛ etiaꝫ
ipsi sunt nobis inimici: vt Aug. in epistola
ad marcellū Legim⁹ inquit fratrib⁹ nostris
⁊ vestris librū beatissimi Cypriani de ora-
tione dn̄ica vbi demōstrauim⁹ queādmodū
docuerit oīa que ad amores nr̄os pertinent
a p̄re nr̄o q̄ in celis est eē poscēda: ⁊ etiā quō

admonuerit ꝓ inimicis nr̄is q̄ nōdū i Chri
stum crediderunt nos vt credāt debere ora
re: qd̄ vtiq̄ inaniter fieret nisi ecclesia crede
ret etiā malas atq̄ infideles hominū volun-
tates ꝑ dei misericordiā posse ꝯuerti hec ille
Q̄ō si ꝯ̄ p̄dicta argumentat̄ sic. Sancti qui
sunt charitatis ꝑfecte nō orant ꝓ suis inimi
cis vel ꝓ persecutorib⁹: imo ecōtrario petūt
de eis vindicari. vn̄ Apoc. 6. Vsq̄ q̄ dn̄e sā
ctus ⁊ verus nō vindicas sanguinē nr̄m? ⁊c̄.
g̊ nec nos qui sum⁹ minoris charitatis debe
mus ꝓ inimicis orare. Ad hoc. R̷. ꝙ illud
intelligit̄ de dānatis in quib⁹ appetūt beati
diuinā iusticiā exerceri. Nos aūt loquimur
hic de viatorib⁹ qui sunt possibiles ad salu-
tem: g̊ ⁊c̄. Et sic patet p̄ma ꝯclusio. ¶ Se-
cūda ꝯclusio sic declarat̄ ꝑm p̄dictū Alexā.
vbi. s̄. q̇ in hoc distinguit di. Q̄ō de incorri-
gibili ꝯtingit loq̇ dupliciter: vel qui nullo mō
est corrigibilis: vel q̇ difficiliter est corrigi-
bilis. Si loquimur de incorrigibili p̄mo mō
manifestū est ꝙ ꝓ tali nullo mō est orandū
q̄lis est apostata: angelus in sua malicia ob-
stinatus: sed nullus talis est in via: solum
enim incorrigibiles isto mō sunt dānati. Si
ꝟo loq̇mur de incorrigibili secundo mō sic
multi sunt incorrigibiles in hac via ⁊ ꝓ istis
est orandū. Q̄ō ꝓbat̄ tam ex parte ipsoꝝ q̄̄
ex parte dei miserantis. Ex parte ipsoꝝ dico
ꝙ q̄̄diu sunt in via sunt possibiles ad salutē
Et etiā non est dubiū quin sint ex charitate
diligendi: ergo eis sunt charitatis beneficia
impendēda ⁊ nunq̄ deneganda oratio ⁊ hu
iusmodi. Ex parte dei miserantis dico ꝙ ei⁹
misericordia non precluditur his qui sunt ī
hac via: ⁊ iō minime p̄cludi debent humana
suffragia: vnde Aug. in li. retractationuꝫ
ait: Pro isto iprudenter nō oratur de quo
non desperatur. Q̄ō si ꝯtra hanc cōclusionē
arguit̄ sic ꝑm Greg. 20. mor. Aliqn̄ neces-
se est vt prauis mētib⁹ q̄ humana p̄dicatiōe
nequeūt corrigi diūa flagella debeā optā
ri: g̊ si icorrigibilib⁹ malū possum⁹ imp̄cari
videt̄ ꝙ ꝓ eis orare non debeam⁹. R̷. ꝙ si ꝑ
mansuetudinē nolunt licite sunt eis flagella
exoptanda vt conuertantur. Et iste modus
subueniendi potius est orationis q̄̄ maledi-
ctionis: vnde Greg. predictis verbis addit
ꝙ cum magno fit amoris studio vt errantis
pena non querit̄: ſ correctio ei⁹ ⁊ orō poti⁹

ꝙ maledictio eẽ monstrat̃ Hec ille. ¶ Un-
de ad maiorẽ huiꝰ declarationẽ nõ ſꝫ Alex.
Q̃ȯ aut optamꝰ alicui malũ in hac via: aut
quia maluꝫ: aut quia iuſte inflictũ. Primo
modo nõ licet alicui malũ imꝓcari: nec pete
re debemꝰ: tum qꝛ nos nõ licet. Sicut enim
ꝑces nõ ſũt ꝑncipi offerẽde q̃ in alteriꝰ ꝑiu-
diciũ precant̃. C. de ꝑcibus impatori offerẽ-
dis. l. nec dãnoſa. ſic nec deo eſt oꝛ̃o poꝛrigẽ
da que ẽ cõtra cuiuſcũꝙ charitatẽ: vñ male
rogat qui deũ oꝛat vt malũ cuicũꝙ veniat
tum quia nõ decet deũ dare: vnde Grego.
in moꝛal̃. Sciendũ ꝙ oĩs homo peccato ſub-
iacet qui aliq̃d petit a deo fieri qȯ oĩno face-
re nõ põt: vel ſi põt minime decet. Hec ille.
Secũdo modo qꝛ ſcilicet iniuſte inflictũ eſt
⁊ tũc dico ꝙ põt iꝓcari malũ ꝓpter expeti
tionẽ ꝓprie vindicte: ⁊ iſto modo etiam nõ
licet: qꝛ iam nõ querimꝰ dei honoꝛẽ ſꝫ ſatiſ-
facere ꝓprie ipatientie ⁊ libidini: qȯ hodie
multi faciũt qui de inimicis nõ valentes ſe
vindicare dicũt: Dñe vindica me. ⁊c̃. De ta
li oꝛ̃one dicit Beda in quadã omel̃. Eſt oꝛ̃o
que peccatũ facit: Sꝫ ille ẽ qui bñ oꝛat q̇ oꝛã
do deũ querit hic a terrenis ad celeſtia ꝓgre
diens verticem celi ſublimioꝛis aſcẽdit: qui
vero de diuitijs aut honoꝛe aut certe de ini-
mici moꝛte ſollicite obſecrat ipſe in infimis
iacens viles ad deum ꝑces mittit. Hec ille.
Aut ſic põt iꝓcari malũ iuſte inflictũ pro
pter executionem diuine iuſticie. Et hoc ad-
huc vel qꝛ eſt iuſtũ ſolũ: vel qꝛ eſt vtile. Si
quia iuſtũ ⁊ hoc etiã non licet: qꝛ adhuc du-
rat tẽpꝰ miſerẽdi: quare ſuꝑ eos magis debe
mus deſiderare ⁊ appetere miſericoꝛdiaꝫ in
ↄuertẽdo ꝙ̃ iuſticiã i puniẽdo. Nã ⁊ chriſtꝰ
ꝓ eis oꝛauit vt cõuerterent̃ ⁊ punirẽt̃. Si
ꝟo quia vtile illo mõ licet: ex charitate enim
prouenit oꝛare deũ vt mali coꝛrigant̃ etiaꝫ
per verba ⁊ flagella. Et ſic habent intelligi
predicta verba Grego. ⁊ ſic patet ſecũda cõ
cluſio. ¶ Tertia cõcluſio ſic declarat̃ ſcd̃m
Alex. vbi ſupra. qui premittit diſtinctioneꝫ
factam ſuperiꝰ ſcd̃m Hugo. ſcilicet Quod
oꝛ̃onis tres ſũt ſpecies: ſupplicatio: poſtula-
tio: ⁊ inſinuatio. Inſinuatio autẽ eſt ſine pe
titione per ſolam narrationẽ voluntatis fa
cta ſignificatio. Et h̃ tribꝰ modis fit vt pa-
tet ſupra. Aut ergo peccatũ in ſpm̃ ſanctum
inter oĩa peccata ẽ maximũ: ſicut plane dic̃

Augu. in li. ꝑ. de ſermone dñi i mõte. ſcilicꝫ
Q̃ȯ iſtiꝰ pcti tanta ẽ labes vt deꝑcãdi humi
liatio ſubire nõ poſſit: nec itelligẽdũ ẽ ex hoc
ꝙ Aug. dicit intelligere ipoſſibilitatẽ ſꝫ ma-
gis difficultatẽ: idõ qꝛ tãtũ eſt eiꝰ pctm̃ ꝙ ad
hoc ꝙ deꝰ dimittat rogare nõ ꝓ̃ſumimꝰ: im
mo ꝓpter cauſe magnitudinẽ tãtũ inſinuare
volumꝰ gemẽdo: vnde ꝓ talibꝰ magis eſt ge
mẽdũ ꝙ̃ oꝛandũ: Inſinuãdũ potiuſ ꝙ̃ ꝟbis
exꝑmendũ: vnde Ber. de gradibꝰ humilita
tis hoc expꝛ̃ſſit di. Põt ergo duodecimꝰ gra-
dus appellari cõſuetudo peccandi qua deus
amittit̃ ⁊ cõtẽptꝰ incurrit̃: ꝓ tali inquit Jo.
Nõ dico vt pro eo q̇s oꝛet. Sed nũquid di-
cis apl̃e vt q̇s deſperet? imo gemat qui illꝫ
amat nec ꝓ̃ſumat oꝛare nec deſinat ploꝛare
⁊. ĩ. introducit exemplũ de Martha ⁊ ma-
gdalena que dicebãt. Dñe ſi fuiſſes hic. ⁊c̃.
Dantes intelligere hoc peccatũ per moꝛteꝫ
quatriduani Laçari. vnde ſubdit in ꝑſona
mulierũ di. Scimꝰ ꝙ oĩa potes ſed hoc taꝫ
grande miraculũ: tam nouũ: tam inauditũ
⁊ ſi tue ſubeſt potẽtie multũ tñ excedit vni-
uerſa merita humilitatis noſtre: ſufficit no-
bis dediſſe potẽtie locũ peccati occaſionẽ ma
lẽtes patiẽter expectare quid velis ꝙ̃ impꝛu
denter querere qȯ foꝛſã nolis. Hec ille. Sũ
ma ergo cõcluſionis eſt ꝙ pro talibꝰ oꝛãdũ
eſt inſinuatiue nõ exꝑmendo quod petimꝰ
ſed gemẽdo vt expreſſum eſt ſupra. Quod ſi
arguit̃. Joh. j. 3. c. Eſt peccatũ ad moꝛtẽ nõ
dico vt ꝓ illo quis roget. ⁊c̃. ſed illud pecca-
tũ ſm̃ glo. eſt in ſpiritũ ſanctũ: ergo ⁊c̃. Re-
ſpõdet̃ ꝙ non ꝓhibet oꝛare pro talibꝰ quin
potius magnitudinẽ huiꝰ peccati oñdẽs in-
nuit. Q̃ȯ tãtũ eſt ꝙ vix ꝓ illo ſit oꝛãdũ apte
te: ⁊ ſic pꝫ tertia ↄcluſio. ¶ Quarta ↄcluſio
ſic declarat̃ ſꝫ eũdẽ doc. q̇ ait ꝙ eccl̃ia duplex
habet foꝛum: videlꝫ iudiciale ⁊ publicum:
aliud penitẽtiale ⁊ ſecretũ. Aliquãdo iudi-
cat aliquẽ ſcd̃m foꝛũ iudiciale quẽ non iudi-
cat ſcd̃m penitẽtiale. Inde ergo ẽ ꝙ excõica
ti priuant̃ oꝛ̃onibꝰ cõmunibꝰ nõ ꝑuatis: vñ
Ber. de gradibꝰ humilitatis in fine ait: Ab
ſit a nobis vt etiã ꝓ talibꝰ. ſ. excõmunicatis
⁊ ſi palam nõ ꝓ̃ſumimꝰ nec in coꝛdibꝰ nr̃is
oꝛare ceſſemus: cum paulus quoꝙ eos luge
ret quos ſine penitẽtia moꝛtuos ſciret: et ſi
a cõmunibꝰ oꝛ̃onibus ſe excludunt ſed ab ef-
fectibus oĩno nõ pñt: videant tñ in quanto

ꝑiculo sunt ꝓ quibus etiā ecclesia palā ora
re nō audeat que fidenter etiā ꝓ iudeis ꝓ he
reticis etiā gentilibus orat. Cum enim i pa
rasceue noiatim oret ꝓ qbuslibet mal: tñ nul
la mentio fit ꝓ excōicatis. hec ille. Nō si cō
tradicat: eo dicunt excōicati quia priuant
cōione ecclāstica. Jlla āt fit ꝑ orones ⁊ suffra
gia ⁊ sacramēta: ḡ in his oibus vt videt sūt
ipsi puniēdi: ḡ qua rōne sacra eis denegan
tur debēt oronis bñficia denegari. R. ꝙ cō
munio ſm triplicē differentiā inuenit. Pri
ma est pure spūalis q̄ consistit penes interio
rem dilectionē. Secūda pure corporalis q̄
cōsistit penes exteriorē ꝯuersationē. Tertia
partim spūalis partim corporalis q̄ cōsistit
penes sacramentoꝝ susceptionē: ⁊ ꝑcipue sa
cramentū altaris quod est sacramētū vnio
nis. Dicendū ḡ ꝙ cū excōicatio sit exclusio a
cōmunione nō debet intelligi q̄ntum ad pso
nam: nunq̄ enim excōicatus est a cōione di
lectionis segregandus q̄diu est viator. Et
ideo debet intelligi in eo bonū ꝙ inesse pōt:
ꝑcipue necessariū ad salutē cuiusmodi ē oro
priuata: excōicatio igit sicut nō excludit cha
ritatis vinculū. Quantū aūt ad secundam
cōionē excludendus est excōicatus maiori
excōicatione humanis actib⁹ q̄ sunt. s. oscu
lum: colloquiū: ꝯuiuiū: ⁊ oratoriū: vñ. vs.
Os: orare: vale: cōmunio: mēsa neget. Et
hoc de oratione cōmuni est intelligendū nō
priuata. Quantū autē ad tertiā cōmunionē
excludit excōicatus siue maiori siue minori.
Et sic patet quarta ꝯclusio ⁊ pars prima.

Pars secūda hui⁹ sermonis in q̄ declarat
ꝙ pro subditis suis quā maxime orare de
bent prelati.

s Ecundo aduertendū est ꝙ ꝑlati ma
xime orare debēt ꝓ subditis suis. qd
sic declarat ſm Alex. vbi. s. qui ait
ꝙ cum in lege veteri sacerdotes tenebant
orare pro populo: multomagis in lege noua
que est maioris ꝑfectionis: ꝙ aūt in lege ve
teri sacerdotes sic orarēt patet numeri. 16.
vbi dicit: Obtulit Aaron thimia ⁊ stās in
ter mortuos ⁊ viuentes pro populo deꝑcat⁹
est ⁊ plaga cessauit: sup quo Greg. ait: Aa
ron vt iram dei placaret thuribulū sumpsit
atq; inter mortuos ⁊ viuētes stetit: quia sa
cerdotis est negociū deo oronem fundere: ⁊
ꝓ iustis ne cadant: ⁊ ꝓ pctōrib⁹ vt resurgāt
hec ille. Et iō Leui. 5. dicit: Orabit pro eo sa
cerdos. ⁊ ꝑmi Re. 12. Absit a me hoc pctm̄ vt
cessem orare ꝓ vobis ad dñm. Facit ad hoc
tex. Hiero. 36. di. c. Siquis vult pōtifex ⁊c.
q̄ allegatus est. s. de inductione in aucte ca
nonica: ꝙ si ꝯdicat sic Jo. vlti°. Dictū ē Pe
tro: Pasce oues meas. exponit ibi in glo. de
pastu subsidij tꝑalis edificationis: exēpli: et
informationis doctrine: ḡ. ꝙ cum nō sit ibi
mētio de orone patet ⁊c. R. ꝙ illa glo. non
excludit quin plurib⁹ modis debeāt pascere
sed ostendit ꝙ illi sunt tres modi: primo no
cēdi. vñ Ber. aliter exponit assignādo vnū
modū pascendi oronē sic di. Jn hoc nouerī
trinitatis illi⁹ sacrm̄ in nullo frustratū a te
si pascas ꝟbo: pascas exēplo: pascas ⁊ scāruz
fructu oronum. Manēt itaq; tria hec: ver
bum: exemplū: oratio. Maior aūt his ē ora
tio. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in q̄ ponunt
duo gnā ꝓ quib⁹ non est orandum.

t Ertio tractandū est de his ꝓ qb⁹ nō
est orandū: ⁊ ponunt due ꝯclusiōes
Prima ē ꝙ nō est orandū ꝓ beat.
Secunda ꝙ non est orandum pro dānatis
¶ Prima conclusio sic declarat ſm Alex.
vbi. s. in prin°. triplici rōne. Primo: quia in
eis nulla est necessitas: nulla miseria: ⁊ ideo
nulla requirit mīa: nec releuatio est necessa
ria ad q̄ oro est itroducta: ḡ ⁊c. Vñ Ansel.
in li°. ꝓsologiō sic ait: Sicut poterit de⁹ qd
voluit ꝑ seipsū ita poterūt illi. s. beati ꝙ volēt
ꝑ ipsū. hec ille. Secūdo quia in eis nulla est
impetrandi indignitas: quia ꝓ statu in quo
sunt habent q̄cq̄d habere volūt: aliter nō es
sent beati. Si enim sua velint habere corpora
nō tamē in tpe isto: sed futuro in eis: ḡ nō ē
ꝓ eis orandū. Tertio quia in eis nulla ē eue
tus dubietas: quia nō est dubitandū q̄n san
cti sint beati ⁊ in beatitudine ꝑpetuo ꝑman
suri. Et ideo nō est ꝓ eis orādū. Cōfirmat
illa Aug. di. Jniuria est ꝓ martyre in eccle
sia orare. Et Greg. in. 2°. Mor. Cū sancto
rum aie ita i eterni secreti sinu inhereāt deo
vt inherēdo quiescant: quō dicunt petere q̄s
ab interna dei volūtate ꝯstat nullaten⁹ dis
crepare: quō dicunt petere q̄s ad volūtatē
dei certū ē ⁊ ea q̄ futura sūt nō ignorare. hec
ille. Nō si ꝯtradicat sic. Nō licet desiderare
licet ⁊ petere: sz licet nob desiderare honorē

sanctoꝝ: ꝗ orarare debem⁹ ꝓ honore ipsoꝝ.
R. ꝙ verꝝ est ꝙ licet desiderare honorē san
ctorū: ſ cum hoc petim⁹ nō ipsis ꝑtim⁹ ſ vt
nobis inotescat ipsoꝝ virtus ⁊ glīa: vn̄ debe-
mus eos reuereri ⁊ deū in eis: q2 honor est
exhibitio reuerētie in testimoniū virtutis. ⁊
idō Aug. i li.° de vb apo. ſmone. 17. ait. In pa
tria orandi locus null⁹ erit ſ tamē laudādi:
quia nihil deerit qd̄ hic credit ibi videbit:
qd̄ hic sperat ibi tenebit: qd̄ hic petit ibi ac-
cipiet. Et sic patet prima ꝯclusio. ¶ Secun
da cōclusio sic declarat ſm Alex. q̄ ait ꝙ ꝓ
illis solū orare debem⁹ ꝓ quib⁹ ipetrare ꝑsu-
mimus. Tales aūt dānati nō sūt: quia ꝑni
tus sunt impossibiles ad salutem: idō ꝓ ipsis
orare nō debem⁹. Rō aūt sumit ex parte dā
natoꝝ: quia si attendam⁹ eoꝝ vitiū non pōt
vlteri⁹ expiari. Sumit etiā ex parte orantis
si attendam⁹ orōnis meritū qd̄ refugit cas-
sari seu frustrari. Tertio sumit orō ex par-
te ei⁹ q̄ orat si attendam⁹ ꝯformationis de-
bitū qd̄ nō licet violari. Probant illa ꝑ illd̄
dictū Aug. superi⁹ allegatū: ſ confirmant
ꝑ dictū Greg. omel. 24. di. Eadē causa est
cur nō oret tūc ꝓ hoib⁹ eterno igne dānatis
que nūc causa est: vt non oretur ꝓ diabolo
angelisq3 ei⁹ eterno supplicio deputatꝭ: vel q̄
nunc causa est vt nō orent sancti hoies ꝓ ho
minibus infidelib⁹ impijsq3 defunctis que d̄
eis vtiq3 quos eterno dānatos supplitio iaz
nouerūt an̄ illū iusti iudicis ꝯspectū oratōis
sue meritū cassari refugiūt. hec ille. Patet h̄
ꝑ exemplū Jacobi de vitriaco. Cū quedaz
sctā quadā die ꝓ cuiusdā defūcti aīa preces
funderet dictū est ei: non ores ꝓ eo q2 repro
batus est a deo vulnere enim ē letali trāfix⁹
in torneamētis miserabilit fuit mortu⁹: et
eternis incēdijs mancipat⁹. Qd̄ si ꝯ dicat.
Quare dn̄s et hois ⁊ angelis statuit spatiuz
merēdi ⁊ demerēdi ⁊ nō sꝑ spatiū penitēdi?
Illud eni videret eē amplioris mie. R. Ale
xander de ales: ꝙ de⁹ statuit sue creature no
bili angelo ⁊ hoi tēpus merendi determina-
te: q2 hoc req̄rebat ipsi⁹ beatitudinis digni-
tas: ipsi⁹ ꝓmittētis vitas: ⁊ ipsi⁹ suscipientꝭ
vtilitas. ¶ Primo eni dignitas beatitudi-
nis hoc exigebat: quia tante dignitatꝭ est vt
non passim debeat oibus dari: ſ3 qui ſm tē-
pus statutū voluerint ad id habēdū operari
habere possint. Qui aūt contēnendo tantuz
bonū tēpus trāsierint recuꝑare nō valeant.
Vn̄ Ansel. in li.° Monologiō. 70. c. Si ni-
hil retribuit de⁹ amāti nō discernit iustissi-
mus inter amantē ⁊ contēnentē. Quid igit
retribuit si dedit rōnalē essentiā vt amās es-
set? Quid dabit amāti si amare nō cess3? Si
tam grande est ꝙ amori famulat q̄ꝫ grande
est ꝙ amore recōpensat? ⁊ si tale est amoris
fulcimentū quale est amoris emolumentū?
⁊ ita. Hinc igit itaq3 colligit ꝙ illa creatura
q̄ sūmi boni amorē contēnt eternā miseriaz
incurrat. Nihil igit pōt videri conueniēti⁹:
⁊ nihil credi certi⁹ q̄ꝫ hoīs aīam sic esse factā
vt si cōtēnat amare summā essentiā eternā
patiat miseriaz: vt sicut amās eterno gau-
debit p̄mio: ita ꝯtēnens eterna doleat pena.
hec ille. ¶ Secūdo hoc exigit ꝓmittētis ve
ritas: ex q̄ enim ordinauit de⁹ ꝙ ex meritis
acquirere p̄miū deberem⁹: ꝯuenienter deter-
minauit tantū ꝓ tāto: ⁊ tādiu ⁊ tꝑis diutur
nitate ⁊ oꝑis quātitate: ne opremur ſm ca-
sum aut fortunā. Vn̄ glo. suꝑ illud ps. Tē-
pus miserēdi eius quia venit tēpus: dicit sic
Ro. ꝙ ait: Venit tēpus: hoc eni3 idō ait quia
oia ordine voluit deus fieri: ⁊ tēpus ad hoc
disponit vt opportunitas apte ordinata est.
hec ille. ¶ Tertio hoc requirit recipientꝭ vti
litas. Determinatio enim tꝑis aggrauat in
nobis sollicitudinē. Vn̄ ad Gal. vl.° ait apo
stolus. Bonū faciētes nō deficiam⁹: tēpore
enim suo metem⁹. vbi glo. Quantuz auidi
tas inquirentis se dilatauerit tātū se aꝑiet
ad premiū manus retribuentis. Multū igi
tur vt patet d3 negligētia cōpelli vbi ꝓmit
titur sollicitudo ⁊ diligentia premiari. Ag-
grauat etiā determinatio tēporis certitudi
nem. Vnde. 2. Chor. 6. suꝑ illud. Ecce nūc
dies salutis. glo. Quia statim in obitu fide
lis salus datur: nō cras non post annū dif-
fert. hec ibi. Cum igit pari pacto currant
potentia merendi ⁊ demerendi: si nō esset tē
pus merēdi determinatū nec etiā demerēdi
⁊ sic cum hoc esset merendū ⁊ demerenduz
iam nulla esset de beatitudine iustis ⁊ bonis
certitudo: ⁊ ita iusticia deꝑiret: ⁊ frustra q̄s
potius intenderet bonis operib⁹ quaz pessi-
mis: ⁊ ideo nō frustra datur tēporis certitu
do ⁊ determinatio. Nam vltra predicta va
let ad meritoꝝ argumentū ⁊ consūmationē
electoꝝ. Vnde Aug. li.° de concor. ⁊ li.° arbi.

super illud Hebre.xi. Pro vobis meliꝰ aliq̇d
prouidente ⁊c̄. sic inquit. Si queraꝶ q̇d nob
melius prouiderit deus ex hoc ꝙ illi nō acce
perunt repromissionē: nihil conuenientiꝰ re
sponderi posse video quā ꝙ si illis ꝓbaturis
non differꝶ: promissa iustis beatitudo: peri-
ret meritū in illis qui hoc nō ꝑ fide non ꝑ ex
perimentū cognoscerent: ꝓpagatio etiaꝫ ho
minū de qua nati sumꝰ deficeret: quoniam
oēs ad incorruptibilitatē quā presentē vide
rent incurrerent. hec ille. Festinemus ergo
ad illam supernā patriā peruenire vbi nulla
erit indigentia: nec opus vt aliquis pro no-
bis oret: sed nos pro alijs orare poterimus:
vt ⁊ ipsi nobiscū gratiā ꝯsequentur in p̄sen
ti ⁊ gloriā in futuro: Amen.

Feria secunda post dn̄icam de passione in
qua clarius demonstratur quid nam in ora
tione petendum sit. Sermo.76.

S I quis sitit
veniat ad me ⁊ bibat Scri
būꝶ hec verba. Jo.7. post
multa fratres charissimi
iam dicta in superioribꝰ
de oratione restat denuo
vt id qȯ potissime a deo in ipsa oratione pe-
tere debeamus breuiter declaremꝰ. Quam-
uis enim magister veritatis in oratione sua
dn̄ica quā nos docuit multas petitiones in
ipsa descripserit: vnā tamē potiorē ⁊ ad quā
alie reducunꝶ aptissime reuelauit quādo di
xit: Adue.re.tuū. Ostendēs ꝙ nō regna tē-
poralia: nō terrena: nō transitoria: sed sup-
nam patriā q̄rere ⁊ poscere debeamꝰ. Quā
felicitatē ⁊ si oēs naturaliter desideremꝰ ni
hilominus vbi sit ⁊ a quo accipere possimꝰ
nisi diuinitus illustremur penitꝰ ignoramꝰ
Qȯ Aug.18. de ciui.dei apte demōstrat di.
Quid agit aut quo: vel q̄ vt ad beatitudi
nem ꝑueniaꝶ humana se porrigit infirmitas
si diuina nō ducit auc̄tas: q.d. inuanū labo-
rat Jdcirco saluator noster lux mūdi ad oēs
in tenebris ipsiꝰ seculi ꝑambulantes clamat
ꝟba proposita di. Si quis sitit. s. verā felici-
tatem veniat ad me per iugē ⁊ humilē orati
onem ipsam petendo: ⁊ bibat. i. ipsa in eter-
num fruatur. Quia igitur ipsam principali
ter querere ⁊ petere debemus alia ꝟo per ac
cidens ⁊ secundario. Aduertendū est i p̄nti
sermone ꝙ tria bona reperiuntur que in ora
tione peti possunt. Prima sunt bona infi-
ma ⁊ tēporalia. Secunda sunt bona media
⁊ sp̄ualia. Tertia sunt bona sup̄ma ⁊ celestia

Pars prima huiꝰ sermonis in qua decla-
ratur quȯ tꝑalia bona a deo i orōne ꝑti p̄nt.

P Rimo in isto sermone aduertenduꝫ
est ꝙ bona infima ⁊ tꝑalia q̄si nihil
alioꝝ cōparatione reputari possunt
hinc Hiere.4. diciꝶ. Aspexi terram ⁊ terra
vacua erat. Et ideo talia bona nō multū a
deo peti debent: quia nō decet eū talia mini
ma dare: vn̄ refert Seneca ꝙ Alex. cuidaꝫ
ꝑtenti denariū dedit vrbē: ⁊ cū ille diceret.
Tātū donū mihi n̄ ꝯuenit. Nō quero inq̇t
Alex. q̇d te deceat accipe ꝫ q̇d me deceat da
re: vnde Chri. super Matt. Jlla pete a deo
que tibi expediat accipe ⁊ illū deceat p̄stare
Quȯ eniꝫ illa tibi prestet libenter nō habēti
que si haberes admonet vt cōtēnas: hec ille
¶ Ex quibꝰ oriꝶ vnū dubiū. Utruꝫ peten-
dum sit bonū tēporale in oratione: quia vi-
detur ꝙ nō ex predictis: sed quia nō tamen
cogunt. 7. alijs modis probaꝶ. Prio sic glo.
super illud p̄s. Deus auribus nostris audiui
mus. sic ait: Ad tꝑalia nō audit deꝰ vt ab eo
desiderenꝶ eterna ⁊ hec nō amenꝶ: ꝗ si ꝑtunꝶ
frustra petunꝶ: ꝗ ⁊c̄. Secūdo sic iniquitatē
meditatus est in cubili suo ꝓpha ait. vbi gl.
dicit. Nihil extrinsecū a deo petamꝰ ꝙ si pe-
tamus: hostium cordis patet: turba malarū
cogitationū inde subintrat: ex qua glo. Du-
plex conclusio eliciꝶ. Ex parte prima habeꝶ
ꝙ oia tēporalia extrinseca sūt ⁊ ideo nō sūt
ꝑtenda. Ex altera parte habeꝶ ꝙ nihil ꝑtē
dum est qȯ faciat viam ad peccatū: ꝫ tꝑale
est hmōi: ꝗ ⁊c̄. Tertio sic. Matth.7. sup il
lud. Querite regnum dei ⁊c̄. glosa sic. Hic
aperte ostendiꝶ ista non esse petēda. s. tempo-
ralia tanq̄ bona nostra ⁊ si necessaria. Et
ideo alia glo. ibidem ait: Primū querite re
gnum dei ⁊c̄. Qȯ nihil petitur: sed omne tē
porale est extrinsecū a regno: quia transito-
rium ⁊ caducum: ergo ⁊c̄. Quarto sic apl's. i
Chori. 9. ait: Bonum est mihi mori q̄ vt
gl'iam meā quis euacuet. ⁊ loquiꝶ ibi ꝫm gl.
de accipiendis tēporalibus ab illis quibꝰ pre
dicabat: ex quo videtur ꝙ accipiendo tꝑalia
euacuareꝶ gloria: quare sic tale nullo modo

est petendu3: ꝫ ꝛc̄. Quinto sic glo. sup̱ illud aplī. co. c. vbi. s̄. Dispēsatio mihi credita est sic ait: Sic illa queratis. s. regnū ꝛ iusticia3 ne cū ista queritis. s. tp̱alia illic auertimini: ꝫ ꝛc̄. Sexto sic ꝭm Damasce. Oratio ē ascē sus intellectus ad deū: vt dictū est. s̄. Cū ꝫ ista tp̱alia deorsū inclinēt nullo mō sunt petenda. Septimo ꝛ vltio sic. Hugo. li°. de sacramentis di. ꝙ sacramēta quia corporalia sunt vbi gratiā ꝯtinerēt essent nobis occasio ruine: igit̄ tp̱alia ex ꝗ̄ sunt causa ruine nullatenu3 sūt petēda. S3 cōtrariū hui⁹ videt̄ etiā septē medijs. Primo sic: ꝑme thi. z. sup̱ illud. Obsecro ꝑ oīu3 fieri obsecratiōes: orationes: postulationes: grāꝝ actiones: glo. sic ait: Gratiaꝝ actio est de peractis ꝗ̄ totū cō cludit: ex qua sic arguit̄: Si grāꝝ actio ē cō clusio petitoꝝ bn̄ficioꝝ: ꝛ orō ordinat̄ ad bn̄ ficiū: ꝛ illud ad grāꝝ actionē: ꝫ cū debeam⁹ ꝓ tp̱alib⁹ gratias deo agere cōuenienter ab ipsa petēda sunt: nā glo. Matth. 7. ait: Si subtrahant̄. s. tp̱alia ad ꝓbationē est. Si dā tur ad gratiaꝝ actionē: quia oīa cooperant̄ in bonū. hec ibi. Secūdo sic ꝓuer. 30. petebat Salomō sic: Diuitias ꝛ aup̱tates ne dederis mihi: ꝭ tm̄ victui meo tribue necessaria: sed illa tēporalia sunt: ꝫ ꝛc̄. Tertio sic Luc. xj. sup̱ orationē dn̄icam ait glo. Matth. 7. ponit petitiones: in trib⁹ eterna poscunt̄: in quatuor tp̱alia. Sed oē ꝙ in orōne dn̄ica petit̄: licite peti potest: ꝫ ꝛc̄. Quarto sic. Ecclesia petit ꝓ fructib⁹ terre ꝛ ꝯsilib⁹ tp̱alib⁹ p̱tinē tibus ad necessitatē tp̱alem: sed ecclesia non potest errare nec mēbra ei⁹ ipsam imitādo: ꝫ tp̱alia licite peti possūt. Quinto sic viuere non possum⁹ sine istis: ꝛ a nobis nō habem⁹ ꝫ necessario oportet vt a deo postulemus: ergo ꝛc̄. Sexto sic. Christus dans formā petendi ꝛ orādi ista petere docet: vn̄ Aug. exponēs illud: Panē nostrū ꝗtidi. ait: Panis quotidian⁹ dictus est qui hui⁹ vite necessitatem sustētat: ꝫ ꝛc̄. Septimo ꝛ vlti°. sic cō cludit Aug. de orando deo ad probam di. Ista cū habent̄ nō teneant̄: cū nō habent̄ vt habeant̄ orandū est: ꝫ ꝛc̄. Hanc dubitationē bn̄ dilucidat Alex. vbi. s̄. ꝛ Ric. in. 4 dis. 15. ar. 4. q. 4. Alex. ait ꝙ tp̱alia tanꝗ̄ illa ꝗ̄ sūt necessaria ad vite sustentationē necessario sunt petēda: vn̄ Aug. li. z. ꝯ Faustum ait: Dispēsatores noui ꝛ veteris testamenti deo

seruierūt p̱ diuersa ꝛ cōgrua tp̱a: docentes bona tp̱alia: ꝛ ab ipso petēda ꝛ p̱ ipsū ꝯtemnēda. hec ille. Ratio aūt hui⁹ est: quia ꝙdiu sum⁹ in hoc mūdo viatores viā cōplere non possum⁹ nisi corpore sustētato: ꝛ q2 regnum nō ꝯsequimur nisi via cōpleta. Et iō necesse habem⁹ tp̱alia a deo petere ex quo a nobis habere nō possum⁹: ꝛ hoc vt corp⁹ sustentet̄ ꝛ sustentatū cōpleat via3 suā vt tandē perueniat ad gloriā: vt sic ꝙ in vsū venerit ad illud obtinendū ꝗ̄ fruendū referat̄. Hinc ē ꝙ etiā diuitie ꝛ sanitas corporis in casu petenda sunt ne aīa murmure ꝛ impatientia nimis fatigata ꝛ corruat ꝛ deficiat p̱ pcm̄.

¶ Unde sciēdū ꝙ aliqd petit̄ tanꝗ̄ bonum ꝓp̄ se: aliqd tāꝗ̄ bonū ꝓpter aliud. S3 illa tp̱alia nullo mō sūt petēda tanꝗ̄ bonū ꝓp̄ se: sed ꝓpter aliud. Nam eoꝝ que sūt ordiata ad aliud. Alia sūt imediate ꝛ p̱ se ordinata ad salutē: vt sūt magna bona: grā. s. ꝛ virtutes: de quib⁹ qualiter petēda sunt. j. dicet̄ Alia aūt est ad finē ordinata ꝛ ad salutem tm̄ ex cōsequēti: sicut bona corp̱is ꝗ̄ minima sunt: ꝛ iō nō cū magna sollicitudine sunt petenda: s3 tanꝗ̄ humane vite necessaria. Vn̄ glo. z. chor. 12. sup̱ illo. Ter dn̄3 rogaui ait Qn̄ aūt tp̱alia petitis cū mō petite: ꝛ cū tiore illi cōmittite: vt si ꝓsit det: si scit obesse n̄ det: qd̄ enim ꝓsit vel obsit medic⁹ nouit non egrotus. hec ibi. Et iō saluator nr̄ Matth. 6. signant̄ dicebat: Nolite solliciti esse dicē tes qd manducabim⁹ aut quid bibem⁹ aut quo operiemur: hec oīa gētes inqrūt. Scit enim pater vester quia his oībus indigetis. Et ideo nō ꝓhibet dn̄s qn tp̱alia petam⁹ cū parū an̄ ꝑdicta ꝟba dixerit: Panē quotidianum a p̄re esse petendū: ꝭ vult ꝙ nō sollicite petamus: vn̄ Ric. ait: ꝙ quedā sunt quibus bn̄ vti nō possum⁹ ꝛ ista nullo mō in oratione petēda sūt. Queda3 sūt quib⁹ vti bene ꝛ male possum⁹: vt sunt tp̱alia: diuitie: sanitas corporis: dignitates: ꝛ hmōi: ꝛ ista n̄ sūt absolute in orōne petēda ꝭ sub ꝯditione. s. si de⁹ ꝑiudicet illa ad salutē nostrā fore vtilia. Quedā ꝟo sūt quib⁹ nō possum⁹ male vti: sicut virtutes: grā: ꝛ glīa. Et talia determiate petēda sunt in orōne de quib⁹ dicet̄. j. Cō firmat illa Greg. sup̱ illud: Hoc est ꝑceptū meū: vt dil. inui. ꝛc̄. sicut di. Ecce ali⁹ i orōne petit vxorē: ali⁹ petit villā: ali⁹ postulat

vestē: alius sibi dari dep̄cat̄ alimentũ: ⁊ q̄
dē cũ hec desint ab oīpotēte deo petēda sũt
sed meminisse cōtinue debemꝰ ꝙ ex manda
to eiusdē redēptoris nostri accepimus. Pri-
mũ querite regnũ dei ⁊ iusticiā eius: ⁊ h̄ oia
adijcient̄ vobis: ⁊ hec itaq̄ ꝑtere a Jesu nō
est errare: sed tñ nō nimie petant̄. Nostras
ergo ꝑtitiones videamꝰ fratres charissimi
⁊ quod ad salutē nostrā ꝑtinet a deo ꝑtamꝰ
gaudia salutis eterne postulemus. Hec ille.
Sũma igit̄ huius cōclusionis ē ꝙ simplicit̄
loquēdo ⁊ proprie per se spũale a deo petere
debemus. Ratio huius ē: quia quod petitur
supius ⁊ ꝑfectius eē debet respectu illiꝰ qui
petit: sed constat ꝙ spũs hũanus est excellē-
tior oī tēporali: ergo solũ spũale per se peti
debet ⁊ eternale quod ipso spũ hũano excel-
lentius ē. Tēporalia aũt petere conceditur
propter indigentiā: vt dictuz est: sed hoc nō
est alicuius ꝑfectiōis: imo cuiusdā iperfecti-
onis. Et ideo nō prohibet dñs ne petamꝰ sed
ne solliciti simus ⁊ nimis obnixe petamus.
Ratio autē quare dñs nos retrahit ab ista
sollicitudine siue intētōnis nimietate potest
quadruplex assignari. Prima est. q2 propt̄
nimiaz sollicitudinē aī secretũ perturbatur.
Secũda quia via vitijs apitur. Tertia q̄a
eternorũ desideriũ remittit̄. Quarta est: q2
animꝰ ab eisdez auertit̄: que omnia patēt ꝑ
auctoritates ad primaz partez allegatas: q̄-
bus omnibus visis faciliter concordātur ob
iecta. Naz omnes ille auctoritates que pro-
bant ꝙ tēporalia non sñt petēda. verũ con-
cludũt proprie ⁊ per se loquēdo. Alie ṽo q̄
contrariũ dicere vident̄: verũ etiam cōclu-
dũt ƀz ꝙ hz viator tēporalibꝰ sustētari atq̄
ad regnuz peruenire. Et sic patet pars p̄ma
huius sermonis.

Pars secunda huius sermonis in qua de-
claratur ꝙ virtutes ⁊ gratie in oratione sũt
petende.

s Ecũdo in isto sermone sciendum est
ꝙ bona media siue spũalia sunt gra-
tie siue actus virtutũ: ⁊ ista sunt sim
pliciter in oratione petenda tanq̄ ad salutez
efficacia. Quapropt̄ Augꝰ in li. de salutari-
bus documentis ista ꝑtenda docet dicens.
Quapropter charissime in christo frater de
precanda ē nobis diuina clemētia vt deside-
ria carnalia: delectatō spũalis iminuat: ⁊ pi

etas in nobis crudelitatis iram restringat: ⁊
malignitatē patiētia coherceat: ⁊ libidinem
prudentia vincat: aīositatez trāquillitas to
leret: scurilitatē ⁊ verbositatē taciturnitas
moderata cōpescat: curiositatē studiũ spũa-
le in vigilijs ⁊ orationibꝰ ⁊ elemosynis suc
cendat: ebrietatē sobrietas domet: ire ⁊ furo
ri mansuetudo dominet̄ leuitatē maturitas
regat: luxuriaz vera castitas excludat. Mũ
di cupiditatez dei ⁊ proximi charitas refre-
net: iactantiaz ⁊ supbiaz conculcet profũda
hũilitas: quia hũilitas homines sanctos an
gelos facit: ⁊ supbia demones ex angelis fa-
cit ⁊c. Hec ille. Ex quibus elicit̄ ꝙ debemꝰ
in oratione adiutoriũ petere ne peccemus: ⁊
nō vt faciũt quidaz qui ꝑtũt adiutoriuz vt
minus peccent quod oīno nō licet. Ratio ē
ƀm Alex. quia malũ culpe purus defectꝰ ē
⁊ inordinatissimus: ⁊ ideo non habet causaz
efficientē sed deficientē. s. nostrā volũtatem
que siue deo adiuuāte siue coopante pecca-
tũ cōmittit: nō ex natura sed ex nature defe-
ctu ⁊ inordinatione: quapropt̄ ad illud faci
endũ: deũ adiutorez nullus debet inuocare
quia sic faciendo volũtas declinat a p̄mo fa-
ciente ⁊ deordiat a fine vltimo. Et iō nullo
mō decet deũ illud facere a quo ē q̄cq̄d bene
fit: nec silr̄ decet illō a deo petere. Vñ Gre.
ait. Ois hō peccato subiacet qui hoc a deo ꝑe
tit fieri q̄ ipse facere nō pōt. Naz ⁊ Jo. j. di
cit̄. Sine ipso factũ ē nihil. i. pctm̄: ḡ pecca-
tũ a deo nō est: sed solũ quod ab eo est: ꝑten
dũ est: ḡ quodlibet peccatũ siue sit magnum
siue paruuz vel ꝙ augeat̄ vel ꝙ minuat̄ ab
eo ꝑtendũ non est. ¶ Unde nota ꝙ q̄uis
peccatũ maius: magis displiceat deo q̄ mi-
nus: vtrũq3 tñ displicet. Et ideo deũ vt ad
iuuet nos ad minꝰ malũ rogare nō debemꝰ
sicut nec ad maiꝰ: quia oē peccatũ precipue
mortale illi displicet: ⁊ ois qui illud facere ꝓ
ponit. Petamus ergo adiutorium a deo vt
oia pctā cōmissa destruat: ⁊ ne aliqua cōmit
tamꝰ tētatiōibus ꝑturbati defendat. Unde
Augꝰ. li. 2. de sermone dñi. in monte ait.
Orandũ est vt nō solũ liberemur a malo q̄
caremus: sed ab illo quo iam induti sumus:
quod cũ factũ fuerit nihil remanebit formi-
dolosuz: nec oīno metuenda erit illa tētatio
⁊ sup Jo. sermone. 5i. idē ait. Quid oramꝰ
cũ dicimus. Dimitte nobis debita nost. nisi

vt vulnera nostra sanent᷑. Et quid aliud pe
timus cū dicimus. Et ne nos indu. in tē. nisi
ille qui insidiat᷑ ⁊ certat extrinsecus: nulla ir/
rūpat᷑ ex parte: nulla nos fraude: nulla nos
possit virtute supare. Hec ille. Et iō qualit᷑
ista petendo orare debeam⁹: nos docet li. so/
liloquiorū ad deū di. z. c. Ecce ad te clamo
factura tua: vita es: refice me: ecce respicio
tuū plasma: plasmator es: restaura me: pce
mihi dn̄e: nihil. n. sunt dies mei. Quid ē hō
vt possit alloqui deū factorē suū: parce mi/
hi colloquēti tibi: ignosce seruo qui p̄sumit
deo suo loqui: legē n̄ habet necessitas. dolor
me cōpellit dicere ⁊ exclamare me cōpellit ca
lamitas quā patior. Eger sū ad medicū cla
mo. cecus sū ad lucē propero: mortu⁹ sū ad
vitā suspiro. Tu es medic⁹: tu lux: tu vita:
Jesu naçarene miserere mei fili Dauid: mi/
serere fōs misericordie: audi q̇d ad te clamat
infirm⁹: lux q̄ transis expecta cecū: p̄be ma/
nuz vt ad te veniat. ⁊ in lumie tuo lumē vi/
deat: vita viuēs reuoca mortuum. Hec ille.
Qō si dicat᷑: cur auxiliū debem⁹ petere i ora
tionibus in tētatiōib⁹ cū apl's ita deo carus
petēs amoueri carnis stimuluz. z. ad Cho.
iz. nō sit exaudit⁹. R. ꝫm Alex. ꝙ duplex ē
tētatio. s. interior ⁊ exterior. Exterior iterū
duplex. vz dei ⁊ diaboli. Tētat eni deus du/
pliciter. s. p̄cipiēdo: sicut tētauit Abrahā: p̄
cipiens ei imolare Ysaac Gene. zz. Et affli
gēdo sicut tētauit martyres: iux̄ illud Sap.
3. In paucis vexati: in multis bene disponē
tur qm̄ deus tenet eos: ⁊ iuenit illos dignos
se. Tētat etiā diabolus dupliciter. s. sugge/
rendo siue incendendo: iuxta illud Esa. 54.
Ego creaui fabrū sufflantē in igne prunas.
Tētat etiaz affligendo ⁊ torquēdo: sicut te/
net Job percutiendo illuz vlcere pessimo a
plāta pedis vsq3 ad verticē. Job. z. Interi/
or autē tētatio nō est a deo sed est a fomite ⁊
carne. Unde Ja. j. Deus intētator maloruz
est: ipse eni neminē tētat: vn⁹quisq3 eniz tē/
tatur a concupiscētia sua abstractus ⁊ illect⁹
Hec ibi. Et hec tētatio interior peccatuz ē
ipsi tētato. Sed tētatio exterior ipso nō con
sentiēte non est peccatuz sed materia exercē/
de virtutis. Unde Ambro. super Luc. ait.
Tētationez nūq3 timere debem⁹: est eni cā
victorie: mā triūphoruz. Hec ille. Dicēduz
est ergo ꝙ stimulus ille prout erat incēdiuz

libidinis fuit tētatio diabolica quod patet:
quia dicit᷑ ibi angelus sathane: sed quia fuit
materia exercende virtutis ipsi passo: iō nō
fuit exaudiēdus in illa petitione. Nullus. n.
debet petere nō tētari tētatione exteriori: q̄
non ē peccatū sed mā exercēde virtutis. hic
est quod Alex. ait. ꝙ quādoq3 a quibusdaz
vt a perfectiorib⁹ petēde sunt tribulationes
in oratione: vtputa paupertas: infirmitas ⁊
huiusmodi: quia sunt occasionales cāe ad sa
lutez inquātū sunt materia exercēde virtut᷑
Nam quodāmō disponūt ⁊ prepant eos ad
salutez: quia ⁊ mouēt ad aliam vitā appeten
daz ⁊ ad fugaz peccati instigāt. Uñ pphta
ait de pauptate. Oculi eius in pauperez re/
spiciunt. Et de alijs tribulationibus dicitur
Ecclesiasti. xi. Militia vnius hore obliuio/
nez facit luxurie. Et iterū propheta ait. Tri
bulatio ⁊ angustia inuenerunt me. Et sic pa/
tet pars secunda.

Pars tertia huius sermōis in qua decla/
ratur ꝙ tria bona que in oratione sunt petē/
da sunt spiritualia.

t Ertio in isto sermone sciendū ꝙ bo/
na suprema sūt bona celestia animā
btificantia: ⁊ ista sūt simplicit᷑ ⁊ ab/
solute ⁊ cū magna instātia petēda: q2 sūt op
tima super oīa predicta bona: imo ipsa glīa
eterna est bonū icōprehensibile ⁊ eternū: ad
quod oīa alia bona ordinata sūt: ⁊ iō sup ipa
meli⁹ ⁊ excellēti⁹. Quapropt̄ Ecclesiasti. 7.
Melior est finis orōnis q̄ principiū: quod
dictū tripliciter expōit᷑. Primo sic: Melior
est ⁊c. i. melius ē consūmare sermonē ⁊ op⁹
bonū q̄ bene inchoare. Incepisse eni nō est
virtutis sed pfecisse. Secūdo mō exp̄mitur
sic melior ē ⁊c. q. d. Tota series euāgelice le
gis ē vna orō quā dn̄s locutus ē: ⁊ isti⁹ ora/
tionis. s. euāgelice finis ē charitas: vt patet
j. Thi. j. Principiū aūt ei⁹ ē timor: iux̄ illō
Prouer. j. Ini. sa. ē ti. d. Est ꝙ sensus. Meli
or est finis oratiōis. s. charitas q̄ principiuz
s. timor. Tertio mō exponit᷑ sic. Melior est
⁊c. Naz principiū orationis ē gratia: finis
aūt oratiōis ē gloria que excitat ad orāduz
Unde sicut melior est glorio que in oratiōe
petitur q̄ gratia qua q̇s incitat᷑: ita melior
est finis orationis q̄ p̄ncipiū. Et sic i pposi/
to: gloria que ē finis oiuz: sup oīa ē petēda.
Unde Aug⁹ in eplā ad probā ait. Uitā hāc

eni. i. eternā habere oēs hoīes voluīt. Nam 7 qui pessime 7 perdite viuunt: nullo mō ita viuerēt nisi eodē mō se eē vel posse btōs putarēt. Quid igit aliud te oz orare nisi qd cu piūt mali 7 boni. Hec ille. Felicitas igit supna p se 7 proprie petēda ē: illud ps be. Unaz peti a dño banc re. vt inba. in do. do. o. di. vi. mee. Confirmat oīa ista Augus. li. 5o. O mel. O mel. io. di. Colim⁹ deū vt bic felicitatē bēamus: quāti illā būt q nō colūt de um: nō vt bic senescam⁹ vt decrepiti efficiamur quāti senescūt blassematores dei: nec iō colendus est deus vt cultores illi⁹ bēant filios 7 nō sint steriles: filios eni deus 7 onagri 7 serpētib⁹ dat: nō. n. pro magno qd dat petendū est: qd 7 iudeis 7 paganis 7 hereticis: etiā 7 ipis: aurū. n. 7 argētū 7 filios 7 patrimonia multi habēt 7 mali: q eni vere christian⁹ ē nō ista oīa trāsitoria petere dz: s totū pōdus intētionis vel oronis sue ad expetēdā eternā beatitudinē dz ipendere. Ista. n. talia bona: 7 qū de⁹ dat: gratie sibi agant: et qū tollit: gratie sibi agant. Jsta qū voluerit tribuet: 7 qū voluerit tollet: tm est vt seipm nobis nō auferat. Hec ibi. Ad illā nāqz felicitatē debem⁹ toto corde tendere: vbi bēmus eternaliter gaudere. Unde Aug⁹ in li. de salutaribus documētis ait. Nihil nos teneat mūdi infelicitas: quia si istā ifelicitatē mundanā sci dei timuissent: felicitatē perpetuaz nō haberēt. Si felicitas hui⁹ mūdi trāsitoria diligit hic: ppetua nō iuenit. Ad ppetuam felicitatē tendam⁹ vbi patriā 7 parētes bēamus. Ad quaz vtute oronis 7 pnie ille nos pducat qui pro nobis in cruce exorauit deū patrē suū q cū filio 7 spū scō viuit gloriosus 7 regnat in secula. Amen.

Feria tertia post dñicam de passione: de orationis determinatione Sermo. 77.

Os ascēdite ad diem festuz hūc. Scribūt hec verba Jo. 7. 7 in euangelio occurrentis ferie. Regula est frēs charissimi sacrorū canonistarum: vt habetur extra de plus pe. c. z. qz hō potest petere aliquid iniuste 7 inordinate. 4 modis. s. re: causa: loco: 7 tēpore. Primo. n. male petit re. cum. s. io. sint debita 7 petant zo. huiusmodi ē petitio vsurarij. Secundo male petitur causa cuz. s. promisi tibi equuz vel. io. in optione mea: 7 tu petis pcise vnuz istorū vel vtrūqz. vel promisi certaz mercedez ob certaz causam: 7 tu nō facis 7 salariū petis: tūc quidē male petis. Tertio male petitur loco: puta promisi tibi soluere in loco vno: 7 tu petis in alio. ff. de eo qui cer. lo. l. z. Quarto et vltimo male petitur tempore vt si ante diem vel conditionez petitur debituz: vt puta promisi. io. ad annuz: 7 tu petis ante. vel promisi si impator italiaz intrauerit 7 tu vis habere ante conditionem extantem. Ne ergo oratio nostra sit iniusta et inordinata: debet fieri cum predictis determinationibus: sed quia determinatione rei petende dictum est in sermone precedenti. De determinatione pro cause quia. s. sit orandum tractabitur in sermonario de reprobatione vitiorū 7 cōmendatione virtutum: hic ergo de alijs breuiter tractanduz ē. Nā de determinatione temporis loquūtur verba proposita: quādo dicebat Jesus parentibus suis. Uos ascendite ad diem festuz hūc s. ad templuz orare. Ad memoriā igit sanctissime trinitatis more solito in presenti sermone de tribus orationis determinationibus tractabimus. Primo de determinatione temporis. Secundo de determinatione gestus. Tertio de determinatione loci.

Pars prima huius sermonis i qua declaratur quo tempore sit orandum.

Primo igitur in isto sermone querit vtrum omni tempore sit orandum. Uidetur eniz qz sic: per illud euangelij Luc. 18. O portet semper orare 7 nūqz deficere: sed oportet necessitatem inducit: g 7c. Preterea. j. Thessal. 5. Sine intermissione orate: sed vbi nulla intermissio nulla est temporis interruptio: ergo 7c. Preterea in ps. dicitur. Benedicaz do. in om. tem. sem. laus ei⁹ in o. m. sed he sunt oratōes: ergo 7c. Preterea Act. j. Erant apli pseuerātes vnanimit in oratione: sed aplorū opa bona nob relicta sūt in exemplum: g 7c. Preterea Ja. vlti. Multum valet oratio iusti assidua: ergo videtur: qz ad hoc qz sit efficax oportet qz semper sit facienda. Preterea Ecclesiastici. 18. Non impediaris orare semper: 7 non verearis vsqz ad mortē iustificari: ergo 7c.

Amplius Jo. chriso. ait in li. de cõpunctiõe cordis. Ab oratione nõ recedas ꝙ quousq́ accipias. Finis postulãti acceptio deprecãtis est: tũc cessa quando acceperis: imo nec tunc cesses sed persevera agens gratias ꝓ eo quod accepisti: vt perseueret tibi quod accepisti. Hec ille. Sed ꝯtra hoc arguiť sic. Semper orare nõ est in nostra potestate: sed. ff. de reg. iu. l. impossibiliũ nulla ẽ obligatio. ergo semꝑ orare nõ tenemur. Preterea Ecclesiastes. 3. Omnia tẽpus habent: ⁊ suis spatijs trãseunt vniuersa. Et postea sequitur: Tẽpus tacendi ⁊ tẽpus loquendi: ergo ⁊ oratio habet tẽpus determinatum sicut ⁊ reliqua. Preterea circa oꝑa nature oportet nos esse pro magna parte tẽporis intẽtos: ergo q̃ orationis sunt semꝑ facere nõ possumꝰ: ergo ⁊c. Hanc questionẽ declarat Alex. vbi. s. ⁊ beatus Tho. in. 4. di. 15. ar. 2. q. 3. Alex. autẽ ait. ꝙ oratio tribus modis habet considerari. s. cõissime sm ꝙ cõprehendit omnẽ actuz bonũ sm ꝙ diciť i gl. j. Thessa. 5. ibi. Sine inter. orate. ꝙ nõ cessat orare qui non cessat bene facere. Cõiter etiã diciť oratio sm ꝙ cõprehendit omnẽ actũ contẽplatiue ad deũ relatũ. Proprie etiã dicitur orõ ꝓut ẽ assensus ipsius aĩe ad deuz ad aliquid gustanduz vel ĩpetrandũ vel exsoluendũ. Quãdo ergo queriť: vtrũ semꝑ sit orandũ si intelligatur Primo mõ bene cõcedenduz est: ꝙ semper est orandũ. i. bonũ est semꝑ faciendũ: dũ adest facultas: ⁊ sic pñt itelligi auctoritates. s̃. ꝑmo adducte. Si vᵒ secũdo mõ cũ sꝫ Gre. vita contẽplatiua nõ sit in precepto. Vñ ait sic. Sine cotẽplatiua vita intrare pñt ad celestẽ patriaz qui bona que possunt oꝑari nõ negligunt. Hec ille. Jdeo plane dicendũ est sm viaz istam: ꝙ nõ semꝑ est orandũ. i. cõtẽplationi insistendũ. Si aũt tertio mõ ꝓut dicit ascensũ ad deũ: sic sm Alex. sunt duo consideranda in oratiõe sm statũ vie. s. orãtis facultas: et eius cuius dirigiť dignitas. Ex parte eius cui dirigitur oratio: cũ sit dignitatis incõꝑabilis semꝑ esset orandꝰ si possibilitas adesset. Ex parte eius qui orat distinguendũ est sm Tho. ꝙ oratio põt cõsiderari quantũ ad suaz essentiam: ⁊ quãtũ ad suam radicẽ siue causaz. Primo mõ oratio sꝫ se considerata nõ põt esse assidua vel ꝯtinua Quod probo triplici rõne. Primo rõne vite actiue: vite contẽplatiue: ⁊ corporee indigentie. ¶ Primo rõne vite actiue sic. Vita actiua quantũ ad suũ actũ vel exercitiũ ipedit ipsaz orationez: ⁊ qm̃ ipossibile ẽ vt aliquis simul occupetur circa actiones exteriores ⁊ vacet orationi sed oꝑibus vite actiue. s. oꝑibus misericordie: qñq́ teneť homo itẽdere: quia cadit sub ꝑcepto: vt dictũ est i tractatu de elemosyna: ergo hõ non põt nec debet semper orare. ¶ Secũdo mõ oratio nõ põt eẽ assidua rõne vite cõtẽplatiue sic. Oratio ẽ pars contẽplationis sm ꝙ dicit Hugo sed hõ non potest nec debet semꝑ contẽplationi vacare: ergo ⁊c. ¶ Tertio nullus i hac vita assidue põt orare rõne corporee indigẽtie. Naz apl's. 1. Cho. 15. ait. Prius qd̃ aĩale: deinde qd̃ spũale. Ex quo dicto sic arguo Vita aĩalis indiget cibo nõ aũt spũalis: sed corpꝰ nostrũ prius est aĩale q̃ spũale. Indiget ergo comedere bibere ⁊ dormire ⁊ alijs huiusmõi sine q̃bus pñs vita duci nõ põt: ex necessitate aũt pñtis vite retrahiť hõ ⁊ ipediť ne mens eius ferať in deũ orando: ⁊ sic pñt intelligi rões scd̃o supius adducte. Secũdo mõ põt oratio cõsiderari quãtũ ad suã causaz: ⁊ hoc mõ oratio põt esse assidua vel diuturna: ita ꝙ aliq̃s nũq̃ ab orõne cessabit ⁊ sic pñt itelligi rões ꝑ sup̃ adducte. ¶ Quõ etiã probať. 5. rõnibꝰ. Primo rõne affectionis. q2 cã orandi est desideriũ vite eterne: sꝫ desideriũ hñdi deũ in nobis debet eẽ continuũ actu vel habitu: g̃ ⁊c. Unde glo. sup illud. sine inẽmi. or. sic ait. Sine inẽmissione orate. i. vitã eternã cõtinue desiderate: ipsuz eni continuũ desideriũ boni cõtinua ẽ oratõ Hec ibi. ¶ Secũdo rõne deuotiõis sic: quãtitas alicuius rei ordinate ad finẽ: suo fini debet eẽ cõueniens. Exẽpli gratia. Cũ eni medicina ordineť ad sanitatẽ: quãtitas medicine tanta debet esse prout ẽ conueniẽs sanitati. Sic a simi i orõne ꝑcipue attẽdiť orãtis deuotio: ⁊ iõ vt ꝑ orationẽ possit deuotio diu cõseruari: oratio dꝫ eẽ prolixa vel diuturna si aũt orõnis diuturnitas siue ꝓlixitas tediũ aut fastidiũ faciat: tũc oratio nõ est diuturnius protrahenda: sed orãs debet se alijs rebus occupare. Unde sup illo vᵇbo Mat. 6. Orantes nolite multũ loqui. Augꝰ. sic ait. Absit ab oratiõe multa locutio sed nõ desit multa precatio. ¶ Tertio oratio nr̃a debet

esse continua rõne intentionis. Intẽtio eniꝫ
nostra debet eẽ vt oĩa in gloriã dei faciam⁹.
Ita dicit apl's. j. Chor. io. Quicq̃d faciti in
gloriã dei facite. Unde Augusti. Tũc recte
laudas deũ qñ nõ solũ verba sed opa in glo/
riã dei facis. Unde ñ solũ vox tua sonet lau
des dei sed etiã opa tua cõcordent cum voce
tua. Cũ eñi voce cantaueris silebit aliqñ vi/
ta tua: sic ḡ canta vt nũq̃ sileas. Hec ille. Ex
quibus verbis colligit: ꝙ intẽtio opi: ⁊ op⁹
intentioni deberẽt correspõdere: vt vtrũq̃
fiat in gloriã dei: sed intẽtio diuini honorꝫ
⁊ glorie continua debet eẽ: ḡ ⁊ oratio. ¶ 4º
oratio nostra debet eẽ continua rõne collati
muneris. Lꝫ eñi psona actualit ab oratiõe de
sistat: tñ ex virtute orõnis tria bona cõseq̃t
s. maiorẽ deuotionẽ: quia post orationeꝫ hõ
remanet magis deuotus: elemosynarũ lar/
gitionẽ: q̃a homo post orõnẽ remanet pius
⁊ sic elemosynas facit: ⁊ aliorũ intercessionẽ
inquãtũ suis beneficijs ⁊ elemosynis alios
prouocat vt p se orent: que tria sũt magna
dei beneficia. ¶ 5º ⁊ vltimo oratio debet eẽ
continua rõne statuti tẽporis. dicit eñi glo.
sup illo verbo. j. Thessal. 5. Sine inter. or.
qñ horis ⁊ tpibus statutis nõ desistit orare:
⁊ hoc ẽ semp orare: vt dicit Luc. 18. Opor/
tet sp. Dicendũ est aũt eum semp orare ⁊ nõ
deficere qui horis canonicis nõ desistit ora/
re: vel quia oĩa que iust⁹ facit ⁊ dicit ꝫ deũ
pro oratione reputant: Uel quia eternũ bo
nũ habitu semp desiderat: vbi nota ꝙ quan/
do xp̃us dicit: Oportet semp orare ⁊c̃. nõ in
tendit ꝙ nunq̃ interrũpat actus orationis
sed ꝙ nõ interrũpat quasi nunq̃ resũptur⁹
sicut faciũt quidã qui si statiꝫ nõ exaudiunt
a dño ab oratione desistunt. ¶ Confirmat
predicta Aug⁹ li. 2. cõtra maximianũ. 9. c.
dicẽs. Nullus dies: nulla hora: nulluꝫ mo/
mentũ tẽporis inuenit quo a scis orationes
deo vbiq̃ nõ fundant. Ab alijs hic ab alijs
alibi: cũ tñ ab orõnibus nullũ sit tẽpus imu
ne. i. qñ quidẽ diebus ac noctib⁹ cũ alij cibo
accepto reficiunt: alij quodlibet aliud agũt
alij dormiunt: nõ vtiq̃ desinit quos sanctũ
desideriũ orare cõpellat. Et sup. 37. ps̃. ideꝫ
ait. Qđ dicit apl's sine intermissione orate.
Nunquid sine intermissiõe genua flectim⁹
corpus prosternimus: aut manus leuamus:
vt dicat sine intermissione orate: hoc puto
sine intermissiõe non possum⁹ facere: Est ḡ
alia ratio. s. sine intermis. que est desideriꝫ.
Quidq̃d aliud agas si desideras supnã q̃etẽ
non intermittis orare: si vero vis intermit/
tere orare ñ intmittas desiderare. Cõtinuũ
desideriũ tuũ: cõtinua est vox tua. Tacebis
si amare destiteris: sed si semp manet chari/
tas semp clamas: si semp clamas semp desi/
deras: sed si semp desideras semp oras: Hec
ille. Et sic patet qualit oratio debet eẽ conti
nua ⁊ qualit nõ. ¶ Insup aduertendũ est
circa determiãtionẽ tẽporis orõnis assignã/
tur tres. s. hore a Bernardo p̃ueñiẽtes orõni
s. hora matutina: vesptina: ⁊ nocturna. Ho
ra matutina ẽ apta orõni: quia tũc a curꝫ ex/
terioribus adhuc sum⁹ ieiuni. Unde pp̃ha
ait. Mane astabo tibi ⁊ videbo. Et Sap. 16
Oportet p̃ueñire solẽ ad benedictõnẽ. Quã/
te aũt efficacie sit oratio matutina ostendit
Job. 8. Si diluculo psurrexeris ad deũ ⁊ oĩ
potenteꝫ fueris deprecat⁹: statiꝫ euigilabit
ad te. Naꝫ sicut filij israel mane colligebant
mãna. Exo. 16. Ita dulcedo spũs sctĩ tali ho
ra ĩpetrãda ẽ. Monemur etiã ista hora ora/
re. Exẽplo xp̃i de quo Mar. j. Diluculo val
de surgens Jesus abijt in desertũ locũ ibiq̃
orabat. Hora etiã vespertina cõpetens ẽ ora
tioni: quia tũc inuenimur ab impedimentis
digesti. Unde pp̃heta ait. Diri. oratio mea
sicut incen. in conspe. tu. ele. ma. me. sa. ves.
Monemur etiã ista hora orare. Exẽplo xp̃i
de quo Mat. 14. legit. Dimissa turba ascẽ/
dit in montẽ solus orare. Uespe aũt facto so
lus erat ibi. Hora etiã nocturna. i. in media
nocte cõuenienter ẽ orandũ propt quietem
mentis ⁊ corpis. Uñ propheta ait. Media
nocte surge. ad con. tibi. Monemur etiã ad
hoc exẽplo xp̃i. Luc. 6. vbĩ. ꝙ erat pnoctans
in oratione dei. Et sic patet pars prima.

Pars secũda huius sermonis in qua decla/
rat quõ habere se debeat orans in oratione.

Ecũdo in isto sermone querit de de/
s terminatione gestus ipsi⁹ orãtis. s.
de versione ad oriẽtẽ: genuflexione
⁊ huiusmõi si congrue fiant. Ad hoc Rn.
Alex. vbi. s̃. ꝙ oratio maxie prout ẽ sacramẽ
talis ⁊ satisfactoria habet virtutẽ ĩpetrandi
⁊ etiã significãdi rationẽ: virtus eñi ei⁹ im/
petrandi residet penes orantis deuotionem
⁊ feruorẽ: sed oratio significandi penes illud

quod exterius apparet. Unde Hugo in .2°
de sacris. parte. 9. in prin. sic ait. Sunt q̄dā
sacramēta in ecclesia in q̄bus ⁊ si nō princi-
paliter salus cōstet: tñ ex eis augeť inquātū
deuotio exerceť: ⁊ ex eis quedā constāt in re
bus: qualia sūt aqua aspersionis: susceptio
cineris: benedictio ramorū: cereorū: ⁊ hui⁹
modi. Aliqua in factis constāt qualia sūt si
gnaculū crucis: exsufflatio exorcizationis:
expansio manuū: incuruatio genuū: ⁊ hui⁹
modi. Aliqua in dictis constāt sicut ē trini-
tatis inuocatio: ⁊ hui⁹ mōi. Hec ille. Signa
igitur corꝑalia que sūt ī oratiōe vt iā patet
ad significādum sūt. Et quia duo sūt ī ora-
tione. s. qui orat ⁊ qui orať duo ꝑ hui⁹ modi
signa exteriora significanť: vnū ex parte dei
s. cōuersio ad orientē: in quo significať ꝙ sic
ex illa parte oriť sol ⁊ lux diuia nobilissima
inter oēs creaturas corꝑales: sic ad illū qui
super omnes creaturas ē excellēs ē orō diri
genda. Unde Aug⁹ li. 2. de sermone dñi in
monte sic ait. Cū ad orationez stamus con-
uertimur ad orientez vnde celū surgit: non
tanꝙ ibi habitet deus q̄si ceteras mūdi par-
tes deseruerit qui vbiqꝫ pñs ē: nō locorum
spatijs sed maiestatis potētia: sed vt admo-
neať anim⁹ ad naturā excellentiorē se cōuer
tere. i. ad deū cum ipsuz corpus quod terre-
nū est ad corpus excellenti⁹. i. celeste ꝯuerti-
tur. Hec ille. Quedaz etiā sūt signa ex parte
nostra in oratiōe: ad significandū: sicut sūt
incuruatio genuū: vbi significať vera humi-
litas ⁊ reuerētia: expansio manuū vbi signi-
ficať dñice passionis credulitas ⁊ ei exhibē-
da obediētia ⁊ tonsio pectoris vbi significať
debita de pctis pnia: que oia non tam sūt de
orationis necessitate ꝙ sunt de cōgruitate: ⁊
sic patet pars secūda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua decla-
ratur: vtrū in omni loco sit orandum.

Ertio queriť vtrū in oi loco sit orā-
dū. Ad q̄d simpliciť rñdeť ꝫ Ale.
ꝙ duplex ē orādi mod⁹ publice. s. seu canōi-
ce ⁊ priuate: ⁊ vterqꝫ modus in oi loco fieri
pōt: qr nullus loc⁹ a laude dei excludiť. Uñ
ꝓpheta ait. In oi loco dñationis eius. Be-
nedic aīa mea dño. vbi ⁊ glo. sic ait. Ubi nō
dñatur. ibi non benedicať: vbiqꝫ est: vbiqꝫ
bñdicať: nullus excusatur: sicut ꝫ nulla cre-
atura: sic nullus loc⁹ a laude dei excipiť. Hec
ibi. Eodē mō dicēdū ē quātū est ex parte lo-
ci de ipsa orone. ¶ Aduertēdū est tñ ꝙ ora-
tiones priuate que secrete debēt fieri inť orā-
tez ⁊ deū: iste maxie hñt fieri in secreto loco
seu priuato. Unde Isido. li. 3. d̄ sūmo bono
c. 3. ait. Oratō priuatis locis opportuni⁹ fū
ditur magisqꝫ optatū ipetrat dū deo tm̄ te-
ste depromiť. Alie autē orationes q̄ canoni
ce sunt sicut psalmodia ⁊ hui⁹ mōi que ab ec-
clesia instituta sūt melius fiunt in ecclesia ad
hoc ordinata. Unde propha ait. In eccle-
sijs benedicite dño. Et Mat. 21. dñs dice-
bat. Domus mea: domus oratiōis vocabiť
Patet exēplū. 3. Reg. 8. de Salomone qui
dixit templū esse oratiōis locū. Uñ Dama.
li. j. c. 16. ait. Diceť ecclesia locus dei hic ē in
glorificationē eius velud quoddā templum
determinauim⁹: in quo ⁊ eas q̄ ad deuz sunt
intercessiones facim⁹. Hec ille. Conceden-
duz est igitur ꝙ in oi loco est orandū: sed ꝓn
cipalius in ecclesia dei: ⁊ hoc propť q̄nqꝫ ra
tiōes. ¶ Primo ꝓpter forme gñalis obser-
uationē: quia in ecclesia nihil aliud debet fi
eri nisi exercitiū orationis. Uñ Aug⁹ super
illud. Domus mea ⁊c. ait. Nemo ī oratorio
aliq̄d agat nisi id ad quod factū est. Et iō. 43
di. c. in oratorio. diciť. In oratorio ꝑter orā
di ⁊ psallēdi cultū: penitus nihil agať vt no
mē huic ⁊ opa iugiter ipensa cōcordēt. Hec
ibi. ¶ Secūda rō est propť mutuā mēbroꝝ
ad orandū inuitationē: quia in ecclesia vn⁹
inuitať ex deuotione alterius. Unde Coll.
3. apl's ait. Cōmouētes nos metipsos ī psal-
mis ⁊ hymnis ⁊ cāticis spūalib⁹: cātantib⁹
in cordibus vestris deo. ¶ Tertia ē propť
loci deuotionē: quia ecclesia ē locus ad deuo
tionez excitās. Unde Chriso. sup illud. Do
mus mea ⁊c. sic ait. Ingressus Jesus vrbez
primo tēpluz adijt dans formam religiosis
vt quocūqꝫ imus: primo ad domū oratio-
nis si ibi est accedamus: ⁊ per orationez deo
cōmendati sic ad negocia agenda succedam⁹
Hec ille. Ex cui⁹ verbis patet ꝙ in ecclesijs
magna est deuotionis excitatio: tū quia deo
spūaliter cōmendamur: tū quia formaz reli
gionis imitamur: vt in prima ratiōe tracta-
tum ē. ¶ Quarta rō est ꝓpter angeloꝝ ma-
iorē frequētationē ob dñici corꝑis reueren-
tiaz ⁊ honorē. Quod figuratū ē Gene. 18.
vbi Jacob lapidē erexit in titulū: qui signi-

ficat ecclesiã. Et iõ dixit. Lapis iste vere do
mus dei: vbi vidit angelos in scala ascẽden-
tes 7 descendẽtes: quia in ecclesia descẽdunt
angeli 7 ascendũt deferẽtes orationes ꝑcan
tiũ in conspectu dei. ¶ Quinta 7 vltia rõ ẽ
proptẽ faciliorẽ ipetratrionẽ. qõ satis datur
intelligi. 3. Reg. 8. vbi orabat Salomon: ꝙ
dñs vellet clamantes ad se in suo tẽplo exau
dire di. ad dñm. Si populus agens pniaꝫ 7
confitens noĩ tuo venerit 7 adorauerint de-
precatiqꝫ fuerit in domo hac: Exaudi in ce
lo 7 dimitte populo pctm̃. 7 sequit. c. 9. ꝙ do
min⁹ rñdit. Audiui orationẽ tuã 7 scificaui
domũ hãc quã edificasti mihi: eruntqꝫ oculi
mei 7 cor meũ dieb⁹ cũctis ibi. Uisis igitur
7 sufficieter determinatis que dicta sunt de
oratione. s. quõ exaudiũtur bõi 7 mali: 7 cui
facienda est oratõ: 7 quõ 7 pro q̇bus fieri de
bet: necnõ quid 7 quo loco 7 tẽpore orare et
petere debeamus. Uacem⁹ totis virib⁹ ora
tioni 7 cõtemplatiõi vt sic merita nr̃a cumu
lantes ad illaꝫ patriaꝫ peruenire mereamur
vbi ille qui pro nobis orauit 7 nos orare do
cuit: cũ pr̃e 7 spũ scõ suo viuit 7 re. 7c̃. amẽ.

Feria quarta post dñicã de passiõe: de re-
stitutionibus Sermo. 78.

e Go vitam
eternã do eis 7 nõ peri
bunt in eternũ. Jo. 10.
Ad cõplemẽtũ huius
cõpendij de pnia frẽs
charissimi sequit post
tractatũ de satisfactio
ne facienda deo: aliqua ꝑtractare de satisfa-
ctione facienda homini que maxime ꝯsistit
in restitutione bonorũ alienorũ. Nã inter ce
tera que ad salutẽ nostrã sũt necessaria hoc
s. restituere aliena ꝑmaxime necessitatis exti-
mat: sine qua restitutione oĩs penitẽtia ina-
nis 7 vana reputat: per illã regulã famosis-
simã. d re. iu. li. 6. c. peccatũ. s. Nõ remittit
pctm̃ nisi restituat male ablatũ: vt ergo dis
ponere te possis ad veraꝫ penitẽtiã ꝑagẽdã,
7 in futura septimana digne ad sacraꝫ coĩo
nem suscipiendã aliqua breuiter de restituti
one alienorũ his diebus ꝑtractabim⁹. Quã
restitutionẽ qui facere voluerint de eorum
erunt nũero: de quibus loquitur dñs in ver
bis propositis di. Ego vi. eter. do eis. s. satis
facientib⁹: restituentibus: 7 nõ ꝑibũt in eter
nũ. De restitutionibus igit tractãtes ꝑmo et
principaliter. Quid sit restituendũ videre li
bet. Tria nãqꝫ sunt bona que possum⁹ ꝑxi
mo auferre: que ablata restituere necesse est
Bona fortune: bona fame: bona aĩe: relin-
quendo bona nature siue corꝑis causa breui
tatis. In pñti igit sermõe solũ de fortune bo
nis pertractabimus: pro q̇bus dat ista regu
la generalis. Qd oẽ dãnũ quod q̇s dat: aut
causa efficax est vt det satisfacere obligatur
Ex qua regula tres considerationes annotã
tur. Prima ẽ ꝙ restitui debẽt oĩa ablata ꝑ
rapinã. Secũda ẽ ꝙ restitui debẽt oĩa abla
ta per furtũ. Tertia ẽ ꝙ restitui debent oĩa
ablata per vsuram.

Pars ꝑma huius sermonis in q̃ declarat
ꝙ restitui debẽt ablata ꝑ rapinã.

p Rimo igit i isto sermone dico ꝙ oĩa
ablata ꝑ rapinã debẽt restitui. Naꝫ
oẽs raptores: ꝑdones: 7 pirrate: 7 cõ
similes deteriores sũt ꝙ̃ ipsi fures: sicut pa-
tet. 14. q. 5. c. penale ẽ. vbi Aug⁹. ait. Pena
le ẽ occulte auferre: multo maioris pene 7 vi
sibilit eripe. Hec ibi. Aiteni phs. 5. Ethi².
ꝙ furtũ distinguit a rapina: quia furtũ est
occultũ: rapina ꝟo violenta: que duo habẽt
rõnẽ peccati ex hoc ꝙ acceptio est inuolũta-
ria ex parte ei⁹ cui aliquid subtrahit. Inuo
lũtariũ aũt dr̃ dupliciter ꝫm phm. 3. Ethi².
s. per ignorantiã 7 violẽtiam. Et iõ aliaꝫ ra
tionẽ peccati habet furtũ: 7 aliã rapina. Un
btũs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 66. ar. 9. probat rapinã
grauiorẽ furto rõne triplici. ¶ Primo vt
qr dictũ est: in vtraqꝫ ẽ iuolũtariũ: ita tñ ꝙ
in furto ẽ aliq̇d per ignorãtiã: in rapina aũt
ꝑ violentiã. Magis aũt est inuolũtariũ ali
quid ꝑ violentiã ꝙ̃ ꝑ ignorantiã: qr violen-
tia directius opponit volũtati ignorãtia: et
iõ rapina graui⁹ ẽ furto. ¶ Secũdo qr ꝑ ra
pinã nõ solũ infert dãnũ in reb⁹ ſ etiã agit i
quãdã ꝑsone ignominiã 7 iniuriã: 7 hoc pre
ponderat dolo vel fraudi que ꝑtinet ad fur-
tũ. ¶ Tertia qr graui⁹ punit rapina ꝙ̃ fur
tũ vt patet in. d. c. penale. Quecũqꝫ igit per
rapinã ablata sunt: restituere necesse est: vt
habetur in. l. duobus. §. si quis iurauit. ff.
de iureiurando. Et in. l. si te. C. quod me-
tus causa. Sed aduertendum est: ꝙ ad ra
pinam pertinet res inuentas non restituere

ſed retinere. vnde. 14.q.5.c.ſi quid dẽ. Si q̃d inueniſti ⁊ nõ reddidiſti rapuiſti: quãtũ potuiſti feciſti: quia nõ plus iueniſti. Qui alienũ negat tolleret ſi poſſet: deus coꝛ interrogat nõ manũ. ⁊ i.c. multi. Hiero. ait. Multi ſine pctõ putant eſſe ſi alienũ quod inuenerint teneant ⁊ dicũt: De⁹ mihi dedit: cui habeo reddere? Diſcant hoc q̃ peccatũ ſimile eẽ rapine: ſi quis inuẽta nõ reddit. Unde. ff. de furtis. l. falſus. ſ. qui alienuz dicit. Qui alienũ quid iacens in terra lucrifaciẽdi cã ſuſtulit furti aſtringit̃ ſiue ſcit cuius ſit ſiue ignorauerit. Et hoc quidẽ rõnale eſt: qꝛ ex q̃ ſcit rez nõ eẽ ſuaz ſupponere debet eẽ alienã: vt habetur. l. j. C. de theſauris li. 10. ⁊ C. vnde vi. l. conquerebat̃. ¶ Sciẽdũ eſt tñ ſꝫ Ri. in. 4. di. 15. ⁊ Tho. vbi. ſ. Et Alex. in. 3. pte in tracta. de ꝑceptis. ꝑcepto. 7. ꝙ quedã ſũt que nunq̃ in bonis alicuius fuerũt: ſicut lapilli ⁊ gẽme que ſũt in littoꝛe maris: ⁊ talia iure naturali ſtatim inuẽtoꝛis fiũt. Quedã autẽ res inuẽte fuerũt õ propinquo alicui⁹ hominis ⁊ tũc ſi quis eas accipit nec aĩo retinendi ſed reſtituendi dño cuius erãt nõ committit rapinã: alit̃ ſic: ſicut patet in capitulis ſupꝛa allegat̃. Hoc idẽ affirmat Alex. i. 3. ꝑcepto. 7. ꝙ ſi q̃rit̃ q̇d de theſaurĩ ſub terra inuẽtis faciendũ eſt: cũ non ſit eoꝛũ aliquis vere poſſeſſoꝛ. R. ſm leges. ff. de acqui. re. do. l. ſi is. in pꝛin. inſti. de re. diui. §. idẽ lapilli. ⁊. §. theſauros. ⁊. C. de theſauris. l. j. li. x. ꝙ ſi inuentoꝛ tales theſauros iueniat i agro alieno nõ data opera medietatẽ tm̃ tenetur dare dño agri: ſi aũt data opa reſtituat totũ: ⁊ iõ dicit Bal. in rubꝛica. ff. õ rerũ diui. ꝙ ſi aliquis in fũdo ſuo repit pecuniã in foꝛmã theſauri in quodã vaſe ſub terra abſconſo: tunc habet locũ predicta diſtinctio: ſec⁹ ſi repit pecuniã ſpſam: quia tũc illã tenetur indiſtincte reſtituere. ¶ Qñ ſi querat̃ iterũ quid debeat facere inuẽtoꝛ huius rei. Dicendũ ſm Sco. ꝙ rez inuentã alicui pſone publice cuſtodiendaz debet tradere: ⁊ ſine aliqua fictione cõpetentem opaz dare: vt repꝛiat eum q̇ rez amiſit: ⁊ ſi illuz reperiet ⁊ qõ illius fuerit p circũſtantias certi⁹ fiet reſtituet illi: ſed ſi talis nõ repiatur debet ab iuentoꝛe pauperibus erogari pꝛo anima illi⁹ cuius res fuit. quia ſm Sco. cui non põt tẽpoꝛaliter reddi debet ei ſpiritualiter ſatiſfieri vel ſi ipſe indigens foꝛet: eam retinere poteſt ⁊ hoc ſm quoſdam auctoꝛitate penitentiarij ſui ſiue dioceſani. Et ſic patet pars pꝛima.

Pars secũda vbi declarat̃ ꝙ omnia ablata per furtum reſtituenda ſunt.

Secundo dico ꝙ omnia ablata p furtum reſtitui debẽt. iuxta omnẽ modũ ſm quez omnia ablata p rapinã reſtituenda ſunt: ſicut in pꝛecedẽtib⁹ capitulis de raptoꝛibus dictuz eſt. ¶ Sed hic oꝛit̃ dubium: Quid faciet ille qui nõ poteſt rehabere rem ſuam ⁊ debituz ſuuz per viam iuris ⁊ iuſticie: nũquid poterit ſibi ipſi ſoluere per occultuz furtum. Ad hoc reſpondet Henricus de Gandauo i quolibeto ſuo di. ꝙ talis non peccat nec in modo recuperãdi: nec retinẽdo rem ſibi recuperataz: ex quo nõ poteſt per publicaz iuſticiaz ipſaz recuperare. Et huius ſententie videtur eſſe Aug⁹. 14. q. 5. c. non ſane. di. Nõ ſane quicq̃d ab inuito ſumitur iniurioſe aufertur. Nam pleriq̃ nec medico volunt reddere honoꝛẽ ſuũ nec operario mercedem: nec tamẽ hoc quod ab inuito accipiunt per iniuriam accipiunt. Idem videtur ſentire Inno. in. c. olim. de reſti. ſpo. in ſecũda opiõne. in glo. ſuper verbo verum. ¶ Sed aduertendũ ſm alios ꝙ ꝑdicta habent intelligi niſi occurrat aliquod iſtoꝛuz periculoꝛum. Pꝛimũ periculuz eſt: ſcandali fraterni: quia pꝛoximo inocẽti pꝛo furto poſſet imponi qui culpaz non haberet ¶ Secundum periculuz eſt pꝛopꝛie iſamie qua quis fur de facili poſſet credi. ¶ Tertium piculũ eſt pꝛopꝛie pſone vł vite: qꝛ ſi hoc p teſtes efficacius pꝛobaret̃ tãq̃ fur iuſte puniri poſſet. ¶ Quartũ piculuz eſt ipſi⁹ aĩe: quia ſi daret̃ ſibi iuramentũ ſi abſtuliſſet rẽ ablatã: aut ſciret q̇ eaz clanculo recepiſſet de facili piuriũ incurri poſſet. Et iõ ſtatutũ eſt ne q̇s faciat ſibi iuſticiã. C. ne quis in cã pꝛopꝛia. l. j. Pꝛĩo ne liceat vnicuiq̃ raptoꝛi vel furi dicere. Ego nõ rapui ſed qõ mihi debebat̃ tm̃mõ mihi ſolui. Scõo ne diſcoꝛdie naſcerent̃ ſi ꝑter oꝛdinatũ iudiciũ de reb⁹ alterius vn⁹ q̇ſq̃ ſibi ſoluere poſſet. Tertio q̇a vn⁹ q̇ſqꝫ ſibi ſoluẽdo ꝑciũ rei ſibi debite pl⁹ debito de facili extimaret: ⁊ ꝑciũ rei alteri⁹ minus debito de facili extimaret. Unñ Deutrono. 16. ſcriptum eſt: Iuſte quod iuſtum eſt exequeris. Dicenduz eſt ergo ꝙ talis cre

ditorꝺꝫ ꝓcurare ꝑ viā publicā sibi satisfieri
q̇ si nō pōt tm̄ in duobꝰ casibꝰ ꝓpt̄ pericula
p̄dicta ꝺe rebꝰ ꝺebitoris sibiipsi restituē pōt:
⁊ hoc etiā intellige si clarū est q̇ ꝺebeat hr̄e
secꝰ aūt si esset dubiū. Primo. s. qñ casu rex
ipsiꝰ ꝺebitoris efficit̄ dispensator. 2º. qñ res
aliq̄ ꝺebitoris ad ipsū ꝑ aliā viā licite euenit
Q̄ si queraẗ: si hō hoc nō cōsiderās sibi sol
uit nūquid peccat aut restituere obligetur?
Dicēdū q̄ nisi ī p̄dictis duobꝰ casibꝰ hō sic si
bi satisfaciens sp̄ peccat ꝓpter ꝑiculū cui se
exponit. Argm̄ extra ꝺe cle. excō. mi. c. illud
⁊ ꝺe tali pctō pniaꝫ ꝺebet facere. Satisfacere
aūt nō teneẗ nisi plus sibi ꝺebito exsoluisset
vel nisi in nō satisfaciēdo aliq̇ ꝺe predictis
ꝑiculis imineret. Argm̄ ad hoc extra ꝺe noui
oꝑis nūcia. c. cū ex iniūcto. §. suꝑ eo. Ratio
p̄dictoꝝ est: q2 si sic retineret vel ꝯ ꝓximū vl̄
ꝯ se ꝑuerteret iusticiā nāle: cū ꝓpter rē tēpo
ralē postponeret rē maiorē. s. famā vitam ⁊
animā suā. ¶ Sed diligēter aduertendū ē
ad ꝺeclarationē dictoꝝ in istis duabꝰ ꝑtibꝰ.
Q̄ nō solū p̄ncipales raptores ⁊ fures obli
ganẗ ad restitutionē: sed etiā qui in dānis
ipsoꝝ dant cām efficacē. i. sine qua verisimi-
liter p̄sumi pōt q̄ tale damnū nō contigisset
per illā regulā famosam que haheẗ in vi. et
clam da. c. si culpa. ⁊. ff. ꝺe vi bonoꝝ rapto. l.
pretor. §. penul. ⁊. ff. locati. l. videamus. §.
finali. Et. ff. ꝺe edili. edi. l. q̄ si nolit. §. si mā
cipiū. ff. ad legē aquiliā. l. qui occidit. §. in
hac. vbi diciẗ. Qui occasionē dāni dat. dā.
da. videẗ. Sed cuius ꝺerbi intellectū oēs ta
les cooꝑatores talē prestantes cām effica-
cem insolidū restituere obliganẗ nisi per re-
liquos cooꝑatores institutio fiat: ⁊ si tota
fiat ab vno tunc s̄m Sco. ⁊ Hosti. quilibet
alius teneẗ ei ad tantū quātū sua partialis
cooperatio satisfacere obligaẗ. Et s̄m Tho.
Si principalis in facto soluit oēs aliȷ. s. qui
fuerunt ab eo inducti liberati sunt. ¶ Est
etiā notandū: q̄ si hō nō est cooꝑatus in to-
tū sed solū in aliquā partē nō teneẗ restitue-
re nisi tm̄ illā partē. Multi igitur sunt qui
dant cām efficacē rapine ⁊ furto: aliq̄ dant
facto siue auxilio. Unde si aliquis coītatus
est raptorē qui nullatenus sine sua societa-
te iuisset ad rapinā: vel etiā si iuisset rapere
nō potuisset s̄m Inno. ⁊ Hosti. extra ꝺe ho-
mici. sicut dignū talis teneẗ insolidū: si aūt
illā rapinā sine ipso oīno etiā fecisset: tūc te-
neẗ ꝺe illa ꝑte que ad eū ꝑuenit. Aliq̄ dant
cām efficacē cōsilio: vt cū quis prestat consi
liū ad rapinā ⁊ furtū: aut cū quis dat consi-
liū q̄ homo nō restituat aliena: sine quo cō
silio talia non fierent. Argm̄ a simi. extra ꝺe
sen. excō. c. nuꝑ. in glo. Concor. Rica. in. 4.
dis. 15. Aliqui dant cām efficacē scripto vt
ꝑ falsum testamētū seu instrumētū vl̄ aliaꝫ
scripturā falsam. Si quis dānificeẗ iniuste
ille qui scripturā falsificatꝰ satisfacere obli-
gaẗ insolidū. l. i. ff. ꝺe magistratibꝰ cōueniē.
⁊ in. l. qui tabulas. ff. ꝺe testa. Aliqui dant
cām efficacē statuto: faciētes statuta grauia
siue leges iniquas in dānū ꝓximoꝝ. Naꝫ te-
nenẗ restituere oē dānū quod ex illis statu-
tis secutū ē. Siliter oēs predicta statuta ob-
seruātes s̄m Duranm̄ tenenẗ restituere oīa
illa que occasione obseruationis eorū facte
ꝑ eos aliȷ iniuste lucrati sunt. Aliqui dant
cām efficacē p̄ceptione siue cōmunicatione.
vnde aduertendū q̄ ille qui iubet fieri ṗorꝝ
principalior cā est quā executor precepti: ⁊ ꝑ
cōsequēs plus influit ex quo quidē est fortiꝰ
obligaẗ. xi. q. 3. c. iulianus. ⁊. c. si is qui p̄est.
Aliqui dant cām efficacē diffamatione di
cētes aliquē spoliatiōe dignū ⁊c̄. siue adula
tione laudando malefactorē quasi strēnuū
ad hoc. 93. dis. c. si inimicꝰ. Aliqui dāt cām
efficacem nō ꝺefendendo siue nō obuiando:
vnde s̄m Sco. Si quis ex officio tenetur a
dāno alterū ꝺefensare ⁊ negligit potens si-
ne ꝑiculo ꝓprie persone: insolidū restituere
obligatur: huiusmodi sunt medici: notariȷ:
officiales: ꝓcuratores: stiꝑendiariȷ: ⁊ capi-
tanei. Nam capitaneus habens multos sti-
pendiarios ad restitutiones teneẗ ꝺe omni
dāno q̇ iniuste inferūt si obuiare pōt ⁊ nō
facit: vt habeẗ in. l. quoniā multa. C. ad le-
gē iuliā ꝺe vi publica vel priuata. Siq̄s aūt
obuiare pōt ⁊ non facit: non habens ad hoc
officiū licet mortaliter peccat: tamē restitue
re non teneẗ. Aliqui dant cām efficacē nō
manifestando. Nam s̄m Sco. si quis requi
situs in iudicio vt manifestet furta vel ra-
pinas: si nō īminet sibi periculū status vel
ꝑsone talis inq̄tū nō manifestādo dānū ꝺē
quod inde sequiẗ leso satisfacere obligatur.
Ad hoc facit extra ꝺe furtis. c. qui cum fu-
re. ⁊. xi. q. 3. c. quisquis. vnde s̄m Bal. in. l.

presbyteri. C. de epis. ⁊ cle. Non solum fal/
sus testis est ille q̄ loquit̄ falsū: sed etiā q̄ no
uit veritatē ⁊ tacet cū interrogat̄. Aliqui
dant causam efficacē nō iuste grauādo: sicut
ille q̄ habet ponere collectā ſm cuiuslibet fa
cultatē aliquos alleuians: ⁊ reliquos iniuste
grauans. Talis inq̄ tenetur de illato dāno
satisfacere lesis si eos reꝑire pōt: ⁊ quicquid
inde lucratus est paupibus dispēsare. Si āt
reꝑire non pōt lesos: debet oīa p̄dicta paupe/
ribus erogare. Aliqui dant cām efficacē re
ceptione siue cōseruatione. Nam si quis re/
cipit siue cōseruat ablata ne inueniri possint
⁊ restitui insolidū obligat̄. ff. de receptatori
bus per totū Titu. ⁊. C. ad. l. iuliā de vi pu
blica in. l. crimen. ⁊. xi. q. 3. q̄ consentit. Ali/
qui dant causam efficacē ēptione. Nā si q̄s
sciat rem alienā ablatam ⁊ illam emit ani/
mo retinendi obligatur restituere dn̄o suo.
ff. de conditione furtiua. l. in re furtiua. ⁊. C
de furtis. l. manifestum. extra de re. spo. in
. c. grauis. Et hoc intellige ꝙ restitui debet
sine precio: obstat enim sibi sua turpitudo.
Dicit tamē Alex. i. 4. Q. ꝙ talis pōt rem suā
restituere vendēti: vt recipiat preciū qd̄ ipse
dedit. Magis eni pōt prouideri sibi q̄ alte
ri: debet tamē adducere furē ad hoc vt resti/
tuat ea bona domino rei. Si āt emit ablata
credens iuste esse possessa: si postea nouerit
rem istā fuisse raptā restituere obligat̄. Ali
ter nō. C. de furtis. l. 2. Tenet̄ etiā existētes
satisfacere fructus: de cōsūptis aūt nō tenet̄
vt. l. fructus. l. si ex diuerso. §. finali. ff. de rei
vendica. Si aūt quis emat ablata vt reddat
ipsa dn̄o suo qui verisimiliter nō erat aliter
habiturus: tūc vtiliter gesserit negociū dn̄i
rei: poterit totū recuꝑare preciū ⁊ interesse
suū. Et breuiter quicq̄d sibi adest ex illis vt
merces: fructus: vel sil̄e restituere obligat̄: et
quicq̄d sibi abest vltra p̄ciū moderate expen
se repetere pōt. Si aūt ille dn̄s rei nō inue/
niat̄: tunc quicq̄d res ipsa valet vltra illud
qd̄ emptori ipsi debet̄ paupibus erogandū ē
⁊ hoc ſm Ray. publice fiat vt suspicio eui/
tet̄ impediēdo ne. s. Aliqui dant cām effica
cē quis aliqd̄ officiū vel būficiū: vel aliquod
donū vel lucrū optineat: tunc eni ſm Tho.
2a. 2e. q. 62. aut talis īpediens īpediuit eū
iuste: vt si intendēs honorē dei vel vtilitatē
ecclesie ꝓcuret ꝙ det̄ alicui digniori: ⁊ tunc
in nullo tenet̄: aut īpediuit iniuste. s. propter
odiū ⁊ vindictā ⁊ silia: ⁊ tunc si non erat ad
huc firmatū ꝙ daret̄ ei tenet̄ ad aliquā cō/
pēsationē pensatis cōditionibus ꝑsonarum
Si autē iam determinatū erat ꝙ daret̄: im/
pediens tenet̄ ad restitutionē equalentē ſm
suā facultatē. Ricar. tamē in. 4. dis. 15. cir/
ca hoc distinguit: quia aut homo facit hoc
intētiōe dānificandi aliū: aut cōsulēdo vt ꝓ
prie vtilitati. Primo modo tenet̄ ad resti/
tuendū eo modo quo dictū est. Secūdo āt
modo nō tenet̄. Nam. ff. de re. iu. l. nemo di
citur. Nemo dānū facit nisi qui facit qd̄ ius
facere nō habet. Aliqui dant causam effica/
cē cōsentiēdo ꝙ in tali debet quādo sine tali
consensu talis dānificatio subsecuta nō esset
Patet hoc. 2. q. i. notū sit. Idē quoq; dicen/
dū ē: si aliquod dānū illatū sit nomine tuo:
⁊ tu hoc sentiēs habens ratū: tūc insolidum
obligaris ſm Ray. xi. q. 3. qui cōsentit. ⁊ ex/
tra de restitutione spo. c. cū ad seculū. quia
ſm Sco. talis dictus ē consensus interp̄tati
uus. Aliqui dant cām efficacē participādo
qui. s. de rapina vel furto edunt vel dono ali/
ter recipiūt. Nam oīa restituere obligantur
quod tamē intelligendū ſm Hosti. nisi con/
sumpta essent anteq̄ intelligerēt illa de rapi
na fuisse. C. de rei vendi. l. certū est. Aliqui
postremo dāt cām efficacē occultando vl̄ de
struēdo: sicut sūt notarij q̄ occultant vel de/
struūt testm̄: vn̄ nō soluūtur legata ad pias
causas nec alia debita nec fiunt restitutiōes
Nam tales si taliter destruūt quod reperiri
possunt tenēturad restitutionē oīū p̄dicto
rū. Si autē solum occultent grauissime pec
cant: nec absolui possunt nisi illa reuelēt: nō
tamē credo eos ad restitutionē teneri: cum
heredes creditoribus semꝑ remaneant obliga
ti. Hoc idem intelligendū est de quibuscūq;
alijs scripturis siue mercatorū libris ⁊ con/
silibus. De restitutione aduocatoꝝ: procura
torū: iudicū iniuste sentētiātiū: male accu/
santiū ⁊ testificantiū: lusorū: ⁊ cōsimiliū ⁊
etiā prauoꝝ mercatoꝝ: dicit̄ in sermonario
de tribus pctis principalibus tractatu de aua
ricia: ideo hic causa breuitatis omitto. Et
sic patꝫ pars secunda.

Pars tertia in qua declarat̄ ꝙ restituenda
sunt oīa oblata per vsuram.

t Ertio dico ꝙ oīa ablata ꝑ vsurā re/

ſtitui debẽt tãꝙ male ablata ꝑ regulã gene-
ralẽ in exordio dictã. Sed hic oriũť tria du
bia. ¶ Primũ ẽ ſi vſurarij teneť reſtituere
q̇cq̇d ex rebus vſurarijs lucrati ſũt. Ad qḋ
dicendũ ẽ ſm Sco. in. 4. diſ. 15. ⁊ Ric. ibidẽ
⁊ Tho. vbi. ŝ. ⁊ Alex. lombar. ꝙ res ab vſu
rarijs ꝑ vſura ſeu vſuris recepta: aut eſt de
ſui natura lucroſa aut non. Primo mõ ſi eſt
lucroſa ſicut ſũt domꝰ: vinee: agri ⁊ cõſilia:
tũc nõ tm̃ res ipſa ſed etiã earũ ꝓuentus re
ſtituẽdi ſũt. Rõ eſt: q2 tales fructꝰ ſunt rerũ
quaꝝ alius dñs ẽ: põt tñ inde deducere expẽ-
ſas ⁊ ſuas opas moderatas. 2° aũt modo ſi
res non eſt lucroſa: quia. ſ. fuerunt denarij:
frumentũ: vinũ: oleũ: ⁊ ſilia: tũc ſufficit re-
ſtituere qḋ receptũ eſt: vnde ſi vſurarius ex
pecunia vſuraria negociať ⁊ lucrať: vel in-
de pdia emit ⁊ fructus ꝑcipit non teneť re-
ſtituere: q2 tale lucrũ nõ eſt pecunie fructus
ſed hũane induſtrie actꝰ ⁊ poſſeſſiones inde
empte ſemꝑ de iure ad periculũ vſurarij cur
runt. ¶ Eſt tñ aduertendũ ſm Alex. lom
bar. ⁊ pdictos doc. Qḋ dãnũ qḋ accidit ĩiu
riã paſſo dupliciť accidere põt. Primo mõ
ꝑ ſe ⁊ directe dať ab vſurario dãnũ iniuriã
paſſo: ⁊ tũc vſurariꝰ ſatiſſacere obligať: q2
. ſ. in expoliatione talis pecunie incurrit dã-
nũ: quia neceſſe fuit ſibi vẽdere poſſeſſionez
vel accipe ab alio pecuniã ſub vſur]: vel quia
domũ ſuã ꝓpter hoc vilius vendidit ⁊ ſilia:
tũc in tali caſu vſurariꝰ hoc dãnũ reſtituere
obligať. Rõ hec eſt: q2 vſurariꝰ illius dãno
cauſam efficacẽ pſtat ꝑ regulã in ꝑte prece-
dẽti dictã. Secũdo mõ dat vſurariꝰ dãnuz
ĩiuriã paſſo ꝑ accidens ⁊ indirecte: q2. ſ. nõ
ſecutꝰ eſt homo aliquã vtilitatez: ſiue aliqḋ
lucrũ qḋ ex pecunia intendebat vel cõſequi
potuiſſet: ⁊ tale dãnũ reſtituere non teneť:
q2 pecunia de ſui nã nõ habet ꝑtẽ: ⁊ hec ſnia
eſt verior ſm Sco. ¶ 2m dubiũ eſt ſi ille q̇
pecuniã mutuauit vſurario ad fenerandũ
obligať reſtituere vſuras: quas vſurariꝰ ex
illis lucratꝰ eſt. Ad qḋ dicenduz ſm Alex.
lõbar. ⁊ Guiel. ꝙ non obligať ſm quoſdaz
niſi inq̇ꝫtũ ꝑuenit ad eum: nec inſuper ĩ duo
bus alijs caſibus: vt puta cum quis ſocieta-
tẽ contrahens cũ alio ad exercendũ fenꝰ: vl
cũ quis vſurario dat pecuniã ꝓ lucro parti
cipando: mouenť etiã tales ad hoc ſentien-
dũ ꝓpter differentiã que eſt inter rapinaz ⁊
furtũ ex vna ꝑte: ⁊ vſurã ex alia ꝑte: ⁊ penes
voluntariũ ⁊ inuolũtariũ. Ex qua q̇dẽ dif-
ferentia ortũ habet q̇ḋ in his caſibus potior
eſt cõditio vſurarij ꝙ raptoris vel furis: q2
rapina ⁊ furtum cõtra voluntatẽ dñi perpe
trañť. Et ideo in huiuſmodi reſtituere obli
gañť qui ad hoc preſtat cauſam efficacẽ nõ
autẽ in vſura. ¶ Tertiũ dubiũ eſt. Si acci
piẽs mutuũ ad vſurã mortaliť peccat. Ad
hoc reſpondeť ſm Tho. vbi. ŝ. ⁊ Ric. in. 4.
diſ. 15. Qḋ duo neceſſaria ſunt ad hoc ꝙ ho-
mo ſine peccato mortali tale mutuũ accipe
poſſit. Primo ꝙ qui hoc mutuũ preſtat nõ
ſit inductus ab alio: ſed a ſeipſo paratꝰ ſit ad
tale mutuũ dãdũ. Si autẽ inducať ſemꝑ
qui inducit mortaliter peccat: quia coope-
ratur mutuanti ad iniuſticiã exequendã ſi-
ne cuius cõſenſu non fieret. Preterea ꝙ ꝓxi
mus peccet mortaliter vt ipſe inordinatã af
fectionem expleat prauũ ⁊ impiũ eſſe vide-
tur. Nam ⁊ ſi hõ eſſet ĩ neceſſitate extrema
mortale pctm̃ eſſet aliquẽ remittẽtẽ inducẽ
dare mutuũ ad vſuraz: imo potiꝰ liceret ne
ceſſaria ꝓ cõſeruanda vita illi rapꝑe violen-
ter. Cuiꝰ rõ eſt: q2 ĩ extrema neceſſitate oĩa
ſunt coĩa. ff. ad. l. rodiã. de iactu. l. 2. §. cũ in
eadẽ. extra de furtis. ſi quis ꝓpter neceſſita-
tem. ꝓpterea taliter accipiẽs minime peccat
ſed taliť inducere ad mutuũ dãdũ ſine mor
tali culpa nõ põt fieri. 2° ꝙ homo ſine mor
tali culpa poſſit mutuũ accipere neceſſe ẽ ꝙ
cogať ex neceſſitate: ꝓ quãta aũt neceſſita-
te hoc licitũ ſit nõ eſt facile diffinire. Sz vt
dicit Ricar. vbi. ŝ. ar. 2. q. 5. in fine nõ exigi
tur illa neceſſitas que eſt extrema: ſz quãdo
homo notabiliter dãnificareť vel notabilẽ
penuriã patereť ſi non accipꝑet ad vſuram.
Ex q̃ manifeſte apparet ꝙ cũ tale mutuum
ſuſcipitur ad voluptates explendas in vani
tatibus: laſciuijs: ⁊ ludis: ⁊ ſilibus: vel vt ho
mo lucreť amplius vt ditetur ſemꝑ morta-
le peccatũ eſt: patet etiaz ꝙ qui ꝓ augenda
ſubſtantia depoſiti nomine vel ad diſcretio
nem inducunt aliquas perſonas ſeu viduas
ad tale ſibi dandũ: cum ex timore conſcien-
tie id agere nollent ſemꝑ peccãt mortaliť:
quia ad malum incitant ⁊ inducũt. ¶ Qḋ
autẽ cum duobꝰ predictis ꝯditionibꝰ accipe
huiꝰmodi mutuũ ſit licitũ ꝓbať tripliciť.
Pͥ rõne. Nã ſicut eadẽ actio reſpectu agẽtis

p̄ot esse mala ⁊ respectu patiētis ⁊ consulēs
p̄ot esse bona quādo. s. nō cōsulit eam nisi in
q̄tū bona sic accipe mutuū ad vsurā p̄ot eē
licitū licz prestare sit malū: p̄ot eni recipiēti
p se ⁊ absolute displicere illa vsura: ⁊ p̄ot cō
sentire in illā solam ei⁹ redditionē absq; hoc
q̄ cōsentiat in acceptionē vsure inq̄tū vz ē
vitiosa: ⁊ tunc licz talis ɔ̄ctus mutui fiat ex
vtriusq; cōsensu: nō est tn̄ a cōsensu isti⁹ in
q̄tū est vitiosus nisi p accidēs solum. ¶ 2º
idē ꝓbat̄ auctoritate Aug. di. Q̄ȯ aliud est
bn̄ vti malo: aliud male vti bono: Bn̄ siq̄dē
vti malo nō ē pctm̄. Ex q̄ pz q̄ bn̄ vti vsu
rarij malo sicut facit talit̄ mutuū accipiens
nō est malū. ¶ 3º hoc idē ꝓbat̄ exēplo ei⁹dē
Aug. in ep̄la ad Plebitulā di. Q̄ȯ aliud ē
inducere idolatrā vt nō iuret solū sed etiā in
idola iuret qd̄ illicitū est: atq; aliud ē recipe
iuramētū p idola factū ab idolatra nolente
aliter iurare qȯ quidē licitū ē: q2 vtitur ma
lo bn̄. Silit̄er dicendū est i ꝓposito. ¶ Q̄ȯ
si querat̄ si mediatores ꝓcurantes vt detur
alijs ad vsurā mortaliter peccēt. Dicenduz
breuit̄ ſm Ricar. vbi. s. q̄ dupliciter pecca
re pn̄t. Primo si mutuū q̄runt p his qui nō
indigent. 2º si ꝓximū mutuare sub vsuris
nolentē inducūt. argm̄ extra de homi c. sicut
dignū. §. qui ṽo. Rō huius est: q2 ſm ph̄m
2º Ethi. Mediū sapit nām̄ extremorum.
Si aūt tales stant pro p̄te in lucro vsurarij
nō tm̄ peccant sed etiā insolidū restituē obli
gantur: si tn̄ sunt ad hoc sic coopati q̄ absq;
coopatione eorū illa vsuraria p̄statio facta
nō esset. Hinc est q̄ p regulā p̄dictaz. Qui
cām dāni dat nō solū vsurarij restituere te
nēt̄ sz etiā eoꝝ coadiutores. Primo obligāt̄
notarij. De quib⁹ distinguendū est ſm Ge
rardū obdonē. Q̄ȯ si sciēt̄ faciūt istrumēta
de debito vsurarū ac si sit debitū legitimū:
tunc quidē reddere tenēt̄ vsurā acceptam si
vsurarij nō restituāt: nisi forte hoc facerēt
in fauorē receptoris mutui ſm quosdā. Q̄ȯ
aūt aliter teneant̄ rō est: q2 eoꝝ instrumētū
ē efficaciter coopatū ad hoc vt vsurario ta
lis vsura soluat̄. Si ṽo in instrumēto est fa
cta expressa mētio de vsura: tunc si quidem
nō tenent̄ nisi vbi esset cōsuetudo p talia in
strumenta cogere in iudicio debitores ad sol
uendas vsuras: q2 tunc etiā modo predicto
obligarent̄: ⁊ sicut tales ſm Hostien. piuri:

infames qui nō possunt esse testes: ⁊ quibus
sunt oēs actus legitimi interdicti. extra de
testibus. c. ex parte. ⁊ c. licz ex quadam. ⁊ c.
vltimo. Cōcor. Archi. 46. di. sicut. 2º obli
gant̄ vsurarū testes qui scienter instrumē
tis vsurarū cōsenserunt esse testes: ⁊ peccāt
⁊ satisfacere obligant̄ ſm distinctionē q̄ fa
cta est de notarijs: cum cōstet instrumentuz
sine testibus nullaten⁹ robur obtinere. Ter
tio obligant̄ socij vsurarioꝝ vel factores q̄
stant ad mutuatim dandū in ipsorū perso
na inq̄tū apud eos residet p̄cipalis aucto
ritas: tales inq̄ nisi principales restituāt sa
tisfacere obligant̄ ſm Gerardū obdo. Ser
uitores aūt qui ad solam manualē traditio
nē mancipati sunt: ita q̄ si ipsis contrahunt̄
vsure: q̄uis ipsis presentibus pecuniaq; tra
dentibus fiat: licz mortaliter peccēt restitue
re non tenent̄ nisi solū illa que sibi de vsuris
redimissent. Postremo restituere obligant̄
tutores. curatores: vel ministri: ⁊ quicūq;
alij gerendo negociū alienū ꝓ alijs feneran
tur: tales inq̄ ad restitutionē tenentur ſm
Alex. lombar. ⁊ Rodo. quia taliū contra
ctuū fuerūt ministri ⁊ auctores ⁊ sic ad tale
lucꝝ prestiterūt cām efficacē. Pupillus aūt
facta ꝓtestatiōe q̄ nihil vult habere de vsu
ris sed suū interesse p̄dicta restituē nō tenet̄ ſ
ei⁹ tutor nisi vsuraria quātitas excedēt mo
deratū lucrū ⁊ interesse: tunc cui supfluū re
tinere non posset ſm illud restituere deberet
tutori: qui tutor restituere debet vsuras ⁊ si
bi imputet iprudentiā suā. Si aūt pupillus
recipiat sine ꝓtestatiōe p̄dictas vsuras obli
gatur ipsas restituere: sz cōtra tutorem age
re p̄ot ⁊ ab eo suū petere interesse. Si ṽo tu
tor nihil dicat de vsuris: demūq; lapsu tēpo
ris dicit illud lucrū fuisse vsurariū: tūc pu
pillus ei credere non tenet̄: nec illud restitue
re obligat̄ ſm quosdam. Ratio est quia pu
pillus nō approbauit q̄ ille fecerit nec de vsu
ris aliquid dixit tēpore quo debebat: ꝓpt̄ea
tutor ille restituere obligat̄. Obligant̄ etiā
restituere vsuraꝝ reacquisitores ⁊ retento
res: de quibus dicet̄ in tractatu de vsuris ī
sermonario de p̄ceptis: que breuitat̄ causa
hic omitto. Rogemus ergo omnipotentem
vt cōcedat nobis hic transire per ista tempo
ralia vt non amittamus eterna in seculorū
secula. Amen.

Feria q̄nta post dñicā passionis de cōuer
sione Marie magdalene. Sermo.79.

Emittūtur

tibi pctā tua. Scribūtur
r hec v̄ba Luc.7. Est ve
ritas ꝛ s̄nia p scōs appro
bata. F. charissimi ꝙ quā
to magis aīa sup̄na ꝛ spi
ritualia degustat: tāto magis t̄rena tp̄alia ꝛ
carnalia cōtēnit ꝛ abhoiat: hui9 modi rō ex
pressa est: qꝛ aīa nr̄a tāte nobilitatis existit
vt sine gaudio ꝛ dulcedine p̄manere nō pos
sit: sed solū a duab9 p̄tib9 cōsolari posse eui
dēter apparet: vl̄.s. de sup̄nis ꝛ spūalib9 ꝛ di
uinis: vel de inferiorib9 t̄renis ꝛ carnalib9: q̄
duo sic se habēt vt inter se ꝯtraria existant:
vt q̇ in vna p̄te velit delectari ab alia recede
re necesse ē: qꝛ s̄m ph̄m.x. Methaphisi. cō
traria mutuo se expellūt: nec sil' ꝛ semel p̄n̄t i
esse eidē subiecto. Qui igit' cōtēnit p̄ntia et
terrena: necesse ē vt cōsolet' de sup̄nis: ꝛ ecō
uerso. Qui ḡ adheret spūalibus ꝛ diuinis a
carnalib9 se subtrahit. vn̄ Grego. Gustato
spū desipit oīs caro. Patēt ista p exēplū pec
catricis magdalene: q̄ ꝙuis pulchra ꝛ iuue
nis: ꝙuis diues ꝛ delitiosa ac carnalib9 ꝛ la
sciuijs hui9 mūdi dedicata: gustata suauita
te dulcedinis spūs ex p̄dicatiōe ꝛ verbis xp̄i
ei9 cor inflāmātib9: ꝯuersa ē ad eū despiciēs
oīa adeo vt a xp̄o dicta sint ei v̄ba p̄posita:
Remittūt'.ꝛc̄. De qua in p̄nti sermōe ad ex
emplū pctōꝝ vt cōuertant' tria i p̄nti euāge
lio cōsiderabim9. Primo ei9 offensionē: ibi.
Ecce mulier erat in ciuitate.ꝛc̄. 2.° ei9 ꝯuer
sionē: ibi. vt aūt cognouit.ꝛc̄. 3° ei9 gratifi
cationē: ibi: Remittūt' tibi pctā tua.

Qđ Maria magdalena fuit maxima pec
catrix.

p Rimo in isto sermone dico ꝙ Ma
ria magdalena fuit maxima pecca
trix. qđ oñdit' ex trib9. ¶ Primo ex euāgeli
sta q̇ dicit: Ecce mulier erat in ciuitate pec.
Primo eni dicit: Ecce: qđ est aduerbiū de
monstrādi: ꝛ interdū demōstrat' aliq̇d ma
gnū: vt patz Esa.7. Ecce virgo cōcipi.ꝛc̄.
Ecce ḡ mulier plena pctis: vana: dissoluta
arma diaboli: expulsio paradisi. Deinde dic̄
erat qđ ē v̄bū imp̄fecti tp̄is qđ signat con
tinuatōēs i pctis: q̄ ē pessima conditio. q̇a vt
dicit Grego. ꝛ Chryso. Humanū ē pecca
re: angelicū emēdare: diabolicū perseuerare
Postea addit in ciuitate: qđ sig̃t manifesta
tionē pcti q̄ grauat pctm̄ p̄pter malū' exem
plū. Postremo subiūgit peccatrix: qđ sig̃t
deformitatē ex ipsa vi vocabuli ¶ 2.° oñdit'
hoc idē ex phariseo q̇ dixit si hic p̄pheta eēt
a deo sciret vtiq3 q̄ ꝛ qualis eēt mulier q̄ tā
git eū: qꝛ peccatrix ē. Et nota qđ dixit. que:
ad denotādū qđ in pctis cōis erat alijs: sed
adiūgit: ꝛ qualis: p̄pter illud qđ in ea erat
maximū respectu alioꝝ. ¶ 3.° hoc idē oñdit'
ex ipsa magdalena q̄ vt cognouit pctm̄ suū
nō erubuit in epulis flere: ꝛ ita vehemēs fuit
in ea dolor: qđ oīa ꝛ seipsā nihil reputabat
nisi flere pctā: ꝛ nō accedebat: quia se indi
gnā existimabat: q̄ sūt oīa signa ꝙ i ea erāt
maxima pctā. vn̄ Grego. in omel'. hui9 euā
gelij. Cogitāti mihi de Marie p̄nia magis
flere libet ꝙ aliq̇d dicere. Cui9 eni vel saxeū
pect9 ille hui9 peccatricis lachryme ad exem
plū p̄nie nō emolliūt. Cōsiderauit nāq3 q̇d
fecit: ꝛ noluit moderari q̇d faceret. Super
ꝯuiuātes ingressa ē: nō iussa venit: inter epu
las lachrymas obtulit. Discite q̄ dolore ar
det q̄ flere int' epulas nō erubescit. Nā quia
semetipsā erubescit int9 nihil esse credit qđ
verecūdaret' foris. Hec ille. S3 magna que
stio vētilata ē ꝛ ventilat' a doct. Si Maria
magnadelena peccauit carnalit' corp̄e suo et
teneo ꝙ sic cū multis alijs: hoc idem p̄bans
Rōne: auctoritate: ꝛ exēplo. Primo rōe sic:
pharise9 erat pctōr in corde ꝛ sup̄bia i corde
dico: qꝛ pharisei sibi cōsciam nō faciebāt ni
si de pctis actualib9 nō de cōcupiscētijs. Et
iō rep̄hēdebat eos dn̄s. Mat.5. Nisi abūda
uerit iusticia v̄ra pl9 ꝙ scribarū ꝛ phariseoꝝ
nō i. i re. c. Erat etiā pharise9 obuolut9 pctō
sup̄bie qđ maxie mōstrauit i iudicando xp̄m
ꝛ reputādo mariā maiorē peccatricē se ipso
qđ cōfirmat Grego. in omel'. p̄dicta dicens
Ecce pharise9 veracit' apud se sup̄b9 ꝛ fallaci
ter iustus. Egram rep̄hendit de egritudine
medicū de subuētiōe: qui ipse quoq3 de elatio
nis vulnere egrotabat ꝛ ignorabat. Hec ille
Et nihilomin9 vidēs Jesus cor pharisei vo
lēs excusare magdalenā: nō dixit ꝙ magda
lena min9 peccasset ipso: s3 dixit ad illū. Si
mon habeo tibi aliq̇d dicere: at ille ait: Ma
gister dic. Et r̄ndēs Jesus dixit. Duo debi

ex evangelio

ex pharisco

ex magdalena

questio ventilat' an m. mag. corp. sit fedata

rōne

tozes erãt cuidã feneratozi: vnꝰ debebat de-
narios qngẽtes: ⁊ aliꝰ qnquaginta. Non ha
bẽtibꝰ illis vnde redderent donauit vtrisq̃.
Quis ḡeu plus diligit? Rñdẽs Simon di-
xit ei: Estimo q2 is cui plꝰ donauit. At ille
dixit ei: Recte iudicasti. Qḋ exẽpluz posuit
Jesus volẽs attribuere d bitũ qngẽtoꝝ Ma-
gdalene ⁊ debitũ qnq̈ginta pharisẽo. Cui
marie remissũ est magnũ debitũ ꝓpt̃ maio-
rẽ dilectionẽ: qḋ patz ex sequẽtibꝰ: q2 ꝯuer-
sus ad mulierẽ dixit Simoni: Uides hanc
mulierẽ? Intraui i domũ tuã aquã pedibꝰ
meis nõ dedisti: hec autẽ lachzymis rigauit
pedes meos: ⁊ capillis suis tersit. Osculuz
mihi nõ dedisti: hec ãt ex quo ĩtrauit nõ ces-
sauit osculare pedes meos. Oleo caput meũ
nõ vnxisti: hec aũt vnguẽto vnxit pedes me-
os: ꝓpt̃ qḋ dico tibi. Remittũt̃ ei pctã mul
ta .i. plura ⁊ maiora q̃ȝ pharisẽo: qm̃ dilexit
multũ. Cui aũt minus dimittit̃ minus dili
git. Et q̇d ẽ hoc dicere nisi q̃ adeo supabũda
uit delictũ marie illud pharisei quãtũ super
abundant q̇ngenti q̇nquaginta: qḋ nõ esset
nisi maria peccasset carnaliter sepe ⁊ grauit̃
cũ in alijs vt pz grauiꝰ peccauerit pharisẽꝰ
ḡ pz ꝓpositũ. ¶ 2º. idẽ ꝓbat̃ auctoritate sã
ctoꝝ doctoꝝ. Ambro. eni de cõflictu vitioꝝ
⁊ ꝟtutũ in rñsione fidei ꝯ desperationẽ ait:
Ecce maria magdalena ĩnumeris fornica-
tionũ generibꝰ grauata: ad fontẽ pietat̃ an-
xia currẽs dñiq̃ vestigia rigans lachzymis:
capillis detergẽs deosculansq̃ ⁊ lãbens: vn-
guẽto pungẽs ablui meruit. Itẽ Augꝰ. ad
heremitas i ẽmõe de prudẽtia inq̇t: Maria
illa meretrix in domo Simonis meretricis
hitũ deposuit: ⁊ plorãs ad pedes saluatoris
vestẽ sibi ĩnouauit. Itẽ Hiero. in epl'a ad Iu
liã de viduitate seruanda. Meretrix ista in
euãgelio baptiçata: lachzymis suis ⁊ crine q̃
multas aĩas añ decepat pedes dñi tergẽs sal
uata ẽ. Et ad Lucinã de pñia itez ait: Me-
retrix lachzymis pedes dñi saluatozis lauat
⁊ crine detergit. Et ad Rusticũ p̃sbyteꝝ de-
nuo ait. Mulier q̃z illa meretrix ĩ euãgelio
q̃ Jesu pedes lachzymis lauat ⁊ crine deter-
git manifeste depingit eccl'iam de gẽtibꝰ con
gregatã. Hec ille. Itẽ Chryso in ẽmone de
passione sup Math. inquit: Accessit mere-
trix vas alabastri manibꝰ poztãs: ⁊ vnguẽ-
tũ sup caput dñi effudit: grandẽ fidez: mul-

tã reuerẽtiã: mirandã correctionẽ ostendit:
paulo añ meretrix publica: subito ꝓcedit ⁊
abrupta pctis poztũ serenitatis agnouit: ⁊
qñ ꝓstituta lupanar exiuit: tũc discipulꝰ ge-
hẽnã intrauit. Itẽ Ber. Publice hec Ma-
ria ꝓstituta fuit: vili p̃cio cõtenta. Nec vos
frẽs pudeat eiꝰ ignominiã audire: nec tedeat
vos ꝓferre: q2 totũ ei cedit in bonorẽ ⁊ no-
bis i exemplũ. Preterea Greg. in omel. huiꝰ
euãgelij sic dicit. Hanc ꝟo quã Lucas pec-
catricẽ mulierẽ: Joãnes mariã noiat: illam
esse credimꝰ mariã: de qua Marcꝰ septẽ de-
monia eiecta fuisse testat̃. Et q̇d p .7. demo
nes nisi vniuersa vitia designãt? In q̇bꝰ etiã
luxuria numerat̃. Qui .7. demones mysti-
ce ĩ mariã repiri possũt. Primũ .n. diabolũ
habuit in facie ipsã pilãdo ⁊ furãdo qḋ ẽ ma
ius pctm̃ q̃ȝ adulterari. de ꝯse. dis. 5. c. forni-
care. Secũdũ diabolũ habuit in oze luxu-
riose cantãdo: cantilenas incitãtes ad luxu-
riã ⁊ ad amorẽ vitiosũ: qḋ ẽ pctm̃ moztale.
ꝑme Chorĩ. i5. Corrũpũt bonos mozes col
loq̇a mala. 3m diabolũ habuit ĩ crinibus et
capillis dealbatis ⁊ artificiatis qḋ ẽ mozta
le ẽm Alex. in .4. pte vt patebit. j. de coione
4m diabolũ habuit in ocul': multotiẽs iuue
nes aspectibꝰ ad ꝯcupiscẽtiã attrahẽdo: vñ
m'lta pctã oziũt̃. iuxta illud Eccle. 25. For-
nicatio mulieris ĩ extollẽtia oculoꝝ: ⁊ in pal
pebris illiꝰ cognoscet̃. 5m diabolũ habuit ĩ
vestibꝰ põpatice vestiẽdo: iux̃ illud Apoc. i7
Uidi mulierẽ sedẽtẽ plenã nominibus blasfe-
mie. 6m diabolũ habuit ĩ pedibꝰ coziçãdo ⁊
ad luxuriã ꝓuocando. Gressus eni ciꝰ deli-
ctis pleni sũt. 7m diabolũ habuit ĩ pectoze ⁊
collo ipsũ nudũ ⁊ colozatũ oñdẽdo. Et iḋ d̃
ista muliere plena pctis dicitur. Prouer. 6.
Ecce mulier occurrit illi oznatu, meretricio
p̃parata ad capiẽdas aĩas: garrula ⁊ vaga:
quietis ĩpatiẽs: nec valẽs in domo consiste-
re pedibus suis. Sequit̃: ꝓcaci vultu blan-
dit̃: q̃ oia vt patz intuẽti seruiũt luxurie: ḡ
patz ꝓpositũ. ¶ Tertio hoc idẽ ꝓbat̃ exẽ-
plo ipsius eccl'ie scẽ q̃ non facit iniuriã alicui
sancto ⁊ scẽ. Naz martyri facit officiũ mar
tyrij: virgini facit officiũ virginitatis. Sed
de magdalena nõ facit officiũ de virgine: ḡ
cum nõ habuerit virũ videt̃ q̃ fuerit infe-
cta pctõ carnali. Si eni tm̃ mẽtaliter peccas
set vt aliqui cũ tantã pñiam ostẽderit p̃mio

virginitatis ꝑpt̃ hoc priuari nõ debuit nec
honore virginũ carere. Preterea maria posi-
ta ẽ in exemplũ oĩ scelerato pctõri: qd̃ nõ eẽt
cõgruũ si nõ fuisset maxima peccatrix omni
genẽ pcti: patꝫ ꝗ̃ pars prima in qua declara
ta est quã grauis fuerit offensio magdalene

Pars secũda huius sermonis in qua de-
claratur quomodo maria magdalena cõuer
sa fuerit.

Tecũdo igit̃ in isto sermone de con-
uersione magdalene tractãtes in ex
emplũ alioꝝ vt eo modo cõuertant̃ tria oc-
currũt ꝑponẽda. Primũ dĩ suppositio. 2m
dĩ ordinatio. 3m dicit̃ applicatio. ¶ Pri-
mo igit̃ dico ꝙ ad vidẽdũ qualit̃ possimus
ꝑfecte cõuerti cũ maria magdalena ſm Frã
ciscũ de maironis in tractatu de contritione
magdalene tria ꝑsupponẽda sunt. ¶ Pri-
mo suppositũ ẽ ꝙ in volũtate nr̃a duo act⁹
reperiunt̃ cõtrarij. s. actus volẽdi ⁊ act⁹ nolẽ-
di. Prim⁹ ẽ ad bonũ consequẽdũ. Secũdus
ad malũ fugiẽdũ: sicut in intellectu ẽ act⁹ af-
firmandi ꝑpt̃ verũ: ⁊ actus negãdi ꝑpt̃ falsũ
Ita apud voluntatẽ ẽ act⁹ velle ꝑpt̃ bonuꝫ
⁊ nolle ꝑpt̃ malũ. Act⁹ aũt volẽdi sic habet
ꝑ modũ tẽdẽtis in obiectũ: ⁊ act⁹ nolẽdi per
modũ fugiẽtis ab obiecto: qꝛ nãlis ĩclinatio
volũtatis ẽ ad bonũ cõsequẽdũ ⁊ ad maluꝫ
fugiendũ. Idcirco isti duo act⁹ cõtrarij sũt
volũtati dati: qui licꝫ sint ex nã: tñ ex culpa
sunt aliqualiter debilitati: vñ Salomõ: qa
hanc debilitatẽ sentiebat Eccle. 3. dicit. Da-
bis seruo tuo cor docile vt sciat discernere in
ter bonũ ⁊ malũ. s. eligẽdũ ⁊ fugiẽdũ. ¶ 2m
suppositũ ẽ ꝙ istos duos actus volũtatꝭ cõ
trarios cõsequẽt̃ in volũtate due cõtrarie
passiones: qꝛ. s. actũ volẽdi sequit̃ delectatio
⁊ actũ nolẽdi sequit̃ tristicia. vñ sicut tristi-
cia est de illis reb⁹ que nolẽtib⁹ eueniũt: ita
delectatio ecõuerso. Qd̃ actũ nolẽdi natura
lit̃ sequat̃ tristicia habet̃. i. Macha. 4. vbi
dicit̃. Qd̃ Lesias cõsternat⁹ ẽ animo: qꝛ nõ
talia qualia voluit facta sunt. Et ꝙ actũ vo-
lendi cõsequat̃ delectatio: habet̃ in psal. vbi
dicit̃: Exultent ⁊ letent̃ qui volunt iusticiã
meã. ¶ Tertiũ suppositũ est ꝙ quãto ma-
ior est actus volendi: tanto minor sequit̃ de
lectatio: ⁊ quãto maior est actus nolẽdi: tã-
to maior sequit̃ tristicia: cuius signũ est: qꝛ
in equalibus bonis aliqui inequaliter dele-
ctãtur: ſm ꝙ inequaliter desiderant illa bo
na: ⁊ inequalibus malis inequaliter tristan
tur ſm ꝙ inequaliter odiunt illa mala. Et
ideo sicut felicitas est sũme volita: ita in ea
sũma delectatio reperitur: ⁊ sicut miseria est
sũme nolita: ita sũma tristicia in ea reperit̃
¶ Secundũ ꝙ in ista parte ꝑponendũ est
dicitur ordinatio: quia quatuor. s. sũt actus
in anima nostra ordinati: qui requirunt̃ ne
cessario ad veram cõuersionẽ ⁊ peccati mor
talis ablutionẽ. ¶ Primus est actus recor-
dationis patrati sceleris. Nullus eniꝫ vnq̃
de peccato penitet nisi peccatũ patratuꝫ ad
memoriã reuocet̃: vnde episcopo ephesi qui
lapsus fuerat scribit̃ Apoc. 2. Memento
vnde excideris ⁊ age penitentiã. Hoc idem
docebat Seneca. 7. li°. de naturalib⁹ q̃õnib⁹
di. Obijciat. s. senectus annos inter studia
vana consumptos ad danda etatis male ex
empte: labor sartiat occupationes precidan
tur: patrimonij longe cura soluat̃. Si cui
totus anim⁹ vacet ad contemplationem sui
saltẽ in ipso fine respiciat ac sibi instabit: et
quotidie breuitatẽ tẽporis metiens: quicq̃d
admissum est delicti vite ꝑsentis vsu recol-
liget. Hec ille. Et sic patꝫ ꝙ ad eliciendũ ve-
rã pniam necessaria est peccatoꝝ recordatio
¶ Sed aduertẽdũ ẽ ꝙ debem⁹ pcti recorda
ri sub q̃druplici respectu. Primo vt ẽ dine
grẽ ꝑemptiuũ: qꝛ in eius aduentu aĩa spolia
tur donis spũalibus. 2° vt est dine maiesta
tis offensiuũ: qꝛ altissimus odio hꝫ pctõres
Eccle. 12. 3° vt est superne glĩe amissiuũ: qꝛ
nullus existẽs in pctõ mortali habet heredi-
tatẽ in regno dei. 4° vt ẽ infinite pene lucra
tiuũ: quia pena ꝯdigna pctĩ mortalis est ge
hẽna inextinguibilis. Et ideo ꝑ istã quãdru
plicẽ maliciã quã pctm̃ iportat voluntas q̃
est tali sauciata plaga clamat ad memoriaꝫ
dũ desiderat penitentiã di. Recordare pau-
pertatis mee ⁊ trãsgressionis mee: absinthij
⁊ fellis. qd̃ habet̃ Hiere. Treno. 3. Pauper
tatis ait: quia per peccatũ est diuina grã spo
liata. Trãgressionis inquit: qꝛ per pctm̃ est
suꝑ eã diuina ira ꝑuocata. Absinthij dicit
qꝛ per talem actũ dulcedo patrie celestis est
amissa. Fellis vtiq̃ dicit: quia per pctm̃ est
perpetua pena damnata. Et ideo sequitur
ibideꝫ. Memoria memor ero ⁊ tabescet in
me anima mea. Nulla est igitur memoria

vel intelligẽtia ista q̃tuor i ꝑpetrato scelere cõ
siderãs q̃ nõ tabescat. ¶ Secũd⁹ act⁹ q̃ requi
rit̃ ad verã ↄuersionẽ ⁊ pcti ablutionẽ dr̃.
Oditiõis ꝑpetrati criminis: q2 nisi pctm̃ ad
memoriã reductũ de tali pctõ nullus vnq̃
peniteret nisi displiceret. Quia g̃ p̃suppositũ
est q actũ nolẽdi sequit̃ tristicia: necesse ẽ
ad hoc q q̃s tristet̃ de pctõ q primo ipsum
odio habeat ⁊ nolit. vñ Job pniam agẽs. x.
c. dicebat. Tedet aĩaz. m. vi. m. ⁊c̃. ¶ At
tendẽdũ tñ q res solet odiri q̃druplici respe
ctu. Primo q2 feda: sicut honest⁹ detestat̃
sordide indutũ. 2⁰ q2 anxia: sicut bestia acu
leũ. 3⁰ q2 onerosa: q2 sicut mercẽnari⁹ hor
ret põd⁹ maximũ. 4⁰ q2 nociua: sicut medi
cus abhoiat̃ cibũ mortiferũ q̃uis sit dulcis.
Et istis q̃tuor rõnib⁹ pctm̃ est maxime odi
bile. Est eni fedũ: q2 habet imaginẽ dei deni
grare. iuxta illud Treno. 4. Denigrata est
super carbones facies tua. Est vtiq3 anxium
q2 synderesis sicut quidã acule⁹ sp̃ pũgit ani
mã existẽtẽ in pctõ mortali: vt eã q̇escere nõ
ꝑmittat. Ideo in psal. dr̃. Cõuersus suz in
erũna mea dũ cõfigit̃ spina. i. acule⁹ iste con
sciẽtie stimulãtis. Est etiã onerosũ: ita eniz
aggrauat pctm̃ aĩam vt ipsam ꝓsternat ne
valeat surgẽ vnq̃ virib⁹ suis postq̃ corruit
Ideo in psal. dr̃. Qm̃ iniq̇tates mee supg.
sũt sup. c. m. ⁊ sicut on⁹ graue grauate sunt
sup me. Est etiã nociuũ: sicut eni toxicũ cuz
dulcedine interficit hoiem corporaliter: ita
pctm̃ cũ dulcedine aliq̃ int̃ficit aĩaz. Jaco. i
Pctm̃ cũ cõsũmatũ fuerit generat mortẽ.
Istis g̃ q̃tuor oditionib⁹ i memoriã cõcurrẽ
tib⁹ volũtas habet ipsũ pctm̃ detestari ⁊ odio
habere. ¶ Terti⁹ act⁹ q̇ req̇rit̃ ad verã ↄuer
sionẽ ⁊ pcti absolutionẽ dr̃ attritiõis siue tri
sticie: sicut eni oditio seq̇t̃ recordationẽ ma
li ita tristicia ipsã oditionẽ. Declaratũ eniz
fuit: q sicut delectatio sequit̃ actũ volendi:
ita tristicia ipsum actũ nolendi. s. oditionẽ.
Ista ṽo tristicia a theologis vocat̃ attritio
q̃ q̇dẽ attritio nõ meret̃ remissionẽ pcti de
cõdigno: q2 ex puris naturalib⁹ nõ põt quis
resurgere a morte aĩe sicut nec a morte cor
poris q̃ est minor. Cũ igit̃ ex puris nãlibus
possit eẽ q̃s attritus patz. ⁊c̃. Nõ etiã meret̃
attritio infusionẽ grẽ de cõdigno: q2 nullus
act⁹ nãlis ẽ de se cõdignũ dono supnaturali
act⁹ aũt attritiõis ẽ act⁹ naturalis liberi ar
bitrij: g̃ nõ põt eẽ cõdignũ grẽ: q̃d ẽ supnãle
Sz hñ meret̃ attritio remissionẽ culpe d̃ cõ
gruo: q2 nõ cõgruit q aliq̃s ad impossibile
obliget̃: ꝫ ipossibile ẽ alicui mereri remissio
nẽ culpe de cõdigno: g̃ ad tale meritũ nõ de
buit obligari: g̃. ⁊c̃. Meret̃ etiã attritio in
fusionẽ grẽ de cõgruo: q2 faciẽti q̃d in se ẽ cõ
gruũ ẽ q̃d det̃ ei grã: q̃d nõ põt alit̃ mereri.
¶ Quart⁹ act⁹ q̇ requirit̃ ad ablutionẽ cul
pe ẽ act⁹ cõtritiõis: q2 sicut cõtritio sequitur
attritionẽ ꝓ eo q id q̃d ẽ sup nãm: p̃suppo
nit id q̃d ẽ ꝑm nãm: ⁊ actus cõtritiõis est su
pernaturalis aliq̃ modo. Act⁹ ṽo attritio
nis ẽ mere naturalis. Sz vt dicit Ricar. in
4. Faciẽti q̃d in se ẽ attritio fit ↄtritio: patz
hoc. s̃. in tractatu de cõtritiõe: q̃ quidẽ cõtri
tio meret̃ remissionẽ culpe ⁊ infusionẽ grẽ:
vt dicet̃ in pte sequẽti. ¶ 3m̃ q hic ꝓponen
dũ ẽ dr̃ applicatio. s. ipsi⁹ Marie magdale
ne: q̃ modo p̃dicto vere cõuersa ẽ: possumus
eni pie credere q si q̇s int̃rogaret Magda
lenã quõ ↄuersa est vt ad pedes xp̃i curreret
cũ tãtaꝝ lachrymaꝝ effusiõe: q ita humilit̃
rñderet: erã in ciuitate peccatrix: predicabat
xp̃s ad cui⁹ p̃dicationẽ ire nõ curabã: ꝫ tãdẽ
aliaꝝ dñaꝝ cõpulsa p̃cib⁹ vna die iui ⁊ vidẽs
Jesũ p̃dicantẽ ⁊ me aspicientẽ: ita vulnera
tũ ẽ cor meũ vt oculos a t̃ra nõ leuarẽ: dein
de cepit ipse p̃dicare d̃ malignitate pcti mor
talis ⁊ diuersitate iustoꝝ ⁊ maloꝝ: d̃ suauita
te p̃mij celestis: de t̃ribilitate futuri iudicij
⁊ pene et̃ne: adeo ⁊ talit̃ q cõsiderãs omnia
ista dixisse ꝓpt̃ me: recordata sceleꝝ meoꝝ:
fornicationũ: adulterioꝝ mollitiaꝝ: ⁊ tãtaꝝ
libidinũ: ita liq̃factũ ẽ cor meũ vt ampli⁹ la
chrymas cõtinere nõ possem di. illud ꝓphe.
Quis dabit capiti meo aquã: ⁊ oculis meis
fontem lachry. ⁊ plo. pctã mea die ac nocte?
Nũq̇d possibile ẽ vt merear veniã? Nũquid
dãnata ero? Nũq̇d priuabor gaudijs para
disi? quib⁹ mihi tacite cogitãti cepit ille ma
gister veritatis exclamare di. O laqueũ dia
boli. O porta inferni. O viscariũ sceleris:
q̃t aĩas occidisti? quot iuuenes ad ifernũ p̃ci
pitasti? plora: plo. plo. Noli tñ desp̃are sz re
uertere ad dñm deũ tuũ ⁊ miserebit̃ tibi: q2
pius ⁊ misericors ẽ. Ecce de celo descẽdi: hãc
carnẽ assumpsi: mortẽ sustinẽ decreui vt te
⁊ alios pctõres ad salutem reducerez. Veni
igit̃ aĩa mea ⁊ noli timẽ. Tu aũt for. es cuz

ima.mul.t.re.ad m. ⁊ ego sus.te.scriptū est Hiere.3.quib⁹ auditis ⁊ finita predicatione aliqualiter recreata est ex dulcedine spūs: deposuit vanitates ⁊ capitis ornamēta: cucurrit domū plorans ⁊ vociferans: ⁊ ab oībus de malo exēplo ⁊ scandalo veniā petēs: scrutans ⁊ querēs vbi eēt iste ꝓpheta sanct⁹ qui pdicauerat: ⁊ vt cognouit ꝙ accubuisset in domo pharisei: vt testat euangelium attulit alabastrū vnguēti: qꝛ sicut fueram putredinis exemplū ⁊ tantā putrefactionē miserā in conspectu dei per hoc satisfacere decreui: et stans retro sec⁹ pedes dñi p verecūdia pctōꝝ meoꝝ cepi oībus mēbris quib⁹ peccauerā satisfacere. Nā ⁊ lachrymis rigaui pedes eius ⁊ capillis detersi: ⁊ ore deosculata sū: quib⁹ modis merui ab oīb⁹ peccatis meis ablui: q̄ oīa cōfirmant apud Grego. in omel. hui⁹ euangelij dī. Quia eni turpitudinis sue maculas aspexit: lauāda ad fontē mīe cucurrit sed iam textū sancti euāgelij pcurrētes ipsū quoqꝫ ordinē quo venerat sanāda videam⁹ Attulit alabastrū vnguēti: ⁊ stans retro secus pedes dñi Jesu lachry. cepit ri. pe. eius ⁊ capil. ca. sui. ter. ⁊ ocu. pe. ei⁹. ⁊ vnguento vn. liquet frēs illicitis actib⁹ pri⁹ mulier intenta vnguētū sibi ꝓ odore sue carnis adhibuit. Quod ergo sibi turpit exhibuerat hoc iam dño laudabiliter offerebat: oculis terrena cōcupierat ꝯ hos iam per pniam cōterēs flebat. Capillos ad cōpositionē vult⁹ exhibuerat: sed iā capillis lachrymas tergebat. Ore supba dixerat: sed pedes dñi osculans hoc in redēptoris sue vestigia figebat. Quot igit in se habuit oblectamēta tot de se inuenit holocausta. Cōuertit ad vtutes numerū crimīnū vt totū seruiret deo in penitētia q̄cq̄d ex se deū cōtēpserat in culpa. Hec ille. Fecit q̄dē maria lisciuiā aīe sue: vbi posuit ꝓ aqua lachrymas: ꝓ cinere humilitatē pro igne amorē feruētē. Ecce exēplū cōuersionis pctōres siliter facite: ad pedes Jesu plorātes currite: ⁊ aīas vestras tali lisciuio purificate. ⁊ sic patet pars secūda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua declarat q̄liter sit miam a deo cōsecuta.

Tertio dico ꝙ maria magdalena per suā verā cōuersionē ⁊ cōtritionē cōsecuta ē remissionē omniū peccatoꝝ quo ad culpā ⁊ penā ⁊ etiā gratie infusionē abūdantissimā. Quā ꝓpter dictū est ei. Remittunt tibi peccata tua. Sed notande sunt hic ꝯm Franciscū tres veritates. ¶ Prima veritas ē ꝙ actus attritionis ⁊ cōtritionis debēt acceptari a deo sic ocul⁹ dormiētis q̄ ē sine visiōe: ⁊ oculus vigilātis q̄ ē visioni cōiūctus: qꝛ attritio est gr̄a priuata. Contritio vero gratia sociata. Et ideo sicut dñs nō habet acceptū idē seruitiū vno mō ⁊ q̄liter qđ fit ab ei⁹ seruo existente in gratia ⁊ non existente: ita erit de actu attritionis ⁊ cōtritionis. ¶ Secunda veritas est ꝙ actus iste cōtritionis meret remissionē mortalis culpe: nō solum de cōgruo: sed etiā de cōdigno quia qui pōt mereri de condigno qđ maius est potest etiā quod min⁹: cum ibi minor dignitas requirat. Actus autē aīe in gratia existentis meretur de cōdigno gloriā: ergo multo magis gratiam ⁊ culpe carentiā: que sūt ad beatitudinē ordinata sicut ad finem. ¶ Tertia veritas est ꝙ act⁹ cōtritionis nō est cōdignus tantis premijs ex natura sed ex sola ordinatione diuina: qꝛ nulla natura inferior potest eē cōdigna superiori. Et ideo qꝛ actus cōtritionis a natura est inferior actu beatifico ⁊ gratia nō pōt esse alteri cōdign⁹ ex sua natura: sed ex institutiōe diuina exempli gratia. Si aliquis restitueret vt preciū eq̄ eēt marcha auri: tūc illō eēt pciū ꝯdignū ex institutiōe regia nō a natura: cū vn⁹ equ⁹ natura sit melior omni auro: ⁊ quia istum actum tm̄ hꝫ acceptū de⁹ super oīa sacrificia: ideo dicebatur ad Jach. in oratiōe sua. Daniel. 3. Non est in tēpore hoc sacrificiū: sed in animo cōtrito ⁊ in spiritu humilitatis suscipiamur a te dñe. Ad hoc facit illud prophete. Sacrificiū deo spirit⁹ contribulatus cor contritū ⁊ humiliatū de⁹ nō despiciet. Meruit ergo maria magdalena nō solum apud phariseū excusari ⁊ laudari: sed etiā ab omnib⁹ peccatis purificari. Et ideo nō sine causa bis ei peccata dimissa sunt vt patet euangeliū intuenti: vt in pma dimissione remissionē culpe: in secūda vero per virtutē cōtritionis remissionē ostenderet pene: vnde subiungit. Uade in pace. Quā per efficaciam contritionis nobis impartiri dignetur ipse Jesus qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit regnat in secula seculorum. Amen.

Feria sexta post dn̄icā de passione. de restitutione fame. Sermo. 80.

J dimittimus eū sic omnes credēt in eū. Joh. xi. c.

Determinata in superioribus fratres charissimi satisfactione facieda homini quo ad restitutionē bonoꝝ fortune: seqꝉ h̄ determinare de restitutiōe bonoꝝ fame. Nā inꝉ oīa alia tēporalia bona bonū nomē ac fama obtinet ꝑncipatū: sicut ꝓuerb. xx. scriptū ē Melius ē bonū nomē ꝙ̄ diuitie multe. Q̄ꝺ quidē bonū restitui debet iuxta ꝑncipalē regulā superiꝰ datā: ⁊ tanto districtiꝰ quanto dignius. Maius aūt bonū est qꝺ̄ ē in nobis ꝙ̄ qꝺ̄ est extra nos. Bona fama inter nos ē tēporalis autē substātia extra nos. Jdcirco maius dānū inferunt qui famā ⁊ bonū nomē ꝓximi corrūpūt his qui substātias ⁊ pecunias tēporales diripiunt. Jpsi eni ea que extra nos sūt licz nr̄a sint auferunt. Nostri ꝗ ꝙ detractatores nos ipsos decipiūt. Hinc est ꝙ saluator noster ꝙ̄uis filiꝰ dei esset: nec aliqua infamia notari posset: qui nec peccatū fecit nec inuentꝰ ē dolus in ore eiꝰ: tamen per inuidiā ab obtrectatoribꝰ ita diffamatꝰ ē: vt colligerēt pōtifices ⁊ pharisei ꝯsiliū cōtra eū dicētes. Quid facimꝰ: q2 hic hō mlt̄a signa facit? Deinde subiūgūt ꝟba ꝓposita Si dimittimꝰ eū sic oēs credent in eū. ⁊ reliqua in euāgelio. De restitutiōe igiꝉ bonoꝝ fame tractātes tria ꝯsiderabimꝰ. ꝑmū diciꝉ fame dignificatio. 2m diciꝉ fame denigratio 3m diciꝉ fame restitutio.

Pars ꝑma huiꝰ sermonis in q̄ declaratur quāte dignitatis ⁊ excellentie fama sit.

Primo igiꝉ in isto ꝭmone dico ꝙ fama est tante dignitatis ⁊ excellētie vt Azo. in sua sūma. §. ex q̇bꝰ causatur infamis. dicat. Fama ē illese dignitatis statꝰ ⁊ in nullo diminutꝰ. Jdcirco ꝓdigꝰ dr̄ q̇ ꝓ nihilo famā hꝫ. C. de his q̇ potētior nomine. l. i. in fine. Tante eni dignitatis ē: vt fama solēnis faciat fidē. 4. q. 3. §. item in criminali. Nec famā vel infamiā faciunt dicta pauconz. extra de accusationibus. c. inquisitionis. vnde fame nō solenni non tenemur credere. extra de cleri. excomu. c. illud. vnde. ff. de testibꝰ. l. 3. in glo. dicitur. Fama ita probaꝉ ꝙ duo testes dicant maiorē partem populi ita sentire. Qui ergo infamaꝉ a paucis ⁊ a malis ⁊ infamibꝰ nō debet turbari. Ait eni Seneca ad lucillū. lib. 6. ep̄la 4. Quāta demētia est viri ne infameris ab hominibꝰ infamibꝰ. Jdcirco docet ipse in li. de demētia nō curari de fama: sed de merito fame di. Nulli magis curandū est ꝙ̄ qualē famā habeat quaꝫ qualēcūꝙ meruerit. Jdcirco eni philosophꝰ in. 7. Ethicꝝ. inq̇t. Fama quā multi famant: nō oīno deperdiꝉ: vn̄ interrogatꝰ Socrates in quo q̇s famā optimā acq̇rere possit. si gesserit optima ⁊ locutus fuerit pauca. Maxime aūt maiores et superiores a turpibus cauere debēt ne infamenꝉ. Ait enim Juuenalis li. 3. satyra. 2a. Omne animi vitium tāto cōspectiꝰ in se crimen habet quanto qui peccat maior habeꝉ. Patet hoc per experiētiā. Si eni peccat rusticus: meretrix: seruꝰ: ⁊ hꝰmōi. nō est q̇ respiciat: nō ē q̇ mētionē faciat. Si aūt peccat sacerdos religiosus: vel ꝓlatꝰ: doctor: miles aut dn̄s oēs obloquūꝉ: detrahūt: vociferāt: ⁊ scandalizanꝉ. Oībus ergo modis fugiēda sūt ista q̇bꝰ fama tante dignitatis denigraꝉ vnde Cato poeta moralis inq̇t. Si famaꝫ seruare cupis dū viuis honestā. Fac fugias aio que sūt mala gaudia vite. Hec ibi. Q̄ꝺ aūt fama sit tāte nobilitatis, ꝓbaꝉ etiā auctoritatibꝰ gentiliū ⁊ paganoꝝ. Salustiꝰ enim in catelinario inq̇t. Js demum mihi viuere atꝙ frui oīa videꝉ q̇ aliq̄ negocio inter preclari facinoris aut artis bonā famā querit. Hec ille. Tulliꝰ etiā in 2o. lib. de oratore di. Bona extimatio diuitijs ꝑstat. Et in. 2o. li. de officijs. c. xi. ait: Vehemēter mlt̄itudinis amor cōmoueꝉ ipsa fama ⁊ opinione liberalitatis bn̄ficētie. Justicie fidei oīuꝫ ꝙ earū virtutū que ꝑtinēt ad māsuetudinē moꝝ ac facilitatē. Hec ille. Virgiliꝰ vtiꝙ decimo eneidoꝝ ait. Cūꝙ dies breues ⁊ irrecupabile tēpꝰ. Oībus ē vite: s; famā extēdere factis. Hoc virtus: hoc opus: hic labor est. hec ille. Ouidiꝰ insuꝑ. in li. de arte amādi. 3o. inquit Quid petiꝉ sacris nisi tm̄ fama poetis. Hoc votū nr̄i sūmi laboris hꝫ. Hec ille. Juuenalis etiā in li. 4. satyra ꝑma ait. Maior fame sitis ē ꝙ̄ ꝟtutis. Seneca ph̄s moralis quasi oīa predicta in ista parte cōplectēs in libello

de remedijs vtriusq̧ fortune sic respõdet di centibus male de te opinant̄ dicēs. Si de me Marcus: si Cato: si Lelius sapiēs: si alt̄ Cato: si Scipiones duo ista loquerēt̄ mo-uerer. Nūc aūt malis displicere laudari est: nō pōt nullā auctoritatē hr̄e sn̄ia: vbi q̄ dam nādus ē male de me loq̄t̄. Hec ille. Ex q̄bus patet ꝙ hō debet curare ne infamet̄ a bonis ꝓpter dignitatē fame. De malis aūt nō est curādū: q2 ſm Isidor. Meliꝰ ē habere malorū odiū ꝙ̄ cōsortiū. Mali eni famā nō auferūt ſ magis ꝯfirmāt. Et sic pꝫ pars ṗma.

Pars secūda huiꝰ ſmonis in q̄ declarat̄ ꝙ̄tū malū sit alterius famā denigrare.

S Ecūdo in isto ſmone ex dictis in ṗ-cedēti pte euidēter apparet ꝙ̄ malū sit alteriꝰ famā denigrare. Cū enim fama sit tāte dignitatis vt oībꝰ bonis tēporalibꝰ p̄stet: ita ipsam denigrare vel auferre maximū malū sit. necesse ē: vnde Socrates inquit: Presentē laudare: ⁊ absentis famaꝫ ledere minime decet. Qua ꝓpter multum cauere debet hō ne de bono viro obloquat̄: q2 sepe numero parua ē infamia. i ṗncipio: fit in ꝓcessu adeo magna vt vix extingui possit vt eni habet̄ extra de purgatione canonica c. cū in iuuētute dictū facile sequit̄ multitudo. Et Ouidius in lib. de arte amādi. li. 6. ait. Rumor vt est velox agitatis peruolat alis. Item alius poeta di. scilicet Marcialis cocus. Quod celeris fame ramis per inania tendit. Non radices corruunt ex facili Itē alius poeta: Fama volat transitq̧ modū quocūq̧ ferat̄. Fama malū q̄ non aliud velotius vllū. Licꝫ eni interrogatus semel Solon philosophus a Creso. rege lidoruꝫ. Quis ei felix esse videretur ita responderet Thelaus athenienſis ⁊ Cleobolus ⁊ ignoti hoīes ⁊ quorū fama latet. Nihilominꝰ non minus peccat ille qui huiusmodi famaꝫ suā maledica oblocutione facit latere. Nullus ergo sit velox ad ꝓferendū sermonē contra alium: erudiat linguā cuius eruditio ab eruditione anīe vt habet̄ in ꝓhemio. ff. Nihil eni acutius lingua: vnde interrogatus. Solon philosophus quid acutiꝰ gladio ait Praui hominis lingua. Itē interrogatus secūdus philosophus. Quid ē lingua. Respōdit: Flagellū ē. ⁊ bene flagellū: q2 illos quos attingere nō possunt omnes gladij qui reperiūt̄ in toto mūdo attingit maledicta lingua detrahentiū. Et ideo interrogatus. Anaxarsis philosophꝰ. Quid est in hominibꝰ bonū vel malū ait lingua. Et inquirēti cuidā a Demosthene quō posset optime dicere ait: Si nihil dixeris nisi quod bn̄ sciueris Non igit̄ faciliter ꝓrumpas in dicēdo ea q̄ audieris si non certitudinē firmā habueris Et hoc maxime si ista que dicūt̄ sūt in scandalū alteriꝰ. Si eni vera sūt: sequere doctrinam euangelij. Matth. 18. Argue eū int̄ te ⁊ ipsū solū. Nihil eni ei ꝓdest vt facta sua alijs dicas ⁊ ipse nihil sciat. Isto eni mō nō corrigit̄ sed indignat̄ potiꝰ: vn̄ Aug. in li. de cōflictu vitiorū ṗdicta cōfirmās inquit Detractio dicit. Quis pōt sustinere? quis silentio tacere? quanta iste vel ille praua cōmittit nisi forte q̇ꝯsentit libertas iuste correctiōis rn̄dit: Nec tacēda sūt mala ꝓximi ſ charitate frn̄a in faciē redarguēda: nō autē occulte detrahēda. Quō si obijcit̄: Fratrē corā oculis suis increpare nollē ne exasperatꝰ nō correctiōe ꝓficiat: ſ magis ex correctiōe scandalū sumat. Occurrit scriptura diuina ⁊ versa vice hoc magis scādalū eē denunciat dicens: Sedēs aduersus fratreꝫ tuū loquebaris: ⁊ aduersus filiū matris tue ponebas scandalū Magis enim scandalū sūmit qui te detrahentē intelligit ꝙ̄ qui corripientem sustinet. Et quia nōnūꝙ̄ errata delinquentium ad tempꝰ silendo tegenda sunt vt aptiori tempore corrigant̄: propterea subiungitur. Hec fecisti ⁊ tacui. Hec ille. Sed quia de ista materia diffuse tractabit̄ in sermonario de preceptis in tractatu de detractione: Hec dicta in ista parte sufficiant. Et sic patet pars secūda huius sermonis.

Pars tertia. Quō fama sit restituenda.

T Ertio in isto ſmone visa i ṗcedētibꝰ partibꝰ dignitate ⁊ denigratione fame: postremo in ista parte tractandū ē de eius restitutione. ¶ Unde mouet̄ dubiū. Utrū dānificās aliū iniuste infama teneatur ad restitutionē. Videt̄ eniꝫ ꝙ non Nam dānificans aliū in fama verū crimen iponēdo nō ſuato ordine quē christꝰ tradidit i euāgelio de frn̄a correctiōe iiuste dānificat: ⁊ tn̄ talis dānificato famā restituere non tenetur: quia hoc sine mendacio facere non posset. Item plus tenetur homo

diligere famā suā ꝙ alienā: sed posset cōtin-
gere casus ꝙ nō posset illi restituere famam
suā cui falsum crimē imposuit nisi infaman
do seipsū: ergo i isto cāu famā restituere nō
tenet. Item qui negat verū crimen sibi im-
positū iniuste infamat accusantē vel denun
ciantē: quia accusator vel denūciator falsi
criminis infamis est: qđ ꝓbari potest per ea
que dicunt extra de calū. c. i. ⁊. z. Et tamē
nō videt ꝙ talis teneat restituere famam
accusatori vel denunciatori: immo accusa-
tor vel denūciator ei teneretur restituere vt
videt ex quo probare non pōt: ergo non oīs
infamās aliū iniuste tenet ad restitutionē.
Sed cōtra hoc ē illa regula famosa predicta
Augu. scilicet. Non re. peccatū nisi re. abla.
Ad hoc dubiū respōdet scđm Scotū in. 4.
di. 15. Et Ricar. de mediauilla ibidē arti. 5.
q. 3. Qđ restitutio ē actus iusticie cōmutati
ue. Ad obseruandū autē iusticiā omnes te-
nent. Quilibet ergo tenet ad restitutionē
rei ablate iniuste si restitui pōt: ⁊ si nō pōt re
stitui debet fieri restitutio in equiualēti si
possibile est: extra vt lite pendēte nihil inno
uet. c. ecclesia. Qui ergo dānificat alium in
iuste in fama: debet inquātū sibi possibibile
est ipsam reddere. Dānificat autem aliquis
aliū in sua fama. tripliciter. ¶ Primo mō
verū crimē imponēdo nō seruatis ordine et
modo debitis: id. s. qđ occultū erat manife-
stando: ⁊ talis licz grauiter peccet: tamē ver
bum suū qđ in publico posuit retrahere nō
tenet dicēdo se falsū dixisse: q2 sic criminali-
ter mentiret cū sciat id quod ꝓposuit esse ve
rum: neqꝫ enī mentiri tenet ꝓpter quodcū-
qꝫ bonū ꝓximo suo reddendū: q2 scđm apo-
stolū. Ro. 3. Non sūt faciēda mala vt eue-
niant bona. Tenet tamē aliquo modo lici-
to reddere sibi famā: vtpote similia ṽba di-
cendo. Non credatis hūc hominē esse talē
male dixi: fatue dixi. Et quidē hec vera sūt
q2 ista ꝓposuit nō seruato ordine iuris: ꝓpo
suit enī in publico ꝙ nō erat publicū. Con-
similis quoqꝫ persuasio est si dicat. Non re-
putetis eū esse malū: bon⁹ est enim: quia qui
libet presumēdus est eē bonus: donec ꝓbe-
tur cōtrariū. extra de scrutinio in ordine fa
ciendo. c. vnico. humana enī fragilitas illū
quē indignū esse nō nouit dignū debet exti-
mare. Non enī ꝓbandus est mal⁹ corā istis

ꝓpterea ab eis nō extimādus ē malus: hoc ē
ergo ꝑsuadere eis ꝙ nō reputent eum indi-
gnū vel malū: ⁊ scđm Tho. ⁊ Ricar. vbi. s.
in cor. q. tenet talis infamans infamato ad
recōpensationē aliqualē ad arbitriū boni vi
ri si nō pōt restituere famā predictis modis.
Et per hoc patz respōsio ad primū argumē
tū: q2 tenet quis ad restitutionē fame alte-
rius ꝑdictis modis sine mēdacio. ¶ Scđo
dānificat qs ꝓximū iiuste in fama indirecte
falsū crimē iponēdo. s. verū crimē iponēdo. s.
verū crimē sibi ab alio ipositū i iudicio publi-
ce negādo: ⁊ talis ꝗuis peccet: q2 mētit notā
do accusatorē de īfamia ipositōis falsi crimi
nis: tamē postea nō tenet tentiōe necessaria
ad salutē alij restituere famā recognoscēdo
crimē sibi impositū verū esse: vt dicūt qui-
dā ⁊ ꝓbabiliter: q2 cū alius nō seruauerit iu
sticiā in accusando vel denūciando ⁊ propo
suit corā iudice ꝙ ꝓponendū non erat ⁊ qđ
ꝓbare nō poterat. Et ista videt eē ꝑmaria
⁊ ꝑncipalis causa infamatiōis sue. Alij tñ
dicūt ꝙ tenet ꝙ satis durū videt ſm Ric.
quia quādoqꝫ crimē sibi impositū ē tale qđ
suspenderet: ⁊ filij sui exheredarent si illud
recognosceret publice. Certū est tamē ꝙ te
net ſm Ricar. penitere de pctō qđ incurrit
mētiendo. Et ꝗuis vt dictum est nō teneat
iterare negationē suā: q2 nullus tenet in iu-
dicio se reuz cōfiteri nondū cōuictus: tenet
tamē per quedā sobria verba: sicut in ꝑcedē
ti caplō dictū est: illi accusanti restituere fa-
mā quā notauit de calūnia indirecte: vtpu-
ta dicendo. Non habeatis ꝓ calūniatore:
quia forte in proponēdo habuit bonā inten
tionē: vel se credidit probare intentū suum
sed decept⁹ fuit. Idcirco ad euitationē men
dacij ⁊ obligationē hui⁹ satisfactiōis in his
accusatiōib⁹ danda est respōsio iuristarū. s.
Nego proposita vt ꝓponunt. Et quidē hoc
in ꝓposito sine mēdacio dici possunt: quia ꝓ
ponunt in publico ⁊ vt publica: ⁊ nō publi-
ce ꝓbanda: sic autē negare pōt qui scit ea in
publico nō posse probari: qđ si iudex vrgeat
eum vt propositū fateat vel vt publice ne-
get. Respōdere vtiqꝫ posset: ꝙ ipse ad accu
sationē sufficiēter respōdit. Et sic est moris
respōdere iurisperitis: nec declinare volūt
ab ista respōsione: faciat iudex erga accusa-
torem quod iuris est. Attamē etiam in tali

casu tutissimū ē post huiusmodi abnegatio
nē penitere: quia bonarū mentiū est ibi cul/
pam cognoscere vbi culpa nō est sicut in. c.
ad eius.5.di. Greg. ait. Et per hoc pꝫ respō/
sio ad vltimū argumētū. ¶ Tertio dānifi
cat quis ꝓximū iniuste in fama falsū crimē
imponēdo qđ dupliciter ꝯtingere pōt. Aut
narrādo malū a se inuentū: aut ab alijs au/
ditū. ¶ Primo quidē narrādo malū a se in
uentū: qđ ē pessimū ⁊ iniquū pctm̄. Nā ta/
lis tenet̄ restituere famā retractādo simplici
ter ꝟbū suū ⁊ qđ sibi imposuit: ⁊ hoc ita in
publico sicut publice diffamauit: al's nō ser/
uat iusticiā in reddēdo ꝓximo qđ suū ē. Ta
lis autē fame restitutio ꝫm Ray. taliter fieri
debet: ꝙ vbi hō cōtra ꝓximū dixit per se vel
per aliū vel per cantilenā: aut per libellū fa/
mosū: aut per detractionē ⁊ in locis illis in q̇
bus sentit ipsum diffamatū dicto vel facto
suū recognoscat errorē: ⁊ dicat ꝙ mētit⁹ est
q2 extra de purgatiōe canonica. c. inter solū
§. ꝑcipias. qđ q̇dē intelligēdū ē nisi ex tali re
cōciliatiōe aperta infamat⁹ magis diffama/
ret̄. Non dicat ergo. Ego de tali facto infa/
maui specificādo pctm̄: ſ; sic dicat in genera/
li: Ego infamauerā talē de eo de quo int̄ vos
infamat⁹ ē: sciatis ꝙ ego inueni et mēdaciū
ē quicq̇d de hoc dixi: nō dicat illud fuisse fal
sum sed mēdaciū: eo ꝙ cōtra mentē dicebat
ꝓximū infamādo: ⁊ tamē pōt esse veru; qđ
ipse dicebat. Et nisi rōnabilis cā obstet ꝫm
Ray. ⁊ Hosti. tenet̄ talis infamās ab infa/
mato veniā postulare. Argumētū. 14. q. 6.
c. i. ⁊. 5. q. i. c. quidā. Videat ergo quilibꝫ ꝙ̄
difficile ē restituere famā: ⁊ ꝙ rari reperiāt̄
qui hoc seruēt. Et nihilomin⁹ quotidie gra/
uissime infamie sine satisfactione ponunt̄.
Nec obstat argumētū scđm factū ꝙ videlꝫ
homo magis tenet̄ ꝓpriā ꝙ̄ alienā famā ce/
lare. Ad hoc enī rn̄dit Sco. ⁊ Ri. vbi. s̄. Q2
ꝙ̄uis magis teneatur quis seruare famam
suā ꝙ̄ alienā ceteris parib⁹: magis tn̄ tenet̄
restituere alteri famā iuste ꝙ̄ seruare famā
ꝓpriā iniuste: quia tenet̄ bonū aīe sue prepo
nere bono fame sue. Nam quilibet cui cōpe/
tere pōt fama magis debet illā sibi diligere
iuste ꝙ̄ alteri cui nō pōt cōpetere nisi iniuste.
Si aūt sibi talis fama nō pōt cōpetere nisi in
iuste alteri ꝟo iuste magis debet illā dilige/
re alteri cui iuste cōpetit ꝙ̄ sibi cui iniuste.

⁊ sic ē in ꝓposito nr̄o. Falso enī de crimie ac/
cusato. iuste competit fama accusanti: aut
post talē accusationē fama iuste nō compe/
tit: q2 in accusando mētit⁹ ē: ſ; q2 publice mē
titus ē: in quo sufficiēter seipsū infamat: di/
recte igit̄ postea ostēdēs innocētiā alterius
cui tenet̄ in hoc et indirecte nocētiā suā non
tūc ꝓprie se diffamat ſ; amouet laudē falsā;
qua post accusationē mēdacē indign⁹ ē: patꝫ
etiā hoc per exēplū. ¶ Quidā videntibus
trib⁹ fornicat̄: illi postea accusantes crimen
nō vtiq3 diffamāt illū: sed ipse in publico in
facto seipsū diffamat: q2 publice cōmitten/
do qđcūq3 crimē vtiq3 lesionē sue dignitatis
incurrit. Et sic ꝙ̄tū ē in se famā amittit nec
publicatio ꝑ quā talis lesio nota fit aufert si
bi famā: ſ; tātūmodo facit in publico magis
deuenire illud qđ tn̄ prius ex natura cōmisi
act⁹ simpliciter erat publicū. ¶ Scđo aūt
hō ꝓximū suū diffamat narrando malū ab
alijs auditū: ꝟbi grā. Quidā nō imponit al
teri in publico tale crimē ſ; de illo ꝫm audita
murmurat: vel indistincte cuiusq3 vl' corā;
multis alicubi variat: nō tn̄ tāq3 sibi certu;
sed sicut audisse testat̄. Nunquid restituere
obligat̄? Qđ rara fides ideo: q2 multi mul
ta loquūt̄ ꝓpterea dicēdo se tm̄ audisse nisi ex
modo ipso dicēdi aliquā maiorē certitudi/
nē quā ex cōmuni relatione ostēdit ex natu
ra actus in illoꝝ opinione nō aufert isti fa/
mā: q2 si illi firmiter accipiāt eū de quo est
sermo fore criminosū leues vtiq3 sūt: sicut
Ecclesiasti. ij. dicit̄. Qui cito credit leuis est
corde. Verūtn̄ de scādalo pusilloꝝ cauere ne
cesse ē: iuxta illud Pauli. Chorj. xj. Si esca
scādalizat. f. m. n. m. car. in eternum. ⁊c̄. Et
mlti sūt tales pusilli leues ad subito credēdū
mala. Jō ꝑiculosū ē valde ex alioꝝ relatu eis
audita talia referare. Qđ q̇dē si fit aīo ledē
di illū de q̇ ē ꝫmo: nō facile excusat̄ q̇n cōtra
charitatē fiat ⁊ mortalis sit culpa. Si autē
ex incōsideratiōe corā talib⁹ fiat durū est ꝙ
exeat grā culpe venialis: cum hūana lingua
in lubrico posita sit. Et sic̄ Jaco. 3. dr̄. Qui
nō offendit in ꝟbo. hic ꝑfect⁹ est vir. Ex his
igit̄ que ꝑdicta sūt in ꝑsenti sermone patet
quāta sit fame dignificatio: ipsi⁹ denigratio
⁊ ipsi⁹ restitutiōis obligatio: qđ licꝫ graue
videat̄ tn̄ suauissim⁹ amor dei ꝑ grām hoc
ꝫuare volētib⁹ faciat onus leue: considerata

felicitate eterna. Ad quā ille nos perducat
in secula seculorū. Amen.

Sabbato post dn̄icā de passione. De an-
gelica annūciatione. Sermo. 8i.

Ecce ancilla

dn̄i fiat mihi scd̄m ꝟbū
tuū. Lu. j. c. Legit histo
rialit̄ fratres charissimi.
Hester. z. Qꝫ assuer⁹ rex
dederat super filios israel
capitalē sententiā: ⁊ sub pena mortis māda-
uerat neminē ad illū accedere nō vocatū: sꝫ
tunc persuasa Hester puella decora nimis a
Mardocheo patruo suo assumptis duab⁹
puellis ad obsequiū secū: qr̄ū vna fimbrias
vestimēti regebat: altera vero brachijs suis
eā sustētabat: que cū regis magnificētiā: et
cultus aspiceret pulchritudinē cecidit. Jlle
vero descendēs de solio suo: virgam quam
manu tenebat deposuit in signū clemētie: ⁊
manib⁹ proprijs subleuauit Hester: ⁊ cōfir-
mauit eam: ⁊ ad eius postulationē accessit
ad domū illius: ⁊ populū iudaicū ad mortē
cōdemnatū liberauit: ⁊ occidi fecit. ⁊c̄. Hec
eni in figura precesserūt: sed in isto sacratis-
simo die in christo ⁊ gloriosa virgine maria
cōpleta sunt. Nā per assuerū qui interp̄tat̄
beatitudo: subintelligit̄ de⁹ qui erat iratus
humano generi ꝓpter peccatū primorū pa-
rentū: ⁊ ideo statutū fecerat vt omnis homo
morirēt: iuxta illud psal. Quis ē homo qui
viuit ⁊ nō videbit mortē? nec poterat aliq̄s
ad eū accedere ꝓ gratia impetranda: iuxta
illud Hiere. 14. Noli orare pro ppl̄o isto i bo
nuꝫ: cum ieiunauerint nō exaudiam preces
eorū. ⁊c̄. sed inuenta est Hester: que interp̄-
tatur abscondita: per quā intelligit̄ beatissi-
ma virgo maria que occulta erat mundo:
ſꝫ multū cognita deo: hec ergo suasa a Mar
docheo propinquo suo scilicet suo sanctissi-
mo ꝓposito: itrauit ad regem omnipotentē
deū rogās eum pro liberatione generis hu
mani sociata virginitate ⁊ humilitate. Qui
cōsiderans eam ꝓpter has virtutes: depo-
suit virgā furoris sui: ⁊ disponens mittere
filiū suū pro liberatiōe humane nature mi-
sit annūciare sibi mysteriū illud per angelū
que cōsiderans magnitudineꝫ ipsius dei: ita
deꝑmit: vt in eā dignaret̄ filiū suū mittere
ad humanā carnē suscipiēdā: intelligēs hec
sine cōsensu suo ꝑfici nō posse: humiliter r̄n̄dit
angelo verba ꝓposita. Ecce an. do. fi. m̄ sec.
ver. tuū. De qua ānūciatiōe in ista solenita-
te tractātes tres cōclusiōes in p̄senti ſmone
ānotabim⁹: quarū Prima dicet̄ ꝟginalis ele-
ctio. Secunda generalis exultatio. Tertia
matris humilis cōsentatio.

Pars prima hui⁹ sermonis. Jn q̄ declara
tur q̄ mire virgo maria fuerit electa mater
domini.

Primo in isto sermone circa glorio-
sam virginē mariā ⁊ angelū ipsam
hodie salutātē tres conclusiones in
ista parte ꝓponem⁹. Prima ē q̄ cōuenīēter
christ⁹ voluit incarnari in virgine. Secūda
q̄ ei possibile fuit ſ ſuata m̄ris ꝟginitate. 3ª
q̄ ista incarnatio cōuenīēter ē p angelū an-
nūciata. ¶ Prima ꝯclusio declarat̄ ⁊ ꝓbat̄
p b. Tho. in tertia p̄te. q. 18. ar. ꝑ. Quatuor
rōnib⁹. Primo ꝓpter mittētis p̄ris dignita-
tē ꝯseruādā. Cū eni christ⁹ sit verus ⁊ nālis
dei fili⁹ nō fuit ꝯueniēs vt aliū p̄rē haberet
q̄ deum: ne dei dignitas trāsferet̄ ad alium.
Sic igit̄ in celo habebat patrē sine m̄re. Jta
ꝯgruū fuit vt in t̄ra haberet matrē sine p̄re:
q̄ fiebat vt ex ꝟgine cōcipet̄. Qꝫ si dicatur
Matth. j. ꝓbat̄ q̄ christ⁹ fuit fili⁹ abrahaꝫ
⁊ Dauid: ꝓpter qd̄ Joseph ex Dauid descen
dit: q̄ q̄dē ꝓbatio nulla videt̄ esse si Joseph
p̄r christi nō fuisset: igit̄ ⁊c̄. R. ſm Augu.
in lib. de bono cōiugali. Qd̄ eo mō Joseph
dicit̄ pater christi quo vir marie: intelligit̄
sine cōmixtione carnalis copule multo cōiū
ctius q̄ si eēt aliūde adoptat⁹. Nā Hiero⁹.
sup Matth. dicit. Qd̄ cū Joseph nō sit pa-
ter dn̄i saluatoris nisi putatiu⁹ vt dictū est:
ordo gnātiōis ei⁹ vsq̄ ad Joseph deducit̄
q̄r ex vna tribu fuit maria ⁊ Joseph: vnde
ex lege accipere eā cogebat̄. Et dicit Aug.
in libro de nuptijs ⁊ cōcupiscentia: fuit gnā-
tiōis series vsq̄ ad Joseph ꝑducēda ne in
isto ꝯiugio virili sexui vtiq̄ potiori fieret iīiu
ria: cū veritati nihil deperiret: quia vterq̄
ex semine Dauid erat vt dictū est. ¶ Secun
do fuit ſ ꝯueniēs ꝓpter filij dei proprieta-
tem qui quidē est verbū dei. Uerbū autem
absq̄ oī corruptione cordis concipit̄: quin
immo cordis corruptio perfecti verbi con-
ceptionē nō patit̄. Quia igitur caro sic fuit

a verbo dei assumpta vt esset caro verbi dei
cōueniens fuit ꝙ etiã ipsa sine corruptione
matris conciperet. Quod si dicat ad Gal.
4. scribit. Misit deus filiũ suũ factũ ex mu
liere: sed mulier cõsueto modo loquẽdi dici
tur que est corrupta: igit ⁊c̃. Respondeo ꝙ
sicut dicit glo. ibidẽ mulierẽ pro femina po
suit more locutiõis Hebreorũ: vsus eni ipso-
rũ dicit mulieres nec virginitate corruptas
sed feminas. ¶ Tertio hoc fuit cōueniens
ꝓpter christi humanitatis dignitatẽ: in qua
nõ solum peccatũ habere locũ non debuit:
sed etiã nõ potuit: per quã peccatũ mũdi tol
lebat. Quãuis eni beata virgo s̃m nostros
doctores peccatũ habere nõ debuerit: tamẽ
habere potuit si per gratiã nõ fuisset preser-
uata: christꝰ aũt vt dictũ est habere nõ po-
tuit. Quaꝓpter ex virgine sine cõcubitu na-
sci debuit: quia in tali concubitu nõ potest
deesse possibilitas infectiõis originalis pec-
cati. Qḋ si dicat. Que sũt eiusdẽ speciei est
idẽ modus generatiõis: sed christꝰ fuit eius-
dem speciei cũ alijs hominibꝰ: ergo ⁊c̃. Re-
spondet ꝙ ista ratio habet locũ in his que ꝓ
cedũt in esse per viã nature: eo ꝙ natura sic
est determinata ad vnũ effectũ ita ẽ etiã de-
terminatꝰ modꝰ ꝓducẽdi illũ: h̃ virtꝰ super
nãlis ⁊ diua cũ sit indeterminata sic potuit
p̃mũ hoiem de limo terre: ita etiã potuit fa-
cere vt corpꝰ christi formaret de ꝟgine sine
virili semie vt meliꝰ patebit i seq̃nti ꝯclusio
ne. ¶ Quarto h̃ fuit ꝯueniẽs ꝓpter christi
incarnatiõis finẽ: q̇ fuit vt hoies renascerẽt
in filios dei: nõ ex volũtate carnis neqꝫ ex vo
lũtate viri: s̃ ex deo. i. ex dei ꝟtute: cuiꝰ rei exẽ
plũ apparere debuit in ipsa christi ꝯceptiõe:
vñ Agu. i li. de scã ꝟginitate ait. Oportebat
caput nr̃ꝫ insigni miraculo de ꝟgine nasci s̃ꝫ
corpꝰ: vt signaret sua mẽbra de ꝟgine eccl'ia
s̃ꝫ spm̃ eẽ nascitura. Qḋ si dicat q̄libet for-
ma nãlis hꝫ materiã sibi determinatã ex quã
eẽ nõ põt. Materia aũt forme hũane videt
eẽ semẽ marꝭ ⁊ femie. Si igit xp̃s fuit verꝰ hõ
pꝫ ⁊c̃. Ad h̃ rñdet ꝙ s̃ꝫ ph̃m i li. de gnãtiõe
aialiũ. Semẽ maris nõ ẽ sic mã i cõpositiõe
ꝓlis: s̃ solũ sic agẽs: vñ ꝑ hoc ꝙ semẽ marꝭ
defuit in cõceptiõe corporis christi supplẽte
virtute eiꝰ opatione spũs sancti non sequit
ꝙ defuerit ibi ꝓpria materia: ⁊ sic pꝫ p̃ma con
clusio ¶ 2ᵃ ꝯclo ẽ ꝙ possibile fuerit christo i

carnatiõe mr̃is ꝟginitatẽ seruare ⁊ ꝓbat q̇
druplici fũdamẽto. ¶ Primo fũdamento
methaphisicali. Nã s̃m auctẽ de cãis ⁊ oẽs
alios methaphisicos. Ois cã p̃ma magis ⁊
priꝰ influit i suũ effectũ ꝙ cã secũdaria: cum
igit oẽ priꝰ possit eẽ sine suo posteriori: ⁊ deꝰ
hoies ꝓducat mediãte semie: ḡ etiã sine illo
põt hoiēꝫ gnãre: igit ⁊c̃. ¶ Scḋo h̃ idẽ ꝓ-
bat fũdamẽto nãli. Nã differẽtia ẽ int̃ ge-
nerationẽ vniuocã ⁊ equocã: eo ꝙ i gnãtõe
vniuoca sile gnãt a sili: vt hõ ab hoie ⁊ equꝰ
ab equo. Sꝫ in gnãtiõe equoca sile nõ gñia-
tur a suo sili: vt qñ gnãt rana ex luto: vl' mu
sca ex putrefactione ꝟtute caliditatis solis
tũc altiore. Cũ igit in infinitũ maioris vir
tutis sit potẽtia diuina: ꝙ potentia solis si sol
potẽtia sua ꝓducit ranã vel muscã nõ cõcur
rẽte rana vel musca: sꝫ solũ ex limo vl' luto:
ergo a fortiori deꝰ sua ꝟtute põt ⁊ potuit ho
minẽ ꝓducere nõ cõcurrẽte semie virili: sed
solũ ex purissimo sanguie ꝟginis gloriose.
¶ Tertio idẽ ꝓbat fũdamẽto morali. Nã
s̃m oẽs ph̃os morales oẽ bonũ ẽ p̃miãdũ: ⁊
oẽ malũ puniẽdũ: ita ꝙ bonũ rõne boni nõ
ẽ puniẽdũ: nec malũ rõne mali ẽ premiãdũ.
Cũ igit in veteri lege nõ habere germẽ eẽt
malũ ⁊ pena: ⁊ btã virga esset optima: ergo
decuit ipsã habere germen ⁊ prolẽ: nõ autẽ
ex mixtione virili: quia talis mixtio ẽ culpa
igitur debuit habere spũ sancto actiue cõcur
rente. ¶ Quarto idẽ probat testamẽtali fũ
damẽto ⁊ theologicali. Nã quãdo aliq̇s le-
gislator statuit aliquã legẽ cũ cõditiõe: per
hanc intelligit ꝙ põt euenire oppositũ illiꝰ
legis sine tali cõditione. Sicut habet exem-
plũ in pluribꝰ scripture locis vbi deꝰ dedit
legẽ. Siquis occiderit ꝓximũ suũ cũ illa cõ
ditione ꝙ fecerit ꝑ industriã ab altari meo
eijciatur. Ista cõditio apposita dat intelli-
gere ꝙ aliq̇s erat occisurꝰ nõ per industriaꝫ
⁊ ille nõ erat de altari euellẽdus vt ibidẽ pꝫ
Nunc aũt in ꝓposito deꝰ ⁊ moyses. Leuit.
12. statuerũt illam legẽ ꝙ mulier que susce-
pto semine peperit filiũ masculũ. 7. diebus
stabit in sanguine purificatiõis: ergo ꝑ hãc
legẽ dat itelligi ꝙ mulier aliqñ erat ꝑitura
sine virili semie frustra eni fuisset addita 2ᵃ
ꝯditio Cũ. n. dr̃ Si veneris ad me dabo tibi d̃
nariũ frustra adderet illa ꝯditio nisi intelli-
geretur ꝙ poteris non venire ad me: et tunc

nō dalo tibi denariū. Et iō nō mirꝫ si Esaias 7. c. cecinit. Ecce virgo cōcipiet ⁊c̄. vt habetur in epl'a isti⁹ solēnitatis. ¶ Tertia ꝯclusio. s. ꝙ ista ꝯceptio fuit ꝯuenienter virgini nūciata per angelū declarat̃ ꝫm Ric. in. 3. di. 3. ar. 2. q. 4. vt de incarnatōnis mysterio fides argumētis plurib⁹ muniret̃. Et maiori ex deuotione virgo ad conceptū afficeret̃. ¶ Primo enim conueniēs fuit illā ꝓnūciationē fieri ꝑ angeluꝫ: quia ꝫm Hiero. ad eustō. In carne preter carnē viuere nō terrena ꝫ angelica vita est. Et iterꝫ ibidē dicit̃: cē angelis cognata virginitas: igit̃ btē virgini cōueniēter facta ē annūciatio angelica: ⁊ etiā quia ꝑ incarnationis mysteriū ruina angelica reparat̃: inꝗtū aīe scē assumunt̃ ad ordines de quib⁹ mali angeli ceciderūt. ¶ Secūdo etiā ꝯueniēter facta ē ꝑ angelū de hierarchia inferiori vt ordo angelicus seruaret̃: q̇ est vt diuine illuminationes ꝑ angelos superiori hierarchie descendāt ad mediā hierarchiā: ⁊ inde ad inferiorē ⁊ ab inferiori ad homines deriuent̃. Ait enim Dionysi⁹ li. ō angelica hierarchia. Per dn̄m nostrum benignitatis mysteriuꝫ angeli primū docti sunt: postea per ipsos ad nos condictionis grā trāsiuit. hec ille. Quāuis ꝫm Francis. de maironis ⁊ aliquos alios: iste angelus fuerit de suprema hierarchia: ꝫ pro tunc teneam⁹ opinionē doc. Ricar. ¶ Tertio etiā conueniēs fuit ꝫm istū doctorē illum angelū eē de medio ordine illi⁹ hierarchie q̇ est ordo archāgeloꝝ. Et in isto ordine summuꝫ: q̄r maximū mysteriū nūciabat ad salutē humani generis ordinatū ¶ Postremo etiā ꝯueniens fuit vt predictū mysteriū nūciando virgini in specie visibili appareret: vt virgo intellectualiter erudiret̃: ⁊ sensibiliter de mysterio ꝯsolaret̃. Patēt illa ꝑ euāgeliū isti⁹ solēnitatis. s. missus ē angel⁹ Ga. ⁊c̄. ⁊ postea seq̇tur. Dixit angel⁹ ei: Ne timeas: vsqꝫ ibi: fili⁹ altis. vocabit̃. ex quo patet virginē eē electā ⁊ potestas incarnatiōis mysteriū et angelū. s. Gabrielē virginē sensibili voce allocutā ꝙ aūt visibiliter apparuit patet ꝑ glo. suꝑ illud Turbata est in ꝫmone ei⁹ di. ꝙ ex verecūdia pauit: ⁊ alia glo. Trepidare virginū est: et ad oēs viri ingressus pauere: ⁊ oēs viri affatus vereri. Et sic patet pars prima.

Pars secūda in q̄ declarat̃ de gaudio b⁹ benedicte annunciationis.

Secundo in isto sermone de exultatione isti⁹ solēnitatis tractandū ē: tres annotantur conclusiones. ¶ Prima ꝯclusio q̄r incarnatio ꝟbi dei fuit op⁹ mirabiliū possibile in natura: circa q̄ð ponunt̃ quatuor. Primū ē solēnitas dn̄ice incarnationis: cui⁹ fuit sūma dignitas vt puer deus nasceret̃: n̄ fuit āt de⁹ nisi ꝑ mysteriū icarnationis q̄ð hoc fuit cōpletū. Secundū est dn̄ice resurrectionis: in q̄ sol⁹ hō resurrexit qui nō resurrexisset nisi ei⁹ humanitas hoc ꝟbo fuisset vnita. Tertiū est dn̄ice ascensionis: i q̄ est assumpt⁹ i celū localit̃: ꝫ ei⁹ humanitas hodie fuit eleuata ad diuinū suppositū suꝑ naturaliter: q̄ eleuatio fuit altior: q̄r magis honorat̃ pōtifex si a sūmo pontifice assumit̃ ꝙ qn̄ localit̃ intronizat̃. Quartū ē spūs sci missionis q̄ solēnitate istā ꝑcessit: q̄r sicͨ tūc missus fuit spūs scūs: ita nūc fili⁹ q̇ est eq̄lis ꝫ magis mirabilit̃ iste: q̄r ille assūpsit igneꝫ ad linguaꝝ diuersitatē: iste naturā humanā in ꝑsone veritate vt de ista solennitate dici possit illud leuiti. Prim⁹ dies erit vobis celeberrim⁹. Iste prim⁹ dies est incarnationis christi: q̄ fuit primū sacramētū fidei christiane. ¶ Secunda cōclusio ꝙ tota machina vniuersi ex ꝟbi incarnatiōe est dignitate sublimata. Circa ꝙ ponunt̃ q̄tuor q̄ faciūt hāc machinā dignitate sublimeꝫ. Primū est ꝙ nā suꝑma sūme fuit humiliata in hoc ꝙ assūpsit habitū humilitatis: sicut fili⁹ regis se humiliat qn̄ sumit habitū religiōis. De quo apl's phil. secūdo Humiliauit semetipsū in similitudinē hoīum fact⁹. Scōm fuit ꝙ nā infima fuit exaltata: q̄r humanitas tenet ibi infimū in gn̄e intellectualiū: ⁊ fuit sublimata suꝑ oēꝫ creaturā: ita vt hō fieret eq̄lis deo: ⁊ tantū hūit de bono ꝗtū ē filius in p̄re filio et spū. s. ꝫm Aug. in li. de tri. Tertiū ē ꝙ summa infinitas fuit exigua fctā: cū tāta magnitudo in tā paruo corpusculo fuerit contēta: iō dr̄ ꝙ semetipsuꝫ exinaniuit. i. exiguū fec. ad phil. 2. Quartū ē ꝙ res minima fcā ē ifinita dū quē celi cap̄e nō poterāt: nec celi celoꝝ ꝫꝫ salomonē: ꝟgo integre pertulit i suo gremio. De istis miraculis dicit Hiere. 31. c. Nouū fecit dn̄s suꝑ terrā: femīa circūdabit viꝝ. i. hoīeꝫ ⁊ virtuosū: q̄r tot ꝟtutes hūit Christ⁹ in vēo mr̄is q̄t nūc hꝫ i dextā p̄ris

¶ Tertia cõclusio ẽ q̄ tota hierarchia mũ
di in hoc verbi incarnatiõe ⁊ marie in ãnũciatiõe
gaudio ⁊ letitia exultauit. et h̃ q̃drupl'r. Pri
mũ fuit in hierarchia supcelesti diuinar͡ p-
sonar͡: q2 sic q̃libet rex solẽniçat qñ ei⁹ fili⁹
ↄhit matrimoniũ: sic de⁹ p̃r ineffabilẽ solẽni
tatem fecit qñ in hoc verbi copula ei⁹ fili⁹ nr̃e hũa
nitati se ↄiũxit. Jdeo d̃r in euãgelio Matt.
22. Siĩe ẽ regnũ celor͡ ho. re. q̃. fe. nu. f. ⁊c̃.
Secundũ gaudiũ fuit in hierarchia celesti
in q̃ letati sũt ineffabilit̃ angeli: q2 a sua cre
atione nunq̃ fuerũt ita honorati q2 sicut ser
ui exaltant̃ qñ soror eor͡ germana ↄhit cum
dño: q̃ vt habet̃ in li°. Hester de iudeor͡ po/
pulo exaltato ex Hester cũ Assuero rege cõ/
trahẽte. Sic angeli qñ aia Christi fuit vni/
ta ⁊ despõsata verbo. Est enim aia soror ger/
mana angelor͡: q2 ab eodẽ p̃re ad eor͡ imagi/
nem ↄformat̃ genita ⁊ de eadẽ mr̃e: q2 de
spũali nãli. Tertiũ gaudiũ fuit i hierarchia
sup celesti in q̃ fuit pax reddita: q2 discordia
fuerat inter deũ ⁊ hoiem p q̃nq̃ milia ãnor͡
h̃ in ista die fuit factus mediator Christus
q̃ dedit semetipsũ soluẽs inimicitias. pacem
tractare cepit quã i morte ↄsũmauit. et iste
fuit ↄuenientissimus mediator: q2 de ꝓgenie
vtriusq̃ partis: iõ d̃r lapis angularis: quia
vtrãq̃ parietẽ ↄiũxit. Et iõ pax ẽ a nobis de
sideranda. Primo q2 Christ⁹ huic verbo vni/
tus ⁊ veniẽs tanq̃ legatus de pace tractans
pacẽ fecit. Et iõ q̃ pacẽ turbãt ei⁹ legationez
nõ accipiũt. Secũda q2 Christus ex hoc mũ
do recedẽs pacẽ nobis ꝓ legato reliq̃t. Et iõ
q̃ pacẽ renuũt ei⁹ coheredes nõ sũt: dicẽte do/
mino Matth. 5. Beati pacifici qm̃ filij dei
vo. Quartũ gaudiũ fuit in eccl'ia terrestri q̃
erat in sinu Abrahe: vbi erãt aie scõr͡ separa
te: inter quas fuit mira solẽnitas: q2 nunq̃
aliq̃ aia viderat clare diuinam essentiã vsq̃
dum aia fuit assũpta in glia. Sicut põt leta
ri aia sororis qñ fuit ad felicitatẽ sublimata
Fuerũt aũt sci p̃res ibi stãtes certificati de
ista die p reuelationẽ diuinã Joã. 8. Abra/
hã p̃r vester exultauit in gaudiuz vt videret
diẽ meũ: vidit ⁊ gauisus est. ¶ Cõfirmãt̃
p̃dicta p duos testes Aug. prim⁹ habet̃ i ser
mone ꝓ de annũciatiõe vbi d̃r: Audiuimus
gaudij nuncia: libertatis indicia: leticie vo/
cẽ: exilij reuocationẽ: seruitutis redẽptionẽ
Ecce angel⁹ cũ virgine loquit̃: vt nõ dein/
ceps mulieri serpẽs sermocinaret̃. Missus ẽ
angelus Ga. toti⁹ mũdi nũciare salutẽ: dif/
ferens ade reuocatiõis ↄscriptũ. Missus ẽ
ad virginẽ: vt ignominia femine exultãs fe/
rat salutẽ. Missus est ad aiatuz regis ange/
lorũ palatiũ: p̃parare spõso thalamũ. Mis/
sus est ad virginẽ q̃ despõsata erat ioseph: ser/
uabat̃ aũt Jesu. Missus ẽ lucerna nũciare
solẽ iusticie. Missus ẽ crepusculũ lumẽ pre
currẽs diei. Missus ẽ Gabriel manifestãs
eũ q̃ ẽ in sinu p̃ris ⁊ in vlnis mr̃is. Missus
ẽ nũciãs eũ q̃ ẽ in throno ⁊ in spelũca. Mis/
sus ẽ miles vociferãs regis aduẽtũ secretuz:
secretũ q̃dẽ cognoscit̃ fide ⁊ nõ discussione:
q̃d deifice glificat̃ ⁊ nõ inuestigat̃. ⁊ i omel'.
sup Missus ẽ idẽ ait. O ãnunciatio mirifi/
ca. O salutatio pegrina: plenitudinis copiã
portãs: ⁊ virgineũ corp⁹ illustrãs: p̃ueniens
itaq̃ iudicẽ p̃co tã p̃clar⁹ ⁊ mitis: tã festin⁹
⁊ ꝓperãs: vt in p̃torio virginitatis q̃ secreto
manebat in terris. suscipi possit dñs maiesta
tis. Aue inq̃t Maria vsq̃ tecũ: q̃ te creauit
iam te p̃elegit: quẽ paritura es iã te repleuit
hec ille: ⁊ sic patet pars secunda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in q̃ declarat̃
consensus virginis.

t Ertio tractandũ est de humili ↄsen
tatiõe facta ab ipsa gloriosa virgine
angelo nunciãti. ¶ Pro cuius de/
claratiõe aduertenduz ẽ s̃m ph'm. 2°. phi'r q̃
ad oẽm opationẽ q̃tuor cause ↄcurrũt. Effi
ciẽs: finalis: materialis: ⁊ formalis: q̃. ꝓposi
tio. Quadrupl'r declarat̃. Et ꝓ in effectib⁹
nãlib⁹. Nã cũ gñat̃ hõ ↄcurrũt effectiue ali⁹
hõ generãs tanq̃ cã particularis: ⁊ vt vniũ
salis sol: q2 nihil gñat se: dicẽte Aristo. vbi
s. Sol ⁊ hõ generãt hoiez. Cã aũt finalis
ẽ p̃seruatio humane spẽi: vñ cometator. 2°.
de aia di. q̃ nã videns corruptibilitatẽ hũa
ne indiuiduor͡ inserta ẽ spẽi dans ei virtutẽ
vt vnũ indiuiduũ sit alteri⁹ ꝓductiuũ in ea
dẽ spẽ: vñ in spẽ angelica nõ dat̃ nisi vnũ idi/
uiduũ: q2 illud est incorruptibile. ꝓ ce. nec in
vna mã q̃ illa est corruptibilis. ꝓ phi'r nec ni
si vn⁹ intellect⁹. 3°. de aia q̃ s̃m ph'm ⁊ comen
tatorẽ: intellect⁹ human⁹ est ppetu⁹ ⁊ incor/
ruptibilis. Cã aũt mãlis hoĩs est corp⁹ eius
organiçatũ ⁊ sufficient̃ dispositu3. Cã vo
formalis est aia intellectiua actuãs illud cor
pus ⁊ quãlibet ei⁹ partẽ. ¶ Scdo declarat̃

eadē ꝓpositio in effectib⁹ spūalib⁹: sensatio
⁊ intellectio effectus spūalis: q͛ nō pn̄t ꝑci-
pi sensu exteriori: ⁊ ad sensationē ꝯcurrunt
iste q̄tuor cause. Prima cā efficiēs. s. obiectū
causans visionē auditionē ⁊ hmōi: Scd̄a cā
finalis. s. ꝑseueratio indiuidui: vt ꝑ hoc pos-
sit ꝓseq̄ īdiuidua ꝓficua ⁊ fugere noxia: ſm
phm. 2°. de aīa. Si eni sensatio deficeret hoī
cito deficeret vita ei⁹. Tertio cā mālis. s. q͛
organū seu neru⁹ recipiēs sensationē. Quar
to cā formal'. s. ipsa visio vel auditio actuās
informāsq; oculū ⁊ auditū. ¶ Tertio decla
ra͛ eadē ꝓpositio in effectib⁹ artificialib⁹. nā
cū ꝓduci͛ dom⁹ ꝯcurrit p̄ cā efficiēs. s. domi
ficator. Scd̄o cā final'. s. defēsio ab hymbrib⁹
pluuijs ⁊c̄. Tertio cā māl'. s. lapides ⁊ ligna
Quarto cā formalis. s. figura dom⁹: vt pu-
ta circularis q̄drāgular' vl' ꝑtāgular'. ¶ 4°.
declara͛ eadē ꝓpositio in effectib⁹ sacr̄alib⁹.
Nā in effectu Eucharistie cū ꝯuerti͛ panis
in corp⁹ Christi seu vinū in sanguinē ei⁹ cō-
currit. p̄ cā efficiēs. s. sacerdos. 2°. cā final'. s. re
missio culpe ⁊ augmētū grē: aut finalis spon
satio aīe ad ipsū Christū. 3°. cā mālis. s. pa-
nis ⁊ vinū. 4°. cā formal' vt hoc ē corp⁹ meū
seu hic ē calix ⁊c̄. ¶ In effectu sacr̄i baptis-
matis ꝯcurrit. p̄ cā efficiēs q̄ ē sacerdos. 2°.
cā finalis q̄ ē liberatio a pctō originali ⁊ a pe
na et̄na. 3°. cā mālis q̄ est aq̄. 4°. cā formal'. s.
ego te baptiço in no. p. ⁊. f. ⁊. s. s. Et sicut ē ō
istis sacr̄is: ita ē de alijs vniuersalit͛. ¶ Ex
his pꝫ v͛itas ꝓpositōis assūpte. s. φ ad oēꝫ ef
fectū seu opationē ꝯcurrūt q̄tuor cause. s. ef
ficiēs: final': mālis: ⁊ formal': siue illa opatio
fuerit mālis siue spūalis siue artificial' siue sa
cramētalis. Cū g͛ incarnatio v͛bi diuini fu-
erit opatio ⁊ nō mālis siue spūalis: g͛ fuit ar
tificialis inq̄ꝫtū ꝓcessit ab arte diuina: ⁊ sac
mētalis ꝓ quāto induxit nouā grām nō solū
in aīa Christi vel virginis glīose ſ etiā to-
tius mūdi: φ tn̄ grā gratū faciēs ꝑ quā apta
ē porta paradisi p̄cipue in v͛bi incarnatōe in
cepit. Ex q̄ seq̄͛. p̄ cā efficiēs. s. spūs scūs. 2°.
cā finalis. s. liberatio humani gn̄is. 3°. cā mā
lis. s. purissim⁹ sanguis virgīs Marie q̄ͥ agi͛ ad
ꝑfectā cōplexionē h⁹ effectus restabat. 4°. cā
formalis. s. ꝯsensus v͛ginis glīose explicatus
ꝑ v͛ba formalia: nisi enim ſm doc. btā virgo
ꝯsensisset angelo nūciāti iste effect⁹. s. incar-
natio v͛bi dei nō fuisset expletus. Et iō dicit

Aug. in ſmone de natiuitate v͛ginis. O btā
Maria seculū oē captiuū tuū dep̄ca͛ assen-
sum: te dn̄a: mundus sue fidei obsidem fecit:
noli morari v͛go: nūcio festinant͛ rn̄de v͛bū
⁊ suscipe filiū: da fidē ⁊ senti virtutē. Rn̄de
v͛bū benedicta v͛go qd̄ optāt superi. i. angeli
qd̄ expectant inferi. i. p͛es inclusi: qd̄ deside-
rant posteri. s. filij ꝑ tuū filiū redimēdi: qd̄
appetūt exteri. s. appetit⁹ creature in te cōsu-
mādi. hec ille. Cui⁹ dicta ꝯfirmat Ber. i q̄
dā sermone di. Sic ad btām v͛ginē sic ad me
diū: sic ad archāgelū dei sicut ad rex cām: sic
ad negociū sclo͛ respiciūt q̄ in celo sunt ⁊ q̄
in inferno habitāt: ⁊ q̄ nos p̄cesserūt: ⁊ nos
q̄ sum⁹ ⁊ nati nato͛: ⁊ q̄ nascent͛ ab illis: vt
illi q̄ in celo restaurent͛: ⁊ q̄ in inferno eripi
ant͛: ⁊ q̄ p̄cesserūt vt ꝓphē fideles inueniāt͛
⁊ q̄ sequūt͛ vt glīficent͛. hec ille. Idcirco facta
lōga disputatiōe int͛ angelū ⁊ Mariā vt pꝫ
euāgeliū legēti: intellecta etiaꝫ possibilitate
h⁹ mysterij ab ipsa glīosa v͛gine dicēte ange
gelo. Spūs scūs supueniet in te ⁊c̄. tūc btā
v͛go assensū p̄bēs dictis angelicis mox cū ꝓfū
dissima humilitate genib⁹ flexis: manib⁹ iū
ctis ⁊ eleuatis dixit v͛ba ꝓposita. Ecce ancil
la dn̄i fi. mihi ſm v͛bū tuū. Quib⁹ dictis ſꝫ
sniaꝫ Frāci. ō mairo. sup his v͛bis: ⁊ Greg.
sup illud Can. 2. Ecce iste venit saliēs. ⁊ Ri
car. in. 3. di. 2. ar. 2. q. 4. In vtero sacratissi
mo glīose v͛ginis q̄tuor mirāda facta fuerūt.
Primū fuit carnis Christi de puris sangui
nibus v͛ginis ꝯceptio ⁊ formatio. Nō enim
successiue formatū ē illud corp⁹ sacratissimū
sicut cetera corpora humana ſ in instāti to-
tū. Scd̄m fuit in eodē instāti aīe Christi de
nihilo creatio q̄ corp⁹ fuit formatū. Tertiū
fuit aīe ad corp⁹ vnio: ⁊ ꝑ ipso͛ ꝯiunctionē
humane nature ꝯstitutio. Quartū fuit hu-
manitatis nr̄e a diuinitate assūptio: forma-
to enim corpe ⁊ aīa aīato diuinitas assūpsit
humanā nāꝫ: fuerūt facta p̄dicta ꝑ virtuteꝫ
spūs sci: q̄ infinitate sue virtutis ea potuit fa
cere in instāti. Sicut eni carnē potuit forma
re sine virili semine qd̄ nō potuisset virt⁹ cre
ata: ita potuit eā in instāti formare q̄ꝫuis ca
ro pueri formari nō possit nisi in tpe v͛tute
creata. Et q̄ꝫuis int͛ p̄dicta nō fuerit pri⁹ ⁊ po
steri⁹ ſm tēp⁹: fuit tn̄ ibi pri⁹ ⁊ posteri⁹ ſꝫ or
dinē nature. Nā ſm phm̄ in post p̄dicamē
tis illud ē pri⁹ nā alt͛o qd̄ ē cā ei⁹ vel p̄suppo-

nitur ab eo: pri⁹ enim fuit carnis ꝯceptio ꝙ̄
aīe creatio: q2 hoc p̄supponebat illud. Et ea-
dē rōne pri⁹ fuit aīe creatio: ꝙ̄ ei⁹ ad carnez
vnio. Et vnio carnis ⁊ aīe ꝙ̄ humane natu-
re ꝯstitutio. Et ꝯstitutio humane nature ꝙ̄
ei⁹ assūptio ad vnitatē diuine ꝑsone. Patet
igiẗ quāti meriti fuerit hoc humilis sūmuz
v̄bū v̄ginis Marie. s. Ecce ancilla dn̄i ⁊c̄.
q2 tūc v̄bū caro factū ē: tūc adimpleta ē ꝓ-
phia illa hodierna. Ecce v̄go ꝯcipiet. d̄ q̄ hu
militate clamat Hiero. di. O v̄e btā hūilitas
Marie q̄ deū hoib⁹ ꝑpit: vitā mortalibus
edidit: celos inouauit: paradisū ap̄uit: mun
dum purgauit: ⁊ hoium aīas ab infernis libe
rauit. hec ille. Per hui⁹ meriti participatio-
nem digneẗ nos liberare ille cui humilitas
virginis placēs dignat⁹ est de celo descēdere
⁊ hodie in ei⁹ vtero carnē assumere: vt nos
oēs ab inferis eripet ⁊ ad illā eternā gl'iaz cō
duceret in secula seculoꝝ: Amen.

Dn̄ica in ramis palmaꝝ in mane de resti
tutione bonoꝝ consciētie. Sermo. 82.

Humiliauit
semetipsū fact⁹ obedi-
b ens vsq3 ad mortez ad
Phili. 2. Ois Christi
actio fratres charissi-
mi nr̄a ē instructio: sed
p̄ncipal' ei⁹ op̄atio fuit
humilis obediētia. De q̄ loq̄ẗ apl's in v̄bis ꝓ
positis di. Humiliauit semetipsuz ⁊c̄. Qua
prop̄t' daẗ exemplū obediēdi in oib⁹ q̄ ordia
ta sūt a legib⁹ naturalibus ⁊ diuinis atq3 hu-
manis. Cū igiẗ ordinatū sit vt restituāẗ bo
na aliena: debem⁹ imitari Christi exēplū ⁊
restituere ea q̄ a nobis ablata sūt: nō solū bo
na fortune ⁊ fame: de quib⁹ dictū est: s3 etiaz
bona ꝯscientie ⁊ aīe de quib⁹ in p̄senti sermo
ne dicturi sum⁹. Vn̄ ꝓ exordio hui⁹ materie
moueẗ dubiū. Si dānificans aliū in bonis
aīe: teneẗ ad restitutionē q2 videẗ ꝙ nō cuz
hoc videẗ impossibile: s3 null⁹ obligaẗ ad im
possibile. ff. de reg. iu. l. impossibiliū. igiẗ ⁊c̄.
Cui⁹ tamē oppositū expresse patet: q2 quan-
to hō aliū plus dānificat tanto ad restituti-
onē magis teneẗ: bona aūt corporis excedūt
bona exteriora: ⁊ bona aīe vtraq3: iuxta illō
Grego. 6. q. i. sunt plurimi. s. multuz dāna
moꝝ ⁊ dānis reꝝ tēporaliū distantia igiẗ ⁊c̄.

Confirmaẗ illud ꝑ aliud dictū in eadē. q.
c. ex merito. vbi diciẗ: Deteriores sunt q̄ vi-
tam moresq3 bonoꝝ corrūpunt ꝙ̄ hi qui sub
stantias alioꝝ prediaq3 diripiūt: sed isti te-
nenẗ ad restitutionē: vt patet ex superiorib⁹
g̃ multo forti⁹ ⁊ illi. Ad hoc dubiū respōde-
tur s̄m Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2. Et Sco.
in eadē di. q. 2. ꝙ nullus pōt in naturalibus
bonis aīe alteri⁹ inferre dānuz: cū talia na-
turalia bona incorruptibilia sint: q2 s̄m phi
losophū. 2. de aīa. Separaẗ hoc ab hoc tāq̄
ꝑpetuū a corruptibili: sed potest hō dānifi-
cari in bonis morū cuiusmodi sunt gratie ⁊
virtutes. Et hoc dupliciter vel in bonis hu-
iusmodi acquisitis q̄ corrūpi possunt: vel ac
quirendis que per bona op̄ra acquiri debēt
Quorū acquisitio facile imp̄diẗ per peccata
enim ⁊ vitia iam acquisite virtutes corrum
puntur ⁊ tandē vitia generanẗ: ⁊ que debēt
ex bonis actib⁹ generari imp̄diunẗ. In his
nō potest aliquis alium dānificare directe.
Cum enim gratie ⁊ virtutes nō perdanẗ ni
si per vitiosos actus: nec etiā eorum acquisi
tio: nisi per eosdem valeat impediri: ⁊ pecca-
tū atq3 vitiū adeo voluntariū est s̄m Aug.
de vera religione: ꝙ si non sit voluntariū non
est peccatū: nullusq3 possit directe in actum
alterius voluntatis: ⁊ per consequens nec in
peccatū eius: ideo consequēs est vt ne quisq̄
alium directe in his dānificare valeat. Indi
recte autē ⁊ dispositiue potest quis alium dā
nificare in bonis aīe inclinando: disponen-
do: ⁊ inducendo ad malū verbo ⁊ exemplo:
⁊ huiusmodi: ⁊ talis dānificans teneẗ inquā
tum sibi possibile fuerit satisfacē. Et per hoc
patet responsio ad illud quod opponebatur.
Ad quorū dictoꝝ declarationez sciendum
quantū ad presens spectat ꝙ talis inductio
tripliciter fieri potest. Primo scandaliçādo
Secūdo ad malū inducendo. Tertio maluz
exemplum dando.

Pars prima hui⁹ sermonis in qua decla-
ratur ꝙ indirecte inferẗ dānū ꝓximo in cō-
scientia: ⁊ hoc tripliciter.

Primo dico: ꝙ homo indirecte in-
t fert proximo sp̄ūale dānum in con-
scientia eum scandaliçando: triplici
ter aūt potest hō proximum scandalicare.
s. verbo: facto: ⁊ signo. ¶ Primo quidem
scandaliçaẗ quis v̄bo. Et hoc l3 multipliciẗ

fieri possit: tamē ad p̄sens tm̄ de verbo iniurioso disseramꝰ de q̄ per sūmā veritatē. Math. 5. dicit. Omnis qui irascit fratri suo reus erit iudicio. Qui aūt dixerit fr̄i suo racha reus erit cōsilio. Qui etiā dixerit fratri suo fatue reus erit gehēne ignis. ¶ Primꝰ actꝰ ē ire interior signo nullo exteriori expressus ⁊ hoc scandaliçare nō pōt cū minime videat. ¶ Secūdus est idem actus cōfuso signo expressus sicut dare iteriectionē cū sumꝰ infirmi solemus: ⁊ quādo emittimus gemitus et vlulatus confusos: ⁊ ꝓpter hoc dicit: Qui autē dixerit fratri suo racha. Racha enim scđm Augu. interiectio est significans ire seu indignationis motum ⁊ cōtemptū eius in quē irascimur. Et hoc quidē quādoqꝫ scādaliçare potest audiētes. ¶ Tertius ē actꝰ manifeste declarās proximo iniuriā. Et hoc etiā magis proximū scandaliçat: quia manifeste declarat proximi sui cōtemptū cum fatuus nominat. Fatuus eni dicit qui neqꝫ quod ipse neque quod alij fantur intelligit. His tribus tres penas correspondentes gradatim annectit: q2 scđm Aug. in iudicio adhuc dat locus defensionis: ad cōsiliū ꝓlatio sententie pertinere videt: quādo. s. iudices inter se cōferūt quo iudicio reus dānatꝰ sit in gehenna vero ignis dānatio certa est. Et si hec tria ire ⁊ odij pleno consensu fiant: sp̄ mortaliter peccatū est: ꝓferre etiam in proximū verbū iniuriosū ex subita ira mortalis culpa etiam iudicat. Tales inquā quādocūqꝫ cōtra ꝓximū ꝓtulerint supradicta iniuriosa verba satisfacere obligant per se vel ꝑ interpositā personā: dicēdo humiliter culpam suā atqꝫ veniā postulādo: vel saltē signis equipollentibꝰ ostendere. ¶ Secundo cōtingit ꝓximū scandaliçare facto. i. opere iniurioso siue tēporali siue corporali. Nam fm̄ Nicho. de lira in illatis dānis duo pensanda sunt. s. offensa: atqꝫ iniuria. Offensa aūt fit etiā rei tēporalis siue corporalis ablatiōe. Iniuria vero in rei spiritualis actione scilicet cū quis ex dāno dato iniuriato impatientie ⁊ odij atqꝫ scandali materiā prestat. Unde dānū inferenti nō sufficit ad salutē satisfacere de offensa restituēdo aliena sed ei etiā necessariū est iniuriā ⁊ scandalum amouere: quod fit cū ab eo cui datum est ꝑ se: vel ꝑ interpositā personā venia postulatur: ⁊ hoc expresso vel suppresso noīe illiꝰ persone: sed ꝙ qualitas negocij id exposcit: vn̄ qui ex impossibilitate a prima absolutus est nisi etiam impossibilitate cogēte nō absoluitur a secūda. Propterea si quis in corporalibꝰ aut tēporalibꝰ ꝓximo dānū dedit: si iste satisfacere nō valet saltē postulare vt dictū est veniā debet. Cōcor. Tho. 2a. 2e. q. 62. arti. 6. Quidā etiā dicūt ꝙ qui dānū ē passus si ignorat qui illud dedit: si offendēs dānū offenso satisfacere nō pōt nō tenet veniā petere nec de offensa nec de iniuria: quia quo ad diuinū iudiciū nō est in mora: ⁊ facile nouum scandalū oriri possit. ¶ Tertio quoqꝫ scandalū p̄stat ꝓximo signo. Sūt. n. aliq̄ signa sine quibꝰ nō pōt exteriꝰ innotescere interioris delectatiōis actꝰ: ⁊ illius ad quē ōēs de necessitate tenemur: q2 in oīmoda negociatiōe eorum manifestū signū ire ⁊ cordialis odij demōstrat. Inter hꝰ mōi signa videtur eē salutatio aut ad aliq̄ interrogata aliqualis r̄nsio. vn̄ Matth. 5. Si salutaueritis fr̄es vestros tm̄: q̄d ampliꝰ facietis? nōne eni ⁊ ethnici hoc faciūt? ibi manifeste ōndit hoc nō sufficere ad salutē. Qui ergo suo inimico negat verbū: aut q̄ in eius p̄sentia sp̄ auertit vultū ⁊ subito fugit: corꝑis odij atqꝫ mortalis signū ōndit manifestū: nisi h̄ ex cā valde rōnali agat: vtputa si ꝓbabiliter timet ex h̄ aliud deteriꝰ euenire: ⁊ tūc etiā intētionē atqꝫ idē factū suū debet intuētibꝰ ꝓpter euitationē scādali ꝓpalare si bono mō id fieri potest. Qui ḡ p̄dictis ꝯsilibꝰ ⁊ signis ꝓximum suū scādaliçat sic p̄dictū ē satisfacere obligatur. Hinc ꝓ p̄dictis tribꝰ scādaliçādi modis dn̄s Matth. 5. ait. Si offers. m. t. ad al. ⁊c̄. re. ibi mu. t. an̄ altare ⁊ va. prius recōciliari fr̄i tuo ⁊ tūc veniēs offeres. m. t. Ait. n. si of. mu. t. an̄ al. ⁊ ibi re. fu. q2 frater tuꝰ. ⁊c̄. noīe fratris ōēs exprimit hoīes: maxime tū quēcūqꝫ fidelē: hꝫ aliq̄d aduersū te. Nam scđm Augu. tūc habet aliq̄d aduersū nos si eū aliquo modo lesimꝰ. Nam nos aduersū illum habemꝰ si ipse nos lesit. Relin. ibi mu. tuum ante alta. ⁊ va. pri. re. fratri tuo. scilicet ab eo veniā postulando: ⁊ tūc veniens offeres munus tuū. Quod si querat an hoc ad litteram seruari debeat. Respondeo scđm Aug. Quod si frater sit presens hoc diutiꝰ differri non debet: cū iubet dn̄s munꝰ ante altare

relinquere. Ad litterā autē hoc dicit vt innuatur talis satisfactio pmittenda esse oī tēpore quātumcūq spūali ⁊ vtili: sicut est deuote oblationis donū vel sacrificiū vt ex h etiā demōstret quod ozo vel sacrificiū nihil prodest nec digne exercet ab illo qui pro posse ⁊ sm quod debet nō satisfacit ei quē lesit. Si aūt ꝓximus nō est psens. s. quia est lōge a loco vel ciuitate absurdū est credere sm Aug. munus relinquendū qđ post multa tpa offeras deo: ꝓpterea dicit quod in sili casu motibꝰ aī ad ꝓximū recōciliādū pergendū est: vt. s. humili affectu te ꝓsternas in cōspectu dñi dei tui munus tūc oblaturꝰ. Est ḡ sñia Aug. quod vbi bono mō ꝓximū pōt adire exterior satisfactio pire dz: vbi vo nō est opportunitas adeundi pōt differri: ⁊ interim sufficit affectu humiliari ⁊ recōciliari cū ꝓposito ope id adimplēdi quā citius fieri poterit bono mō. ¶ Est insup aduertendū qñ homo alterū pdictis modis scandalizans humiliat ⁊ veniā petit dz sibi ignoscere ille q̇ est offēsus vt ei deꝰ remittat pctā sua: vnde Aug. in li. de traditione simboli ait. Oēs culpas q̄ in nos cōmittunt parati simꝰ ignoscere: si nobis desideramꝰ ignosci. Si eniz ꝯsideremꝰ pctā nr̄a ⁊ numeremꝰ quid facto: quid oculo: quid aure: q̇d cogitatiōe: q̇d innumerabilibꝰ motibꝰ peccamꝰ nescio vtrū dormiamꝰ sine debito: ḡ quotidie petimus: quotidie diuinas aures orando pulsamꝰ: quotidie ꝓsternimꝰ ⁊ dicimꝰ: Dimitte nob debita nr̄a: sicut ⁊ nos di. de. n. Que ḡ debitaꝰ tua oīa pctā: sic ḡ ⁊ tu debitori tuo dimitte. hec ille: Jdcirco. C. de epi. ⁊ cle. l. eū qui. sic describit. Nō expectes vt iniurie ꝓprie vltionē exposcas: quia sanctitas ignoscendi gloriā derelinquit: vñ Tulliꝰ in ozōne ꝓ quinto ligurio ait: Hoīes ad deos nulla re ꝓpius accedere quā salutē hoībus dādo ⁊. 3. li. Retho. veter. c. 2. iquit. His qui ipudenter leserūt ignosci cōuenit. Et pithacus phs ligatū homicidaz filij sui absoluit: di. Jndulgentiaz eē. s. supplicio potiorē. O igit indurati Christiani confundunt vos pagani q̇ ꝓ amore illiꝰ q̇ mortuus est ꝓ vobis vos offendentibꝰ indulgere nō vultis. Nec eniz penitētia vestra pōt esse deo grata: nec dignē potestis eucharistie sacramentū sumere quia de pe. di. 6. c. falsas. scriptū est: Quibona alterius iniuste detinet ⁊ qui odiū i corde gerit: recognoscat se verā pniam nō posse ꝑagere ꝑ quā ad eternā vitā valeat ꝑuenire. hec ibi. Et sic patet pars pma huiꝰ smonis.

Pars secūda quō infert dānū spūale proximo in anima indirecte.

Secundo dico quod hō infert indirecte ꝓximo suo spūale dānuz in aīa euz ad malū inducendo. Tripliciter enim inducit hō ꝓximū suū ad malū. Primo locutione. Secūdo opatione. Tertio nouitatum inuentiōe. Primo quidē inducit homo ꝓximū ad malū locutione. Et hoc quidem multipliciter. ¶ Primo retrahendo: vnde mouetur dubiū si retrahēs ꝑsonā vtilē religioni ab ingressu illiꝰ religionis ad quid obligetur ꝓ vera satisfactione huius mali. Ad hoc. R. sm Sco. in. 4. di. 15. q. 2. Et Rica. ibidē. ar. 5. q. 4. in respōsione. 8. arg. quod q̇ subtrahit religioni aliquē iam obligatū ꝓfessioni: tenet ꝓ viribꝰ laborare vt ad religionez redeat: vt hoc mō tam sibi quā religioni satisfaciat plenarie. Si autez intrare noluerit sm Girarᵐ obdo. videt quod qui eū religioni sbtraxit: si sit ꝑsona idonea ad religionē intrādum: quod ipse eam intrare teneat: vt sic intrādo satisfaciat ordini: ⁊ bene viuendo ⁊ orādo ꝓ alio laboret ad eius cōuersionē. Si vo nō subtrahit aliquē sic obligatū: h volentez intrare tm̄: qđ fit vt plurimū: tūc distinguēdum est: quia aut hoc fecit aīo nocendi religioni: ⁊ tūc obligat illi religioni nō tamē ita stricte sicut in pmo casu: quia multuz interest esse in religione ⁊ ꝓpriē esse: h tenet ad aliqualē restitutionē: puta ad aliquā inductionem alterius aliqualiter equiualentis ad ingressum illius religionis. Aut fecit aīo consulendi sibi: puta quia erat eiꝰ magister ⁊ cū eo in studio victitabat: ⁊ tunc si sine fraude hoc fecit: nō credo illi religioni in aliq̇ eū obligatū: tenet tamē in pmo ⁊ secūdo casu persone subtracte in persuasionibꝰ ⁊ alijs spūalibus bonis equipollētia bonis illis in quibꝰ retrahēdo dānificauit: que bona cōpensare videtur quasi impossibile. Quapropt caueat sibi vnusquisq ne sit facilis in retrahēdo personam volentē religionē intrare cuiꝰ dānuz vix aut nunquā poterit recōpensare. Secundo inducit hō aliū ad malū locutione retrahendo alio mō vtputa cum quis retrahit ne q̇s restituat aliena vel ne amoueat supfluitates

⁊ vana: aut ne veris p̄dicatorib⁹ ⁊ doctrine
salutifere credat. Tertio inducit hō aliū ad
malū docēdo cantiones carnales ⁊ ad lasci-
uiam prouocātes: docendo vultuȝ fucare ⁊
se ornari ⁊ ꝯsimilia operari. Quarto aut fle
ctendo ad mala: puta ad vsuras: ad furtum
ad rapinas ⁊ ad garrulitates. Et hoc q̀dem
consilijs iniquis: vel suasionib⁹ falsis: aut co
minationib⁹ seu p̄ceptionib⁹ impijs ⁊ consi-
milib⁹. Quinto ꝯtaminando. s. in carnalita
tibus per lasciuias: cantilenas: ⁊ cant⁹. vnde
42. di. c. in sancta. scriptū est. Deū morib⁹ us
stimulat qui populū vocib⁹ delectat. Aut p
inhonestos dictatus in libris. Item in sodo
mijs per pestiferas blandicias ⁊ seductiones
In luxurijs per impias vetulas ⁊ mediato-
res. In sacrilegijs p maleficos ⁊ ꝓfanos de
quib⁹ scriptū est Moritur arreptus mona
cha quicūq; potit. Quinto corrūpendo seu
spūaliter venenādo. s. detractōe vl' detractiua
p̄dicatione vel heretica: aut cōtaminata do-
ctrina: siue in docendo infirmitates incāta-
re: vel demones inuocare: seu p incantatio-
nes furta: ⁊ amissas bestias repire: breuib⁹
⁊ alijs augurijs atq; ꝯsimilibus fidem dare
Qui vero his p̄dictis modis atq; ꝯsimilib⁹ ali
quā corrumpunt ⁊ ad peccandū inducūt ẜm
Sco. tenēt mō possibili restituere damnuȝ
⁊ hoc tripliciter. Primo cū de veritate docen-
do seipsū apud eū accusando: atq; illū ad pe
nitentiaȝ atq; virtuosos actus inducendo.
Secūdo aūt si sola inductio sufficere nō vi
detur: quia facili⁹ est hoīeȝ ꝑuertere q̄ con-
uertere: ⁊ tūc tenet̄ ꝓ eo orare ⁊ alioꝝ orati-
onē sibi fideliter ꝓcurare: quibus a deo sua
cōuersio ꝓcuret̄. Tertio quoq; debet per ali
quos efficaces ꝑsuasores ꝓcurare ei⁹ ꝯuersi
onem: dum tñ occultū peccatū alijs nō pro-
dat. Ex his ḡ apparet quantū periculū sit ad
malū sollicitare quēq; ⁊ inducere ad peccā
dum: quia vix pōt restituere digne: cū volun
tatē iā ad pctā illectā vix possit ꝑsuasionib⁹
⁊ alijs multiplicib⁹ vijs reducere ad verita-
tem. Addat̄ q̊ ẜm Aug. p̄ retractationuȝ.
Cū virtutū bona maxima sint: plus dānifi
cat q̇ in istis dānificat q̄ in quibuscūq; alijs
⁊ ꝑ ꝯsequēs plus ẜm iusticiā obligat̄ ad resti
tuendū ꝓximo tale bonū q̄tum sibi possibi
le est. Hec est sententia Sco. Girar. abdo.
Ricar. Secundo inducit hō ꝓximū suum ad

malū operatione. i. illicita exercitatione ⁊ ar
te. ¶ Unde mouet̄ dubiū. Si illi qui vēdūt
vel faciunt venenuȝ: balistas: sagittas: ⁊ hu
iusmodi: seu faciūt carticellas: taxillos et si
milia: aut faciūt fucamēta ⁊ ornamēta muli
erum: vel picturas ad lasciuiā prouocandū
in camerꝭ: ⁊ in quibuscūq; alijs locis ⁊ cūcta
similia: que nihil valent ad vtilitatē huma-
nam. si talia possunt licite exerceri cum salu
te anime sue. Ad qd̄ dicendū q̄ triplici ge-
nere possūt artes distingui ⁊ manuales ope
rationes. Primo enim sunt quedā artes ne
cessarie ad humanū vsuȝ lȝ homines possint
illis abuti ⁊ sepius abutant̄: sicut sunt agri-
culture: lanificia: ars architectoꝝ: sutoruȝ ⁊
similiū. Secundo sunt quedam artes indif-
ferentes quib⁹ possunt bene ⁊ male vti ⁊ sūt
gladij: lancie: baliste: ⁊ sagitte: quibus ho-
mines vtunt̄ ad bellū iustū ⁊ iniustū. Simi
liter quedam venena quibus homines vtun
tur ad sanitatem corporis ⁊ ad necem homi
nis. Insuper aurificia: recamature et simi-
lia quibus homines possunt vti ad mun-
di vanitates ⁊ ad ecclesiastica ornamenta.
Similiter taberne ⁊ hospitia ad perniciēȝ ⁊
necessitatē ⁊ sic de alijs. In omnib⁹ enim su
pradictis ⁊ ꝯsimilib⁹ recurrendū est ad intē
tionē faciētis ⁊ vendentis: ⁊ i huiusmodi di
stinguendū est. Si eniȝ homo credat hocali
cui necessariū fore vel vtile: vel habuit aiuȝ
indifferentē seu de hoc nihil cogitabat: quia
rationem id cogitādi nō habebat nō peccat:
etiā si illo talis abuteret̄. 23. q. 5. c. de occi-
dēdis: vbi Aug. ait. Absit vt ea q̄ p̄ p bonū
⁊ licitū facim⁹ aut debem⁹: si q̇d p̄ter nr̄aȝ
voluntatē cuiq̄ in tali acciderit nobis impu
tetur. Alioquin nec ferramenta domestica
nec agrestia sunt habēda: ne quis in ea se su
spendat. Si aūt ei ꝯsciētia dictaret q̄ ille h
ad abusuȝ req̇rat: vel dictare deberet rōne
requirētꝭ ꝑsone. Arᵐ ad hoc. 5. q. 5. c. nō oīs
vbi ēt Aug. ait: Utili⁹ esuriēti panis tollit̄
si de cibo secur⁹ iusticiā negligat q̄ esurienti
panis frangit̄ vt iniusticie seduct⁹ acq̇escat
Si vero hoc scienter facit vel vēdit vel q̄cūq;
mō alienat vt ali⁹ abutat̄: oīa mala que inde
secunt̄ imputant̄ ei. Argᵐ. 2. q. i. c. notū sit
xj. q. 3. precipue. ⁊. 15. q. 6. c. p̄. in fi. Tertio
aūt sunt quedā artes pernitiose que ad nul-
lum vsum humanū vtiles sūt nisi ad ꝑniciē

corpoꝝ ⁊ aiaꝝ: sicut sunt venena mortifera ⁊ ad nullū vsum humanū vtilia: facture superflue ⁊ sūptuose cortinaꝝ: linteaminū ⁊ camisiarum: que in triplo plus valent ꝙ tota camisia: taxilli: tabularia: carticelle seu mitre ꝓ capitibus mulieꝝ: fucamenta eaꝝ: corone floride ⁊ lasciue picture ad vanitatē: seu lasciuiam incitantes: ⁊ similia tunc mortalissime peccāt talia exercentes: faciendo: tenēdo donādo: vēdendo: vel quomodocūq; talia alienando: ⁊ oīa pctā ⁊ mala que perpetrant̄ illaꝝ rerū occasione eis imputant̄: ⁊ omniuꝫ aiaꝝ pereuntiū illoꝝ maloꝝ occasione rei sunt: apud deū per illam regulā superi⁹ dictam. de iniu. ⁊ dam. c. fi. Ad hoc enim optime facit lex distinguēs inter venenū bonuꝫ ⁊ malū di. ꝙ flagitiose rei que nullo mō per additionē alteri⁹ rei potest esse vtilis vsui humano: neq; emptio: neq; vēditio: neq; societas valere pōt. ff. de ꝯtrahen. emp. l. qui venenum. In his ꝯcor. Ray. Inno. ⁊ Host. extra ne cle. vel mona. c. i. imo si quandoq; lꝫ raro contingat: ꝙ aliqua predictaꝝ aliquis ad licitum vsum reducere possit ſm Chriso. vt refert. Tho. 22. q. 169. arti. 2. in fine. Tales artes nō sunt tolerande: vnde dicit. Si operibus alicui⁹ artis vt pluries aliqui male vterent̄: q̄uis de se non sint illicite sunt tamen per officiū principis a ciuitate extirpāde ſm documentū Platonis. Non est autē necesse extirpare a ciuitate ea que venialia: ſ; que in aiaꝝ ⁊ populi detrimentū sunt vt dictū ē. Hinc est ꝙ quilibet obligat̄ scire ꝺ arte cum qua victum lucart̄: vtrū sit licita vel e conuerso. In hoc ergo multū inuigilare debet confessor cum penitens venit ad eum si in tali exercitio vel officio siue arte sit in qua possit saluare animā suā: aliter ex ignorātia vel negligētia nō excusat̄ ipse confessor si penitētem ꝑ absolutionē securū reddit: cū exerceat artē in qua aīa sua periclitat̄ ꝑ p̄dictā regulam. Unde ambob⁹ accidit qꝺ Matth. 15. domin⁹ ait. Si cec⁹ ceco ducatū p̄stat ābo i fo. ca. ¶ Tertio inducit hō ꝓximū suū ad malū nouitatū inuentione: vñ Tho. secūda secunde. q. 169. in fi. 2. arti. ait. ꝙ artifices ornamentoꝝ peccant inuenēdo aliq̄ sup̄flua ⁊ curiosa: vñ Chri. sup Matt. omel. 49. ait. Ab arte calcesutoꝝ ⁊ textoꝝ multa abscindē oportet. Eteni plura ad luxuriā deduxerūt necessitatē ei⁹ corrūpentes: artē male arti cōmiscentes. Cōcor. Alex. de ales. Quō autē ⁊ que restitutio fieri debeat oīum q̄ in p̄senti. c. dicta sunt nō pōt sigillatim facile diffiniri: ſ; iudicio boni viri ⁊ cōfessoris discreti ī quolibet particulari casu prudēter determināda est. Nec min⁹ spūalia ꝙ tꝑalia ⁊ corporalia dāna existimanda sunt: sicut superi⁹ in p̄ncipio p̄mi articuli p̄ntis sermonis demonstratū est. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia sermonis in qua declarat̄ ꝙ hō infert dānuꝫ spūale ꝓximo: malū exemplum dando.

t Ertio dico ꝙ infert indirecte ꝓximo suo spūale dānuꝫ malū exemplū dādo. Et hoc maxime faciūt maiores ⁊ superiores quoꝝ exemplo inferiores mouētur. Sicut enim iusti multū edificant bonis exemplis. iuxta illud Augu. sermone. 7. de epiphania. Uitā pioꝝ non solū sibi sꝫ ⁊ alijs esse vtilē: decet vt quod apud eos agi nō potest verbis obtineat̄ exemplis: vnde sup ps. 119. idem ait. Parū est verbis agere sed etiā exemplis agenduꝫ est. Ita praui ⁊ peruersi suis malis exemplis multos scandaliçant ⁊ ad malum inducunt. Quidaꝫ scandaliçant auaritia: cuiusmodi sunt vsurarij manifesti scelerati ⁊ publici lusores: in logijs ⁊ alijs locis manifestis eoꝝ receptores: impijssimi raptores ⁊ ꝯsiles. Quāta aūt detestatione digni sint q̇ lusorib⁹ receptacula p̄stāt etiaꝫ humane leges cū. ff. ꝺ alee vsu. l. i. in p̄n. scriptū sit. Si q̇s eū apud quē in alee vsū eē dicet̄ vl narrauerit dānū ve ei dederit: siue q̇d eo tꝑe furto subtractū est iudiciū nō dabo in eū: in q̄ lege ſm Bartolū apte notari pōt ꝙ tꝑe ludi q̇ retinet ludū sine tꝑali pena liberari pōt. Fur q̊ si probabit̄ ꝙ furat⁹ sit ab eo q̇ retinebat ludum in domo eo tēpore quo ludebatur impunis erit. Raptores etiā publici ⁊ obstinati ab ep̄o excōmunicari debēt: extra de raptorib⁹. c. i. ⁊ 6. q. 3. c. placuit. Et si mortui fuerint ⁊ nō satisfecerint: ecclesiastica sepultura carere debent. extra de rapto. c. super eo. ⁊ c. ex litteris. Quidā secundo scādaliçant proximū de luxuria: sicut publici procuratores: atq; mulieres ornatu meretricio incedentes: ⁊ maxime cum etiā sacris tēplis huiusmodi prophana fuerit quorum fetor ⁊ horror ascēdit vsq; ad nares dñi sabaoth.

O quot aīe ꝑiclitanť ex hmōi incitationib⁹
nec sufficere video ꝙ hmōi mulieres satisfa
ciāt ꝯdecēter amouēdo suꝑfluas vanitates
si predicta gesserint aīo ad luxuriā: ⁊ ad cō/
cupiscētiā sui hoīes ꝓuocandi: sicut nec suffi
cit vsurario cessare ab impio lucro nisi resti
tuat iam impie acquisita: vt ḡ talis satisfa/
ciat plene necesse est ei tanta honestate fulgē
ꝙ ex sua occasiōe scandalizati sūt q̇ ei⁹ hone
sta cōuersatiōe reddanť edificati. Manife/
stum ꝙ̊ exēplū malū de luxuria p̄stant ī pub
lica fornicatōe seu adulterio cōmorātes. et
quelibet publice meretrices: ⁊ qḋ horrenduȝ
est etiā audire quidā sūt publici quasi sodo/
mite. Quidā ēt puellaꝝ ⁊ pueroꝝ seu mulieꝝ
raptores seu violatores. ¶ Tertio ꝓ̄o ipij
ꝓximū ꝑ malū exemplū scandalizant de su/
ꝑbia: inter quos cōnumerari possūt tenētes
inimicicias nolētesq̈ꝫ parcere inimicis: pub/
lici partiales: ⁊ insignia partialitatū portā/
tes: publici homicide ⁊ hmōi. Similiter ⁊ hi
qui incantatiōes querūt: vel reperiūt furta:
⁊ publice faciūt ꝯsimilia mala. Oēs aūt su
pradicti ⁊ cōsimiles eisq̇ ꝑ opa auaricie luxu
rie ⁊ suꝑbie ꝓximū scandalizāt: tantū honū
exemplū de sua ꝯuersione ꝑhibere tenenť ꝙ
qui eoꝝ malis exēplis scandali habuerūt oc
casionē: de eoꝝ ꝯuersione sumāt ꝯ̄riaȝ edifi/
cationē. Nam sicut diciť extra de peni. ⁊ re.
c. i. Manifesta pctā nō sūt occulta correctio
ne purganda: vbi ſm glo. ibi: Qui publice
peccant publice corriganť. 2. q. i. si peccaue/
rit. ⁊ de ꝯsecra. di. 2. berengarius. etiam siue
sint leuia siue grauia: vt sedeť scandaluȝ po/
puloꝝ publice fieri debēt. ¶ Insuꝑ aduertē
dum est charissimi frēs ꝙ vltra bona fortu/
ne fame ⁊ aīe: sūt etiā bona nature siue cor/
poris que ꝑ regulā datā suꝑius etiā restitui
debēt: de quib⁹ hic aliq̇d breuiter est dicēdū.
Nam ſm Sco. in. 4. di. 15. q. 2. ⁊ Ri. ibideȝ
ar. 5. q. 2. Tripliciter pōt quis aliū in bonis
corporis dānificare. ¶ P̊. vulnerādo ⁊ tūc
vulnerās remanet ad tria obligat⁹. P̊. q̇dē
teneť ad expēsas medicinarū ⁊ medici: vt pȝ
Exod. 22. ⁊ de iniu. ⁊ dāno dato. c. si rixati.
Secūdo teneť ad illa que vulnerat⁹ talis lesi
onis occasione amisit: sicut ī p̄allegato. c. et
glo. patet. Tertio teneť ad satisfactioneȝ et
placationē ipsi⁹ de iīuria data: ſm eni Tho.
2ª 2ᵉ q. 62. ar. 6. Qui ꝑcutit aliquē teneť re
cōpēsare iniuriā passo ꝙ̊uis nihil remaneat
apud ipsū: ⁊ hoc ad arbitriuȝ boni viri: aliq̄
vltra p̄dicta suꝑerogando. ¶ Secūdo īfert
hō dānuȝ ꝓximo mutilādo: ⁊ tūc ſm Sco.
vbi. s̄. Talis teneť. Primo ad expēsas appo
sitas in curatiōe illi⁹ sicut dictū est. s̄. in. c. si
rixati. Secūdo ad satisfactionē impediti lu/
cri ꝓ toto futuro tpe q̄ vsurus erat illo mem
bro q̄ abscisus est. Tertio ad satisfactionem
afflictiōis illi⁹ mutilati que sibi ꝑpetua ē ad
arbitriū boni viri aliq̄ vltra p̄dicta suꝑero/
gando. Quarto teneť truncator alere a se
trūcatos si alimonijs indigēt. Quinto ob
ligať ad satisfacinedū ꝯsanguineis ipsi⁹ mu
tilati. puta: si ille cui ē man⁹ ablata se ⁊ suos
alebat: qḋ nūc implere nō pōt tale dānū infe
rens ad eq̄lia obligať ſm iudiciū boni viri.
¶ Tertio ꝓ̄o infert hō dānuȝ ꝓximo occi/
dendo. Tali enim occisori ſm Scot. vbi. s̄.
tria necessaria sunt. P̄ enim ei expedit ꝙ ex/
ponat vitā suā in causa iusta: vtputa ꝯ̄ inimi
cos ecclesie seu alios infideles: ⁊ hoc ordinan
do laborē ⁊ periculū suū in satisfactione illi⁹
quā ipse occidit: vt sic cui nō pōt in corpora
lib⁹ satisfaciat in sp̄ualib⁹ bonis. Qui si tūc
tantā satisfactionē vel restitutionē facere de
lit: nō tamē potest oīno a restitutōe esse īmu
nis ſm Hosti. in Rica de pe. ꝯ̄ quosdā fatuos
ꝯfessores qui ita leuiter absoluunt homici/
das sicut si occidissent bouē vel canē. Secun
do aūt ſm Girar. obdo. si p̄dicti casus nō oc
currerent obligať homicida ad totaȝ vitam
suā in orōne ⁊ pnia ordinare ad illius vtilita
tem ꝙ ipse occidit. Tertio ꝙ̊ ſm p̄dictos do
ctores si interfectus aliq̄s sustētabat. s. patreȝ
aut matrē aut aliquos sibi ꝓpiquos seu pau/
peres obligať talis interficiēs oībus illis ad
tantā restitutionē quantā illis abstulit ꝑ in/
terfectionē illi⁹. Quoꝝ oīum rō est: q̄r dam
num passo est restitutio facienda. Ex his eli
ci pōt: ꝙ si quis rei publice necessarius erat
si ex eius morte dānum est passa: occisor ad
condignā restitutionē teneť. Seruus etiam
dn̄o suo debet occisus restitui sibi ꝑ alterius
serui equiualētis dationē vel emptionē: aut
preciū cōpetēs emptōi. In oīb⁹ igiť p̄dictis
in q̇b⁹ dānū neq̈ꝫ in se neq̈ꝫ ī equalenti resti
tui potest ꝑ recōpensationē faciēdā arbitrio
boni viri restitui debēt ſm Ric. Tho. Guil.
⁊ ceteros doc vt sic finaliť in viā tendamus

salvationis eterne: Quā nobis ꝯcedat Jesus xp̄s qui est benedictus i seculoꝝ secula: amē Unde hodie veniente Jesu a Bethania in Hierusalē sedens sup asinū strauerūt iudei vestimēta sua ⁊ pueri hebreoꝝ clamabant di. Osanna filio David: bn̄dictus qui venit in noīe dn̄i: osanna in excelsis.

Dn̄ica eadē infra diem: de obligatione restitutionū predictorum: quare. s. fieri debeant Sermo. 83.

Videtes autem discipuli indignati sunt dicētes: Ut qd perditio hec? potuit eni vnguentū illud venundari multo ⁊ dari pauperibus. Mat. 26. Multi diabolica fraude decipiunt fratres charissimi qui cū bona alioꝝ rapuerint absolutos se esse credūt si modica ꝫ raptoꝝ partē paupibus amore dei tribuant: cōtra quos beat⁹ Gregorius vt habetur. 14. q. 5. c. elemosyna. describit di. Elemosyna redēptor nr̄i oculis illa placet que nō ex illicitis ⁊ iniquitate cōgeritur: sed que de rebus concessis ⁊ bene acquisitis impenditur. Hec ille. Cuius rei mysteriū in exēplo inde in principio hui⁹ euangelij describitur. Nā cū accessisset mulier portans alabastrū vnguēti preciosi ⁊ effudisset sup caput Jesu recūbentis: vidētes discipuli maxime iudas indignati sunt dicentes. Ut quid pditio hec Maiorē eni conscientiā sibi faciebat de elemosyna nō facta paupibus q̄ de rapina sub huius pretextu cōmissa: quē cū alijs discipulis dn̄s reprehendit di. Paupes semp habebitis vobiscū: me autē ñ semp habebitis. Ne igit iania ⁊ vacua videāt q̄ in supiorib⁹ dicta sunt nec nimiū dura ⁊ difficilia appareāt in isto sermone quare sit restituendū pertractandū est. Ad cuius rei euidētiā tres alias considerationes de restitutionib⁹ annotabimus: quarū Prima dicet restitutionū obligatio. Secūda dicet restitutionū deceptio. Tertia dicet restitutionū inductio.

Pars prima hui⁹ sermonis in qua declarat qb⁹ fūdamētis obligat hō aliena restiuere.

Primo in isto sermōe dico q̄ homo obligat restituere aliena triplici via Primo via rōnis. Secūdo via auctoritatis. Tertio via exēplificatōis. ¶ Primo dico q̄ hō obligat restituere aliēa via rationis. Septē rōnes inducunt ad hoc obligantes. Prima dr̄ rō ꝑceptionis. Nam ꝺm Sco. in. 4. di. 15. q. 2. Et Ric. in eadē di. ar. 5. q. 1. q̄ talis restitutio nō est necessario facienda. Primo tanq̄ pars gn̄alis satisfactionis. Naꝫ satisfactio gn̄alit accepta reddit equiualens ei in quē peccat. Non sic autē restitutio ista: quia absq̄ oī redditiōe pro peccato posset reddi proximo qd suū ē: sic i mutuis reddit creditori absq̄ oī satisfactiōe ptinente ad peccatoris recōciliationē. Et de cōsimilibus cōtractib⁹ euenire pōt. Secundo aūt nō est talis satisfactio necessario faciēda tanq̄ pars specialis satisfactionis: que. s. est tertia pars pn̄ie: quia de congruo requirit restitutio ante oēm penitētie partēꝫ sicut voluntate vel actu siue facto cessatio a peccato sed satisfactio que est tertia pars pn̄ie nō requirit ante alias duas pn̄ie partes: sed sequitur cōtritionē ⁊ cōfessionē vt iniūcta a sacerdote. Tertio autē mō bene necessario cogit s. tanq̄ obligatio ꝑcepti diuinalis. Naꝫ ꝺm Sco. sicut auferre alienū est mortale cōtra preceptū dn̄i negatiuū. Nō furtū facies: ita ⁊ tenere alienū. Et iō sicut necessariū ē seruare negatiua precepta: ita necessariū ē non tenere aliena inuito suo dn̄o: exēpli gratia i alijs culpis. Naꝫ si quis teneret adulterā restituendo eam viro suo: tūc cessaret a transgressione hui⁹ ꝑcepti. Non mechaberis. sed hec oēm partēꝫ accepte pn̄ie debet āncedere ꝗ ⁊c. ¶ Est tn̄ aduertendū hic ꝺm Ri. vbi s. q̄ vt ait Ansel. in li. ꝓsol. 10. c. q̄ iusticia i deo sub duplici rōne cōsiderat. Uno modo dicit condecētia bōitatis ei⁹. Alio modo rectitudo volūtatis in volendo vnicuiq̄ retribuere ꝺm merita. Dicit igit ipse q̄ restitutiō est aliqua pars satisfactiōis ꝑ compationeꝫ ad iusticiā ꝑ dictā. Cōdecet. n. diuinā bonitatē: vt homini faciēti actū quē de⁹ ꝑcipit ñ tm̄ sibi iputet actū illū ad meritū gratie. sed etiaꝫ vt pro illo remittat sibi aliquā parteꝫ pn̄ie pro pctō debite: ꝑ cōpationē aūt ad iusticiā scđo mō dictā restitutio ñ ē ps satisfactiōis. Non. n. ꝺm Greg. iusticie pōt satisfacere hō ꝑ illud opus ad qd faciendū erat obligatus etiā si nō peccasset: vel si totā penā ꝓ pctis debitā exsoluisset. Uñ Anselm⁹ li. ꝓ.

Cur de⁹ hō. 20. c. inquit. Cū reddis aliqd quod debes deo etiaȝ si nō peccasti nō debes hoc cōputare pro debito qd debes pro pctō ¶ Secūda ratio dicitur legis naturalꝭ. Nā sunt duo precepta hui⁹ legis: vnū negatiuū s. Quod tibi nō vis fieri: alteri ne feceris: qd habetur Thobie. 4. Actu. 15. di. 50. Pōderet. 2. q. 1. c. placuit. Aliud ꝟo affirmatiuuȝ s. Oīa quecūqȝ vultis vt faciant vobis homines: ⁊ vos eadē facite illis: quod habetur Mat. 7. Luc. 6. di. 1. in prin. Que lex ē omnino seruāda si saluari volum⁹: sed qui detinet rē alienā facit alteri quod sibi nollet fieri ꝗ sicut vellet sibi restitui rē suā ab alio detētaȝ: sic ⁊ ipse debet restituere rē alienaȝ quā iniuste detinet. ¶ Tertia rō dr̄ legis charitatis fraternalis. Quilibet aūt tenet̄ diligere proximū sicut seipsuȝ: vt habet̄ Deutro. 6. Exo. 20. Mat. 22. Mar. 12. Luc. 10. 13 di. c. oīs. 23. q. 4. c. ea rō dicta. ⁊. c. debet hō. 2. q. 6. si nō licet. Sed quilibet sic diligit seipsuȝ vt nolit dānificari iiuste: ⁊ res suas ab alio possideri cum ad illū iura reruȝ nō pertineant: sed vult rem suaȝ ab alio iiuste detētam sibi restitui: ⁊ de dāno sibi recōpensationem fieri: ergo idē debet facere proximo suo igitur ⁊c. ¶ Quarta ratio dicit̄ legis moralis. Nam ꝭm leges morales: vt habetur. 5 Ethicorū. Est quedaȝ iusticia cōmutatiua que consistit in quadaȝ equalitate. Et ē quedam iusticia distributiua: que est constās et perpetua voluntas distribuens vnicuiqȝ qd suum est: vt scribitur. 12. q. 2. cuȝ deuotissimaȝ. ⁊ institu. de iusti. ⁊ iure. in principio. ff. eo. ti. l. iusticia. Cuȝ igitur seruare iusticiā sit de necessitate salutis: ⁊ actus eius quātuȝ ad iusticiā distributiuā sit reddere vnicuiqȝ quod suū est. Et quantuȝ ad iusticiaȝ cōmutatiuam consistat in quadaȝ equalitate: que quideȝ est equalitas per iterataȝ exhibitionem eius quod ablatū est repetur: sequit̄ ꝙ restitutio sit de necessitate salutis: ergo ⁊c. ¶ Quinta ratio dicitur recōciliationis. nā si homo debet saluari oportet ꝙ reconcilietur deo ⁊ proximo. Sicut eni in rebus naturalibus expresse videmus: quia non possunt diu in esse conseruari nisi partes a quibus ꝓcedit esse ⁊ vita earum reducant̄ ad quādaȝ equalitateȝ proportionis. Unde medici dicunt ꝙ sanitas est debita proportio humoꝝ. Eodeȝ modo nihil conseruatur in esse ciuili ⁊ politico nisi equalitas quedaȝ inueniat̄ inter eos qui simul cōuiuere debent: que quideȝ vt dictum est fit per restitutionem: qua facta detentor rei aliene reconciliatur deo: relinquēdo peccatuȝ ⁊ proximo reddēdo ei quod suuȝ erat: igitur cui debetur restitutō est necessario facienda. ¶ Sexta ratō dicit̄ satisfactionis. Quedaȝ enim pars subtrahitur ab aliqua re naturali quod est de itegritate perfectionis naturalis eius: quod dicit̄ peccatū in natura. 2. Physico. Puta cū homo nascitur cum tribus digitis in vna manu ⁊ similia. Sed si natura posset satisfacere huic integritati indefectibiliter ⁊ cōplete faceret: quia satisfactio fit per cōtrariū peccati: sicut per ieiuniuȝ satisfactio de gula. Sed contrariuȝ peccati male ablationis est restitutio: ergo ad integritateȝ vite ciuilis necessaria est rei male ablate restitutio. ¶ Septima et vltima ratio dicitur vitationis. Naȝ semꝑ intēdit quod melius ē: ꝭm philosophū ꝑ de somno ⁊ vigilia. Et ideo intendit ordinem ad finem: sicut potentias anime ordiat ad actus suos ꝭȝ proportioneȝ ad cōseruationem viuentis: vitat autē ea que hunc ordineȝ impediūt: aut dissoluūt: sed in vita ciuili omnes ciues ordinantur ad pacē ciuilitatis omnes re propria vtendo. Quapropt̄ ꝑ politico. reprobatur illoꝝ opinio qui voluerūt omnia esse cōmunia: sed ꝙdiu quis alienuȝ inuito domino rei detinet perturbat pacem ciuilitatis quod omnino vitandum est: ergo necessaria est restitutio rei aliene. Et sic patet prima via qua obligat̄ homo aliena restituere. ¶ Secūdo ideȝ probat̄ via auctoritatis septēplicis. Pmo auctoritate mosayca sic discurrendo. Nā Moyses misit ad regem Edon obsecrās vt liceret ei conducere populū israel ꝑ terras suas dicēs Nō ibim⁹ per agros tuos neqȝ ꝑ vineas: nō bibemus aquas de puteis tuis: ſz egrediemur via publica: nec ad dexterā nec ad sinistraȝ declinātes donec transeamus terminos tuos: ⁊ si biberim⁹ aquas tuas nos ⁊ pecora nostra dabimus quod iustuȝ ē: nulla erit in ꝑcio difficultas: tm̄ velociter transeamus. Habētur hec oīa Nūeri. 20. Si quis furatus fuerit oueȝ aut bouē ⁊ occiderit vel vendiderit. 5. boues pro vno boue restituat: ⁊. 4. oues pro

vna oue ⁊c̃. Exo. 22. Anima que peccaue-
rit ⁊ cõtẽpto dño negauerit proximo suo de-
positũ: quod fidei eius creditũ fuerat: vl' in
aliquid extorserit: aut calũniam fecerit: siue
rem perditã inuenerit ⁊ inficiẽs insup iu-
rauerit: ⁊ quodlibet aliud ex pluribꝰ fecerit
in quibus peccare solent homines ⁊ cõuicta
delicti: reddet omnia que per fraudẽ voluit
retinere ⁊ quintã insup partẽ domino cui
dãnũ itulerat. Hec omnia Leuiti. 5. Qui
percusserit iumentũ reddet aliud. qui ꝑcus-
serit hominem punie᷑: qui ꝑcusserit animal
reddat vicariũ. i. animã pro anima. Leui.
24. ¶ Secũdo idem proba᷑ auctoritate ꝓ-
phetica sic discurrendo. Quicũq; aliquid ti-
bi opatus fuerit statim ei mercedẽ restitue:
⁊ merces mercẽnarij tui apud te oĩno ñ ma-
neat. Et ita. Indico tibi filimi me dedisse.
10. talenta argenti dũ ifantulus essẽ gabel-
lo in Rages ciuitate medorũ: ⁊ chyrogra-
phum eius apud me habeo: ⁊ iõ perquire q̃-
modo ad eũ peruenias ⁊ recipias ab eo sup̃
memoratũ põdus argẽti ⁊ restituas chyro-
graphũ suũ. Thobie. 4. Lignũ habet spẽ si
preciosũ fuerit rursũ virescere ⁊ rami eiꝰ
pululant. Ita hõ postq̃ aliena abstulerit re-
stituat. Job. 14. Vim fecerũt depredantes
populos: ⁊ vulgũ pauperẽ expoliauerunt.
Nudis ⁊ incedentibꝰ absq; vestitu: ⁊ esuriẽ-
tibus tulerũt spicas inter aceruos eorũ me-
ridiati sũt: quia calcatis torcularibus sitiũt:
de ciuitatibus fecerunt aĩas gemere: ⁊ aĩe
vulneratorũ clamabunt: ⁊ deus inultum
abire nõ pati᷑. Et. i. Maledicta sit pars eiꝰ
in terra: nec ambule᷑ per viã vinearũ ad
minimũ calorẽ: transibunt ab aquis niuiũ:
⁊ vsq; ad inferos peccatũ ilorũ. Job. 24.
Noli fenerare homini fortiori te q̃ si fenera-
ueris quasi perditũ habe. Non spõdeas su-
per virtutẽ: q̃ si spoponderis quasi restitu-
ens cogita. Ecclesiasti. 8. Est qui multa re-
dimat modico precio restituens ea in septu-
plũ. Ecclesiasti. 20. Multiplicabo fructũ
ligni ⁊ germina agri: vt nõ portetis vltra ob-
probriũ famis in gentibus. s. si aliena resti-
tuatis. Et recordabimini viaꝝ vestrarũ ꝑes-
simarũ: ⁊ displicebunt vobis iniq̃tates ve-
stre et scelera vestra. Ezech. 36. ¶ Tertio
idẽ proba᷑ auctoritate euãgelica sic discur-
rendo. Oblatus ẽ regi vnus q̃ debebat ei de-
cẽ milia talentorũ: Cũ autẽ non haberet
vñ redderet: iussit eũ dñs venũdari ⁊ vxo-
rem eius ⁊ filios: ⁊ oĩa que habebat ⁊ reddi.
⁊ tradidit eũ tortoribꝰ quousq; reddẽt vni-
uersũ debitũ. Mat. 18. Reddite que sunt
cesaris cesari: ⁊ que sunt dei deo. Mat. 22.
Mar. 12. 23. q. j. quid culpa᷑. Stans autẽ
Zacheus dixit ad dñm. Ecce dimidiũ bono-
rũ meorũ dñe do paupibꝰ: ⁊ si quẽ defrau-
daui reddo quadruplũ. Ait Jesus ad eum
quia hodie salus huic domui a deo facta est
Luc. 19. Oẽs quotquot venerũt fures sunt
⁊ latrones: fur nõ venit nisi vt furetur ⁊ ma-
ctet ⁊ perdat: ego veni vt vitã habeãt. s. re-
stituendo. Jo. 10. ¶ Quarto idẽ probatur
auctoritate apostolica sic discurrẽdo. Red-
dite ergo omnibus debita: cui tributũ tri-
butum: cui vectigal vectigal: cui timorẽ ti-
morẽ: cui honorem honorẽ: nemini quicq̃
debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Ro. 13.
Nemo enim vestrũ patiatur quasi homici-
da: aut fur: aut maledicus: aut alienorũ ap-
petitor: quanto magis detentor. j. Pe. 4.
Agite nũc diuites ⁊ plorate vlulantes in mi-
serijs que adueniẽt vobis: diuitie vestre pu-
trefacte sunt: ⁊ vestimẽta vestra a tineis co-
mesta sunt: aurũ ⁊ argentũ vestrũ erugi-
nauit: ⁊ erugo eorũ in testimoniũ vobis erit
⁊ mãducauit carnes vestras sicut ignis. the-
saurisastis vobis irã in nouissimis diebus
Ecce merces opariorũ qui messuerũt regio-
nes vestras que fraudata est vobis clamat: ⁊
clamor ipsorũ in aures dñi sabbaoth into-
nuit. Jaco. 5. Totus ergo mũdus positꝰ ẽ in
maligno. s. dãnificationis: quia nolunt alie-
na restituere. j. Jo. 5. ¶ Quinto proba᷑ au-
ctoritate canonica sic discurrendo. Si res
propter quam peccatũ est: reddi possit ⁊ nõ
redditur penitẽtia non agitur sed simula᷑:
si autẽ veraciter agitur nõ remitti᷑ pecca-
tum nisi restituatur male ablatum: si vt di-
xi restitui potest. 14. q. 6. c. si res. ⁊ sũt verba
Augusti. in epistola. 2. ad Macedonianũ.
Extra de vsur. c. cũ tu. de re. iu. li. 6. 24. q.
6. c. legatur. de pen. di. j. c. neminem. ⁊ di. 6.
c. falsas: vt patet supra in sermone preceden-
ti. extra de senten. excõi. c. porro in glo. super
verbo satisfaciant: vbi dicitur. Sine satisfa-
ctione non potest esse penitentia. Iterũ ex̃ de
rescrip. c. ceterum ait. Alexan. 3. Qui dolo

⁊ fraude aduersariũ suuz laborare cogit in
expensis cōdēnari debet. Itez extra de resti.
spo. c. olim nobis. Innocēti⁹ tertius inquit.
Inanis ē actio creditoris quā inopia debito
ris excludit. Et extra de iureiurādo. c. ea te.
idem ait. Onus non remittit̄ sed augetur si
cuiq̄ ip̄rouide soluitur qd̓ alij ex debito ē pre
standũ. Itez. 14. q. j. c. deniq̄. Ambro. in li.
de officijs dicit. Deniq̄ si nō pōt alteri sub/
ueniri nisi alter ledat̄ comodi⁹ ē iuuari neu/
trũ q̄ grauari alterũ. Hec ille. In detentiōe
alieni maxime grauat̄ is cui restitutio debet
fieri. Propterea ex eo nō pōt alteri subuēi/
ri quod est alterius. Idez Aug⁹. 14. q. 5. c.
forte. Forte aliquis cogitat ⁊ dicit. Multi
sunt christiani diuites: auari: cupidi: nō hēo
peccatũ: si suuz illis abstulero ⁊ paupib⁹ de/
dero. Unde cũ illi nihil boni agant mercedē
habere potero: sed huiusmodi cogitatō ei di
aboli calliditate suggerit̄. Naz si totuz tri/
buat quod abstulerat auget potius peccatũ
q̄ minuat. Unde idem Augusti. in li. de ve/
ro cultu cōcludit di. Non soluz ex maxia ma
le oblataruz quantitate quis condēnabitur
verũ etiam ex quinta denarij particula non
poterit quis faciez videre diuinam. Hec ille
¶ Sexto idem probat̄ auctoritate politica
leguz impialium. Naz si quis alij q̄ credito
ri soluit: peccatũ auget: quia ille qui recipit
furtũ cōmittit. ff. de furtis. l. falsus. Et hoc
dico nisi verus creditor ratuz haberet. Unũ
plus peccat latro qui partit̄ spolia cuz latro/
ne q̄ qui non diuidit. 12. q. 4. c. si ad peccatũ
nec contrahitur aliqua obligatio nec pactũ
est tenenduz in turpibus. ff. de verbo. obli. l.
generale. nec societas. ff. pro socio. l. qd̓ autē
⁊ l. sequēti. Ratio est: quia minus malũ est
spoliato habere vnum debitorem: cuz facili/
us possit vnus perduci ad restitutionem q̄
duo. Itez s̄m leges non debet quis ad religi
onem intrare nec ad sacros ordines promo/
ueri anteq̄ ratiocinia reddiderit. C. de epis.
et cleri. l. officiales: quanto magis repellen/
tur ab ordinibus angelorum qui non reddi/
derint ratiocinium male ablatorum. Item
detinens aliena penitentiam simulat: Unde
pri⁹ debet restituere ⁊ postea absolui: quia
dicit lex: q̄ is qui in fraudem creditoruz ser/
uum manumittit nihil agit. insti. quibus ex
causis manumittere non licet. §. j. Itez peni

tentiam agunt in corpore sed peccatuz deti/
nent in anima qui vellent de rebus male ac/
quisitis facere elemosynas: orare: ieiunare:
vel ecclesias aut capellas edificare: nō autē
restituere: sed hoc nō sufficit: per legez. ff. q̇/
bus modis pignus vel hypotheca soluitur.
l. iteruz liberatur. §. 2. Naz quousq̄ totuz
sit solutum semp̱ remanet obligatus. ff. de re
iudicata. l. soluisse. ¶ Septimo ⁊ vltio idē
probatur auctoritate philosophica gētiliũ.
Nam quatuor inducũt nos ad restitutionē
Primo inducit nos liberalitas de qua Didy
mus ad Alexandrũ. Libera eni est res com
munitatez pati dispendiuz cum in alterum
participata transfundit̄: sicut ex vna face: si
lumina plura succēderis nulluz dãnuz prin/
cipali materiei generabit que quidē faculta/
tem accipit plus lucēdi quotiēs causas acci/
pit plus prestandi. Hec ille. Si igit̄ liberali/
tas cōmunicat sua: ⁊ ad hanc virtute mora
li homo tenetur: que est mediuz inter auari
ciaz ⁊ prodigalitatez: a fortiori tenetur ho/
mo restituere aliēa. Secũdo iducit nos hu/
manitas que nulla improbitate quietez ani
mi cuiusq̄ perturbat. Ideo Boetius li. 2.
de conso. dicit. Diuitie magis effundēdo q̄
coaceruãdo nitent: tunc enim p̄ciosa est pe/
cunia cuz translata in alios largiēdi vsu desi
nit possideri. Auaricia sp̱odiosos: claros
largitas facit. Hec ille. Tertio inducit nos
mortalitas cuius est s̄m rōnez ⁊ bonos mo/
res viuere. Unde Seneca epistola. 87. dic̄
sic. Nunq̄ maior est animus q̄ vbi alienuz
se posuit: et fecit sibi pacez nihil timēdo: fe/
cit sibi diuitias nihil possidendo. Hec ille.
Qui autez alienum iniuste detinet: bonos
mores deprauat: ergo expedit vt restituat.
Quarto iducit societas cuius est cōmunita/
tem hominuz seruare quadaz iusticie recti/
tudine: quam conturbat iniustus detētor ali
eni. Unde Tullius li. j. de officijs dicit. Op
time autē societatis hominũ coniunctio ser/
uabitur si vt quisq̄ erit cōiunctissimus ita
in eum benignitate plurimũ conferat̄. Et
ita: Seruãda est ergo cōmunitas vt que de
scripta sunt legibus et iure ciuili: hec ita te/
neantur vt est constitutuz ex quibus ipsis ce
tera sic obseruētur: vt in grecorũ prouerbio
Amicoruz omnia esse cōmunia. Omnia au
tez cōmunia hominuz videntur que sunt ge

neris eiusdem. Hec. ille. Si ergo ad seruandam societatez hominū debemus nostra ꝓpria libere condonare ꝛ coicare vt cōmunia multo magis ad iusticiam pertinet alienuz non retinere sed restituere. Et sic patet secūda via ꝙ homo obligaṫ restituere aliena.

¶ Tertio idem probaṫ via exēplificatiōis ꝛ septēplicis. Et primuz exemplū habeṫ. 2. Reg. 9. vbi scribitur: ꝙ Dauid dixit Misboseth filio Jonate de domo Saul. Ne timeas quia faciaz in te misericordiā: propter Jonathaz patrez tuū: ꝛ restituā tibi omnes agros patris tui Saul: ꝛ tu comedes panē in mensa mea semp: vocauitꝙ rex Sibā puerū Saul ꝛ dixit ei. Omnia quecūꝙ fuerūt Saul: ꝛ vniuersaz domū eius dedi filio domini tui ꝛc̄. Secūduz exemplū habetur. 4. Reg. 8. vbi scribitur. ꝙ mulier sunamitis tēpore famis vna cuz filio suo: quez suscitauerat Heliseus habitauit in terra philistijm: que post annos. 7. reuersa est ꝛ ingressa ē ad regem: vt interpellaret eum pro domo sua ꝛ agris suis: quaz cum audisset rex dedit ei eunuchuz vnū ꝛ ait. Restitue ei omnia que sua sunt ꝛ vniuersos redditus agrorū a die qua reliqt terrā vsꝙ ad p̄sens. Tertiū exēpluz habetur. j. Esdre. j. c. vbi scribiṫ. ꝙ rex Cyrrus protulit vasa templi dn̄i: que tulit Nabuchodonosor de Hierusalē ꝛ posuerat ea in tēplo dei sui: ꝛ iussit ea reportari i Hierusalez ꝛ reddi templo dn̄i edificando i Hierusalez. Quartum exemplū habeṫ Math. 27. de Juda qui retulit. 30. argēteos dicēs. Peccaui tradens sanguinē iustū. Jn quo facto melior fuit vsurario q̄ nihil reddit. Quintum exempluz ponit Ualerius li. 3. c. 7. di. ꝙ senatus romanus voluit vt Luci⁹ asiaticus redderet rationem octingentarū librarum argenti que ipse habuerat in bello contra regem Anthiochū: lz supauerit regez ꝛ Asiam imperio Romano subiecerit: ꝛ cuz nō haberet vnde solueret: adiudicatus ē carceri. Similiter Scipio africanus propē consimilez causam exulauit sponte in quadaz ciuitate apulie. Sextum exemplū ponit etiaz Ualerius li. 6. c. 9. dicēs. ꝙ senatus Romanus audiens ꝙ Claudius consul iniuste vendidisset camerinos in campania: ꝛ pecuniā Errario Romano deputasset: vt compit iusticiaz voluit ꝙ preda redimeretur ꝛc̄. Septimuz exemplū ponit idez Ualerius ibidez di. ꝙ cum quidā tribunus Quitius cota nomine nollet satisfacere creditoribus suis: collegiuz tribunorū decreuit vt illis pecuniaz redderet: vel fideiussorez inueniret. Nō. n. maiestas publica priuate perfidie debet obtentui esse: itaꝙ coactus est suis creditorib⁹ satisfacere. Et sic patet tertia via quare obligatur aliena restituere: ꝛ pars prima huius sermonis.

Pars secūda sermonis in qua ponuntur septez restitutionū deceptiones: quib⁹ decipiuntur peccatores ne faciant restitutiones condignas.

Secūdo in isto sermone vidēde sunt deceptiones quibus diabol⁹ illaqueat peccatores ne faciant restitutiones condignas: que sunt septē. ¶ Pria aūt deceptio dicitur prolōgatiua. Naz quidaz et si intendant restituere aliena: tamē restitutionez illaz differunt quātū possunt auctoritate propria dilationez accipientes mira ignorantia: volūt absqz aliqua mora gratiaz eis ablataz sibi reddi: ꝛ tamē pauperi restituere nolunt id propē quod gratia sūt priuati: cuz tamē prius pauperez spoliauerunt substantia tēporali ꝙ spoliati fuerūt gratia spūali. ¶ Secūda deceptio diciṫ inflatiua: siue placatiua. Nā debitores qui p illicitos contractus atqz vsuras aliena occupauerit vbi de culpa sua debuerunt hūiliari: ꝛ de iniuria illata creditorib⁹ veniā postulare: ecōuerso quadaz inflata arrogātia dicūt ei. Si ego non fuissem perijsses tu ꝛ familia tua fame: ꝛ taliter eis minātur vt ipsos tacere necesse sit: ꝛ bōa sua nō repetere: ꝛ hac fallacia decepti miseri peccatores cuz debeant restituere aliena: pacificant solū clamores exteriores. De clamore autē consciētie proprie q̄ eis propinquior est ꝛ eos sequiṫ vsqz ad iudiciū sempiternuz nihil curant. Si quando tn̄ de alienis remordeat eos consciētia sua: ex quo creditores nihil ab eis petunt: illis satisfacere minime curant. ¶ Tertia insuper deceptio diciṫ excecatiua. Sūt nāqz pleriqz qui grauiter infirmanṫ proponūt aliena restituere si ꝯtingat eos mori: nō autē si a morte euadent. Tales nāqz volunt inire pacem cū deo si eos mori cōtingat: secus aūt si euadant: sed pro certo tales noscāt ꝙ deus siue

moriant̄ siue euadant cuȝ eis minime pacem
facit: iuxta illud Esa. 58. Nō est pax impijs
dicit domin⁹. ¶ Quarta quoqȝ deceptō vo
cari potest diminutiua. Naȝ sunt nōnulli q̄
iuxta posse creditoribꝰ nō soluūt quod tenē
tur: sed certam pecunie sūmaȝ prefigunt: vn̄
coruȝ male ablata restituāt̄: sed aliter fecit
Zacheus qui vt dictum est. s̄. reddidit qua,
druplum. ¶ Quinta autē deceptio dicēda
est distributiua: que est illorū qui cum ali/
qua certis personis restituere obligant̄: vo
lunt in pias causas dispensare vel erigere: ⁊
dotare capellas: vel multiplicare calices cū
insignis suis ⁊ huiusmodi: de quibꝰ satis di
ctum est sup̄ in tractatu de elemosyna: ideo
causa breuitatis hic omitto. ¶ Sexta dece/
ptio dicitur defraudatiua. Sepe eniȝ cōtin/
gere solet ꝙ male ablatoꝝ heredes nō curāt
illa satisfacere: eo ꝙ ab eis nō sunt impie ac/
quisita: cuȝ tamen obligētur restituere om/
nia mala ablata que ad eos peruenerunt du
rante hereditate ꝼm Ray. ⁊ Jo. an. in nouel
la. 16. q. 6. c. si episcopum. extra de pigno. c.
ex presentiū. in fine. de solutio. c. j. de vsu. c.
tua nos. de rap. c. in litteris. de sepul. c. fina.
de sentē. excōmu. c. nobis. ¶ Septima ⁊ vl
tima deceptio dicit̄ retributiua: Sunt nem/
pe quidaȝ homines taliter ex cupiditate in/
sensati: ꝙ filios suos vel alios relinquūt re/
stitutores male ablatoꝝ suorū: cum ꝑ seip̄os
restituere possint: putant eniȝ stulti alios fa
cere qd̄ ipsi facere noluērūt. Pensent vtiqȝ
in seipsis ꝙ̄ pauca bōa faciant pro parētibꝰ
suis: et similiter non dubitent sibi fieri: quia
Luc. 7. dominus ait. Eadeȝ mēsura q̄ mē/
si fueritis remetietur ⁊ vobis. Hac igit̄ sug·
gestione diabolica decepti relinquūt substā/
tiam filijs suis: que nō soluȝ est causa dāna/
tionis sue: sed ⁊ filioruȝ: sicut Osee. 9. dicit̄
Effraym qui interpretat̄ crescens ducit ad
interficienduȝ filios. Nimis nēpe isipiēs di/
ci potest qui non potius aliqua pecunia vitā
eternam sibi procuret ꝙ̄ heredibus suis sup.
plicia sempiterna. Quaprop̄t melius esset
absqȝ liberis decedere ꝙ̄ vna cum eis in eter
num perire. Ait eni Grego. ꝑ Mor. super
illud: Nati sunt ei septeȝ filij ⁊c̄. Ad auarici
am cor parentū allicit fecunditas prolis: eo
enim ad ambituȝ cōgregāde hereditatis ac

cenditur quo multis heredibus fecundatur.
Unde Tales philosophꝰ interrogatus qua
re nūꝙ̄ accepisset vxorē: Rn̄dit prop̄t amo/
rem filiorum. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia sermonis in qua ponūtur. 7
inductiones ad restitutioneȝ faciendam.

[T]ertio in isto sermone vidende sunt
suasiones seu iductiones ad restitu/
tionem faciendā promouētes: q̄ sūt
etiam septeȝ. ¶ Primo eni debet homo re/
stituere aliena: quia sicut restituit sibi de/
us propterea diabolice suasioni minime cre
dere debet qui suggerit sibi vȝ si aliena resti
tuas eris pauper ⁊ mendicus. Quomō eniȝ
pauꝑ esse pōt qui deuȝ habet? Et vere nimis
auarus est cui nō sufficit deus. Augꝰ. n. ait.
Satis diues est christiana religio: que i pos/
sessore omniū oia possidet: q̇a sicut ꝓpheta
dicit. Domini est terra ⁊ plēitudo eius. Qui
eniȝ habet deum: habet omnia que sunt dei.
¶ Secūdo debet homo restituere aliēa: q̄
restituitur sibi ipsa anima que plus valet ꝙ̄
corpus: propterea saltē tantū restituere de/
bet quantū dimitteret si captus esset a suis
capitalibus inimicis: cum etiā in iniquiori/
bus manibus captus sit: quia in vngulis de/
moniorū. Propterea Daniel. 4. in persona
talium ait. Leuaui oculos meos in celū. s.
vt obedirem deo in satisfaciendo: ⁊ sensus
meus. i. spūs meus restitutꝰ ē mihi. ¶ Ter
tio debet homo restituere aliena: quia sic re/
stituūtur ei merita sua que ante vsuraȝ aut
rapinam lucratus fuerat. Naȝ bona facta i
gratia mortificant̄ per consequenteȝ culpā
sed reuiuiscunt per recuperataȝ gratiam: si/
cut scriptum est. Sepe reuiuiscunt que mor
tificata fuerunt: vt patet. s̄. in tractatu de pe
nitentia in generali: vnde talibus loquit̄ do
minꝰ ꝑ Joelē. c. 2. di. Reddā vobis agnos
i. bonos fructus quos comedit locusta: bru/
cus ⁊ rubigo. i. demones. si. s. restitueritis ali
ena. ¶ Quarto debet homo restituere alie/
na: quia sic restituūtur ei oēs spirituales fra
tres quos idē amiserat dum iniuste retinuit
aliena. Unde Ecclesiasti. 24. Que coicatio
sancti ad caneȝ? vere vtiqȝ canis est iniuste
rapiens ⁊ retinens aliena: propterea non ha
bet cōmunionē cum aliquo viro dei: sed cuȝ
restituit iniuste detenta fiūt illi dilectissimi

fratres. ¶ Quinto debet homo aliena resti
tuere: quia sic restituūtur ei ecclesiastica bo-
na. Nā particeps fit omniū bonorū que in
ecclesia sancta fiūt: sicut in persona talis ꝓ-
pheta inquit. Particeps ego sū omniū ti. te
⁊ cu. man. tua. ¶ Sexto debet homo resti-
tuere aliēa: quia sic restituit͛ sibi bona fama
que supra multas diuitias estimāda ē: vt di
ctū est supra. Nā sic apta est ⁊ clara facie:
⁊ sine rubore postq̄ꝫ aliena restituit ꝙ potest
homo: nō tm̄ corā deo sed etiā corā homi
nibus compere. vnde de talibus per Zacha.
10. dn̄s loquit͛ di. Conuertā eos ⁊ misere-
bor eorū: ⁊ erunt. s. famosi sicut fuerūt añq̄ꝫ
proiecerā eos. ¶ Septimo ⁊ vltimo debet
homo restituere aliena: quia sic acquirit sibi
regnū glorie sempiterne: vbi sūt diuitie in-
finite ⁊ eternaliter durature. Diuitie eni tē-
porales si non restituūtur in presenti: saltē
per mortē semel relinquende sūt: ⁊ tūc veri
ficatur illō quod Ecclesiasti. 10. scribit͛. Cū
morietur homo hereditabit serpētes bestias
⁊ vermes. Ista etenim tria diuidūt sibi bo-
na occupantis ipie aliena. Primo serpentes
sunt maliciosi ⁊ sanguinei: qui serpentis ma
licia bona tēporalia ipie acquisita sibi multi
pliciter: ⁊ maxime in morte diuitis occupant
⁊ ibi serpentes merito nūcupantur: quia ve-
luti Gene. 9. scriptū est. Serpens erat cal-
lidior cūctis animantibus terre: sic tales per
maliciosā auariciam incorporant sibi talia
tēporalia bona. Secundo autē bestie que a
vastando nominate sunt: dicuntur inferna-
les demones: sicut propheta ad dominū ait.
Ne tradas he. a. cō. ti. Et he bestie rapiunt
illius mali diuitis animā. Tertio ꝓo ver-
mes rodūt atq̄ꝫ consumūt corpus: ergo sicut
dominus Math. 16. ait. Quid prodest ho-
mini si vniuersū mundū lucretur: anime
ꝓo sue detrimentū patiatur: A quo detri
mento infernali per verā alienorum resti-
tutionem liberet nos ille qui restitutor ⁊ da
tor est omnium bonorum predictorū. Qui
cum patre et spiritu sancto viuit ⁊ regnat in
secula seculorum: Amen.

Feria secunda post dominicam Palma-
rum: quando: cui: ⁊ quomodo debet fieri re
stitutio Sermo. 84.

D

Omus im-

pleta est ex odore vnguen
ti. Scribūtur hec verba
Jo. 12. Cum discūberet
Jesus fratres charissimi
in Bethāia i domo Sy-
mōis leprosi: Maria accepit librā vnguē-
ti nardi pistici preciosi: ⁊ vnxit pedes Jesu
⁊ extersit capillis suis pedes eius: ⁊ vt dicūt
verba proposita domus impleta est ex odo-
re vnguenti. Quod exemplū mystice figu-
rat animā que est templū spiritus sancti
j. Chor. 6. Que dum accipit vnguentum
penitentie satisfaciendo veraciter deo ⁊ ho-
minibus: tunc repletur ex odore ipsius peni-
tentie per infusionē sibi gratie date: sed pꝰ
q̄ꝫ in superioribus multa iā dicta sunt de sa
satisfactione restitutionis bonorū alienoꝝ
Restat ad aliqualem cōpletionē ⁊ perfecti-
orem cognitionem huius materie: vt etiam
tria de restitutiōibus in presenti sermone cō
sideremus. Primū est quādo fieri debet re
stitutio. Secundum est cui fieri debet resti-
tutio. Tertiū est quō fieri debet restitutō

Pars prima huius sermōis in qua decla-
rat͛ qñ hō aliēa restituere obligat͛ et qñ non.

P

Rio igit͛ i isto sermōe ad vidēdū qñ
hō aliēa restituere obligat͛ ponit͛ tal'
regula sꝫ Sco. in. 4. di. 15. q. 2. s. nō
licet alienū iuito dn̄o suo aliq̄ tpe detinē nisi
circa hoc dn̄s i iudicio erret. Pro q̄ regl'a de
clarāda tria nōbilia ānotant͛. Primū de ac-
q̄sitis iiuste. Scd̄ꝫ ō acq̄sitis iuste. Tertiū
ō necessitate lnie. ¶ Primū aūt nōbile ō ac
q̄sitis iiuste tale ē. ꝙ debita acq̄sita ex ipio lu
cro cuiꝰmōi sūt rapie: furta: vsure: symonie
⁊ ꝯsilia: mox ꝑ posse sūt soluēda. Cuius rei
triplex rō assignat͛ sꝫ Tho. Ale. lō. ⁊ Sco.
Pria rō ē respcū dei h̄ pcipiētꝫ: lꝫ. n. affirma
tiua p̄cepta ipiꝰ dei ñ obligēt ad sp tm̄ ad hoc
obligāt p̄cepta negatiua. ⁊ q̄ꝫuis p̄ceptū ō re
stitutōe faciēda sꝫ formā videat͛ affirmati-
uū: iplicat tm̄ aliqō negatiuū q̄ q̄ꝫ ꝓhibet͛ de
tinē alienū. ⁊ iō vt dcm̄ ē i p̄cedēti s͛mōe sic
auferre alienū ē mortalē p̄ceptū dn̄i negati
uū. Nō furtū facies. s. ita ⁊ tenē alienū. ⁊ iō sic
necessariū ē s͛uare negatiua p̄cepta: ita neces
sarium est nō tenere aliena inuito dn̄o suo.
Et per cōsequens vel actu stati redere: vel

velle reddere cum fuerit oportunū. Secun
da ratio est respectu proximi: quia eadem in
iuria est 7 rem alienam inuito dn̄o retinere:
sicut eam inuito dn̄o auferre: extra de resti.
spo. c. sepe. vbi vltima glo: inquit. Jura ꝓ eo
dem reputant auferre 7 detinere iniuste. ar-
gumentū etiaȝ ad hoc. 16. q. j. c. de crimine.
Tertia ratio est respectu sui: quia vt homi-
nem vere penitere possit: stati cessanduȝ ē ab
actu cuiuscūqȝ mortalis culpe: nō tm̄ exteri
ori sed etiaȝ iteriori: iuxta illud Ecclesiasti.
21. Quasi a facie colubri fuge peccatū: tenet
ergo homo se ponere in tali statu iuxta posse
ꝙ sibi remittat peccatuȝ: quod nō fit nisi re-
stituat male ablatuȝ: vt dicuȝ ē. Sicut igit
tenens adulterā nō est capax penitētie sed ir
risor: 7 si talis ad penitētiam venit peccatū
peccato addit: ꝫm Sco. vbi. s. sic detinēs ali
enuȝ volūtate 7 facto partis: penitētie nō ē
capax. ¶ Ex his que dicta sūt lucide patet
ꝙ homo absolui nō debet: nisi prius aliena
restituat iuxta posse: quod ꝓbat triplici ra-
tione. Primo propt cōtinuationē: quia nul
lus absolui potest ꝙdiu est in continuatione
mortalis culpe: sed talis accedens ad sacra-
mentū simpliciter fictus est: quia qui iniuste
possidet alienum semper ē in continuatione
peccati donec reddiderit illud si reddere pōt
Secūdo propter obdurationē: quia cōstat:
ꝙ qui pōt 7 non vult stati restituere nō ē ve-
re contrit⁹: sed quodāmodo indurat⁹. Naȝ
vere cōtritus recedit ab omni culpa mortali.
Nullus autē absolui pōt queȝ constat non
esse contrituȝ: ergo nec talis pōt absolui: 7 si
absoluatur absolutio nulla est: et grauit pec-
cat absoluens: quia absoluit impenitentē in
penitentie sacramēto. Tertio propt ligatō
nem: quia obligatus ad restitutioneȝ semp
ligatus manet ꝫm iudiciuȝ dei quousqȝ resti
tuat quantū potest: ergo quātūcunqȝ absol-
uatur a sacerdote absolut⁹ nō est. Null⁹. n.
est absolutus quē dominus non reputat ab-
solutuȝ: ergo restitutio necessario absolutio-
nem precedere debet. Proinde cecus est om-
nis sacerdos qui aliter quantūcunqȝ absol-
uit: et ad restitutioneȝ obligat euȝ: cuȝ expe-
rientia patienter clamet ꝙ tales omni anno
promittunt restituere 7 nunꝙ aut raro con
fessori promissuȝ seruant. Si quis autē acce

dat ad confessioneȝ atqȝ aliena restituere ꝓ
ponit: tale propositum non sufficit pro futu-
ro: ex quo in presenti restituere potest: sicut
ad iustificationem peccantis minime suffice
re potest propositū ipsius contritionis. s. de
futuro: quia peccatuȝ quo ad restitutionem
tenetur: lȝ preterituȝ sit: est tamē in actu ma
nēs 7 donec restituat: semper etiā fit nisi cū
eo concordauerit cui obligatus est ꝫm mo-
dum de quo dicemus. j. Non debet igit pec-
cator absolui donec constet de restitutione
actu de facto completa aut cito complenda:
ita ꝙ iam ille cui restituenda est illaȝ teneat
7 de hoc sacerdos veraciter sit securus inter
omnes autē grauissimos offensores in hoc
extimandi sūt qui relicta ad pias causas non
restituūt vt tenētur: contra quos terribili-
ter clamant tria cōsilia que habētur. 13. q. 2.
c. qui oblationes. cuȝ duobus capitulis seqn
tibus. ¶ Secunduȝ notabile est de acquisi-
tis iuste. Jn quibus quideȝ restituēdis attē-
dende sunt circūstantie contractuuȝ vel pa-
ctorum: aut interuenientiuȝ iuramētorum
prefigentiuȝ certum tēpus. Jn talibus eniȝ
non sic stricte debitor obligatur vsqȝ ad ne-
cessitatem extremaȝ se mox omnibus expoli-
are vendendo centum pro. 25. sicut obliga-
tur in primis. Nam ꝫm Sco. vbi supra. vbi
restitutio est nimis notabiliter dānosa non
tenetur homo ad statim restituendū: sed suf
ficit ꝙ salteȝ affectu statim restituat. Ratio
huius est: quia non est presumendum ꝙ be-
nignitas iuris et equitatis impie velit inter
pretari aut nimium dure. Jn his tamen re-
gulariter tenendum est par necessitas: vel
dānificatio creditoris pari vel minori neces
sitati seu dānificationi debitoris semper pre
ferenda est: Hoc enim dictat atqȝ exigit be-
neficij et gratitudinis ratio. ¶ Tertiuȝ no
tabile est ō necessitate licētie. Triplex nāqȝ
differentia debitorum est. Quidam licȝ pos
sit satisfacere aliena: tamen pro leuiori gra-
uamine suo vellet terminum solutionis: Et
istis correspondet vna licētia que dicitur ob
tēta: quia hi qui habent vnde debita soluāt
nisi eis prolongandi notabiliter vltra tēp⁹
debitū libera licētia a creditoribus petita cō
cedat satisfactionem 7 solutionē talem licite
differre non pn̄t: iuxta prefatā regulā Scoti

que quidē licētia tūc libera dici pōt quando
bis q̄tuor caret.s. timore: pudore: seu vere-
cūdia: desperatione vel aliqua spe: vtputa: q2
ab eo cui remittit̄ sperat̄ pstare aliqd mutuū
vel aliqd tēporale seruitiū sibi fieri. Quidā
vero sūt q̄ cū magna difficultate ptē debiti sol
uere possunt: ⁊ istis rn̄det quedā li. ētia q̄ dr̄
quesita: q2 dilationē debiti querere debent: ⁊
sufficit in ↄscia ēt si nō obtineāt. Est tn̄ disti
guēdū sz Alex. lōbar. q2 aut creditor pl⁹ q̄
debitor indigēs est: aut vtriq3 equaliter sūt
idigētes: aut creditor nō multū indiget. In
pmo ⁊ secūdo casu restituere obligat̄ sine di
latione: q2 nullus debet facere pfectū suū de
re aliena cū dāno eius cui⁹ est eo inuito. In
vltimo āt casu si debitor tm̄ indiget q̄ si cre
ditor sciret indigentiā ei⁹ sm verā rationē ⁊
charitatē fraternā nō deberet sibi claudere
viscera pietatis: tūc differre restitutionem
pōt: etiā si creditor dilationē solutiōis nega
ret. Rō hui⁹ est: quia tunc habet dilationis
licētiā interptatiuā. Si aūt sunt plures cre-
ditores: ⁊ vn⁹ nō vult dare dilationē: sed pe
tit q̄ debitor cedat bonis: tunc sm Ray. stā
dū est maiori parti. Maior āt pars dici de-
bet vbi maius ⁊ forti⁹ ē debitū. Si vero pars
sit debitū maior creditorꝝ numero standū ē.
Si aūt oīa paria sint clemētior sentētia eli-
gi debet. i. de danda dilatione. C. de cessiōe
bonoꝝ. l. fi. Quidā quoq3 absq3 magno scā-
dalo satisfacere mīme possunt. Et istis cor-
respōdet alia licētia que dr̄ interptata. Nā
hi absq3 magno incōuenienti satisfacere nō
possunt: ⁊ dū tale incōueniēs iminere videt̄
differēdi satisfactionē hn̄t licētiā interpta-
tā: si tn̄ habēt voluntatē restituēdi quando
oportunitas erit. In his igit̄ casib⁹ nō obli-
gat̄ hō stati restituere actu. s. qn̄ nō pōt re-
stitui absq3 graui periculo infamie. seu scan
dali plurium vl' paucoꝝ: seu piculo mortis
sui vel suoꝝ: aut mortalis culpe que q̄dez ex
inuolutiōe multoꝝ q̄si semp venire solet. Et
ideo sm Sco. vbi. s. in istis casibus licet dif-
ferre restitutionē exteriorē posita tn̄ iterio-
ri. s. volūtate restituēdi cū venerint circūstā
tie oportune: nec dn̄o rei inordinate etiā or-
dinate ⁊ male volēte statim retrahere suū: ⁊
p cōsequēs cōtra rectā rōnē. Est tn̄ retinens
detētor iniustus. Naz ⁊ depositū de cui⁹ red-
ditiōe strictissima lex habet̄. l. fi. C. depositi
iuito dn̄o voluntate inordinata pōt licite re
tineri. Et sic patet pars prima.

Pars secūda hui⁹ sermonis in q̄ declara
tur cui debeat fieri restitutio.

S Ecūdo inuestigandū est cui debet fie
ri restitutio. Nā sm Alex. lombar
res restituēda tripliciter male accipit̄
Et de hoc ē tex. l. i. ff. de cōdi. obtur. causam
¶ Primo igit̄ res restituēda accipit̄ cū cul
pa accipiētis ⁊ nō dantis: sicut patz in rapi-
na: furto: ⁊ vsura: ⁊ tunc restituenda est illi
cui⁹ res fuit: q2 nō amisit dominiū: vnde. 14
. q. 5. c. non sane. scriptū est. Qui vero contra
ius societatis humane furtis: rapinis: calū-
nijs: oppressionibus: inuasionib⁹ aliqua ab-
stulerint reddēda poti⁹ q̄ donanda cēsem⁹
Zachei publicani exēplo qui dixit: Si quem
defraudaui reddo quadruplū. Tn̄ qn̄q3 cō
tingere posset q̄ dans amittit dominiū rei
date. Nam ille q̄ nūmos mutuat cuidā cuz
pacto q̄ teneat̄ ire ad suū molendinū ⁊ hui⁹
modi cōmittit vsuram ⁊ restituere obligat̄
nō dico premiū suū: sed cōmoditatē quā ide
consecut⁹ est: que extimari debet iudicio bo-
ni viri: sm Jo. an. in regula. pctm̄. de re. iu.
lib°. 6. Si vero querat̄ cui tale restitui debet.
Rn̄deo q̄ debet pauperib⁹ erogari nō illi q̄
iuit ad molēdinū: q2 in nullo ppter hoc fuit
grauat⁹. Preterea ille qui dedit mutuū pn
cipaliter ppter lucrū vsurā mentalē cōmi-
sit extra de vsuris. c. ↄsuluit. pপter q̄ ea q̄ ex
inde recipit retinē nō pōt: q2 ↄ legē dn̄i fecit
q̄ Luc. 6. ait: Mutuū date nihil inde spe-
rantes. Insuper ⁊ ille qui pপter mutuū pre-
miū dedit: rehabere nō pōt: quia id a se volū
tarie abdicauit: pptera pauperib⁹ erogan
dū: ad hoc extra de homicidio. c. sicut digniū
⁊ de vsu. c. cū tu. ⁊. c nō sane. 14. q. 6. ¶ 2°
vero restituenda res aliquādo accipit̄ cū cul-
pa dantis ⁊ nō accipiētis: puta q2 mala intē
tione dedit: tn̄ accipiens bona intētione ac-
cipit: sicut cōtingit sepe de furibus ⁊ raptori-
bus ⁊ vsurarijs qui ex vanitate ⁊ pompa fa
ciūt elemosynas: eccl'ias cōstruūt: ⁊ dotāt ca
pellas ⁊ silia de ipie acq̄sitis nō satisfaciēdo
de certis: ⁊ tunc distinguendū est. quia si id
qd extitit datū fuit in potestate dantis ⁊ de-
dit p luxuria vl' cā impia: sz recipiēs recepit

ĩtẽtiõe bona: tũc recipiẽs retinere põt. Si
aũt nõ: q2 alienũ dedit vl' id super quo nõ ha
buit potestatẽ dandi: tunc reddendũ est illi
cuiꝰ est: vel illi qui habet ptãtẽ in eo quod da
tũ est. Nemo enĩ põt plus iuris in aliũ trãs
ferre ꝙ ipse dignoscit possidere. ff. de re. iu.
l. nemo pl'. ⁊ extra de dona. c. pastoralis. Qui
aũt donare nõ possunt sunt isti. s. furiosus q̃
cõparat infanti. 15. q. i. c. merito. extra de ho
micidio. c. si furiosus. Siliter seruus aut fi
lius de dona. int' vi. ⁊ vx. l. quintꝰ. Nec mo
nachꝰ vl' claustralis argm 12. q. i. c. nolo. ⁊ c.
nõ dicatis. 24. di. c. abbati. de statu mona.
cum ad monasteriũ. Nec administrator bo
nor ecclasticor que sũt pauper põt donare
alijs ꝙ pauperibꝰ. 16. q. i. c. fi. Aliter raptor
est. Nec minores. 25. annis. C. si maior fa
ctus ratũ habuit. l. fi. Et multo minꝰ si do
nat pupillus qui alienare nõ põt cũ auctori
tate tutor. ff. de acqrẽ. rer dñio. l. pupillus.
Nec pdigus. ff. de curatore furiosi. l. iulianꝰ
Oia ergo supradicta sm Sco. a talibꝰ habi
ta ⁊ donata restitui debẽt illis qui dominiũ
habẽt: nisi pbabiliter psumat ꝙ talis dona
tio illis placuerit. ¶ 3o. aũt res restituenda
aliquãdo accipit cũ culpa vtriusq. s. dãtis
⁊ accipiẽtis: ⁊ tunc nõ est restituẽda illi qui
dedit: nec tñ põt retineri. Rõ huiꝰ est q2 ipie
tas dantis reddit eũ indispositum ad reci
piendũ: ⁊ impietas recipientis reddit eum
indignũ ad retinendũ. Tale igitur datuz
vtriusq culpa dupliciter cõtingere potest.
Aut sine iniuria aliena. Aut cũ iiuria alie
na. Primo acquirit res cũ vtriusq culpa. s.
sine iniuria aliena. Et de hoc subdunt aliq̃
casus. ¶ Primꝰ ẽ cũ iudex habens certum
salariũ vendit iustũ iudiciũ: ⁊ testis verũ te
stimoniũ: quicq̃d accipiũt vltra salariuz re
stituere debẽt. argm extra de vi. ⁊ ho. cleri. c.
cũ ab oi. ⁊. 14. q. 5. c. nõ sane. vbi Augꝰ. ait:
Non ideo debet iudex vendere iustũ iudiciũ
quia vẽdit aduocatꝰ iustũ patrociniũ: ⁊ iu
risperitus verũ consiliũ. Illi enĩ inter vtrãq
ptẽ ad examinãdũ exhibunt: isti ex vna pte
cõsistũt. Hec ibi. Qñ si querat: quibꝰ predi
cti satisfacere debẽt. Rñdet sm Alex. lom
bar. ꝙ aut dans illa dat cũ bona intentione:
vt. s. ius sibi ⁊ equitas cõseruet: ⁊ tũc ipi dã
ti reddi põt. Aut eo aio dat vt aium iudi
cis ⁊ testis corrumpat ⁊ sibi inclinet: ⁊ tunc
debet pauperibꝰ erogari quicquid inde acce
ptũ est seu illi i cuiꝰ iiuriã data sũt si iniuste
sit iudicatũ. Siliter quicunq alij officiales
certũ salariũ habẽtes si vltra illud aliq̃d ex
torquẽt cũ culpa dantis pauperibꝰ erogare
debent: ⁊ notat Jo. an. ⁊ Archi. in pdicto. c.
non sane. xi. q. 3. c. qui recte. ⁊ Inno. extra d
imunitate eccle. c. q2 pleriq. Insup ⁊ Ray
⁊ Hosti. Similiter quicũq dat aliquid ali
cui vt iniustã cãm seu aduocationez pro eo
ducat: aut iniustũ bellũ faciat ⁊ huiusmodi
Nihil enĩ horũ põt licite retineri: nec tñ est
reddendũ danti sicut dictũ est: sed pauperi
bus erogandũ: eo ꝙ cum vtriusq culpa sit
datũ. ¶ Secundꝰ casus ẽ de his q̃ pecuniã
recipiũt ab accusatis de crimine seu ab alijs
carceratis anteꝙ cõtra eos sentẽtia profe
rat: ⁊ officialis ad eor preces liberat illos: d
quibus dicendũ est: ꝙ si tales accusati sunt
ĩnocẽtes ⁊ tunc distinguendũ est: quia aut
illi int'cessores sũt officiales salariati: ⁊ tunc
nõ possunt recipe: ⁊ si receperint illis a q̇bus
acceperunt restituere obligant. Aut non sũt
officiales salariati: ⁊ tunc possunt retinere
nec satisfacere obligant: ĩmo merent si cum
charitate faciant. iuxta illud Prouer. 24.
Erue eos qui ducunt ad mortẽ. Si autem
tales accusati ⁊ carcerati culpabiles sunt et
merito cõdẽnandi: ⁊ tunc hꝰmodi int'cesso
res talẽ pecuniã retinere nõ possunt: sed est
pauperibꝰ dispẽsanda rõne pdicta: ⁊ grauis
sime peccant hꝰmodi: quia iusticiã ĩpedien
tes eã quodãmodo psequũt. ¶ Tertius ca
sus est de his qui recipiunt mutuũ sub vsur]
vl' inducẽtes nolẽtẽ tale mutuũ dare vl' sine
necessitate. Nam ambobꝰ istis cõcurrẽtibꝰ
seu altero eor lucrũ de mutuo iam acceptuz
non debet restitui eis: sz pauperibus dispẽsa
ri. Et hoc quãdo mutuãti ĩnotescit talit' mu
tuũ fuisse acceptũ: al's lucrũ de mutuo dan
tibus illis restitui debet. Vñ vidua q̃ cogno
scit se precibꝰ alicuius seductaz: vt daret illi
mutuũ sub vsuris. vel illuz accepisse sine ne
cessitate: nõ debet illis restituere sz pauperi
bus erogare. ¶ Secundo acquirit res cũ
dantis ⁊ accipientis culpa atq cum iniuria
aliena: ⁊ tunc ipsa res restitui debet ei i cuiꝰ
iniuriam data est. hoc autẽ tripliciter fieri

potest. Primo accipitur cum iniuria vnius:
vtputa cum vxor cōmittit adulteriũ ꝓpter
pecuniam: tunc debet huiusmodi mulier se/
crete talem pecuniã restituere viro suo: cuꝫ
etiã dotē ꝑdat ꝛ viro applicanda sit. extra
de diuortio. c. olim. Si autem aliqua solu/
ta mulier sciēter recipit pecuniã pro adulte/
rio ab alterius marito: talis pecunia restitui
debet vxori in cuius iniuriã data est. Si ꝟo
ꝛ vir ꝛ mulier sunt ambo matrimonio astri
cti: ꝛ propter pecuniã alter in alterũ cadat:
qui pecuniam recipit: illam compari suo re/
stituere obligatur: quia plus iniuriatur com/
pari suo ꝙ̄ alieno: licꝫ in hoc vtriqꝫ patian/
tur iniuriam. Item si quis hominē pro pecu
nia occidit talis pecunia heredi interfecti re/
stitui debet. Secundo autē accipitur cum in
iuria pluriũ sicut contingere solet de officia/
li alicuius domini seu ciuitatis: qui si aliqua
recipit ꝑdicto modo restituere debet ipsi do/
mino seu cōmunitati: quia in eius iniuriaꝫ
talis pecunia recepta est. Tertio quoqꝫ con
tingere potest ꝙ res accipitur cum iniuria ali
cuius ecclesie: ꝛ tunc illi ecclesie dari debet in
cuius iniuriã recepta est. extra de simo. c. de
hoc autē. vbi mandatur pecuniam dari eccle/
sie: que simoniace recepta est. Idē quoqꝫ ꝓ/
batur ibidē. in. c. audiuimus. ꝛ in. c. consule/
re. ꝛ. 17. q. 4. c. si quis i atrio. 27. q. i. c. si q̇s
rapuerit. Similiter qui accedũt ad infideliũ
ciuitates cum mercibus prohibitis: lucrum
quod inde habuerũt ꝺm quosdam exponere
debent in subsidiũ eorum qui pugnant pro
fide: vel qui capti sunt inter ifideles: tamen
ꝺm alios hoc est consiliũ non preceptuꝫ licꝫ
restituere teneantur tale lucrũ conuertendo
in pias causas. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia huius sermonis in qua decla
ratur quãta prudentia ꝛ discretione aliena
restitui debent.

t Ertio in isto sermone videnduꝫ est
quõ aliena restitui debent. Triplex
enim discretio siue prudentia obser/
uanda est. Prima in precijs. Secunda in re
medijs. Tertia in indulgentijs. ¶ Prima
discretio est in precijs obseruanda. s. que ꝓ
rei restitutione ponenda sunt: circa que est
sciēdũ: ꝙ si ille cui res restitui debent tantũ
distet ꝙ reddens plus expenderet in faciēdo
rem deportari ꝙ̄ valeret: ita ꝙ res non faci
liter perueniret ad illum cui deberet: tunc non
oportet eam mitti: sꝫ restituens triplici re/
medio vti pōt. Primũ est ꝙ expectetur ꝑsona
cui reddi res debet: si quando credatur haberi:
vel si spes est ꝙ ꝑ mutuũ possit ei transmitti
etiã expectandũ est. Secũdũ remediũ est ꝙ
interim ꝙ expectat predictos rem illã apud
alios a se reddendã vel mittendaꝫ reponat.
Pensande tamē sunt circunstantie rei. Nã
ꝺm Guiel. tam parua esse posset quantitas
ipsius rei reddende: ꝛ tam diues ꝛ largus il
le cui restitui debet ꝙ ei transmitti nō opor/
teret: sed esset pro illius anima pauperibus di
spensanda. Tertiũ remediũ est: quia quãdo
multũ ꝓbabiliter presumitur creditorem non
esse ãmodo redituruꝫ: nec esse amplius op/
portunitatē mittendi: debet pro anima cre/
ditoris pauperibus dispensari. Et hoc nisi red
dens timeat ꝙ si creditor ipse rediret posset
in foro iudiciali ab ipso id repetere ꝛ rehabe
re. Si tamen creditor propinquos habet de
bet eisdem res illa satisfieri scđm Scotum:
quia presumitur lege nature ꝙ talis magis
vellet restitutionem propinquis suis fieri ꝙ̄
alijs. ¶ Secunda prudentia siue discretio
obseruanda est in remedijs. Nam si reddē/
do predicta pericula infamie: scandali: mor/
tis corporalis: ꝛ culpe mortalis vitari non
possunt: triplici remedio in restituēdo pru/
denter homo vti potest. Primo scilicet re/
stituere per seipsum: scilicꝫ ponendo in cre/
ditoris capsam vel domũ caute et pruden/
ter rem sibi ablatam: vel tantũ de suo quã/
tum expostulat satisfactio iusta: ita tamen
ꝙ verisimiliter credatur: ꝙ non veniat ad
alterius manus. Secundo remedio vten/
dũ est: scilicꝫ satisfacere per intermediũ: ita
tamen caute ꝙ creditor nesciat debitorem:
nec etiam causam pro qua id sibi restituatur:
ꝛ talis intermedius sit fidelis: vnde debitor
bene videat cui reddenda tribuat. Si enim
nuncius sibi retineret illa: debitor talis non
esset propter hoc absolutus: quia damnifi/
catus semper remanet dominus rei sibi ab/
late. Caueant etiam qui habent incerta
distribuere pauperibus ne dent illa questo/
ribus ꝛ ceratanis: sed potius distribuant

hospitalib⁹ paupib⁹ ⁊ infirmis. 3°. remedio
vtendū est qđ est satisfacere ꝑ donū. Nam
si predicta pericula aliter vitari non possunt
sufficit ꝙ satisfaciat ei ꝑ donū: sic tamē ꝙ ex
ipso modo donandi debitor nullam gratiaꝫ
inde reportare intendat: quin poti⁹ si aliter
posset preeligeret illud reddere per modum
solutionis: aliter eni non sufficit eis satisfa-
ctio talis doni. ¶ Tertia prudentia siue di-
scretio est in indulgentijs. Circa quā pōni
tur ista regula ꝺm quosdā: ꝙ omne debituꝫ
quod a creditore indulgere libere pro reddi
to: vel soluto habet. Sed aduertendum ꝙ
ad hoc ꝙ ista indulgētia sit grata apud deū
aliqua requirunt ex parte indulgentiam re
quirentis siue postulantis: aliqua ex parte
indulgentiā largiētis. ¶ Primo ex parte in
dulgētiā postulantis hec tria necessaria sūt
Primo. s. ꝙ iuxta posse creditori satisfaciat
corde. i. ꝙ cordialiter velit satisfacere. Naꝫ
cor quod gloriat ex voluntate aliena haben-
di ⁊ possidendi vel retinendi alleuiat ex vo-
lūtate aliena satisfaciendi. Secundo ꝙ ei sa
tisfaciat ore. i. ꝑ se vel per interpositā perso-
nam se offerendo ⁊ dicendo aperte satisface
re velle iuxta posse. Tertio ꝙ ei satisfaciat
opere. i. iuxta posse ⁊ sine aliqua fictione reꝫ
restituendā in manibus creditoris ponēdo.
¶ Secundo ex parte largiētis indulgentiā
necessaria sunt ista quatuor que dicta sunt
in prima parte huius sermonis. s. ꝙ talis in
dulgentia siue remissio nō fiat ex metu: sicut
indulgere atqꝫ remittere solent subditi ter-
rarū dominis aut quibuscūqꝫ potentibus.
Secundo ꝙ non fiat ex verecūdia: sicut ple-
rūqꝫ vsurarijs fieri solet: quibus creditores
ex verecūdia moti partē vel totū remittūt.
Tertio ꝙ non fiat ex desperatione. Nā ple-
riqꝫ remittunt partē vel totum: quia de sol
uendo desperant. Quarto ꝙ nō fiat aliqua
spe tēporali vt dictū est vbi supra: vt ergo
debitor sit apud deū de huiusmodi remissio
nibus bñ tutus debet sic soluentem exequi
quātū. s. ex parte sua. aut se ad istam ita dis-
ponere ꝙ sibi constet tam de suo firmo ꝓpo
sito ad reddendū si creditor remittere nollet
ꝙ̄ de debiti libera ⁊ gratuita remissione seu
datione facta ab eo cui debetur: quod tunc
clare cognoscit si pecunia sine malicia et fi-
ctione vel sufficiens pignus libere ponat in
manibus creditoris: aut fit instrumentum
obligatoriū ⁊ condigna cautio: vel cum me-
diante aliqua persona religiosa fit volunta-
ria ⁊ libera concordia inter debitorē ⁊ credi
torem: ita ꝙ nulla de precedentibus condi-
tionibus adsit: tunc remissio ista grata ē co-
ram deo ⁊ hominibus: ita ꝙ concedatur pec
catori gratia in pñti ⁊ glia ī futuro. Amen

Feria tertia post dominicā palmarū De
obligatione cōmunionis sacratissimi corpo
ris christi. Sermo. 85⁹.

Sumite hoc

est corpus meū. Scribū-
tur hec verba Math. 14.
Appropinquantes frēs
charissimi ad hoc sacra-
tissimū festum resurrecti
onis domini nostri Jesu christi: in quo so-
lent omnes fideles ⁊ debent ꝺm statutum ⁊
preceptum sancte matris ecclesie suscipere ⁊
cōmunicare eximiū sacramentū eucharistie
quod si quis facere nō disponit non est vere
penitens nec contritus: quia male disposit⁹
⁊ ad sacramentū penitentie fictus accedit.
Quaꝓpter in isto nostro opere de peniten-
tia sepius nominato congruū videtur his
dieb⁹ de ista sacra cōmunione ꝑtractare: ab
eius obligatione ad quā hoc tempore tenen
tur fideles inchoando: de qua possunt intel
ligi verba christi proposita apostolis ⁊ oi-
bus fidelibus dicentis: Sumite hoc est. ⁊c.
Sed aduertendū est ꝺm sententiā catholi-
corū doctorū: ꝙ inter fideles diuersi diuer
simode ad hoc sacramentū obligant. Ali-
qui enim obligantur illud spūaliter ⁊ sacra-
mentaliter sumere ⁊ cōficere: sicut sacerdo
dotes qui totiēs obligant cōmunicare: quo
tiens ab eis fit cōsecratio. vt habetur de ꝯse.
dis. 2. c. relatum. vbi dicitur. Quale erit sa-
crificium cuius nec ipse sacrificans parti-
ceps esse dignoscit: quasi di. Non est com-
pletū sacrificiuꝫ. Hoc patet ex ipso domino
qui instituēdo hoc sacramentū nō solū pa-
nē cōsecrat sed sumpsit cōsecratū: ꝓpt igit
efficaciā sacramēti q̄ cōpletur in sumptione

sacramētali illicitū est cōsecrare sine sūptiōe
ꝓpter etiā signū huiꝰ sacramēti qḋ exꝑmit
i sūptiōe sacramentali ħ sacerdotes efficere
debent. vñ Augꝰ. de cōse dis. 2. c. dū frāgit.
inquit: Dū frangit hostia: dū sanguis de ca
lice i ore fideliū sumit: q̇d aliud ꝙ dñici cor
poris in cruce imolatio eiusq̃ de latere san-
guinis effusio designat? Hec ibi. Aliq̇ obli-
gant solū illud credendo spūaliter sumere:
ꝛ aliq̇ tpe venerari ꝛ honorare: sicut i dieb'
festiuis ꝑceptū est ab eccl'ia missā audire de-
uote: sicut oēs fideles legitime nō īpediti: vt
patz de cōse. dis. 2. c. missas. ꝛ. c. oēs fideles.
sed de hoc tractabit alibi i tractatu de missa
Aliqui obligant ad hoc sacr̄m credendū ꝛ
amādū: sicut sūt fideles se int' infideles inue
niētes q̇ huiꝰ sacramenti nec misse nullo mo
do pñt habere copiā. Aliqui obligant illud
spūaliter: ꝛ sacramētaliter sumere. s. xp̄iani
vtriusq̃ sexus postq̄ ad ānos discretionis
ꝑuenerint. De quibꝰ in isto sermone tractan
tes tria cōsiderant. Primū erit de coīonis
obligatiōe. 2m erit de coīonis exceptuatōe.
3m erit de nō coīcantiū dānatiōe.

Pars prima sermonis in qua declarat fi
deles quiq̃ qñ coīcare obligent.

p Rimo igit in isto sermōe q̄rit vtrū
necesse sit ad salutē mādu care corpꝰ
xp̄i. ¶ Ad cuiꝰ dubij declarationē
ꝑmittēdū ē ħm magistꝝ in. 4. dis. 9. Qḋ du
plex est mādu catio: spūalis: ꝛ corꝑalis: que
distinctio sumit a triplici ꝑncipio. Primo a
dispositione sumētiū: qꝛ quidā accedūt ma-
le dispositi: ꝛ hi mādu cāt sacramētalit': q̇dā
bñ ꝛ hi spūaliter. 2o sumit a mō sumēdi: qꝛ
quidā suscipiūt ore corꝑis: ꝛ hi sacramenta
liter ꝛ corꝑaliter. Quidā ꝟo ore cordis ꝛ hi
spūaliter suscipiunt. 3o sumit ab ipso sacra-
mēto: qꝛ duplicē habet rē. s. sacr̄m: ꝛ vim sa-
cramēti: quaꝝ vna pōt recipi sine altera: sic
duplex est baptismꝰ. s. fluminis: ꝛ flāminis.
Mādu catio igit spūalis attēdit i recogita-
tione huiꝰ cibi. s. carnis xp̄i ꝓ nobis exposite
in ꝑciū ad redimēdū: ꝛ in cibū ad reficiēdū.
Mādu catio ꝟo corꝑalis siue sacramētalis:
in hoc attēdit dū recogitans charitat' amo
re ei qḋ cogitat iūgit ꝛ sic incorꝑat: ꝛ dum
incorꝑat reficitur ꝛ magis assimulat. Qḋ si
solū mādu cat actu sine charitate ꝛ deuotōe:
talis mādu catio solū est corꝑalis ꝛ sacramē

talis: si. s. ut sacr̄m suscipiat. hec ħm Bona.
in. 4. dis. 9. ar. i. q. i. 2a ꝛ. 3a in corꝑe qōnū.
Dicēdū igit ad dubiū ħm Alex. de al'. in. 4.
ꝑte sūme i tractatu ḋ eucharistia. Qꝛ loquē
do de mādu catiōe sacramētali hoc sacr̄m nō
est sacr̄m salutis ꝙtū est de sua ꝑmaria insti
tutōe: sed si ē: hoc ē de mandato suꝑaddito:
ꝟbi grā. Eccl'ia cōstituit ut fideles cōmuni-
cent semel i anno ꝛ i morte: qḋ si q̇s negligit
nō est sine cōtēptu ꝛ peccat mortalit'. Qḋ si
dicat Jo. 6. dr̄. Nisi mādu caueritꝭ ca. fi. ho
ꝛ bi. eiꝰ sanguinē nō ha. vi. i vobis. Rñdeo
ħm dictū Alex. ꝙ hoc intelligit de mandu-
catōe spūali que ē ꝑ fidē vt dictū ē: sine qua
nemo adultꝰ saluat: ꝛ sic intelligit illud Jn-
no. Necessario mādu cādꝰ ē agnꝰ ut a vastā-
te angelo ꝓtegamur. s. de mādu catōe spūali
ħm euāgeliū: ꝛ sacramētali ħm institutōnē
eccl'ie. vñ Augꝰ. li. 2o de ꝟbis dñi sermōe. x.
de mādu catiōe spūali ait: Noli parare fau-
ces sꝫ cor. Et de ꝯse. di. 2. c. vt q̇d paras. idē
ait: Ut q̇d paras dētē ꝛ vētrē? Crede ꝛ mā
ducasti. Credere eni in eū hoc ē panē ꝛ vi-
nū mādu care. Qui credit in eū mādu cat eū
Et in epistola ad Bonifaciū episcopū idē
ait: Nulli aliquatenus debet esse ambiguū
vnūquēq̃ fideliū corꝑis ꝛ sanguis dñi tūc
esse ꝑticipē: qñ in baptismate mēbrū efficit
xp̄i: nec alienū ab illiꝰ panis calicisq̃ cōsola
tiōe: etiā si añq̄ panē illū comedat calicēq̃
bibat de hoc seculo migrauerit i vnitate cor
poris restitutꝰ: sacramēti q̇ppe illius parti-
cipatiōe ꝛ bñficio nō priuat: qm̄ se habē qḋ
illud sacr̄m significabat inuenitur. Hec ille.
Attamē qꝛ christꝰ sacramētaliter dedit illḋ
sacr̄m apl'is suis vt. Math. 26. Hoc facite
in meā cōmemorationē. Cōgruū fuit ꝛ vti
lissimū vt etiā fideles oēs: nō solū spūaliter
sꝫ etiā sacramētaliter illud coīcarent. Jdcir
co apl'i in ꝑmitiua eccl'ia statuerunt oī die fi-
deles coīonē huiꝰ sacr̄i ꝑcipere qñ feruor fi-
dei flāmescebat: ꝛ deuotio sanguinis christi
iesu recēter effusi in fideliū mētibꝰ bulliebat:
vnde Calixtꝰ papa. de cōse. dis. 2. c. peracta
sic describit. Peracta cōsecratiōe oēs coīcēt
q̇ noluerint ecclesiasticis carere liminibus.
Sic eni etiā statuerūt apl'i ꝛ scā romana te
net ecclesia: sꝫ frigescēte charitate ħ statutū
abrogatū est. ¶ Si aūt quereret Utrū ex-
pediat coīcare singulis diebꝰ: qꝛ videt ꝙ sic

Si eni hō efficiť dignioꝛ q̃ꝫ erat ex vnico ac-
cessu si digne accedit: ꝗ digni⁹ accedit qñ se-
cũdo vadit q̃ꝫ qñ primo accessit: hoc dico si
nõ sit defect⁹ in p̃paratiõe ex pte accedentis.
Nã ꝛ Ambro. p̃ li° de sacris ait: Panis ꝗti
dian⁹ est: accipe quotidie qđ ꝗtidie tibi ꝓsit.
Ad hoc rñdeť ſm Bona. ꝛ Alex. de al. vbi
.s̃. Q đ hec ꝗstio determinãda ē habita cõsi
deratiõe ad fidē ꝛ deuotionē accedentis. Si
eni ex cõtinua deuotiõe ꝛ desiderio cõtinuo
de assequẽdo effect⁹ hui⁹ sacramẽti aliq̇s sin
gulis dieb⁹ accederet: estimo ꝙ valeret sibi
frequẽtia hui⁹ sacramẽti: ꝛ sic itelligiť illud
argumẽtũ. Si etiã ex timoꝛe sue indignita-
tis frequẽť desisteret estimo ꝙ illa reuerẽtia
ꝛ timoꝛe ꝓficeret. Propter hãc distinctionē
dixit: Credo dixisse Aug^m^ de cõse. di. z. c.
quotidie. Quotidie eucharistie coiõnē acci-
pere: nec laudo nec vitupo. Nec laudo si nõ
est ꝯtinua deuotio: nec vitupero si adsit ex h
maioꝛ deuotio. Nã põt esse i bonis sacerdo-
tib⁹ ꝙ quotidie coicare generet fastidiuꝫ: ꝛ
ꝓpter familiaritatē ꝛ assiduitatē etiã inde-
uotionē: ꝛ tũc si aliq̇s hoc sentiat: laudabile
est ꝙ se abstineat aliqñ a coione ꝛ celebrati-
one: vt postea in eo augeať deuotio ꝛ reuerē
tia. Põt etiã esse ꝙ in aliquib⁹ ipsa frequen
tia augeat deuotionē ꝛ reuerẽtiã: ꝛ tũc lau-
dabile est ꝗtidie accipe. Vñ ibidē seq̄ť Aug
in p̃allegato. c. quotidie. Dixit quispiã non
ꝗtidie accipiendã eē eucharistiã: alius affir
mat quotidie: faciat vn⁹quisq̇ꝫ qđ ſm fideꝫ
suã pie credit eē faciẽdũ. Neq̇ꝫ eni litigaue-
rũt infra se: aut quisq̃ꝫ eoꝝ se alteri p̃posuit
Zache⁹ ꝛ ille centurio: cũ alter eoꝝ gaudens
i domo sua suscepit dñm. Alter aũt dixerit
Dñe nõ sum dign⁹ ut intres sub tectũ meuꝫ
ambo saluatoꝛē honoꝛificãtes q̃uis nõ vno
modo: ambo pctĩs miseri ambo mĩam cõse-
cuti. Et nota ꝙ illud dictũ Ambro. de ꝯse.
dis. z. Si quotiẽscũq̇ꝫ effundiť sanguis xpi
in remissiõnē pctõꝝ effundiť: debeo merito q̇
sp̄ pecco sp̄ medicinã accipe. ꝛc̃. sic ĩtelligiť
Debeo me sp̄ p̃stare habilē ad accipiẽdũ. vñ
alibi idē Ambro. ait. Accipe ꝗtidie qđ ꝗti-
die tibi ꝓsit: sic viue vt merear] ꝗtidie accipe
Hec ille. Ergo pꝫ ꝙ cõgrue illud decretũ de
ꝗtidie coicando abrogatũ ē. Et iđ rõne p̃di
cta statuit postea eccl'ia vt oi die dñico coio-
nē accipent fideles: vñ in p̃dicto. c. ꝗtidie.

postq̃ꝫ Aug⁹ dixit: quotidie eucharistiã ac-
cipere nec laudo nec vitupo. Sequiť oibus
tñ diebus dñicis coicandũ hoꝛtoꝛ: si tamen
mēs i affectu peccãdi nõ sit. Hec ibi. ¶ Hic
oꝛiť dubiũ: vtrũ magis expediat frequẽter
ad sacrã coionē accedere: q̃ꝫ q̇si sp̄ cessare ob
reuerentiã sacramẽti. Ad hoc rñdet Alex.
vbi s̃. Q đ p se loquendo magis expedit ali-
cui digne accedere q̃ꝫ expediat eidē cessare:
q̃uis occasionaliter magis expediat cessare
ad tẽpus cã maioꝛis deuotionis vt dictuꝫ ē.
Dicendũ ꝗ sine p̃iudicio ꝙ simpliciter ma-
gis vir scũs in accedẽdo frequẽter q̃ꝫ in cessã
do q̇si semp. Et rõ huius multiplex est. Pri
ma ꝛ potissima est assecutio effectuũ sacri.
Alia ē diligens pꝛeparatio accedẽtis: quia
q̃tũcũq̇ꝫ sit ꝑfectus qñ intẽdit accedere pre-
parat se vt digne accedat: ꝓut sustinet hũa-
na fragilitas vl' infirmitas. 3.ª est cõfidẽtia
diuine bonitatis quã multũ acceptat domi-
nus: Vñ existimo ait Alex. ꝙ qñ aliq̇s con-
siderat magnitudinē hui⁹ sacramenti: et ex
hac ꝯsideratiõe moueť motu reuerẽtie ꝛ ti-
moꝛis ad cessationē: qꝛ. s. cessat: ꝛ qñ habita
cõsideratiõe cõfidẽs de bonitate diuina ꝛ mi
sericoꝛdia p̃parat⁹ accedit: ꝙ mereť tantũ
hac ꝯfidentia ꝛ p̃paratione quãtũ illa reue-
rẽtia ꝛ timoꝛe. Et ideo qꝛ tũc tẽpoꝛis vige-
bat adhuc memoꝛia passionis in coꝛdib⁹ fi-
deliũ: q̃uis nõ ita sicut in pꝛimitiua ecclesia
oi die dñico statutũ erat coionē accipere vt
dictũ est. s̃. Sꝫ quia quãto magis elongati
sũt a tẽpoꝛe passionis ei⁹ tanto etiã plus re-
friguit memoꝛia passionis i coꝛdib⁹ fideliũ
statuit postea eccl'ia tñ ter in anno coicãdũ
.s. in paschate: natiuitate dñi: ꝛ penth. vñ đ
cõse. dis. z. c. ꝛ si nõ frequẽti⁹. Fabian⁹ papa
inq̇t: Et si nõ frequẽti⁹ saltē ter in anno oēs
coicent: nisi foꝛte q̇s maioꝛib⁹ q̇busdã crimi-
nib⁹ ipediať: in pascha videlꝫ penth. ꝛ nati-
uitate dñi. ꝛ in. c. seculares. ibidē scribitur:
Seculares q̇ i natali dñi: pascha: ꝛ penth.
nõ coicauerint catholici nõ credanť: nec inť
catholicos habeanť. Hec ibi. Sꝫ qꝛ supabũ
dauit malicia charitas adeo frigefacta ē: ꝙ
ad hũc solũ ťminũ venim⁹ ꝙ i paschate tñ:
ꝛ in moꝛte obligamur p eccl'ie cõstitutioneꝫ
sacr̃m eucharistie sumē. Sicut pꝫ p Juno.
ťtiũ de pe. ꝛ re. c. omnis. vbi dr̃. O is vtri⁹q̇ꝫ
sex⁹ fidelis: postq̃ꝫ ad ãnos discretiõis puene

rit: oīa sua solus pctā saltē semel in āno fide-
liter ꝯfiteat̃ ⁊c̃. suscipiēs reuerēt̃ ad min⁹ ī
pascha eucharistie sacr̃m: nisi forte de ꝓprij
sacerdotis ꝯsilio ob aliquā cām rōnalē ad tē-
pus ab ei⁹ ꝑceptōe duxerit abstinēdū. Hec il-
le. Siq̇s tñ voluerit coīcare in cena dñi: nō
est ꝓhibēd⁹. Nā de ꝯse. dis. z. c. in cena scri-
bit̃. In cena dñi a q̇busdā eucharistie ꝑce-
ptio negligit̃: q̄ qm̄ in eodē die ab oīb⁹ fide-
lib⁹ exceptis ijs q̇b⁹ ꝓ grauib⁹ criminib⁹ in-
hibitū est ꝑcipiēda sit eccl̃iastic⁹ vsus demō-
strat: cū etiā penitētes eadē die ad ꝑcipiēda
corporis ⁊ sanguinis dñi sacr̃a recōciliētur
Hec ibi. Concor. in his Bona. ⁊ Ric. in. 4
dis. iz. ar. 6. q. i. Addētes ꝙ ꝗuis nō sit ne-
cesse coīcare nisi semel ī āno: tñ frequētatio
coīonis ꝑutilis ē: q² sicut ī corpe fit q̄si q̄dā
deꝑditio ꝯtinua nālis hūiditatis ꝑ actionē
nālis caloris: q̄ de cā oportet pluries cibum
sumere ad restaurationē deꝑditionis: ne de-
ꝑditio continua mortē inducat. Sic cum ex
corruptōe ꝯcupiscētie ī nobis ⁊ occupatione
circa exteriora fiat deꝑditio deuotiōis ⁊ cha
ritatiui feruoris: debem⁹ pluries suscipe hoc
sacr̃m: ꝑ cui⁹ susceptionē causat̃ ī aīa spūale
nutrimētū: ne ꝑ nimiā deꝑditionē si non ad
esset restauratio paulatī hō ad mortē ꝑdu-
ceret̃ spūalē. Et sic patz pars prima.

Pars secūda in qua declarat̃ q̇ sint exem
pti a ꝑceptione coīonis.

Secūdo vidēdū ē q̇ nō obligant̃ ad
ꝑceptionē coīonis. ¶ Primo eniz
ſm Alex. non ē sacr̃m illud dandū stultis ⁊
amētib⁹ ⁊ vsu rōnis oīo carētib⁹: q² corp⁹
xp̄i nō ē coīcandū nisi habētib⁹ discretionē
⁊ sciētib⁹ discernere int̃ hūc cibū celestem ⁊
aliū ⁊ p̄parare se aliq̇ mō: vt cū reuerētia ⁊
deuotiōe sumāt. Talib⁹ aūt q̇ ita agitantur
frenesi vel furia ꝙ verbis ⁊ factis in cōtume
liā ꝓrūpunt creatoris nullo modo dandū ē
nisi qñ ꝯtingeret eos habere lucida int̃ualla
¶ z. hoc sacr̃m nō ē dandū ꝑuulis: ⁊ si ī ba-
ptismate v̄tutib⁹ p̄ditis ⁊ ab oī macula pcti
purgatis: vt voluerūt aliqui: ⁊ etiam hodie
obseruāt q̇dā heretici. Quaꝓpt̃ ſm Alex.
ad hoc ꝙ aliquis digne sumat corp⁹ xp̄i ne-
cesse ē ꝙ sit virtutib⁹ p̄ditus ꝗtū ad habit⁹
eaꝝ ⁊ ꝗtū ad alia que eū ad deuotionē ⁊ re-
uerētiā excitant: ad q̄ requirit̃ vsus rōnis q̇
caret in paruulis. vñ Aug⁹ ait. ꝙ cib⁹ iste ē
grandiū. s. in fide: paruuli aūt ⁊ si habeant
habitū fidei ex gratia baptismali: vt dictuz
est: nō tñ dicendi sunt grandes in fide. Qua
ꝓpter ſm Alex. tria ꝯsideranda sunt ī par-
uulo ad hoc vt cōmunicet̃ ei hoc sacramen-
tū. Primo cōsideranda est puerī etas: vt sit
. s. x. vel. xi. annoꝝ. Secundo ꝯsideranda est
discretio. Nisi enim puer discretionis iudi
ciū habeat: ⁊ maxime ꝙ discernat differētiā
inter hoc sacramentū ⁊ cōmunē panē: non
est inducendus ad sacram cōmunionē. Ait
enim Aug⁹. de ꝯse. dis. z. c. nos autē. de dif-
ferētia istius panis sic. Nos autē sub sp̄ē pa
nis ⁊ vini quā videmus res inuisibiles. i. car-
nem ⁊ sanguinē honoram⁹. q. d. ad hoc ē ne-
cessaria magna discretio. Tertio ꝯsiderāda
est in puero deuotio. Nam si in eo appareat
ꝙ cū deuotione suscipiat sacrā cōmunionē
ducēdus ē ad illam. Sed multi sunt xp̄iani
qui quolibet anno cōmunionē accipiūt: sed
alios quos ad illā inducere debent nō indu-
cunt. ¶ Unde sciēdū est ꝙ quilibet pater fa
milias ex p̄cepto diuine ⁊ fraterne charitat̃
⁊ similiter mater familias tenent̃ nō dico co
gere sed rōnabiliter inducere filios ⁊ filias ⁊
quātūlibet de sua familia ad sacrā coīonem
suscipiēdā: saltē semel ī anno. Rō huius est
q² debent diligere ꝓximū suum sicut semet-
ipsos. vt habet̃ Math. zz. Et Luc. x. Im-
mo nō solū ex hoc precepto tenent̃ ad hoc in
ducere illos: sed etiā ꝙ diebus preceptis au-
diāt missas: scilicēt festa: ꝯfiteāt̃ pctā: ieiu-
nēt sicut obligant̃. Hinc eccl̃astici. 7. sapiēs
p̄cipit di. Filij tibi sūt erudi illos: ⁊ icurua
eos a puericia eoꝝ. ⁊c̃. Et sic pz pars secūda

Pars t̄ia vbi ponūt̃ pene quas incurrūt
nō coīcantes semel in anno.

Tertio ad roborationē p̄dictoꝝ scien
dū ē ꝙ q̇ saltē semel ī āno nō coīcāt
h̃ sacr̃o eucharistie multas penas īcurrunt.
¶ Prīo eni eijciēdi sūt ab īgressu eccl̃ie sic̃
pz dicto. c. oīs. vbi p⁹ p̄dicta v̄ba seq̇t̃. Alio
quin ⁊ viuens ab ingressu ecclesie arceatur:
⁊ moriens ecclesiastica careat sepultura. Et
de ꝯse. dis. z. c. si quis. Siq̇s intrat ecclesiam
dei ⁊ sacras scripturas audit: ⁊ pro luxuria
sua auertit se a coīone sacr̃i: ⁊ in obseruādis
mysterijs declinat cōstitutā regulā discipli
ne: istū talē ꝓijciendū de ecclesia catholica
decernimus esse donec pn̄iā agat: ⁊ ostēdat
fructū penitentie sue: ut possit cōmunionē
ꝑcepta indulgētiā ꝓmereri. Hec ibi. Hosti

aũt dicit ꝙ si ꝑsbyt̃ hʒ aliquẽ parochianũ
vtputa fornicariũ publicũ: vł adulterũ: vł
tenẽtẽ odia: vel homicidã: vł vsurariũ: vel
ponẽtẽ dissẽsiões ⁊ discordias vł icantatorẽ
vł blasfemũ: lusorẽ: aut ꝑtialẽ. primo illum
arguat opportune. s. monẽdo. 2º iportune
. s. suspendẽdo ⁊ intercedẽdo. 3º aũt crescẽte
cõtumacia excoicet illũ vł sup̱iori denũciet.
Arᵐ ad hoc. 32. q. 5. c. ꝑceptũ. Si aũt nõ pos
sent hec comode fieri ꝓpter multitudinẽ vł
ꝓpter ꝑtãtẽ hoiuʒ: eos verbis quãtũ põt sa
cerdos vł p̄lat⁹ moneat ⁊ t̃reat ⁊ q̃tũ ẽ in se
q̇cq̇d põt faciat vt aiam suã saluet. Hec q̃si
oia notat glo. ibi. c. ad audiẽtiã. extra de spõ.
Et arᵐ super hoc põt haberi. 2. q. i. c. multi.
. 22. q. i. c. predicãdũ. ⁊. 24. q. 3. c. itaq̃. ⁊. c.
tã sacerdotes. ¶ 2º tales ꝑuari debẽt eccle
siastica sepultura si sine coione absq̃ signis
pnĩe decederẽt: vt in. c. ois. aperte patet. De
q̇b⁹ Hiere. 22. scribit. Sepultura asini sepe
liet. Nã si tales i eccl'iastica sepultura sepeli
ri cõtingeret ad cumulũ eoꝝ dãnationis eẽt
Vñ Grego. i3. q. 2. c. quos grauia. talit̃ in
quit: Quos grauia pctã deꝑmũt ad maiorẽ
cumulũ eoꝝ dãnationis poti⁹ ꝙ ad absolu
tionẽ eoꝝ corpa in eccl'ijs ponunt. Et intelli
git hoc ꝫm vnã glo. qñ ipsoꝝ dispositione id
factũ est. Et si ibi sepulti sũt debent exhũari
qñ eoꝝ ossa ab alijs secerni pñt: vt habet ex̃
de sepulturis. c. sacris. ⁊ cimiteriũ: siue eccle
sia recõciliãda ẽ. extra de ꝯse. eccl'ie. c. ꝯsului
sti. Rõ aũt hoꝝ est: q2 deuote sepulture offi
ciũ bone fidei testimoniũ ẽ. i3. q. 2. c. nõ exti
memus. Vñ ne clerici sint falsi testes ꝓhibẽ
tur int̃esse sepulture aĩe ipenitẽtis. extra de
rap. c. 2. ¶ 3º semel in anno nõ coicãtes pri
uari debẽt fideliũ orõne: si absq̃ signis pnĩe
decedũt: de q̇b⁹ ꝫm Bona. in. 2. dis. 43. lo
quit̃ Jo. 5. c. ꝑme canonice sue di. Est pctm̃
ad mortẽ: non dico vt ꝓ eo q̇s roget. Et hoc
idẽ ꝓhibet̃ extra de statu monachoꝝ. c. ꝑ. ⁊. c
sup̱ quõ. Et extra de fur. c. 2. Et. i3. q. 2. c. ꝓ
obeũtib⁹. vbi Grego. talit̃ ait. Quãuis pec
catis oẽs subiaceam⁹: ꝯgruit vt sacerdos ꝓ
mortuis catholicis memoriã faciat ⁊ int̃ce
dat: nõ tñ ꝓ impijs ꝙuis xp̄iani fuerint tale
q̇d agere licebit. Et ꝯfirmat̃ hoc idẽ. 23. q.
5. c. placuit. ¶ 4º priuant̃ tales nõ coicãtes
merito ꝯfessionis obediẽtie: Nã q̇ cõfessus
est semel i ãno: ⁊ nõ fuit disposit⁹ ꝫm obliga
tionẽ ꝑcepti suscip̱e corp⁹ xp̄i: ꝯfessio ei⁹ nõ
valet: ⁊ iteꝝ ꝯfiteri ⁊ satisfacere obligat̃ ꝫm
sniaʒ varioꝝ doctoꝝ: vt pʒ. s. i tractatu de
ꝯfessione. ¶ Jdcirco q̇ ad min⁹ semel i ãno
corp⁹ dñi nõ suscipit multũ dolere debet pro
pter. 7. cãs. Primo rõne diuine offensionis
Nã de illis q̇ nõ receperũt discipulos xp̄i dr̃
Luc. x. Amẽ dico vobis: ꝙ sodome remis
sius erit in die illa ꝙ illi ciuitati q̇ nõ recep̱it
vos. Si eni i tãtũ offendit deũ q̇ nõ recipit di
scipulos: quãtũ offendit ille q̇ nec ipsũ xp̄m
vult recip̱ere: de q̃ Jo. ꝑ. scribit. Jn ꝓpria ve
nit ⁊ sui eũ nõ receperũt. 2º rõne indisposi
tiõis. Quidã eni sibi applaudũt di. Nõ me
li⁹ ẽ corp⁹ xp̄i nõ sumere ꝙ indigne coicare:
licʒ eni hoc sit verũ: q2 nõ est bonũ sumẽ pa
nẽ filioꝝ. i. iustoꝝ: ⁊ mittere canib⁹. i. pecca
torib⁹. Math. i5. Tñ tales debent vehemen
ter cõtristari ꝙ sint sicut canes: ⁊ receptacu
la imũditie: q̇ deberent esse tabernacula grẽ.
iuxta illud Osee. 8. Jsrł est q̃si tabernacu
lũ imũdũ in natiõib⁹. 3º rõne fraudatiõis.
Magna eni vtilitas seq̇t̃ digne coicantib⁹
iuxta illud Jo. 6. Qui mãducat hũc paneʒ
viuet i eternũ: q̃ vtilitate fraudat̃ q̇ nõ vult
coicare. 4º rõne subiectiõis: qui eni perseue
rat in pctõ subijcit̃ diabolo: ⁊ expellit xp̄m
nõ coicando: quia nõ vult ipsũ in se regna
re: cui⁹ p̄ñtia est nobis cã salutis exẽplo Za
chei in domũ suã xp̄m recipiẽtis. Qua ꝓpt̃
audiuit hodie sal⁹ huic domui a deo facta ẽ
Luc. i4. 5º rõne dilectiõis: volẽs eni xp̄us
relinq̇re eccl'ie ⁊ toti mundo memorabile si
gnũ amoris sui ad nos dixit illud Mat. 26
⁊ Luc. 22. de cõse. dis. 2. c. in xp̄o. ⁊. c. itera
tur. Hoc facite in meã cõmemorationẽ. vbe
igit̃ illi q̇ non habet tale memoriale. Orãd⁹
est igit̃ xp̄s vt mũdet corda nr̃a: vt digne pos
sim⁹ coiõnẽ accip̱e: iuxta illud ꝑs. Ampli⁹
laua me ab iniq̇tate mea. 6º rõne ꝓtectiõis.
Ambulans eni viã ꝑiculosaʒ valde dolet si
nõ habet ꝓtectorẽ: sʒ qui habet xp̄m nihil ti
met. iuxta illud psal. Si ambu. i me. vm. m.
nõ ti. m. qm̃ tu me. es. Parasti i cõspcũ meo
men. ad. e. q̇ tri. me. Qui eni coicat habet se
ꝓtegẽtẽ: ⁊ in labore itineris reficiẽtẽ. vñ ꝓ
pheta inq̇t: Calix meus inebriãs ꝙ ꝑclar⁹ ẽ.
7º rõne exclusionis: qui eni dño hospitiũ ne
gat: merito regni celestis sibi ianua claudit̃
Unde Lu. 6. Qui me erubuerit hũc filius

dominis erubeſcet cum venerit in maieſtate
ſua. Suſcipiamꝰ ergo fideliter ⁊ deuote eu/
chariſtie ſacr̄m vt ipſe Jeſus q̇ dignat̄ no/
biſcū habitare ī p̄ſenti ſeculo: faciat nos iterꝝ
regnare in futuro in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Feria quarta poſt dn̄icā palmarū. De in
diſpoſitione indigne ſumentiū ſacramentū.
eucariſtie. Sermo. 86.

Ecce manus
tradētis me: mecum ē in
mēſa. Luc. 22. Viſa in
ſuperiori ſermōe fratres
chariſſimi obligatione ſu
ſceptionis ſacramenti eu
chariſtie: diligēter atqꝫ ſolerter attēdēdū ē
ꝙ hꝰmōi ſuſceptio magis officit peccatoribꝰ
⁊ indiſpoſitis ꝙ̄ ꝓficit: nec aliquā in eis po/
teſt habere efficaciā. Primo qꝛ hoc ſacramē
tū hꝫ efficaciā mediāte māducatiōe ſpūali:
māducatio aūt ſpūalis nō fit niſi mediante
charitate: ergo non hꝫ efficaciā niſi in bn̄ di
ſpoſitis ⁊ charitatē habētibꝰ. 2º qꝛ h̄ ſacr̄m
vniōis ē: ſ̄ exiſtēs in pctō mortali nō pōt vni
ri: ergo ⁊c̄. 3º qꝛ hꝰmōi ſuſceptio nō pōt fie/
ri ab iniuſto ſine maxima ingratitudine ⁊ cō/
tēptu: q̄ fit vt h̄ ſacr̄m in eo efficaciā habere
nō poſſit. Nec ē ſile in iſto ſacr̄o ſic̄ in baptiſ/
mo in q̄ efficit̄ hō poſt ſuſceptionē ipſius di/
gnus ꝑ ꝯtritionē quā priꝰ non habuit: ita ꝙ
ipſū ſacr̄m poſtea in ipſo efficaciā habeat: qꝛ
ſm̄ Alex. vbi. s. in ſacr̄o baptiſmi ſuſcipit̄ il
lud qd̄ ē res ⁊ ſacr̄m. ſ. character: vn̄ ē ſuſci/
piēti diſpō ad ſuſceptionē tm̄ rei. ſ. grē ablu
entis q̄ ē ſacr̄i cōpletio. Sed qn̄ aliqs ſumit
corpꝰ chriſti ſacr̄aliter tm̄ nō ex hoc aliq̄ mō
diſponit̄ ad ſumēdā rē ſacr̄i eucharistie ī ple
nitudine: ſ̄ potiꝰ impedit̄ ⁊ inhabilitat̄ ad il
lud rōnibꝰ p̄dictis. Huiꝰ rei exēplū euidens
habet̄ in iuda ꝓditore: qui māducauit cor/
pus chriſti corꝑaliter ⁊ ſacr̄aliter: nec tamē
aliquā efficaciā ipſiꝰ accepit: ſ̄ potiꝰ magis
induratꝰ ē: ⁊ introiuit in eū ſathanas vt per
ſeueraret in malo ꝓpoſito tradēdi chriſtū:
vn̄ dn̄s noſter poſtꝙ̄ cōſecrauit corpꝰ et ſan/
guinē ſuū ⁊ diſcipulis ſuis tradidit: ſil̄r ⁊ iu/
de de ipſo dixit v̄ba ꝓpoſita. Ecce manꝰ tra
dētis me ⁊c̄. In preſenti igit̄ ſermōe de indi
gne ſumētibꝰ corpꝰ chriſti tres cōcluſiōes an
notabimꝰ. Prima cōcluſio dicet̄ aliquoꝝ
dubioꝝ declaratio. Secūda dicet̄ aliquarū
cōcluſionū poſitio. Tertia dicet̄ indigne ſu
mentiū qualificatio.

Pars p̄ma in qua ponūt̄ aliq̄ dubia de/
claranda. ſ. qui peccēt mortaliter coicando.

Primo igit̄ in iſto ſmone circa eos q̇
indigne ſumūt corpꝰ chriſti mouēt̄
tria dubia quoꝝ. ¶ Primū ē. vtrū
exiſtēs ī pctō mortali ſꝑ peccet mortalit̄ ſu/
mēs eucharistie ſacr̄m. Ad qd̄ rn̄det̄ ſcd̄m
Bo. in. 4. di. 9. ar. 2. q. 2. ⁊. 3. Et Ri. ibidē
ar. 2. q. 1. Et Alex. vbi. s. ꝙ ſine dubio talis
ſꝑ mortalit̄ peccat. Qd̄ tripliciṫ ꝓbat̄. ſ. Ra
tione. Auc̄te. Et exēplo. ¶ Primo rōe ab
uſionis: qꝛ talis abutit̄ hoc ſacr̄o ꝓpter tria.
Primo ex eo qd̄ eſt ſacr̄m. ibi tm̄ qd̄ ꝓponit̄
nobis in cibū. Cibus aūt. nō ꝯuenit niſi vi/
uēti: ſicut nec etiā corꝑalis: ergo ⁊c̄. 2º ex eo
qd̄ ē ibi ſacr̄m ⁊ res ſacr̄i: qd̄ ē ipſe chriſtus
ſcūs ſcōꝝ. Scm̄. n. dꝫ eē receptaculū tāti ſa/
cramēti: ergo ⁊c̄. 3º ex eo ꝙ ē res tm̄ qd̄ ē my
ſticū corpꝰ chriſti Nā ex eo ꝙ aliq̇s ad ſacra
mētū accedit ad vnitatē corꝑis myſtici ſe tē
dere monſtrat: ſ̄ ſi peccatū in ꝯſcia ſeruat ꝑ
qd̄ a corꝑe chriſti ſeꝑet̄ culpā fictiōis mani/
feſte incurrit: igit̄ oībꝰ his tribus rōnibꝰ ab
utit̄ hoc ſacr̄o. Quod ſi ꝯtra hoc arguat̄ ſic:
Peccator tenet̄ aliq̄ tꝑe corpꝰ chriſti ſumē:
vt pꝫ ex ſuꝑioribꝰ: ſ̄ nullꝰ peccat faciendo il/
lud ad qd̄ tenet̄: g̊ ⁊c̄. R. ſ̄ꝫ Alex. ꝙ peccat
qꝛ debito mō nō facit. Nō. n. peccat ratione
actꝰ ſ̄ circūſtantie: ſicut ſi aliqs elyma̅ daret
in cōtēptū dei: vl̄ ex vana gloria: aut ex libi/
dine ⁊ hꝰmōi: ſic ⁊ ille peccat q̇ bonū malo
mō facit. Qd̄ ſi vlteriꝰ dicat̄ ꝙ actꝰ mandu/
catiōis ē in p̄cepto nō modꝰ. Dicēdū ꝙ et ſi
nō ſit exp̄ſſus aliq̄ p̄cepto: maxime tn̄ ē attē/
dēdus: iuxta illud apl̄i. j. Chor. ij. Qui mā
ducat ⁊ bi. indi. iu. ſibi mā. ⁊ bibit. ¶ Scd̄o
idē ꝓbat̄ rōne imp̄ꝑatiōis. Nā ait Alex. ꝙ
ē ibi pctm̄ omiſſiōis ⁊ cōtēptꝰ: quia chriſto
ꝙ̄tū in ſe ē talis negligēs ſe ad h̄ p̄ꝑare cōtu/
meliā facit. Et iō apl̄s. p̄me Chor. ij. Qui/
cūqꝫ mā. pa. h. ⁊ bi. ca. d. īdigne reꝰ erit cor.
⁊ ſan. dn̄i: ꝓbet autē ſeipſū hō ⁊ ſic de pane
illo edat ⁊ de calice bibat. Vbi glo. inquit.
Vtiqꝫ ſanctū ē qd̄ accipimꝰ nec ille reꝰ ē qui
accipit: qꝛ ipſa res ē magna quā accipit: ſed
ille malꝰ male accipit quod accipit. Hec ibi.
Quod ſi dicat̄ hoc ſacramētū ē de maximis

bonis: ſ maximis bonis nõ cõtingit male vti
ſicut dicit Aug. in li. de libero arbitrio: ergo
hoc sacrõ nõ cõtingit male vti: ergo ꝛc. R.
ſm Bo. ꝙ hoc sacrõ nõ ſolũ cõtingit male
vti: ſ etiã ipſo deo. ſ. cum ipſe diligit ꝓpter
aliud. Uirtutib⁹ aũt nõ cõtingit male vti:
q2 ipſe ſũt boni vſus ꝛ quib⁹ homo formali-
ter vtiṫ. Cõtingit aũt male vti virtutibus
vt obiecto: ꝛ ſic intelligendũ ẽ in propoſito.
¶ Tertio hoc idẽ ꝓbaṫ rõne aſſimulatiõis
Nã ſi ut q̇ ꝓijceret corp⁹ chriſti in ſterquili-
niũ dãnabiliṫ peccaret: Sic q̇ exiſtẽs in mor
tali peccato ſumit illud: q2 in ſterquilinium
pcti ꝓijcit: peccat ergo ꝛc. Q̃ȯ ſi dicaṫ non
egent q̇ ſani ſũt medico: ſed qui male habent
Luc. 5. ergo cũ pctõr male habeat medicina
illa indiget in qua ille accipiṫ qui ẽ ſũma me
dicina. Sz qui accedit ad medicinã quã in-
diget nõ errat: ergo ꝛc. R. ſm Alex. ꝛ Bo.
ꝙ medicina corpalis nocet infirmo impre-
parato: ita ſpũalis hoĩ impꝑato eſt occaſio
ſpũalis nocumẽti: vnde medicina ſiue corpa
lis ſiue ſpũalis ſumẽda eſt cũ preꝑatione: et
maxime illa que ẽ nobiliſſima ꝛ mũdiſſima
¶ Secũdo hoc idẽ ꝓbaṫ auctoritate mul-
tiplici. Et ꝑmo ipſius apl̃i. j. Chor. jj. Qui
mãducat ꝛ bibit indigne vt dictũ ẽ. Ubi gl.
Aug. vt patz de cõſe. di. 2. c. ꝛ ſcã. vbi diciṫ.
Et ſcã malis poſſũt obeſſe: bonis ſũt ad ſa-
lutẽ: malis ad iudiciũ: vñ apl̃s. Qui mãdu-
cat ꝛc. nõ q2 res illa mala ẽ: ſed q2 malus ma
le accipit qȯ bonũ eſt: Hec ille. Et ideo ſacer
dos celebrãs in mortali peccat mortaliṫ: vt
patz. 6. di. in. c. teſtm̃. Et. i. q. i. c. ſacerdotes
Et de ꝯſe. di. 2. c. quotidie. Et de coha. cle. ꝛ
mulie. c. vltimo. Et de cele. miſ. c. de hoie.
vñ de cõſe. di. 2. c. qui ſcelerate. Iſi. inquit
Qui ſcelerate viuũt ĩ eccleſia ꝛ cõmunicare
nõ deſinũt putãtes ſe tali cõmunione mun-
dari: diſcant nihil ad emundationẽ ſibi pro-
ficere: dicẽte ꝓpheta. Hiere. 2. Quid eſt ꝙ
dilectus meus fecit in domo ſcelera multa?
Nũq̇d carnes ſancte auferent a te malitias
tuas? Que verba habẽṫ etiã di. 4. c. qui in
minimis. ¶ Secũdo idẽ probaṫ auctorita
tib⁹ Augu. qui in li. de vera innocẽtia. 68.
c. ait. Sacramẽtũ pietatis in iudiciũ ſibi ſu
mit indigni⁹. Bene enĩ eſſe nõ pȯt male ac-
cipiẽti qȯ bonũ eſt. Et in li. 2. 39. c. ait. Et
ſancta vite accipit ꝛ eternitatis poculũ bibit

qui in chriſto manet: ꝛ eius chriſti habita
tor eſt. Nã qui diſcordat a chriſto nõ mãdu
cat carnẽ eius: nec ſanguinẽ ei⁹ bibit: etiaz ſi
tãte rei ſacramẽtũ ad iudiciũ ſue ꝓſumptio-
nis ſue perditiõis quotidie accipiat. de cõſe.
di. 2. c. qui diſcordat. Itẽ in ſermõe ꝑmo de
aduẽtu idẽ ait. Mutet vitã qui vult accipe-
re vitam. Nã ſi homo nõ mutet vitam: ad
iudiciũ accipit vitã: ꝛ magis ex ipſa corrũ-
pitur q̃ ſaneṫ: magis occidiṫ q̃ viuificetur
Itẽ ſuper Ioh. ſermone. 26. de cõſecra. di.
2. c. panem idem inquit. Panez celeſtẽ ſpiri
tualiter manducantes innocentiã ad altare
portate: peccata ꝛ ſi ſũt quotidiana: vel nõ
ſũt mortifera anteq̃ ad altare accedatis di
mittite ꝛ dimitteṫ vobis ꝛc. Et ſic patet ꝓ-
poſitũ ex auctoritatib⁹. Qz ſi dicaṫ Hilari⁹
papa. de cõſec. di. 2. c. ſi nõ dicit. Si nõ ſũt
tanta peccata. vt excõmuniceṫ quis: nec ſe
debet a medicina corporis ꝛ ſanguinis dñi
ſeꝑare: ergo ꝛc. R. ſm Alexã. ꝛ Ricar. ꝙ
excoicatio. diciṫ tripliciṫ. Uno mõ diciṫ ſe-
ꝑatio a cõmunione fideliũ. 6. q. i. c. illi qui.
Alio modo diciṫ ſeꝑatio a coione ſacrõrũ.
vt. jj. q. 3. c. null⁹ ſacerdotũ. Tertio modo
diciṫ ſeꝑatio a numero fidelium: ꝛ hoc dico
q̃tũ ad meritũ: ꝛ hoc vltimo mõ ſumiṫ hic
excoicatio. Et ſic exiſtẽs in pctõ mortali ta-
li mõ ẽ excoicatus: vnde ſic intelligiṫ verbũ
Hilarij. Si nõ ſint tanta peccata vt excõmu
niceṫ quis. i. ſit ſeꝑatus a numero fidelium
q̃tũ ad meritũ. ¶ Tertio hoc idẽ probaṫ
trib⁹ exẽplis. ꝑmũ habeṫ. 2. Reg. 6. ȯ Oza
qui ꝑcuſſus ẽ: q2 archã dñi tetigit indigne: ꝫ
ꝛc. Que archa ſignat corp⁹ chriſti. Notãdũ
ẽ tñ ꝙ exẽpla dam⁹ nõ ꝙ ita ſit: ſ vt aſſen-
tiãt addiſcẽtes: ſm phm̃ ꝑmo prior: hoc idȯ
dico: q2 ſm Ricar. ꝛ Bo. vbi. ſ. Quia tan-
gens corp⁹ chriſti in pctõ mortali irreueren-
tiã tm̃ facit ſacramẽto: niſi in caſu qñ. ſ. hoc
faceret cũ timore ꝛ reuerentia ꝓpter aliquã
neceſſariã cauſam nõ exiſtẽte ibi digniore.
¶ Secundũ exẽplũ habeṫ ꝑmi. Reg. 6. de
Bethſamitis q̇ ꝑcuſſi ſũt: q2 archã dñi aſpe
xerũt indigne: ꝫ mlto forti⁹ mortaliṫ peccat
q̇ corp⁹ dñi ſuſcipit indigne. Nec ꝓpter hoc
intelligas ſz Alex. ꝛ ꝑdictos doc. ꝙ nõ ſit li-
citũ pctõri aſpicẽ corp⁹ chriſti: q2 vt dictũ ẽ
exẽpla dam⁹ nõ vt ita ſit ꝛc. Nõ enĩ ẽ ſilẽ de
guſtu ꝛ aſpectu: q2 aſpect⁹ ẽ in diſtãtia: guſt⁹

in cōiūctiōe: nec ē tanta irreuerētia nec etiā
cōtemptꝰ: q2 illa que ē in gustu mortalis est
que in visu venialis vel nulla: imo frequen
ter excitat deuotio aspiciētis ⁊ infūdit grā
cōtritionis. Licz igit pctōr sit indignꝰ vi-
dere: nō tñ incurrit offensam vidēs sicut mā
ducans. Debet tamen sicut ⁊ iustꝰ ⁊ multo
magis oculos depmere pro reuerētia: ⁊ tunc
accedet sibi bona gratia. ¶ Tertiū exēplū
ē iude cui cōpant oēs indigne sumētes. De
quibꝰ ait Augu. sup psal. 142. Q̄ multos
iudas implet sathan indigne mādūcātes bu-
cellam ad iudiciū suū: vnde de consecra. di.
2. c. sic. Sicut iudas cū bucellā tradidit chri
stus nō malū accipiēdo sed bonū male acci-
piendo locū prebuit diabolo: sic indigne q̄s-
ꝙ sumēs corpus christi nō efficit: Hec ibi.
Aduertendū tñ ꝯm Alex. ⁊ Bo. vbi supra
ar. 2. q. 1. Q̄ nō est vera opinio aliquorū q̄
dicebant verū corpus christi a malis nō su-
mi: quia nō dicebat tantā maiestatē ⁊ carnē
tante sanctitatis ⁊ puritatis in corpus sub-
ditū peccatis introire. Et dicebāt ꝙ corpus
verū a speciebꝰ abscederet: ex quo peccator
ipsum labijs ⁊ ore polluto cōtingeret. Nā
illud sentire erroneū est ⁊ manifeste contra
sāctos. Ipse eni dñs vtrisqȝ se sibi offert: sic
ꝓ omnibꝰ se obtulit in cruce. Sed quātū ad
vltimū q̄ in hoc sacramēto est scilicet vnio-
nē in corpore mystico multa differentia est:
quia boni recipiūt idem fructū: mali damnū
vnde cantat ecclesia. Su. boni sumunt mali
sor. ta. ine. v. vel interius. Et sic patet pmū
dubiū. ¶ Secundū dubiū est. vtrū peccet
plus hereticus sumēs corpus christi ꝙ exi-
stens in aliquo genere peccati. Rñdet scdm
Alex. vbi. s. ꝙ ex alia causa peccat heretícꝰ
sumēdo: ⁊ ex alia exñs i mortali ⁊ tñ credēs
q2 hereticus peccat dissentiēdo ab ecclesia:
credēs aūt existēs in mortali peccat ex cōtem
ptu. Dicēdū igit ꝙ infidelis plꝰ peccat simpli
citer circa hoc sacrm ꝙ existens in mortali
sumēdo illud: q2 ꝯm Ric. in. 4. di. 9. ar. 1. q.
3. Manducat eni infidelis sicut mādūcaret
brutū si daret ei. Sed q2 cōtemptus est ma
gis causa peccati in sumptiōe: plꝰ peccat cre
dens existēs in mortali magis indigne acce-
dēdo. Nā aliqs melior alio: quādo minꝰ di
gne accedit illo qui minꝰ bonus est: vñ sine
preiudicio dico scdm Alexā. ꝙ plus peccat
talis infidelis in sumēdo: hereticus aūt plꝰ
peccat simpliciter discredēdo mirabilia que
fiūt in hoc sacro. Et sic patz breuiter secun-
dū dubiū ¶ Tertiū dubiū q̄ querit i hac
parte ē quis plꝰ peccet mādūcās in pctō spiri
tuali an carnali: q2 videt ꝙ peccās in spiri-
tuali. Ait eni Grego. ꝙ peccata carnis ma
ioris sūt infamie ⁊ minoris culpe: sed man-
ducans cū minori culpa minꝰ offendit: ergo
⁊c. Rñdet sine preiudicio scdm Alex. vbi. s.
Q̄ qui manducāt in peccato carnis. scilicz
luxurie vel gule: ⁊ qui manducāt in pctō spi
ritꝰ. s. supbie vel inuidie ⁊ hꝰmōi se habent
vt excedētes ⁊ excessi in demerito. Minus
eni peccat qui existēs in pctō gule mādūcat
christi corpꝰ: ꝙ existēs in pctō desperatiōis
vel inuidie fraterne. Et magis peccat existēs
in pctō luxurie ꝙ existēs in pctō ire vel alte
rius pcti spūalis: ⁊ hoc triplici rōne. ¶ Pri
mo rōne cōtrarietatis in effectu: q2 hͦ sacrm
efficit hoiem spritualē: illud vero peccatuz
carnale: ⁊ etiā vnit hoc sacrm mēbra cuz ca
pite ⁊ mēbra adinuicē: sed hoc pctm int oia
plus est diuisiuū: q2 in eius opere duo peccāt
⁊ ita duo ad minꝰ sepant a christo ⁊ a mem-
bris eius. ¶ Secūdo rōne maioris cōtēptꝰ
q2 qui peccant pctō luxurie certi sunt ꝙ pec-
cant mortaliter ⁊ vilitatē pcti cognoscunt ⁊
se viles reputant: ⁊ ideo magis contēnūt hoc
sacramētū sumētes. Raro eni accidit ꝙ ali-
quis se sciat peccare mortaliter ex cōmissio-
ne actus spiritualis scilicet supbie: ire: ⁊ hꝰ-
modi. ¶ Tertio rōne maioris imūditie: q2
ex cōmissione operis carnalis huiꝰmodi nō
solū aīa inficitur: sed etiā ipsa caro per ꝓni-
tatē ⁊ opa imūda: iuxta illud pme Chor.
6. Omne pctm q̄cūqȝ fecerit hō ex corpus
suū est: qui aūt fornicat in corpore suo pec-
cat: vbi glo. Fornicatio nō mō aīam sed etiā
corpꝰ cōtaminat. Cū igit illud sacramētū
sit mūdissimū rōne ꝯtēti ⁊ signati. s. veri cor
poris christi ⁊ mystici: seq̇t ꝙ sumēs illud in
duplici imūditia magis iniuriat huic sacra
mento: ergo ⁊c. pōt etiā addi ꝙ rō siue iudi
ciū rōnis quod in hoc sacramēto maxie ne-
cessariū ē nō ita absorbet pctō spūali sic car
nali. Delectatio eni venerea ꝯz phm i Ethi-
cis furat sepe intellectū sapiētis: vñ ꝯz Au
gu. in hoc ope aīa fit tota caro: propter hoc
dici potest ꝙ accedens ad cōmunionē i pctō

carnali magis ꝑccat: qꝛ maiorē cōtumeliaꝫ
quātū est de se ipsi sacramēto facit. Nec va/
let illud: qꝛ peccatū spūale est grauiꝰ. Maio
ritas eni peccati in hoc casu nō ꝓuenit ex indi
gnitate maiori ex ꝑte ipsiꝰ accedētis: ſ ex ꝑte
ipsiꝰ accessus. Nō eni valet hoc argumentū
Iste indignior accedit ꝙ̄ ille: ḡ magis pec/
cat: sꝫ bñ valet hoc. Iste indigniꝰ accedit ꝙ̄
ille: ḡ magis peccat. Spūalia eni faciunt in/
digniorē ꝑsonā: carnalia aūt indigniorē ac/
cessum. ⁊ sic patꝫ pars ꝓma ⁊ tertiū dubiū.

Pars secūda in q̄ ponūt tres cōclusiones
ad declarationē predictorū.

Ecūdo in isto sermone ponūt tres
S cōclusiōes ad declarationē ꝑdicto
rū. ¶ Prima cōclusio ꝺm Ri. in. 4
dis. 9. ar. 2. q. 3. Qꝛ ꝓpter reuerentiā sacri
aliqñ ē abstinēdū a sūptione eius, ꝓpter aliq
q̄ etiā nō sūt pctā. Cuiusmodi est nocturna
pollutio ꝓueniēs ex crapula ⁊ imūda cogita
tiōe: que si fuerūt ex cōsensu fuerūt peccata
mortalia: ⁊ tūc talis pollutio ē mortale pec/
catū: ⁊ sic oīno retrahit a coīone sub pena
peccati mortalis: qꝛ. s. peccaret mortalit sic
sumēs sine penitētia: pōt etiā eē peccatū mor
tale pollutio ex cōsequēti: qꝛ. s. quis post pol/
lutionē in eā delectatiōe cōsentit: ⁊ sic etiam
ꝓhibet a coīone mō ꝑdicto. Si aūt certū ē
vl ꝓbabile ꝙ ꝓcedētia nō fuerūt nisi pctā ve
nialia: tūc illa pollutio nō ꝓhibet nisi de cō/
gruitate. Si aūt ꝓueniat ex nature sup̄flui
tate vel infirmitate que Leuit. 15. vocatur
fluxꝰ seminis: tūc nō ꝓhibet. Et hec possunt
ꝓbari per ea q̄ scripta sūt di. 6. c. testamētū
vbi Greg. ait. Aliqñ ex cogitatiōe cōtingit
pollutio. Aliqñ ex crapula. Aliqñ ex super/
fluitate vel infirmitate. Et quidē cū ex na/
ture sup̄fluitate vl infirmitate euenerit oī/
no hec illusio nō ē timēda: qꝛ hāc animꝰ ne/
sciens ꝑtulisse magis dicēdus est ꝙ̄ fecisse.
Cū ꝟo vltra modū appetitꝰ gule in sumen
dis cibis rapit: atqꝫ idcirco humorum rece/
ptacula grauant: hꝫ animꝰ exinde aliquem
reatū: nō tñ ad ꝓhibitionē corꝑis christi su/
mēdi: vel missarū solēnia celebrādi: cū for/
tasse aut dies festus exigit: aut exhiberi my
steriū: ꝓ eo ꝙ aliꝰ sacerdos in loco deest ipsa
necessitas cōpellit: mutatis tamē vestibus
cantet. Nam ⁊ si adsint alij qui implere of/
ficium valeant illusione per crapulā facta a
perceptiōe sacri mysterij vt arbitror absti/
nere humiliter debet. Sūt autē quibus il/
lusio ita plerūqꝫ nascit: vt eorū animꝰ etiaꝫ
in somno corporis positꝰ turpibꝰ imagina/
tionibꝰ nō fedet. Qua in re vnū ibi ostendi
tur ꝙ ipsa mens oīno nō rea tunc sit vel suo
iudicio penitꝰ libera. Si ꝟo ex cogitatione
turpi vigilātis oritur illusio in mēte dormiē
tis patet oīno reatꝰ suus: videt eni a qua ra/
dice inquinatio illa processerit: qꝛ qd̄ cogita
uit sciēs hoc pertulit nesciēs. Hec ille. Sed
quia nescitur plerūqꝫ qua causa eueniat ait
Alex. ꝙ vbi necessitas nō est nec scandalū.
meliꝰ est abstinere duplici respectu. primus
dicit necessitatis tum ꝓpter inhabilitatem
mētis ad tāta mysteria cōtemplāda ad cogi
tationes impudicas: tum ꝓpter reuerentiaꝫ
tanti sacramēti qd̄ est sacrm̄ sacramentorū.
Et ideo docto. dicūt: ꝙ post pollutionē sal/
tem per. 24. horas homo deberet se abstine
re a cōmunione ⁊ reuerētia. secundus respe
ctus dicit cōgruitatis. tum qꝛ in passiōe chri
sti maximꝰ fuit dolor cuiꝰ passionis hoc sa/
cramētū ē representatiuū: sed in pollutione
maxima est delectatio: ergo ⁊c̄. Tum quia
in hoc opere pollutionis corruptio preualet
nature: sed in hoc sacramēto nihil est corru/
ptionis: ergo ⁊c̄. Et ideo ꝙ̄uis mulier pa/
tiens fluxū menstruū ⁊ als vir videlꝫ fluxū
seminis nō ꝓhibeat ab ingressu ecclesie nec
a cōmunione sacramēti. Si tñ ex reuerētia
abstineat aliquādo laudat. vnde Grego.
ait Mulier dū cōsuetudinē mestruā patit
ꝓhiberi ecclesiā intrare nō debet: qꝛ ei natu
re superfluitas in culpā reputari nō valet.
Hec ille. Similia habent ab Augu. 5. di. c.
ad eius. vbi etiā dicit. Mulier sancte cōmu/
nionis mysteriuꝫ in eisdē diebꝰ ꝑcipe ꝓ/
hiberi nō pōt. Si eni ex magna veneratiōe
ꝑcipe nō ꝓsumit laudāda ē. Sꝫ si ꝑceperit
nō est iudicāda: bonarū quidē mētiū ē etiā
ibi suas culpas agnoscere vbi culpa non est
di. i. c. i. De vtentibꝰ actū matrimonij si ea/
dem die possūt accedere ad cōmunionē dice
tur infra in sabbato. ¶ Secūda cōclusio ē
ꝙ mulieres statim post partū possūt intra/
re ecclesiā ⁊ recipe sacrm̄ di. 5. c. ad eiꝰ. Et de
purificatiōe post partū. c. i. vbi dicit. Si mu
lieres post ꝓlem emissam acture gratias ec
clesiā intrare voluerint: nulla proinde pcti

mole grauant̄: nec ecclesiarū ē eis aditus de
negādus: ne pena illis videat̄ in culpā conuer
ti. Si tn̄ ex veneratiōe volunt aliquādiu ab
stinere deuotionē earū nō credimꝰ reprobā
dam. Hec ille. ¶ Tertia ꝯclusio ē ꝙ leprosi
possūt accedere ad sacrā coīonē: q̄z nullꝰ pu
nit̄ sine pctō: ne afflictio addat̄ afflicto: qḋ
nō ē faciēdū. ex de cle. egro. c. tua nos. ⁊. c. ex
pte. Verū ē tn̄ ꝙ p̄sbyter parochialis lepro
sus ꝓhibet̄ in parochia corā ꝓplo celebrare
ꝓpter scādalū ⁊ abhoīationē ꝓplī: vt patz in
dicto. c. tua nos. vbi dicit̄. Dicimꝰ ꝙ ꝓ scan
dalo ⁊ abhoīatiōe populi ab administratio
nis debet officio amoueri. Et sic pz ꝙ nihil
retrahit a perceptione tanti sacramēti nisi
mortalis culpa. patet ꝙ pars secūda.

Pars tertia in q̄ declarat̄ ꝙ q̇ hn̄t peccatū
mortale in habitu actu vl' ꝓposito nō possūt
digne ad sacrā coīonē accedere.

Ertio in isto s̄mone ad clariorē no
t ticiā p̄dictorū. sciendū ꝙ tria sūt ꝑ
sonarū genera q̄ abstinere debent:
aliter tn̄ ⁊ aliter a cōmunione sacra. ¶ Pri
mi sūt illi qui habēt pctm̄ in habitu: qui licz
sint cōtriti vel ꝯfessi: tn̄ ita enormes pctōres
fuerūt ⁊ malꝰ habitus in eis generatꝰ est: ⁊
etiā alijs in scandalū fuerūt vt nō subito pꝰ
cōfessionē corpus dn̄i sumere debeāt: vnde
aliqui abstinere debēt a sacra coīone per ali
qḋ tempꝰ breue: aliqui per triēniū: aliqui ꝑ
quatriēniū: aliqui per totū tēpꝰ vite sue vs
ꝙ in finē. ¶ Primo eni quidā de sui discre
ti ꝯfessoris ꝯsilio ob aliquā rōnabilē cām ad
tēpꝰ a coīone abstinere debēt: sic pz in p̄dicto
c. oīs Et merito q̄z nulli notorio ⁊ māifesto
infami dāda est subito post cōuersionē eius
sacra coīo. sicut patz de pe. di. i. c. in actione
Debet eni p̄mo aliqua emēdatio pctōris ap
parere: vn̄ notādū s̄m Ri. in. 4. di. 9. ar. 3.
q. 2. ꝙ histriōibꝰ siue magis nō ē dāda coīo
q̄z ducūt illicitā vitā. vnde de talibꝰ dicit̄.
de consecra. di. 2. c. pro dilectiōe. Puto nec
maiestati diuine: nec euāgelice discipline cō
gruere: vt pudor ⁊ honor ecclesie tā turpi ⁊
infami cōtagione fedet̄: vnde seq̇t̄ ipse Ric.
di. Qḋ nec talibus nec cuicūq; infami no
torio: vt puta publice meretrici: lenoni: lu
sori: publico vsurario: publico fornicatori:
adultero: homicide: ꝑtiali: ⁊ hꝰmōi dāda ē
eucharistia scḋm etiā glo. ibidē. Si tn̄ vt dz

in. c. sequēti. tales si reuertātur ad dn̄m eis
gr̄a ⁊ recōciliatio nō neget̄. Hec ibi. Ita tn̄
s̄m p̄dictū doctorē ꝙ nō debeat eis statim eu
charistia dari ꝓpter tria. p̄mo ꝓpter reuerē
tiā sacri. scḋo ꝓpter ꝓbationē cōuersiōis eorꝫ
tertio ne ꝓximꝰ scandalicet̄ q̇ intima cordis
nō videt: posset tn̄ talibꝰ sine dilatione coīo
ministrari vbi necessitatis articulꝰ cogeret seu
alia pietas suaderet: puta q̄z religionē intra
ret. ¶ Scḋo sūt q̇dā alij q̇ abstinere debēt ꝑ
triēniū lz pn̄iam agāt: sicut sūt matricide:
maxime si sūt notorij ⁊ manifesti: sic pz. 33.
q. 2. c. latorē. ⁊ idē intelligo de patricidis. po
test tn̄ ep̄us suadēte penitētia feruida delin
quentibꝰ mitiꝰ penitentiā relaxare: sicut pz
in fine dicti. c. ¶ Tertio quoq; sūt quidā q̇
cessare debent per quadriēniū a cōmunione
sacra sicut sūt illi qui per horridū sacrilegiū
ecclesiā scandalicāt: sicut fuit ille burgādus
noīe de quo scribit̄. 12. q. c. De viro nefan
do burgando noīe ⁊c̄. ¶ Quarto etiā sunt
quidā qui licz penitētiā agant: tn̄ vsq; ad fi
nē vite sacra cōmunione carere debēt: sicut
sūt vxoricide: maxime si sūt notorij ⁊ mani
festi: vt. 33. q. 2. c. admonere dicit̄ Si tamē
intrāt religionē possūt an̄ coīcare vt alij re
ligiosi: vt satis innuit̄ ibidē. Preterea si pro
fessa monialis cōtrahit matrimoniū mani
festū nūq; pōt suscipere corpꝰ christi nisi in
vltimo fine: vel nisi cui nupserit defūctꝰ fue
rit: vel nisi ab adulterio sepet̄ ⁊ ad monaste
riū reuertat̄ ⁊ pn̄iaz agat de cōmissis Cuiꝰ
rō ē: q̄z semꝑ p̄sumit̄ eē in mortali. Regula
riter tn̄ tenēdū ē ꝙ in fine vite oībꝰ vere pe
nitētibꝰ hoc sacr̄m ē tribuēdū: sic dicit glo.
extra de rap. c. suꝑ eo. Et habet̄ etiā. 26. q.
6. c. si q̇s. Et di. 50. c. penitētes. Secūdi sūt
qui habēt pctm̄ in actu qui. s. nō sūt cōtriti
nec cōfessi: ⁊ actualiter in pctō ꝑmanentes.
Tales eni nūq; debēt accedere ad sacrā cō
munionē durante eorū impenitentia ⁊ ob
stinatiōe: vt patet expresse per ea que dicta
sūt i p̄ma parte huiꝰ. Tertij aūt sūt qui ab
stinere debēt a sacra cōmunione qui habēt
pctm̄ in ꝓposito siue in affectu: vt. s. quādo
habēt in futuro volūtatē peccādi seu a pec
cato nō abstinēdi: vt sunt vsurarij: tenētes
odia: habētes cōcubinas: ⁊ huiusmodi: qui
vt plurimū sunt in ꝓposito post cōmunionē
ad peccati vomitū reuertēdi. Tales. n. sūt

ſimiles ꝑplo iudeoꝝ: qui vt ſcribit Math.
.xi. cu3 oliuarũ ramis in hieruſalẽ ſuſcepe/
rũt dñm: ſ3 quaſi ſubito poſt extra ciuitatẽ
eũ eijciẽtes in cruce ꝯtumelioſe ⁊ crudeliter
affixerunt. Qui ergo digne volũt accedere
ad ſacrã cõmunionẽ imittent doctrinã Au
gu. qui ſuper Joh. ſermone. 26. dicit. Qui
corpꝰ chriſti ſumere volũt fiant corpꝰ chri/
ſti: ſi volũt viuere de ſpiritu chriſti. Unus
inquit apl's panis ⁊ vnũ corpꝰ multi ſumꝰ
O ſacr̃m pietatis. O ſignũ vnitatis. O vin
culũ charitatis: qui vult viuere habet vnde
viuat: habet vbi viuat. Accedat: credat: in
corporet vt viuificet: nõ abhorreat a cõpa/
ge mẽbrorũ: nõ ſit putridũ mẽbrũ qḋ reſe/
cari mereatur: nõ ſit diſtortũ de quo erube
ſcatur. Sit pulchrũ: ſit ſanũ ſit aptum: he/
reat corpori: bibat dico de deo: vt ſic abun/
dantiſſimã gratiã accipiat in p̃ſenti ⁊ trium
phantẽ gloriã in futuro: vbi ipſe viuit ⁊ re/
gnat in ſecula ſeculorũ. Amen.

Feria qnta in cena dñi de ꝑticulari men/
tione eorum quibꝰ ſacra cõmunio nõ ẽ dan/
da. Sermo. 87.

Os mundi

estis: ſ3 nõ oẽs. Scribũt
hec verba Joh. i3. c. ⁊ in
euãgelio occurrẽtis ſolẽ/
nitatꝭ Scḋm Augu. fra/
tres chariſſimi. ſmões i
coi minꝰ vtiles ſũt q̃ꝫ i ꝑticulari. Jdcirco nõ
obſtãtibꝰ his q̃ in p̃cedẽti ſmone de indigne
ſumentibꝰ ſcr̃m eucharistie gnãliter ⁊ in cõi
dicta ſũt: cõgruũ viſum eſt vt in iſto die ſo/
lẽni in quo ſacr̃m hoc inſtitutũ ẽ: ⁊ pleriq̄ꝫ
chriſtiani ſolent ex deuotione cõmunionẽ ac
cipere vt peculiariter ⁊ ſpecialiter de ipſis in
digne ſumẽtibꝰ rurſũ diligẽtius ꝑtractemꝰ
q: vt iã dictũ ẽ: malũ ẽ co ionẽ huiꝰ ſacr̃i nõ
ſuſcipere: ſ3 multo peius ẽ indigne mãducare
vnde Aug. in li. de v̾bis apl̃i ſermone ṗmo
ait. Mãducẽt qui manducãt: ⁊ bibãt qui bi
bũt: eſuriãt ⁊ ſitiant: vitam mãducent ⁊ vi
tam bibãt. Jllud mãducare ẽ refici: illud bi/
bere quid ẽ niſi bibere. Mãduca igit vitam
⁊ bibe vitã: ⁊ habebis vitã que integra ẽ vi/
ta. Tũc aũt hoc erit. i. vita vniuſcuiuſq̄ꝫ erit cor
pus ⁊ ſanguis chriſti: ſi qḋ in ſacr̃o viſibilit̾
ſumimꝰ in ipſa veritate ſpũaliter mãducet ⁊
ſpũaliter bibat. Hec ille. Poſſumꝰ igit di/
cere multitudini cõcurrẽti ad ſacrã coionẽ:
in q̇bꝰ multi ſũt indiſpoſiti ⁊ indigni: ita vt
niſi euitatio ſcãdali itereſſet merito a ſacr̃o
altaris repellẽdi eſſent. Per qḋ in iſta ſacra
tiſſima cena ꝓpter ipſũ iudã ꝓditorẽ dñs nr̃
Jesus apl'is ſuis in v̾bis ꝓpoſitꝭ dixit. ſ. Uos
mũdi eſtis ſed nõ oẽs: vñ ⁊ ſequit. Sciebat
eni q̇s nã eẽt qui traderet eum ꝓpterea dixit
Nõ eſtis mũdi oẽs. vnde in iſto ſermone ad
vidẽdũ qui ſũt illi q̇ nõ ſũt mũdi: ⁊ ſi eis eſt
dãda vel denegãda coio que etiã fuit per do
minũ data iude tres conſiderationes anno/
tabimꝰ. Prima erit de diuerſorum diuerſa
ꝯſciẽtia. Secũda erit de diuerſoꝝ iniqua cul
pa. Tertia erit de diuerſoru3 iniq̃ malicia.

Pars ṗma in qua declarat qualis debet
eſſe cõſciẽtia ad hoc: vt ſecure ad cõmunio/
nẽ accedat.

Rimo igit in iſto ſmone: q dictũ ẽ
in ſuꝑiori ſmone q̄ꝫ hñs ꝯſciam pctĩ
mortalis ſumit corpꝰ chriſti dãnabi
liter. ¶ Ad maiorẽ ⁊ elucidiorẽ declaratio
nẽ huiꝰ ꝯcluſiõis eſt aduertẽdũ ſm quoſdã
doc. q̄ꝫ reꝑit in diuerſis circa ſũptionẽ huiꝰ
ſacr̃i diuerſa ꝯſcia. Aliqui eni ſũt q̇ habent
ꝯſciam ſcrupuloſã: ſicut ſũt q̇ irrationabili/
ter fantaſtice atq̄ꝫ de leui timẽt delectationẽ
ne fuerit culpa mortalis: ⁊ hi coicãdo cũ tali
ꝯſcia minime peccant: q talis ꝯſcia ſm doc.
oẽs tã q̃ꝫ vana ⁊ erronea d3 abijci. vñ de tali/
bus ſcriptũ eſt: Jllic trepidauerũt timore
Ubi nõ erat timor. Talis eni demonis ten/
tatio dicit nocturnꝰ timor. De quo dicit ꝓ/
pheta. Nõ timebis a timore nocturno. De
nocte ſiquidē3 timet hõ errare ampliꝰ q̃ꝫ in
die eo q̄ꝫ ſepe rupes ⁊ arbores putant hoſtes
Sic ⁊ talis ꝯſcientia timet ea que nõ ſũt ti/
mẽda: vnde in ꝑſona huiꝰmõi ſcrupuloſi pro/
pheta inq̇t: Collocauit me in obſcuris ſicut
mortuos ſeculi. i. ſicut q̇ in ſeculo mortaliter
peccãt ⁊ anxiatꝰ ẽ ſuꝑ me ſpũs meꝰ: in me tur
batũ ẽ cor meũ. ſ. timore inani. Aliqui etiã
ſũt qui habẽt ꝯſciam timoroſam in coican/
do. Circa hoc eni regulariter ẽ tenẽdũ ſm
Ri. in. 4. di. 9. ar. 2. q. i. Qḋ qñcũq̄ꝫ homo
timet eẽ in mortali culpa: ⁊ ſumit ſacratiſſi
mũ ſacr̃m: mortaliter peccat. Jmmo etiã ſi
nõ eẽt in mortali pctõ credit tñ eſſe: ſi cũ tali
ꝯſcia ſacr̃m ſuſcipit ſimili mõ peccat: q di/

scrimini se exponit: vtputa cũ q̇s rõnabilit̃
timet delectationẽ carnalẽ fuisse mortalẽ.s.
q2 morose delectat⁹ est atq3 mortalẽ cõsen-
sum timet: coicãdo mortale cõmittit crimẽ
ſm Pe. de taran. Et sic in talib⁹ euenire so-
let: q2 a cõtrario sensu ꝓpbete. Illic nõ tre-
pidauerũt timore vbi erat timore. ¶ Aliq
sũt qui babẽt ꝯsciẽtiã cecã: q2.s. babẽt pecca-
tũ mortale ⁊ nõ aduertũt: q2 ꝯsciam non di-
scutiũt. vñ sciẽdũ est scõm Ri. vbi.s̃ ⁊ Sco.
in.4.dis.9. Qđ si q̇s est in pctõ mortali. et
nõ videt nec credit se eẽ. Aut boc prouenit
ex omissione debite diligẽtie in examinãdo
ꝯscientiã ⁊ cõsulendo peritos: ⁊ tunc dico
ꝙ mortaliter peccat nõ tñ ita grauiter sicut
prius. Aut boc nõ prouenit ex omissione de
bite diligẽtie quaз tenet bõ adbibere: q2.s.
diligenter examinauit cõscientiaз ⁊ peritos
ꝯsuluit: ⁊ tũc nõ peccat accedẽdo ad coionẽ
in peccato mortali: imo ꝟtute sacramẽti me
ret peccati obliti remissionẽ ⁊ plerũq3 ipsi⁹
recordationẽ. Si forte aliquis dicat ꝙ Ec
clesiastes.9. scriptũ ẽ. Nemo scit vtrũ odio
vel amore dignus sit. Et in psalmo scribit.
Delicta quis intelligit? Rñdet ſm p̃dictos
doc. ꝙ non requirit ad pcti periculũ preca-
uendũ cõscientie certitudo s; ꝓbabilis cõie-
ctura: b⁹mõi sunt q̃tuor signa ſm Ber. pre
teritoꝝ pctõꝝ cõtritio: abstinẽdi dispõ: bñ
opãdi ꝓmptitudo: ⁊ diui ꝟbi deuota audi-
tio. ¶ Aliqui vtiq3 sũt qui babere vident
ꝯsciam indiscretã: q2 cõtriti ⁊ nõ cõfessi ad
sacrã coionẽ accedũt. Circa qđ aduerten-
dũ ẽ ſm Sco. ⁊ Ri. in.4.di.9.ar.2.q.1 Qꝫ
tales: aut babẽt copiã cõfessoris idonei ⁊ tẽ
pus sufficiẽs ad cõfitendũ ad liberã loquelã
⁊ tũc mortaliter peccãt sine ꝯfessiõe coican-
do: q2 ad b sacrm ſm iudicium eccl'ie req̇rit
ipsi⁹ ecclesie recõciliatio: ꝓinde Hugo de scõ
victore. li. p̃. de po. li. ⁊ sol. c. 21. dicit. si abs-
q3 sacerdotis absolutiõe crimiosus ad corpo
ris christi coionẽ accedat: ꝓ certo iudiciuз si
bi mãducat ⁊ bibit etiã si eũ añ multũ peni-
teat: etiã si vebemẽter doleat ⁊ ingemiscat.
Aut tales supradicta nõ babẽt: ⁊ tũc etiam
distinguẽdũ ẽ: q2 aut iminet aliq̃ necessitas
celebrãdi vel cõmunicãdi: timendo scanda-
lum persone ꝓprie vel populi si nõ cõmuni-
cent: vel iã inceperũt sacrũ mysteriũ: vl' ami
serũt loquelã: ⁊ tũc non peccant cõmunicã-
do cõtriti cũ ꝓposito cõfitẽdi. Idẽ quoq3 di-
cendũ est ſm Scotũ vbi.s̃. de aliq̃ coicatu-
ro q̇ non celebrat: sicut vbi est cõsuetudo ꝙ
oẽs nõ sacerdotes coicent: vel de illo qui cõ
stitut⁹ ante sacerdotẽ cũ alijs coicatur⁹ re-
cordat mortalis crimis nõ cõfessi: põt cõtri
tus coicare cũ ꝓposito ꝯfitẽdi. Aut nõ imi-
net necessitas: ⁊ tũc peccat ſm p̃dictos doc.
q2 tenet expectare quousq3 babeat copiã cõ
fessoris. ¶ Aliqui ꝟo babẽt ꝯsciam prauã
seu temerariã sciẽtes se eẽ in pctõ mortali: ⁊
taleз mortalissime peccãt ad coionẽ acceden
tes: vt pз ex supradictis in ſmone p̃cedenti.
Talib⁹ eni euenit qđ p ꝓpbetã psal. 68. scri
bit. Fiat.s. mẽsa eoꝝ corã ipsis in laqueũ.i.
dñica mẽsa fiat eis tãq̃ laque⁹ pcti.i. in re-
tributõз ⁊ i scãdalũ.s. alioꝝ. Obscurẽt ocu
li eorũ ne videãt.s. lumen gratie ⁊ glie: ⁊ dor
sum eorũ sp incurua.s. ad terrena ⁊ tẽpora-
lia: effunde sup illos iram tuam: ⁊ furor ire
tue apprebẽdat eos ad eternã dãnationem
mittendo. Et ideo ait Hiero⁹. O infelix q̃
temeritate audes illis labijs osculari filiuз
ꝟginis quib⁹ osculatus es labia meretricis.
Qua ꝓpter admonet Aug. in li. de salu. do-
cu. di. Seipsũ nobis edendũ tribuit qui di-
xit: Ego sum panis viu⁹ qui de celo descẽdi
⁊c. Sed vnusquisq3 anteq̃ corp⁹ ⁊ sangui-
nem eius accipiat seipsum probet scõm apo-
stoli preceptũ: ⁊ sic de pane illo edat. ⁊c. Qñ
eni eũ accipere volum⁹ ante ad cõfessioneз
⁊ penitẽtiã recurrere debem⁹: ⁊ oẽs act⁹ no
stros curiosius discutere: ⁊ peccata obnoxia
si in nobis senserim⁹ cito festinemus per cõ-
fessionem ⁊ veram penitentiam abluere: ne
cum iuda proditore diabolum intra nos ce-
lantes peream⁹. Hec ille. ⁊ sic patet pars pri
ma bui⁹ sermonis.

Pars scõa bui⁹ sermonis in q̃ ponũt spe
cialit q̇dã. de q̇b⁹ dubitat an possint accedere
ad coionẽ ꝓpt eoꝝ culpas.

S Ecũdo ad clariorẽ noticiã p̃dictoꝝ
dubitat de quibusdã ꝓpter culpas
eoruз an possint secure accedere ad
coionẽ. ¶. Primũ dubiũ ẽ de existẽte in pe
nitẽtia. Si.s. q̃diu ẽ i penitẽtia secure possit
accedere. Quia. 26. q. 6. c. si q̇s dĩ. Si q̇s in
desperationẽ posit⁹: post acceptam penitẽ-
tiã iterũ san⁹ fuerit fact⁹ tñ oratiõe ꝑticeps
fiat sacramẽtũ vero non accipiat donec ũ

ſtitutũ pnīe impleat tempꝰ. hec ille. Ad hoc
R. ſm Alex. in. 4. parte ſũme in tractatu đ
eucharistia. ꝙ duplex eſt pnia. ſ. publica ⁊ ꝓ
uata. Sꝫ p̄dictũ decretuꝫ intelligit de pnia
publica: q2 taliter penitēs añ cōpletionē pe
nitentie non debet accedere ad ſacram cōio
nem. Penitēs aũt pnia ꝓuata ꝯtritus iam ⁊
ꝯfeſſus: tñ agēs adhuc penitentiã nō dꝫ ſe re
trahere a cōione. vñ de cōſe. di. 2. c. q̄tidie dꝫ
Quãuis pctō quis mordeat peccãdi tñ đ ce
tero nō habeat voluntatē ⁊ cōicaturꝰ ſatiſfa
ciat lachrymis ⁊ orōnibꝰ ⁊ ꝯfidēs de dei mi
ſeratione: accedat ad Eucharistiã ſecurus ⁊
intrepidus. hec ibi. Vñ verbũ apl̄i in epl̄a ho
dierna. i. ad Cho. xj. Si nosipſos iudicare
mus nō vtiq3 iudicaremur a dño. Exponit
quō hō debet ſe iudicare: ⁊ añ illud iudiciuꝫ
nō dꝫ ad cōionem accedere. vñ glo. ibidem
ait: Verſet ante oculos imago iudicij futu
ri: ⁊ aſcendat hō aduerſus ſe tribunal mētis
ſue: ꝯſtituat ſe ante faciē ſuã: atq3 cōſtituto
in corde ſuo iudicio adſit accuſatrix cogita
tio: teſtis conſciētia: ⁊ carnifex timor: inde q̇
dam ſanguis aĩ confitētis ꝑ lachrymas pro
fluat: poſtremo ab ipſa mēte ſnia proferat:
vt ſe indignũ iudicet ꝑceptiōe corporis ⁊ ſã
guinis dñi: vt q̇ ſe ſeparari a regno timet ꝑ
vltimã ſententiã ad tēpus ꝑ eccl̄iaſticã diſci
plinã a ſacro celeſtis panis ſeparet. hec ibi.
¶ Secundũ dubiũ eſt de his q̇ exercēt tyro
cinia. Si poſſũt ſecure accedere ad ſacrã cō
munionē. Ad hoc. R. ſm Alexan. vbi. ſ. ꝙ
milites q̄ diu ſunt in ꝓpoſito ⁊ volũtate tor
neandi nō debēt accedere ad ſacram cōmuni
oneꝫ: quia nō ſunt in ſtatu ſaluãdoꝝ. Tũ q2
torneamēta ꝓhibita ſũt: q̄ ꝓhibitio adhuc
durat: vt plene habet extra de tornea. c. i. lꝫ
qñq3 fuerit ſuſpēſa ex cã ad tēpus: videlicet
vt inuenirent alicubi milites congregati oc
caſione torneamēti: ⁊ ibi poſſet verbũ dei p̄
dicari. Tum quia intentione ꝑuerſa exercē
tur. ſ. ad oſtenſionē viriũ ⁊ ad gl̄iam tꝑaleꝫ
acquirendã. Tũ q2 ſunt cã multoꝝ malorũ
ſ. extorſionũ: rapinaꝝ: homicidioꝝ: ⁊ inuidi
arum: ꝓpter qđ nō imerito dicunt deteſta
biles nundine vel ferie: vt patet in dicto. c.
ꝓ. Si aũt dicat ꝙ exercitiũ militie ꝑutile ē
eccleſie ⁊ licitũ: ⁊ illud potiſſime fit in torne
amentis: g̊ ⁊c̄. R. ꝙ licet torneamenta q̄tũ
ad hoc habeant aliquid vtilitatis: tñ rōnibꝰ
⁊ cauſis p̄dictis exercitiũ illoꝝ dãnabile eſt:
q2 ſm aplm ad Ro. 3. Nō ſunt faciēda ma
la vt eueniãt bona. ¶ Tertiũ dubiũ eſt de
exercētibꝰ duellũ ſiue monomachiã q̄ eſt pu
gna ſingularis: a monos qđ ē vnꝰ ⁊ machia
pugna. Si licite poſſũt accedere. Ad h̄. R.
ſm Alex. ꝙ lex noua monomachiã nō reci
pit: vt patet. 2. q. 5. c. monomachiã ⁊ etiã ꝓ
hibita eſt a lege romana: vt patet. C. de gla.
l. vnica. Et cōiter pctm̄ mortale tenet. et iō
dicendũ ꝙ tales exiſtētes in ꝓpoſito ⁊ volun
tate pugnãdi nō debēt accedere ad ſacrã cōi
onem: cũ peccēt mortaliter ⁊ q̇ eã p̄cipit: ⁊ q̇
eam facit ⁊ q̇ arma bñdicit. Nec excuſat cō
ſuetudine: lꝫ eccl̄ia toleret: ſicut ⁊ meretri
ces ⁊ vſurarios ⁊ ſil̄es. vñ glo. in p̄dicto. c.
monomachiã dicit: ꝙ talibꝰ nō eſt cōio dan
da: ꝙ ſi dicat ꝙ Dauid cōmiſit duellũ cum
golia ꝓmi. R. 17. ob qđ ingentē gl̄iam ⁊ cō
mendationē ꝯſecutus eſt in ſcriptura: g̊ ⁊c̄.
Ad hoc. R. ſm glo. ibi: ꝙ Dauid fecit hoc
inſtinctu ſpũs ſancti ſicut Sãſon ⁊ alij: vñ
illud opus fuit potius miraculoſũ q̄ huma
num: vt patet ſcripturã ꝯſiderãti. ¶ Quar
tum dubiũ eſt đ aleatoribꝰ. Si ſecure poſſũt
accedere ad ſacram cōmunionem. Ad hoc
R. ſm Alex. ꝙ non quia non ſunt in ſtatu
ſaluandoꝝ: ⁊ hoc dico niſi ſe correxerint: vñ
di. 3i. c. eps dicit. Eps aut p̄ſbr: aut diaco
nus alee aut ebrietati deſeruiēs: aut deſinat:
aut certe dãnet. Subdiaconꝰ aũt: aut lector
aut cantor ſil̄ia faciēs aut deſinat: aut cōione
priuet: ſimilit̄ ⁊ laicus. hec ibi. Et no. ꝙ ca
non dicit deſeruiens. i. valde ſeruiens. Naꝫ
aſſueſci iſti ludo non ꝯtingit ſine grandi pec
cato: quia ibi eſt deſideriũ lucrãdi qđ eſt cu
piditas: volũtas expoliãdi ꝓximũ qđ eſt ra
pina: cōmiſſio vſure grauiſſime: quia ꝯcedũ
tur aliqñ ibi vndecim ꝓ duodecim ſoluēda
in eodē die: multiplicatio mundanoꝝ: ꝑiuri
orum: blaſſemiarũ: et multoꝝ maloꝝ ludus
ꝓ alee dicit ois ludus q̇ ſortibꝰ ſiue vicibꝰ
fortune innitit: ⁊ omnis talis eſt ꝓhibitus.
¶ Quintũ dubiũ eſt de diuinatoribꝰ ⁊ ſor
tilegis: ſi debeant accedere ad ſacrã cōioneꝫ
Ad qđ. R. ſm Alex. ꝙ tales nō debēt oīno
accedere. Qđ plane habet de ꝯſe. di. 2. pro
dilectiōe. vbi dicit magis cũ ceteris chriſtia
nis ſacra cōmunio nō debet dari. ⁊. 26. q. 5
c. i. dicit. Sortilegi ⁊ diuinatores ſi ceſſare

noluerint excõicandi sunt. et i. c. si quis scri
bitur ꝙ tales ⁊ q̄ eis crediderint ab eccl'e cõi
one pellant: vbi glo. ait ꝙ non reprobat hic
astronomia ⁊ cursus lune ⁊ tꝑis ꝯsideranda
medicis ⁊ rusticis: ƀ illi reprobant qui cre
dunt inesse necessitatẽ superiorib⁹. Ex q̄ pa
tet ꝙ diuinatio quocũq; mõ facta dãnata ẽ
⁊ ꝓhibita. 26. q. 5. fere. ꝑ totũ. ⁊ ex̄ de sortile
gis. c. i. ⁊. c. seq̄. vbi ecclesia ꝓhibet ne electio
fiat ꝑ sortes: ⁊ facta ꝑ sortes dãnat. Dicen
dum igit ꝙ tales si ꝑseuerauerint in sua ma
litia nõ debẽt accedere ad sacrã cõionẽ. ꝙ si
dicat ꝙ dñs p̄cepit Josue vt sortib⁹ exqui
reret q̄ facturus erat de anathemate hierico
Josue. 7. Et apl'i elegerũt Matthiã per sor
tes act̄. i. de quib⁹ habet. 27. q. 2. c. i. ꝗ ⁊c̄.
Ad hoc. R. ꝙ hec ⁊ talia multa ꝑmitteban
tur ante ꝑfectionẽ legis euãgelice q̄ post ꝑeni
tus sunt eliminata. vñ. 26. q. 2. Sors nõ ẽ
aliq̄d mali s; res in humana dubietate diui
nam indicans voluntatẽ ⁊ reliq̄ q̄ ibi legunt
¶ Sextũ dubiũ est de coreatricib⁹ si secure
pñt accedere ad sacrã cõionez. Ad hoc. R.
ƀm Alex. ꝙ coreatrices quib⁹ innotescũt ma
la que ex vsu coreaꝝ ꝓueniũt: vel ꝓpria idu
stria: vel experiẽtia: vel p̄dicatione: ⁊ nihilo
minus exercitiũ hmõi hñt in consuetudinẽ
Tũ quia maxime faciũt in dieb⁹ festiuis et
dñicis. Et Greg. dicat: Meli⁹ est fodere ⁊
arare die dñico q̄ȝ coreas ducere. Tũ q꞉ cũ
gestis suis ⁊ cantibus alios incitant ad lasci
uiam ⁊ ꝓuocant ad libidinẽ: dum ꝑseuerãt
in volũtate ⁊ ꝓposito hmõi exercẽdi officiũ
nõ debent accedere ad sacrã cõionez: q꞉ du;
sibi ⁊ alijs laqueos mortalis peccati volunta
rie p̄parant mortaliter peccant. vt enim ha
bet Eccle. 27. Qui amat periculũ ꝑibit in
illo. Si aũt mulier aliq̄ñ raro cum simplici
intẽtione nõ intendẽs nisi ludũ ignorans oi
no aliq̄d periculũ ex tali ludo ꝓuenire: ⁊ se
inuita imisceat hmõi coreatricib⁹ nõ audeo
diffinire ꝙ mortaliter peccet: nec illã assecu
rare a mortali peccato cũ ingerat se pericu
lo prouocandi assistentes ad libidinẽ ⁊ vide
atur vitiũ ⁊ consuetudinẽ coreatricũ appro
bare. Nam ⁊ si cantus coreaꝝ nõ sit mal⁹ de
se: est tamẽ malus rõne ꝯcurrentiũ que sunt
excitatio ad lasciuiã: ⁊ prouocatio ad libidi
nem: impedimentũ cultus dei: in obseruatio
sabbati ⁊ alia huiusmodi: de quib⁹ habes in

sermonario de quatuor vitijs tractatu de
gula: sermone d̄ inepta letitia. ¶ Septimũ
⁊ vltimũ dubiũ est de mulierib⁹ se fardanti
bus: aut crines adulterinos siue mortuoꝝ si
ue viuoꝝ ad ornatũ vsurpantib⁹: si debeant
accedere ad sacram cõmunionem. Ad hoc
R. ƀm Alex. ꝙ non debent accedere si non
disponunt se corrigere ⁊ emendare: q꞉ multe
sunt cause quare tales peccant mortaliter. ꝑ
ma est offensio dei. vñ Cyprianus vt ponit
Aug. in. 4. de doctrina christiana ait. Dñs
tuus dicit Matth. 5. Non potes facere ca
pillum vnũ albũ aut nigrũ: ⁊ tu ad vincen
dam dñi dei tui vocẽ vis te esse potentiorez
audaci conatu ⁊ sacrilego contemptu crines
tuos inficis malo presagio futuroꝝ capillos
iam tibi flãmeos auspicaris: i quib⁹ verbis
non solu; sinceritas sũmi opificis impugna
tur: vex etiã verbũ dei contẽnit ⁊ infirmat
hec ibi. Secũda cã est offensio ꝓximi. s. fictio
⁊ mendaciũ inducẽs errorẽ ex certa consciẽ
tia. vnde Ambro. sicut refert Aug. vbi. s̄.
Quem iudicẽ mulier veriorẽ requirimus de
formitatis tue q̄ȝ teipsam que videri times.
Si pulchra es quid absconderis? Si defor
mis: cur formosam te esse mentiris nec tue
ꝯscie: nec alieni gratiã erroris habitura? ƀ il
le. Tertia causa est offensio sui: quia iniuria
tur ꝓprie nature. vnde Ambro. vbi. s̄. in
quit. Quanta hec amentia effigiez mutare
nature: picturã querere: ⁊ dum verent ma
ritale iudiciũ: perdere suũ. prior enim de se
ꝓnũciat que cupit mutare q̄d nata est: dum
alijs studet placere pri⁹ ipsa sibi displicet. et
sequit: l; vilis mulier non alteri tñ sed sibi
ꝑccat. Tolerabilia ꝓpe modũ in adulterijs
crimina sunt. Ibi eni; pudicitia. hic natura
adulterat. hec ille. ꝓpterea dicendũ est ꝙ si
ue sint solute siue ꝯiugate ꝑccant mortalit
hmõi vtẽtes abusionib⁹. Nõ tñ nego q̄n lici
tũ sit ꝯiugatis ornare se ornatu honesto ve
stiũ ꝓpt maritos: dũ tñ nihil falsitatis aut
adulterine picture aut capillature vsurpent.
Et iõ volũtas placẽdi maritis nõ excusat eas
a pctõ mortali: q꞉ mod⁹ placẽdi eis seu ꝑ quẽ
placere intẽdũt nec deo placet nec etiã marit̄
ipsis. Et l; alij aliter distinguãt vt patebit
in sermonario de trib⁹ peccatis in tractu de
suꝑbia ⁊ vana glia: tñ hec opinio verior ⁊ se
curior est ƀm Alex. in. 4. parte sũme sue in

tractatu ꝺ eucbaristia. Et sic patet pars. 2ª.

Pars tertia in qua declarať si hmõi indignis se ingerẽtibꝰ danda sit sacra cõmunio.

t Ertio in isto sermone aduertenduꝫ est ꝙ sũt multi q̇ nec deũ timẽt nec homĩe verenť: ⁊ iõ effrontes ⁊ inuerecundi ⁊ infames ⁊ scelesti ꝯparẽtes corã domini maiestate cũ multoꝝ scandalo hoc tremendũ sacr̃m in sui ꝑiudiciũ assumere presumunt: pro quibꝰ in ista parte occurrũt tria dubia. ¶ Primũ est si sacerdos debet dare corpus Christi illi quẽ scit esse in mortali. Ad hoc. R. ſm Ricar. in. 4. di. 9. ar. 3. q. i. ⁊ Bo. in ea. di. ar. 2. q. 4. ⁊ Alex. vbi. s. ꝙ qñ sacerdos scit aliquẽ esse in mortali pctõ: tunc distinguendũ est. Aut ille nõ petit Eucharistiã sibi dari ⁊ sacerdos incitat euꝫ ad suscipiendũ: ⁊ tũc dico ꝙ peccat mortaliť incitando ⁊ Eucharistiã sibi dando: aut petit ⁊ tũc etiã distinguo: q2 aut suũ pctm̃ mortale est occultũ aut manifestũ. Si est manifestum: sacerdos sibi dãdo Eucharistiã peccat ꝯ illud Matth. 7. Nolite sanctũ dare canibus: habet enim ꝯ ipsũ legitimã exceptionẽ quã sibi publice obijcere potest. Et accipio h̃ manifestũ nõ ꝓ oi eo qꝺ ꝓbari põt per duos vel solos tres testes. Nõ eniꝫ ꝓpter hoc deberet sacerdos negare sibi Eucharistiã petẽti ĩ publico: q2 iam inferret sibi penã añ crimis probationẽ qꝺ fieri nõ debet. xj. q. 3. c. coruꝫ qui. Sꝫ accipio hic manifestũ ꝓ notorio qꝺ est vel per sententiã vel per confessionẽ factaꝫ in iure: vel euidentiã rei que tergiuersatione aliq̃ celari nõ põt: extra de coha. cle. ⁊ muli. c. vltiº. Si aũt est occultũ: tũc etiã distinguẽdũ ẽ. Quia aut petit ĩ occulto ⁊ tũc sacerdos peccaret sibi dãdo: q2 hꝫ ꝯ eũ legitimã exceptionẽ ꝙ sibi in occulto obijcere põt: ⁊ ipsuꝫ debet monere ne petat in publico: vt habeť de ꝯse. di. 2. c. nõ ꝓhibeat: aut petit in publico: ⁊ tũc sacerdos sibi dare teneť: q2 ꝯ eũ non hꝫ legitimaꝫ exceptionẽ quaꝫ ei in publico obijcẽ possit: ex̃ ꝺ off. iu. or. c. si sacerdos. fac ad hoc ꝑdictũ. c. nõ ꝓhibeat. vbi diciť: Nõ ꝓhibeat dispẽsator pingues terre. i. peccatores ſm glo. mensã dñi mãducare. ⁊. c. si peccauerit. 2. q. i. vbi dĩ. Si solus nosti q2 peccauit ⁊ eũ vis corã oĩbus arguere: nõ eris corrector h̃ ꝓditor. Facit ad hoc exemplũ iude in euãgelio hodier. de quo. i. q. i. c. Christꝰ ⁊. 7. q. i. c. aduersitas. in fi. dicitur. Quãuis Christus sciret Judã esse furẽ tamẽ ad predicandũ eum misit: ⁊ ei Eucharistiã dedit docens in ecclesia tolerari malos. Est tamẽ sciendũ ſm Henricũ de gan. ꝙ hoc intelligendum est esse veꝝ quando qui petit est presbytero subditus. Secus si sit extraneꝰ: quia ꝯ talem legitime excipere potest ꝙ ei dare non debet: de ꝯse. di. 2. c. tribꝰ. vbi ꝑcipiť ꝙ extraneo nõ detur Eucharistia de cuiꝰ ꝯscia nihil cõstat. ¶ Secundũ dubiũ est si corpꝰ Christi dandũ sit suspectis ꝺ aliquo crimine. Ad qꝺ. R. ſm Ricar. vbi. s. q. 3. ⁊ Alex. ꝙ quedam est suspitio violenta: cuiusmodi est illa ad quã validũ est argumentũ ⁊ ad cuius cõtrariũ nõ admittiť ꝓbatio: qualis est si inuẽtus est solus cum sola: nudus cũ nuda in loco secreto ⁊ tpe apto: tunc est suspitio violẽta ꝙ interuenit copula carnalis. Et tunc dicendũ est ꝙ si illa suspitio sit cõis orta est infamia publica. Nec̃ ĩ publico nec̃ in occulto dandũ est tali corpꝰ Christi. Tum rõne ꝑsũptionis violẽte peccati sui. Tũ rõne ifamie publice: q2 corpꝰ Christi manifesto ifami nõ est dandũ: de ꝯse. di. 2. c. ꝓ dilatione. nisi satisfecerit ecclesie. Si aũt suspitio sit singularis ipsiꝰ sacerdotis nõ est neganda cõio in publico: h̃ bene in occulto et ꝑuato. Quedam est suspitio ꝓbabilis qualis est: si inuentus est solus cũ sola frequenter in simul loq̇ Et ꝓpter hanc suspitionẽ nõ debet sacerdos dimittẽ dare Eucharistiã. 2. q. i. c. deꝰ. Quedam est suspitio temeraria que ex rõnali cã cõsurgit: cuiusmodi est illa q̃ conficta est rumoribus maledicoꝝ hoiuꝫ ⁊ obtrectatoꝝ. xj. q. 3. c. in cũctis. ⁊ pro tali suspitione nõ est neganda cõio. ¶ Tertiũ dubiũ est an liceat peccatori petẽti Eucharistiã: quia nõ est dignus dare hostiã nõ consecratã: quia ex predictis videreť aliquibꝰ ꝙ sic: quia sic vitareť scandalum ⁊ Eucharistia nõ inhonorareť ꝑ ꝓiectionẽ eiꝰ in sentinã. Ad hoc ait Alex. ꝙ debet ei dari Eucharistia eo mõ quo dictum est: nõ aũt hostia nõ ꝯsecrata. Tũ quia hoc vult dñs: vt patet exemplo suo in iuda Tũ q2 nesciť an iustificabit eũ deꝰ. Tũ q2 silatio talis nõ ꝓficeret: q2 ille oĩno peccaret credẽdo se corpꝰ Christi accipe. Tũ q2 sacr̃mentũ ꝟitatis nõ dꝫ silari simulatione falsitatis. Nã ex̃ de cele. mis. c. de hoie. dãnatꝰ est

quidā pͣsbr q̄ finxit se celebrare ⁊ nō celebra uit: quia deo illusit ⁊ populū decepit. vn̄ ibi dem dr̄ ꝙ falsa sunt abijcienda remedia que veris sunt periculis grauiora. ꝙ si dicat: Si medicus corporalis medicinam mortiferaꝫ daret egroto ⁊ instanter petenti esset homi cida ⁊ peccaret mortalit̄: g̃ ⁊c̄. Ad hoc. R. ꝙ in p̄dictis casibus vbi daret medicꝰ spiritu alis Eucharistiā que est medicina mortife ra ipsi peccatori fieret proditor ⁊ scandaliça ret ipsū ⁊ alios. Nullū autē istoꝝ cōtingeret medico corporali si negaret infirmo medici nam mortiferā. Nam bn̄ licet medico corpo rali infirmitatē corporalē prodere: nō auteꝫ spirituali spiritualē: quia nō est simile hinc ⁊ inde. Uisa g̃ obligatione tanti sacramēti: ⁊ quāta mūdicia suscipi debeat digne vt pos simus ad eum suscipiendū nos p̄parare de bemus: vt i p̄senti gratiā: ⁊ in futuro gloriā per ipsum accipere mereamur: qd̄ hodie pro nr̄a vtilitate institutū est ab eo. Qui cuꝫ pa tre ⁊ spū sancto viuit ⁊ reg. in. se. se. Amē.

Feria sexta in pasceue de sacratissima pas sione dn̄i nr̄i Jesu christi. Sermo. 88.

(a) Spicientes

in auctorē fidei ⁊ ꝯsūma torē Jesū: qui postposi to sibi gaudio: sustinuit crucē ꝯfusione contēpta. Ad heb. 13. De rebus ma gnis acturi frēs dilectissimi: ⁊ de sublimibꝰ ⁊ eximijs tractaturi: ⁊ de excedentibꝰ faculta tem ingenij nostri locuturi auxiliū superna le implorandū est. Et oīpotens deꝰ qui res penitus desperatas ⁊ oīno difficiles ꝑficere ⁊ ꝯsūmare virtutis sue magnitudine potest: vt id in nobis efficiat exorandus est. Cum igit̄ s̄m aplm̄. 2. ad Chor. 3. Non sūmꝰ suf ficientes a nobis quasi ex nobis aliquid boni cogitare: s̄ sufficiētia nostra ex deo est. Et in ista tenebrosa nocte cōsiderare habeamꝰ tra ctare ⁊ p̄dicare de sublimiori ⁊ excellentiori ⁊ plusꝗ laboriosa materia ⁊ difficili: que in tota cōpage scripturaꝝ sacraꝝ ⁊ oībus sacto rum theologoꝝ voluminibꝰ reperiatur: vide licet amarissima ⁊ p̄ciosissima: nec nō deuotis sima ac flebili ⁊ lachrymosa passiōe dn̄i nr̄i Jesu xp̄i: magꝭ licet tacere ꝗ loq̄: audire ꝗ p̄dicare: flere ꝗ alios ad fletum cogere: cuꝫ in me ipso proprijs viribꝰ deficiā: ⁊ aliunde auxiliū inuenire nequeā. Nam incipiendo a pedibus vsqꝫ ad caput oīa mēbra mea ꝯquas sata sunt: ita vt videat̄ lapis molaris sup̱ cor pus meū cecidisse. Deest mihi oīs corporal̄ fortitudo: quia hodie potentissimꝰ rex mun di est ita debilis factus ꝙ eū audio dicentē: Deus deus meꝰ vt quid dereliquisti me. Jrri guit tota cōpago corporis mei ꝯtēplando p̄ ciosissimū sanguinē illū anxietate future pas sionis sue in illo horto vbi aliqn̄ fui ex oībus poris sanctissime carnis sue in terrā vndiqꝫ ꝓsiluisse. Nā tibie mihi deficiūt: genua mea infirmata sunt a ieiunio: brachia mea rela xant̄ caput meū est languidū ⁊ doloratum: vox mea rauca: pectus meū est debilitatū: cō tabescit in me venter meus: lingua ⁊ si esset quantūcunqꝫ diserta mihi tremit: ita vt in hac nocte balbutiēdo loquat̄. Deficit enim eloquiū meū: quia hodie predicator veritatꝭ in cruce suspendit̄: labia mea dentibus inhe rent: rauce facte sūt fauces mee: adeo vt ne queam ipsa aperire: ⁊ de tanto mysterio pre dicandi operam dare. Os vtiqꝫ meū amari catur: considerans os dn̄i Jesu felle acetoqꝫ potatū. Aures in hac die surdescūt: audien do illas terribiles voces. Oculi mei caligant̄ nec nō obtenebrant̄ dn̄m suū velatū vidētes ꝯsputū: madefactū ⁊ ita deformiter decolora tum aspiciētes. Nares mee obturant̄ sentiē tes cū dn̄o Jesu fetorē imunditiaꝝ montis caluarie. Desinit oīs aīe virtus: deficit ap p̄hēsiua: deficit fantastica: deficit extimatiua: deficit cogitatiua: desinit retentiua. Jntelle ctus agēs nec a fantastica: nec aliqua sp̄e mo uetur ⁊ nullius recordat̄. Jntellectꝰ possibi lis obtenebratur: ⁊ deficit in eo grauitas iu dicij considerans dn̄m Jesū hodie ab iniq̄s iudicatū iniuste. Uolūtas obliquatur tabe scit ⁊ prosternitur. Cor conteritur ⁊ humi liat̄: nec ad aliquid circa hoc mysteriū ꝑagē dum erigit̄ ⁊ subleuat̄: quia nullū in tanto negocio inuenit̄ remediuꝫ. Non enim inue nio auxiliū ab elemētis: nec a corꝑibꝰ celesti bꝰ refrigeriū reperio: q̄r dicūt eis hodie cre atorē suū eē ablatū. Terra ꝯtremiscit ex do lore: lapides minores frangunt̄ ex cōpassio ne. Petre magne scinduntur pre dolore: et montes aperiuntur ex amaritudine viden tes creatorem suū sic crudeliter confractum

⁊ flagellatū. Aque cōturbant ex sanguinis
effusiōe: q2 ex latere dñi Jesu hodie sangui-
nē ⁊ aquā viderunt exire. Aer obscurat ex
terribili horrore. Jgnis extinguit ex mundi
lucis extinctione. planete reuoluūt ⁊ a cur-
su naturali retrahūt ex sceleris abbomina-
tione. Nam sol per lunā. cōtra naturā ecly-
psatur. Jta vt astronomi dicant: Aut de9
celi patitur: aut tota machina mundialis de
struit. Que per Agu. egregiū doctorē ne a
nobis videant inuēta probant in sermone.
5. de passiōe sic di. Pallēt astra: tremit terra
turbant elementa: ꝓcedunt ex suis tumulis
funera: neqꝫ eni sepulchra aliquā partē cor-
poris tenere potuerūt quādo gehēna simul
crepuerat tota. Et sermone. iz. de passione
iterū dicit. Sol ab hora sexta obscuritate se
induit: dies se in noctē mutauit: terra se tre-
more concussit. Sol. s. ne videret deū cruci-
fixum: dies ne videret occisū: terra ne occisi
corpus exciperet. Sol igit ab scelere dū ca-
ligat declinat spectaculū: dies dum tenebre-
scit abnegat obsequiū: terra dum cōtremi-
scit excusat sepulchrū. Omnia eni elemēta
officia sua deserūt: ne videant iudaico sce-
leri prebuisse consensū si solitis fungerētur
obsequijs. Hec ille. Nulla igitur vis in me
est: nullus vigor: nullus sensus: nec in mun-
do aliqđ refugiū inuenio. Si autē in infer-
nū descendero: ibi sūt soli patres sancti qui
aliquod forte iuuamen cōferre valebunt: sꝫ
timeo ne ⁊ ipsi respōdeant. Quomō ad nos
recurris: qui vtiqꝫ suffragijs indigemus: et
expectam9 cōtinue ab hui9 carceris tenebris
⁊ vinculis liberari? Si rursū in celū postu-
latur9 auxiliū ascendero nec ibi reperiā. An
geli eni dicent. Quomō possum9 tibi auxi-
liari sine illo qui nobis ē ablatus: per quem
⁊ in cui9 nomine draconē serpentē antiquū
vicimus? Non igit nobis auxiliū prestabūt
quia ⁊ ipsi dolentes hodie plorant pre tene-
ritudinis magnitudine: implētes illud pro-
pheticū. Esa. 33. Angeli pacis amare flebāt
Si recurro ad deum patrē: quomō me au-
diet ex quo propriū filiū non audit ipsū re-
linquēdo in peccatorū arbitrio deludendū
flagellandū: ⁊ crucifigendū ꝓ me misero pec
catore? Nam ipsi attribuit potētia. Quaꝓ
pter timeo ne in ista die dictur9 sit: Non est
cōueniens ꝙ in ista die debeā cū hominib9

cōmunicare: quia mihi abstulerūt potentiā
quā peculiariter teneor possidere. vnde sicut
Matth. 27. scribit: dixerūt filio meo. Cō
fidit in deo. s. patre: liberet eū nunc si vult:
quasi dicāt: eū liberare nō potest. Si rursū
vado ad filiū dei dicet mihi: Ego vero pro
me in quātū homo grām inuenire nō possū:
⁊ tu vis vt pro mūdo rogē: ⁊ pro illis qui
mihi hodie blasfemātes vt deo abstulerunt
sapiētiā: dicētes illud qđ Mar. 15. dī. Uah
qui destruis templū dei ⁊ in tribus dieb9 re
edificas illud. Saluū fac temetipsū descen-
dens de cruce. quasi dicāt. Dicebas te tem-
plū destruere posse ⁊ in trib9 diebus illud re
edificare scire: sꝫ vt mīn9 sapiens locut9 es
quia te saluū facere ⁊ descendere de cruce ne
scis. Si denuo vado ad spiritū sanctum: ti-
meo ꝙ dicturus est mihi: Clemens sum et
appellor: ⁊ ideo cōtra tales inclemētes imi-
sericordes: immo crudeles debeo crudelis
esse: ⁊ ideo nec gratiā eis tribuere. Nam vt
Luc. 23. scribit contra filiū dei pilato dixe
rūt: Tolle hunc ⁊ dimitte nobis barrabam
Ubi tanta impietate ⁊ inclemētia vsi sunt.
Si aūt scōm consuetudinē ecclesie bonā re-
curro ad btām virginē: timeo ei apropiare
vidēs eam dolorib9 affectā: meroribus ple-
nam ex crudelissima passione filij sui. Ti-
meo quoqꝫ ne dictura sit: Ex quo hodie nō
possum pro redēptione filij mei gratiā inue
nire: quomō possū tibi succurrere? Ubi ē di
scretio tua? Ubi est prudentia tua? Ubi est
sapientia tua: qui deberes mihi cōpati ⁊ cō-
dolere: ⁊ per me vis gratiam inuenire? No-
li mihi in aurib9 personare angelicā saluta-
tionē: que tali die tota conuersa est mihi in
amaritudinē. Dices forte mihi. Aue idest
sine ve. Ego sum ita plena dolorib9 ꝓpter
passionem filij mei: vt hoc lingua humana
exprimere non valeat: vnde illud Tren. p.
vere dicere possum. Posuit me scilicet pas-
sio filij mei desolatam tota die merore con-
fectam. Aut dicetis Maria que illumina-
ta interp̄tari pōt: cū ego sim oī lumīe ꝑuata
Hinc poti9 dicē possū illud Tren. 5. Mestū
factū ē cor meū: iđ ꝯtenebrati sūt oculi mei.
aut dicet gr̄a ple. cū mea gr̄a ꝯsūmata fuerit
i xij. stell' corone capitꝫ mei. đ q̄ Apoc. iz Jn
capite ei9 corona stellarū xij. Et tū hodie illđ
Trē. 5. dicē possū. cecidit corona capitꝫ mei

Aug.

Aut dicetis Dñs tecũ: quẽ tãgere nõ valeo
Unde in cruce pendẽs cũ iniqs deputat⁹ ẽ: ꝓ-
pterea dico ꝙ in eo. c. scriptũ ẽ: Defecit gau
diũ cordis mei. Uel dicetis: Bñdicta tu in
mulierib⁹: cum videã me deceptã tã ab an-
gelo Gabriele ꝙ̃ ab Helysabet cognata mea
nã ⁊ maledicor pre oĩbus mulierib⁹ mundi.
Uel diceti: Bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui: q̇ ab
oĩb⁹ maledicit̾: accusat̾: ↄspuit̾: flagellatur
Et illud q̇d Tren̾. 3. scriptũ est dicit: Fa-
ctus sũ in derisũ oĩ populo. Et iõ cessate no
lite dicere: Scã Maria ora ꝓ nobis: q̃ hoc
nõ est decẽs vt ꝓ vobis faciã tali die. Sꝫ ne
vos oĩno orphanos deseraꝫ absq̧ p̃re ⁊ sine
m̃re: cũ tñ mihi peculiarit̾ m̃iam tribuatis
nouã matrẽ dũtaxat hodierna die vobis assi
gnabo q̃ sup̾ oĩa hodie meruit exaltari: ista
q̇ppe erit crux b̃tissima: q̃ sola meruit filiuꝫ
meũ tali die p̃ciũ mũdi sustinere. ỏ q̃ Augu.
ait: Crux q̃ pri⁹ erat suppliciũ latronũ tran
sit ad frõtes ip̾atoꝝ. Hec q̇dẽ vt beat⁹ Bo.
ait cũ multo honore ⁊ reuerẽtia tanꝙ̃ istru
mentũ n̾re salutis adorãda est. Crux enim
beatissima est reparatio angeloꝝ: gl̃ia redẽ-
ptorꝝ: restauratio ⁊ ꝑfectio ꝓboꝝ. Ad ipsaꝫ
igit̾ ait beata virgo: Filij mei dũtaxat ho-
die ꝓ gr̃a impetranda velut ad nouã matreꝫ
locũ meũ tenentẽ deuote recurratis: atq̧ cũ
reuerentia multa ⁊ deuotione dicatis: Aue
digna de honori: verace insegna del populo
Christiano. Per Jesu christo n̾ro redẽpto
re. Tu sola fusti degna el charo p̃cio porta-
ri. Tu sei verace insegna a seguitare Chri-
sto. Il quale desidera e ci vol saluare. Noi te
p̃gamo b̃tõ segno in chi fu posto e ficto Je-
su christo crucifixo: Chi guarde e defendi
noi del suo furori: amẽ. Aspiciẽtes in aucto
rẽ fidei ⁊c̃. Itẽ vbi. s̃. Tanta est charitas
redẽptoris n̾ri erga humanũ gen⁹ demõstra
ta: vt ꝓ redẽptione ei⁹ hodie in cruce mori
voluerit: ꝓpter q̇d si diligẽter attẽdim⁹ ⁊ ipꝫ
in arbore crucis fideliter ⁊ deuote aspicim⁹
adeo excitabit ei⁹ acerba passio sensus n̾ros:
vt etiã ꝓ eo pati ⁊ mori vehemẽter affectem⁹
Exeam⁹ igit̾ hodie fratres charissimi extra
castra. i. tumult⁹ seculares: ⁊ negocia secula
ria dimittam⁹. Nõ loquat̾ p̃ dolore p̃r filio
nec fili⁹ p̃ri: nõ frater fratri: nõ vxor mari-
to: nõ maritus vxori: non vicin⁹ vicino. In
duamur vestib⁹ nigris ⁊ ad lachrymas nos
ꝓuocem⁹: ⁊ exemplo Pauli simul ⁊ doctrĩa
cruci Christi toto conamine corda n̾ra figa
mus. Exẽplo Pauli dixi quia ipse de se ipso
ad Gal. 2. ait. Cruci ↄfix⁹ sum ⁊c̃. filij dei.
Nolebat enim Paul⁹ aliã legẽ: ꝫ solũ crucẽ
scire desiderabat. vñ p̃me ad Chorin. p̃. Nos
aũt p̃dicam⁹ Christũ crucifixũ ⁊c̃. doctoris
Pauli: doctoris gentiũ dixi: q̃ in v̾bis ꝓpo
sitis hortat̾ in hac die omnes fideles dicens:
Aspicientes ⁊c̃. In auctorẽ fidei. i. p̃ncipiũ
⁊ ↄsũmatorẽ Jesũ. i. finẽ. Quia ipse est Al
pha ⁊ O. i. p̃ncipiũ ⁊ finis Apoc. i. postea se
quit̾ excitãdo n̾ram ingratitudinẽ di. Qui
postposito sibi gaudio sustinuit crucẽ ↄfusio
ne ↄtẽpta. Puto enim ꝙ p̃r dixerit filio in
spũ. Duoꝝ tibi est optio: elige q̇d vis: q̃ ꝓpo
no tibi gaudiũ ⁊ dolorẽ. Si eñi vis induere
carneꝫ humanã: ⁊ subire penas ⁊ dolores ⁊
mortẽ acerbissimã: tu acq̇res tantũ merituꝫ
vt p̾ te recuperet̾ totũ gen⁹ humanũ. Et tuũ
siquidẽ meritũ se extẽdet ad salutẽ p̃teritoꝝ
p̃sentiũ ⁊ futuroꝝ. Si v̾o eligis tibi gaudiũ
scias totũ gen⁹ humanũ ꝓpter pctm̃ suuꝫ in
eterna dãnatione esse perituꝝ: q̃ nulla pu-
ra creatura est sufficiẽs genus humanũ redi
mere. Cui⁹ rõ in ap̾to ẽ: quia s̃m Ansel. in
li.º Cur de⁹ hõ. s̃ꝫ mẽsurã pctĩ oportꝫ eẽ satis
factionẽ: ꝫ pctm̃ p̃mi hoĩs fuit infinitũ rõne
dei offensi: hõ aũt est finit⁹: ꝫ finiti ad infini
tum nulla est ꝓportio: igit̾ si dꝫ esse ↄdigna
satisfactio necesse est ꝙ sit infinita: quia de⁹
in infinitũ offensus est. Cũ igit̾ null⁹ hõ repe
riatur infinite virtutis: necesse est inq̇t p̃r vt
tu fili mi suscipias vestẽ humanitatis: ⁊ cum
ea dolorẽ ⁊ mortẽ patiaris: ⁊ isto mõ p̾dituꝫ
humanũ gen⁹ cũ thesauro p̃ciosi sanguinis
tui recõparare poteris. Q̇d audiẽs fili⁹ dul-
cissim⁹ ex nimia sua charitate cõmotus. R.
verbũ illud Esa. 6. Ecce ego mitte me. Per
q̇d significat̾ ꝓmptitudo v̾bi dei parati sb-
ire vituperosã mortẽ crucis: iuxta illud apl̃i
ad Phil. 2. Humiliauit semetipsũ fact⁹ obe
diens vsq̧ ad mortẽ mortẽ aũt crucis. Bñ
aũt dic̃ apl̃s: ꝙ sustinuit crucẽ postposito si
bi gaudio: q̃ s. p̃elegit dolorẽ mag̃ ꝙ̃ gau-
diũ: ↄfusione ↄtẽpta: quia nihil vili⁹ reputa
bat̾ ꝙ̃ suspẽdi in cruce. Contẽpsit igit̾ hãc
ↄfusionẽ: q̃ cũ iniquis deputat⁹ est: ⁊ nud⁹
suspẽsus seu crucifix⁹ ⁊ in die festo ⁊ in ↄspe
ctu multitudinis gentiũ ad maiorẽ ↄfusionẽ

suspensus: Tunc enim verificatū est qd̄ dixerat Jo. 10. Nemo tollit aīam meā: sed ego pono eā: qꝛ s̄m oēs theo. maxime btm̄ Tho. in. 3. parte. q. 47. ar. 1. lz cruciatus flagella et ꝟbera iudeoꝝ fuerint sufficiētia ad causandum mortē Christi: tn̄ si ipse noluisset nulla lesio inflicta in ei⁹ carne facultatē hr̄e potuisset: qꝛ virtute ꝟbi dei cui cōiūcta erat in vnitate ꝑsone habebat potestatē ꝯseruandi naturā suā: pōt dici ꝙ ei⁹ passio et mors fuerit volūtaria: et a volūtate sua indirecte causata: quia. s. non impediuit cū impedire possꝫ Sicut si dicat aliqs aliū ꝑfundere: quia nō clausit fenestrā p quā hymber ingredit. Et hoc mō ipse Christ⁹ fuit cā passionis et mortis: quia. s. impedire poterat ne cruciatus in aliq̄ ipsū lederet: vt dictū est. Que ꝯfirmare videt Aug. in sermone. 15. de passione di. Uidete q̄tum sit in Christi humilitate mysteriū: q̇ cū etern⁹ sit ab eterno ac dn̄s vniūsitatis: vt seruoꝝ tn̄ suoꝝ perficiat libertatē gaudet iniurijs: exultat obprobrijs: oisq; ci pena in cruce triūphus est. Admirando remedij genere diabolū patiēdo superat: et hominē moriendo viuificat. Que oia pro nob vnigenitus dei fili⁹ pietate aggressus ē: virtute sustinuit: humilitate ꝑfecit. hec ille. Igitur postposito sibi gaudio. su. cru. etc. In quibus sacratissimis apl̄i verbis in ista die cum ipso apl̄o tria diligēter cōsiderare habem⁹. Primo enī aspicientes cōsiderare habem⁹ Jesum cū Maria virgine colloquentem et plorantē. Secundo aspicientes ꝯsiderare debemus Jesū cum sanctis apl̄is suis plura facientē dicentē: et docentē. Tertio Aspi. considerare debem⁹ Jesum cum perfidis iudeis amarissimā crucis mortē sustinentē et patiētem: nec nō et contēnentē.

Pars prima huius sermonis in qua contēplat Jesus confortās matrē suā vehementissime dolentē ꝓpter passionē suā proxime venturā anteq̄ processurus ad passionē ab ea separaretur.

P Rimo igit in isto sermone: Aspiciētes considerem⁹ Jesum cum Maria virgine matre sua dulciter colloquentē et cum ipsa plorantē. In qua consideratione mollificabunt sicut cera corda nr̄a. Nam inter ipsos fuit magn⁹ et perfectissim⁹ amor: ꝓpter quē in isto tēpore processit etiā maximus dolor. Ad cui⁹ mysterij declarationē septē contēplationes in ista parte lachrymosa annotabim⁹ quarū Prima dicet doloris Marie verificatio. Secunda dicet doloris Marie extensio. Tertia dicet doloris Marie originatio. Quarta dicet doloris Marie suspitio. Quinta dicet doloris Marie annūciatio. Sexta dicet dolorꝫ Marie fugatio. Septimo dicet doloris Marie Augmentatio.

Particula prima hui⁹ prime partis principalis in qua probat ꝙ btā virgo vere doluit de passione filij sui.

P Rima in ista parte cōsideratio dicit doloris Marie verificatio: ꝓsumūt enim quidā insulte dicere be. virginem nō habuisse tot et tantos dolores sicut de ea scribit et predicat: ꝓbare volētes his rōnibus que subscribunt. ¶ Primo dicētes ꝙ btā virgo nō erat sicut reliquę femine ad lachrymas ꝓna: s; erat sapiēs et in oib⁹ cōformis voluntati diuine: scienśq; voluntatē diuinā sic ordinasse filium suū mori in cruce. Juxta illud ꝓphicū. Morient fili⁹ meus Jesus et cōuertet populū: ꝓpter qd̄ nō est credendū ꝙ ipsa de morte filij sui doluerit. et dolorē exteri⁹ lachrymādo ostēderit: ne a volūtate diuina discordare videret. ¶ Secūdo dicunt ꝙ beata virgo fuit plena charitate ꝓpter qd̄ cōparat soli ardenti: ps. 18. In sole posuit tabernaculū suū. Quapropter ex charitate liberationē generis humani multū desiderabat: s; nō ignorabat hāc liberationē p mortē filij eius generi humano secuturam: ergo nō dolebat: imo poti⁹ gaudebat et de morte filij ei⁹ exultabat ¶ Tertio qꝛ sciebat mortē filij sui cito transiturā: et post triduū filium suū de morte ad vitā gl'iosā resurrecturū: i celum post q̄draginta dies ascensurū: et ingētē gloriā post mortē suā assecuturū. In quibus oib⁹ poti⁹ gaudere q̄; dolere: exultare ꝙ flere debebat. S; iste rōnes nulle sūt. imo si quis eas tenē vellet heretic⁹ putaret: qꝛ s̄m Bo. in. 3. di. 17. ar. 1. q. 1. Jsdē rōnib⁹ posset ꝓbari Christū veracit nō habuisse passionis dolorē: et sic euacuaret tota nr̄a redēptio. Naꝫ et Christus fuit sapiētissim⁹ et ꝑdicta oia cognouit: et tn̄ verissime in sensualitate sua doluit. Rōnes igit ꝑdicte sūt vere: sed Sco. et

Bo. vbi. s. q. 2. ꝯtingit accerbitatẽ eẽ in do
loꝛe ꝗtũ ad duo: videlicʒ ꝗtũ ad sensualita
tẽ: ⁊ ꝗtũ ad rõneʒ. Fuerũt igiẗ ꝓdicta ꝯser
uata in parte rõnali vñ ipsa gaudebat: sʒ ꝓ
pter hoc nõ tolliẗ qn Chꝛistus ⁊ virgo sint
passi in parte sensuali. i. in poꝛtione inferio
ri. Habuit igiẗ btã virgo ꝓdictas ꝯsiderati
ones ⁊ rõnes in rõne cõseruãtes ipsã in ve
ra patiẽtia: ⁊ ꝯfoꝛmantes volũtati diuĩe ẜm
rõnem: sʒ ꝓpter hoc nõ est euacuat⁹ doloꝛ in
parte sensuali vt dictum ẽ: ita vt vere dole
ret sensibili doloꝛe in coꝛpoꝛe ⁊ in aĩa. Unde
Alexan. in. 3. parte in tractatu de ꝯceptiõe
Chꝛisti. q. 16. in rñsione. 2. arg. inquit. ꝙ in
virgine fuit doloꝛ de cõpassione filij sui ẜm
partẽ inferioꝛẽ rõnis: nõ tñ tant⁹ quant⁹ in
filio: sʒ ẜm partẽ superioꝛẽ q̃ ipsa considera
uit fructũ passionis. s. redẽptionẽ nr̃am fuit
sũmuʒ gaudiũ: qꝛ ipsũ fructũ maxie deside
rabat: ⁊ iõ gaudebat: Fuit igiẗ doloꝛ in par
te sensibili virginis. Qḋ ꝓbaẗ tripliciter: rõ
ne: auctẽ: exẽplo. ¶ Primo ꝓbaẗ rõne tri
plici⁹ ẜm triplicẽ respectũ. ꝑma rõ est respectu
sui sic. Snia est phi in topicis dicentis. Qḋ
min⁹ videẗ inesse ⁊ inest: ĝ ⁊ id qḋ magis: sʒ
virgo doluit tp̃e q̃ nõ videbaẗ multũ dolẽ
dum qñ. s. ꝑdidit filiũ suũ in hierusalẽ dum
ascendisset ad festũ: ⁊ cũ iam per deceʒ milia
ria ipsa ⁊ Joseph ab vꝛbe venissent. In quo
loco fui ⁊ per vnã noctẽ q̇eui: nõ inueniẽtes
eũ cũ doloꝛe ad ciuitatẽ reuersi sũt. At vbi
in tẽplo reperierũt eũ: vt patet Luc. 2. Di
xit Jesu mater eius: Fili quid fecisti nob̃ sic
pater tu⁹ ⁊ ego dolẽtes querebam⁹ te. Si igi
tur tũc doluit qñ nõ erat causa tanti doloꝛis
Nõ enim ait Oꝛigenes credidit tũc filiũ eẽ
captũ aut moꝛtuũ: ꝟ ascẽdisse in celuʒ: ⁊ tñ
doluit dubitãs ne aliq̇d fecisset qḋ filio displi
cuisset: quãto magis credendũ est tp̃e moꝛtꝭ
sue doluisse. ¶ Secũda rõ est respectu nr̃i.
Ait enim Ber. qḋ paucis moꝛtaliuʒ cõstat
esse collatũ: fas nõ est certe dicere tãte virgi
ni fuisse negatũ. hec ille. ĩmo btã virgo hũit
oẽs gr̃as ⁊ ꝑuilegia q̃ fuerũt in sanctis. si igi
tur alicui moꝛtaliũ ꝯcessa est gr̃a dolẽdi de
passione filij dei. Nam frater Joãnes de al
uerna tãtã gr̃aʒ habuit ꝙ dũ videret Chꝛi
stũ in cruce lachꝛymas ꝯtinere non poterat.
Similiter frater Jacobon⁹ de tuderto: au
diens legere euãgeliũ passionis Chꝛisti: nõ

soliũ lachꝛymas: sed nec clamoꝛes valuit cõ
tinere: imo clamãs ⁊ dicẽs: Ue mihi mise
ro peccatoꝛi extra ecclesiã ad cellã currit. Si
militer ⁊ beat⁹ Frãcisc⁹ ita passionẽ Chꝛisti
ploꝛauit ⁊ fleuit: vt cecus efficereẗ ⁊ stigma
ta ipsius Chꝛisti hꝛe ꝓmerereẗ. Si igitur
isti sancti habuerũt tantã gr̃am dolendi de
passione Chꝛisti: multo ampli⁹ credendum
est hanc gratiã habuisse beatã virginẽ i moꝛ
te filij sui. ¶ Tertia ratio est respectu ipsi⁹
Chꝛisti. Amoꝛ enim debet esse recipꝛocus
quia est virtus vnitiua amantis cũ amatoꝛ
ẜm Dio^m in. 4. de diuinis noibus: ita vt di
cat Cicero ꝙ amic⁹ ẽ alẗ ego. ⁊ phs. 8. Ethi.
dicit ꝙ amantiũ est idem velle ⁊ nolle. Et
quãuis ẜm phm. 8. Ethi^r. Amoꝛ parentũ
maioꝛ sit ad filios ꝙ filioꝝ ad parẽtes. Tñ
inter beatã virginẽ ⁊ Chꝛistũ erat amoꝛ re
cipꝛocus: ita vt essent vnũ coꝛ ⁊ vna aĩa. si
igiẗ fili⁹ dolebat de doloꝛe mr̃is foꝛte plus
ꝙ doleret ḋ seipso: ⁊ beata virgo hoc cogno
scebat: non est dubiũ ꝙ vtiq; doloꝛẽ repen
debat. Unde proculdubio dicendũ est ꝙ be
ata virgo videns filiũ talia ⁊ tanta pati ve
hementer doluit: sciensq; filiũ ipsam aꝑte
dolentẽ ⁊ afflictã cognoscere: ⁊ ꝓpter hoc
amplius dolere ⁊ doloꝛẽ suũ crescere ipsa be
ata virgo vehementi⁹ condoluit: ⁊ ita reci
pꝛoce etiã ipsa dolebat plus de doloꝛe filij
ꝙ de ꝓpꝛio: ⁊ quanto plus condolebat fi
lio tanto magis augebat doloꝛem in seipsa.
¶ Secundo hoc idẽ ꝓbaẗ auctẽ triplici.
Primo auctẽ Symeonis Lu. 2. ꝓphantis
quãdo ꝓ̃sentato Jesu in bracbijs suis postꝙ
dixit: Nũc dimittis ⁊c̃. Bñdixit illis Sy
meon ⁊ dixit ad Mariã matreʒ eius: Ecce
positus est hic in ruinã ⁊ resurrectionẽ mul
toꝝ in israel: ⁊ in signũ cui cõtradiceẗ: ⁊ tuã
ipsi⁹ animã ꝑtrãsibit gladi⁹. In quib⁹ ver
bis tres annũciationes fecit beate virgini.
Prima. Ecce hic positus est in rui. ⁊ resur.
mul. qꝛ venit in iudiciũ multoꝝ maloꝝ: ⁊ in ꝓ̃
destinatoꝛum omnium saluationem. Secũ
da est in signuʒ cui contradicetur: quia om
nis spes saluandoꝛum erit per hunc tuum fi
lium in signũ cui ꝯ̃diceẗ. sicut habeẗ Geñ. 9
de arcu federis: ita Chꝛistus posit⁹ est in si
gnũ saluãdis. Naʒ crux est arcus: ⁊ coꝛpus
Chꝛisti est coꝛda. Tertia ẽ ꝓbatiua doloꝝ
ꝟginis habituri in passione ei⁹ quãdo dixit:

Et tuā ipsi⁹ aiaȝ ptransibit gladi⁹. ¶ Secū
do idē ꝓbaꝛ auctē Damas. sup Luc. di. Do
lores q̄s virgo effugit pariēs: hos in passio/
ne Christi sustinuit. hec ille. ¶ Tertio idē
ꝓbaꝛ auctē Aug. in sermone. 8. de passione
dñi di. Juxta crucē stabat Maria ꝯsiderās
vultu benigno Christū ꝑdentē in cruc̄ pa/
tibulo: pedib⁹ initens: man⁹ leuabat: ample/
xans crucē: ruens in oscula eius q̄ parte san/
guinis Christi nuda rigabat vt Christum
valeret amplecti: cū nō poterat sursū vole/
bat ascēdere. Sperat amor nōnunq̄ q̄ raro
fieri pōt: sibi cedere cūcta amor impatiens
credit: volebat amplecti Christū in altū ꝑ/
dentē: sȝ man⁹ frustra in se copiose redibant:
se leuās sursū e terra: erigebat ad Christū:
que tāgere eū neq̄bat manu collidebat ad ter
ram ⁊ ꝓstrata iacebat imēsitate doloris de/
pressa: ꝫ eā erigere magis vis amoris imen
sa cōpellebat: ipetu amoris surgebat intensi
q̄ manib⁹ cupiebat attrectare Christū. Cū
ꝑo vis nō esset: ⁊ victa dolore terrā itereruȝ
ꝑtere cogebaꝛ. hec ille. ¶ Tertio hoc idem
ꝓbaꝛ exēplo triplici. Primo exēplo vniuer/
sali oiuȝ matrū naturaliū. Nunq̄ reꝑta est
mater ita crudelis q̄ nō plāgeret mortē filij
sui: ꝫ btā virgo fuit ꝫm sniaȝ oiuȝ theoloꝝ
vere mater naturalis ipsius Christi: quia
ipsū de puris sanguinib⁹ ꝯcepit nouē mēsib⁹
in vtero portauit: ꝑpit: ⁊ suo lacte nutriuit
igiꝛ de ipso tanq̄ de ꝓprio filio vere cōdoluit
¶ Secūdo ꝓbaꝛ exēplo singulari pluriū sā
ctoꝝ: a q̄b⁹ iste amor naturalis filioꝝ amoue
ri nō potuit. Nā sanct⁹ Aug. vt legiꝛ in. 9.
ꝯfessionū suaꝝ etiā post ꝯuersionē suā dum
repatriando mortua esset mater sua: sentiēs
se ꝑuatū sua dulcissima matre: tantū fleuit
q̄ a lachrymis ꝯtineri nō poterat. Et duȝ se
mel disputaret de contēptu mūdi: recorda/
tus matris sue: nō valēs se vltra a lachrymis
continere: disputatione dimissa cameraȝ in/
trauit. Si igiꝛ tm̄ doluit fili⁹ de matre: quā
to magis dolere debebat mater de filio: cuȝ vt
dictū est maior sit amor parentū erga filios
q̄ ecōuerso. Similiꝛ ⁊ paula de q̄ scribit Hie
ronym⁹ ad Eustoᵐ q̄ dū moriebaꝛ sibi ali/
q̄s fili⁹ incōsolabiliꝛ dolebat: vñ dicit ipse ibi
dem. Inter hostiū man⁹ ⁊ captiuitatꝭ duraȝ
necessitatē nihil crudeli⁹ est q̄ parentes a fi/
lijs separari. hec ille. ¶ Tertio ꝓbaꝛ exēplo
particulari vni⁹ virginis deuotissime virgi
nis Marie: desiderātis certificari de dolore
ipsi⁹ virginis tp̄e passionis filij sui: at vbi dor
miendo videreꝛ sibi ꝑpisse vnū filiū: ⁊ post
partū q̄ sibi ablatus fuisset: cū illa imagina
tione excitata q̄rens filiū ꝑ lectū ⁊ nō inue/
niēs cepit plorare ⁊ clamare: ⁊ de lecto exiēs
plorando querebat filiū suū. Et isto mō cōi
cauit sibi btā virgo dolores suos. Et sic pa/
tet prima particula hui⁹ partis.

Secūda particula ꝑme partis vbi decla/
raꝛ q̄ dolor btē virginis fuit intensissimus.

S Ecūda ꝯsideratio hui⁹ partis ē do/
loris beate virginis extensio. Circa
quā sciendū est q̄ nō solū btā virgo
doluit: ꝫ etiā vehemētē dolorē habuit: quod
etiā probaꝛ tripliciter. rōne: auctē: exēplo.
¶ Primo rōne sic: Passio siue gladi⁹ passi/
onis Christi ꝑtrāsiuit aiam virginis Ma
rie: vt dictū est: ꝫ gladi⁹ ꝑtransiēs aiaȝ ma/
gis ꝑnetrat q̄ ꝑnetrās corp⁹ vel carnē: ꝑꝑt
nobilissimū lbm: ḡ maiorē hēbebat ꝟgo pas
sionē vel dolorē q̄ si gladi⁹ ille ꝑnetraret ani
mā ei⁹: igiꝛ ⁊c̄. Ideo ait Hiero. ad Eustoᵐ
q̄ tantus fuit dolor virginis q̄ licȝ nō fuerit
mortua tñ fuit plus q̄ martyr. Q̄ō ꝯfirmat
Ric. in. 3. di. 33. ar. 7. q. 4. dicēs q̄ licet caro
virginis nō fuerit trāsfixa gladio māli: tñ
fuit ita ꝑnosa q̄ vt dictū est: ipsa fuit plus
q̄ martyr. Cā aūt q̄re nō fuit in tantis do/
lorib⁹ mortua hec est: q̄r. s. fuit ꝑ ꝑuilegiū ꝓ/
seruata: tñ tāt⁹ fuit ei⁹ dolor q̄ excessit oiuȝ
dolores: vñ ⁊ Aug. sup ꝑdictū ꝟbū Symeo
nis inq̄t: Hoc vtiq̄ significauit q̄ etiā ma/
ria ꝑ quā gestū ē mysteriū incarnatōis chri
sti in morte dñi dubitaret: nō tñ in dubitati
one ꝑmaneret. hec ille. Q̄ō ꝟbū sane intelli/
gendū est ꝫm Alex. in rñsione vltimi argu
mēti: q̄r in btā virgine dubitatio nō ꝑtransi
uit spūm sȝ aiaȝ: hoc est sensualitatis naturā
Nam dubitatio q̄nq̄ nasciꝛ a ꝑfida infide/
litate: sicut fuit in iudeis. Q̄nq̄ nasciꝛ a stu
ꝑēda re nature: sicut fit in reb⁹ miraculosis.
Q̄nq̄ nasciꝛ a naturali fragilitate: sic̄ fuit
in tp̄e isto in aplis. Q̄nq̄ nasciꝛ a naturali
pietate: sicut fuit in isto tp̄e in btā virgine.
Nunq̄ enim rōnalē partē ipsi⁹ dubitatio in
fidelitatis tetigit: q̄r in fide nunq̄ dubita/
uit: imo aplis nō credētib⁹ in passione sola in
fide ꝑmāsit. Intelligēda est igiꝛ h̄ dubitatio

naturalis siue cōpassionis: nō hesitatio infidelitatis. vel potest dici et melius ꝙ fuit dubitatio admirationis: que solet quādoq; habere ortū ex consideratione rei stupēde: quēadmodū ipsa beata virgo angelo nunciāte Luc. j. dubitādo rn̄dit. Quō fiet istud et c̄. Ita et in isto casu intelligendū est. Mouebatur eni beata virgo stupore admirationis: cum videret filiuz suū quē firmiter credidit deuz taliter patientē cuiusmodi considerationez solet associare quedaz dubitatio vt possit cogitare: Est ne hic fili⁹ meus: quē sic pati video? Nōne ipse est rex regū et dn̄s dn̄antium? vere si nescire ipsuz esse filiū dei et opatione spūs sancti in me incarnatuz id neq̄q̄ credere possem. ¶ Secūdo hoc idem probat auctoritate ipsius Hiere. Tre. z. Btē virgini Marie amarissime dolēti dicētis. Cui compabo te: cui assimilabo te filia Hierusalē? cui exequabor te et ꝯsolabor te ṽgo filia syon? magna est velud mare cōtrtio tua quis medebitur tui? ¶ Tertio hoc idē probatur exēplo naturali: quia quanto res ē p̄ciosior si perditur: tanto magis ille dolet cui⁹ interest. Unde ad propositum magis dolet mater filij pulchri: iuuenis: prudentis et sapientis q̄ꝫ de morte alterius has conditiones nō habentis: magisq; dolet de morte inimici et vnigeniti filij q̄ꝫ si plures haberet: qr eius dolorez mitigare possent. Unde glo. super illud Hiere. 6. Luctuz vnigeniti fac tibi luctū amaruz: sic inquit. Nihil dolentius vnigeniti morte. Cuz igitur beata virgo habuerit filiuz vnicū et vnigenituz: iuuenē et pulcherrimū: super omnes natos hominū prudentem: oibus virtutibus plenū: et oīno sapientissimuz: sequit dolorez eius maiorē fuisse et plus q̄ꝫ credi posset: fuit eni non solū naturalis: sed vt ita loquar dolor supnaturalis respectu ipsius filij dei de spū sancto cōcepti. Et sic patet particula secūda hui⁹ prime partis principalis.

Particula tertia i qua declaratur vnde dolor btē virginis habuit originem.

t Ertia cōsideratio in hac parte dicit beate virginis doloris originatio. Unde.s. tant⁹ dolor hūit in ipa originē. Circa quā notandū ꝙ habuit originē ab ignorātia aliquarū rerū quas de⁹ noluit ita cito sibi reuelare: q̄uis sciuerit plus ipsa sola q̄ꝫ omnes alij doc. prophete et apostoli ¶ Primuz quod ignorauit fuit incarnatio filij dei in ipsa: quia q̄uis sciret ipsum sūpturuz carnē de virgine: per noticiā illius ꝓphetie Esa. 7. Ecce virgo concipiet et pariet filium et c̄. tn̄ s̄m doc. maxime Ric. nesciebat ꝙ prophetia loqueretur de seipsa: imo ex profunda hūilitate hoc nullatenus cogitabat: s̄ illi virgini que futura erat mater dei seruire affectabat. ¶ Secūdū quod ignorauit fuit filij perditio: quia qn̄ ipsuz perdidit: vt patet ex supradictis: ignorauit vbi esset: donec anxie querēdo ipsuz inuenit disputantē i tēplo. Luc. z. Si enim sciuisset vbi fuisset: nō tanto studio quesiuisset: quod tn̄ mysteriuz multi angeli non ignorabant. ¶ Tertiū qō beata virgo ignorauit fuit passionis filij sui tēporalis determinatio et patiendi modificatio: quia q̄uis ipsū sciret pro hūani generis redēptione moriturū tamē nesciebat temp⁹ determinatū nec afflictōnis modū: nec mortis seu passionis locuz. Et hoc fuit prouidētia diuina dispensatū: vt simul et semel omnia ad causandū intensiorē dolorem: cōcurrerent. Nam si tēpore annūciationis angelice fuisset sibi annunciata filij sui passio acerbissima: forte non consensisset ita leuiter angelo nuncianti: quia sicut voluit certificari ab angelo de integritate sue virginitatis in concipiendo et pariendo filium anteq̄ꝫ cōsentiret: ita forte voluisset et certa fieri: ne fili⁹ suus ita turpiter moreret anteq̄ꝫ eundē consensum preberet. Fuit eni certificata de morte filij sui implicite qn̄ dixit angelus: Saluū faciet populū suū et c̄. que salus futura erat ꝑ mortem eius. Nec mireris si ista ignorabat: quia milia angeloruz hoc idem ignorabant. Unde dicebant angeli vt scribitur Esa. 63. Quis est iste qui venit de edon tinctis vestib⁹ de Bosra? Iste formosus i stola sua grādiēs in multitudine fortitudinis sue et c̄. Est eni cōmunis sententia docto. ꝙ innumerabiles angeli nescierūt mysteria passionis christi: nisi qn̄ ascendit in celū et viderunt glorie sue triūphum: Quapropter nō est incōueniens si virgo etiā ad tēpus nesciuit et ignorauit. ꝙ si queratur: que opinio esset beate virginis de filio suo. Dico ꝙ opinio sua erat ꝙ deberet mori aliqua morte suauissima. i. mitiori modo ceteris hominibus. Sed vt dicit

est nesciebat moduȝ: tempus ⁊ locuȝ. Sȝ videns tot ⁊ tanta de fillio suo cõseruabat oia in corde suo conferẽs: ex quibus oriebatur ⁊ initium sumebat dolor in anima sua: Et sic patet tertia particula prime partis.

Particula. 4. in qua ponũtur cause ꝓpinque suspitionis btẽ virginis de morte filij.

Quarta consideratio in ista parte dicitur doloris beate virginis propinqua suspitio. Circa quaȝ sciendum ꝙ tres fuerunt cause dantes beate virgini suspitionem: ꝙ mors filij sui appropinquaret. ¶ Prima causa fuit iudeoruȝ iniqua ꝑsecutio: Nam vt vidit infamias ⁊ persecutiones quas iudei filio suo inferebãt: suspicari cepit ne gladius passionis appropinquaret: Audierat eni ꝙ voluerũt eum precipitare de supercilio montis: vt patet Luc. 4. Item voluerũt eum lapidare: ipse auteȝ abscondit se ⁊ exiuit de templo: vt patet Jo. 8. Et multa alia de quibus habes Jo. 6. et successiue vsqȝ ad. c. 13. maxime quãdo suscitarat Laçarum. Jo. xi. in die veneris ante dominicã de passione: propter quod die dominico sequenti: que propterea nominata ẽ dominica de passione fuit factum primum consilium de morte Christi: quod consilium non est credenduȝ fuisse absconditũ matri sue. Sed quia nondũ eius hora venerat recessit de Bethania ⁊ iuit Effrem ciuitatẽ paruaȝ: ⁊ ibi fecit multa mirabilia: vt patet Math. 19. Sed anteꝙ iret: pie credendum est ꝙ a matre sua vna cuȝ Maria magdalena cuius fratreȝ suscitauerat fuerit rogatus ne ab eis discederet: sed secuȝ manere vellet quaruȝ precibus nõ acquiescens: sed per verba generalia ipsas confortãs magnã suspitionẽ in mentibus earũ generauit. Recedens igitur nec vsqȝ ad dieȝ sabbati palmarũ reuertens matreȝ suam cũ magno dolore ⁊ suspitione dimisit. Die autẽ sabbati ante palmas venit christus in Bethaniaȝ vbi erat mater sua: pre multitudine lachrymaruȝ ac infinitis doloribus multuȝ corpe fatigata: vt per suaȝ presentiaȝ amaritudinẽ matris refocillaret ⁊ doloreȝ aliqualiṫ mitigaret: In isto autẽ sero parauit cenam Jesu Maria magdalena ⁊ Martha in domo Symonis leprosi: vt patet Joan. 12. Math. 16. et Mar. 14. In qua cena fuit Symon leprosus ⁊ Laçarus resuscitatus. Et dicit Aug. ꝙ ipse narrauit multa de penis inferni ⁊ purgatorij: ⁊ de statu sanctorũ patruȝ in lymbo Cuȝ autẽ christus in hac cena esset Maria magdalena accepit librã vnguenti nardi spicati. i. de spicis ⁊ folijs confecti ⁊ vnxit pedes Jesu. ⁊ reple. est dom. ex odo. vnguenti. Jo. 12. Dixit ergo iudas auaricia duct⁹: q̃re hoc vnguentũ non venijt. 300. denarijs: et datuȝ est egenis? Dixit auteȝ hoc non quia de egẽis pertinebat ad euȝ: sed quia fur erat ⁊ latro: et loculos habens: et ea que mittebãtur portabat. Et lȝ hoc ideȝ alij discipuli dixerint: tamẽ iste vt dictũ est: auaricia dixit: illi auteȝ egenoruȝ pietate dixerunt. Ratio auteȝ quare christus iudaȝ in discipulorum collegio elegit cuȝ sciret ipsum esse fureȝ ⁊ latronem est ꝑm Augusti. vt adiplerẽtur scripture de morte christi: que esse debebat redẽptio nostra. Preterea vt ostenderet ꝙ de⁹ quãtuȝ est de se vocat omnes ad salutẽ. Itẽ ad ostendendũ ꝙ in ecclesia militãti congregati sunt boni ⁊ mali: ⁊ ꝙ realiṫ dantur malis bona tẽporalia sicut iude: sed bonis reseruanṫ bõa celestia. Hui⁹ habeṫ figura Gen. 9. de Abrahã qui dedit bona mobilia filijs concubinarũ: filio autẽ legitimo nihil tunc dedit: quia hereditatẽ reseruauit. Uidẽs igitur Jesus iude ⁊ alioruȝ murmurationẽ dixit. Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonũ operata est in me: Sinite illam: vt in die sepulture mee seruet illud. Pauperes enim semper habebitis vobiscũ: me aũt non semper habebitis. quasi di. Si tu iuda ⁊ vos alij nõ vultis benefacere: nolite alios benefacientes impedire: quia scriptum est. Benefacienteȝ ne ipedias. Huiusmodi aũt vnctio figurata est Nũe. 7. vbi habetur: ꝙ cum tabernaculũ esset impletũ: vnxit eum Moyses quod sine dubio figurabat christũ Iteȝ Leui. 8. habetur. ꝙ Aaron anteꝙ ad altare accederet vt deo offerret: erat iunct⁹ spatio dieruȝ. 7. Sic ⁊ christus debuit septima die anteꝙ ascẽderet ad altare crucis perungi. Que omnia considerans beata virgo: ⁊ in corde suo conferens pre suspitione incipiebat dolere. Sequẽti ꝟo die. i. in dominica palmarum: vt patet Jo. 12. Math. 21.

Lu.19. Mar.xi. Venit Jesus sedēs sup pul
lum asine ⁊ sūmo honore receptus est. Sed
omnes isti honores in ista die versi sunt sibi
in contumelias. Sed de hoc latius dicemus
alīs. Tunc enim impleta est prophetia Hie
remi.9. scripta. Ecce rex tuus venit tibi iu
stus ⁊ saluator. ⁊ ipse pauper: ⁊ sedens super
asinaꝫ ⁊ pullum asine. Jllo autē die cum se
ro factuꝫ esset redijt ieiunus in Bethaniā
cum discipulis suis: neminēꝫ eniꝫ inuenerat
in Hierusaleꝫ qui eum ad potuꝫ aque frigi
de inuitaret. Qđ considerans mat̄ Jesu ma
gis dolere cepit: Unde ⁊ filiū rogauit dicēs
Fac mestissime matri tue hanc gratiaꝫ fili:
quam toto conatu deposco: vt amplius istis
diebus non reuertaris in Hierl̃m. Cui cuꝫ
reuerentia christus respondit. Patienciam
habeas i̅ me mater mea quia tēpꝰ est vt ad
impleantur scripture. Naꝫ Esa.j. scriptum
est. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi autē spre
uerunt me. Et.5.c. iteruꝫ dicit̄. Quid debui
facere vinee mee ⁊ nō feci? Expectaui vt fa
ceret vuas: fecit autē spinas. Non igit̄ mi
reris si vinea huius populi nō faciat fructū
bonuꝫ: quia sunt a me separati qui suꝫ vitis
vera. Quo audito beata virgo magis doluit
⁊ tenerrime flere cepit: sed vt cūq̄ a filio cō
fortata vna cum illo ad cenaꝫ perrexit: s̄ cre
do ꝙ pre nimio dolore parum comedit.
¶ Die autem lune s̄m Math. vbi supra. ⁊
Mar.xi. ⁊ Lu.20. Tempestiue surgit Je
sus ⁊ iterum iuit Hierusaleꝫ: ⁊ cum esset in
templo predicauit: ⁊ s̄m cronicas: i̅ isto die
adduxerunt scribe ⁊ pharisei mulierē i̅ adul
terio deprehensaꝫ: ⁊ alia multa fecit. De se
ro auteꝫ iteruꝫ venit ieiunus in Bethaniaꝫ
et inuenta matre reuerenter eam salutauit.
Et mater respōdit. Quomodo potest mihi
dari salus cuꝫ timeam te subito esse moritu
rum: Salteꝫ ante morteꝫ tuaꝫ corporalis p̄
sentia tua mihi non deesset. Quomodo eni̅
fili mi possum non dolere: cuꝫ videam ꝙ tu
es panis viuus angeloruꝫ: ⁊ q̄libet die sis sic
famelicus: nec sit aliquis qui tibi aut panem
aut aquam ministret. Cui christus: mater
dilecta confortare: quia ego in hoc mundo
sū medicus: ⁊ medicina humani generis: me
dicinam auteꝫ oportet esse morbo contrari
am. Et ideo ego qui sum quies fatigor: vt
detur lassis requies. Ego qui sum veritas de
falso accusor: vt deinceps viā veritatis ostē
dam: quibus verbis generalibus dolor ma
rie augebatur. ¶ Die auteꝫ martis de ma
ne etiam reuertitur Jesus Hierusaleꝫ ⁊ ve
niens ad templuꝫ tota die predicauit: ⁊ cum
principibus sacerdotuꝫ et phariseis multas
disputationes habuit. Jn hac proposuerūt
principes in qua potestate demonia eijceret
⁊ campsores de templo expelleret: herodia
ni vero de tributo cesaris Math.22. Phari
sei auteꝫ de maiore legis mandato ibidem.
Et de multis alijs que longuꝫ esset enarra
re. Quibꝰ omnibus christus imposuit silen
tium sapienter respondendo. Jn hac etiam
die christꝰ multas parabolas proposuit .s.
de filio prodigo. Luc.15. Et de laboranti
bus qui occiderunt filium patrisfamilias.
Math.21. Unde in fine omnium dixit: ꝙ
ab eis occidendus esset: Quapropter volue
runt eum tenere: sed abscondit se ab eis: q̇a
nonduꝫ venerat hora eius. Cuꝫ autem iret
in monteꝫ oliueti cum discipulis suis: predi
xit eis vniuersale iudiciuꝫ mundi: vt patet
Math.25. Et in fine verborum dixit eis.
Scitis quia post biduum pascha fiet: ⁊ filiꝰ
hominis tradetur vt crucifigatur. Et lꝫ hoc
multotiens dixerit eis: nunq̄ tamē ita deter
minate sicut nunc. Nam hoc verbum dixit
die martis de sero: quia agnꝰ paschalis die
Jouis sequenti debebat manducari. quādo
s. initium erat magne solēnitatis que erat in
parasceue. i. in feria sexta: sed quia christus
propter multas occupationes vltra solitum
tardauerat venire ad hospitiuꝫ: Quaprop̄
cōsidera anima deuota in qua anxietate de
bebat esse mater sua quando preteribat ho
ra sua consueta aduentus sui. Puto eniꝫ ꝙ
tunc credidit filium suum esse captuꝫ. Unde
ad mariaꝫ magdalenam cuꝫ multis lachry
mis recurrens inuitauit eam vt secuꝫ vellet
ire versus Hierusaleꝫ lachrymando ⁊ suspi
rando: mater Jesu tacite plorando dicebat.
Fili mi: cur me ita cito dereliquisti? Ma
ria vero magdalena clamando vociferabat
O magister mi: cur tam cito te perdidi.
Quas a longe audiens Jesus: Etiam ip
se ingemuit: Quapropter credo vt aliquos
ex discipulis suis: Ut puta: Petrum: et

Joannem ante ipsum ad matrez suaz mise-
rit ad eius aduentuz annunciandũ: Quibꝰ
visis considero ꝙ beata mater magis inge-
muit: nec illis pre dolore loqui valens: dolor
in ipsa incrementuz accepit. O beata virgo
dolorosa quid facies in monte caluarie: qñ
videbis filiũ tuũ in cruce suspensuz: vulnera
tum: cruentatũ ⁊ mortuũ: si nũc pro modi-
co vel nihilo ita doles: ita igemiscis: ita plo-
ras? Sed hec sunt initia dolorũ. Interea ve-
nit Jesus vtiqȝ pre cõpassione matris inge-
miscens ⁊ plorans. Quo appropiquato ma-
tri cecidit ad pedes Jesu mater eius lachry-
mando: suspirãdo: nec aliquid pre dolore di
cendo: ⁊ p̄sentia et verbis Jesu aliqualiť re
creata surgendo: Bethaniã ambo preterũt
ambo ingemiscentes: ⁊ pauca pre nimio do-
lore dicentes. Plorabant tũc apostoli oẽs:
quos Jesus reprehendebat: sed nec ipse cum
eis continere valebat: plorabat Maria ma
gdalena ⁊ vociferando clamabat. Tandez
post multas lachrymas preparata est cena: in
qua fuit maior cibatio lachrymaruz ꝙ̃ alia
rum reruz. Non enim pre dolore comedere
poterant. Audiens autez Maria ab apo-
stolis: ꝙ filium suuz voluerũt lapidare iu-
dei magis ac magis timuit doluitqȝ valde.
Hec eniz fuit prima causa suspitiõis. ¶ Se
cunda ꝟo fuit predicationis cessatio. Nam
die mercurij sequenti in mane non iuit Je-
sus more solito ad predicanduz. Quo facto
creuit suspitio virginis. Ratio autem qua-
re illo die non iuit ad predicandum fuit ẜm
docto. vt daret locum proditionis iude tra-
ditori. Nam illo die principes sacerdotũ et
seniores populi in disputationibus nõ occu-
pati in atrium principis sacerdotũ: qui vo-
cabatur Cayphas consiliuz fecerunt vt Je
suz dolo caperent ⁊ occiderent. Dicebãt au-
tem. Non in die festo: ne forte tumultus fie
ret in populo: vt patet Math. 26. Due enĩ
fuerunt cause mortis christi. Prima fuit in
uidia iudeorum: quia vt patet hic: ⁊ etiam
Joan. xi. dicebant. Quid facimus: quia hic
homo multa signa facit? Si dimittimus eũ
sic omnes credent in eum. Secũda causa fuit
auaricia iude: quia isto die accessit ad consi-
lium di. Quid vultis mihi dare ⁊ ego eũ vo
bis tradam? Qđ autez hoc die fuerit appro-
bat ecclesia que in ipsa die legit prophetiam
Esa. 62. vbi dicitur. Ecce merces eius cum
eo ⁊c. Unde solent pleriqȝ deuoti in isto die
ieiunare et a carnibus abstinere in cõmemo
rationez huius venditionis. Et quia vnguẽ
tuz expensum in persona christi extimatum
fuerat a iuda. 300. denarijs: vt decimaz par
tem lucri more suo habere posset. 30. argen-
teos pro proditiõe sua quesiuit. Unde vt ibi
dem dicitur. Constituerunt ei. 30. argente-
os. Unde quidaz deuotus doctor inquit. O
iuda cur non vendidisti matrẽ cum filio: vt
quorum erat inseparabilis et indissolubilis
amor et charitas: ꝯformis fieret passio vtri
usqȝ. Que verba confirmat Augusti. dicẽs
O iuda inique mercator: o iuda auare pessi
me: potuisti petere a matre eius. 30. argen-
teos: ⁊ ipsa hostiatim eundo ipsaz pecuniã
inuenisset anteꝙ̃ sic turpiter ipsuz filiuz suũ
vendidisses. Hec ille. Hec igitur fuit secun-
da causa suspitionis: predicationis cessatio:
consilij congregatio: ⁊ proditoris recessio:
q̃ nõ erãt ignote ipsi beate virgini. ¶ Ter-
tia causa suspitionis fuit Marie magdale-
ne et aliorũ apostolorum afflictio: quia bea
ta virgo vidẽs magdalenaz magis solito af
flictam: suspicata est ne aliquid sciret de fi-
lio suo: vidensqȝ apostolos magis solito af-
flictos suspicata est ne aliquid scirent đ mor
te sui filij. Tribus enim vicibus reuelarat
christus discipulis suis mysteriuz passionis
sue: sicut patet Math. 20. vbi diciť: ꝙ ascẽ-
dens Jesus Hierosolymã assumpsit. 12. dis
cipulos suos secreto ⁊ ait. Ecce ascendimus
Hierosolymaz ⁊ filius hominis tradeť p̄n.
sacer. et scri. ⁊ condẽ. eum mor. ⁊ tra. euz gẽ.
ad illuden. et flagellan. et crucifigen. ⁊ ter-
tia die resurget. Similem reuelationem fe-
cit. Math. 13. et Luc. 17. sed precepit eis ne
cuiꝙ̃ dicerent. Quia ꝟo non dixerat eis tem
pus: credentes forte hoc negocium in longũ
transire non multuz affligebantur. Isto au
tem die mercurij: quia sero precedenti audi-
erant ab eo vt dictum est supra: quia post bi
duuz pascha fiet: et filius hominis tradetur
vt crucifigatur. Math. 26. magis solito af
fligebantur. Unde nec credere poterant nec
insimul stare: et colloqui volebant: nec i con
spectu matris nec christi propter multitudi-
nem lachrymaruz compere volebant. Que
omnia videns beata virgo vehementer su-

ſpicabatur mortem filij ſui appropinquare
Unde ⁊ dicebat. Heu me: gladius paſſionis
appropinquat: Heu me miſera mater ꝙ̄ cito
tempus illud aduenit: Heu me infelix ꝙ̄ cito
perdam filiuz meuz. Ibat enim ad magda-
lenam ⁊ plorans dicebat. O ſoror mea: ſcis
ne aliquid de filio meo dic mihi. Que vtiqꝫ
plorando reſpondebat. Non poſſuz tibi ali-
quid dicere mater mea magiſtra mea ⁊c̄. ni
ſi ꝙ res male ſe habet: ⁊ nihil boni intereſt.
Similiter adibat apoſtolos dicens. O filio
li mei dulciſſimi quid habetis? quid ploratꝭ?
quid lugetis? quid fletis? Itidez quod mag
dalena reſpondebāt, ⁊ propter preceptuz do
mini aliquid dicere nō audebant: ſed ſingul-
tibus ⁊ lachrymis aperte negociuz ſignifica
bant: quo fiebat vt dolor virginis vehemē-
tiſſime augeretur. Et ſic patet quarta parti
cula huius prime partis.

Particula. 5. in qua ponitur reuelatō paſ
ſionis chriſti facta beate virgini: ꝑ ipm filiū

q Uinta huius partis cōſideratio di-
citur annūciatio: quia predictis ex-
pletis nō valens beata virgo aliq̄d
certitudinaliter a maria magdalena: vel ab
apoſtolis de morte filij ſui aliqua via ſcire:
tunc humiliter ⁊ lachrymoſe abijt ad filium
ſuuz amplexando euz: ita vt etiam Jeſus ſe
continere non valeret: et genuflectens beata
mater rogabat eum di. Fili mi dulciſſime ꝑ
illuz timorez ⁊ laborez quē ſuſtinui in fugiē
do ⁊ portando te in egyptū: per illū imēſuz
amorez filialem quem erga me te habere co-
gnoſco dic mihi: quid eſt futuruz de te. Tu
eniz es filius dei: tu nihil ignoras: tu omnia
noſti: nulla te latet cognitio: quid de te face-
re decreuerunt iudei. Tunc filius eius dul-
ciſſimus precibus matris motus: per totam
iſtaz noctez ſecreto loco cuz ipſa matre ſe re
ſtringens peculiariter ⁊ vltra ſolituz collo-
quens tria ſibi ſecreta reuelauit. ¶ Primū
ſecretuz fuit ꝙ die ſequenti capiendus erat
⁊ moriturus. Unde conſiderare poſſumus
ꝙ dulciſſime matri ſue ſic diceret. Benedi
cta virgo mater dulciſſima: q̄a mane ſeq̄nti
a te ſum receſſurus: ⁊ iturus velut agnus ad
mortez: accipe quam vis cōſolationez d̄ car
ne puriſſima quaz mihi donaſti. Jam am-
plius tecuz cum hac carne mortali familia-
riter manere non potero. Tēpus eniz pro-
pe eſt vt quicquid prophete dixerūt de me ꝑ
iudeoruz nequiciam adimpleatur. Ad que
verba velut exanimis ⁊ mortua: virgo vir-
ginuz iam effecta per magnū ſpatium loqui
non potuit: ſed a locutione filij blandiſſima
viribus vtcunqꝫ reſumptis clarius hoc ne-
gocium intelligere voluit. ¶ Secundum
igitur ſecretuz ei reuelatum fuit qua morte
eſſet moriturus: quia debebat tradi: capi: li-
gari: conſpui: flagellari: ⁊ tandez hora ſexta
crucifigi in monte caluario: ⁊ ibdez ipſa vi-
dente mori ⁊ occidi. O mater dei doloroſa
ꝙ̄ amara nūciatio fuit iſta. Sufficiebat .n.
tibi cōdolere ⁊ poſt dolere: ⁊ nō ante dolere
Pertranſiuit enim gladius paſſiōis filij tui
prius animaz tuam ꝙ̄ carnez ſuam. Conſi-
dera anima deuota ſi potes: quantus in illa
nunciatione dolor: in illa virginali anima ē
ortus. Credo enim ꝙ tunc clamoroſas vo-
ces continere non valuerit: ita vt apoſtolos
⁊ magdalenaz etiam ad lachrymas ⁊ voces
excitaret: Tunc tota ila domus plena erat
vocibus doloratiōnis et lachrymis plus ꝙ̄
credi poteſt. ¶ Tertiuz ſecretū ei reuelatū
ad mitigânduz virginalez dolorez fuit ipiꝰ
glorioſa reſurrectio. Credo eniz tūc filium
dixiſſe matri: Noli timere mater: quia ter-
tia die glorioſus reſurgaz non ampliꝰ mori
turus. Et tu igitur benedicta mater confor-
tare: quia cito videbo te ⁊ gaudebit cor tuū
Et ſic patet quinta particula prime partis.

Particula. 6. in qua ponitur quedaz do-
loroſa diſceptatio inter matrez ⁊ filiū.

s Exta conſideratio dicitur doloris
virginis fugatio. Circa quaz ſcien
dum ꝙ predictis beata virgo intel-
lectis ⁊ auditis tres diſceptationes fecit cuz
filio ſuo: tres petitiones cum poſtulādo ad
effugânduz iſtuz dolorez. ¶ Prima diſce-
ptatio fuit ꝙ non deberet mori petens: vt
non moreretur. Unde conſidera ipſaz loq̄n-
tem ad filiuz et dicentez. Fili mi dulciſſime
lȝ peroptez tota ratione humani generis re-
demptionez: tamē hec ſupportare nō valeo
vt te iudei hac de cauſa puruz ⁊ innocentez
occidāt: nec hoc fieri debet: quod multis ra-
tionibus oſtendere conabor. ¶ Primo ra-
tione iuſticie. Nam ipſa iuſticia ſic diffiuit.
Juſticia eſt rectitudo voluntatis reddens
vnicuiqꝫ quod ſuuz eſt. i. ſm ꝙ vnuſquiſqꝫ

meruit. Si igitur reddit vnicuiq; quod me
ruit:: tunc solũ iniustis dabit suppliciuz: iu/
stis ꝓ ⁊ innocentibus dabit premiuz: ⁊ per
consequẽs tibi iustissimo necdũ debere mor
tis suppliciuz: sed ⁊ gaudiuz sempiternum.
Naz ⁊ scriptura sacra hoc affirmat. Scri/
ptuz est enim Exo. 23. Justuz ⁊ innocentez
non occidas. Et Daniel. 12. Jnnocentem ⁊
iustũ non interficias. Et Ezechiel. 18. Aia
que peccauerit ipsa morieẗ: Sed tu fili mi
innocentissim⁹ es nec vnq̃ peccasti: ergo tu
nõ debes mori. ¶ Secũdo hoc idem probo
ratione misericordie. Naz misericordia est
miseris dans corda. i. cordialiter se exponẽs
vt subueniat existentibus in miseria: ⁊ maxi
me iustis ⁊ inocẽtibus: sed maxima miseria
homini ĩpossibilis in hac vita est mors iniu
ste ⁊ iniq̃ illata: ergo ⁊ tibi fili mi succurret:
quia innocens es ⁊ sine culpa. Non solũ igi/
tur nõ te iudicabit ad mortez. imo si ali⁹ te
iudicaret totaz ad te liberandũ se exponeret
¶ Tertio hoc idez probo ratione obedien/
tie. Naz circa illicita non debet esse obedien
tia: sed te mori est illicitũ: cuz idẽ propheta
dicat. Filius nõ portabit iniquitatez patris
⁊ multo minus sui hostis: ⁊ genus hũanuz
est tibi publicũ inimicuz: quia voluit surri/
pere dignitatez ⁊ sapientiam tuã: igiẗ nulla
obedientia pro eo mori debes. ¶ Quarto
hoc idem probo ratione nature assũpte. nã
natura que est vite cõiuncta vinculo indisso
lubili non debet mortẽ sustinere: sed natura
hũana in te cõiũcta est vite. s. tibi qui vt Jo.
14. scribitur. Es via veritas ⁊ vita. Et etiã
vinculo indissolubili: quia quod semel assũ
psisti nunq̃ dimittes: igitur natura tua non
debet mortẽ sustinere. ¶ Quinto hoc idem
probo rõne nature disposite. Jniustũ ẽ ⁊ ini/
quum inẗ sponsuz ⁊ sponsaz: vera mr̃imoni
ali copula coniũctos castissime viuentes si/
ne aliqua culpa diuortiũ celebrari: quod nõ
debet fieri nisi ꝓpter adulteriũ: frigiditatez
aut aliquod maleficiũ sicut habeẗ. 32. q. 2. c
de bñdicto. 7. q. 6. c. nihil. ⁊ de frigi. ⁊ male.
c. fina. Sed inẗ corpus tuũ purissimũ se hñs
per modũ sponsi: ⁊ aĩaz tuaz per modũ spon
se vera spũalis copula mr̃monij ⁊ indissolu
bili vinculo cuz diuinitate cõiunctos nũq̃
fuit aliquod iurgiuz: aliqua cõtrarietas: ali
qua rebellio: siue aliqua culpa: imo semper
equissima fidelitas ⁊ dilectio sine fine: ẽ ini/
quũ ⁊ iniustum est vt tu moriaris: cũ ꝑ tuaz
mortez fieret eorum ab inuicez separatio.
¶ Sexto hoc idem probo rõne sapiẽtie: q̃m
opifex qui per duas vias potest ꝑuenire ad
cõplementum sui operis: quarũ vna est ho/
nesta ⁊ virtuosa: altera abhominabilis ⁊ de
formis: debet deformez relinquere ⁊ hone/
stam sequi: sed tibi tanto opifici possibile est
per viaz honestam saluare genus hũanuz:
idcirco sequiẗ q̃ ad id opus excellentissimũ
per aliaz viam q̃ per mortez tuaz debeas ra
tionabiliter peruenire. ¶ Septimo ⁊ vltio
hoc idem probo ratione inimicitie. Naz qui
habet rectaz intentionẽ: nõ debet adimplere
intentionem prauã alicui⁹: ⁊ maxime inimi/
ci sui: sed tu habes fili mi intentionez iustaz
⁊ rectissimã: quia teste propheta. Sanctus
es in oĩbus operib⁹ tuis: ⁊ inimicus est dia/
bolus qui praua intentione procurat mortẽ
tuã: et per consequẽs nõ debes mori. ⁊ hec ẽ
prima petitio virginis. ¶ Secũda petitio ⁊
disceptio fuit: q̃ si nullatenus poterat euade
re mortez: saltẽ eligeret sibi aliquod genus
mortis honestũ ⁊ suaue. Non enim decet fi
li mi inquit mater: vt sanctissima caro tua
crudeliter a canibus iudeis laceretur: ⁊ san/
guis tuus preciosissimus velut humus effũ/
datur. Timeo enim fili mi ne sentiens gladi
um passionũ tuaruz pertranseat animã meã
¶ Tertia petitio ⁊ disceptio virginis fuit:
q̃ si nec hoc facere vellet: saltez hanc tertiã
gratiã sibi cõcederet: vt. s. prius ipsa q̃ fili⁹
suus moreretur: ne crudelissimam mortem
filij videre pateretur: vel sic stupefactam et
insensatam faceret: vt aliquem dolorem de
morte ipsius nullatenus sentiret. Scriptuz
est eniz: inquit mater ad filium. Honora pa
trem tuũ ⁊ matrem tuaz. Absit ergo a te fi
li mi: vt circa matrez tuam que te sine patre
genuit: suis vberibus lactauit: ⁊ in multis an
gustijs nutriuit: tantaz exerceas crudelita/
tem vt non exaudias vocem eius: Hec ⁊ his
similia dicebat mater ad filium vt dolorem
effugaret ⁊ gladiũ passionis euaderet: Sẽ/
sualitas autem hic loquebatur: nõ beate vir
ginis ratio: vt ex superioribus dictis in pri/
ma particula claret. Et sic patet sexta parti/
cula huius prime partis.

Particula septia ⁊ vltia i q̃ christ⁹ respõ-

det predictis petitionibus matris quibꝰ fit
vt ipsius virginis dolor augeatur.

Eptima ⁊ vltima particula seu con-
s sideratio dicit doloris beate virgi-
nis augmentatio: quia respondēdo
filius matri ⁊ predictas petitiones rōnabili
ter negādo magis ac magis creuit dolor ipsiꝰ
¶ Primo eniȝ ad primaȝ petitioneȝ: humi
lis ⁊ semper obediens filius respōdit matri
Quāuis possibile sit mater mea dulcissima:
per aliuȝ modū repare genus humanuȝ ꝙ̃
per morteȝ meaȝ: nihilominus necesse ē vt
ego moriar ex ordinatione patris mei: apud
queȝ nō est transmutatio nec vicissitudinis
obumbratio. Rōnes quare debeaȝ mori sūt
multe: quas propter tēporis breuitatē omit
to: quia iam hora est vt in Hierusaleȝ vadā
cum discipulis meis: et consūmentur oīa q̄
scripta sunt de me. De necessitate auteȝ passi
onis christi tractabitur in sermonario de tri
bus peccatis: dño ꝯcedente: propť quod hic
causa breuitatis omitto. ¶ Ad rōnes quas
assignasti iqť filiꝰ ad matrē sic rñdeo. Ad p̄-
mas. n. duas de mīa ⁊ iusticia dico ꝙ lȝ mīa
⁊ iusticia ñ ꝑmittant me inocenteȝ absolute
mori pro delictis meis: tñ permittūt pro de-
lictis alioruȝ: quia ⁊ si nō debeatur innocēti
pena ipso inuito: tñ sibi ipsi potest si se offert
volūtarie pro satisfactiōe aliēa. ¶ Ad ter-
tiam ꝟo de obedientia dico: ꝙ nequaꝙ̃ illi-
cita putari debet: quia maxima charitas est
mori pro inimico quā ostendere teneor ex sū
ma ꝑfectiōe mea. ¶ Ad quartam ꝟo de se-
paratione vite dico mater mea: ꝙ propter
morteȝ id quod semel assumpsi nunꝙ̃ dimit
tam: quia semꝑ caro ⁊ aīa mea coniūcta erit
diuinitati. Idcirco leo papa dicit. Tāta est
vnio dei et hominis: vt nec supplicio possit
detineri nec morte distingui. ¶ Ad quintā
auteȝ de diuortio ꝙ sine culpa nō debeat fi-
eri dico: ꝙ ⁊ si nō sit hec culpa mea: ē tamen
peccatuȝ primoruȝ parentuȝ: pro quibꝰ hāc
penaȝ volūtarie dispono suscipere. ¶ Ad
sextaȝ ꝟo de horribilitate pene dico: ꝙ lȝ sit
horribilis ⁊ deformis: est tamē magis vtilis
⁊ fructuosa: quod ego principaliť intendo.
¶ Ad septimā ⁊ vltimaȝ de volūtate dia-
boli dico: ꝙ non facio volūtatem eius: imo
totū oppositū quia per mortē meaȝ destruo
morteȝ eternaȝ: quā antiquus hostis cona-
tus est cōtra hūanū genus inducere: ꝓpter
que oīa de volūtate facio necessitatē: ⁊ ꝓpť
hūani generis salutē dispono ad mortē libēť
ire. Quibꝰ auditis magis dolorata ē mr̄: nec
sciebat q̇d āpliꝰ rñderet: nisi vt ad secūdam
petitionē saltē gratā rñsionem dare vellet.
¶ 2ᵒ igiť ad scđaȝ petitionē ipiꝰ ꝟginis iq̇t
filiꝰ ad mr̄eȝ. Nō recordaris mr̄ dulcissima
legisse ꝓphetias q̄ d̊ me loqūť: ipsas. n. ne-
cesse ē ipleri: ita vt nō trāseat iota vnū: aut
vnꝰ apex. Nō solū. n. ꝓpharūt ꝙ ego debeā
mori ipi ꝓphe: sed etiā modum passionis ⁊
mortis p̄dixerūt. Nūq̇d legisti mr̄ ꝓphetiā
Esaie. 53. scriptā. s. Nō ē spēs ei neqꝫ decor:
⁊ vidimꝰ eū ⁊ non erat aspcħs: ⁊ desideraui
mus eū despectuȝ ⁊ nouissimū virorū: virū
dolorū ⁊ scientē infirmitatē ⁊ q̄si abscōditꝰ
vultꝰ eiꝰ ⁊ despectꝰ: vnde nec reputauimus
eū: Uere languores nr̄os ipse tulit ⁊ dolorēs
nr̄os ipse portauit: ⁊ nos putauimꝰ eū q̄si le
prosuȝ ꝑcussuȝ a deo ⁊ hūiliatū. Ipse autem
vulneratus ē ꝓpter iniq̇tates nr̄as: attritꝰ ē
ꝓpť scelera nr̄a ⁊c̄. ibi. Nūq̇d etiā legisti mr̄
ꝓphetiaȝ Dauid ps. 21. scriptaȝ. Q̄m circū-
dederūt me canes multi: cōciliū malignātiū
obsedit me. Foderūt manus meas: ⁊ pedes
meos: dinumerauerūt oīa ossa mea ⁊c̄. Ista
eni verba mr̄ mea dcā sūt de me: ⁊ ipleri hn̄t
in me. Quibꝰ verbis auditis angustata mr̄
dolebat plus ꝙ̃ dici pōt: Dicebatqꝫ ad filiū
Multotiēs legi dictas ꝓphetias: s̄ vtrum
de te loq̄renť nō perpendebā: nūc aūt nouiť
audiendo magis angustor. Cui filius: Ne-
scis mater ꝙ sic oēs hoies ab Adam vsqꝫ ad
vltimū hoieȝ p̄ter me ꝑ naturā ⁊ te ꝑ gratiā
peccauerunt. Ita ego qui carneȝ meaȝ traxi
originaliter ab Adaȝ: ⁊ venio oēs homines
saluos facere: debeo in oibꝰ meis mēbris fla-
gellari. Cui mater dolorata inquit: Ergo
fili mi tertiā gratiā saltē mihi concede. ¶ 3ᵒ
igiť ad tertiā petitioneȝ rñdens ait filius ad
matrē: Nec tertiaȝ gratiā quā petisti: conce-
dere debeo: quia tunc debituȝ ⁊ filialē hono
rem erga matrem non seruareȝ: Oporteret
enim animā tuam in lymbo collocari: ibiqꝫ
expectare vsqꝫ ad ascensioneȝ meaȝ: quia pa
radisi ianua est clausa: nec aperiri pōt nisi ꝑ
meā mortē prius satisfactio fiat: q̇đ absit: qꝛ
sicut aīa tua ē imunis ab omni culpa: ita dȝ
eē a pena: q̇đ eē nō posset si añ me morereris.

Nec insuper mater mea congruuz est ꝙ tu
mater tante dilectionis nō cōpatiaris mihi
filio tuo. Omnes enim discipuli me derelin
quēt: tu sola remanebis: et si tu mihi ñ cōpa
tereris quis doloribꝰ meis cōpateret? Qui/
bus verbis dolorosa mater nimis commota
dolorosis fletibus singultibus atqꝫ suspirijs
annuit humiliter dicendo. Fiat fili mi vo/
luntas patris tui in te. Da mihi ante recessū
tuuz benedictionez tuam ⁊ genu flectens añ
filium: ⁊ filiꝰ ante matrez: magdalena ⁊ apo
stolis circūcirca plorantibus: christus cuz fi
liali humilitate dedit benedictionez suaz di/
lectissime matri sue in ipsa incipiendo signū
crucis. Tunc beata virgo lachrymosa leuā
do oculos ad celuz dixit. Unde veniet auxi
liuz mihi? sed fiat mihi misericordia tua sup
verbū tuz: quia sicut tu es verus dei filius:
⁊ ego sum vera mater tua purissima: ⁊ sicut
habes patrez in celis sine matre: ⁊ natus es
ex me matre i terris sine patre. ita benedicat
mihi anima tua. Cui christus pre teneritu/
dine non valens se continere dixit. Mater
mea tu es tota benedicta: quia a patre bene/
dicta es in celis: ab angelo benedicta es ī ter/
ris: ⁊ nūc denuo te mater mea benedico: va/
le igitur mater mea: angeli defendant te: spi
ritus sanctus ⁊ pater meus confortent te: et
sic dolorem ⁊ afflictionez tolerabis. Et vol
uens se Jesus ad magdalenam dixit: cōmen
do tibi matrez meam filia mea: associa eam
nec derelinquas: tene eam nec post me veni
re permittas: afflictioni sue mei ⁊ sui amore
subuenias. Tunc dolorata magdalena cla/
mare ⁊ lachrymas mittere cepit dicens. O
magister bone quid faciet sine magistro dis
cipula? quis me docebit ampliꝰ? quis me cō/
fortabit: quis me in via dei sustinebit? Cui
christꝰ: Noli timere filia: quia tertia die re/
surgam: ⁊ post matrez meam tibi primo ap/
parebo: et iteruz videbis me et gaudebit cor
tuum: Quibus dictis benedixit magdalene:
Laçaro: ⁊ Marthe ⁊ omnibus existentibꝰ
Et iteruz genuflectēs se ante virginē vtiqꝫ
matris benedictionem petijt: que amplexan
do collum eius: osculata est faciez: genas: os
caput: et omnia mēbra: lachrymas indesi/
nenter effundendo: suuz et filij dolorem au/
gendo. Quo tandē benedicto et vsqꝫ ad por
taz domus sociato ipso recedente cum apo/
stolis suis sola cum magdalena plena dolo/
ribus filio orbata remansit: O dura separa
tio: o amara discessio: o crudelis derelictio:
Quis hec sine mentis amaritudine cogitare
preualet. Sed hec dicta sufficiāt quo ad pri
maz partem principalem huius sermonis.

Pars secūda pricipalis huius sermonis:
in qua consideratur Jesus cum apostolis:
diuersa faciens: dicens: ⁊ docens.

SEcundo igitur in isto sermone cum
apostolo Paulo aspicientes Jesuz
cum apostolis suis in isto sacratissi/
mo die passionis ꝯsiderare debemus de ipo
christo septem mysteria cuz apostolis. Pri/
mo ipsum aspicientes apostolos mittentem.
Secundo ipsum aspicientes cum apostolis
cenantem. Tertio ipsum aspiciētes aposto/
lorum pedes lauantem. Quarto ipsuz aspi/
cientes apostolos cōmunicantem. Quinto
ipsum aspicientes cum apostolis dulciter lo
quentem. Sexto ipsum aspicientes aposto/
los confortantem. Septimo ipsum aspicien
tes apostolum osculo prodentem.

Particula prima huius secunde partis:
in qua ponitur a christo apostoloruz ad pre
parationem missio.

PRima igitur in ista parte conside/
ratio dicitur Jesu apostoloruz mis/
sio. Circa quam tria notare debe/
mus. Primuz dicitur Jesu cum apostolis
recessio: quia accepta benedictione filius a
matre recessit cum apostolis suis a Betha/
nia ⁊ iuit versus Hierusalem. Erat eniz fi/
guratum de christo. Exo. iz. Ut agnus. i4.
die mensis īmolaretur: et ipse iam dixerat.
Mat. 5. Non veni soluere legem sed adim/
plere. Ideo tanqꝫ agnus mansuetus nō sine
fletu ⁊ lachrymis recedens a matre ibat ad
victimam. Considera igitur anima deuota
virginem in Bethania remanentez: Jesuz
cum apostolis tanqꝫ gallina cum pullis suis
recedentem: et per illos montes in quibus
fui lachrymose perambulantem. ¶ Secun
dum quod hic notandum est dicitur cene ꝑ/
paratio. Nam veniens Jesus in mōtē oliue
ti: q̇ interest vt expresse vidi: inē Hierusalez
et Bethaniaz: ibiqꝫ sedēs cū discipulis suis
vocauit ad se secretarios suos. s. Petrum ⁊
Joānē aitqꝫ illis ꝫ Luc. zz. Euntes para
te nobis pascha vt mādūcemus. ¶ Circa q̄

verba sciendū ē ꝙ pascha aliqñ dicūť dies septē sequētes i qb⁹ comedebaꝫ açima vt ibi Nō introierūt ꝑtoriū ne ꝯtaminareꝫ ꝛ mū di mādūcarēt pascha. Aliqñ dicebatur pa/ scha vespera q̄ agn⁹ imolabaꝫ: vt ibi: Scitis qꝛ post biduū pascha fiet. Aliqñ ꝟo pascha dicebaꝫ ipse agn⁹: vt hic in isto loco. At il/ li dixerūt vbi vis parem⁹. s. agnū te figuran tē? Et dixit ad eos. Ecce itroeūtib⁹ vobis i ciuitatē occurret vobis hō amphorā aq̄ por tās: sequimini eū in domū i quā intrat ꝛ di cetis pr̄i familias dom⁹. Dicit magister vbi ē diuersoriū: vbi pascha cū discipulis meis mādūcē? Et ipse oñdet vobis cenaculū ma/ gnū stratū ꝛ ibi pate. Extimāt eni doc. qui dā ꝙ hoc cenaculū fuerit cuiusdā xp̄i disci/ puli secreti. Venerūt igiꝫ Petr⁹ ꝛ Joānes iussu dñi ad quēdā amicū in mōtē syon: vbi erat cenaculū grande stratū ad parādū pa/ scha. vñ text⁹ euāgelic⁹ sequiꝫ di. Eūtes aūt īuenerūt sicut dixit illis iesus ꝛ pauerūt pa/ scha. ¶ 3m qd hic notādū ē dr̄ dñi pn̄tatio: qꝛ dñs iesus cū alijs discipulis die iouis ad vespascēte iā die ciuitatē itrauit. vñ Mar. .14. Vespe aūt fcō venit cū. 12. Et Math. .6. Primū q̄rite regnū dei. Et orōne facta venit ad domū vbi cenatur⁹ erat cū discipul' suis. Et sic pꝫ ꝑma ꝑticula hui⁹ secūde ꝑtis

Particula 2a hui⁹ secunde partis in q̄ po nitur mitis iesu cū discipulis suis cenatio.

Secūda i ista ꝑte cōsideratio dicitur Jesu cū discipul' cenatio. Circa quā tria siliter notāda sūt. ¶ Primū dr̄ mēse ꝛ cene ꝑparatio. Nā cōgregatis disci/ pulis i quēdā solario suꝑiori: ꝛ vsq̄ i hodier nū diē apparet: vbi nūc ē eccl'ia nr̄a montis syon: ſm ꝙ habeꝫ i legēda bti Marcialis: qui ſm Bona. existēs discipulus in ꝑdicta cena seruiuit: fuit i terra mēsa disposita suꝑ vnā tabulā marmoreā de diuersis colorib⁹ que est adhuc rome in sancta scōꝝ: in cuius quolibet quadro vl' latere tres poterāt sta/ re ꝑsone: qꝛ ſm Bona. q̄ attestaꝫ se eā vidis se i q̄libet q̄dro ē lōgitudis duoꝝ brachioꝝ ¶ 2m qd hic notandū ē dr̄ discipuloꝝ cum iesu mādūcatio: qꝛ cū oīa essent in cenaculo parata: dilectissim⁹ ioānes ꝑdict⁹ q̄ sollicite ibat ꝛ redibat ad videndū ꝛ iuuandū i pre/ paratiōe ꝑfata venit ad dñm Jesū di. Dñe potestis cenare qñ vultis: qꝛ oīa sunt para/ ta. Intrant ḡ cenaculū oēs: lauāt manus ꝛ circūstātes bñdicunt mensaꝫ ioāne sedente iuxta dñm Jesum: tunc eis deferꝫ agn⁹ pa/ schalis. ¶ Sꝫ attēde ꝙ hic potes dupliciꝫ meditari. Vno mō vt sedeāt tres discipuli i vna quadro mēse ꝛ dñs humiliter i aliquo angulo: ita ꝙ oēs i vno catino comedere po terant. Alio modo vt stēt erecti cū baculis i manib⁹ comedētes agnū cū lactucis agre/ stib⁹ ꝛ alia obseruātes q̄ in lege mādabanꝫ. Exo. 12. Delato igiꝫ agno paschali asso: ac/ cepit eū ver⁹ ꝛ imaculat⁹ agn⁹ dñs iesus qui erat in medio coꝝ tāq̄ qui ministrat: scidit euꝫ in frusta: discipulis alacriter porrigit: ꝛ ad comedēdū ꝯfortat: ipsi ꝟo comedebāt sed alacritatē nō capiebant: semꝑ pauidine nouitas ꝯ ipsū dñm fieret. ¶ 3m qd hic no tādū ē diciꝫ amoris excessio: qꝛ in ista cena fuerunt excessiua amoris insignia: qd maxi me ostēdiꝫ in verbis iesu in cena dictꝭ. Naꝫ ſm Luc. vbi. s. Cenantib⁹ illis dixit: Desi derio desideraui hoc pascha mādūcare vobiſ cū anteq̄ patiar: dico eni vobis ꝙ ex h' non manducabo illud donec ipleaꝫ in regno dei Hec ibi. Aspice igiꝫ aīa mea bene ꝛ morose cūcta que dicunꝫ ꝛ fiunt: quā viscerosa sūt valde nec breuiāda sicut cetera facta dñi ie/ su sed dilatanda. O q̄tiens aīa deuota i illo sancto cenaculo dū ꝑsens existereꝫ: ꝛ de ista sanctissima cena mēoriā haberē teneꝝ factū est cor meū: effuderūt lachrymas oculi mei cū iesu ꝛ apl'is spūali mādūcatōe cenaui. O q̄tiēs tunc dixi: Vtinā bone iesu saltē i cena tua seruitor fuisseꝫ: sed fac me cenare in illa cena celesti: vbi cū apl'is tuis cena etña glia/ ris. Et sic pꝫ secūda ꝑticula hui⁹ secūde ꝑtis

Particula tertia hui⁹ secūde ꝑtis in q̄ po niꝫ a xp̄o pedū discipuloꝝ hūillis lauatio.

Tertia in ista ꝑte consideratio dr̄ a xp̄o discipuloꝝ pedes hūilis lauatio Circa quā etiā tria notanda sunt. ¶ Primū dr̄ a cena surrectio: qꝛ predictis expletis vt habeꝫ Jo. 13. Surgit dñs Jesus a cena: surgūt statim ꝛ discipuli ignorantes quo ire vellet. Ipse autē descendit in eadem domo cū eis in inferiorē locum: q̄ etiā nunc apte videri pōt: ꝛ ibi eos sedē fecit: ꝛ posuit vestimēta sua: ꝛ cū accepisset linthēū ꝑcin/ xit se: ꝛ aquā mittit in pelui lapideā: ꝛ cepit lauare pedes discipuloꝝ suoꝝ ꝛ extergere lin

theo quo erat precinct⁹. Et vt credit̄ icepit a proditore iuda: ꝓpter qḋ valde mirati sũt alij discipuli de ꝑsũptiõe iude: q̃ .s. sustinuisset sibi pedes a dño lauari: vnde disposuerũt oĩno refugere ne eis ipse lauaret pedes. Sȝ quid dixisset mater iesu si sciuisset filiũ suũ regem angeloꝝ flexis stare genibus ante iudam quasi ab eo postulans veniã? Credo q̃ vehemẽter doluisset ⁊ ingemuisset. O profunda humilitas: q̃ rerũ creator ante creaturã: domin⁹ ante seruũ: innocẽs ante peccatorẽ: magister añ discipulum genua flectat. Sȝ hoc fecit ꝓpter tria. Primo vt exẽpluȝ hũilitatis daret: ⁊ irã mollicia frangi istrueret. Secũdo vt exẽplũ dilectionis inimicoꝝ exhiberet. Tertio vt ipsũ iudã cõuerteret: qui tñ vt Pharao ampli⁹ indurabat̄. Uenit ergo ad simonẽ petrũ: ⁊ dicit ei Petr⁹: Dñe tu mihi lauas pedes. q. d. Absit vt ego sim tante ꝑsumptionis: vnde sequit̄. Non lauabis mihi pedes in eternũ. Respõdit ei Jesus Si nõ lauero te non habebis partẽ mecum. Qḋ audiens Petrus i ꝑsona sua ⁊ oĩum dixit: Dñe nõ tm̃ pedes meos sed ⁊ man⁹ ⁊ caput. Dicit ei iesus: Qui lot⁹ est .s. pctis mortalib⁹ non indiget nisi vt pedes lauet. i. affect⁹ a peccatis venialibus purificet. Multa alia hic possent dici que cã breuitatꝫ omitto.

¶ Secũdũ qḋ hic notandũ est dr̃ facti exẽplificatio: quia deinde accepit vestimẽta sua ⁊ cũ recubuisset iterũ sedens ad mẽse angulũ: iuxta se posuit Joãnẽ a latere dextro: deinde Petruȝ ⁊ Judã qui recedere querebat vt traderet eũ a latere sinistro. Et dixit eis: Scitis q̇d fecerim vobis? Uos vocatis me magister ⁊ dñe: ⁊ bñ dicitis. Sum etenim. Si g̃ laui pedes vr̃os dñs ⁊ magister: ⁊ vos debetis alt̄ alteri⁹ lauare pedes. Exemplũ eni dedi vobis: vt quẽadmodũ ego feci: ita et vos faciatis: hec ibi. Cõsidera g̃ aĩa deuota singulos actus cũ deuotione: inspice ⁊ admiratione intuere que gerunt̄. Jnclinat se sũme maiestatis ⁊ hũilitatis magister vsq̧ ad piscatoꝝ pedes: stat incuruatus ⁊ genib⁹ flexis corã ipsis sedẽtib⁹: lauat ꝓprijs manib⁹ ⁊ extergit ⁊ deosculat̄ oĩuȝ pedes. Sȝ illud supexaltat humilitatẽ q̃ ⁊ ipsi proditori cadeȝ obsequia prebet. O igit̄ admirãda ⁊ imitãda merito tãte hũilitatis ꝓfunditas. ¶ 3m quod hic notandũ est dr̃ ꝓditoris manifestatio: quia edentib⁹ discipulis iesus nõ mãducans sed suspirans: vt Math. 26. legit̄ ait̄ Amen dico vobis: quia vn⁹ vestrũ me traditurus est. Et cõtristati valde se inuicem respiciẽtes: ⁊ de quo dediceret hesitantes: qȝ vox ista vt gladi⁹ acutus in corda eoꝝ itrauit: ceperũt singuli dicere. Nunq̇d ego sum domine: At ille respondens ait: Qui intingit mecũ manũ in parapside hic me tradet: filius quidẽ hois vadit sicut scriptũ ẽ de illo Ue aũt homini illi ꝑ quẽ filius hoĩs traditur. Bon si erat illi si nat⁹ nõ fuisset homo ille. O iuda ꝓditor neq̇ssime quõ talia audire ⁊ sustinere poteras: qñ te a tãto malo ꝓposito reuocabas? O fili ꝑditiõis ait q̇dã doct. cur tanti tui reat⁹ grauedinẽ nõ consideras? Nam correctus emẽdationẽ nõ suscipis: minas illatas nõ metuis: ⁊ deprehensus in scelere tui reatus nõ erubescis: sed potius audaciã sumens ait: Nũquid ego sum rabbi? dic̄ rabbi: quia cõtinue docebat̄ ab eo: sed non dicit dñe: quia recessit ab eius dñio. Ait illi Jesus: Tu dixisti. O dñe iesu ex hac respõsione nõ indicasti: sed in magna suspitiõe discipulos posuisti: vñ Petr⁹ ait Joãni: Obsecro inquit interroga magistrũ: quis ẽ qui tradet te? Et Joãnes ait Jesu dñe q̇s est qui tradet te: ⁊ hoc dicens ⁊ audiẽs fore iudam ex porrectiõe buccelle intincte: qȝ vt patȝ Jo. 13. vbi ita habet̄. Rñdit iesus ioanni. Jlle ẽ cui intinctũ panẽ porrexero ⁊ cũ intinxisset panẽ dedit Jude simonis scariotis. Sȝ ne ampli⁹ vexaret eũ: sopitus supra pect⁹ iesu ioannes rñsum nõ dedit Petro: qȝ ꝑm Hierony. Si petrus hoc sciuisset dentib⁹ iudam decerpsisset. Sed iesus manifestauit hoc ioãni vt esset testis quõ iesus sciebat proditorẽ: ⁊ voluntarie moriebat̄. Nunc igit̄ conspice anima deuota dei benignitatẽ quõ suũ dilectũ discipulũ supra pectus retinet. Cõsidera etiã alios ex ista reuelatione tristatos nõ comedentes se inuicẽ aspicientes ⁊ super his cõsiliũ capere nescientes. Considera etiã iudam: dominũ maiestatis non verentẽ: nec beneficijs se conuertẽtẽ: sed obduratũ in iniquitate sua ꝑeuntẽ. Et sic patet tertia particula huius secũde partis.

Particula quarta huius secunde partis in qua ponitur christi discipuloꝝ cõmunicatio.

Quarta cōsideratio in ista parte dicitur a xp̄o discipulorū coicatio. Circa quā etiā tria notāda sūt. ¶ Primū dicit sacramēti institutio. Considerās eni dn̄s ex suo recessu q̄d chari⁹ relinqre posset, ꝑpter dignissimā charitatē suā tradidit nobis ⁊ reliquit semetipsum in cibū. Unde Jo. 13. scribit. Cū dilexisset suos in finē dilexit eos. Cū igit lotis discipulorū pedib⁹ recubuisset volens finē dare legalibus sacrificijs: ⁊ nouū incipere testamentū seipsum sacrificiū nostrū fecit. Et accipiēs panē ⁊ oculos leuans ad patrē: cōfecit altissimū sacramētū corporis sui. De q̄ institutione multa dici possent: q̄ cā breuitatis omitto. ¶ 2^m^ q̄d hic notādū est discipulorū coicatio: qui vt dicit Math. 26. ⁊ Luc. 22. confecto hoc sacramēto dedit discipulis suis ⁊ ait: Accipite ⁊ comedite hoc est corp⁹ meū. Et accipiens calicē grās egit ⁊ dedit illis di. Bibite ex hoc oēs: hic est sanguis meus noui testamenti: qui ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis effundet in re. pecca. Considera igit aīa deuota: quō diligenter fideliter ⁊ deuote predicta facit: ⁊ manib⁹ ꝓprijs coicat illam dilectā ⁊ bn̄dictā familiā suā: ⁊ tandē in amoris recordatiōe subiūxit Hoc facite in meā cōmemorationē: hoc eni est illud mirabile sacramentū q̄d aiam cum ipsum suscipit manducādo vel fideliter meditādo: totā deberet inebriare: ⁊ in ipsū dn̄z pre amoris ⁊ deuotionis vehemētia totalit trāsformare. ¶ 3^m^ q̄d hic notandū ē dr̄ ꝓditoris recessio. Nam postq̄ iudas sacramentū accepit: q̄d ei dn̄s dedit ꝑpter multas cās quas cā breuitatis omitto: tūc introiuit i eū sathanas f̄m Jo. 13. Ex quo dat intelligi q̄ indigne sumētes sacramētū eucharistie: nō virtutē recipiūt sacri: sed sup eos potestatē sumūt diaboli. Dixit ḡ illi iesus vt p3 ibidē. Q̄d facis fac citi⁹: hoc aūt nemo sciuit discūbentiū ad q̄d dixerit ei. s. hoc verbū. Quidā eni putabāt: quia loculos habebat iudas q̄ dixisset ei iesus. Eme ea que op⁹ sūt nobis ad festū: aut egenis aliq̄d daret. Cū ḡ accepisset ille buccellā exijt ꝯtinuo. Erat āt nox. Cū ḡ exisset dixit iesus. Nūc clarificat⁹ ē filius homis. ⁊c. ibi. Unde Ansel. loquit ad iesum di. Hoc totū māsuetudinis tuerat domine: vt ꝯfidū illū in cetu discipulorū detegere ⁊ cōfundere noluisti. Hec ille. Et sic p3

4ª ꝑticula hui⁹ secunde partis.

Particula q̄nta in qua ponit dulcis collocutio Jesu cū apostolis.

Quinta in hac pte cōsideratio dr̄ Jesu cum apostolis dulcis collocutio. Nā post pessimi ꝓditoris recessum fecit discipulis suis sermonē dulcissimū: vt p3 a fine. 13. c. Jo. vsq̄ ad. 18. eiusdē. In quo sermone tria per ordinē fecit. ¶ Primo eni suū discessū predixit di. Adhuc modicū vobiscū sum: sed non relinquā vos orphanos: vado ⁊ venio ad vos. Iterū aūt videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrū: hec ⁊ his silia: q̄ succincte ꝑtranseo dicebat eis que corda ipsorū penetrabāt totaliter. Nō enim de suo discessu poterant aliquid tolerare. Dicebat enim petr⁹: Dn̄e ad quē ibimus: verba vite eterne habes. Dicebat Thomas: Dn̄e nescimus q̄ vadis: ⁊ quō possumus viā scire? Dicebat Philippus: Domine ostēde nobis patrem. Quibus verbis respondebat dulciter Jesus cōfortans eos vt patienter aduersa tolerarent. Unde eis dicebat: Uenit hora et nunc est: vt ois qui interficit vos arbitret se obsequiū prestare deo: ⁊ hec facient vobis: quia nō nouerunt patrē neq̄ me. Et iterū dicit: In mundo pressurā habebitis: sed ꝯfidite q2 ego vici mundū. Et iterū. Si mundus vos odit: scitote q2 me priorē vobis odio habuit Mundus quidē gaudebit: vos ꝟo cōtristabimini: sed tristicia vr̄a cōuertet in gaudiū: ⁊ his similia. Secundo eos in virtutibus instruxit. Primo de charitate dicendo. Mādatū nouū do vobis vt dili. inui. sicut dile. vos. In hoc eni cogn. ho. quia estis mei di. si di. ha. adinuicē Jo. 13. Et iterū: Si diligitis me mādata mea f̄uate. Jo. 14. Et demū Sicut dilexit me pat ⁊ ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si precepta mea serua. ma. in di. mea. Maiorē hac dile. nemo habet vt aiā suā po. q̄s pro amicis suis. ⁊c. Jo. 15. ¶ Secundo instruxit eos de fide dicēdo: Non turbet cor vestrū: credite in deū ⁊ in me cre. In domo pa. mei māsi. mlte sūt. Et iterū: Non creditis quia ego in patre et pater in me est. Alioquin ꝑpter opera ipsa credite. Amē amē dico vobis q̄ credit i me opera q̄ ego facio ⁊ ipse faciet ⁊ maiora horū faciet. Jo. 14. Tertio instruxit eos de spe di.

Si abiero ⁊ ꝓparauero vobis locũ iterũ ve/
niã ⁊ accipiã vos ad meipsũ: vt vbi sum ego
⁊ vos sitis: ⁊ reliqua multa que breuitatis
cã omitto Jo. 14. ¶ 3º ꝓ eis orauit vt patet
Jo. 17. Finitis eñi oĩbus ꝓdictis surgens de
mensa flexis genibus: primo orauit ꝓ se di.
Nunc clarifica me pater apud temetipsum
claritate quã habui ꝑusꝙ mũdus eẽt apud
te. Secũdo orauit ꝓ oĩbꝰ crediturisĩ ipsũ
di. Ego ꝓ eis rogo non ꝓ mũdo: sed pro ijs
quos dedisti mihi: quia tui sunt. Tertio ora
uit ꝓ salute discipuloꝝ suoꝝ di. Pater sãcte
serua eos in noĩe tuo q̃s dedisti mihi: vt sint
vnũ sicut ⁊ nos. Cũ essem cũ eis ego serua/
bã eos in noĩe tuo. ⁊c̃. Et hic fuit hymnꝰ de
quo dicit̃ Math. 26. Et hymno dicto exie/
runt in montẽ oliueti. Considera igit̃ aĩa
deuota quõ efficaciter deuote ⁊ delectabiliter
loquens Jesus discipulis suis ĩprimit q̃ nar
rat: ⁊ pascaris in aspectu amenitatis eiꝰ atꝙ
verboꝝ. Considera etiã discipulos quõ stãt
mesti: capitibus inclinatis lachrymantes ⁊
suspiria dantes. Pleni eñi tristicia: ita vt de
hoc ipsa veritas ferat testimoniũ di. Quia
hec dixi vobis: tristicia ĩpleuit cor vestrum
Et sic patet 5ª ꝑticula huiꝰ secũde ꝑtis.

Particula sexta huiꝰ secunde partis: in q̃
ponit̃ apostoloꝝ a Jesu exhortatio ipsiꝰ Je
su tristatio et oratio.

Sexta in ista ꝑte cõsideratio dicit̃ a
Jesu aplõꝝ exhortatio ipsiusꝙ tri/
statio ⁊ orõ: vnde hic tria notanda
sunt. ¶ Primũ dicit̃ discipuloꝝ exhortatio
Nã sermone diuinaꝝ institutionũ iã ꝑliba/
to in cena surrexerũt oẽs dicente dño: Sur
gite eamꝰ hinc Jo. 14. Stabant eñi apl̃i ve/
lut attoniti ex verbis dñi di. ꝙ in ꝓximo tra
dendus esset. Proinde verbũ excitatiuũ emi
sit dominꝰ di. Surgite eamꝰ hinc. O quãtꝰ
pauor tunc in eos intrauit: nescientes q̃ aut
qualiter ire deberent: ⁊ de ipsius separatõne
plurimũ formidantes. Nihilominꝰ postea
locutus est eis cõplendo sermonẽ forte eũdo
per viam a cenaculo montis syon versus tor
rentẽ: ꝑ quã viam pluries transiui: longitu
dine medij miliarij. Considera igit̃ nũc aĩa
deuota discipulos eũtes post eũ: sicut moris
est pulloꝝ ire post gallinã. Tãdẽ completis
istis mysterijs: venit ẜm Jo. 18. trans torrẽ/
tem cedron in villã que dicit̃ gethsemani in
qua hortꝰ erat: in quẽ intrauit ipse ⁊ discipu
li eius. Et q̃uis dicat Luc. 22. ⁊ Math.
vbi supra ꝙ exierũt in montẽ oliuarũ huic
nõ cõtradicunt sed in idẽ redit. Ista eñi ocu
lata fide vidi. Nam torrẽs cedron ẽ fluuiꝰ
pluuialis transiens ꝑ vallem iosaphat inter
mediũ montis oliueti ꝓpe torrentẽ per iactũ
lapidis. Sciebat ⁊ iudas q̇ tradebat eũ locũ
qꝛ frequẽter ꝯuenerat illuc cũ discipul' suis.
Tunc cepit Jesus exhortari discipulos di.
Omnes vos scandalũ patiemini ĩ me ĩ ista
nocte. Math. 26. Scandalum autẽ pati in
xp̃o ẽ cadere ab eius fide atꝙ sequela. Scri/
ptum est eñi Zacha. 13. Percutiã pasto. ⁊ dis
o. gregis. postꝙ autẽ resurrexero precе. vos
in gali. Et tũc dixit simoni Petro ẜm Luc.
. 22. Simon Petre. Ecce sathanas expeti/
uit vos vt cribraret sicut triticũ: ego autẽ
rogaui pro te vt nõ deficiat fides tua ⁊ tu ali
q̃n ꝯuersus cõfirma frẽs tuos. Qui dixit ei
ẜm Math. vbi. s̃. Et si omnes scandalizati
fuerint in te: ego nunꝙ scandalizabor. Ait
illi iesus. Amen dico tibi: quia in hac nocte
anteꝙ gallus cantet: ter me negabis. Ait il
li Petrus. Et si oportuerit me mori tecum:
non te negabo. vbi glo. Quid dicis Petre
dupliciter peccas: quia omnibꝰ te preponis.
Et si oẽs scandalizati fuerint in te ego nũꝙ
scandalizabor. Et rursũ domino opponis
quia ille dicit. Tu me negabis: ⁊ tu dicis nõ
te negabo. Merito ergo cades. Gregoriꝰ
enim dicit hoc petrũ non dixisse ex presum/
ptione sed ex feruenti dilectione. Nam simi
liter ⁊ omnes discipuli dixerunt: ⁊ hortatꝰ
est eos di. Sedete hic donec vadam illuc et
orem. q. d. Etiam ⁊ vos vigiletis ⁊ vacetis
mecũ orationi. ¶ Secundũ hic notandũ
dicit̃ Jesu cõtristatio: quia ẜm Math. vbi
supra his dictis ⁊ assumpto Petro ⁊ duobꝰ
filijs zebedei cepit contristari ⁊ mestus esse.
Tunc ait illis: Tristis est aĩa mea vsq3 ad
mortem. Sustinete hic ⁊ vigilate mecum:
hec siquidẽ tristicia magnitudinẽ pretendit
amoris: vt in tãtũ sciamus diligi ꝙ leticia
tristaret̃ ꝓ nobis: sed terminꝰ huiꝰ tristicie
appositꝰ aiũ suspẽdit cũ dr̃: vsꝙ ad mortẽ:
vt mortẽ etnã oĩuꝫ viuiꝰ mortis victoria su
perari credamꝰ. O piũ ꝟbũ. O flebile ꝟbũ.

O amabilis vox. Tristis est aīa mea vsq3
ad mortē.i.tāta turbata ē q̄ ē mihi q̄si mors
C 3m hic notandū d̄r ozo. Nā auulsus ab
eis quātū ē iact⁹ lapidis: pcidit in faciē suā3
orans 7 dicēs: Paṫ mi si possibile ē trāseat
a me calix iste: q2 video oculis mentis mee
Judā venientē ad me pdendū: irā iudeoꝝ iā
paratā ad me capiēdū: 7 penas oēs q̄s passu
rus sū: 7 dolor sensualitatis vrget me. Incli
na ad me aurē tuā: 7 intēde voci dep̄catiōis
mee: q2 anxiat⁹ ē in me spūs me⁹: 7 i me tur
batū ē cor meū. Si aūt aliṫ tibi videaṫ: fiat
volūtas tua: 7 nō mea. vbi Aug⁹ ait: Do
cet hūanā volūtatē diuine volūtati cōforma
ri. Ubi nota s̄m oēs theologos. Q̄d in xp̄o
fuit q̄druplex volūtas. s. Volūtas carnis: 7
hec nullo mō volebat pati. Volūtas sensua
litatis: 7 hec remurmurabat 7 timebat: 7 iō
cepit cōtristari. Volūtas rōnis 7 hec obediē
bat 7 cōsentiebat. Nā iuxta Esa. 53. Obla
tus ē q2 ipse voluit. Et ideo dicebat: Nō sic
ego volo. s. s̄m volūtatē carnis 7 sensualita
tis: s3 sicut tu: cui ego adhereo volūtate rō
nis. Fuit etiā i eo volūtas diuinitatis 7 hec im
perabat 7 sniam dictabat. Et venit ad disci
pulos 7 iuenit eos dormientes: 7 dixit Pe
tro sic: Nō potuisti vna hora vigilare mecū
.q.d. vbi ē feruor tuus Petre: q̄ paulo ante
mori volebas p me: 7 p modicū tēp⁹ nō po
tuisti mecū vigilare? Et iō infert oib⁹ vigi
late 7 orate mecū ne intretis i tentationem.
2o iterū abijt 7 orauit di. Paṫ mi si non pōt
hic calix trāsire nisi bibā illū: fiat voluntas
tua. q.d. Tibi p̄r placuit me in mūdū mitte
re: vt p iiuria nobis ab hoie facta satisfacerē
Et statim cū voluisti dixi: Ecce ego vado:
7 i capite libri scriptū est de me vt facerē vo
luntatē tuā: sic volui: fiat volūtas tua. Sed
surge paṫ in adiutoriū 7 festina vt me adiu
ues: q2 repleta ē malis aīa mea: q̄d exponēs
Aug⁹ ait: Nō vitijs 7 pctis: s3 hūanis ma
lis. i. dolorib⁹ repleta fuit aīa xp̄i quibus ip̄a
compatiṫ carni. Vñ 7 magr in. 3. di. 15. ait:
Habuit enī xp̄s veꝝ dolorē 7 tristiciā in nā
hoīs: s3 non sicut nos q̄ sum⁹ mēbra ei⁹. Hec
ibi. Et venit s̄m Math. iteꝝ ad discipulos 7
iuenit eos dormiētes: erāt enī oculi eorum
grauati 7 ignorabant q̄d rn̄derēt ei. Unde
Ber. ait: O magna cōfusio. Nā ardēti⁹ de
siderāt seculares pnitiosa q̄ nos vtilia. Ala
crius ipsi currūt ad mortē: q̄ nos ad vitam
vñ cū discurrēt cum sollicitudine tradendi
xp̄m ipse Judas: tunc discipuli sōno graua
banṫ. 3o abijt relictis illis: 7 iteꝝ orauit eun
dē sermonē di. s̄m Mat. vbi. s̄. 7 s̄m Lu.
22. Fact⁹ in agonia plixi⁹ orabat. 7 fact⁹ ē
sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in
t̄rā. Considera igiṫ aīa deuota: q2 tunc fue
runt p̄sentata aīe Jesu oīa q̄ vētura erāt su
per eū: ita vt tot⁹ sanguis relictis mēbris ad
cor recurreret. Rō vō 7 sensualitas inuice3
disputabāt: siue amor 7 timor: q2 rō cū cha
ritate volebat ipsū mori. Sēsualitas aūt cū
timore recusabat: s3 charitas iiuncta cū rōe
vincētes sensualitatē cū tāto ipetu intraue
rūt ad cor: ita tumefaciētes illud q̄ expulit
totū sanguinē diffundēdo ipsū p oīa mēbra
q̄ ita fuerūt calefacta: q̄ apertis oib⁹ poris su
dor sanguinis decurrebat i terrā. vñ Aug⁹
ad Jesū loq̄ṫ di. Angustias q̄dē aīe 7 car
nis tue dñe Jesu indicat ille sudor sāguine⁹
q̄ orōnis t̄pe de scissima carne tua guttatim
decurrebat in t̄rā: vnde aīe tue tā vehemēs
timor? vñ tāti sudoris anxietas: 7 tā anxia
supplicatio? Nōne volūtariū p̄ri tuo sacrifi
ciū obtulisti? S3 ppterea vt maioris erga
te amoris stimulos habeam⁹ cū gratitudis
nālis carnis infirmitatē ei⁹modi indicijs i
te expādisti q̄b⁹ vere docemur: q2 languores
nr̄os 7 nō absq3 sensu doloris passionis se
mitā pcurristi. Vox enī illa vox carnis fuis
se phibeṫ nō spūs: p eo q̄ subiūxisti. Spūs
q̄dē pmpt⁹ ē caro aūt infirma. Hec ille. Cū
aūt sic oraret 7 anxiareṫ. Ecce angelus dñi
p̄nceps michael astitit confortans eū Luc.
22. nō v3 custodiēdo vl' aliquid iprimēdo
i xp̄m: s3 reuerēdo eū 7 cōgratulādo fortitu
dini ei⁹. Sicut hō nāliter cōfortaṫ i tribula
tiōe ad p̄ntiā amicoꝝ: cōfortās eū 7 di. Sal
uete dñe Jesu. Orōnē 7 sudorē vestꝝ sāgui
neū p̄ri vr̄o obtuli: i cōspectu toti⁹ curie sup
ne 7 oēs pcidētes supplicauim⁹ vt calicē hūc
trāsferret a vob: et rn̄dit: Nouit dilectissim⁹
fili⁹ meus Jesus: q2 redēptio hūani generis
quā sic optam⁹ sine effusione sanguis sui sic
decēter fieri nō pōt. Et iō si salutē vult aīa
rū oportet eū p ipsis mori. Tunc rn̄dit Je
sus angelo: Salutē aīaꝝ volo: idcirco mori
decerno. O amor indicibilis. O amor incō
parabilis: vt dei filius eligat potius mori q̄

perdaꝛ genꝰ hūanū. Et ait angelꝰ ad eū: Cō
fortamini igiꝛ ⁊ viriliꝛ agite. Excelsū enim
decet magnifica facē: ⁊ magnanimū ardua
strēnue tolerare: cito trāsibūt penosa: ⁊ per
petuo glīosa succedēt: ⁊ silia multa. Et sic pꝫ
sexta ꝑticula huiꝰ secūde ꝑtis.

Particula septima huiꝰ secunde partis ī
qua poniꝛ aplī iude proditio ⁊ Jesu captio

s Eptima ⁊ vltima in ista ꝑte cōside-
ratio diciꝛ aplī iude ꝓditio. Circa
quā tria notāda sunt. ¶ Primum
qđ hic notādū ē dr̄ saluatoris ꝓuisio: qꝛ xp̄s
vidit in spū iudā ātecedentē turbā ad ipsum
capiendū venietē. Et surrexit iā tertio ab orō
ne totꝰ anxius ⁊ sanguine madefactꝰ. O aīa
deuota: si fuisses in illa cauerna vbi corpora
liter fui: nūc mēte cōspiceres vna mecū Je-
sum tergētē sibi vultū: totūq; afflictū reue-
rēter cerneres: intimeq; cōpatereris: qꝛ non
sine ingenti acerbitate doloris hoc sibi con-
tingere potuit. Venit pꝰ hoc ad discipulos
suos ⁊ dicit eis: Dormite iā ⁊ requiescite. O
verus amor: vere in finē dilexit eos cū i tan
ta positꝰ agonia ꝓcurat eorum quietē. Vi-
debat aūt a longe aduersarios suos venietes
cū facibus ⁊ armis: nec tamē discipulos ex-
citauit nisi qñ ꝓpe ⁊ iuxta eos fuerunt. Tūc
aūt dixit eis: Sufficit: Venit hora ⁊ filius
hoīs tradeꝛ in manꝰ peccatoꝝ. Satis dor
mistis. Ecce qui me tradet appropinquat.
¶ Secūdū hic notandū diciꝛ ꝓditoris ap
propinquatio: qꝛ vt diciꝛ Math. 26. Ad-
huc eo loquēte: ecce iudas vnꝰ de duodecim
⁊ cū eo turba multa cū gladijs ⁊ fustibꝰ mis-
si a ꝑncipibꝰ sacerdotū ⁊ senioribꝰ ppli. Qui
aūt tradidit eū dedit eis signū di. Quēcūq;
osculatꝰ fuero ipse est tenete eū ⁊ ducite cau
te. hec ibi. Preuenit igiꝛ iudas pessimꝰ mer
cator: ne appareret q̄ ipse eēt de cōsortio ma
loꝝ ⁊ eis dedit hoc signū. Primo qꝛ mos erat
discipulis in recessu a xp̄o bñdictionē accipe
re: ⁊ in reuersione osculū pacis recipe. Se-
cūdo qꝛ Jesus assimilabaꝛ Jacobo minori ne
vnus ꝓ alio capeꝛ. Tertio ne posset aliquo
mō aufugere: ⁊ ne iudei deciperenꝛ in ipsius
trāsfiguratiōe. Venit igiꝛ iudas vt dicitur
Math. 26. salutās ⁊ di. Aue rabbi. Et os-
culatꝰ est eū. Dixitq; illi iesus Amice ad qđ
venisti? q. d. a me multa bñficia recepisti: ꝓ
pterea amicicie signo me tradis. Vbi deuo-
tus doc. Ber. ait: O iuda oīuz īmanissime
tu cito te dānationi ꝑpetue mancipasti: dīr
dicis tuo magistro. Aue: magistrum vocas
mētito ore: cuiꝰ doctrinā ⁊ correctionē tota
liter cōtēpsisti: mel portans in ore: ⁊ amari-
tudinē ⁊ venenū in corde. Hec ille. Sꝫ o ma
gna ⁊ imensa pietas xp̄i: amicū vocat suuz
ꝓditorē: vt suis dulcissimis verbis eiꝰ aīum
a malo reuocaret. vñ subdit vt dꝛ Lu. 22.
Osculo filium hominis tradis? ha iuda fili
mi. s. qui olim fuisti filius meus: quomodo
venis ad ꝑdendū patrē: ad extinguēdū lucē
ad vitam negandū: ⁊ ad amiciciā dissoluē
dā: ad magistrū tuū ⁊ pastorē occidenduz?
O quō effectꝰ malorū cōsiliator es? O iuda
quō es mihi ꝓditor amicus? O iniq̄tatis ꝑ-
petrator quō non timuisti eū ꝓditorie oscu
lari: qui tecū deus ⁊ hō in cena in eodē vase
comederat: ⁊ corā te misero genuflectēs pe-
des lauerat: ⁊ osculatus fuerat? quomō taz
cito ad ordinandū suam mortē processisti?
Bonū erat si natus non fuisses. ¶ Tertiū
hic notādū dꝛ Jesu captio. Qm̄ vt Jo. 18.
scribiꝛ. Jesus sciens oīa que ventura erant
super eū ꝓcessit ⁊ dixit ad eos: Quē queritis?
Responderunt ei: iesum naçarenū. Stabat
aūt ⁊ iudas cū eis. Vt ergo dixit: Ego sum
abierūt retrorsum oēs ⁊ ceciderunt in terrā
vbi Augꝰ ait: Vox sola turbā odijs ferocez
armis terribilē sine vllo telo ꝑcussit: repulit
strauit virtute diuinitatis latētis. Quid iu-
dicaturꝰ faciet si iudicādus hoc fecit? Quid
regnaturus poterit qui moriturꝰ hoc potu-
it. Hec ille. Hoc fecit xp̄s vt ostēderet q̄ spon
te moriebaꝛ. Iterū interrogauit eos dicēs:
Quē queritis? Illi aūt dixerūt iesum naça-
renū: dixi vobis qꝛ ego sum rñdit iesus. Si
ergo me queritis sinite hos abire. Tunc ac-
cesserūt ait Math. vbi supra ⁊ manꝰ inie-
cerunt in iesum ⁊ tenuerūt eū. Simō ergo
Petrus habens gladium: vt patet Jo. 18.
eduxit eum ⁊ ꝑcussit pōtificis seruū ⁊ absci-
dit auriculā eius dextrā. Erat aūt nomē ser
uo malchꝰ. Dixit ergo Jesus Petro: Mit
te gladium in vaginam: oēs eni qui gladiū
acceperint gladio peribunt. Calicē quem de-
dit mihi pater nō vis vt bibā illuz? An pu
tas qꝛ nō possum rogare patrē meū: ⁊ exhi
bebit mihi modo plus q̄. 12. milia legiones
angeloꝝ? Quō ergo implebunꝛ scripture: qꝛ
sic oportet fieri. q. d. vna legio fm Hieroᵐ.
est sex milia septigenti sexaginta sex: ⁊ vnus

angelꝰ interfecit. 25. millia armatoꝝ: nō igi-
tur oportet ꝙ tu me adiuues. Et ideo dixit
illis: vt pꝫ Luc. 22. Sinite vſqꝫ huc: ⁊ cum
tetigiſſet auriculā eiꝰ ſanauit euꝫ. Cohors
igiť ⁊ tribunꝰ ⁊ miniſtri iudeoꝝ cōprehēde-
rūt Jesum ⁊ ligauerunt. Tūc diſcipuli reli-
cto eo oēs fugierūt. Ubi deuotus Ber. O
pie Jeſu: o benigne: o miſericors: o curialis
o large: vbi ſunt mīe tue? nullꝰ eſt q̄ tui miſe
reať. Ubi ſunt infirmi quos ſanaſti ⁊ cura
ſti? nullꝰ te aſſociat. Ubi ſunt mulieres ⁊ ho
mines quos de q̄nqꝫ panibꝰ ſaturaſti? nullꝰ
eſt q̄ te recognoſcat. Ubi ſūt bn̄ficia q̄ aplīs
cōtuliſti? Ecce oēs iaꝫ te dereliquerūt. Tūc
eni īpleta eſt ꝓphetia Job. 19. Noti mei q̄ſi
alieni receſſerunt a me. Et pſal. 87. Longe
feciſti notos meos a me. Adoleſcēs ꝟo q̄dā
eū ſequebať: qui ſm̄ Grego. ⁊ Bedā fuit
Joānes euāgeliſta ꝙuis ſcd̄m alios fuerit
Jacobꝰ minor: amictꝰ ſyndone ſup nudo: ⁊
tenuerūt eū. At ille relicta ſyndone nudus
aufugit ab eis. In illa igiť hora dixit ieſus
turbis: Tanq̄ ad latronē exiſtis cū gladijs
⁊ fuſtibꝰ cōprehendere me. Quotidie eram
apud vos in tēplo docēs ⁊ nō me tenuiſtis.
Sꝫ hec eſt hora vr̄a ⁊ ptās tenebrarū. Cō-
ſidera ḡ aīa deuota quō duciť ab illis nequiſ
ſimis de torrente ſurſū verſus hieruſalē: per
illū montē petroſum vbi fuit: manibꝰ pꝰ ter-
ga ligatis: pedibꝰ diſcalciatis: capite diſco-
pertus: ⁊ inclinatꝰ ex fatigatione: ⁊ vehemē
ti acceleratiōe incedēs. Dicit eni Damaſce.
⁊ pie credendū eſt: ꝙ ducētes eū cū fune ad
collū cū feſtinantia fecerūt eū ceſpitantē ca-
dere: ⁊ ſup illis lapidibus ore cōtūdi: ita vt
fracto ore ⁊ facie tota ſanguis cōflueret. Di
cit etiā Damaſce. ꝙ ꝓpter cōtūſiones lapi-
dū: q̄r nox erat: ⁊ rapide violenterqꝫ trahe-
bant eū ꝑcutientes ipſū ſicut canes leporeꝫ
pedes ⁊ tibie ita ꝯfracte ſūt vt ſāguis vndiqꝫ
cōflueret. Cōſidera aīa deuota totā ciuita-
tē cōmota: diſcipulos amaricatos ⁊ triſtes
hinc inde fugiētes: ⁊ ſīlia multa. Sed dicta
ſufficiāt ꝙtū ad ſecūdā ꝑtē principalē.

Pars tertia ꝑncipalis in q̄ cōſiderať ⁊ cō
tēplať Jeſus cū iudeis mľta patiēs ⁊ ꝯtēnēs

t Ertio i iſto ſermōe deuotiſſimi xp̄ia
ni cōtēplemur cū Paulo: aſpiciētes
Jeſū cū iudeis. Primo ipſū accuſā-
tibꝰ. 2º ipſum deducentibꝰ. 3º ipſum comi-
tantibus. 4º ipſum conculcantibꝰ. 5º ipſuꝫ
crucifigentibꝰ. 6º ipſū in cruce audientibus
7º ipſum ſpiratū cōtēplantibus.

Particula prima huiꝰ tertie partis ī qua
ponit triplex ieſu a iudeis accuſatio. p̄ apud
Annā. 2º apud Cayphā. 3º apud Pilatū

p Rima in iſta ꝑte cōſideratio dr̄ Je
ſu a iudeis accuſatio: q̄r in tribus lo
cis falſe ab eis accuſatꝰ eſt. ¶ Pri-
mo añ pōtificē antiquiorē. ſ. Annā. Nā vt
duxerūt eū ſic ligatū pn̄tauerūt eū antiq̄o-
ri pontifici. ſ. Anne: q̄ erat ſocer Cayphe.
Tuꝫ q̄r erat ſenior: tū quia domū eiꝰ prius
inuenerunt. Interrogatus eſt igiť ieſus ab
Anna de diſcipulis ⁊ doctrina eius: quia di
ſcipuli aufugerant: ſolū de doctrina dedit re
ſponſū di. Ego palam docui in ſynagoga: ⁊
in quo tēplo oēs iudei cōueniunt: ⁊ i occul-
to locutus ſū nihil. Quid me interrogas? In
terroga eos q̄ me audierūt: ipſi eni ſciūt q̄d
dixerim. Hoc aūt cū dixiſſet: vnus aſſiſtēs
miniſtroꝝ dedit alapā ieſu di. Sic reſpōdes
pontifici? Hic eni vt dicūt aliq̄ erat ille cuiꝰ
auriculā ipſe ſanauit. Et ideo dicit Chriſo.
O ꝙ nepharia ꝑcuſſio: quid hac alapa ſtul-
tiꝰ ⁊ indecentiꝰ? Hec ille. Sꝫ ieſus verba hu
milia ⁊ dulcia rn̄dit di. Si male locutꝰ ſum
teſtimoniū ꝑhibe de malo: ſi aūt bn̄ quid me
cedis? Ubi Augꝰ ait: Quid hac rn̄ſione ve-
riꝰ? q̄d manſuetiꝰ ⁊ iuſtius? O patiētia dn̄i
O inaudita hūilitas: q̄ nec ſe excuſauit: nec
ipſum dire verberantem puniuit. Hec ille.
¶ 2º accuſatus ē xp̄us apud pōtificē iunio-
rē. Nā illico Annas miſit eū ligatū ad Cay
phā pontificē: q̄ erat pōtifex anni illiꝰ: vbi
ſcribe ⁊ ſeniores ꝯuenerāt. Seq̄bať aūt eū
ſimon petrꝰ ⁊ aliꝰ diſcipulꝰ. i. ioānes. Diſci-
pulꝰ aūt ille erat notꝰ pontifici: ⁊ ītrouit cū
Jeſu in atriū pontificis. Petrus aūt ſtabat
ad hoſtiū foris. Exiuit ergo diſcipulꝰ alius
⁊ dixit hoſtiarie: ⁊ introduxit Petrū. Cui
dixit ācilla hoſtiaria. Nūq̄d ⁊ tu diſcipulꝰ
es hoīs iſtiꝰ? Dicit ḡ ille: Nō ſū. Et hec fuit
prima negatio. Exijtqꝫ foras ante atriū: ⁊
gallus cantauit: ſꝫ Petrꝰ eum non audiuit.
Stabāt aūt ſui ⁊ miniſtri ad prunas: quia
frigus erat ⁊ calefaciebāt ſe. Et erat cuꝫ eis
Petrꝰ. Quē cū vidiſſet alia ācilla dixit ijs
q̄ erāt ibi. Et hic cuꝫ Jeſu galileo erat. Quō
audiēs Petrꝰ iterꝝ negauit: Nō ſum: vl' ſm̄

Math.26. Negauit cū iuramēto q₂ nō no
ui hoīez. Et inᷣuallo facto q̄si hore vniꝰ ſm
Lu. Aliꝰ q̄dā .ſ. cognatꝰ eiꝰ cuius abſcidit
Petrꝰ auriculā ſm Jo. dixit. Nōne ego te
vidi i horto cū illo? Nā ⁊ galileꝰ es: ⁊ loq̄la
tua manifeſtū te facit. Tūc Petrꝰ cepit de-
teſtari ⁊ iurare q₂ nō nouiſſet hoīem. Et cō
tinuo .i. iterꝫ vl' ſtatim: gallꝰ cantauit. Et cō
uerſus dn̄s reſpexit Petrū: qđ potuit ad lit
terā eſſe verꝫ: ſꝫ ſm Augᵐ ⁊ Bedā: reſpexit
oculo pietatis ⁊ mīe: ⁊ recordatus eſt Pe-
trus verbi Jeſu qđ dixerat: pꝰq̄ gallꝰ can-
tet bis ter me negabis. Et egreſſus foras fle
uit amare. O aīa deuota ſi fuiſſes i iſto loco
in q̄ Petrꝰ fleuit vbi fui: vtiq̄ fleuiſſes: vt
hactenꝰ feci: i recordatiōe lachrymarꝫ Petri
Sequiť pnceps ſacerdotū ⁊ cē ꝯſiliū q̄rebāt
falſū teſtimoniū ꝯ Jeſum. ⁊c̄. Exultabant
eni ſicut leones capta p̄da: ⁊ falſos teſtes ꝓ-
curabāt: ⁊ venerūt duo falſi teſtes dicentes:
Hic dixit. Poſſū deſtruere tēplū dei ⁊ poſt
triduū reedificare illud. Et nō erat ꝯueniēs
teſtimoniū illoꝝ. Et cum nihil Jeſus ad iſta
rn̄deret: pnceps ſacerdotū ait illi: Adiuro
te ꝑ deū viuū vt dicas nobis ſi tu es xp̄us fi
liꝰ dei viui. Dicit illi Jeſus: Tu dixiſti. Ue-
rūtamē dico vobis. Amodo videbitꝭ filiuꝫ
hoīs ſedētē a dextris virtutis dei: ⁊ veniētē
in nubibꝰ celi. Tūc pnceps ſacerdotū ſcidit
veſtimenta ſua d i. Blaſſemauit. Quid ad-
huc egemꝰ teſtibꝰ? Ecce nūc audiſtis blaſſe
miā. Quid vobis videť? At illi cōdēnaue-
rūt eū eſſe reū mortis: facientes ea que dicit
Ber. Uultū tuū dn̄e bone Jeſu deſiderabi-
lē in quē deſiderāt angeli ꝓſpicere ſputis in
q̄nauerūt: manibꝰ ꝑcuſſerūt: velo opuerūt:
nec a malis vulneribꝰ pepꝑcerūt. Nā velātes
faciē eiꝰ: ⁊ alapis cedētes dicebāt: Prophe
tiça: q̄s ē q̄ te ꝑcuſſit? Nōnulli etiā dicūt ꝙ
eū ꝓiecerunt in doliū aque. Uñ i ſua ꝑſona
ꝓphetā dixiſſe aiūt: Saluū me fac deus qm̄
intrauerūt aque vſq̄ ad aīam meā. Et ſic ꝑ
totā iſtā noctē ligatū ⁊ carcera tū deriſioni-
bus ⁊ opprobrijs vexauerūt. Interim āt vt
pie crediť Joānes iuit ad dn̄am ⁊ ſocias in
domū magdalene i bethania: vbi erat plan
ctꝰ indicibilis: ſꝫ ꝑ ipſum clamor ⁊ vlulatus
factꝰ ē magnꝰ. Appropinquās enim Jo. la
chrymoſe cepit dicē. Dona del paradiſo: ꝑ
te langeli hano riſo: lo inimico ſta cōquiſſo
ꝑ il to fiol incarnato. Corre mater de dolo-
re: e viderai el grā errore: Chi hano preſo il
tuo amore: duramēte flagellato. Corre ma
tre e nō tardare: che lhano p̄ſo per menare.
Uorālo credo cōdēnare: como latro e liga-
to. Tunc maria ad Joannē. Queſto como
eſſere poria: de Jeſus ſꝑança mia: Chi non
fece mai folia: ne non lhebe mai penſata. O
maria lhe tradito: iuda falſo lha venduto.
Trenta dinari na receuuto: hane fato grā
merchato. Tūc Maria voluēs ſe ad Ma-
gdalenā ait: De ſoccorrimi magdalena: acō
pagna la mia pena. Chel mio fiolo ſi ſe me-
na: come mi fu nūciato. Poſtea plangebat
filiū dicēs. O figlio figlio figlio: figlio amo
roſo giglio. Figlio chi dara conſilio: al mio
cor anguſtiato. Figliolo mio ochij iocundi.
figliolo mio ꝑ che nō reſpōdi. Al pecto chi
ta lactato. Figliolo mio io ſon dolēte: della
façea relucente: che ſputata crudelmēte. Ho
ra ti menano ad pilato. O pilato de non fa-
re: lo mio fiolo nō cōdēnare. Chio te poſſo
demōſtrare: como a torto he acuſato. Et ſic
ibat btā virgo verſus hieruſalē plorando ⁊
ſuſpirādo ⁊ dicēdo: O pater etne tua eſt po
tētia: tuū regnū: tu es ſuꝑ oēs celos: ſolū ꝙ
tuū velle ſufficit ad ſalutē humani generis:
ꝑce igiť filio tuo: ne ꝓ eo moriať. O amor
etne: tua ſufficit dilectio vt fiat hūana redē
ptio. O fili mi dulciſſime. quid hoc ē qđ au-
dio de te? Et morieris ſine me fili mi. Recur
ras ad patrē tuū: forſitā exaudiet te: ex quo
nō videť exaudire me. O mať doloroſa i te
verſa ſūt i cōtrariū oia q̄ dicta ſūt tibi tā ab
āgelo gabriele: q̄ ab heliſabeth cognata tua
Sꝫ ſpero ꝙ fortitudo patiētie filij patiētiā
mihi p̄ſtabit. Et ſic cū dolore ⁊ fletu ꝑuue-
nit vſq̄ ad domū cayphe vbi dn̄s captꝰ ſta-
bat: nec tn̄ eū videre nec illi loq̄ poterat: ſed
p̄ foribus amare flebat. ¶ Tertio xp̄s accu
ſatꝰ eſt apud Pilatū crudeliorē. Mane āt
facto ꝯſiliū inierūt oēs principes ſacerdotū
⁊ ſeniores ppli aduerſus ieſum: vt eū morti
traderēt: ⁊ vinctū adduxerūt ⁊ tradiderunt
eū pontio pilato p̄ſidi. Tūc videns iudas q̄
eū tradidit ꝙ dānatꝰ eſſet: pnia ductꝰ retu-
lit .30. argēteos principibꝰ ſacerdotū ⁊ ſenio
ribꝰ ppli dī. Peccaui tradēs hoiez iuſtū. De
q̄ vt ait: Sceleratior oibꝰ o iuda ⁊ infelicior
tu fuiſti: quem pnia non duxit ad dn̄m: ſed

desperatio traxit ad laqueũ: q2 dicẽtib⁹ illis.
Quid ad nos? Tu videris. i. opus tuũ qua/
le sit manifestabũt: abiẽs laqueo se suspẽdit
Sed de hoc al's aptiꝰ dicemꝰ. Sequit̃ euã
geliũ ẜm Joħ. Erat aũt mane ꝛ ipsi non in/
troierũt in pretoriũ pilati: vt nõ cõtamina/
rent̃ ſʒ vt mundi mãducarẽt pascha cohabi
tatione hoĩs gentilis. vbi Augu. ait. O im
pia cecitas iudeorũ: ꝛ in pretoriũ intrare ti/
mebant: ꝛ fratris innocẽtis sanguinẽ effun/
dere nõ timebãt. Sub habitaculo contami/
nãt̃ alieno: a nõ cõtaminãt̃ scelẽ ꝓprio. Cõ
sidera nunc aĩa deuota matrẽ ꝛ Jo. ꝛ socias
sũmo mane exire foras: ꝛ occurrere christo
in via a domo cayphe ad domũ pilati: que
nõ parua est ſʒ longa. Considera vtiq̃ qua
liter videntes eũ sic vituperabiliter ꝛ enor/
miter a tanta multitudine duci. quãto sunt
replete dolore. In illo autẽ mutuo cõspectu
fuit dolor vtriusq̃. Nã ipse dominꝰ affligel
batur multũ ex cõpassione matris: ꝛ sue coĩ/
tine. Sciebat eni q̃ ꝓpter eũ dolebant vsq̃
ad euulsionẽ aĩe a corpore. Considera ꝛ in/
tuere ista diligẽter per singula que multum
sũt cõpassiua: Jesus aũt stetit ante presidem
nihil rñdens accusantibꝰ: ita vt cuʒ diceret
pilatꝰ: Nõ audis quãta aduersũ te dicũt te
stimonia? nõ rñdit ei ad vllũ verbũ: ita vt
mirarent̃ vehemẽter. Exiens pilatꝰ foras di/
xit: Quã accusationẽ affertis aduersus ho/
minẽ hũc Rñderũt Si nõ esset hic malefa/
ctor: nõ tibi tradidissemꝰ eũ: ꝛ iceperũt ipsũ
accusare in mltis dicẽtes. Primo inuenimꝰ
hũc subuertentẽ gentẽ nostrã. Scdo inueni
mus eũ ꝓhibẽtẽ tributa dari cesari. Tertio
inuenimꝰ eũ dicentẽ se christũ filiũ dei esse ꝛ
regẽ. Et cũ diceret pilatꝰ: Accipite eum vos
ꝛ scdm legẽ vestrã iudicate. Rñderũt. No/
bis nõ licet iterficere quẽq̃. Introiuit ergo
iter pilatꝰ ꝛ vocauit eũ ꝛ dixit ei. Tu es rex
iudeorũ? Et rñdit ei Jesus. A temetipso h
dicis: an alij tibi dixerũt de me? Rñdit pila
tus: Nũq̃d ego iudeꝰ sũ? Gens tua ꝛ põtifi
ces tui tradiderũt te mihi. Quid fecisti? Re
spõdit ei Jesus. Regnũ meũ nõ ẽ de h mũdo
ꝛc. ibi. Dic itaq̃ pilatꝰ: g rex es tu? Rñdit ei
Jesus. Tu dicis: q2 rex sũ ego. Ego ad hoc
natꝰ sum ꝛ ad hoc veni in mũdũ: vt testimo/
niũ ꝑhibeã veritati: oĩs qui est ex veritate
audit vocem meã. Dixit ei pilatus. Quid ẽ
veritas? Quã solutionẽ nõ audiuit ẜm Au
gu. q2 subito ei venit in mentẽ cõsuetudo iu
deoruʒ de dimittẽdo vnũ in paschate: ꝛ iõ
cũ hoc dixisset iterũ exiuit ad iudeos et di/
xit eis: Ego nullã in eo inuenio cãm. At illi
inualescebãt dicẽtes. Cõmouit vniuersum
populũ incipiẽs a galilea vsq̃ huc. Cõside/
ra anima deuota ferocitatẽ iudeorũ cõtra
Jesũ. Considera vtiq̃ dñm verecundũ ꝛ
patiẽter oĩa sustinẽtẽ. Et sic patet ꝑma par/
ticula huiꝰ tertie partis.

Particula secũda huiꝰ tertie ꝑtis: in q̃ po
nit̃ Jesu a iudeis ad herodeʒ deductio ꝛ ab
eisdem ad pilatũ reductio.

S Ecũda in ista parte ꝯsideratio dicit̃
iesu a iudeis vilissima deductio Cir
ca quã tria notãda sũt. ¶ Primuʒ
notãdũ ẽ Jesu missio. Nõ audiẽs pilatꝰ ga/
lileã. Interrogauit si hõ galileꝰ eẽt. Ut aũt
cognouit q̃ de herodis ptãte eẽt remisit euʒ
ad herodẽ: q2 ꝛ ipse hierosolymis illis diebꝰ
erat ꝓpter festũ. herodes ṽo viso Jesu gaui
sus ẽ valde: eo q̃ multa audierat de eo: ꝛ spe
rabat aliqđ signũ videre. Stabat aũt iustꝰ
corã ꝑctõre: agnꝰ mãsuetꝰ corã lupo rapace
Jesus corã herode crudeli. Interrogabat
aũ eũ herodes multis sermõibꝰ: ẜm Ansel.
eũ interrogabat: si eẽt ille quẽ pater suus ab
infantia voluit occidere: ꝛ ꝓpter quẽ inno/
centes occiderat. Intertogabat si ipse La/
çarũ resuscitauerat. Interrogabat atq̃ ob/
secrabat vt aliqđ miraculũ faceret. At ille
nihil respõdit. Tum q2 curiose petebat: tuʒ
ne impediret eiꝰ passionẽ. Nam ꝓmittebat
eũ liberare si ad sui nutũ aliquod signũ fecis
set. Stabant ꝛ ꝑncipes sacerdotuʒ ꝛ scribe
cõstanter accusantes eũ ꝛc. ¶ Secũdũ hic
notandũ dicit̃ Jesu remissio. Nã vidẽs he/
rodes q̃ nec miraculũ: nec verbũ ab eo ha/
bere potuit: ex hoc reputãs eum stultũ spre/
uit eũ cum exercitu suo: ꝛ illusit eum: ꝛ fecit
in derisionẽ eum indui veste alba: ꝛ remisit
eum pilato. Considera igit̃ anima deuota
qualiter dominꝰ nõ solũ malefactor: ſʒ stul/
tus reputatꝰ est. Ipse aũt omnia patientissi
me tolerabat. Intuere ꝛ hic cũ deducit̃. et
reducitur: demisso vultu ꝛ verecũdo ince
dentẽ: ꝛ omniũ clamores: ꝯuitia: ꝛ subsãna
tiones audientẽ: ꝛ forte lapidũ percussiões
ꝛ imũdiciarũ suscipientẽ: ꝛ etiam matrem

⁊ suos cuꝫ indicibili merore a longe sequentes. ¶ Tertiũ hic notandũ dicit̃ principũ recõciliatio: quia ꝓpter istam reductionẽ facti sũt amici herodes ⁊ pilatꝰ in illa die. Nã antea inimici erant adinuicem ꝓpter duo. Primo q2 pilatꝰ ꝓcurauerat sibi a Tyberio cesare m̃lta pecunia oblata partẽ regni ipsiꝰ herodis. Secũdo q2 sicut dicit̃ in hystorijs scholasticis. Quidã se faciens filiũ dei multos de galilea seduxit: veniẽs autẽ ad iudeã fecit eum pilatꝰ occidi. vnde herodes turbatus est: q2 erat de iurisditione sua: sed nunc quia Jesũ remisit ad eũ facti sunt amici adinuicẽ: sicut ꝓpheta ꝑdixerat. Astiterũt re. ter. ⁊ prin. cõue. in. v. ad. d. ⁊ aduer. christũ eius. Et sic patet secũda particula huius tertie partis.

Particula tertia huius tertie partis: in q̃ ponit̃ Jesu a iudeis iniq̃ cõmutatio: flagellatio ⁊ demonstratio.

t Ertia in ista parte cõsideratio dicit̃ Jesu a iudeis iniq̃ cõmutatio. Circa quã etiã tria notanda sunt. Primum notandũ dicit̃ iniusta liberatio. Nam pilatus videns ꝙ herodes Jesum remisisset ad eum contristatus est valde: ⁊ vocatis ꝑncipibus sacerdotũ ⁊ plebe dixit: Obtulistis mihi hoiem hũc: quasi auertentẽ ꝓplm. Ecce corã vobis interrogãs nullã inuenio i eo cãm: Est aũt cõsuetudo vt vnũ dimittã vobis in pascha: vultis ergo dimittã vobis regem iudeorũ. Sciebat eni ꝙ ꝑ inuidiã tradidissent eũ sũmi sacerdotes ꝑncipes aũt sacerdotũ ⁊ seniores suaserũt ꝓplo vt peterẽt barrabã: Jesũ vero perderẽt. Rñdens aũt ꝑses ait illis: Quẽ vultis vobis dimittã de duobꝰ barraban: an Jesũ qui dicit̃ christꝰ? Erat aũt barrabas latro: qui ꝓpter seditionẽ ⁊ homicidiũ missus fuerat i carcerẽ. Exclamauit ãt turba Tolle hũc ⁊ dimitte nob̃ barraban. Dicit eis pilatꝰ: Quid igit̃ faciã de Jesu q̇ dr̃ christꝰ dicũt oẽs. Crucifigat̃ vnde Ber. ait O ꝑncipes iudeorũ excecati. O stipula deputãda ardoribꝰ infernalibus quare vultis accumulare tot scelera ⁊ peccata: vt ꝑferat̃ iniquꝰ iusto? Et Ansel. deuotus. O inrectũ cambiũ. O iniquũ iudiciũ. Bonꝰ despicit̃ ⁊ iniquꝰ seruꝰ postulat̃: iustꝰ punit̃ ⁊ pctõr liberat̃: agnꝰ occidit̃ ⁊ lupus acceptat̃: vita deserit̃ ⁊ mors reseruat̃. Hec ille. ¶ Secũdũ hic notãdũ dicit̃ Jesu ꝓ liberatiõe flagellatio: q2 pilatꝰ querẽs liberationẽ eius ait ad illos: Quid eni mali fecit? At illi magis clamabãt: Crucifige. Crucifige eũ. Et pilatꝰ ad illos. Nullã causam mortis inuenio eo. Corripiã ergo illũ: ⁊ dimittã: q. d. ꝯm Bedã. Flagellis illũ ⁊ ludibrijs quãtũ iubetis afficiã: dũmõ innoxium sanguinẽ nõ sinatis effundere. O pilate pilate: tu dñm castigas: vide q̇d facias: q2 nec mortẽ nec flagella meret̃ Rectiꝰ ageres si te ad suũ nutũ corrigeres. Jussit aũt eũ flagellari ꝓpter duo. Primo q2 scdm̃ Hiero. ois crucifigẽdꝰ debebat flagellari. Scdo credẽs eũ liberare tali flagellatiõe satisfaciẽs ꝓplo: vt cõpassiõe cõmoti ipsũ relaxarẽt Milites g̃ suscipiẽtes eũ in ꝑtorio ꝯgregauerunt ad eũ vniuersã cohortẽ: ⁊ exuẽtes eũ vestimẽtis suis: clamidẽ coccineã de serico bis tinctã in rubeo colore circũdederunt ei: ⁊ plectentes coronã de spinis posuerũt sup caput eiꝰ ⁊ arũdinẽ in dexterã eiꝰ: ⁊ genu flexo añ eũ illudebãt ei dicẽtes: Aue rex iudeoꝝ. Et expuẽtes in eũ accepꝑũt arũdinẽ ⁊ ꝑcutiebant caput eiꝰ: ⁊ dabãt ei alapas: ⁊ impleta est ꝓphetia. Esa. j. A plãta pedis vsq3 ad ꝟticẽ capitꝭ nõ erat in eo sanitas. Cõsidera nũc igit̃ aia deuota q̃lr dñs tuꝰ ad colũnã ligat̃: durissime flagellat̃: stat nudꝰ corã oibꝰ iuuenis elegãs ⁊ verecũdꝰ: speciosus forma ꝑ filijs hoiuꝫ suscipit spurcissimoꝝ flagella dura ⁊ dolorosa Caro illa inocẽtissima ⁊ tenerrima replet̃ liuoribꝰ ⁊ fracturis: fluit vndiq3 regiꝰ sãguis de oibꝰ ꝑtibꝰ corꝑis Hic igit̃ eũ diligẽter cõsidera ꝑ longã morã: ⁊ si hic ei nõ cõpateris cor lapideũ te hr̃e reputa. ¶ Tertiũ hic notãdũ dr̃ Jesu demõstratio: q2 deinceps iterũ exiuit pilatꝰ foras ⁊ dixit eis: Ecce adduco eũ foras: vt cognoscatꝭ q2 nullã in eo iuenio cãm. Exiuit g̃ Jesus portãs spineã coronã ⁊ purpureũ vestimẽtũ. Et dixit eis pilatꝰ. Ecce hõ. O mr̃ dolorosa respice si cognoscis filiũ tuũ: alapis cesũ: facie cõsputũ: spinis coronatũ ⁊ opprobriũ hoiuꝫ factũ. Cõsidera aia deuota si tũc cõmota sũt oia ꝟginis viscera sup filiũ suũ: ⁊ si defecit in ea spũs eius ⁊ si ẽ in ea vox neq3 sensus plange aia deuota cũ btã ꝟgine: ⁊ filiũ eiꝰ sanguine madefactũ oculo mẽtis sepius aspice. Et sic patet tertia particula huiꝰ tertie partis.

Particula quarta hui⁹ tertie partis: in q̄ ponit̄ iudeorū contra Jesum vociferatio ⁊ pilati sententiatio.

q Uarta in ista ꝑte ꝯsideratio dicit̄ iudeoꝝ in Jesū vociferatio. Circa quā tria vtiq̄ notāda sūt. ¶ Primū notādū dr̄ iudeoꝝ ꝓclamatio. Nā cū vidissent eū foras veniētē tāq̄ canes sanguinē leporis vidētes exclamare ceperūt iudei. Crucifige Crucifige eū. Dic̄ eis pilat⁹: Accipite eum vos ⁊ crucifigite: Ego.n. nō iuenio i eo cām Rn̄derūt iudei: Nos legē habem⁹: ⁊ ꝺm le/ gē dꝫ mori: qꝛ filiū dei se fecit. Cū audisset pilat⁹ hos ꝺmões magis timuit: ⁊ igressus ē ꝑtoriū iteꝝ ⁊ ait ad Jesū. Unde es tu? Jesus aūt rn̄sū nō dedit ei. Dic̄ ḡ illi pilat⁹ Mihi nō loq̄ris? Nescis qꝛ ptātē habeo crucifige/ re te: ⁊ ptātē habeo dimittere te? Hic quidā doc. dicit. O pilate efficaciter te accusas: qꝛ Jesū inocētē potes dimittere: qꝛ sup h dicis ptātē te hr̄e Rn̄dit Jesus. Nō haberes ptātē aduersuꝫ me vllā nisi desup datū tibi fuisset ꝓpterea q̇ me tibi tradidit mai⁹ pctm̄ hꝫ: qꝛ scilicꝫ ex iuidia hoc fecerūt. Tu aūt ex timo re. vn̄ Augu. in ꝺmone. Ab ipso deo accepit ptātē hō vt iudicaret dn̄m deū occultū: ho/ minē manifestū: qꝛ teste ꝓpha. Ibi abscōdi ta ē fortitudo ei⁹. Et exinde q̄rebat pilat⁹ di mittere eū. Judei aūt clamabāt dicētes. Si hūc dimittis nō es amic⁹ cesaris. Ois.n. qui se regē facit ꝯdicit cesari. ¶ Scōm hic no/ tādū dr̄ iniusta sn̄iatio. Nā timēs cesarē pila tus adduxit foras Jesū: ⁊ sedit ꝓ tribunali ad iudicādū. vbi dic̄ Chry. Facile deuiat a iusticia q̇ in causis magis hoiēꝫ q̄ deū formi dat. Erat aūt parasceue hora q̄si sexta: ⁊ se dit ꝓ tribunali i loco q̇ dr̄ licostratos hebrai ce aūt golgata. Et dixit iudeis: Ecce rex vr̄. Illi aūt clamabāt. Tolle tolle: crucifige eū. Dic̄ eis pilat⁹ Regē vr̄m crucifigam? Rn̄de rūt pōtifices dicētes. Nō habem⁹ regē nisi cesarē Sedēte aūt eo ꝓ tribunali misit ad eū vxor sua di. Nihil tibi ⁊ iusto illi. Mlta.n. passa sū hodie ꝑ visū ꝓpter illuꝫ. Ubi dicit glo. Rabani. Diabol⁹ vidēs patiētiā christi ⁊ vidēs se ꝓsternēdū ab hūilitate ⁊ passiōe christi voluit ꝑ mulierē reuocare ꝓcessū pas sionis ei⁹: sicut ꝑ mulierē ꝓcurauit dānatio/ nē hūani generis. vn̄ dic̄ pilat⁹: Ego nullā cām mortis iuenio in h hoie. At illi magis clamabāt vt crucifigeret̄. ¶ Tertiū notan/ dū dr̄ pilati quedā excusatio: qꝛ pilat⁹ lauit man⁹ suas aq̄ accepta di. Innocēs ego sū a sanguine hois isti⁹: Uos videritꝭ. Et rn̄dēs vniuersus ppl's dixit: Sāguis ei⁹ sup nos et sup filios nr̄os: vbi q̇dā doc. ait. O dati i re/ probū sensū ⁊ obstinate malicie: crimē vr̄m ad vr̄os posteros destinastꝭ: Sufficiebat enī vobis vr̄a punitio: h sic fiat vt postulastis. ⁊ sic patet quarta ꝑticula hui⁹ tertie partis.

Particula. 5. hui⁹ ꝺmonis in q̄ ponitur: Jesu a iudeis miserāda crucifixio despectio ⁊ vilificatio.

q Uinta i ista ꝑte ꝯsideratio dr̄ Jesu crucifixio. circa quā tria notāda sūt ¶ Primū notādū dr̄ iesu despectio. Nā vt dicūt aliq̇ ad suggestionē iudeorū accepūt quādā clamidē sericā rubeā turpē ac veterē plectētes coronā spineā quā portaret i capite ⁊ arūdinē posuerūt i manu ei⁹. Et iō seq̇t̄ p⁹ q̄ illuserūt ei exuerūt eū clamidē coccineā ⁊ induerūt eū vestimētꝭ suis: ⁊ duxerūt vt cru/ cifigerēt eum. Tunc.n. vexilla pilati emissa sūt: ⁊ oēs iudei irruerūt in Jesū tāq̄ canes rabidi: ac parata cruce ⁊ alijs necessarijs ad ei⁹ crucifixionē posuerūt eū in medio duoꝝ latronū. Imposuerūtq̄ crucē sup humeris ei⁹: vt duceret̄ in mōtē caluarie ad crufixio nē. O bone Jesu q̄tā verecūdiā tibi faciūt isti tui inimici: latronib⁹ te associāt: sed ⁊ de terius tibi faciūt: qꝛ ⁊ crucē tibi portandaꝫ imponūt qđ de latronib⁹ nō legit̄. Un̄ non solū. iuxta Esa. ꝓphetā. 53. Cū iniq̇s depu/ tatus est: sꝫ iniquorū iniquior. Cerne igit̄ aīa deuota hic eum bene: quō vadit curuus sub cruce ⁊ vehementer anhelat. Cerne ca/ put cruentatū: cerne faciē liuidā ⁊ sanguine madefactā. Compatere igit̄ ei quantū po/ tes in tot angustijs ⁊ ludibriorū renouatio/ nib⁹ posito. ¶ Scōm hic notādū dicit̄ vir ginis expasmatio. Sequebat̄ aūt illū mlta turba ppli ⁊ mulierū q̄ secute fuerāt ipsuꝫ a galilea ministrātes q̄ plorabāt ⁊ lamētabā tur illū. Igit̄ seq̄bat̄ mestissima mr̄ cuꝫ ma/ gdalena ⁊ anxiebat̄ ire ꝯsus filiū vt eū iuua ret ad crucē portādū: q̄ magna ⁊ ponderosa nimis erat: h appropinquare nō poterat ꝓ pter tumultū ppli. Alij eni eūtes deridebāt irridentes ei. Alij proijcientes lutum ⁊ im mundcias super caput ⁊ faciem eius erant.

Tũc angustiata mater ait ad Jo. ⁊ magda
lenã: Ducite me queso ad locũ quo valeã vi
dere ⁊ tangere filiũ meũ anteꝙ̃ p̃ dolore hic
moriar: ⁊ ꝑuenientes ꝑ mediũ ante portã
ciuitatis: aspiciens a longe videnſqꝫ filium
sub cruce quasi deficiẽtẽ ⁊ inter duos latro-
nes stantẽ: nec tñ eũ ꝓpter deformitatẽ pla-
garũ cognoscentẽ afflicta nimis: filiũ prope
respiciens: nec tñ bene cognoscere valẽs. di-
cebat ad socias: O sorores mee: cognoscitis
filiũ meũ? Est ne iste qui velut leprosus ⁊
mortuus venit? Tunc oẽs amarissime flen
tes dicebant: Jste est o mater plena dolori-
bus: Jste est filius tuꝰ: qui iuxta vaticiniuꝫ
Esa. Factus est quasi leprosus. Tunc respi-
ciens eũ dolorosa mater exclamando dixit:
O fili mi dulcissime vbi est splendor? vbi est
decor tuus? Ego nõ cognosco faciẽ tuã. O
fili mi sanctissime angustiatꝰ es nimis. O
dulce refrigeriũ ⁊ mei cordis gaudiũ: q̃ꝑtum
es tribulatꝰ? iam in me ipsa deficio: me susti
nere nõ valeo. Et hec dicẽs: vt pie creditur
amplexata est filiũ suum: ⁊ dolor Marie cõ
municatꝰ ẽ cum dolore christi ⁊ ecõtra: ita
ꝙ dolor vnius pertrãsiuit cor alteriꝰ: ⁊ pre
lassitudine ⁊ dolore ambo ibidẽ ceciderunt
in via tanꝙ̃ exanimes. Nam vsqꝫ in hodier
nũ diem vt vidi in eodẽ loco ⁊ pluries visi-
taui: extant vestigia vniꝰ ecclesie que olim a
christianis in memoriã huiꝰ mysterij fuit fa
bricata: ⁊ sancta Maria de Spasmo ꝓpter
hoc noiata. Tũc illi carnifices ⁊ pessimi iu-
dei: pedibꝰ ⁊ pugnis percutiebant ⁊ cõculca-
bant beatã virginẽ: ⁊ Jesũ pre dolore non
valentẽ surgere nec ampliꝰ crucem portare
violenter ⁊ crudeliter leuantes de terra tra-
hebant: ⁊ apprehenderũt Simonẽ quendaꝫ
Cyrrhenẽsem venientẽ de villa patrem.
Alex. ⁊ Ruffi: ⁊ angariauerũt ipsum ⁊ im-
posuerũt ei crucẽ portare post Jesũ. At mu
lieres erigẽtes virginẽ plangebant post euꝫ
Et cõuersus Jesus ad illas ait: Filie hieru-
salẽ nolite flere super me: sed super vos met
ipsas flete ⁊ super filios vestros: quoniã ve
nient dies in quibꝰ dicent: Beate steriles ⁊
ventres qui nõ genuerũt: ⁊ vbera que nõ la
ctauerunt: ⁊ reliq̃. in euangelio. Luce. 23.
Propheticauit aũt tunc de tribulatiõe quã
passuri erant iudei in vindictã mortis sue a
Tito ⁊ Vespasiano. ¶ Tertiũ hic notan-
dũ dicit̃ amara Jesu crucifixio. Postꝙ̃ ve-
nerũt in locũ qui vocat̃ caluarie: ibi crucifi-
xerũt eum expoliãtes eum priꝰ omnibꝰ vesti
mẽtis: ⁊ ꝓpter hoc renouat̃ plagis: quare pia
mater citius cucurrit ad eũ: ⁊ amplectẽs et
osculans eũ cooꝑuit eũ circa lumbos: licꝫ
aliquis dicat vt pie credit̃: ꝙ existens in cru
ce dñs cooꝑtꝰ est a matre sua proijciẽtis in
lumbos eius pannũ capitis sui. Considera
nunc aĩa deuota que ego cõsiderabam: nec
nõ considero: dum essem in sacro monte cal
uarie cũ multarũ lachrymarũ effusione: cũ-
cta que fiunt circa dñm tuũ. Videas igitur
oculis mentis tue. Alios parare clauos et
malleos. Alios facẽ foramia crucis. Alios
ipsum expoliare. Alios mẽsurã brachiorũ
sumere. Alios crucem parare. Alios fora-
men illud vbi crux poneret̃: in quo multo-
tiens manus istas peccatrices imposui et la-
chrymas tenerrime effudi: sollicite in illo sa-
xo defodere. Alios vnam manũ cõclauare
Alios aliam manũ cuꝫ fune ad aliud fora-
men violenter trahere ⁊ extendere. Et scd̃m
Ber. clauis nõ acutis: sed quadris ⁊ obtu-
sis: non tm̃ carnẽ penetrãtibꝰ: sed etiã ipsã
secum ⁊ neruos ⁊ ossa intra lignũ portanti-
bus: Et sic dolorem nimiũ ei inferentibus.
manus illas sacratissimas ligno crucis affi-
gere. Sed nota ꝙ de crucifixione varia est
opinio. Grego. dicit ipsum crucifixũ in ter
ra: alij dicunt in aere. Sed tenẽdo opinio-
nem Grego. affixis manibꝰ in terra eleuat̃
crux: saxo imponit̃: ⁊ christus pendet suspẽ
sus manibꝰ tanꝙ̃ latro. Deinde cõfixerunt
pedes simul ⁊ semel cum eodẽ clauo: ⁊ in me
dio duorũ latronum medius positꝰ est. Un
de dicit̃ in euangelio: Et latrones vnum a
dextris ⁊ alium a sinistris crucifixerũt. Et
impleta est scriptura que dicit: Et cum ini-
quis deputatus ẽ. Esa. 53. Et alia scriptu-
ra dicit. Foderũt manꝰ meas ⁊ pedes meos
dinumerauerũt omnia ossa mea. Scripsit
autẽ ⁊ titulũ pilatꝰ super crucẽ. J. N. R. J.
hunc titulũ multi legerũt: quia prope ciui-
tatẽ erat locus vbi crucifixus est Jesus. Et
erat scriptꝰ hebraice: grece: ⁊ latine. Dice-
bant ergo iudei ad pilatũ. Noli scribere rex
iudeorũ: sed quia ipse dixit rex sum iudeoꝝ
Rñdit eis pilatꝰ. Quod scripsi scripsi: Cõ
sidera igitur nũc aĩa deuota: ⁊ oculo mẽtis

cõspice iesũ tuũ in monte caluarie brachijs
extẽsis: manib⁹ ⁊ pedibus affixis. Aspicit in
celũ ad patrẽ dĩ. Ecce pater hic sũ: vsq₃ ad
crucẽ me humiliare voluisti, p salute ⁊ amo
re humani generis: placet accepto: ⁊ pro eis
me tibi offero quos esse mihi frẽs voluisti
¶ Cõspice aĩa: q₂ cõfluũt vndiq₃ sacratissimi
sanguinis riuuli ex illis magnis scissuris: sic
q₃ angustiat⁹ ẽ q̄ se mouere nõ põt nisi in ca
pite: illi tres claui sustinẽt totius corpis pon
dus: dolores acerrimos tolerat ⁊ vltra q̄ dĩ
ci vel cogitari possit affligiť ipse cum matre
sua: pendet inter duos latrones: vndiq₃ pe-
ne obprobria. vndiq₃ cõuitia. Et sic pat₃ qn-
ta particula huius tertie partis.

Particula sexta hui⁹ tertie ptis in qua po
niť iesu in cruce locutio: ⁊ iudeorũ auditio.

Sexta in ista pte cõsideratio dr̃ iesu
in cruce locutio ⁊ iudeoru₃ auditio.
¶ Circa quã ẽ sciẽdũ. q̄ l₃ christ⁹
in cruce. 7. vba amorosa dixerit: tñ q₂ dãte
deo in smonario de. 4. pctis diffuse de ipsis
tractabim⁹: hic tñ de trib⁹ succincte ⁊ breui
ter ad ppositũ de penitẽtia: de q̄ in isto opere
pncipalis ẽ intẽtio ꝯsiderabim⁹. vbi tria no
tãda sũt. ¶ Primũ notãdũ dr̃ liberalis re-
missio: q₂ ipse dñs eleuat⁹ in cruce: illico ele-
uatis oculis clamauit ad patrẽ dĩ. Pater di
mitte illis: nõ. n. sciũt q̄d faciũt: vt p₃ Luc.
23. Ex q̄ dať documẽtũ christianis oib⁹: q̄
debent exẽplo christi iĩurias eis illatas equo
aĩo pati: ⁊ iĩimicoꝝ iĩurias ex corde remittẽ
⁊ obliuisci: si sibi volũt p verã pñiam pctã sua
a deo dimitti: vñ Isid. sup his vbis ait. Di-
sce christiane a christo tolerãtiã: q₂ palmis
est pcussus: flagellis cesus: sputꝭ illusus: cla-
uis affix⁹: spinis coronat⁹: morte dãnatus:
oiu₃ tñ imemor dic̃ Pater ignosce. q. d. Tu
q₃ fac siliter. ¶ Scdm hic notãdũ dr̃ super
nalis donatio. Nã vn⁹ de his q̄ pẽdebãt la-
tronibus. s. Gesmas a sinistris blasfemabat
eũ dĩ. Si tu es christ⁹: saluũ fac temetipsũ ⁊
nos. Rñdẽs aũt alter. s. Dismas qui bonus
erat a dextris increpabat eũ dĩ. Neq₃ tu ti-
mes deũ: qui in eadẽ dãnatiõe es: Et nos q̄
dẽ iuste: nam digna factis recipim⁹: hic vero
nihil mali fecit? Et dicebat ad iesum. Dñe
memẽto mei dũ veneris in regnũ tuũ. Ubi
Aug. ait: Quis inquã illũ docebat nisi q̄ iu
xta illũ pendebat. Et dicit illi iesus: Amen
dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Pa
tent ista. Luc. 23. vbi dať peccatorib⁹ do-
ctrina ⁊ cõfidentia: q̄ si cũ latrone vere pe
niteant de peccatis suis pper amorẽ regni
celestis: nõ solum remissionẽ peccatorũ cõse
quenť: sed etiam regna eterna pmerebũtur.
¶ Tertiũ hic notãdũ diciť cordialis voca-
tio. Nã sciẽs iesus q₂ oĩa cõsũmata sũt: vt
scriptura adimpleretť dixit: Sitio. vt p₃ Jo.
19. Ubi etiã scribiť q̄ vas erat positũ aceto
plenũ: ⁊ cõtinuo currẽs vnus ex eis accepta
spongia impleuit eam aceto ⁊ imposuit ha-
rũdini hysopo circũponẽtes obtulerunt ori
eius: ⁊ dabant ei myrrhatũ vinũ cum felle
mixtũ: scdm Math. 27. vt impleretť quod
dictũ est per pphetã. Dederũt in escam meã
fel: ⁊ in siti mea potauerũt me aceto. Et cũ
gustasset noluit bibere: sed dixit. Cõsũma-
tum est. Erat eni cõsuetudo vt portareť bo-
nũ vinũ ad refocillandũ eos qui ducebanť
ad mortẽ: iuxta illud puerb. vltimo. Date
vinũ his qui amaro sunt aĩo: bibant ⁊ obli-
uiscanť egestatis sue: ⁊ nõ recordenť doloris
ampli⁹: sed carnifices illi biberãt vinum: ⁊
posuerũt acetũ vt dictũ est. Quãuis eni in
veritate sitierit iesus: quia pper sanguinis
effusionẽ erat int⁹ tot⁹ exciccatus ⁊ arefa-
ctus: nihilomin⁹ moraliter intelligi põt q̄
christ⁹ habuit sitim salutis aĩarũ: qua pter
dĩ. Sitio vocabat aĩas peccatrices vt cõuer
terenť ad se: q₂ christi cibatio ⁊ potatio ẽ ani
marũ cõuersio. Et ideo ait deuot⁹ Ber. O
bone ⁊ dulcissime iesu quid est q̄d loqueris?
quid est q̄d dicis? In cruce cũ iniq̄s suspen
deris: in ligno clauis affigeris: tot dolorib⁹
cruciaris: ⁊ dicis sitio. Re vera bone iesu nõ
sitis aqueũ liquorẽ: sed fidẽ ⁊ salutẽ misera-
bilium peccatorũ p quorũ salute sic aspere
cruciaris. O ergo superbi peccatores. O de
sperati. O scelerati. O auari. O luxuriosi:
audite dominũ vestrũ in cruce clamantem.
sitio: currite aquã lachrymaꝝ pro peccatis
vestris portate: cõuertimini: Penitentiam
agite: Date ei bibere: ⁊ eum in tantis dolo-
ribus modicũ refocillate. Ex tunc cepit ocu-
lis languere more morientiũ: modo claudẽ
do modo aperiẽdo: ⁊ caput inclinare: modo
in vnã partẽ mõ in aliã deficiẽtib⁹ virib⁹: ⁊
clamore valido sm aplm lachrymans dixit
sm Luc. vbi. s. Pater in man⁹ tuas cõmẽdo

spiritū meū. Et hec dicēs emisit spm̄ inclina
to capite v̄sus patrē sup pect⁹ q̄si grās agēs
ꝙ ipsū reuocabat: ⁊ tradēs ei spm̄ suū. Ubi
Ber. ait: Ascēdit in altū vt longi⁹ audiret
fortiter clamauit vt null⁹ excusaret: clamo-
ri lachrymas addidit. vt hō cōpateret. Hec
fuit illa doloris vox ꝑ quā tota mūdialis ma
china visa ē pariter cōdoluisse: terra tremo-
rib⁹ quatit: aperiunt sepulchra: velū templi
scindit: ⁊ celū in suis luīarib⁹ obscurat: sol⁹
hō nō cōpatit ꝓ q̄ christ⁹ occidit. Hec ille.
De istis habet. Luc. 23. Ubi etiaȝ dicit ꝙ
vidēs Cēturio qd̄ factū erat. s. q2 sic clamās
expirasset: ⁊ ꝙ sol obscurat⁹ fuisset: ⁊ alia si
gna. Nā vt vidi ⁊ etiam luculēter apparet:
mons caluarie vsq3 deorsū scissus ē: in cuius
fixurā sep̄ man⁹ posui. Glificauit igit deū
ipse cēturio di. Uere hic hō iust⁹ erat: ⁊ oīs
turba eorū q̄ sil' aderāt ad spectaculū illud ⁊
videbāt q̄ fiebāt ꝑcutiētes pectora sua reuer
tebāt. Et sic patet sexta particula hui⁹ ter-
tie partis.

Particula. 7. hui⁹ tertie ꝑtis: in qua po-
nit iesu a iudeis in cruce despectio ⁊ iniqua
ab eisdem persecutionis cōtinuatio.

[S]Eptima ⁊ vltima in ista ꝑte ꝯsidera
tio dicit Jesu, a iudeis crudelis de-
spectio ⁊ ꝑsecutiōis illi⁹ cōtinuatio.
Circa quā more solito tria ēt q̄ restāt notā
da sūt ¶ Primū notādū dr̄. Matris iesu
doloratio: q2 mortuo filio suo stabat iux̄ cru
cē mr̄ dolorosa di. Uhe m̄ fili Uhe m̄. Quis
dabit m̄ vt ego moriar tecū? Cur agn⁹ ino
cēs occisus es? ꝓmo q̄ alloqt filiū di. Fac fili
mi vt ego tecū moriar: Quare remanet sine
filio mr̄? O fili trahe me tecū: noli eē doloro-
se mr̄i dur⁹ q̄ cūctis fuisti benign⁹. Nihil m̄
grati⁹ in p̄senti ꝙ̄ te amplexato in cruce tecū
mori. Nihil mihi amari⁹ ꝙ̄ viuere postꝙ̄ tu
mortu⁹ es. O fili mi: tu mihi pr̄: tu mihi mr̄
tu mihi spōsus: tu mihi fili⁹ fili mi: tu m̄ oīa
eras: nūc oib⁹ p̄uata sū. Ubi ē ille delectabi-
lis aspect⁹? Ubi ē ille vult⁹ let⁹? Ubi est illa
facies serena i quā desiderāt angeli ꝓspicere
Ubi ē ille visus amabilis? Fili mi dilectissi-
me fili mi chare: fili mi speciose p̄ filijs hoiu3
Nūc tot⁹ deformis: tot⁹ dn̄e decorat⁹ fact⁹
hoiu3 obprobriū. Ubi ē. O fili loq̄la suauis
Ubi ē ꝯuersatio māsueta? Quo ibo fili mi?
Ultra sine te q̄d faciā? Scđo loqt ad iudeos

O impij iudei. Nolite m̄ ꝑcere: postꝙ̄ filiū
meū crucifixistis crucifigite simul ⁊ matrē.
Aut mortē si habetis seuiorē p̄bete. 3° allo-
quit crucē ⁊ mortē di. O crux seuera q̄ mat
filij mei facta es q̄re abstulisti eū mihi? Ego
amplexabar eū brachijs: ⁊ tu stringis eū cla
uis. Ego inuolui eu3 pānis ⁊ tu extēdisti eū
lignis. Ego vestiui eū tunicis: ⁊ tu induisti
vestimēto sanguinis. Ego potaui eum lacte:
⁊ tu potasti eū aceto cū felle. Redde igit mi-
hi filiū meū vt saltē tangam eū. O mors se
uera exara vires: Dissolue cōpages: perime
matrē cū filio simul. Miserere mei: da cōpē
diū doloribus meis. ¶ Scđm hic notādū dr̄
iudeorū inique ꝑsecutiōis cōtinuatio. Na3
ministri diaboli p̄tercūtes blassemabāt mo-
uētes capita sua dicentes: Uah. qui de. te. dei
⁊ in ter. di. reedi. illud sal. fac. temetipsum
des. de cru. Silr̄ ⁊ su. sa. illu. ei ad alteru-
trū cū scribis. dicebāt. Alios saluos fecit se
ip. non pōt sal. fa. christus rex israel. de. nunc
de cruce. vt videam⁹ ⁊ credamus: vt patet
Mar. 15. Judei etiā i iniquitate sua perseue
rantes nō saturati: q2 dies ille magn⁹ sabba
ti erat: vt nō remanerēt in cruce corpora sab
bato rogauerūt pilatū vt frangerent eorū
crura ⁊ tollerent: venerūt igit milites ⁊ pri-
mi quidē fregerūt crura ⁊ alteri⁹ qui crucifi
xus est cū eo. Ad iesum aūt; cū venissent vt
viderūt eū iā mortuū: ⁊ forte etiā precib⁹
amaricate matris nō fregerūt ei⁹ crura. Et
tūc impleta est scriptura. Jo. 19. vbi ista ha-
bent. s. os eius nō cōminuetis. Exo. 12. scri-
pta. Sed vnus militū. s. Longin⁹ vt dicit
Magister historiarum lancea aperuit la-
tus eius: ⁊ continuo exiuit sanguis ⁊ aqua:
scđm Jo. vbi. s̄. Qui longinus quia sangui-
ne christi cecus illuminat⁹ est: postea in cesa
rea cappodotie ꝓ christi noie martyrio coro
natus est. ¶ Tertiū hic notādū dicit Jesu
de cruce depositio: q2 scđm Joh. vbi. s̄. ro-
gauit pilatū Joseph ab Arimathia eo ꝙ eēt
discipulus Jesu: occultus autē ꝓpter metū
iudeorū vt tolleret corpus Jesu: ⁊ permisit
pilat⁹. Uenit ergo ⁊ tulit corp⁹ Jesu: venit
aūt ⁊ nichodem⁹ qui venerat ad Jesū nocte
p̄mū ferēs mixturā myrrhe ⁊ aloes q̄si libras
cētū acceptur⁹ etiā corp⁹ Jesu. Quos vt a
lōge ꝓspexit mr̄ afflicta alios eē putās q̄ veni
rēt ad nocēdū: timēs ne crudeliora corpori

filij inferre vellent ptimuit valde: ⁊ ad Jo.
ceterasqꝫ mlieres inqt. Quid faciã de filio
meo? Ecce canes adueniunt nõdũ saturati
morte crudelissima. Tũc oẽs surgũt cum ti/
more magno. O deꝰ quãta ẽ istoꝝ afflictio ho
die. Cõspiciẽs aũt Joh. dicit, ego cognosco
ibi Joseph ⁊ nichodemũ. Tũc dña viribꝰ
reassũptꝭ dicit Bñdictꝰ deꝰ nr̃ q̃ nobis mit/
tit auxiliũ. Memor fuit nr̃i ⁊ nõ dereliquit
nos. Fili occurras eis: qꝛ ipsi veniũt in auxi
liũ nr̃m. Uadit ergo Jo. eis obuiã velociter
⁊ attingẽtes se adinuicẽ amplexant̃ cũ fletu
magno nõ valẽtes p̱ magnũ spatiũ adinui/
cẽ loq̃ p̃ cõpassiõis teneritudine ⁊ abũdãtia
doloris ac fletus: postea veniũt ad crucẽ ⁊
adorant filiũ dei in cruce pendentẽ genu fle
ctentes cũ ploratu magno. Deinde visitata
matre parauerũt se ad deponẽdũ eũ de cru/
ce. Considera igit̃ aia deuota ⁊ diligenter
⁊ morose attẽde depositionis modũ. Ponũ
tur due schale a lateribꝰ crucis opposite Jo/
seph ascendit schalã lateris dextri ⁊ satagit
extrahere clauũ ipsiꝰ manus. Deinde Nicho
demus extrahit aliũ manꝰ sinistre. Descẽ
dit Nichodemus de cruce ⁊ venit ad clauũ
pedum. Joseph vero sustinebat corpus dñi
Tunc pendentẽ manũ dextram domina su
scipit reuerenter: ponit ad vultũ suum: inti
me osculat̃ cũ lachrymis ⁊ validis suspirijs
Euulso autẽ clauo pedũ paulisper descẽdit
Joseph: ⁊ omnes accipiũt corpus dñi ponẽ
tes illud in terra: ⁊ omnes amarissime plan
gunt quasi vnigenitũ: precipue tamẽ mater
sua recepit in gremio sedens ⁊ ipsa in terra:
⁊ osculat̃ nunc caput: nũc manus: nunc os.
Alloquit̃qꝫ filiũ suum di. Fili mi nihil mi
hi respondes? Nõne hoc est illud os benedi
ctũ quod iudeis sic dulciter predicabat? Nõ
ne sunt iste manus que iudeis miracula fa/
ciebãt? Nõne hi sũt pedes qui euãgeliçãdo
discurrebãt? Unde tanta crudelitas? vnde
tam grandis impietas? vñ tã ingrata socie/
tas? Et his ꝟbis oẽs iuitabat ad fletuꝫ. Et
depositũ corpꝰ in mediũ flet̃ a cũctꝭ. O si vi/
dissetis deuoti christiani locũ illũq̃ nũc ẽ añ
portã eccl'ie sancti sepulchri: inter mediũ se/
pulchri ⁊ mõtis caluarie quẽ sepius vidi: et
beatam virginẽ cuꝫ sororibꝰ ⁊ alijs predictis
cũ Jesu hodie añ se posito lachrymãdo: oscu
lando: oculo mẽtis cõspexi: vtiqꝫ nũc ipsum
locũ cõsiderãtes in quo depositꝰ Jesus de
cruce añ sepulturã suã corã p̃dicta turba per
aliq̃d spatiũ requieuit vna mecũ cõpatiẽdo
illi amaricate mr̃i: lachrymas indesinenter
effũderetis. Eũtes igit̃ christiani si vere de
uoti estis ⁊ fideles p̱ totã istã diẽ cõpatiẽdo
Jesu ⁊ mr̃i sue. Jesũ cũ ipsa sepeliẽtes ad il/
lud scm̃ sepulchrũ christi vbi sepiꝰ cũ lachry
mis: celebraui: pedibꝰ mẽtis accedẽtes flete
plorate: corda vr̃a ibi sepelite: veniã pctõꝝ
vr̃oꝝ poscite: vt per verã pniam ⁊ meritum
passiõis christi. vna cũ latrone mereamini
audire: Hodie mecum eris in paradiso. Ad
quẽ cõducat nos ipse qui per mortẽ suam no
bis deuicta morte celestia regna preparauit
in secula seculorũ. Amen.

Sabbato scd̃o de preparatione sacre coio/
nis. Qualiter .s. debeant se preparare susce/
pturi sacrã cõmunionẽ in solẽnitate sequẽti
Sermo. 89.

Ui timent

deũ p̃pabũt corda. Scri/
bũt̃ hec ꝟba Ecclesiasti/
q
z. Suscepturi frẽs cha/
rissimi ẖꝫ instõnẽ eccl'ie i
seq̃nti solẽnitate dñꝫ nr̃ꝫ
iesũ xp̃m p̱ sacr̃m eucharistie: debemꝰ nos cũ
ipsiꝰ adiutorio p̃pare: ⁊ oẽs latebras aie nr̃e
diligẽtiꝰ inspicere: ne forte sit in nobis aliq̃d
pctm̃ abscõditũ q̃d ⁊ ꝯsciam nr̃am cõfũdat
⁊ mordeat: atqꝫ oculos diue maiestatis of/
fendat Sicut eni aliq̃s susceptur ꝰ dñm tem
poralẽ in domũ suã ab oibꝰ sordibꝰ ⁊ immũ/
dis rebꝰ ipsã domũ mũdat: ⁊ quecũqꝫ hone/
sta ⁊ necessaria sũt scd̃m suã possibilitatẽ p̃/
parat. Et si hoc facit mortalis suscepturus
mortalẽ: ita ⁊ nos multo magis expectãtes
in crastino accipe dñm nr̃m in domũ ꝯscie
mũdare debemꝰ in quãtũ possumꝰ corpa sic
⁊ corda: vt celestis ille dñs nihil i nobis sor/
didũ: nihil obscurũ iueniat. Q̃d solũ timen
tes deũ diligẽter facere studẽt. vñ sapiẽs in
ꝟbis ꝓpositis ait: Qui ti. deũ p̃pa. cor. ⁊c. de
qua p̃paratiõe: q̃ se debẽt p̃pare suscepturi
i paschate sacrã coionẽ ẖꝫ p̃ncipiũ mediũ ⁊
finẽ. tres cõclusiones annotabimꝰ. Prima
dicet̃ preparatio antecessiua. Scd̃a dicetur
preparatio cõmunicatiua. Tertia dicetur
preparatio cõsecutiua.

Pars pͥma hͧ sermonis in q̃ ponit̃ p̄para
tio q̃ dꝫ an̄cedere sacrã cõmunionẽ.

P Rimo igit̃ i isto s̄mone tractandũ ẽ
de p̄paratiõe q̃ dꝫ an̄cedere sacrã cõ
munionẽ. Et debꝫ esse triplex ista p̄
paratio an̄cessiua seu an̄cedens. Prima dici
tur purgatio. 2ᵃ cessatio. 3ᵃ ornatio. ¶ Pri
ma p̄paratio an̄cedens cõionẽ dicit̃ purga/
tio: q2. s. aĩa cũ oĩ diligẽtia dꝫ iter atq₃ iter
examinare conscientiã suã: vt nõ solũ. s. pec/
cata q̃ cõiter cognoscunt̃ ⁊ sunt manifesta: ƀ
etiã ꝑ ignorantiã ⁊ oblinionẽ latẽtia inq̄tũ
sibi possibile fuerit subtiliter possit discutẽ.
iuxta illud Ber. in meditatiõib9. Vitã tuã
q̄tidiana discussione examina: attẽde diligẽ
ter q̄tũ ꝓficias: vel q̄tũ deficias: q̄lis sis in
moꝛib9: ⁊ q̄lis in affectionib9. hec ille. Ma/
xime hoc fieri dꝫ q2 pctã nimis sunt occulta
adeo vt vix cognosci valeãt: teste ꝓpha qui
ait: Delicta q̇s intelligit? Et iõ q̃ crastia die
cõmunionẽ accipe desiderat: ꝑ totũ hũc diẽ
nocteq₃ sequentẽ q̄tum natura valet dꝫ cõ/
scientiã suã ad iudiciũ vocare: ⁊ eã examina/
re implẽdo illud Osee. 2ᵒ. Judicate matreꝫ
vestrã. i. conscientiã: q2 si vos iudicabitis nõ
iudicabit vos de9. iuxta illud apl̃i. i. Choꝛ.
xj. Si nosmetipsos iudicarem9 nõ vtiq₃ a do
mino iudicaremur. Qua examinatione fa/
cta si aliquã nouã maculã reperit dꝫ de ipsa
⁊ de alijs oblitis verã habere contritionẽ: q2
coꝛ ꝯtritũ ⁊ humiliatũ de9 nõ despiciet. Jsta
q̇ppe ꝯtritio est illa cognitio quã nõ bene co
gnoscẽs. Seneca dicebat: Jnitiũ salutis co
gnitio peccati. Sed nõ sufficit ad verã purga
tionẽ ꝯsciẽtie sola ꝯtritio: sꝫ necessaria ẽ etiã
ꝯfessio. Jdeo qui volũt bñ purgati accedere
ad cõmunionẽ: ⁊ si semel cõfessi fuerint: q2
plerũq₃ in vna ꝯfessiõe nõ possũt plene suã
conscientiã expurgare: debent isto sero vel
quod tuti9 est cras in mane reuerti ad cõfes/
sionem ⁊ plenã consciẽtie facere purgationẽ
vnde ꝓpha inquit: Pꝛeoccupem9 faciẽ ei9
in cõfessione. Et i oĩ cõmunicaturo: Eccle.
18. dicit̃. Ab oĩ delicto mũda coꝛ tuuꝫ. s. an̄
cõmunionẽ. ¶ Secunda p̄paratio que de/
bet precedere sacrã cõmunionẽ dicit̃ cessatio
quia nõ solũ homo tali tẽpoꝛe debet cessare
ab illicitis. s. a peccatis moꝛtalib9 quod qui
bus dictũ est superi9: sed etiã dꝫ cessare q̄tũ
sibi possibile fuerit: ab oibus cogitationib9
tẽpoꝛalib9 extrinsecis ⁊ carnalib9: quia doci
ferat dñs ꝑ Esa. p̄. Lauamini: mũdi esto/
te: auferte malũ cogitationũ vestraꝝ. ⁊ Hie
re. 4. Laua a malicia coꝛ tuũ. ⁊. i. Cho. 7.
Emũdemus nos ab oi inq̇namẽto carnis. ⁊
ibidẽ. 5. Expurgate vetus fermentũ: vt sitis
noua conspersio. A quib9 ⁊ si hõ debeat absti
nere oĩ tẽpoꝛe: maxime tñ i isto sacratissimo
tẽpoꝛe quo suscéptur9 est tantũ ac tale sacra/
mentũ debet cessare homo a tumultuosa cõ
uersatiõe: ⁊ multoꝝ auditione s̄m ꝓpham.
Sepulchꝝ patẽs est guttur eoꝝ linguis suis
dolose agebãt: ne audiat illa que habent mẽ
tem suam perturbare ⁊ necesse sit ei alia di/
cere ⁊ multa loqui. A quo etiam abstinere
tali tempoꝛe debent: quia iuxta sapientẽ pro
uer. x. Jn multiloquio non deerit peccatuꝫ
Hi quippe debẽt facere moꝛe lepꝛosoꝝ: qui
Leuiti. 13. precipiunt̃ os habere veste conte
ctũ: vt quisq₃ eoꝛũ dicẽ possit illud Job. xj.
Purus est sermo meus: ⁊ mũdus sum in cõ
spectu tuo. Debet etiaꝫ homo ieiuno stoma
cho sacram cõmunionẽ sumere nisi rõnabi
lis necessitas cogat. Quia s̄m Ricar. in. 4.
di. 8. ar. 2. q. 3. hoc constitutũ est ⁊ consuetũ
ꝓpter reuerentiã sacramenti: nisi vt dixi im
minẽte necessitate moꝛtis. Patet ẽt ꝑ Aug.
li. p̄. ad inq̄sitiones Januarij. Et ꝑ magistrũ
in. 4. di. 8. c. 3. ⁊ de cõse. di. 2. c. liquido. vbi
dicit̃: Placuit spiritui sancto vt in honoꝛe
tanti sacramenti pꝛi9 in os chꝛistiani dñicũ
coꝛpus intraret q̄ȝ ceteri cibi. hec ibi. Debet
enim s̄m Ricar. in. 4. di. 9. ar. 2. q. 3. homo
tali tẽpoꝛe abstinere a coitu coniugali siue
vsu matrimonij. Unde Hiero. in quodam
sermone. ⁊ habet̃. 33. q. 4. c. sciatis. vbi dicit̃
Sciatis fratres charissimi q̄m quicũq₃ vxo
ri debitũ reddit vacare nõ põt oꝛoni: neq₃
de carnib9 agni comedere debet. Jtẽ si panes
ꝓpositõis ab his qui vxoꝛes suas contigerãt
comedi nõ poterant: quanto magis panis q̇
de celo descendit nõ potest ab his qui coniu/
galibus paulo ante hesere complexibus vio/
lari atq₃ coniugi. hec ibi. ⁊ de conse. dis. 2. c.
ois homo. dicit̃. Ois homo ante sacraꝫ cõ/
munionem a ꝓpꝛia vxoꝛe abstinere debet tri
bus aut quatuoꝛ aut q̇nq₃ aut sex aut septeꝫ
diebus. Et q̄uis aliqui dicant vt etiã glo.
ibidẽ dicit q̄ȝ reddens debitũ posset accedere
ad cõionem: tamẽ saluo melioꝛi iudicio hoc

ego nõ consulo: quia nõ est in potestate red
dentis in illo actu nõ fieri caro ⁊ habere car
nales cogitationes: quia ꝫm phm actus ve
nereus. Debet etiã homo cessare in ista no
cte a nimia ⁊ delitiosa quiete: vnde qꝛ crasti
na die est cõmunionẽ recepturus non debe
ret hac nocte in lecto dormire nec nudus: ſ3
indutus ſi comode fieri posset. Unde cuili
bet cõmunicaturo. Esa. 52. dicit᷑: Cõsurge
cõsurge induere fortitudine tua syon. i. aĩa
fidelis: cum alijs qui recepturi sunt sacram
cõmnnionẽ: consurge ⁊ tota fortitudine ne
gligentiã corporalẽ vince: ⁊ induere te hac
nocte saltem vt ista modica penitẽtia corpo
ralis prepa ratio sit gratie spũalis. ¶ Ter
tia preparatio que debet precedere sacram
cõmunionẽ dicit᷑ ornatio: videlicet bonarũ
⁊ sanctaꝝ actionũ. Accedimus enim ad deli
catum ⁊ super omnẽ extimationẽ nobile con
uiuiũ magni regis: Unde Hiero. in testamẽ
to. Eya fidelis aĩa epulare ne morieris his
pasci delicijs: ne pigriteris hoc frui cõuiuio
in quo nõ carnes tauroꝝ ⁊ hircoꝝ vt olim in
lege: sed saluatoris tui corpꝰ sumendũ propo
nitur. Ad hoc autẽ conuiuiũ necesse est nõ
solum a peccatoꝝ sorde mundatũ esse: ſ3 etiã
virtutibus ornatũ accedere: ne aliter condẽ
natorie dicat᷑. Quomodo huc intrasti non
habens vestẽ nuptialẽ? Matth. 22. vnde in
quodã sermone Aug. ait. Unusquisqꜫ cõsi
deret conscientiã suã: ⁊ quãdo aliquo crimi
ne vulneratũ se esse cognouerit priꝰ oratiõi
bus ieiunijs ⁊ elemosynis studeat mundare
conscientiã suã: ⁊ modis ꝑfatis mandatam
ornare: sequit᷑. Et sic eucharistiã presumat
accipere. Ex quo dicto Aug. patet quia nos
debemus ornare oĩ genere boni ⁊ virtutu3.
In cuiꝰ mysteriũ Exo. 12. mãducatur agnũ
qui sacramentũ dñi typice demõstrabat pre
ceptũ est. Renes vestros accingetis: calcia
menta habebitis in pedibꝰ vestris: tenentes
baculos in manibus: ⁊ comedetis festinant᷑:
est enim phase. i. transitus dñi. hec ibi. Per
renes accingere intelligit᷑ castitas ⁊ continẽ
tia: de qua dictũ est. ſ. per habere calciamẽ
ta in pedibꝰ per quos affectus designat᷑: itel
ligitur charitas que est forma oĩu3 virtutũ
ꝑ tenere baculos in manibꝰ intelligit᷑ ꝯstan
tia ⁊ perseuerãtia boni operis. vñ Luc. 12.
Sint lũbi vestri precincti: ⁊ lu. ar. in ma. ve
stris sup quo verbo Greg. ait: Duo sunt q̃
iubent᷑: ⁊ lũbos restringere: ⁊ lucernas tenẽ
vt ⁊ mũdicia sit castitatis in corpore: ⁊ lumẽ
veritatis in opatione. Redẽptori eteni nr̃o
vnũ sine altero placere nequaqꜫ potest. h̃ ibi.
Et sic patet pars prima.

Pars secũda huiꝰ sermonis in qua ponit᷑
ꝑparatio q̃ d3 cõcomitari sacrã cõmunionẽ

Ecũdo in isto sermone tractandũ ẽ
de ꝑparatione que cõcomitari deb3
sacrã cõmunionẽ. Que est etia3 tri
plex. ſ. meditatio: oratio: humiliatio ¶ Pri
ma preparatio cõcomitans sacrã cõmunio
nem dicit᷑ meditatio. Debet enim hõ in ipso
actu sacre cõmunionis tria maxime ꝑmedi
tari. Primo debet premeditari quãte sit no
bilitatis. Nam de cõse. di. 2. c. nihil dicitur.
Nihil in sacrificijs maiꝰ esse potest qꜫ corpꝰ
⁊ sanguis Christi: nec vlla obligatio hac po
tiorẽ: sed hec omnes precellit. Ait enim dñs
Joã. 6. Caro mea vere est cibus: ⁊ sanguis
meꝰ vere est potus. Ubi est caro beata ⁊ gra
ta: anima beatior et gratior: deitas beatis
sima ⁊ gratiosissima. Secũdo sũpturus cõ
munionẽ debet ꝑmeditari quante sit vtilita
tis: quia Jo. 6. dicit᷑ ꝑ ipsũ Jesũ. Qui mã
ducat meã carnẽ ⁊ bibit meũ sanguinẽ hab3
vitã eternã: que inchoat᷑ per gratiã ipsiꝰ iu
stificantẽ: preseruat᷑ per gratiã ipsiꝰ roborã
tem: ⁊ corroborat᷑ ꝑ gratiã ipsiꝰ ꝯsũmante3
Talis eni3 cibꝰ ⁊ potꝰ facit hoie3 vnitũ deo
magis vniri: approbatu3 magis approbari:
gratificatũ magis gratificari: elongatu3 a
malo magis elõgari: cõfirmatũ in bono ma
gis cõfirmari. Tertio debet ꝑmeditari sum
pturus cõmunionẽ quãte sit charitatis. Je
sus relicturꝰ mundũ añ passionẽ suã per hoc
sacramẽtũ reliq̃t sui memoriã. vñ ꝑme Cho
rinth. xj. Quotiensciũqꜫ eni3 manducabitis
panẽ hũc ⁊ calicẽ bibetis: mortẽ dñi annun
ciabitis donec veniat. Qñ eni christianꝰ ad cõ
munionẽ accedit d3 habẽ ad memoriã mor
tẽ Christi: ⁊ habere ipsũ ꝑoculis passiona
tũ ⁊ crucifixũ: ⁊ venturũ ad iudiciũ: ad donã
dum gratis de tanto beneficio premiũ: igra
tis ꝓ supplіciũ. Et hoc est quod dicit᷑ i au
ctoritate predicta. mor d. a. do. ve. ſ. ad re
tributionẽ futurã: iõ subdit᷑: h̃ facite in meã
cõmemorationẽ. De hac materia trẽ. 4. scri
bitur. Memoria memor ero: ⁊ tabescet i me

aïa mea: quia aïa in huiusmodi recordatiõe
afficit circa Christũ: ⁊ ex deuotione aïatur
ad sustinendũ ꝓ eo si oportuerit oẽꝫ passio-
nem: q̃ꝛ s. talẽ ⁊ tantã aduersus semetipsuꝫ
sustinuit ꝓ nobis cõtradictionẽ. ¶ Secun
da p̃paratio que dꝫ ↄcomitari sacrã cõionẽ
dꝫ oꝛo. Cũ eniꝫ ſm aplm. i. Choꝛ. 3. nõ su-
mus sufficiẽtes cogitare aliq̇d a nobis q̃si ex
nobis: sꝫ sufficiẽtia nostra ex deo est: debꝫ hõ
accedens ad tãtũ sacramẽtũ feruenter oꝛare
deũ vt ipsũ dignũ efficiat di. cũ ꝓpha. Coꝛ
mundũ crea in me deꝰ ⁊c̃. Qua ꝓpter quili
bet deuote ⁊ humiliter hac nocte oꝛoni vaca
re debet ⁊ intra cubiculũ suuꝫ clauso hostio
rumoꝝ tẽpoꝛaliũ: iuxta illud Matt. 6. Tu
aũt cum oꝛaueris intra in cubiculũ tuũ: et
clauso hostio oꝛa patrẽ tuũ. Ubi Greg. ait
Ingressus in cubiculũ est coꝛdis reuocatio.
Et clausio hostij est coꝛdis intẽtio: q̇ȯ fieri
debet saltẽ in auroꝛa cras mane ⁊ dicere cũ
ꝓpha. Et ego ad te dñe clamaui ⁊ mane oꝛa
tio mea pueniat ad te. Et si possibile est sit
tam feruens oꝛatio vt signis cõpetẽtibꝰ exte
rius demõstret: que postea deuotio nomina
bitur: que est teneritudo coꝛdis qua quis de
facili in lachꝛymas resoluit: vel ſm alios de
uotio est feruoꝛ bone volũtatis quã mens co
hibere nõ valens certis inditijs manifestat.
¶ Tertia p̃paratio que dꝫ concomitari
sacram cõioneꝫ dicit humiliatio. Si enim
vt habet de imuni. eccle. c. decet. li. 6. ad ec-
clesias debet esse humilis ⁊ deuotꝰ ingressus
deuota cõuersatio: deo grata: inspicientibꝰ
placida: multo magis debent ista esse in acces
su ad tãtũ sacramẽtũ: ad q̇ȯ christiãi accedẽ
dꝫ cũ sũma reuerẽtia: humilitate: ⁊ cũcto
rũ sensuũ honestate: ꝓpterea hoies de per se
⁊ mulieres p se ad cõioneꝫ ire studeãt: hoies
ꝙo dico discoopto capite: ⁊ ad collũ cigulo
posito: saltẽ lachꝛymis mẽtis ⁊ coꝛdis cõmu
nicent. Mulieres ꝙo velata facie q̃tũ decꝫ
nõ oꝛnate: sꝫ humiliter ⁊ reuerẽter accipiãt
coꝛpꝰ dñicuꝫ. Scribit enim Eccle. 32. Pro
reuerentia accedet tibi bona gratia. Et si ſm
aplm ad Phil. 2. etiã ad solũ nomẽ Jesu dꝫ
flecti oẽ genu celestiũ terrestriũ ⁊ infernoꝝ
quãto magis ad eiꝰ p̃ñtiaꝫ: maxime cũ in h
sacro nõ tm̃ habeamꝰ eiꝰ p̃ñtiaꝫ: ſꝫ etiã inex
timabilẽ beniuolentiã q̃ nobiscũ nõ solũ di-
gnat domestice conuersari: ſꝫ etiã in vite tri-
buit se nobis alimoniã. Jdõ nullatenꝰ posse-
mus cũ tãto charitatis feruoꝛe: tãta reuerẽ
tia: tãta deuotione: q̃ꝛ amplꝰ teneamur: dꝫ
etiã hõ diligẽter attẽdere ne ex sacratissimo
Eucharistia minimũ q̇d male decidat: vt do
cet Aug. i. q. i. c. interrogo vos. Rõ aũt est:
q̃ꝛ in q̃libet etiã particula ſm theolo. totum
existit sacr̃m: ꝓpterea etiã nõ cõuenit dẽtibꝰ
masticare: ne vel aliq̇d inter dẽtes remaneat
ſꝫ lingua reuerent accipiẽdo deuotiꝰ trãsglu
tiet: postmodũ cũ vino os diligẽtissime la-
uet: ⁊ sic tãtũ sacr̃m cũ oĩ deuotione ⁊ reuerẽ
tia suscipiat. Et sic patet ps. 2ª hꝰ ſmonis.
Pars tertia hꝰ sermonis in q̃ ponit prepa
ratio q̃ dꝫ ↄseq̃ sacrã cõmunionẽ.

T Ertio in ista sermone tractandũ est
de alia p̃paratione ↄsequẽte ad sacrã
cõmunionẽ: q̃ vtiqꝫ triplex est. Pri-
ma dicit regratiatio. 2ª dicit vacatio. 3ª di
citur retentio. ¶ Prima p̃paratio q̃ dꝫ ↄse
qui sacrã cõionẽ dicitur gratificatio seu re-
gratiatio. Postq̃ eniꝫ hõ accepit tãtũ sacr̃ꝫ
atqꝫ beneficiũ semp ⁊ gratant memoꝛie reti
nendũ: dꝫ imensas deo referre grãs. Dꝛ eni
de reliquijs ⁊ veneratione sctõꝝ in. c. si dñꝫ.
in cle. Hec est cõmemoꝛatio gl̃iosa q̃ fideliuꝫ
aïos replet gaudio salutari: ⁊ cũ infusione le
titie deuotiõis lachꝛymas subministrat. Ex
ultamꝰ nimiꝝ nr̃am cõmemoꝛando liberati
onẽ: ⁊ recoꝛdãdo dñicaꝫ passionẽ: p quã libe
rati sumꝰ vix lachꝛymas continemꝰ. hec ibi
Penset igit hõ attẽta mẽte: q̇d est et q̃tum
sit q̇ȯ in hoc sacro nobis concessũ est. Et cuꝫ
Hiero. in testamẽto suo dicat. O signũ dile
ctionis inopinabile: vt idẽ sit datoꝛ ⁊ datuꝫ
⁊ donatũ est ipsũ donũ. Quã magna dulce-
do tua dñe: quã abscõdisti timẽtibꝰ te: ⁊ per
fecisti sperantibꝰ in te: O ferculũ excellẽtissi
mũ: venerandũ: colendũ: adoꝛandũ: gl̃ificã
dum: ⁊ amplectendũ: ⁊ oibꝰ laudibꝰ extollẽ-
dum: cũctis p̃conijs firmiter in coꝛdis visce
ribus retinendũ: ⁊ ppetuis tpibꝰ diligendũ
Dicatqꝫ cũ scã m̃re eccl̃ia in dicta cle. si dñꝫ
O diuini amoꝛis imensitas: diuine pietatis
supabũdãtia: diuine largitatꝫ affluẽtia. De-
dit eniꝫ nobis oïa: quia oïa subiecit sub pedi
bus nostris. Et ita: ⁊ cũ tam copiosa fuerit
erga nos eiꝰ munificẽtia: volẽs adhuc ipse i
nobis suã exuperantẽ charitatẽ p̃cipua libe-
ralitate mõstrare: seipsum nobis exhibuit: ⁊

transcendens oẽ3 plenitudinẽ largitatis oẽ3 modũ dilectionis excedẽs semetipsũ tribuit in cibũ. hec ibi. ¶ Scđa pparatio q̃ d3 ꝯseq̃ sacrã cõionẽ3 dr̃ vacatio: q2. s. hõ cõicat⁹ nõ d3 statim ad ꝯuersationes ⁊ ad seculariũ negocia currere: ƀ in silẽtio solitari⁹ ꝑ totã illã diẽ ꝑseuerare vacãdo ꝯtẽplatiõi: ⁊ aliquas orõnes siue ps dicẽdo. A cibo etiã corporali: nisi aliq̃ rõnabilis cã suadeat: d3 ob sacri reuerentiã ꝑ spatiũ abstinere. vñ de ꝯse. di. 2 c. trib⁹. dicit Clemẽs ꝺ accipiẽtib⁹ Eucharistiam nõ statim ad cões cibos ꝯueniant: ne putẽt scẽ portioni cõmisceri cibũ q̃ ꝑ aliquã tulos digestus in secessũ diffundit̃. Si igit̃ mane dñica portio edit̃: vsq3 ad sextã3 ieiunent ministri q̃ eã assũpserũt. Et si tertia aut 4. hora acciperẽt: ieiunẽt vsq3 ad vesperã: sic secreta sanctificatione custodiẽda sũt sacra hec ibi. Aliq̃ dicũt ƀ olim obtinuisse qñ pauci inueniebant̃ sacerdotes ⁊ raro celebrabatur. S3 si ƀ rõ videt̃ excusare sepe celebrãtes nõ tñ raro cõicantes nisi forte ĩfirmitas seu scãdali tollẽdi nccitas aliud suadeat. ¶ Tertia pparatio q̃ d3 ꝯseq̃ sacrã cõionẽ dr̃ retentio: q2 si sacr̃m istud est ꝑ abstinentiã a cibo corporali secreta sanctificatione custodiendum: vt dictũ est: quãto magis ꝑ abstinentiam a pctõ mortali. Ideo sũme cauere deb3 cõicatus ne in pctm̃ decidat: ne per ipsũ Jesum acceptum expellat. vt enim Sap. i. scribitur. Aufert se. s. Jesus a cogitationibus: que sũt sine intellectu: ⁊ corripiet̃ a superueniẽte iniquitate. Et iterũ ibidẽ. Peruerse cogitationes separãt a deo. Et vt dicitur in. c. quẽadmodũ. extra de iureiu. Turpi⁹ eijcit̃ q̃ non suscipit̃ hospes. Et maxime si hec eiectio fit ꝑ celerẽ peccati cõmissionẽ: sicut multi faciunt qui post acceptam cõmunionẽ putant sibi licere prioribus peccatis siue vanitatibus statim locu3 dare. Et hinc est q̃ plures statutis tẽporibus cõmunicare nõ desistunt: ⁊ tamẽ a cõsuetis vel quod deteri⁹ est a grauiorib⁹ delictis minime desinunt: qđ ꝑuersissimũ est. Ecce quãta pparatõe d3 tãtũ sacr̃m suscipi. Qđ q̃ fecerint crastina die per virtutẽ hui⁹ sacramẽti cũ Christo resurgẽt ad sempiternã gloriã ĩ secula seculorũ: Amẽ

Dñica resurrectõis dñi nostri Jesu Christi de necessitate ⁊ excellentia resurrectiõis eiusdem. Sermo. 90.

n Olite expauescere: Jesum queritis Nazarenũ crucifixum: surrexit non est hic. Scribunt̃ hec verba Mar. vltimo ⁊ in euãgelio occurrẽtis solẽnitatis. Post tristitiã ⁊ dolorẽ fratres charissimi congruũ est vt sequat̃ tanto amplior letitia quanto maior fuit mesticia Et ideo sicut mors que est finis oĩs mali ⁊ in qua terminat̃ oẽ bonũ. Et ꝺm philosoᵐ 3. ethi⁹ est vltimũ terribiliũ causat magnã in cordib⁹ charorũ ⁊ propinquorũ mortui ⁊ vt ita dicam incõparabilẽ tristitiã: ita vita maiorẽ3 letitiã: quia vt ait phs in topicis: sicut se h3 oppositũ ĩ opposito: ita ꝓpositũ ĩ ꝓposito vñ sicut mors est causa mesticie ita vita cõtraria morti est causa letitie. Hoc idcirco dixerĩ3: quia oĩs fidelis christian⁹ qui iure his preteritis diebus videl3 passionis dñi nostri Jesu Christi ex amarissima eius mortis memoria valde condoluit: in ista hodierna die resurrectionis eiusdem valde debet gaudẽre quia de morte ad vitam resurrexit: ⁊ nobis spem resurrectionis procurauit. Ait enim apostolus Thi. 2. Si mortui fuim⁹. s. ꝑ cõpassionem eius dolendo: ⁊ conuiuemus. Si sustinebim⁹ ⁊ ꝯregnabim⁹. Tu igit̃ qui plorasti cum Christo ⁊ Maria matre ei⁹ Maria magdalena: Maria iacobi: Salome: in die veneris sancti: letare hodie ⁊ gaude cum eis q2 hec est dies quã fecit dñs exultem⁹ ⁊ letemur in ea. Nam euntes ad sepulchrũ cu3 Maria magdalena ⁊ socijs: inueniẽtes lapidem reuolutũ ab hostio monumenti. Et introeũtes inuenietis iuuenẽ. i. angelũ sedentem in dextris coopertũ stola candida: ⁊ extimescentibus vobis dicet vobis verba proposita. Nolite expauescere. De qua solẽnitate resurrectionis tres considerationes ĩ isto glorioso die annotabim⁹ q̃rũ pma dicet̃ resurrectionis necessitas. 2. resurrectionis virtuositas. 3. resurrectionis pmitas.

Pars pma h⁹ ꝯmonis in q̃ ponit̃ necessitas resurrectõis Christi Jesu ⁊ declaratur.

p Rimo in isto sermone ꝺ resurrectõe dñi tractãtes pꝰ ⁊ añ oĩa hẽm⁹ ꝯsiderare ei⁹ nccitatẽ. fuit enĩ xp̃i resurrectio necessaria triplici respectu ƀ3 sniã3. Ale.

Rone Cõiunctionis / Pfectionis / Cõmedationis

de ales i tertia pte in tractatu de resurrectione christi. q.i. Et sanctũ Tho. in tertia pte. q.53. arti.p. Primo respectu sui. 2º. respectu nostri. 3º. respectu angeli. ¶ Primo fuit necessaria christi resurrectio respectu sui tripli ci rõne. Primo rõne cõiũctionis. Scđo ratione pfectiõis. Tertio rõne cõmẽdationis Primo fuit necessaria christi resurrectio respectu sui rõne cõiũctionis. Sentẽtia ẽ oĩuz theologorũ. s. Alex. de al. vbi. s. q.2. Et bti Tho. in tertia parte. q.50. ar.2. Et Ric. in 3. di.21. Et Bo. ibidẽ ar.1. q.2. ⁊ multorũ aliorũ. ꝙ q̃uis christ⁹ vere mortu⁹ fuerit: tñ diuinitas nõ fuit separata a carne mortua: cui⁹ resurrectionẽ causa breuitatis omitto. Qua ꝓpter nõ fuit cõueniẽs vt caro cõiuncta diuinitati remaneret i miseria mortis: g̃ necesse fuit ipsũ de morte ad vitã resurgere vt diuinitas que ẽ vita viuẽtiũ cõiũgeret carni viue: ⁊ nõ remaneret cõiũcta carni mortue: quã nec mortuã nec viuã rõnabilit̃ debebat vnq̃ dimittere. Et hec ẽ rõ quare caro christi i sepulchro nõ fuit putrefacta ſm Alex. ꝓxime vbi. s. Nã si virt⁹ aliqua creata vnita corpori nõ patit̃ ipsum corrũpi: vt patet de aĩa: ergo multo forti⁹ virt⁹ diuina vnita corpori christi nõ patiebat̃ ipsuz corrũpi. Et hoc est qđ dicit ꝓpheta. Nõ dabis sanctũ tuum videre corruptionẽ. Ubi vna glo. Corp⁹ christi sanctificatuz per qđ alia sanctificant̃ nõ patieris corrũpi. Qđ si dicatur. Grego. ait. Mortẽ nostrã moriẽdo destruxit: sed christ⁹ non solũ debuit destruere mortẽ. i. dissolutionẽ aĩe ⁊ corporis: sz etiã mortẽ que attendit̃ in corruptiõe. i. in incineratione. Ad hoc rñdet̃ ſm Alexã. ꝙ duplex ẽ corruptio. s. corruptio passibilitatis: ⁊ hoc cõuenit corpori christi: ⁊ corruptio putrefactiõis ⁊ hoc nõ cõuenit ei. Nõ fuit g̃ cõueniẽs christo ꝙ per incinerationẽ suaz destrueret nostrã: quia corp⁹ eius erat vnituz diuinitati ⁊ aĩe vt dictũ est. Sed sufficiebat destruere mortẽ nostrã per mortẽ suã per separationẽ aĩe a corpore. ¶ Secũdo fuit necessaria respectu sui rõne pfectionis sic. Est primũ per se notũ. Omne totũ nobilius est sua parte: ⁊ vna pars sine alia est imperfecta sed in christo debuit eẽ omnis perfectio que reperit̃ in natura humana. Cũ ergo anima sine corpore sit imperfecta ⁊ econuerso: sicut pars sine suo toto: igit̃ oportuit ꝙ aĩa christi vniret̃ suo corpori ⁊ ecõuerso. Qđ si dicat̃ Quicũq3 resurgit ad aliquid alti⁹ ꝓmouet̃ sed corpus christi remãsit post mortẽ vnitũ diuinitati: ergo nõ potuit in aliquid altius ꝓmoueri: ergo ⁊c̃. Ad hoc rñdet̃ ꝙ diuinitas erat vnita carni christi post mortẽ vnione personali nõ aũt vnione nature: sicut aĩa vnit̃ corpori sicut forma cõstituta: ⁊ ideo p h ꝙ corp⁹ ei⁹ vnitũ ẽ aĩe ꝓmotũ ẽ in altiorẽ statũ nãe: nõ autẽ in altiorẽ statum psone. ¶ Tertio fuit necĩa respectu sui rõne cõmẽdatiõis. s. dĩne iusticie: q2 ad iusticiã dei ptinet exaltare illos q̃ se hũiliãt ꝓpter deũ: iux illud Luc.14. ⁊ 18. ⁊ Math.23. Qui se exaltat hũiliabit̃: ⁊ q̃ se ⁊c̃. Sz christ⁹ hũiliauit se fact⁹ obediẽs vsq3 ad mortẽ: mortẽ aũt crucis ad Phil. 2º. g̃ iusticia dĩna exigebat vt xp̃s exaltaret̃ vsq3 ad glĩaz resurrectiõis vñ ꝓpha i psona christi sic dic̃. Dñe ꝓba. m. ⁊ co. m. tu co. ses. ⁊ resurrectionẽ meã. i. ꝓbasti hũilitatẽ. Qđ si dicat̃ Damasce. i. 4. li. dicit: Resurrectio scđa ẽ ei⁹ qđ dissolutũ ẽ ⁊ cecidit aĩalis resurrectio: s christ⁹ nõ cecidit p pctĩm nec dissolutũ ẽ corp⁹ ei⁹: vt p3. s. igit̃ ⁊c̃. Ad hoc rñdet̃ ꝙ hic Damasce. diffinit resurrectionẽ eoꝝ q̃ ceciderũt p mortẽ q̃ seq̃tur ad pctĩm: ⁊ ponit̃ ibi scđa ad differẽtiã suscitatoꝝ p miracula. Et iđ Alex. dat diffinitionẽ ꝓp̃ã resurrectiõis xp̄i. di. Resurrectio ẽ corpis facti icorrupti. i. ipassibilis ad aĩaz iterata vnio: nec ponit̃ ibi casus: q2 xp̄i mors nõ fuit casus opposit⁹ nãe recte. ¶ 2º. necĩa fuit respectu nr̃i ẽt trib⁹ rõnib⁹ Rõne ꝯfirmatiõis. Rõne recõciliatõis. Rõe instructõis Prĩo fuit necĩa respectu nr̃i rõne ꝯfirmationis. s. fidei ⁊ spei. Fidei dico: q2 p ei⁹ resurrectionẽ ꝯfirmata ẽ fides nr̃a circa dĩnitatez: xp̄i: q2 vt dĩ. 2. Chorĩ. vl. Si crucifix⁹ ẽ ex infirmitate nr̃a. Et i psal. dĩ. Que vtilitas i sãguie meo dũ descẽdã i corruptõz. s. i sãguinis mei effusione descẽdẽdo q̃si p q̃sdã grad⁹ maloꝝ in corruptõz. q. d. nulla. Si. n. statiz nõ resurgo ⁊ corruptũ fuerit corp⁹ meũ: nemini annũciabor: nullũ lucrabor: vt exponit gl. Spei etiã dixi: q2 dũ videm⁹ christũ resurgere q̃ ẽ caput nr̃m: etiã nos i spe resurrectionis nr̃e ꝯfirmamur. Vñ aplš pme Chorĩ. 15. Si xp̄s pdicat̃ ꝙ resurrexit a mortuis quõ q̃dã dicũt i nobis: q̃m resurrectio mortuoꝝ

nõ est.q.d. Ex quo Christus resurrexit nõ
est diffidendũ de resurrectione nr̃a: vñ bea-
tus Job.19.sui lib.ait. Scio q redẽptor me⁹
viuit.i. Christus a mortuis resurgens. Et
in nouissimo die.i.in die iudicij cõpleto ele-
ctoꝝ numero de terra surrecturus sum: ⁊ in
carne mea: nõ i carne aerea: ꝭ oculis carnis
ꝓprie videbo deũ saluatorẽ meũ incarnatũ
ꝗtum ad humanitatẽ. Et sequit̃: Reposita
est h̃ spes mea in sinu meo. ¶ Secũdo neces
saria fuit respectu nr̃i rõne recõciliatõis vt.s.
nos ꝑ pctã nr̃a a deo auersos deo recõcilia-
ret: vñ apl's ad Heb.9.ait. Christus introi-
uit in ipsũ celũ: vt appareat vultui dei ꝓ no-
bis.s.cũ corpore ⁊ aĩa: vt oret patrẽ ꝓ nob.
ad Ro.8. Christus Jesus q̇ mortu⁹ est: im
mo q̇ ⁊ resurrexit: qui est ad dexterã dei: qui
etiã interpellat ꝓ nobis: ꝓpterea dicũt theo
logi quidã: q ipse causa meritoria est vt oĩ
potẽs pr̃ misereat̃ nr̃i. Et hec est vna rõnuz
quã faciũt, illi q̇ tenẽt q Christus resurre-
xit cũ cicatricib⁹. De q̃ al's diffusius tractabi
mus: vt.s.in conspectu p̃ris cũ eis appareret
sicq3 mĩa3 ei⁹ ꝟsus nos inclinaret: diceretq3
illud Zacha.̃13. His plagis plagatus sũ i do-
mo coꝝ q̇ diligebant me. ¶ Tertio fuit ne-
cessaria respectu nr̃i rõne instructõis.s. vite
nr̃e: ⁊ hoc trib⁹ modis. Primo q2 sicut Chri
stus resurrexit a mortuis: ita etiã nos debe-
mus resurgere a peccatis. Juxta illud apl'i
ad Coll.̃3. Si cõsurrexistis cũ Christo que
sursũ sũt q̃rite. Secũdo q2 Christus post re
surrectionẽ habuit nouã vitã: ita etiã nos i
nouitate vite ambulem⁹: iuxta illud apl'i ad
Ro.12. Renouamini in nouitate sensus vr̃i
Tertio q2 sicut Christus ꝭm apl'm ad Ro.
6. Resurgẽs ex mortuis iã nõ morit̃: ita nos
debem⁹ estimare nos mortuos esse pctõ: vi-
uere aũt Christo: iux illud apl'i ad Gal.2.
Christo confixus sum cruci: viuo aũt iã nõ
ego: viuit ꝟo in me Christus. q aũt viuo i
carne: in fide viuo filij dei. ¶ Tertio fuit ne
cessaria resurrectio angelis ⁊ beatis: vt ma
xime trib⁹ gl'ia crescat. Primo beatis angel'
Scdõ aĩab⁹ beatis. Tertio corꝑib⁹ gl'ificat̃.
Primo fuit necessaria vt cresceret gl'ia bea
tis angelis: q2 gl'ificata humanitate i eo du-
plex delectatio reperit̃. Una in cõtẽplatione
deitatis: alia in contẽplatione humanitatis
in quã desiderant etiã angeli ꝓspicere: etia3
de p̃nti ꝭm Alex. vt scribit̃ prime ꝑ.ꝑmo.c
Secũdo fuit necessaria vt crescat gl'ia aĩab⁹
beatis: etiã de p̃nti eadẽ rõne q̃ dicta est ḋ an
gelis: quia etiã ipse nõ solũ delectabunt̃ i cõ
tẽplatiõe diuinitatꝫ: ꝭ etiã humanitatꝫ ipsi⁹
Christi. Tertio vt crescat maior gl'ia corpo
rib⁹ gl'ificatis: q̃ etiã delectabunt̃ in corpora
li intuitione corporis gl'iosi Christi: sicut p̃
dixit ipse dñs Jo.10.di. Ego sũ hostiũ ꝑ me
si q̇s introierit saluabit̃ i gl'ia sempiterna: ⁊
ingredie t̃.s.ad fruendũ gl'ia3 q̃ erit i anima
mea cũ diuinitate ꝯiũcta: ⁊ egredie t̃.s.ad cõ
tẽplandũ meã humanitate3: ⁊ pascua inue-
niet.s.delectatiões imensas repiet in vtrisq3
¶ Cõfirmant̃ iste rõnes auc̃te bti Augu.
li.2.ꝯ infelicẽ manicheũ di. Christus susci
pere dignat⁹ ẽ carnẽ mortalẽ de virgĩe Ma
ria: in q̃ nobis et passionis ⁊ resurrectionis
p̃beret exemplũ passionis ad refirmandũ pa
tientiã: resurrectionis ad excitandũ spẽ: vt
duas vitas nobis oñderet in carne qua3 su-
scepit de vita nr̃a mortali: vnã laboriosam:
alterã beatã. Laboriosã quã tolerare debe
mus: beatã quã sperare debem⁹. Toleram⁹
aũt laboriosa merito pcti nr̃i. Jlle aũt ostẽ-
dit ea in carne nõ merito iniq̇tatꝫ sue: ꝭ cõ
mĩe sue. hec ille. Et sic p3 ps ꝑma h⁹ ꝭmonis

Pars scda hui⁹ sermonis in q̃ ponit̃ excel
lentia resurrectõis dñi nr̃i Jesu christi.

s
Ecũdo in isto sermone ad declarati-
onẽ p̃dictoꝝ ꝯsiderare habem⁹ de ex-
cellẽtia ⁊ virtuositate resurrectiõis
Christi: quia reperit̃ habuisse tria q̃ ipsius
dignitatẽ manifestãt. Primo fuit oĩum re-
surrectionũ ꝑmaria. Secũdo fuit oĩum cor
poꝝ viuificatiua. Tertio fuit oĩum aĩaru
iustificatiua. ¶ Primo resurrectio xp̃i fuit
excellẽtissima oĩum resurrectionũ ꝑmaria.
Ad cui⁹ declarationẽ notandũ ꝭm Tho.in
3.parte.q.53.ar.3.q resurrectio est repara-
tio a morte in vitã. Dupliciter autẽ aliquis
eripit̃ a morte. Uno mõ solũ a morte in actu
vt.s.aliq̇s viuẽ incipiat qualitercũq3 post q̃
mortuus fuerit. Alio mõ vt aliq̇s liberet̃ ñ
solũ a morte: ꝭ etiã a necessitate: ⁊ qḋ plus ẽ
a possibilitate moriẽdi: ⁊ hec est vera ⁊ perfe-
cta resurrectio: quia q̃diu aliq̇s viuit subie-
ctus necessitati moriẽdi q̇dãmõ mors ei dĩ a
tur: ꝭm illud ad Ro.8. Corp⁹ quide3 mor-
tuu3 est ꝓpter peccatũ: spũs ꝟo viuit ꝓpter

iustificationez: ꝙ patet ꝙ ista resurrectio q̄
quis surripit solū ab actuali morte ē resur-
rectio iꝑfecta. Loquendo igiṫ de resurre-
ctione ꝑfecta Christus est ꝑm⁹ resurgentiū
quia resurgēdo ꝑm⁹ ꝓuenit ad vitā oino im
mortalē ꝫm illud apl'i sepe dictum ad Ro. 6.
Christus resurrexit ex mortuis iam nō mo
ritur ⁊c̄. Vñ ⁊ idē ꝑme Cor. 15. ait. Chri-
stus resurrexit ex mor. ꝑ. dor. qꝛ ꝫ glo. ꝑm⁹
tpe ⁊ dignitate resurrexit. ¶ Loquēdo aūt
de resurrectione impꝑfecta quidā alij surre-
xerūt añ Christū: ad ꝑmōstrandū q̄si in q̄
dam signo resurrectionē ipsi⁹: sicut fuerunt
resuscitati in veteri testō ꝑ Helyā tertij. Re
17. c. ⁊ ꝑ Hely. 4. Re. 4. Sic ēt patuit d La
zaro Jo. xj. ⁊ idō ex diffinitione resurrectio-
nis nr̄e data a Damasce. cognoscit dignitas
⁊ differētia resurrectionis Christi. Ait eni
sic. Resurrectio est ei⁹ qd̄ cecidit. i. mortuuz
est ꝓpter pctm̄: qꝛ hoc mō oēs resurgemus.
Sequit ⁊ dissolutū est. i. inciueratū: qd̄ nec
Christo ꝯuenit nec btē virgini vt pie credi
tur. Sequit scd̄a resurrectio: ad differentiā
ꝑme q̄ fuit resuscitata per miraculū ad cor-
pus corruptibile ⁊ iteꝝ moritur: vt dictū ē.
¶ Qd̄ si dicat i Matth. 27. narrat ꝙ mul
ta corpora scōꝝ q̄ dormierāt surrexerūt cuz
eo: ⁊ introierūt in sanctā ciuitatē cū ipso: ꝙ
videt ꝙ neutro mō fuerit Christus ꝑmus
vt patet intuēti. Ad hoc. Re. ꝙ in h duplex
est opinio. Quidā enim asserūt ꝙ redierūt
ad vitā tanꝗ nō iteꝝ morituri: qm̄ mai⁹ illis
esset tormētū si iteꝝ morerent ꝗ si nō resur-
gerent. Et ꝫm hoc intelligendū erit ꝙ non
ante surrexerūt ꝗ resurgeret dn̄s: h exeūtes
de monumētis post resurrectionē eius vene
runt: sicut euāgelista narrat: in sanctā ciui-
tatem ⁊ apparuerūt multis. Alia est opinio
Aug. Cui⁹ ꝑncipalis rō est: quia alit Chri
stus nō esset ꝑmogenitus mortuoꝝ: ꝙ. s. re-
surrexerint iteꝝ morituri. Et sic patet ꝙ re-
surrectio Christi fuit oium ꝑmaria. ¶ Se
cūdo resurrectio Christi fuit excellētissima
qꝛ fuit oium corpoꝝ viuificatiua ꝫm Alex.
vbi. s. ⁊ Tho. in. 3. parte. q. 46. ar. i. Cui⁹
rō est quia ꝫm phm in. 2°. metha. Illud qd̄
est primuz in quolibet genere est cā oium q̄
sunt in eo: primū aūt in genere resurrectōis
fuit resurrectio Christi: vt dictū est. s. igit
oportet ꝙ resurrectio Christi sit cā nr̄e re-
surrectionis: qm̄ q̄dē ꝑ hoiem mors: ⁊ ꝑ ho
minē resurrectio mortuoꝝ: ꝫm apostolum
i. ad Chor. 15. Habet enim naturalis ordo
reꝝ diuinitus institutus: vt q̄libet cā ꝑ opet
in illud qd̄ ē sibi ꝓpinqui⁹: ⁊ ꝑ illud opet in
alia magis remota. Sicut ignis ꝑ calefacit
aerē ꝓpinquū: ꝑ quē calefacit opa distātia.
Et ipse deus illuminat ꝑ substātias sibi pro-
pinquas: ⁊ per ipsas illuminat magis remo-
tas: vt dionysius dicit. 13. c. celestis hierar-
chie. Et idō verbū dei ꝑ attribuit vitā immor
talem corpori sibi naturalit vnito: ⁊ ꝑ ipsuz
operat resurrectionē in oib⁹ alijs. Et h duo
bus modis. Primo vt cā exēplaris ⁊ infor-
matiua: qꝛ illud qd̄ est impꝑfectū imitat exe
plar aliqd̄ tanꝗ magis ꝑfectū. Cū ꝙ resur-
rectio Christi sit ꝑma tpe ⁊ ꝑfectione: ipsa
ē cā exēplaris nr̄e resurrectionis. Scd̄o vt
cā effectiua ⁊ meritoria: qꝛ sic passio Chri-
sti fuit meritoria nō solū sibi h etiā nob: ita
et resurrectio ei⁹: vñ Jo. 5. Sicut pater su-
scitat mortuos ⁊ viuificat: sic ⁊ fili⁹ q̄s vult
viuificat: ⁊ sic pz ꝙ resurrectio Christi fuit
oium corpoꝝ viuificatiua. ¶ Tertio resur
rectio Christi fuit excellētissima: quia fuit
aiaꝝ scāꝝ iustificatiua: ē eni ꝫm theo. iustifi
catio rectitudo a curuitate in rectitudinez.
Licet igit satisfactū sit ꝓ culpa ade ꝑ passio
nem Christi: ⁊ q̄d ad hoc dixit Christ⁹ Jo.
13. Cōsūmatū est. Tñ ad huc reqrebat ter
minus ad quē. i. rectitudo q̄ duplex est. Et
idō duplex est iustificatio. s. in pn̄ti ⁊ in futu-
ro. Justificatio in pn̄ti ē a curuitate culpe ad
rectitudinē gr̄e. Justificatio ꝟo in futuro ē
a curuitate miserie ad oimodā rectitudinez.
Et cā hui⁹ iustificatiōis fuit ei⁹ resurrectio
vñ ꝗuis plena remissio culpe ꝗtū ad suffici
entiā fuerit facta ꝑ passionē: nō tñ ꝗtum ad
sufficientiā nisi ꝑ resurrectionē. Et idō dicit
beatus Tho. vbi. s. ar. 2. ꝙ Christ⁹ mortē
sustinuit vt liberaret a malis ⁊ resurrexit vt
nos ꝓmoueret ad bona: ꝫz illud apl'i ad Ro.
4. Traditus est ꝓpter delicta nr̄a: ⁊ resurre
xit ꝓpt iustificationē nostrā. Ita nos mor-
tui pctis debem⁹ resurgē in gr̄a: ⁊ de virtute
in virtutē ꝓcedē: vt de gr̄a ⁊ virtute resur-
gam⁹ ad gl'iaz. ⁊ sic pz ꝑs scd̄a hu⁹ sermonis.

Pars tertia vbi declarat cui ꝑmo apparuit
Christus in resurrectione sua.

t Ertio in isto sermone de ꝑmitate re

surrectionis Christi tractãtes: q2 in euãge
lio Marci. dr̄: ꝙ apparuit ꝓ Marie mag.
⁊ nihil dr̄ in aliq euãgelistaꝝ ꝙ apparuerit
mr̄i sue: qḋ tñ pie credendũ est vt ꝓbať. Ad
istoꝝ declarationẽ tres ꝯclusiones ãnotabi
mus. Prima dr̄ taciturnitatis. 2ª. dr̄ ꝯgrui
tatis. 3ª. dr̄ luciditatis. ¶ Prima dr̄ tacitur
nitatꝭ: q2 rõnabili cã euãgeliste tacuerũt nec
scripserũt apparitionẽ factã btē ꝟgini trib⁹
rõnib⁹. Primo rõne firmitatis: q2 tã certis-
sima firmitate ꝯstabat ei de resurrectione fi
lij vt nec modicũ q̇dẽ dubitationis haberet:
qḋ q̇dẽ facile ē credere: ex hoc ꝙ ꝑ singularis
simã grãm fuerit electa: vt mr̄ eẽt filij dei et
regina angeloꝝ ac dña vniũ si: ꝓpterea ipso
silẽtio scripturaꝝ meli⁹ oñdiť hoc debere te-
neri vt oĩno indubitabile q̄ꝫ fieret quecũqꝫ
scriptura. Secũdo rõne infidelitatꝭ: q2 spũi
scõ erat cura ꝑ scripturã euangelicã illas ap
paritiões describere: q̄ carnalib⁹ hoib⁹ pos-
sent de resurrectiõe Christi fide dignũ testi-
moniũ ꝑhibere. Cũ igiť matern⁹ affect⁹ in
eoꝝ oculis imineret rei ꝟitatẽ nulla scriptu-
ra debuit apparitionẽ ꝯscribere ex testimõio
mr̄is. Tertio rõne sublimitatis: q2 post re-
surrectionẽ Christi ⁊ etiã añ ꝑ ipsa euãge-
lia pauca de mr̄e referanť. Cui⁹ rõ ē: q2 ap
paritões Christi exhibite mr̄i: ⁊ familiaria
inť eos colloq̇a atqꝫ amoris sblimia signa i
tm̄ debuerũt esse intellectũ humanũ super-
cedẽtia ꝙ nec potuerũt sciri: nec ab inferiori
bus dici: nisi cũ tãta diminutione sua ꝙ eas
dicere eẽt nobis illaꝝ excessũ q̇dãmodo de-
nigrare: ⁊ sic pꝫ ꝓma ꝯclusio. ¶ Scđa ꝯclu
sio dr̄ cõgruitatis ꝙ. s. fuit ꝯgruissimũ appa
ruisse. ꝓ apparuisse Christũ ꝟgini mr̄i sue
etiã trib⁹ rõnib⁹. Primo rõne ineq̄litatis. ⁊
hoc triplici respectu. Primo respectu dulcedi
nis singularis: q2 Jesus nõ fuit mr̄i dur⁹ sic
filij alij: immo fuit dulcior ⁊ suauior sibi q̄ꝫ
vnq̄ꝫ fuerit ⁊ esse potuerit aliq̇s fili⁹ in mun-
do. Si igiť ita fuit: quḋ credendũ ē ꝙ nõ vo-
luerit apparẽ sue dulcissime mr̄i q̄ꝫ cuicunqꝫ
alteri: ꝫ eni repugnaret sue imẽse dulcedini
suauitatis. Scđo respectu insuꝑabilis ꝯsola-
tionis: q2 Christ⁹ pri⁹ ⁊ citi⁹ debuit ꝯsolari
illos q̇s plus dilexit: ꝫ pl⁹ dilexit mr̄eꝫ q̄ꝫ ali
quã aliã mũdi ꝑsonã: ǧ si apꝑuit mulť alijs
⁊ eos ꝯsolauit: ḋ q̇b⁹ als diffusi⁹ tractabiť: se
q̇ť ꝙ ꝑ pri⁹ apparuerit ꝟgini q̄ꝫ ipsis discipu

lis: Marijs ⁊ ceteris oĩbus. Tertio respectu
immẽse afflictõis: q2 Christ⁹ i sua resurrecti
one ⁊ apparitõe debꝫ pri⁹ ⁊ forti⁹ ꝯsolari illos
q̇s mag̃ afflictos dimiserat: ꝫ nullã aliã ꝑso
nã mag̃ afflictã dimisit q̄ꝫ matrẽ suã: ǧ ⁊c̄.
¶ Scđo hoc idẽ ꝓbať rõne exẽplaritatis tri
plici respectu. ꝓ respectu exẽpli amoris parẽ-
talis: vt. s. ꝓuocaret filios ad amãdũ paren
tes suos pri⁹ voluit apparere matri sue: vnde
dat exẽplũ tibi fili: ꝙ qñ vides patreꝫ ⁊ ma-
trẽ in aliq̄ afflictiõe debeas eos ꝯsolari ⁊ visita
re. Scđo respectu exẽpli reuerẽtie parẽtalis
Nã tãta fuit reuerẽtia Christi erga matrẽ
ꝙ nõ potuit eã in cruce nõ ꝯsolari dicẽdo il-
lud Jo. 19. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. Sꝫ ex q̄ di
xit latroni: Hodie mecũ eris i ꝑadiso. Luc.
23. nõ sequiť ex hoc ꝙ in resurrectiõe non ꝓ
apparuerit matri: q2 tꝑe passionis ordine iu
sticie mr̄ debeat vltimo ꝯsolari: ꝫ in resurre-
ctione q̄ erat tẽp⁹ ꝯsolatõis debeat ꝯsolari ꝓ.
Tertio respectu exẽpli ꝓceptiõis diuinalis:
q2 erat ꝓceptũ Deutro. 5. Honora p̄rem tuũ
⁊ matrẽ tuã ⁊c̄. ꝫ quãto maria erat ꝑfectior
alijs mr̄ib⁹: ⁊ Christus ꝑfectior alijs filijs
tãto ꝑfecti⁹ hoc ꝓceptũ impleuit: igitur ⁊c̄.
¶ Tertio idẽ ꝓbať rõne euidẽtie experimẽ
talis triplici respectu. Primo respectu affini-
tatis: quia videm⁹ per experientiã: vbi ē ma
ior affinitas ibi est etiã maior ⁊ prior visita-
tatio: ꝫ inter Christũ ⁊ beatã virginẽ fuit
maior affinitas q̄ꝫ dici possit: ergo ⁊c̄. Secũ
do respectu frigiditatis: quia experiẽtia cla-
ret: quia si pri⁹ apparuisset Magdalene et
alijs q̄ꝫ sue matri: cũ oĩs Christi actio sit no
stra instructio: serui eius efficerenť frigidi i
seruitio ei⁹: arguentes ꝙ Christus nõ plus
amaret vnũ ꝑfectũ q̄ꝫ aliũ minoris perfecti-
onis: ex quo nõ fecisset differentiã inter ma-
trem ⁊ Magdalenaꝫ ⁊ alios: ǧ ⁊c̄. Tertio
respectu q̇ete mãsiõis: q2 ꝑ experimẽtũ cognosci-
m⁹ ꝙ nullo euãgelista testãte btã ꝟgo nõ vi
sitauit in ista die sepulchrũ sic̄ alie mulieres
Causa aũt hui⁹ fuit: q2 Magdalena ⁊ alie
sorores sue credebãt corp⁹ Christi adhuc eẽ
i monumẽto: btã aũt ꝟgo sciebat ꝙ ibi ñ erat
ꝫ ꝙ iã resurrexerat q2 sibi apꝑuerat: igiť ⁊c̄.
Nã ⁊ scã romana ecclĩa i isto scõ die pasche
primã celebrat stationẽ in sctã Maria maio
ri: ꝑ hoc innuẽs btē Marie ꝓmã factã fuisse
apparitionem. Et sic patet secunda ꝯclusio.

¶ Tertia ꝯclusio dr̄ luciditatis: quō. s. luci de ⁊ clare intelligat̄ hoc euangeliū dī. ꝙ pri mo apparuit Marie magdalene. Intelligi tur eni eo mō q̄ illud Matth. xj. Inter na tos mulieꝝ nō surrexit maior Jo. baptista: quia natus Christus ex muliere erat maior ipso: sꝫ itelligit̄ veꝝ fuisse de hisq̄ ceciderāt siue nati erāt in pctō originali. In illis eniꝫ nullus maior Jo. surrexit. Simili mō intelli gitur hoc euāgeliū. s. ꝙ apparuit ꝑ Magda lene peccatrici ꝗ alijs pctōrib⁹ exclusa virgie Maria q̄ erat ꝯfirmata ⁊ nūq̄ peccauit nec originale pctm̄ contraxit. Rō aūt q̄re appa ruit ꝑ Magdalene exclusa virgine assigna tur triplex. Primo est: q2 serpēs nūciauit vi ro mortē ꝑ mulierē. vn̄ Augu. sup ꝓma ca nonica Jo. omel. 3. ait. Resurrectio Christi viris ꝑ feminā nūciata est: vt ꝯtria arte ser pens vinceret̄: q2 enim ille mortē ꝑ hoi per fe minā nūciauit: ita ⁊ viris vita ꝑ feminā nū ciata est. hec ille. Secūda rō est vt daret̄ exē plū pctōrib⁹ ꝯfidēter penitēdi ⁊ nō desperan di: q2 sicut in Magdalena peccatrice supabū dauit delictū: ita adeo supabūdauit grā: vt ipsi ꝑ Christus in resurrectōe apparet. Ter tia rō est vt daret̄ iustis exemplū ꝑseuerādi q2 q̄ ꝑseuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit Matth. x°. Maria eni magdalena q2 ad se pulchrū ꝑseuerauit Christū inuenit: ⁊ ei ꝑ apparuit. Nā alijs recedētib⁹. s. Petro ⁊ Jo. ⁊ sororib⁹ suis ipsa nō recedebat. Cōsidera igit̄ aia deuota ex ꝓdictis ꝙ Christus appa ruit ꝑ mr̄i sue excellēter ⁊ deuote. Nā q̄escē te ipsa in camera sua plorādo ⁊ lachrymādo mortē filij sui: adueniente isto sacratissimo die cepit incōsuetā dulcedinē spūalēꝫ sentire adeo vt neq̄ret ampli⁹ dolere: ꝫ cepit in ma gnam dulcedinē resilire dicēdo: Vn̄ h̄ mihi Nōne mortu⁹ est fili⁹ me⁹? Est ne forte re suscitatus? Dic mihi fili mi: hic es ne forte tu Tūc dn̄s Jesus apparuit sibi gl'iosus dī. Re gina celi letare all'a: ⁊ amplexatus est eam: et mater osculata est eū: ⁊ ōndebat matri cica trices velut radij solis radiātes: ⁊ mat̄ oscu labat̄ eas. Eratq̄ ibi imēsa caterua angelo rum. Erant ibi Adā ⁊ Eua veniā petentes ⁊ salutata mr̄e recessit ad Magdalenā: ⁊ ite rum reuersus est ad matrē donādo sibi sub scriptas gratias dī. Ego facio te matrem et fontē grē ⁊ mīe. Ego dimitto te magistram

apl'oꝝ ⁊ toti⁹ ecclesie. Ego relinq̄ tibi oīa my steria crucis mee vt in ipsa gaudeas. Ego vo lo ꝙ tu sis mater ⁊ ꝓtectio iustoꝝ. Ego con firmo te reginā angeloꝝ. Ego facio te dn̄am dn̄aꝝ. Ego tibi do potestatē ipetrādi q̄cūq̄ volueris. Ego dimitto te in terrorē demonū ⁊ ipsos imitantiū. Ego volo ꝙ pctōres scele rati saraceni infideles ⁊ scismatici habeant spem ⁊ ꝯfidentiā ad te recurrēdi. Quapro pter volo ꝙ sis aduocata pctōꝝ in sua defensi one ⁊ ꝓtectione: ꝓpter q̄ frēs charissimi ma trem dn̄i habeam⁹ in honore ⁊ reuerentia: et ad ipsam in nostris necessitatib⁹ recurram⁹ vt ꝑ ipsā a nr̄is pctis cū Christo resurgētes ꝯseq̄mur mīam in pn̄ti: ⁊ resurrectionē gl'io sam in futuro: in secula seculoꝝ: Amen.

Feria secūda post pascha de imortalitate aie: ꝑ rōnes theologicas auctes ⁊ exēpla scri pture sacre. Sermo. 91.

Stulti ⁊ tar di corde ad credendum in

o

his q̄ locuti sunt prophe Nōne hoc oportuit pati Christū: ⁊ ita intrare in gl'iam suā? Luc. vl. Cuꝫ in hac sacra ⁊ iaꝫ finita q̄dragesima fratres charissimi totis virib⁹ conati fuerim⁹ reuo care pctōres ⁊ deuiātes ad viā iusticie ⁊ re ctitudinis ꝑ arma pnie: pieq̄ imaginari pos simus nōnullos ad viā virtutis esse ꝯuersos nō insulteq̄ debeam⁹ ꝓsumere ꝗ plures in peccatis suis remanere obstinatos: ꝯgruuꝫ ⁊ conueniēs videt̄: tū ad roborationē in bo no ꝓposito ꝯuersoꝝ: tū ad dispositionē cōuer sionis adhuc obstinatoꝝ aliq̄ in hoc vltimo hui⁹ nostri opis sub breuitate ꝓponere ⁊ tra ctare de alteri⁹ seculi veritate: ⁊ de ipsius aie ꝑpetuatiōe: aut in eternis gaudijs: aut in per petuis supplicijs. Ex hoc eniꝫ oriunt̄ oia ma la dum nō firmiter credit̄ alia vita. Naꝫ vt ait lactantius in. 2°. diuinaꝝ institu. aduer sus gen. Dum existimāt nulli nos deo eē cu re aut post mortē nihil esse futuros: totos se libidinibus adijciūt: ⁊ dū licere sibi putant hauriendis voluptatib⁹ libēter incūbunt: ꝑ q̄s iprudētes laq̄os mortis incurrūt. hec ille Ne igit̄ aie in coꝝ pctis ex hac ignorantia vl' vt ita loq̄r diabolica malicia ꝑmaneāt ꝺ aie imortalitate: ꝓpter quam necesse fuit pati

xp̄im ꝛ resurgere a mortuis. sicut ipse in ꝓbis
ꝓpositis discipulos eūtes i Emaus rephē/
dēdo explicat di. O stulti ꝛ tardi corde. In
isto sermone luculēter ꝛ eleganter tractabi/
mus: ꝓbantes ipsā aīam post mortē corpis
viuere: vel i glīa vl' in pēa eternaliter dupli
cib⁹ vijs. s. sacris ꝛ catholicis ph̄icis ꝛ natu
ralib⁹. In isto ꝓo die circa vias catholicas
ꝛ sacras insistens hoc idē triplici modo ꝓba
bit̄. Primo rōnib⁹ theologicis ꝛ catholicis.
Secūdo auctoritatib⁹ sacris ꝛ diuinis. 3°. ex/
emplis sanctis ꝛ ꝓbabilibus.

Pars p̄ma hui⁹ sermonis in q̄ ꝓbat̄ aīaꝫ
eē imortalē rōnibus theologicis.

P Rimo in isto sermone ꝫm doctrinā
Rica. in. 2°. dis. 19. ar. p̄. q. 1. Bona.
ibidē Landul. ibidēꝫ. q. 2. Et beati
Tho. in sūma ꝯ gētiles li°. 2. c. 78. Et in pri
ma pte. q. 75. ar. 5. ꝓbat̄ aīam eē imortalē
septē rōnibus catholicis. Primo rōne corru
ptionis. 2°. rōne vniuersi ꝑfectionis. 3°. rōe
remuneratīonis. 4° rōne iustificationis. 5°.
rōne glificationis. 6°. rōne occupationis. 7°. rō
ne euacuationis. ❡ Primo igit̄ ꝓbabitur
aīam esse imortalē ratiōe corruptionis. Oē
eni qd̄ corrūpit̄. 5. modis destruit̄. Primo
separatiōe forme a materia: qd̄ pōt esse duo
bus modis. Aut diuisione q̄ est seꝑabilis vt
in hoie cū aīa diuidit̄ a corpore: vel que est
inseꝑabilis: vt in extinctione ignis. Sed aīa
rōnalis nullo istoꝝ modoꝝ pōt destrui: quia
nō est cōposita ex mā̄ ꝛ forma: nec est in ma/
teria sicut aīe plante vel bruti. Qd̄ si diceret̄
ꝙ aīa ꝫm Bona. ꝛ Ric. est cōposita ex mā̄ ꝛ
forma. Dicūt ipsimet ꝙ illa forma replet to
tā capacitatē illi⁹ materie ꝛ aliā nō appetit:
igit̄. ꝛc̄. 2°. pōt aliq̄d destrui diuisione ꝑtiū
integraliū: vt cū ligna ꝛ lapides remouēt̄
destruit̄ dom⁹. Et sic nō pōt destrui aīa nec
corrūpi cū sit simplex ꝛ careat partib⁹. Ter
tio pōt aliq̄d destrui destructiōe subiecti: vt
destructo pariete destruit̄ pictura ꝛ superfi
cies i eo existens: ꝛ sic nō pōt aīa destrui: qꝛ
nō habet aliud subiectū ꝙ̄ corp⁹: in q̄ corpe
ipsa non ē vt accidēs: sed vt forma substan/
tialis. Qd̄. n. aīa nō sit accidēs patet ꝑ diffi/
nitionē Porphirij de accidēti di. Accn̄s ē il/
lud quod adest ꝛ abest p̄ter subiecti corrupti
onē: quod n̄ cōpetit aīe: quia absente ip̄a cor
rūpitur corpus: sed ꝙ sit suba probat̄ sic ꝑ

ph̄m in post p̄dicamentis. Suba ē q̄ maxie
ꝛ p̄ncipaliter accidētibus substat: sed aīa sub
stat accidentibus: sicut gaudio: tristicie: scie
ignorantie: virtutib⁹ ꝛ vitijs ꝛc̄. ꝫ ꝛc̄. p̄terea
suba ꝫm ph̄m ibidēꝫ ē susceptibilis opposito
rū manēs itransmutata ꝫm eēntiā. Sed sic
est aīa: quia susceptibilis ē cōtrarioꝝ: vt pa
tet ꝑ predicta in virtute sua nō i virtute cor/
poris cui inest: sicut suꝑficies est susceptibil'
cōtrarioꝝ in virtute parietis. Ex quib⁹ oī/
bus patet ꝙ cū aīa sit alia suba a corpe n̄ pos/
sit destrui cū corpe: sicut aurū existens i sac/
culo non comburitur conbusto ipso. Quar/
to pōt aliquid destrui rōne deferētis: vt fra
cto vase fundit̄ liquor. Et sic nō destruitur
aīa cū non indigeat deferēte: sicut liquor va
se. Non eni ipsa continet̄ a corpe: imo conti
net corpus adeo ꝙ aīa seꝑata destruit̄ cor/
pus. Unde Lac. 7. diui. insti. aduer. gen. c.
12. ait. Nec tn̄ quia sensus corpis deficit aīe
sensuꝫ extingui putandū est. Nō eni aīa cor
pore deficiente: sed corpus aīa abscedēte pu/
trescit: quia sensū omnē trahit secū. Cū au
teꝫ p̄ns aīa sensuꝫ tribuat corpi ꝛ viuere id
efficiat: fieri nō pōt vt non ipsa per se viuat
ꝛ sentiat: qm̄ ipsa est sensus ꝛ vita. Hec ille.
Quinto pōt aliquid destrui absentia cause:
sicut subtracto sole destruit̄ dies. Et sic nō
pōt destrui aīa: quia sicut nō habuit causaꝫ
aliā efficienteꝫ nisi deū: ꝫm oēs theologos:
ita nullā habet cām influentē nisi deū: cui⁹
essentia nō destruit̄ ꝛ semꝑ influit suꝑ crea/
turas: maxie suꝑ aīaꝫ. Cū igitur aīa nullo
predictoꝝ modoꝝ destructibilis ꝛ corrupti
bilis sit: nec alius modus destructiōis inue/
niatur sequit̄ ipsaꝫ esse imortaleꝫ. ❡ Scd̄o
ideꝫ probat̄ rōne ꝑfectionis vniuersi: quia
necesse est reꝑire diu̅sas creaturaꝝ ꝫm ꝑfectaꝫ
cōbinationeꝫ: quia vbi reꝑit̄ vnū opposi/
torū in natura est reꝑire aliud ꝛ eorū mediū
sed reꝑire contingit in vniuerso subaꝫ habē
teꝫ magnitudinē exn̄teꝫ incorruptibileꝫ: vt
corp⁹ celi: et ꝯtingit reꝑire subaꝫ incorrupti
bilem: que nec ē magnitudo nec cōiūcta ma/
gnitudini: vt subaꝫ angeli: ergo cōtingit re/
perire subaꝫ mediaꝫ inter ista. s. incorrupti/
bilē: que nec sit magnitudo nec coniūcta ma
gnitudini: ꝛ hec est aīa rōnalis. Preterea ē
reꝑire tres diuersos sp̄ūs vitales: de quibus
ait Grego. in. 4. dialogorū. Tres vitales

spūs creauit oīpotens de⁹. Unū qui carne nō tegitur nec moritur. Aliū q̄ carne tegitur: s nō cū carne moritur. Tertiū qui carne tegitur: ⁊ cum carne moritur. Spūs nāq qui carne nō tegitur nec moritur est angelorū. Spūs qui carne tegitur ⁊ cū carne moritur est iumētorū brutorūq aialiū q̄si velit arguere ergo ⁊ spūs inter istos medi⁹ qui carne tegitur ⁊ nō cum carne moritur: est spūs hūanus: igitur ⁊c. ¶ Tertio idē probatur rōne remunerationis ꝑsupposito deū esse sūmū bonū ⁊ iustū iudicē: apud quē nullū bonū remanet irremuneratū: et nullū malū ipunitū: sed si aīa moritur moriēte corpore multa bona remanerēt irremunerata: ⁊ mlta mala ipunita: que nec remunerantur nec puniūtur in hoc seculo: ergo si non debent remanere irremūerata ⁊ ipunita necesse est q anima sit imortalis: vt boni viuāt in gaudijs pro bene meritis: ⁊ mali i penis pro demeritis: igitur ⁊c. Quod confirmat Lac. vbi. s. io. c. vi. Uirtus aūt nunq̄ nec morte finitur: qm̄ ⁊ i morte suscipienda sūmū eius officiū est. Deniq Cicero in Tusculanis qōnibus: q̄uis dubitantur: tū sensit sūmū hominis bonū nō nisi post mortē contingere. Fidentia io inquit: si ita res ferret gradietur ad mortē: i qua aut sūmū bonū: aut nullū malū esse cognouimus. Mors igitur nō extinguit hominē sed ad premiū virtutis admittit. Qui aūt se vt idē ait. Uitijs ⁊ sceleribus cōtaminauerit voluptatiq seruierit: is ꝓ dānatus eternā luet penā: quā diuine lr̄e secundā mortē noiant: que est perpetua ⁊ grauissimis supplicijs pēa. Et ita. Nā sicut due vite proposite sūt homini: quarū vna est anime: alia est corporis: ita mortes due proposite sūt: Una pertinens ad corp⁹ qua cūctos s̄m naturā fungi necesse est. Altera pertinēs ad aiam que scelere acquiritur virtute vitatur. Hec ille. ¶ Quarto idē probatur ratione iustificationis. Nam ad diuinam iusticiā spectat facere et ordinare: qd̄ est bene ⁊ iuste factū non vergat in malum finem et exitum: sed s̄m phiam moralem: vt patet per philosophū in. 3. Ethicorum. vbi ait. Qd̄ potius est ⁊ melius se morti subijcere q̄ male facta vel turpia perpetrare: hoc ē etiā s̄m legē diuinā ⁊ omnes sectas: quia s. debet homo potius pati mortē q̄ recedere a sūma veritate ⁊ iusticia. Si ergo pereunte corpore ꝑimeretur anima: ꝑimeretur etiam ipsa iusticia que est in ipsa tanq̄ i subiecto: quia destructo subiecto destruitur accidens in eo existens: quia accidētis esse ē alteri inherere seu inesse s̄m phm: ergo talis perpessio mortis que est iusta: ⁊ quā laudat omnis recta ratio vt premissū est: malum haberet simpliciter finē ⁊ exitū: quod est cōtra diuinā iusticiā: sed deū facere ꝯ suā iusticiā est impossibile: ergo id quod sequitur s. aiam esse mortalē erit ipossibile. ¶ Quinto idē probatur rōne glorificationis. Nihil est enī otiosū in fundamēto nature s̄m phm in. 3. de aia. ⁊ in. z. Phisico. ⁊ in p̄ de celo ⁊ mūdo. Unde ⁊ Cōmētator. z. Metaphi. dicit. Desideriū naturale nō pōt esse frustratoriū: sed omnes homines naturaliter appetunt beatitudinē s̄m Aug. i4. de trinitate. 5. c. Sed si mortuo corpe moreretur ⁊ aīa hoc desideriū naturale esset frustratoriū: qd̄ est impossibile vt probatū est: ergo ⁊c. Qd̄ aūt esset frustratoriū probatur sic s̄m Boetium. Btitudo est status oīm bonorū congregatione perfectus. Et s̄m Aug. zz. de ci. dei. c. penul. Felicitas est vbi nihil adest mali: et nihil abest boni: sed hoc nō inuenitur in hoc seculo: vt patet ex p̄sse: ergo ⁊c. Preterea vbi beatitudo ibi ꝑfecta securitas: quia s̄m Augusti. i3. de trinitate. 8. c. Impossibile est aliquē eē beatū nisi sit de sue beatitudinis ꝑpetuatione securus: s vbi ꝑfecta securitas: ibi ⁊ imortalitas que non habetur in isto mundo ergo necesse est q inueniatur i alio. Si igitur mortuo corpe moritur aīa: nequāq̄ suā felicitatē consequetur: quod est magnū inconueniens ⁊ cōtra naturā: ergo ⁊c. ¶ Sexto idem probatur rōne oꝑatiōis sic. Cuiuscūq essentialis ⁊ propria oꝑatio formaliter ⁊ essentialiter cōuenit cū oꝑatione diuina: ⁊ intellectuū eternorū nullā s̄m esse ⁊ naturā ⁊ operationē habent depēdentiā ad corpus. Cū igitur intellectus diuin⁹ intelligat substātiā propriā ⁊ aīa cum ipso in hoc conueniat: vt clarius patebit in sermōe sequenti: sequitur oꝑationē eius esse diuinā nec habere dependentiā ad corpus. Et ideo non potest dici: q pereunte corpore pereat aīa. Alia est enī operatio corporis: ⁊ alia anime. Aliaq est natura vnius: alia alterius. Unde Lactan. vbi supra. iz. c. ait contra Lucretiū. Nō est

par vtriuſq ratio. Solidũ eſt enim ⁊ cõprebenſibile corpus ⁊ oculis et manu. Anima ꝓo tenuis: ⁊ tactus viſumq fugiens. Corpꝰ ⁊ terra fictuʒ atq ſolidatũ eſt. Aia in ſe nibil concreti nibil ponderis terreni babet: vt Plato diſſerebat. Nec tantaʒ poſſet babere ſolertiam: tantam vim: tantaʒ celeritatẽ niſi originẽ traberet e celo. Corpꝰ igitur fictum ex ponderoſo ⁊ corruptibili elemento: ⁊ tangibile eſt ⁊ viſibile: corrũpitur atq occiditur nec vim repellere põt: quia ſub aſpectu ⁊ ſub tactu venit. Aia autẽ q̇a tenuitate ſua oẽm tactuʒ fugit: nullo ictu diſſolui põt

❡ Septimo ⁊ vltio bocideʒ probo ratõne euacuationis. ſ. ſtimuli ⁊ morſus conſciẽtie. Si eni mortuo corpore moreref anima: vacuuʒ videretur ⁊ vanũ vt in bonis opibus gauderemus: ⁊ in malis conſciẽtia grauaremur. Cũ igif ita ſit ꝑm hieronymũ ad Demetriadẽ: Q̃ď in omni bono ope leti: cõſtãtes: ⁊ intrepidi ſumus. Ad omne aũt peccatum aut erubeſcimus: aut timemus: ⁊ culpã facti: nunc rubore vultus: nũc pallore monſtramus: ac trepidante aio. nec ĩ minimis delictis ⁊ teſteʒ fugimus ⁊ conſciẽtia remordemur. Sequitur ex boc animã eſſe imortalem: quia natura ſua monſtrat ipſam expectare ſempiternuʒ gaudiuʒ de bonis: ⁊ eternaʒ penaʒ de malis. Et ſic patet rõnibus catbolicis animaʒ eſſe ĩmortalẽ: patetq pars prima.

Pars ſecunda buius ſermonis: in qua ꝓbatur aiam eſſe ĩmortalem auctoritatibus ſacris.

ſ Ecũdo in iſto ſermone ꝓbaf animã eſſe ĩmortaleʒ auctoritatibus ſeptenis: ſacris ⁊ diuinis. Primo Moſaycis. Secundo biſtoricis. Tertio ꝓpbeticis. Quarto euangelicis. Quinto apoſtolicis. Sexto canonicis. Septimo autenticis

❡ P̊ ꝓbaf auctibꝰ Moſayc̄: diſcurrẽdo ſic Geñ. 15. Noli timere Abrabam: ego protector tuus ſum: ⁊ merces tua magna nimis. Exo. 12. Cuſtodi illud verbum legitimũ ti. ⁊ fi. t. vſq in eternũ. Exo. 33. Oſtende mibi faciẽ tuam rogabat Moyſes deũ. qui reſpõdit oſtendã tibi omne bonũ. Leuit. 4. Cremabitur ſuper altare incenſum dñi: rogabiturq pro eo ac pro peccato eius: ⁊ dimittef illi. Nume. 18. Tu ⁊ filij tui ⁊ domꝰ patris tui tecũ: portabitis iniquitatem ſanctuarij. Tu ⁊ filij tui iſrł ſuſtinebitis peccata ſacerdotij veſtri. Deutᵒ 32. Omnes ſancti in manu eius ſunt: ⁊ qui appro. p. e. Que oia vana eſſent ſi anima nõ eſſet imortalis. ❡ Secũdo ꝓbatur auctoritatibꝰ biſtoricis ſic diſcurrendo. Joſue. 22. Diligite dominũ deũ veſtrũ ⁊ ambuletis i vijs eius: ⁊ obſeruetis mandata illius: adbereatiſq illi ⁊ ſeruiatis illi in omni corde ⁊ omni aia veſtra. Judicũ. 5. Qui autẽ diligunt te ſicut ſol in ortu ſuo ſplendebunt. 1. Reg. 2. Pedes ſanctoꝝ ſuorũ ſeruabit: ⁊ impij in tenebris conticeſcent. 2. Reg. 3. Mundus ſũ ego dicebat David ⁊ regnũ meum apud dominũ vſq in ſempiternuʒ. 3. Reg. 8. Exaudi in celo ⁊ dimitte peccata populi tui iſrł. 4. Reg. 4. Ingreſſꝰ eſt Heliſeus domũ: ⁊ ecce puer mortuus iacebat: ſequif quomodo reſuſcitauit eũ. ꝑmi Paralippo. 22. Ipſe edificauit domũ noĩ meo ⁊ ipſe erit mibi i fratrẽ: ⁊ ego ero ei i patrẽ: firmaboq ſolium regni eius ſuper iſrł i eternũ. Que etiã omnia vana eẽnt ſi anima non eſſet imortalis. ❡ Tertio ꝓbatur auctoritatibus ꝓpbeticis diſcurrendo ſic Tobie. 4. Cũ acceperit deus animã meam corpus meũ ſepeli: ⁊ bonorẽ babebis matri tue omnibus diebus vite tue. Et iterꝝ: Premiũ eni bonũ tibi theſauriças in die neceſſitatis dixit Tobias filio ſuo. Judith. 10. Cuʒ vidiſſent Judith p̄ſbyteri ciuitatis dixerũt: glorietur ſup te bieruſalẽ: ⁊ ſit nomen tuũ i numero ſanctorũ ⁊ iuſtorũ. Job. 14. Quis mibi tribuat vt in inferno ꝓtegas me. ⁊c̃. Job. 16. Ecce enim in celo teſtis eſt meus: ⁊ conſcius meꝰ in excelſis. Job. 19. Scio q redemptor me. vi. ⁊ in no. die de terr. ⁊c̃. Pſal. 21. Non derelinquas aiaʒ meã in infer. nec da. ſan. tu. vi. corru. Pſal. 55. Eripuit ani. m. de morte oculos me. a lacbry. ped. me. a lapſu. Pſal. 123. Aia noſtra ſicut paſſer er. ẽ de la. venan. Prouer. 10. Opus iuſti ad vitã: fructus autem impij ad peccatum: via vite cuſtodienti diſciplinaʒ. Eccleſiaſtes. 6. Quid babet amplius a ſtulto ſapiens: et quid pauper niſi vt pergat illuc vbi eſt vita. Sapi. 5. Juſticia enim parcet in morte: Iniuſticia mortis eſt acquiſitio. Eccleſiaſti. 12. Bñfac

proximo tuo: ⁊ iuenies retributionē magnā ⁊ si nō ab ipso certe a deo. Esa. 3. Ve impio in malis: retributio eni manuū eius fiet ei. Esa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis ⁊ in tabernaculis fiducie ⁊ in requie opulenta. Ibidē. Qui ambulat in iusticijs ⁊ loquitur veritates: qui proijcit auariciā ex calūnia ⁊ excutit manus suas ab oi munere: obturat aures suas ne audiat sanguinē: ⁊ claudit oculos suos ne videat malū: iste in excelsis habitabit. Esa. 38. Tu autē eruisti aiam meam vt nō periret. Hiere. 4. Laua a malicia cor tuū vt salua fias Hierusalē. Ezechiel. 18. Oia pcepta mea custodiuit et fecit ea: vita viuet ⁊ nō morietur. Daniel. 3. Benedixerūt deū Sydrach: Misach: ⁊ Abdenago di. Benedictus qui eru. n. de inferno ⁊c. Daniel. 12. Multi de his qui dormiūt in terre puluere euigilabūt: alij in vitā eternam: alij i obpro. sem. Osee. 2. Despōsabo te mihi in fide: ⁊ sponsabo te mihi in sempiternum. Joel. 2. Ego dñs deus vester: ⁊ nō ē amplius: ⁊ nō confundetur popul⁹ meus in eternū. Amos. 5. Querite bonū ⁊ nō malū vt viuatis: ⁊ erit dñs deus exercituū vobiscū. Abdie. 2. In mōte syon erit saluatio ⁊ erit sanctus. Jone. 2. Subleuabis de corruptiōe vitā meā dñe deus me⁹. Michee. 6. Salus erit timentibus nomē tuū. Naum p. Bon⁹ dñs ⁊ confortās in die tribulatiōis ⁊ sciens sperātes in se. Abacbuch. 2. Justus autē ex fide sua viuit. Sophoē. 3. Dñs deus tuus in medio tui fortis: ipse saluabit ⁊ gaudebit super te in leticia. Aggei. 2. In paradiso dabo pacē dicit dñs exercituū: ⁊ magna erit gl'ia domus. Zacha. 23. Ipse inuocabit nomen meū ⁊ ego exaudiā eū: ⁊ dicā popul⁹ meus es tu. i. Machabeorū. 3. Orietur vobis timētibus nomē meū sol iusticie ⁊ sanitas in penis eius. j. Machabeorū. 2. Emulatores estote legis: ⁊ date aias vestras pro testō patrū: ⁊ memētote operū patrū q̄ fecerūt in generationibus suis: ⁊ accipietis gloriā magnā ⁊ nomē eternū: Et sic patet auctoritatib⁹ pphetarū aiam esse immortalē. ¶ Quarto hoc idē pbatur auctoritatib⁹ euāgelicis sic discurrēdo. Math. 6. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra vbi erugo ⁊ tinea demoliuntur: et vbi fures effodiūt ⁊ furantur: thesaurizate aūt vobis thesauros ⁊c. Math. 5. Nisi abūdauerit iusticia vestra plusq̄ scribarū et phariseorum: non intrabitis in regnum celorum: Math. 10. Qui autem perseuerauerit vsq̄ in fi. hic salu⁹ erit. Marci. 3. Licēt eis benefacere: aiam saluare an perdere. Mar. 8. Quid prodest homini si vniuersū mundū lucretur: aie xpo sue detrimentū patiatur. Luc. 12. Nolite timere eos qui occidūt corpus: aiam ⁊c. Jo. 10. Ego sum pastor bonus: ⁊ ani. m. p. p o. m. ⁊c Jo. xi. Ego sū resurrectio ⁊ vita: qui cre. i m. etiā si mor. fu. vi. ⁊ o. q cre. in me: nō mo. in eternū. Et sic patet auctoritatib⁹ euangelistarū aiam esse imortalem. ¶ Quinto probatur auctoritatibus aplicis sic discurrendo. ¶ Ad Ro. 6. Nunc autē liberati a peccato serui aūt facti dei habetis fructū in sanctificationē: finem xpo vitā eternā. j. Chor. 3. Quod oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊c. 2. ad Chorin. 3. Christi bon⁹ odor sum⁹ in his qui salui fiūt ⁊ in his qui pereunt. Alijs quidē odor mortis i morte: alijs odor vite i vitā. Ad Gal. 2. Viuo autē: iā nō ego: viuit xpo i me christus. Ad Ephe. j. Elegit nos in ipso ante mūdi constitutionē vt essem⁹ sci ⁊ imaculati in conspectu eius in charitate. Ad Phil. pmo. In nullo terreamini ab aduersarijs vestris que ē in illis cā pditionis: nobis aūt salutis. Collo. j. Gratias agimus deo ⁊ pri dñi nri Jesu christi: semp pro vobis orantes: audiētes fidē vestrā in christo Jesu: ⁊ dilectiōē quā habetis in oēs sanctos ppter spē q̄ reposita est vobis in celis. 2. Thessal. j. Cum aūt christus apparuerit vita vestra: tunc et vos apparebitis cū ipso i gloria. 2. Thessa. j. In oibus psecutionib⁹ vestris q̄s sustinetis in exemplū iusti iudicij dei: vt digni habeamini in regno dei pro quo compatimini. 2. Thimo. j. Scio cui credidi ⁊ certus sū quia potens est depositū meū seruare in illū diē. 2. Thimo. 4. Bonū certamen certaui: cursum consūmaui. Ad Titū. 2. Sobrie ⁊ iuste ⁊ pie viuam⁹ in hoc seculo: expectātes beatā spē: ⁊ aduentū glorie magni dei: ⁊ saluatoris dñi nostri Jesu christi. Ad Hebre. xi. In disciplina pseuerate vt se offerat de⁹ vobis tāq̄ patrē. Jaco. 2. Deus elegit pauperes in hoc mūdo diuites in fide ⁊ heredes regni: quod repro. de. di. se. j. Pe. j. Credētes autē exultabitis leticia ienarrabili ⁊ glo

rificata repoꝛtātes finē fidei veſtre ſalutem aīarum veſtrarū. j. Jo. 2. Hec eſt repꝛomiſ-ſio quaꝫ ipſe pollicitus eſt nobis vitaꝫ eter-naꝫ. 2. Jo. j. Qui benefacit ex deo eſt: q̄ male agit non videt deuꝫ. Actu. 2. Penitentiaꝫ agite: ⁊ baptiſetur vnuſquiſqꝫ veſtrū in no-mine dn̄i Jeſu in remiſſionē peccatoꝛuꝫ ve-ſtroꝛuꝫ: ⁊ accipietis donū ſpūs. ſ. Apoc. 14 Audiui voceꝫ de celo dicentē mihi ⁊c̄. Et ſic patet auctoꝛitatibꝰ apoſtolicis aīaꝫ eē imoꝛ-taleꝫ. ¶ Sexto ꝓbatur auctoꝛitate canoni-ca ſic. 13. q. 2. c. pꝛo obeuntibus. ⁊. c. aīe defū-ctoꝛū. ⁊. c. tempus. vbi ſic dicitur. Tempus quod inter hoīs moꝛtē ⁊ vltimā reſurrectio-neꝫ interpoſitū ē: aīas abditis receptaculis continet: ſicut queqꝫ digna ē: vel requie: vł erūna pꝛo eo quod ſoꝛtita eſt in carne dum viueret. Hec ibi. Hanc eandē ſententiaꝫ ha-bemus per argumētū. 35. q. 8. c. hec ſalubꝛit Et de pe. di. 2. c. qui vult. ⁊. §. romanos. ⁊ de cele. miſ. c. in quadā. ⁊ extra de ſymo. c. Ma-theus. de pe. ⁊ re. c. cuꝫ infirmitas. de maio. ⁊ obe. c. illud dn̄s. ⁊. c. ſolite. ⁊ ī pluribꝰ alijs locis que cauſa bꝛeuitatꝭ omitto. ¶ Septi-mo ⁊ vltimo ideꝫ pꝛobat auctoꝛitate autēti-ca. ſ. ſanctoꝛū doctoꝛū. quoꝛū Primꝰ ē Au-guſti. qui. 14. de trini. li. ⁊. 13. de ciui. dei. 2. c. ait. Anima habet moꝛtē ſuā cū vita beata caret: que vere aīe vita dicenda eſt: ſed imoꝛ-talis ideo nūcupatur: q̄m qualicunqꝫ vita etiā cū miſera eſt: nunq̄ deſinit viuere atqꝫ ſentire. Et in li. de quantitate aīe idem inq̄t. Anima ſimilis facta eſt deo: quia imoꝛtaleꝫ ⁊ indiſſolubileꝫ fecit eam deus. Et in lib. de ſpū ⁊ anima ſic dicit. Jmmoꝛtalis ē anima vt ne a creatoꝛis ſui ſimilitudine diſcedere videatur. Non enī poterat eſſe imago ſimili-tudo dei ſi moꝛtis termino clauderet. Et in li. de eccleſiaſticis dog. Solū homineꝫ cre-dimus habere animā ſubſtentatiuaꝫ: q̄ exu-ta coꝛpoꝛe viuit ⁊ ſenſus ſuos atqꝫ ingenia viuaciter tenet. Neqꝫ eniꝫ cum coꝛꝑe moꝛi-tur: ſicut Arabs aſſerit. Neqꝫ poſt modicū interuallū ſicut çenō quia ſubſtātialiter vi-uit. Hoc idem habet ab ipſo ī libꝛo ad Oꝛo-ſium cōtra pꝛiſcillianiſtas circa pꝛincipiuꝫ. Et. 3. de doc. chꝛiſtiana. 3. c. Et li. 6. Muſi-ce. 4. c. Et li. 8. confeſſionuꝫ: vbi dicit. Plꝰ gaudendū eſt de ſalute deſperate anime: ⁊ ō maioꝛi periculo liberate q̄ ſi ſpes ſemꝑ ei af-fuiſſet. Hec ille. ¶ Secūdus ē pater noſter Ambꝛoſius qui ī li. de obitu Traiani imꝑa-toꝛis. ⁊. c. ait. Anima que deo ſubiecta ē nō eſt hūane ſubdita poteſtati: ab ipſo eniꝫ fru-ctū vite ſperat eterne ⁊ perpetue ſalutꝭ auxi-liuꝫ. Et li. 6. Exameron. 27. c. inquit. Co-gnoſce te ergo o homo quātus ſis: ⁊ attende tibi ne qn̄ laqueis implicatus diaboli fias ꝑ-da venantis: ne foꝛte in fauces tetri illiꝰ leo-nis incurras: qui rugit ⁊ circuit querēs quē deuoꝛet. Et ſuꝑ ps̄. i. idē ait. Certum ē autē anime naturā eſſe ꝑcioſam: que ad ſimilitu-dinē dei facta receptionē omnis virtutis nō amittit: vtpote que congregationis ſuꝑne non ſit fraudata conſoꝛtio. Hoc idem habe-tur ab ipſo ſuper ps̄. 38. Et ſuꝑ: Beati ima-culati. ꝟſu. 2. ⁊ ibi: Adheſit pauimento aīa mea. Et li. 4. de ſancta virginitate. parte. 4 Et li. de bono moꝛtis. 2. c. ⁊. c. 14. Ubi dicit non moꝛi animam cuꝫ coꝛpoꝛe: manifeſtum eſt. De coꝛpoꝛe enī nō eſſe ſcriptura multis modis docet. Naꝫ ⁊ a dn̄o deo noſtro acce-pit ſpiritū vite: ⁊ factus eſt in animā viuen-tem. Et Dauid ait. Conuertere a. m. in re. tu. q. d. bn̄. f. Hec illle. ¶ Tertiꝰ eſt Hiero. ad Rumerinū ⁊ Alex. mōachos di. Moꝛs iſta coīs credētibꝰ ⁊ n̄ credētibꝰ debet eq̄lit: oēſqꝫ pariter reſurrecturi ſunt. Alij in con-fuſioneꝫ eternaꝫ: alij ex eo q̄ credūt in ſempi-ternaꝫ vitam: ⁊ ſic ſtare pōt q̄ qui credit in chꝛiſto nō moꝛiatur: et etiaꝫ ſi moꝛtuꝰ fue-rit viuat in eternum: quod iuxta coꝛꝑalem moꝛteꝫ excepto Enoch ⁊ Helia: nulli conti-giſſe per ſcriptuꝫ eſt. Qui aūt fidei magni-tudine ſemper viuūt in chꝛiſto nō doꝛmient nō moꝛientur: ſed imitatoꝛes erūt vite apo-ſtolice: ⁊ qui abſqꝫ vlla culpa vixerūt ī lege iuſticie: ⁊ ad fidē dn̄i tranſeūtes credēteſqꝫ in eo qui vita vocatur ⁊ reſurrectio nunq̄ doꝛmierunt: nunq̄ moꝛtui ſūt. Anima eniꝫ que pec. ipſa mo. Si igit anima que pec. vi-uente coꝛꝑe moꝛtua ē: ⁊ ea die qua peccaue-rit doꝛmit in moꝛte: dicēte Eccleſiaſte. Qui peccauit moꝛtuus ē ex tunc. Sic aīa que chꝛi-ſti pꝛecepta ſeruauerit etiā ſi coꝛpꝰ moꝛtuū fuerit viuet in eternū. Hec ille. ¶ Quartꝰ eſt Grego. in. 4. Dialogoꝛū qui petro ſic ar-guente. Quodaꝫ fratre moꝛiente pn̄teꝫ me fuiſſe contigit: qui repente dū loquit vitalē emittit flatum: ⁊ quē pꝛius loquentē mecuꝫ

videbam extinctū vidi: sed aīam eius vtruꝫ
egressa sit nō vidi. R̄ndit. Quid mirꝝ Petre
si egredientē aīam nō vidisti quā etiā manē
teꝫ in corpe non vides. Nunqd naꝫ mō cum
mecū loqueris eo ꝙ videre nō vales aīaꝫ me
am: idcirco exanimē esse me credis? Naꝫ qp
pe aīa inuisibiliter egredit̄ sicut inuisibiliter
in corpe manet. Hec ille. ¶ Hoc idē probat̄
auctoritate Lactā. qui. 3. di. insti. ad. gent.
dicit. Illi tm̄ qui d̄ imortalitate aīe disputāt
intelligere debuerūt id̄ propositā nobis esse
virtuteꝫ: vt perdomitis libidinibus: rerūqꝫ
terrestriū cupiditate supata pure ac victri
ces aīe ad deū. i. ad originē suā reuertantur.
Idcirco. n. soli aīantiuꝫ ad aspectū celi ere
cti sumus: vt sūmū bonū nostrū in sūmo eē
credamus. Et in eodē li. idem ait. Docēt. n.
diuine littere non extingui aīas: sed aut pro
iusticia premio affici: aut pena pro scelerib⁹
sempiterna: nec fas est aut eum qui scelerat⁹
in vita felici fuerit effugere qd̄ monetur: aut
eū qui ob iusticiā miserrim⁹ fuit sua merce
de fraudari. Et ita. Si quis igit̄ nos roget
vtrū ne bonū sit mors an malū. R̄ndebim⁹
qualitatem eius ex vite ratione pēdere. Nā
sicut vita ipsa bonū est: si cum virtute viua
tur: malū si cum scelere: sic ⁊ mors ex p̄sentis
vite actibus ponderanda est. Ita. n. fit vt si
vita in dei religione transacta sit mors malū
non sit: quia translatio est ad imortalitatē.
Si aliter malū sit necesse est: qm̄ vt dixi ad
eterna supplicia transmittit. Et ideo cōclu
dit in. 7. eiusdē li. di. Unū est igit̄ sūmū bo
nū imortalitas: ad quā capiendā ⁊ formati
a principio ⁊ nati sumus: ad hāc tendimus
hanc expectat hūana natura: ad hanc nos
prouehit virtus. Hec ille. Et sic patet aucto
ritatibus catholicis animaꝫ esse imortalem
patetqꝫ pars secunda.

Pars tertia huius sermōis i q̄ ꝓbat̄ aīaꝫ
eē imortaleꝫ exemplis sanctis ⁊ ꝓbabilib⁹.

T Ertio in isto sermone probat̄ aīam
esse imortalē etiā. 7. exēplis scis ⁊ ꝓ
babilibus. ¶ Primo exēplo legum
⁊ ꝓphetiarū. Si. n. aīa moreretur: mortuo
corpe frustratoria essent oīa beneficia dei:
frustra predixissent ꝓphete que christ⁹ pro
aīarū salute in mūdo erat factur⁹: sacramē
ta nihil eēnt: nihilqꝫ v̄ba doctorū: ⁊ tot scri
pture pro salute aīe facte: quod ē valde ab
surdū dicere. ¶ Secundū exēplū ē resusci
tatorū in veteri testō atqꝫ nouo a ꝓphetis:
christo ⁊ apostolis: ⁊ etiā diebus nr̄is ab ho
minibus sanctis: quos enūerare breuitatis
causa omitto: qui nullaten⁹ resuscitati fuis
sent si cū corpe aīa obijsset. Qd̄ si dicas ꝙ h
nō cogit: quia sicut suscitat̄ corpus: ita pos
set aīa suscitari. R. ꝙ non ē cōueniens talis
instantia: quia cuꝫ aīa ex nihilo sit creata: si
corrūperet̄ in nihilū tenderet: ergo nō suscitare
tur sed alia aīa de nouo crearet̄. ¶ Tertio
idē probat̄ exēplo martyriçatorꝫ: qui nulla
tenus cū tāto feruore martyriū suscepissent
nec sustinere potuissent nisi aīa fuisset imor
talis ⁊ gloriā eternaꝫ firmiter expectassent.
Patet hoc in visionibus multorꝫ martyruꝫ
in martyrio suo factis: vt beati Stephani:
Laurentij: ⁊ alijs pluribus que cā breuitatis
omitto. Sed hoc vnū breuit̄ ꝑstrigo de. xlᵃ.
martyribus insimul martyriçatis: quoruꝫ
vnus quia pusillanimis: effectus fuerat cla
uicularius vidit supra sanctos tm̄. 39. coro
nas descendentes: ⁊ cepit cogitare secū. 40.
inquit sūt: vnius corona vbi est? ⁊ ꝓpt̄ hoc
etiaꝫ ipse effectus fuit christian⁹. ¶ Quar
to idē probat̄ exēplo sanctarū opationum.
Si eni mortuo corpe moreret̄ aīa: corpora
sanctorū nō oparentur miracula: opera scō
rum non eēnt in tanta memoria ⁊ reueren
tia. Nam opa corporis fragilia et transito
ria sunt: opera v̄o aīe imortalia. Et hoc est
quod dicit Lactā. in. 7. di. insti. aduer. gē.
arguens aīaꝫ esse imortalē: sic opera carnis
atqꝫ aī: nonne indicant aīaꝫ mortis exptem
Naꝫ corpus qꝛ ipsuꝫ fragile est ⁊ mortale:
quecūqꝫ opa molit̄ eque caduca sūt. Nihil
eni Tullius ait esse qd̄ sit hūanis manibus
laboratū qd̄ nō aliqn̄ ad interitū redigatur
vel iiuria hoīuꝫ: vel ipsa cōfectrice oīuꝫ ve
tustate. At v̄o aī opa videm⁹ eterna: nam
quicūqꝫ cōtēptuꝫ p̄ntiū studētes in memo
riā monumētū ingeniorū factorūqꝫ magno
rū reliquerūt: hi plane mentis ac virtutis sue
nomē indelebile q̄sierūt: ergo si opa corporis
ita mortua sūt: qꝛ ipa mortalis ē: sequit̄ vt
aīa ex eo imortalis appareat: qꝛ videm⁹ ope
ra ei⁹ nō eē mortalia. Hec ille. ¶ Quito idē
ꝓbat̄ exēplo mūdū ⁊ voluptates cōtēnētiū
qꝛ nullaten⁹ ea efficere possent nisi p̄mium
eternū sparent. Et hoc est quod inqt Lact.

vbi.s̄. Si igiť ꝟtus ⁊ probibet bis bonis ho/
minē que nāliter appetūtur: ⁊ ad sustinēda
īpellit mala q̄ naturaliť fugiunť: ḡ malū est
virtus ⁊ inimica nature: stultūq₃ videri ne/
cesse ē qui eam sequiť: qm̄ seipsū₃ ledit ⁊ fu/
giendo bona pn̄tia ⁊ appetēdo mala sine spe
fructus amplioris. Nā cū liceat nobis iocū/
dissimis frui voluptatib⁹: nōne sensu carere
videmur si maluimus in hūilitate: in egesta
te: in contēptu: in ignominia viuere. Aut
nec viuere quidē sed dolere: cruciari: ⁊ mo
ri: ex quib⁹ malis nihil ampli⁹ assequamur
quo posset voluptas omissa pensari. Si aūt
ꝟt⁹ malū nō est: facitq₃ hōeste ꝙ voluptates
vitiosas turpesq₃ ꝯtēnit ⁊ fortiť ꝙ nec dolo
rē nec morte₃ timet vt officiū seruet: ḡ mai⁹
aliqd̄ bonū assequať necesse est ꝙ̄ sūt illa q̄
ſpnit. At ꝟo morte suscepta q̇d vlteri⁹ bonū
spari oportet nisi eternitaꝫ. Hec ill̄e ¶ Sex
to idē probať exēplo spūaliū visionū. Nam
legiť in legenda bti Pauliꝙ cū duceret ad
passionis locū cuidā matrone noie plantille
eius discipule obuiauit: q̄ ſm Dionysi. alio
noie vocatur lemobia: a qua plorāte petijt
Paulus velū capitis sui. quo ligauit oculos
cu₃ decollareť: ⁊ in ipso ictu extendit illud ⁊
collegit propriū sanguinē in velo: ⁊ obuolu
tū tradidit femine: Et reuerso militi carni/
fici ostendit Lemobia velū sanguine cruen
tatū di. Nunc intrauerūt Petrus ⁊ Paul⁹
induti veste preclara: ⁊ coronas fulgētes ha
bebant in capitibus suis: ꝓpter quod multi
fuerunt ad christū cōuersi. Unde ⁊ Diony.
in epl̄a ad Thimo. inquit. Attende miracu
lū: vide prodigiū frater mi Thimotee: pre/
sto fui in tēpore victimationis eorū: p⁹ mor
tem ꝟo illoꝝ vidi eos inuicē manu ad manū
intrantes portas vrbis: ⁊ indutos veste lu/
minis ⁊ coronis claritatis ⁊ lucis ornatos.
Hec ille. Similiter in legēda Pauli p̄mi he
remite scribiť: ꝙ btūs Anthonius vidit an
gelos animā Pauli ad celū deferētes: q̇ cur/
rens ad eius cellā inuenit eū genibus flexis
erectū: ita vt eū viuere existimaret: sed cu₃
mortuū esse didicisset dixit: O btā aīa qd̄ ge
rebas ī vita: in morte mōstrasti. ¶ Septio
⁊ vltio hoc idē probať exēplo christi passio/
nis. Frustratoria.n.eēnt oia q̄ christ⁹ gessit
pro salute aiarū: si nō eēnt ipe aie immorta/
les. Cū igiť tot ⁊ tāta passus sit vt aias dā/
natas peccato redimeret: sequiť ipsas eē im
mortales: eisq₃ eternā gloriā p̱ mortem ⁊ re
surrectionē christi fuisse preparatā: ad quā
idē nos p̱ducat qui cū pr̄e ⁊ spū scō vi. ⁊ re.
gloriosus in se. se. Amen.

Feria tertia post dn̄icā pasche: in q̄ ꝓba/
tur aiam esse imortalē: rōnibus: auctorita/
tib⁹: ⁊ exēplis phicis ⁊ gētilib⁹ Sermo. 92

Pportuit
pati christū et resurgē
a mortuis tertia die: ⁊
predicare in noie ei⁹ pe
nitētiā ⁊ remissionem
pctōꝝ i oēs gētes. Scri
bunť hec verba Luce
24. ⁊ in euāgelio hodierno. Quāuis multi
phi frēs charissimi. ⁊ multi pagani tenuerit
⁊ in dogmatib⁹ suis docuerit: vt patebit in
seq̄ntib⁹: aia₃ nr̄a₃ eē imortalē: tn̄ pleriq₃
ipsoꝝ nō p̱uenerūt ad totalē lucis ⁊ veritatis
plenitudinē. De q̇b⁹ Lactā. ait in. 3. di. in/
sti. aduer. gē. Igiť ex oibus phis q̇ aut scia₃
aut virtutē sūt amplexi: tenuerūt quidē veri
tatis viā: sed nō p̱uenerūt ad sūmū. Hec ille
Quidā.n. posuerūt felicitatē i scia. Quidā i
ꝟtutib⁹ n̄ cognoscētes scia₃ ⁊ ꝟtutē eē medi
um ad btitudinē: ⁊ n̄ ip̄a btitudo ſ aliō eē bo
nū qd̄ nec i ista vita inueniret i q̄ ꝯsisteret be/
atitudo: qd̄ explicat Lactā. di. Ergo ꝟtuꝫ
p̄miū btā vita ē: si ꝟtus vt recte dcm̄ ē: btā₃
vitā facit: nō ē igiť vt aiūt ꝓpť seip̄a₃ virt⁹
expetēda: ſ ꝓpť btām vitā q̄ ꝟtutem necessa
rio seq̇ť. Qd̄ argumētum docere eos potuit
ꝙ eēt sūmū bonū. Hec aūt vita pn̄s ⁊ corpal̄
btā eē nō pōt: q₂ mal̄ subiecta ē p̱ corp⁹. Hec
ille. Bn̄ ḡ dr̄ in ꝟbis ꝓposiꝫ. Oportebat pa
ti christū. s. ꝓpť pctm̄ cōmissum ⁊ resurgē a
mortuis die tertia vt ꝓmoneremꝰ ad ꝟtutes
Un̄ seq̇ť: ⁊ p̄dicare pnia₃: ceterasq₃ ꝟtutes
⁊ rēissionē pctōꝝ i oēs gētes ꝓpť. s. gl̄iā sem
piťnā adipiscendā: S₃ q₂ in sup̱iori sermōe
probatu₃ ē aia₃ eē imortalē vijs diuinis et
catholicis: restat ꝓpť multoꝝ curiositatē in
isto sermōe idē ꝓbem⁹ vijs phicis ⁊ nālib⁹.
Et hoc tripliciť. Prio rōnibus phic̄. Scd̄o
auc̄tibus paganis. Tertio exēplis gētilibus.

Pars prima huius sermonis in qua ꝓba/
tur aiam esse imortalez rationibus philoso/
phicis et naturalibus.

P Rimo igitur in isto sermone probat᷑ animã esse imortalez. ⁊. naturalibꝰ rõnibus. Primo ratione debilitationis. Secũdo ratione oppositionis. Tertio ratione compationis. Quarto rõne inclinationis. Quinto ratione reflexionis. Sexto ratione oꝑationis. Septimo rõne proportionis. ¶ Primo probat᷑ rõne debilitationis sic. Unũquodqꝫ naturaliter sequit᷑ proprietatem sue nature: ⁊ cuz omne destructibile seu mortale paulatim debilitet᷑ siue deficiat donec ad vltimã corruptionẽ veniat. s. mortez: virtus aũt intellectiua sua duratione invalescat ⁊ proficiat vt tantũ sit ad intelligere validior: quãto est antiquior: iuxta illud Job. iz. In antiquis est sapiẽtia: ⁊ i multo tẽpore prudentia: sequitur aiam esse ĩmortalem. ꝙ si dicat᷑ ꝙ virtꝰ aie debilitato corꝑe: vt patet in senibus deficit. R. ꝙ hoc nõ est per se sed per accidens: quia aia idiget organo corꝑali ad intelligendũ. s. imaginatiua: memoratiua: ⁊ cogitatiua: ⁊ reliquis. Et iõ istis debilitatis ipsa ꝑ accidens debilitat᷑: qꝛ ſm phm in ꝓ de aia. Qui dixerit aiam ꝑ se intelligere dicet ipsaz filare ⁊ texere. Si eni aliqua virtus per se debilitat᷑ nunꝗ̃ restauratur: etiã organo cui est coniuncta reꝑato Exẽplicã. Si infirmato corꝑe aia per se infirmet᷑: etiam sanato corpore aia nũꝗ̃ sanabitur. Quod patet exꝑsse falsũ: ex quo apparet ꝙ est debilitata ꝑ accñs non per se. Nam debilitato organo visus debilitat᷑ ⁊ ipse visus: non per se: sed ꝑ accidens. Unde phs in ꝓ de aia dicit. ꝙ si senex accipiat oculũ iuuenis videt vtiqꝫ sicut iuuenis. Cũ igitur aia non debilitet᷑ debilitate corꝑis ꝑ se sed ꝑ accidens: sequit᷑ ipsaz non perire cuz corꝑe. Unñ Lactan. vbi. s. confirmat istã rõnez di. Nã si vt simul nascũtur simul interirẽt: nõ discederet repente aia: corpusqꝫ desereret: s; vno tẽporis puncto vtrũqꝫ pariter dissiparetur ⁊ tam celeriter etiã corpus adhuc spũ in eo manente deliquesceret ac ꝑiret ꝗ̃ celerit᷑ aia secedit: imo ꝓo dissoluto corꝑe aia vanesceret velut humor fracto vase diffusus. Et ita Deinde ꝙ aia ꝗ̃uis a deo sit inspirata quia tñ tenebrosa domicilio terrene carnis inclusa est: sciaz non habet quod est diuinitatis. Audit igitur ⁊ discit oia: ⁊ sapientiã discendo ⁊ audiendo capit. ⁊ senectus sapiam non minuit sed auget: si tñ iuuenilis etas virtute discursa sit: ⁊ si nimia senectꝰ fregerit mẽbra ñ ẽ aie vitiũ si visus euanuit: si ligua torpuit: si auditus obsurduit: sed corꝑis. At. n. memoria deficit: quid mirũ si labẽtis domicilij ruina premit᷑ mens ⁊ ꝑterita obliuiscit᷑ Hec ille. ¶ Secũdo idẽ probat᷑ rõne oppositiõis sic. Nulla res corrũpitur ex eo i quo consistit sua ꝑfectio cuius rei causa est: quia cõtraria nõ pñt inesse eidẽ subo ſm phz. io. Metaphisice. sed ꝑfectio ⁊ corruptio sũt cõtraria: g̃ ⁊c̃. Tunc sic. Perfectio aie cõsistit in seꝑatione a corpore: perficit᷑ eni tunc scia ⁊ virtute: quia in scia tanto magis proficit: quãto magis imãlia considerat: et hoc ẽ qñ seꝑatur a corpore. Similiter in virtutibus magis consistit perfectio aie in seꝑatione a corpore: inquãtũ homo corꝑis passiones ñ sequit᷑. Si igit᷑ acquirit perfectionẽ in seꝑatione: ipossibile est ꝙ simul acquirat corruptionẽ. Qꝺ si dicat᷑ ꝙ ꝑfectio aie cõsistit in separatione eius a corꝑe ſm oꝑa rõnẽ: corruptio aũt ſm esse. R. ꝙ hoc ẽ ipossibile: quia oꝑatio demõstrat rei eẽntiam: adeo ꝙ nihil põt oꝑari nisi hẽat eẽ: qꝛ oꝑatio ꝑsuppõit potẽtiã: ⁊ potẽtia ꝑsupponit subaz: ⁊ suba ꝑsupponit eẽntiã: g̃ nõ ꝑfici põt ſm vnũ. s. oꝑationẽ ⁊ corrũpi ſm aliud. s. ſm esse: quia vnꝰ presupponit᷑ ab alio. ¶ Tertio hoc idẽ ꝓbatur rõne cõꝑationis sic. Intelligibile ẽ ꝑmanẽtiꝰ ꝗ̃ sensibile: qꝛ nobiliꝰ ẽ; id quod se habet in rebꝰ sensibilibus ꝑ modũ recipiẽtis est incorruptibile ſm suã subaz. s. mã prima Ut. n. ait phs ꝓ Phisico. Ipsa ẽ ingenerabilis et incorruptibilis: nõ. n. corrũpit᷑ ab aliq̃ forma sensibili vel corporali: g̃ multo fortius intellectus possibil' q̃ ẽ receptiuꝰ formarũ itelligibiliũ nõ corrũpit᷑ ab hac forma intelligibili ⁊ spũali: ⁊ m'lto minꝰ a forma corꝑali: cũ ꝓpt̃ sublimitatẽ sue eẽntie talis corruptio nõ possit ad eũ attingẽ. Cõfirmatur ista rõ sic ſm Cõmẽtato. ꝓ Phisico. Inter mãz ꝑmã ⁊ vltimã formã sũt forme et mãe cõposite: ⁊ ꝯñter corruptibiles. Si igit᷑ mã ꝑma ẽ icorruptibilis vt dictũ ẽ: g̃ ⁊ vltia forma debet eẽ incorruptibil': s; vltia forma est aia rõnalis ſm oẽs phos: g̃ ⁊c̃. ¶ Quarto idem probatur rõne inclinationis: vt patet ex superiori sermone ſm phm et Cõmẽta. Desideriũ naturale nõ põt esse frustratoriũ

Nec te moueãt quidã dicentes. Jlle natura
lit᷑ inclinat᷑ ad luxuriã: ergo necesse est vt sit
luxuriosus ne illud desideriũ sit vacuuȝ: qꝛ
illud desideriũ nõ est ex natura pura: sȝ ex na
tura culpabili ⁊ corrupta: hic autẽ nõ sic in-
telligimus illud desideriũ naturale non esse
frustratoriũ: sed loquimur de illo desiderio
naturali ĩnato ipsi aĩe a primordio ⁊ origi-
ne ipsius creature humane. His ꝓsuppositꝭ
arguit᷑ sic. Homo naturaliter appetit eẽ: qꝛ
omne ens naturaliter diligit se ꝑmanere: vt
dicit cõmentator ꝯ phisi᷑. quia ſm phm̃. 3°
phisicoꝝ. Quãto aliquid permanenti⁹ tãto
ꝑfectius: sed homo ꝑ intellectũ apprehẽdit
ipsum esse nõ solũ vt nunc in presenti vt bru
ta aĩalia: sed simpliciter. Si igit᷑ illud natu-
rale desideriũ vt premissũ est nõ est vacuuȝ
necesse est aĩam esse ꝑfectã ⁊ imortalẽ ⁊ ipsã
cõsequi ꝑpetuitatẽ: quia esse simpliciter eẽ
ſm oẽ tempus apprehẽdit. ¶ 5° ideȝ ꝓbat᷑
rõne reflexionis sic. Nulla virt⁹ materialis
⁊ corruptibilis nata est super se reflecti. Nã
oculus nõ põt suꝑ se reflecti videndo seipsũ
⁊ vim suã nec actum suũ: sed aĩa rationalis
ſm actũ ꝓpriũ nata est suꝑ se reflecti cogno-
scendo se: vim suã ⁊ actũ suũ amando ⁊ amã
do se: ergo virtus aĩe non habet cõditioneȝ
materialiũ ⁊ corruptibiliũ: ergo est imate-
rialis ⁊ incorruptibilis. Q̃ si est incorrupti
bilis virtus: ⁊ substãtia in qua fundat᷑ aĩa.
Jdeo dicit Lactã. vbi. s̃. Anim⁹ aũt per se
multa desiderat que nõ fragilia sed eẽna sũt
vt fama virtutis ⁊ memoria noĩs. Naȝ cul-
tũ dei qui cõstat abstinentia cupiditatũ ac li
bidinũ patiẽtia: dolores contẽptu mortis ꝙ
corpus aĩa cõcupiscit: vnde credibile est non
interire aĩam sed dissociari a corpore: quia
sine aĩa nihil põt. Anim⁹ aũt post multa et
magna sine corꝑe. s. cognoscere ⁊ amare se:
reflectẽdo se suꝑ se vt dictũ est. ¶ 6° idẽ ꝓ-
batur rõne oꝑationis sic. Cui⁹libet substã-
tie spũalis ſm essentiã ⁊ durationẽ pẽdẽtis
ex corpore dependẽt etiã act⁹: sed aĩa rõna-
lis ꝓpriã operationẽ habet ſm quã non de-
pendet a corpore. s. intelligere ⁊ amare: quia
nullũ organũ sibi appropriat per se: imo se
pissime ab ipso corꝑe impedit᷑ ne exeat ĩ actũ
vt pȝ etiã ex ꝓxime dicta auctoritate L act.
ergo duratio aĩe non pendet ex corpore: ⁊ iõ
non corrumpit᷑ corrupto corpore: nec de ipsa
corrũpi põt cũ nullã cõtrarietatẽ habeat: ꝗ
de se est imortalis ⁊ incorruptibilis. Cõfir-
mat᷑ sic ista ratio. Quicq̃d ex se cã est operã-
tionũ suarũ ⁊ actuũ: nullo modo depẽdet ad
aliud: ⁊ tale ſm Platonẽ vocat᷑ seipsũ mo-
uens: sed aĩa intellectualis in se ipsa est cau-
sa suarũ operationũ ⁊ actionũ: itaq̃ a natu-
ra ad has nõ impellit᷑: sicut patet in artibus
quoꝝ ꝓncipiũ est ſm intellectũ oꝑationũ et
prudentiã: igit᷑ nõ dependet ad corpus ſm
esse ad durationẽ: ergo est imortalis. ¶ 7°
⁊ vltimo ratione proportionis. Necesse est
esse ꝓportionẽ inter potẽtiã ⁊ obiectum ſm
Aristo. 2. de aĩa. Si ꝗ obiectũ est corrupti-
bile potẽtia erit corruptibilis: sicut patet de
potẽtijs sensitiuis: sed si obiectũ est incorru-
ptibile potẽtia erit incorruptibilis: sed intel-
lectus rõnalis habet ꝓ obiecto veritatem:
ꝟitas aũt ẽ incorruptibilis sicut ꝓbat Aug.
in soliloquijs: cum sit talis nature ꝙ ipsa ne
gatio veritatis veritatẽ ponat: igit᷑ erit᷑ icor
ruptibilis intellect⁹ rõnalis. Q̃ si intellect⁹
et substãtia ei⁹. s. aĩa: ergo. ⁊c̃. Confirmat᷑
ista rõ sic. Õis virtus sensibilis ⁊ corrupti-
bilis ledit᷑ ab obiecto excellente: ⁊ magis de-
lectat᷑ in medio q̃ĩ extremo ſm Aristo. 2.
de aĩa: sed aĩa rõnalis intelligens maiora et
maxima magis delectat᷑ ⁊ magis ꝑficitur: ⁊
sic ampli⁹ gaudet in cognitione sũme lucis:
⁊ ꝑceptione sapie dei q̃ in cognitiõe alicuius
creati. Et hec est differẽtia quã ponit Ari-
sto. in. 3. de aĩa inter potẽtiã corporalẽ ⁊ in-
tellectualẽ. Si igit᷑ aĩa non sequit᷑ conditio
nẽ corruptibiliuȝ: ꝗ erit incorruptibilis. Et
sic pȝ rõnib⁹ nãlib⁹ aĩaȝ esse imortalẽ.

Pars secũda hui⁹ sermonis: in qua ꝓbat᷑
animã esse imortalẽ auctoritatib⁹ paganis
. s. phoꝝ ⁊ gentiliũ.

s Ecũdo in isto sermone ꝓbat᷑ animã
esse imortalẽ. 7. auctoritatib⁹ philo
sophoꝝ ⁊ gẽtiliũ. Primo phicis. 2°
phisicis. 3° ethicis. 4° iuridicis. 5° politicis.
6° historicis. 7° poeticis. ¶ Primo ꝓbat᷑
auctoritatib⁹ phicis. s. phoꝝ naturaliũ ꝓmo
auctoritate mercurij q̃ sic ait: Aĩe post dis-
solutionẽ corꝑis cogent᷑ credere penis que ĩ
hac vita noluerũt credere verbis 2° aucto-
ritate Anaxagore: qui dũ in extremis labo
raret iterrogat⁹ vbi vellet tumulari. s. si vel-
let ad patriã deferri: vel nõ. Rñdit nihil in-

tereſt. Eadẽ eni ad inferos tantũdẽ vbiq̧ ẽ
via. Hec ille. 3º auctoritate Criſippi phi. q̇
dum in pũcto eẽt mortis ſollicitudinẽ diſci/
puli ſui erga ſanitatẽ ſuã redarguẽs ait: Si/
cut in hanc vitã noſtra nõ venimꝰ volunta/
te: rurſus ex hoc corꝑis domicilio quo eũdũ
nobis aſſignatũ eſt. Nã eiuſdẽ iuſſu recedẽ/
dũ eſt qui nos in hoc corpus induxit tãdiu
habitaturos donec iubeat emitti. 4º aucto/
ritate Macrobij q̇ exponẽdo ſõniũ Scipio
nis ſic ait: Sic habeto oĩbus qui patriã ſer/
uauerũt quoadusq̧ vixerint: certũ eſſe ĩ ce/
lo diffinitũ locũ vbi hti ſempiterno euo fru/
ũnt. Hec ille. 5º auctoritate Pyctagore qui
vt refert Hiero. z. liº ꝯtra Iouinianũ dixit
apud grecos ĩmortales eẽ aĩas ⁊ deſcendere
de celo: ſꝫ errauit ponẽdo eas de corꝑibꝰ ad
corꝑa tranſire. Hec ille. 6º auctoritate Em
pedoclis q̇ vt recitat Ariſto. in ꝓhemio lib.
de vegetabilibꝰ ⁊ plantis ait: Future felicita
tis appetitu nihil eſt feliciꝰ. Hec ille. 7º au/
ctoritate Archite tarẽtini qui ait: vt refert
Tulliꝰ. z. lib. d ſenectute. Mentẽ noſtrã eẽ
quoddã diuinũ numẽ: ⁊ ſic ĩmortalitatẽ ſor
tiri. 8º auctoritate Plotini phi ⁊ Platonis
diſcipuli: q̇ vt refert Augꝰ. zz. de ci. dei di
cit. Fugiendũ eſt ad clariſſimã patriaꝫ. Hec
ille. 9º auctoritate Porphirij ṗdicti Ploti
ni diſcipuli q̇ ait: Nõ eſt mirũ aĩaꝫ q̃ ſubſtã
tia eſt incorꝑea poſſe ſeparari a corꝑe: cum
ignis qui ſubſtãtia eſt corꝑea a lignis q̇bus
eſt vnitꝰ poſſit ſeparari ⁊ reuerti in ſuaꝫ na/
turã ſine ſui corruptiõe. Hec ille. Decimo au
ctoritate Termegiſti: qui de diuinitate ad
Aſclepiũ ait: Cũ itaq̧ aĩa aduerteret deꝰ ho
minẽ nõ poſſe omniũ rerũ eſſe diligentẽ niſi
eũ mundano tegmento tegeret cõtexit corpo
rea domo: taleſq̧ oẽs eſſe precepit ex vtraq̧
natura vnũ cõfundens miſcuitq̧ q̃tum ſa/
tis debuiſſet: itaq̧ hoĩeꝫ conformat ex aĩa ⁊
corꝑe ⁊ ex eťna ⁊ mortali natura: vt vtriq̧
ſue origini ſatiſfacẽ poſſet ⁊ imitari atq̧ ora
re celeſtia ⁊ incolere atq̧ gubernare terrena
Hec ille. Vndecimo auctoritate Platonis
qui in phedrone ſic dicit: Perfectꝰ ⁊ purga/
tus hinc tranſiens cũ deo habitabit. Et iter
in tymeo ſic inquit: Anima eſt ĩmortalis: ⁊
ſm q̧ vicerit paſſiones vel victa fuerit pre/
miabiť vel punieť pꝰ hãc vitã. 12º ⁊ vltimo
auctẽtate Ariſto. ꝓncipis phorꝝ nãliũ: qui ꝑ

de aĩa ſic dicit. Intellectꝰ videť eẽ q̇dã ſuba
⁊ nõ corrũpiť. Et iter ĩ 2º. Separať hoc ab h
tanq̃ perpetuũ a corruptibili. Et iter in. 3º
Anima ſeparata habet aliũ modũ intelligẽ
di q̧ vt eſt coniũcta. Et iteruꝫ in 2º metha.
Nulla forma ꝓexiſtit ſuo ſubiecto: ⁊ ſi aliq̃
remanet rõnalis eſt. Et ĩ liº de ſecretis ſecre/
torũ ad Alex. iterũ inquit: O Alexãder no
li appetere id qȯ eſt corruptibile ⁊ tranſito/
riũ ⁊ qȯ te oportet cito relinquere: ſed pete
diuitias incorruptibiles: vitã ĩmutabilẽ: re/
gnũ eternũ: ⁊ durabilitatẽ cogitationeſq̧ ſꝑ
in bonũ dirige. Hec ille. ¶ 2º idem ꝓbatur
auctoritate phiſica. i. phiſicorꝝ medicorꝝ Ga
lienꝰ eni in ꝑ de ſpermate inquit: Sicut lux
ſolis que ẽ corruptibilis ſuũ hemiſperiũ. i.
mediã ſperã: ab hemis qȯ eſt mediũ ⁊ ſpera
nullam patiť deciſioneꝫ vel diuiſionem: ſic
etiam aĩa que incorruptibilis eſt. Secundo
Auicẽne qui ſic ait: Anime a corꝑe ſeparate
vtunť quaſi ꝓ organo aliqua parte celeſtis
corꝑis: q̃ſi aĩe redeant ad compares ſtellas.
¶ 3º hoc idem ꝓbať auctoritatibꝰ Ethicis
. i. phorꝝ moraliũ. Primus ẽ Socrates phs
moralis qui ſcripſit ⁊ docuit aĩam eſſe ĩmor
talem que ſolo ſũmo bono poterit eẽ beata.
Et quia ſciebat deũ nõ poſſe videri niſi mẽ/
te purgata: ⁊ mentẽ purgari non poſſe niſi
optimis moribus oẽm phiam traxit ad mo/
res. Et ideo dicebat diſcipulis ſuis: Deſpici/
te mortẽ ⁊ viuet aĩa veſtra: non timet eã ni/
ſi qui multã fecit iniquitatẽ. Hec ille. Secũ/
dus philoſophus moralis fuit Hermes qui
dixit oẽꝫ aĩam eẽ ĩmortalẽ: nõ vniformiter
ſed alio ⁊ alio modo: ⁊ hoc dixit ꝓpter meri
ta ⁊ demerita. Tertiꝰ fuit Quintilianꝰ: qui
eã. 4. ait. Si quis ſciat quis ſit finis bonorũ
que vera felicitas: nũq̃ ſibi videbiť prema/
tura morte periturus. Hec ille. Quartus eſt
Seneca qui epľa. 36. ſic ait: Mors quã per/
timeſcimus ⁊ recuſamꝰ iter mutat: vitaꝫ nõ
eripit. Alius eni expectať qui nos reponat
in lucem dies. Et iterũ in libro de naturali/
bus queſtionibꝰ. Si tranquille inquit volu
mus viuere in expectato humana eſt anima
vt ſiue illã inſidie ſiue egritudines petãt qȯ
aliud debeo niſi vt exeat cum oĩbus eaꝫ bo/
nis emittere. Vade inquã: vade fortiť: va/
de feliciter nihil dubitãs. Fac qȯ quãdoq̧
faciẽdũ ẽ: ecce rerũ natura que te generauit

expectat: ⁊ locꝰ ille melior ⁊ tutior ē. Quin/
tus est Tulliꝰ qui in tusculanis q̄ōnibus sic
ait: Non est lugenda mors quam sequitur
imortalitas. Et in libro d̄ senectute. Ex hac
vita discedo tanq̄ ex hospitio: non tanq̄ de
domo. Cōmorandi eni natura dedit diuer/
soriū nō habitandi. O q̄ p̄clarū illum diez
cū ad illud diuinoꝝ animoꝝ conciliū cetūq̄
ꝓficiscar: cūq̄ ex hac vrbe ⁊ colluuione dis/
cedā: ꝓficiscar enim non solū ad eos viros
de quibus ante dixi: verū etiā ad Cathonē:
quo nemo vir melior natus est: nemo pieta/
te prestantior. Et iterū in eodē inquit: Le/
uis est senectus: nō solū nō molesta ꝟ etiā io/
cunda: ꝙ si in hoc erro ꝙ aīas hominū imor
tales credā libenter erro: nec hunc mihi er/
rorē quo delector dū viuo extorqueri volo.
Et iterū ibidez. Ego patres vestros publij
Scipio: tuq̄ Caij Lelij viros clarissimos
mihiq̄ amicissimos viuere arbitror: ⁊ ea q̇/
dem vita que est sola vita nominanda. Nā
dum sumus inclusi in his ꝓpaginibꝰ corꝑis
munere quodaz necessitatis ⁊ graui oꝑe ꝓ/
fungimur. Est eniz celestis animus ex altis/
simo domicilio depressus: ⁊ quasi demersus
in tetrū locū diuine nature eternitatiq̄ con/
trariū. Sz credo deos imortales spirauisse
aīas in humana corꝑa: vt essent q̇ terra vte
rent: quiq̄ celestiū ordinē cōtēplantes imi
terent cū vite modo atq̄ cōstantia. Nec me
solū rō ⁊ disputatio ipulit vt ita crederē: sed
nobilitas etiam summoꝝ phoꝝ ⁊ auctoritas
Audiebā Pyctagorā pictagoreosq̄ icolas
pene nostros qui essent Italici quondā phi
losophi nominati nūq̄ dubitasse q̇n ex vni/
uersa mēte diuina debilitatos animos habe
remus. Demonstrabant mihi ꝓpterea que
mihi Socrates supmo die de imortalitate
aīoꝝ disseruisset: is qui esset oiuz sapientis/
simus oraculo Apollinis iudicatus. Quid
multa? Sic mihi ꝑsuasi: sic sentio: cū tanta
sit celeritas aīoꝝ: tāta memoria p̄teritoꝝ: fu
turoꝝ prudentia: tot artes: sciētie tot: inuen
ta nō posse eam naturā que res eas cōtineat
esse mortalē. Hec ille. Sunt ⁊ alij q̄ plures
phi naturales ⁊ morales qui dictis seu factꝭ
de imortalitate anime veram senserunt con
clusionē: vtputa. Talis philosophꝰ Asianꝰ
qui p̄mꝰ sapiēs appellatus est. Solon Athe
niensis: Chilon Lacedemonius: Pytacus
Asianꝰ: Bias Prinnēsis: Cleobolꝰ lindiꝰ
Periander Corinthus: Epigmenides cre/
tensis: Ferecides Syrus: auditor Pythaci
philosophi. Homerꝰ poeta ⁊ phus. Ligur/
gus qui leges instituit ⁊ apud Lacedemo/
nes claruit: Anasimander auditor Taleti
Anasimanes auditor Anasimandri ⁊ pre/
p̄ceptor ꝑmenidis ⁊ Anaxagore. Crates
Thebanus Zenonis magister. Symonides
poeta; qui claruit tēpore manasse regis iuda
Gorgias phs: qui athenis claruit ⁊ fuit ma
gister Aristotelis in grāmatica. Socrates
phs discipulus Gorgie tēpore Assueri. Ari
stippus Cyrenēsis Socratis discipulꝰ. Xe/
nophon Athenienſis socratis discipulꝰ: qui
claruit in curia Cyrrhi regis persarū. An/
tisthenes socratis discipulꝰ ⁊ magister dioge
nis qui athenis claruit. Euripides phus: q̇
in creta claruit tēpore socratis. Demosthe/
nes orator q̇ Athenis claruit. Pericles phs
atheniēsis. Temistocles phs ⁊ p̄nceps athe/
niensiū. Eraclitus asianꝰ. Eurispides poeta
ꝑmenides phus qui athenis claruit. Appu/
leiꝰ affer qui athenis claruit. Zenocrates pla
tonis discipulꝰ Calistines Aristotelis dis/
cipulus. Sixtꝰ pyctagoricꝰ. Plutarchꝰ ma
gister Traiani imꝑatoris: Ptolemeꝰ astro
logus qui claruit tēpore Hadriani ⁊ scripsit
in tali sciētia ꝑoptime ⁊ alij q̄plures quos
cā breuitatis omitto. ¶ Quarto probat au
ctoritatibꝰ iuridicis. i. iuriū ciuiliū. Si eniz
ꝓ causis corporalibꝰ cogitamꝰ: quāto magꝭ
ꝓ aīaꝝ salute ꝓuidētia est nr̄e sollicitudinis
adhibenda. In auc. cū de appella. cogno. §.
si aūt. col. 7. Graue ⁊ iniquū est callidis q̄
rundā machinationibꝰ eos vexari q̇ propt̄ ti
morem dei a parentibꝰ atq̄ substātijs desti/
tutos minores sustentare ac veluti paterna
affectione educare festināt. C. de epis. ⁊ cler.
l. orphano. O ia que ꝯ bonos mores vel in
pacto vel in stipulatione deducunt nulliꝰ mo/
mēti sunt: ꝓpter. s. aīe immortalitatē. C. de
inuti. stipu. l. ex eo. Moueant iugiter dei cle/
mentiā quantū est possibile nostre īmortali
tatē donātē nāe. ī auc. d̄ nup. col. 4. ꝯsti. i. ni
hil eni sicut ī sacris ordinatōibꝰ laudatq̄ cū
castitate viuētes: aut cū vxoribꝰ nō cohabi/
tātes. In auct. de monachis coll. i. §. nihil.

qꝛ vt ait Ambro. Nuptie terrã iplent: casti
tas paradisum. qȯ habeť. 32. q. i. c. nuptie.
Sancimꝰ oẽs quidẽ ſm ꝙ possunt castita-
tẽ agere que etiã sola deo cũ fiducia possibi-
lis est oium aias. In auct. de leno. §. sanci-
mus col. 3. cõsti. i. Qui pro re publica se occi
derũt in ꝑpetuũ ꝑ gloriã viuere intelligunť
insti. de excusationibꝰ tutorũ. §. ꝓ. ⁊ ex plu-
ribꝰ alijs locis legũ humanarũ arguiť aiaꝫ
esse imortalẽ. ¶ 5°. ꝓbať auctoritatibus po-
liticis. i. regũ paganoꝝ ⁊ politicoꝝ. Didymꝰ
eni rex bragmanoꝝ sic ait ad Alexm. magnũ
Qua ꝓpter nimiũ vecordes vos ⁊ miserabi
les iudicamꝰ qui originẽ nostrã esse celesteꝫ
nõ suscipitis: magnãqꝫ cũ deo habere cogna
tionẽ. Et in alia epła idem ait: Nos non su-
mus huiꝰ mũdi incole sed aduene: nec ita in
orbẽ terrarũ venimꝰ vt in eo libeat consiste-
re sed trãsire: ꝓperamꝰ eni ad patriã hylarẽ
nullis delictoꝝ ponderibꝰ ꝑgrauati. Nuda
quippe cõsciẽtie fronte ꝓgredimur vt expe-
diti ac faciles spatiũ ꝓpositi decurramꝰ itine
ris. Hec ille. Itẽ Cyrrhus maior moriẽs vt
refert Tulliꝰ in li°. de senectute cõuocatis fi-
lijs ait: Nolite arbitrari filij mei charissimi
me cũ a vobis discessero nũqꝫ aut nullũ fore
Nec eni cũ essem vobiscũ aiuꝫ meũ videba-
tis: sꝫ cũ eẽm i hoc corꝑe ex ijs rebꝰ q̃s apud
vos gerebã adesse intelligebatis: eundẽ esse
arbitror ⁊ si nullũ videritis. Hec ille. Item
Macrobiꝰ marcellꝰ hãc opinionẽ tenuit: d
q̃ Tulliꝰ in orõne facta ꝓ ipo sic ait: Quãq̃
iste ijs angustijs q̃s nã nobis ad vidẽdũ de-
dit ꝯtẽtus fuerit: sꝑ tñ imortalitatis amore
flagrauit. Nec eni tuta vita dicẽda ẽ q̃ cor
pore ⁊ spũ contineť. Illa inq̃ illa vita ẽ q̃ vi
gebit memoria omniũ seclo ꝝ quã posteritas
alet: quã ipsa eternitas sꝑ tuebitur. Hec ille
¶ 6°. idem ꝓbať auctoritatibꝰ hystoricis.
Nã Salustius in li°. de re publica ait. Nam
diuitiaꝝ ⁊ fama ⁊ gł̃ia fluxa atqꝫ fragilis ẽ.
virtus clara eternaqꝫ habeť: g̃ ꝑclara facies
magne diuitie vis corporis breue dilabunť:
igenia ⁊ egregia facinora. i. ꝑclara gesta si-
cut aia imortalia sũt. Hec ille. Itẽ Valeriꝰ
li°. i. ti. de miraculis eãdẽ dicit sniam. Et li°.
2. rubrica. 5. Indos adducit q̃ꝝ femie certãt
mori cũ maritis vt i alia vita cũ eis fruanť.
Et ibidẽ ait: Immortales eẽ aias mos gal-
loꝝ approbat: q̃ pecunias mutuatas apud in
feros se recepturos sꝑrant. ¶ Septimo et
vltimo idẽ ꝓbať auctoritatibus poeticis. i.
poetarũ. Virgilius. 6. ene. poeta clarissimꝰ
sic dicit: Facilis descensus auerni. Sꝫ reuo-
care gradũ supasqꝫ euadere ad auras. Hoc
opus hic labor est. Itẽ Ouidiꝰ in li°. metha-
morphoseos introducit deũ loquentẽ de aia
Hercul. sic di. Eternũ est a me qȯ traxi ⁊ ex-
pers atqꝫ imune necis. Et ibidẽ ait: Morte
carẽt aie sꝑqꝫ priore relicta. Sede nouis do
mibus viuũt habitãtqꝫ recepte. Itẽ Lucre
tius vt refert Lactan. 3. li°. ad. gẽ. sic ait: Ce
dit idẽ retro de t̃ra qȯ fuit ante. Id terrã: sꝫ
qȯ missum est ex etheris horis. Id rursũ ce-
li fulgẽtia tecta receptant. Itẽ Dantes poe
ta vulgaris in 3°. cantu prime Comedie ait:
Eio maiestro che e tanto graue alor. Che
lamẽtar li fa si forte Respose Dicerolti mul
to breue. Questi non hano sꝑança di morte
E la lor ciecha vita e tanto bassa. Che inui
diosi son dogni altra sorte. Fama di lor el
mundo essere nõ lassa. Misericordia e iusti
cia li sdegnia. Nõ rasonam di lor ma guar-
da e passa. Et in. x. cantu eiusdẽ comedie ait
Suo cimiterio da questa parte hano. Cum
epicurreo tuti i soi sequaci. Che lanima col
corpo morta fano. Et in 7° cantu tertie Co-
medie sic ait: Ma nr̃a vita senza megio spi-
ra. La sũma beniuãtia ela i amora disse. Si
che poi sempre la disira. E quinci poi argu-
mentar anchora. Nostra resurrection si tu
ripensi. Come hũana carne fesse alora. Et
sic habemꝰ sufficiẽtissime ꝑ oẽs ꝑdictas au-
ctoritates aiam esse imortalem. Et sic patꝫ
pars secũda huius sermonis.

Pars tertia huiꝰ sermonis in qua ꝓbať
aiam esse imortalẽ exẽplis gentilibꝰ. i. phoꝝ
gentilium ⁊ paganoꝝ.

t
Ertio in isto sermone ꝓbať animã
esse imortalẽ septẽ exemplis phorũ
gẽtiliũ ⁊ paganoꝝ. ¶ Primo exẽplo Poly-
tes: de quo refert Lactan. in. 7. di. insti. ad
gẽ. ꝙ cõsuluit Appollinẽ milesiũ: vtruꝫ ne
maneret aia post mortẽ. Et rñdit his ver-
bis. Aia aũt q̃diu vinculis in corꝑe teneť
corruptibiles passiones sentiẽs: mortalibꝰ
cedit doloribꝰ. Cuꝫ ꝟo humanã solutionẽ
velocissimã post corruptũ corpꝰ inuẽit: ois e

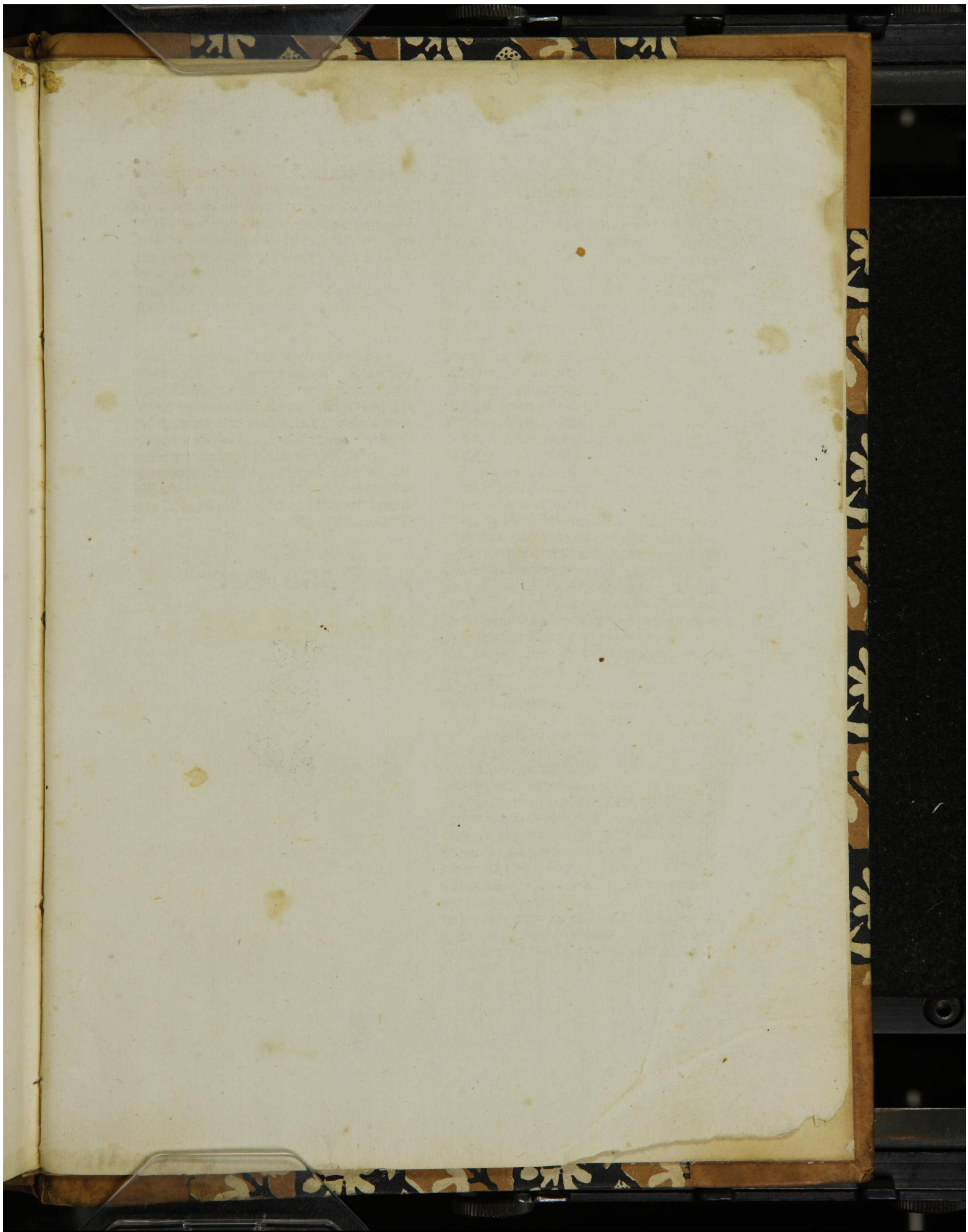
terra ferretur nūq̄ senescere vt maneat in eternuȝ. hec ille. ¶ 2º. idem ꝓbat exemplo Theophrasti phi discipuli Aristo. qui tenuit aiam eē imortalē. Et recitat hoc exemplū de Aristo. Q̄ cū ipse Aristo. eēt in articulo mortis in hec verba ꝓrupit. Tu qui suscipis aiam oiuȝ phoꝝ suscipe aiam istam igit. ⁊c̄. ¶ Tertio idem ꝓbat exēplo ciuili. Nā. ff. de reb⁹ dubijs. l. si fuerit. habet. Q̄ si dn̄s dat libertatē ancille pregnanti si primo pariat masculū: cōtingit aūt ipsaȝ vno partu parere masculū ⁊ feminā: ⁊ nescit q̄s eoꝝ primo natus est: puta quia erat in loco obscuro ⁊ secreto: tūc erit libera: q: in ambiguis reb⁹ humaniorē oportet seq̄ sniaȝ. Ita si dn̄s dicat vni seruo suo: liber esto si obuiaueris seruo. Alteri ꝟo dicat: liber esto si obuiaueris libero: ipsis duob⁹ sibi obuiantib⁹ videt ꝙ sol⁹ prim⁹ sit liber: cui dictū est: liber esto si obuiaueris seruo. Nā i primo pūcto obuiatiōis vterq̄ fuit seru⁹: g̃ ille ē liber ⁊ nō alter q̄ obuiauit libero. Spūaliter ipse dn̄s est de⁹ ops. Duo serui sūt angel⁹ ⁊ hō: ſ ipse āgel⁹ peccauit ⁊ fact⁹ ē s̄u⁹ pcti: q: i etnā dānationē ruit. Dixit aūt de⁹ hoi. Si obuiaueris. i. si restiteris tētatiōi diaboli liber esto libertate filioꝝ glie dei. ¶ 4º. idē ꝓbat exemplo Theobroti discipuli Platonis: de q̄ recitat Aug⁹. 22. de ci. dei. Q̄ legēs librū Platonis ō imortalitate aie quē appellauit Phedronē: quē trāstulit. Cicero: in quo validissimis argumētis aie imortalitatē asseruit: dicens int̄ alia: aia ex se mouet: qd̄ ex se mouetur ꝑncipiū mot⁹ est: qd̄ ꝑncipiū mot⁹ ē natū nō est: qd̄ natū nō est imortale est. igitur ⁊c̄. de muro se ꝑcipitē dedit: ita ꝙ se interfecit ex desiderio alteri⁹ vite. ¶ 5º. idē ꝓbatur exēplo Marci Catonis porcini stoyci phi ⁊ poete latini: qui claruit rome tp̄e Virgilij hic tāte cōstantie vir fuit vt glie eius nullus vnq̄ laudando ꝓfuerit: nec vituꝑādo nocuerit. Sȝ vt de illo scribit Salusti⁹. Quo min⁹ appetebat gliam eo magis eū glia seq̄bat. Hic tandē aias esse ꝑꝑtuas existimās seipsum occidit: victoriā. Cesaris ipatienē ferēs: ⁊ ei subijci nolēs. De q̄ scribit Lactā in. 3. di. insti. ad. gē. di. Ipse romane sapientie ꝑnceps cato: q̄ anteq̄ se occideret plegisse Platonis librū d̄r: q̄ est script⁹ de imortalitate aiarū: ⁊ ad sūmū nefas phi auctoritate cōpulsus ē. ¶ 6º. idē ꝓbat exemplo Diogenis phi. de quo recitat Tulli⁹ in tusculanis q̄ōnib⁹: ꝙ moriēs iussit corp⁹ inhumatū relinqui i argumētū future vite: q̄ etiā dixit ꝑ mortē se descensurū ad ifernū: ⁊ cupiditate imortalitatis seipsū occidit vt refert Hiero. li. 2. ꝯ Iouinianū. ¶ 7º ⁊ vltimo idem ꝓbat exēplo Zenonis phi. De q̄ refert Seneca i quadem epl'a: ꝙ dixit mortē esse gloriosam: ⁊ ideo seipsū interfecit vt post mortē beati⁹ viueret. Itē exemplo Empodoclis phi q̄ imortales esse aias arbitrat⁹: athenis se incēdijs dedit: ⁊ sibiipsi mortē intulit. Itē exēplo Cleantes ⁊ Crisippi: ⁊ alioꝝ de quib⁹ ait Lactā. vbi. s̄. Multi ex ijs q̄ eternas eē aias suspicabant tāq̄ in celū migraturi eēnt sibiipsis man⁹ intulerūt. Et sequit ꝑdictos enumerādo. Quib⁹ oib⁹ patet ꝙ modice estimationis sit vita pn̄s: ⁊ quāto studio debeamus terrena cōtēnere ⁊ ad celestia ꝓꝑrare. Ad qd̄ valde hortat Lactā. 7. di. insti. circa finē di. Supest vt exhortemur oēs ad suscipiēdā cū vera religione sapiētiā. Cui⁹ vis ⁊ officiū in eo vertit: vt cōtēptis terrestrib⁹ ⁊ abiectis erroꝛib⁹ quibus antea tenebamur fragilib⁹ seruiētes ⁊ fragilia cōcupiscentes: ad eterna celestis thesauri ꝑmia dirigamur Que vt capꝑe possim⁹: q̄ primū omittende sūt hui⁹ presentis vite illicibiles voluptates q̄ aias hoiuȝ ꝑnitiosa suauitate deliniunt. Quāta felicitas existimāda est subtractis his terre lapsib⁹ ꝓficisci ad illū equissimū iudicē pentēq̄ indulgētissimū: q̄ ꝓ laborib⁹ requiē ꝓ morte vitā: ꝓ tenebris claritatē: ꝓ terrenis ac breuib⁹ bonis etna ac celestia largiat. Cū qua mercede acerbitates ⁊ miserie quas ꝑpetimur in hoc mūdo faciētes opa iusticie conferri ⁊ coequari nullo modo pn̄t. Proinde si hti: si sapiētes eē volum⁹: cogitāda ⁊ ꝓponēda sunt nobis non tm̄ Terētiana illa. Molendū esse vsq̄ in pistrino: vapulandū habende cōpedes: sed his multo attrociora. Carcer cathene tormenta patienda sustinēdi dolores: mors deniq̄ ipsa ⁊ sustinēda ⁊ ferenda. Cū liqueat ꝯscie nr̄e nec fragilē istā voluptatē sine pena: nec virtutē sine premio dico fore. Deserat si fieri pōt via ꝑditionis ⁊ fraudis: in qua mors voluptatis illecebris

ad opera celat. Et quãto quisqꝫ ãnis i sene-
ctutẽ vergentibus appropinquare cernit il-
lum diem quo sit ei de hac vita demigrandũ
cogitet ꝙ purus abscedat: ꝙ inocẽs ad iudi-
ciũ veniat. Non vt faciunt quidã cecis mẽ-
tibus nisi: quia iam deficientibꝰ corporis vi-
ribus in hoc admonent instante vltima ne-
cessitate: vt cupidius ꝛ ardentius haurien-
dis libidinibꝰ intendant. Qua ex voragine
liberet se quisqꝫ dũ licet dum facultas adest
seqꝫ ad deũ tota mente cõuertat vt illuz diẽ
securus expectet: quo preses dominusqꝫ mũ-
di deus de singulorꝫ factis cogitationibusqꝫ
iudicabit quecũqꝫ hic expetunt: non tm̃ ne-
gligat sed ꝛ fugiat potiorẽqꝫ animã suaz iu-
dicet ꝙ bona ista fallacia quorũ incerta ꝛ ca-
duca possessio est. Migrant enĩ quotidie et
multo velocius exeunt ꝙ intrauerãt. Et ta-
men si nobis vsqꝫ ad vltimũ liceat istis frui
alijs certe relinquenda sunt. Nihil nobiscũ
ferre possumus nisi vitam bene atqꝫ innocẽ-
ter actã. Ille ad deũ copiosus: ille opulentꝰ
adueniet: cui astabunt continentia: miseri-
cordia: patientia: charitas: fides: hec est he-
reditas nostra: que nec eripi cuiqꝫ nec trans-
ferri ad alterum potest. Et quis est qui hec
bona parare ꝛ acquirere sibi velit? Veni-
ant qui esuriunt: vt celesti cibo satiati sem-
piternam famam ponant. Veniant qui si-
tiunt ut aquam salubrem de perhenni fonte
plenissimis faucibus trahant. Hoc cibatu ꝛ
potu dei ꝛ ceci videbunt: ꝛ surdi audient: et
muti loquẽtur: ꝛ claudi ambulabunt: ꝛ stul-
ti sapient: ꝛ egri valebunt: ꝛ morti reuiuis-
cent. Quisquis enĩ corruptelas terre virtu-
te calcauerit hunc arbiter ille sũmus ꝛ verax
ad vitaz: lucẽqꝫ perpetuã suscitabit. Nemo
diuitijs: nemo fascibus: nemo regia potesta-
te confidat. Immortalem ista non faciunt.
Nam quicũqꝫ rationẽ hominis abiecerit:
ac presentia secutus in humũ seipse prostra-
uerit: tanqꝫ desertor domini imperatoris ꝛ
patris sui punietur. Intendamus igitur iusti-
tie que nos inseparabilis comes ad deuz so-
la perducet: ꝛ dum spiritus hos regit artus
infatigabilem leticiam deo militemus: stati-
ones vigiliasqꝫ celebremus. Cõgrediamur
cum hoste quem nouimus fortiter vt victo-
res: ac deuicto aduersario triũphantes: pre-
miũ virtutis quod ipse promisit conseqmur
Hec ille. Quia igitur fratres ꝛ sorores hec ĩ
ista quadragesima vos docere conati sumꝰ
rogare deum pro nobis dignemini: vt simul
ad illud regnũ eternũ ꝑuenire mereamur:
vbi viuit ꝛ regnat omnipotens deus pater fi-
lius ꝛ spiritus sanctus: cui pro gratia cõpleti
operis sit gloria ꝛ honor in secula seculoruz.
Amen.

Quadragesimale seu ſmonariũ de pnĩa duplicatũ ꝑ aduẽtũ videlicz ꝛ q̃dragesimaz a venerabili viro fratre Michaele Mediolanensi ordinis fratrum minorum de obseruantia editũ: qui tum sanctimonia vite: tuz feruentissima verbi dei predicatiõe a deo innumeris meruit corruscare miraculis felici numine explicituz est. Impressũ optimaqꝫ castigatione emendatũ: cura ꝛ impensis Nicholai Franckfort. 3. idus Decẽbris Anno salutis. 1487. Venetijs.

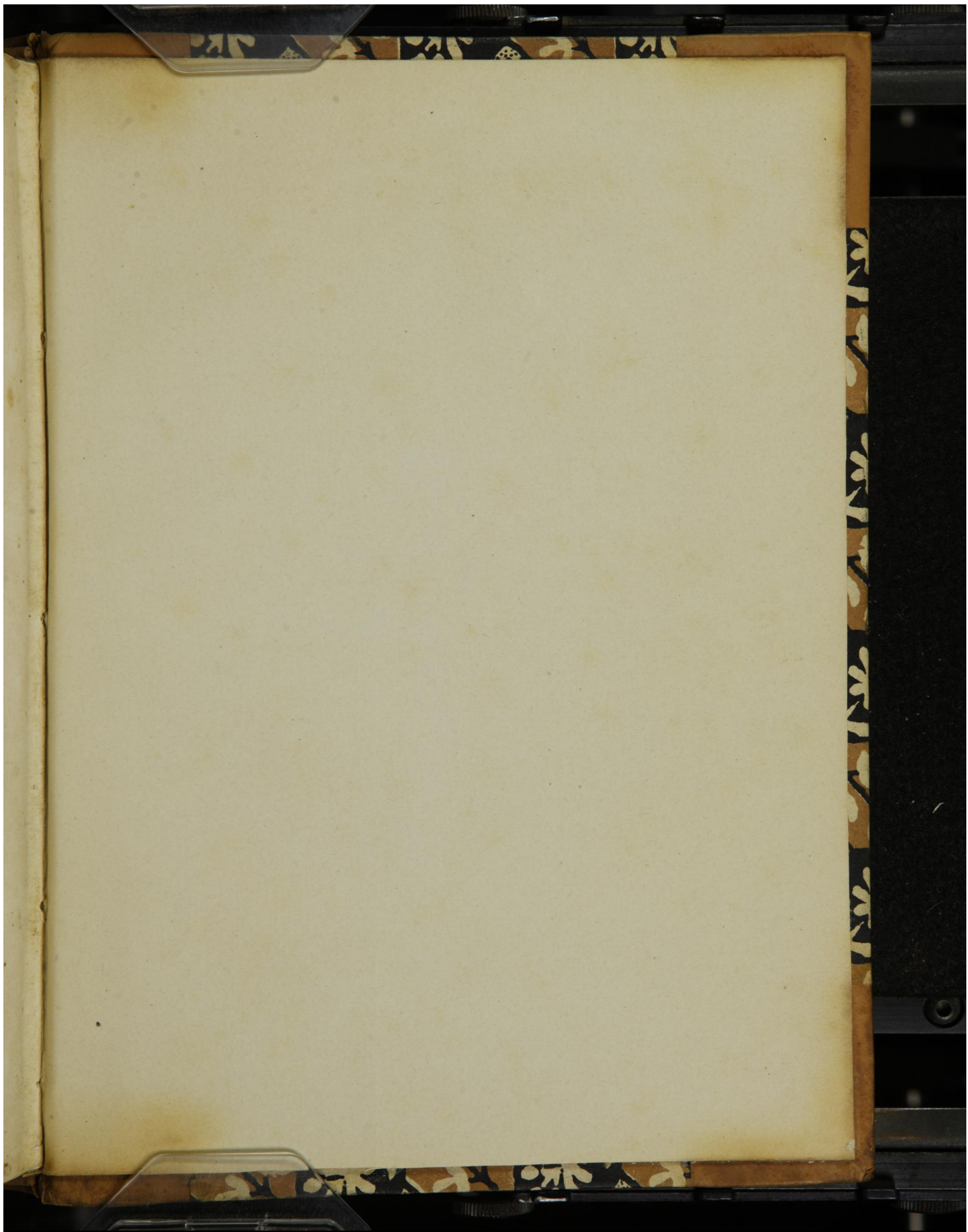
Laus Deo

Ad usum fratris Joann: Alfonte

Aren

Carte numerate 221: più una bianca.
Mancano le cc. 1-6 e le due carte
preliminari n. n.

Settembre 1917. [signature]